Vaikala Noxou Lataua

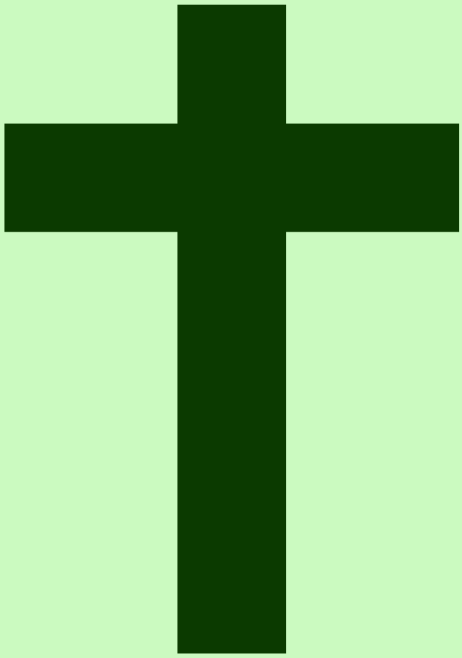

The New Testament plus Genesis and Jonah in the Ata language of West New Britain, Papua New Guinea

Vaikala Noxou Lataua

The New Testament plus Genesis and Jonah in the Ata language of West New Britain, Papua New Guinea

Buk Stat, Jona, na Nupela Testamen long tokples Pele-Ata long Niugini

Copyright © 2009 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Pele-Ata

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 31 Aug 2023
4bfa18b4-9930-59a7-95c7-466b1629bee3

Contents

FRT 1
TAVA'U 3
IONA 89
MATAIO 93
MALUKO 155
LUKA 195
IOANESI 259
APOSELI 302
ROMU 362
1 KOLINITO 392
2 KOLINITO 416
XALATIA 432
EPESO 442
PILIPAI 452
KOLOSI 459
1 TESALONIKA 466
2 TESALONIKA 472
1 TIMOTI 476
2 TIMOTI 484
TITO 490
PILIMONI 494
EVALAIO 496
IAKOVO 517
1 PITA 525
2 PITA 533
1 IOANESI 538
2 IOANESI 545
3 IOANESI 546
IUDASI 548
REVELESEN 550
Read the New Testament 578
Ualauala Laalaaxu 590

Vaikala Noxou Lataua

Genesis, Jonah, and the New Testament in the Pele-Ata Language of Papua New Guinea

Buk Stat, Jona, na Nupela Testamen long tokples Pele-Ata long Niugini

Vaikala Noxou Lataua
The New Testament plus Genesis and Jonah in the Pele-Ata language of West New Britain, Papua New Guinea
[ata]

Translation by © 2009, Wycliffe Bible Translators

Print Publisher, © 2009, by The Bible Society of Papua New Guinea
in cooperation with the Maebashi Christ Church and Higashikurume Izumi Church
ISBN 9980 63 993 2

Web version
2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

http://pngscriptures.org

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *http://tokplesbaibel.org.* Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Vaikala Muai no Nano Lavuku Tavuna

Ualauala [tab] Uala ataxu [tab] Itiiti

Vaikala Lamana

Eni amasaxa lexe avikala laixe musuku ulai noxou Lataua Maminge. Sou vaikalau muxolu no Lavuku Tavuna. Ane muxiu mune'e no anu vaikala noxinge Ata 'o. Xo noxou Latauasi ane Anu molu mu'oxonu vote'isou. Vaikalau ane 'o sou texiunu la sou ane vaimomo 'o nenge tamaisou ngiaxu no ienge.

Eni avikala laixe musuku kalumo ulai noxi'a ane'i ane misu'uli sou mixiunu vaikala no 'a Lavuku Tavuna se'i sou mune'e mupita. La sou muxali Lavuku Tavuna 'o. Eni a'osa mo a'itinu Lataua ualasou manina xo eni emaisou lexe vaikalau ne muxolu no 'a vaikala iouiou la ta mitema no 'a Ata iitisou ia ilavusou laaxu uasi mania.

La sou eni avikala pekia'u manina ulai noxinge ngingi ta mitema sou Ata lexe xavingengi u'oki manina sou ngaitisou vaikalau Lataua no 'a vaikalamengi uisalili mo sou ngalamana laixe manina no 'a laaxu xe ngamuxaxu tangengi no anu la ngano'u mauli ane kaluxu uasi. Manina.

Preface

Vaikala Noxou Lataua is a translation of the New Testament into the Ata language of Papua New Guinea. This language is spoken by approximately 2,000 people in West New Britain Province, Papua New Guinea.

Tava'u
Vaikala lamana

Lavuku ane 'o mua'aloxu mimii latala e Lataua mukoinu mukalusi. Anu musokou la mua'aloxu a'alosou lialia ilou loxotolo mo mua'aloxa'a ta mitema misoko sou mipaa no lia 'o a loxovaa, mo mua'aloxu tava'u susu ilou tu'utu'umaxu xe navunavu e muxali no lia 'o. Mo mua'aloxu vote'i ma'ia Lataua molu mu'oxonusinge nenge ta mitema iouiou no lialia 'o mukalusi.

No nano no anu lavuku 'o, mikalipalanu la muxali la'oluxu ta tamei.

(1) No anu mautunu 1-11 la, a'alosou lialia ilou loxotolo xe a'alosou mimii latala muxali no lialia 'o tatei no mine ta mitema mixali no lialia 'o. Mo a'alosi'a Adamu ilee Iva ilo'a ta 'ili'a Kaini ilou Aveli mo a'alosou Noa ilou alipaa toxoxa'a muxali no lialia 'o, xe a'alosou tani veveeni mulai teitexi ne Vaviloni.

(2) Ta tameisou musoko no anu mautunu 12-50 la, a'alosou ta mutu ovuxa'a ta Isilaeli. Musoko noxou Avalaamu anu itema sou utaloxolixu sou umulinu masaxa noxou Lataua xe mumuxaxu tanu noxou Lataua maninasou. Anu mulosienge ta mitema sou tamuxaxu tanenge maninasou. Mo mulosienge ta mitema sou tamuxaxu tanenge maninasou. Mo a'alosou Aisaki ilou 'olu Iakovo ilo'a ta 'olu mavulovexa mulu'e lia tamei e mixalixu mata noxi'a ta Isilaeli. Mo a'alosou Iosepu kalumo no mine muxolu ne Aixiputo xe a'alosi'a ta Isilaeli no mine mixolu ne Aixiputo. Lavuku ane 'o mua'aloxu a'alosi'a ta mitema tavu'alo, ia mii mutila manina ane a'alosou mimii tavu'alo Lataua mukoinu. Tei manina la Lataua mukoinu mimii mukalusi xe ili'i no mine ta mitema misokou sou mi'oxonu 'ili'ilixo masumasua, la Lataua mukalusi'a no anu alipaa toxoxa'a, ia Noa ilee semau xe ta 'olu ane'isisi mimauli. Xe ili'i la Lataua musosovosou Avalaamu la musakiinu vaikala noxou lexe u'oxonu laixe noxou xe noxi'a ta xaixasou xe ta 'ilu'ilusunu ili'i.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Lataua mukoinu mimii latala mukalusi xe ta mitema 1:1–2:25
Susu ilou tu'utu'umaxu musoko 3:1-24
Nana musoko noxou Adamu mulai muxali noxou Noa 4:1–5:32
A'alosou Noa xe alipaa toxoxa'a 6:1–10:32
Tani veveeni ne Vaviloni 11:1-9
Nana musoko noxou Semu mulai muxali noxou Avalaamu 11:10-32
Ta Isilaeli ta 'ilu'ilusune'i: Avalaamu, Aisaki xe Iakovo 12:1–35:29
Nanasi'a Esau ta xaixasou 36:1-43
Iosepu ilo'a ta vimovimou 37:1–45:28
A'alosi'a ta Isilaeli no mine mixolu ne Aixiputo 46:1–50:26

Lataua Mukoinu Mimii Latala Mukalusi

1 Tatei manina no voxo ane Lataua musokou sou mukoinu mimii latala loxo loxotolo ilou lia 'o,
2 la lia 'o ne, loxo tamaisou vaimomo 'o uasi. Muxolu muxovulaulau vitanisi mo xalusousi. Isivoxo musu'asou lexa toxoxa'a ia Lataua Uleenusi muxixaoxao no loxou lexa ne.
3 ✡Ioxe, Lataua muavuti la muvikala aloxo 'o, “Lamana upaa!”, la lamana muxali.
4 Anu mumaisou la muxali laixe misevile. Xe muavuti la mukalipala'ane'i lamana ilou isivoxo.
5 Lamana mumoxo'u lexe “Aso” xe isivoxo lexe “'Olovoxo”. 'Olovoxo xe kakau la anu voxo vile a mukalu ne.
6 ✡Xe ili'i la, la Lataua muvikala aloxo 'o, “Vimelu vile upaa no lexa lixinu mo ukalipala'anu lexa ulai no xalee tamei.”

✡ **1:3:** 2Ko 4:6 ✡ **1:6:** 2Pi 3:5

7 La anu vimelu ane ne, muxali vitanisi. Lataua mu'oxonu vimelu ane ne sou utaluxu
lexa teitexi xe lexa no lia.
8 Anu mumoxo'u vimelu ne lexe, “Loxotolo”. 'Olovoxo xe kakau la anu voxo tamei
a mukalu ne.
9 Xe ili'i, la Lataua muvikala aloxo 'o, “Lexa no laaxu loxotolo ulai upita no xalee vile
mo sou tani 'esi'esi upaa.” La anu tani 'esi'esi mupaa muxali vitanisi.
10 Tani 'esi'esi ne, anu Lataua mumoxo'u lexe “Lia” xe lexa ane mulai mutavo no
xalee vile 'ole ne, mumoxo'u lexe “Luaki”. Xe Lataua mumaisou la muxali laixe.
11 Xe Lataua muavuti, la muvikala aloxo 'o la, “Lia uxalixu ia'eia'e ilou kamakala xe
ovuovu iouiou ane unene'a la uxalixu ngiangiaxu xe tematemanu.” La mimii ane ne,
lia muxalixu mukalusi.
12 Xe anu mumaisou la muxali laixe.
13 'Olovoxo xe kakau la anu voxo tatalu a mukalu ne.
14 Xe ili'i la, la Lataua muvikala aloxo 'o, “Ta mimii sou ikaakaa ipaa teitexi no
loxotolo sou ikalipala'a aso ilou 'olovoxo xe sou ivikalanengexu voxo iouiou mo
voxovoxo mo tauutauu ie.
15 Ta mimii ane ne ipaa no loxotolo sou ikaa ulu'e no lia.” La ta mimii ane ne ane'i
mixali.
16 Lataua muxalixa'a ta mii tamei sou iiei. Vile uiei no aso xe vile sou uiei no 'olovoxo.
Anu muxalixa'a ta oto kalumo.
17 Anu mumulaxa'a ta mii ane ne teitexi no loxotolo sou ikaa ulu'e no lia
18 xe sou isaxila'a aso ilou 'olovoxo xe sou ikalipala'ane'i lamana ilou isivoxo. Xe
Lataua mumaisi'a la mixali laixe.
19 'Olovoxo xe kakau la anu voxo tami'a a mukalu ne.
20 Xe ili'i la, la Lataua muvikala aloxo 'o, la “Ta mimii iouiou ane sou lexa tanu no
nano, ipaa no lexa sou imauli ukalusi mo ta ngiala iouiou ixali sou ivavava teitexi.”
21 La sou Lataua mukoine'i ta mimii ta toxotoxoxa'a sou luaki xe mukoine'i ta mimii
se'i la ane mauli uxolu noxi'a kalumo sou lexa. Mo ta ngiala iouiou. Xe mumaisi'a la
mixali laixe.
22 Xe anu Lataua muavuti la mualusi'a ta mimii ane ne la muvikala aloxo 'o, “Ta
mimii iouiou 'o ipaa tavu'alo sou i'ana'ana no luaki. Mo ta ngiangiala ipaa tavu'alo
kalumo.”
23 'Olovoxo mulai mukalu xe kakau la anu voxo ta'uve a mukalu ne.
24 Xe ili'i la, la Lataua muvikala aloxo 'o, “Ta mimii iouiou ane mauli uxoo noxi'a
ipaa no lia 'o. Ane'i ane ta temene mo ane'i ane ta vova ta tatila mo ta kitukitu'a mo
ane'i ane ixalaxala.” La ane'i ta mimii ane ne mixali.
25 Xe mumaisi'a la mixali laixe.
26 ✡Xe ili'i, la Lataua muvikala aloxo 'o la, “Ioxe, nenge takoine'i ta mitema mo ixali
loxo nenge. Tamuxaxa'a sou isaxila'a ta sinana ilo'a ta ngiala mo ta mimii iouiou latala
ane ta temene mo ta vova mo ta mimii iouiou ane ixaxalaxala no lia.”
27 ✡ ✡Mukoine'i la mixali loxo anu, Lataua. Mukoine'i ta mulu xe ta sema aloxo anu
nesi.
28 Lataua mualusi'a la muvikala aloxo 'o, “Ngapalaane'i ta 'ilinge tavu'alo mo
i'ana'ana no xalexalee lia mo ngasaxisaxila'a ta sinana ilo'a ta ngiala mo ta mimii
iouiou ane imauli no lia 'o.”
29 Xe Lataua muavuti la muvikala aloxo 'o la, “Eni aitingenge kamakamakala
iouiou mo ovuovu iouiou ane unene'a la ngiangiaxu xe tematemanu ne lexe ngingi
la'ilalingenge ane.
30 Mo eni aitixa'a ta mimii iouiou ane imauli no voxosila ilo'a ane'i ane ixaxalaxala
no lia mo ta ngiala ia'eia'e iouiou mo ovuovu iouiou volovoloxu mo seseseenu.” La ta
mimii ane ne mixali aloxo Lataua muvikala ne.
31 Lataua mumaisi'a ta mimii ane anu molusi mukoine'i la mixali laixe. 'Olovoxo
mulai mukalu xe kakau la voxo muxatele vile a mukalu ne.

✡ **1:26:** 1Ko 11:7 ✡ **1:27:** Mat 19:4; Mak 10:6 ✡ **1:27:** Tav 5:1-2

2

1 Lataua mukoinu loxotolo ilou lia mo ta mimii latala aloxo ne mukalu.
2 ✡ ✡Xe no voxo muxatele tamei la anu muma'ila xo anu mukalusou xaixai noxou.
3 Musosovosou voxo muxatele tamei ne lexe anu voxo tavuna noxou xo anu mukalusou xaixai noxou xe no voxo ane ne la sou anu muma'ila.

Adamu Ilee Iva

4 Nana sou Lataua mukoinu loxotolo ilou lia ne aloxo 'o.
No voxo ane Lataua IAUE* mukoinu loxotolo ilou lia, la
5 mimii iouiou ane uleleme no lia loxo ia'eia'e xe kamakala ne, uleme uao. Xo anu ukalanu la'iua ulu'e no lia mo itema vile sou uxaxai no lia kalumo uao.
6 Tani pitapita'usi xo lexa a uxalixali utetelo no lia latanusi o.
7 ✡Io ili'i la sou Lataua IAUE mukoinu itema vile no anu lia. Xe mutauu tauuxu sou mauli mu'unalai no kusinou, la sou itema ne anu mutulu.
8 Xe ili'i la sou Lataua IAUE muxalixu ovuovu lailaixe no xale lia ne Eden no xalee mulai loxo no xalee ane aso uxaxali utelo no anu. Itema e anu mukoinu ne, anu mulai mu'italonu no xalee lia ane ne.
9 ✡Anu muxalixu ovuovu iouiou lailaixe muleme no nano no lia xalee ane ne la munene'a la muxalixu tematemanu lailaixe misevile sou ta'o'ou. Ovu ane ulosinge mauli xe ane sou ulosinge lavulavu sou talavu no anu mimii ma'ia ane laixe xe mii ma'ia ane masua.
10 Lexa luuxu vile mupaa ne Eden sou u'oxonu mimii no xale lia ane ne uleme laixe. Lexa ne musiali mulai va'axu la sou mukalipala'a la muxalixu lexa aiinu tami'a.
11 Vile ilemele lexe Pisoni, ane misiali mixixaoxao tuala vile tila ilemolu lexe Avila.
12 Lavo'o ilemolu lexe "xoulu" mo vile ne laulauoinu, ilemo lexe "onikisi", mixalisou no lia xalee ane ne. Ta mii tamei ne lamolisi'a tatila misevile. Ovu vile kalumo muleme lai ne. Luuxu ne tuma'u lailaixe misevile.
13 Lexa tamei sou ne ilemele lexe Xioni, ane misiali mixixao tuala vile tila ilemolu lexe Kusu.
14 Lexa tatalusi'a ne ilemele lexe Taixilisi. Ane misiali milai loxo no xalee ane aso uxaxali utelo no anu ne Asiria. Xe tami'asi'a ne ilemele lexe Iupileitisi.
15 Xe ili'i la sou Lataua IAUE mulai mu'italonu itema ne no xalee lia ne Eden sou uxoxoo uxaxai ane xe usaxisaxila'u xalee lia ane ne.
16 Lataua muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Ovuovu ane muleme no xalee lia 'o ne, nini na'ou ngiangiaxu ukalusi,
17 ia ovu ane sou ulosou itema vile lavulavu no anu mimii ma'ia laixe xe mimii ma'ia ane masua ne, na'ou uasi. Xo maasi xe nini na'ou la nini nasoli manina."
18 Xe ili'i la, la Lataua IAUE muvikala aloxo 'o, "Itema anusisi uxoxoo loxo la laixe uasi. Eni akoinu menexu vile sou ilou ixoxolu sou usu'usu'ulinu."
19 La sou anu muno'u lia 'o sou mukoine'i ta mimii iouiou ane imauli no voxosila mo ta ngiangiala no anu. Mukoine'i mukalu la sou muno'a milai noxou itema ne sou anu molu mumoxo'u ualaualasi'a vilevilesi. Ta mimii iouiou ane ne ilo'a ta ngiangiala vilevilesi ualaualasi'a ne anu itema molusi mumoxo'a no anu.
20 Anu itema mumoxo'u ualaualasi'a ta mimii iouiou ne ilo'a ta ngiangiala mukalu, ia vile noxi'a ne uxali menexu sou usu'usu'ulinu uasi.
21 Ioxe, IAUE Lataua muavuti la mu'oxonu itema ne la muai ne muva'ava'amimi avile. Muai muva'ava'amimi aloxo ne, io ulavu ua. Lataua mune'e mulaanu alamanu vile no vainu. Mulaanu mukalu, la musovolou xiasinu ilou alamanu tanixu no vainu itema ne,
22 io muno'u alamanu ne mulai sou mukoine sema vile no anu. Mukoine mukalu la muno'e milai noxou mulu ne.
23 Xe anu iou muvaxa loxo 'o la sema eie mine'e mixali noxou 'o. Xe anu muavuti la muvikala aloxo 'o,
"Anu! Mukalu soxu! Eni tangaxo maninasou ane.

✡ **2:2:** Eva 4:4, 10 ✡ **2:2:** Mul 20:11 * **2:4:** IAUE ne anu Lataua ualasou e ane'i ta Iutaia imoxou'u aloxo ne.
✡ **2:7:** 1Ko 15:45 ✡ **2:9:** Pal 2:7; 22:2, 14

Xine ilou xiasine ne molu ane noxilo 'osi.
Lataua muno'u ane noxilo 'o la sou ane Anu mukoine no anu.
Eni amoxoe lexe 'sema', xo ane mipaa ne no anu xilelisi."
24 ✡Tava'u aloxo ne la sou ane, itema u'umesi'a momu ilee nenu sou ulai ilee semau
ixolu ipita sou ixali vilesisi.
25 Ane'i ilou itoxu uasi ilou mixoo vitanisi, ia ilou imaela uasi.

3

Mulu Ilee Sema Ilomuxu Lataua Vaikalau Uasi

1 ✡IAUE Lataua mukoine'i ta mimii iouiou ane imauli no voxosila mo ane'i ane
ixaxalaxala mo ane'i ane ivavava 'o ukalusi, ia vile noxi'a ne umomomo noxou sinana
veveeni uasi, xo anu mulavu misevile.
No voxo vile la anu sinana veveeni ne mulai muxali noxie sema la mutali'isie aloxo
'o, "Manina lexe Lataua mupela'inge ngongou lexe ngongou ngaxoxoolu la mamu
ngongou ngao'u ovu se'i muleme no nano no xalee lia 'o ngiangiaxu uasi?"
2 Ane miavuti la mikolinu aloxo 'o, "Ovuovu ane muleme no nano no xalee lia ano
'o ne, nexi ta'ani'ani ngiangiaxu ukalusi,
3 ia vilesisi e ututulu no nixi 'ole ne anu mupela'ixe lexe nexi ta'ou ngiaxu uasi. Xo
maasi xe nexi tano'u sou ta'ou, la nexi tasoli. Anu Lataua muvikalanexi aloxo ne."
4 Xe sinana veveeni muavuti la mukolinu vaikalaie aloxo 'o, "Vaikala ane ne manina
uasi. Ngongou ngasoli manina uasi.
5 Lataua mulavusou lexe maasi xe ngingi ngongou nga'ou, la iengi ngongou lamana
la ngaxali loxo anu Lataua. La ngalavu no anu mimii ma'ia ane laixe xe ma'ia ane
masua. Tava'u aloxo ne la sou ane Anu mu'apingengexu ne."
6 Xe aliku 'o iei mulai mutukumusou ovu ne nigangiaxu, la lailaixe misevile. Lailaixe
loxo ta'o'ousi. La sou xavutalaie muvikala lexe, "Manina, lexe eni a'ou ovu ne ngiaxu,
la eni ano'u lavulavu no anu mimii piena misevile." La aliku 'o minanavaa 'o, milutu
'o la milai mi'elexu ovu ne ngiaxu sou mi'ou. Xe miitixu mulue sou anu mu'ou kalumo.
7 Xe alaxu vilesisi 'o la ilou ie'i lamana xe mixamuli loxo 'o, la ane'i ilou i'a mii loxo
'o sou utaluxu vasime'a uasi. La sou ilou milai mixatelexu ovu vile volovoloxu loxo
xalupe sou ilou mitoxu'u.
8 Xe no 'olo'olovoxo mine tani lelemesou, la ane'i ilou mixamulinu IAUE Lataua mine
mumuamua'i no nano no xalee lia ane ne, la ilou milai mitalume no ovu tavatava'u.
9 Xe IAUE Lataua mune'e la mukamuline'i ilou la sou mu'avalou itema "Nini a ne'ei?"
10 Xe anu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Elomusine ia e'ume mo eni ane atatalume
'o, xo eni xeni mii vile sou ataluxu vasimelo no anu uasi, mo eni ane axoxoolu vitanisi
'o."
11 Xe IAUE Lataua muavuti la mutali'isou aloxo 'o, "'Ena'ei muvikalaneni lexe nini
meni mii vile sou nataluxu vasimene no anu uasi? Loxovaa, ne'ou ovu ngiaxu e
epela'inexu lexe na'ou uasi 'ole?"
12 Anu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Sema e nini nekoine ka nene'ene noxilo lexe
menexilo ane, ane mele mino'u ovu ne ngiaxu la milosilo la ane eni e'eu ne."
13 ✡Xe IAUE Lataua muxiu vaxa la mutali'isie sema ne aloxo 'o, "Tava'u loxovaa ane
nini ne'oxo mii ano 'o?" Ane mikolinu aloxo 'o, "Sinana veveeni mu'oxo loloxo la
mukalavoileli, la sou ane eni eno'u la e'eu."
14 Xe IAUE Lataua muavuti la muvikalanu sinana veveeni aloxo 'o,
"Tava'u xo nini neolexa'a ta tamei 'o,
la nini nano'u navunavu tatila loxo 'o.
Navunavu ane eni alosine ne,
anu toxoxa'a no anu navunavu noxi'a ta mimii iouiou ane imauli no voxosila
mo ane'i ane ixaxalaxala mo ta ngiangiala kalumo.

✡ **2:24:** Mat 19:5; Mak 10:7-8; 1Ko 6:16; Ep 5:31 ✡ **3:1:** Pal 12:9; 20:2 ✡ **3:13:** 2Ko 11:3; 1Ti 2:14

Usoko ane vaimomo 'o mo ulai utalo avile ili'i ne,
nini nalalaave no oponenisi, mo 'ani'anixene ane lialia.
15 ✡Sema uluaie ane nini xe nini uluameni ane ane.
Mo ane'i ane ipaa ili'i noxine xe noxie sema ne aloxo ne kalumo.
Xe ane'i imaloxo'u kisine la nini nakikatu sou
navalinu anaxene une'e sou nangaasou tava'a."
16 Ioxe, IAUE Lataua muxiu vaxa la muvikalane sema aloxo 'o,
"Ulai xe nini oponeni la nini naxamulinu navunavu tatila.
Xe navo'o 'iline la nano'u navunavu mine tatila loxo.
Navunavu ane ne molu noxilosi.
Nini namasaxa lexe nasaxila'u mulumeni, ia uasi.
Anu molu usaxila'ine xo nini kisine ane anu."
17-19 ✡Xe muxiu vaxa la muvikalanu Adamu aloxo 'o,
"Tava'u xo nini nelomuxe semameni,
la ne'eu ovu ngiaxu ane eni e'apixenexu lexe na'ou uasi ne,
la eni a'oxo masua lia 'o.
Nini mene xavineni sou naxaxai no voxovoxo
ane nini namamaulixu mo natotouxene la'ilali.
Ovuovu ngiangiaxu mo ia'eia'e ane auauexu mo ane upalapalasinge
mo mimii ane anaanaxu la ukalukalusinge ne ileme no lia no xaixene kalumo.
Naxoxoolu xe nasolixene la namolo ovuovu ngiangiaxu
ilou ovuovu se'i volovoloxu la na'ou.
Naxaxai xavineni mo sou sasaieni upaapaa la sou lia e natotou mimii no anu 'o ne,
uxalixu la'ilali sou na'ou xo mole
nini nalivu ulai no lia e nini nepaa no anu 'o.
Xo eni ekoineni no anu lia.
Anu aloxo ne la sou ane nini nalivu nalai naxali loxo lia la."
20 Adamu mumoxoe semau ualasie lexe Iva. Xo ane ta mitema ukalusi neni'a ane ane.
21 Ioxe, ili'i la sou IAUE Lataua molu muvau vile noxi'a ta mimii sou musulukinu sosou ka mulailixu noxi'a ilou sou misakiinu.
22 ✡Ioxe, ili'i la, la IAUE Lataua muvikala aloxo 'o, "Vaimomo 'o, itema anu muxali loxo nenge, mo anu mulavu no anu mii ma'ia ane laixe xe mii ma'ia ane masua. La sou nenge tamasaxa lexe anu uno'u ovu ane sou ulosinge mauli ne ngiaxu mo u'ou sou uxolu mo umauli kaluxu uasi, uasi."
23 La sou IAUE Lataua mukusau muatulai muxexesou xalee lia ne Eden, la muvikalanu sou uxaxai no lia ane anu Lataua muxalixu no anu.
24 Xe no xalee mulai loxo aso uxali utelo no anu ne, IAUE Lataua mumuxaxa'a ta angelo xe viso vile ukakaakaa ia uxixaoxao uxalixaliliou pa'upa'umolu xalee lia ne sou ilo'a ta angelo isaxila'u xo loxo 'o io, evile une'e 'alai no anu ovu sou mauli kaluxu uasi.

4

Kaini Ilou Aveli

1 Xe ili'i la sou Adamu mulai noxie semau la opoone. Xe ili'i la ane mivo'onu 'ilie e oposou la mivikala aloxo 'o, "IAUE musu'ulileli mole ane eni eno'u 'alixe mulu 'o." La sou mimoxo'u ualasou lexe Kaini.*
2 Xe ili'i la mivo'onu 'ilie mulu vile la. Mimoxo'u ualasou lexe Aveli anu itema sou usaxisaxila'a ta sipsip. Xe Kaini anu itema sou xai.
3 Mixoxoolu mo mixaxai xoo xe, ili'i la Kaini mulai mumolo la'ilali no xaixu, ka mutavulenu mulai sou mu'elaxu mulai noxou IAUE Lataua.
4 ✡Xe Aveli kalumo ne mulai muno'a ta sipsip ta 'ili'a se'i ta laixe misevile ta

✡ **3:15:** Pal 12:17 ✡ **3:17-19:** Eva 6:8 ✡ **3:22:** Pal 22:14 * **4:1:** No anu vaikala Evalaio, uala e Kaini o tamaxu loxo "eno'u". ✡ **4:4:** Eva 11:4

laposalaxu, ka mupalepeine'i sou mu'elaxa'a milai noxou IAUE Lataua. IAUE Lataua
mumaisou la mumasaxau mo mu'osasou Aveli ne ilou lolovolo noxou misevile.
5 Ia Kaini ne uasi. Xe Kaini mulavu aloxo ne la, iou ne masua loxo. La'iaxu misevile.
6 IAUE Lataua muavuti la muvikalanu Kaini aloxo 'o, "Nini la'iaxene mamu. Mo ieni
ututuma loxo ne mamu.
7 Alexe nini namulinu mo na'oxonu 'ilixo ane mulapu, la ano 'o ne nini na'osa'osasi.
Ia tava'u xo nini ne'oxo 'ilixo masua, la sou anu 'ilixo masua ne ane anu ungiuleleine
mo a ulolooxene ne. Anu umasaxa lexe utaloxolixene mo uatasine ulu'elai. Ia nini
xavineni mo nataloxolixu ulu'elai."
8 ✡Ia Kaini ne opoonu lelemesou uasi manina. No voxo vile la mu'avalou vimou
Aveli la muvikalanu aloxo 'o, "Nane'e mo nengei talai taxixaoxao." Ilou milalai xoo
xe, Kaini muavuti vaxa la muvau vimou Aveli musoli ne.
9 Xe ili'i la IAUE Lataua mutali'isou Kaini aloxo 'o, "Vivine Aveli 'ava?" Kaini
mukolinu aloxo 'o, "Eni alavusou uasi. Xo ma'i, eni amitema sou saxisaxila'u sou vivilo
ne?"
10 ✡Xe IAUE Lataua muxiu vaxa la mutali'isou, "Loxovaa ane nini ne'oxonu 'ilixo
masua ane ne? Eni elavu lexe nini vivine sialuxu munixi mulu'e no lia 'o mo sialuxu
ne loxo itema mukatuleli sou lexe nini nano'u navunavu tatila sou lakoli 'ilixo masua
ane nini ne'oxonu ne.
11 Ioxe, eni vaimomo 'o eni alosine tu'umaxu vile aloxo 'o, umomomo sou nini
naxaxai mo natotou mimii ulu'e no lia 'o la uasi, xo lia ne muaa mo muiexu vivine
sialuxu no voxo ane nini nevau no anu.
12 Ulai xe nini natovo mo lexe natotou mimii toxotoxosou ne la ulemeieni uasi. Xe
nini ne sine tuala mo tani sou naxolu talo no anu uasi. Naxixaoxao no lia 'o vitavitanisi,
ia naxoo talo uasi."
13 Xe Kaini muavuti vaxa la mukoli vaikalau IAUE Lataua aloxo 'o, "Tu'umaxu ane
nini nelosilo 'o ne tatila misevile. Eni amomomo no anu uasi.
14 Mo nini a nakusailo 'o sou eni alai axolu va'axu, ia axolu no lia no pa'umene 'o
la uasi. Mo silo tuala mo tani sou axolu no anu la ua, axixaoxao mo avavaxa anene'e
aloxo nesi, ia axoo talo no lia 'o la uasi. Itema vile uxalisilo ne la uvelosi mole asoli."
15 Ioxe, IAUE Lataua muavuti la muvikalanu lamana aloxo 'o, "Evile umomomo sou
uvene uasisi manina. Ia lexe evile uvene xe nasoli la eni alosou navunavu tatila
lakolineni." La sou IAUE mumuxaxu sosovo vile noxou Kaini sou lexe ta mitema
imaisou la ivau uasi.
16 Ioxe, Kaini muavuti la mu'umesou IAUE sou mulai muxolu no lia xalee vile ilemo
lexe "Nod". Lia xalee ane ne muxolu no xale lia ne Eden loxo aso uxaxali utetelo no
anu.
17 Xe ili'i la Kaini mutaula'i, la sou ilee semau mipalaa 'ili'a vile mulu la mimoxo'u
ualasou lexe Enoko. Xe ili'i la, la Kaini mu'ilii tuala vile tatila la mumoxo'u tuala ne
ualasou noxou 'olu ualasou.
18 Enoko mupalaa 'olu vile la mumoxo'u ualasou lexe Ielati. Ielati mupalaanu
Meusaleli. Meusaleli mupalaanu Metusaeli. Metusaeli mupalaa Lameki.
19 Xe Lameki muavuti la mu'uluxa'a ta sema tamei, eiae Ada ilee Sila.
20 Lameki mulai noxie Ada xe opoone, la sou mivo'onu 'ilie vile la mimoxo'u ualasou
lexe Iavala. Iavala anu 'ilusune'i ta mitema ane ilavusou isaxila'a ta kau xe ixoxoo no
tani alelaxu.
21 Xe vimou Iuvalu ane anu 'ilusune'i ta mitema ane ilala'ati xe itatau iuxoxo.
22 Sila opoone la mipala'alixu Tuvala-Kaini. Anu mukoinu mimii iouiou ane sou
taxaxai no anu. Mu'oxonu no anu kopa ilou aen. Anu Tuvala-Kaini ne vimou sema
ane Naama.
23 Xe Lameki muavuti la muvikalane'i ta semasemau tamei ne aloxo 'o,
"Ada, ngongie Sila ngalomu une'e noxilo.
Eni evau maulu vile mo musoli xo anu muvelo.
24 ✡Ia lexe evile uxalisou Kaini xe uvau usoli

✡ **4:8:** Mat 23:35; Luk 11:51; 1Ioa 3:12 ✡ **4:10:** Eva 12:24 ✡ **4:24:** Mat 18:22

la IAUE Lataua ulosou navunavu tatila.
Mo eni kalumo ne lexe evile uvelo asoli
la IAUE Lataua ulosou navunavu toxoxa'a misevile."
25 Adamu ilee semau mipalaa 'ili'a mulu vile la, la Iva mivikala aloxo 'o, "Lataua mulosilo 'o sou lakolisou Aveli e Kaini muvau musoli." Ane mimoxo'u ualasou lexe Seti.
26 Seti mutaula'i la ilee semau mipalaa 'ili'a vile mulu, la mumoxo'u ualasou lexe Enosi. No tauu ie ane ne, la ta mitema misokou sou mi'ava no anu ualasou IAUE anu uala tavuna no nano no anu xoluxolu noxi'a no anu lalotu.

5

Ualaualasi'a Adamu ta Xasoxasou Ilo'a ta 'Ilu'ilusunu

1 ✡Nanasi'a Adamu ta xasoxasou ilo'a ta 'ili'ilisunu a ano. No voxo ane Lataua mukoine'i ta mitema la mixali aloxo anu Lataua.
2 ✡Mukoine'i ta mulu xe ta sema ka mualusi'a. Ka mumoxo'a lexe "ta mitema".
3 Adamu mumaulixu tauu ie itemaxu ta'uve mo mavulovexa tatalu (130) mukalu, la mupalaa 'olu mulu vile la. La 'olu ne, maulixu loxo momu manina. La mumoxo'u ualasou lexe Seti.
4 Adamu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tami'a (800) la. No nano no anu tauutauu ie ane ne, anu mupalaane'i ta 'olu se'i la.
5 Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo itemaxu ta'uve mo mavulovexa tatalu (930), la sou anu musoli.
6 Xe 'olu Seti ne mumaulixu tauu ie loxo itemaxu ta'uve mo ta'uve (105) mukalu, la mupalaa 'olu mulu, ualasou lexe Enosi.
7 Seti muxolu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo muxatele tamei (807) la. No nano no tauutauu ie ane ne, anu mupalaane'i ta 'olu se'i la.
8 Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo itemaxu ta'uve mo mavulovexa vile mo mulelia tamei (912), la sou anu musoli.
9 Enosi mumaulixu tauu ie loxo mavulovexa muxatele tami'a (90) mukalu, la mupalaa 'olu mulu. Mumoxou ualasou lexe Kenan.
10 Io, anu muxolu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo mavulovexa vile mo mulelia ta'uve (815) la. No nano no tauutauu ie ane ne, anu mupalaane'i ta 'olu se'i la.
11 Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo itemaxu ta'uve mo ta'uve (905), la sou anu musoli.
12 Kenan mumaulixu tauu ie loxo mavulovexa muxatele tamei (70) mukalu la mupalaa 'olu vile mulu. Mumoxou ualasou lexe Maalaleli.
13 Kenan muxolu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo mavulovexa tami'a (840) la. No nano no tauu ie ane ne, anu mupalaane'i ta 'olu se'i la.
14 Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo itemaxu ta'uve mo mavulovexa vile (910), la sou anu musoli.
15 Maalaleli mumaulixu tauu ie loxo mavulovexa muxatele vile mo ta'uve (65) mukalu la mupalaanu 'olu vile mulu, la mumoxo'u ualasou lexe Ielati.
16 Io, anu muxolu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo mavulovexa tatalu (830) la. No nano no tauutauu ie ane ne, anu mupalaane'i ta 'olu se'i la.
17 Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo mavulovexa muxatele tami'a mo ta'uve (895), la sou anu musoli.
18 Xe Ielati tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa muxatele vile mo tamei (162), la mupalaanu 'olu vile ualasou lexe Enoko.
19 Io, anu muxolu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tami'a (800) la. No nano no tauutauu ie ane ne, anu mupalaane'i ta 'olu se'i la.

✡ **5:1:** Tav 1:27-28 ✡ **5:2:** Mat 19:4; Mak 10:6

20 Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo itemaxu ta'uve
mo mavulovexa muxatele vile mo tamei (962), la sou anu musoli.
21 'Olu Enoko ne, tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa muxatele vile mo ta'uve
(65), la sou mupalaa 'olu Metusela.
22 Xoluxolu ilou toxotoxo noxou mulai noxou Lataua pumuxu no nano no tauutauu
ie aloxo itemaxu mavulovexa vile mo itemaxu ta'uve (300). No nano no tauutauu ie
ane ne, anu mupalaane'i ta 'olu se'i la.
23 La sou anu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa vile mo itemaxu ta'uve
mo mavulovexa muxatele vile mo ta'uve (365).
24 ✡Xoluxoluxu mo muamua'ixu ne, ilou Latauasi. Aloxo ne la sou ane Lataua
mupasikinoxu mole tasiauxusi, io usoli mo imaisou uasi.
25 Metusela mumaulixu tauu ie loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa muxatele tatalu
mo muxatele tamei (187) mukalu, la sou anu mupalaa 'olu vile ualasou lexe Lameki.
26 Ka muxolu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tatalu mo itemaxu ta'uve
mo mavulovexa muxatele tatalu mo tamei (782) la. No nano no tauu ie ane ne, anu
mupalaane'i ta 'olu se'i la.
27 Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo itemaxu ta'uve
mo mavulovexa muxatele vile mo muxatele tami'a (969), la sou anu musoli.
28 Ioxe, xe Lameki tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa
muxatele tatalu mo tamei (182), la sou mupalaa 'olu vile la,
29 muvikala aloxo 'o, “No anu lia ane IAUE mu'oxo masuanu 'o, la molomolo ano 'o
sou ukalusou 'au'au toxoxa'a noxinge,” la sou mumoxo'u 'olu ne ualasou lexe Noa.
30 Lameki mumaulixu tauutauu ie se'i la loxo itemaxu mavulovexa tamei mo
itemaxu ta'uve mo mavulovexa muxatele tami'a mo ta'uve (595). No nano no tauu
ie ane ne, la anu mupalaane'i ta 'olu se'i la,
31 xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tatalu mo itemaxu ta'uve mo
mavulovexa muxatele tamei mo muxatele tamei (777), la sou anu musoli.
32 Noa muxolu mo tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tamei mo
itemaxu ta'uve (500), xe ili'i la sou mupalaane'i ta 'olu ta mulu tatalu ualaualasi'a
lexe Semu ilou Amu mo Iapeti.

6

La'iua Toxoxa'a

1 ✡Xe ili'i noxi'a ane'i nenge tenanasi'a mukalu 'o, la ta mitema mitautaula'i la,
la mipalaane'i ta 'ili'a tapiena mole itiitisi'a mu'oki'oki tani mo mitaasou xalexalee
tuatuala mukalu. Mipalaane'i ta 'ili'a ta sema xe ta mulu.
2 Lataua ta 'olu ta mulu mimaisi'a ta sema ne, la ta mitema ta 'ili'a ta sema ne ta
lailaixe misevile, la sou milutu vaxa sou mino'a ane ane'i mimasaxai'a sou mi'uluxa'a.
3 Anu aloxo ne la sou IAUE muavuti la muvikala aloxo 'o, “Eni umomomo sou
amasaxai'a ta mitema 'o ixolu mo imauli maulixa'a veveeni la uasi, xo ane'i ta
mitemasi, ta mitema sou isoisolisi. Usoko ane vaimomo 'o mo ulai avile ili'i, ane'i
imaulixu tauu ie loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa tameisi (120).”
4 ✡No nano no voxovoxo ane tatei mo ili'i, ta mitema mipalaane'i ta 'ili'a, la ta
toxotoxoxa'asi. Ta mitema ane ne, ane'i ta 'ilusulusune'i ta sema ane mi'uluxa'a
Lataua ta 'olu ta mulu. Ane'i ta mitema sou xavi. Ta mitema no xalexalee tuatuala
milavusi'a manina.
5 ✡Xe IAUE mumaisou lexe no voxovoxo utotomu ne, ta mitema ane mitaasou
xalexalee tuatuala mukalu ne, misusu misevile no anu 'ili'ilixo masumasua ane ane'i
mi'oxo'oxonu mo xavutalai'a umasaxau 'ili'ilixo masumasuasi.
6 La tanuxa'a misevile mo tanu u'elai'a, xo Anu molusi mupaalixa'a sou mimauli no
lia 'o,

✡ **5:24:** Eva 11:5; Iud 1:14 ✡ **6:1:** Iop 1:6; 2:1 ✡ **6:4:** Iti 13:33 ✡ **6:5:** Mat 24:37; Luk 17:26; 1Pi 3:20

7 la sou muvikala aloxo 'o, “Eni akalusi'a ta mitema ane eni melo ekoine'i 'o mo ta
mimii iouiou ane ta vova mo ane ta temene ilo'a ta mimii ane ixaxalaxala, ane'i ane
ilalave, mo ane'i ane ivavava mo ta ngiangiala. Eni talelixa'a xo eni melosi ekoine'i.”
8 Ia, itema vilesisi no taine'i nesi ane, anu IAUE opoonu laixeu misevile. Itema ane
ne, ualasou lexe Noa.
9-10 ✡Nana ano 'o sou Noa. Noa mutaula'i la mupalaane'i ta 'olu tatalu, ualaualasi'a
lexe Semu ilou Amu mo Iapeti. Noa ne, anu itema vile mulapu. Mo mii vile ususu no
anu xoluxoluxu uasi. Mo muamua'i noxou ne, ane ilou Latauasi.
11 Ia ta mitema tavu'alo ne, 'ili'ilixo masumasua loxo, 'oto'oto mo ialivula tuala, mo
ivau itema usoli ne, mu'oki'oki tani mo mu'ana'ana no xalexalee tuatuala mukalu.
Lataua mumaisou mo mulavusou 'ili'ilixo masumasua noxi'a ne mukalu.
12 Iou mulu'e no xalexalee tuatuala 'o, la masua misevile. Ta mitema mi'oxo
masuanu mukalu no anu 'ili'ilixo masumasua noxi'a.
13 La sou anu muvikalanu Noa aloxo 'o, “Eni emaisou mo elavusou 'ili'ilixo
masumasua noxi'a ta mitema loxo 'oto'oto mo ialivula tuala mo ivau itema usoli
mukalu, mo eni amasaxa lexe akalusi'a ukalusi, xo 'ili'ilixo masumasua noxi'a
mu'ana'ana no xalexalee tuatuala mukalu.
14 Eni emasaxaine lexe natulusou lasipi vile tatila. Naxexeta ovu xopa, ka navalavala
alealelaxu la sou natulusou no anu. Natulusou ukalu, la nakaviutunu no nano ka
naluluu koluta no nano xe no ale no vasimolu.
15 Nalovaxu nasokou no ta'u ulai uxali no kusinou limaxu itemaxu mavulovexa vile
mo itemaxu ta'uve (300). Xe no anaxu pa'umolu vile ulai uxali xalee vile limaxu
mavulovexa ta'uve (50). Xe no lia no ta'u ulai teitexi, limaxu mavulovexa tatalu (30).
16 Natulusou lasipi ne laxa'u loxo tani 'o, ia laxa'u ne une'e utalo vaxa no
lasipi pa'upa'umolu uasi. Namuxaxu taiinu ilimaxu vile no nixi no laaxu xe no
pa'upa'umolu. No nano no tanu, la nasia'u lavalataxu no nano loxo tani lavalata
tatalu. Vile no lia, vile no nixi xe vile teitexi. Ukalu, la sou namuxaxu aitenga vilesisi
no xalee vile.
17 Xo eni asou a'oxo la'iua toxoxa'a usili sou uxalixu kupa tatila loxo luaki 'o sou
unononu xalexalee tuatuala mo u'unane'i ta mitema latala ilo'a ta mimii iouiou latala
ane mimauli no xalexalee tuatuala 'o mo isoisoli ukalusi,
18 ia eni emasaxa lexe asakiinu vaikala sou opo vilesisi, ia apala'alixu noxine ili'i o.
Ngongi'a ta 'iline ilo'a neni'a mo ta ua'aua'aneni nga'unalai no nano no lasipi ne.
19 Ta mimii iouiou ta temene mo ta vova, ane'i ane ixaxalaxala mo ane'i ane ivavava
mo ta ngiangiala iouiou 'o ne,
20 nano'u mulu vile xe sema vile noxi'a vilevilesi sou napamauline'i.
21 Mo nano'u ngenge ngongi'a la'ilali iouiou kalumo.”
22 ✡Noa mulomuxu vaikala noxou IAUE la mimii piena e muvikalanuxu lexe u'oxo
ne, mu'oxonu mukalusi.

7

1 Xe ili'i la, la IAUE muvikalanu Noa aloxo 'o, “Ngongi'a ta 'iline ilo'a neni'a mo ta
ua'aua'aneni nga'unalai no nano no lasipi ne, xo eni elavusou lexe ninisisi itema vile
mulapu no taine'i ta mitema ane mimauli no xalexalee tuatuala 'o.
2 Nano'a ta mimii iouiou latala ane ta temene mo ta vova ane ngingi ngalavusou
nga'i'a, tangatangaxa'a muxatele tamei noxi'a vilevilesi, sema xe mulu. Xe ane'i ane
ngingi ngalavusou nga'i'a uasi ne, la nano'a tangatangaxa'a vilevilesi, sema xe mulu
ikalusi.
3 Xe ta ngiangiala latala iouiou 'o ne, nano'a tangatanga muxatele tamei noxi'a
vilevilesi kalumo. Na'oxo aloxo eni elemolu ne, xo ta mimii ane ne imauli sou ulai
ili'i, la ipalaa la sou ixali tapiena, la i'ana'ana no xalexalee tuatuala ukalusi la.

✡ **6:9-10:** 2Pi 2:5 ✡ **6:22:** Eva 11:7

4 Voxo muxatele tameisi a uxolu sou eni apalusou la'iua toxoxa'a sou usili aso xe
'olovoxo mavulovexa tami'a sou u'unane'i ta mitema latala ane eni ekoine'i ilo'a ta
mimii iouiou latala ane ta temene mo ta vova mo ane'i ane ixaxalaxala, mo ane'i ane
ivavava mo ta ngiangiala iouiou ne ukalusi."
5 Noa mulomuxu vaikala noxou IAUE mo mimii piena ane anu muvikalanuxu lexe
u'oxonu ne, mumulinu mo mu'oxonu mukalusi.
6 No tauu ie ane Noa tauu iexu muxali loxo itemaxu mavulovexa tatalu (600) mukalu,
la sou la'iua toxoxa'a musokou sou musili.
7 ✡Anu ilee semau mo ta 'olu ilo'a ta semasemai'a mi'unalai no lasipi mo sou mamu
iulua.
8-9 Ta mimii iouiou latala ane anu IAUE muvikalanu Noa lexe uno'a sou itelo no lasipi
ne, ane'i mitelotelo kalumo.
10 Mi'unalai mo mixoo no nano voxo muxatele tamei mukalu xe ili'i la sou voxo sou
la'iua ne muxali.
11 ✡No tauu ie ane Noa tauu iexu muxali loxo itemaxu mavulovexa tatalu (600), no
voxo mavulovexa mo mulelia ta'uve mo muvaxa simi tamei no anu so'io tamei, la
lexa luuluuxu no lia no xalexalee tuatuala muopuopu mutelo mukulukulupei lialia
ilou lavolavo'o sou musiali loxo lexa u'ani, xe lexa ane no loxotolo 'ole taxataxasou
kalumo mua'a sou la'iua tatila muxauxaumu mulu'e no lia.
12 La'iua ane ne musisili aloxo ne aso xe 'olovoxo mavulovexa tami'a.
13 No voxo ane ne, la Noa ilee semau mo ta 'olu tatalu, Semu, Amu mo Iapeti ilo'a ta
semasemai'a mi'unalai no lasipi.
14 Ta mimii iouiou latala ane ta temene mo ane'i ane ta vova ta toxotoxoxa'a mo ta
kitukitu, ane'i ane ixaxalaxala mo ane'i ane ivavava, mo ta ngiangiala iouiou latala ne
mi'unalai kalumo no lasipi tanu.
15-16 Ta mimii iouiou latala e IAUE muvikalanu Noa lexe uno'a ne, vile pa'usou uasi,
muno'u sema vile xe mulu vile noxi'a vilevilesi mukalusi. Ilo'a mi'unalai mukalu, la
sou Lataua molu mutatusou lasipi aitengaxu.
17 No nano no anu aso mo 'olovoxo mavulovexa tami'a ne, lexa mupaapaa mutetelo
ne mole mutetelo ne. Mo la'iua kalumo muxauxaumu mululu'e ne mo mululu'e ne, ia
uxoxoto uasisi manina.
18 Lautu tatila mole lasipi asou upuati no kupa loxo'u. Kupa lautuxu munononu
xalexalee tuatuala mole lasipi ne mupuati no loxo'u lexa.
19 Lexa lautuxu mutelai mutelai xoo mole mua'ulixu mo mutaasou laxalaxa'ilu no
xalexalee tuatuala mukalu.
20 Ia musoxo mususuku mutetelai mo mutetelai la loxo lima mavulovexa vile mo
mulelia ta'uve.
21-22 Ta mimii iouiou latala ane mauli muxolu noxi'a mimauli no lia no xalexalee
tuatuala 'o ne, misoisoli mukalu. Ta ngiangiala iouiou ilo'a ta mimii iouiou latala
ane ta temene mo ta vova mo ane'i ane ixaxalaxala mo ta mitema latala ne misoisoli
mukalusi.
23 Ta mimii iouiou latala ane mauli muxolu noxi'a mimauli no lia no xalexalee
tuatuala 'o mo ta ngiangiala latala iouiou ilo'a ta mimii iouiou ane latala ta temene
mo ta vova mo ane'i ane ixaxalaxala mo ta mitema latala ne misoisoli mukalusi. Anu
IAUE molusi mukalusi'a avile.
24 Lexa lautuxu ne usii ulu'elai palea uasi, mutavo muxoxoo aloxo ne voxo itemaxu
ta'uve mo mavulovexa ta'uve (150).

8

1 Noa ilo'a ta 'olu mo semau ilo'a ta ua'aua'ane'i ilou, mo ta mimii iouiou ane muno'a
sou mitelo no lasipi kalumo ne, Lataua iou si'isi'a uasi, anu mupalusou atume sou
muiili, la sou lexa lautuxu loxo luaki ne, musokou sou musii se'isisi mulu'elai.
2 Lexa luuluuxu no lia no xalexalee tuatuala mo lexa ane no loxotolo taxataxasou ne
musovosovo mukalusi, la sou la'iua muxoto.

✡ **7:7:** Mat 24:38-39; Luk 17:27 ✡ **7:11:** 2Pi 3:6

3 No nano no anu voxo aloxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa ta'uve (150), la lexa mine lautuxu loxo luaki ne musii se'isisi mululu'elai.
4 Xe no voxo mavulovexa vile mo mulelia ta'uve mo tamei no anu so'io muxatele tamei, la lasipi mulai mu'oso no laxa'ilu vile kisou no laxalaxa'ilu ne Alalati mole mutulu avile ane.
5 Lexa musii mululu'elai ne mo mululu'elai ne. Xe no voxo vile voxosou so'io mavulovexa, la laxalaxa'ilu kisokisou mupaapaa mukalu
6 xe voxo mavulovexa tami'a mukalu la, la Noa mukisiinu aitengasou no lasipi
7 sou mupalusou 'ola mulai sou ukili lexe lexa musii mukalu, la ua. Anu muvavava muvavaxa mulai muxixaoxao xoo mole lexa musii mo lia ne mutala.
8 Noa uutiti lexe 'ola ulivu une'e la uasi, la sou mupalusou utu sou mulai mukili lexe lexa a musii mulu'elai. La uasi.
9 Lexa a mutaasou xalexalee tuatuala sio mole anu mii vile sou uxolu no anu uasi, la muvava mulivu mune'e no lasipi. Noa mukalanu avolu muatulai sou muxolu no anu, la sou mu'unalaixu no nano.
10 Noa muxolu no nano no lasipi sou muxoomaiou lexa sou usii ulu'elai voxo muxatele tamei, xe ili'i la sou mupalusou utu ne mulai la.
11 No 'olo'olovoxo no voxo ane ne, la utu mulivu mune'e noxou Noa mu'alavevenu lovo voloxu vile alavua no anaxu. Noa mumaisou la mulavu lexe lexa a usisii ulu'elai sio.
12 Ioxe, anu mulavusou lexe lexa usii manina mo tani utala manina uao, la ane'i ilo'a mixolu no nano ne, voxo muxatele tamei la. Ia utusi ane anu mupalusou mulai sou mukili la. No voxo ane ne, la ulivu une'e la ua, mulai muxolu avile.

13 No voxo vile sou so'io vile no anu tauu ie ane, Noa tauu iexu muxali loxo itemaxu mavulovexa tatalu mo vile (601), la lexa musii mukalu avile. Xe muavuti la mulokenu lasipi laxa'u sou anu mulai mutulu teitexi sou musu'anu iou mulu'e no xalexalee tuatuala. Iou mulu'e la mumaisou lexe lexa a musii mukalu, ia tanisi a utala laixe uao.
14 Ilo'a mixoxoo no nano ne la, xe no voxo itemaxu vile mo ta'uve mo muxatele tamei (27) sou so'io tamei, la tani mutala mukalu.

15 La sou Lataua muvikalanu Noa aloxo 'o,
16 "Ngongie semameni mo ta 'ilinge ngongou ilo'a ta semasemai'a ngauatulai no ale.
17 Ngano'a ta ngiangiala ilo'a ta mimii iouiou ane ngongi'a ngexoo no nano ne mo ngongi'a ngalai no ale, mo sou ane'i ilai ixolu no tuala alavua sou ipalaa mo ixalixa'a ta 'ili'ili'a tapiena mo itaasou xalexalee tuatuala ukalusi."
18 Ioxe, ane'i miavuti la milutu sou milalaa miuatulai.
19 Ta ngiangiala iouiou ilo'a ta mimii iouiou ne ane'i mikalikaline'i sou milalaa milai no ale kalumo.

20 Milalaa mukalu, la Noa mutaxu lavo'o sou muta'olunu mupita sou muxali loxo valovalo xe mukalu la muno'a ta mimii iouiou ilo'a ta ngiangiala ane'i ane ilavusou i'i'a vilevilesi noxi'a sou ilee semau ilo'a ta 'ili'ili'a mo ta ua'aua'ane'i mi'elaxa'a mulai noxou Lataua mukalusi.
21 Anu IAUE mumaisou mo mutuma'u ne, la mumasaxau la mu'osasou misevile. La sou tanu muvikala aloxo 'o, "Eni ulai ili'i la a'oxo masuanu xalexalee tuatuala aloxo eni e'oxonu 'o, tava'u no anu 'ili'ilixo masumasua noxi'a ta mitema la ua, xo eni elavusou lexe no mine ane'i uao ta maumaulu mo ta vuavuanga 'o, la ane'i imasaxa lexe i'oxo 'ili'ilixo masumasua ulalai ne. Mo eni akalusi'a ta mimii iouiou ane mimauli no lia, ilo'a ta ngiangiala iouiou mo ta mitema la ua. Mukalu ano 'o.
22 Ia vaimomo 'o, mo ulai utalo ili'i manina no anu voxo ane xalexalee tuatuala ukalu no anu ne, voxo uxolu sou ixaxai mo itotou mimii mo ikookooli. Voxo se'i, la ixamuli tani lelemesou xe tani ialuxu. Voxo se'i, la aso xe la'iua xe aso xe 'olovoxo, ia ukalu uasi, xo xalexalee tuatuala 'o ne, uxolu aloxo ne."

9

Muloxu Lele'e ne Anu Sosovo sou Vaikala sou Opo Vilesisi Lataua Musakiinu Noxou Noa

1 ✡Xe Lataua muavuti, la mualusi'a Noa ilo'a ta 'olu, la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngapalaa mo ta 'ilinge ixali tapiena mo sou ta xasixasinge ilo'a ta 'ilu'ilusungengi ixali tavu'alo sou i'ana'ana no xalexalee tuatuala ukalusi.
2 Ta mimii iouiou ane ta temene mo ta vova mo ane'i ane ixalaxala mo ta ngiangiala iouiou ilo'a ta sinana ne, i'umenge. Ia ane'i ixolu no avonge.
3 Ngingi ngamasaxai'a lexe nga'i'a, la sou ngave'a sou nga'i'a. Mo kamakamakala iouiou ne, ngainixu sou nga'ou kalumo xo eni emuxaxa'a lexe ngingi la'ilalingenge ane.
4 ✡Ia, mii vilesisi lexe mamu nga'ou ane, mii xiasi siasialuxu o. Eni emasaxainge lexe mamu nga'ou, xo sialuxu ne mauli a uxoo no anu sio.
5 Io, ta mii ane ta temene mo ta vova ivau itema vile usoli, la eni ave'a isoli kalumo. Xe itema ane uvau itema vile usoli, la akalusou maulixu mitema ane ne kalumo.
6 ✡Ta mitema ne, Lataua mukoine'i, la mixali loxo anu Lataua. La sou lexe itema vile uvau menexu vile, la vile une'e ukolinu ane musoli ne sou uvau.
7 ✡Emasaxa lexe ngapalaane'i ta 'ilinge tapiena, mo sou ta xasixasinge ilo'a ta 'ilu'ilusungengi ixali tavu'alo sou i'ana'analixu xalexalee tuatuala 'o ukalusi."
8 Xe Lataua muavuti la muvikalane'i Noa ilo'a ta 'olu aloxo 'o,
9 "Vaimomo 'o eni apala'alixu vaikala sou opo vilesisi eni asakiinu noxinge. Mii ane eni alemolu 'o, uxolu mo umauli noxinge mo noxi'a ta xasixasinge ilo'a ta 'ilu'ilusungengi ane ipaa ili'i
10 mo ta mii iouiou latala ane ngongi'a ngelalaa muatu no lasipi 'o.
11 Vaikala sou opo vilesisi eni asakiinu noxinge aloxo 'o, eni umomomo sou a'oxo masuane'i mo a'unane'i ta mitema ilo'a ta mimii iouiou 'o mo xalexalee tuatuala la ua.
12 Sosovo ane eni amuxaxu 'o sou u'oxo tu'umaxu sou opo vilesisi ane eni esakiinu noxinge ngongi'a ta mimii iouiou e ngongi'a ngaxoxolu vaimomo 'o xe noxi'a ane'i ane ixali ili'i.
13 Muloxu lele'e eni e'oxonu muxolu no tamuxala ne anu sosovo sou opo vilesisi eni esakiinu ulai noxi'a ta mitema no xalexalee tuatuala no lialia ukalusi ane.
14 Lexe eni asu'asou loxotolo no anu tamuxala xe lele'e muloxu upala'a,
15 la eni axavutalanu vaikala sou opo vilesisi eni esakiinu noxinge, lexe mamu la eni a'oxo masuanu mo a'unanu xalexalee tuatuala mo ta mitema ilo'a ta mimii iouiou ane ixoo sou imauli no anu tauu ano 'o, mo ulai avile ili'i.
16 Lexe eni amaisou muloxu lele'e uxali no anu tamuxala, la eni axavutalanu vaikala sou opo vilesisi e eni esakiinu noxinge. Vaikala sou opo vilesisi e eni esakiinu ane ne, uxolu aloxo nesi mo kaluxu uasi manina.
17 Muloxu lele'e ne, anu sosovo sou vaikala sou opo vilesisi ane eni esakiinu mulai noxinge ngongi'a ta mimii mukalusi e ixoxolu imaumauli no lia 'o."
18 Noa ta 'olu tatalu e ilo'a milalaa muatu no lasipi ano, eiae Semu ilou Amu mo Iapeti (Amu ne, anu Kanani momu).
19 Ta mitema ane mimauli no xalexalee tuatuala 'o ne, ta mutu'u ovuxa'a ane Noa ta 'olu tatalu ne.
20 Noa ne, anu itema sou xai. Anu itema ane musokou sou mutou ovu uaini tei ane.
21 Voxo vile, la anu muiexu uaini se'i la xavutalau ne muxovulaulau, mole ulavu ua. Muavuti la muxexenu lavalavau ia, muai vitanisi no nano no taasou.
22 'Olu Amu mu'unalai la mumaisou momu muai loxo nesi, xe muatu la mua'aloi'a ta vimovimou ta tamei 'ole.

✡ **9:1:** Tav 1:28 ✡ **9:4:** Liv 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Lap 12:16, 23; 15:23 ✡ **9:6:** Tav 1:26; Mul 20:13 ✡ **9:7:** Tav 1:28

23 La sou Semu ilou Iapeti mino'u lavalava vile sou mixavulalanu ia mitetelisou ili'i
no laxasi'a, io sou ane'i ilou mimuamua'i tumali'a mulai loxo noxou mami'a uai 'ole
sou milai misu'asou. Ia ilou ie'i uxiu ulai no tumali'a sou imaisou mami'a uasi.
24 Ili'i xe Noa mutulu, la sou tanu tema la mulavu no anu mii e anu 'olu Amu
mu'oxonu noxou.
25 Xe anu mami'a muavuti la muvikala aloxo 'o,
“Eni elavu lexe Latauasi ulosou Kanani navunavu.
Ili'i la anu uxali itema vile vitanisi no laaxa'a ta vimovimou sou ipalupalusousi.
26 Ia nenge ta'iti ualasou IAUE, Lataua noxou Semu.
Kanani ne uxolu no laaxu Semu sou upalupalusou.
27 Lataua molu ualusou Iapeti sou ta 'olu ixali tavu'alo
sou ilo'a ta mitema noxou Semu ixolu xoluxoluxa'a vilesisi.
Kanani ne, uxolu no laaxu Iapeti sou upalupalusou.”
28 Xe ili'i no anu la'iua toxoxa'a te mu'unane'i ta mitema ilo'a ta mimii iouiou 'o
mukalu, la Noa muxolu sou mumaulixu tauu ie itemaxu mavulovexa vile mo itemaxu
ta'uve mo mavulovexa ta'uve (350) la.
29 Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa tami'a mo itemaxu ta'uve
mo mavulovexa ta'uve (950) la sou musoli.

10

Noa ta Xasoxasou Ilo'a ta 'Ilu'ilusunu Ualaualasi'a

1 Xe ili'i no anu la'iua toxoxa'a ne, la anu Noa ta 'olu ne mipalaa la mixalixa'a ta
'ili'ili'a. Nanasi'a mulai aloxo 'o.
2 Iapeti mupalaa, la muxalixa'a ta 'olu ta mulu la ualaualasi'a aloxo 'o, Xomeli,
Maxoxu, Matai, Iavani, Tuvalu, Meseki mo Tilasi.
3 Xomeli ta 'olu mo ta xasoxasou mo ta 'ilu'ilusunu ane mixalixa'a ta tema tuala ne
Asikena, mo ne Lipata mo ne Toxama.
4 Xe Iavani noxou ane mixalixa'a ta tema tuala ne Elisa mo ne Tasisi, ne Saipasi xe
ne Lotan.
5 Ane'i ta mitema ane ne, ta xasixasi'a ta mitema ane mixolu mimauli no la'ola'olu
xe no luaki pa'umolu. Ane'i ta mitema ane ne, ane'i Iapeti ta xasoxasou mo ta
'ilu'ilusunu. Ane'i mikalikaline'i no anu matamata noxi'a sou milai mixolu no
tuatualasi'a vilevilesi. Mo ivivikala no anu vaivaikalai'a vilevilesi.
6 Xe Amu mupalaa, la ta 'olu ualaualasi'a ano 'o, Kusu, Aixiputo, Livia xe Kanani.
7 Kusu mupalaane'i ta 'olu ta mulu, la ta 'olu mixalixa'a ta mitema sou tuala ne Siva,
ne Avila, ne Savata, ne Lama xe ne Savateka. Lama mupalaane'i ta 'olu, la ta 'olu
mixalixa'a ta mitema sou tuala ne Seva xe ne Tetan.
8 Kusu mupalaa 'olu vile la mumoxo'u ualasou lexe Nimuloti. Nimuloti muxali tei
loxo anu itema sou xavi manina no lia no xalexalee tuatuala.
9 No anu xavi mo su'uli noxou IAUE, anu muxali loxo itema sou paipaa. Anu aloxo
ne la sou ane ta mitema ivikala lexe, “IAUE molu ualusine mo sou naxali namitema
sou paipaa loxo Nimuloti.”
10 Anu musaxila'u tuala tami'a tei, Vaviloni, Eliki, Akati xe Kalune. Anu tuala tami'a
mixolu no nano no tuala tila ne Vaviloni.
11 Mulutu lai ne la sou mulai ne Asiria sou mu'ilii tuala tila ne Ninive, xe ne Leovotia
ne Kala xe
12 ne Leseni. Leseni ne mixoo no nixi ne Ninive xe tuala tila ne Kala.
13 Aixiputo ta 'olu, mo ta xasoxasou mo ta 'ilusulusu mixalixa'a ta mitema ane ta
tema tuala sou tuala ne Litia mo ne Anama, ne Leavu mo ne Naputu.
14 Ne Patulusi, ne Kasulu xe ne Kilite. Ta mitema ne Pilisutain ne, ta 'ilusulusune'i
mitulu ane ne Kilite.
15 Kanani ta 'olu ualaualasi'a aloxo 'o, Saidoni laposalaxu xe Keti.
16 Kanani ta 'ilu'ilusunu ane mixalixa'a ta mitema sou tuala ne Ievusi, ne Amolu, ne
Xilixasi,

17 ne Ivi, ne Alikete, ne Sini,
18 ne Aluvati, ne Semari xe ne Amati. Ta Kanani mixali tavu'alo la mikalikalipala'a sou milai mixolu no xalexalee tuatuala tavu'alo.
19 Pilixaxa'a musokou ane ne Saidoni la sou mulai mutalo ane ne Xasa no xalee ne Xelalu. Xe no xalee mulai loxo aso uxali utelo no anu mulai mutalo ne Sodomu, xe ne Xomola, ne Atama xe ne Sevoimu ulai ne Lasa.
20 Ane'i ane ne, ane'i mixali noxou itema vilesisi ane, Amu. Ane'i mikalikaline'i no anu matamata noxi'a sou milai mixolu no tuatualasi'a vilevilesi mo ivivikala no anu vaivaikalai'a vilevilesi.
21 Semu, anu Iapeti vimou tila, anu muxalixa'a Eve ta 'olu ilo'a ta xasoxasou mo ta 'ilusulusunu.
22 Semu ta 'olu ane, Elamu, Asulu, Apasata, Litia xe Alamu.
23 Alamu ta 'olu mixalixa'a ta mitema sou tuala ne Usu, ne Ulu, ne Xelete mo ne Meseki.
24 Apasata 'olu ane Sela. Xe Sela 'olu ane Eve.
25 Xe Eve mupalaa la sou muxalixa'a ta 'olu tamei, vile ualasou lexe Pelexi, xo no anu imamanu ane ne la ta mitema no xalexalee tuautala 'o mikalipala'a, xe 'olu vile ualasou lexe Iokutani.
26 Iokutani ta 'olu mixalixa'a ta mitema sou tuala ane, ne Alamota, ne Selepi, ne Asamaveti, ne Iela,
27 ne Atolamu, ne Usala, ne Tikala,
28 ne Ovala, ne Avimaele, ne Seva,
29 ne Opili, ne Avila xe ne Iovavu. Ta mitema no tuatuala ane ne, mixali noxou itema vilesisi ane, Iokutani.
30 Lia xalee ane ane'i mixolu no anu ne, molu ane ne Mesa la mulai mutalo ane ne Sepa no laxalaxa'ilu no xalee mulai loxo aso utelo no anu.
31 Ane'i ta mitema ane ne, mipaa noxou itema vilesisi ane Semu. Ane'i mikalikaline'i no anu matamata noxi'a sou mixolu no tuatualasi'a vilevilesi mo mivivikala no anu vaivaikalai'a vilevilesi.
32 Ane'i ta mitema ane ane'i ta matamata noxi'a Noa ta 'olu tatalu ne. Xe ili'i no anu la'iua toxotoxoxa'a, la Noa ta 'olu mixalixa'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi. Ane'i ta mitema ane ne, ane'i ta matamata noxi'a manina.

11

Tani Veveeni ne Vavelu

1 Tei, la ta mitema ane mimauli no lia no xalexalee tuatuala 'o ne, vaikalai'a vilesisi. Vaivaikala maumautunu ane ane'i ivivikala no anu ne vilesisi kalumo.
2 Mixixaoxao no xalexalee lia mulai loxo no xalee ane aso uxali utelo no anu, la sou milai mixali no latia vile ne Vaviloni sou mixolu ane.
3 Xe miavuti la mivikalane'i ngato'o aloxo 'o, “Laixe nenge taulaluumenge pilika maumautunu ka ta'elaxu mo sou uxali pekia'u loxo lavo'o.” La sou ane'i mino'u pilika maumautunu loxo ulaluu ia pekia'u sou mitulusou tani no anu. Miteitei koluta sou mutetelisou pekia'u.
4 Ioxe, ane'i miavuti la mivikala aloxo 'o, “Vaimomo, 'o nenge ta 'iliisinge tuala vile tatila mo tatulusou tani vile veveeni utelai utalo teiteixi no loxotolo mo sou nenge ualasinge utelai. Mo nenge taxolu tapita vilesisi ano 'osi, ia tapaxele mo talai taxolu va'axu no xalexalee tuatuala se'i la uasi.”
5 Xe ili'i, la IAUE Lataua mulu'e sou mumaisou tuala ilou tani e ta mitema mitulusou ne,
6 la muvikala aloxo 'o, “Ta mitema ano 'o ne, ane'i ta mitema vilesisi mo vaikalai'a vilesisi. Ane'i a misokou 'o sou imasaxa lexe imulinu masaxa noxi'a sou lexe ixotataone'i. Ili'i xe ane'i ie'isou la, xe imasaxa lexe i'oxonu mii vile la, la ane'i i'oxonusi.

7 Laixe nenge talu'elai mo ta'inanu vaikalai'a no anu vaivaikala piena mo sou mamu
ane'i ivivikala no anu vaikala vilesisi.”
8 IAUE Lataua muavuti la mukalipala'ane'i sou milai mixolu va'ava'axu no xalexalee
tuatuala mole tuala ilou tani e mitutulusou ne musu'a.
9 Tuala ne milemolu ualasou lexe Vavelu xo IAUE Lataua mu'inanu vaikalai'a xe
mukalipala'ane'i sou milai mixolu va'ava'axu ane.
10 Ioxe, nanasi'a ta mitema ane Semu muxalixa'a aloxo 'o. Tauu ie tamei mukalu
ili'i no anu, lexa mu'unanu xalexalee tuatuala, la Semu tauu iexu mulai muxali loxo
itemaxu ta'uve (100), la anu mupalaanu 'olu vile ualasou lexe Apasata.
11 Xe ili'i la anu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tamei mo itemaxu
ta'uve (500) la. No nano no tauutauu ie ane ne, la anu mupalaane'i ta 'olu se'i la, ka
musoli.
12 Xe Apasata tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa tatalu mo ta'uve, la
mupalaanu 'olu vile ualasou lexe Sela.
13 Anu muxolu mumaulixu tauutauu se'i la. Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu
mavulovexa tamei mo tatalu (403), la anu mupalaane'i ta 'olu se'i la, ka musoli.
14 Xe Sela tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa tatalu, la mupalaanu 'olu vile
ualasou lexe Eve.
15 Xe ili'i, la mupalaane'i ta 'olu se'i la. Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu
mavulovexa tamei mo tatalu (403), la sou anu musoli.
16 Xe Eve tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa tatalu mo tami'a, la mupalaanu
'olu vile ualasou lexe Pelexi.
17 Xe ili'i la, la mupalaane'i ta 'olu se'i la. Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu
mavulovexa tamei mo mavulovexa tatalu (430), la sou anu musoli.
18 Xe Pelexi tauutauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa tatalu, la sou anu
mupalaanu 'olu laposalaxu ualasou lexe Leu.
19 Xe ili'i, la mupalaane'i ta 'olu se'i la. Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu
mavulovexa tamei mo muxatele tami'a (209), la sou anu musoli.
20 Xe Leu tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa tatalu mo tamei, la sou
mupalaanu 'olu laposalaxu ualasou lexe Seluxu.
21 Xe ili'i, la mupalaane'i ta 'olu se'i la, xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu
mavulovexa vile mo muxatele tamei (207), la sou anu musoli.
22 Xe Seluxu tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa tatalu, la mupalaanu 'olu
laposalaxu ualasou lexe Naola.
23 Xe ili'i, la mupalaane'i ta 'olu se'i la. Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu
mavulovexa vile (200), la sou anu musoli.
24 Xe Naola tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu vile mo muxatele tami'a, la sou
mupalaanu 'olu laposalaxu ualasou lexe Tela.
25 Xe ili'i, la mupalaane'i ta 'olu se'i la. Xe tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu
ta'uve mo muvaxa simi tami'a (119), la sou anu musoli.
26 Xe Tela tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa muxatele tamei (70), la sou anu
mupalaane'i Avalamu ilou Naola mo Alani.
27 Ioxe, nanasi'a ane'i ta mitema ane Tela muxalixa'a ano 'o. Tela mupalaane'i
Avalamu ilou Naola mo Alani. Xe Alani, la mupalaanu eiae Loto.
28 Xe ili'i, la sou musoli no tualasou ne Ulu no nano no xalee lia tila ne Vaviloni. Alani
musoli, ia momu Tela ne usoli palea uasi, anu muxoxoolu 'o.
29 Xe ili'i, la sou Avalamu mu'uluxe Salai, xe Naola mu'uluxe Milika, Alani 'olu sema
mo 'olu mulu vile kalumo ualasou lexe Isika.
30 Ia Avalamu semau Salai ne ipalaa uasi.
31 Tela mukasi noxou 'olu Avalamu xe xasou Loto eiae Alani 'olu, xe ua'anu Salai,
Avalamu semau, la ilo'a mivulasou tualasi'a ne Ulu no nano no xalee tila ne Vaviloni
sou ilai ixolu ne Kanani. Milai mixali no tuala ne Alani la mixolu ane,

32 la sou Tela, Avalamu momu tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu mavulovexa vile
mo ta'uve (205), la sou musoli.

12

IAUE Mu'avalou Avalamu

1 ✡Ioxe, IAUE muavuti la muvikalanu Avalamu aloxo 'o,
"Mamine ta minuminu ixoo no tualasinge ngongi'a
mo lialiangenge ngongi'a ne,
ia nini nalutu mo nalai no lia xalee ane eni melo alosienixu sou nalai no anu.
2 Lexe nini nalomuxo mo na'oxo aloxo ne,
la nini naxalixa'a ta mitema tapiena aso vile mo eni aalusine
sou nini naxali itema vile toxoxa'a mo itema sou lavuluti.
Ualasine kalumo ne, uxali tatila sou ta mitema tapiena ilavusine.
La sou ualasine upala'a no anaxa'a ane'i ane ialusi'a aso vile ili'i.
Ivikala aloxo 'o, 'Lataua ualusinge loxo mualusou Avalamu.'
3 ✡Eni aalusi'a ane'i ane ialusine.
Ta mitema ane i'oxo masuaneni ne,
eni akolineni la a'oxo mausane'i kalumo.
Eni aalusi'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi no anu vote'i vilesisi.
Vote'i ane ne, anu nini Avalamu."

4 La sou anu mulutu muxexesie Alani loxo IAUE muvikalanu sou mulai. No anu voxo ane ne, anu Avalamu tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa muxatele tamei mo ta'uve (75). Loto kalumo ne, mumulinu sou ilou milai.

5 Mulutu la muno'e Semau Salai xe vimou 'olu, ualasou lexe Loto. Ta mitemau mo ta miumiu ane usasaxila'a loxo ta kau ilo'a ta sipsip, mo ta mee mo lavulavuluti iouiou ne, mukaoline'i mukalusi sou ilo'a milai no xalee lia ne Kanani.

6 Avalamu mumuamua'i mu'unalai no nano no lia xalee ane IAUE mupalusou lexe ulai no anu xoo la, mulai muxali no tuala vile sou la lotu noxi'a ta mitema ne Kanani. Tuala ane ne, ilemolu lexe Sikemu. Ovu tavuna vile a muleme no tuala ane ne ilemo lexe More. No voxo ane ne, la ta mitema sou tuala ne Kanani, ane'i mixoxoolu no tuala ane ne sio.

7 ✡IAUE mupala'a noxou Avalamu, la muvikalanu aloxo 'o, "Tuala e lexe eni alosi'a ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni ane." La sou Avalamu muavuti la muta'olunu lavolavo'o sou muxali loxo valovalo sou mu'elaxa'a ta sipsip mulai noxou IAUE.

8 Xe ili'i la anu musuku mulai ili'i no laxalaxa'ilu no xalee mulai loxo aso uxaxali utelo no anu no tuala tila ne Veteli. Veteli ne mixolu no xalee mulai loxo aso ulololo no anu. Xe ne Ai no xalee mulai loxo aso uxaxali utelo no anu. Mulai muxolu ane no nixi no tuala tamei ne. Xe muavuti la muvalovalo no lavo'o alaxu vile la sou mu'elaxa'a ta sipsip se'i mulai noxou, xe mulotu mulai noxou IAUE.

9 Xe muavuti la musukusukululu no tuatuala mulalai loxo ne Nexevu.

Avalamu Mulai ne Aixiputo

10 Xe ili'i, la soli muxali ne Nexevu, mole ta mitema ne xa'a la'ilali uasi manina. Soli mupakipakikine'i manina. La sou Avalamu mulu'e 'alai ne Aixiputo sou muxolu ane, ia uxolu maxuveni lai ne uasi, xo anu u'unalai ne Aixiputo ne uao.

11 Ioxe, anu alalai sou lexe uaalasou pilixa sou u'unalai ne Aixiputo, la mupela'e semau aloxo 'o, "Eiseo, nini ne nini sema laixe misevile, ieni ne lailaixe misevile.

12 Maasi xe ta Aixiputo imaisine la ane'i ilavusi lexe eni semaxe ane nini, la ane'i ivelo asoli, ia ninisi naxolu, ia ivene uasi.

13 ✡Maasi xe nenge nengei ta'unalai no tuala ne Aixiputo ne, xe itali'isine la navikalane'i lexe eni vivilo sema ane nini ne. Mo sou ane'i ie'i uvaxailosi mo i'oxo laixe noxilosi."

✡ **12:1:** Apo 7:2-3; Eva 11:8 ✡ **12:3:** Xal 3:8 ✡ **12:7:** Apo 7:5; Xal 3:16 ✡ **12:13:** Tav 20:2; 26:7

14 Xe ilee semau mimuamua'i mi'unalai ne Aixiputo, la ta Aixiputo mimaisie Salai la miisuxe.
15 Ta mitema se'i ta tatila noxou tatananu tuala vile ne Aixiputo ne mimaisie kalumo la milai mivikalanu tatananu tuala ne Aixiputo lexe sema vile iei lailaixe misevile a ilou mulu vile mixali. Anu muavuti la mupalusi'a sou milai mine'ene milai noxou.
16 Xe mumaisie la mumasaxaie misevile. Mulue Avalamu ne, iou muvaxausi mo mu'oxo laixe noxousi. Xe muavuti la muitiu ta sipsip mo ta mee mo ta kau mo ta donki mo ta kameli mo ta mitema sou upalupalusi'a.
17 Ia ili'i, la IAUE muxalixu pipiena ilou navunavu iouiou noxi'a tatananu tuala ne Aixiputo ilo'a ta mitema noxou xo tatananu tuala ne, muno'e Salai mo mulai sou mu'uluxe.
18 Aloxo ne la sou anu mu'avalou Avalamu sou mulai noxou sou mutali'isou aloxo 'o, "Loxovaa ane nini ne'oxo 'ilixo ano 'o noxilo loxo 'o? Navikalaleli lamana lexe Salai ane semameni ua,
19 nevikala lexe vivine ane ane, la sou ane eni eno'e lexe semaxeni 'o. E'e, semameni ane nalivulixe ilai noxine mo ngongou ngauatulai ane alalae 'osi."
20 Tatananu tuala ne muvikalanu aloxo ne xe mukalu, la sou mupalusi'a ta tatila noxou sou mino'a Avalamu ilee semau mo mi'ami'a sou miuatulailixa'a sou milaa mixexeesou tualasou.

13

Avalamu Ilou Loto Mikalipala'a

1 Ioxe, Avalamu mulaa molu ne Aixiputo muatu la mulai no xalee ne Nexevu, ilee semau. Mi'ami'a latala ne mino'u mukalusi. Loto kalumo ne ilo'a milai.
2 Avalamu anu itema sou lavuluti. Ta sipsipou mo ta meeou mo ta kauou ne tavu'alo misevile. Lamoliou kalumo tavu'alo misevile.
3 Xe ili'i la anu musukusou tuala ane ne sou mulai loxo ne Veteli. Mulai xoo la mulai muxali no tuala vile no nixi no tuala tila tamei ne Veteli xe ne Ai.
4 Anu mune'e muxali no valovalo ane anu mutulusou sou muxolu tei ane, sou mulotu mulai noxou.
5 Loto kalumo ne miumiu piena misevile aloxo Avalamu mo ta mitemau kalumo tapiena misevile.
6 Ilo'a ikekei sou isukusuku ilalai aloxo ne la sou ta meei'a ilo'a ta sipsipi'a mo ta kaui'a ne tapiena misevile la ia'eia'e latilatiasou mine tatatila ne, ia i'ou la ukalasi'a uasi.
7 La sou anu, 'oto'oto muxali no nixi noxi'a ta mitema sou isaxisaxila'a ta meei'a ilo'a ta sipsip mo ta donki mo ta kau. No tauu ie ane ne, ta Kanani ilo'a ta Peresi mixoxoolu no xalee lia ane ne 'o.
8 Ioxe, Avalamu muavuti la muvikalanu Loto aloxo 'o, "Nenge nengei 'o ne, nenge nengei vilesisi, mamu ta mitema noxinge nengei i'oto'oto loxo 'o.
9 Natulu mo namaisou lia xalee toxoxa'a e no talanenge 'o. Laixe nenge nengei takalipala'a. Lexe masaxa noxine aloxo ne, la sou nini mene nalemolu xalee ane nini namasaxa lexe nini nalai no anu. Lexe nini nalai no xalee ano 'ole, la eni alai no xalee ano 'ole."
10 ✡Xe Loto muavuti la mutulu sou musu'asu'a iou xoo la mumaisou vanunuxe Ioridani mulai muxali ne Soalu lexe anu lia xale ane ne, lexalexasou piena loxo xalee lia noxou IAUE xe loxo lialia ne Aixiputo.
11 Aloxo ne, la sou Loto muilou sou mumasaxau Ioridani vanunuxe lexe anu ulai no anu. La sou anu mulutu sou mulai no anu no xalee mulai loxo no xalee ane aso uxaxali utelo no anu. Anu a'alosou kalipala'a noxi'a ilou aloxo ne.
12 Io, anu Avalamu ne muxolu ane ne Kanani ne, ia Loto ne mulai muxolu no nixi no tuatuala se'i no vanunu ne sou mu'ilii tualasou 'alai ne Sodomu.

✡ **13:10:** Tav 2:10

13 Ta mitema sou tuala ane ne, ane'i ta mitema masumasua misevile. Ane'i ilavusou
i'oxo'oxo 'ili'ilixo iouiou masumasua misevile no iou IAUE utotomu.
14 Ioxe, Loto mulai io, IAUE muvikalanu Avalamu aloxo 'o, “Natulu ane naxoxoo no
anu ne, mo nasu'asu'a ieni ulai no xalexalee lialia 'o ukalusi.
15 ✡Lialia no xalexalee tuatuala ane ne, eni alosine ngongi'a ta 'ili'iline mo ta
xasixasine mo ta 'ilusulusuneni mo kaluxu uasi. Lialia ane ne ngingi nga'angingi
ukalusi avile.
16 Eni axalixa'a ta 'ilusulusuneni tavu'alo misevile mo ixali tapiena loxo io'iio'i no
tasi'i la evile umomomo sou uitisi'a uasi.
17 Ioxe, nalutu mo nalai nakilolou lia xalexalee ane ne ukalusi, xo eni aitixene
ukalusi.”
18 La sou Avalamu musukunu taasou sou mulai mutulusou 'alai no ovu tavuna ne
Mamule no tuala ne Ebulon, la sou muvalovalo no lavo'o sou mu'elaxa'a ta sipsip se'i
mulai noxou IAUE.

14

Avalamu Mulivunoxu Loto

1-9 Ioxe, no tauu ie ane Bera, anu tatananu tuala ne Sodomu xe Bilusa anu tatananu
tuala ne Xomola, xe Sinap anu tatananu tuala ne Atama, xe Semevelu anu tatananu
tuala ne Sevoimu, xe tatananu tuala ne Bela, tuala ane ne ilemolu kalumo lexe Soalu.
Kedolulaome anu tatananu tuala ne Elamu. Anu musaxila'a ta tatananu tuala no xalee
ne Sodomu mo ne Xomola mo ne Atama mo ne Sevoimu mo ne Bela. Anu musaxila'a
tauu ie mavulovexa mo mulelia tamei. Xe no anu tauu ie mavulovexa mo mulelia
tatalu la ane'i ilomuxu vaikalau Kedolulaome uasi. Ioxe, no anu tauu iexu mavulovexa
vile mo mulelia tami'asou, la sou anu mu'avali'a ta menexu tatalu, eiae Amulapelu
anu tatananu tuala ne Vaviloni, Alioku anu tatananu tuala ne Elasa mo Taitalu anu
tatananu tuala ne Xoimu. Ane'i ta tatananu tuala tami'a ne, ilo'a ta mitema sou 'oto'oto
noxi'a milai sou ilo'a ta mitema sou 'oto'oto noxou Lepaimu ne Asutelo-kananimu sou
ilo'a mi'oto, la ane'i tami'a ne mitaloxolixa'a Lepaimu ilo'a ta mitema sou 'oto'oto
noxou. La mitaloxolixa'a ta Sus ne Amu mo ta Emu ilo'a ta mitema sou 'oto'oto noxi'a
no latia ne Kiliataimu. Xe mitaloxolixa'a ta Xori no laxa'ilu ne Seiru ka milelemuline'i
milai mitalo no tuala ne Elu-paran 'alai no xalee lia vitanisi. Ka sou mixiu sou mixixao
milivu mine'e ne Kadesi. Mitaloxolixa'a ta mitema sou mive'ave'a no xalee lia ne
Ameleki mukalusi. Ka ilo'a ta Amolu ne Asason-tama mi'oto la ane'i mitaloxolixa'a
mukalusi. Xe ili'i, la ta tatananu tuala ta'uve ne Sodomu ilee Xomola mo ne Atama mo
ne Sevoimu mo ne Bela mino'a ta mitema sou 'oto'oto noxi'a sou milai no vanunu ne
Sitimu sou ilo'a ta tatananu tuala ne Elamu mo ne Xoimu, mo ne Vaviloni mo ne Elasa
mi'oto. Ane'i ta mitema sou 'oto'oto noxi'a ta tatananu tuala ta'uve ne, ilo'a ta mitema
sou 'oto'oto noxi'a ta tatananu tuala tami'a ualasi'a lexe, Amulapelu ilou Alioku mo
Kedolulaome xe Taidalu, ilo'a mi'oto.
10 Vanunu ne Sitimu ne, koluta taxataxasou mu'ana'ana no anu. Ioxe, ta tatananu
tuala ne Sodomu ilee Xomola iexe lexe i'ume loxo 'o la ua, ilo'a ta mitema sou 'oto'oto
noxi'a se'i mitalotaloxo milu'e no taxataxa, ia tavu'alo noxi'a ne mi'ume milai no
laxalaxa'ilu.
11 Kedolulaome ilo'a ta menexu tatalu ne, mitaloxolixa'a ane'i ta'uve ne mole
mi'unalai ne Sodomu ilee Xomola. Mi'unalai xe miuatu sou milai, la mitavule mimii
no nano ne mukalusi, mo mitavule la'ilali kalumo.
12 Loto ne, anu muxolu ne Sodomu, mole ane'i mi'una la mino'u kalumo mo
mixumixu.
13 Ia itema vile noxi'a ane ne, ane'i mi'oto la anu mu'ume mulai noxou Avalamu anu
itemasie Evalaio la mua'alou sou eiae Loto, xo anu Avalamu ne mulai muxolu 'alai no
ovu tavuna noxou Mamule itemasie Amolu. Mamule ilo'a ta vimovimou eiae Esikolu
ilou Anelu. Ane'i tatalu ne Avalamu ta menexu.

✡ **13:15:** Apo 7:5

14 Ioxe, anu Avalamu mulomu lexe vimou 'olu, Loto ane ta mitema mino'u ne, la sou
mu'avali'a ta mitema sou 'oto'oto noxou itiitisi'a muxali loxo itemaxu mavulovexa
vile mo itemaxu ta'uve mo mavulovexa vile mo ta'uve mo muxatele tatalu (318) sou
milelemuline'i Kedolulaome ilo'a ta menexu tatalu mole milai mixali ne Den.
15 Milai xe milai mixali ne Den, la Avalamu mukalipala'ane'i ta mitema noxou
la'oluxa'a tamei. Xe no 'olovoxo la mialivulane'i la mitaloxolixa'a moso mukalusi.
Milelemuline'i xoo mole milai mixali ne Ova ne Temasukasi. Tuala ane ne muxolu no
paxa sevile ne Temasukasi.
16 Mi'ume mimii e ane'i mino'u mo milivunoxu Loto ilo'a ta sema mo ta mitema
noxou mo mi'ami'a kalumo.
17 Milivu mixali, io ili'i no anu 'oto'oto ane ne, la tatananu tuala ne Sodomu mulai sou
mualaxu Avalamu no vanunu vile ilemolu lexe Save. Ilemolu vanunu ane ne kalumo
lexe "Vanunu Noxou Tatananu Tuala".
18 ✡Xe Melikisateki tatananu tuala ne Salemu, anu itema sou u'elaxa'a ta sipsip ulai
noxou Lataua Manina Teitexi. Muno'u la'ilali xe uaini sou mulai noxou Avalamu.
19 Mulai muxali noxou, la mualusou, muvikala aloxo 'o, "Lataua Manina Teitexi anu
ane mukoinu mimii latala loxo loxotolo ilou lia ualusine!
20 Anu molu mulosine xavi sou netaloxolixa'a ta mitema sou 'oto'oto ane ngongi'a
nge'oto ne. Laixe nenge ta'itinu Lataua ualasou." Xe Avalamu muavuti la muta'olunu
mimii ane anu mulai mu'umenu mulivunoxu ne, la'oluxu mavulovexa vile. Xe
muavuti la mulosou Melikisateki la'oluxu vile.
21 Xe tatananu tuala ne Sodomu muavuti la muvikalanu Avalamu aloxo 'o, "Mimii
piena e ne'umenu mulivu ne, natetelisou mo uai noxine ne, ia ta mitema noxilo ne,
nalivulixa'a ine'e noxilo ukalusi."
22 Xe Avalamu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Eni atulu no iou IAUE Lataua Manina
Teitexi, Anu molu mukoinu loxotolo mo lia, mo eni avikala manina aloxo 'o.
23 Eni umomomo sou atetelisou mo ano'u mii vile uai noxine uasi, loxo 'o io nini
navikala lexe ninisi ane, nini neitixeni mimii la ane eni exali itema sou lavuluti 'o.
24 Mo eni umomomo sou eni ano'u mii vile uasi. Mimii ane ta mitema noxilo mino'u,
ane eni opoleli musexelaxusi. Ia ta vivilo tatalu e Anelu ilou Esikolu mo Mamulesi ane
lexe nini nalosi'a na'a."

15

Lataua Musakiinu Vaikala sou Opo Vilesisi Noxou Avalamu

1 Xe ili'i la sou IAUE muxali noxou Avalamu no anu loxo aipiepiena, la mulomusou
IAUE muvikalanu aloxo 'o, "Avalamu, na'ume mamu, xo eni xaliausine sou asaxila'ine
no anu tu'utu'umaxu ane lexe uxali noxine, mo nini naxali itema tila manina."
2 Ioxe, Avalamu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "IAUE Lataua noxilo, mii ma'ia ane
nini nalosilo loxo alu e nelosilo no anu. Eni ulai la asoli io, apalaa 'alixe vile sou eni
ualasilo ulai ili'i la ilemolemo ua. Eliaselu sie Temasukasi ane anu sou ulai xe eni asoli,
la anu ualasou utelo no anu mimii noxilo.
3 Nini naxalixa'a ta 'ali'alixeni mo ta xasixasilo uasi, mo 'alixe vile eni apalaanu sou
lexe eni asoli la anu ualasou utelo no anu mimii noxilo uasi."
4 IAUE mukolinu Avalamu la muvikalanu aloxo 'o, "Eliaselu e uxoxoolu noxine sou
napalupalusou ne, ulai ili'i la anu ualasou utelo no anu mimii noxine uasi, 'iline vile
manina ualasou utelo no anu."
5 ✡Xe ili'i la sou IAUE muno'u anu Avalamu ne sou mulailixu no ale sou muvikalanu
aloxo 'o, "Ieni utelai no loxotolo mo natovo lexe naitisi'a ta oto 'o ukalusi, xo ulai ili'i
la ta 'iline mo ta xasixasine mo ta 'ilusulusuneni ixali tavu'alo aloxo ne."
6 ✡Avalamu mumuxamuxaxu tanu noxou IAUE, la IAUE mumoxo'u lexe anu itema
mulapu.
7 La sou IAUE muvikalanu aloxo 'o, "Eni IAUE ane elaalixene ne Ulu no xalee lia ne
Vaviloni mo elosine lia ano 'o lexe na'a nini."

✡ **14:18:** Eva 7:1-10 ✡ **15:5:** Rom 4:18; Eva 11:12 ✡ **15:6:** Rom 4:3; Xal 3:6; Iak 2:23

8 Xe Avalamu muavuti la mutali'isou Lataua aloxo 'o, “Lataua IAUE noxilo, eni alavu
a loxovaa lexe lia ano 'o ulai la eni na'a xeni?”
9 Anu mukolinu aloxo 'o, “Nano'e kau sema vile mo mee sema vile mo sipsip mulu
vile tauu iexa'a tatalusi. Nano'a ine'e noxilo. Nano'u utu vile mo kuau vile kalumo.”
10 Avalamu muavuti la muno'a ta mimii ane ne milai noxou IAUE, ka anu molu
muxotone'i tamomone'i tamei ka sou muta'olune'i tangatanga tametamei, ia ta ngiala
ne uvalane'i uasi.
11 Ta nenusuluvi se'i mivava mulu'e sou lexe itokixa'a mo ilai i'ou la ua. Avalamu
mukusai'a milai.
12 ✡Xe no 'olo'olovoxo mine aso ululu'elai 'o la, Avalamu iou muvuvuvu la muai.
Anu muai ne la muaipiepiena lexe isivoxo toxoxa'a mutaasou mukalu. La mu'olo'olo
la mu'ume.
13 ✡Xe IAUE muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Ulai aso vile la ta 'ilu'ilusuneni ne
ixolu no tuala vile mo. Mo ilai ixolu no tuala vile va'axu mo. Mo ta mitema imuxaxa'a
sou ipalupalusi'asi no tuala ane ne. Xoluxoluxa'a kalumo ne masuasi no nano no anu
tauu ie loxo itemaxu mavulovexa tamei (400).
14 ✡Ia ta mitema ane i'oxo 'ilixo aloxo ne ulai noxi'a ne, eni alosi'a navunavu, ia ta
'ilusulusuneni ne no voxo ane ane'i i'umesou tuala ane ne, la itavulei'a lavuluti piena
misevile sou ilailixu.
15 Xe nini ne, naxoxoo namauli laixe xoo mole nalai naaululu manina mole
namuamua'i la ua. Naxoxoo laixe loxo ne ia, oponeni uavuti sou la'iaxeneu mii vile
uasi manina xoo mole nasoli la i'asixene.
16 Ta 'ilu'ilusuneni ne ilivu ilai palea uasi xo ta mitema ne Amolu ne, eni umomomo
sou eni akusai'a ilai palea uasi. Ixoxoo ane 'o mo lexe 'ili'ilixo masumasua noxi'a
ne lexe u'oki'oki tani, la sou eni alosi'a navunavu, xe la sou akusai'a ilai. Ia ane'i ta
'ilu'ilusuneni ne ilivu ine'e lexe tauu ie itemaxu mavulovexa tamei ukalu.”
17 IAUE muvikala aloxo ne mukalu, la aso mulu'elai mole tani isivoxo. Lasopeni vile
sou navu xe telu vile ne mukaa mu'okinu, ilou mipaa vitanisi ka ilou miiave vaxa no
taiinu la'ola'oluxu mimii ane anu Avalamu musu'a la'oluxu ne.
18 ✡No voxo ane ne, la IAUE ilou Avalamu misakiinu vaikala sou opo vilesisi la
IAUE muvikalanu Avalamu aloxo 'o, “Eni aitixa'a ta 'ili'iline ilo'a ta xasixasine mo
ta 'ilusulusuneni lialia e pilixasou musokou no lexa ne Aixiputo la mulai mutalo ne
lexa tila ne Iupileitisi.
19 Lialiaxa'a ta Kenan ilo'a ta Kenisi mo ta Kademon
20 mo ta Keti ilo'a ta Peresi mo ta Lepaimu
21 ilo'a ta Amolu mo ta Kanani ilo'a ta Xilixasi mo ta Ievusi ne, eni alosi'a ukalusi.”

16

Axali Ilou 'Ilie Isimaeli

1 Avalamu semau e Salai ne ipapaala uasi. Ane'i ilou muluesi xe semasie Aixiputo
vile ualasie lexe Axali ane ane'i ilo'a mixoxoolu ne. Salai mino'e Axali ne sou ixoo
noxie sou ipalupalusie sou i'oxo'oxo mimii.
2 No voxo vile, la Salai miavuti la mivikalanu mulue Avalamu aloxo 'o, “Tila noxilo,
IAUE molu mumasikalaleli mole umomomo sou eni avo'o uasi. Nini nalai mo ngongie
Axali ngaai. Male nini na'oxo aloxo ne la sou ane ivo'onuxeni keakea vile.” Avalamu
mulomu aloxo ne, la xavutalau mumasaxau xavutalaie semau ne.
3 La sou ane mino'e Axali sou milailixe noxou Avalamu. Avalamu muxolu ne Kanani
tauu ie mavulovexa mukalu,
4 la Axali milai mixolu noxou Avalamu la sou anu mulai noxie la sou ane opoone.
Ioxe, ili'i xe ane Axali milavu lexe ane a opoone, la ane mi'osa misevile la milevetesie
tila noxie.

✡ **15:12:** Iop 4:13-14 ✡ **15:13:** Mul 1:1-14; Apo 7:6 ✡ **15:14:** Mul 12:40-41; Apo 7:7 ✡ **15:18:** Apo 7:5

5 La sou Salai miavuti la mivikalanu mulue Avalamu aloxo 'o, “Nini namoosou e
ne'oxo la sou Axali milevetesilo ane. Eni elavu lexe eni melo e'italone milai noxine, ia
no voxo ane, ane milavu lexe ane a opoone, la ane mixamaile misevile la milevetesilo.
Ia eni avikalaneni, anu mii noxou IAUE. Anu molu uvikalanenge lamana lexe 'ena'ei
noxinge nengei ane anu mususu xe 'ena'ei uasi.”
6 Avalamu muavuti la mukolinu vaikalaie aloxo 'o, “Anu laixesi, Axali ne ane
mixoxoo ane noxinge nengei 'o sou nini napalupalusie. Ane mixoo no anu saxisaxila'u
noxingesi. Namasaxa lexe na'oxone a loxovaa, la anu mii noxinesi.” No voxo ane ne,
la xoluxolu noxie Axali ne laixe la ua. Salai imolomolosilane sou ilalavixe utotomusi
la sou ane mi'ume.
7 Xe ili'i la sou angelo noxou IAUE mulai muxalisie Axali ne no lexa luuxu vile no lexa
uxaxali utetelo no anu no xalee lia vitanisi no vote'i ulai loxo ne Suru la mutali'isie
aloxo 'o,
8 “Axali, sema noxie Salai, mene ne'ei? Ia, nalalai loxo ne'ei?” Ane mikolinu angelo
ne aloxo 'o, “Eni e'umele Salai sema tatila noxilo, la sou ane ene'e 'o.”
9 Xe angelo muavuti la muvikalane aloxo 'o, “Nalivu ulai noxie mo ipalupalusinexu
mimii sou na'oxo'oxo loxo nexoo noxie tei la ne'oxo'oxonu.”
10 Ka muvikalane aloxo 'o la,
“Ulai ili'i la eni axalixa'a ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni ixali tapiena,
la evile umomomo sou uitisi'a uasi.
11 Keakea e uxoxoo no nano no oponeni ne, nini navo'onu la mulu.
La namoxo'u ualasou lexe Isimaeli, xo IAUE mulomusou tamaxene
sou tu'umaxu ane muxali noxine ne.
12 Ia 'iline ne uxali itema vile sou la'ia loxo donki vova.
Anu uluai'a ta mitema ukalusi mo ane'i ta mitema ukalusi ne,
uluai'a ane anu. Mo ta vimovimou kalumo ne,
ilo'a ixoo ipita uasi.”
13 Xe Axali miavuti la mivikala aloxo 'o, “Vaimomo 'o, eni emaisou Lataua anu
ulavusou umaisilo.” La sou ane miavuti la mimoxo'u IAUE lexe, “Lataua anu Lataua
sou umamaisilo.”
14 La sou ane ta mitema vaimomo 'o ilemolu lexa iou mi'asou no nixi ne Kadesi xe
ne Bereti lexe, “Lexa noxou anu ane mauli muxolu noxou mo umamaisilo.”
15 ✡Xe ili'i la sou Axali mivo'onu 'ilie mulu la sou momu mumoxo'u ualasou lexe
Isimaeli, aloxo angelo mulemolu noxie.
16 No tauu ie ane ne, la Avalamu tauu iexu muxali loxo itemaxu tami'a mo muxatele
vile (86).

17

Lataua Musakiinu Vaikala sou Opo Vilesisi Ane Lexe Xooxoo Ungaasi'a ta Mulu Ukalusi

1 Xe no tauu ie ane Avalamu tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa muxatele
tami'a mo muxatele tami'a (99), la IAUE muxali mupala'a noxou la muvikalanu aloxo
'o,
“Eni Lataua ane xaviinu misevile.
Nini nalomuxo mo namulinu masaxa noxilo
mo na'oxonu 'ili'ilixo ane lailaixesi no ieli utotomu.
2 Nenge nengei tasakiinu vaikala sou opo vilesisi.
La eni axalixa'a ta 'iline mo ta xasixasine
mo ta 'ilu'ilusuneni ixali tavu'alo aso vile.”
3 Xe Avalamu muavuti la mutangatulu mulu'elai iou mulai no lia, la sou Lataua
muvikalanu aloxo 'o,
4 “Nenge nengei tasakiinu vaikala sou opo vilesisi 'o,
la sou avikalaneni lexe ulai aso vile,

✡ **16:15:** Xal 4:22

la nini mutu'uovuxa'a ta mitema tavu'alo.
5 ✡Maasi la ualasine lexe Avalamu la ua, amoxoine lexe Avalaamu,
xo eni aalusine sou nini naxali mutu'u ovuxa'a
ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi.
6 Eni axalixa'a ta xasixasine mo ta 'ilu'ilusuneni tapiena misevile, mo sou se'i noxi'a
ixali loxo ta tatananu tuala.
7 ✡Eni apala'alixu vaikala sou opo vilesisi ne aloxo 'o. Ta 'ilu'ilusuneni ne ixali
tavu'alo misevile la ixalixa'a ta mitema iouiou sou xalexalee tuatuala ukalusi. Vaikala
sou opo vilesisi eni esakiinu noxine ne, uxolu mo umauli no nixi noxinge nengei, mo
no nixi noxi'a ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni ane ipaa ili'i mo kaluxu uasi. Eni
Lataua noxine mo noxi'a ta 'ilu'ilusuneni kalumo.
8 ✡Lia ane nini nene'e nexolu no anu 'o nga'a ngingi ngongi'a uasi, xo ngingi ngene'e
ngexolu no anu 'o loxo ta aasilasi, ia eni aitingenge ngongi'a ta 'ilu'ilusuneni lialia ne
Kanani ne ukalusi. Ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilisuneni liaxa'a manina ane, mo eni axali
Lataua noxinge ngongi'a manina."
9 Xe Lataua muavuti la muvikalanu Avalaamu aloxo 'o la, "Vaikala sou opo
vilesisi ane nenge nengei tasakiinu ne, nini mo ta 'ili'iline ilo'a ta xasixasine mo ta
'ilu'ilusuneni ane ipaa aso vile ili'i imulinusi.
10 ✡Vaikala sou opo vilesisi nengei tasakiinu aloxo 'o. Ta mulu noxinge ukalusi ne
xooxoo ungasi'a ukalusi. Vaikala sou opo vilesisi ane nenge nengei tesakiinu 'o ne
nga'oxonu xe ngamulinu.
11-12 Usoko ane vaimomo 'o mo ulai ili'i ngatetelisou 'ilixo sou xooxoo ungasi'a
ta mulu, xo anu sosovo sou vaikala sou opo vilesisi ane nengei tesakiinu. Xooxoo
ungaasi'a ta keakea ta mulu ane ta neni'a mivo'one'i mo voxosi'a uao ta'uvesi
mo muxatele tatalu. Ta mitema ane ngeno'a sou mine'e mixolu noxinge sou
ngapalupalusi'a ne ta 'ili'ili'a ilo'a ane'i ane ngelotone'i no xalexalee tuala se'i va'axu
ne ta 'ili'ili'a kalumo.
13 Ta mulusinge ne, xooxoo ungasi'a ukalusi. Mo sou sosovo ane ne upala'alixu
vaikala sou opo vilesisi nenge tesakiinu. Vaikala sou opo vilesisi ane nenge tesakiinu
ne uxoo aloxo ne mo umomomo sou ukalu uasi.
14 Ia lexe vile no nixi noxinge ne xooxoo ungasou uasi, la anu ane ne anu noxilo uasi,
xo anu umulinu mo utetelisou vaikala sou opo vilesisi ane eni esakiinu uasi."
15 Xe ili'i la, la Lataua muvikalanu Avalaamu aloxo 'o, "Maasi la nini namoxoe
semameni lexe Salai la ua, vaimomo 'o mo ulai avile ili'i ne namoxoe lexe Sala.
16 Eni aalusie la sou ane ivo'onumeni keakea mulu vile xe ane ixali ta mitema no
xalexalee tuatuala neni'a. Ta xasixasie ilo'a ta 'ilu'ilusune ne ulai ili'i la se'i noxi'a
ixali ta tatananu tuala no xalexalee tuatuala aso vile."
17 Xe Avalaamu mulomu noxou Lataua aloxo ne mukalu, la muxola'u tava'u tamei
sou mutulu no tava'u vo'uvo'uxu ka sou mutangatulu mulu'elai no lia sou motoxonu
ia mukeke xo tanu muvikala lexe, itema vile tauu iexu uxali loxo itemaxu ta'uve (100),
ia upalaa loxovaa 'o? Xe Sala ne, ane tauu iexe muxali loxo mavulovexa muxatele
tami'a (90), ia ane ipalaa loxovaa?
18 Xe Avalaamu muavuti la muvikalanu Lataua aloxo 'o, "Eni emasaxa lexe Isimaeli
ne uxolu no anu saxisaxila'u noxine."
19 Xe Lataua muavuti la mukolinu vaikalau aloxo 'o, "Uasi. Semameni Sala ne,
ivo'onumeni keakea mulu la sou nini namoxo'u ualasou lexe Aisaki. Eni apala'alixu
vaikala sou opo vilesisi eni esakiinu noxine 'o uxolu noxou xe noxi'a ta 'olu ilo'a ta
xasoxasou mo ta 'ilu'ilusunu, mo kaluxu uasi manina.
20 Eni elomusou xavutala noxine sou eiae Isimaeli ne. La eni aalusou mo sou anu
upalaane'i ta 'olu tavu'alo la sou ane'i ixalixa'a ta xasoxasou ilo'a ta 'ilu'ilusunu
tavu'alo aso vile. Anu uxali ta mitema ta tatila sou isaxila'a ta mitema noxi'a vilevilesi,

✡ **17:5:** Rom 4:17 ✡ **17:7:** Luk 1:55 ✡ **17:8:** Apo 7:5 ✡ **17:10:** Apo 7:8; Rom 4:11

mavulovexa vile mo tamei mami'a. Anu upalaane'i la sou ixalixa'a ta mitema tavu'alo
ane evile umomomo sou utaloxolixa'a uasi.
21 Ia, lexe Sala ivo'onu Aisaki no anu tauu ie alavua, la nexi noxousi tasakiinu vaikala
sou opo vilesisi ne."
22 Lataua muvikala aloxo ne noxou Avalaamu mukalu, la mulai.
23 Xe no voxo ane ne, Avalaamu mulomuxu vaivaikala noxou Lataua la muno'u 'olu
Isimaeli sou xooxoo mungaasou ilo'a ta mitemau mo ta mitemau sou upalupalusi'a ta
mulu ane anu mulotone'i ilo'a ta mitemau ta 'ili'ili'a ta mulu kalumo.
24 Xe no voxo ane Avalaamu tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa muxatele
tami'a mo muxatele tami'a (99), la sou xooxoo mungaasi'a ilou 'olu Isimaeli.
25 No voxo ane ne la Isimaeli tauu iexu muxali loxo mavulovexa vile mo tatalu.
26-27 Mo ta mitemau no taasou kalumo. Ane'i ane mixoxoo noxou tatei mo ane'i ane
mulotone'i ne, xooxoo mungaasi'a kalumo no voxo vilesisi ane.

18

Ta Mitema Tatalu Mixali Noxou Avalaamu

1 Xe ili'i la, no voxo vile la IAUE muxali mupala'a noxou Avalaamu no ovu tavuna
ilemolu lexe Mamule. No voxo ane ne la, aso ialuxu misevile la sou Avalaamu muatu
muxolu no aitenga sou taasou.
2 ✡Xe mumalei mutelo loxo 'o la mumaisi'a ta mitema tatalu a itutulu, xe muavuti
la muiave mulai noxi'a sou mualaxa'a. Muxali noxi'a la mutangatulu mulu'elai sou
mutoxone'i
3 la sou muvikalane'i aloxo 'o, "Ta tatila, lexe ngingi opongengi usexelaxo la mamu
ngingi ngapolopepee tualasilo.
4 Eni apalusou itema vile sou utau lexa mo une'e mo nga'uinu tavainge no anu mo
ngane'e ngama'ila no maimaixu ovu 'o.
5 Eni ano'ungenge la'ilali sevile une'e sou ulosinge xavi sou ngingi ngasolo muamua'i
noxinge. Laixe musuku xo ngingi ngene'e noxilo." Ane'i ilo'a mikolinu vaikalau aloxo
'o, "Laixe musuku noxine, nexi oponexi mu'osasou 'ilixo laixe ane ne."
6 Muvikalane'i ilo'a aloxo ne mukalu la muiave mulai no taasou la muvikalane Sala
aloxo 'o, "Napalea nano'u palaua tivasou sene mo napuinu veleti se'i mo napalea
naxaumusou ane alalae 'osi."
7 Xe muavuti la muiave mulai no taasi'a ta kau sou muno'u kau 'olu vile lailaixe ka
muno'u mulai noxou itema sou xaixai noxou sou mupalepeinu ka muxutulalau.
8 Muxutulalau mukalu la mu'ele'elexu sou muxutuxu. Muxutuxu mukalu la anu
Avalaamu muno'u ilou susu lovoxu mo susu sou molu mulai mulosi'a no ovu
tava'u e ixoxoo no anu sou mi'ou. Ane'i mi'ani'ani, ia Avalaamu ne mututulu sou
muxoxoomaie'i no ovu tava'u 'alai noxi'a.
9 Mi'ani mukalu la mitali'isou aloxo 'o, "Semameni Sala ane 'ava?" Anu mu-
vikalane'i lexe, "Ane a ixoxoo no tani."
10 ✡Xe vile noxi'a muavuti la muvikala aloxo 'o, "Usoko vaimomo mo ulai utalo no
anu so'io ano 'o no tauu ie alavua xe eni alivu alu'e manina la ane ivo'o 'ilie vile mulu
manina." Sala ne a itutulu ili'i no tumalou no aitengaxu taasi'a mo ane a ilolomu
kalumo.
11 Anu Avalaamu ilee semau ne ane'i ta aululu, mole semau ne ikukulukemele la ua.
12 ✡Mole ane milomu aloxo ne la ane mikeke la mivikala aloxo 'o, "Vaimomo 'o ne,
eni a aululu mo xavileli la ua, taleli u'osa mo umasaxau muluxeni loxovaa la? Xo anu
kalumo ne anu aululu."
13 Xe ili'i la IAUE mutali'isou Avalaamu, "Tava'u loxovaa la Sala mikeke ka mivikala
lexe umomomo sou ane ivo'onu keakea vile mine ane a aululu 'o?
14 ✡Mii ma'ia ane pekia'u noxou IAUE? Anu aloxo eni elemolu ne, so'io ano 'o tauu
ie alavua la eni alivu une'e, la Sala ivo'onu 'ilie vile mulu."

✡ **18:2:** Eva 13:2 ✡ **18:10:** Rom 9:9 ✡ **18:12:** 1Pi 3:6 ✡ **18:14:** Luk 1:37

15 Tava'u xo Sala mi'ume, la ane misingi lexe ane ikeke uasi. Ia anu muvikala lexe,
"Manina, nini nekekeiou vaikala ane ne."
16 Xe ili'i la ane'i ta mitema tatalu ne milai no xalee vile sou ilai itulu teitexi sou ie'i
ulu'elai sou imaisou tuala ne Sodomu. Avalaamu mumuline'i sou musaxane'i milai.
17 Xe IAUE muavuti la tanu muvikalanu aloxo 'o, "Mamu eni atalumeu mii e eni
emasaxa lexe eni a'oxonu.
18 Ta xasoxasou mo ta 'ilu'ilusunu ixali tavu'alo mo ane'i ta mitema sou xavi sou
tuala. Vote'i ane noxou 'osi, la sou eni aalusi'a ta mitema iouiou no xalexalee tuatuala
'o ukalusi.
19 Eni melosi esosovosou mo sou anu uulaxune'i ta 'olu ilo'a ta xasoxasou mo ta
'ilu'ilusunu mo sou ta mitema imuli masaxa noxou Lataua mo imuli 'ili'ilixo ane
lailaixe mo ane manina. Lexe ane'i imulinu aloxo eni emasaxau ne, la eni mimii e
epala'alixu noxou lexe eni a'oxonu ulai noxou ne, eni a'oxo ukalusi."
20 Ioxe, xe ili'i la, la IAUE muvikalanu Avalaamu aloxo 'o, "A'alo piena musuku eni
elomusou lexe tuala tamei e Sodomu ilee Xomola ne mixali masua. Ta mitema sou
tuala tamei ne, 'ili'ilixo masumasua noxi'a ne mu'oki'oki tani misevile.
21 Eni alai mo ataxuu a'alo sou xoluxolu noxi'a ne mo alomu laixe lexe anu vaivaikala
ane ne manina."
22 IAUE muvikala aloxo 'o ne mulai noxou Avalaamu mukalu, la sou ta mitema tamei
e ilo'a mikei ne, ilou milutu sou milai loxo ne Sodomu, ia IAUE nesi, anu muxolu noxou
Avalaamu.
23 Xe Avalaamu muavuti la musuku mulai 'alai noxou IAUE la mutali'isou, "Loxovaa,
maasi la nini nakalusi'a ta mitema ane milapu ilo'a ane'i ane ta masua ukalusi?
24 Loxovaa, lexe ta mitema mavulovexa ta'uve ane milapu ixoo no nano no tuala tila
ane ne, nini nakalusi'a kalumo mo ilo'a tualasi'a iulua ukalusi? Tanenixu tuala tila ne
mo, uxolusi mo sou ta mitema mavulovexa ta'uve ne iulua uasi?
25 Manina, eni elavu lexe nini umomomo sou nakalusou maulixa'a ane'i ane milapu
ilo'a ane'i ane ta masumasua uasi. Anu ane ne, umomomo no anu xavutala uasi.
Umomomo sou nini na'oxo loxo ne uasi. Anu ane ne masua. Laixe nini namulinu
xavutala ane mulapusi, ka sou nini na'oxo aloxo nini nemasaxa lexe na'oxonu noxi'a
ta mitema ukalusi."
26 Xe IAUE muavuti la mukolinu Avalaamu vaikalau aloxo 'o, "Lexe eni axalisi'a ta
mitema mavulovexa ta'uve ane milapu no nano ne Sodomu ne, la eni akalusou tuala
uasi, xo ane'i ta mitema milapu ane ne, ixoo no nano no tuala ne, ia iulua uasi."
27 Ioxe, Avalaamu muavuti la muvikala aloxo 'o la, "IAUE, mamu nini la'iaxeneilo
sou vaikala ilou tali'i piepiena noxilo 'o. Xo eni itema vile vitanisi, eni amomomo sou
avikalanenixu mii vile sou nini na'oxonu uasi.
28 Ia lexe ta mitema mavulovexa ta'uve ane milapu uasi ixoo no tuala ne uasi, ia
mavulovexa tami'a mo ta'uvesi a ixoo, la loxovaa nini nakalusou tuala ane nesi?" Xe
IAUE muavuti la mukolinu tali'iiou Avalaamu aloxo 'o, "Lexe eni amaisi'a ta mitema
mavulovexa tami'a mo ta'uve ane milapu, la eni akalusou tuala ne uasi."
29 Xe Avalaamu muavuti la mutali'i aloxo 'o la, "Lexe nini namaisi'a ta mitema
mavulovexa tami'a ane milapu ixolu, la loxovaa noxi'a ane'i ane ne?" Anu IAUE
mukolinu aloxo 'o, "Lexe eni amaisi'a aloxo nini nelemolu ne, la eni amomomo sou
akalusou tuala ne uasi."
30 Xe Avalaamu muavuti la muvikalanu IAUE aloxo 'o la, "Mamu la'iaxenenilo, xo
eni amasaxa lexe avivikala ulai noxine la. Ioxe, lexe itiitisi'a ulu'e loxo mavulovexa
tatalusi la ane ne loxovaa?" La Lataua mukolinu lexe, "A lexe eni amaisi'a xe itiitisi'a
muxali aloxo ne, la eni amomomo sou akalusi'a uasi."
31 Xe Avalaamu muavuti la muvikala aloxo 'o la, "IAUE, mamu la'iaxeneilo sou
talitali'i ilou vaivaikala piepiena te a'oxo'oxonu une'e noxine 'o, xo eni amasaxa lexe
atali'isine la. Ia lexe itiitisi'a ulu'e loxo itemaxu vile, la ane ne loxovaa noxine?" Anu
muavuti la mukolinu tali'i noxou Avalaamu aloxo 'o, "A lexe itiitisi'a loxo itemaxu vile,
la ane ne eni amomomo sou akalusou tuala tile ne uasi."

32 Xe Avalaamu muavuti la muvikala aloxo 'o la, “IAUE, mamu la'iaxene. Eni amasaxa lexe atali'i kaluxusou la. Lexe itiitisi'a ulu'elai loxo mavulovexa vile, la loxovaa no anu ane ne?” Anu mukolinu aloxo 'o, “Lexe eni amaisou lexe ta mitema mavulovexasi milapu a ixolu, la eni amomomo sou akalusou tuala tila ne uasi.”
33 Ilou mivivikala aloxo ne mukalu la, IAUE mulai xe Avalaamu mulivu mulai no taasou.

19

Sodomu Ilee Xomola

1 No voxo ane ta angelo tamei e ilo'a IAUE milai mixali noxou Avalaamu mine'e mixali ne Sodomu, la anu 'olo'olovoxo. Loto mulai mo a uxoxoo no aitengaxu vimelusou tuala tila ne Sodomu, mole anu mumaisi'a mine mitelo, la anu mutulu sou mulai noxi'a ilou sou muxali noxi'a ilou la muxola'u tava'u sou mutulu no tava'u vo'uxu sou mutangatulu mulu'elai no talaxa'a ilou sou mutoxone'i,
2 la muvikalane'i ilou aloxo 'o, “Ae, ta menexilo, eni sou asu'ulingengi ngongou. Ngongou ngane'e mo nenge'a talai no tani noxilo mo ngongou nga'uinu tavainge mo nenge'a taai, xe ne'iela no kakau la sou ngongou ngasolonu laingenge ngongou ulai no xalee ane lexe ngongou ngalai no anu.”
Ia, ane'i ilou miavuti la mikolinu vaikalau aloxo 'o, “Uasi, nexi talai taai no tilovolovo.”
3 Ia uasi, Loto pekia'u mole, ane'i ilou mamalaxa'asi la ilou mimulinu sou ilo'a milai no tani noxou. Xe muavuti la mupalusi'a ta mitema sou xaixai noxou sou mixutuxu veleti se'i vitanisi, ia iisi sou uasi. Xe mukalu la, mi'oxoxa'a la'ilali mine lailaixe loxo 'o. Milalaxi la'ilali ne mukalu la mi'avali'a sou mine'e mi'ou.
4 'Olovoxo, ia ta aasilaxu Loto ne ilo'a iaai uao. Ta mulusie Sodomu mine'e mixaliliu tani e ane'i mixoxoo no anu ne. Ta mulusie Sodomu ne mine'e mukalusi, ta maumaulu mo ta tatila mo ta auaululu ne mine'e mukalusi.
5 ✡Mine'e mitulutulu no ale, io sou mi'ava mu'unalai sou mitali'isou Loto aloxo 'o, “Ta mitema tamei e mine'e mi'una no tani noxine no 'olo'olovoxo sou ngongi'a ngaai maasi no 'olovoxo 'o 'ava? Nano'a iuatu noxixe!” Ane'i mine'e mitalitali'isi'a loxo ne, xo imasaxa lexe i'oxo 'ilixo masua sou ilai noxi'a.
6 Xe Loto muavuti la mukisiinu aitenga sou muatulai. Muatulai mukalu la mutatusi'a pekia'u.
7 Io sou muvikalane'i ta mulusie Sodomu ne aloxo 'o, “Ta menexilo, eni alingainge aloxo 'o, nga'oxo 'ilixo ane ne mamu!
8 Ngalomu, eni ta 'alixe ta sema ta vuanga tamei a ixoxoo no nano no tani. Evile ulai noxi'a uao. Eni alai ano'a iuatu mo ngingi ngakalusou masaxa noxinge noxi'a ilou. Ia mamu nga'oxo masua noxi'a ta mitema tamei 'o, xo eni ta aasilaxeni ane, eni atatusi'asi mo ixoxoo a no nano ne.”
9 Ia, uasi. Ane'i la'iaxa'a la mikaikaitolonu Loto, “Vavalau sou tani, naxexesixe. Nini nene'e 'o loxo aasila vile, ia nini navivikala loxo itema tila lai 'o. Naxexesixe, loxo 'o io nexi ta'oxonu masuaneni tila, ia ane'i ne ta'oxo masuane'i xolosi.” Xe miavuti, la misounu Loto mulai ili'i no tumali'a, io sou ane'i misuku mulai no aitenga sou lexe imamulonu tatusou aitenga. La ua.
10 Ta mitema tamei no nano ne mipasipaa la mikisiinu aitenga sou milapunu palea mu'una no nano, io sou ilou mitatu.
11 ✡Xe ilou miavuti la ilou mi'oxonu ta mitema latala ne ie'i seleveenu mukalasi mole umomomo sou imaisou aitenga la ua.
12 Xe ilou miavuti la mivikalanu Loto aloxo 'o, “Lexe nini ta minemineni se'i loxo ta 'ili'iline ta mulu mo ta sema, ta leualeuaneni mo ta tulatulaneni se'i kalumo a ixoo no nano no tuala ano 'o, la nalailixa'a ilai no ale.

✡ **19:5:** Kis 19:22-24 ✡ **19:11:** 2Ta 6:18

13 Xo nexi asou takalusou tuala ano 'o. IAUE mulomusou vaivaikala sou 'ili'ilixo
masumasua noxi'a mukalu ne, la sou ane anu mupalusixe tene'e sou lexe takalusou
tualasi'a 'o."
14 Xe Loto muavuti la mulutu mulai noxi'a ta mitema tamei e lexe i'uluxa'a ta 'olu
ta sema tamei la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngapalea mo ngaxexesou tuala ano 'o mo
nga'ume ulai va'axu, xo IAUE anu asou ukalusou tuala ano 'o!" Ia ane'i milomu aloxo
nesi ka mixolu xo ane'i miexe lexe anu umomolo vila'i.
15 Xe no maxasesela, la ta angelo mitulusou Loto sou mipalusou mo upalea u'umesou
tuala ne Sodomu. Mivikalanu aloxo 'o, "Nano'e semameni mo ta 'iline ta sema tamei
ne, mo ngapalea mo ngalaa ane alalae 'osi mo sou mamu ngaulua!"
16 ✡Loto mulomu aloxo ne la mu'ume, ia ulutu mo ilee semau ilo'a ta 'olu i'ume palea
uasi. Ia, IAUE tanuxu la sou ta angelo mikasi vaxa no avo'a ilee semau mo ta 'olu sou
mitila'a milaalixa'a milai no ale no tuala ne.
17 Xe angelo vile muavuti la muvikalane'i aloxo, "Tangengixu maulingenge mo
ngaiave avilesi. Ia iengi uxiuxiu mo ngatulu sou ngama'ila no vanunu vile uasi.
Ngaiave utelai no laxalaxa'ilusi mo sou mamu ngaulua."
18 Xe Loto muavuti la mukatunu aloxo 'o, "Ae, mamu na'oxonexi tamulinu aloxo
nelemolu ne.
19 Xo nini tanenixo mo a nelaalixo 'o mo sou eni aulua uasi, ia nalomu, laxalaxa'ilu
e nelemolu lexe nexi tatelai no anu 'ole ne, no paxa misevile. Nexi tapalea loxovaa la
talai taxali ne. Loxo 'o io nexi taulua ane no lia 'osi, io talai taxali ne ua.
20 Namaisou tuala kitu'a se 'ole. Anu 'alaisi lexe nexi talai mo lexe taxali ane, la nexi
taulua uasi."
21 Anu mukolinu vaikalau Loto aloxo 'o, "Ioxe, anu laixesi, eni amulinu masaxa
noxine. Eni akalusou tuala se ne uasi.
22 Ia napalea! Naiave! Eni umomomo sou a'oxo mii vile palea uasi mo lexe nini
nalai mo lexe naxali ane." Tava'u xo Loto mulemele tuala se ne lexe kitu'a, la sou
ane'i milemele lexe Soalu.
23 Xe aso muxali mutelo la Loto mulai muxali ne Soalu.
24 ✡Xe alaxu vilesisi 'o la, IAUE mu'italo navu mulu'e loxo la'iua sou mu'elaxu tuala
tamei, eiae Sodomu ilee Xomola.
25 Navu mu'elaxu tuala tamei mo vanunu ne mukalu. Ta mitema mo mimii latala
loxo kamakamakala ne mu'ela mukalu avilesi.
26 ✡Ia Loto semau ne, ivaxasi mo imuli mulue ilaisi ua. Iei muxiu sou lexe imaisou
tuala tamei nesi, la mixali loxo lavo'o au, mole mitulu ane.
27 No kakau la Avalaamu mulutu mulai no tanixa'a ilou IAUE e ilou mitutulu no anu,
28 sou iou mulu'elai ne Sodomu ilee Xomola. Iou mulu'elai, la vanunu ne navu
iauxuxu mutomu mo a uiaiauxu utetelo.
29 No voxo ane Lataua mu'elaxu tuala tamei no vanunu e Loto muxoo ne la,
xavutalau a muxoo noxou Avalaamu, la sou ane anu tanuxu Loto sou mu'oxonu
vote'isou sou mupamaulinu.

Loto Ilo'a ta 'Olu ta Sema Tamei

30 Xe ili'i la, Loto umasaxa lexe anu uxolu ne Soalu uasi, xo anu u'ume. La sou ilo'a
ta 'olu ta vuanga tamei ne mi'ume mitelai no laxalaxa'ilu sou milai mixolu mitalume
no taxa vile no tava'u maea.
31 No voxo vile, la 'olu laposalaxu mivikalane vimoe aloxo 'o, "Maminge nengei soxu
a sou aululu, ia ta mulu sou i'ulunenge sou nenge'a taxalixa'a ta 'ilinge uasi, xo ta mulu
se'i ixoo no xalexalee tuatuala 'o uasi.
32 Ia maasi la nenge nengei ta'oxo vote'i vile aloxo 'o. Nengei taienu la sou
nenge'a taai la sou anu upalaane'i ta 'olu noxinge nengei mo sou ta xasoxasou ilo'a
ta 'ilu'ilusunu ne ipaa ili'i."

✡ **19:16:** 2Pi 2:7 ✡ **19:24:** Mat 10:15; 11:23-24; Luk 10:12; 17:29; 2Pi 2:6; Iud 1:7 ✡ **19:26:** Luk 17:32

33 Ilou mivikala aloxo ne, xe no 'olovoxo la ilou milosou uaini sou muiexu. La sou
'olu laposalaxu milai noxou sou anu mulai noxie, ia mamie ne muie mu'oki mole ulavu
ua.
34 Xe loxo ne'iela no kakau, la 'olu laposalaxu ne mivikalane vimoe aloxo 'o, "Mei
no 'olovoxo ne elai noxou mo noxou teai, ia maasi no 'olovoxo, la nenge nengei taienu
la mo sou nini nalai ngongou ngaai, la sou nenge nengei tapalaa ta 'ilinge. Maminge
nengei molu uxalixa'a noxinge nengei."
35 Xe no 'olovoxo la ane'i ilou miienu mami'a la. Anu muie mu'oki mole ulavu ua.
'Olu mipasipaa la mine'e sou ilou miai sou anu mulai noxie.
36 Vote'i ane ane'i ilou mino'u opo noxou mami'a a'alosou aloxo ne.
37 'Olu laposalaxu ne mivo'o, la 'ilie mulu. La mimoxo'u ualasou lexe Moabu. Anu
Moabu ne, mutu'u ovuxa'a ta mitema ta Moabu ane mipaa ili'i mo mimauli vaimomo
'o.
38 Xe vimoe ne mivo'o, la 'ilie mulu kalumo, la mimoxo'u ualasou lexe Veni-ami. Anu
mutu'u ovuxa'a ta mitema ne Amoni ane mipaa ili'i mo mimauli vaimomo 'o.

20

Avalaamu Ilou Avimeleki

1 Avalaamu muavuti la muvulasou tuala ne Mamule sou mulai ili'i no xalee ne
Kanani. Mulai muxolu no nixi ne Kadesi xe ne Suru. Xe ili'i, la sou ilou misuku milai
mixolu ne Xelalu.
2 ✡La anu muvikalane'i lexe Sala ne anu vimou sema. La sou tatananu tuala ne Xelalu
ualasou lexe Avimeleki muno'e Sala milai noxou.
3 Xe no 'olovoxo la anu muaipiepiena lexe Lataua muxali noxou la muvikalanu aloxo
'o, "Maasi la nini nasoli, xo nini neno'e sema ane ne, ane mitaula'i."
4 Xe Avimeleki muavuti la muvikalanu Lataua aloxo 'o, "IAUE, eni asusu uasi, ia
loxovaa ane nakalusixe noxi'a ta mitema noxilo ane ane'i isusu uasi?
5 Anu Avalaamu molu muvikala lexe anu vimou ane, mo ane kalumo mivikala aloxo
ne. Eni xavutalaxeni muvikala lexe anu mii vile masua no anu uasi, la sou eni eno'e
semau, ia eni a'oxo 'ilixo vile masua noxie uasi."
6 Xe Lataua muavuti la mukolinu vaikalau aloxo 'o, "Ani, manina. Eni elavusou
xavutalameni la sou ane eni e'oxo xavutalameni ne mutulu pekia'u mo sou mamu
nini nasusu no ieli. Mole ane nini nalai 'alai noxie sou na'oxonu 'ilixo vile masua
noxie ua.
7 Ia maasi 'o, nano'e sema ne mo nalivulixe ilai noxou mulue. Mulue ne, anu itema
sou usova vaikala noxou Lataua. Anu umaisine lexe nini nalivulixe semau ne, la sou
anu ulingaine mo sou mamu nini nasoli. Ia lexe nini nalivulixe uasi, la eni avikalaneni
lamana aloxo 'o, nini mo ta mitema noxine ne, ngongi'a ngasoisoli manina."
8 Xe no kakau no mine loxo taai tatutulu 'o la anu Avimeleki mupasipaa la mu'avali'a
ta mitema sou xaixai noxou sou muvikalane'ixu vaivaikala e Lataua muvikalanuxu no
anu aipiepiena noxou no 'olovoxo. Ane'i milomusou la mimama'u misevile.
9 Xe muavuti la mu'avalou Avalaamu sou mutali'isou, "'Ilixo mii ma'ia ane nini
ne'oxo mune'e noxixe loxo 'o? Susu ma'ia ane eni e'oxo mulai noxine la sou ane nini
ne'oxo tu'umaxu ano 'o muxali noxixe noxi'a ta mitema noxilo 'o? Evile ulavusou
u'oxo 'ilixo vile aloxo 'o une'e noxilo uasi.
10 Ia loxovaa la nini ne'oxo loxo 'o?"
11 Xe Avalaamu muavuti la mukolinu tali'i noxou Avimeleki aloxo 'o, "Eni eloxomale
lexe ta mitema lai 'o ne itoxonu Lataua uasisi manina, la loxo io ivelo asoli io sou ane'i
i'umene semaxeni.
12 Xe, Sala ne ane vivilo sema manina, mamixe noxie vilesisi. Ia ane nenie vile mo,
la sou ane eni e'uluxe ne.
13 No voxo ane Lataua mupalusilo sou e'umesou mamilo taasou sou elai no tuala
va'axu, la eni e'unaa noxie Sala aloxo 'o, 'Lexe nini namasaxailo manina, la nini

✡ **20:2:** Tav 12:13; 26:7

namaxa'u taneni noxilo aloxo 'o, lexe nenge nengei ta muamua'i xe ta mitema itali'isine, la nini navikalane'i lexe nini vivine ane eni.' "
14 Xe Avimeleki muavuti la mulivulixe Sala milai noxou Avalaamu. Xe mukalu la muitiu ta sipsip, ta kau xe ta mitema sou upalupalusi'a.
15 Xe muavuti la muvikalanu Avalaamu aloxo 'o, "Namaisou, lialia ano 'o ne noxilo mukalusi, namasaxa lexe nalai na'iliisine tuala sou naxolu no anu a ne'ei ne la, mii noxinesi."
16 Xe muavuti la muvikalane Sala, "Vaimomo 'o, eni alosou vivine Avalaamu lamoli siliva itemaxu mavulovexa ta'uve (1,000). Anu umomomo no anu tu'umaxu ane muxali noxine. Ta mitema imaisou la ilavu lexe uasi manina, nini nasusu uasi. Ane'i latala ne, ilavu aloxo ne lexe nini na'oxo 'ilixo vile masua uasi."
17-18 Ioxe, tava'u xo anu Avimeleki muno'e Sala milai noxou, la sou IAUE mu-masikalane Avimeleki semau ilo'a ta sema sou upalupalusi'a noxou no tuala ne mole vile noxi'a ne umomomo sou upalaa uasi. Ioxe, Avalaamu muavuti, la mulinga sou Avimeleki, la sou Lataua mupamaulinu. Lataua mupamauline semau mo ta sema sou upalupalusi'a noxi'a ilee semau, sou ipalaa ta 'ili'a.

21

Sala Mivo'onu Aisaki

1 Xe ili'i la IAUE mune'e sou musu'uline Sala aloxo anu mulemolu tei,
2 ✡la sou ane opoone. Xe ili'i la sou ane mivo'onu 'ilie mulu no mine momu Avalaamu ne anu itema tila maninanu. Mivo'onu ne no voxo ane anu Lataua molu musosovosou lexe nenu ivo'onu no anu.
3 Xe momu muavuti la mumoxo'u ualasou lexe Aisaki,
4 ✡xe voxo sou muxatele tatalu mukalu, la sou xooxoo mungaasou aloxo Lataua mulemolu lamana tei.
5 No voxo ane Avalaamu tauu iexu loxo itemaxu ta'uve, la Aisaki nenu mivo'onu.
6 Xe nenu miavuti la mivikala aloxo 'o, "Lataua molu mulosilo 'osa'ila mo keke. Ta mitema ane ilomusou a'alosou mii ane muxali noxilo 'o, la ane'i kalumo i'osa mo ikeke."
7 Xe miavuti la mivikala aloxo 'o, "Evile uvikalanu Avalaamu lexe ulai ili'i la semau ne ipalaa ta 'ilie uasi. Ia Avalaamu anu soxu ane, itema tila mukalu 'o, eni evo'onu iu keakea mulu 'o."
8 Aisaki muleme tatila mupasipaa loxo. Xe no voxo ane anu mu'italonu susu, la momu mu'oxonu la'ilali toxoxa'a.

Sala Mikusai'a Axali Ilou 'Ilie Isimaeli

9 No voxo vile, la Isimaeli e Axali semasie Aixiputo, Avalaamu mulai noxie la mivo'onu, muvikala masua mulai noxou Aisaki, Sala 'ilie.
10 ✡Xe Sala milomusou la mivikalanu Avalaamu aloxo 'o, "Napalusi'a Axali ilou 'ilie ne mo ilai. 'Ilie ne umomomo sou ualasou utelo no anu mimii se'i noxine uasi. Mimii ne eni 'alixe Aisaki miumiu ukalusi."
11 Avalaamu mulomusou vaikala ane ne, la uai laixe no opo uasi, xo Isimaeli ne anu 'olu kalumo.
12 ✡Ia Lataua muavuti la muvikalanu Avalaamu, "Taneni utamasi'a 'iline ilee nenu ne mamu. Namuli vaikalaie Salasi, xo ulai ili'i, la ta xasixasine mo ta 'ilusulusuneni ixali tavu'alo ane noxou Aisaki 'osi, aloxo eni epala'alixu noxine ne.
13 Isimaeli kalumo ne eni axalixa'a ta 'olu mo ta xasoxasou mo ta 'ilusulusunu tavu'alo aso vile, mo sou ane'i mata ane ne ixali tavu'alo. Anu Isimaeli ne nini 'iline kalumo."
14 Miai xe mitulu no kakau ne la, Avalaamu muno'u la'ilali se'i sou mulai mulosie Axali ilou lexa mutavulenu no anu mee sosou. Xe mulutu vaxa la muvo'onu 'olu Isimaeli sou mu'italonu vaxa noxie nenu tumalie, io sou mupalusi'a ilou milai. Ane'i

✡ **21:2:** Eva 11:11 ✡ **21:4:** Tav 17:12; Apo 7:8 ✡ **21:10:** Xal 4:29-30 ✡ **21:12:** Rom 9:7; Eva 11:18

ilou 'ilie soxu milutu mole milai. Milai mixixaoxao mivaxa mine'e ne Beru-seva. Xalee
lia ane ne, xalee vitanisi. Ovuovu ilou ia'eia'e ne uleme u'oki uasi, vilevilesi. Xalee se'i
la tani taxulunusi. Lavolavo'o mo io'iio'isi. Lexa kalumo uasi.
15 Xe no voxo ane lexaxa'a ilou mukalu la, ane milai mi'italonu 'ilie ne no ovu soxo
vile maimaixu,
16 ia ane milai mixolu no paxa sevile, io ane mixavuxavutala, la mivikala aloxo
'o, "Eni elavu lexe umomomo sou eni amaisou 'alixeni usoli uasi." Ane mixolu sou
mixavuxavutala aloxo ne la mitatama.
17 'Ilie kalumo ne mutatama xe Lataua mulomusou mine ane itatama, la sou angelo
noxou Lataua teitexi no opoonu loxotolo mutali'isie Axali aloxo 'o, "Ma'ia ane nini
oponeni uai no anu laixe uasi ne, Axali? Na'ume mamu, xo Lataua mulomusou
molomolo e utatama ne.
18 Natulu mo nalai mo navo'onu, mo naxolixolinu. Xo ulai ili'i la eni axalixa'a ta
'olu mo ta xasoxasou mo ta 'ilusulusunu ixali tavu'alo sou ixali ta mitema sou mata
vile toxoxa'a."
19 Xe Lataua musu'uline la sou ane iei mukaa lamana laixe, la sou ane mimaisou
lexa iou uopuopu utetelo no taxasou. Ane milutu milai sou mitau no anu tavulu e
Avalaamu mulosi'a ilou sou miienu Isimaeli.
20 Lataua muxolu noxou Isimaeli la sou anu muleme toxoxa'a. Ilee nenu mixolu no
xalee lia vitanisi ne Paran mole anu muxali itema vile sou uvau mii manina no anu
pasiko ilou tavi.
21 Xe nenu miavuti la milai mino'e semasie Aixiputo vile sou mine'e mu'uluxe.

Avalaamu Ilou Avimeleki Misakii Xavutalai'a

22 ✡No tauu ie ane ne, la Avimeleki ilou Pikolu itema tila sou uulaxune'i ta mitema
sou 'oto'oto noxou anu Avimeleki milai mixali noxou Avalaamu, la mivikalanu aloxo
'o, "Lataua a uxoo noxine mo no anu xaixai noxine ukalusi,
23 anu aloxo ne la sou alalae 'o, eni amasaxa lexe nini napala'alixu taneni no iou
Lataua mo navikala lamana lexe nini ulai la nini namomomo sou nakalavoinexi noxi'a
ta 'ali'alixeni mo ta xasixasilo mo ta 'ilu'ilusuleli uasi. Xo eni esu'ulineni mo asusu no
anu 'ilixo vile masua no ieni uasi. Ia lexe nini kalumo napala'alixu taneni lexe nini
kalumo nini tanenixo mo nasu'ulileli no xalee tuala ane nini nene'e naxoxoo no anu
'o."
24 Xe Avalaamu muavuti la muvikala aloxo 'o, "Eni a'oxo aloxo nini nelemolu ne."
25 Xe muavuti la, la musolo vaivaikalau mulai noxou Avimeleki sou mukalapuusou
lexa iou anu mu'asou lexe anu ilo'a ta minuminu na'a, ia ta mitema sou xaixai noxou
anu Avimeleki mivukosou lexe ane'i lexaxa'a iou ane.
26 Xe Avimeleki muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Eni alavu no anu mii ane nini
nalemolu 'o uasi. Mo alavusi'a ta mitema ane mi'oxo 'ilixo ane ne uasi. Nini
navikalalelixu lamana uasi, ia uao eni alomusou 'o."
27 Xe Avalaamu muavuti la muitiu Avimeleki ta sipsip ilo'a ta kau se'i xe mukalu la
sou ane'i ilou misakiinu xavutalai'a ilou lexe, ane'i ilou maasi, la xoluxoluxa'a ilou ne
vilesisi, ia mii vile loxo 'oto'oto la uasi.
28 Xe Avalaamu mulutu la mulai no taasi'a ta sipsip noxou sou mukalipala'ane'i ta
sipsip ta 'ili'ili'a ane ta sema sou muno'a muxatele tamei no nano no la'oluxa'a sou
mulai muta'olune'i va'axu.
29 Avimeleki muavuti la mutali'isou, "Loxovaa ane nini ne'oxo loxo ne?"
30 Xe Avalaamu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Maasi 'o la oponeni u'osasi, mo
nano'a ta sipsip ta 'ili'ili'a muxatele tamei 'o. Nini nano'a mo sou nini napala'alixu
lexe eni amoosou lexa iou e'asou ano."
31 La sou lia xalee se ne ane'i mipotongalelee lexe Beru-seva.* Xo ane'i ilou misakiinu
xavuxavutalai'a ane.
32 Mukalu la sou anu Avimeleki ilou Pikolu milivu milai no tualasi'a ne Pilistia.

✡ **21:22:** Tav 26:26 * **21:31:** Beru-seva laaxu lexe lexa iou muxatele tamei.

33 Xe ili'i la sou Avalaamu mutounu ovu vile ne Beru-seva ne sou mulotu mulai noxou
IAUE anu Lataua kaluxu uasi.
34 Avalaamu muxolu no xalesi'a ta Pilistia ne, maxuvee misevile.

22

Lataua Mutovonu Avalaamu

1 ✡Mixoxoo ne, xe alaxu vile la Lataua mutovonu Avalaamu, la mu'avalou,
"Avalaamu!" La Avalaamu mukolinu, "Ma'ia, eni 'a!"
2 ✡ "Nano'u 'iline soxu vilesisi e Aisaki, nini tanetanenixu mo namasaxau misevile,
mo ngongou ngalai no xalee lia e ilemolu lexe Moria. Ngalai ne la sou eni alosiengixu
laxa'ilu vile lai ne, sou nini navau mo na'elaxu Aisaki ukalusi une'e noxilo."
3 Ioxe, no kakau no mine uao sivosivo se 'o, la Avalaamu mutulu sou muvalavala ovu
sou ulai u'elaxu 'olu Aisaki loxo Lataua muvikalanuxu. Muvotunu ovu e musiasia'u
ne, ka muiti mutelo noxou donki, xe mukalu la sou muno'a Aisaki ilo'a ta mitema sou
xaixai noxou tamei sou ilo'a milai ne Moria loxo Lataua mupela'uxu.
4 Ilo'a mimuamua'i voxo vile mo tamei xe tatalusou, la Avalaamu iou mulai
mutukumusou laxa'ilu e Lataua muvikalanuxu 'ole.
5 Xe muavuti la muvikalane'i ta mitema sou xaixai noxou aloxo 'o, "Donki a, mo
ngongi'a ngaxoxoolu 'o, ia nexi noxou soxu 'o talai 'ole mo, ka sou nexi noxou talivu
une'e noxinge."
6 Avalaamu muvikalanu Aisaki sou mutavule ovu tavalanu, xe anu sou muno'u viso
ilou navu mu'ani'ani no totou sou anu umuxaxu navu iou sou utauxu no anu.
7 Ilou mimuamua'i mikei milai xoo, xe Aisaki muavuti la muvikala momu, "Mamilo,"
la momu mukolinu, "Ma'ia, 'alixeni?" Aisaki muavuti la mutali'isou momu aloxo 'o,
"Eni emaisou lexe nini ovu tavalanu mo navu mo momoiou ano 'o, ia sipsip 'ilie sou
ta'elaxu ukalusi uali noxou Lataua 'ava?"
8 Momu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Lataua molu ukamuli vile la sou ulosinge."
Ilou mivivikala aloxo ne la, ane'i ilou mimuamua'i mikei milalai.
9 ✡Ilou mimuamua'i xe mixali no laxa'ilu e Lataua mupela'uxu Avalaamu, la sou
anu Avalaamu muta'olunu lavo'o musokou no lia mulai muxali teitexi sou muxali loxo
valovalo. Xe mukalu la muta'olunu ovu vaxa. Xe muavuti la mukasi vaxa noxou 'olu
ka musakisakii. Mukalu la mu'itinu sou mumuxaxu vaxa no ovu latanu e muta'olunu
vaxa.
10 Xe mukasi vaxa no viso sou lexe uvau usoli, la ua.
11 Angelo noxou IAUE mu'ava teitexi molu no opo loxotolo mulu'e noxou sou
muvikalanu aloxo 'o, "Avalaamu, Avalaamu!" Avalaamu mukolinu, "Ma'ia, eni 'a."
12 "Navila'isou 'iline sou navau usoli mamu. Vaimomo 'o, eni elavusou lexe lolomu
a muxoo noxine maninanu mo nini netaxaa Lataua manina, la sou ane nini tanenixu
'iline soxu e vilesisi 'o mo na'apisou noxou uasi."
13 Xe Avalaamu muavuti la iou muxixao laxa'ilu kulutitinoxu se anu ututulu no anu
ne la iou mulai mutukumusou sipsip 'ilie mulu vile ne sikiliu mu'oso no ovu soxo vile
avoavolu. Aliku 'o mupasipaa 'o la mulai muno'u sou muvau musoli, ka sou mu'elaxu
mukalusi. Ia 'olu ne, Avalaamu uvau usoli uasi, xo anu muvau sipsip 'ilie mulu vile.
14 Xe Avalaamu muavuti la mumoxo'u laxa'ilu kulutitinoxu se ne lexe, "IAUE
Ulosinge". Vaimomo 'o ne, ta mitema ilemolu lia xalee se ne lexe, "No laxa'ilu noxou
Lataua e anu ulosinge."
15 Xe angelo noxou IAUE muavuti la muvikala molu no opo loxotolo alaxu tameisou
mulai noxou Avalaamu aloxo 'o,
16 ✡ "No ualasilo, eni avikalaneni manina lexe, eni IAUE ane avivikala 'o, tava'u xo
nini na'apisou 'iline soxu vilesisi ne uasi.
17 ✡Nelomuxosi, la eni aalusine. Eni evikala lamana noxine mo epala'alixu masaxa
noxilo lexe eni axalixa'a ta xasixasine mo ta 'ilusulusuneni tavu'alo mo ixali i'oki'oki

✡ **22:1:** Eva 11:17-19 ✡ **22:2:** 2A'a 3:1 ✡ **22:9:** Iak 2:21 ✡ **22:16:** Eva 6:13-14 ✡ **22:17:** Eva 11:12

loxo ta oto no loxotolo 'o mo loxo io'iio'i no tasi'i. Mo ulai ili'i la ta mitema sou 'oto'oto imomomo sou italoxolixa'a uasi manina.
18 ✡Eni aalusi'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi no anu vote'i vilesisi. Vote'i ane ne, nini ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni ane. Xo nini nelomuxu vaikala noxilo manina misevile."
19 Ilou mivikala mukalu, la Avalaamu ilou 'olu Aisaki milivu milai noxi'a ta mitema sou xaixai noxou e ilo'a mine'e sou ilo'a milivu milai ne Beru-seva xe muxolu no anu.

Naolu ta 'Olu

20 Avalaamu muxoxoo xe ili'i la mulomu lexe, "Milika a mipalaa mo ta 'ilie se'i. Milika ne eiae Naola semau. Anu Naola ne nini vivine.
21 Naola ilee Milika ta 'ili'a ualaualasi'a ano 'o, Usu, anu laposalaxu. Vusu mo Kemueli eiae Alamu momu.
22 Mo Keseti mo Kaso mo Piludasi mo Itilapu mo eiae Betueli."
23 Betueli ne Liveka mamie. Milika ilou Naola mipalaane'i ta 'ili'a ta mulu ane muxatele tatalu ne.
24 Xe Leuma mipalaane'i ane eiae Teva ilou Xaamu mo Taasi mo Maaka. Leuma ne eiae Naola semau ane ili'i ane.

23

Sala Misoli

1 Sala mixoo mo mimaulixu tauu ie loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa tamei mo muxatele tamei (127), la sou misoli.
2 Misoli ne Ebulon no xalee ne Kanani, la mulue Avalaamu muxolu sou mutamasie.
3 Xe muavuti la semau xalusie muai ne, ia anu mulutu mulai noxi'a ta Keti sou muvikalane'i aloxo 'o,
4 ✡"Eni 'o sou tuala vile va'axu mo a, ia eni ene'e exoo no nixi no taingengi 'o. Emasaxa lexe aloto lia xalee sevile noxinge mo a'asixe semaxe no anu."
5 Xe ane'i miavuti la mikolinu vaikalau aloxo 'o,
6 "Nalomu une'e noxixe, nexi telavu lexe nini toxo tila vile maninanu, la anu mii vile uasi, na'asixe semameni no anu taxa no maea tava'u lai 'o. Nini nasosovosou vile ane nini namasaxau. Vile noxixe 'o opo u'osa mo lexe ui'talonu taxa vile sou nini na'asixe no anu, la anu mii vile uasi."
7 Xe Avalaamu muavuti la, muxola'u tava'u sou mutulu no tava'u vo'uxu ka mutangatulu mulu'elai no laxune'i sou mutoxone'i sou
8 muvikala aloxo 'o, "Lexe ngingi opongengi mu'osasi mo ngemasaxa lexe eni a'asixe Sala lai 'o, la eni emasaxa lexe ngingi ngatali'isou Epulon, eiae Sokaru 'olu,
9 lexe umasaxa la eni alotonu taxa Makapela noxou. Taxa ne mi'asou muxoo ane no liaxu pa'umolu. Ngatali'isou mo sou lexe anu umasaxa la eni alotonu noxou no anu lapee toxoxa'a umomomo no anu ane alalae no iengi 'osi, mo sou anu lia xalee ane ne eni na'axeni sou a'asixa'a ta mitema no anu."
10 Epulon to a uxoxoolu ulolomu no taine'i ta menexu no anu pita ane ne no aitengaxu vimelusou tualasi'a ne. Xe muavuti soxu la muvikala no ie'i ane'i ta tatila ilo'a ta menexu sou mukolinu tali'i noxou Avalaamu aloxo 'o,
11 "Ae, nalomu. Eni alosine lia xalee ane ne ukalusi mo taxa e mi'asou muxolu no nano no anu ne, kalumo. Eni avivikala 'o, la ta mitema noxilo ane ita'ota'olu ilolomusilo eni avikala no iengi ngongi'a 'o. Eni alosine vitanisi sou nini na'asixe Sala no anu."
12 Xe Avalaamu muavuti la mutangatulu sou mutoxone'i no ie'i ta Keti ane mine'e mipita ne sou
13 mukolinu vaikalau Epulon mo sou ane'i latala ne ilomusou, "Epulon, eni alingaine lexe nini nalomu une'e noxilo. Eni masaxa noxilo tila lexe alotonu lia xalee ane ne ukalusi. Xavutalameni u'osasou masaxa noxilosi mo sou eni a'asixe semaxeni ane."

✡ **22:18:** Apo 3:25 ✡ **23:4:** Apo 7:16; Eva 11:9, 13

14 Xe Epulon muavuti la muvikalanu Avalaamu aloxo 'o,
15 “Ae, lia ne mumomomo no anu lamoli siliva alelaxu* loxo itemaxu mavulovexa tamei (400). Ia anu mii vitanisi no nixi noxinge nengei. Nalai naasixe semameni no anusi.”
16 Avalaamu mulomu aloxo ne, la mulavu lexe lapee ane ne, anu mumomomo aloxo Epulon mulemolu la sou mulosou lamoli no ie'i ta Keti ane mine'e mipita no voxo ane ne.
17 La sou anu lia xalee ane ne ilou taxa ne, anu Epulon na'u, ia Avalaamu mulotonu noxou mole anu na'u. Lia xalee ane ne, muxolu ne Makapela no xalee ane aso uxaxali utelo no anu ne Mamule. Lia ane Avalaamu mulotonu noxou Epulon ne a'alosou aloxo ne. Mulotonu taxa mo ovuovu ma'ima'i a ane muleme no lia ane ne mukalusi.
18 Ta mitema ta Keti ane mine'e mixolu no anu pita ane ne, ane'i milavu lexe lia xalee ane ne, anu Avalaamu na'u.
19 Xe vaivaikalasou lia mukalu, la sou Avalaamu mulai muluvone semau sou mune'e mu'asixe no taxa ne Makapela alai ne Mamule. Lia xalee ane ne muxolu no nano no lia tila ne Kanani.
20 La sou lia xalee ane anu Avalaamu mulotonu ne, ta Keti na'a la ua, anu na'u. Mo lia xalee ane sou i'asixa'a ta mitema no anu ne, anu Avalaamu na'u.

24

Aisaki Ilee Liveka

1 Avalaamu mumaulixu tauu ie piena xoo mole, anu aululu mukalu. Mimii piepiena ane anu mu'oxonu ne, IAUE mualusouxu no anu mukalusi.
2 Xe muavuti la mu'avalou itema sou xaixai noxou vile. Anu itema ane ne anu itema tila kena. Anu sou usaxisaxila'u mimii noxou Avalaamu mukalusi. Muvikalanu aloxo 'o, “Namuxaxu avone vaxa no laaxu poxo'ilo mo navikalaleli manina.
3 Eni emasaxaine lexe navikala manina no ualasou IAUE anu Lataua sou loxotolo mo lia, lexe mamu nini nasosovosie sema vile iu 'alixeni noxi'a ta mitema lai ne Kanani 'o.
4 Laixe nini nalivu ulai no tuala noxilo mo nano'e sema vile iu 'alixeni Aisaki noxi'a ta milemileli lai ne.”
5 Xe anu itema ne muavuti la mutali'isou Avalaamu, “Lexe eni alai xe axalisie sema vile iu 'iline xe eni avikalane, xe imulileli ine'e 'o uasi la ane ne loxovaa? Eni apalusou Aisaki ulivu ulai no tuala nini ne'umesou?”
6 Avalaamu muavuti la mukolinu aloxo 'o, “Mamu nini napalusou 'alixeni ulivu ulai ne, naxavutalanu ane ne laixe.
7 IAUE Lataua sou opo loxotolo muno'ilo no tualasou mamilo mo no lia liaxa'a ta milemileli mo anu muvikala manina lexe lialia ano 'o ne anu ulosi'a ta 'ali'alixe ilo'a ta xasixasilo mo ta 'ilu'ilusuleli. Anu molu upalusou angelo noxou sou uulaxuneni sou nini naxalisie sema vile iu 'alixeni.
8 Lexe nini naxalisie sema vile, xe imulineni sou ngongou ngane'e uasi, la vaikala eni evikalanenixu ne umomomo sou utaluxene uasi. Ia nalailixu 'alixeni ulivu ulai no tuala noxilo ne uasi.”
9 Ioxe, anu itema sou xaixai noxou ne muavuti la mumuxaxu avolu vile ne no laaxu Avalaamu poxo'u sou muvikala manina lexe anu umulinu aloxo anu Avalaamu mulemolu ne.
10 Xe itema sou xaixai noxou anu Avalaamu muavuti la muno'a ta kameli mavulovexa noxou anu Avalaamu ne, xe muno'u mimii piena lailaixe kalumo. Muno'u mimii ane ne mukalu, la sou anu mulutu sou mulai noxou Naola ne Mesopotamia.
11 Mulai xe muxali, la muta'olune'i ta kameli 'alai no lexa iou no ale no tuala ne sou mita'olu no lia. Anu asou 'olo'olovoxo mole ta sema ane'i sou ine'e itau lexa.

* **23:15:** Siliva alelaxu vile tu'umaxu loxo 11.5 gramus.

12 Xe muta'olune'i ta kameli mukalu, la sou anu mulinga, “IAUE, nini Lataua noxou tatila noxilo Avalaamu. Nini menesi na'oxo mii ano 'o manina noxilo vaimomo 'osi. Mo namaxa'u alauna noxine noxou itema tila noxilo Avalaamu.
13 Namalei, eni ane atutulu no pa'umolu lexa iou 'o, mo ta mitema no tuala 'o, ta 'ili'ili'a ta vuanga ane inene'e sou itau lexa.
14 Ia lexe eni avikalane vile aloxo 'o, ‘Eiseo, namuxaxu lexaxene netau ne no lia mo eni aie.’ Xe ane ivikala lexe, ‘Ioxe, amula 'o, ka sou naie. Xe naie ukalu, la sou eni aiene'i ta kameli kalumo.’ Eni emasaxa lexe ane sema ane nesi ane nini mene nesosovosie lexe itema sou xaixai noxine Aisaki semau. Lexe anu masaxa ane ne uxali manina, la eni alavusi lexe nini nemaxau alauna noxine noxou itema tila noxilo.”
15 Anu a ulilinga mo ukalu uao, ia Liveka mitavulenu lexaxe vexasou no laxasie mine'e mixali. Liveka ne Betueli 'olu sema. Betueli ne momu ane Naola, eiae Avalaamu vimou. Xe semau ne Milika.
16 Liveka ne vuanga 'o, iei ne lailaixe misevile mo ilou mulu vile iai uao. Mine'e la milai avile no lexa iou sou mitau lexa, xe mukalu la milivu mitelo.
17 Xe itema sou xaixai noxou Avalaamu ne mupasipaa 'o la muiave mulai noxie la muvikalane aloxo 'o, “Naiele no anu lexaxene mo aie sevile.”
18 Xe ane miavuti la mivikalanu aloxo 'o, “Ioxe, Naie.” La sou ane mitaloxolixu lexa vexasou mititilonu ne mulu'e mitetelisou sou mitelixu sou muie.
19 Xe muie mukalu la ane mivikalanu aloxo 'o, “Neie mukalu, ia eni alai mo aiene'i ta kamelimeni mo ane'i iie kalumo.”
20 Xe ane miavuti la milai minixi'u lexa pa'usou no lupexa'a ta kameli io milai sou mitauxa'a lexa la. Miiene'i xoo mole, ta kameli tavu'alo ne mikalusi'a.
21 Ia itema ne anu iou a ulalai noxie sou uutiei, ia uvivikala uasi. Anu umasaxa lexe umaisou Lataua IAUE uxaxai no anu mii ane ne mo lexe uxali maninasou loxo mulingau mulai noxou.
22 Xe ane miiene'i mukalu, la anu muno'u suva xoulu vile ne tu'umaxu muxali loxo gramu ta'uve sou mulilixu no kusinei xe mukalanu lasa xoulu tamei tu'umaxu muxali loxo gramu itemaxu ta'uve (100) no avole.
23 Xe mukalu la mutali'isie aloxo 'o, “Maula se, navikalaleli, mamine 'ena'ei? Mo lovoxaa tani noxou ne tila sevile sou nexi noxi'a ta mitema noxilo noxi'a taai no anu maasi?”
24 Xe ane miavuti la mikolinu aloxo 'o, “Mamilo ne ualasou lexe Betueli, eiae Naola ilee Milika 'ili'a.
25 Mo nexi ta kameli taasi'a lailaixe a uxolu mo la'ilalixa'a kalumo piena misevile a uai sou i'ou mo tani a uxolu sou ngaxolu no anu.”
26 Xe itema ne muavuti la muxola'u tava'u vo'uxu sou mutulu no anu sou mutangatulu mulu'elai sou mulotu mulai noxou IAUE.
27 Muvikala aloxo 'o, “Eni a'iti ualasine IAUE, nini Lataua noxou tila noxilo Avalaamu. Nini nemaxau alauna noxine noxou itema tila noxilo mo nini ne'oxo maninasou vaikala noxine ane nini nevikalanu no anu. Vaimomo 'o, nini menesi neoleleli mole ane eni emuamua'i elapu ene'e noxi'a ta minuminu 'o.”
28 Xe sema miavuti la miiave alaxu vilesisi milai noxie nenie taasie sou mia'aloi'a ta minemine.
29 Liveka vimoe vile mulu ualasou lexe Lavani, anu mulomu la muiave muatulai no ale sou mulai avile no lexa iou e itema sou xaixai noxou Avalaamu mune'e muxalisie vimou no anu.
30 Lavani mumaisou suva noxie vimou kusinei xe lasa no avole, xe mulomusou vaivaikala e itema sou xaixai noxou Avalaamu muvikalanexu, la anu mulai noxou. Anu itema ne a ilo'a ta kameli itutulu no lexa iou pa'umolu.
31 Lavani mulai xe muxali noxou, la muvikalanu aloxo 'o, “Nane'e mo nengei talai no tani. Lataua IAUE tanuxene mo mualusine. Ia loxovaa ane nini natutulu loxo 'o? Eni epaipou taasine no taasilo mukalu, mo ta kameli ne taasi'a kalumo a muxolu.”
32 Xe itema sou xaixai noxou Avalaamu mulomu aloxo ne xe mukalu la mumulinu Lavani mulai no tani. Ilou milai xe mixali no tani, la Lavani muvikalane'i ta mitema

sou xaixai noxou sou misu'uline'i sou milu'enu mimii ne no latane'i ta kameli, xe mukalu la miitixa'a ia'eia'e mo la'ilali sou mi'ou. Xe mukalu la mino'u lexa mulai noxou itema sou xaixai noxou Avalaamu ilo'a ta mitemau sou i'uinu tava'a.
33 Mino'u la'ilali mine'enu sou i'ou, la anu itema sou xaixai noxou Avalaamu ne muvikala aloxo 'o, "Eni umomomo sou a'ani palea uasi, lexe eni avikala lamana no anu mii ane eni ene'e lexe alemolu lamana noxinge, la sou eni a'ani." Xe Lavani muavuti la mukolinu vaikalau aloxo 'o, "Ioxe, navivikala."
34 Xe anu muavuti la muvikala musokou aloxo 'o, "Eni itema sou xaixai noxou Avalaamu,
35 IAUE Lataua mualusou tatila noxilo Avalaamu misevile, mo mu'oxonu muxali itema sou lavuluti. Muitiu ta sipsip mo ta mee mo ta kau, siliva mo xoulu. Ta mitema ane sou upalulapusi'a, ane'i ane ta sema xe ta mulu. Muitiu ta kameli mo ta donki kalumo.
36 Sala e tatila noxilo semau, ane aululu, ia ane mivo'onu 'ilie vile mulu. Tatila noxilo Avalaamu muitiu mimii noxou latala ne mukalusi.
37 Anu muvikala pekia'u noxilo aloxo 'o, 'Eni axoxoo lai 'o ne Kanani, ia mamu nini nasosovosie sema vile noxi'a ta Kanani lexe 'alixe semau, uasi.
38 Nini nalai noxi'a mamilo ta temanu tuala sou mo nakamuli iu 'alixeni sema ane.' Anu muvikala aloxo ne la sou eni evikala lamana manina lexe eni amulinu vaikala anu muvikalalelixu ne.
39 La sou eni evikalanu tatila noxilo aloxo 'o, 'Lexe sema ane ne, imasaxa lexe imulileli ine'e uasi, la ane ne loxovaa?'
40 La anu muvikala aloxo 'o la, 'Eni amitema sou alolomu mo amulinu vaikala noxou IAUE. Anu molu upalusou angelo noxou sou umulineni sou mii e nini nalai na'oxo ne, anu uxali laixesi. La sou nini namomomo sou nano'e iu 'alixe sema vile noxi'a ta mitema noxou mamilo.
41 Lexe nini na'oxo aloxo, ne la vaikala ano 'o umomomo sou utaluxene la uasi. Mo lexe nini nalai noxi'a ta milemileli xe, ilomuxu vaikalameni uasi, la anu aloxo nesi, vaikala eni evikalanenixu ne umomomo sou utaluxene uasi.'
42 Vaimomo 'o eni ene'e exali no lexa iou la elinga aloxo 'o, 'IAUE, Lataua noxou tatila noxilo Avalaamu, nini mene na'oxo xaixai ane eni ene'e lexe a'oxonu 'o mo uxali manina.
43 Eni a axoxoo 'alai no lexa iou, ia lexe sema vuanga vile ine'e itau lexa, la eni avikalane aloxo 'o, "Eiseo, natauxenixo lexa une'e mo aie."
44 Xe ane imasaxa, xe imasaxa sou iiene'i ta kameli xe kalumo, la ane sema e nini nesosovosie lexe tatila noxilo 'olu semau ane.'
45 Eni akalusou lingalinga noxilo uao, ia Liveka mine'e mixali. Mitavulenu lexa vexasou no laxasie milu'elai no lexa iou sou itau lexa. Xe eni eavuti la evikala aloxo 'o, 'Eiseo, natauxenixo lexa sevile une'e mo aie.'
46 Xe ane mipasipaa 'o la milu'enu lexa vexasou no laxasie la mivikala lexe naie. La sou mitelixu sou eie. Xe miavuti la mivikala lexe eni alai mo aiene'i ta kamelimeni kalumo.
47 Xe eni elutu vaxa la etali'isie, 'Mamine 'ena'ei?' Ane miavuti la mikolinu tali'ixeni lexe, 'Eni mamilo ualasou lexe Betueli, eiae Naola ilee Milika 'ili'a.' Eni elomu aloxo ne, xe eavuti la eno'u suva vile ka ekelelixu no kusinei xe lasa no avole tamei.
48 Xe eavuti la exola'u tava'ilo vo'uxu sou etulu no anu sou elotu mulai noxou IAUE. Evikala laixe mo e'iti ualasou Lataua IAUE, anu Lataua noxou tatila noxilo Avalaamu. Anu molu mupaamuxale mune'e noxou tatila noxilo vimou mole ane eni ene'e exalisie sema vuanga 'o sou i'uluxu tatila noxilo 'olu.
49 Ia ngingi alalae 'osi ne lexe ngingi ngamaxa'u alauna ulai noxou tatila noxilo mo nga'oxo 'ilixo laixe ulai noxousi, la ngavikala lamana noxilo, xe uasi la ngavikala lamana kalumo, mo sou eni atovo xavutala vile la."
50 Xe Lavani ilou Betueli miavuti la mikolinu vaikalau itema ne aloxo 'o, "Nexi telavusou lexe mii ano 'o molu noxou IAUE Lataua, la anu umomomo sou nexi tamuli xavutala vile la uasi.

51 Ia Liveka ano, nano'e mo nalailixe sou tatila noxine 'olu u'uluxe aloxo masaxa
noxou IAUE."
52 Xe itema sou xaixai noxou Avalaamu mulomu aloxo ne la mutangatulu mulu'elai
sou mulotu mulai noxou IAUE.
53 Xe muavuti la mulaasou lavuluti ane anu mutaataa no tivaxu sou mulosie Liveka.
Muno'u mimii se'i loxo siliva ilou xoulu mo lavalava sou mulosie Liveka xe mulosou
vimoe ilee nenu lavuluti se'i ane lailaixe kalumo.
54 Ilo'a mivikala mo mulosi'a mimii ne mukalu, la sou anu ilo'a ta mitemau mi'ani
mo miie. Xe mukalu la milai miai. Xe mitulu no kakau, la anu muvikala lamana noxi'a
aloxo 'o, "Eni emasaxa lexe alivu ulai noxou tatila noxilo."
55 Xe Liveka vimoe ilee nenu miavuti la mivikala aloxo 'o, "Ngingi ngongi'a ta
mitema noxine ngalai, ia Liveka ne lexe ixolu voxo mavulovexa vile, ka sou ilai."
56 Ia anu muavuti la muvikala aloxo 'o, "Mamu nga'oxonexi sou taxolu la. IAUE molu
musu'ulileli mo xaixai noxilo ane munene'a 'o. Ia nga'apixo mamu, nga'italoleli mo
alivu ulai noxou tatila noxilo."
57 Xe ane'i miavuti la mivikala lexe, "Ta'avalie ine'e mo tatali'isie 'o."
58 La sou mi'ava Liveka milai sou mitali'isie lexe, "Loxovaa, nemasaxa lexe
namulinu itema 'o?" La ane mikolinu lexe, "Ani, eni emasaxa lexe alai."
59 La sou nenie ilou vimoe mipalusie ilee sema tila milai sou mimulinu itema sou
xaixai noxou Avalaamu ilo'a ta mitema noxou.
60 Xe miavuti la mialusie no anu vaivaikala ano 'o, "Vivixe sema, ulai ili'i la
tavu'alo misevile neni'a ane nini. Ulai aso vile la ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni
italoxolixa'a ta uluai'a."
61 La sou Liveka ilo'a ta sema sou xaixai noxie mitaxusou mi'ami'a sou mimulinu
itema sou xaixai noxou Avalaamu ilo'a ta mitema noxou sou milai.
62 No voxo ane ne, Aisaki mu'umesou xalee lia vile, ia no nano no xalee lia ane ne
lexa iou vile a uxolu. Ilemo lexe, "Lexa Noxou Lataua Ane Mauli Muxolu Noxou Mo
Umamaisilo". Xe anu muxoxoolu ne Nexevu.
63 No 'olo'olovoxo no voxo ane ne, la anu mulutu sou mukilaka no tani tatatexa xe
iou mulai la iou mutukumusi'a ta kameli inene'e loxo noxou.
64 Xe Liveka mimaisou la mitaloxo noxou kamelie milu'e no lia,
65 xe miavuti la mitali'isou itema sou xaixai noxou Avalaamu, "Itema 'ena'ei e
uaalanenge umumuamua'i unene'e ne?" Anu muxiu vaxa la muvikalane lexe, "Ua,
tatila noxilo ane." Xe ane milomu aloxo ne, la ane mipasipaa misu'asou iei no anu
lavalava sou kisie.
66 Aisaki mune'e muxali noxi'a la sou itema sou xaixai noxou mua'aloxu muamua'i
noxou mo mimii ane muxali no anu muamua'i noxou.
67 Aisaki muavuti sou muno'e mi'unalai no taasie nenu Sala, la sou anu mu'uluxe
semau ne. Anu umasaxaie misevile mole tanutanuxe nenu la ua.

25

Avalaamu Musoli

1 Sala misoli la Avalaamu mu'uluxe sema vile la, ualasie lexe Ketula.
2 La sou ilou mipalaane'i ta 'ili'a la ualaualasi'a ano 'o, Simulani, Iokusani, Medani,
Midiani, Isivaki xe Sua.
3 Iokusani mupalaane'i ta 'olu ane Seva ilou Tetan. Tetan ta 'olu ane mixalixa'a ta
mitema sou tuala ne Asulu mo ta mitema ne Letusi mo ne Leumi.
4 Xe Midiani ta 'olu ta mulu ane Epa ilou Epe mo Kanoko mo Avita mo Eluda. Ane'i
ane ne Ketula ta 'ili'ilie ilo'a ta xasixasie.
5 Avalaamu mu'italonu lavuluti noxou mukalusi mulai noxou 'olu Aisaki.
6 Xe no mine anu uao uxoxoolu o, la lavulavuluti se'i ne muiti'a ta 'olu ane noxi'a ta
semasemau ane ili'i. Mulosi'a mukalu la mupalusi'a sou milai mixolu va'axu noxou
Aisaki no lia xalee ane aso uxaxali utelo no anu.
7 Avalaamu muxolu mumaulixu tauu ie loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa
muxatele tamei mo ta'uve (175),

8 mole anu aululu soxu manina. Muxoxolusi xe mulapuu tauuxu kaluxu alaxu
vilesisi loxo 'osi la musivita soxu. Anu aululu manina vile xo mumaulixu tauu ie piena
misevile. Xe no voxo ane anu musoli no anu ne, la uleenu mulu'elai no tualasi'a ta
mitema sou soli.
9 Ta 'olu tamei eiae Aisaki ilou Isimaeli mitavule sou milai mi'asixu ne Makapela.
Makapela ne muxoo no xalee mulai loxo aso uxaxali utelo no anu ne Mamule. Tei la
lia xalee ane ne, Epulon liaxu. Epulon ne itemasie tuala ne Keti, momu ualasou lexe
Sokaru.
10 ✡Avalaamu molu mulotonu lia ane ne noxi'a ta mitema ne Keti. Milai mi'asixu
anu Avalaamu no pa'umele semau Sala ane.
11 Avalaamu musoli io Lataua muavuti la mualusou 'olu Aisaki. Aisaki mulai muxolu
'alai no lexa iou vile ilemolu lexe, “Lexa Noxou Lataua Ane Mauli Muxolu Noxou Mo
Umamaisilo”.

Isimaeli ta 'Olu

12 Ioxe nanasou Isimaeli ano 'o. Isimaeli ne, Avalaamu mupalaanu noxie Axali
semasie Aixiputo e Sala mino'e sou mixoo noxie sou ipalupalusie ne.
13 Mupalaane'i la ta 'olu ualaualasi'a ano 'o. Musokou noxou ane laposalaxu la
mulai muxali noxou soxu ane kaluxusi'a. Laposalaxu ane Nevaiote ka Kedaru, Atibelu,
Mipusamu,
14 Misima, Tuma, Masa,
15 Kadati, Tema, Ieturu, Napisi xe Kedema.
16 Ane'i, ta mitema e mavulovexa mo mulelia tamei ne, Isimaeli ta 'olu ta mulu
ane. Ualaualasi'a ne, mimoxo'u tuatualasi'a ilou tanitanixu maulixa'a no anu. Ane'i
Isimaeli ta 'olu mixalixa'a ta mitema sou mata noxi'a vilevilesi.
17 Xe Isimaeli tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa tatalu
mo muxatele tamei (137) la sou anu musoli. Xe no voxo ane anu musoli no anu ne, la
uleenu mulu'elai no tualasi'a ta mitema sou soli.
18 Ta xasoxasou ilo'a ta 'ilusulusunu ne milai mixolu no lia xalee no nixi ne Avila xe
ne Suru no vote'i mulai ne Asulu 'alai ne Aixiputo. Ane'i milai mixolu va'axu noxi'a
Avalaamu ta xasoxasou ilo'a ta 'ilusulusunu ane noxou 'olu Aisaki.

Iakovo Ilou Esau

19 Avalaamu 'olu e ualasou lexe Aisaki, nanasou aloxo 'o.
20 Aisaki tauu iexu mulai loxo itemaxu tamei (40) la sou anu mu'uluxe Liveka eiae
Betueli 'olu. Betueli anu sou tuala ne Alamu no xalee ne Mesopotamia. Vimoe mulu
ualasou lexe Lavani.
21 Aisaki mu'uluxe semau Liveka ne, ia ipalaa uasi, la sou mulinga mulai noxou IAUE
la sou ane opoone.
22 Opone ne la ta 'ilie tamei a mixolu no nano, la ilou i'oto'oto. La sou ane miavuti la
mitali'i aloxo 'o, “Loxovaa ane mii ano 'o muxali noxilo loxo 'o?” Xe miavuti imasaxa
lexe ilavu no anu tava'u 'oto'oto noxi'a ta keakea tamei ne. La sou mele mitali'i no
anu linga noxie mulai noxou IAUE.
23 ✡La sou IAUE mukolinu tali'i noxie aloxo 'o,
“Ta mutu'u ovuxa'a ta mitemta tamei ane ixoxoo no nano no oponeni ne,
ulai ili'i, la sou nini navo'one'i, ia ulai ili'i la ixolu ipita uasi, ikalipala'a.
Vile xaviinu xe vile ne xaviinu uasi.
Ane kitu'a e uxali la ulu'e ili'i ne, ulai la anu usaxila'u anu ane nini navo'onu tei.”
24 Xe no voxo ane sou Liveka mivo'o, la mivo'one'i ta 'ilie ta vunaxa'a ta sema ta
mulu tamei.
25 Ane mulu'e tei ne, vasimolu lauolauoinu xe laxulaxusou. La sou mimoxo'u
ualasou lexe Esau.

✡ **25:10:** Tav 23:3-16 ✡ **25:23:** Rom 9:12

26 Xe ane mulu'e ili'i ne mulu'e la avolu muteteli noxou ane muuli ne tava'u ulu'u.
La sou mimoxo'u ualasou lexe Iakovo. No tauu ie ane, ane Liveka mivo'one'i ta 'ilie
tamei ne la Aisaki anu tauu iexu mulai muxali loxo mavulovexa muxatele vile (60).
27 Ta 'olu ta tamei ne mileme mipalea loxo 'o. Esau ne muxali itema vile sou paipaa
manina. Mulavu laixe misevile sou uvau mii. Ia Iakovo ne anu itema vile sou uxoxoo
se'isisi sou u'ole'ole no tualasi.
28 Aisaki umasaxau Esau misevile xo anu u'osasou taataa e unono'u anu u'o'ou
utotomu. Xe Liveka ne ane imasaxau Iakovo misevile.
29 No voxo vile la Iakovo uxuxutuxu la'ilali se'i ne se'isisi. Xe Esau mulai mupaipaa
xe muxali, la musolixu.
30 Xe muavuti la muvikalanu vimou Iakovo aloxo 'o, "Eni esolixo misevile, naitixo
la'ilali lauoinu e naxuxutuxu ne se'i." La sou ane ane'i mimoxo'u Esau ualasou vile
lexe Edomu.*
31 Ioxe, anu Iakovo muavuti la mukolinu vaikalau Esau aloxo 'o, "Lexe nini nalosilo
ualasine lexe nini laposalaxu ne, la sou eni aitixene la'ilali 'o."
32 Xe Esau muavuti la muvikala aloxo 'o, "Anu mii vile uasi. Eni a 'alalai sou asoli.
Uala ane ne, anu mii vitanisi, umomomo sou uxalixu mii vile noxilo uasi."
33 ✡Xe Iakovo muavuti la muvikalanu vimou ne lexe, "Ia lexe nini navikala
maninasou lexe nini nemasaxa manina lexe na'italo uala ane ne une'e noxilo."
Esau muavuti la muvikala maninasou, la sou mulosou uala ne lexe anu Iakovo anu
laposalaxu.
34 Xe Iakovo muavuti la sou muitixu vimou Esau ne, veleti ilou la'ilali se'i ane anu
muxuxutuxu ne. Mu'ani mo muie mukalu, la sou mulutu sou mulai. No anu xavutala
ane Esau mumulinu sou muxexeenu ualasou lexe anu laposalaxu mulai noxou vimou
ne, anu lamana lexe anu uala ane ne, anu mii vitanisi noxou anu Esau.

26

Aisaki Ilou Avimeleki

1 Tauu vile sou soli muxali ne Kanani la loxo ane muxali no tauu ane Avalaamu
muxoxoolu 'o, la sou Aisaki mulai noxou Avimeleki, anu tatananu tuala noxi'a ta
Pilistia no tuala tila ne Xelalu.
2 IAUE mupala'a noxou no voxo ane ne la muvikalanu aloxo 'o, "Nalu'elai ne
Aixiputo uasi, naxolu no xalee lia ane eni melo avikalaneni sou naxolu no anu.
3 ✡Naxolu no lia xalee ane ne la eni kalumo axolu noxine mo aalusine. Lia xalexalee
ano 'o eni alosinge ngongi'a ta 'iline mo ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni ukalusi,
aloxo 'o eni elemolu lamana noxou mamine Avalaamu.
4 Eni axalixa'a ta 'ili'iline mo ta xaisxasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni ixali tavu'alo loxo
ta oto teitexi no loxotolo. Mo sou a'italonu lia xalexalee no anu lia lololinu ano 'o
noxi'a. Xe ulai ili'i, la eni aalusi'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi no anu
vote'i vilesisi. Vote'i ane ne, nini ta xasixasine ilo'a ta 'ilusulusuneni,
5 xo Avalaamu anu mulomuxo mo mumulinu masaxa noxilo mo vaivaikala noxilo
laixe mukalusi. Tava'u aloxo ne, la sou ane eni a'oxonu 'ilixo laixesi ulai noxine."
6 Aisaki mulomusou vaivaikala lamana noxou IAUE mukalu, la sou anu muxolu ane
ne Xelalu.
7 ✡Xe no voxo ane ta mitema sou tuala tila ne Xelalu mitali'isou sie semau Liveka
ne, la anu muvikalane'i lexe, Liveka ne, anu semau uasi, vimou ane. Muxavutala lexe
utalumeie'i ilou aloxo ne xo loxo io anu upala'alixe lexe anu semau ane, la ane'i ivau.
Xo ane Liveka ne iei lailaixe misevile.
8 Aisaki muxoxoolu no xalee tuala ane ne maxuveeni misevile, xe no voxo vile la
Avimeleki tatananu tuala noxi'a ta Pilistia mutulu no aitenga sou atume no taasou la
iou mulaiiou Aisaki mine usa'asa'avunoxe Liveka.
9 Avimeleki mumaisou Aisaki aloxo ne mukalu, la mu'avalou mulai noxou la
muvikalanu aloxo 'o, "Aisaki, vaimomo 'o eni elavu, sema e ngongou ngaxoxoolu ne,

* **25:30:** Edomu laaxu lexe lauoinu. ✡ **25:33:** Eva 12:16 ✡ **26:3:** Tav 22:16-18 ✡ **26:7:** Tav 12:13; 20:2

nini semameni ane, ia loxovaa la nini nevikala lexe nini vivine sema ane?” Xe Aisaki muavuti la mukolinu tali'i noxou Avimeleki aloxo 'o, “Eni xavutalaxeni mu'ume xo loxo 'o io maasi xe eni apala'alixe lexe ane semaxe ane, la ta mitema ine'e ivelo asoli io sou ine'e ino'e la ilai i'uluxe.”

10 Xe Avimeleki muavuti, la muvikalanu aloxo 'o la, “Nini nesusu toxoxa'a. Lexe itema vile noxixe 'o ilee semameni miai, la anu susu ane vaikalasou utelo noxixe. Ia ano 'o ne uasi, anu susu ane muxali no nano 'o ne, vaikalasou utelo ane noxinesi.”

11 Xe ili'i la sou anu Avimeleki ne molu muavuti sou muvikala pekia'u sou mupeletotosi'a ta mitema noxou mukalusi. Muvikalane'i aloxo 'o, “Lexe itema vile u'oxo susu vile noxou itema ano 'o ilee semau, la tava'u itema ane ne mo usoli.”

12 Aisaki muxoxoo ne xe ili'i la sou muxaxai sou mutounu la'ilali se'i mulu'e no lia no xai ane anu muxaisou ne. No tauu ie ane ne, la'ilali no xai ane ne, temanu piena misevile, xo IAUE mualusou anu Aisaki.

13 Aisaki muxali loxo itema tila vile maninasou lavuluti tavu'alo mo lavulutiu mu'oki'oki tani manina.

14 Anu itema vile toxoxa'a manina. Ta sipsipou ilo'a ta kau mo ta mitemau sou ixaxaixu ne tavu'alo misevile, la sou ta Pilistia opone'i masuau.

15 Xe miavuti la lexa taxataxasou e ta mitema sou xaixai noxou momu Avalaamu mi'asou mine anu Avalaamu uxoxoolu ne, misovosovolou mukalusi no anu lialia.

16 Xe Avimeleki muavuti la muvikalanu Aisaki aloxo 'o, “Eni emasaxa lexe nini naxoo no lia 'o la uasi. Naxexesou tualasixe 'o mo nalai naxoo va'axu, xo nexi tamomomo noxine la uasi. Nini xavineni misevile.”

17 Aisaki mulomu aloxo ne mukalu, la mulutu sou mulai. Mulai xoo la mu'ilii tualasou alavua no vanunu ne Xelalu ne sou mutulusou taasou ane.

18 Tatei la Avalaamu muxoxoolu ane, mo mu'asou lexa iou sou miie no anu, ia ili'i no anu soli noxou la ta Pilistia misovolou lexa taxataxasou ne mukalusi. Ia Aisaki mulutu xe mulai muxolu ane, la anu mu'asou lexa taxataxasou ne la. Mu'asou mukalu la mumoxo'u ualaualasi'a aloxo momu mumoxo'u no anu tei.

19 Alaxu vile la ta mitema sou xaixai noxou Aisaki mi'asou lexa iou vile no vanunu e ane'i milai mixolu no anu ne.

20 Xe ta mitema sou isaxisaxila'a ta kau ne Xelalu ne miavuti la ilo'a ta mitema sou isaxisaxila'a ta kau noxou Aisaki mi'otosou lexa iou ane ne. Ta mitema sou isaxisaxila'a ta kau ne Xelalu miavuti la mivikala lexe, “Lexa iou ane ne, nexi na'anexi.” Xe ili'i la sou Aisaki mumoxo'u lexa iou ane ne lexe, “'Otosou”.

21 Ioxe, ta mitema sou xaixai noxou Aisaki miavuti la mi'asou xa'a lexa iou vile la. Xe ili'i la 'oto'oto muxali no anu la. La sou Aisaki mumoxo'u lexa iou ane ne lexe, “Ulua”.

22 Xe Aisaki muavuti la musukusou xalee lia ane ta mitema sou xaixai noxou mi'asou lexa iou no anu ne, ia musuku mulai no xalee vile sou mu'asou lexa iou vile alavua la. Xe mumalei la ta mitema i'otosou uasi, la mumoxo'u lexa iou ane ne lexe, “Xoluxolu laixesi”, xo anu muvikala aloxo 'o, “Vaimomo 'o IAUE mulosinge tuala laixe sou taxolu laixesi no anu, mo ulai ili'i la nenge mimii tavu'alo ne anu molu ulosinge no anu xoluxolu noxinge no anu lia xalee ano 'o.”

23 Xe ili'i la anu Aisaki mutelai ne Beru-seva.

24 Xe no 'olovoxo la IAUE mupala'a noxou la muvikalanu aloxo 'o, “Eni Lataua noxou mamine Avalaamu. Na'ume mamu, xo eni axoo noxine, mo aalusine mo sou ta 'ili'iline mo ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni ixali tavu'alo xo eni emasaxau itema sou xaixai noxilo Avalaamu misevile.”

25 Aisaki muavuti la muvalovalo no anu lavo'o sou mutauuxu navu sou mu'elaxa'a ta sipsip sou mulinga no anu IAUE ualasou noxou IAUE. Xe muavuti la mu'ilii tuala sou mutulusou taasou no xalee lia ane ne. Xe ta mitema sou xaixai noxou miavuti la mi'asou lexa iou vile kalumo a no xalee lia ane ne.

26 ✡No voxo vile la Avimeleki molu no tuala ne Xelalu sou mulai mumaisou Aisaki, la eiae Ausate e anu itema vile sou ulolosou Avimeleki xavuxavutala mo Pikolu anu

✡ **26:26:** Tav 21:22

itema vile toxoxa'a sou uuli noxi'a ta mitema sou 'oto'oto noxou Avimeleki ne ilou mimulinu sou milai noxou Aisaki.
27 Ilo'a mimuamua'i xe milai mixali noxou Aisaki la mutali'isi'a aloxo 'o, "Tatei la ngelavixo la ngekusailo la exexeesou liangenge, ia loxovaa la ngingi ane a ngane'e ngaxali noxilo 'o la?"
28 Xe ane'i tatalu ne miavuti la mikolinu tali'iiou aloxo 'o, "Vaimomo 'o nexi telavu lexe IAUE anu a uxoo noxine. La sou nexi temasaxa lexe nenge nenge'a tasakii xavutala vile no nixi noxinge nenge'a.
29 Xavutala ane nenge nenge'a tasakiinu 'o aloxo 'o, Mamu nini na'oxo masua une'e noxixe xo nexi ta'oxo masua noxinge uasi. Nexi te'oxo laixesi mulai noxingesi. Mo no voxo ane nini ne'umesou lianexe, la nexi iexi muvaxainesi mole nelai opoone lelemesousi, ia la'iaxene uasi. La sou nexi temaisou lexe IAUE musu'ulineni laixe misevile."
30 Xe Aisaki muavuti la mu'oxoxa'a la'ilali toxoxa'a sou mi'ou xe miie.
31 Ilo'a miai xe mi'emo la ilo'a mixalixu masaxa vile toxoxa'a lexe usoko ane vaimomo mo ulai utalo ili'i ne ane'i ilo'a xoluxoluxa'a vilesisi. Misakii xavutala ane ne mukalu, la Aisaki musaxane'i sou milai, ia opone'i muai se'isisi.
32 No anu voxo ane nesi la ta mitema sou xaixai noxou anu Aisaki ne mine'e mixali noxou la mivikalanu aloxo 'o, "Nexi te'asou lexa iou vile la lexa muxali mutelo no anu."
33 Xe Aisaki muavuti la mumoxo'u lexa iou ane ne lexe, "Seva (tavu'alo)". La sou musoko no voxo ane ne mole mune'e vaimomo 'o ne, ane'i mimoxo'u tuala ane ne lexe Beru-seva.
34 Ioxe, Esau tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu tamei (40), la mu'uluxe eiae Iudi, Beri 'olu sema. Beri anu itemasie Keti. Xe muavuti la mu'uluxe Basemati, eiae Eloni 'olu. Eloni kalumo anu itemasie Keti.
35 Aisaki ilee Liveka ixoxolu xe ie'i uvavaxai'a ta sema tamei ne la, tane'i navuxui'a misevile.

27

Aisaki Mualusou Iakovo

1 Aisaki mumaulixu tauu ie piena misevile mole anu aululu manina. Iou ne isivoxo mole umamalei la ua. No voxo vile, la anu mu'avalou 'olu laposalaxu Esau mune'e noxou la muvikalanu aloxo 'o, "Esau, 'alixeni. Nini 'ava?" La Esau mukolinu la muvikala lexe, "O! Eni a axoxoolu 'o."
2 Xe momu muavuti la muvikala aloxo 'o, "'Alixeni, eni a amitema tila mukalu, mole eni alavusou voxo ane sou eni asoli no anu uasi.
3 La sou eni emasaxaine lexe nano'u pasikomeni ilou tavimeni mo nalai napaipaa mo navau xenixo miposi.
4 Xe naxali la naxutulala'u ukalu la naxutuxu xenixo la'ilali tu'axu lailaixe loxo nexutuxu e'ou. La'ilalixo ne uxutu ukalu la nano'u une'e noxilo. Eni a'ou ukalu xe ili'i la sou eni aalusine kaluxusou ka sou eni asoli."
5 No voxo ane Aisaki upepela'u 'olu Esau aloxo ne la Liveka a ilolomu. Xe Esau mulutu la mulai mupaipaa.
6 Xe ane Liveka milomu aloxo ne xe milutu la milai mivikalanu 'ilie Iakovo aloxo 'o, "'Alixeni, nalomu. Alalae se 'o elomusou mamine upepela'u 'olu Esau aloxo 'o,
7 'Nalai napaipaa mo navau xenixo miposi mo naxutuxu xenixo la'ilali tu'axu lailaixe loxo nexutuxu e'ou. Xe a'ou ukalu la sou eni aalusine kaluxu no talaxu IAUE ka sou eni asoli.'
8 'Alixeni, nalomu noxilo. Mii ma'ia ane avikalanenixu lexe na'oxo alalae 'o, la namulinu vaikalaxenisi mo na'oxonu.
9 Nalai no kalesi'a ta mee 'ole mo nano'a tamei ta lailaixe ane uao ileleme utetelo o mo ine'e axaumusi'a, xe axutuxuxou mamine la'ilalixu e umasaxau utotomu,
10 la sou nano'u ilou ulai noxou sou u'ou, la sou anu ualusine xe ili'i la sou anu usoli."

11 Ia Iakovo soxu ne muavuti la muvikalane nenu aloxo 'o, “Atie, nini nelavu lexe
Esau ne anu vasimolu laxulaxusou, ia eni 'o ne, vasimelo muvelisi.
12 Loxo 'o io anu uvava'ou vasimelo xe ukasilo, la anu ulavusi lexe enisi ane a'oxo
loloxu ne, la u'oxo masualeli io ualusilo ua.”
13 Xe nenu miavuti la mikolinu vaikala aloxo 'o, “Mii masua ma'ia ne une'e utelo
ane noxilo eni anenine 'o, ia nalaisi mo na'oxo mii e elemolu noxine.”
14 Anu mulomuxu vaikalaie nenusi mole mulai muno'a ta mee loxo nenu mi-
masaxai'a la mune'ene'i noxie sou mi'oxo xou momu la'ilali tu'axu lailaixe loxo anu
mumasaxau.
15 Liveka mixutuxu la'ilali ne mukalu, la milai mino'u Esau tokolomou lailaixe e
muai no taasi'a ne sou mitoxu'u 'ilie Iakovo no anu.
16 Xe mino'u mee sosou, ia laxulaxusou ka misakisakii muvaxa no avolu xe no xolanu
xo tokolomou vimou e mutaa ne, utaluxu xolanu uasi.
17 Xe miavuti la misulu veleti muvaxa noxou sou muno'u ilou la'ilali tu'axu lailaixe
mulai noxou momu.
18 Mumuamua'i xe mulai muxali noxou momu la muvikala aloxo 'o, “Mamilo o!”
“Ma'ia?” Momu mutali'i mulivu mulai noxou aloxo ne. Xe momu muavuti la muvikala
aloxo 'o, “Ngingi ta 'ali'alixe ne tamei, ia 'ena'ei noxinge ngongou ane une'e u'avalilo
'o?”
19 Xe anu Iakovo muavuti la mukolinu momu aloxo 'o, “Eni Esau, 'iline laposalaxu.
Natulu mo natalupexa mo na'ou la'ilalixene eno'u mune'e noxine 'o. Xe ukalu la sou
naalusilo.”
20 Xe Aisaki muavuti la mutali'isou, “'Alixeni, nepalea loxovaa?” Iakovo mukolinu la
muvikalanu momu lexe, “Lataua IAUE noxine musu'ulileli la sou eni exalisou palea.”
21 Xe Aisaki muavuti la muvikala lexe, “'Alixeni, nasuku une'e 'alai mo sou eni
akasine mo axamulinu vasimene. Loxovaa nini Esau manina?”
22 Iakovo muavuti la musuku mulai 'alai noxou momu sou mukasou sou muxam-
ulinu vasimolu. Xe muavuti la muvikalanu 'olu aloxo 'o, “Xolineni loxo Iakovo xolinu,
ia avone maumautunu 'o examulinu la laxulaxusou loxo noxou Esau.”
23 Muvikala aloxo ne, ia utongonu uasi xo vasimolu ne laxulaxusou loxo Esau. Xe
muavuti, la lexe ualusou la ua,
24 muavuti la mutali'isou la, “Loxovaa, nini Esau manina?” La anu mukolinu lexe,
“Ani, eni manina.”
25 Xe Aisaki muavuti la muvikalanu 'olu aloxo 'o, “Ioxe, nano'u la'ilali se'i e nexutuxu
ne une'e mo a'ou. Xe ukalu la sou aalusine.” Iakovo muavuti la muno'u la'ilali ne
mulai noxou momu sou mu'ou. Muno'u xou uaini lumamo sou muiemolu kalumo.
26 Xe ili'i la sou Aisaki muvikalanu 'olu aloxo 'o, “'Alixeni, nasuku une'e 'alai noxilo
mo na'aulaxo mo natimunu xaleleli.”
27 ✡Iakovo muavuti la musuku mulai 'alai manina noxou momu pa'umolu sou
mu'aulaxu xe mutimunu momu xalenu, la momu mutuma'u tokolomou la tuma'u
lailaixe misevile, la sou mualusou. Muvikala aloxo 'o,
“'Alixeni tokolomou ilou vasimolu 'o tumatuma'u lailaixe
loxo xai vile IAUE mualusou.
28 Laixe Lataua molu ulosine ta oto kui'a sou usilisou liaxene
mo sou liaxene ne utuxu piena la la'ilalixene uleme laixe.
Anu molusi uitixene la'ilali ilou uaini piena.
29 ✡Ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi ne ixali loxo
ta mitema sou xaixai noxinesi.
Mo ta mitema sou xalexalee tuatuala ne'eine'ei ne ixolu no lia no laaxenesi.
Ta viivine ne ixolu no laaxenesi. Nini menesi nasaxila'a.
Ane'i kisi'a ane nini. Mo nenine ta xasixasie ilo'a ta 'ilusulusune
ane'i kalumo ne aloxo ne.
Ulai xe ta mitema imasaxa lexe ilingau Lataua sou
ulosine tu'umaxu sou u'oxo masuaneni,
la anu mii ane ne ulivui'a la.

✡ **27:27:** Eva 11:20 ✡ **27:29:** Tav 12:3

Xe ane'i ane imasaxa lexe Lataua u'oxo laixe noxinesi mo ualusine,
la anu Lataua kalumo u'oxo laixe noxi'asi mo ualusi'a kalumo."
30 Xe Aisaki mualusou Iakovo mukalu mo mulaa mulai, io ili'i se la, la Esau e mulai
mupaipaa xou momu 'ole mulivu muxali.
31 Anu kalumo muxutuxu xou momu la'ilali tu'axu lailaixe mo anu a unene'e noxou.
Mu'unalai noxou momu la muvikalanu aloxo 'o, "Mamilo, natulu mo natalupexa mo
na'ou la'ilalixene o se'i. Eno'u mune'e sou lexe na'ou ukalu la sou naalusilo."
32 Xe momu muavuti la mutali'i, "Nini 'ena'ei ne?" "Ua, eni Esau e 'iline laposalaxu
o.", anu Esau mukolinu tali'iiou momu aloxo ne.
33 Xe Aisaki mulomu aloxo ne la mukuluke, la vasimolu mu'olo'olo. Xe muavuti la
mutali'i, "Ia 'ena'ei e muvau miposi mo muno'u la'ilali mune'e eno'u 'o? Nini naxali
uao ia eni e'ou la'ilali ne, mo alu kaluxusou ane elosou ne. Alu ane ne, uxolu noxou
aloxo ne xo anu na'u mukalu."
34 Xe Esau mulomu aloxo ne la la'iaxu misevile. La sou mutaloxu iii mii e toxoxa'a
loxo 'o, sou mutama. Xe muavuti la muvikala tamatama mulai noxou momu aloxo 'o,
"Naalusilo kalumo, eni kalumo naalusilo, mamilo soxu!"
35 Momu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Vivine ane mune'e mukalavoileli o. Mo
alu lexe eni aalusine no anu ane muno'u ne."
36 ✡Xe Esau muavuti la muvikala aloxo 'o, "Mukalavoileli alaxu vile ka tameisou ano
'o la. Uala ane Iakovo ne, laaxu mumomomo noxou manina. Eni 'o ne, eni laposalaxu,
ia anu mune'e mukalavoileli la muno'u uala laposalaxu ne mulai noxou. Ka une'e
u'umenu alusilo 'o la. Ia loxovaa, alu sevile la sou naalusilo no anu la uasi?"
37 Xe momu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Eni emuxaxu lexe anu uxali loxo tila
noxine ne, mo ta minuminu ne ulai ili'i la ixolu loxo ta mitema sou upalupalusi'a
noxou. Mo evikalanu lexe ulai ili'i la la'ilalixu tavu'alo misevile, mo uaini kalumo.
Ia 'alixeni, eni mii vile la sou alosine la uasi."
38 ✡Xe Esau muavuti la mulingau momu la, "Mamilo, lexe alu noxine vile a uxoo
noxine o, la naalusilo no anu. Naalusilo kalumo." Aliko soxu 'o mutaloxu iii sou
mutama alaxu vile la noxou momu.
39 ✡Xe momu muavuti la muvikalanu aloxo 'o,
"Ulai ili'i la liaxene ne, lia laixe uasi.
Natounu la'ilalixene la uleme laixe uasi.
Mo ta oto kui'a umomomo sou usilisou xaixene uasi.
40 ✡Visomeni uulaxuneni no anu voxo ane lexe nini na'oto sou nakamulinuxene la'ilali.
Vivine ne anu tila noxine.
Nini naxoo no laaxu sou anu upalupalusine sou na'oxo'oxo mixumixu.
Ia ulai ili'i la nini la'iaxene, la anu umomomo sou usaxila'ine la ua."

Iakovo U'ume Ulai Noxou Lavani

41 Ia Esau ne la'iaxu mo tanu masuau Iakovo misevile, xo momu mualusou laixe, ia
anu uasi. Xe muxoxoolu la xavutalau ukakamuli vote'i sou uvau vimou. Xe muavuti
la muvikala aloxo 'o, "'Ala'alai sou mamilo asou usoli. Usoli ukalu mo ta'asixu xe ili'i
la sou eni avau vivilo Iakovo ne."
42 Xe Liveka neni'a ilou milomu aloxo ne la mikalaa anaxeu 'ilie Iakovo sou mune'e
noxie. Mune'e muxali la ane mivikalanu aloxo 'o, "Nalomu, vivine Esau la'iaxu mo
umasaxa lexe uvene nasoli.
43 Nalomu mo na'oxo aloxo eni alemolu noxine o. Nalutu ane alalae 'osi mo na'ume
ulai noxou iameni Lavani, eni vivilo, anu a uxoxoolu ne Alani.
44 Nalai naxoo noxou ne mo lexe vivine tanu lelemesou
45 mo lexe iou si'isou mii e ne'oxo noxou, la sou eni apalusou vile sou ulai uno'ine
une'eneni. Xo eni amasaxa lexe ngingi ta 'alixe tamei 'o mamu ngakalu no voxo
vilesisi."

✡ **27:36:** Tav 25:29-34 ✡ **27:38:** Eva 12:17 ✡ **27:39:** Eva 11:20 ✡ **27:40:** Tav 36:8; 2Ta 8:20

46 Alaxu vile la Liveka mivikalanu mulue Aisaki aloxo 'o, “Eni amamaisi'a Esau ta semasemau tamei 'o la opoleli laixui'a uasi, mo etotosa noxi'a. Male lexe Iakovo kalumo u'uluxe sema vile noxi'a ta Keti la, la male eni ne asolisi.”

28

1 Xe Aisaki muavuti la mu'avalou 'olu Iakovo mulai noxou sou mualusou la muvikalanu pekia'u aloxo 'o, “Mamu na'uluxe semasie Kanani vile.
2 Nalai ne Mesopotamia no tuala noxou xasine mo sou na'uluxe sema vile lai ne, iameni Lavani 'olu.
3 Lataua anu xaviinu misevile, molu uxolu noxine mo molu ualusou taula'ixene mo molu ulosine ta 'iline tavu'alo mo sou ulai ili'i la ta mitema tavu'alo no xalexalee tuautala ne'eine'ei ne mami'a ane nini.
4 ✡Anu molusi ualusinge ngongi'a ta 'ili'iline mo ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni aloxo anu mualusou Avalaamu. La sou ulai ili'i la nini natatananu lia ane nini nexoo no anu 'o. Lia ano 'o Lataua mu'italonu noxou Avalaamu.”
5 Aisaki muvikalanu 'olu Iakovo aloxo ne mukalu la mupalusou sou mulai ne Mesopotamia noxou Lavani. Lavani momu ane Betueli. Anu itemasie Alamu. 'Olu sema ane Liveka, eiae Iakovo ilou Esau neni'a.
6 No voxo ane Esau mulomu lexe momu Aisaki mualusou vimou Iakovo mo mupalusou mulai ne Mesopotamia sou ulai u'uluxe sema vile lai ne, la anu mulavu kalumo lexe no voxo ane anu Aisaki mulingau Lataua sou uxoo noxou Iakovo, la anu mupela'u lexe mamu ulai ili'i la u'uluxe sema vile ne Kanani.
7 La mulavu kalumo lexe vimou Iakovo mulomuxu vaikala noxi'a momu ilee nenu la sou ane anu mulai ne Mesopotamia ne.
8 Tava'u aloxo ne la sou anu Esau mulavu lexe momu Aisaki umasaxai'a ta semasie Kanani uasi.
9 Ioxe, anu soxu muavuti la mulutu mulai noxou Isimaeli e Avalaamu 'olu ilo'a ta 'olu. Mulai muxolu ane la sou mu'uluxe sema vile la. Ualasie lexe Makaleti, Isimaeli 'olu. Vimoe mulu ualasou lexe Nevaiote.

Iakovo Muaipiepiena ne Veteli

10 Iakovo mulutu ne Beru-seva sou mulai ne Alani,
11 la mumuamua'i xoo mole anu asou 'olo'olovoxo. Mumuamua'i mulai xe aso mulolo, la muxali no lia xalee vile, la mutalupexa sou muai ane. Muavuti la muno'u lavo'o vile sou mutixalaxu.
12 ✡No 'olovoxo, la muaipiepiena lexe mumaisou teetelo vile mutulu no lia la mulai muxali avile teitexi no loxotolo, mo ta angelo noxou Lataua ilulu'e itetelo no anu.
13 ✡Xe iou muvaxa la mumaisou Lataua mune'e mutulu no pa'umolu. Xe muavuti la muvikala aloxo 'o, “Eni IAUE, Lataua noxou Avalaamu ilou Aisaki. Ulai ili'i la eni alosinge ngongi'a ta 'ili'iline mo ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni lia ane nini naai no latanu 'o.
14 ✡Ta 'ili'iline ilo'a ta xaisxasine mo ta 'ilu'ilusuneni ne itiitisi'a uxali tavu'alo loxo lialia no lia 'o. Xe ulai ili'i, la sou ane'i isukusukunu pilipilixasou lialiaxa'a 'o ulai umomoxu atume iou tami'a o sou ilai ixolu no anu. Eni aalusi'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi no anu vote'i vilesisi. Vote'i ane ne, nini ta 'ili'iline mo ta xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni.
15 Mo nalomu la, eni axolu noxine mo asaxila'ine no anu muamua'ixene no xalexalee tuatuala ane nini nalai no anu. Xe ili'i, la alivulixene une'e no lia 'o. Umomomo sou eni a'umesine uasi, axoo noxine mo sou mimii e eni elemolu lexe eni a'oxo noxine ne uxali maninasou.”
16 Aliku 'o mukuluke xe mutulu la mutalupexa xe tanu tema, la sou muvikala aloxo 'o, “Manina, IAUE a uxoo no lia xalee se ane eni eai mo ane axoxoo no anu 'o, ia eni alavusou uasi.”

✡ **28:4:** Tav 17:4-8 ✡ **28:12:** Ioa 1:51 ✡ **28:13:** Tav 13:14-15 ✡ **28:14:** Tav 12:3; 22:18

17 Mumama'u misevile, la sou muavuti la muvikala aloxo 'o, “Eni emama'u misevile
xo tuala ano 'o, iou vilemo. Anu Lataua taasou ano 'o, mo aitengasou ane mukisi mulai
teitexi no opo loxotolo e emaisou 'o.”

18 Muai ne xe mutulu no kakau no sivo, la muno'u lavo'o e mutixalaxu no 'olovoxo
sou mulaanu mulu'elai no lia, loxo atola sou sosovo. Mutulusou mukalu la munixi'u
ovu vile lexaxu no latanu sou musosovosou tani ano 'o lexe Lataua na'u.
19 Xe ili'i, la sou mumoxo'u lia xalee ane lavo'o kisou mutulu no anu ne lexe Veteli.
Tei la ilemolu tuala xalee ane ne lexe Lusu.
20 Xe Iakovo muavuti la mupala'alixu tanu mulai noxou Lataua, la muvikala aloxo
'o, “Lexe nini naxoo noxilo mo nasaxila'ilo no anu muamua'i noxilo ano 'o, mo naitixo
la'ilali ilou tokolomo
21 mo lexe eni alivu mo alai axali noxou mamilo taasou, la sou nini Lataua noxilo
manina.
22 Lavo'o kisou e e'asixu ne, anu sosovo lexe nini taasine ane. Xe ulai ili'i la mimii
ma'ima'i ane nini nalosilo mo naitixo ne, eni akalipala'anu la nini na'a nini pa'usou
sevile loxo vile no anu mavulovexa ane eni alosine ulivu ulai noxine.”

29

Iakovo Muxali Noxou Iau Lavani

1 Iakovo muvikala aloxo ne sou mupala'alixu tanu mulai noxou Lataua mukalu, la
sou anu muavuti sou musokou muamua'i noxou sou ulai. Mumuamua'i ne, la mulalai
aloxo no xalee lia ane aso uxaxali utetelo no anu.
2 Mumuamua'i mulalaisi xe musu'a iou loxo 'osi la mumaisi'a ta sipsip la'oluxa'a
tatalu ane misu'a la'oluxa'a miai mixaliliiou iou lexa vile. Ta sipsip ne, mine'ene'i sou
iiene'i ane, ia mine'ene'i la iiene'i palea uasi xo lavo'o toxoxa'a te ipipalopalo'u sou
uxexesou taxa e lexa uxaxali utelo no anu ne uao.
3 Ta mitema sou isaxisaxila'a kalumo a ixoxoomaie'i. No voxo ane sou ta mitema
sou isaxisaxila'a ta sipsipi'a ine'e sou iiene'i, la ane'i ipipalo'u lavo'o to ne uxexesou
lexa iou sou ta sipsipi'a iie. Xe ukalu la sou ane'i ipipalo'u ulivu no tanixu la.
4 Iakovo mumuamua'i musuku mulai 'alai manina noxi'a sou mutali'isi'a aloxo 'o,
“Ta vivilo, ngingi sou tuala ne'ei?” Ane'i mikolinu la mivikala lexe, “Nexi sou tuala ne
Alani.”
5 Xe anu muxiu vaxa la mutali'isi'a la, “Ia ngingi ngelavusou itema e ualasou lexe
Lavani o? Eiae Naola 'olu.” “Ani, nexi telavusou.” Ane'i mikolinu aloxo ne.
6 Xe muavuti la mutali'isi'a la aloxo 'o, “Ia loxovaa, anu laixenusi?” “Ani, anu
laixenusi. Namalei, 'olu sema Lakeli ane inene'ene'i ta sipsip noxou 'ole.” Ane'i
mikolinu aloxo ne la.
7 Xe anu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Aso a uao teitexi 'o mo umomomo sou
ngingi ngalivulixa'a ta sipsip ilai no nano no taasi'a palea uasi, ia nganavaa e ngaiene'i
palea mo sou ukalu la ngalailixa'a sou i'ani ia'eia'e ua o?”
8 Xe ane'i miavuti la mivikalanu lamana aloxo 'o, “Nexi talavusou ta'oxo loxo ne
uasi. Nexi taxoomaie'i ta menexixe mo lexe ane'i ixalixa'a ta sipsipi'a no lexa iou 'o
ukalusi, la sou nexi tapipalo'u lavo'o uxexesou lexa 'o taxanu, la sou ta sipsipmexi 'o
ne, ilu'e sou iie alaxu vilesisi.”

9 Anu Iakovo ilo'a ane'i ane miuli mine'e no lexa iou ne, ivivikala ia Lakeli ane
mipasipaa mo mine'e mixalixa'a mamie ta na'u ta sipsip no lexa iou ne. Xo ane
ilavusou isaxisaxila'a ta sipsip noxou mamie.
10 Xe aliku 'o iou muvaxa loxo 'o la iau 'olu ane mine'ene'i ta sipsipou 'o, xe muavuti
la molu mulai sou mupipalo'u lavo'o muxexesou lexa iou sou muiene'i.
11 Xe muavuti la mutimunu xalene tei 'o sou muvikala “aso laixe” mulai noxie mo
mutaloxu tama xo anu mu'osasie.

12 Xe ili'i la sou muvikalane lamana, “Eni vivilo tavuna ane nini 'o, iaxe ane mamine
Lavani ne, xo mamine vimou sema e ualasie lexe Liveka, ane eni atie.” Xe sema 'o
miavuti no lia 'o la ane miiave milai noxou mamie sou mia'alou.
13 Lavani mulomu lexe iau ane mune'e muxali 'o xe, muavuti la muiave mulai
mualaxu sou mu'osasou. Muavuti vaxa la mu'aulaxu ka mutimunu xale. Xe mukasi
vaxa no avolu la muno'u mu'unalailixu no taasou. Xe ili'i, la sou anu muvikalanu iau
lamana noxi'a momu ilee nenu mo vimou, xe mua'alouxu mimii ane muxali noxou no
anu muamua'i noxou.
14 Xe Lavani mulomu noxou iau aloxo ne xe mukalu, la muvikala aloxo 'o, “Manina
musuku, nini ne noxilo manina. Nenge nengei ienge lavo'o vilesisi.” La sou Iakovo
muxoo noxou iau ne, so'io vile.

Iakovo Mu'uluxa'a Lea Ilee Lakeli

15 Xe no voxo vile, la Lavani muvikalanu Iakovo, “Nini naxoxoo noxilo 'o sou
nasu'usu'ulilelixu mixomixo vitanisi loxo 'o uasi. Loxo 'o io nini xavutalameni uexe
lexe, eni alotoneni uasi o xo, nini noxilosi. Uasi, eni emasaxa lexe alotonenixu xaixai
e nini nasu'usu'ulilelixu 'o. Nemasaxa lexe alotoneni no anu ta'ei?”
16 No tauu ie ane Iakovo mulai muxoo noxou iau ne la iau ta 'olu ta sema tamei ne,
ane'i ta vuanga. Ane laposalaxu ne, ualasie lexe Lea, xe ane no talie Lea ne ualasie
lexe Lakeli.
17 Lea ne, iei laixe malaxo uasi, ia Lakeli nesi, iei laixe misevile.
18 Xe Iakovo muavuti la mukolinu tali'i noxou iau Lavani aloxo 'o, “Eni emasaxa
lexe axoo noxine 'o tauu ie muxatele tamei mo axaxaixene, lexe nini nemasaxa lexe
eni a'uluxe Lakeli.”
19 Iau Lavani muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Anu mii vile uasi, eni a'italone noxine
sou na'uluxe, xo 'ena'ei ane uxoxoo noxilo 'o sou uxaxaixo la sou eni a'italone noxou
sou u'uluxe?”
20 Anu muxolu xe muxaxaixu iau tauu ie muxatele tamei sou u'uluxe Lakeli ne. Tanu
mu'oxoxe la tauu ie muxatele tamei ne loxo, voxo moso tatalusi no xavutalau.

21 Muxolu sou muxaxaixu iau ne, xe tauu ie muxatele tamei mulai mukalu, xe
mulutu la mulai muxali noxou iau, la muvikala aloxo 'o, “Nano'e 'iline ine'e mo
a'uluxe, xo tauu ie eni elemolu lexe eni axoo sou axaxaixene no anu ane mukalu ne.”
22 Xe Lavani muavuti la mu'oxonu la'ilali sou iau ilee 'olu Lakeli taula'ixa'a. Mukala
anaxu mulai noxi'a ta mitema no nano no tuala ne, sou mine'e no anu la'ilali ane ne
mukalusi.
23 Xe no 'olovoxo la Lavani uno'e Lakeli ilai noxou iau loxo mulemolu tei 'ole ua,
mukasivaxa noxie vimoe tila Lea mole mulailixe noxou sou ilou miai no 'olovoxo ne.
24 Lavani muno'e sema vile noxi'a ta sema e ixoxoo noxou sou upalupalusi'a sou
i'oxo'oxo mixumixu ne sou ie 'olu Lea. Sema ne ualasie lexe Silipa.
25 Miai xe mitulu no kakalu xe, Iakovo iou muvaxa loxo 'o, la ano 'o Lea mo ane
ilou miai 'o. Xe aliku 'o muavuti la mulai muxali noxou iau la muvikalanu aloxo 'o,
“Loxovaa ane nini ne'oxo 'ilixo ano 'o mune'e noxilo loxo 'o? Eni exaxaixene 'o sou
lexe eni ano'e Lakeli, ia loxovaa la, nini ne'oxo loloxo loxo 'o?”
26 Xe iau muavuti la muvikalanu lamana aloxo 'o, “Lai noxixe 'o, nexi talavusou
tavaitaula'ine'i ta 'ilixe ta sema ane mipaa no tali'a ta laposalaxu tei uasi. Ta
laposalaxu ane nexi tavaitaula'ine'i tei.
27 Ia naxolu 'o mo voxo sou taula'i ano ulai usivita no anu voxo muxatele tameisou
'o ka sou eni ano'e Lakeli ilai noxine, lexe nini namasaxa lexe naxolu tauu ie muxatele
tamei la sou naxaxaixo. Xo eni masaxa noxilo aloxo ne.”
28 Xe Iakovo muavuti la muvikalanu iau lexe, “Anu mii vile uasi.” Xe voxo sou taula'i
ane mi'oxo tei 'ole mulai musivita, la sou Lavani muno'e 'olu Lakeli sou mulailixe
noxou iau Iakovo sou mu'uluxe.
29 Ka muno'e Vila mulailixe noxie 'olu Lakeli ne sou ipalupalusie sou i'oxo'oxo
mixemixe.

30 Iakovo muno'e Lakeli kalumo sou milai ilou miai. Anu mumasaxaie Lakeli
misevile noxie Lea. Xe muavuti la mumulinu masaxa noxou iau sou muxolu tauu ie
muxatele tamei la sou muxaxaixu.

Iakovo ta 'Olu

31 Iakovo ilo'a ta semasemau tamei ne ixoxoolu, la anu ulai ilee Lea ixoxoo
malamalaxo uasi, ia Lakelisi ane ilou itautinane'i misevile. Xe IAUE mumalei la
mumaisou aloxo ne, la tanuxe Lea la sou musu'uline la ane opoone. Ia Lakeli ne uasi.
32 Ilo'a mixoxoo xe ili'i la sou Lea mivo'o 'ilie vile mulu. Xe miavuti la mivikala
aloxo 'o, "IAUE mulavusou tu'umaxu ane muxoo noxilo. Anu manina lexe muluxeni
umasaxailo manina." La sou mimoxo'u ualasou lexe Luven.
33 Xe ili'i la, la Lea opoone la mivo'onu 'ilie mulu vile la. Xe miavuti la mivikala
aloxo 'o, "IAUE muitixeni keakea mulu 'o xo anu mulavusou lexe Iakovo ne umasaxailo
malaxo uasi." La sou mimoxo'u ualasou lexe Simeoni.
34 Xe ili'i la, ane opoone la. La mivo'onu 'ilie vile mulu la. Xe miavuti la mivikala
aloxo 'o la, "Vaimomo 'o eni elavu lexe eni muluxeni maasi la anu masaxa noxou utila
une'e noxilo mo unene'e noxilo sou noxi'a ilo'a ta 'olu taxoo tapita utotomu, xo eni
ane evo'one'i ta 'olu tatalu ta mulu 'o." La sou 'ilie ane ne, ane mimoxo'u ualasou lexe
Levi.
35 Xe ili'i la, ane opoone la. La mivo'onu 'ilie vile mulu la. Xe miavuti la mivikala
aloxo 'o, "Vaimomo 'o eni a'iti IAUE ualasou sou molomolo ano 'o la." La sou ane
mimoxo'u ualasou lexe Iuda. Io, ili'i la ane ivo'o la ua.

30

1 Leasi ane ipapalaa loxo ne, ia Lakeli uasi, la opoone masuaie vimoe Lea ne misevile.
La sou milutu milai noxou Iakovo la mivikalanu aloxo 'o, "Eni emasaxa lexe apalaa ta
'alixe kalumo. Xe uasi, la eni emasaxa lexe asolisi."
2 Xe mulue la'iaxu la muvikala toxoxa'a noxie aloxo 'o, "Nalavusou lexe Lataua
molusi ane mumasikalaneni uasi? Eni Lataua sou axalixu keakea no oponeni uasi.
Anu molusi mumomomo sou u'oxonu ane ne."
3 Xe Lakeli miavuti la mivikalanu mulue aloxo 'o, "Ioxe, nano'e Vila, sema sou xaixai
noxilo 'o mo, ilai ngongou ngai la sou ane ivo'onuxeni keakea. Keakea e ane ivo'onu
ne, nenu ane eni 'o."
4 Mivikalanu mulue aloxo ne, xe ili'i la sou milai mivikalane Vila lamana no anu
masaxa noxie ane, ane mipala'alixu noxou mulue ne. Xe ili'i la sou mino'e Vila ne
milai noxou Iakovo sou ilou miai loxo semau. Mulai noxie
5 la sou opoone xe ili'i la sou mivo'onu keakea mulu noxou Iakovo.
6 Xe Lakeli miavuti la mivikala aloxo 'o, "Lataua mumaisou mo mulavu no anu
tu'umaxu ane Lea mi'oxo'oxonu mune'e noxilo la sou mulomuxu linga noxilo la ane
muitixeni keakea mulu 'o." La sou ane mimoxo'u ualasou lexe Den.
7 Xe ili'i la Vila opoone la, la mivo'onu keakea vile la.
8 Xe Lakeli miavuti la mivikala aloxo 'o, "Nexi noxie Lea te'oto'oto xoo mole,
vaimomo 'o eni euli." La sou ane mimoxo'u keakea ne ualasou lexe Napitali.
9 Lea mixoxoolu xe milavu lexe ane imomomo sou ipalaa la ua la sou ane miavuti
kalumo sou mino'e sema sou xaixai noxie ualasie lexe Silipa sou milailixe noxou
Iakovo. Silipa milai mixolu noxou Iakovo loxo semau.
10 Ilou mixoxoolu ne, xe ane mulai noxie xe opoone, la sou mivo'onu keakea vile
mulu.
11 Xe Lea miavuti la mivikala aloxo 'o, "Voxo laixe muxali." La sou ane mimoxo'u
keakea ne ualasou lexe Xati.
12 Ilo'a mixoxoolu xe ili'i la, la Silipa mivo'onu 'ilie tameisou mulu.
13 Xe Lea miavuti la mi'osa misevile la mivikala aloxo 'o, "Vaimomo 'o, eni 'osa'ila
toxoxa'a manina uxoo noxilo. Ulai ili'i, la ta sema tavu'alo ivikala lexe eni asema sou
'osa'ila." La sou mimoxo'u keakea ne ualasou lexe Aselu.

14 No tauu ie ane ne la, uiti munene'a mole Luven, Lea 'ilie laposalaxu ne, mulai no
xai, la iou mulai mutukumusou ovu vile seseenu. Ngiaxu ne sou i'oxoxa'a ta sema mii
no anu. Muavuti la mulai mu'elesou ngiangiaxu ne sou mulailixu noxie nenu no tuala.
Muno'u xe muxalixu noxie la nenu kokope Lakeli ne mimaisou, la milai noxie vimoe
Lea la mivikalane aloxo 'o, "Loxovaa umomomo sou naitixeni se'i?"
15 Xe Lea miavuti la mivikalane aloxo 'o, "Neno'u muluxeni mo a ulai uxoxoo noxine
ne ia, nini a nene'e 'o sou lexe nano'u 'alixe miu 'o la, ne?" Xe Lakeli miavuti la
mikolinu vimoe vaikalaie aloxo 'o, "Lexe nini nalosilo mii ne, la eni avikala Iakovo
la ngongou ngaai maasi no 'olovoxo."
16 Mixoxoo xe 'olo'olovoxo, la Lea mialaxu Iakovo. Milai xe mixalisou mine ulilivu
une'e no tuala, la mivikalanu aloxo 'o, "Maasi no 'olovoxo la nane'e sou nengei taai,
xo eni elotoneni noxie Lakeli no anu ovuxa'a ta sema ngiaxu e Luven 'alixe miu ne
molu muno'u no xai." Iakovo mulomuxesi mole no 'olovoxo la mulai noxie sou ilou
miai.
17 Xe ili'i, la Lea milinga noxou Lataua la anu tanuxe la sou ane opoone. Mixoxoo xe
voxo sou ivo'o 'ilie ne muxali, la sou mivo'onu 'ilie mulu ta'uvesou.
18 Xe miavuti la mivikala aloxo 'o, "Eni e'italone Silipa sema sou xaixai noxilo milai
noxou muluxeni la sou ane Lataua tanuxo la mulosilo keakea soxu e lailaixe 'o." La
sou mimoxo'u ualasou lexe Isikali.
19 Isikali muxoxoo xe tila, la sou nenu ne opoone la, la mivo'onu 'ilie mulu muxatele
vile sou la.
20 Xe miavuti la mivikala aloxo 'o, "Lataua mulosilo mii vile toxoxa'a 'o la. Iakovo
vaimomo 'o ne anu u'osa misevile mo u'iti ualasilo mo utoxoleli xo eni evo'one'i ta
'olu muxatele vile." La sou mimoxo'u ualasou keakea ne lexe Sevulon.
21 Xe Sevulon mulai muxali tila, la Lea opoone la. Mixoxoo xe voxo muxali sou
mivo'o, la mivo'one 'ilie sema vile. La sou mimoxo'u ualasie lexe Tina.
22 Tauu ie piena mulai mukalu, ia Lakeli ne ipalaa uasi manina. Ia vaimomo 'o,
Lataua tanuxe la sou mulomuxu linga noxie la sou molu mululusie. Mululusie ne, la
anu maxuveni la ua, ane opoone.
23 Mixoxoo xe voxo muxali sou ivo'o no anu, la sou mivo'onu 'ilie vile mulu. Xe aliku
'o miavuti la 'osa'ila misevile, la mivikala aloxo 'o, "Vaimomo 'o, eni a'osa xo Lataua
tanuxo mo molu mukalusou tu'umaxu noxilo, mole eni umomomo sou amaela no anu
mii vile la uasi.
24 Mo eni emasaxa lexe anu molu uitixeni keakea mulu vile la." Xe miavuti la sou
mimoxo'u keakea ane, ane mivo'onu ne lexe Iosepu.

Ta Temene Noxou Iakovo Mixali Tavu'alo

25-26 Lakeli mivo'o Iosepu mukalu, xe ili'i la momu Iakovo mulai muxali noxou
iau Lavani la muvikalanu aloxo 'o, "Eni ene'e exoo noxine 'o mo exaxaixene piena
misevile sou lailotosi'a ta sema tamei 'o mo ta 'ili'ili'a. Mo nelavusou lexe exaxaixene
laixe misevile. Ia vaimomo 'o eni emasaxa lexe na'italonexi noxi'a ta semasemaxeni
ilo'a ta 'ili'ilixe noxi'a mo talivu uali no tualasilo."
27 Lavani muavuti la mukolinu vaikalau iau Iakovo aloxo 'o, "Laixe no anu
vaikalameni, ia loxo nalomu 'o mo eni alemolu mii 'o. Eni exoxoo la emaisou aloxo 'o,
IAUE tanuxo la musu'ulileli xo nini ane nene'e nexoo noxilo 'o.
28 Ia navikalaleli laixe no anu mii ane nini namasaxau, la sou eni alosine sou nini
naxolu la, sou naxaxaixo."
29 Xe Iakovo muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Nini nelavu no anu xaixai ane eni ene'e
exolu 'o la e'oxo'oxonu. Mo nini nelavusou kalumo lexe eni esaxila'a ta sipsipmeni
lailaixe misevile, mole ane vaimomo ane'i mixali tapiena misevile.
30 Tatei la ta sipsipmeni ne tavu'alo uasi, ta ta'ei mososi. Ia musoko no tauu ie
ane eni ene'e exoo noxine mo mune'e mutalo vaimomo 'o ne, ta sipsipmeni mipaa
tavu'alo misevile. Xo IAUE muxolu noxilo sou musu'ulileli no anu xaixai noxilo la sou
anu musu'ulineni. Ia vaimomo 'o eni emasaxa lexe nexi mexi mii se'i sou nexi mexe
tasaxila'u va'axu mo."

31 Xe iau muavuti la mutali'isou aloxo 'o, “Ia mii ma'ia ane eni alosine?” Xe Iakovo
muavuti la mukolinu aloxo 'o, “Nalosilo mii vile mamu. Ia lexe na'oxo aloxo eni
alemolu 'o, eni axolu la mo alai aolene'i ta sipsipmeni mo asaxila'a.
32 Alai maasi, la ieli uiloi'a laixe mo sou asosovosi'a laixe. Asosovosi'a ta sipsip ta
'ili'ili'a ane ta muximuxi mo ane matomatovine'i ilo'a ta mee ane matomatovine'i
kalumo. Ane'i ane ne eni ano'a ukalusi loxo lailotosou xaixai tapiena e eni ene'e exoo
noxine la e'oxo'oxonu ane.
33 Ulai ili'i xe nini nane'e sou nataxune'i laixe xe namaisi'a lexe eni eno'a aloxo
eleme'a noxine ne, la lexe eni evikala manina. Xe nane'e xe namaisi'a se'i vasime'a
loxo eni eleme'a noxine uasi, la lexe ane'i ane ne epakaline'i ane.”
34 “Anu laixesi. Tamulinu aloxo nelemolu ne.” Lavani mukolinu iau Iakovo vaikalau
aloxo ne.
35 Xe muavuti la no voxo ane nesi ne, mulai muno'a ta mee ta mulu xe ta sema latala
e ta kea ia matomatovine'i ilo'a ta sipsip ta muximuxi ne sou ta 'olu misaxila'a.
36 Xe ili'i la sou mumuline'i ta 'olu sou ilo'a milailixa'a ta meei'a ilo'a ta sipsipi'a
ne. Mimuamua'ilixa'a voxo tamei xe tatalu sou la sou mixalixa'a no xalee lia ane lexe
ane'i ilailixa'a no anu ne. Ia Iakovo muxolixa'a pa'usi'a ne sou musaxila'a.
37 Iakovo muxoxoolu ne, xe ili'i la sou mulai muxoxola ovu iouiou se'i avoavolu ka
muvili'isou ovu avoavo ne sou kalaxa'a keakea no nano 'ole mupala'a, ia usuluki uasi.
38 Xe muavuti la mutavulenu ovu avoavolu ne mulai sou mulaalaa no pa'umolu
lexaxa'a ne sou lexe ane'i ine'e sou iie la lexe ovu avoavolu ne a ututulu no talaxa'a
sou imamaisou. Xe ine'e sou iie
39 la ivavailo no pa'umolu ovu avoavolu e mulaalaa ne, la sou isulune'i ta 'ili'a la
xooxoolaxa'a aloxo ne.
40 Xe Iakovo muavuti, la muno'a ta sipsip ilo'a ta 'ili'ili'a ane ngolangola'a sou milai
mixolu va'axu, ia ta sipsip ilo'a ta mee ane ngolangola'a mo ane ta muximuxi ta mulu
ilo'a ta sema noxou Lavani ne mixolu ne sou ane ta mulu ivavaialone'i ane ta sema.
Mu'oxo vote'i ane ne, la ta sipsip ilo'a ta mee ane misulune'i alavua ne anu ta na'usi,
ia upitane'i ilo'a ta mee ane noxou Lavani uasi.
41 Uxoxoo xe umalei lexe ta sipsip ilo'a ta mee ane xavine'i mo ta lailaixe ialuxa'a
xe ine'e sou iie xe umalei lexe ane'i a sou ivaialo, la anu upasipaa ulai uno'u ovuovu
avoavolu 'ole sou une'e ulaa no talaxa'a sou ane'i ivavaialo la imamaisou,
42 ia ane'i ane ta lailaixe mo xavixavine'i uasi ne, anu iou uvaxa'iasi. La sou mulai
ili'i la ta sipsip ilo'a ta mee ane ta laixe mo xavine'i musuku ane anu ta na'u. Xe ane'i
ane xavine'i uasi, ane Lavani ta na'u.
43 Anu mu'oxo aloxo ne la sou ane, anu muxali itema vile toxoxa'a manina. Miumiu
piena misevile. Ta sipsipou ilo'a ta mee mixali tavu'alo misevile. Ta mulu ilo'a ta sema
sou upalupalusi'a sou i'oxo'oxo mixumixu ne tavu'alo misevile, mo ta kameli ilo'a ta
donki kalumo.

31

Iakovo Mu'ume Mulai

1 Ilo'a mixoxoo ne xe alaxu vile, la Iakovo mulomu lexe iau, Lavani ta 'olu ta mulu
misu'anu vaikala vile. Mivikala aloxo 'o, “Iakovo to ne mune'e la, iu mimii uasi ia,
mune'e muxolu noxinge nenge'a maminge mole ane mutaxusou maminge miumiu
mukalu 'o. Mole ane anu muxali itema sou lavuluti vile manina.”
2 Mami'a kalumo ne, iau Iakovo umamaisou, la iou la'ila'iaxu mo uvivikalanu
lailaixe loxo tei uasi, muxiu mo loxo iou ututumasi.
3 Xe IAUE muavuti la muvikalanu Iakovo aloxo 'o, “Naxoxoo 'o uasi, nalutu mo
nalivu ulai no lialiaxa'a mamine ilo'a ta minemineni xo eni kalumo alai axoo ane sou
axoo noxine sou asaxila'ine.”
4 Xe Iakovo muavuti la mukalanu anaxui'a Lakeli ilee Lea sou milai noxou e
uxoxoolu sou usaxisaxila'a ta sipsip ilo'a ta mee no anu.

5 Ilou milutu xe milai mixali noxou, la muvikalane'i ilou, “Emaisou maminge
ngongou, la maulixu muxiu. Tei, la nenge'a ta'osa'osasinge ngato'o mo uvivikalanenge
nenge'a ne lailaixe loxo 'o, ia vaimomo 'o ne uasi manina, emaisou iou ne, la iou
masuailosi. Ia Lataua noxou mamilo Aisaki ane uxoxoo noxilo 'o.
6 Ngingi ngongou ngelavu lexe, eni exaxai misevile xou maminge ngongou,
7 ia anu mukalavoileli alaxu mavulovexa la ulotoleli uasi. Mu'oxo 'ilixo ane ne noxilo
ia umomomo sou u'oxo 'ilixo vile masua une'e noxilo uasi xo Lataua a uxolu noxilo.
8 Muvikalaleli lexe ta sipsip ilo'a ta mee ane tolotolone'i ne eni ta na'axeni.
Ioxe, ane'i isulu xe tolotolone'i ukalusi, la anu uxiunu la lexe eni ta na'axeni ane
misa'esa'eutu.
9 La sou ane Lataua muno'a maminge ngongou ta sipsipou ilo'a ta meeu la ane
mune'e muitixeni 'o.
10 No tauu ane ta mee ta mulu ane'i sou ivaialone'i ta mee ta sema, la eni eaipiepiena
lexe emaisi'a ta mee ta mulu ane tolotolone'i mo ane'i ane misa'esa'eutusi ane
mivaialone'i ta mee ta sema ne.
11 Xe angelo noxou Lataua muavuti la mu'avalilo, ‘Iakovo,’ la eni ekolinu ‘O! Ma'ia?’
12 La anu musolonu vaikala la, ‘Natulu mo namalei ta mee ta mulu ane tolotolone'i
mo ane ngolangola'a mo ane'i ane misa'esa'eutusi ane ivavaialone'i ane'i ane ta sema.
Eni emaisou 'ili'ilixo e Lavani mu'oxo'oxo noxine ne mukalu, la sou ane eni e'oxo
vote'i ano 'o sou usu'ulineni.
13 ✡Eni e avivikalaneni 'o, eni Lataua e epala'a noxine ne Veteli, anu lia xalee ane
nini nelaa lavo'o e netixalaxu ka nenixiu ovu vile lexaxu no latanu sou nepala'alixu
taneni mune'e noxilo. Ia, alalae 'osi ne, nataxusou mimemimeni mo nalivu ulai no
liaxene.’ ”
14 Lakeli ilee Lea milolomu noxou mului'a ilou aloxo ne mukalu, la ilou mikolinu,
“Nexi umomomo sou tano'umexi mimii se'i noxou mamixe miumiu 'o uasi.
15 Xo anu mu'oxonexi loxo nexi ta 'olu uasi, nexi ta sema sou tuala va'axu mo a.
Muno'u 'ulusixe ne ia musu'a mukalu ne.
16 Mimii tavu'alo e Lataua muxexe noxou mamixe avolu ne, une'e nexi noxi'a ta
'ili'ilixe mii mexi ukalusi. La sou nexi umomomo sou tamulesine uasi. Namuli aloxo
Lataua muvikalaneni ne.”
17 Xe ili'i la sou anu mutelone'i ta semasemau ilo'a ta 'ili'ili'a noxi'a ta kameli.
18 Anu mutelone'i mukalu la muolene'i ta sipsip ilo'a ta mee sou muulaxune'i
sou milai. Lavulavuluti'a e muno'u ne Mesopotamia ne, mutavulenu kalumo sou
mulailixu ne Kanani noxou Aisaki.
19 Lavani ne ulavu uasi, xo mulai no paxa mo a uxoxotosou ta sipsip laxusi'a. Lakeli
miavuti la milai mipakaline'i ta miiu e mupuine'i sou isaxila'u taasou sou mino'a
milailixa'a.
20 Itemasie Alamu kena Lavani ne, 'ei muvikala lamana no anu lailutu ane ne. Iakovo
xavutalau lexe, ane'i ipasikisi mo ilai.
21 Mitaxusou mi'ami'a tavu'alo ne mukalu, la mipasikisi mole milai. Mimuamua'i
xoo xe, milai la mixisa'isou lexa toxoxa'a Iupileitisi. Mixisa'isou mukalu la sou
mimuamua'i milai loxo no laxalaxa'ilu ne Xileati.

Lavani Mumulinu Iakovo

22 Iakovo ena milai mo voxo tatalu mupolo, ia ili'i la sou ta mitema se'i milai
mivikalanu Lavani lexe Iakovo ane mupasiki mo mu'ume mulai ne.
23 Xe Lavani mulomu aloxo ne, la mutaxusi'a ta minuminu se'i sou ilo'a mimuline'i.
Mimuline'i milalai xoo xe, voxoxa'a muxatele vile mukalu xe muxatele tamei sou, la
sou mixalisi'a no laxalaxa'ilusie Xileati.
24 Mixali xe 'olovoxo la ilo'a miai. Lavani muai la muaipiepiena lexe Lataua muxali
noxou la muvikalanu aloxo 'o, “Nelelemulinu Iakovo mo a nene'e nexalisou 'o, ia
mamu nini navikala vile loxo 'o noxou uasi!”

✡ **31:13:** Tav 28:18-22

25 Iakovo ena miuli la milai mixolu ane no laxalaxa'ilu ne Xileati sou mitulusi'a tani,
la sou ane Lavani ilo'a ta minuminu mine'e mixalisi'a ne. Lavani kalumo muavuti la
mutulusou tani vile ane no laxalaxa'ilu ne, no pa'umolu Iakovo.
26 Xe ili'i, la sou Lavani mulai noxou Iakovo la muvikalanu aloxo 'o, "Loxovaa ane
nini ne'oxo loloxo la nelavene'i ta 'alixe tamei 'o ilo'a ta xasixasilo loxo ta motu ilulutu
sou ilai ialivula no tuala vile 'o?
27 Loxovaa ane nini ne'oxo loloxo mo nepasikisi ia navikalaleli lamana ua 'o? Lexe
nini navikala lamana tei noxilo la nenge nenge'a taxolu tapita mo ta'ani sevile ka
tavalivali kulumiso mo talala'ati sou talelexe mo talelei, ka sou nexi tasaxangengi la
sou ta'italongengi ngalai.
28 Ano 'o ne ua, nini netalumeie'i ta xasixasilo ilo'a ta neeni'asi mole ne'umene'i 'o
ia, eni asaxane'i laixe mo atimu no xalexalene'i mo aioone'i ka sou i'umesilo ilai uasi.
Nexovulaulau misevile.
29 Eni umomomo sou akalusine ane alalae 'o ia, umomomo la uasi xo no 'olovoxo la
Lataua noxou mamine mumulesilo la muvikalaleli lexe, 'Nene'e nexalisou Iakovo ne
ia mamu nini navikala vile loxo 'o noxou uasi!'
30 Eni elavu lexe nini taneni mutulu pekia'u lexe na'umesilo mo nalivu ulai no
tualasine, ia loxovaa la nalutusi mo nalaisi ua ia, nelutu la nepakaline'i ta mimii e
epuine'i sou isaxila'u taasilo?"
31 Xe Iakovo muavuti la muvikalanu iau Lavani aloxo 'o, "Ua, lexe avikalaneni
lamana ia, emama'u xo loxo io maasi xe eni avikalaneni lamana, la nini na'apixa'a
ta 'iline 'o pekia'u la na'umene'i ilivu ilai noxine.
32 Ia avikalaneni aloxo 'o, nakamuline'i ta mimii noxine alalae 'o, xe naxalisi'a no
tivaxu vile noxixe 'o la anu ane ne usoli ane alalae 'osi. Nexi noxi'a ta molomolo noxilo
ilo'a ta neeni'a mo ta mitema sou xaixai noxilo mo, ane'i ane ngongi'a ngene'e 'o ane,
nexi noxi'a tatutulu 'o ia nini mene na'una no taataasixe ne mo nalulusou tivativanexe
ne mo namalei lexe naxalisi'a. Lexe naxalisi'a la nalaasi'a mo nano'a, ia nexi latala
'o tatulu mo tautiieni." Iakovo uvivikala Lavani loxo ne ia, ulavu uasi. Mii ne, semau
Lakeli mipakali noxou mamie taasou mo a itatalumeiou ne.
33 Lavani muavuti la mulai mu'unalai noxou Iakovo taasou tei sou mukamuli.
Mukamuli xe uasi, la musuku mulai noxie Lea no tani. Mu'unalai mukamuli xe
uxalisou mii vile uasi, la mulaa muatu. Xe muavuti la musuku mulai no tani noxi'a
Silipa ilee Vila, la uasi. Xe musuku la mulai noxie 'olu Lakeli no tani.
34-35 Ane moosou e mipakaline'i ta miiu mamie ane. Ane miavuti la mitaane'i
mu'una no anu tixalasou ixolu no anu kameli la ixolusou mo milai mixolusou. Mamie
mune'e xe mu'una no taasie, la ane mipasipaa mivikalanu lamana aloxo 'o, "Tila,
na'una mo nakamuli, ia nalavixo uasi, xo eni ekulukemelo mo umomomo sou eni atulu
sou asukusine uasi." Mamie mu'una la ukakamuli no nano no tivativaxe xoo mole ua,
la mulaa.
36 Iakovo ne la'iaxu misevile. Xe muavuti la muasaxau iau Lavani ne sou mutali'i
xatixati vaxa noxou. "Ae! Susu ma'ia ane eni e'oxonu la sou ane nini nelelemulileli,
nene'e avone muxaixai mimemimexi mukalu 'o?
37 Ioxe, lexe nexalisou mii vile, la namuxaxu ulu'e no talanexe nexi latala e tatutulu
'o, mo sou ta mitema noxilo 'o ilo'a ane'i ane noxine imaisou kalumo, la sou ane'i
imomosou vaikalasou no nixi noxinge nengei.
38 Xo nalomu, eni elai exolu noxine tauu ie mavulovexa tamei, la ta sipsipmeni ilo'a
ta meemeni ne isusulu utotomu lailaixesi ia ixotoxoto uasi. Mo avau sipsipmeni mulu
vile mo a'ou uasi.
39 Mo no 'olovoxo ane, ta mii se'i ine'e ipakaline'i ta sipsipmeni sou ive'a i'i'a, mo
ane ive'a mo i'i'a pausi'a uai ne, eni ano'u mo ane'e amaxa'u noxine uasi. Eni melo
axiu vaxa la, akoli mii e tasiauxu ne la. Xe naavuti la, navikala pekia'u une'e noxilo
misevile sou melo akolinu mii ane ta mitema ipakali no aso xe no 'olovoxo kalumo.
40 Voxo piena musuku aso ulakaisilo xo mole kisilo ne lexe uvala. Xe no 'olovoxo la
sivo ukasilo mole aolopipi loxo 'o. Mo aai laixe uasi manina.

41 Nengei texolu tepita tauu ie mavulovexa tamei, la e'ausou ane sou exaxaixene nesi. Exaxaixeni tauu ie mavulovexa vile mo mulelia tami'a xo eni e'uluxa'a ta 'iline ta sema tamei 'o. Xe ili'i la exolu sou exaxaixene tauu ie muxatele vile sou lexe ano'axeni ta sipsip se'i noxine sou lailoto sou xaixai latala ne la ua. Nini nekalakalavoilelisi alaxu mavulovexa vile.
42 Ia, lexe Lataua noxou mamilo, mo Lataua noxou Avalaamu uxoo noxilo uasi, la male eni alivu vitanisi, ia mii vile sou ano'u no avolo uasi. Ia tava'u xo Lataua mumaisou mo mulavusou xaixai tapiena e eni e'oxoxene, mo tu'utu'umaxu ane muxoo noxilo 'o, la sou ane anu muxali noxine no 'olovoxo sou muvikala pekia'u noxine ne."
43 Xe Lavani muavuti la mukolinu vaikala noxou Iakovo aloxo 'o, "Lea ilee Lakeli ne, eni ta 'ali'alixe ta sema ane. Mo ta 'ili'ili'a ilou ne, eni ta xasixasilo ane, mo ta sipsip ilo'a ta mee kalumo ne, eni ta miixe ane. Mo namalei, mimii tavu'alo 'o ne, molu ane noxilosi, ia a'oxo mii vile noxi'a Lea ilee Lakeli mo ta 'ili'ili'a uasi."
44 Xe anu Lavani molu muavuti la muvikalanu Iakovo la, "Eni emasaxa lexe ane alalae 'osi 'o, nane'e mo nengei tasakiinu vaikala sou opo vilesisi pumuxu sou usakinenge nenge'a no anu. Xe ili'i la sou nenge'a tasu'a la'oluxu lavo'o no lia 'o sou loxo sosovomenge. Ili'i xe nenge tane'e tamaisou, la nenge taxavutalanu vaikala e nenge taxalixu alalae 'o."
45 Xe Iakovo muavuti no lia 'o, la mulai mutavulenu lavo'o to vile veveeni ka mune'e mulaa loxo atola pumuxu mulu'elai no lia,
46 ka muvikalane'i ta 'olu ilo'a ta mitema noxou sou milai mitavule lavo'o se'i la, sou mine'e mita'olunu vaxa muxaliliou ane anu mulaa tei. Xe mukalu, la sou ane'i ilo'a mi'ani ane no lavo'o la'oluxu pa'umolu ne.
47 Xe mi'ani mukalu, la Lavani mulemolu lavo'o la'oluxu ane ne lexe, "Iaxaru Sa'aduta" no anu vaikala noxou, xe Iakovo kalumo mulemolu lexe Xaleti no anu vaikala noxou.
48 Xe Lavani muavuti la muvikalanu Iakovo aloxo 'o, "Lavo'o la'oluxu ano 'o, anu uxolu loxo sosovo sou nenge nengei taxavutalanu vaikala ane nenge nengei tasakiinu ili'i." La sou ane ane'i mimoxo'u lavo'o la'oluxu ne lexe Xaleti.
49 Xe Lavani muavuti la muvikala aloxo 'o la, "IAUE molusi umaisinge nengei mine nenge nengei takalipala'a." La sou lavo'o la'oluxu ane ne, milemolu kalumo lexe Misipa.
50 Xe Lavani muavuti la muvikalanu Iakovo la, "Ia, lexe nini nasaxila'a mo na'oxo laixe noxi'a ta 'alixeni ta sema tamei 'o uasi, mo male nalai na'uluxa'a ta sema se'i va'axu, ia eni alavu uasi ne, ia anu laixe nini naxavutalanu lexe Lataua a umamaisinge nengei.
51 Lavo'o ane eni elaanu mo ane eni esu'a la'oluxu no tava'u ane, eni elaanu no nixi noxinge nengei ne, ane uxolu 'o.
52 Uxolu sou nenge tamaisou aso vile, la taxavutalanu vaikala ane nenge nengei tasakiinu. Eni amomomo sou aalasou pilixa ano 'o sou avenge mo ngingi umomomo sou ngaalasou sou ngavelo uasi.
53 Lataua noxou Avalaamu mo Naolu molusi umaisinge, la sou ulavu no anu 'ili'ilixo noxinge nengei." Xe no ualasou Lataua anu Lataua noxou Iakovo momu Aisaki, anu Iakovo muavuti la mupala'alixu tanu lexe anu utetelisou mo umulinu vaikala ane ne.
54 Xe muavuti la muve'a ta sipsip se'i sou mu'elaxa'a mulai noxou Lataua teitexi no laxa'ilu ne. Xe ili'i la sou mu'avali'a ta mitema noxou mine'e ilo'a mi'ani. Mi'ani mukalu, la miai 'olovoxo vile la, teitexi no laxa'ilu ne.
55 Xe no kakau manina, la sou Lavani mulai noxi'a ta 'olu tamei ne ilo'a ta 'ili'ili'a sou mutimutimunu xalexalene'i ka mualusi'a io sou mu'italone'i ia anu mulivu mulai no tualasou.

32

Iakovo Musosovosi'a ta mimii Noxou Vimou Tila Esau

1 Lavani mulutu sou mulivu mulai, la Iakovo kalumo mulutu sou mulai e lexe anu ulilivu ulai no anu. Mumuamua'i xe mulai la ta angelo noxou Lataua mixalisou.
2 Xe Iakovo mumaisi'a la muvikala aloxo 'o, "Tuala ano 'o noxou Lataua." La sou anu mumoxo'u lia xalee ane ne, lexe Maanaimu.
3 Xe Iakovo muavuti la mupalusi'a ta mitema se'i sou milai noxou vimou Esau no tuala vile ilemolu lexe ne Seiru no xalee lia ne Edomu.
4 Milutu sou milai, la anu mulosi'a vaivaikala aloxo 'o, "Ngalai xe ngaxali noxou Esau itema tila noxilo la ngavikalanu lexe eni Iakovo, elai exolu maxuvee misevile noxou Lavani, mo ane mune'e mutalo vaimomo 'o.
5 Ngavikalanu kalumo lexe eni alivu unene'e 'o eni anene'e vitanisi uasi, eni ta mitema mo ta sema sou xaixai noxilo a noxi'a tanene'e 'o. Mo ta kauxeni ilo'a ta mee mo ta donki mo ta sipsip kalumo. Eni ekalanu anaxo une'e noxine nini tatila noxilo lexe eni ane'e axali noxine la nini opoone laixeilosi."
6 Xe ta mitema ane anu Iakovo mupalusi'a ne milai xe milivu mixali, la mivikalanu aloxo 'o, "Nexi telailixu vaikalameni noxou vivine Esau, la muvikalanexi lexe anu une'e sou ualaxene no vote'i. Ilo'a ta mitema itemaxu mavulovexa tamei (400)."
7 Iakovo mulomu aloxo ne la mumama'u misevile la tanu kalaua mo xavutalau ne laixe uasi. Xe muavuti la mukalipala'ane'i ta mitema noxou sou xaixai ilo'a ta sipsip mo ta mee mo ta kau mo ta kameli ilo'a ta donki la'oluxa'a tamei.
8 Ka muvikala aloxo 'o, "Lexe Esau une'e xe umasaxa lexe uxalixu 'oto'oto vile, la anu ilo'a ta mitema noxilo la'oluxa'a ano 'o i'oto ia, ane'i la'oluxa'a ano 'o i'ume."
9 Xe muavuti la mukilaka aloxo 'o, "Lataua noxou Avalaamu, eni xasilo mo nini Lataua noxou Aisaki, eni mamilo, nalomusou linga noxilo. IAUE, nini nevikalaleli lexe eni alivu ulai noxi'a ta milemileli no tualasilo ne, la nini naalusilo sou eni axali itema sou lavuluti.
10 Lataua eni amitema sou xaixai noxine. Ia eni amitema vile laixe uasi. Ia nini tanenixo la ne'oxo laixe noxilosi. No voxo ane eni exisa'isie lexa Ioridani sou elai exoo noxou Lavani ne, la ano'u mii vile no avolo sou elai ne uasi. Vilaxoxosi 'a ane eni enono'u sou evilaxoxu. Ia ane 'o ne, eni ane alivu une'e 'o noxi'a ta mitema xuxulusi'a tamei 'o.
11 Eni alingaine lexe nini nasu'ulileli mo sou mamu vivilo Esau une'e ualivulanexi. Eni amama'u misevile xo loxo io anu une'e usokou 'oto'oto vile, la uvexevexe ukalusi, la uve'a ta sema ilo'a ta 'ili'ili'a 'o kalumo.
12 ✡Nexavutalanu vaikala e nini mene nevikalalelixu. Nevikala lexe nini naxoo noxilo mo naalusilo sou eni ta xasixasilo ilo'a ta 'ilusulusuleli ixali tavu'alo ili'i loxo io'iio'i no tasi'i, ia evile umomomo sou uitisi'a uasi."
13 'Olovoxo la Iakovo ena miai xe loxo ne'iela, la anu Iakovo musosovosi'a ta kau ilo'a ta mee mo ta sipsip mo ta kameli mo ta donki se'i sou iu vimou Esau.
14 Itiitisi'a ta mimii ne aloxo 'o ta mee ta sema ne muno'a itemaxu mavulovexa vile (200). Xe ta mulu, la muno'a itemaxu vile. Ta sipsip ta sema la muno'a itemaxu mavulovexa vile (200) xe ta mulu la muno'a itemaxu vile (20).
15 Xe ta kameli ane misulu mo ta 'ili'ili'a a no tava'a ne, muno'a mavulovexa tatalu (30). Xe ta kau la muno'a mavulovexa tami'a (40) ane sema, xe ta mulu mavulovexa. Ta donki la muno'a ta sema itemaxu vile (20) xe ta mulu mavulovexa (10).
16 Xe muavuti la musosovosi'a ta mitema sou xaixai noxou sou vilevilesi isaxila'a ta mee ilo'a ta sipsip mo ta kameli mo ta kau ilo'a ta donki e anu Iakovo musosovosi'a sou lexe uitiu vimou Esau. Mu'italone'i ta mitema vilevile sou isaxila'a ta mimii la'oluxa'a vilevilesi ne mukalu la muvikalane'i aloxo 'o, "Maasi xe nenge'a talutu sou talai, la ngingi ngauli, ia ngasaxila'a Esau ta miu ne mo sou mamu imua'i ipita. Ngamuxaxu taitaiinu. Nini ane nasaxila'u la'oluxa'a vile, la nauli, ioxe anu ane uno'a noxou sou umulineni, la umuxaxu taiinu o ka sou uili'i no tumaline. Nga'oxo aloxo ne, la ulai utalo noxou ane sou uili'i."

✡ **32:12:** Tav 22:17

17 Xe muavuti la mulosi'a vaikala tamei sou. Muvikalanu itema sou xaixai noxou ane
sou uulaxune'i aloxo 'o, “Nauli xe eni vivilo Esau uala xe une'e uxalisine xe utali'i lexe,
‘Nini namitema sou xaixai noxou ene'ei? Ia nalalai ne'ei 'o? Ta mimii te naoolene'i ne
'ena'ei ta miu?’
18 Ioxe nini naavuti la navikalanu lexe, ‘Ta mii 'o, itema sou xaixai noxine Iakovo
anu musovane'i mine'e noxine nini tila noxou lexe nini ta miimeni. Anu muitimeni
vitanisi. Ia anu Iakovo a uili'i sio.’ ”
19 Musuku mune'e noxou itema sou xaixai noxou tamei sou mo tatalu sou la mulosi'a
vaikala vilesisi aloxo ne. Mo ane'i ane tavu'alo mo mulai upee noxou ane ili'i ne,
vaikala vilesisi anesi, ane anu muvikalane'ixu sou ikolinu tali'i noxou vimou Esau.
20 Xe muavuti la muvikalane'i la, “Vaikala vilesi anesi, lexe uxalisine xe utali'i aloxo
ne la, ngakoli vilesisi aloxo ne. Ngaxavutalanu sou ngavikalanu lexe, ‘Ani, itema sou
xaixai noxine a uili'i sio.’ ” Xe muavuti la muvikala lexe, “Male no anu xavutala ano
'osi la sou eni axolixoli no anu, la sou anu uxiunu tumalouxu 'ilixo masua e eni e'oxo
noxou la sou anu la'iaxuilo no anu.”
21 Xe muavuti la musova iu vimou mimii muuli mulai noxou ia anu muxolu sou muai
'olovoxo vile la.

Iakovo Ilou Lataua Mi'oto'oto

22 No 'olovoxo la Iakovo muavuti la muno'a ta semasemau tamei ne ilo'a ta sema
sou xaixai noxou tamei mo ta 'olu mulelia vile (11) milai mixisa'isou lexa Iavoku.
23 Mulailixa'a no lexa no xalee vile xe mukalu, la mulivu mune'e sou uvikalane'i ta
mitema sou xaixai noxou sou itavulenu miumiu ulai no xalee lexa noxi'a ane'i ane
miuli 'ole,
24 ✡ia anusisi muxoxoo ne, xe no 'olovoxo la itema vile mune'e muxali noxou sou
ilou mi'oto. Ilou mi'oto xoo mole lamana mukea.
25 Xe itema ne muxamuli loxo 'o la anu a xavixavinu ua, xe muavuti la mu'otunu
Iakovo tanga'u no avolu la tanga'u muxatele.
26 Xe itema ne muavuti la muvikalanu Iakovo aloxo 'o, “Naxexeenu avone mo eni alai
xo anu asou lamana ukea.” Iakovo muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Eni umomomo
sou eni axexeenu avolo uasi. Lexe nini naalusilo 'o, la sou eni axexee avolo.”
27 Xe anu itema ne, muavuti la mutali'isou Iakovo aloxo 'o, “Ualasine loxovaa?” Xe
Iakovo muavuti la mukolinu lexe, “Eni ualasilo lexe Iakovo.”
28 ✡Xe anu itema ne muavuti la muvikalanu Iakovo, “Tava'u xo ngingi ngongou
Lataua nge'oto mo ngongi'a ta mitema kalumo la nini netaloxolixa'a, la ualasine lexe
Iakovo ne usu'a, ia ualasine lexe Isilaeli.”
29 ✡Iakovo muxiu vaxa la mutali'isou itema ne lexe, “Nini ualasine 'ena'ei? Nalemolu
noxilo.” La anu itema ne, mukolinu lexe, “Tava'u loxovaa la nini nemasaxa lexe
nalavusou ualasilo?” Xe muavuti la mualusou Iakovo.
30 Xe Iakovo muavuti la muvikala lexe, “Vaimomo 'o eni emaisou Lataua iou, ia eni
asoli uasi.” La sou mumoxo'u lia xalee se ane ne, lexe Penuelu.
31 Aso muxali mutelo, la Iakovo mulutu sou musukusou lia xalee ne sou mulukeluke
mulai xo tanga'u mupee.
32 La sou musoko ane tatei ne mole ane mune'e mutalo vaimomo 'o ne, Iakovo ta
'olu'olu ilo'a ta xasoxasou mo ta 'ilusulusunu ne i'ou mii xiasinu no texesou 'o uasi xo
itema e ane'i ilou mi'oto, la mu'otunu ane no tanga'u ne.

33

Iakovo Mualaxu Vimou Tila Esau

1 Xe Iakovo muavuti la mulutu sou mulai muxisa'isou lexa Iavoku sou mumuline'i
ta semasemau ilo'a ta 'olu'olu mo ta mitema sou xaixai noxou sou ilo'a misolonu
muamua'i noxi'a ulai ne Kanani. Ilo'a mimuamua'i xoo xe, anu Iakovo musu'a iou
loxo 'o, la vimou Esau ane ilo'a ta mitema sou 'oto'oto noxou itemaxu mavulovexa

✡ **32:24:** Ose 12:3-4 ✡ **32:28:** Tav 35:10 ✡ **32:29:** Kis 13:17-18

tamei (400) imumuamua'i inene'e. Ia uao no paxa sio. Xe aliku 'o muavuti la mupalusi'a ta 'olu'olu milailai noxi'a ta neneni'a sou mitulu no tavatava'a.
2 Lea ta na'e milai noxie, xe Lakeli noxie milai xe ta sema sou xaixai noxou tamei ne, ta noxi'a milai noxi'a ilou kalumo. Xe muavuti la muvikalane'i ta sema sou xaixai noxou ilo'a ta 'ili'ili'a sou miulaxune'i. Ka Lea ilo'a ta 'ili'ilie. Ka Lakeli ilou 'ilie Iosepu sou miili'i no tumali'a.
3 Ioxe, anu Iakovo mumomomo sou muamua'ixa'a aloxo ne, mukalu io sou anu mulai sou muulaxune'i sou ilo'a milai. Ilo'a milalai xoo xe, ane'i asou ilo'a ixali alaalai, la Iakovo muxola'u tava'u sou mutulu no tava'u vo'uxu sou mutangatulu mulu'elai sou mutaxanu vimou. Anu mu'oxonu aloxo ne alaxu muxatele tamei xoo mole mulai muxali 'alai noxou vimou.
4 Xe vimou muiave mune'e la mua'ulaxu ka mutimunu xalenu, la sou ilou mitama.
5 Xe Esau musu'anu iou la mumaisi'a ta sema ilo'a ta 'ili'ili'a, la mutali'isou Iakovo aloxo 'o, "Ia ta'ei ngongi'a ngakekei 'o?" Xe Iakovo muavuti la mukolinu vimou lexe, "Ta molomolo ane ne Lataua tanuxo musuku la sou muitixeni eni amitema sou xaixai noxine."
6 Xe ta sema sou xaixai noxou tamei ne ilo'a ta 'ili'ili'a miavuti la mimuamua'i mulai no talaxu Esau sou mitangatulu mulu'elai sou mitaxanu.
7 Ka Lea ilo'a ta 'ilie, ka Lakeli ilou 'ilie Iosepu.
8 Xe Esau muavuti la muvikalanu vimou lexe, "Eni exalisi'a ane'i e nepalusi'a sou miuli no vote'i. Ia nepalusi'a sou miulilixa'a ta mimii ne mine'e noxilo sou ma'ia?" Xe anu Iakovo muavuti la mukolinu vimou lexe, "Tatila, a eni e'oxo loxo ne sou lexe nini opoone laixeilosi."
9 Xe Esau muavuti la mukolinu vaikalau vimou aloxo 'o, "Vivilo, eni mixemixe tavu'alo misevile. Ta miimeni ne, anu laixe lexe nalivulixa'a."
10 Ia Iakovo ne pekia'u misevile. Muavuti la mukolinu vimou vaikalau lexe, "Lexe nini oponeni laixeilo mo lexe nemasaxailo manina, la nini oponeni usexelasi mo nano'a ta mimii e eni eitimeni ne. Xo eni emaisine la loxo eni emaisou Lataua iou, tava'u xo nini opoone laixeilosi mo nemasaxailo manina.
11 La sou ane vaimomo 'o eni emasaxa lexe ta mimii e eni eitimeni ne namulesi'a mamu nano'asi, xo eni Lataua tanuxo misevile la muitixeni mii piena misevile." Anu Iakovo kapia'u aloxo ne, la sou vimou Esau ne, opoonu musexela sou muno'asi.
12 Xe ili'i la, la Esau muvikalanu vimou aloxo 'o, "Alalae 'o eni emasaxa lexe nenge ta'iti mo tatavuevule mimii mo nenge'a talai, eni aulaxunenge nenge'a."
13 Ia Iakovo muavuti la muvikala lexe, "Tatila, nini nelavu lexe ta molomolo 'o ne xavine'i sou ipalepalea uasi. Mo ta sipsip ilo'a ta kau mo ta mee ta 'ili'ili'a e uao i'o'ou susu 'osi. Xo Maasi xe nenge taiavelixa'a no voxo vilesisi 'o sou talai taxali no tuala ane alalae oosi 'o, la ane'i isoisoli ukalusi xo xavine'i uasi.
14 La sou tatila noxilo, eni emasaxa lexe nini naulaxuleli mo nauli, ia eni aili'i se'isisi sou apalalaxa'a. Xe ili'i la sou eni alai axalisine ne Edomu."
15 Xe Esau muavuti la muvikalanu vimou Iakovo ne aloxo 'o la, "Ioxe, la eni asosovosi'a ta mitema noxilo 'o se'i sou ngongi'a ngaxolu 'o sou ino'inge ine'engengi." Ia Iakovo muavuti la mukolinu vimou vaikalau lexe, "Itema tila, nini oponeni laixeilo misevile, ia mii vile uasi, ta mitema sou xaixai noxilo me'a ipalalanexe la sou ixalinexe."
16 Xe Esau muavuti la no voxo ane anu mune'e muxalisou vimou sou ilou mivikala ne la mulivu sou mulai ne Edomu.
17 Xe Iakovo muavuti la mulai loxo ne Sukoti. Mulai xe muxali la mutulusou taasou xe taasi'a ta mee ilo'a ta sipsip mo ta kau mo ta kameli mo ta donki. La sou ane'i milemolu tuala se ne lexe Sukoti.
18 No tauu ie ane anu Iakovo mu'umesou tuala ne Mesopotamia sou mulivu mulai no liaxu ne Kanani, la mii vile masua uxalisou uasi. Anu mulai ne Sikemu sou mu'ilii tualasou ane.

19 ✡Xe ili'i la sou, ulotonu lia xalee ane ne noxi'a Sikemu ilo'a ta vimovimou ane'i ta
mitemasie Amolu. Lia ne, mulotonu no anu lamoli siliva alelaxu itemaxu ta'uve (100).
20 Xe ili'i la, la sou mutulusou valovalo sou u'elaxu ta mii no anu ulai noxou Lataua
kalumo lai ne no tualasou alavua ne. La mumoxo'u tani ne lexe "Elu, Lataua noxi'a ta
Isilaeli."

34

Sikemu Mu'oxonu 'Ilixo Masua Mulai Noxie Tina

1 No voxo vile la eiae Tina e, Iakovo ilee semau Lea 'ili'a, milai mixixaoxao sou
mimaisi'a ta sema no tuala tila ne Sikemu.
2 Amolu anu itema vile tila no anu mata Ivi, anu tatananu tani no xalee lia ne Kanani
ne, 'olu mulu ualasou lexe Sikemu. Mumaisie Tina la mulapune sou mulai noxie.
3 Mulai noxie mukalu la mu'unanu tanu noxie mo sou lexe ane imasaxau.
4 Xe ili'i la sou mulai muvikalanu momu lexe, "Mamilo, eni emasaxa lexe nano'e
sema 'o ine'e mo a'uluxe!"
5 Xe Iakovo mulomu lexe 'olu Tina ane Sikemu mu'oxonu 'ilixo masua noxie ne, la
uvikala vile uasi xo ta 'olu ta mulu ane mikei milai sou milailixa'a ta sipsip sou iiene'i
xe i'ani ia'eia'e. Muxoomaie'i mo lexe ixali la sou uvikalane'i.
6 Amolu, Sikemu momu muavuti la mulutu mulai noxou Iakovo sou ilou mivivikala-
sou masaxa noxou 'olu.
7 No voxo ane Amolu mune'e sou ilou Iakovo mivivikala ne, la anu Iakovo ta 'olu
milivu mixali. Mixali xe milomusou a'alosie vimo'a Tina lexe Sikemu mulapune sou
mulai noxie, la mitamasie xe la'iaxa'a misevile, xo 'ilixo masua ane Sikemu mu'oxonu
noxie Tina ne, anu masua misevile no ie'i ane'i ta Isilaeli. Itema vile ulai noxie sema
aloxo ne, ane'i imama'u no anu misevile xo anu susu taxoxa'a ane.
8 Xe Amolu muavuti la muvikalane'i Iakovo ilo'a ta 'olu aloxo 'o, "Eni 'alixeni
Sikemu ne, tanu mutulu pekia'u noxie Tina ne misevile, la sou ane eni atali'isinge
lexe ngamasaxa la iengi uvaxaieisi mo u'uluxe.
9 Anu laixe lexe nenge nenge'a tataula'inenge nenge'a ngato'o mo sou xoluxol-
unenge nenge'a laixesi. Ta 'ilinge ta sema ine'e i'ulunexe, xe nexi ta 'ilixe ta sema
ilai i'ulungenge.
10 Ngemasaxa lexe ngaxoo no lia xalee anevaa ne la mii noxingesi. Ngamasaxa
lexe nga'oxomengi vote'i se'i sou mimii se'i uxali no anu, sou usu'ulingengi no anu
xoluxolungenge mo ngingi mengesi ngasaxila'u, la anu mii vile uasi."
11 Xe Sikemu muavuti la muvikalane'i Tina mamie ilo'a ta 'olu aloxo 'o, "Lexe ngingi
opongengi u'osasou masaxa noxilo sie Tina, la mii ma'ia ane ngingi ngamasaxau ne,
eni alosingesi.
12 Ia ngasosovosou 'ulusie mo ngavikalaleli lamana no anu mimii lailaixe ane
ngemasaxau lexe eni alosinge. Mimii ma'i ane ngemasaxau ne, eni alosingesi, ia lexe
ngano'e Tina ne ine'e mo a'uluxe."
13 Ioxe, tava'u xo Sikemu mu'oxonu 'ilixo masua noxie Tina sou mulapune sou mulai
noxie, la ta vimovimoe mixalixu xavutala vile sou ikalavoine'i Sikemu ilou momu
Amolu.
14 Ta motu miavuti la mivikalane'i Sikemu ilou momu aloxo 'o, "Nexi umomomo
sou ta'italone vivixe sou i'uluxu itema vile ane xooxoo ungaasou uao uasi. Xo maasi
xe nexi ta'oxo aloxo ne la, anu mii sou maela toxoxa'a noxixe.
15 La sou lexe ngingi nga'oxo mii toxoxa'a 'o tei, ta mulu sou tualasinge ne lexe
xooxoo ungasi'a ukalusi aloxo nexi 'o.
16 Lexe ngingi nga'oxo aloxo nexi telemolu ne, la sou nexi iexi uvaxainge sou
nga'uluxa'a ta 'ili'ilixe ta sema xe nexi ta'uluxa'a noxinge. La sou nenge nenge'a
taxolu tapita sou taxali loxo ta mitema sou tuala vilesisi.

✡ **33:19:** Ies 24:32; Ioa 4:5

17 Ia lexe ngingi ngamulinu masaxa noxixe aloxo telemolu lamana 'o uasi, la nexi
tano'e vivixe sema 'o mo noxi'a talivu."
18 Xe Amolu ilou 'olu Sikemu milomusou vaikalai'a Iakovo ta 'olu ne la tu'umaxu xe
mutama laixe misevile no sangali'a ilou, la mimasaxa lexe ilai i'oxo aloxo milomusou
noxi'a Iakovo ta 'olu ne.
19 Sikemu ne anu maulu vile e ta maulu ilavusou imasaxau mo itoxonu misevile.
Anu momu ta minuminu. Anu mulomusou vaikala ane ne, la umasaxa lexe uvoovoxo
la uasi, xo anu tanu u'elaie Tina lexe u'uluxesi.
20 Xe ilou momu milomu aloxo ne, xe miavuti la ilou milai no tilovolovo 'alai no
aitengaxu vimelu sou tualasi'a tila ne sou mivikalane'i ta mulu sou tuala ne.
21 Vaikala e mivikalane'ixu aloxo 'o, "Ta mitema e nexi telai sou noxi'a tevivikala
ne, ta laixe misevile. Mo mimasaxa lexe ine'e nenge'a taxolu tapita. Nenge lia nenge
toxoxa'a misevile. Lexe nenge tamasaxai'a, la ane'i ine'e mo nenge'a taxolu tapita ano
'o, mo mii ma'ia ane ane'i imasaxa lexe i'oxonu ne, ane'i i'oxonusi, xo nenge lianenge
toxoxa'a misevile. Lexe ane'i ine'e nenge'a taxolu tapita maninasou ane lai 'o, la sou
nenge ta'uluxa'a ta 'ili'a ta sema xe ane'i i'uluxa'a ta noxinge.
22 Ia masaxa noxi'a vilesisi e ane'i mitulu pekia'u no anu ane lexe, ta mulu sou tuala
tila noxinge 'o lexe xooxoo ungaasi'a ukalusi aloxo ane'i. Lexe nenge ta'oxo aloxo
ane'i milemolu ne, la sou ane'i opone'i u'osa sou nenge'a taxolu,
23 la sou male ta sipsipi'a ilo'a ta kau mo mi'ami'a tavu'alo ne nenge miimenge
kalumo. Ia tamulinu masaxa noxi'asi mo sou ine'e nenge'a taxolu."
24 Ta mulu tavu'alo mukalusi e milai mipita no aitengaxu vimelu sou tuala pa'umolu
ne, milomu noxi'a Amolu ilou 'olu Sikemu aloxo ne, la ane'i latala ne, mimasaxa lexe
i'oxo aloxo ane'i ilou milemolu noxi'a ne. Mole ta mulu sou tuala tila ne xooxoo
mungaasi'a mukalusi, ia vile pa'usou uasi.
25 Ta motu ixoxolixu xalexalevine'i voxo vile, mo tamei sou mo tatalu, mo navu-
navuxa'a 'ole ukalu uao, ia Iakovo ta 'olu tamei e, eiae Simeoni ilou Levi, Tina ta
vimovimoe, ilou mino'u viso ka mitoke mimuamua'i miali no nano no tuala tila ne
Sikemu ne, sou mixali'a. Ilou mive'ave'a ta mulu e ixoxolixu xooxoo anaxu tanixu ne
mukalusi.
26 Miavuti vaxa la mive'a Amolu ilou 'olu Sikemu ne kalumo. Xe mitokine vimo'a
Tina e ixoxoo no tani noxou Sikemu ne sou ilo'a milai.
27 Simeoni ilou Levi mive'a ta mulu sou tuala ne Sikemu ne mukalu, xe ta vimovimo'a
ane ilo'a mami'a mixolu 'ole, milutu sou milai mi'unalai no tuala tila ne sou mipakali
mimii. Mimii piena lailaixe ne, mitavule mulai mukalusi. Ane'i mi'oxo loxo ne sou
lexe ikolinu 'ilixo masua e Sikemu mu'oxo noxie vimo'a Tina.
28 Xe miavuti vaxa la mino'a ta sipsip ilo'a ta kau mo ta donkii'a ne mukalusi. Mimii
iouiou no nano mo no ale no tuala ne mino'u mukalusi.
29 Mimii iouiou e 'ulusou toxotoxoxa'a ne mino'u mukalusi. Ta sema sou tuala tila
ilo'a ta 'ili'ili'a ne mino'a mukalusi kalumo. Mo mi'ami'a no taataasi'a ne mitaxusou
mukalusi sou mitavule mulai.
30 Xe Iakovo muavuti la muvikalane'i Simeoni ilou Levi aloxo 'o, "Ngingi ngongou
nge'oxo 'ilixo ano 'o, la mulosilo tu'umaxu toxoxa'a misevile. Ta mitema latala e
ixoxolu no lia xalee ano 'o, loxo ta Kanani mo ta Peresi. Maasi xe ipita sou imasaxa
lexe ialivulaleli, la umomomo sou ikalusixe noxi'a ta 'alixenisi, xo nexi tapiena uasi."
31 Xe ane'i ilou miavuti la mikolinu vaikalau mami'a aloxo 'o, "Xo ma'i, nexi noxou
iexi uvaxaie vivixe loxo nesi, mole ane'i i'oxone loxo sema sou vote'i loxo ne mole
loxovaa?"

35

Iakovo Mulivu Mulai ne Veteli

1 ✡Xe Lataua muavuti la muvikalanu Iakovo aloxo 'o, "Nalutu mo navulasou tuala
ano 'o, ia nalai mo naxolu ne Veteli mo natulusou valovalo sou na'elaxa'a ta sipsip

✡ **35:1:** Tav 28:11-17

utelo noxilo. Eni Lataua e epala'a noxine no voxo ane nini ne'umolu vivine Esau la
nene'e netatalume."
2 Iakovo mulomu noxou Lataua aloxo ne xe mukalu, la muvikalane'i ta 'olu ilo'a ta
semasemai'a mo ta 'ili'ili'a mo ane'i ta mitema latala e ilo'a ikekei ne aloxo 'o, "Ngingi
latala 'o ne maasi la ngaxexene'i ta maliava sou kalavoi noxinge latala ne ukalusi, mo
ngaxali malemalenga ukalusi mo ngatokolomo no anu tokolomo alavua ukalusi,
3 xo nenge asou tasuku sou tuala ano 'o ia talai ne Veteli sou eni atulusou valovalo sou
a'elaxa'a ta sipsip ilai noxou Lataua no anu. Lataua e musu'ulileli no anu tu'umaxu
ane muxali noxilo xe muxolu noxilo sou musaxila'ilo no xalexalee tuatuala ane eni
emumuamua'i no anu."
4 Xe ta motu miavuti la milai mitavulene'i ta maliavai'a sou milailixa'a noxou Iakovo.
Mo paxoxo sou sangasangali'a kalumo ne milaxalaxalixu sou milosou sou mi'asixa'a
no ovu tavuna tava'u 'alai ne Sikemu.
5 Xe mukalu la sou ane'i Iakovo ilo'a ta 'olu milutu sou milai. Milutu sou milai, la
Lataua muxalixu 'ume toxoxa'a noxi'a ta mitema ane mixolu no nano no tuala tatatila
'alai ne Sikemu, opone'i mole ilelemuline'i ua.
6 Mimuamua'i xoo, la milai mixali ne Lusu. Vaimomo 'o ane'i ilemolu tuala ane ne
lexe Veteli. Anu tuala ane ne muxolu no xalee lia ne Kanani.
7 Milai mixolu ane sou anu mutulusou valovalo sou u'elaxa'a ta sipsip ane. La sou
mulemolu lia xalee ane Veteli ne lexe, "Lataua sou Veteli" Xo Lataua mupala'a noxou
no voxo ane anu mu'umolu vimou Esau la mulai mutalume no anu.
8 Milai mixolu ane, la sou Debora sema tila e misusune Liveka no molomoloxe misoli
ane. La sou mi'asixe no ovu tavuna tava'u no xalee mulai ili'i ne Veteli. La sou
mimoxo'u ovu ne lexe, "Ovu Tavuna Sou Tama".
9 No tauu ie ane Iakovo molu ne Mesopotamia sou mulivu mune'e ne Kanani, la
Lataua mupala'a noxou la. Xe muavuti la mualusou aloxo 'o,
10 ✡ "Ualasine lexe Iakovo, ia usokou ane vaimomo 'o mo ulai avile ili'i ne,
imoxoine lexe Isilaeli."
La sou mumoxo'u lexe Isilaeli.
11 ✡Xe Lataua muavuti la muvikalanu aloxo 'o la,
"Eni Lataua, eni xavileli misevile.
Eni emasaxa lexe napalaane'i ta 'iline tapiena,
mo sou nini naxali loxo ta mitema tapiena 'ilusune'i
mo ta tatila sou xalexalee tuatuala kalumo.
12 Lia ano 'o eni elosi'a Avalaamu ilou Aisaki tei,
ia vaimomo 'o eni a'italonu ulai noxine.
Mo ta 'iline ilo'a ta xasixasine mo ta 'ilusulusuneni ane ipaa ili'i ne,
eni aitixa'a lia ano 'o kalumo."
13 Lataua muvivikalanu aloxo ne, xe mukalu la sou mulai.
14 ✡Xe Iakovo muavuti la mutulusou lavo'o vile veveeni ane ilou Lataua mitutulu
mivivikala ne. Xe mukalu la munixi'u uaini ilou ovu vile lexaxu teitexi no latanu lavo'o
ne, sou Lataua miu.
15 La sou xalee lia se ane ane'i Lataua ilou Iakovo mitutulu sou mivivikala no anu
ne, anu Iakovo mumoxo'u lexe Veteli.
16 Xe ili'i la sou anu Iakovo ilo'a ta minuminu mivulasou tuala ne Veteli ne sou lexe
isuku ulai no tuala tila ne Epurata. Milutu mo a imumuamua'i sou ilalai ne Epurata
mo ixali uao, ia voxo sou lavulo'o noxie Lakeli sou ivo'o muxalisie. No voxo ane ne,
ane mixamuli navunavu toxoxa'a misevile.
17 Xe sema e mine'e sou mipaipixone ne, mivikalane aloxo 'o, "Taneni kalaua mo
na'ume mamu xo 'iline mulu vile la 'a." Sema ne imasaxa lexe ixolixoline Lakeli aloxo
ne la ua, ane misuxula'e sou soli.
18 Xe misuxula'e kaluxusou ne la, ane mimoxo'u 'ilie keakea ne ualasou. Mimoxo'u
lexe Beni-Oni. Xe ili'i la, la momu mumoxo'u ualasou lexe Beniamini.

✡ **35:10:** Tav 32:28 ✡ **35:11:** Tav 17:4-8 ✡ **35:14:** Tav 28:18-19

19 Mino'e Lakeli milai sou mi'asixe no vote'i pa'umolu ulai ne Epurata ne. Vaimomo
'o ne ilemolu tuala ne Epurata ne lexe Vetiliemu.
20 Xe ili'i la sou mulue mutulusou lavo'o vile veveeni no lousie ne. Mo lavo'o ne a
uai sio, mo mutalo vaimomo 'o.
21 Mi'asixe Lakeli mo mitulusou lavo'o vile veveeni no lousie loxo ne xe mukalu, la
misolo muamua'i noxi'a mulai sou milai mixali ne Migudalu Ederu. Xe misuku mulai
sevile la, la sou milai mi'ilii tuala sou mitulu tani sou mixolu no anu.
22 ✡No tauu ie ane Iakovo muxolu no lia xalee ane ne, la Luven anu Iakovo 'olu vile
mulai noxie Vila anu Iakovo semau vile. Xe ili'i la sou ane'i mia'alou momu.
Ioxe, anu Iakovo ta 'olu mavulovexa mulelia tamei.
23 Ta 'olu ane noxie Lea ualaualasi'a ano, laposalaxu ane Luven ka Simeoni, ka Levi,
ka Iuda, ka Isikali, ka Sevulon.
24 Xe ta 'olu ane noxie Lakeli ualaualasi'a ane, Iosepu ilou Beniamini.
25 Xe ta 'olu ane noxie Vila, sema sou xaixai noxie Lakeli, ualaualasi'a ane Den ilou
Napitali.
26 Xe ta 'olu ane noxie Silipa, sema sou xaixai noxie Lea, ualaualasi'a ane Xati ilou
Aselu. Ane'i Iakovo ta 'olu 'o ne ta neni'a mivo'one'i ane ne Mesopotamia.
27 ✡Mixoxoolu ne xe Iakovo muavuti la mulai noxou momu Aisaki ne Mamule. Tuala
ne Mamule ne 'alai ne Ebulon tualasi'a Avalaamu ilou 'olu Aisaki mixolu no anu tei.
28 Aisaki mumaulixu tauu ie loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa muxatele tatalu
(180).
29 Xe no voxo anu sou usoli la sou mulapunu tauuxu alaxu vilesisi loxo 'osi, la
musivita. La uleenu mulu'elai no tualasi'a ta mitema sou soli. Xo anu aululu mine
manina. La sou ta 'olu Esau ilou Iakovo mi'asixu.

36

Esau ta 'Olu Mo ta Xasoxasou Ilo'a ta 'Ilu'ilusunu

1 Nanasi'a ta mitema ane Esau muxalixa'a aloxo 'o. Anu Esau ne ilemolu ualasou
vile kalumo lexe Edomu.
2 ✡Anu mu'uluxa'a ta sema ne Kanani. Vile ualasie lexe Ada, eiae Eloni 'olu. Eloni
anu itemasie Keti. Vile ualasie lexe O'olivama, eiae Ana 'ilie. Ana mamie ualasou lexe
Sibeoni, anu itemasie Ivi.
3 ✡Xe vile ualasie lexe Basemati, Isimaeli 'olu. Vimoe mulu ualasou lexe Navaiote.
4 Ada opoone la sou mivo'onu Elipasi. Xe Basemati mivo'onu Leuelu
5 xe O'olivama mivo'onu Ieusu ilou Ialamu mo Kola. Esau ta 'olu ane ne anu
mupalaane'i mine ane'i mixoxoolu ne Kanani.
6 Xe Esau muavuti la muno'a ta semasemau ilo'a ta 'ili'ili'a mo ta mitema noxou mo
ta mee mo ta kau mo ta donki mo ta kameli mo ta mimii iouiou ne muno'a mukalusi
sou ilo'a misuku milai no xalee lia vile va'axu no paxa.
7 Milai mixolu va'axu noxou vimou Iakovo, xo ilo'a mixolu mipita la ilou vimou
mi'ami'a ilou mixamixa'a piena misevile la umomomo sou ilou ixolu ipita uasi xo
tanixa'a uasi. Lia xalee se ane ilo'a mixolu no anu ne umomomo sou ilo'a ixolu ipita la
uasi, xo ta sipsip ilo'a ta mee mo ta kau mo ta donki noxi'a ilou tapiena misevile mole
lia xalee vile pa'usou la uasi.
8 La sou Esau musuku sou mulai muxolu no laxalaxa'ilu ne Seiru. Esau anu mutu'u
ovuxa'a ta mitema ne Edomu ane mixolu no laxalaxa'ilu ne Seiru.
9 Ta 'olu ualaualasi'a aloxo 'o,
10 Elipasi, nenu ualasie lexe Ada, Leuelu nenu ualasie lexe Basemati.
11 Xe Elipasi mupalaa la ta 'olu ualaualasi'a aloxo 'o, eiae Teman ilou Omaru mo
Sepo mo Xatamu ilou Kenisi.
12 Xe Timuna, Elipasi semau ane vile mipalaa eiae Amaleki. Ane'i ta mitema ane ne,
Esau ta xasoxasou.

✡ **35:22:** Tav 49:4 ✡ **35:27:** Tav 13:18 ✡ **36:2:** Tav 26:34 ✡ **36:3:** Tav 28:9

13 Xe Leuelu ta 'olu ta mulu ualaualasi'a aloxo 'o, Nakati ilou Sela mo Sama mo Misa. Ane'i ta molomolo ane ne, Esau ilee semau Basemati ta xasixasi'a ane.
14 Xe O'olivama e Esau semau, nenie ualasie lexe Ana. Ana mamie ualasou lexe Sibeoni, O'olivama xasie. Ane O'olivama mipalaane'i ta 'ilie ane eiae Ieusu ilou Ialamu mo Kola.
15-16 Ta mitema ano 'o, ane'i ta tatila ane, Esau 'olu laposalaxu Elipasi muxalixa'a ualaualasi'a ano 'o, eiae Teman, Omaru, Sepo, Kenisi, Kola, Xatamu mo Amaleki. Ane'i e teitiitisou ualaualasi'a ne Elipasi ta 'olu. Ane'i ta tatila sou tuala tila ne Edomu, ane'i Ada ta xasixasie.
17 Ane'i ta tatila ano Esau 'olu e ualasou lexe Leuelu muxalixa'a. Ualaualasi'a ano 'o, eiae Nakati, Selau, Sama mo Misa. Ane'i ta tatila ane teitisou ualasi'a 'o la ne Leuelu muxalixa'a. Basemati, Esau semau ane tatalusi'a ta xasixasie.
18 Ane'i ta tatila sou tuala tila ne Edomu kalumo. Xe ane'i ane noxie O'olivama ane Ieusu ilou Ialamu mo Kola. Ane'i ta tatila ane ne O'olivama e Esau semau ane tameisi'a mixalixa'a. O'olivama nenie ane Ana.
19 Ane'i ta mitema ane nenge teitisou ualaualasi'a mukalu ne Esau e ualasou vile lexe Edomu muxalixa'a. Ane'i mixali ta tatila sou tuala tila noxi'a la.
20 Xe Seiru ta 'olu ta mulu ualaualasi'a aloxo 'o. Seiru anu itemasie Xoli, ia anu muxolu no tuala tila ne Edomu. Ta 'olu ualaualasi'a ano 'o, vile ualasou lexe Lotan mo Sobalu mo Sibeoni mo Ana
21 mo Disoni mo Eseru mo Disan. Ane'i ane ualaualasi'a mupala'a 'o ne, anu Seiru ta 'olu. Ane'i ta tatilasi'a ta mitema ne Xori no nano no tuala tila ne Edomu.
22 Seiru 'olu vile e ualasou lexe Lotan muxalixa'a ta 'olu ta mulu ane, eiae Xori ilou Koman. Lotan vimou sema ualasie lexe Timuna.
23 Sobalu ta 'olu ta mulu ualaualasi'a ane Aluvani ilou Manakati mo Ebalu mo Sepo mo Onamu.
24 Xe Sibeoni ta 'olu ta mulu ualaualasi'a ane Aia ilou Ana. Ana e mia'aloxu lexe mulai musaxila'a momu Sibeoni ta donkiiu la mumaisou tivula taxataxasou. La tivula uopuopu utetelo no taxataxa ne.
25 Xe Ana mulai xe mupalaa, la mupalaane'i ta 'olu ane, Disoni ilee O'olivama.
26 Xe Disioni la muxalixa'a ta 'olu ane, Emudan ilou Esuban mo Itiran mo Keran. Ane'i ta mulu mukalusi.
27 Xe Eseru ta 'olu ta mulu ualaualasi'a aloxo 'o, eiae Bila ilou Savani mo Akan.
28 Xe Disan ta noxou ane, Usu ilou Aran. Ane'i ta mitema ano 'o ane'i ta tatilasi'a ta mitema ne Xori.
29-30 Ualaualasi'a ano 'o, Lotan ilou Sobalu mo Sibeoni mo Ana mo Disoni mo Eseru mo Disan.
31 Xe no tauutauu ie ane ta Isilaeli'a tila vile sou usaxila'a uasi, la ane'i ta mitema ano 'o, ane'i mixali ta tatila sou tuala xalee ne Edomu.
32 Itema ane musaxila'u tuala xalee ne Edomu tei ane Bela. Momu ualasou lexe Beori. Anu muxolu sou musaxila'u tuala tila ne Dinava.
33 Xe Bela musoli, la Iovavu muno'u tanixu. Iovavu momu ualasou lexe Selau. Selau anu sou tuala tila ne Bosura.
34 Xe Iovavu musoli, la Usamu anu sou xalee lia ne Teman muno'u tanixu.
35 Xe Usamu musoli, la Kadati muno'u tanixu. Kadati momu ualasou lexe Bedati. Xe Kadati mulutu sou mulai ne Moabu sou mu'oto ne Midiani, la mutaloxolixa'a. La sou mulai muxolu ne Aviti sou musaxila'a ta mitema ne Aviti.
36 Xe Kadati musoli, la Samula anu sou tuala ne Masureka muno'u tanixu.
37 Xe Samula musoli, la Saulo itemasie Leovotia muno'u tanixu. Tuala ne Leovotia ne, muxolu 'alai no lexa tila ne Iupileitisi.
38 Xe Saulo musoli, la Balukanan muno'u tanixu sou muxali tila noxi'a. Balukanan momu ualasou lexe Akuboru.
39 Xe Balukanan musoli, la Kadati muno'u tanixu. La sou anu muxolu sou musaxila'u tuala tila ne Pau. Semau ualasie lexe Me'etavelu. Momu ualasou lexe Matele, xe Matele mamie ualasou lexe Mesaapu.

40-43 La sou ta mitema ta tatila ane noxou Esau ualaualasi'a aloxo 'o, Timuna ilou Aluva mo Ieteti mo O'olivama mo Ela mo Pinon mo Kenisi mo Taman mo Mipusalu mo Makadielu mo Iramu. Ane'i ta mitema ane ne ane'i ta mitema ta tatila noxi'a ta mitema noxou Edomu. Edomu ne Esau ualasou vile aloxo ne. Anu Esau ne ta mitema ne Edomu xasi'a. Ane'i ta tatila vilevilesi no tualasi'a mo ta mitema sou isaxila'a a ixolu.

37

Aipiepiena Noxou Iosepu

1 Ia Iakovo ne u'umesou tuala ne Kanani e momu Aisaki muxoxoo no anu ne uasi.
2 Muxoxoo ane, la sou nanasi'a ilo'a ta 'olu mikaukavunu muxolu aloxo 'o. Iosepu anu Iakovo 'olu maulu tauu iexu mumomomo loxo mavulovexa vile mo mulelia ta'uve mo muvaxa simi tamei (17). Anu ulavusou sou usaxila'a ta sipsip ilo'a ta mee noxou momu ilo'a ta vimovimou noxi'a Vila ilee Silipa. Ane'i ta sema tamei ne, momu ta semasemau. Ia anu mulai noxou momu la mua'alouxu 'ili'ilixone'i ta vimovimou e i'oxo'oxonu masumasua.
3 Iosepu ne, momu Iakovo ualasou vile lexe Isilaeli, anu umasaxai'a ta 'olu ia umasaxau Iosepu misevile mu'oki noxi'a. Xo nenu mivo'onu no mine anu Isilaeli ne aululu manina. Tava'u aloxo ne la sou momu mu'oxonu iu tokolomo vile lailaixe, utaa la ulai uxali no lia no tava'u, xe avolu veveeni.
4 Xe ta vimovimou milavu lexe mami'a anu umasaxau 'olu Iosepu misevile mu'oki noxi'a Iosepu ta vimovimou, la ane'i opone'i masuau vimo'a ne misevile mo ivivikala lailaixe ulai noxou uasi.
5-7 No 'olovoxo vile, la Iosepu muaipiepiena la mulai mua'aloi'a ta vimovimou aloxo 'o, "Ngalomu une'e noxilo mo aa'alomengixu aipiepiena noxilo 'o. Nenge'a telai no xai sou nenge'a tevovotu uiti tavatavalanu. Xe noxilo tavalanu muavuti la mutulu mulapu. Ia ta noxinge miavuti la mitulu mixaliliu noxilo ka mitangatuluou." Xe ane'i milomu aloxo ne la la'iaxa'a misevile.
8 Xe miavuti la mitali'isou aloxo 'o, "Loxovaa, nini xavutalameni lexe nini sou naxali tila sou nasaxila'ixe?" Ane'i la'iaxa'a mu'oki'oki xo milomusou aipiepiena noxou xe vaivaikala ane anu mulemolusi'a.
9 Xe ili'i la Iosepu muaipiepiena alaxu vile la. Xe muavuti la muvikalane'i ta vimovimou aloxo 'o, "Eni eaipiepiena la, la emaisou aso xe so'io ilo'a ta oto mavulovexa mo mulelia vile mitulutulu no talaxo ka mitangatulu mulu'e noxilo."
10 Xe muavuti la mulai noxou momu kalumo sou mua'aloxu aipiepiena noxou ne. Xe momu muavuti la mukaitolonu la muvikalanu lexe, "Aipiepiena ma'i to axoo ne? Loxovaa, nini nemasaxa lexe nexi noxie nenine mo ta viivine tane'e taxola'u tava'ixe mo tatangatulu sou tatoxoneni?"
11 ✡Ta vimovimou ne, opone'i masua misevile ia mami'asi ne iou si'isou aipiepiena ne uasi, uxoxoolu la uxavuxavutalanu.
12 No voxo vile, la Iosepu ta vimovimou milailixa'a mami'a ta sipsipu ilo'a ta meeou ne Sikemu sou mi'ani ia'eia'e xe miie lexa.
13 Xe Iakovo muavuti la muvikalanu 'olu Iosepu aloxo 'o, "'Alixeni, eni emasaxaine lexe nalutu mo namuline'i ta viivine ulai ne Sikemu." Xe Iosepu muavuti la muvikalanu momu lexe, "Ani, eni asou alutu alai."
14-15 Xe momu muavuti la muvikalanu aloxo 'o la, "Nalai mo namaisi'a ta viivine lexe ane'i a laixene'isi. Mo namaisi'a ta sipsipxeni kalumo lexe laixene'isi. Nalai mo nakilisi'a lexe laixene'isi la sou nalivu une'e sou naa'aloxeni." La sou momu mupalusou sou mulai mukilisi'a ta vimovimou. Ia momu ne, anu muxoxoo no vanunu ne Ebulon. Iosepu mumuamua'i xe mulai muxali ne Sikemu, la mulai muxixaoxao no lia xalee ane ne, la sou mumaisou itema vile la itema ne mutali'isou aloxo 'o, "Nakakamuli ma'ia?"

✡ **37:11:** Apo 7:9

16 Xe Iosepu muavuti la muvikalanu lexe, “Eni akakamuline'i ta viivilo e mine'ene'i
mamilo ta sipsipou sou ikamulixa'a lexa sou iiexu xe ia'eia'e sou i'ou. Nemaisi'a a
ne'ei la napela'ilo mo amuline'i.”
17 Xe itema ne, muavuti la muvikalanu Iosepu lexe, “Ane'i a milutu mo milai.
Elomusi'a mivivikala lexe ilai loxo ne Dotani.” La sou anu mumuline'i la mulai
muxalisi'a ne Dotani.
18 Xe anu a uao no paxa, ia ane'i mimaisou mine anu umuamua'i ulai noxi'a, la ane'i
mipotoxu sou lexe ivau usoli.
19 Ta motu miavuti la mivikalane'i ngato'o lexe, “Anu, itema sou aipiepiena a uxali
'o.
20 Tapalea mo tava'u soxu mo tasu'anu ulu'elai no lexa taxasou vile musii 'o. Ia talai
la taa'alo lexe mii vile loxo laeoni muvau. La sou nenge tamalei lexe mii ma'ia ane
uxali no anu aipiepiena noxou ne.”
21 Xe Luven mulomusi'a mivikala aloxo ne, la mukamuli vote'i sou upamaulinu
Iosepu no anu. Muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Nenge'a tava'u mamu.
22 Tatetelisousi ka talea ulu'elai no taxa sou lexa 'o no xalee lia vitanisi, ia ta'oxo
masua loxo 'o uasi.” Anu mulosi'a vote'i ane ne xo anu mumasaxa lexe anu molu
ulivu une'e sou ulivunoxu vimou utelo sou upalusou ulivu ulai noxou momu.
23 Iosepu mumuamua'i xe mune'e muxali noxi'a ta vimovimou ne, xe ane'i miavuti
vaxa la mitetelisou ka milulusou tokolomo lailaixe e mutaanu,
24 ka sou miavuti la mi'itinu ka mileanu mulu'elai no lexa taxasou vile musii.
25 Mileanu maulamenge soxu loxo ne mukalu, ia ane'i milai mita'olu sou mi'ani.
Mi'ani'ani ia mimalei la ta Isimaeli se'i ilo'a ta kamelii'a me'a loxo ne Xileati ia ilalai
loxo ne Aixiputo. Ta kamelii'a mitavule mimii lailaixe loxo mii ane tuma'u laixe sou
la'ilali mo lamalasile mo ovu vile lexaxu ane tuma'u laixe.
26 Xe Iuda muavuti la muvikalane'i ta vimovimou aloxo 'o, “Taemoso, lexe nenge
tava'u vivinge usoli ka tatalumeiou, la mii ma'ia laixe ane nenge nenge'a taxalisou no
anu xavutala ane ne?
27 Nenge'a tano'u mo talosi'a ta mitema e inene'e 'o mo ilotonu. Mo sou mamu nenge
ta'oxo masuanu. Xo nenge vivinge maninasou ane. Nenge xiasinenge ilou sialunenge
ane.” Xe ta vimovimou miavuti la mivikala lexe, “Ioxe, nenge tamulinu aloxo nelemolu
ne.”
28 ✡Xe ta mitema sou ivaivalo sou ino'u lamoli e mimaisi'a minene'e 'ole mine'e
mixali 'alai noxi'a manina, la sou Iosepu ta vimovimou ne milai milaanu sou milosi'a.
Ta Midiani milotonu Iosepu mulai noxi'a ta vimovimou no anu lamoli siliva alelaxu
mavulovexa tamei. Milotonu mukalu, la sou mino'u milailixu ne Aixiputo.
29 Xe ili'i, la Luven mulivu no taxa e ane'i misu'anu vimo'a Iosepu no anu ne la
umaisou vimou uasi. Xe muavuti la musinasinanu tokolomou no vasimolu ne xo
tanuxu vimou misevile.
30 Xe mulivu mulai noxi'a ta vimovimou, la muvikalane'i lexe, “Ae, molomolo soxu
'ole a tasiauxu! Ka eni anavaa maasi?”
31 Xe ta motu miavuti la mivau mee vile ka mino'u sialuxu sou mi'unanu Iosepu
tokolomou mulu'e no anu.
32 Xe ili'i la sou mino'u tokolomou ne mulai sou mimaxa'u noxou mami'a. Mixali la
mivikalanu mami'a aloxo 'o, “Namaisou mii 'o. Nexi texalisou. Male 'iline miiu.”
33 Xe Iakovo iou muvaxa no anu tokolomou 'olu ne la mutongonu la muvikalane'i
lexe, “Ani, 'alixe Iosepu tokolomou ane! Ta mii se'i loxo ta laeoni mivau 'alixeni ne
mo mi'ou.”
34 Xe muavuti la musinasinanu tokolomou no vasimolu ne, io mutelonu tokolomo
su'i sou tama xo tanuxu 'olu ne misevile. Muxoxoolu tanutanuxu 'olu mo mutatama-
sou ne maxuvee misevile.
35 Ta 'olu ta mulu mo ane ta sema mine'e noxou sou lexe ixolixolinu, la anu umasaxa
lexe ane'i ine'e ixolixoli mamu. La sou muvikalane'i lexe, “Taletalelixu 'alixeni 'o mo

✡ **37:28:** Apo 7:9

atatamasou mole eni amulinu 'alixeni ulai no tualasi'a ta mitema sou soli ne ia ukalu uasi.” La sou anu muxolu sou mutamasou 'olu ne voxo se'i la.
36 Ioxe, ta Midiani e milotonu Iosepu noxi'a ta vimovimou ne, milailixu ne Aixiputo, la itema vile ualasou lexe Potipaa mulotonu, anu itema sou xaixai noxou tatananu tuala ne Aixiputo. Anu tila noxi'a ane'i ane sou isaxila'u taasou tatananu tuala.

38

Iuda Ilee Tamari

1 No tauu ie ane ne, la Iuda mulutu mu'umesi'a ta vimovimou ia mulai muxolu noxou itema vile ualasou lexe Ira. Ira anu itemasie tuala tila ne Adulamu.
2 Iuda mulai muxolu ne la mu'uluxe semasie Kanani vile. Mamie ualasou lexe Sua.
3 Ilou mixoxoolu xe opoone, la mivo'onu 'ilie laposalaxu, la mulu. Mimoxo'u ualaosu lexe Eri.
4 Xe ili'i la, la ane opoone la. Xe mivo'o, la 'ilie ne mulu la. La mimoxo'u ualaosu lexe Onani.
5 Xe ili'i la, la ane opoone la. La sou ane mivo'onu 'ilie mulu vile la. La mimoxo'u ualasou lexe Sela. No voxo ane Iuda semau mivo'onu 'ilie Sela ne la, anu Iuda mulai mo a uxoxoolu no tuala ne Kesipu.
6 Mixoxoolu xoo xe, Iuda 'olu e laposalaxu, ualasou lexe Eri muxali itema tila, la sou momu muno'e iu sema vile ualasie lexe Tamari.
7 Ia Eri ne, 'ilixonu laixe noxou IAUE iou uasi. La sou IAUE muvau musoli.
8 Xe Iuda muavuti la muvikalanu 'olu Onani, “Nalai mo ngongie omeni Tamari ngaai xo vivine musoli la ta 'olu uasi. Xoluxolu na'a nenge aloxo 'o, nini nano'e vivine semau sou napalaane'i vivine ta 'olu mo sou vivine ualasou ne ukalu uasi. La sou ulai ili'i la ta 'ilie ane ane ivo'one'i ne, vivine Eri ta 'olu.”
9 Ia Onani ne, mulavu lexe ta molomolo ane anu uxalixa'a ne ta 'olu uasi. La sou no voxovoxo ane ane'i ilee Tamari iai sou anu ulai noxie xe 'uve'uve'u sou unixi, la anu uxexee sou unixi ulai va'axu no lia. Anu mu'oxo aloxo ne xo anu umasaxa lexe upalaane'i ta 'olu iu vimou uasi.
10 'Ilixo ane ne, IAUE mumaisou la laixe no iou uasisi manina, la muvau musoli aloxo vimou Eri.
11 Xe Iuda muavuti la muvikalane ua'anu Tamari aloxo 'o, “Nalutu mo nalivu ulai noxou mamine mo naxolu aloxo nesi ia nataula'i uasi mole 'alixe Sela uxali itema tila o.” Anu muvikalane aloxo ne xo anu umama'u xo loxo 'o io Sela usoli kalumo loxo ta vimovimou tamei. La sou Tamari milivu milai noxou mamie.
12 Tauu ie tavu'alo mulai mukalu xe ili'i, la Iuda semau ane Sua 'olu sema misoli. Muxolu sou tamasie semau xo tanuxe misevile. Xe mukalu, la sou ane'i ilou menexu vile ualasou lexe Ira sou tuala ne Adulamu milai ne Timuna sou ilou imaisi'a ta mitema noxou ixoxotosou ta sipsip noxou laxusi'a.
13 Xe Tamari milomu lexe ua'ane Iuda a mune'e ne Timuna sou uxotosou ta sipsip laxusi'a ne.
14 La ane mipasipaa sou mixexeenu tokolomoxe ane ane mitokolomoxu sou mipoulilosou mulue, ia misakii mii vile loxo taunamo o sou mutaluxu iei ia milai mitalupexa no vote'i no iou xalengaxu tuala tila ne Enaimu. Tuala ane ne muxolu no vote'i ane mulai loxo ne Timuna. Xo ane milavu lexe Iuda 'olu e ualasou lexe Sela ne, anu itema tila, ia ane'i ino'u ulai noxie sou i'uluxu uasi.
15 Iuda mumuamua'i mune'e xe mumaisie, la muloxomale lexe ane sema sou vote'i vile ane xo ane misu'asou iei.
16 Ia utongone lexe ane ua'anu Tamari uasi manina. Ioxe, anu muavuti la mumuamua'i mulai loxo noxie no vote'i pa'umolu, la muvikalane, “Ioxe, nengei taai.” Xe ane miavuti la mikolinu lexe, “Nalosilo ma'ia?”
17 Xe anu muavuti la muvikala lexe, “Alivu la sou asovanumeni mee 'ilie soxo vile une'e noxine.” Xe ane miavuti la mivikalanu aloxo 'o, “Anu laixe, ia lexe nini nalosilo

mii vile sou eni amuxaxu loxo sosovo ulai utalo no voxo ane nini nasovanu mee ne une'e. La sou alivunoxu sosovo ne ulai noxine."
18 Xe anu muavuti vaxa la mutali'isie, "Mii ma'ia ane nemasaxa lexe eni alosine?" Xe ane miavuti la mivikalanu lexe, "Nalosilo miimeni e nasosovosou mimii no anu lexe na'a nini ilou lamotasou ulili no xolaneni mo vilaxoxene e natatavulenu ne." Xe anu muavuti la mulosie mii tamei ne xe mukalu, la sou mulai noxie.
19 Xe Tamari miavuti la milivu milai no tuala sou mixexeenu mii e misakii sou mitaluxu iei no anu, io sou ane mitelonu tokolomo sou poulilosou mulue 'ole mutelo la. Ane milai mixoxoo ne xe ili'i la sou opoone mupala'a.
20 Ioxe, Iuda muavuti la mupalusou menexu vile ne Adulamu sou ulailixu mee noxie sema 'ole, xe uno'u mimii e ane milingau sou mimuxaxu muai noxie sou umaxa'u vaikala noxou Iuda lexe anu muvikala manina, sou ulivunoxu ulai noxou. Itema ane ne mulutu xe mulai la uxalisie uasi.
21 Xe muavuti la mutali'isi'a ta mitema se'i ne Enaimu, "Sema sou vote'i e ilavusou ixoxolu no vote'i 'o 'ava?" Xe ane'i miavuti la mivikalanu lexe, "Nexi sema sou vote'i vile ixolu lai 'o uasi."
22 Xe itema ne mulomu aloxo ne la, mulutu sou mulivu mulai noxou Iuda la muvikalanu lexe, "Axalisie sema ne uasi. Ta mitemasie Enaimu ne mivikalaleli lexe ane'i sema sou vote'i vile ixolu noxi'a no tuala ne uasi manina."
23 La sou Iuda muavuti la muvikalanu lexe, "Mii vile uasi, mimii e sema ne mino'u ne, uai noxie ne, xo loxo 'o io ta mitema ikekeienge. Eni esova mee vile 'ilie ulai noxie, ia naxalisie uasi ne la, mii vile uasi."
24 Xe male loxo so'io tatalu mukalu xe ili'i la sou vaikala mune'e muxali noxou Iuda lexe ua'anu Tamari ane mi'oxo loxo sema vile sou vote'i mo ane a opoone. Xe anu Iuda muavuti la mupalusi'a lexe ino'e iuatulailixe mo i'elaxe mo isoli.
25 Mino'e miuatulailixe la ane mivikala lexe, "Ngavikalanu ua'aleli lexe, opo ano 'o itema e miumiu ane uai noxilo 'o, opou. Ngano'u mii 'o ulai noxou mo utongonu."
26 Mii ne mino'u xe milailixu noxou Iuda, la anu mutongonusi. La sou muvikala lexe, "Susu noxie ne tatila malaxo uasi, ia noxilo ne tatila misevile. Xo ano'e sou i'uluxu 'alixeni Sela la ua." Xe ili'i, la Iuda ulai noxie la uasi manina.
27 Xe no voxo ane sou ane ivo'o no anu, la milavu lexe ane ivo'one'i ta 'ilie tamei.
28 Xe no mine sema vile mine'e sou ipapaipixone, la 'ilie vile avolu muxali muuatu, la sema e ipapaipixone nenu ne mitetelisou avolu sou misakii no anu lamota lauoinu. Xe miavuti la mivikala lexe, "Ane ulu'e tei a."
29 La ua. Anu mu'umenu avolu mulivunoxu mulai no nano, ia vimou mulu'e tei. La sou sema e mine'e sou mipaipixone nenu ne mivikala lexe, "Ee, xavineni sou nelo'e la sou ane nelu'e tei 'o!" La sou mimoxo'u ualasou lexe Peresi.
30 Xe ili'i la sou ane misakii avolu no anu lamota lauoinu ne mulu'e. La sou mimoxo'u ualasou lexe Sela.

39

Iosepu Ilee Potipaa Semau

1 Ioxe, Iosepu e ta Isimaeli mino'u mulai ne Aixiputo ne, mino'u mulai noxou Potipaa sou mulotonu. Potipaa ne, anu itema tila vile. Anu itema sou xaixai noxou tatananu tuala ne Aixiputo. Anu tila noxi'a ane'i ane sou isaxila'u taasou tatananu tuala ne Aixiputo.
2 ✡IAUE uxoo noxou Iosepu, la sou mii ma'ia ane anu u'oxonu ne, uxali laixe misevile. Io, anu Iosepu mulai muxolu noxou Potipaa.
3 Anu uxoxoolu noxou tilasou Potipaa ne la, tilasou mutongonu lexe IAUE a uxoo noxou mole ane xaixai piepiena ne anu mu'oxonu laixe mukalusi.

✡ **39:2:** Apo 7:9

4 Potipaa opoonu usexelaxu Iosepu misevile la sou molu musosovosou lexe anu uxali
loxo itema vile sou uxoo 'alai noxou. La sou mumuxaxu sou usaxila'u taasou mo
mixumixu mo miumiu no nano no taasou ne ukalusi.
5 Tava'u xo Iosepu ane Potipaa muno'u sou mune'e sou usaxisaxila'u mixumixu ilou
miumiu, la sou ane IAUE mualusou tila noxou mo ane'i ane ilo'a ixoxoo no tani noxou
ne mo miumiu ilou mixumixu no taasou mo no xaixu kalumo.
6 La sou Potipaa mu'italonu mimii tavu'alo ne no avolu Iosepu sou anu molu
usaxila'u ukalusi. Ia anu uxavutalanu mii vile la uasi. Anu uxavutalasou la'ilalisi.
Iosepu ne muleme maulu vile xaviinu misevile. Mo iou ne lailaixe misevile.
7 La sou maxuvee uasi manina, Potipaa semau miisuxu xe miavuti la ixoloxixiiou.
La sou mivikalanu lexe, "Nane'e mo nengei talai taai no luu noxilo."
8 Ia Iosepu mulomu ua la muvikalane lexe, "Tila noxilo musosovosilo mo mumuxaxo
lexe eni sou asaxisaxila'u mimii no nano no tani 'o ukalusi. Miumiu mo mixumixu
tavu'alo ne anu mumuxaxo lexe enisi melo asaxila'u.
9 Tani 'o mo, mimii no nano 'o ne muxolu no anu saxisaxila'u noxilosi aloxo anu,
ia mii vile no nano 'o anu uvikalalelixu lexe eni amomomo sou asaxila'u uasi, uasi.
Ia nini ne, anu uvikalalelisine uasi, xo anu semau ane nini. Anu umomomo sou eni
amulinu masaxa noxine uasi. Xo maasi xe eni amuli masaxa noxine, la loxo eni a'oxo
'ilixo masua manina no iou Lataua."
10 Ia ane ilomu uasi manina. No voxovoxo utotomu ne, ane ilai noxou sou ixoloxixiioi
sou lexe anu ulai noxie, ia anu ne xaviinu misevile la ulomuxe uasi manina, mo anu
muxolu va'axu noxie.
11 Io, no voxo vile la anu Iosepu mulai no nano no taasou tila noxou mo a u'oxo'oxonu
xaixai noxou se'i. Ta mitema sou xaixai noxou tila noxou vile noxi'a ne uxolu no nano
uasi.
12 Xe aliku 'o miavuti xe mine'e la miteteli pekia'u vaxa no anu tokolomou veveeni
e utataanu ka mivikalanu lexe, "Nane'e mo nengei talai taai." Xe anu muavuti la
mulo'ene sou mu'ume mulai no ale. Miisou e mutataanu ne, muluvu no vasimolu
mole ane mitetelisou no avole ne.
13 Xe ane mimalei loxo 'o la anu ane u'ume ulai no ale, ia tokolomou ane ane
itetelisou 'o xe,
14 miavuti la mi'ava mulai noxi'a ta mitema sou xaixai noxie lexe, "Ngamaisou
mii 'o! Itemasie Evalaio e muluxeni muno'u sou mune'enu muxolu no tani noxixe
'o, utoxonenge uasi. Mulutusi ka mune'e no ano no taasilo e aai no anu sou uexe
utetelisilo mo ulai noxilo no anu masaxa noxousi.
15 Ia eni eunga toxoxa'a sila anu muiave mulai no ale io mutautalonu tokolomou e
mutaanu muai no pa'umelo."
16 Ane mimuxaxu muai ne xe mulue muxali,
17 la sou ane mia'alou, "Itemasie Evalaio e neno'u mune'e muxolu 'o sou napalu-
palusou, utoxole uasi manina, mune'e mu'una no taasilo e aai no anu sou lexe ulai
noxilo, sila ua.
18 Eni eungaunga sila anu mu'ume muiave mulai no ale ia mutautalonu tokolomo e
mutataa no vasimolu no pa'umelo."
19 Xe Potipaa mulomu aloxo ne, la la'iaxu misevile. Tanu no nano ne navu ukaakaa.
20 La sou muvikalane'i ta mitema sou 'oto'oto noxou tatananu tuala sou mine'e
mitetelisou Iosepu sou milailixu no taasou navunavu noxou tatananu tuala sou uno'u
navunavu sou 'ilixo ane anu mu'oxonu ne. Mulai muxolu no taasou navunavu ne
21 ✡ia IAUE muxolu noxou mo mualusou mole mimii e anu u'oxo'oxonu no nano
ne u'oxonu laixe ukalusi. La sou itema sou usaxila'u tani ane ne, opoonu usexelaxu
Iosepu misevile.
22 Itema ane ne muavuti la mumuxaxu Iosepu sou usaxila'a ta menexu e ilo'a ixoxoo
no nano no taasou navunavu ne mo xaixai piepiena no nano ne anu molu usaxila'u
ukalusi.

✡ **39:21:** Apo 7:9

23 Mole anu itema ne, umomomo sou usaxila'u xaixai vile la uasi xo xaixai tavu'alo
ne uxoo no avolu Iosepusi. Anu molusi u'oxo mimii ne la laixe ukalusi xo IAUE muxoo
noxou.

40

Itema sou Usaxila'u La'ilali Ilou Itema sou Usaxila'u Uaini

1-3 Iosepu mulai muxolu no ano ne maxuvee malaxo uasi, ia mumalei la mino'a
ta mitema sou xaixai tamei noxou tatananu tuala ne Aixiputo mine'e mi'unane'i no
tani noxou itema sou xaixai uuli noxi'a ta mitema sou 'oto'oto. Anu itema tila ne
ilo'a ta mitemau ixoxoo ane sou isaxisaxila'u taasou tatananu tuala ne Aixiputo. Ta
mitema sou xaixai noxou tatananu tuala tamei ne, vile anu tila noxi'a ta mitema sou
isaxisaxila'u uaini noxou tatananu tuala xe vile ne anu tila noxi'a ta mitema sou
isaxisaxila'u la'ilalixu tatananu tuala. Ane'i ilou misusu no anu 'ilixo vile masua la
tatananu tuala la'iaxui'a ilou misevile la sou mulai mu'unalailixa'a no taasou e Iosepu
mulai mu'unalai no anu.

4 Mi'unalai mixoo no ano ne maxuvee misevile mole tila noxi'a ta mitema sou
'oto'oto ne musosovosou Iosepu sou usaxisaxila'a ilou.

5 Xe no 'olovoxo vile, la ane'i ta mitema tamei ne ilou miaipiepiena. Aipiepiena
noxi'a ilou ne laaxu vilesisi uasi. Vile noxou aipiepiena ne vile mo xe vile noxou ne
vile mo.

6 Iosepu mulutu no kakau xe mune'e muxali noxi'a ilou, la mumaisou ie'i ne la, ilou
ie'i kalauasi.

7 Xe muavuti la mutali'isi'a ilou, “Loxovaa ane iengi kalaua loxo 'o? Tu'umaxu vile
muxali noxinge ngongou vaimomo 'osi?”

8 Ane'i ilou miavuti la mivivkalanu aloxo 'o, “Nexi noxou teaipiepiena, la evile sou
usu'ulinexi noxou sou ululusou laaxu uasi.” Xe Iosepu muavuti la muvikalane'i ilou
aloxo 'o, “Lataua anusisi ane anu molu ulosou itema lavulavu sou ululusou aipiepiena.
Ioxe, ngongou ngavikalalelixu aipiepiena noxinge ngongou vilevilesi.”

9 La sou anu ane sou usaxisaxila'u uaini noxou tatananu tuala ne mua'aloxu noxou
tei. Muvikala aloxo 'o, “No anu aipiepiena noxilo, eni eai la emaisou uaini aiinu vile
mutulu no talaxo,

10 ia avolu tatalusi. Xe alaxu vilesisi 'o la, volovoloxu mupaa vitanisi vaxa no
avoavolu ne mo seseseenu kalumo. Xe alaxu vilesisi 'o la, tematemanu mupaa la
mumomoxo alaxu vilesisi.

11 Eni a etutulu eteteli sou kapuxu tatananu tuala tila ne Aixiputo no avolo. Xe
eavuti la eno'u uaini ngiangiaxu mumomoxo ne ka ekapinu mulu'elai no kapuxu ne
ka elosou.”

12 Xe Iosepu muavuti la muvikalanu, “Aipiepiena noxine ne laaxu aloxo 'o. Uaini
avolu tatalu ne voxo tatalu.

13 Voxo tatalusi a uxolu sou tatananu tuala ulaalixene sou ulivulixene ulai no anu
xaixai noxine la. La sou nini nalosou kapuxu aloxo nini ne'oxo'oxo tei.

14 Ia ulai xe nini nalivu ulai no ale sou naxoo laixe, la ieni si'isilo uasi, naxavutalaleli
lexe xoluxoluxene ne lailaixe ukalusi. Mo lexe tanenixo la naa'aloxo noxou tatananu
tuala ne Aixiputo mo nasu'ulileli sou eni kalumo alaa axexesou tani ano 'o.

15 Xo eni 'o ne mino'ilosi ka misululeli vaxa noxi'a ta mitema no liaxa'a ta Evalaio no
voxo ane ane'i ta mitema ane ne mimuamua'i minene'e loxo ne Aixiputo la sou ane'i
milotoleli. Xe ene'e exoo ne lai 'o la, asusu no anu 'ilixo vile uasi, ia mino'ilo vitanisi
ka ane mine'e mi'unaleli no taasou navunavu 'o.”

16 Iosepu ululusou aipiepiena noxou itema sou usaxila'u uaini ne, la itema sou
usaxisaxila'u la'ilalixu tatananu tuala ne mulolomu vaxa noxou Iosepu, la aipiepiena
laaxu e anu ululusou ne, anu tamaxu laixe no anu xavutala noxou. La sou anu muavuti
vaxa la muvikalanu Iosepu, “Eni kalumo eaipiepiena lexe, eni evo'utulolixu ti'a sou
veleti tatalu no kisilo ia e'ulu'u.

17 No nano no ti'a ane muai teitexi ne, la'ilali iouiou ane muxutu a mu'ana'ana no anu. Anu tatananu tuala ne Aixiputo la'ilalixu, ia ta ngiala mine'e mo a i'o'ou."
18 Xe Iosepu muavuti la mululusou laaxu aipiepienau ne aloxo 'o. "Ti'a tatalu ne voxo tatalu.
19 Voxo tatalusi a uxolu sou tatananu tuala ulaalixene. Nalaa ulai no ale la ixotonu xolaneni. Xe ukalu la sou ilaa ovu vile ka ililixene no anu. Io sou ta ngiala ine'e i'ou xiasineni."
20 Ilo'a mixoxoo no nano ne xe voxo tatalu mukalu la sou tatananu tuala ne Aixiputo ne mu'oxonu la'ilali vile toxoxa'a xa'a ta mitema sou xaixai noxou. Anu mu'oxonu la'ilali ane ne sou uxavutalanu voxo ane nenu mivo'onu no anu. La sou muvikala, la milaalixa'a itema sou xaixai noxou sou usaxisaxila'u uaini xe itema sou usaxisaxila'u la'ilali.
21 Xe ilou milaa mukalu, la sou tatananu tuala muvikalanu itema sou usaxisaxila'u uaini ne sou mulivu mulai no anu xaixai noxou.
22 Xe muavuti la muvikalane'i ta mitema sou 'oto'oto noxou sou mililixu itema sou usaxisaxila'u la'ilali ne no ovu e milaanu. Mimii ane ne muxali ne aloxo Iosepu mulemolu ne.
23 Ia itema sou usaxisaxila'u uaini ne iou si'isou Iosepu ne mole uxavutalanu la ua.

41

Tatananu Tuala Muaipiepiena

1 Xe ili'i no anu tauu ie tamei mukalu, la tatananu tuala ne Aixiputo ne muaipiepiena lexe anu mulai mo a mututulu no lexa Nailu pa'umele,
2 la mumaisi'a ta kau muxatele tamei ta toxotoxoxa'a. Vasime'a ne muveli loxo 'o. Mo lovoxa'a misevile. Me'a no lexa mitelo mo a i'ani'ani ia'eia'e no lexa pa'umolu.
3 Xe ili'i la ta kau muxatele tamei la mitelo. Ane'i ta kau ane ne, alaalamane'isi, mo vasime'a ne mu'ita'itasi. Me'a no lexa xe mixali mutelo, la mitulu no pa'ume'a ane'i ane mixali mitelo tei.
4 Xe miavuti vaxa la mi'i'a ane'i ane mixali mitelo tei ne mukalusi. Tatananu tuala mumaisou aipiepiena ane ne xe mukuluke la mutulu.
5 Xe ili'i, la mulivu sou muai, la muaipiepiena la. No anu aipiepiena ane tameisou ne, la mumaisou uiti ngiangiaxu palepanu toxotoxoxa'a muxatele tamei no aiinu vilesisi. Uiti ngiangiaxu ne lingamo sou ivalitusou.
6 Xe ili'i la, la mumaisou uiti ne ngiangiaxu palepanu muxatele tamei no aiinu vilesisi muxali mutelo la, ia kisou ngialanusi. Palepalepanu ne kitukitusi xo atume ialuxu muili molu loxo no xalee lia ane aso utetelo no anu la muxutuxu.
7 Xe ane'i ta uiti ane ne, miavuti la mimalukusi'a ane'i ane ta toxotoxoxa'a e mixali mutelo tei ne. Xe tatananu tuala mukuluke la, la mutulu avile la sou tanu tema. La sou mulavu lexe anu muaipiepiena.
8 ✡Xe mutulu no kakau la tanu laixe uasi. La sou mukala anaxu mulai noxi'a ta mitema sou lavulavu no tuala tila ne Aixiputo ne mo ta mitema ane milavu no anu alualu iouiou ne sou mine'e noxou mukalusi. Ta motu mine'e mixali noxou mukalu, la sou anu muvikalane'ixu aipiepiena noxou ne. Ia vile noxi'a ne umomomo sou ululusou aipiepiena tamei ne laaxu ulai noxou uasi.
9 Xe itema e sou usaxisaxila'u uaini ne muxavutala, la muvikalanu tatananu tuala ne aloxo 'o, "Vaimomo 'o eni apala'alixu lexe eni e'oxo susu vile.
10 No voxo ane nini la'iaxenei'a ta mitema sou xaixai noxine la mino'ixe noxou itema sou usaxisaxila'u la'ilalixene sou milai mi'unalailinexe no tani noxou itema sou xaixai uuli noxi'a ta mitema sou 'oto'oto.
11 La nexi noxou teai la teaipiepiena mukei. Ia aipiepiena noxixe noxou ne laaxu vilesisi uasi.
12 No nano no tani sou navunavu ne, maulusie Evalaio vile a nexi noxi'a texoo no nano ne. Anu uxoxoo noxou tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto sou isaxisaxila'u taasine.

✡ **41:8:** Tan 2:2

Maulu ne a uxoxoo noxou sou anu upalupalusou. Nexi noxou tevikalanuxu aipiepiena noxixe noxou, la anu mululusou laaxu aipiepiena noxixe vilevilesi ne mune'e noxixe.
13 Xe ili'i, la mimii ne muxali maninasou aloxo anu mulemolu lamana noxixe ne. Nini nelaalinexe noxou, la nelivunixo sou elivu elai no anu xaixai noxilo la, ia nelilixu itema sou usaxila'u la'ilalixene."

14 Xe tatananu tuala ne Aixiputo mulomu aloxo ne, la mukalanu anaxuou Iosepu sou une'e noxou. Alaxu vilesisi 'o la milai milaanu Iosepu no nano no tani sou navunavu. Iosepu mulaa mukalu, la mulai sou musala saexu laxusou muxexe xe mutokolomo laixe. Xe ili'i la sou mino'u mulai noxou tatananu tuala.

15 Mulai muxali noxou, la sou anu muvikalanuxu aipiepiena noxou aloxo 'o, "Eai la eaipiepiena, ia evile sou ululusou noxilo uasi. Eni elavu xo mivikalaleli lexe nini nalavusou nalulusou aipiepiena laaxu."

16 Xe Iosepu muavuti la muvikalanu tatananu tuala aloxo 'o, "Toxo tila, eni amomomo uasi, ia Lataua molusi ululusou aipiepiena noxine laaxu."

17 Tatananu tuala muavuti la muvikalanuxu Iosepu sou aipiepienau aloxo 'o, "Eni eaipiepiena lexe, eni elai mo a atutulu no lexa Nailu pa'umele,
18 xe emalei la ta kau muxatele tamei ta toxotoxoxa'a, vasime'a ne muveli mo lovoxa'a misevile. Me'a no lexa mitelo mo a i'ani'ani ia'eia'e.
19 Xe ili'i la, la ta kau muxatele tamei la mixali mutelo. Ia ta kau ane ne vasime'a ne mu'ita'itasi mo alaalamane'isi. Eni alavusou amaisi'a ta kau se'i loxo ne lai 'o ne Aixiputo uasisi manina.
20 Ane'i ta kau ane ne miavuti vaxa la mi'i'a ane'i ane ta toxotoxoxa'a e emaisi'a tei.
21 Ia talavusou laixe uasi xo, mi'i'a loxo ne ia vasime'a uxali laixe uasi. Vasime'a mu'ita'ita mo alaalamane'i ne a uxoo nesi. Eaipiepiena aloxo ne xe ekuluke, la etulu.

22 Xe eai mulu'elai la, la eaipiepiena la. No anu aipiepiena ane ne, la emaisou uiti ngiangiaxu palepanu toxotoxoxa'a muxatele tamei no aiinu vilesisi. Uiti ngiangiaxu ne lingamo sou ivalitusou.
23 Xe ili'i la, la emaisou uiti ngiangiaxu palepanu muxatele tamei la, ia atume ialuxu muili molu no lia xalee ane aso utetelo no anu muxutuxu mole uleme laixe uasi, palepalepanu ne kitukitusi.
24 Xe ane'i ta uiti ane ne miavuti vaxa la mimalukusi'a ane ta toxotoxoxa'a e mixali mutelo tei ne. Ioxe, no kakau xe etulu, la ekalaa anaxoi'a ta mitema ane milavu no anu alualu iouiou ne Aixiputo sou mine'e sou ea'aloi'axu aipiepiena noxilo 'o, ia vile noxi'a umomomo sou ululusou laaxu noxilo uasi manina."

25 Xe Iosepu muavuti la muvikalanu tatananu tuala ne Aixiputo ne aloxo 'o, "Aipiepiena tamei ne laaxu vilesisi. Lataua mulosienixu mimii ane anu u'oxonu uxali ili'i ane nemaisou.
26 Ta kau muxatele tamei ta toxotoxoxa'a mo vasime'a muvelisi mo lovoxa'a misevile ne mo uiti ngiangiaxu palepanu toxotoxoxa'a muxatele tamei nemaisou no aiinu vilesisi ne laaxu vilesisi lexe tauu ie muxatele tamei.
27 Xe ta kau muxatele tamei ane vasime'a mu'ita'ita mo alaalamane'isi ne mo uiti ngiangiaxu palepanu muxatele tamei ia kisou ngialanusi ne laaxu vilesisi lexe nenge ulai la taxolixu soli toxoxa'a tauu ie muxatele tamei.
28 Nalomu, aloxo elemolu noxine tei, Lataua mulosienixu mimii ane anu u'oxonu uxali ili'i ane nemaisou ne.
29 Ulai, la nenge nenge la'ilali piena misevile sou ta'ou no anu, no anu tauu ie muxatele tamei. Tuala xalee vile no ano no tuala tila ne Aixiputo 'o pa'usou uasi.

30 Xe ili'i no anu tauu ie muxatele tamei ne lexe ukalu, la nenge taxolu no anu tauu ie muxatele tamei sou soli toxoxa'a manina. Umomomo sou evile uxavutalanu tauutauu ie ane xoluxolu lailaixe ta mitema mixolu sou 'osa'ila no anu uasi, xo soli toxoxa'a ano 'o ne utaasinge mo u'oxo masuanenge ukalusi.

31 Umomomo sou ta mitema ixavutalanu tauutauu ie ane ane'i mixoxoolu la mi'o'ou
la'ilali iouiou piepiena no anu la ua, xo soli toxoxa'a ane uxali noxinge 'o ne, utila
manina misevile.
32 Lataua mulosienixu mii vile tatila no anu aipiepiena tamei xo anu umasaxa lexe
nini nalavu no anu mii ane sou anu u'oxonu uxali manina. Mii ane ne a 'ala'alai sou
uxali.
33 Ioxe, maasi la nini napasipaa mo nasosovosou itema vile ane xavutalau lailaixe
mo mulavu laixe manina sou usaxila'u muamua'ixu xaixai no nano ne Aixiputo 'o.
34-35 Mo nasosovosi'a ta mitema se'i sou xaixai kalumo la sou isu'uli sou iiavelixu
xoluxoluxa'a ta mitema laixe. Navikalane'i pekia'u lexe ino'u la'ilali noxi'a ta mitema
no nano no anu tauu ie muxatele tamei ane asou nenge taxoo no anu tei 'o la,
ikalipala'anu la'oluxu vile no anu la'oluxu ta'uve ne sou ilai i'unanu no taasou la'ilali
no xalexalee tuala tila 'o ukalusi. Ka isaxila'u laixe.
36 La'ilali ane ne uai sou ta mitema i'ou no nano no tauu ie muxatele tamei sou soli
toxoxa'a ane uxali noxinge lexe tauu ie muxatele tamei sou xoluxolu lailaixe mo la'ilali
piepiena ukalu. Lexe nenge tamulinu xavutala ano 'o, la umomomo sou ta mitema
isolixa'a uasi."
37 Xe tatananu tuala ne Aixiputo ne, mulomusou xavutala ane ne la mutama pumuxu
laixe no anu xavutalau, la sou ilo'a ta mitema ta tatila sou xaixai noxou mimasaxa lexe
imulinu aloxo Iosepu mulemolu ne.
38 Xe anu muavuti la muvikalane'i ta tatila sou xaixai noxou aloxo 'o, "Nenge
umomomo sou taxalisou itema vile laixe loxo Iosepu 'o uasi. Itema e Lataua uleenu
muxoo noxou."
39 Xe tatananu tuala muavuti la muvikalanu Iosepu aloxo 'o, "Eni elavu lexe Latauasi
ane molu mulosienixu mimii ane nini nelemolu lexe uxali noxinge 'o, la sou anu
lamanasi lexe ninisi ane nini namitema vile sou xavutala lailaixe mo nelavu laixe
manina. Evile umomomo loxo nini uasi.
40 ✡Eni emasaxa lexe eni asosovosine sou nini naxali loxo itema tila sou nasaxila'u
taasilo. Mo ta mitema noxilo sou xalexalee tuatuala sou tuala tila 'o ne ilomuxenesi.
No anu ualasi, eni tila noxine, ia nini nasaxila'u tuala tila noxilo lai 'o."

Iosepu Usaxila'u Tuala Tila ne Aixiputo

41 La sou tatananu tuala ne Aixiputo muavuti la muvikalanu Iosepu aloxo 'o la,
"Nalomu, vaimomo 'o eni amuxaxene sou nini naxali itema sou nasaxila'u xalexalee
tuatuala no nano no tuala tila ne Aixiputo 'o ukalusi."
42 ✡Xe muavuti la mulaa ring no avolu simisou sou mulai mukelelixu noxou Iosepu
avolu simisou. Ia ring ane ne, sosovo vile noxou tatananu tuala ne a muxolu no anu.
Xe muavuti la mutokolomonu no anu tokolomo noxou laixe ka mutaa xapo xoulu vile
vaxa no xolanu Iosepu.
43 Xe muavuti la mulosou karisi sou 'oto'oto noxou ane tameisou sou utavulenu.
Ta mitema i'ava lexe, "Ngaxexesou vote'i! Ngaxexesou vote'i!" La sou musosovosou
Iosepu sou muxali loxo itema sou usaxila'u xalexalee tuatuala no xalee lia tila ne
Aixiputo ukalusi.
44 Xe tatananu tuala ne Aixiputo ne, muavuti la muvikalanu Iosepu aloxo 'o la, "Enisi
eni tatananu tuala. Ia eni avikalaneni aloxo 'o, itema vile lai 'o umomomo sou u'oxonu
mii vile no anu masaxa noxou vitanisi uasi manina. Lexe itema vile umasaxa u'oxonu
mii vile, la anu utali'isinexu tei o."
45 Xe tatananu tuala muavuti la mumoxo'u Iosepu no anu uala vile noxi'a ta Aixiputo.
Mumoxo'u lexe Sapenati-Panea. Xe muavuti la, la muvaitaula'inu Iosepu noxie
sema vile ualasie lexe Asenata, eiae Potipera 'olu. Potipera ne anu itema sou uvala
suluvixa'a ta maliava no tuala vile ilemolu lexe Eliopolisi. Xe Iosepu ne muavuti la
muxixaoxao sou umaisou xalexalee tuatuala ukalusi no nano ne Aixiputo.

✡ **41:40:** Apo 7:10 ✡ **41:42:** Tan 5:29

46 Iosepu ne tauu iexu muxali loxo mavulovexa tatalu, la sou anu musokou sou
muxaxai noxou tatananu tuala ne Aixiputo. Xe muavuti la mulaa no taasou sou mulai
mumuamua'i no xalexalee tuatuala no nano no tuala tila ne Aixiputo mukalusi.
47 No nano no anu tauu ie muxatele tamei, la la'ilali muxali tavu'alo mo mu'oki'oki
tani manina.
48 La sou Iosepu mumolo la'ilali sou mu'unanu no taataasou la'ilali no tuatuala tila
vilevilesi no nano no tuala tila ne Aixiputo. No anu tuala tila vilevilesi ne, mu'unanu
la'ilali molu no xaixai no pa'upa'umolu tuatuala vilevilesi ne.
49 Iosepu mumolo la'ilali tavu'alo misevile loxo io'iio'i no tasi'i. Tavu'alo tavu'alo
misevile, la sou anu umomomo sou uitisou uasi.
50 Ili'i no anu tauu ie muxatele tamei sou soli toxoxa'a uxalisi'a uao, ia Iosepu ilee
Asenata mipalaane'i ta 'ili'a tamei ta mulu. Asenata ane eiae Potipera 'olu.
51 La sou muvikala lexe, "Lataua musu'ulileli mole eni ieli si'isou tu'utu'umaxu ane
muxali noxilo mo ieli si'isi'a mamilo ilo'a ta viivilo mo ta minuminu no tualasixe
noxi'a." La sou mumoxo'u 'olu laposalaxu ne lexe Manase.
52 Xe muavuti la muvikala la aloxo 'o, "Tava'u xo Lataua molu muxalixa'a ta 'alixeni
tamei no tuala ane eni ene'e exalisou tu'utu'umaxu no anu 'o, la eni amoxo'u 'alixeni
ane tameisou 'o lexe Epalaimu."
53 Tauu ie muxatele tamei sou la'ilali mo xoluxolu lailaixe ne Aixiputo a mune'e
muxali no telexu,
54 ✡mo tauu ie muxatele tamei ane sou ane'i ixolixu soli toxoxa'a a musoko aloxo
Iosepu mulemolu. Soli toxoxa'a mutaasou xalexalee tuatuala mukalusi, ia no nano no
tuala ne Aixiputo mu'isalili no tuatuala no xalee lia ne Aixiputo ukalusi ne la'ilali a
uxolu.
55 ✡Ta mitema ne Aixiputo ixoxolu xe isolixa'a, la ilai ikatu noxou tatananu tuala ne
Aixiputo, la sou anu molu upalusi'a ilai noxou Iosepu sou anu uvikalane'ixu mii ane
ane'i i'oxonu.
56 Mixoxoolu xe, soli toxoxa'a ne mu'oki'oki tani mo mutaasou xalexalee tuatuala ne
Aixiputo ne mukalu, la sou Iosepu mukisiinu aiaitengaxu taataasou la'ilali ne mukalusi
sou ta mitema mine'e milotoxa'a la'ilali.
57 Ta mitema me'a no xalexalee tuatuala mukalusi no paxapaxa ne, mine'e mixali
noxou Iosepu ne Aixiputo ne sou ilotoxa'a la'ilali noxou xo soli toxoxa'a ne mu'oki'oki
mo mutaasou xalexalee tuatuala ne'ei ne'ei ne mukalusi.

42

Iosepu ta Vimovimou Ilai ne Aixiputo

1 Ioxe, Iakovo ilo'a ta 'olu ixoxolu no tualasi'a ne Kanani xe anu mami'a mulavu
lexe la'ilali tavu'alo a uai ne Aixiputo, la anu muavuti la muvikalane'i ta 'olu aloxo 'o,
"Ngananavaa e ngata'ota'olu vitani 'o, ngaavuti mo nga'oxo mii vile uasi?
2 ✡Ngalomu! Eni elomu lexe ta mitema a ilalai ne Aixiputo sou ilolotoxa'a la'ilali.
Ngalai ane mo ngalotonenge, ua tasoisoli sou soli maasi."
3 Xe ane'i milomu vaxa noxou mami'a aloxo ne, la sou ane'i Iosepu ta vimovimou
mavulovexa vile milutu sou milai ne Aixiputo sou ilotoxa'a la'ilali,
4 ia mami'a upalusou vimo'a soxu e kitu'a, Iosepu vimou maninasou sou ilo'a ilai
uasi. Vimou soxu ne ualasou lexe Beniamini. Mami'a umasaxa lexe umuline'i uasi xo
loxo 'o io, male mii vile u'oxo masuanu no vote'i.
5 Ta mitema se'i ne Kanani ne milutu sou milai milotoxa'a la'ilali, la ane'i Isilaeli ta
'olu mavulovexa ne milutu sou mimuline'i, xo soli tila ne mulai mutaasou xalee lia ne
Kanani mukalu.
6 Iosepu ne, anu muxali itema sou usaxila'u tuala tila ne Aixiputo, mo ta mitema
no xalee xalee tuatuala ne'ei ne'ei ne a ilalai noxou sou ilolotoxa'a la'ilali. Xe anu ta

✡ **41:54:** Apo 7:11 ✡ **41:55:** Ioa 2:5 ✡ **42:2:** Apo 7:12

vimovimou mine'e mixali noxou, la mixola'u tava'a sou mitulu no tava'a vo'uvo'uxu
ka sou mitangatulu mulu'elai no talaxu sou mitoxonu.
7 Anu Iosepu ne, mumaisi'a ta vimovimou ne ka mutongone'i, ia anu muavuti la
muvivikalane'i loxo anu ulavusi'a uasi. Muavuti la mutali'i xatixati vaxa noxi'a aloxo
'o, "Ngingi menge ne'ei e ngene'e 'o?" Xe ane'i miavuti la mivikalanu lexe, "Nexi mexe
no xalee lia ne Kanani ane tene'e 'o, xo temasaxa lexe talotonexe la'ilali."
8 Anu mulavusi'a xo mutongone'i, ia ane'i ne itongonu uasi.
9 ✡Mumaisi'a mine ane'i mine'e sou mixola'u tava'a sou mitulutulu no tava'a vo'uxu
sou mitangatulu mulu'elai no talaxu, la anu muxavutalanu aipiepiena noxou e muai
la mumaisou, ia anu muavuti la muvikalane'i lexe, "Ngingi ta mitema ano 'o, ngingi
ngene'e 'o sou ngatulunexe sou ngalavu lexe tualasixe xalee anevaa ane pekia'u uasi."
10 Xe ane'i miavuti la mikolinu vaikalau aloxo 'o, "Tila, uasi! Nexi tene'e 'o loxo nexi
ta mitema vitanisi sou lexe talotonexe la'ilali.
11 Nexi latala 'o ne, itema vilesisi ta 'olu, ia nexi tene'e sou tatulungenge uasi, xo nexi
ta mitema ano ne, nexi ta mitema sou vaikala manina. Takalavoi uasi."
12 Ia anu Iosepu muavuti la muvikala kiipali vaxa noxi'a, "Uasisi manina! Ngingi
ngene'e 'o sou ngatulunexe sou ngalavu lexe tualasixe xalee anevaa pekia'u uasi."
13 Xe ane'i miavuti la, la mivikalanu la aloxo 'o, "Tila. Nexi 'o ne nexi itema vilesisi
ta 'olu. Nexi itiitisixe muxali loxo mavulovexa mo mulelia tamei. Mo nexi sou xalee
lia ne Kanani. Vivixe vile ne musoli, xe soxu e kaluxusixe a ilou mamixe mixolu."
14 "Uasisi! Ngingi ngene'e sou ngatulunexesi!" Anu Iosepu muavuti la muvikalane'i
aloxo ne la.
15 "Ia eni amasaxa lexe alavusinge manina no anu vote'i vile aloxo 'o. Eni atulu
no xavi noxou tatananu tuala lai ne Aixiputo, la sou eni avikala manina aloxo 'o,
umomomo sou ngingi ngalivu ulai no tualasinge uasi manina. Mole vivinge soxu e
kaluxusinge ne lexe une'e 'o mo eni amaisou no ieli maninasou.
16 La sou emasaxa lexe vile noxinge ne ulivu mo ulai uno'u une'e, ia ngingi tavu'alo
ne ngane'e ngaxoo no anu taasou navunavu 'o mo nexi takamuli mo talavu manina
lexe ngingi ngevikala maninasou. Xe uasi, la eni atulu no xavi noxou tatananu tuala ne
Aixiputo, la sou eni avikala manina lexe, ngingi ngene'e 'o sou ngatulunexe manina."
17 Muvivikalane'i aloxo ne xe mukalu, la muno'a sou mulai mitatuxa'a sou mixolu
no nano no taasou navunavu voxo tatalu.
18 Xe no voxo tatalusou, la anu Iosepu mulai sou muvikalane'i aloxo 'o, "Ngalomu,
eni 'o ne, eni alavusou ataxaanu Lataua misevile. La sou eni emasaxa lexe apamaulin-
gengi no anu vote'i vile aloxo 'o.
19 Lexe ngingi ta mitema sou ngavikala manina, la eni emasaxa lexe vile noxingesi
ane maasi la ulivu mo ulai uxolu no nano no taasou navunavu e ngingi ngongi'a ngelai
ngexoo no anu, ia ngingi muxatele tami'asi ne, ngano'u la'ilali e ngelotonu ne mo
ngalivu ulai noxi'a maminge ilou 'olu mo ta mingemingengi e ixolu sou soli no tuala.
20 Ngalailixu la'ilali 'o no tuala ukalu, la sou ngatilo vivinge soxu e kaluxusinge ne
une'e noxilo. Xo lexe eni amaisou no ieli maninasou, la sou eni alavu manina lexe
ngingi ngevikala manina. La sou umomomo sou ngingi ngaulua uasi." Ane'i milomu
noxou aloxo ne xe mukalu la sou mimasaxa lexe imulinu aloxo anu mulemolu noxi'a
ne.
21 Xe ane'i miavuti la mivikalane'i ngato'o lexe, "Ngamaisou, nenge te'oxo masuanu
vivinge la sou ane vaimomo 'o nenge texalisou tu'umaxu ano 'o lakoli 'ilixo ne. Nenge
nenge'a temaisou tu'umaxu toxoxa'a ane muxali noxou ne mo, anu soxu mutama
mune'e noxinge sou tasu'ulinu ne, ia nenge texiunu tumalingeusi. La sou ane nenge
nenge'a talu tu'umaxu ano ane mune'e musu'asinge 'o."

✡ **42:9:** Tav 37:5-10

22 ✡Xe Luven muavuti la mukoline'i ta vimovimou aloxo 'o, “Eni evikalangengi laixe
lexe mamu nga'oxo masuanu maulamenge soxu, ia ngingi ngalomuxo uasi, la sou ane
nenge taxalisou tu'umaxu ano 'o lakolisou soli noxou ne.”
23 Ia Iosepu ta vimovimou ne ilavu lexe Iosepu mulavu no anu vaivaikala noxi'a e
i'oxo'oxonu uasi, xo anu uvivikalane'i no anu vaikala noxi'a ta Aixiputo ia, itema vile
a sou uxiuxiunu ulai noxi'a no anu vaikalai'a.
24 Muvivikalane'i aloxo ne xe tamaxu mulokolaxu, la mulai mutalume no nano mo
mutama o. Xe mutama mukalu, la sou anu muuatulai noxi'a sou muvivikalane'i la.
Xe ili'i la sou mupalusi'a ta mitema sou xaixai noxou sou mitila'u Simeoni mulai loxo
noxi'a sou misakisakiinu no ie'i ta vimovimou ne.
25 Xe muavuti la muvikalane'i ta mitema sou xaixai noxou sou mitataa la'ilali
mu'unalai no tivativaxa'a ta vimovimou ne, xe muvikalane'i sou itataa lamoli'a ulivu
no tivativaxa'a vilevilesi kalumo. Mo mino'uxa'a la'ilali ane muxutu kalumo sou i'ou
tuxane'i no vote'i. La ane'i mi'oxonu aloxo anu mulemolu noxi'a ne. Xe ta mitema
sou xaixai noxou mi'oxonu aloxo anu mulemolu ne mukalu,
26 la sou ane'i Iosepu ta vimovimou ne mitelotelo tivativa sou la'ilalixa'a e milotonu
ne mutelo noxi'a ta donkii'a vilevilesi sou milutu milai.
27 Milutu milai xoo xe, 'olovoxo la mita'olu sou miai. Xe vile noxi'a muavuti la
mululusou tivaxu sou lexe ulaanu la'ilali se'i sou ua'anu donki noxou sila, mumaisou
lamoliu e mulotonu la'ilali no anu ane uai no latanu la'ilali no tiva anaxu 'o.
28 Xe aliku 'o muavuti la muvikalane'i ta vimovimou, “Ae, taemoso! Lamoli noxilo
e elotonu la'ilali 'o no anu ane mulivu mune'e noxilo 'o. Ngamalei, ane uai no la'ilali
'o latanu no nano no tiva 'o.” Xe ta motu mimalei loxo 'o, la manina. Ka inavaa.
'E'ene'i ne mutelo mulokolaxa'a manina. Tane'i kalaua sou u'umesi. Xe miavuti la
mitalitali'isi'a ngatongato'o, “Lataua mu'oxonu 'ilixo ma'ia ane loxo 'o noxinge 'o?”
29 Milutu sou mimuamua'i ilalai xoo xe, milai mixali noxou mami'a Iakovo ne
Kanani, la mia'aloxu mimii e muxali noxi'a ne Aixiputo ne aloxo 'o,
30 “Telutu e nepalusixe sou telai, xe texali ne Aixiputo, la itema tila ane usaxila'u
tuala ne Aixiputo ne, muvikala pekia'u noxixe mo mukalavoisixe lexe nexi telai ne
sou tatuluxa'a.
31 Xe nexi teavuti la tevikalanu lamana lexe, ‘Nexi ta mitema sou tatulungenge uasi,
nexi 'o, nexi ta mitema sou vaikala manina.
32 Mo nexi 'o, nexi itema vilesisi ta 'olu. Nexi itiitisixe mulai muxali loxo mavulovexa
mo mulelia tamei. Ioxe, ili'i, la vile musoli, xe soxu anu kaluxusixe a ilou mamixe
mixolu no tualasixe.’
33 Xe itema tila ane usaxila'u tuala ane ne muavuti la muvikalanexi aloxo 'o la,
‘Ngalomu, eni emasaxa lexe alavu manina lexe ngingi vaikalamengi 'o manina, la
vile noxinge ne une'e mo noxou taxolu, ia ngingi ane muxatele tami'a ne ngatavule
la'ilalixa'a maminge ilou 'olu, mo ta mingemingengi no tuala mo ngalai.
34 Xe ngalivu une'e la, ngatilo vivinge soxu ane kaluxusinge sou ngane'e noxilo. Lexe
eni amaisou soxu ne, la sou eni alavu manina lexe ngingi ngane'e sou ngatulunexe uasi
mo lexe ngingi ngamitema sou kalavoi uasi. La sou eni alivunoxu vivinge ane uxoo
noxilo 'o sou ulivu ulai noxinge. La sou ngingi ngane'e ngaxoo lai 'o sou ngavaivaoli
sou ngano'u lamoli.’ ”
35 Mixali mia'alou mami'a aloxo ne xe mukalu la sou ane'i vilevilesi ne milulusou
tivativaxa'a sou milaasou la'ilali e milai miloto ne, xe ie'i muvaxa loxo 'o la, lamoli'a
soxisoxisou kalumo ane muai no nano no tivativaxa'a 'o, la mimama'u misevile.
Mami'a kalumo ne mumama'u misevile.
36 Xe muavuti la muvikalane'i ta 'olu ne lexe, “Nga'oxole mole eni ta 'alixeni
tasitasiauxa'a noxilo ukalu io? Iosepu tasiauxu tei mo musu'a ne. Ka Simeoni
ane kalumo tasiauxu ne. Ia ngingi a ngevikala lexe ngano'u Beniamini kalumo sou
ngalailixu la. Ia talu la axoo laixe.”

✡ **42:22:** Tav 37:21-22

37 Xe 'olu Luven muavuti la muvikalanu momu aloxo 'o, “Ano'u mo alailixu, xe namalei lexe eni alivu uxali noxine ia, anu uasi, la sou eni melo ano'a ta 'alixeni ta mulu tamei ine'e noxine sou nave'a isoli. Na'italonu Beniamini no avolo mo eni melo asaxila'u sou alailixu ka alivunoxu une'e noxine.”
38 Ia momu ne, pekia'u misevile. Muavuti la muvikalane'i ta 'olu, “'Alixeni 'o umomomo sou umulingengi uasi manina, xo vimou ane musoli ne, ia anusisi soxusi ane noxou taxolu 'o. Ngalailixu uasi xo loxo 'o io, mii vile uvau no vote'i. Ngamalei, eni soxu ane a aululu manina mukalu, lexe mii vile masua uxali noxou la eni talelixu misevile mole eni asoli mo alu'elai no tualasi'a ta mitema sou soli.”

43

Ane'i Ilai ne Aixiputo La

1 Ioxe, soli toxoxa'a muxali ne mulai mutaasou xalexalee tuatuala no lia ne Kanani mukalusi mole mu'oki'oki tani manina.
2 Iakovo ilo'a ta 'olu mi'ou la'ilali e ta 'olu milai milotonu ne Aixiputo ne mole mukalu. La sou mami'a muavuti la muvikalane'i, “Ta molomolo, ngalutu mo ngalai ngalotonenge la'ilali se'i la.”
3 Xe 'olu Iuda muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Ani, nexi talai. Ia aloxo nexi tevikalanenixu ne. Itema ne muvikala pekia'u noxixe lexe anu umomomo sou umaisixe lexe nexi tano'u Beniamini ulai sou umaisou, xe uasi, la anu umomomo sou nexi talai taxali noxou uasi.
4 Ia, lexe nini oponeni u'osasi mo na'italonu Beniamini ne une'esi mo noxi'a talai, la sou nexi talai sou talotonuxene la'ilali.
5 Xe uasi, la nexi umomomo sou talai uasi. Xo aloxo nexi tevikalaneni ne. Itema ne muvikala pekia'u noxixe misevile lexe anu umomomo sou umaisixe lexe nexi tano'u Beniamini ulai sou umaisou, xe uasi la anu umomomo sou nexi talai taxali noxou uasi.”
6 Xe Isilaeli muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi nge'oxonu tu'umaxu ano 'o musu'asilo manina. 'Ei muvikalangengi lexe ngavikalanu itema ne lexe ngingi vivinge a muxolu no tuala?”
7 Xe ane'i miavuti la mikolinu aloxo 'o, “Ua anu umolo tali'i misevile. Mutali'isi'a ta mineminexi, xe mutali'i lexe, ‘Maminge a uxoxoolusi 'o? Mo vivinge vile la uasi?’ La sou nalomu, anu molusi mutali'isixe aloxo ne, la sou ane nexi tekolinu tali'i iou ne mukalusi. Nexi talavusou lexe anu uvikalanexi sou tano'u vivixe soxu 'o ulai sou noxi'a talai noxou uasi.”
8 Iuda muavuti la muvikalanu momu la, “Na'apixu mamu! Na'italonusi une'e noxilo mo noxi'a talai ane alalae 'osi xo loxo 'o io, nini mo nexi mo, ta 'ili'ilixe mo ta semasemamexi kalumo ne massi la nenge nenge'a tasoisoli ukalusi no 'a soli ane 'o.
9 Une'esi mo noxi'a talai. Naxavutala piena uasi, eni melo asaxila'u. Ia ulai xe namalei lexe eni alivunoxu une'e noxine uasi, la susu ane ne anu susu noxilo. Ulai la vaikalasou utelo noxilosi mole maulixo ukalu.
10 Lexe nini opoone u'osasi sou na'italonu Beniaminisi mo noxi'a talai palea, la male ano 'o ne nexi telai mo telivu mune'e alaxu tamei mukalu.”
11 Xe mami'a Isilaeli muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Ioxe, nenge vote'i vile la sou tamulinu uasi, ia lexe nenge tamulinu aloxo ngelelemolu ne, la anu laixe musuku lexe ngingi ngalai, la ngatavule mimii se'i ane lailaixe musuku molu no lialia nenge 'o loxo lamalasile mo unuxu lexaxu mo mii ane tuma'u laixe sou la'ilali mo ovu vile lexaxu tuma'u lailaixe mo la'uele lailaixe mo ngataataa no tivativangenge ulai xou itema tila ne loxo lolovolo noxinge ulai noxou.
12 Mo ngano'u lamoli ane sou ngaloto no anu xe ane mulivu muai no nano no tivativangenge. Xo loxo 'o io male, ane'i ie'i si'isou la mitaataa mulivu la.
13 Ngatila'u vivinge soxu 'o mo ngapasipaa ngalivu ulai.

14 Lataua anu xaviinu musuku, molu u'oxonu itema sou anu tanungenge la,
ulivunoxu Beniamini ilou Simeoni ine'e noxinge. Ia lexe Lataua umasaxa lexe eni
axovulaune'i ta 'alixeni, la eni axovulaune'isi."
15 Xe ane'i miavuti 'o la, mimolo mimii e mami'a muvikalane'ixu lexe ino'u ne mo
mino'u lamoli ane sou iloto la'ilali no anu xe ane mulivu 'ole. Xe mikasi vaxa noxou
Beniamini 'o la, milai ne Aixiputo. Milai xe mixali, la milai mipala'a avile noxou Iosepu
iou.
16 Xe anu Iosepu mumaisou Beniamini no taine'i, la muvikalanu itema vile sou xaixai
noxou e sou usaxisaxila'u taasou ne aloxo 'o, "Nano'a ta mitema 'o mo nalailixa'a no
tani noxilo, xo noxi'a ta'ani no aso lixinu. Ka nalai nasa'avunoxu kau vile mo navau.
Navau ukalu, la sou ulai uxutu. Xe nalalaxii la'ilali se'i sou noxi'a ta'ou ilou."
17 Itema sou xaixai mulomu aloxo ne xe mukalu, la sou anu muno'a Iosepu ta
vimovimou ne sou mulailixa'a no tani noxou vimo'a ne.
18 Muno'a sou mulailixa'a no tani, ka ane'i ne tane'i kalaua sou 'ume, tane'i mukuni
lexe, "Anu a une'enenge 'o, xo tava'u no anu lamoli e mulivu mune'e no tivativanenge
loxo tene'e tei. Xe, la sou itetelisinge ka ino'a ta donkimenge ilaii'a. Io sou ane'i
ino'inge sou i'oxonenge taxali loxo ta mitema sou upalupalusinge sou ta'oxo'oxo
mixumixu."
19 Xe mimalei loxo 'o la itema sou xaixai noxou Iosepu e uxoxoolu no taasou sou
usaxisaxila'u ane mune'e mutulu no aitenga, la sou ane'i miavuti vaxa la mivikalanu
lexe,
20 "Ae, tila. Nexi tene'e alaxu vile tei sou telotonexe la'ilali lai 'o.
21 Ia telivu, la telai tema'ila no vote'i. Xe telulusou tivativanexe vilevilesi sou lexe
tamaisou la'ilali e, mitaataanexe ne, la tekuluke xo lamoli e nexi vilevilesi telosi'a lapee
sou la'ilali nexi teno'u 'o, ane mulivu mune'e muai no tivativanexe ne. La sou nexi
tene'e 'o sou talivunoxu lamoli ane ne,
22 xe teno'u ane sou nexi talotonexe la'ilali se'i la no anu. Nexi tanexi liliu lamoli
ane mulivu 'o xo, nexi talavusou itema ane mulivunoxu uasi manina."
23 Xe anu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngaxavutala piena uasi. Mo nga'ume
uasi. Male Lataua noxinge, anu Lataua noxou mamingesi ane mulivunoxu lamoli-
mengi ne. Ia mii vile uasi, xo lamoli ne a eno'u." Xe ili'i la sou mulai muno'u Simeoni
sou mune'enu noxi'a.
24 Muno'u Simeoni mune'e noxi'a mukalu, la sou muolene'i sou mu'unalailixa'a no
nano no tani noxou vimo'a ne. Xe muavuti la mulai mutau lexa mulailixu noxi'a sou
mi'uinu tavatava'a no anu, xe mukalu la mulai mu'a'ane'i ta donkii'a.
25 Mixoxoo no nano ne sou mixoxoomaiou Iosepu sou une'e sou ilo'a i'ani, la ane'i
mipitanu mimii se'i lailaixe ane ane'i mino'u no tualasi'a mune'e sou ilolovoloxu no
anu.
26 Mixoxoo xe aso lixinu la anu Iosepu mune'e muxali noxi'a 'o. Xe ane'i mipasipaa
'o la, milai noxou sou milolovoloxu no anu mimii se'i e mino'u no tualasi'a mune'e.
Xe miavuti la mitulutulu no tava'a vo'uvo'uxu no talaxu sou mitangatulu mulu'elai
noxou sou mitoxonu.
27 Xe anu muavuti la mutali'isi'axu maulixa'a, lexe ane'i laixene'isi. Xe muavuti
la muvikala lexe, "Ngene'e tei, la ngea'aloxenixu aululu maminge soxu lexe anu a
uxoxoolu no tuala, la loxovaa noxou? Anu a uxoxoolu laixenusi?"
28 Xe ane'i miavuti mivikalanu vimo'a ne lexe, "Tilasixe, mamixe ne anu soxu a
uxoxoolu mo laixenusi." Xe miavuti la mitulutulu no tava'a vo'uvo'uxu mulu'e no
talaxu la, sou mitangatulu mulu'elai noxou sou mitoxonu la.
29 Xe Iosepu iou muvaxa la mumaisou vimou soxu e ualasou lexe Beniamini anu
vimou manina ilou neni'a vilesisi la sou mutali'isi'a lexe, "Vivinge sou ane kaluxusinge
e, ngevikalalelixu ano 'o?" La sou iou mulai noxou Beniamini sou muvikalanu lexe,
"'Ei soxu, Lataua uxoo noxine mo ualusine."

30 Xe muavuti no lia noxi'a ta vimovimou ne la mulai avile no nano no taasou xo
mumaisou vimou Beniamini la tanuxu misevile. La 'ala'alai sou utama no ie'i. La sou
ane anu mulai mutalumeiou tamaxu no anu sou mutama.
31 Mutama mukalu, la mulai mu'uinu iou. Ka sou muuatulai no ale ne la tamaxu
mulokolaxu ne ia pekia'usi sou muvikalane'i ta mitema noxou sou ino'u la'ilali une'e
sou ulosi'a.
32 Ane'i mino'u la'ilali ne mukalu la sou Iosepu ne, milai mimuxaxu na'u no luu vile
va'axu sou anusisi mulai muxolu sou muno'u. Xe ta vimovimou ne, milai mikaline'i
sou mi'ani no luu vile va'axu mo. Xe ta mitema se'i ne Aixiputo e ilo'a Iosepu ixoxolu
no tani noxou ne, mi'ani va'axu mo, xo ta Aixiputo ne, ilavusou ilo'a ta Evalaio ixolu
ipipita sou i'ani'ani uasi.
33 Ane'i ilo'a ta Evalaio ixolu ipita la, ane ne masua misevile noxi'a ta Aixiputo. Xe
ane'i ta vimovimou mimaisou mine ane'i mixoluxolu loxo no talaxa'a mulai noxou,
la mikuluke, la ie'i mukaai'a ngatongato'o. Xo ane'i mita'olu sou mi'ani ne la, vimo'a
ane laposalaxu muxolu tei, ka sou vimo'a ane tameisi'a ka tatalusi'a xoo la sou mulai
mutalo noxou Beniamini.
34 Xe ta mitema sou xaixai noxou anu Iosepu miavuti la, ivavauxa'a ta vimovimou
la'ilali ne molu loxo no luu sou na'u la'ilali ne, ulalai loxo noxi'a. Vimo'a soxu e
Beniamini ne, mivau xou la'ilali piena misevile loxo umomomo noxi'a ta mitema
ta'uve sou i'ou. Ane'i ilo'a Iosepu mi'ani mo miie.

44

Iosepu Siliva Kapuxu

1 Xe ilo'a mi'ani mukalu, la sou Iosepu muvikalanu itema e sou usaxila'u taasou ne
aloxo 'o, “Nalai mo namoloxa'a ta mitema 'o la'ilali mo nataataa u'una no tivativaxa'a
vilevilesi mo u'ana'ana manina. Nataataa e piena. Xe ukalu la, nataataa lamoli'a
vilevilesi ne ulivu ulai no nano no tivativaxa'a vilevilesi. Namuxaxu teiteixi no
tivativaxa'a anaanaxu.
2 Ia vimo'a soxu e kaluxusi'a ne, nano'u kapuxo siliva 'o, ka nataanu ilou lamoli ulai
no nano no tivaxu.” Xe anu itema ne muavuti la, alaxu vilesisi. Mu'oxonu mimii ne
mukalusi aloxo tatilasou mupela'uxu ne.
3 Ilo'a miai xe mitulu no kakau manina, la ta mitema sou xaixai noxou Iosepu ne
misaxane'i ilo'a ta donkii'a sou milai.
4 Milutu mo mi'umesou tuala tila ne mo ilai no paxa uao ia, Iosepu muavuti la
muvikalanu itema sou xaixai noxou e usaxisaxila'u taasou ne aloxo 'o, “Nalutu mo
namuline'i ta aliku e milivu alalae 'o mo lexe naxalisi'a la natali'isi'a aloxo 'o, ‘Loxovaa
ane nexi te'oxo laixe noxinge ia, ngingi ngekoli no anu masua 'o la ngepakalinu tila
noxilo siliva kaluxu o?’
5 Kapu ane ne anu uie no anu xe sou ulavu no anu sou umaisou mii ane utalume
kalumo. Susu ane ngingi nge'oxonu 'o anu mutila misevile!”
6 Xe anu itema sou usaxisaxila'u taasou Iosepu ne muavuti 'o la mumuline'i anu
Iosepu ta vimovimou ne xoo la, mulai muxalisi'a. Xe muavuti la, muvikalane'i aloxo
tila noxou mupela'u ne.
7 Xe ane'i miavuti la mikolinu, “Ae, tila. Tali'imeni ne laaxu loxovaa? Nexi tanexi
lili. Nexi telavu lexe nexi ta'oxo 'ilixo vile loxo ne uasi manina.
8 Namaisou, nini nelavu lexe nexi mexe no lia xalee ane ne Kanani sou telivu tene'e
'o la nexi teno'u lamoli e texalisou no tivativanexe anaanaxu vilevilesi sou telivunoxu
mune'e. Ia nexi tapakalinu xoulu ilou siliva no taasou tila noxine loxo ne mole loxovaa
o?”
9 Xe miavuti moso la misolonu vaikalai'a mulai noxou itema ne aloxo 'o la, “Ae, tila.
Lexe nini naxalisou vile noxixe 'o muno'u kapu ne, la uulua avilesi. Ia nexi latala 'o,
nexi taxolu noxine sou napalupalusixe sou ta'oxo'oxo mixemixene.”

10 Xe anu muavuti la muvikalane'i lexe, “Ua ma'i, eni emasaxa aloxo ne. Anu ane lexe eni axalisou kapu noxousi, ane eni ano'u sou ulai uxolu noxilo sou eni apalupalusou sou u'oxo'oxonu mixomixo, ia ngingi latala nesi ngalivulivu ulai no tualasinge.”

11 Xe ane'i milomu aloxo ne, la mita'olunu tivativaxa'a no lia alaxu vilevilesi. Ka me'a milulusou tivativaxa'a ne anaxu vilevilesi.

12 Xe milulusou mukalu, la sou anu itema ne molu mune'e sou mukamuli kapu ne no nano no tivativaxa'a. Uxilexilenu tivativa ne laixe loxo 'o. Musoko noxou vimo'a ane laposalaxu xoo la sou, mulai musivitanoxu noxou soxu e kaluxusi'a. La sou muxalisou siliva kapu tila noxou ane noxou Beniamini no tiva.

13 Ta vimovimou mimalei loxo 'o la manina. Xe miavuti la misinasinanu tokolomoi'a no vasime'a vilevilesi ne mukalu. Xo tane'ixu misevile. Xe miavuti no lia 'o la, mitelo mixamixa'a no latane'i ta donkii'a alaxu vilesisi, xe miavuti la milivu mulai ne Aixiputo.

14 Milivu xe milai mixali no tani noxou Iosepu ne, la anu Iosepu a uxoxoolu no taasou nesi o. Iuda ilo'a ta vimovimou mi'unalai no taasou la mitulutulu no tava'a vo'uvo'uxu sou mitangatulu mulu'elai no talaxu vimo'a sou mitoxonu ne.

15 Xe anu muavauti la mutali'isi'a, “Ngingi nge'oxonu 'ilixo ma'i ane loxo 'o? Ngalavu lexe itema vile loxo eni umomomo sou ulavu mii ane utalume uasi?”

16 Vimou Iuda muavuti la mukolinu aloxo 'o, “Tila, nexi talemolu mii ma'ia la ulai noxine? Mo nexi tavikala piepiena sou taxilili lexe nexi ta'oxonu mii ano 'o uasi, loxovaa e Lataua molusi mupala'alixu susu noxixe 'o io. Maasi la nexi latala ukalusi 'o ne, nini nano'ixe sou nexi taxolu noxine sou napalupalusixexu mixemixene sou nexi ta'oxo'oxonu. Ia anu ane muno'u kapuxenesi uasi. Nexi noxi'a ukalusi.”

17 Xe Iosepu muavuti la muvikala aloxo 'o, “Uasi manina! Umomomo sou eni a'oxonu loxo ne uasi! Anu ane muno'u kapusi ane anu uxolu noxilo sou apalupalusou sou u'oxo'oxo mixomixo. Ia, ngingi latala nesi mii vile noxinge uasi. Tangengi uai laixesi mo ngalivu ulai noxou maminge.”

18 Xe Iuda muavuti la musuku mulai 'alai noxou Iosepu ka muvikalanu aloxo 'o, “Tatila noxilo. Eni emaisine la nini aloxo tatananu tuala ne Aixiputo manina. Ia na'apixo mamu, ieni uvaxailosi mo avivikalaneni 'o. Ia la'iaxene'ilo mamu.

19 Nalomu, no voxo ane loxo nexi tene'e tei, la nini netali'isixe lexe, ‘Maminge a uxoxoolu mo vivinge vile la uasi?’

20 La sou nexi tevikalaneni lexe, ‘Ua ma'i, mamixe soxu ne aululu. Anu a uxoxoolu. Ilou vivixe soxu ane kalusixe. Anu mamixe soxu ne, aululu ia, anu mupalaa vivixe soxu ne. Mo vimou vile kalumo, ia vimou ne musoli. Ane'i ilou neni'a vilesisi, ia anu vimou soxu nesi ane umauli uxolu ne. Momu tanuxu mo usaxila'u laixe misevile.’

21 Ia tatila, nini nevikalanexi lexe nexi talai tano'u mo tane'enu noxine mo namaisou.

22 Xe nexi teavuti la tevikalaneni lexe anu umomomo sou u'umesou momu uasi, xo maasi xe anu u'umesou la momu soxu ne anu ukalu.

23 Xe nini neavuti la nevikala toxoxa'a noxixe lexe nexi umomomo sou namaisixe lexe nexi tano'u vivixe ane kaluxusou une'e noxine. Xe uasi, la umomomo sou nexi tane'e taxali noxine uasi.

24 Nexi telomu noxine aloxo ne xe mukalu, la sou nexi telutu sou telivu mulai noxou mamixe la tea'aloxu vaivaikalameni e nevikalanexixu.

25 Xe anu muavuti la mupalusixe sou talivu une'e 'o la sou taloto la'ilali sevile la.

26 Xe nexi teavuti la tevikalanu lamana aloxo 'o, ‘Nexi umomomo sou talai uasi. Xo maasi xe nexi talai, la umomomo sou tila opoonu usexelaixe sou nexi talai noxou uasi manina. Ia lexe nexi tano'u vivixe ane kaluxusou 'o ulai, la sou anu opoonu usexelanexe sou nexi talai taxali noxou aloxo anu molu mulemolu noxixe ne.’

27 Anu mamixe soxu muavuti la mukolinu vaikalamexi ne aloxo 'o, ‘Ngingi ngelavu lexe semaxeni mivo'one'i ta 'alixeni ta mulu tamei.

28 Vile ane mu'umesilo tatei mo ne. Male ta mii se'i mivau ne, xo amaisou uasi xoo
mole ane mune'e mutalo vaimomo 'o.
29 Ia maasi xe ngingi ngano'u soxu 'o sou ngalailixu xe mii vile uvau no vote'i, ka
eni asolisi mo alu'elai no tualasi'a ta mitema sou soli. Xo eni soxu ane aaululu ukalu
'o. La tu'umaxu ane ne umomomo sou ukalusou maulixosi.'
30-31 Ia vaimomo 'o, tatila nalomu lexe eni alivu ulai noxou mamilo xe anu umaisou
maulu 'o no tava'ilo uasi, la anu ukalu soxu. Xo 'olu nesi ane anu 'e'enu manina ane.
Mamixe soxu ne anu aululu maninanu. Ia lexe nexi talivunoxu 'olu ne uasi, la nexi
mexe taolexu soxusi la, anu usoli mo ulu'elai no tualasi'a ta mitema sou soli.
32 Anu mamilo ne mu'apixu 'olu ne pekia'u misevile. Ia eni melo eavuti la epala'alixu
masaxa noxilo maninasou mulai noxou aloxo 'o, 'Naxavutala piena uasi, une'e la
sou eni melo asaxila'u. Ia ulai xe namalei lexe eni alivunoxu une'e noxine uasi, la
tu'umaxu ano 'o ne, vaikalasou utelo ane noxilo 'osi mo ulai utalo lexe eni akalu.'
33 La sou nalomu, eni emasaxa aloxo 'o, eni ano'u tanixu maulu 'o mo axoo noxine
'o sou napalupalusilo sou a'oxo'oxonu mixemixene, ia na'italonu soxu mo ulai noxi'a
ta vimovimou mo ilo'a ilivu.
34 Lexe maulu 'o nexi noxou talivu ulai noxou mamixe uasi, la enisisi alai axali noxou
loxovaa o? Xo eni amasaxa lexe amaisou tu'umaxu ano 'o uvila'isou mamilo uasi."

45

Iosepu Mupala'alixu Mulai Noxi'a Lexe Anu Vimo'a

1 ✡Iuda uvivikalanu aloxo ne la Iosepu ne tamaxu mulokolaxu mukalu sou lexe
utama. La sou muvikalane'i ta mitema sou xaixai noxou sou milaalaa mulai no ale
ia anusisi ilo'a ta vimovimousi mixolu no nano ne sou anu mupala'alixu mulai noxi'a
lexe anu Iosepu, vimo'a.
2 Xe mutaloxu iii mie 'olu'olu uasi manina la ta mitema ne Aixiputo ilo'a ta mitema
sou ixoxolu no taasou tatananu tuala ne milomusou.
3 Iosepu muavuti la muvikalane'i ta vimovimou aloxo 'o, "Eni Iosepu a, loxovaa,
mamilo a uxoxoolu laixesi?" Xe ta vimovimou milomu vaxa noxou aloxo ne, xe
mi'ume misevile la milemolu ma'ia.
4 Anu muavuti la muvikalane'i, "Ngasuku une'e 'alai noxilo." La ane'i misuku
mulai noxou. Xe anu muavuti la muvikalane'i la, "Eni vivinge Iosepu a, ngingi menge
ngeno'ilo ka nge'italoleli no avo'a ta mitema ne Midiani sou milotoleli, la sou mino'ilo
mine'eleli ne Aixiputo 'o.
5 Ia mamu ngaxavutala piena mo mamu ngamaela no anu 'ilixo ane nge'oxo noxilo
ne uasi, xo eni elavusou lexe Latauasi ane Anu molu mupalusilo sou eni euli mune'e
'o sou apamauline'i ta mitema.
6 Soli toxoxa'a te muxali 'o, uao tauu ie sou tamei ano 'o. Ia tauu ie tau've a uao
uxolu 'o. Umomomo sou evile uxaxai mo ukookooli la uasi manina.
7 Lataua molusi mupalusilo sou euli ene'e 'o sou apamaulingengi ngongi'a ta
xasixasinge ilo'a ta 'ilusulusungengi mo sou mamu ngasoisoli. Vote'i ane Lataua
mu'oxonu 'o iou vile mo.
8 La sou eni emasaxa lexe ngingi ngalavu lexe ngingi ngapalusilo une'e 'o uasi.
Lataua ane anu molu mupalusilo ene'e 'o. Anu mu'oxole exali loxo tatananu tuala
ne Aixiputo momu loxo molomolo vile momu usaxila'u mo asaxila'a ta mitema no
taasou ne ukalusi mo amitema sou saxisaxila'u si'a ta mitema no xalexalee tuatuala
no nano ne Aixiputo ukalusi.
9 ✡Ia alalae 'osi 'o, ngapalea mo ngalivu ulai noxou mamilo mo ngavikalanu aloxo
'o, 'Vaikala ano 'o molu noxou 'iline Iosepu, muvikala aloxo 'o. Lataua muno'ilo
mune'eleli ne Aixiputo 'o mole mu'oxole exali loxo itema sou saxisaxila'usi'a ta
mitema no xalexalee tuatuala lai 'o. Ia naxoxoolu la uasi, napalea une'e noxilo.

✡ **45:1:** Apo 7:13 ✡ **45:9:** Apo 7:14

10 Nane'e la sou naxolu ne Xosen 'alai noxilo. Ngongi'a ta 'ili'iline mo ta xasixasine
mo ta sipsipmengi ilo'a ta mee, mo ta kau mo lavulavulutimengi tavu'alo ukalusi ne.
11 Nane'e naxolu ne Xosen 'o mo sou eni asaxila'ine, xo soli tila e muxali 'o ne, tauu
iexu ta'uve a uao. Eni emasaxa aloxo ne, xo emasaxa lexe ngingi ngongi'a ta 'ili'iline
mo ta xasixasine mo ta minemine latala ilo'a ta sipsipmeni, mo ta mee ilo'a ta kau ne
mamu ngaxolu sou soli lai ne.' "
12 Xe muavuti la muvikalane'i ta vimovimou aloxo 'o la, "Emasaxa lexe ngingi
mo vivilo Beniamini 'o, ngamaisilo mo ngalavusilo. Evile uasi, eni Iosepusi ane
avivikalangengi 'o.
13 Ngalai mo ngavikalanu mamilo lexe eni ene'e exolu ne Aixiputo 'o la, mi'oxole
exali itema tila vile manina. Mo ngavikalanuxu mimii tavu'alo e ngemaisou lai 'o.
Ioxe ngapalea ulai mo ngano'u mamilo une'e 'o."
14 Muvivikalane'i aloxo ne xe mukalu, la sou muavuti sou mulai mu'aulaxu vimou
Beniamini la mutama. Xe anu Beniamini kalumo mu'aulaxu vimou la mutama.
15 Xe muavuti la musuku mulai noxi'a ta vimovimou 'ole sou mutimunu xalexalene'i.
La tama 'a ululu'e noxi'a. Ilo'a mitama mukalu, la sou ta vimovimou tane'i laixe sou
ilo'a mivivikala.
16 Xe ili'i xe a'alosi'a anu Iosepu ne ilo'a ta vimovimou mulai muxali noxou tatananu
tuala ne Aixiputo ilo'a ta tatila sou xaixai noxou, la opone'i mu'osa misevile.
17 Xe anu tatananu tuala ne Aixiputo ne muavuti la muvikalanu Iosepu aloxo 'o,
"Navikalane'i ta viivine mo itelo tivativasou la'ilalixa'a noxi'a ta donkii'a mo ilivu ulai
no xalee lia ne Kanani,
18 mo ino'u maminge ilo'a ta mingemingengi ane mixoluxolu 'ole mo ilivu ine'e
noxilo. La sou eni a'italonu lia xalee vile ane laixe mo lovoxu misevile lai 'o sou nga'ani
laixe.
19 Navikalane'i mo ino'u karisi se'i ne Aixiputo 'o kalumo sou itelone'i ta 'ili'ili'a ilo'a
ta semasemai'a mo maminge ngongi'a mo ino'a ine'ene'i 'o.
20 Ixavutala no anu mimii e i'umesou ne Kanani ne uasi, xo mimii ane lailaixe lai 'o
ne, ane'i na'asi."
21 Ioxe, ane'i Isilaeli ta 'olu miavuti la mi'oxo aloxo tatananu tuala mulemolu noxi'a
ne. Iosepu mulosi'a karisi aloxo tatananu tuala mulemolu ne mo la'ilali kalumo sou
i'ou tuxane'i no vote'i.
22 Mulosi'a ta vimovimou ne tokolomo vilevilesi, ia vimou Beniamini ne, mulosou
ta'uve xe lamoli siliva alelaxu itemaxu mavulovexa vile mo itemaxu ta'uve (300).
23 Xe muavuti la musovane'i iu momu ta donki ta mulu mavulovexa vile la mutelonu
mimii lailaixe ne Aixiputo noxi'a, xe ta donki ta sema mavulovexa vile kalumo la
mutelonu momu la'ilalixu mo la'ilali se'i kalumo sou vote'i.
24 Mulosi'a mimii ne mukalu, la sou mupalusi'a sou milivu milai, la muvikalane'i
aloxo 'o, "Ngalai ia nga'oto'oto no vote'i uasi."
25 La sou ane'i milutu ne Aixiputo ne sou mitelai ne Kanani sou milai noxou mami'a
Iakovo.
26 Milai mixali la mia'alou mami'a aloxo 'o, "Iosepu usoli uasi! Anu a uxoxoolu!
Anu muxali loxo itema sou saxisaxila'u sou xalexalee tuatuala no nano ne Aixiputo
mukalusi!" Xe mami'a mulomu aloxo la mukuluke la ulee muvava avile, ia anu
muloxomale lexe ane'i ikakalavoinusi.
27 Ia ane'i mivikalanuxu vaivaikala e anu Iosepu muvikalane'ixu, xe mumaisou
karisi e anu musova mune'e sou uno'u ulai ne Aixiputo, la tanu ne muai se'isisi loxo
'o.
28 Xe Isilaeli muavuti la muvikala aloxo 'o, "Manina musuku! Eni elavu lexe 'alixeni
Iosepu usoli uasi. Anu laixe lexe eni alutu mo alai amaisou tei 'o, ka sou asoli."

46

Iakovo Ulai ne Aixiputo

1 Isilaeli mulomu aloxo ne xe mukalu, la mutaxusou miumiu sou ilo'a ta 'olu ilo'a ta
semasemai'a mo ta 'ili'ili'a mo ta minemine'i latala ne mivula sou milai ne Aixiputo.
Milutu xe milai mixali ne Beru-seva, la anu mu'elaxa'a ta sipsip se'i lai ne mulai noxou
Lataua. Anu Lataua noxou momu Aisaki.
2 Xe no 'olovoxo, la Lataua muxali noxou la mumaisou loxo ta mitema imaisou mii
no anu aipiepiena. La mu'avalou, "Iakovo! Iakovo!" Xe Iakovo muavuti la mukolinu
aloxo 'o, "Ma'ia ne! Eni 'a!"
3 Xe Lataua muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Eni Lataua, Lataua noxou mamine.
Nalutu mo nalai ne Aixiputo, ia na'ume mamu, xo eni axalixa'a ta 'iline mo ta
xasixasine mo ta 'ilu'ilusuneni sou ixali ta mitema tavu'alo sou tuala vile toxaxa'a
manina lai ne.
4 Eni amulineni sou nengei talai taxolu ne Aixiputo ne. Xe ili'i, la eni ano'a ta
xasixasine ilo'a ta 'ilu'ilusuneni sou alivulixa'a ine'e no liangenge ngongi'a ne la. Nalai
naxoo ne xe, no voxo ane sou nasoli, la Iosepu uxoo alai noxine."
5 Ioxe, Iakovo mulutu sou mu'umesou tuala ne Beru-seva la, Iakovo ta 'olu mitelonu
anu mami'a ne ilo'a ta xasoxasou ilo'a ta neeni'a no anu karisi e tatananu tuala ne
Aixiputo musova mulai sou milailixa'a.
6 ✡Mino'a ta kaui'a ilo'a ta sipsipi'a mo ta meei'a mo lavulavuluti'a tavu'alo ne
Kanani ne sou milai ne Aixiputo. Ta minuminu latala ne muno'a sou ilo'a milailai.
7 Muno'a ta 'olu ta mulu mo ta xasoxasou ta mulu mo ta 'olu ta sema ilo'a ta
xasoxasou ta sema sou ilo'a milai.
8 Ane'i anu Isilaeli muno'a sou milai ne Aixiputo ne, ia ta 'olu ta mulu ualaualasi'a
aloxo 'o. Luven, anu 'olu laposalaxu,
9 ilo'a ta 'olu. Ta 'olu ualaualasi'a ane, Kanoko ilou Palu mo Esuloni ilou Kami.
10 Simeoni xe ta 'olu. Ta 'olu ualaualasi'a ane, Iemuelu ilou Iamin mo O'adi ilou Iakin
mo Sokaru mo Saulo. Saulo ne, sema vile ne Kanani 'ilie.
11 Levi kalumo ilo'a ta 'olu. Ta 'olu ualaualasi'a ane, Xeson ilou Koati mo Merari.
12 Iuda ilo'a ta 'olu kalumo. Ta 'olu ualaualasi'a ane, Peresi ilou Selau. Ta 'olu tamei
la ane, Eru ilou Onani. Ia ilou misoisoli ne Kanani. Iuda 'olu vile e ualasou lexe Peresi
mupalaane'i ta 'olu la ualaualasi'a ane, Esuloni ilou Amulu.
13 Isikali ilo'a ta 'olu. Ta 'olu ualaualasi'a ane, Tola ilou Pua mo Iasupu mo Simuron.
14 Sevulon ilo'a ta 'olu. Ta 'olu ualaualasi'a ane, Sereti ilou Eloni mo Ialelu.
15 Ane'i ane ne, anu Iakovo ta 'olu e semau ualasie lexe Lea, ilou anu Iakovo
mixalixa'a ne Mesopotamia. Lea mivo'one 'ilie sema vile kalumo, ualasie lexe Tina. La
sou anu Iakovo ta 'olu ilo'a ta xasoxasou mo ta 'ilu'ilusunu ane Lea mixalixa'a itiitisi'a
muxali loxo mavulovexa tatalu mo tatalu (33).
16 Ioxe, Iakovo ta 'olu se'i la ano 'o. Vile ualasou lexe Xati. Xati ta 'olu ualaualasi'a
ane, Seponi ilou Axi mo Suni mo Esubon mo Eri mo Arodi mo Areli.
17 'Olu vile la ane, Aselu. Aselu ta 'olu ta mulu ane, Imuna ilou Isiva mo Isivi mo
Beria. Xe vimo'a sema ane Sela. Aselu 'olu vile e ualasou lexe Beria, mupalaane'i ta
'olu ane, Eberu ilou Malakieli.
18 Ane'i ane ne anu Iakovo ta 'olu ilo'a ta xasoxasou mo ta 'ili'ilusunu ane anu ilee
Silipa mipalaane'i ane. Silipa ne ane sema e Lavani muno'e sou milai mixoo noxie 'olu
Lea sou ipalupalusie sou i'oxo'oxo mixemixe ane. Itiitisi'a muxali loxo, mavulovexa
vile mo mulelia ta'uve mo muvaxa simi vile.
19 Ioxe, Iakovo semau ane ualasie lexe Lakeli, ane mivo'one'i ta 'ilie noxou mulue
ne ane, Iosepu ilou Beniamini.
20 ✡Xe Iosepu mu'uluxe Potipera 'olu ualasie lexe Asenata ne Aixiputo ne, la sou ilou
mupalaane'i ta 'ili'a ta mulu tamei. Vile ualasou lexe Manase, xe vile ualasou lexe
Epalaimu. Potipera ne anu aili'i ne Eliopolisi.
21 Xe Beniamini la mupalaane'i na'u ta 'olu ane, Bela ilou Beke mo Asibelu mo Xera
mo Naamani mo Eki ilou Rosi mo Mupimu mo Upimu mo Ati.

✡ **46:6:** Apo 7:15 ✡ **46:20:** Tav 41:50-52

22 Ane'i ane ne anu Iakovo ilee Lakeli ta 'ili'ili'a ilo'a ta xasixasi'a. Itiitisi'a muxali
loxo, mavulovexa vile mo mulelia tami'a.
23 Iakovo 'olu vile la ane Den. Den mupalaanu 'olu vilesisi ane ualasou lexe Usimu.
24 Xe 'olu ane ualasou lexe Napitali, mupalaane'i ta 'olu ane Iakusielu ilou Xuni mo
Ieseru ilou Silemu.
25 Ane'i ane muxatele tamei ne, Iakovo ilee Vila e Lavani muno'e sou mulosie 'olu
Lakeli sou ixolu noxie sou ipalupalusie sou i'oxo'oxo mixemixe mipalaane'i.
26 Itiitisi'a Iakovo ta 'olu ilo'a ta xasoxasou mo ta 'ilu'ilusunu e milai sou mixolu ne
Aixiputo ne ane, mupita la muxali loxo mavulovexa muxatele vile mo muxatele vile.
Ia ta 'olu ta semasemai'a ne iitisi'a ipitane'i uasi.
27 ✡Iosepu mupalaane'i ta 'olu tamei lai ne Aixiputo ne, la sou itiitisi'a mutelai muxali
loxo mavulovexa muxatele tamei.
28 Ilo'a mimuamua'i xoo xe milai, la Iakovo mupalusou 'olu Iuda muuli sou ulai
uvikalanu Iosepu une'e ualaxa'a ne Xosen. Xe ane'i mine'e mixali ne Xosen,
29 la Iosepu mutelo no anu karisi sou 'oto'oto noxou sou mune'e muxali noxou
momu Isilaeli. Mune'e xe muxali noxou momu ka mu'aulaxu la utatama xoo mole,
maxuveeni loxo 'o.
30 Xe momu muavuti la muvikala aloxo 'o, "Eni a'osa sou soli, xo eni a ene'e mo
emaisine 'o mo elavu lexe nini a naxoxoolu."
31 Xe Iosepu muavuti la muvikalane'i ta vimovimou ilo'a momu ta minuminu ane
ilo'a mine'e ne lexe, "Eni alai mo avikalanu tatananu tuala ne Aixiputo lexe eni ta
vivilo mo mamilo ta minuminu e ilo'a mixoo ne Kanani ane mine'e mixali noxilo 'o.
32 Avikalanu lexe ngingi ne ngingi ta mitema sou saxisaxila'a ta sipsip. Mo
avikalanu kalumo lexe ngingi ngene'e 'o la, ngeno'a mine'e kalumo. Mo ngetavuevule
lavulavulutimengi piena misevile kalumo mune'e.
33 Lexe u'avalinge sou utali'isinge mo lexe ulavu no anu xaixai noxinge,
34 la ngavikalanu lexe ngingi ne ngingi ta mitema sou saxisaxila'a ta sipsip ne tatei
mo, loxo ta xasixasixe tatei. Lexe ngapalomatananu aloxo ne, la anu upelemasaxainge
sou ngaxolu no xalee lia ne Xosen." Iosepu muvikalane'ixu vote'i ane ne xo ta Aixiputo
ne imasaxai'a ta mitema sou isaxila'a ta sipsip ne uasi.

47

1 Xe Iosepu muavuti la muuoloi'a ta vimovimou ta'uve sou ilo'a milai mixali noxou
tatananu tuala ne Aixiputo. Ilo'a milai xe mixali noxou la Iosepu muvikalanu aloxo 'o,
"Mamilo ilo'a ta viivilo mo ta sipsipi'a ilo'a ta kaui'a mo ta kamelii'a mo ta donkii'a mo
ta meei'a me'a ne Kanani mo a mine'e mo a ixoo ne Xosen. Mitavule lavulavulutii'a
piena misevile kalumo mune'e."
2 Xe muno'a ta vimovimou ta'uve e muiloi'a ne sou milai noxou tatananu tuala.
3 Xe anu tatananu tuala muavuti la mutali'isi'a, "Xaixai ma'i ane ngingi ngaxoxoo la
nga'au'ausou sou nga'oxo'oxonu?" Xe ane'i miavuti la mikolinu aloxo 'o, "Tatila, nexi
ta mitema vitanisi 'o, nexi ta mitema sou tasaxisaxila'a ta sipsip aloxo ta xasixasixe
tatei."
4 Xe miavuti la mivikalanu aloxo 'o la, "Nexi tene'e 'o xo soli tila 'o mulai mutaasixe
mo mu'oki'oki tani no xalee noxixe ne Kanani mo nexi ia'eia'e sou ta sipsipmexi ilo'a ta
kaumexi uasisi manina. La sou ane nexi tene'e 'o sou taxolu lai 'o, ia taxolu maxuveeni
uasi. Ia tatila, vaimomo 'o, nexi temasaxa lexe nini opoone usexelaixesi mo nexi taxoo
ane ne Xosen ne."
5 Xe anu tatananu tuala ne muavuti la muvikalanu Iosepu aloxo 'o, "Mamine ilo'a ta
viivine ane mine'e mo mixali noxine 'o sou ngongi'a ngaxolu lai ne Aixiputo 'o.
6 Na'italone'i mo ixolu no xalee lia vile ane lailaixe misevile. Ieni uvaxai'asi mo ilai
ixolu ne Xosen, xo anu lia xalee ane ne anu laixe musuku. Xe lexe nelavu lexe, se'i no
nixi noxi'a ne milavu lailaixe musuku no anu xaixai ane sou isaxisaxila'a ta sipsip ilo'a

✡ **46:27:** Apo 7:14

ta kau lailaixe misevile, la mene nasosovosi'a ka nalai na'italone'i sou isaxisaxila'a eni ta na'axeni ta sipsip ilo'a ta kau."

7 Xe ili'i la, la sou Iosepu muno'u momu Iakovo sou mune'enu noxou tatananu tuala ne. Xe Iakovo muavuti la mualusou lexe, "Lataua uxoo noxine mo ualusine."

8 Xe tatananu tuala muavuti la mutali'isou Iakovo aloxo 'o, "Tauu iexene ta'ei?"

9 Xe Iakovo muavuti la muvikalanu lexe, "Maulixo sou xoluxolu mo xixaoxao no lia 'o muxali loxo tauu ie itemaxu ta'uve mo mavulovexa tatalusi. Tauu ie piena uasi, ia tu'utu'umaxu piena misevile muxalisilo. Ta xasixasilosi ne mixolu mo mimauli maxuveeni misevile mo tauu iexa'a ne veveeni misevile no anu ane noxilo."

10 Ilou muvivikala aloxo ne xe mukalu, la sou Iakovo mualusou ka muioonu io sou mulivu mulai.

11 Ilo'a tatananu tuala mivivikala aloxo xe mukalu, xe ili'i la sou Iosepu mulai sou mu'oxo loxo tatananu tuala muvikalanuxu sou musu'uline'i momu ilo'a ta vimovimou sou mu'italone'i no lia xalee vile ne Aixiputo ne. Mulai mu'italone'i no anu lia no tuala ne Lamesesu. Lia sou tuala xalee ane ne laixe misevile. Muuli no anu lialia ne Aixiputo mukalusi.

12 No voxo sou soli toxoxa'a ane ane'i ixoxolixu ne, la Iosepu iou si'isi'a momu ena uasi, la'ilali a ulalai noxi'a sou i'o'ou. Momu mo ta vimovimou mo, momu ta minuminu mo moso ane ta molomolo ne ukalusi.

Ta Mitema Milotoxa'a La'ilali Noxou Iosepu

13 Soli toxoxa'a e muxali ne, muxoo maxuveeni mole mu'oki tani mole la'ilali sevile uxolu no xalee lia sevile loxo uasi manina. Ta mitema sou tuala ne Aixiputo mo ne Kanani ne misoisolixa'a mole xavine'i la uasi manina.

14 Ta mitema ine'e sou iloto la'ilali, la Iosepu utaxusou lamoli ne sou ulai umuxaxu noxou tatananu tuala ne Aixiputo taasou.

15 Xe ta mitema ne Aixiputo mo ne Kanani ilai ilotoloto la'ilai xe lamoli'a ukalu manina, la ane'i ilai noxou Iosepu la ivikalanu aloxo 'o, "Naitinexe la'ilali, xe uasi la nexi tasoisoli sou soli avile. Nasu'ulinexi no anu vote'i vile mo nexi tamauli xo nexi lamolimexi ane mukalukalu ne."

16 Xe Iosepu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Lexe ngingi lamoli sou ngalotongenge la'ilali no anu uasi, la ngano'a ta sipsipmengi ilo'a ta kaumengi ine'e noxilo la sou eni aitingenge la'ilali."

17 La sou ane'i mino'a ta mii loxo ta oosii'a ilo'a ta sipsipi'a mo ta meei'a mo ta kaui'a mo ta donkii'a ne sou milosou Iosepu, la sou anu muitixa'a la'ilali. Ane'i mi'oxo'oxonu aloxo ne mole tauu ie ano 'o ukalu.

18 Xe no tauu ie ili'i, la ta motu mine'e noxou Iosepu la, la mivikalanu aloxo 'o, "Tila, nexi tamomomo sou tatalumeiou tu'umaxu noxixe noxine uasi, nexi tene'e 'o sou tavikalaneni manina lexe, nexi lamolimexi ane mukalu ne, mo ta sipsipmexi ilo'a ta kaumexi, mo ta donkimexi mo ta meemexi mo ta kamelimexi ane milaimeni mukalu ne. Mii vile la sou nexi talosine la uasi. Nexi vasimexe ilou lialianexesi a uxolu.

19 Ia ieni uvaxaixesi mamu, xo maasi la nexi tasoisoli ulu'e no ieni 'o mo lialianexe uxali masua ukalusi. Nalotonexi mo lialianexe no anu la'ilali mo sou taxali loxo ta mitema sou palupalusou noxou. Ia tila, anu laixe lexe nini naitinexe la'ilali toxosou sou tatounu mo sou temanu la ta'ou, xe uasi, la nexi tasoisolisi. Nexi tamasaxa lexe nexi taxolu laixe mo lialianexe uxali masua uasi."

20 Anu aloxo ne la sou Iosepu mulotonu lialia ne Aixiputo ne mukalusi xou tatananu tuala to ne. Ta mitema ne Aixiputo vilevilesi ne mulotonu lialiaxa'a mukalu, xo soli u'oki'oki tani manina avile. Lialiaxa'a ne mulai tatananu tuala tila na'u mukalu ne.

21 Iosepu muvikalane'i lexe ta mitema ne Aixiputo no xalexalee tuatuala ukalusi ne, mi'umesou liaxa'a mo misuku milai mixolu no tuala tila se'i.

22 Ia Iosepu ulotonu lia xalexalee noxi'a ta aili'i uasi, xo tatananu tuala ulolosi'a lamoli la sou ane ane'i ilotoloto la'ilali no anu ne. La sou ane lialiaxa'a muxolusi ne.

23 Xe Iosepu muavuti la muvikalane'i ta mitema aloxo 'o, “Ngalomu, vaimomo 'o eni
elotongengi iu tatananu tuala, mo elotonu lialiangenge kalumo ne lexe xou, ia la'ilali
ngiangiaxu, ngano'u mo ngatootou ulu'e no lia 'o.
24 Ia ulai ili'i xe unene'a xe tematemanu, la ngano'u la'oluxu vile no anu la'oluxu
ta'uve ulai noxou tatananu tuala. Xe la'oluxu tami'a ne ngamuxaxu, se'i sou ngatounu
xe se'i sou ngongi'a ta 'ili'ilinge mo ane'i ane ngongi'a ngaxoxoo ne nga'ou.”
25 Xe ta mitema ne miavuti la mivikalanu Iosepu, “Laixe musuku xo nini nepa-
maulinexi mole ane nexi latala 'o temauli laixe 'o. Mo ane nexi taxolu loxo ta mitema
noxou tatananu tuala sou upalupalusixexu mixumixu sou ta'oxo'oxonu.”
26 La sou Iosepu muxalixu vote'i vile no nano ne Aixiputo ne lexe, ta mitema
itootou la'ilali xe ulai ili'i xe temanu xe lingamo, xe imolou la la'oluxu vile no anu
la'oluxu ta'uve ne ino'u ulai noxou tatananu tuala. Vote'i ane ne, a uxoxoolu sio mo a
imumulinu mo mutalo vaimomo 'o. Ia ta alili'i ne, lialiaxa'asi 'a Iosepu ulotonu ulai
xou tatananu tuala uasi.
27 Io, ta Isilaeli e mine'e mixolu ne Aixiputo no xalee lia ne Xosen ne, mipalaa ta
'ili'a mole mixali tavu'alo misevile, mo mi'ami'a ilou mixamixa'a kalumo ne tavu'alo
misevile.
28 Iakovo e mune'e kalumo sou ilo'a mixolu ne, mune'e muxolu mole tauu iexu mulai
muxali loxo mavulovexa mo mulelia ta'uve mo muvaxasimi tamei. La sou tauu iexu
maulixu mutelai loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa tami'a mo muxatele tamei (147).
29 ✡Xe voxo a 'ala'alai sou Isilaeli usoli, la mu'avalou 'olu Iosepu sou muvikalanu
aloxo 'o, “Lexe nemasaxailo manina, la namuxaxu avone no laaxu poxo'ilo mo
napala'alixu taneni lexe nini namaxa'u alauna noxine noxilo mo lexe eni asoli, la
na'asixo lai ne Aixiputo 'o uasi,
30 ia lexe eni ieli uvuvu sou alai noxi'a ta xasixasilo ane'i ane misoisoli la natavulenu
xalusilo uuatulai no ale ne Aixiputo sou nalai na'asixo ane no pa'ume'a ne.” Xe Iosepu
muavuti la mukolinu momu lexe, “Eni amuli masaxa noxine mo a'oxo aloxo nini mene
nelemolu ne.”
31 Xe Iakovo muavuti la muvikala la lexe, “Eni amasaxa lexe nini navikala manina-
sou lexe nini na'oxo aloxo nelemolu ne.” Xe Iosepu muavuti la, la mupala'alixu tanu
maninasou noxou momu, la sou momu Iakovo mutangatulu no luusou sou mulotu
noxou Lataua.

48

Manase Ilou Epalaimu

1 Ilo'a mixoxoo xe ili'i, la vaikala lamana mune'e muxali noxou Iosepu lexe momu
a pipiena mu'oxonu. La sou anu muno'a ta 'olu tamei, eiae Masase ilou Epalaimu sou
ilo'a milai mikilisou.
2 Xe anu Iakovo mulomu lexe 'olu Iosepu a mune'e la anu mupulili sou molu muavuti
sou mutulu mutalupexa no luusou ne.
3 ✡Xe muavuti la muvikalanu 'olu Iosepu, “Lataua ane xaviinu misevile mupala'a
noxilo ne Lusu no xalee lia ne Kanani, la mualusilo ane.
4 Muvikalaleli aloxo 'o, ‘Eni axalixa'a ta 'iline tavu'alo misevile mo sou itiitisinge
utelai, la sou ngingi ngaxali ta mitema tavu'alo manina ili'i. Mo eni a'italonu lia ano
'o lexe ta 'iline ilo'a ta xasixasine mo ta 'ilu'ilusuneni liaxa'a ulai avile ili'i mo kaluxu
uasi.’ ”
5 Xe musolonu vaikalau la muvikalanu 'olu aloxo 'o la, “Ta 'iline ta tamei e nepalane'i
ne Aixiputo 'o ka sou eni ene'e ne, eni ta 'alixeni. Emasaxa lexe Manase ilou Epalaimu
ne, eni ta na'axeni ta 'alixeni, aloxo 'o Luven ilou Simeoni.
6 Ia ulai ili'i xe male nini napalaane'i ta 'iline se'i la, la nini ta na'a nini ane. Xe ulai
ili'i xe ikalaa pilipilixasou lialiaxa'a sou i'ita'italonu noxi'a vilevilesi, la ane'i ta 'iline

✡ **47:29:** Tav 49:29-32; 50:6 ✡ **48:3:** Tav 28:13-14

ane nini napalaane'i no tumali'a Manase ilou Epalaimu ne ane'i imoxo'u liaxa'a no anu ualasi'a tamei.
7 ✡Eni e'oxo xavutala ano 'o xo taleli utamasie nenine Lakeli misevile. Ane misoli no xalee lia ne Kanani no voxo ane nexi tevulasou tuala ne Mesopotamia sou tasuku ulai ne Epurata. Misoli, la e'asixe no vote'i pa'umolu ulai ne Epurata. (Vaimomo 'o ne ilemolu tuala ne Epurata ne lexe Vetiliemu.)"
8 Xe Isilaeli mumaisi'a Iosepu ta 'olu tamei e ilo'a mine'e ne la mutali'isou aloxo 'o, "Ta molomolo ta 'ei moso ne?"
9 La anu muvikalanu momu lexe, "Eni ta 'alixene e Lataua mulosilo lai ne Aixiputo 'o ane." La sou momu muvikala lexe, "Nano'a ine'e noxilo mo aalusi'a ilou."
10 Isilaeli ne iou isiisivoxo mo umalei laixe la uasi, xo anu itema tila manina. La sou 'olu Iosepu muno'a ta 'olu tamei ne milai 'alai manina noxou momu sou momu mu'aulaxa'a ilou ka mutimunu xalene'i ilou.
11 Xe Isilaeli muavuti la muvikalanu 'olu Iosepu, "Eloxomale lexe umomomo sou amaisou ieni la ua, ia vaimomo 'o Lataua molu mumasaxa la sou emaisou ieni xe emaisi'a ta 'iline kalumo."
12 Xe momu muvikala aloxo ne xe mukalu, la sou anu mutila'a ta 'olu sou muxexene'i noxou momu tava'u, ia anu mutangatulu mulu'elai no talaxu momu.
13 Xe muavuti la muno'a ta 'olu tamei ne ka mutulusi'a no pa'umolu. Epalaimu no avolu tema sou musaxi mulai loxo noxou Isilaeli avolu ae, xe Manase ne mutulusou no pa'umolu no avolu ae sou musaxi mulai loxo noxou Isilaeli avolu tema. Io sou musukune'i ilou milai sou mitulu 'alai manina noxou momu talaxu.
14 Ia Isilaeli muxiunu la muno'u avolu tema, ka mutelo sou mumuxaxu noxou ane kitu'a Epalaimu kisou, xe muno'u avolu ae, la mutelo mumuxaxu noxou ane laposalaxu, Manase kisou.
15 Io sou mualusou Iosepu la muvikala aloxo 'o,
"Nini Lataua e xasilo Avalaamu ilou mamilo Aisaki mimuamua'i noxine
maninanu mo nini Lataua sou saxisaxila'u noxilo tatei
mo mune'e mutalo vaimomo 'o.
16 Mo nini Lataua e nene'e nexali noxilo loxo angelo sou
nesaxila'ilo mo nepamaulileli no anu tu'utu'umaxu ane lexe ukalusou maulixo.
Amasaxa lexe nini naalusi'a ta molomolo tamei 'o.
Ipalaane'i ta 'ili'a tavu'alo mo sou ta 'ili'ili'a ilo'a ta xasixasi'a ixali tavu'alo manina
sou i'ana'ana no xalexalee tuatuala ukalusi ili'i.
La sou eni ualasilo mo xasilo Avalaamu ilou mamilo Aisaki ualasi'a kalumo
ne uxexee no anaxa'a ta mitema uasi."
17 Xe Iosepu iou muvaxa la mumaisou momu mine mumuxaxu avolu tema no latanu Epalaimu kisou, la opoonu u'osa uasi manina. Xe muavuti la mukasi vaxa noxou momu avolu sou muxexeenu noxou Epalaimu kisou sou mumuxaxu noxou Manase kisou,
18 ia muvikalanu lexe, "Ane nemuxaxu avone no kisou ne uasi, anu ane laposalaxu ano 'o. Namuxaxu avone tema no kisou."
19 Ia momu umasaxa uasi, la muvikalanu lexe, "'Alixeni, eni elavusou. Manase ne ulai la ta 'olu ilo'a ta xasoxasou mo ta 'ilu'ilusunu ne ixali tavu'alo misevile sou tuala vile. Ia kitu'a 'o anu ulai la utila musuku noxou. Ta 'olu ilo'a ta xasoxasou mo ta 'ilu'ilusunu ne ixali ta mitema sou xavi, mo ixali tavu'alo loxo ta mitema sou xalexalee tuatuala piena."
20 ✡La sou no voxo ane ne, Isilaeli mualusi'a la muvikala aloxo 'o,
"Ulai ili'i, la ta Isilaeli imoxo'u ualasinge ngongou no voxo ane
lexe ane'i ilingau Lataua sou ualusi'a se'i. Ivikala aloxo 'o,
'Lataua molu ualusinge loxo mualusi'a Epalaimu ilou Manase.' "

✡ **48:7:** Tav 35:16-19 ✡ **48:20:** Eva 11:21

Anu aloxo ne la sou ane anu Isilaeli muxiune'i ilou sou mumuxaxu Epalaimu muuli noxou Manase.
21 Xe muavuti la muvikala vaxa noxou 'olu Iosepu, “Eni asou asoli, ia Lataua uxolu noxinge. Mo anu molu uno'inge sou ulivulingenge ulai no liaxu xasine ilou 'ilusuneni.
22 Lia e no tuala ne Sikemu ne, anu lia xalee ane ne laixe misevile. Tatei la eni eno'u viso ilou pasiko sou noxi'a ta Amolu te'otosou la eni eno'u e'umenu noxi'a. La sou, tava'u xo ninisi ane nini tila noxi'a ta viivine, la ane eni a'italonu lia ane ne noxine.”

49

Iakovo Mualusi'a ta 'Olu Vilevilesi

1 Xe Iakovo muavuti, la mu'avali'a ta 'olu sou mine'e noxou mukalusi sou muvikalane'i,
“Ngata'olu ngaxalili no pa'umelo mo eni avikalangengixu mii ane sou
uxali noxinge mo noxi'a ta 'ili'ilinge mo ta xasixasinge ilo'a
ta 'ilu'ilusungengi no voxovoxo ane unene'e ili'i.
2 Ta 'alixeni, ngingi ngane'e ngapita mo ngalomu.
Ngalomu noxilo maminge Isilaeli.”
3 Xe mita'olu mukalu, la anu musokou sou muvikalanu Luven tei,
“Luven, nini 'alixeni laposalaxu ane, eni xavileli ane nini.
Eni no mine xavileli ia epalaaneni.
Nini itema vile tatila misevile mo xavineni misevile kalumo.
4 Nini loxo lexa u'ani la evile umomomo sou utalutaluxene uasi.
Ia umomomo sou nini naxali itema vile tila la ua,
xo nelai ngongie sema noxilo vile ualasie lexe Vila ngeai,
la nexomaulaleli la nepamaelaleli sou ne'oxo 'ilixo masua no luusilo.”
5 Xe mukalu la musuku mulai noxi'a Simeoni ilou Levi.
“Simeoni ilou Levi ne ngingi ta taumetali.
Ngingi ngalavusou nga'oxo masuane'i ta mitema sou ngave'a
no anu mimii sou 'oto'oto noxinge.
6 Umomomo sou eni alai axolu no taingengi,
mo alai nenge'a taxolu no anu xolu pita noxinge sou vaivaikalasou mimii uasi,
xo ngingi la'iangenge la ngalavusou ngave'a ta mitema,
xe loxo ngingi la'iangenge uasi ia ngaxoxoo lailaixesi,
la ngingi ngamulinu masaxa noxinge sou ngaxoxolasou
ta kau tavatava'a vitavitanisi.
7 Tava'u xo ngingi ngongou ta mitema sou la'ia,
la tu'umaxu uxolu noxinge ngongou,
xo opongengi e ututulu palepalea sou la'ia ne masua manina misevile.
Eni avelune'i ta xasixasinge mo ta 'ilu'ilusungengi sou
ilai ixolu va'ava'axu no xalexalee lia ne Isilaeli
mo ilai ixolu no nixi noxi'a ta minemine'i mo sou xavine'i uasi.”
8 Muvikalane'i ta tamei ne mukalu, la musuku mulai noxou Iuda.
“Iuda, nini ne ta vivine i'iti ualasine.
Ta uluameni ne ulai la nakapilaxa'a.
Ta viivine 'o ulai la ixola'u tava'a ka itulu no tava'a vo'uxu sou
itangatulu ulu'e no talaxene sou itoxoneni.
9 ✡Iuda, nini ne, loxo laeoni 'olu. Nini xavineni misevile.
O! Iuda, 'alixeni. Nini loxo laeoni anu uvau xou mii sou u'ou
ka ulivu une'e sou uai no taasou se'isisi.
Umeximexi tava'u ilou avolu ka ulivu sou uai no lia la.
Evile umomomo sou utulusou uasi xo i'ume noxou.
10 Iuda ne, anu uxolu aloxo tatananu tuala vile,

✡ **49:9:** Iti 24:9; Pal 5:5

mo utetelisou vilaxoxu ane sosovosou lexe anu tatananu tuala.
Ia tatananu tuala noxou manina uxali,
la anu usaxila'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi.
11 Ovu uaini uleme tavu'alo la sou utali'isou donkiiu,
la ulai usakii no ovu uaini aiinu mo utali'isou oosiiu
la ulai usakii no anu uaini avolu laixe.
Xe uaini lexaxu tavu'alo misevile
la sou uno'u uaini lexaxu ane sou u'uinu tokolomou,
xe uno'u uaini lexaxu lauoinu sou u'uinu tolomuou laixe no anu.
12 Iou lavo'nu ne lauoinu u'okinu, xo uiexu uaini lexaxu tavu'alo.
Anaxu ilanu ne ukea u'okinu, xo uiexu kau susu tavu'alo."
13 Xe muavuti la muvikalanu Sevulon.
"Sevulon ne ulai la uxolu no luaki pa'umolu.
Xalee tuala ane anu ulai uxolu no anu ne,
luaki lalu'uxu mo lautuxu lailaixe sou lasilasipi u'una utulu no anu.
Pilixasou liaxu ulai utalo ane ne Saidoni."
14 Muvivikalanu Sevulon aloxo ne mukalu la musuku mulai sou muvikalanu Isikali.
"Isikali ne anu xaviinu loxo donki,
utavule tavuevule ia utalupexa sou uma'ila.
15 Ia lexe umaisou tilovolovo sou lexe lailaixe mo lexe lialiaxu kalumo ne lailaixe,
la utangatulu ulu'elai sou ususunu laxasou sou utavulenu tavuevule.
Xe ipalupalusou sou uxaxai u'okinu.
16 Xe Den ne, anu ulai la anu itema vile tila sou usaxila'a ta mitema noxou sou
ulosieixu 'ilixo ane mulapu sou imulinu.
Ta mitema noxou ne, ulai la ane'i aloxo ane'i ta mata ne Isilaeli ane se'i.
17 Den ulai la, anu loxo sinana veveeni uai no vote'i pa'umolu.
Sinana veveenu vile masua manina no pa'umolu vote'i.
Oosi uiave umulinu vote'i la, ungaasou tava'u ulu'u
la sou uleanu tatananu e mutelo noxou ne ulai ili'i.
18 'IAUE, eni axoomaieni sou napamaulileli.' "
19 Xe muavuti la muvikalanu Xado.
"Xado ne ulai ili'i la ta mitema sou pakali ilooxu sou ivau.
Ia anu uxiu ulai noxi'a sou umuline'i mo uve'ave'a.
20 Aselu ne, ulai la liaxu uxalixu la'ilai lovolovoxu lailaixe misevile.
Anu uxutuxu la'ilaili tuma'u mo tu'axu lailaixe loxo tatananu tuala la'ilalixu.
21 Napitali ne ulai la anu loxo mee.
I'italonu la uxixaoxao no anu masaxa noxousi.
Xe uxalixa'a ta 'olu la ta lailaixe misevile."
22 Xe musuku mulai noxou 'olu Iosepu la muvikala aloxo 'o,
"Iosepu nini ovu uaini vile ne nene'axu lailaixe misevile.
Ovu uaini ane ne, uleme no pa'umolu lexa luuxu uopuopu utetelo no anu.
Ukalakala avoavolu utelo umulinu tani kakapisou.
23 Ta uluameni ixaline la ivene no anu tavi.
'Oto'oto ane ne 'olu'olu uasi.
24 Ia nini Iosepu pasikomeni ne utalivimi uxolu aloxo ne xo Lataua noxilo,
eni Iakovo anu ulosine xavi. Avone ne pekia'u misevile.
Lataua ane ne, anu usaxisaxila'a ta Isilaeli,
mo kulu noxi'a sou italume no anu.
25 Anu Lataua noxilo, eni mamine Iakovo mo anu Lataua xaviinu misevile.
Anusi ualusine no anu la'iua molu teitexi no loxotolo,
mo lexa molu no lia tanu, mo ualusine sou napalaane'i ta 'iline tavu'alo.
26 Ualusine sou nini mii piena.
Alualu noxilo, eni mamine ne,
anu mutila musuku mo uva'usou xii laxalaxa'ilu ne ukalusi,
mo mutila no anu mimii lailaixe e ta xasixasilo mino'u sou

mimuxaxu no taataasi'a tatei.
Alualu latala ne ulai ili'i la uxali noxine nini Iosepu manina no ieni
nini tila no taine'i ta viivine.
27 Beniamini ne anu a'aa vova toxoxa'a.
No kakau xe no 'olo'olovoxo, anu u'i'a ta mii anu muve'a mo ukalipala'ane'i."
28 Ane'i ta mitema ane ne, ane'i mata mavulovexa mo mulelia tamei noxi'a ta Isilaeli ane. Mami'a vaivaikalau sou mualusi'a no anu ane telomusou mo mune'e mutalo noxou Beniamini. Alualu ane anu mualusi'a no anu ne, mumomomo manina no anu maulixa'a vilevilesi.

Iakovo Musoli

29 Xe muavuti la mupela'a aloxo 'o, "Eni asou alai noxi'a ta milemileli tapita no tuala sou soli. La sou emasaxa lexe nga'asixo ane ta xasixasilo miai no anu. Mi'asixa'a no taxa no lia noxou Epulon anu itemasie Keti.
30 ✡Taxa ane ne, muxolu no xalee lia ne Makapela 'alai ne Mamure, no xalee lia tila ne Kanani. Avalaamu mulotonu taxa ane ne noxou Epulon itemasie Keti no lia xalee ane ne kalumo.
31 ✡Mi'asixu Avalaamu ilee semau Sala mo Aisaki ilee semau Liveka mo eni e'asixe Lea kalumo ane 'olele.
32 Lia xalee ane ne, mo taxa sou ta'asixa'a ta mitema no anu ne, Avalaamu muloto noxi'a ta Keti."
33 ✡Xe Iakovo mupela'a ta 'olu aloxo ne xe mukalu, la sou mutelailixu tava'u no luusou sou muai mulu'elai, xe musuxula'e alaxu vilesisi ne la, musoli. La mulai sou ilo'a ta minuminu ane misoli tei mipita no tuala noxi'a ta mitema sou soli.

50

1 Xe Iosepu mumalei loxo 'o la, momu ane musivita ne. Xe muavuti la muai mutelo noxou momu latanu sou utamasou xe utitimunu momu xaleenu.
2 Xe muavuti la muvikalane'i ta mitema sou lavulavu sou ipamaulinenge no anu pipiena iouiou sou mine'e mi'uinu vasimolu no anu lamalasile se'i iouiou sou mamu u'ui palea.
3 Ta mitema ne mine'e mi'uinu vasimolu voxo mavulovexa tami'a. Xo anu xaixai ane ne, voxosou umomomo aloxo ne. Xe ta Aixiputo mine'e la itatamasou itatamasou xoo mole, voxo mavulovexa muxatele tamei.
4 Xe voxo sou mixoxolixu sou mitatamasou mukalu, la Iosepu mulai muvikalane'i ta tatila sou xaixai noxou tatananu tuala aloxo 'o, "Lexe eni amitema vile laixe no iengi, la emasaxa lexe ngano'u anaxo ulai noxou tatananu tuala mo ngavikalanu lexe,
5 ✡mamilo a alalali sou usoli la muvikalaleli lexe eni apala'alixu taleli manina noxou lexe anu usoli, la eni amulinu masaxa noxou maninasou sou alai a'asixu no taxa e anu mu'asou no xalee ne Kanani. Alalae 'osi lexe eni atelaixu mamilo mo a'asixu ane, ka sou alivu une'e."
6 Xe vaikalau Iosepu mulai muxali, la tatananu tuala muvikala lexe, "Nalai mo na'asixu mamine ane, aloxo anu mupala'alixu tanu lexe nini na'oxonu."
7 La sou Iosepu mutelai sou mu'asixu momu. Ta tatila sou xaixai noxou tatananu tuala ilo'a ta tatila sou xaixai no anu taasou lolomu sou vaivaikala sou tu'utu'umaxu mo ta tatilasi'a ta Aixiputo
8 mo anu Iosepu ilo'a ta mitemau mo ta vimovimou mo momu ta tamitemau ne mimulinu, ia ta 'ili'ili'asi ilo'a ta sipsipi'a ilo'a ta kaui'a mo ta meei'a mo ta kameliii'a mo ta donkii'asi mixoluxolu ne Xosen.
9 Ta mitema sou mitelotelo no anu karisi sou 'oto'oto mo ane'i ane sou mitelotelo noxi'a ta oosi kalumo ne milailai mukalusi sou mimulinu Iosepu. Ta mitema tavu'alo misevile ane milailai ne.

✡ **49:30:** Tav 23:3-20 ✡ **49:31:** Tav 25:9-10; 35:29 ✡ **49:33:** Apo 7:15 ✡ **50:5:** Tav 47:29-31

10 Ilo'a milalai xoo xe, milai mixali ne Atade no xalee mulai loxo aso uxaxali utetelo
no anu, anu xalee lia ane ne latia sou ane'i ipaupaunoxou uiti palepalepanu no
anu. Atade ne muxolu 'alai no lexa Ioridani. Milai xe mixali ane la mixolu sou
mimatengaleisou Iakovo ane. Iosepu mumuli loxo ane'i maulixa'a sou tane'ixu itema
usoli, la muxoo mutatama voxo muxatele tamei ane.
11 Xe ta Kanani e mixoxoo ne, mimaisi'a ane'i e mine'e mixoo ne Atade sou
mimatengaleisou Iakovo ne, la mivikala lexe, "Ta Aixiputo ane mine'e imamatengalei
sou soli 'osi." La sou ane ane'i mimoxo'u lia xalee se ne lexe, Aveli Misiraimu.
12 Iakovo ta 'olu mimulinu aloxo 'o anu muvikalane'ixu lexe i'oxonu.
13 ✡La sou mitavulenu mami'a vasimolu ne mitelailixu no lia tila ne Kanani sou
mi'asixu no taxa no xalee lia ne Makapela. Makapela ne mixolu 'alai ne Mamule. Taxa
ane ne Avalaamu mulotonu lexe sou i'asixa'a ta mitema no anu. Mulotonu noxou
Epulon anu itemasie Keti. Avalaamu mulotonu lia xalee ane taxa muxolu no anu
kalumo.
14 Ilo'a mi'asixu mukalu, la Iosepu ilo'a ta vimovimou mo ane'i ta mitema latala e
ilo'a milailai sou mi'asixu momu ne, milivulivu milai ne Aixiputo.

Iosepu Muxolixolinu ta Vimovimou Tane'i

15 Iosepu momu musoli, ia ta vimovimou miavuti la mivikala aloxo 'o, "Maminge
nenge'a musoli, ia male vivinge Iosepu xavutalau a uxoxoolu no anu 'ilixo masua e
nenge te'oxo noxou la ukolinu."
16 La sou mikalaa anaxa'a mulai noxou Iosepu sou mivikala aloxo 'o, "Maminge
mu'italonu peletoto noxou mine usoli uao aloxo 'o,
17 'Lexe ulai ili'i la nexi tavikalaneni lexe anu muvikala lexe anu mumasaxa lexe
laixe nini naxiunu tumalineu 'ilixo masua ane nexi te'oxo masuaneni no anu.' La sou
vaimomo 'o, nexi ta mitema vitanisi Lataua noxou maminge nenge'a Iakovo talingaine
lexe laixe nini naxiunu tumalineu 'ili'ilixo masumasua noxixe ne." Xe anaxa'a mulai
muxali noxou vimo'a Iosepu la mutama.
18 Xe ane'i milutu xe mine'e mixali noxou la mitangatulu mulu'e no talaxu, xe
miavuti la mivikalanu lexe, "Nexi vaimomo 'o nexi tene'e noxine sou tavikalaneni
lexe, nexi taxoo no laaxene sou napalupalusixe sou ta'oxo'oxo mixemixene."
19 Ia anu Iosepu mukolinu vaikalai'a aloxo 'o, "Opongengi kalaua mo nga'ume
vitanisi mamu. Loxovaa, eni loxo Lataua sou akolinu 'ilixo masua noxinge ne?
20 Anu manina lexe ngingi ngetovo mo lexe nga'oxo masualeli sou ngakalusou
maulixo, ia Lataua iou muvaxainge sou nge'oxonu 'ilixo ane ne, xo muxavutala lexe
anu umasaxa lexe upamauline'i ta mitema tavu'alo.
21 Ia mii vile sou ngingi nga'umolu uasi. Eni ano 'o sou asaxila'inge ngongi'a ta
'ilinge." La sou vaikalau muxavulala mo muxolixoli tane'i xe muvikala lailaixe mulai
noxi'a.

Iosepu Musoli

22 Iosepu ilo'a ta vimovimou mo momu ta minuminu mixoo ane ne Aixiputo ne, mole
anu tauu iexu mulai muxali loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa (110).
23 Mo mumaisi'a 'olu Epalaimu ta 'olu mo ta xasoxasou ta 'ili'ili'a 'o. Mo xasou
Makiru e Manase 'olu ne, semau mivo'one'i ta 'ilie la milailixa'a noxou mo muvo'one'i
ka mumuxaxa'a mulu'e no tava'u.
24 Xe muavuti la muvikalane'i ta vimovimou lexe, "Eni asou asoli. Ia ngaxavutala
piena uasi, xo Lataua molusi usaxila'inge. Xe ili'i la sou Anu uuatulailingenge no ale
sou ngaxexesou tuala ane nenge'a taxoxoo no anu 'o, sou ulailingenge no lia ane, Anu
molusi muvikalane'i Avalaamu ilou Aisaki mo Iakovo tatei lexe ulosi'a maninasou."
25 ✡Xe muavuti la muvikalane'i ta vimovimou ilo'a ta xasoxasou mo ta 'ilu'ilusunu
aloxo 'o la, "Eni emasaxa lexe ngingi ngapala'alixu tangengi noxilo mo ngavikalaleli

✡ **50:13:** Apo 7:16 ✡ **50:25:** Mul 13:19; Ies 24:32; Eva 11:22

maninasou lexe, Lataua molu usu'ulingengi mo sou lexe ngingi ngavulasou tuala ano 'o la ngatavulenu xileli ulai no tuala ane Lataua molu ulailingenge sou ngalai ngaxolu no anu.”

26 Iosepu tauu iexu muxali loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa vile (110), la sou anu musoli ne Aixiputo. Musoli la mi'uinu vasimolu no anu lamalasile iouiou sou mamu vasimolu u'ui palea. Mi'oxo aloxo ne xe mukalu la, miluvonu ka miaisou no nano no anu luvo.

IONA
Vaikala lamana

Lavuku noxou Iona ʼo ne iou loxo lavuku moseʼi noxiʼa ta mitema sou palomatana mikaukavunu uasi. Mo uaʼaloxu vaikala palopalomatana moseʼi uasi. Ia muaʼaloxu mii maʼia Iona muʼoxonu.

Lataua mupalusou Iona lexe ulai ne Ninive. Ia Iona umasaxa sou ulai uaʼaloxu vaikala noxou Lataua ne uasi. Xo anu mulavusou lexe maasi xe anu ulai uaʼalo xe ta Ninive ixiunu oponeʼi, la Lataua umomomo sou uʼoxonu masuaneʼi uasi. La sou anu mutovo sou lexe uʼume la Lataua munoʼu mulivu muneʼe ne Ninive.

Lavuku ane ʼo mulosienge lexe Lataua mumasaxaiʼa ta mitema no lialia ʼo mukalusi, ia umasaxaiʼa moseʼisi uasi. Mo anu Lataua sou alauna, mo Anu umomomo sou uxexeenu susu xe Anu umomomo sou upamaulineʼi aneʼi ane mixali ta uluaiaʼa ta mitema noxou. Xe Anu umomomo sou ulosiʼa navunavu xe umamuloneʼi la isuʼa avile.

Aʼalo muai no nano aloxo ʼo

Lataua mupalusou Iona la anu muʼume 1:1-17
Lakilaka noxou Iona 2:1-10
Iona mulomu la mulai ne Ninive 3:1-10
Iona laʼiaxu xe Lataua mualaunasiʼa ta Ninive 4:1-11

Iona Muʼumexu IAUE Mo Mulai

1 No voxo vile, la IAUE muvikalanu Iona e Amitai ʼolu aloxo ʼo,
2 “Nalutu mo nalai no tuala tila e ne Ninive mo navikala lamana pekiaʼu ulai noxiʼa
lexe aneʼi ixiunu oponeʼi xo ʼiliʼilixo masumasua ane aneʼi miʼoxoʼoxonu ne, mupalaa
no ieli mukalu, xe uasi la eni akalusiʼa.”
3 Ia Iona mulomuanu IAUE, la umasaxa lexe uʼume ulai ne Tasisi. Mulutu, la mulai
no tuala vile ilemo lexe Iopa tei, sou lexe uxalisou lasipi vile ulai loxo ne Tasisi. Mulai
xoo xe muxali, la lasipi vile asou ulutu sou ulai. Mumomomosou voteʼisou mukalu, la
mutelai no anu sou iloʼa milai. Xo umasaxa lexe ulomuxu IAUE vaikalau uasi.
4 Xe iliʼi, la IAUE muxalixu laʼave tatila no luaki, la xaviinu misevile, mole lasipi ne
ʼalaʼalai sou uvalavala.
5 Ta mitema sou xaixai no lasipi miʼume misevile. Xe miavuti la mikakava mulai
noxiʼa ta maliavaiʼa vilevilesi sou isuʼulineʼi. Xe miavuti, la mipeinu mimii seʼi mulai
no luaki mo lexe lasipi papaxexusi. Ia Iona ne, muluʼelai no lia no lasipi tanu mo muai
muvaʼavaʼamiminu avile.
6 Tatila sou lasipi molu muxalisou, la mutaliʼisou aloxo ʼo, “Loxovaa ane nini naai
loxo ʼo? Natulu mo naʼava ulai noxou maliava noxine mo lexe anu tanunenge, la
usuʼulinenge mo mamu nenge taulua.”
7 Xe aneʼi miavuti, la mivikala lexe, “Nenge takaukavu ualaualasinge vilevilesi no
anu ovu alelaxu mo tataanu no tiva sou talaanu vile sou lexe taxalisou tavaʼu laʼave
toxoxaʼa ane muxalisinge ʼo.” Miʼoxo aloxo ne, la sou mixalisou Iona ualasou.
8 Ioxe miavuti, la mitaliʼi vaxa noxou aloxo ʼo, “Navikalanexi no anu tavaʼu laʼave
toxoxaʼa ane muxalisinge nengeʼa ʼo. Netetelisou xaixai maʼia? Tualasine neʼei? Nini
sou xalee tuala anevaa? Mo vaikala noxine maʼi?”
9 Iona mukolineʼi aloxo ʼo, “Eni amitemasie Evalaio. Eni alavusou aʼumolu mo
ataxaanu IAUE anu Lataua sou tuala teitexi no opo loxotolo. Anu mukoinu mimii latala
loxo luaki ilou lia. Ia eni amasaxa lexe alomuxu vaikalau uasi, la sou ane eni eʼume
eneʼe ʼo.”
10 Aneʼi milomu noxou aloxo ne, la mimamaʼu manina. Xe miavuti vaxa, la
mivikalanu aloxo ʼo, “ʼEi soxu ʼo, nini nesusu manina.”
11 Xe ieʼi uvaxa, la laʼave uʼokiʼoki tani ukalu, miavuti la mitaliʼisou, “Nexi taʼoxone
loxovaa mo sou laʼave ʼo tasiau?”

12 Anu mukoline'i aloxo 'o, “Ngasu'aleli ulu'elai no luaki la sou anu utalo xo enisi
ane, eni tava'u la'ave tatila ane muxalisinge 'o.”
13 Ane'i xavine'iu lasipi mo lexe ilapunu ulai no tasi'i. Ia imomomo uasi xo xasi
mu'oki'okinu tani manina.
14 Ioxe ane'i miavuti, la mi'ava mulai noxou IAUE. “Mamu nini nalosixe navunavu
no anu soli lakolisou itema 'o maulixu e nexi ta'oxo masua 'o, aloxo nini nalavusou
nalosou itema ane uva'u menexu usoli navunavu. Nini mene namulinu masaxa
noxine mo na'oxo mii ano.”
15 Xe miavuti, la sou mileanu mulu'elai no luaki. Alaxu vilesisi 'o, la la'ave tasiau.
16 Ane'i mimalei aloxo ne, la mimama'u noxou IAUE. La sou mi'elaxu sipsip mulai
noxou, xe mipala'alixu tane'i sou lexe ane'i imasaxa itaxaanu mo imulinu anusisi.
17 Ioxe, ili'i, la sou IAUE mupalusou sinana vile toxoxa'a sou mune'e mumalukusou
Iona. Anu muxolu no nano noxou sinana opoonu aso xe 'olovoxo tatalu.

2

Iona Mukilaka

1 No nano noxou sinana opoonu, la anu muvikala lamana noxou Lataua IAUE noxou
aloxo 'o,
2 “Auo! IAUE o, eni e'ava noxine sou mii tu'umaxu ane muxalisilo 'o.
La nini nelomusou 'ava noxilo.
Eni elai exolu 'alai no tuala masua noxi'a ta mitema sou soli.
Eni elinga sou su'uli, la nini nelomusou linga noxilo.
3 Nini nesu'aleli, la eni elu'elai no lia no luaki tanu.
Luaki mutaasilo mukalusi mo xaviinu mukikatukatusilo
mo nini ne'oxonu xasi tatatila kisou uluxu mukavukavulasi no lataleli.
4 Eni evikala aloxo 'o,
‘Nini nekusailo.
Ia, eni emuxamuxaxu taleli lexe amaisou tani tavuna noxine la.’
5 Xasi tatila kisou uluxu mukavukavulasi no lataleli,
la mu'otusou muaxo, xo luaki mutaasilo mukalusi.
Ia'eia'e sou luaki muausou kisilo kalumo.
6 Eni elu'elai manina no tavatava'u laxalaxa'ilu no lia no luaki tanu.
Tuala noxi'a ta mitema sou soli ne mutatuxo pekia'u avile.
Ia IAUE, nini Lataua noxilo, nini nepamaulileli,
la sou eni e'umesou tuala ane masua mole ane eni eno'u mauli laixe 'o.
7 Auo! IAUE, eni examuli lexe eni xavileli la ua,
aloxo ne la sou eni exavutalaneni
la 'ava noxilo mulai muxali noxine no tani tavuna.
8 Ta mitema ilavusou imuxamuxaxu tane'i noxi'a ta maliavai'a sou kalavoi
mole mixovulaunu.
Muamua'i laixe ane noxine mo mixiunu tumali'a,
ia imulineni la ua.
9 Ia eni amasaxa lexe alexe lexe sou a'iti ualasine,
mo a'elaxu sipsip ulai noxine mo amulinu aloxo eni epala'alixu ne.
IAUE, ninisi namitema sou pamauli la sou nexi temauli laixe.”
10 Ioxe ili'i, la sou IAUE muvikalanu sinana sou mulai muexinu Iona no tasi'i.

3

Iona Mulai ne Ninive

1 IAUE muvikalanu Iona la,
2 “Nalutu mo nalai no tuala tila ne Ninive mo napala'alixu taleli ulai noxi'a.”
3 Iona mulomuxu vaikalau, la mulai. Ninive ne, anu tuala tatila manina. Itema vile
umasaxa lexe ulutu no iou xalenga vile mo ulai uxali xalee vile la umuamua'i voxo
tatalu.

4 Ioxe, Iona mulutu la mulai no nano la mumuamuaˈi voxo vile. Anu muˈava noxiˈa
aloxo ˈo, “Iliˈi lexe voxo itemaxu tamei ukalu, la sou IAUE ukalusinge ngingi ta mitema
ne Ninive.”
5 Xe aneˈi milomusou vaikala noxou Lataua ne, la mimuxamuxaxu taneˈi no anu, la
sou mivikala aloxo ˈo, “Nenge taˈani mamu. Taxolu loxo nesi. Nenge latala ˈo, nenge
tatelo tokolomo suˈinu sou tama ukalusi. Usoko noxiˈa ta tatila mo ulai utalo noxiˈa ta
mitema vitanisi sou tamaxainge lexe nenge a texiunu oponenge.”
6 Tatananu tuala ne Ninive mulomusou aˈalo ane ne, la muˈumesou puloulou noxou.
Muˈumesou mukalu, la muxexeenu tokolomou laixe ia mutelo tokolomo suˈinu sou
tama sou mulai muxolu no lia no lomulo.
7 Anu mukalaa anaxu mulai noxiˈa ta mitema ne Ninive, la muvikala aloxo ˈo, “Nexi
noxiˈa ta tatila sou xaixai noxilo temasaxa lexe evile umomomo sou uˈani uasi. Ngingi
ta mitema ngongiˈa ta kau mo ta sipsip mengi ngaˈani mo ngaie mamu. Ngingi latala
ne ngaxolu loxo nesi.
8 Ngatelo tokolomo suˈinu sou tama noxinge mo noxiˈa ta kau iloˈa ta sipsip ukalusi
mo ngingi ngatama pekiaˈu ulai noxou Lataua. Ngalulusou ˈiliˈilixo masumasua
noxinge mo ngaveˈa ta mitema isoli uasi.
9 Lexe nenge taˈoxo aloxo ne, la male anu uxiunu xavutalau la nenge taulua uasi.”
10 Lataua mumaisou lexe aneˈi milulusou ˈiliˈilixo masumasua ane aneˈi
miˈoxoˈoxonu. La sou anu muxiunu xavutalau, la ukalusiˈa ta mitema loxo mulemolu
tei ua.

4

Iona Laˈiaxu

1 Iona opoonu masua, la laˈiaxu misevile xo Lataua muxiunu xavutalau, la ukalusiˈa
ta mitema ne Ninive uasi.
2 Xe muavuti la mulinga mulai noxou IAUE aloxo ˈo, “IAUE, nini nalomusou vaikala
noxilo. Eni exolu no tualasilo, la elavusou lexe nini ulai la naxiu xavutalameni, la
nakalusiˈa ta Ninive uasi. La sou eni eˈume mo emasaxa lexe alai ne Tasisi. Eni
elavusou lexe nini Lataua sou alauna. Nalavusou laˈiaxene palepalea uasi. Nini
nalavusou naˈoxo lailaixe noxixe utotomu mo nalavusou naxiunu xavutalameni sou
nalosou itema vile navunavu uasi.
3 Ioxe, IAUE nini nakalusou maulixo alalae ˈosi. Laixe lexe eni asoli ia lexe eni asoli
uasi, la anu laixe uasi.”
4 IAUE mukolinu vaikalau aloxo ˈo, “Nini laˈiaxeneu xo maˈi?”
5 Iona muˈumesou tuala tila ne Ninive, la mulai no ale no xalee tuala ane aso uxali
utelo no anu. Anu mutulusou tani alelaxu, la muxolu no anu xo umasaxa lexe umaisou
mii maˈia ane uxali ne Ninive.
6 Iliˈi, la sou Lataua IAUE muxalixu ovu vile sou Iona mutalume no maimaixu, la sou
aso uieisou uasi. Anu muxolu laixesi. Iona muˈosasou ovu ane ne misevile.
7 Ia loxo neˈiela no kakau, la Lataua mupalusou tavaluli vile mulai muˈotunu ovu ne
mole muxalo.
8 Iliˈi xe aso muxali tatila, la Lataua muxalixu atume ialuxu muneˈe no xalee ane
aso uxali utelo no anu. Xe aso muieisou Iona kisou, la iou muxalixalili la alaalai sou
ulapau. La sou Iona muxavutala, la muvikala aloxo ˈo, “Laixe lexe eni asoli ia lexe eni
asoli uasi, la anu laixe uasi.”
9 Ia Lataua muvikalanu aloxo ˈo, “Nini laˈiaxeneu ovu ane muxalo ˈo?” Iona
mukolinu aloxo ˈo, “Ani, eni laˈiaxo misevile. Opoleli masua. Eni asolisi.”
10 IAUE muvikala aloxo ˈo, “Ovu ane muxali no ˈolovoxo vilesisi ka musoli no
ˈolovoxo vile la ne, nini naˈoxo mii vile no anu uasi. Nini nasaxilaˈu uasi. Ia nini
tanenixu mii ane kituˈa vitanisi ˈo.
11 Ia eni talelixu tuala ne Ninive misevile. Xo anu tuala tatila mo ta mitema sou
tavuˈalo misevile. Aneˈi ilavusou ˈiliˈilixo mulapu uasi. Itiitisiˈa muxali loxo, itemaxu

mavulovexa mavulovexa mavulovexa muxatele vile (120,000) xe ta mi'ami'a loxo ta kau ilo'a ta sipsip kalumo tavu'alo misevile.”

A'ALO LAIXE NOXOU IESU KALISITO ANE MATAIO
MUKAUKAVUNU
Vaikala lamana

A'alo laixe e Mataio mukakavunu 'o ne anu mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu lexe Anu itema nesi ane Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe Anu une'e sou upamauline'i ta mitema. Noxousi la sou Lataua mumomosou vaikala noxou e musakiinu noxi'a ta mitema tatei e ilo'a opone'i vilesisi no anu. A'alo laixe ane 'o ne ta Iutaia e Iesu mupaa noxi'a mo ilo'a mixolusi na'a uasi. A'alo laixe ane 'o ne anu noxi'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi kalumo.

No anu a'alo noxou Mataio la mua'alo laixe manina. Xo anu musokou a'alo noxou no mine Iesu nenu mivo'onu xe mukalu, la mua'aloxu Iesu no mine Ioanesi mu'ulusou xe mukalu la mulai no anu tovotovo. Xe mukalu la mua'aloxu Iesu no mine musokou xaixai noxou sou mua'aloxu a'alo laixe mo mulosi'a ta mitema lavulavu no anu vaikala noxou Lataua xe mupamauline'i ta mitema ane pipiena iouiou mu'oxone'i. Anu musokou xaixai noxou ne Xalilaia, xe mukala la mua'aloxu muamua'i noxou sou mulai ne Ielusalemu. Xe mua'aloxu mii ma'ia Iesu mu'oxonu no anu voxo kalukaluxusou mulai muxali no mine mivau mo mililixu teitexi no ovu valautu xe tulu noxou.

A'alo laixe noxou Mataio 'o ne, anu mulosinge lamana lexe Iesu anu Tisa tila vile, mo Anu muno'u xavi sou uvulaxu lapuloto noxou Lataua laaxu laixe, xe mua'aloxu saxisaxila'u noxou Lataua. No nano no anu lavuku noxou Mataio 'o, la mumila'a a'alo noxou muxali la'oluxu ta'uve.

(1) A'alo noxou Iesu teitexi no laxa'ilu e Iesu muvivikala no anu 'ili'ilixo ilou xaixai mo 'ili'ilixo ma'ia ta mitema i'oxonu la ixalisou mauli no anu ili'i teitexi no opo loxotolo. (Mautunu 5-7) (2) Ta tameisou mua'aloxu Iesu sou mupela'a ta molomolo noxou no anu xaixai noxi'a, xe mii ma'ia i'oxonu no mine ilai ia'aloxu a'alo laixe ulai noxi'a mose'i. (Mautunu 10) (3) Tatalusou, la mua'aloxu vaikala latilovo sou saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo. (Mautunu 13) (4) Tami'asou ne mua'aloxu Iesu mululusou lamana xaixai sou molomolo noxou Iesu, xe uxaxaisou a loxovaa. (Mautunu 18) (5) Xe ta'uvesou la a'alosou Iesu mua'alo no anu mii ma'ia uxali no anu voxo kaluxusou xe mii ma'ia ane uxali ili'i no anu saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxototo. (Mautunu 24-25)

A'alo muai no nano aloxo 'o

Nana sou Iesu xe a'alosou Iesu Kalisito nenu mivo'onu 1:1–2:23
A'alosou xaixai noxou Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema 3:1-12
Iesu mu'ulo xe mukalu la Satani mutovonu 3:13–4:11
Xaixai noxou Iesu ne Xalilaia 4:12–18:35
Iesu mulutu ne Xalilaia sou mulai ne Ielusalemu 19:1–20:34
Voxo kalukaluxusou noxou Iesu xe mii ma'ia muxali no ale ne Ielusalemu 21:1–27:66
Iesu mutulu no anu soli xe mupalapala'a 28:1-20

Nana sou Iesu
(Luk 3:23-38)

1 ✡Vaikala ane ne anu si'a Iesu Kalisito tamutu'ovuxu. Iesu ne Anu noxou Deviti
'ilusunu, xe Deviti ne anu Avalaamu 'ilusunu.
2 Xe Avalaamu 'olu ane Aisaki, xe Aisaki 'olu ane Iakovo, xe Iakovo 'olu ane Iuta ilo'a
ta vimovimou,
3 ✡xe Iuta ta 'olu ane Peresi ilou Sela, neni'a ne Tamari, xe Peresi 'olu ane Esuloni xe
Esuloni 'olu ane Ramu,
4 xe Ramu 'olu ane Aminadavu, xe Aminadavu 'olu ane Nasoni, xe Nasoni 'olu ane
Solomoni,
5 ✡xe Solomoni 'olu ane Boasi xe nenu ane Reebu xe Boasi 'olu ane Oveti, xe nenu

✡ **1:1:** Tav 22:18; 1A'a 17:11 ✡ **1:3:** Tav 38:29-30; Rut 4:18-22 ✡ **1:5:** Rut 4:13-17

ane Rutu, xe Oveti 'olu ane Iesi xe Iesi ne momu ane Tatananu tuala Deviti.
6 ✡Xe Tatananu tuala Deviti ne 'olu ane Solomoni, Solomoni nenu ne tei la Ulia semau,
7 xe Solomoni 'olu ane Rovoamu la Rovoamu 'olu ane Avia, Avia 'olu ane Asa.
8 Xe Asa 'olu ane Iosaveti, xe Iosaveti ne 'olu Iolamu, xe Iolamu 'olu ane Usia,
9 xe Usia ne 'olu ane Iotamu, xe Iotamu 'olu ane Axasi, xe Axasi 'olu ane Esekia.
10 Xe Esekia 'olu ane Manase, xe Manase 'olu ane Amoni, xe Amoni 'olu ane Iosia,
11 ✡Xe Iosia 'olu ane Ekonia, xe Ekonia ilo'a ta vimovimou. No voxo ane ne ane'i milai mixolu no paxa no tani sou navunavu no tuala tila ne Vaviloni.
12 ✡Ili'i no voxo ane ta Isilaeli milai mixolu no tani sou navunavu ne Vaviloni, la Ekonia 'olu ane Salatieli xe Salatieli 'olu ane Seluvaveli.
13 Xe Seluvaveli 'olu ane Aviuti, xe Aviuti ne 'olu ane Eliakimu, xe Eliakimu 'olu ane Asolu,
14 xe Asolu 'olu ane Sadoku, xe Sadoku ne 'olu ane Akimu la Akimu 'olu ane Eliutu,
15 xe Eliutu 'olu ane Eliasa xe Eliasa 'olu ane Matani, ia Matani ne 'olu ane Iakovo,
16 Xe Iakovo ne 'olu ane Iosepu, xe Iosepu anu Malia mulue, la sou Malia mivo'onu Iesu la ane'i mimoxo'u lexe anu Kalisito.
17 La sou Avalaamu ta 'ilusulusunu musoko noxou anu Avalaamu mune'e muxali noxou Deviti la ane'i mixali loxo mavulovexa mo mulelia tami'a, mo musoko noxou Deviti mune muxali no voxo ane'i milai mixolu no paxa no tani sou navunavu no tuala tila ne Vaviloni anu mavulovexa mo mulelia tami'a. Xe musoko no voxo ane ane'i milai mixolu no tanisou navunavu ne Vaviloni mune'e muxali no voxo e Kalisito muxali ne la muxali loxo mavulovexa mo mulelia tami'a.

Malia Mivo'onu Iesu
(Luk 2:1-7)

18 ✡A'alosou Iesu kalisito muxali aloxo. Nenu Malia ane'i misosovosie mukalu sou iuluxu Iosepu ia ilou ixolu ipita uao, ia ane'i mimaisie lexe ane opoone. Keakea ane ne no anu xavi noxou Uleenu Tavuna la mumulaxu no nano no opoone.
19 Mulue Iosepu anu itema mulapu, anu mulomu lexe Malia opoone la anu lexe usuane ia anu umasaxa lexe upamaela ne Malia no ie'i ta mitema uasi, la sou anu umasaxa lexe usu'ane se'isisi.
20 Iosepu uxoo uxavuxavutala la muai pipiena lexe angelo noxou tila muxali noxou la sou muvikalanu aloxo 'o. “Iosepu, nini Deviti 'ilusunu, na'ume mamu nano'e Malia loxo semameni. Nalomu! Molomolo ane muxolu no opoone ne muxali no anu xavi noxou Ulee Tavunasi.
21 ✡Ane ivo'onu 'ilie mulu, la nalemolu ualasou lexe Iesu xo Anu sou uxexeenu 'ili'ilixo masua noxi'a ta mitema mo ulivunoxa'a.”
22 Mimii tavu'alo 'o, muxali sou umomosou vaikala vile tila mu'oxonu no anaxa'a ta mitemasou palomatana.
23 ✡Muvikala aloxo 'o. “Nalomu, sema vile ilou mulu iai ipita uao, ia ane opoone la ivo'onu molomolo mulu vile la ngingi ngamoxo'u ualasou lexe Enmanueli.” (Uala ne laaxu lexe Lataua uxolu nonginge.)
24 No voxo ane Iosepu mutulu la anu mulai mu'oxonu aloxo angelo noxou Tila muvikala nuxu lexe anu uno'e semau.
25 ✡Ia ilou iai uasi, mulai muxali no voxo e Malia mivo'onu 'ilie no anu, la sou mumoxo'u ualasou lexe Iesu.

2

Ta Mitema sou Lavulavu no Aso Uxali Utelo Ane'i Mine'e sou Imaisou Iesu

1 Malia mivo'onu Iesu no tuala ne Vetiliemu, no xalee lia tila ne Iutaia, no voxo ane Elodesi muxolu tatananu tuala. Ane mivo'onu Iesu mukalu xe ili'i la ta mitema sou lavulavu me'a no aso uxali utelo mine'e ne Ielusalemu.

✡ **1:6:** 2Sa 12:24 ✡ **1:11:** 2Ta 22:1–24:20; 2A'a 36:10; Iel 27:20 ✡ **1:12:** Esi 3:2 ✡ **1:18:** Luk 1:27, 35 ✡ **1:21:** Luk 1:31; 2:21 ✡ **1:23:** Ais 7:14 ✡ **1:25:** Luk 2:21

2 ✡La ane'i mitalitali'i aloxo 'o. “Molomolo e muxali lexe anu tatananu tuala ne Iutaia
ne Anu muxolu 'ava? Xo nengi temaisou oto sou no xalee mutelo no anu aso uxali utelo,
la sou nexi tene'e sou talotu ulai noxou.”
3 Xe Elodesi tatananu tuala mulomu aloxo ne la anu muxavutala piena no anu, mo
ta mitema ne Ielusalemu kalumo.
4 La sou Elodesi muavuti la mu'avali'a ta kisi'a ta aili'i xe ta mitema sou lavulavu no
'a lapuloto ne Isilaeli mine'e mipita sou mutali'isi'a lexe mivo'onu Kalisito a ne'ei?
5 Ane'i mikolinu lexe, “Ne Vetiliemu no xalee lia tila ne Iutaia. Xo ta mitema sou
palomatana mikaukavu aloxo.
6 ✡ ‘Nini ta mitema ne Vetiliemu no xalee lia tila ne Iutaia,
nini naxavutala lexe nini mii vitanisi no iei tatananu tuala ne Iutaia uasi.
Xo tila uxali noxine, sou usaxila'a ta mitema noxilo ne Isilaeli.’ ”
7 Xe Elodesi musova anaxu mulai noxi'a ta mitema sou lavulvavu ne la mitalumesi,
la milai noxou sou ulavusou laixe noxi'a lexe oto ne muxali a talu.
8 La sou anu mupalusi'a milai ne Vetiliemu, la muvikalane'i aloxo 'o. “Ngingi ngalai
la ngakamuli molomolo ne laixe. Lexe ngingi naxali sou ukalu la sou ngasovanu
vaikala ulivu une'e noxilo. Mo eni kalumo alai alotu noxou.”
9 Xe ane'i milomusou vaikala noxou tatananu tuala ne mukalu, la sou ane'i milai.
Ane'i mimaisou oto loxo ane'i mimaisou te'i no aso uxali utelo, oto ne muulaxune'i
mulai mutulu muisalili teitexi no tani e molomolo ne muai no anu.
10 Xe ane'i mimaisou oto aloxo ne la mi'osa manina.
11 ✡La ane'i mi'unalai no tani, la mimaisi'a keakea ilee nenu Malia, la mixola'u tava'a
vo'uxu mo mitangatulu mulu'elai no lia sou milotu mulai noxou keakea. Ane'i mino'u
mimii e loxo xoulu, xe ueli, xe avuavu e tuma'u laixe sou milolovolo mulai noxou.
12 Xe miai no 'olovoxo la miai pipiena lexe Lataua muvikalane'i lexe mamu sou
ngingi ngalivu ngalai noxou Elodesi, la sou ane'i mimulinu vote'i vileli sou milivu milai
no tualasi'a.

Iosepu Ilee Semau Mo Keakea Mivula Milai ne Aixiputo

13 Ane'i milivu mukalu, la sou Iosepu muai pipiena lexe angelo noxou Tila muxali
noxou la muvikalanu aloxo 'o. “Natulu mo nano'a keakea ilee nenu mo ngavula ngalai
ne Aixiputo. Ngaxolu ne ulai uxali no anu voxo ane lexe eni avikala neni. Xo Elodesi
anu ukamulinu keakea ne sou lexe uvau usoli.”
14 Anu muavuti la muvulane'i keakea ilee nenu no 'olovoxo la ilo'a milai ne Aixipto,
15 ✡La ilo'a milai mixolu ne mutalo no voxo ane Elodesi musoli, la mimii ane ne anu
mumomosou vaikala vile Tila muxalixu te'i no anaxu itema sou palomatana vile ne
muvikala aloxo 'o, “Eni a'avalou alixeni uatu ne Aixipto.”
16 Xe Elodesi mulavu lexe ta mitema sou lavulavu no aso uxali utelo 'ole ne
mikalavoinu, la anu la'iaxu misevile la anu mupalusi'a ta mitema sou 'oto'oto noxou
milai no tuala tila ne Vetiliemu. La muvikalane'i aloxo 'o. “Ngalai no tuala tila mo
ngave'ave'a ta molomolo ta mulu e tauu iexa'a muxali loxo tamei mo ulu'e isoisoli.”
Xo anu xavutalau lexe u'vea ta molomolo ta kitukitu e ta neni'a mi'vo'one'i no voxo
ane ne. Umomomo loxo anu mutali'isi'a ta mitema sou lavulavu lexe voxo ane vaa ne
oto muxali no anu.
17 La sou mimii ane ne umomosou vaikala noxou Ieremaia itema sou palomatana
mulemolu aloxo 'o.
18 ✡ “Tama tila mo imatengalei ilomu sou uxali no tuala tila ne Lama.
Ia Lakeli itatamasi'a ta 'ili'e misoisoli.
La ane imasaxa lexe ta mitema ixolixoline uasi.
Xo ta 'ili'e tavu'alo ne ixolu uasi.”

Iosepu Ilee Semau mo 'Tli'a Milivu

✡ **2:2:** Iti 24:17 ✡ **2:6:** Mai 5:2; Ioa 7:42 ✡ **2:11:** Lex 72:10-15; Ais 60:6 ✡ **2:15:** Ose 11:1 ✡ **2:18:** Tav 35:19; Iel 31:15

19 Ili'i no voxo e Elodesi musoli mukalu, la Iosepu muxolu ne Aixiputo. Anu muai
pipiena lexe angelo noxou Tila muxali noxou la muvikalanu aloxo 'o.
20 "Nini natulu, mo nano'a molomolo ilee nenu 'o mo nalivu ulai ne Isilaeli. Xo ta
mitema imasaxa lexe iva'u keakea ne a misoisoli mukalu."
21 Iosepu muavuti la muno'a keakea ilee nenu milivu milai no tuala tila ne Isilaeli.
22 Anu mulomu lexe Akelao muno'u tanixu momu Elodesi sou usaxila'a ta Iutaia.
Iosepu mumama'u sou lexe ulai no xalee ane ne. La Lataua muvikalanu no anu
aipiepiena lexe nalai no tuala tila ne Xalilaia.
23 ✡La sou anu mulai muxolu no tuala tila ne ilemolu lexe Nasaleti. 'Ilixo ane ne
mumomosou vaikala noxi'a ta mitema sou palomatana lexe, "Ane'i ilemolu lexe itema
si'e Nasaleti."

3

Ioanesi Itema sou U'ulosi'a ta Mitema Xe Ulalaxiinu Vote'i
(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Ioa 1:19-28)

1 No voxo ane no mine Iesu muxoxolu ne Naseleti ne Ioanesi itema sou u'ulosi'a
ta mitema anu muxali. Anu mune'e mu'ava'ava no xalee lia vitanisi ne Iutaia, la
muvikala aloxo 'o.
2 ✡ "Ngingi ngaxiu opongengi. Xo saxisaxila'u teitexi no opo loxotolo anu a 'ala'alai
mukalu."
3 ✡Ioanesi anu itema e Lataua muvikalanu no anaxu itemasou palomatana Aisaia,
anu muvikala aloxo 'o,
"Ngalomu sou itema vile u'ava'ava no xalee lia vitanisi lexe
ngalalaxiinu vote'i mo ngamomosou vote'i sou Tila."
4 ✡Ioanesi ne musakii kameli laxusou sou mutaluxu vasimolu, xe muutupokoxu
bulumakau sosou. 'Ani'anixu ane musia'e taula ilou unuxu.
5 Ta mitema mutelo ne Ielusalemu mo ne Iutaia mo tuatuala e 'alai no lexa Ioridani
ane'i mine'e noxou Ioanesi,
6 la ane'i mipa'alixu lamana 'ili'ilixo masumasua noxi'a, la sou anu mu'ulosi'a no
lexa ne Ioridani.
7 ✡Ia mumaisi'a ta Palisaio ilo'a ta Sadokaio mine'e sou lexe u'ulosi'a la anu
muvikalane'i aloxo 'o. "Ngingi loxo lasile molosila ta 'olu, Lataua la'iaxuinge ia 'ei
muvikalangengi lexe nga'ume sou ngapolopepeenu lai'a noxou."
8 Lexe ngingi ngaxiu opongengi manina, la 'ili'ilixomengi ne umaxa'inge, lexe ngingi
ngexiu opongengi.
9 ✡Ia mamu sou tangengi uvikalangengi, "lexe ngingi Avalaamu ta 'ilu'ilusunu."
Eni avikalangengi aloxo. Lataua umomomo sou u'oxonu lavo'o la uxali Avalaamu ta
'ilu'ilusunu.
10 ✡Lapemu a mulalaxii muai no ovu tava'u. Lexe ovu ane unene'a laixe uasi la
ixetau loxo itema vile uxetau ovu sou uleanu no navu.
11 ✡La sou eni avikalangengi lexe eni a'ulosinge no anu lexa vitanisi loxo sosovo,
sou ngingi ngexiunu opongengi, la ili'i la itema vile xaviinu une'e la u'ulosinge no anu
Uleenu Tavuna mo navu, la xavi noxou ne uaulixu xavi noxilo. Mo eni amomomosou
alulusou lamotasou siove sou tava'u uasi.
12 Anu une'e loxo itema vile, utetelisou silapa no avolu sou ukalipalanu uiti sosou
sou u'elaxu no anu navu e ukalu uasi. Ia temanu la uai no taasou la'ilali.

Ioanesi Mu'ulosou Iesu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 No voxo vile la Iesu molu ne Xalilaia mune'e no lexa ne Ioridani, sou umasaxa
lexe Ioanesi u'ulosou.

✡ **2:23:** Ais 11:1; 53:2; Luk 2:39; Ioa 1:45 ✡ **3:2:** Mat 4:17; Mak 1:15 ✡ **3:3:** Ais 40:3 ✡ **3:4:** 2Ta 1:8 ✡ **3:7:** Mat 12:34; 23:33 ✡ **3:9:** Ioa 8:33, 39; Rom 4:12 ✡ **3:10:** Mat 7:19; Luk 13:6-9 ✡ **3:11:** Ioa 1:26-27, 33; Apo 1:5

14 Ia Ioanesi mumulesou la muvikalanu aloxo 'o, “umomomo lexe nini na'ulosilo ia
loxovaa ane nini nene'e noxilo 'o?”
15 La sou Iesu mukolinu vaikalau aloxo, “Na'oxo loxo ne uasi. Nenge ta'oxonu mimii
tavu'alo ne umomomo ukalusi ulai noxou Lataua aloxo ne.” La sou Ioanesi mumulinu
vaikala noxou.
16 ✡No mine Iesu mu'ulo mukalu, la sou mulaa no lexa sou mulai no ale. La sou opo
loxotolo mukisi la Iesu mumaisou Uleenu Tavuna mulu'e loxo ngiala kuau muvava
mulu'e muxolu no kisou.
17 ✡La sou vaikala vile molu teitexi no opo loxotolo mu'ava aloxo. “Eni 'alixeni ane,
eni amasaxau mo opoleli u'osasou misevile.”

4

Satani Mutovonu Iesu
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 ✡Iesu mu'ulo mukalu la Uleenu Tavuna mulutulixu sou mulailixu no xalee lia
vitanisi, sou Satani utovonu.
2 ✡Iesu mupelemu la uno'u 'ani uasi aso mavulovexa tami'a xe 'olovoxo mavulovexa
tami'a la Anu musolixu.
3 Itemasou tovotovo mune'e sou utovonu la muvikalanu aloxo 'o. “Lexe nini Lataua
'olu manina la navikalanu lavo'o mo uxali veleti.”
4 ✡La Iesu mukolinu vaikalau aloxo 'o. “Vaikala muai no nano no Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua muvikala aloxo, ‘Ta mitema imauli no anu veletisi uasi ia ane'i
imauli no anu vaivaikala ane ulaa no anaxu Latauasi.’ ”
5 Anu muvikala loxo ne mukalu, la sou Satani muno'u mulai no tuala tila ne
Ielusalemu, sou mutelailixu no tani tila noxou Lataua kisou teitexi manina.
6 ✡La muvikalanu lexe. “Nini Lataua 'Olu manina la naili'e ulu'elai. Xo lavuku noxou
Lataua muvikala lexe anu uvikalane'i ta angelo noxou la ilooxene mo iamoneni teitexi
no avo'a si, mo sou na'otunu tava'ine no 'a lavo'o uasi.”
7 ✡Iesu muavuti la mukolinu aloxo 'o. “Vaikala noxou Lataua muvikala lexe, mamu
sou natovonu Lataua Tila noxine.”
8 Mukalu la Satani mulutulixu Iesu mutelailixu teitexi no laxa'ilu kisou, mukalu la
mulosioxu mimii iouiou no xalexalee lia 'o ilou tokolomosou.
9 La anu muvikalanu Iesu aloxo 'o. “Lexe nini naxola'u tava'ine vo'oxu no lia sou
nalotu une'e noxilo la sou eni alosine mimii tavu'alo 'o ne ukalusi.”
10 ✡Iesu muavuti la mukaitolonu lexe, “Satani nalai va'axu vaikala noxou Lataua
muvikala aloxo 'o. ‘Nini nalu'elailixene noxou Lataua Tila noxine mo nini nalotu ulai
noxou Anusisi.’ ”
11 Xe Satani mu'ume la mulai, la ta angelo mine'e mixali noxou Iesu sou misu'ulinu.

Iesu Musokou Xaixai ne Xalilaia
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 ✡Xe ili'i la Iesu mulomu lexe ane'i miteteli sou Ioanesi sou milailixu no taasou
navunavu, la sou Anu mulivu mulai no tuala no xalee lia tila ne Xalilaia.
13 Ia Anu musuku no tuala tila ne Naseleti sou mulu'elai ne Kapenaumu ne muxolu
no pa'umolu kupa ne no lialiaxa'a mata noxi'a ta Sevuloni ilo'a ta Napitali.
14 'Ilixo ane ne, Iesu mumomosou vaikala muxali noxou Lataua muxali no anaxu
Aisaia itema sou palomatana aloxo.
15 ✡ “Lialia noxi'a mata ta Sevuloni mo Napitali lia ne
muxolu 'alai no vote'i tila ulai no luaki,
xe lia e muxolu no xalee lexa ne Ioridani anu lia ne
muxolu no nano no xalee lia tila ne Xalilaia,
tuala xalee ane ne noxi'a ta mitema ane ane'i ta Iutaia uasi.

✡ **3:16:** Ioa 1:32 ✡ **3:17:** Lex 2:7; Ais 42:1; Mat 12:18; 17:5; Luk 9:35 ✡ **4:1:** Eva 2:18; 4:15 ✡ **4:2:** Mul 34:28 ✡ **4:4:** Lap 8:3 ✡ **4:6:** Lex 91:11-12 ✡ **4:7:** Lap 6:16 ✡ **4:10:** Lap 6:13 ✡ **4:12:** Mat 14:3; Mak 6:17; Luk 3:19-20 ✡ **4:15:** Ais 9:1-2

16 Mo ta mitema tavuˈalo noxou Lataua ane mixolu no ˈa isivoxo tatila ne
ane'i mimaisou teelu kaaxu,
mo lamanaxu ne muxali noxiˈa ta mitema e ilavusou Lataua uasi
la loxo misoisoli ne lamana muxali noxiˈa kalumo.”
17 ✡No voxo ane Iesu musoko sou muaˈaloiˈa ta mitema la muvikalaneˈi aloxo ˈo.
“Ngingi ngaxiunu opongengi xo saxisaxilaˈu no opo loxotolo anu a ˈalai mukalu.”

Iesu Musokou sou Muˈavaliˈa ta Molomolo Noxou
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 No voxo vile, la Iesu muamuaˈi no paˈumolu kupa ne Xalilaia, la mumaisou itema vile ualasou lexe Saimoni ilemo lexe Pita ilou vimou Andeleasi ikakae. Xo aneˈi ilou ta mitema sou ikaeneˈi ta sinana.
19 Xe muavuti la muvikalaneˈi ilou aloxo ˈo. “Nganeˈe mo ngamulileli mo sou eni alosinge lavulavu sou ngalapuneˈi ta mitema.”
20 Xe alaxu vilesisi ˈo, la ilou mitautalonu kaexaˈa muai ne, ia milutu sou mimulinu Iesu.
21 Ia milutu sou mimuamuaˈi misuku milai, sevile la mumaisiˈa Iakovo ilou vimou Ioanesi Sevedi ta ˈolu. Aneˈi iloˈa mamiˈa ixoxolu teitexi no anu uaxa mo isimesimenu kaexaˈa. Iesu muavuti la muˈavaliˈa ilou.
22 Xe ilou miavuti la miˈumesou mamiˈa no ˈa xaixai noxou no anu uaxa ne, ia aneˈi ilou milutusou mimulinu Iesu.

Iesu Muˈaloxu Vaikala Muaˈalo Xe Mupamaulineˈi ta Mitema
(Luk 6:17-19)

23 ✡Xe iliˈi, la Iesu muxixao no xalee tuala tila ne Xalilaia la muˈunalai no tani sou lalotu noxiˈa ta Iutaia sou mulosiˈa lavulavu, xe Anu muaˈaloxu aˈalo laixe sou saxisaxilaˈu noxou Lataua, mo Anu mupamaulineˈi ta mitema ane pipiena muˈoxo masuanu vasimeˈa kalumo.
24 ✡La sou aneˈi miaˈalo mulai no tuala xalee tila ne Silia. La ta mitema milailixaˈa aneˈi ane pipiena iouiou muˈoxo masuaneˈi. Aneˈi ane navunavu tatila muˈoxoneˈi, mo aneˈi ane ta uleenu ta masmasua mixolu noxiˈa, mo aneˈi ane pipiena masua e uˈoxonu vasimeˈa uoloolo la ilapau, xe aneˈi ane vasimeˈa musoisoli, la sou Iesu mupamaulineˈi.
25 ✡Anu muˈoxonu aloxo ne xe ta mitema tavuˈalo ne Xalilaia mo no xalee lia tila ne Dekapolisi mo ne Ielusalemu mo ne Iutaia mo xalee lia e mixolu ˈalai no lexa paˈumolu ne Ioridani ne aneˈi mimaisou la sou mimulinu.

5

Iesu Muaˈalo Teitexi no Laxaˈilu
(Luk 6:20-23)

1 Iesu mumaisiˈa ta mitema tavuˈalo mineˈe la Anu mutelai muxolu teitexi no laxaˈilu vainu la sou ta molomolo noxou mineˈe noxou.
2 La sou Anu musokosou muaˈaloiˈa aloxo ˈo.
3 ✡ “Aneˈi ane uleneˈi iu lavuluti uasi la aneˈi iˈosa iliˈi la Anu ualusiˈa
xo iliˈi la aneˈi ixolu no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
4 ✡Aneˈi ane itatama la aneˈi iˈosa
xo iliˈi la Anu ualusiˈa mo uxolixolineˈi.
5 ✡Aneˈi ane italoxolixaˈa iluˈelai la aneˈi iˈosa
xo iliˈi la Anu ualusiˈa la lia ane ˈo ne aneˈi naˈa.
6 ✡Aneˈi ane isoisolixaˈa sou imulinu ˈiliˈilixo mulapu la aneˈi iˈosa
xo Anu ualusiˈa iliˈi la aneˈi iˈanaˈana,
no anu ˈilixo sou imulinu masaxa noxou Lataua utotomu.
7 Aneˈi ane iˈoxo alauna la aneˈi iˈosa
xo Anu ualusiˈa mo uˈoxo alauna noxiˈa iliˈi.
8 Aneˈi ane oponeˈi malemalenga la aneˈi iˈosa

✡ **4:17:** Mat 3:2; 19:27 ✡ **4:23:** Mat 9:35; Mak 1:39; Apo 10:38 ✡ **4:24:** Mak 6:55 ✡ **4:25:** Mak 3:7-8 ✡ **5:3:** Ais 57:15 ✡ **5:4:** Ais 61:2-3; Pal 7:17 ✡ **5:5:** Lex 37:11 ✡ **5:6:** Ais 55:1-2

xo Anu ualusi'a mo ili'i la ane'i imaisou Lataua.
9 Ane'i ane ixolixoline'i ta mitema no anu 'oto'oto sou ukalu la ane'i i'osa
xo Lataua ualusi'a la nenge tamoxo'a lexe ane'i Lataua ta 'olu.
10 ✡Ane'i ane mi'oxo masuane'i xo mi'oxonu 'ili'ilixo mulapu la ane'i i'osa
xo ili'i la Anu ualusi'a mo ane'i ixolu no anu saxisaxila'u noxou Lataua
teitexi no opo loxotolo.
11 ✡Ngingi ane ta mitema ilevetesinge mo i'oxomasuangengi mo ivikalasinge ma-
sumasua mo ikalavoisinge xo ngemulinu Itema 'Olu ne, la ngingi nga'osa.
12 ✡Ia ngingi na'osa mo ngalei xo ulumengi ne tatila a uai teitexi no opo loxotolo xo
'ilixo ane ane'i mi'oxonu noxine ne anu iou vilesisi aloxo ane'i mi'oxo masuane'i ta
mitema sou palomatana tei.

Ngingi loxo Au Xe Lamana
(Mak 9:50; Luk 8:16; 14:34-35)

13 Ngingi loxo au si'a ta mitema iouiou no tuala xalexalee ukalusi ia lexe au ne tu'axu
ukalu la nenge talivu noxu tu'axu a loxovaa, xo au ane loxo ne la xaixai vile no anu
uasi ta mitema isu'anusi ka imalamalaxo'u no tava'a.
14 ✡Ngingi loxo teelu si'a ta mitema iouiou no tuala xalexalee ukalusi tuala vile uxolu
teitexi no laxa'ilu la anu utalume uasi.
15 ✡Ta mitema ilavusou itoisou lalamo ka itaa u'unalai no nano no ti'a uasi, ia ane'i
imulaxu teitexi no valovalosi sou ukaa si'a ta mitema tavu'alo e ixolu no nano no tani.
16 ✡La sou anu iou vilesisi aloxo nini ne loxo teelu sou ukaa la lamanaxu ne uieisi'a
ta mitema mo ane'i imaisou 'ili'ilixo laixe ngingi nge'oxonu la sou ane'i i'itinu ualasou
Maminge e muxolu teitexi no opo loxotolo.

Iesu Mumomomosou Lapuloto

17 ✡Mamu ngingi ngaxavutala lexe eni exali sou axexeenu lapuloto mo vaikala noxi'a
ta mitema sou palomatana, uasi. Eni ene'e 'o sou axexeenu uasi eni ene'e 'o sou a'oxo
pekia'u sou.
18 ✡Eni avikalanengi manina lexe umomomo no voxo ane loxotolo ilou lialia ukalu
la vaikala mautunu vile mo kaukavu vile ane'i mikaukavunu no nano no lapuloto
tasiauxu uasi uxolu aloxo ne ulai utalo lexe mimii tavu'alo ne uxali ukalusi.
19 ✡Lexe itema vile umaisou lapuloto xalenu vile aloxo mii vile vitanisi, ia anu
ulapune'i ta mitema sou i'oxonu aloxo ne la ualasou itema ne uxali kitu'a manina
teitexi no opo loxotolo. Ia itema ne umulinu lapuloto ne sou ulosie'i ta mitema sou
imulinu la sou anu ualasou tila no a saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
20 Eni avikalangengi manina lexe ngamulinu masaxa noxou Lataua mo 'ili'ilixo
mengi ulapu laixe uasi loxo 'ili'ilixo mulapu noxi'a ta mitema sou lavulavu no 'a
lapuloto ilo'a ta Palisaio la ngingi ngamomomosou nga'u nalai no a saxisaxila'u noxou
Lataua teitexi no opo loxotolo uasi.

Iesu Uvikalasou 'Ilixosou Imomosou Vaikala

21 ✡Ngingi ngalomusou vaikala noxi'a ta 'ilusungengi mino'u mukalu lexe, ‘Ngingi
ngave'a ta mitema isoli uasi, itema vile uva'u itema vile usoli la anu utulu no 'a
vaivaikala.’
22 ✡Ia eni avikalangengi aloxo 'o, lexe itema vile la'iaxuu vimou la anu utulu no anu
vaivaikala. Mo 'ena'ei ane uvikalanu vimou lexe ‘Kisine muxovulaulau 'o.’ la anu
uxali noxou tatananu lapuloto te'i, ia itema vile uvikalanu itema va'axu aloxo ‘nini
itema ne nexovulaulau manina.’ la anu ulai no taxa e navu u'ani'ani no anu kaluxu
uasi.

✡ **5:10:** 1Pi 3:14 ✡ **5:11:** 1Pi 4:14 ✡ **5:12:** 2A'a 36:16; Apo 7:52 ✡ **5:14:** Ioa 8:12; 9:5 ✡ **5:15:** Mak 4:21; Luk 8:16; 11:33 ✡ **5:16:** Ep 5:8-9; 1Pi 2:12 ✡ **5:17:** Rom 3:31 ✡ **5:18:** Luk 16:17; 21:33 ✡ **5:19:** Iak 2:10 ✡ **5:21:** Mul 20:13; Lap 5:17 ✡ **5:22:** 1Ioa 3:15

23 ✡La sou lexe nini nane'enu lolovolo noxine sou naelaxu no valovalo ia naxavuta-
lanu mii vile ngamomosou noxou vivine uao la,
24 namulaxu lolovolo noxine ne uai 'alai no valovalo ne ia nalai mo namomosou tei
'o. Lexe ngingi ngongou ngexali no anu opo vilesisi ukalu la sou nini nalai naelaxu
lolovolo noxine ne.
25 Ia itema vile umasaxa sou utulusine no anu vaivaikala, la ngingi ngongou
ngamuamua'i no vote'i sou ngalai no tanixu vaivaikala la nini napalea mo ngongou
ngamomosou vaivaikala tei. Xo masua sou itema ne ulailixene no avolu itema sou
ulomu sou vaivaikala la ulailixene no avolu polisi, la sou polisi umuxaxene no tani
sou navunavu.
26 Eni avikalaneni manina lexe nini naxolu no nano no tani sou navunavu ulai utalo
lexe nini nalotonu ulu ane ane'i misosovosou noxine."

Iesu Muvivikala no Anu 'Ilixosou Vote'i

27 ✡Iesu muvikala la aloxo 'o, "Ngingi ngelomusou tei lexe, 'Mamu sou ngingi
nga'oxonu 'ili'ilixo sou vote'i.'
28 Ia eni avikalangengi aloxo, lexe itema vile umaisie sema vile ia iou uisuxe xe tanu
umulimuline la loxo anu mu'oxonu 'ilixo sou vote'i mukalu ne.
29 ✡La sou lexe ieni tema ususulixene sou na'oxonu 'ilixo masua la laixe lexe nini
naluvunu mo nasuanu. Anu laixe lexe vasimene xalee vilesisi ne usua loxo io ili'i la
vasimenge ukalusi ulai no navu ane kaluxu uasi.
30 ✡Mo lexe avonge tema ususulixene sou na'oxonu 'ilixo masua no anu, la laixe lexe
nini naxotonu mo nasuanu. Anu laixe lexe vasimene xalee vilesisi ne usu'a loxo io ili'i
la vasimene ukalusi ulai no navu ane kaluxu uasi."

Itema Usuane Semau
(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 ✡Iesu muvikala la aloxo 'o, "Ngingi ngelomusou tei lexe, 'itema vile umasaxa lexe
usu'ane semau la ulosie la pepasou ixotonu taula'ixa'a.' "
32 ✡Ia Iesu musolonu vaikala noxou la, la muvikala aloxo 'o, "Lexe itema vile uxalisie
semau i'oxonu 'ilixosou vote'i la anu usu'ane. Ia lexe anu usuane vitanisi xe ilai iuluxu
mulu vile la, la ane'i ilou mi'oxonu 'ili'ilixo sou vote'i.
33 ✡Mo ngingi ngelomu sou kalumo lexe ane'i mivikalane'i ta mitema tatei aloxo,
'Mamu sou ngingi ngasakiinu vaikala vitanisi, ia ngingi nga'oxo manina sou uasi. Lexe
ngingi ngesakiinu vaikala la nga'oxonu manina sou ulai noxou Tila.'
34 ✡Ia lexe ngingi ngasakiinu vaikala sou mivile, la mamu sou ngavikala lexe manina
teitexi. Xo anu Lataua puloulousou sou uxoxolu no anu.
35 ✡Mo mamu sou ngavikala lexe manina no lia 'o, xo lialia 'o ne Lataua tava'u
tanixu sou ututulu no anu ane. Xe mamu sou ngavikala lexe manina ne Ielusalemu,
xo Ielusalemu ne anu tuala tila noxou tatananu tuala e tatila manina ane.
36 Mo mamu sou ngavikala lexe manina teitexi no kisilo, xo nini namomomo sou
nakoinu laxusine vile uxali kea xe muximuxi uasi.
37 La sou laixe lexe vaikala mengi ne manina, la nini navikalasi lexe manina xe uasi
la nini navikalasi lexe uasi. Xo vaikala se'i la utelo no latanu ne molu noxou itema
masua.

Mamu sou Nakolinu Masua
(Luk 6:29-30)

38 ✡Mo ngingi ngalomu sou ane'i mivikala aloxo 'o, 'Lexe itema vile uvene no ieni
la nini nakolinu mo navau no iou xe uvene no anaxene la nini nakolinu mo navau no
anaxu.'

✡ **5:23:** Mak 11:25 ✡ **5:27:** Mul 20:14; Lap 5:18 ✡ **5:29:** Mat 18:9; Mak 9:47 ✡ **5:30:** Mat 18:8; Mak 9:43 ✡ **5:31:** Lap 24:1-4; Mak 10:4 ✡ **5:32:** 1Ko 7:10-11 ✡ **5:33:** Liv 19:12; Iti 30:2; Lap 23:21 ✡ **5:34:** Ais 66:1; Mat 23:22; Iak 5:12 ✡ **5:35:** Lex 48:2; Ais 66:1 ✡ **5:38:** Mul 21:24; Liv 24:20; Lap 19:21

39 Ia eni avikalangengi aloxo ʼo. Lexe itema vile uʼoxo masuaneni la nini nakolinu uasi. Mo lexe usavaline no xaleneni tema la natolosou xaleneni ae la ulai mo anu usavaline la.
40 Mo lexe itema vile utulusinge no anu vaivaikala sou lexe nini nalosou tokolomo la nalosou tokolomo ane veveeni noxine kalumo.
41 Mo itema vile xaviinu sou lexe nini natavulenu laʼilalixu ulai uxali loxo lova (1,500m) la nini natavulenu ulai utalo loxo lova tamei (3,000m).
42 Mo lexe itema vile umasaxau mivile noxine la nini nalosousi, mo lexe itema vile ulingau mivile noxine lexe unoʼu ʼo xe iliʼi la ukolinu la nini nalosousi.

ʼIliʼilixo sou Namasaxaiʼa ta Uluameni
(Luk 6:27-28, 32-36)

43 ✡Mo ngingi ngelomusou vaikala tei lexe, ‘Ngamasaxaiʼa ta menexinge ia ngaʼoxonu masua noxiʼa ta uluamengi.’
44 ✡Ia eni avikalangengi aloxo ʼo, ngamasaxaiʼa ta uluamengi mo ngakilakasiʼa aneʼi ane iʼoxonu masuangengi.
45 Aloxo ne la sou ngingi ngaxali loxo Maminge ta ʼolu teitexi no opo loxotolo. Anu uʼoxonu aso uiei teitexi noxiʼa ta mitema ta masua xe ta mitema ta laixe kalumo. Mo Anu ulavusou uʼoxonu laʼiua usili noxiʼa ta mitema milapu mo aneʼi ane ilapu uasi kalumo.
46 Ia lexe ngingi ngamasaxaiʼa ta mitema e imasaxaingesi la ngingi nganoʼu ulu ane loxovaa? Male uasi. Ta mitema e itaxusou lamoli noxixe ne aneʼi kalumo ilavusou iʼoxonu ʼilixo aloxo ne.
47 Ngingi ngaʼoxonu aso laixe siʼa ta vivinge, la ngingi ngauualixaʼa ta mitema vaʼaxu no ʼa mii maʼia? Male uasi. Tamitema ane aneʼi ta Iutaia uasi ne aneʼi iʼoxonu aloxo ne kalumo.
48 ✡Ngingi ta mitema ngaxolu ngalapu manina loxo Maminge muxolu no loxotolo ne Anu mulapu manina.”

6

ʼIliʼilixo sou Isuʼulineʼi ta Mitema Vaʼaxu

1 ✡Mo Iesu musolonu vaivaikala noxou la muvikala aloxo ʼo. “Ngasaxilainge laixe mamu sou ngingi ngaʼoxonu ʼiliʼilixo mulapu no ieʼi ta mitemasi sou imaisinge. Xo lexe ngingi ngaʼoxonu aloxo ne la umomomo sou Maminge teitexi no opo loxotolo ulosinge ulusou vile uasi.
2 La sou ngingi ngamasaxa lexe ngasuʼulineʼi ta mitema ane pausiʼa no anu mimii moseʼi, la mamu sou ngapalusou itema vile uʼuli mo utautaunu xoolau sou uvikala lamana aloxo ta mitema sou kalakalavoi iʼoxoʼoxonu no taasou lalotu noxiʼa, xe no voteʼi sou ta mitema imaisiʼasi. Eni avikalangengi manina aloxo ta mitema ane iʼoxonu ʼilixo aloxo ne aneʼi minoʼu ulusou mukalu.
3 Lexe ngingi ngalosiʼa ta mitema ane pausiʼa no anu mimii no avonge tema. La mamu sou avonge ae ulavusou mii maʼia ane avonge tema uʼoxoʼoxonu.
4 Mo sou suʼuli noxinge ne utalumesi. Ngingi ngaʼoxonu aloxo ne la Maminge umaisou mii maʼia ane nini neʼoxonu mutalume ne la Anu ulosinge ulusou.

Iesu Mulosieʼi ta Molomolo Noxou sou Ikilaka
(Luk 11:2-4)

5 ✡Voxo ane lexe ngingi ngakilaka la mamu sou ngingi naʼoxonu loxo ta mitema sou ikalavoi iʼoxoʼoxonu. Aneʼi imasaxau sou itulu la ikilaka no nano no taasou lalotu noxiʼa ta Iutaia mo no voteʼi mupita sou ta mitema imaisiʼa. Eni avikalangengi manina. Lexe aneʼi minoʼu uluiʼa mukalu.

✡ **5:43:** Liv 19:18 ✡ **5:44:** Mul 23:4-5; Luk 23:34; Apo 7:60; Rom 12:14, 20 ✡ **5:48:** Liv 19:2; Lap 18:13 ✡ **6:1:** Mat 23:5 ✡ **6:5:** Mat 23:5; Luk 18:10-14

6 Ia voxo e lexe nini namasaxa sou nakilaka la nini naˈunalai no kaveutu noxine mo
natatu ukalu la sou nakilaka ulai noxou Mamine muxolu mutalume. La sou Mamine
umaisou mimii e ngingi ngeˈoxonu mutalume ne, la sou Anu ulosinge ulumengi.
7 ✡La sou lexe ngingi ngakilaka la mamu sou ngaˈoxonu vaikala piena vitavitanisi
loxo ta mitema ane aneˈi ta Iutaia uasi iˈoxoˈoxonu. Aneˈi ixavutala lexe ivivikala
tavuˈalo la Lataua ulomusiˈa.
8 ✡Ia mamu sou ngingi ngamulinu ˈiliˈilixo noxiˈa, xo tei no mine ngingi ngakilaka
uao la Maminge mulavu sou mii maˈia ane ngingi ngemasaxau.
9 Ngingi ngakilaka aloxo ˈo,
“Mamixe nini nexoo teitexi no opo loxotolo, laixe nexi tatoxonu ualasine.
10 ✡Laixe nini naluˈe nasaxilaˈu tuala ane no lia ˈo.
Mo laixe talomuxene no lia ˈo loxo aneˈi ilolomuxene teitexi no opo loxotolo.
11 Vaimomo ˈo nalosixe laˈilali sou nexi taˈou voxovoxo.
12 ✡Naxiunu tumalineu ˈiliˈilixo masumasua noxixe
aloxo nexi taxiunu tumalixeu ˈiliˈilixo masumasua
noxiˈa aneˈi ane miˈoxo masua muneˈe noxixe.
13 ✡Mamu sou naolenexi ulai no anu mimii sou tovotovo.
Ia naolenexi ulai vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo ane masumasua. (Xo saxisaxilaˈu ne
noxinesi mo xavi mo lamana anu kaluxu uasi. Manina.)
14 ✡Mo lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu ˈiliˈilixo masumasua ane ta mitema
miˈoxonu uneˈe noxinge la Maminge uxolu teitexi no opo loxotolo kalumo uxiunu
tumalou ˈiliˈilixo masumasua noxinge.
15 Ia lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu ˈiliˈilixo masumasua ane ta mitema miˈoxonu
muneˈe noxinge uasi la Maminge kalumo umomomo sou uxiunu tumalou ˈiliˈilixo
masumasua noxinge uasi.

Peletoto sou Pelemu

16 ✡La sou no mine ngingi ngapelemu la ngakasangi loxo ta mitema sou kalakalavoi
iˈoxoˈoxonu mamu. Aneˈi iˈoxonu ieˈi uolevolo sou lexe ta mitema imaisiˈa lexe aneˈi
mipelemu. La sou eni avikalangengi aloxo ˈo, aneˈi minoˈu ulusou mukalu.
17 Ia no mine ngingi ngamasaxa lexe ngapelemu la ngaˈulo mo ngamulaxu mii
tumaˈu lailaixe no vasimenge mo iengi.
18 Mo sou ta mitema ilavusou lexe ngingi ngapelemu uasi. La Maminge anusisi
e talavusou tamaisou uasi, Anu molusi umaisou mii maˈia ane ngingi ngeˈoxonu
mutalume ne la sou Anu ulosinge ulusou.

ˈIliˈilixo sou Ixalisou Mimii Lailaixe
(Luk 12:33-34)

19 ✡Mo mamu ngingi xavutalamengi utulu no anu lamoli mo lavuluti e ngamulaxu no
lia ˈo. Xo lamoli mo lavuluti ne ngamulaxu la tatotoxae ixotosou mo uai la ukukakuka
la usuˈa, xe ta mitema sou pakali iˈuna no tani la ipakalinu.
20 ✡Ia anu laixe lexe ngingi xavingengiu lamoli mo lavuluti sou teitexi mo ngamu-
laxu. Xo lamoli mo lavuluti ane teitexi ne tatotoxae ixotosou mo uai la ukukakuka xe
ta mitema sou pakali imomomo sou iˈunalai la ipakalinu uasi.
21 Xo no tuala ane ne mimii lailaixe noxinge a uai no anu ne ia tanenge mo xavutala
menge a uxolu lai ne kalumo.
22 Ngingi iengi ne, anu teelu sou vasimenge. Xo lexe iengi ne laixe, la anu ulosinge
lamana.
23 Ia lexe iengi ne masua, la anu ulosinge isivoxosi, ia lexe teelu ne uxolu no nano
noxinge ne uasi la isivoxo ne uxali tila misevile.

✡ **6:7:** 1Ta 18:26-29 ✡ **6:8:** Mat 6:32 ✡ **6:10:** Luk 22:42 ✡ **6:12:** Mat 6:14-15; 18:21-35 ✡ **6:13:** Luk 22:40; Iak 1:13; Ioa 17:15; 2Te 3:3; 2Ti 4:18 ✡ **6:14:** Mak 11:25-26 ✡ **6:16:** Ais 58:5-9 ✡ **6:19:** Iak 5:1-3 ✡ **6:20:** Mat 19:21; Luk 18:22

24 Itema sou xaixai vile umomomo sou uxaxai noxiˈa ta tatila noxou tamei uasi. Xo maasi xe xavutala noxou ukalipala, la anu umasaxau vile uasi, ia tanu vulusiu ane vile aloxo ne la sou ngingi ngamomomo sou ngaxaxai no iou Lataua xe ngaxaxai sou lamoli kalumo uasi.”

Tangengi Uangenge Mamu
(Luk 12:22-31)

25 ✡Mo Iesu muavuti la muvikalaneˈi ta mitema la aloxo ˈo, “Mamu sou ngaxavutala piena no anu maulingenge mo ngavikala lexe nenge taˈou mii maˈia mo taiexu mii maˈia xe tasakiinu mii maˈia sou vasimenge? Xo laˈilali anu utila no anu maulingenge mo tokolomo kalumo utila no anu maulingenge? Uasi.
26 ✡Loxo naxavutalaneˈi ta ngiala, aneˈi ilavusou itotounu xai mo imolo laˈilali uasi mo, aneˈi siˈa tani sou ipitanu laˈilalixaˈa no anu uasi. Ia Maminge anu muxolu no opo loxotolo molu ulosiˈa laˈilali. Io ngingi ne loxo ta ngiala uasi ngingi ne tatila musuku noxiˈa mo ngeuaulixaˈa.
27 Ia lexe vile nonixi noxinge ne uxavutala piena no anu maulixu lexe uxolu maxuveeni sevile, la anu umomomo sou molu usukunu maulixu ulai sevile? Uasisi manina.
28 Loxovaa la ngingi ngaxavutala piena no anu mimii ane loxo tokolomo ˈo? Ngaxavutalanu kungalo seseenu ne a loxovaa? Anu uxaxaisou uˈoxonu tokolomo uasi.
29 ✡Ia avikalangengi lexe Solomoni tatananu tuala ne munoˈu mimii lailaixe no lia ˈo mukalusi, ia kungalo seseenu muuaulixu tokolomoxu ne.
30 Ia lexe Lataua utokolomonu iaiae no anu seseenu ane uleme vaimomo ˈo xe neˈiela la ta mitema ixotosou sou iˈelaxu, la anu utokolomongengi laixe manina musuku uuaulixu sesee ne. Ae, ngingi ta mitema ane ne ngemulaxu tangengi noxou Lataua kituˈasi ne.
31 Aloxo ne, la sou mamu sou ngingi ngaxavutala piena no anu mii maˈia sou ngaˈou mo ngaiexu mo ngatokolomoxu.
32 ✡Xo ta mitema ane ilavusou Lataua uasi no lia ˈo ne, aneˈi ixavutala piena sou ikakamulinu mimii ane ne. Ia Maminge muxolu no opo loxotolo ne mulavusou lexe mimii ane ne, anu laixe sou ngingi nganoˈu.
33 ✡Ia mii vile lexe ngingi ngaˈoxonu tei aloxo, ngingi ngaxolu ngataloxolingenge no laaxu Lataua mo ngalomuxu la sou Anu ulosinge mimii latala kalumo.
34 Aloxo ne la sou ngaxavutala sou neˈiela mamu, Xo neˈiela ne anu voxo vilemo, xe tuˈumaxu sou voxo vilevilesi ne anu iou vilesisi uasi.

7

Mamu sou Ngatilovo sou ˈIliˈilixo Noxiˈa ta Mitema Ane Vaˈaxu
(Luk 6:37-38, 41-42)

1 ✡Mamu sou ngatilovosou ˈilixoiˈa ta menexinge, mo sou Lataua utilovosou ˈiliˈilixomengi uasi.
2 ✡Xo Lataua utilovosou ˈiliˈilixomengi iou vilesisi aloxo ngingi ngetilovosou ˈiliˈilixoiˈa ta menenginge ne. Mo utilovosou ˈiliˈilixomengi iou vilesisi aloxo ngingi ngetilovosou ˈiliˈilixoiˈa ta menexinge.
3 Ia tavaˈu loxovaa la sou namaisou ˈiliˈili seˈi no iou itema vile noxou Lataua e anu loxo vivine, ia nini namaisou ovu alelaxu e muxolu no ieni ne ua.
4 Nini namaisou ovu alelaxu uxolu no ieni uasi io loxovaa la sou navikalanu vivine lexe, ‘Vivilo ieni uvaxailosi mo axexeenu, ˈiliˈili no ieni.’
5 La nini loxo itema sou kalavoi manina, tei la nini naxexeenu ovu alelaxu no ieni ˈo, ka sou namalei lamana laixe la sou naxexeenu ˈiliˈili seˈi noxou vivine iou ne.

✡ **6:25:** Pil 4:6; 1Ti 6:6-8; 1Pi 5:7 ✡ **6:26:** Mat 10:29-31; Luk 12:6-7 ✡ **6:29:** 1Ta 10:4-7; 2Aˈa 9:3-6 ✡ **6:32:** Mat 6:8 ✡ **6:33:** 1Ta 3:11-14; Lex 37:4, 25; Rom 14:17 ✡ **7:1:** Rom 2:1; 1Ko 4:5; Iak 4:11-12 ✡ **7:2:** Mak 4:24

6 Mamu sou naaˈaaneˈi ta aˈaa no ˈa mimii ane malemalenga, mo mamu sou ngingi
ngasuˈanu tualemengi ulai noxiˈa ta memee. Lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo ne la
aneˈi imalamalaxoˈu no tavaˈa, xe ukalu la ixiu uneˈe noxinge la ingangasinge mo
iteateangengi.

Ngalinga mo Ngakamuli Xe Ngapolopolo
(Luk 11:9-13)

7 ✡Lexe ngalinga utotomu noxou Lataua la Anu ulosinge mo ngakamulinu utotomu
la ngaxalisou xe ngapolopolo noxou utotomu la ukisiinu aitenga noxinge.
8 ✡La sou aneˈi ane ilinga noxou utotomu la Anu ulosiˈa mo aneˈi ane ikakamulinu
utotomu la ixalisou, xe aneˈi ane ipolopolo utotomu la Lataua ukisiinu aitenga noxiˈa.
9 ˈEnaˈei noxinge ˈolu ulingau veleti la anu ulosou lavoˈo? Male uasi.
10 Mo lexe ulingau sinana la anu ulosou sinanaveveeni? Male uasi.
11 ✡Aloxo ngingi ta mitema ta masua, ia ngelavusou ngalosiˈa ta ˈilinge mimii
lailaixesi. La sou loxovaa noxou Maminge ane muxolu teitexi no opo loxotolo ulavusou
ulosiˈa aneˈi ane ilinga mimii lailaixe.
12 ✡La ngaˈoxonu mii ulai noxiˈa ta mitema aloxo ngingi ngemasaxa lexe aneˈi iˈoxo
uneˈe noxinge ne. Xo mimii ane ne mikaukavunu muai no nano no anu lavukusou
lapuloto noxiˈa ta mitema sou palomatana.

Aitenga Kituˈa Xe Aitenga Tatila
(Luk 13:24)

13 Mo ngingi xavingengi sou ngaˈunalai no anu aitenga kituˈa. Xo aitenga mo voteˈi
ane ulai no anu taxasou navunavu ne toxoxaˈa, la anu seˈisisi noxiˈa ta mitema tavuˈalo
sou imulinu.
14 Ia aitenga mo voteˈi ane ulai no tualasou mauli ne kituˈasi, la ta mitema ta taˈeisi
iˈunalai no anu.

Ovu Xe Ngiaxu
(Luk 6:43-45)

15 ✡Ngingi ngasaxi laixe noxiˈa ta mitema sou palomatana kalakalavoi, xo aneˈi
itokolomoxu sipsip laxusou no ale no vasimeˈa, ia oponeˈi ne loxo ta aˈaa ta vova.
16 ✡La sou nenge tatongoneˈi ta mitema sou palomatana kalakalavoi aloxo, nenge
tatongonu ovuovu no anu ngiangiaxu. La sou ta mitema imomomosou ielexu ovu
ngiaxu no anu xuxua uasi mo uaini ngiaxu no anu lamota anaanaxu uasi.
17 Aloxo ne la ovuovu laixe ne uneneˈa la uxalixu temanu laixe ia ovuovu ane masua
uneneˈa la tematemanu ne anu masua.
18 Ovu laixe umomomo sou uneneˈa la temanu masua uasi, mo ovu masua anu
umomomo sou uneneˈa la temanu laixe uasi.
19 ✡Ovuovu tavuˈalo ane ne ulavusou uneneˈa laixe uasi, la ixetaˈu ka ileanu uluˈelai
no navu.
20 ✡Aloxo ne la sou ngingi ngatoxonu itemasou palomatana kalakalavoi xe itemasou
palomatana manina no anu ˈilixo noxiˈa aloxo ngatoxonu ovuovu ne no anu ngian-
giaxu.
21 ✡Ia ngingi ngaxavutala lexe ta mitema e ilavusou imoxoˈilo lexe tila tila iˈunalai
no anu saxisaxilaˈu no opo loxotolo. Uasi. Ia ˈei ane umulinu masaxa noxou Mamilo
muxolu teitexi no opo loxotolo anu si a uˈunalai no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua.
22 No ˈa voxo sou vaivaikala tila noxou Lataua la ta mitema tavuˈalo ivikalaleli aloxo
ˈo, ‘Tila Tila nexi e texaxai loxo ta mitema sou palomatana no ualasine ano, mo nexi
tekusaiˈa ta uleenu ta masumasua no ualasine xe nexi teˈoxonu sosovo tavuˈalo ano.’

✡ **7:7:** Mak 11:24; Ioa 14:13; 15:7; 16:23-24 ✡ **7:8:** 1Ioa 3:22; 5:14-15 ✡ **7:11:** Iak 1:17 ✡ **7:12:** Mat 22:39-40; Luk 6:31; Rom 13:8-10 ✡ **7:15:** Mat 24:24; Apo 20:29; 2Pi 2:1 ✡ **7:16:** Xal 5:19-22; Iak 3:12 ✡ **7:19:** Mat 3:10; Luk 3:9; Ioa 15:6 ✡ **7:20:** Mat 12:33 ✡ **7:21:** Luk 6:46; Iak 1:25

23 ✡La eni avikala lamana noxiˈa aloxo ˈo, ‘Eni alavusinge sevile uasisi manina, ngingi
ngamitema sou ngaˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua ane, ngalai vaˈaxu.’

Ta Mitema Tamei Mitulusou Tani
(Luk 6:47-49)

24 Aloxo ne la sou lexe aneˈi ane ilomusou mo imulinu vaivaikala noxilo ˈo, mo
imuxaxu no taneˈi, la aneˈi aloxo itema e xavutalau laixe la mutulusou taasou teitexi
no kulukisou.
25 Laˈiua usili la uluˈe mo lexa uanianipaa mo atume uili uneˈe utuvu vaxa no anu
tani ne, la tani ne umomomosou ulapau uasi. Xo anu mutulu teitexi no anu kulukisou.
26 Ia aneˈi ane ulomusou vaivaikala noxilo ˈo, ia imuxaxu no taneˈi mo imulinu uasi,
la aneˈi aloxo itema e xavutalau laixe uasi, la mutulusou taasou teitexi no iˈoiiˈoi.
27 Laˈiua musili muluˈe mo lexa muanianipaa mo atume muili muneˈe musuˈa vaxa
no anu tani ne la mulapau. Anu mulapau ne la masua avile.”
28 Iesu muxalilixu vaikala ne mukalu, la ta mitema tavuˈalo mikuluke manina no
anu vaikala noxou.
29 ✡Xo Anu mulosiˈa lavulavu ne loxo ta mitema sou lapuloto ilavusou iˈoxoˈoxonu
uasi, ia Anu mulosieˈi loxo itema e anu munoˈu xavi sou uˈoxonu.

8

Iesu Mupamaulinu Itema E Vulukali Muˈoxonu
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

1 Iesu molu no laxaˈilu sou muluˈe, la ta mitema tavuˈalo mimulinu.
2 Xe iliˈi la itema vile vulukali muˈoxonu ne muneˈe noxou Iesu. La muxolaˈu
tavaˈu voˈoxu mo mutangatulu no talaxu la muvikalanu sou lexe upamaulinu.
La sou muvikalanu aloxo ˈo, “Lexe nini namasaxa la napamaulileli mo eni axali
malemalenga.”
3 La Iesu mukasivaxa no vasimolu la muvikalanu aloxo ˈo, “Eni emasaxa lexe nini
naxali malemalenga.” Xe alaxu vilesisi o la vulukali ne muxexee avile mole anu
mumalemalenga.
4 ✡Xe Iesu muavuti la mupalusou mulai. La mulosou vaikala pekiaˈu aloxo ˈo, “Nalai
ia umomomo sou naaˈalou evile no anu mii ane eni eˈoxonu noxine o uasi manina.
Ia nalai namaxainesi noxiˈa ta ailiˈi mo nalosiˈa mii ane iˈelaxu ulai noxou Lataua
loxo Mosesi mulemolu sou napalaˈalixu lexe nini nexali malemalenga no iou Lataua
mukalu mo sou ta mitema imaisou la ilavu lexe nini vasimene laixe mukalu.”

Iesu Mupamaulinu Itema sou Uulaxuneˈi ta Mitema Itemaxu Taˈuve sou ˈotoˈoto
(Luk 7:1-10)

5 Iesu muˈunalai no tuala tila ne Kapenaumu, la itemasou usaxilaˈa ta mitema
itemaxu taˈuve sou ˈotoˈoto ne Romu muneˈe la mutaliˈisou Iesu sou usuˈulinu,
6 “Tila, itemasou xaixai noxilo mupipiena mo anu vasimolu usoisoli xe navunavu
muˈoxonu mo a uai no tani.”
7 La sou Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Eni alai mo apamaulinu.”
8 Ia itema sou usaxilaˈa ta mitema itemaxu taˈuve sou ˈotoˈoto mukolinu vaikalau
aloxo ˈo, “Tila eni amitema a laixe sou nini naˈuna no taasilo uasi, nini navikalasi la
sou itema sou xaixai noxilo ne anu umauli la.”
9 Eni evikala loxo ne, xo eni exolu no laxaˈa ta mitema e aneˈi minoˈu sosovo sou
isaxilailo, mo ta mitema sou ˈotoˈoto ane eni esaxilaˈa mixolu no laaxo kalumo. La
sou lexe eni apalusou vile lexe nalai la anu ulai, mo avikalanu vile lexe naneˈe la anu
uneˈe. Xe avikalanu itema sou xaixai noxilo lexe naˈoxonu mii ˈo la anu uˈoxonusi.

✡ **7:23:** Lex 6:8; 2Ti 2:19 ✡ **7:29:** Mak 1:22; Luk 4:32 ✡ **8:4:** Liv 14:1-32; Mat 9:30; Luk 17:14

10 Xe Iesu mulomu vaxa noxou la mukuluke. La sou Anu muvikalane'i ta mitema e
mimulinu ne aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina lexe eni amaisou itema vile nonixi
noxinge ta Isilaeli ne umuxaxu taanu, loxo itema o uasi.
11 ✡La sou eni avikalangengi aloxo 'o. Ta mitema ane ane'i ta Iutaia uasi tavu'alo
me'a no aso uxali xe no aso u'una ilai ino'u tanixa'a sou ilo'a Avalaamu mo Aisaki xe
Iakovo ixolu ipita la i'ani no anu la'ilali tatila teitexi no opo loxotolo.
12 ✡Ia ta Iutaia e Lataua musosovosi'a tei sou lexe ixolu no anu saxisaxila'u noxou ne
Anu ukusai'a ilai no tuala sou isivoxo no 'a xalee a ne itatama mo anaxa'a ukalakikiki
no anu.”
13 La Iesu muvikalanu itema sou uulaxune'i ta mitema sou 'oto'oto lexe “Nini nalai,
la sou mimii uxali noxine aloxo nini nemulaxu taneni no anu mukalu.” La muisalili
no voxo ane ne la itema sou xaixai noxou ne anu mumauli.

Iesu Mupamauline Pita Leuanu
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

14 Xe Iesu mulai muxali no tani noxou Pita, la mumaisie Pita leuanu ne iai no luu, xo
pipiena mu'oxone mo vasimele ialuxu.
15 Xe Anu muavuti la mulai noxie la mukasi vaxa no avole la pipiena ne muxexesie
la sou ane mitulu sou mixutuxuxa'a la'ilali.
16 Xe no 'olovoxo la ta mitema mino'a ane'i ane ta uleenu ta masumasua mixoo
noxi'a sou mine'e noxou, la Anu mukusai'a ta uleenu ta masumasua sou mixexesi'a ta
mitema ne. Xe mupamauline'i ane'i ane mipipiena.
17 ✡Anu mu'oxonu aloxo ne sou umomosou vaikala noxou Lataua mulaa no anaxu
itemasou palomatana noxou Aisaia muvikala aloxo 'o, “Anusisi uxexeenu vovolea
iouiou noxinge mo utavulenu tu'umaxu noxinge.”

Iesu Muvikala no Anu 'Ili'ilixo sou Imulinu no Anu
(Luk 9:57-62)

18 Ioxe Iesu mumaisi'a ta mitema tavu'alo mitulu mixaliliu, la muvikalane'i ta
molomolo noxou aloxo 'o, “Nenge talai no kupa xalee vile.”
19 Ia itema vile sou lavulavu no 'a lapuloto mune'e la muvikala Iesu aloxo 'o, “Tila
eni emasaxa lexe amulineni mo nini nalai ne'ei ne la eni amulinenisi.”
20 ✡La sou Iesu mukolinu aloxo 'o, “Ta a'aa ta vova ne si'a taxa no 'a lialia sou iai no
anu, mo ta ngiala kalumo ne si'a iomu sou iai no anu, ia Itema 'Olu ne sou tani sou uai
no anu uasi.”
21 ✡Itema vile sou xaixai noxou muvikalanu Iesu aloxo 'o. “Tila eni amasaxa lexe
amulineni ia eni alai a'asixu mamilo tei o.”
22 La Iesu muvikalanu lexe, “Nini nane'e mo namulileli, ia ta mitema ane misoisoli
ne ane'i me'a i'asixa'a la.”

Iesu Mukaitolonu Atume Toxoxa'a Ilou Luaki
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

23 Xe Iesu mutelo no 'a uaxa la ta molomolo noxou mimulinu,
24 ✡ilo'a milai nonixi no kupa la sivo tatila xe xasi tatila muavuti la muxiuxiunu uaxa
la luaki mupei mu'una no uaxa, ia Iesu ne Anu muai.
25 Ia ane'i milai sou mitulusou la mivikalanu lexe, “Tila nasu'ulinenge, xo nenge
'ala'alai sou ta'uo'uo.”
26 ✡La sou Anu muvikalane'i aloxo 'o, “Muxamuxaxu tangengi noxinge ne anu kitu'a
manina, loxovaa la sou ngingi nge'ume 'o?” Xe Anu muavuti la mukaitolonu atume
ilou xasi ne la atume mukalu la lexa kalumo ne muai se'isisi manina.
27 La sou ane'i mikuluke no anu, la mivikala lexe “Itema ma'ia 'o, e mukaitolonu
atume ilou lexa la milomuxu 'o?”

✡ **8:11:** Luk 13:29 ✡ **8:12:** Mat 22:13; 25:30; Luk 13:28 ✡ **8:17:** Ais 53:4 ✡ **8:20:** 2Ko 8:9 ✡ **8:21:** 1Ta 19:20
✡ **8:24:** Lex 4:8 ✡ **8:26:** Mat 14:31; Lex 89:9

Iesu Mukusai'a ta Uleenu ta Masumasua Noxi'a ta Mitema ta Tamei
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

28 Iesu muxali no xalee lia tila ne Xadala, la muxalisi'a ta mitema ta tamei ta uleenu ta
masumasua mixolu noxi'a. Ane'i mimaisou Iesu la me'a no lousi'a ta mitema misoisoli
mine'e noxou. Ta mitema ta tamei ne ta uleenu ta masumasua mi'oxone'i ilou la ilou
mivova manina la ta mitema imuamua'i no vote'i mautunu ane ne uasi.
29 ✡Ane'i mimaisou Iesu, la ilou mi'ava mulai noxou aloxo 'o "Nini Lataua 'Olu,
loxovaa, voxo a uao, ia nini nene'e sou na'oxo masuanexi io?"
30-31 Mo miavuti la mivikalanu aloxo 'o, "Lexe nini namasaxa sou nakusaixe la
napalusixe talai ta'unalai noxi'a ta memee e laoluxa'a iuveuve 'alai no laxa'ilu 'olele."
32 La sou Anu muvikalane'i lexe, "Ioxe ta uleenu ta masua ngalai mo nga'unalai
noxi'a ta memee." La sou ane'i milai mi'unalai noxi'a ta memee la miiave milai no
kisou maea la mitalotaloxo milu'elai no kupaxu la mi'uo'uo la misoisoli.
33 Xe ta mitema sou isaxila'a ta memee ne mimaisou mii ane ne la mi'ume la milai
mia'alo no anu mii ane muxali noxi'a ta mitema ta tamei e ta uleenu ta masumasua
mixolu noxi'a ilou ne no tuala.
34 La sou ta mitema tavu'alo no tuala tila ne mine'e noxou Iesu, mimaisou la ane'i
mivikala pekia'u noxou lexe usukusou lia xalee tila ne mo ulai.

9

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Vasimolu Musoisoli
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 ✡Iesu mutelo no uaxa la mulai no kupa xalee levi la mulai muxali no tualasou ne
Kapenaumu.
2 La ta mitema mitavulenu itema vile vasimolu musoisoli muai no mo'esou la mine'e
noxou Iesu. No mine Iesu mumaisou lexe ta mitema ne mimuxaxu tane'i manina la
muvikalanu itema e vasimolu musoisoli ne aloxo 'o, "'Alixeni taneni utulu vilesisi. Eni
exiunu tumalilou 'ili'ilixo masumasua noxine."
3 No mine Anu muvikalanu itema ne aloxo ne, la ta mitema sou lapuloto milomusou
la xavutala muxali noxi'a lexe, "Itema ne muvikala masua noxou Lataua."
4 ✡Ia Iesu mulavusou xavutalai'a ne xe muavuti la muvikalane'i aloxo 'o. "Loxovaa
la sou ngingi nga'oxonu xavutala masua u'oxoo masuanu tangengi 'o?
5 Vaikala anevaa se'isisi sou eni alemolu, lexe eni avikala lexe eni exiunu tumalilou
'ili'ilixo masumasua noxine ne, uasi, avikala lexe natulu mo namuamua'i.
6 ✡Eni emasaxa lexe ngingi ngalavu sou lexe Itema 'Olu muno'u xavi sou uxiunu
tumalou no anu 'ili'ilixo masumasua noxi'a ta mitema." Xe muavuti la muvikalanu
itema e vasimolu musoisoli ne lexe, "Natulu mo nano'u mo'esine mo nalai no taasine."
7 La itema ne mutulu la mulivu mulai no taasou.
8 Ta mitema tavu'alo mimaisou la mikuluke manina la mi'itinu Lataua ualasou no
anu xavi ane Anu mulosou itema ne.

Iesu Mu'avalou Mataio
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Xe Iesu mumuamua'i mulai la, la mumaisou itema vile ualasou lexe Mataio uxaxai
no anu tanisi'a ta mitema sou inono'u lamoli. Iesu muavuti la muvikalanu lexe,
"Nane'e mo namulileli." Xe Mataio muavuti 'o la mumulinu.
10 Xe ili'i no mine Iesu mulai sou u'ani no tani noxou Mataio, la ta mitema sou
ino'u lamoli tavu'alo mo ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua mine'e la Iesu ilo'a ta
molomolou mi'ani mipita.
11 ✡No mine ta Palisaio mimaisou aloxo ne, la mitali'isi'a ta molomolo noxou Iesu
lexe, "Loxovaa la sou itema sou ulosinge lavulavu ilo'a ta mitema sou ino'u lamoli xe
ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua i'ani'ani 'o?"

✡ **8:29:** Mak 1:24; Luk 4:41 ✡ **9:1:** Mat 4:13 ✡ **9:4:** Luk 9:47; Ioa 2:25 ✡ **9:6:** Ioa 17:2 ✡ **9:11:** Luk 15:2

12 Ia Iesu mulomusou vaikala noxi'a ne la sou muvikalane'i aloxo 'o, “Ane'i ane
mipipienasi ilavusou ilai noxou itema sou pamauli, ia ane'i ane ipipiena uasi, ilavusou
ilai noxou itema sou pamauli uasi.”
13 ✡Ia ngalai mo ngakamulinu vaikala ane 'o laaxu laixe, vaikala ne muai no nano no
anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala lexe, “Eni masaxa tatila noxilo lexe
ngingi ngaalaunasinge ngatongato'o ia amasaxau mii e nga'elaxu uasi. Xo eni xaixai
noxilo aloxo 'o, eni ene'e sou a'avali'a ane'i ane milapu uasi, ia eni ene'e sou a'avali'a
ane'i ane i'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua.”

Talitali'i sou Pelemu
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

14 ✡Alaxu vile la ta molomolo noxou Ioanesi mine'e noxou Iesu la mitali'isou aloxo 'o,
“Loxovaa la nexi noxi'a ta Palisaio ta pelemu ia ta molomolo noxine ilavusou ipelemu
uasi 'o?”
15 La sou Iesu muvikalane'i aloxo 'o, “Lexe maulu vile sou utaula'i alavua, la male
ta menexu opone'i tu'umaxu uasi, xo no voxo ane anu ilo'a ixolu 'o uasi, ia ili'i ane'i
inou itema ne ulai ukalu la anu ilo'a ta menexu ixolu la ua, la sou ane'i ipelemu sou
no anu la'ilali.
16 Lexe tokolomo veveeni vile teinu ukakaa la itema vile umomomo sou uno'u
lavalava xasixu alavua ia ulai usimenu vaxa no anu uasi. Xo lavalava xasixu alavua
ne ulapunu tokolomo veveeni ne la u'oxonu ukakaa tatila la.
17 Mo itema vile umomomo sou usixolonu uaini alavua u'unalai no anu uaini
vexasou teinu uasi, xo maasi la ukakaa la uaini unixi uatu la u'oxonu uaini xalusou ne
ukakaa la masua avile. La sou inixi'u uaini alavua u'una no anu uaini alavua vexasou
la anu uxali laixe.”

Iesu Mupamauline Molomolo Vile Misoli Xe Sema Vile Mikasou Iesu Tokolomou
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

18 No mine Iesu uvivikalane'i ta molomolo noxou Ioanesi, la itema sou usaxila'u
taasou lalotu mune'e muxola'u tava'u vo'uxu mulu'elai no talaxu Iesu la muvikalanu
lexe, “'Alixeni sema misoli 'alalaese 'o la sou nane'e mo namulaxu avone no vasimele
mo sou ane imauli la.”
19 Xe Iesu muavuti la mumulinu la ta molomolou kalumo mimulinu.
20-21 ✡Ane'i mimuamua'i milai la sema vile ne sialu ulu'e noxie tauu ie mavulovexa
mo mulu'e lia tamei mimuamua'i mine'e no talou Iesu la mivikala no tane lexe, “Lexe
eni akasou tokolomousi la eni laixeleli.” La sou ane milutu milai mikasou tokolomou.
22 Ia Iesu iou muxiu la mumaisie sema ne la muvikalane lexe, “'Alixeni, taneni utulu
vilesisi xo muxamuxaxu taneni noxine si'a mupamaulineni.” La sema ne laixene ane
'alalaenesi.
23 Xe no mine Iesu mulai mu'unalai no tani noxou itema sou usaxila'u lalotu, la
mumaisi'a ta mitema itautaunu vei xe ta mitema e mine'e mipita sou soli ne itatama,
la nalolomu uasisi manina.
24 Anu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Ngalailai. Molomolo ne isoli uasi ane miai
ane.” Ia ane'i milomusou aloxo ne la mikekeiou.
25 Xe ili'i no mine ta mitema milailai no ale mukalu, la Anu mulai mukasi vaxa no
avole molomolo ne, la mutulusie la ane mitulu.
26 La a'alosou mii ma'ia ane Iesu mu'oxonu ne mulai no xalee tuatuala mukalusi.

Iesu Mupamauline'i ta Mitema Tamei Ie'i Seleveenu Xe Vile Anaxu Mutomu

27 ✡Iesu musuku no tuala ane ne sou mumuamua'i mulai ia ta mitema tamei ie'i
seleveenu mimulinu la mi'ava aloxo 'o, “Nini Deviti 'ilusunu, nini taneninexe noxou.”
28 Anu mu'unalai no tani la sou ta mitema tamei e ie'i seleveenu ne mine'e noxou,
la Iesu mutali'isi'a ilou aloxo 'o, “Loxovaa ngingi ngongo'u ngemuxamuxaxu tangengi
lexe eni amomomo sou a'oxo mii ane 'o?” La ane'i ilou mikolinu vaikala lexe, “Aani
Tila.”

✡ **9:13:** Ose 6:6; Mat 12:7 ✡ **9:14:** Luk 18:12 ✡ **9:20-21:** Mat 14:36 ✡ **9:27:** Mat 20:29-34

29 La sou Iesu mukasivaxa no ieˈi ilou la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngongoˈu
ngemuxamuxaxu tangengi noxilo aloxo ne la sou mii ane ne anu uxali noxinge
ngongoˈu.”
30 ✡La ieˈi ilou mukaa mo lamana laixe. La Iesu muvikalaneˈi ilou pekiaˈu aloxo ˈo
“Ngongou ngaaˈalo mo evile ulavu no anu mii ane ˈo uasisi manina.”
31 Ia aneˈi ilou milai la miaˈaloxu mii maˈia Iesu muˈoxonu noxiˈa ilou la aˈalo ne
mulai no xalee lia tila mukalusi.
32 No mine aneˈi ilou miuatulai la itema vile uleenu masua muaˈaisou mo ulavusou
uvivikala uasi minoˈu miˈunanu noxou Iesu.
33 ✡La Iesu mukusau uleenu masua ne la itema e uvivikala uasi ne muvikala. Xe ta
mitema mimaisou la mikuluke manina, la mivikala lexe, “Mii vile aloxo ˈo uxali mo
tamaisou tatei ne Isilaeli uasi.”
34 ✡Ia ta Palisaio mivikala lexe, “Anu ukusaiˈa ta uleenu ta masumasua no anu
xaviinu Velusavelu ane.”

Ta Mitema sou Xaixai ta Taˈeisi

35 ✡Iesu mulai muxixaoxao no tuala ta tatila xe no tuala kitukitu la muˈunalai no
taasou lalotu la mulosiˈa lavulavu, xe muaˈaloxu aˈalo lailaixe sou saxisaxilaˈu noxou
Lataua. Mo mupamaulineˈi ta mitema pipiena iouiou muˈoxoneˈi.
36 ✡Ia no mine Anu umaisiˈa ta mitema tavuˈalo la tanuxaˈa xo aneˈi mixolu ne
mixovulaulausi, xe mixolu masua loxo ta sipsip tatananeˈi uasi.
37 ✡La muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo, “Xai lingamo mukalu ia ta mitema
sou ikokoli tapiena uasi.
38 La sou laixe lexe ngingi ngalinga noxou Tila sou xai ne mo upalusiˈa ta mitema
sou xaixai la sou ineˈe ikokoli no xai ne.”

10

Iesu Musosovosiˈa ta Mitema sou Xaixai Noxou Mavulovexa Mo Muluˈelia Tamei (Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

1 ✡Iesu muˈaviliˈa ta molomolo noxou mavulovexa mo muluˈelia tamei mineˈe
noxou, la mulosiˈa xavi sou ikusaiˈa ta uleenu ta masumasua iuatu noxiˈa ta mitema
xe ipamaulineˈi aneˈi ane pipiena iouiou muˈoxoneˈi.
2 Aneˈi ta molomolo mavulovexa mo muluˈelia tamei ne ualaualasiˈa aloxo ˈo. Vile
Saimoni, ualasou vile lexe Pita ilou vimou Andeleasi mo Sevetaio ta ˈolu ta tamei
Iakovo ilou Ioanesi.
3 Mo Pilipi mo Vatolomaio mo Tomasi mo Mataio itema sou unoˈu lamoli mo Iakovo,
Alipaio ˈolu mo Tadiasi,
4 Mo Saimoni anu itema vile noxiˈa aneˈi ane ixavutala lexe aneˈi meˈa isaxilaˈu
tualasiˈa xe Iudasi e anu muitalonu Iesu no avoˈa ta mitema sou mivau.
5 Aneˈi ta molomolo mavulovexa mo muluˈelia tamei ne Iesu mupalusiˈa milai la
mupelaˈa aloxo ˈo. “Mamu sou ngalai noxiˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia uasi, mo
ngaˈunalai no tuala ta tatila ne Samalia uasi.”
6 ✡Ia ngalai noxiˈa ta sipsip ne Isilaeli e mixovulauneˈi.
7 ✡Mo lexe ngalai la ngaˈalo lexe saxisaxilaˈu noxou Lataua a muneˈe ˈalai mukalu.
8 Ngapamaulineˈi aneˈi ane mipipiena, mo ngatulusiˈa aneˈi ane misoisoli mo aneˈi
ane vulukali muˈoxoneˈi la ixali malemalenga xe ngakusaiˈa ta uleenu ta masumasua
e mixolu noxiˈa ta mitema. Mii maˈia ngingi ngenoˈu ne ngenoˈu vitanisi la sou ngingi
ngalosiˈa ta mitema vitanisi.
9 ✡Mo mamu sou nganoˈu lamoli xoulu mo siliva xe kopa ngataanu no vasimenge.

✡ **9:30:** Mat 8:4 ✡ **9:33:** Mak 2:12 ✡ **9:34:** Mat 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15 ✡ **9:35:** Mat 4:23; Mak 1:39 ✡ **9:36:** Iti 27:17; 1Ta 22:17; Sek 10:2; Mat 14:14; Mak 6:34 ✡ **9:37:** Luk 10:2 ✡ **10:1:** Mak 6:7; Luk 9:1 ✡ **10:6:** Iel 50:6 ✡ **10:7:** Mat 3:2; 4:17; Luk 10:9, 11 ✡ **10:9:** Luk 10:4

10 ✡Mo ngamuamua'i la ngano'u tiva aoao mo ngano'u tokolomo veveeni ta tamei
mo siove sou tava'inge xe vilaxo sou ngavilaxo no anu uasi. Xo itema sou xaixai
umuamua'i la ane'i ilosou mimii.
11 Xe ngingi nga'unalai no tuala tila mo no tuala vile la ngingi ngakamulinu laixe 'o
lexe itema 'ei no tuala ane ne anu laixe mo itema mulapu, la sou ngingi ngongi'a itema
ne ngaxolu ulai uxali no voxo ane lexe ngingi ngasuku no tuala ane ne.
12 ✡Lexe ngingi nga'unalai no tani vile la ngavikalane'i ane'i ane ixolu no nano no
tani ne lexe, "Lataua uxolu noxinge."
13 Mo lexe nga'unalai no tani vile xe ane'i i'osasinge, la ngingi ngavikalane'i lexe opo
se'isisi ne uxo noxinge xe i'osasinge uasi, la opo se'isisi ne ulivu une'e noxinge.
14 ✡Ia lexe ngalai ngaxali no tuala tila vile xe no tuala vile ia ta mitema sou tuala
ne i'avalinge mo ino'inge nga'unalai no tani uasi mo ilomungenge uasi, xe no mine
ngalaa la ngavutasou lomulo no tava'inge ia ngasuku ngalai no tuala vile la.
15 ✡Eni avikalangengi manina lexe, no anu voxo sou ta mitema itulu no anu
vaivaikala la tuala tatila ne ino'u tu'utu'umaxu tatila manina ua'ulixu tu'utu'umaxu
noxi'a ta Sodomu xe ta Xomola.

Tu'utu'umaxu Tavu'alo Uxali
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

16 ✡Eni apalusinge ngalai loxo ta sipsip ilai no taine'i ta a'aa ta vova. Aloxo ne la sou
ngingi ngamulinu 'ilixo noxi'a ta sinana ta veveeni mo ngaxavutalanu mii ma'ia sou
lexe ngingi nga'oxonu mo ngamulinu 'ilixo laixe noxi'a ta ngiala ta kuau.
17 ✡Mo ngasaxila'inge laixe noxi'a ta mitema. Xo ino'inge la ilai itulusinge no anu
vaivaikala no ie'i ta tatila no anu pita noxi'a la ipuapuasinge no nano no taasou lalotu
noxi'a.
18 Tava'u xo ngingi noxilo, la sou ane'i itulusinge no ie'i tamitema sou xaixai noxi'a
ta tamutuxu tuatuala mo tatananu tuatuala, la sou ngingi ngaavuti sou nga'aloxu a'alo
laixe ulai noxi'a xe ulai noxi'a ta mitema ane ane'i ta Iutaia uasi.
19 Xe lexe itetelisinge ngalai ngatulu no anu vaivaikala, la ngaxavutala piena no 'a
vaikala sou ngalemolu uasi, mo ngaxavutala lexe ngavikala a loxovaa uasi. Xo no voxo
ane ne vaikala uxali no anangenge vitanisi.
20 ✡La sou ngingi ngalavusou lexe ngingi ane ngavivikala ne uasi. Uleenu noxou
Maminge ane uxolu noxinge la uvivikala ne.
21 ✡Itema vile uavuti la ukalanu vimou sou ivau usoli, mo ta molomolo kalumo ne ta
mami'a i'oxoo aloxo ne noxi'a. Xe ta 'ili'ili'a ne, iavuti xe iasaxai'a ta mami'a ilo'a ta
neni'a la ikalane'i ulai sou ive'a isoisoli.
22 Ulai la ta mitema imasaxainge uasi xo ngingi noxilo, ia 'ena'ei ane utulu pekia'u
ulai utalo no anu soli la Lataua upamaulinu.
23 Mo lexe i'oxoo masuangengi no tuala vile, la nga'ume ngalai no tuala vile. Mo
avikalangengi manina aloxo 'o, ngingi ngalai ngakalusou tuatuala ta tatila no nano no
tuala tila ne Isilaeli uao ia Itema 'Olu une'e.
24 ✡Molomolo anu utila noxou tilasou e ulosiou lavulavu uasi xe itema sou xaixai
anu tila noxou tilasou uasi.
25 ✡Anu laixe lexe molomolo ne uxali umomomo loxo tilasou sou ulosiou lavulavu
la anu mumomomo. Xe itema sou xaixai kalumo uxali umomomo loxo tilasou. Ia lexe
tatananu tani ilemolu lexe Velusavelu ne uxolu no nano no tani ne, la ane'i ane mixolu
no nano no tani ne ileme'a lexe ane'i ta masua manina.

Ta mitema I'umolu Lataua
(Luk 12:2-7)

✡ **10:10:** Luk 10:7; 1Ko 9:14 ✡ **10:12:** Luk 10:5-6 ✡ **10:14:** Luk 10:10-12; Apo 13:51 ✡ **10:15:** Mat 11:24; Iud 1:7 ✡ **10:16:** Luk 10:3; Rom 16:19 ✡ **10:17:** Mak 13:9-11; Luk 12:11-12; 21:12-15 ✡ **10:20:** Ioa 14:26 ✡ **10:21:** Mai 7:6; Mat 10:35; Mak 13:12; Luk 21:16 ✡ **10:24:** Luk 6:40; Ioa 13:16; 15:20 ✡ **10:25:** Mat 9:34; 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15

26 ✡La sou ngaˈume noxiˈa ta mitema uasi xo mii maˈia ane misuˈasou mo mi-
talumeiou ne ulai iliˈi la upalaˈa xo mii maˈia ane mutalume ne iliˈi la utalume uasi.
27 Mo vaikala maˈia eni evikalangengixu no isivoxo ˈo ne ngingi ngaaˈaloxu no
lamana. Mo mii maˈia emunusou no sangalinge ne iliˈi la ngalai ngatulu teitexi no
tani kisou la ngaaˈaloxu noxiˈa ta mitema.
28 ✡Mo mamu sou ngaˈume noxiˈa aneˈi ane ivau vasimengesi usoli, ia imomomosou
ivau uleengengi uasi. Ia laixe lexe ngaˈume noxou Anu ane umomomo sou ukalusou
vasimenge xe uleengengi no anu navu e kaluxu uasi.
29 Ia ngingi ngelavu lexe ta mitema ilotoneˈi ta ngiala kitukitu tamei no anu kesi vile.
Ia Lataua usaxilaˈu mimii iouiou mukalusi mo lexe mii vile uˈoxonu ngiala kituˈa vile
ne usoli, la Lataua mulavusou.
30 Mo laxusinge no kisinge ne Lataua muitisou mukalu.
31 ✡La sou ngaˈume mamu xo ngingi ngeuaulixaˈa ta ngiala ta kitukitu moso ne.

Nenge Mamu sou Tamaela Mo Tavikala Lamana Lexe Nenge Taxolu ta Mitemau Iesu (Luk 12:8-9)

32 La sou ˈei ane uvikala lexe anu ulavusilo no ieˈi ta mitema, la eni kalumo avikala
lexe eni elavusou no iou Mamilo teitexi no opo loxotolo.
33 ✡Ia ˈei ane uvikala lexe anu ulavusilo uasi no ieˈi ta mitema, la eni kalumo avikala
lexe eni alavusou uasi no iou Mamilo teitexi no opo loxotolo kalumo.
34 Loxo io ngingi ngaxavutala lexe eni eneˈe sou akalusou ˈotoˈoto no lia ˈo uasi, eni
eneˈe ˈo sou axalixu ˈotoˈoto no taingengi.
35 ✡Mo eni eneˈe sou axalilixu kalipala la, itema ˈolu mulu uxiu uˈoxo masua noxou
momu xe ˈolu sema iˈoxo masua noxie nenie xe uaˈane iˈoxo masua noxie nenie.
36 La aneˈi ane iloˈa itema ne ixolu no tani ne ixiu imolosila neˈi ngatongatoˈo.
37 Mo ˈenaˈei ane umasaxaiˈa momu ilee nenusi manina ia umasaxailo manina uasi,
la anu noxilo uasi. Mo ˈenaˈei ane umasaxau ˈolu mulu ilee ˈolu semasi manina ia
umasaxailo manina uasi la anu noxilo uasi.
38 ✡Mo ˈenaˈei ane utavulenu ovu valautu noxou ia umulileli uasi la anu noxilo uasi.
39 Mo ˈenaˈei ane tanuxu maulixu ne iliˈi la uxovulaunu, xe ˈenaˈei ane ulosou
maulixu sou uaˈaloxu aˈalo laixe noxilo ne iliˈi la anu uxalisou mauli.
40 ✡Mo ˈei ane uˈosasou unoˈu itema ane eni epalusou, la anu uˈosasou unoˈilo
kalumo. Xe ˈei ane uˈosasou unoˈilo, la anu uˈosasou unoˈu anu ane mupalusilo.
41 Mo ˈei ane uˈosasou unoˈu itemasou palomatana xo anu itemasou palomatana ne
iliˈi la anu unoˈu ulu loxo aneˈi ta mitema sou palomatana minoˈu. Mo ˈei ane uˈosasou
unoˈu itema mulapu la anu unoˈu ulu iou vilesisi aloxo itema mulapu unoˈu ne.
42 Xe ˈei ane ulosiˈa aneˈi ane ualasiˈa uasi lexa sou iiexu xo aneˈi ta molomolo noxilo,
la eni avikalangengi manina lexe itema ne umomomo sou unoˈu naˈu ulusou kalumo.

11

Ioanesi Itema sou Uˈulosiˈa ta Mitema Mupalusiˈa ta Molomolo Noxou Milai Noxou Iesu (Luk 7:18-35)

1 Ioxe iliˈi no mine Iesu muvivikalaneˈi ta molomolo noxou mavulovexa mo mulelia
tamei mukalu, la aneˈi misuku milai no xalee lia tila ne Xalilaia. La miˈunalai no tuala
tatatila sou Anu mulosieˈi xe muaˈaloxu vaikala noxou Lataua noxiˈa ta mitema.
2 Ioxe, no mine Ioanesi muxolu no taasou navunavu, la mulomusou aˈalosou xaixai
noxou Kalisito, la mupalusiˈa ta molomolo noxou milai noxou.
3 Aneˈi milai la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Nini itema e lexe naneˈe ano ˈo? Uasi, nexi
texomaiou itema vile ˈa uao.”

✡ **10:26:** Mak 4:22; Luk 8:17 ✡ **10:28:** Rom 8:31; Iak 4:12 ✡ **10:31:** Mat 6:26 ✡ **10:33:** Mak 8:38; Luk 9:26; 2Ti 2:12 ✡ **10:35:** Mai 7:6 ✡ **10:38:** Mat 16:24-25; Mak 8:34-35; Luk 9:23-24; 17:33; Ioa 12:25 ✡ **10:40:** Mak 9:37; Luk 10:16; Ioa 13:20

4 Iesu muavuti la mukoline'i lexe, “Ngalivu ngalai noxou Ioanesi la nga'aloxu mii
ma'ia ane ngemaisou xe ngelomusou.
5 ✡Ngalai nga'alo lexe, ta mitema ie'i seleveenu mimalei, mo ane'i ane tava'a
musoisoli ne mimuamua'i, mo ane'i ane vulukali mu'oxonu vasime'a ne laixene'i, mo
ane'i ane ilolomu uasi ne milomu mo ane'i ane misoisoli ne mimauli. Xe ane'i ane
lavuluti'a uasi ne, milomusou a'alo laixe noxou Lataua.
6 Mo 'ei ane umaisou xaixai ane eni e'oxonu xe xavutalau ukalipala uasi, ia
xavutalau vilesisi noxilo, la anu u'osa.”
7 Ioxe no mine ta molomolo noxou Ioanesi milivu mukalu la Iesu muavuti sou
mua'aloi'a ta mitema lamana noxou Ioanesi aloxo 'o, “Ngingi ngelai no xalee lia
vitanisi sou ngemaisou mii ma'ia? Ngelai sou ngemaisou atume muilisou visoviso
volovoloxu?
8 Lexe uasi, la ngingi ngelai ne sou ngemaisou mii ma'ia manina? Itema vile
mutokolomo no anu tokolomo lailaixe? Uasi, ane'i ane tokolomo no anu tokolomo
lailaixe ne ixoxolu no tani noxi'a ta tatananu tualasi.
9 Aloxo ne la sou ngingi ngelai sou ngemaisou mii ma'ia manina ne? Itema sou
palomatana vile? Ani, ia eni avikalangengi lexe itema sou palomatana ane ne muuliuli
noxi'a ta mitema sou palomatana tatei.
10 ✡Itema ane nesi ane'i mikaukavusou muxolu no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
muvikala lexe,
‘Eni apalusou itema vile sou a'alo uuli noxine,
mo upaipounu vote'isine tei.’
11 Eni avikalangengi manina aloxo 'o. No taine'i ta mitema e ta neni'a mivo'one'i no
lia 'o ne, vile uxali tatila manina loxo Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema uasi. Ia
lexe itema ane uxali kitu'a manina no nano no anu saxisaxila'u noxou Lataua la anu
utila noxou Ioanesi.
12 ✡Musoko no voxo ane Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema mua'alo mune'e
muxali vaimomo 'o ne, la ta mitema e xavine'i ne i'oto'oto xavine'i sou lexe ino'u
tualasou saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo. La ane'i xavine'i sou
i'oxonu 'ilixo iouiou mo i'oto'oto xe itetelisou mii ane ne.
13 Ta mitema sou palomatana mo Lapuloto noxou Mosesi mia'aloxu vaikala noxou
Lataua mune'e mutalo no voxo ane Ioanesi muxali no anu.
14 ✡Ia lexe ngingi opongengi u'osa mo ngalomuxu la anu Eliasi e lexe une'e ane.
15 Ia lexe 'ena'ei ane mulavusou lexe sangalou a uxoxolu sou ulomu no anu la laixe
lexe ulomu sou vaikala ane 'o.
16 Ia ta mitema mipaa vaimomo 'o, eni avikalasi'a a loxovaa? Ane'i loxo ta molomolo
ixoxolu no tanixu pitapita, la mi'ava mulai noxi'a ta menexi'a lexe,
17 ‘Nexi tevau xita lexe ngalei la ngingi ngamasaxa ngalei uasi,
mo nexi telexe lexe sou soli la ngingi ngatama uasi.’
18 La sou ngingi ne aloxo ta molomolo ne, xo Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema
muxali la u'ani xe uie uasi, la ngingi ngevikala lexe uleenu masua muxolu noxou.
19 ✡Ia Itema 'Olu muxali xe mu'ani xe muiexu uaini la ngingi ngevikala lexe, ‘Itema
'o ne uvunekaina mo uie u'okinu manina. Mo anu vaitami'a ta mitema sou itaxusou
lamoli ilo'a ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua.’ Ia ane'i ixaxai noxou Lataua sou
imaxa'u lexe lavulavu noxou Lataua ne anu lavulavu maninasou.”

Tuala Ta Tatila E Imuxaxu Tane'i Uasi ne Ino'u Navunavu Kaluxu Uasi (Luk 10:13-15)

20 Ioxe, Iesu muavuti la mu'unalai no tuala ta tatila, la mu'oxonu sosovo tavu'alo ia
ane'i ixiu opone'i uasi.

✡ **11:5:** Ais 35:5-6; 61:1 ✡ **11:10:** Mal 3:1; Luk 1:76 ✡ **11:12:** Luk 16:16 ✡ **11:14:** Mal 4:5; Mat 17:10-13; Mak 9:11-13 ✡ **11:19:** Mat 9:14

21 ✡La sou Anu muavuti la mulavixaˈa la muvikala lexe, “Eni talelixaˈa ta Korasini iloˈa ta Vetesaida! Lexe sosovo ane eni eˈoxonu noxinge ˈo, aˈoxonu ne ta Taia xe ne ta Saidoni, la aneˈi ipalea sou itokolomoxu tokolomo sou tama xe iˈuloxu no lomulo sou umaxaˈu lexe aneˈi mixiunu oponeˈi.
22 Ia eni avikalangengi aloxo ˈo, no voxo ane Lataua utulusiˈa ta mitema no anu vaivaikala la tuˈutuˈumaxu uxali noxinge ne uaˈulixu tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta Taia iloˈa ta Saidoni.
23 ✡Mo ngingi ta Kapenaumu loxovaa ngingi ngalai teitexi no loxotolo kalumo? Uasi, Lataua uleangengi ngaluˈelai no lia no taxa kaluxu uasi. Ia lexe sosovo ane eni eˈoxonu noxinge ˈo, uxali noxiˈa ta Sodomu la vaimomo ˈo ta Sodomu a ixoxolu sio.
24 ✡Ia eni avikalangengi aloxo ˈo, tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta Sodomu ne kituˈa sesi uaˈulixu tuˈutuˈumaxu noxinge no anu voxo ane Lataua utulusiˈa ta mitema no anu vaivaikala.”

Ngingi Nganeˈe Mo Ngamaˈila
(Luk 10:21-22)

25 ✡Ioxe Iesu muavuti la musolonu vaivaikala noxou la muvikala lexe, “Eni aˈitinu Mamilo Lataua ualasou anu Tila teitexi no opo loxotolo mo no lia ˈo kalumo. Xo Anu mutalumeu noxiˈa ta mitema sou lavulavu xe itema mulavusou mimii latala ia mupalaˈalixu vaikala manina lamana noxiˈa aneˈi ane italoxolixaˈa loxo ta molomolo.
26 Ani, Mamilo nini masaxa noxine aloxo ne la sou nini neˈoxonu aloxo ne.
27 ✡Mamilo anu mulosilo mimii tavuˈalo mukalusi. Evile ulavusou Lataua ˈOlu uasi, ia Momusi mulavusou mo evile ulavusou Momu uasi anu ˈOlu anusisi mulavusou. La sou ˈOlu mupalaˈalixu momu lamana noxiˈa, aneˈi ane Anu musosovosiˈa lexe Anu ta naˈu.
28 ✡La sou ngingi ane tavuevulengenge tuˈumaxu la nganeˈe noxilo mo eni alosinge maˈila.
29 Ngatavulenu tavule noxilo loxo isakiinu no anu ta kau xolaneˈi mo sou eni alosiengi no anu lavulavusilo. Xo eni opo seˈisisi mo ˈilixo sou ataloxolixo no taleli. La sou uleengengi umaˈila.
30 ✡Xo tavule noxilo ne papaxexu mo tavuevule noxilo ne tuˈumaxu uasi papaxexusi.”

12

Iesu Anu Tila sou Voxo Tavuna
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

1 ✡No voxo Tavuna vile la Iesu iloˈa ta molomolou mimuamuaˈi no nano no xai sou uiti. Iloˈa mimuamuaˈi milai la ta molomolou misolingaˈa. Xe miavuti la miˈelexu uiti temanu seˈi la miˈou.
2 ✡Xe ta Palisaio mimaisiˈa la mitaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Ae, loxovaa la sou ta molomolomeni miˈoxonu ˈilixo ane umomomo sou taˈoxonu no voxo Tavuna uasi ˈo?”
3 ✡Xe Iesu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Xo loxovaa ngingi ngaitisou aˈalo sou Deviti iloˈa ta mitema noxou e misolixaˈa la miˈoxonu uasi?
4 ✡Anu muˈunalai no tani noxou Lataua la munoˈu veleti e umomomo sou ta mitema vitanisi ioˈou uasi ta ailiˈisi ioˈou ne la iloˈa ta mitema noxou miˈou.
5 ✡Mo male ngingi ngaitisou vaivaikala muai no nano no anu lapuloto lexe ta ailiˈi ipupunu voxo Tavuna sou ixaxai no nano no tani sou lalotu uasi? Aneˈi miˈoxonu aloxo ne la anu masua uasi.
6 ✡La sou eni avikalangengi manina lexe vile anu tila no anu taasou lalotu ne anu a uxoxolu ˈo.

✡ **11:21:** Ais 23; Ese 26:1–28:26; Ioe 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:2-4 ✡ **11:23:** Tav 19:24-28; Ais 14:13-15 ✡ **11:24:** Mat 10:15; Luk 10:12 ✡ **11:25:** 1Ko 1:26-29 ✡ **11:27:** Mat 28:18; Ioa 1:18; 3:35; 10:15; 17:2 ✡ **11:28:** Iel 31:25 ✡ **11:30:** 1Ioa 5:3 ✡ **12:1:** Lap 23:25 ✡ **12:2:** Mul 20:10 ✡ **12:3:** 1Sa 21:1-6 ✡ **12:4:** Liv 24:5-9 ✡ **12:5:** Iti 28:9-10 ✡ **12:6:** Mat 12:41-42

7 ✡Ia lexe ngingi ngelavusou vaikala 'o laaxu e muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu muvikala lexe, 'Eni amasaxai'a ta mimii nga'elaxu sou uxexeenu susu noxinge
uasi eni emasaxau alauna.' Lexe ngalavusou vaikala ne laaxu la ngingi ngamomomo
sou nga'oxo masuane'i ta mitema va'axu e xoluxoluxa'a laixe ne uasi.
8 Xo Itema 'Olu ne Anu Tila sou voxo Tavuna."

Iesu Mupamaulinu Itema Avolu Musoli
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Iesu muvivikalane'i ta Palisaio ne mukalu la musuku mulai no tuala vile la
mu'unalai no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia.
10 ✡Anu mu'unalai la mumaisou itema vile avolu musoli a uxoxolu no nano ne. Ioxe,
ta mitema e mixoxolu no nano no taasou lalotu ne ikamuli vote'i sou lexe i'oxonu Iesu
ususu, la mitali'isou lexe, "Loxovaa lapuloto noxinge muvikala lexe umomomo sou
tapamaulinu itema vile no voxo Tavuna?"
11 ✡Iesu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, "Lexe vile no taingengi ne sipsipu vile ulapau
u'unalai no taxa no voxo Tavuna, la loxovaa, anu iou uvaxau uxoxolu ne, uasi ulapunu
utelo?
12 Xo itema maulixu anu mii mutila mua'ulixu sipsip. La sou lapuloto muvikala
lexe nenge ta momomo sou ta'oxonu 'ilixo laixe no voxo Tavuna sou tasu'uline'i ta
menexinge."
13 Xe Iesu muavuti la muvikalanu itema e avolu musoli ne lexe, "Namexiinu avone."
Xe anu mumexiinu avolu ne muatu la avolu ne laixe alaxu vilesisi loxo ane vile 'ole.
14 ✡Xe ta Palisaio mimaisou aloxo ne la milaa vilevilesi, la milai mipita sou ikamuli
vote'i sou lexe ivau Iesu usoli.

Itema sou Xaixai Noxou Lataua Ane Anu Musosovosou

15 Ia Iesu mulavusou aloxo ne la Anu musuku mulai no tuala vile la. Anu mulai la ta
mitema tavu'alo mimulinu la Anu mupamauline'i.
16 ✡La mutalosi'a lexe ane'i ia'aloxu mii ma'ia e ane'i mimaisou ne mamu xe
ipala'alixu mamu.
17 Anu muvikala aloxo ne sou umomomo sou vaikala mulaa no anaxu Aisaia itema
sou palomatana muvikala aloxo 'o,
18 ✡ ✡ "Itema sou xaixai noxilo e eni esosovosou ane,
mo emasaxau misevile xo opoleli u'osasou manina.
Eni a'ana'analixu no anu Uleenu Tavuna noxilo
la ua'aloi'a ta mitema no lia 'o ukalusi no anu 'ili'ilixo mulapu.
19 Anu umomomo sou ukaitolo mo uunga uasi,
mo umomomo sou ilomusou xolinu no vote'i uasi.
20 Visoviso anu mamalaxu sou uxola la uxola ia umomomo sou anu uxolau uasi
mo lalamo e uikisou masua la ukaa laixe uasi ne utausou mo usitanoxu uasi.
Anu u'oxonu aloxo ne ulai uxali no mine anu u'oxonu 'ilixo lailaixe
ane muuliuli manina.
21 La sou no anu ualasou la ta mitema no lia ukalusi 'o
imuxaxu tane'i noxou Lataua."

Iesu Xe Velusavelu
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; 12:10)

22 Ane'i milailixu itema vile uleenu masua vile muxolu noxou la mu'oxonu iou
seleveenu xe anaxu mutomu mune'e noxou Iesu, sou lexe Anu upamaulinu mo sou
anu uvikala xe umalei.
23 Anu mupamaulinu itema ne la ta mitema tavu'alo mikuluke la mivikalane'i
ngatongato'o lexe, "Loxovaa itema 'o anu Deviti 'olu?"

✡ **12:7:** Ose 6:6; Mat 9:13 ✡ **12:10:** Luk 14:3 ✡ **12:11:** Luk 14:5 ✡ **12:14:** Ioa 5:16 ✡ **12:16:** Mat 8:4; Mak 3:12 ✡ **12:18:** Ais 42:1-4 ✡ **12:18:** Mat 3:17

24 ✡Ia ta Palisaio milomusi'a ilelemolu la mivikalane'i aloxo 'o, “Anu itema anu 'o
ukusai'a ta uleenu ta masumasua no anu xavi noxou Velusavelu anu tila noxi'a ta
molosila.”
25 Ia Iesu mulavusou xavutalai'a la muvikalane'i no anu vaikala latilovo aloxo 'o,
“Lexe tuala xalee tila vile ta mitemasou ikalipalane'i sou i'oto'oto ngatongato'o noxi'a,
la tuala ne umomomo sou utulu pekia'u uasi. Mo tuala tila vile xe ta mitemasou tani
vile ikalipala xe i'oto ngatongato'o la ane'i imomomo sou ixolu laixe uasi.
26 La sou loxovaa Satani umomomo sou ukusau Satani la? Lexe Satani ilo'a ta mitema
noxou ikalipala xe i'oto'oto ngatongato'o la anu xaviinu uasisi.
27 Mo lexe eni akusai'a ta uleenu ta masumasua no anu xavi noxou Velusavelu, la
sou no anu xavi noxou 'ei ane ta mitema noxinge ikusai'a ta uleenu ta masumasua no
anu ne? La sou ta mitema noxinge ivikalangengi lexe vaikala noxinge ne temanu uasi.
28 ✡Ia lexe eni akusai'a ta uleenu ta masumasua no anu xavi Uleenu Lataua, la sou
ngingi ngalavusou lexe saxisaxila'u noxou Lataua ne a mune'e noxinge 'o.
29 Mo lexe itema vile umasaxa lexe u'unalai no taasou itema la'ia vile ne mo
utaxusou mimii noxou la anu laixe lexe usakisakiinu itema ne tei 'o. Xe ukalu la sou
anu u'unalai no tani sou upakalinu miumiu.
30 ✡'Ena'ei ane noxilo uasi la anu u'apixo mo 'ei ane usu'ulileli sou upitane'i ta
mitema uasi ne la anu sou ukusai'asi.”
31 ✡Mo Iesu muavuti la muvikalane'i la aloxo 'o, Eni avikalangengi manina lexe
Lataua umomomo sou uxiu tumalou 'ili'ilixo masumasua mo vaikala masumasua
noxi'a ta mitema ane i'oxonu ulai noxou. Ia anu ane uvikala masua ulai noxou Uleenu
Tavuna ne, la Lataua umomomo sou uxiu tumalou uasi.
32 Mo 'ena'ei ane uvikala masua noxou Itema 'Olu la Lataua umomomo sou uxiu
tumalou. Ia lexe 'ei ane uvikala masua ulai noxou Uleenu Tavuna ne, la Lataua
umomomo sou uxiu tumalou uasisi manina. Vaimomo 'o xe ili'i la susu noxou ne
uxolu avile.

Ovu Ilou Ngiaxu
(Luk 6:43-45)

33 ✡Lexe ngingi natounu ovu laixe la ngingi nga'elexu ngiaxu laixe. Ia lexe ngingi
ngatounu ovu masua la ngingi nga'elexu ngiaxu ne masua kalumo. Xo ovu ne nenge
tatongonu no anu ngiaxu kalumo.
34 ✡Ngingi lasile molosila ta 'olu, la sou ngingi ngamomomo sou nga'oxonu vaikala
laixe a loxovaa e ngingi 'ilixo masumasua mu'ana'ana noxingesi 'o? Xo mii ma'ia ulaa
no anangenge ne upala'alixu mii ma'ia ane mu'ana'ana no nano no opongengi la sou
anu mulaa muatu ne.
35 No anaxu itema laixe la ulaanu mii ma'ia lailaixe ane mukopinu muai no nano no
tanu. Xe no anaxu itema masua la ulaanu mii ma'ia masumasua e mukopinu muai no
nano no tanu.
36 La sou eni avikalangengi manina aloxo 'o, ulai ili'i no anu voxo sou tatulu no anu
vaivaikala la ane'i ino'u ulusou vaikala masumasua e mulaa no anaxa'a ne.
37 Xo no anu vaivaikala noxine molu upalalixene lamana no mine tatulu no anu
vaivaikala. La sou no anu vaivaikala noxinesi ne molu upala'alixene lexe nini itema
laixe xe itema masua.”

Sosovo Vile La Uasi, Noxou Ionasi
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

38 ✡La sou ta Palisaio ilo'a ta tisa sou lapuloto miavuti la mivikalanu Iesu aloxo 'o,
“Tisa, nexi temasaxa lexe nini na'oxonu sosovo vile mo nexi tamaisou.”
39 ✡Ia Anu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, “Ta mitema sou susu mo ta mitema
ilavusou i'oxo'oxonu 'ili'ilixo sou vote'i vaimomo 'o, ne imasaxa lexe imaisou sosovo

---

✡ **12:24:** Mat 9:34; 10:25 ✡ **12:28:** Apo 10:38; 1Ioa 3:8 ✡ **12:30:** Mak 9:40; Luk 9:50 ✡ **12:31:** Eva 6:4-6
✡ **12:33:** Mat 7:16-20 ✡ **12:34:** Mat 3:7; 15:18; Luk 3:7; 6:45 ✡ **12:38:** Mat 16:1; Luk 11:16; Ioa 6:30 ✡ **12:39:**
Mat 16:4; Mak 8:12

vile. Ia umomomo sou imaisou sosovo vile uasi. Ia anu sosovo vilesisi ane noxou itema
sou palomatana Iona nesi.
40 ✡La sou anu iou vilesisi a loxo Iona muxolu voxo tatalu xe ʼolovoxo tatalu no nano
no opoonu sinana tatila ne, la Itema ʼOlu kalumo uai voxo tatalu xe ʼolovoxo tatalu no
nano no lia tanu.
41 ✡No anu voxo sou Lataua utulusiʼa ta mitema no anu vaivaikala la ta mitema ne
Ninive iavuti la ilea anaxaʼa ulai noxiʼa ta mitema e mipaa vaimomo ʼo. Xo aneʼi no
voxo ane Iona mulai xe muaʼaloxu vaikala noxou Lataua mulai noxiʼa la aneʼi mixiunu
oponeʼi. Xo vaimomo ʼo itema vile anu ualasou uaulixu Iona.
42 ✡Mo no anu voxo ane ne kalumo la tatananu tuala ne Seva (ane sema) iloʼa ta
mitema e mipaa vaimomo ʼo itulu no anu vaivaikala. La aneʼi iteloo vaikala noxiʼa ta
mitema e mipaa vaimomo ʼo. Xo aneʼi meʼa no paxa no lia paʼumolu no xalee mutoʼo
ʼole, aneʼi milutu mineʼe sou milomu no anu vaikala sou lavulavu noxou Solomoni. Ia
vaimomo ʼo ne Itema vile anu mutila noxou Solomoni ʼa uxoxolu ʼo.
43 Ioxe Iesu muavuti la musolonu vaivaikala la aloxo ʼo, Lexe uleenu masua vile ulaa
uatu noxou itema, la anu ulai uxixaoxao no tani ʼesiʼesi sou ukakamuli tanixu sou lexe
uxolu mo umaʼila no anu la uxalisou uasi,
44 la anu molu uvikalanu lexe, ‘Alivu mo alai no tani e eʼumesou ʼole.’ Ia anu uneʼe
xe umalei lexe tani no nano ne misilapanu malemalenge mo mimii ne mutaʼolu laixe,
ia evile uxolu no nano no anu uasi.
45 ✡Ia ulai ukasi noxiʼa ta uleenu ta masumasua muxatele tamei e ʼilixoneʼi
masumasua manina muaʼulixu ʼilixo noxou ne. La iloʼa ilai ixolu no nano no tani ne.
La sou xoluxoluxu itema ne uxali masua no anu xoluxoluxu tei. Anu iou vilesisi aloxo
ne uxali noxiʼa ta mitema sou iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua e mipaa vaimomo ʼo.”

Iesu Nenu Iloʼa ta Vimovimou
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 No mine Iesu uao uvivikalaneʼi ta mitema o la nenu iloʼa ta vimovimou mineʼe
mitulu no ale sou imasaxa lexe ivikala noxou.
47 La sou itema vile muvikalanu lexe, “Nenine iloʼa ta vivine ʼa itutulu no ale sou
imasaxa lexe ivikala noxine.”
48 Xe Anu muavuti la mutaliʼisiʼa lexe, “Nenilo ʼei ne, mo ta vivilo ta ʼei ne?”
49 Xe muavuti la mutolosou avolu mulai noxiʼa ta molomolo noxou la muvikala lexe,
“Ngamaisiʼa nenilo iloʼa ta vivilo aneʼi ane?
50 ✡Xo ʼenaʼei ane umulinu masaxa noxou mamilo teitexi no opo loxotolo la anu
vivilo xe vivilo sema xe nenilo ane.”

13

Vaikala Tovolaʼi sou Itema Usuʼanu Ovu Ngiaxu
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 No anu voxo vilesisi ne la Iesu mulaa muatu no tani ne la mulai muxolu no luaki
paʼumolu.
2 ✡La ta mitema tavuʼalo misevile mineʼe mixali noxou mole mitataasou, la sou Anu
muiliʼe mutelai no uaxa la mutalupexa no anu, ia ta mitema mitaʼo no tasiʼi ne.
3 Anu muaʼaloiʼa no anu mimii tavuʼalo. Ia aʼalo latala ne Anu mulailixu no anu
vaikala latilovosi, la musokou aloxo ʼo. “Ngalomu itema vile mulai no xaixu sou
usuʼanu ovu ngiaxu.
4 La seʼi mulapalapau no voteʼi, la ta ngiala mineʼe miʼou mukalusi.
5 Xe seʼi mulapalapau no lia ane lavolavoʼo, la mupau palea xo lia ne muxolu seʼi
teitexisi.
6 Ia aso muiei, la muxalo alaxu vilesisi xo uliuliʼu ne ulai no lia manina uasi.
7 Xe seʼi mulapalapau muluʼe no xuxua tanutanu, xe muleme la xuxua
mukupokuponu mole uneneʼa ua.

✡ **12:40:** Ioa 1:17 ✡ **12:41:** Ioa 3:5 ✡ **12:42:** 1Ta 10:1-10 ✡ **12:45:** 2Pi 2:20 ✡ **12:50:** Rom 8:29 ✡ **13:2:** Luk 5:1-3

8 Ia seʼi ne, mulapalapau muluʼe no lia laixe, la muleme muxali tila mole munenеʼa.
Seʼi muxalilixu itemaxu taʼuve, xe seʼi itemaxu tatalu, xe seʼi la mavulovexa tatalu.
9 La sou Anu muvikalaneʼi aloxo ʼo, Itema ane sangalou la anu ulomusou vaikala.”

Iesu Muvikala Vaikala Latilovo Ulai Noxiʼa ta Mitema Tavuʼalo (Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Ioxe ta molomolo noxou miavuti la milai ʼalai noxou no uaxa ne, la mitaliʼisou
aloxo ʼo, “Tavaʼu a loxovaa la sou nini navivikalaneʼi ta mitema, la navikalaneʼi no
anu vaikala latilovosi ʼo?”
11 La sou Anu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi ne Lataua mulosiengixu laaxu vaikala
mutalume sou saxisaxilaʼu noxou. Ia aneʼi ne uasi.
12 ✡La sou lexe itema ane anu munoʼu mimii moseʼi ʼo, la Lataua ulosou mimii seʼi
la. La anu umomomo sou paʼusou no anu mii vile uasi. Ia lexe itema ane unoʼu mii
vile uasi, la Lataua uxexeenu mii maʼia kituʼa se anu munoʼu ne.
13 Anu tavaʼu aloxo ne, la sou eni avivikala la, aʼoxonu vaikala latilovosi. La sou
aneʼi imamalei mo imamalei ne ia imaisou mii vile uasi. Mo ilolomu mo ilolomu ne ia
ilomusou mii vile uasi. Xe ilavusou mii vile uasi.
14 ✡Noxiʼa ta mitema ne la sou anu umomomo sou vaikala noxou Aisaia itema sou
palomatana muvikala aloxo ʼo,
‘Ngingi ngalolomu mo ngalolomu ne ia umomomo sou ngalavusou laaxu uasi.
Mo ngingi ngamamalei mo ngamamalei ne ia umomomo sou ngatongonu uasi.
15 Xo ta mitema ne mitatusou oponeʼi mo sangaliʼa kalumo ne mutomutomu
xe ieʼi ne seleveenu mukalu la imalei uasi.
Loxo ʼo io ieʼi laixe xe imalei mo sangaliʼa laixe sou ilomusou vaikala
xe ilavusou vaikala laaxu la ixiunu oponeʼi la sou eni apamaulineʼi.’
16-17 ✡Eni avikalangengi manina lexe tatei la ta mitema sou palomatana tapiena, mo
ta mitema ʼilixoneʼi mulapu tapiena, mo masaxa noxiʼa mutila lexe imaisou mii maʼia
ane ngingi ngemaisou xe ilomusou mii maʼia ane ngingi ngelomusou ne, la uasi. Ia
ngingisi ngaʼosa xo ngingi ngemaisou xe ngelomusou.

Iesu Muvikala Latilovo sou Itema Mupeinu Uiti Ngiaxu no Xai (Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 Ioxe ngalomusou vaikala latilovo sou itema usuʼanu ovu ngiaxu laaxu.
19 Ovu ngiaxu e mulapau no voteʼi ne anu aloxo itema e ulomusou vaikala noxou
Lataua sou saxisaxilaʼu noxou ia ulamana no anu uasi, la itema masua uneʼe uxexeenu
no anu xavutalau.
20 Xe ovu ngiaxu e mulapau no lavolavoʼo ne, anu aloxo itema e ulomusou vaikala
noxou Lataua la uʼosa sou ulomusousi.
21 Ia umulaxu no tanu uasi loxo uliʼu uluʼelai uasi. Xe no mine tuʼutuʼumaxu xe
vaikala sevile utoʼomolu la anu ulapau alaxu vilesisi. Tavaʼu xo uliʼuliʼa uasi, la vaikala
ne uxoo maxuveeni uasi.
22 ✡Xe ovu ngiaxu ane mulapau no xuxua ne, loxo itema e ulomusou vaikala noxou
Lataua ia uxavutala piena no anu mauli ilou xoluxolu no lia ʼo, mo umasaxa lexe
xavutalau utulu pekiaʼu no lamoli xe mauli no lialia ʼo. La sou mimii ne usuʼasou
vaikala noxou Lataua la unenеʼa no anu maulixu uasi.
23 Xe ovu ngiaxu ane mulapau no anu lia laixe ne aloxo itema e ulomusou vaikala
noxou Lataua la umulaxu no tanu mo mulavusou laaxu. La nenеʼaxu uxali loxo seʼi
muxalilixu itemaxu taʼuve mutelo no latanu la, xe seʼi itemaxu tatalu mutelo no latanu
la, seʼi la mavulovexa tatalu mutelo no latanu la.”

Vaikala Latilovo sou Uiti Xe Uiti Ane Masua

✡ **13:12:** Mat 25:29; Mak 4:25; Luk 8:18; 19:26 ✡ **13:14:** Ais 6:9-10; Ioa 12:40; Apo 28:26-27 ✡ **13:16-17:** Luk 10:23-24 ✡ **13:22:** Luk 12:16-21; 1Ti 6:9-10, 17

24 Ioxe Iesu muavuti la musolonu vaikala latilovo vile aloxo ˈo, “Saxisaxilaˈu noxou
Lataua teitexi no opo loxotolo anu aloxo itema vile mulai mutotou uiti ngiaxu laixe no
xai noxou.
25 Ia no ˈolovoxo vile aneˈi miaiai mukalu la, uluau itema ne muneˈe mutotou uiti
masua ngiaxu no taitaiinu uiti ˈole la mulivu mulai.
26 Xe no mine uiti mupau mutelo tatatila xe munenеˈa la uiti masua ˈole muleme
kalumo.
27 Ia ta mitema sou xaixai noxou tatananu xai ne mineˈe la mitaliˈisou lexe, ‘Tila,
loxovaa nini netotou uitu laixesi no xai? Ia ˈenaˈei mutounu uiti masua e muleme
kalumo ne?’
28 Anu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, ‘Uluaxeni muˈoxonu ane.’ Ioxe ta mitema sou
xaixai noxou itema ne miavuti la mitaliˈisou lexe, ‘Loxovaa nini nemasaxa lexe nexi
talai mo takakalau uxexee?’
29 Anu muavuti la muvikalaneˈi lexe, ‘Mamu xo maasi xe ngingi ngalai ngakakalaˈu
la ngaluvusou uiti kalumo.’
30 Iengi uvaxau uleleme ilou uiti ne mo uiti lingamo. Xe no anu voxo sou kokoli
la sou avikalaneˈi ta mitema e ikokoli ne lexe iluvusou uiti masua ne tei mo ivotunu
tavatavalanu mo ilai ipitanu sou uˈela. Xe ukalu, la sou ipitanu uiti la ilai imuxaxu no
tani sou laˈilali noxilo.”

Vaikala Latilovo sou Masitati Ngiaxu Xe Isi
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-21)

31 Iesu musolonu vaivaikala latilovo vile la aloxo ˈo, “Saxisaxilaˈu noxou Lataua ne,
aloxo mii e ilemolu lexe masitati ngiaxu. E itema vile munoˈu la mutotou no xaixu.
32 Masitati ne ngiaxu kituˈa manina no anu mimii iouiou e itotou no xai. Ia itounu
xe uleme la uleme toxoxaˈa manina, la uaˈulixu laˈilali iouiou e mitounu no xai ne.
Avolu ne toxotoxoxaˈa mo uialaiala ulai no ale la ta ngiala ineˈe mo iˈoxonu iomusiˈa
no avoavolu ne.”
33 Mo musolonu vaivaikala noxou no anu vaikala latilovo vile la aloxo ˈo. “Saxisax-
ilaˈu noxou Lataua ne aloxo isi sevile e sema vile minoˈu sou mipitanu mixiunu ilou
palaua, la usoxolixu veleti ne uxali toxoxaˈa.”
34 No anu vaivaikala noxou Iesu ne, la muvivikalaneˈi ta mitema tavuˈalo ne no anu
vaikala latilovosi.
35 ✡Sou umomomo sou vaikala noxou itema sou palomatana mulemolu tatei aloxo
ˈo.
“Eni avivikala, la avivikalangengi no anu vaikala latilovo si,
eni avivikalangengi no anu mimii maˈia ane mutalume tatei
no mine ikoinu tuala xalexalee uao, muneˈe muxali vaimomo ˈo.”

Iesu Mululusou Laaxu Vaikala Latilovo sou Uiti Xe Uiti Masua

36 Ioxe Iesu muavuti, la ta mitema tavuˈalo ne mixoxolu ne, ia Anu musuku mulai
no nano no tani. Xe ta molomolou miavuti la milutu milai noxou, la mivikalanu,
“Nalulusou laaxu vaikala latilovo sou uiti masua e muleme no nano no xai noxixe.”
37 Anu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Itema e mutotou uiti ngiaxu ne Itema ˈOlu.
38 Xe xai ne xalexalee tuatuala no lia ˈo. Mo uiti ngiaxu ne ane ta mitema e mixolu
no nano no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua. Xe uiti masua ne ane Satani ta ˈolu.
39 Uluau e muneˈe mutotou uiti ngiaxu masua ne ane Satani. Mo voxo sou kokoli ne
ane voxo kaluxusou. Xe ta mitema sou ikokoli no xai ne ane ta angelo.
40 ✡Mo uiti masua e ipitanu sou uˈela no navu ne, anu ˈilixo ane ne uxali no anu voxo
kaluxusou aloxo ne.
41 ✡Itema ˈOlu upalusiˈa ta angelo noxou la ixexenu mimii masumasua e uˈoxoo
masuaneˈi ta mitema, mo aneˈi ane miˈoxonu ˈilixo masumasua ne ixexe no anu
saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.

✡ **13:35:** Lex 78:2 ✡ **13:40:** Ioa 15:6 ✡ **13:41:** Mat 24:31; 25:31; Mak 13:27

42 ✡Ane'i ileane'i ulai no navu toxoxa'a. No anu navu ne la ane'i itama xe anaxa'a
ukalakiki.
43 ✡Ia ane'i ta mitema ane 'ilixone'i mulapu la ixali loxo aso no nano no anu
saxisaxila'u noxou Lataua Mamilo. La sou 'ena'ei ane mulavusou lexe sangalou laixe
sou ululomu no anu la anu laixe lexe anu ulomusou vaikala ane 'o.

Vaikala Latilovo sou Poxolusou Mimii Mi'asixu Xe Lasala

44 Iesu mululusou vaikala latilovo ne laaxu mukalu, la musolonu vaivaikala noxou
no anu vaikala latilovo vile la aloxo 'o. ‘Saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo
loxotolo ne aloxo poxolusou mimii lailaixe e mi'asixu mutalumeiou no lia. Ia itema
vile mulai xe muxalisou la musukunu mulai mutalumeiou la. La anu mu'osa misevile
xe muavuti la musovanu mimii noxou ne mukalusi. Xe mukalu la mulai sou mulotonu
lia xalenu anene.
45 Mo Saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne anu aloxo lasala laixe e
itema vile usosovanu mimii ukakamulinu sou lexe ulotonu.
46 Ia mulai xe muxalisou vile lailaixe manina la mulai musovanu mimii noxou
mukalusi. La sou anu mulai mulotonu lasala ne.

Vaikala Latilovo sou Vu'o

47 Iesu muavuti la musolonu vaivaikala noxou no anu vaikala latilovo vile la aloxo
'o. Saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne aloxo vu'o vile ta mitema
ivu'ovu'o no anu no luaki. Vu'o ne ileanu ulu'elai no luaki la ta sinana iouiou ine'e
i'una no anu.
48 Xe vu'o ne u'ana'ana ukalu, la sou ta mitema ne ilapunu uatu no tasi'i, la sou
ixolu sou ilevine'i ta sinana. La itaataane'i ta sinana ane ta lailaixe no lakela xe ane ta
masumasua la ipeine'i.
49 Anu iou vilesisi aloxo ne uxali ili'i no mine tuala xalexaleenu ukalu. La ta angelo
ine'e ikalipakane'i ta mitema ta masumasua noxi'a ta mitema ane milapu.
50 ✡La ileane'i ulai no navu ane toxoxa'a la itatama xe anaxa'a ukalakikiki.’ ”
51 Xe Iesu muavuti la mutali'isi'a lexe, “Loxovaa ngingi ngelavusou vaivaikala
latilovo ne laaxu?” La ane'i mikolinu lexe “Ani.”
52 Anu muavuti la muvikalane'i lexe, “Aloxo ne la sou ta tisa sou lapuloto ne ane'i
milavusou laaxu vaivaikala sou saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
Ane'i aloxo ta mitema sou isaxila'u tani tatila vile. Ane'i i'una no tani ne la ilaasou
mimii lailaixe e mikuponu muai ne uatu. La ilaanu alaalavua, xe teiteinu kalumo.”

Ta Nasaleti Mikusau Iesu
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 No mine Iesu mukalusou vaikala latilovo mukalu la Anu musuku mulai no
tualasou ne Nasaleti.
54 ✡Anu mulai muxali no tualasou mukalu la mu'unalai no taasou lalotu noxi'a. Xe
ane'i milomusou vaivaikala noxou la mikuluke manina. La mitali'i lexe, “Itema 'o
muno'u lavulavu ne'i 'o? Mo tava'u a loxovaa la sou Anu muno'u xavi sou u'oxonu
sosovo iouiou 'o?
55 ✡Nenge telavusou lexe itema ne Anu itemasou utulusou tani vile 'olu ane, mo nenu
ualasie lexe Malia xe ta vimovimou ane Iakovo ilou Iosepu mo Saimoni xe Iudasi.
56 Mo ta vimovimou ta sema kalumo ane nenge nenge'a taxoxolu 'o. Ia loxovaa la
Anu muno'u xavi sou u'oxonu sosovo 'o?”
57 ✡La ane'i ilomuxu uasi. Ia Anu muavuti la muvikalane'i lexe, “Itema sou
palomatana ne ta tema tualasou ilo'a ta minuminu no nano no taasou ne ilavusou
itoxonu uasisi manina. Ia no tuala va'ava'axusi ne la ta mitema itoxonu misevile.”
58 La sou Anu u'oxonu sosovo tavu'alo uasi xo ane'i imuxaxu tane'i noxou uasi.

✡ **13:42:** Mat 8:12 ✡ **13:43:** Tan 12:3 ✡ **13:50:** Mat 13:42; Luk 13:28 ✡ **13:54:** Ioa 7:15 ✡ **13:55:** Ioa 6:42
✡ **13:57:** Ioa 4:44

14

Soli Noxou Ioanesi
(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

1 No voxo ane Elodesi muxolu tatananu tuala ne Xalilaia, la mulomusou aˈalosou
xaixai noxou Iesu.
2 La sou muvikalaneˈi ta mitema sou xaixai noxou lexe, “Itema ane ne anu Ioanesi
itema sou uˈulosiˈa ta mitema ane. Anu musoli mo miˈasixu ia mumauli a mutulu ne.
La sou anu xaviinu sou uˈoxonu sosovo iouiou ne.”
3-4 ✡Xo Elodesi munoˈe ou e Pilipi semau sou muˈuluxe, la sou Ioanesi muvikalanu
lexe, “Nini neˈoxonu ˈilixo ane ne, umomomo no anu lapuloto noxou Mosesi uasi, sou
nenoˈe Elodia vivine semau la neˈuluxe ne.”
5 ✡Ioanesi muvikalanu Elodesi aloxo ne, la anu laˈiaxu, la anu umasaxa lexe uvau
mo usoli. Ia uˈume noxiˈa ta mitema xo aneˈi miˈoxo lexe anu itema sou palomatana
vile ane.
6 Xe voxo sou isosovo sou voxo ane Elodesi nenu mivoˈonu no anu muxali la anu
muˈoxonu laˈilali toxoxaˈa. Ia no mine aneˈi iˈaniˈani la Elodia ˈilie sema miˈunalai no
nano no tani la milei no ieˈi. La Elodesi muisuxu leie ne.
7 La sou anu muavuti la musakii vaikala mo muvikala lexe, “Manina teitexi, nini
nemasaxau mii maˈia xe navikalaleli, la eni alosinesi.”
8 Xe nenie miavuti la miˈunanu tane noxie lexe imasaxau Ioanesi kisou. La sou aneˈi
milai mivikalanu mamie lexe, “Eni emasaxau Ioanesi kisou uai no anu la kupapa vile
uneˈe.”
9-10 La tatananu tuala ne opo tuˈumaxu manina, ia umomomo sou uxiunu xavutalau
uasi. Xo uxavutala no anu vaikala musakiinu noxie ˈolu mo muvikala lexe manina
teitexi, xe uxavutala noxiˈa ta tatila e mineˈe no anu laˈilali ne kalumo xo ipupuiou. La
sou anu mupalusiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto lexe ilai no taasou navunavu mo ixotonu
Ioanesi xolanu mo inoˈu kisou uneˈe noxie loxo ane mimasaxau ne.
11 Aneˈi milai mixotonu xolanu mukalu la mimulaxu kisou no anu lakupapa la sou
minoˈu muneˈe sou milosie vuanga ne. La sou ane minoˈu mulai noxie nenie.
12 Xe ta molomolo noxou Ioanesi mineˈe la sou minoˈu vasimolu mulai sou miˈasixu.
Aneˈi miˈasixu mukalu la milai miaˈalou Iesu.

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 5,000 ˈAni
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Ioa 6:1-14)

13 Iesu mulomusou aˈalo sou Ioanesi mukalu, la Anu mutelo kokovu no anu uaxa sou
mulai no xalee tani e ta mitema seˈi ixoxolu no anu uasi. Ia ta mitema no xalexalee
tuala ta tatila milomusou la mimulinu mimuamuaˈi no tavaˈa la milai mixali.
14 Xe no mine Iesu muneˈe muxali no tasiˈi la mumaisiˈa ta mitema tavuˈalo
itaˈotaˈolu. La Anu tanuxaˈa misevile, la sou anu mupamaulineˈi aneˈi ane pipiena
muˈoxoneˈi.
15 Xe no ˈoloˈolovoxo manina la ta molomolo noxou mineˈe mivikalanu lexe, “Anu
aˈalaˈalai sou aso uˈuna, la sou anu laixe lexe nini napalusiˈa mo ilai no tuatuala seˈi
ˈalaˈalai ˈo mo ilotonuxaˈa laˈilali sou iˈou. Xo nenge texolu no xalee lia ane ˈo ne ta
mitema seˈi ixolu no anu uasi.”
16 Iesu muavuti la muvikalaneˈi lexe, “Uasi, ngapalusiˈa ilai mamu, ngingi menge
ngakamulixaˈa laˈilali mo ngalosiˈa iˈou.”
17 Aneˈi miavuti la mivikalanu lexe, “Nexi veleti taˈuvesi xe sinana ta tameisi ane
ˈo.”
18 Xe Anu muavuti la muvikalaneˈi lexe, “Nganoˈu uneˈe.”
19 ✡La sou Iesu mupalusiˈa ta mitema ne sou mixolu no lia no iaˈeiaˈe ne. Xe aneˈi
mitaˈolu no lia mukalu la sou anu munoˈu veleti taˈuve ne ilou sinana ta tamei ne la
iou mulai teitexi no opo loxotolo sou mulemolu laixe musuku mulai noxou Lataua no
anu. La sou Anu museˈiseˈinu veleti ne la mulosiˈa ta molomolo noxou sou mimilaˈanu
noxiˈa ta mitema.

✡ **14:3-4:** Liv 18:16; 20:21; Luk 3:19-20 ✡ **14:5:** Mat 21:26 ✡ **14:19:** Mat 15:35-39; Mak 8:6-10

20 Ane'i latala ne mi'ani'ani xo mole mi'ana'ana manina, la sou ta molomolo
noxou Iesu mine'e mitaxusou la'ilali matomatovinu pa'upa'usou. Ane'i mitaxusou xe
mipitanu, la mitataanu no lakela mavulovexa mo mulu'e lia tamei.
21 Itiitisi'a ta mitema e mi'ani ne mumomomo loxo 5,000. Ane itiitisi'a ta mulusi ia
ta sema xe ta molomolo ino'u itiitisi'a uasi.

Iesu Mumuamua'i no Lexa
(Mak 6:45-52; Ioa 6:15-21)

22 Xe alaxu vilesisi 'o la Iesu mupalusi'a ta molomolo noxou sou mitelo no uaxa la
miuli milai no xalee vile. No mine Anu mupalusi'a ta mitema milailai.
23 ✡Xe ili'i no mine Anu mupalusi'a ta mitema milailai mukalu, la Anu mutelai teitexi
no laxa'ilu vile sou mukilaka. Xe no 'olovoxo la Anusisi muxoxolu no laxa'ilu ne.
24 Ia no mine uaxa mulai nopaxa, la xasi mo atume toxoxa'a molu no talaxa'a mune'e
ututeletelenu uaxa ne la ulivulivusi'a.
25 No mine 'ala'alai sou lamana ukekea la Iesu mumuamua'i no lexa loxo'u mulai
noxi'a.
26 ✡Xe ta molomolo noxou mimaisou Iesu mine umuamua'i no lexa loxo'u ia unene'e
noxi'a la ane'i tane'i kalaua xo mixavutala lexe male ulee xale'a vile ane, la ane'i
miungaunga.
27 Xe Anu muavuti la mupasipaa muvikalane'i alaxu vilesisi lexe, “Nga'ume mamu!
Peki'ainge xo enisi'a!”
28 Xe Pita muavuti la muvikalanu lexe, “Tatila lexe nini manina, la navikalaleli mo
amuamua'i no lexa loxo'u, alai noxine.”
29 Iesu muavuti la muvikalanu lexe, “Nane'e.” La sou Pita mutaloxo teitexi no uaxa
mulu'e la mumuamua'i no lexa loxo'u mulai noxou Iesu.
30 Ia no mine anu mumaisou atume ilou xasi toxoxa'a xe mu'ume, la musoko sou
u'uo'uo ulu'elai. La sou mu'ava noxou Iesu lexe, “Tila! nasu'ulileli.”
31 ✡Alaxu vilesisi la Iesu mutolosou avolu mulai la mulapunu mutelo. La muvikalanu
lexe, “Nini loopala noxine kitu'asi, mo xavutalameni ta tamei sou ma'i?”
32 Xe ane'i ilou mitelo no uaxa la atume ne tasiau.
33 La sou ane'i teitexi no uaxa ne mimaisou aloxo ne la mixola'u tava'a sou milotu
noxou la mivikala lexe, “Manina misevile, nini Lataua 'Olu.”

Iesu Mupamauline'i ta Mitema Mii Pipiena ne Xenesaleti
(Mak 6:53-56)

34 Xe ane'i milai la mixali no kupa xalee vile ne Xenesaleti.
35 Xe ta mitema no tuala ne mitongonu Iesu la misova anaxa'a mulai no tuatuala ta
tatila 'ala'alai no pa'upa'ume'a. La ta mitema mitavutavulene'i ta mitema ane vovolea
iouiou mu'oxone'i no luusi'a sou mine'ene'i noxou Iesu.
36 ✡La mivikalanu pekia'u lexe ta mitema ane vovolea iouiou mu'oxone'i ne ikasou
tokolomou veveeni telexusi. La sou ane'i latala ane mikasou ne mimauli.

15

Lapuloto Noxou Lataua Muuli no Anu Lapuloto Noxi'a ta Mitema
(Mak 7:1-13)

1 Alaxu vile la ta Palisaio ilo'a ta tisa sou lapuloto me'a ne Ielusalemu mine'e noxou
Iesu, la mitali'isou aloxo 'o.
2 “Tava'u loxovaa, la sou ta molomolo noxine imulinu lapuloto noxi'a ta xaixaisinge
ua, mo i'uinu avo'a ka sou i'ani ua?”
3 Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Tava'u loxovaa la sou ngingi ngamulinu
lapuloto noxou Lataua ua, ia ngemulinu noxinge 'o?

✡ **14:23:** Luk 6:12; 9:28 ✡ **14:26:** Luk 24:37 ✡ **14:31:** Mat 8:26; Mak 4:39 ✡ **14:36:** Mat 9:20-21

4 ✡Xo Lataua muvikala lexe, ‘Ngatoxone'i mamine ilee nenine.’ Mo ‘Anu ane uleanu
vaikala se'i masumasua ulai noxi'a momu ilee nenu, la itema ne ivau usoli.’
5 Ia ngingi ngavikala lexe, itema vile uvikalane'i momu ilee nenu lexe, ‘Su'uli ma'ia
ane lexe ngingi ngongou ngano'u noxilo ne anu ulai noxou Lataua.’
6 Anu u'oxonu aloxo ne la utoxone'i momu ilee nenu uasi. Ngingi ngepolovilenu
vaivaikala noxou Lataua laaxu la ngelai nge'unanu no anu lapuloto noxi'a ta
xaixasinge.
7 La sou Aisaia itema sou palomatana muvikalasinge ne manina. Iesu muvikala lexe,
‘Ngingi ta mitema sou kalakalavoi!’ Anu mukaukavunu singe aloxo 'o,
8 ✡ ‘Ta mitema ano 'o ne i'itinu ualasilo no anaxa'asi,
ia opone'i ne muxolu va'axu noxilo manina.
9 Mo ilotu noxilo ne, ia lalotui'a ne maninasou uasi.
Xo ilosie'ixu ta mitema no anu lapuloto molu noxou Lataua uasi,
lapuloto ane molu noxi'asi.’ ”

Mimii Ane Molu no Nano no Opoo Itema La U'oxo Masua (Mak 7:14-23)

10 Xe Iesu muavuti la mu'avali'a ta mitema tavu'alo ne mine'e noxou mukalusi la
muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi latala ne ngalomu laixe noxilo mo ngalavusou laixe no
anu mii ano 'o.
11 ✡Mii ma'ia ane u'una noxou itema anaxu ne ulavusou u'oxo masuanu uasi, ia mii
ma'ia ane ulaa uatu no anaxusi ane u'oxoo masuanu.”
12 La sou ta molomolo noxou mine'e mitali'isou lexe, “Nini nelavusou lexe ta Palisaio
milomusou vaikala noxine la opone'i tu'umaxu uasi?”
13 Anu mukoline'i aloxo 'o, “Lexe ovuovu ane Mamilo teitexi no opo loxotolo utounu
uasi, la anu uluvusou ilou uliuli'u.
14 ✡Ngaxavutala noxi'a ta mitema aloxo ne uasi, ane'i loxo ta mitema ie'i seleveenu
iulaxune'i ta menexi'a. Ia lexe itema e iou seleveenu ulaxunu itema iou seleveenu
kalumo, la ane'i ilou ilapau ulu'elai no taxa ukei.”
15 Xe Pita muavuti la muvikala lexe, “Nalulusou vaikala latilovo ne noxixe.”
16 Xe Iesu muavuti la mutali'isi'a lexe, “Loxovaa ngingi kalumo ngalamana uasi?
17 Ngingi ngelavusou lexe mii ma'ia e u'una noxou itema anaxu ne ulai uai no nano
no opoonusi ka ulaa uatu la ulai no ale.
18 Ia mii ma'ia muxolu no nano noxou itema tanu, ia ulaa uatusi ane u'oxoo masuanu
itema ne.
19 Xo no nano no tanu itema ne 'ili'ilixo loxo xavutala masumasua, mo 'ilixo sou
vote'i, mo pakali, mo uvau itema usoli, mo 'ilixo ane mulu ulai noxie sema mitaula'i,
xe sema ilai noxou mulu mutaula'i, xe 'ilixo sou ikalavoisi'a ta mitema la itulusi'a no
anu vaivaikala, mo uvikalasi'a ta mitema masumasua.
20 La sou mimii e u'oxo masuanu itema ane. Ia ane itema u'uinu avolu uasi ia u'ani
ne u'oxonu masuanu itema ne uasi.”

Sema sie Kenani Mimuxaxu Tane Noxou Iesu (Mak 7:24-30)

21 Xe Iesu muavuti la musuku no tuala e mune'e muxolu no anu ne, sou mulai no
xalee lia tila ne Taia xe Saidoni.
22 La sema Kenani vile e mixoxolu no xalenu lia ne mine'e la mi'ava noxou lexe,
“Tila Deviti 'Olu, tanenixo! Xo 'alixeni sema ne uleenu masua vile muxolu noxie la
mu'oxoo masuane manina.”
23 La Iesu ukolinu vaikalaie vile uasi. La sou ta molomolo noxou mine'e la
mivikalanu lexe, “Sema 'o ane a i'ava'ava xe imulimulinengesi 'o, la sou nakusaie mo
ilai.”
24 ✡La sou Anu mukoline'i lexe, “Lataua mupalusilo ene'e sou akamuline'i ta Isilaeli

✡ **15:4:** Mul 20:12; 21:17; Lap 5:16 ✡ **15:8:** Ais 29:13 ✡ **15:11:** Mat 12:34 ✡ **15:14:** Luk 6:39; Rom 2:19
✡ **15:24:** Mat 10:6

e loxo ta sipsip ane milai mixolu mixovulaulau. Ia eni eneˈe sou akamulineˈi aneˈi ane ta Isilaeli uasi. Uasi.”
25 Ia sema ne mineˈe la mixolaˈu tavaˈe voˈuxu muluˈelai no talaxu Iesu la mivikalanu lexe, “Tila, nasuˈulileli.”
26 Anu muavuti la muvikalane aloxo ˈo, “Anu laixe sou talosiˈa ta aˈaa ta molomolo laˈilalixaˈa uasi.”
27 Xe ane miavuti la mikolinu vaikalau lexe, “Tila, vaikala noxine ne manina, ia ta aˈaa ne laˈilali utuˈutuxu ulapalapau noxou tatananeˈi no luu la aneˈi inoˈu sou iˈou.”
28 La sou Iesu muvikalane lexe, “Nini sema ˈo ne muxamuxaxu taneni mutila musuku. La sou mii maˈia nini nemasaxau ne anu uxali aloxo nini nemasaxau ne.” La sou no anu aso iou anesi la ˈilie mimauli.

Iesu Mupamaulineˈi ta Mitema Tavuˈalo

29 Ioxe Iesu muvula la mulutu mulai no luaki ne Xalilaia paˈumolu la mutelai muxolu no laxaˈilu vile.
30 Ia ta mitema tavuˈalo mineˈe noxou. Aneˈi mineˈe la mitavuleneˈi ta mitema tavaˈa ilou avoˈa musoisoli, mo aneˈi ane ieˈi seleveenu, mo tavaˈa mukilikalu, mo aneˈi ane ivivikala uasi xe aneˈi ane vovolea iouiou muˈoxoneˈi la mineˈe misuˈa laˈoluxaˈa no tavaˈu la Anu mupamaulineˈi.
31 ✡Xe ta mitema mimaisou la mikuluke manina. Xo mimaisiˈa aneˈi ane ivivikala uasi mivikala mo aneˈi ane imuamuaˈi uasi, mimuamuaˈi xe aneˈi ane ieˈi seleveenu mimalei, la miˈitinu Lataua noxiˈa ta Isilaeli.

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 4,000 ˈAni
(Mak 8:1-10)

32 ✡Xe Iesu muˈavaliˈa ta molomolo noxou mineˈe noxou la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni talelixaˈa ta mitema ˈo misevile xo mineˈe mixolu noxilo ˈo voxo tatalu mukalu, ia xaˈa mii loxo ˈo sou iˈou uasi. La eni amasaxa lexe apalusiˈa ilivu ilai no tuatualasiˈa uasi xo loxo ˈo io ilai la ilapalapau no voteˈi.”
33 Ta molomolo noxou miavuti la mikolinu aloxo ˈo, “La sou nenge taxalisou veleti neˈei sou umomomosiˈa ta mitema latala ˈo? Nenge texolu ˈo ne no xalee tani vitanisi ano ˈo.”
34 Xe Anu muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, “Xo ngingi veleti taˈei e ngenonoˈu ne?” Aneˈi mikolinu lexe, “Muxatele tameisi xe ta sinana ta kitukituˈa tavuˈalo uasi.”
35 Anu muavuti la muvikalaneˈi ta mitema tavuˈalo sou mixolu no lia.
36 Aneˈi mixolu no lia mukalu la Anu munoˈu veleti muxatele tamei xe ta sinana moso ne, sou muvikala laixe noxou Momu. Xe mukalu la museˈiseˈinu la mulosiˈa ta molomolo noxou sou mimilaˈanu noxiˈa ta mitema.
37 Ta mitema miˈaniˈani xo mole miˈanaˈana manina. Xe iliˈi, la sou ta molomolo noxou minoˈu lakela muxatele tamei la mitaataa laˈilali paˈupaˈusou no anu.
38 Ta mitema e miˈani ne itiitisiˈa muxali loxo 4,000. Ane ne itiitisiˈa ta mulusi ia ta sema iloˈa ta molomolo uasi.
39 Xe iliˈi no mine Iesu mupalusiˈa ta mitema milailai mukalu la sou Anu mutelo no anu uaxa sou mulai no xalee lia ne Maxatani.

16

Ta Palisaio Mivikalanu Iesu sou Lexe Uˈoxonu Sosovo Vile
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

1 ✡Xe ta Palisaio iloˈa ta Sadokaio mineˈe noxou Iesu la iˈoxo lexe itovo lexe italiˈisou, la mivikalanu lexe uˈoxonu sosovo vile mo aneˈi imaisou lexe Anu molu noxou Lataua.
2 Anu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “ ‘No mine aso uˈuna xe ngingi ngamaisou loxotolo lauolaouinu,’ la ngingi ngaˈoxo lexe, ‘Neˈiela la voxo vile laixe la.’
3 Xe no kakao la ngamaisou loxotolo lauolauoinu ia tamuxala utomu la ngingi ngavikala lexe, ‘Maasi la nenge laˈiua usili.’ Ngingi ngelavusou sosovo seˈi teitexi no

✡ **15:31:** Mak 7:37 ✡ **15:32:** Mat 14:14 ✡ **16:1:** Mat 12:38; Luk 11:16

loxotolo, musosovosou mii ma'ia. Ia ngingi ngalavusou mii ma'ia ane uxali vaimomo
'o uasi.
4 ✡Ngingi ta mitema ta masumasua mo ta mitemasou nga'oxo'oxonu 'ili'ilixo sou
vote'i. Ngingi ngamasaxa lexe ngamaisou sosovo vile ia umomomo sou ngamaisou vile
uasisi manina, sosovo vilesisi ane noxou Iona nesi." Xe Iesu mu'umesi'a la mixoxolu
ne ia Anu mulai.

Iesu Mupeletotosi'a ta Molomolo Noxou no Anu Isi Noxi'a ta Palisaio Xe ta Sadokaio (Mak 8:14-21)

5 Xe no mine Iesu ilo'a ta molomolou mixisa'i milai no kupa xalee vile, la ta molomolo
noxou Iesu tane'i vulusi la ino'u xa'a veleti uasi.
6 ✡La Iesu muvikalane'i lexe, "Ngasaxila'inge laixe no anu isi ('ilixo) noxi'a ta Palisaio
mo ta Sadokaio."
7 Ane'i milomu sou aloxo ne la mivikalane'i ngatongato'o lexe, "Anu muvikalanenge
aloxo ne xo nenge tano'u nenge veleti uasi."
8 Ane'i milai la ialimolosou vaikala ne, la Anu mulavu. La sou mutali'isi'a aloxo
'o, "Tava'u loxovaa la ngingi ngevikala ngatongato'o lexe ngingi ngano'u nenge veleti
uasi? Ngingi ngamuxaxu tangengi uasi?
9 ✡Loxovaa, ngingi ngalavusou uao? Mo ngaxavutalanu uasi? No voxo ane
eni ese'ise'inu veleti ta'uve ilou sinana ta tamei xa'a ta mitema (5,000) itemaxu
mavulovexa mavulovexa tamei mo itemaxu mavulovexa ta'uve, la ngetaanu
pa'upa'usou lakela sou ta'ei?
10 ✡Mo no voxo ane eni ese'ise'inu veleti muxatele tamei xa'a ta mitema (4,000)
itemaxu mavulovexa mavulovexa tamei, la ngetaanu pa'upa'usou lakela ta'ei?
11 La sou ngingi nganava e ngalavu sou uao 'o? Eni alelemolu veleti uasi, ia
eni avivikala ngengi lexe ngasaxila'inge laixe no anu isi noxi'a ta Palisaio ilo'a ta
Sadokaio."
12 Ane'i milomu sou la sou milamana lexe anu ulelemolu isi e imulaxu no anu veleti
sou u'oxoo usoxo uasi. Ia Anu mupeletotosi'a, so lexe isaxila'a laixe no anu 'ilixo noxi'a
ta Palisaio ilo'a ta Sadokaio. Xo ilosoie'i no anu 'ilixo noxi'a.

Palapala'alixu Noxou Pita (Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Xe ili'i no mine Iesu ilo'a ta molomolo mixali no xalee ne Kaisalia Pilipai, la Anu
mutali'isi'a ta molomolo noxou aloxo 'o. "Ta mitema mimaisou Itema 'Olu la mi'oxo
lexe 'ena'ei."
14 ✡Ane'i miavuti la mikolinu lexe, "Se'i mivikala lexe nini Ioanesi itema sou u'ulosi'a
ta mitema mose'i ivikala lexe nini Eliasi, mose'i la ivikala lexe nini Elemia, xe se'i
ivikala lexe nini vile noxi'a ta mitema sou palomatana."
15 Xe Anu muavuti la mutali'i vaxa noxi'a lexe, "Ia ngingi la ngingi ngavikala lexe
eni 'ena'ei?"
16 ✡Xe Saimoni Pita muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Nini Kalisito, Lataua umauli
utotomu 'Olu."
17 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Saimoni, Ioanesi 'olu nini na'osa. Xo
itema vile upala'alixu noxine uasi, Mamilo anu uxolu teitexi no opo loxotolo, Anusisi
ane mupala'alixu noxine ne.
18 ✡Mo eni avikalaneni manina aloxo. Nini Pita, mo teitexi no anu lavo'o ne la eni
atulusou taasou lalotu noxilo. La umomomo sou xavi no anu soli u'una no nano no
anu aitengaxu lalotu ne uasi.

✡ **16:4:** Mat 12:39; Luk 11:29 ✡ **16:6:** Luk 12:1 ✡ **16:9:** Mat 14:17-21 ✡ **16:10:** Mat 15:34-38 ✡ **16:14:** Mat 14:1-2; Mak 6:14-15; Luk 9:7-8 ✡ **16:16:** Ioa 6:69 ✡ **16:17:** Xal 1:15-16 ✡ **16:18:** Ioa 1:42; Ep 2:20

19 ✡Mo eni alosine lakii sou aitenga sou saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo
loxotolo. Mii ma'ia nini nasakiinu no lia 'o la Lataua usakiinu teitexi kalumo. Xe mii
ma'ia nini nalulusou no lia 'o la Lataua ululusou teitexi kalumo."
20 Xe muavuti la mupela'a ta molomolo noxou lexe umomomo sou ia'aloxu noxou
evile lexe anu Kalisito uasi.

Iesu Mutotokala sou Solixu
(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

21 Ioxe, no voxo ane ne la Iesu musolonu vaivaikala noxou sou mupela'a ta molomolo
noxou lexe, anu laixe lexe Anu ulai ne Ielusalemu. Mo utavulenu tu'utu'umaxu
tavu'alo no avo'a ta tatila sou lalotu ilo'a ta aili'i, xe ta tisa sou lapuloto. Mo ivau
usoli la i'asixu uai voxo tamei, xe no anu voxo tatalusou la Anu utulu.
22 Xe Pita muavuti la mutila'u Iesu la mulailixu va'axu sou mulavixu. La muvikalanu
lexe, "Tila umomomo sou mimii ane ne uxali noxine mamu."
23 Iesu muxiu la muvikalanu Pita aloxo 'o, "Satani naxexesilo! Natalutaluxu vote'i
silo uasi. Xavutala e muxolu noxine ne, nini namulinu masaxa noxou Lataua uasi,
nemulinu xavutala noxi'a ta mitemasi."
24 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalane'i ta molomolo noxou aloxo 'o, "Lexe 'ei ane
umasaxa lexe umulileli la anu umulinu masaxa noxou uasi, ia une'e mo utavulenu
ovu valautu loxo eni etavulenu 'o mo umulileli, mo usoli loxo eni asoli no ovu valautu.
25 ✡Xo itema ane tanuxu maulixu ne, ili'i la uxovulaunu. Ia itema ane tanuxu
maulixu uasi, ia uitalonu maulixu silo ne ili'i la uxali sou mauli.
26 ✡Ia lexe itema vile uno'u mimii latala sou lia 'o ukalusi, xe uxovulaunu uleenu, la
sou mimii sou lialia ane anu muno'u ne usu'ulinu a loxovaa? Male uasi. Mo mii ma'ia
ane sou anu ulotonu uleenu no anu sou ulivulixu.
27 ✡Xo Itema 'Olu ulivu une'e la une'e no anu xavi noxou Momu, ilo'a ta angelo
noxou. Mo ulosi'a ta mitema ulusou 'ili'ilixo ma'ia ane ane'i mi'oxo'oxonu.
28 La sou eni avikalangengi manina musuku lexe, se'i noxinge e itulutulu no
taingengi 'o isoli uasi ixoxolu mo imaisou Itema 'Olu ulivu une'e no anu xavi mo
saxisaxila'u noxou."

17

Iesu Vasimolu Muxali Iou Vilemo
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 Ioxe ilo'a mixoxolu xe voxo muxatele vile mukalu, la sou anu Iesu muno'a Pita ilou
Iakovo xe Ioanesi e Iakovo vimou la muulaxune'i sou ilo'a milai mitelai no laxa'ilu vile
teitexi manina mole ane'isisi milai mixoxolu ne.
2 ✡Ilo'a mixoxolusi xe mimalei loxo 'o la Iesu vasimolu ne muxiu mo muxali iou
vilemo manina. Iou ne muxali loxo aso, mo tokolomou ne muxali iou vilemo mo
muxali lamanaxu xe mulamilami loxo 'o.
3 Xe mimalei loxo 'o la Eliasi ilou Mosesi mipaa mixali mitulu no pa'umolu Iesu la
ilo'a mivivikala.
4 Pita muavuti la muvikala vaxa noxou Iesu aloxo 'o, "Tila anu laixe xo nexi kalumo
a taxoxolu 'o. La sou lexe nini namasaxa la nexi ta'alaxu tani alelaxu tatalu. Nini sine
vile, Mosesi sou vile xe Eliasi sou vile."
5 ✡No mine Pita uao uvivikala 'o, ia tamuxala vile lamanaxu misevile mune'e la
mukupone'i mukalusi. La vaikala vile mupaa no nano no anu tamuxala ne la muvikala
aloxo 'o, "Eni 'alixeni ano, amasaxau misevile. Ngalomuxu vaivaikalau."
6 Xe no mine ane'i milomusou vaivaikala aloxo ne la mi'ume la misusunu ie'i
mulu'elai no lia.
7 Ia Iesu mune'e la mukasi vaxa noxi'a la muvikalane'i lexe, "Nga'ume mamu,
ngatulu."

✡ **16:19:** Mat 18:18; Ioa 20:23 ✡ **16:24:** Mat 10:38; Luk 14:27 ✡ **16:25:** Mat 10:39; Luk 17:33; Ioa 12:25 ✡ **16:26:** Mat 4:8-9 ✡ **16:27:** Lex 62:12; Xav 24:12; Mat 25:31; Rom 2:6; Pal 22:12 ✡ **17:2:** 2Pi 1:16-18 ✡ **17:5:** Lap 18:15; Lex 2:7; Ais 42:1; Mat 3:17; Mak 1:11; Luk 3:22

8 Xe alaxu vilesisi ʼo, la aneʼi mimamalei, la imaisou evile uasi, Iesu anusisi a ututulu.
9 Ioxe iloʼa miavuti sou misuku teitexi no laxaʼilu ne sou ilivu iluʼe, la Iesu mutalosiʼa
lexe, “Mimii e ngemaisou ʼo, umomomo sou ngaʼaloxu noxou evile uasi ulai uxali no
voxo ane Itema ʼOlu utulu no lulusou.”
10 ✡Xe aneʼi miavuti la mitaliʼisou lexe, “Ia loxovaa, la sou ta tisa sou lapuloto
mivikala lexe Eliasi anu uxali tei?”
11 Xe Iesu muavuti la mukolineʼi aloxo ʼo, “Vaikala ne anu manina, Eliasi ne anu
uxali tei sou ulalaxineʼi ta mitema ukalusi.
12 ✡Ia eni avikalangengi aloxo ʼo, Eliasi ne muneʼe ia ta mitema ne itoxonu uasi, la
mikalusou masaxa noxiʼa sou miʼoxonu ʼiliʼilixo seʼi mulai noxou. Anu iou vilesisi
aloxo ne la Itema ʼOlu unoʼu tuʼumaxu no avoʼa ta mitema.”
13 ✡La sou aneʼi ta molomolo noxou milavusou lexe Anu mulelemolu Ioanesi itema
sou uʼulosiʼa ta mitema ane.

Molomolo Vile Uleenu Masua Muxolu Noxou La Iesu Mupamaulinu (Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

14 Iloʼa miluʼe xe mixali no lia noxiʼa aneʼi latala la itema vile muneʼe la mixolaʼu
tavaʼu voʼuxu muluʼe no tavaʼu Iesu la muvikala aloxo ʼo.
15 “Tila, tanenixu ʼalixe mulu, xo uleenu masua muxolu noxou la muʼoxo masuanu
manina. No mine uʼoxonu la voxo moseʼi ne uleanu uʼuna no navu xe uleanu uluʼe no
lexa.
16 Eni enoʼu muneʼe noxiʼa ta molomolo noxine lexe ipamaulinu la aneʼi imomomo
uasi.”
17 Xe Iesu muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi ta mitema sou ngamuxaxu
tangengi noxou Lataua uasi! Tauu ie taʼei exolu noxinge ʼo? Mo alaxu taʼei ane sou
eni atavulenu tuʼutuʼumaxu noxinge? Nganoʼu molomolo ne uneʼe noxilo.”
18 Xe Iesu muavuti la mulavixu uleenu masua la muxexesou molomolo ne, la anu
laixenu alaxu vilasisi.
19 ✡Xe ta molomolo milutu milai noxou Iesu la mitaliʼisou seʼisisi aloxo ʼo, “Tavaʼu
loxovaa la sou nexi tamomomo sou takusau uleenu masua ne ua?”
20 ✡Iesu mukolineʼi aloxo ʼo, “Xo loopala noxine ne kituasi, eni avikalangengi manina
aloxo, lexe loopala noxine ne kituʼa loxo ovu masitati ngiaxu la ngingi ngamomomo
sou ngavikalanu laxaʼilu vile lexe, nasuku mo nalai, la laxaʼilu ne ulomuxenesi.” Mii
vile pekiaʼu noxinge uasi.
21 (Ia mimii uxali no anu mii vile uasi, no anu ʼilixo sou pelemu xe lakilakasi.)

Iesu Muaʼaloxu Soli Noxou La (Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 ✡Xe no voxo ane aneʼi mipita ne Xalilaia la Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ulai iliʼi la
ta mitema iʼitalonu Itema ʼOlu no avoʼa ta mitema sou ivau usoli.
23 Aneʼi ivau usoli la uai no nano no lulu xe voxo tatalusou la Anu utulu umauli la.”
Xe ta molomolo noxou milomusou aloxo ne, la aneʼi taneʼi kalaua xe taneʼi mutama.

Iesu Muleanu Lamoli Mulai sou Lalotu

24 ✡Iesu iloʼa ta molomolo noxou mixali ne Kapenaumu xe iliʼi la ta mitema sou
itaxusou lamoli sou lalotu muneʼe mitaliʼisou Pita lexe, “Loxovaa, Tisa noxinge uleanu
lamoli no anu tani sou lalotu kalumo?”
25 Xe Pita muavuti la mukolineʼi aloxo ʼo, “Ani Anu uleanu kalumo.” Ia no mine
Pita muʼunalai no nano no tani la Iesu mutaliʼisou aloxo ʼo, “Saimoni nini nexavutala
a loxovaa? Ta tatananu lialia ʼo, no mine itaxusou lamoli la inoʼu noxiʼa ta ʼiliʼiliʼa
kalumo, uasi, inoʼu noxiʼa aneʼi vaʼaxusi?”
26 Xe Pita muavuti la mukolinu lexe “Ani aneʼi inoʼu noxiʼa vaʼaxusi.” Iesu muvikala
Pita lexe, “Ta ʼiliʼiliʼa ne aneʼi itaxusou lamoli noxiʼa uasi.”

✡ **17:10:** Mal 4:5 ✡ **17:12:** Mat 11:14 ✡ **17:13:** Luk 1:17 ✡ **17:19:** Mat 10:1 ✡ **17:20:** Mat 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6; 1Ko 13:2 ✡ **17:22:** Mat 16:21 ✡ **17:24:** Mul 30:13; 38:26

27 La sou Iesu muvikalanu aloxo ʼo, “Xo loxo ʼo io nenge taʼoxonu oponeʼi masuainge.
La sou nalai no luaki mo naleanu xalolo xe sinana ane uʼala tei xe nalapu utelo la
namalei no nano no anaxu. La sou namaisou lamoli itiitisou mumomomo noxinge
nengei, la sou nalai nalosiʼa.”

18

ʼEi Anu Tila no Anu Saxisaxilaʼu Noxou Lataua Teitexi no Opo Loxotolo (Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 ✡No anu voxo ane ne la ta molomolo noxou Iesu mineʼe noxou la mitaliʼisou lexe,
“ʼEi anu mutila no anu saxisaxilaʼu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo?”
2 Xe Iesu muavuti la muʼavalou molomolo kituʼa vile muneʼe la mitulusou no tainеʼi.
3 ✡La muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Eni avikalangengi manina aloxo ʼo, lexe ngingi ngaxiu
mo ngaxali loxo ta molomolo ta kitukituʼa uasi la umomomo sou ngaʼunalai no anu
saxisaxilaʼu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo uasisi manina.
4 La sou lexe ʼei ane utaloxolixu loxo molomolo kituʼa ʼo la anu utila no anu
saxisaxilaʼu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
5 ✡Mo ʼei ane uʼosa sou usuʼulinu molomolo kituʼa vile no ualasilo aloxo ʼo xo anu
muxavutalaleli, la anu muʼoxonu noxilo.
6 Ia lexe itema vile uolexu vile noxiʼa ta molomolo e mimuxaxu taneʼi noxilo ne isusu
no anu ʼilixo masua vile, la anu laixe lexe isakii lavoʼo kulu vile toxoxaʼa no xolanu
mo ileanu uluʼelai no lautu no luaki lixinu mo uʼuoʼuo.
7 La sou ngingi ta mitema no lialia ʼo ngasaxilainge laixe no anu tuʼutuʼumaxu ane
sou uxali noxinge, xo mimii tavuʼalo sou lialia ʼo uʼoxoneʼi la ilapau la iʼuna no anu
susu. Anu susu ne uxali aloxo ne.
8 ✡Ia lexe avone vile ilou tavaʼine vile ususulixene, la naxotosou uxexee mo nasuʼanu.
Anu laixe lexe naʼunalai no nano no anu tuala sou mauli no ʼa tavaʼine vilesisi xe avone
vilesisi. Loxo ʼo io avone ta tamei xe tavaʼine ta tamei uxolu la ileaneni uluʼelai no anu
navu e ukakaa utotomu mo kaluxu uasisi manina.
9 Mo lexe ieni vile ususulixene la naluvunu uxexee mo nasuʼanu. Anu laixe lexe nini
naʼunalai no tuala sou mauli no ieni vilesisi. Loxo ʼo io ieni ta tamei uxolu la ileaneni
uluʼelai no anu navu e ukakaa utotomu mo kaluxu uasisi manina.”

Vaikala Latilovo sou Sipsip Tatananu Muxovulaunu (Luk 15:3-7)

10 ✡Iesu musolonu vaivaikala noxou la muvikala la aloxo ʼo, “Ngasaxilainge laixe,
loxo ʼo io ngamaisiʼa ta molomolo loxo ʼo, loxo ta mii vitanisi. Uasi. Eni avikalangengi
lexe teitexi no opo loxotolo ne ta angelo noxiʼa ilavusou imaisou Mamilo iou utotomu
teitexi no opo loxotolo.
11 ✡ ‘La sou Itema ʼOlu mulivunoxaʼa aneʼi ane mixovulauneʼi mineʼe sou mupa-
mauline ʼi.’
12 Mo lexe itema vile usaxilaʼa ta sipsip itemaxu taʼuve ia uxovulaunu vile la, ngingi
ngexavutala a loxovaa? Umomomo sou anu uitaloneʼi ta sipsip mavulovexa muxatele
tamiʼa mo muxatele tamiʼa ne ixoxolu no laxaʼilu ne ia anu ulai sou ukamulinu ane
muxovulaunu ne o? Ani.
13 La sou eni avikalangengi manina aloxo ʼo, no mine anu uxalisou sipsip vilesisi e
muxovulaunu ne la anu uʼosa manina. ʼOsa sou sipsip vilesisi ne utila noxiʼa ta sipsip
mavulovexa muxatele tamiʼa mo muxatele tamiʼa ʼole.
14 Anu iou vilesisi aloxo Maminge uxolu teitexi no opo loxotolo umasaxa lexe vile
noxiʼa ta molomolo ta kitukituʼa ne isusu ilai vaʼaxu uasi.”

ʼIlixo sou Namomosou Vivine Mususu (Luk 17:3-4)

✡ **18:1:** Luk 22:24 ✡ **18:3:** Mat 19:14; Mak 10:15; Luk 18:17 ✡ **18:5:** Mat 10:40; Luk 10:16; Ioa 13:20 ✡ **18:8:** Mat 5:29-30 ✡ **18:10:** Eva 1:14 ✡ **18:11:** Luk 19:10

15 ✡Iesu muavuti la musolonu vaivaikala noxou la aloxo ʻo, “Lexe vivine vile uʻoxo
masuaneni, la nini nalai noxou mo ngingisisi ngongou ngamomosou. Lexe anu
ulomuxene la nini nelivunoxu.
16 ✡Ia lexe anu ulomuxene uasi, la nalai nanoʻu itema vile xe uasi la ta tamei la ineʻe
sou imomosou. Aloxo ne mo sou no anaxaʻa ta mitema ta tamei xe tatalu la imomomo
sou ivalaxu vaikala.
17 Ia lexe anu ulomuxaʻa ta mitema ne uasi, la nalai nanoʻa aneʻi no anu lalotu ineʻe
imomo sou. Ia lexe anu ulomuxaʻa ta mitema sou lalotu la ne uasi, la aneʻi ta mitema
ane aneʻi ta Iutaia uasi mo loxo itemasou unoʻu lamoli noxiʻa ta mitema.
18 ✡Eni avikalangengi manina lexe, mii maʻia ane ngingi ngasakiinu no lia ʻo, la anu
usakii teitexi no opo loxotolo. Xe mii maʻia ane ngingi ngalulusou no lia ʻo, la Anu
ululusou teitexi no opo loxotolo.
19 ✡Mo eni avikalangengi la aloxo ʻo, lexe ta mitema ta tamei noxinge no lia ʻo
imasaxau mii vile mo oponeʻi vilesisi no anu xe ilingau la Mamilo uxolu teitexi no
opo loxotolo Anu ulosiʻasi.
20 Xo ta mitema ta tamei xe tatalu ipita no anu ualasilo la eni kalumo a axolu no
taineʻi.”

Vaikala Latilovo sou Itema sou Xaixai Tanuxu Menexu Uasi

21 Xe no voxo ane ne la Pita muneʻe noxou Iesu, la mutaliʻisou aloxo ʻo, “Tila, alaxu
taʻei eni alulusou susu noxou vivilo vile muʻoxonu muneʻe noxilo? Alaxu muxatele
tamei?”
22 ✡Iesu muavuti la mukolinu aloxo ʻo, “Eni avikalaneni aloxo ʻo, lexe nini namasaxa
nalulusou susu noxou vivine, la nalulusou alaxu muxatele tamei uasi. Nini nalulusou
alaxu mavulovexa muxatele tamei alaxu muxatele tamei (70 x 7).
23 La sou saxisaxilaʻu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne anu aloxo tatananu
tuala vile muneʻe sou unoʻu lakolisou mii maʻia ane anu mulosiʻa ta mitema sou xaixai
noxou.
24 No mine anu musokou sou mumomomo sou la itema e munoʻu (10,000 taranito)
ia ukolinu uasi muneʻe noxou.
25 Ia anu itema ne umomomo sou ukolinu lamoli ne uasi. La sou tila noxou itema ne
muavuti la muvikala lexe, nganoʻa ilee semau mo ta ʻolu xe ta miumiu ukalusi ne mo
ngasovaneʻi, la sou lamolisiʻa uneʻe ukolinu lamoli noxilo.
26 Ioxe itemasou xaixai ne mulomu sou vaikala ne la mulapau muluʻelai muxolaʻu
tavaʻu voʻuxu no tavaʻu tatananu tuala ne la mukatunu lexe, ‘Nini tanenixo mo
nalosilo voxo seʻi la, la sou eni akolinu lamoli ne ukalusi.’
27 Tila noxou itemasou xaixai ne mumaisou aloxo ne la anu tanuxu. La sou anu
muavuti la muvikalanu lexe, umomomo sou nakolinu uasi la mupalusou mulai.
28 Ioxe itema ne mulai no ale la mumaisou menexu vile e munoʻu lamoli seʻi (100
Denalia) noxou ia ukolinu uasi la mukasi noxou la mukapilaxu pekiaʻu la muvikalanu
lexe, ‘Nini napalea nakolinu lamoli noxilo.’
29 La sou itema ne menexu muavuti la mulapau muluʻelai la muxolaʻu tavaʻu voʻuxu
no lia la mukatunu la muvikalanu lexe, ‘Nini tanenixo mo nalosilo voxo seʻi la, la sou
eni akolinu.’
30 Ia itema ne ulomuxu menexu ne uasi, la mulai mumuxaxu menexu ne no taasou
navunavu umomomo anu ukolinu lamoli noxou.
31 No mine ta menexu mimaisou ʻilixo e menexiʻa muʻoxonu ne la oponeʻi tuʻumaxu
manina. Xe miavuti la milai miaʻaloxu noxou tilasiʻa.
32 Tatila noxou itema ne mulomusou aloxo ne la muʻavalou itema ne muʻuna la
muvikalanu lexe, ‘Nini itema sou xaixai masua. Tei la nini netama noxilo la eni
eʻoxonu ʻilixo laixe noxine la nakolinu lamoli toxoxaʻa noxilo uasi.
33 Loxovaa la nini tanenixu menexine ne loxo eni eʻoxonu noxine ne ua.’

✡ **18:15:** Luk 17:3; Xal 6:1 ✡ **18:16:** Lap 19:15; Ioa 8:17 ✡ **18:18:** Mat 16:19; Ioa 20:23 ✡ **18:19:** Mak 11:24; Ioa 15:7 ✡ **18:22:** Luk 17:4

34 ✡La sou tila noxou ne laiʹaxu la sou mulai mumulaxu no taasou navunavu ulai
uxali no mine anu ukolinu lamoli ne ukalusi.
35 ✡La sou mamilo uxolu teitexi no opo loxotolo uʹoxonu ʹilixo iou vilesisi aloxo
ne noxinge. Lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu susu noxiʹa tavivinge no nano no
opongengi manina.”

19

Iesu Muvivikala no Anu ʹIlixo sou Itema Usuʹane Semau (Mak 10:1-12)

1 Iesu muvivikalaneʹi aloxo ne xe mukalu, la Anu musuku no xalee lia tila ne Xalilaia
la muxisaʹisou lexa ne Ioridani mulaia xalee vile no xalee lia tila ne Iutaia.
2 La ta mitema tavuʹalo mimulinu mine la Anu mupamaulineʹi.
3 Ioxe ta Palisaio seʹi mineʹe noxou sou lexe itovonu. Mineʹe mixali noxou la
mitaliʹisou lexe, “Itema vile umasaxa lexe usuʹane semau no anu masaxa noxou, la
loxovaa, ʹilixo ane ne mumomomo no anu lapuloto noxinge?”
4 ✡Iesu muavuti la mukolineʹi aloxo ʹo, “Loxovaa ngingi ngamaisou uai no nano
no anu vaikala noxou Lataua uasi? Lexe tatei manina no voxo ane Lataua musokou
mukoinu mimii latala, la Anu mukoineʹi ta mitema kalumo. La mukoineʹi ta mulu xe
ta sema.
5 ✡Mo muvikala lexe, tavaʹu aloxo ne la sou mulu uʹumesiʹa momu ilee nenu la ulai
ilee semau ipita la ixali vasimeʹa vilesisi.
6 La aneʹi ixali ta tamei la ua ʹa, ia ixali vilesisi. Aloxo ne la sou mii maʹia Lataua
mupitanu muxali vilesisi ne umomomo sou itema vile ukalipalanu uasi.”
7 ✡Aneʹi milomusou aloxo ne la mivikala lexe, “Ia Mosesi muvikala lexe itema vile
umasaxa lexe uxotonu taulaʹi noxiʹa ilee semau la anu molu ukaukavu ulai noxie la
sou upalusie ilai.”
8 La Iesu mukolineʹi aloxo ʹo, “Xo ngingi opongengi pekiaʹu la sou Mosesi mupele-
masaxangengi sou ngaxotonu taulaʹingenge ngongiʹa ta semasemamengi. Ia tatei
manina no mine Lataua musokou mukoinu mimii latala uasi.
9 ✡La sou eni avikalangengi aloxo ʹo, lexe mulu vile ukusaie semau no anu masaxa
noxou ia iʹoxonu susu vile uasi, ia ulai uʹuluxe sama vile la, la anu muʹoxonu ʹilixo sou
voteʹi.”
10 Ta molomolo noxou Iesu milomusou aloxo ne la mivikalanu Iesu aloxo ʹo, “Xo
ʹiliʹilixo aloxo ne uxali noxiʹa mulu ilee semau, la sou anu laixe lexe ta mulu itaulaʹi
uasi.”
11 Ioxe Iesu muavuti la mukolineʹi aloxo ʹo, “Umomomo sou ta mitema tavuʹalo
imulinu vaikala ane ne uasi. Ia aneʹi ane Lataua mulosiʹa xavi sou itaulaʹi uasisi
imulinu.
12 Ta mulu moseʹi ilavusou itaulaʹi uasi. Xo seʹi ne no mine ta neniʹa mivoʹoneʹi la
vasimeʹa uxolu uasi xe seʹi ne ta mitema mipalaneʹi. Xe seʹi ne, aneʹi meʹa imasaxa
lexe itaulaʹi uasi, ia ixolu aloxo ne sou iʹoxonu xaixai no anu saxisaxilaʹu noxou Lataua
teitexi no opo loxotolo. La sou ʹei ane umasaxa lexe unoʹu vaikala ane ʹo la anu unoʹu.”

Iesu Mualusiʹa ta Molomolo (Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 No voxo ane ne la ta mitema minoʹa ta molomolo mineʹe noxou Iesu sou lexe Anu
umulaxu avolu no kisiʹa xe ukilakasiʹa. Ia ta molomolo noxou miavuti la mikusaiʹa ta
mitema ne.
14 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalaneʹi lexe, “Iengi uvaxaiʹa ta molomolo ne si mo ineʹe
noxilo. Xo saxisaxilaʹu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo anu noxiʹa ta molomolo
aloxo ne.”

✡ **18:34:** Mat 5:25-26 ✡ **18:35:** Mat 6:15; Mak 11:25; Ep 4:32; Kol 3:13 ✡ **19:4:** Tav 1:27; 5:2 ✡ **19:5:** Tav 2:24; Ep 5:31 ✡ **19:7:** Lap 24:1-4; Mat 5:31 ✡ **19:9:** Mat 5:32; 1Ko 7:10-11 ✡ **19:14:** Mat 18:2-3

15 Anu mumulaxu avolu no kisi'a sou mukilakasi'a mukalu la Anu musuku sou
mulai.

Maulu Vile sou Lavuluti Ilou Iesu Mivivikala
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Xe Iesu mulai la itema vile mune'e noxou la mutali'isou lexe, “Tisa, eni a'oxonu
'ilixo ma'ia ulapu la sou ano'u mauli ane kaluxu uasi no anu?”
17 ✡Xe Iesu muavuti la mukolinu aloxo 'o, “Tava'u loxovaa la sou nini netali'isilo no
anu 'ilixo mulapu 'o? Lataua anusisi Anu mulapu, ia lexe nini namasaxa sou nano'u
mauli ane kaluxu uasi, la namulinu lapuloto noxou Lataua.”
18 ✡Xe itema ne muavuti la mutali'i mulivu noxou Iesu lexe, “Lapuloto ma'ia?” La
sou Iesu muvikalanu lexe, “Lapuloto ne aloxo 'o, ‘Navau itema vile usoli mamu mo
na'oxonu 'ili'ilixo sou vote'i mamu mo napakali mamu xe nakalavoi sou itema vile
vitanisi mamu.’
19 ✡Mo natoxone'i mamine ilee nenine xe tanenixa'a ta mitema va'axu loxo nini
tanenixene.”
20 Xe anu maulu ne muavuti la mukolinu Iesu aloxo 'o, “Lapuloto ne eni emulinu
mukalusi, ia mii ma'ia ane eni pa'usilo no anu?”
21 Xe Iesu muavuti la mukolinu aloxo 'o, “Lexe nini namasaxa naxali itema mulapu
manina la nalai mo nasovanu mimemimeni mo ta mitema ilotonu. Xe lamolisou la
nalai nalosi'a ta mitema ane i'a mimii uasi. Nini na'oxonu aloxo ne la sou mimii
lailaixe ane uai teitexi no opo loxotolo ne nini na'anini. Mo nane'e namulileli.”
22 No mine maulu ne, mulomusou aloxo ne la iou ne mupalulu, la mumuamua'isi
mole mulai avile. Opoonu u'osa uasi xo anu muxavutala no anu miumiu tavu'alo 'ole.
23 Xe Iesu muavuti la muvikalane'i ta molomolo noxou aloxo 'o, “Eni avikalangengi
manina lexe itema sou lavuluti ne pekia'u noxou sou u'unalai no nano no anu
saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
24 Mo avikalangengi lexe kameli umasaxa u'unalai no anu 'umo taxanu ne la anu
se'isisi. Ia itema sou lavuluti anu pekia'u noxou sou u'unalai no anu saxisaxila'u
noxou Lataua.”
25 No mine ta molomolo noxou milomusou aloxo ne la mikuluke manina la mivikala
lexe, “La sou 'ei manina ane anu uno'u mauli ane kaluxu uasi?”
26 ✡Iesu iou mulai noxi'a la mumatakisi'a, la muvikalane'i aloxo 'o, “Mimii tavu'alo
ne se'isisi noxou Lataua ia noxi'a ta mitema la anu pekia'u.”
27 Xe Pita muavuti la muvikalanu lexe, “Nexi tavu'alo ne texiu tumalixeu mimii ne
ia tene'e sou temulineni ne. La sou nini nalosixe mii ma'ia?”
28 ✡La Iesu muvikalane'i lexe, “Eni avikalangengi manina aloxo 'o, no voxo ane
mimii uxali alavua xe Itema 'Olu uno'u uala tila la uxolu no anu puloulou noxou. No
voxo ane ne la ngingi ane ngemulileli ne, ngingi kalumo ngaxolu no anu puloulou ane
laixe mavulovexa mo mulelia tamei, la ngaxolu sou ngatilovosi'a ta mata mavulovexa
mo mulelia tamei ne Isilaeli.
29 Mo ane'i ane mixavutala no anu ualasilo la mi'umesou taataasi'a mo mi'umesi'a
ta vimovimo'a ta mulu mo ta vimovimo'a ta sema ilo'a ta mami'a mo ta neni'a xe ta
'ili'ili'a ilou xaixaixa'a ne ino'u lakolisou alaxu itemaxu ta'uve. Xe ino'u mauli ane
kaluxu uasi.
30 ✡Ia ta mitema tavu'alo e miuliuli, ulai la ane'i ilai ili'i, ia ane'i ane itoxone'i
vaimomo uasi 'o ne ilai la iuli.”

20

Vaikala Latilovosi'a ta Mitema sou Ixaxai no Xaisou Uaini

✡ **19:17:** Liv 18:5; Luk 10:28 ✡ **19:18:** Mul 20:13-16; Lap 5:17-20 ✡ **19:19:** Mul 20:12; Liv 19:18 ✡ **19:26:** Iop 42:2 ✡ **19:28:** Mat 25:31; Luk 22:30; Pal 3:21 ✡ **19:30:** Mat 20:16; Luk 13:30

1 Iesu musolonu vaivaikala noxou lexe, “Saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo
loxotolo ne aloxo, itema vile musaxilaˈu xaisou uaini vile. No kakau manina la anu
mulai muˈavaliˈa ta mitema moseˈi sou ilai ixaxai no anu xaisou uaini ne.
2 Ta mitema ne misosovosou Denalia vile lexe anu ulotoneˈi no anu voxo vile la sou
anu mupalusiˈa milai sou mixaxai no anu xaisou uaini noxou ne.
3 Xe no anu aso iou muxatele tamiˈa la anu mulai la, la mumaisiˈa ta mitema seˈi la
a itulutulu no anu tanixu pitapita ˈole la ixoxolu vitanisi.
4 La sou anu muavuti la muvikalaneˈi lexe, ‘Ngingi kalumo ngalai mo ngaxaxai no
anu xaisou uaini noxilo. La sou eni alotongengi umomomo no anu xaixai maˈia ngingi
ngeˈoxonu.’
5 La sou aneˈi milai. Xe no aso mukulupa mo no aso iou tatalu, la anu mulai no tanixu
pitapita la muˈoxonu xaixai iou vilesisi aloxo muˈoxonu tei ne la.
6 Xe no a aso iou taˈuve no ˈoloˈolovoxo la anu mulivu mulai la, la mumaisiˈa seˈi
la a itutulu. La sou anu muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, ‘Tavaˈu loxovaa la sou ngingi
ngatutulu vitanisi aso veveeni ia ngaˈoxonu mii vile uasi ˈo?’
7 Aneˈi muavuti la mikolinu lexe, ‘Xo itema vile ulosixe xaixai uasi.’ La sou anu
muvikalaneˈi lexe, ‘Ngingi kalumo ngalai mo ngaxaxai no anu xaixai sou uaini noxilo.’
8 ✡Xe no ˈoloˈolovoxo, la tatananu xaisou uaini ne muvikalanu itema sou xaixai
noxou e musaxilaˈu xai sou uaini ne lexe, ‘Naˈavaliˈa ta mitema e mixaixai ne mo
nalosiˈa uluiˈa. Nasoko noxiˈa aneˈi ane miiliˈi la sou ulai uxali noxiˈa aneˈi ane miuli.’
9 La sou aneˈi ane misoko mixaxai no aso iou taˈuve ne mineˈe la minoˈu Denalia
vilevilesi momoxaˈa.
10 Xe aneˈi ane misoko mixaixai tei mineˈe la miloopala lexe inoˈu lamoli tatila. Ia
uasi aneˈi kalumo minoˈu Denalia vilevilesi.
11 No mine ane minoˈu lamoli xe mimaisou aloxo ne, la laˈiaxaˈau tatananu xai ne.
12 La mivikala lexe, ‘Ta mitema ane mixali iliˈi manina ˈo mixaxai aso iou vilesisi, la
nini nelosiˈa lamoli vilesisi aloxo nexi ˈo. Ia nexi teˈoxonu xaixai toxoxaˈa mo tetuluxu
aso ialuxu voxo vile lololi.’
13 Ia anu muavuti la muvikalanu vile noxiˈa ne aloxo ˈo, ‘Menexilo, eni aˈoxo
masuaneni uasi, nenge nengei tesakii vaikala lexe nini naxaxai no anu voxo vile la
nanoˈu Denalia vile.
14 Nanoˈu naˈanini mo nalai, xo eni e masaxa lexe alosiˈa aneˈi ane mixali iliˈi ulu
iou vilesisi aloxo nini nenoˈu nesi.
15 Nini oponeni masuailo xo maˈi? Anu mii noxilo. Mo eni amasaxa lexe avelunu
lamoli a loxovaa no anu masaxa noxilo, la anu mii noxilo. Uasi, loxovaa oponeni
masuailo xo eni eˈoxonu ˈilixo laixe noxiˈa ta mitema ne?’
16 ✡Aloxo ne la sou aneˈi tapiena e miuli ne ulai la ilai iliˈi ia aneˈi ane miiliˈi ne ilai
iuli.”

Iesu Mutotokala sou Soli Noxou Alaxu Tatalusou
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

17 Ioxe no mine Iesu mulutu sou mutelai ne Ielusalemu la munoˈa ta molomolo noxou
mavulovexa mo mulelia tamei ne la iloˈa aneˈisisi milai. La muvikalaneˈi aloxo ˈo,
18 ✡ “Ngalomu nenge nengeˈa tatelai ne Ielusalemu la aneˈi iˈitalonu Itema ˈOlu no
avoˈa ta tatila noxiˈa ta ailiˈi iloˈa ta mitema sou lapuloto. La itulusou no anu vaivaikala
la ivau usoli.
19 Mo inoˈu ulai noxiˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia uasi sou imolovilaˈisou mo
ipuapuasou xe ililixu no ovu valautu. Xe usoli, la inoˈu ulai uai no lulu voxo tatamei
xe voxo tatalusou la anu utulu umauli la.”

Linga Noxie Iakovo Ilou Ioanesi Neniˈa
(Mak 10:35-45)

✡ **20:8:** Liv 19:13; Lap 24:15 ✡ **20:16:** Mat 19:30; Mak 10:31 ✡ **20:18:** Mat 16:21; 17:22-23

20 Xe ili'i la Zevetaio ta 'olu ta tamei neni'a mine'e la mino'a ta 'ilie mine'e noxou Iesu
la mixola'u tava'e vo'uxu no lia la mivikalanu lexe u'oxonu mii vile no anu masaxa
noxie.
21 ✡Xe Iesu muavuti la mutali'isie lexe, "Nemasaxau mii ma'ia?" La sema ne
mivikalanu Iesu lexe, "Eni emasaxa lexe nini navikala lexe ulai ili'i no mine nini naxali
tatananu tuala, la ta 'alixeni ta tamei 'o ixolu no pa'umene. Vile uxolu no tema xe vile
no 'ae."
22 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi ngalavusou mii ma'ia
ane ngingi ngalingau 'o uasi. Loxovaa ngingi ngongou ngemomomo sou ngano'u
tu'utu'umaxu aloxo eni ano'u 'o, ngaie no anu paku e eni aie no anu 'o?" La ane'i
ilou mikolinu lexe, "Ani, nexi temomomo."
23 La Iesu muvikalane'i ilou la aloxo 'o, "Manina, ngingi ngongou ngemomomo sou
ngano'u tu'utu'umaxu no anu paku ne. Ia no anu masaxa noxinge ngongou lexe vile
uxolu no tema xe vile no 'ae ne anu mii noxilo sou alosinge vitanisi uasi. Xo luu ane
ne Mamilo mulalaxisi'a ta mitema ane Anu molu musosovosi'a sou ilai ixolu no anu."
24 Xe no mine ane'i mavulovexa ne milomusou la la'iaxa'ai'a ilou vimou misevile.
25 ✡Xe Iesu muavuti la mu'avali'a la mine'e mipita mukalu la muvikalane'i aloxo
'o. "Ngingi ngelavusou lexe ta tatananu tuatuala noxi'a ta mitema ane ane'i ta Iutaia
uasi ne, iulaxune'i ta mitema noxi'a utotomu. Mo ta tatilasi'a ne itovo lexe ta mitema
ilomuxu vaikalai'asi.
26 ✡Ia ngingi aloxo ne uasi. Lexe anu ane umasaxa lexe uxali utila noxinge la anu
laixe lexe anu uxali itema sou xaixai noxinge.
27 Mo 'ei ane umasaxa lexe uuliuli noxinge, la anu laixe lexe anu uxali itema sou
xaixai vitanisi noxinge.
28 ✡Anu iou vilesisi aloxo Itema 'Olu mune'e 'o sou ta mitema ixaxai noxou uasi
ia anu uxaxai noxi'a ta mitema. Mo mu'italonu maulixu sou ulivulixa'a ta mitema
tavu'alo ukalusi."

Iesu Mupamauline'i ta Mitema ta Tamei Ilou Ie'i Seleveenu
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 No mine Iesu ilo'a ta molomolo noxou sou ilaa ne Ieriko la ta mitema tavu'alo
mimulinu.
30 Ane'i milai la ta mitema ta tamei ie'i seleveenu a ixoxolu no vote'i paumolu, xe
no mine ane'i ilou milomusou lexe Iesu a umuamua'i unene'e, la ilou mi'ava toxoxa'a
mulai noxou lexe, "Tila, Deviti 'Olu, taneninexe!"
31 Xe ta mitema e ilo'a Iesu mimuamua'i ne milomusi'a ilou, la milavixa'a ilou lexe
ilou ixolu tasiau. Ia ane'i ilou miavuti la mi'ava toxoxa'a manina lexe, "Tila, Deviti
'Olu, taneninexe."
32 Xe alaxu vilesisi 'o la Iesu mutulu la mu'avali'a ilou la mutali'isi'a ilou lexe, "Ngingi
ngongou ngemasaxa lexe eni a'oxonu mii ma'ia noxinge ngongou?"
33 La ane'i ilou muavuti la mikolinu lexe, "Tila nexi noxou temasaxa lexe tamalei."
34 Iesu tanuxa'a ilou la mukasi vaxa no ie'i ilou, xe alaxu vilesisi 'o la ane'i ilou
mimalei, la ilou mimulinu Iesu.

21

Iesu Mu'unalai ne Ielusalemu
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-38; Ioa 12:12-19)

1 Ioxe ilo'a mimuamua'i xe mixali 'alai ne Ielusalemu, la mixali no tuala ne Vetepaxe
no laxa'ilu ne Olivu, la Iesu mupalusi'a ta molomolo noxou ta tamei.
2 La muvikalane'i ilou lexe, "Ngongou ngalai no tuala vile a no laxungengi ne, la
ngamaisie donki neni'a vile a misakii ne itutulu ia 'ilie a ututulu no pa'umele. La sou
ngalulusi'a ilou la ngano'a ine'e noxilo.

✡ **20:21:** Mat 19:28; Luk 22:30 ✡ **20:22:** Mat 26:39; Ioa 18:11 ✡ **20:25:** Luk 22:25-26 ✡ **20:26:** Mat 23:11; Mak 9:35 ✡ **20:28:** Luk 22:27; Pil 2:7

3 Ia lexe ngalulusiʹa ia evile utaliʹisingexaʹa la, ngavikalanu lexe Tila mumasaxaiʹa.
La anu upalusinge ngalivu uneʹe alaxu vilesisi.”
4 Mii ane uxali aloxo ne sou umomomo sou vaikala e ta mitema sou palomatana
milemolu tei.
5 ✡Vaivaikala ne muvikala aloxo ʹo,
“Ngavikalaneʹi ta mitema ne Ielusalemu lexe,
‘Ngamaisou tatananu tuala noxinge anu a uneneʹe noxinge.
Mo ngamaisou anu mutaloxolixu ualasou xe mutalupexa no anu donki ʹilie
latasou mo anu a uxali ʹo.’ ”
6 Ioxe ta molomolo noxou ne milai la miʹoxonu aloxo anu mupelaʹa ilou ne.
7 Ilou minoʹa donki ilee ʹilie milai mixalixaʹa noxou Iesu mukalu la sou minoʹu
ʹalaʹalasou vasimeʹa ilou sou milalanu no latanu donki ane maulu ne sou Iesu mutelo
mutalupexa no anu.
8 Xe ta mitema tavuʹalo kalumo mixexeenu ʹalaʹalasou vasimeʹa no ale ka misiaʹu
no voteʹi, xe seʹi milai mixolaʹu ovu avoavolu la mitaʹolunu no voteʹi kalumo.
9 ✡Ta mitema ane miulaxu Iesu xe aneʹi ane mimulimulinu iliʹi no tumalou ne miʹava
aloxo ʹo.
“Ta ʹosasou, Deviti ʹOlu.”
“Lataua ualusou anu ane muneʹe no anu xavi noxou IAUE.”
“Ta itinu Lataua ualasou mo aneʹi iʹitinu ualasine teitexi no opo loxotolo.”
10 Iesu muneʹe xe muʹunalai ne Ielusalemu la, ta mitema tavuʹalo no tuala tila ne
mikuluke manina, la mitaliʹisiʹa ngatongatoʹo lexe, “Itema ʹenaʹei manina ne?”
11 La sou aneʹi ta mitema tavuʹalo ne mivikalaneʹi lexe, “Iesu anu itema sou
palomatana sie Naseleti no xalee lia tila ne Xalilaia.”

Iesu Mukusaiʹa ta Mitema no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Ioa 2:13-22)

12 Iesu muʹunalai no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, la mukusaiʹa ta
mitema e mitaʹotaʹolunu mimii sou ta mitema ilotonu mo aneʹi ane mineʹe sou ilotoloto
no nano ne milailai no ale. Muvuluvexanu valovaloxaʹa ta mitema ane ilavusou
ivalavala lamoli no anu. Xe muvuluvexanu luuluusiʹa aneʹi ane mitaʹoluneʹi ta kuau
sou ilotoneʹi.
13 ✡Xe muavuti la muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Vaikala mikaukavunu muxolu no anu
Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ʹo. ‘Taasilo ne ilemolu lexe taasou lakilaka,’ ia
ngingi ngexiunu mole muxali loxo taasiʹa ta mitema sou pakali sou italume no anu.”
14 Xe ta mitema e ieʹi seleveenu mo aneʹi ane imuamuaʹi uasi mineʹe noxou Iesu sou
Anu mupamaulineʹi no nano no vimeluxu tani tila noxou Lataua.
15 Ia ta tatila noxiʹa ta ailiʹi iloʹa ta mitema sou lapuloto mimaisou sosovo ane anu
muʹoxonu ne anu iou vilemo. Xe milomusiʹa ta molomolo no nano no ʹa taasou lalotu
tatila noxou Lataua ne miʹava lexe, “Taʹosasou Deviti ʹOlu.” La aneʹi laʹiaxaʹa.
16 ✡Xe miavuti la mitaliʹisou Iesu lexe, “Male nini nelomusou mii maʹia e ta molomolo
ʹo milemolu ʹo?” La Iesu mukolineʹi aloxo ʹo, “Ani eni elomusou. Ia loxovaa male
ngingi ngaitisou vaikala ane ne muai no anu Lavuku Tavuna uasi?” Muvikala aloxo ʹo,
“Male nini nelomusou mii maʹia e, ‘Lataua mulalaxiinu mulaa no anaxaʹa ta molomolo
xe ta keakea ʹo iʹitinu ualasou.’ ”
17 Iesu muvikalaneʹi aloxo ne mukalu la muʹitaloneʹi mixoxolu ne la mulaa no tuala
tila ne sou mulai muxolu ne Vetania no ʹolovoxo ne.

Ovu Lovo Muxalo
(Mak 11:12-14, 20-24)

18 Iloʹa milai miai xe no kakau la milivu milai ne Ielusalemu la, Iesu musolixu.
19 Xe iou mulai la mutukumusou ovu lovo vile ne mutulu no voteʹi paumolu. La sou
mulutu mulai no anu sou ukamuli lexe temanu seʹi ʹa no anu, la mumaisou lexe ovu

✡ **21:5:** Sek 9:9 ✡ **21:9:** Lex 118:25-26 ✡ **21:13:** Ais 56:7; Iel 7:11 ✡ **21:16:** Lex 8:2

ne volovoloxusi ia unene'a uasi. La sou muvikalanu ovu ne aloxo 'o, “Usoko vaimomo
'o, umomomo sou nanene'a la uasi.” Xe alaxu vilesisi la ovu ne muxalo.
20 Xe ta molomolo noxou mimaisou aloxo ne la tane'ilili. La mitali'isou Iesu lexe,
“Loxovaa la sou ovu muxalo alaxu vilesisi 'o?”
21 ✡La Iesu mukoline'i aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina aloxo 'o, lexe ngingi
ngamuxamuxaxu tangengi ia xavutalamengi tatamei uasi, la ngingi nga'oxonu mii
ma'ia aloxo eni e'oxonu no anu ovu lovo 'o. Ia ane nesi uasi, anu umomomo sou
ngavikalanu laxa'ilu vile lexe, ‘Naavuti mo naili'e ulai no luaki, la anu u'oxonu aloxo
ne.’
22 ✡Lexe ngingi ngamuxamuxaxu tangengi xe ngakilaka sou mii vile ngemasaxau, la
ngingi ngano'usi.”

Ane'i Mitali'isou Iesu Lexe 'Ei Mulosou Xavi ne (Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Ioxe Iesu mu'unalai no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua, la mulosie'i
ta mitema lavulavu. Xe no mine Anu ulolosie'i ta mitema lavulavu, la ta tatilasi'a ta
'aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta Isilaeli mine'e noxou la mitali'isou aloxo 'o, “Nini neno'u xavi
ane ne ne'i la sou na'oxo'oxonu mimii ane ne no anu 'o? Xe 'ei molu sou mulosine mo
mupelemasaxaneni sou lexe nini na'oxonu xaixai ne?”
24 Xe Iesu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, “Eni kalumo atali'isingexu tali'i vile, lexe
ngingi ngakolinu tali'i ne une'e noxilo, la sou eni avikalangengi no anu. Lexe no anu
xavi ma'ia ane eni a'oxonu mimii 'o.
25 Xavi ane Ioanesi muxaxai no anu sou mu'ulosi'a ta mitema 'o ne, anu molu ne'i?
Anu molu teitexi no opo loxotolo, uasi molu noxi'a ta mitema?” Xe ane'i miavuti la
mivikalasou tali'i ne. La mivikalane'i ngatongato'o lexe, “Maasi xe nenge tavikala
lexe Anu molu no opo loxotolo la Anu utali'isinge ulivu la lexe, ia loxovaa la sou ngingi
ngamuxaxu tangengi noxou ua?
26 ✡Xe nenge tavikala lexe molu noxi'a ta mitema, la ane ne umomomo uasi. Nenge
ta'ume noxi'a ta mitema, xo ta mitema latala ne milavusi lexe Ioanesi ne anu itema
sou palomatana manina vile ane.”
27 La ane'i miavuti la mikolinu Iesu aloxo 'o, “Nexi talavusou uasi.” Xe Iesu
muavuti la muvikalane'i lexe, “Eni kalumo umomomo sou apala'alixu lexe 'ei ane
mupelemasaxaleli sou a'oxo mii ano 'o uasi.”

Vaikala Latilovosi'a Itema Vile ta 'Olu ta Tamei

28 Iesu musolonu vaivaikala noxou la muvikalane'i la aloxo 'o, “Ia ngingi ngexavu-
tala a loxovaa? Lexe itema vile ta 'olu ta tamei, ia anu mulai la muvikalanu 'olu ane
laposalaxu lexe, ‘'Alixeni maasi la nalai mo naxaxai no 'a xaisou uaini.’
29 La anu ukolinu lexe, ‘Eni amasaxa uasi.’ Ia ili'i la anu muxiunu xavutalau la, mulai
sou muxaxai.
30 Xe momu mulai la muvikalanu 'olu ane kokope no anu vaikala vilesisi aloxo ne.
La anu muvikalanu momu lexe, ‘Ani mamilo eni alai.’ Ia ili'i la anu ulai ua.
31 La sou 'ei noxi'a ilou mumulinu masaxa noxou momu?” Ane'i miavuti la mikolinu
lexe, ‘Ane laposalaxu.’ Xe Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Eni avikalangengi
manina aloxo 'o, ta mitema sou itaxusou lamoli mo ta sema sou vote'i ne ane'i
iulaxungengi sou i'unalai no anu saxisaxila'u noxou Lataua tei ia ngingi ngaili'i.
32 ✡Aloxo ne, la sou Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema mune'e sou mulosiengixu
vote'i sou 'ili'ilixo mulapu la ngingi ngamuxaxu tangengi noxou uasi. Ia ta mitema
sou itaxusou lamoli ilo'a ta sema sou vote'isi mimuxaxu tane'i noxou. Mo ili'i no mine
ngingi ngamaisou mimii ne la ngingi ngaxiunu opongengi mo ngamuxaxu tangengi
noxou uasi.”

Vaikala Latilovosi'a ta Mitema Ane Isaxila'u Xaisou Uaini

✡ **21:21:** Mat 17:20; Luk 17:6; Ioa 14:12; 1Ko 13:2 ✡ **21:22:** Mat 7:7-11; 18:19 ✡ **21:26:** Mat 14:5 ✡ **21:32:** Luk 3:12; 7:29-30

33 ✡Mo Iesu muvikalane'i la lexe, “Ngalomusou vaikala latilovo vile la aloxo 'o. Itema
vile mutounu xaisou uaini vile, xe mukalu la muvimelu sou. Xe mukalu la mutulusou
lavalolo sou imuxaxu uaini ngiangiaxu la ikapikapinu no anu. Mo mumuxaxu latotope
sou uaini lexaxu ulu'elai la utavo no anu. Mo mutulusou tani vile teitexi sou ta mitema
ixolu no anu sou isaxila'u xai ne. Mu'oxonu aloxo ne, xe mukalu la, muitalonu xai ne
no avo'a ta mitema se'i sou ane'i ixaxai no anu sou ulai la anu uno'u temanu se'i no
anu ia anu mulutu sou mulai no tuala vile no paxa.
34 Ioxe, no voxo ane xaisou ovu uaini ne temanu xe momoxosou i'elexu, la
mupalusi'a ta mitema sou xaixai noxou milai noxi'a ta mitema e misaxila'u xai ne
sou lexe ino'u na'u temanu se'i.
35 Ane'i milutu xe milai mixali, la ta mitema e misaxila'u xai ne mitetelisi'a la
mito'oto'omolu vile xe vile la mivau musoli avile xe mivau vile no lavo'o.
36 La anu mupalusi'a ta mitema sou xaixai noxou se'i ane'i itiitisi'a tila noxi'a ane
tei 'ole milai la. La ta mitema sou isaxila'u xai sou uaini ne mi'oxone'i aloxo ane tei
ne la.
37 Mi'oxone'i aloxo ne, la sou anu mupalusou 'olu mulai sou kaluxu sou. La muvikala
lexe, ‘Male 'alixeni ulai la ane'i itoxonu.’
38 ✡Mulutu xe mulai muxali, xe ta mitema e ixaxai no xai ne mimaisou la mivikalane'i
ngatongato'o lexe, ‘Itema ano 'o ne, anu ulai ili'i la ualasou utelo no anu momu
mixumixu 'o ane. Ngane'e mo nenge'a tatetelisou mo tava'u usoli, mo sou ulai ili'i
la nenge ualasinge utelo no anu.’
39 ✡Xe milutu vaxa la mivau musoli, ka mikasi vaxa noxou la mileanu muuatulai no
anu vimeluxu xai ne.
40 Ioxe tatananu xai ne mulavu lexe 'olu ane ta mitema ne mivau musoli ne, xe
une'e la sou ngingi ngexavutala a loxovaa, mo u'oxonu mii ma'ia noxi'a ta mitema
e misaxila'u xai ne?”
41 La sou ane'i mikolinu lexe, “Anu uve'ave'a ta mitema ta masua ne isoisoli ukalusi,
io sou anu u'italonu xai ne ulai noxi'a ta mitema sou xaixai se'i va'axu.”
42 ✡Xe Iesu muavuti la mutali'isi'a lexe, “Loxovaa, ngingi ngeitisou vaivaikala se'i no
anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o?
‘Lavo'o e ta mitema sou itutulu tani misu'anu ne,
anu muxali lavo'o vile laixe manina sou utetelisou tani.
IAUE molusi mu'oxonu mii ane ne.
Nexi temaisou la laixe manina.’
43 Vaikala latilovo ne laaxu aloxo 'o, Lataua uxexeenu saxisaxila'u noxou no avonge
la ulosi'a ta mitema la'oluxa'a ane va'axu mo ixaxaisou la ixalixu temanu.
44 Mo itema ane ulapau no latanu lavo'o ane ne la anu utuxusi xe 'ei ane lavo'o ne
ulapau utelo no latanu la upelese avile.”
45 No mine ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta Palisaio milomusou vaikala Iesu mu'oxonu ne,
la ane'i milavusousi lexe vaikala latilovo ne mumomomo noxi'a manina.
46 Xe ane'i miavuti la sou mikamuli vote'i sou lexe itetelisou Iesu, ia imama'u noxi'a
ta mitema xo ta mitema mixavutala lexe Anu itemasou palomatana ane.

22

Vaikala Latilovo sou La'ilali sou Taula'i Toxoxa'a
(Luk 14:15-24)

1 Iesu musolonu vaivaikala noxou, la muvikalane'i no anu vaikala latilovo la aloxo
'o.
2 “Saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne, aloxo tatananu tuala vile
ulalaxi sou u'oxonu la'ilali sou 'olu utaula'i.
3 Anu mupalusi'a ta mitema sou xaixai noxou milai noxi'a ane'i ane anu mu'avali'a
sou lexe ine'e no anu la'ilali ne, la ane'i imasaxa sou ine'e uasi.

✡ **21:33:** Ais 5:1-2 ✡ **21:38:** Mat 27:18 ✡ **21:39:** Eva 13:12 ✡ **21:42:** Lex 118:22-23; Rom 9:33; 1Pi 2:6-8

4 La anu mupalusiʹa ta mitema sou xaixai seʹi la milai la muvikalaneʹi lexe, ilai
ivikalaneʹi ta mitema e muʹavaliʹa sou ineʹe no anu laʹilali lexe, ‘Nganeʹe xo laʹilali
sou taulaʹi a eni elalaxiinu mukalu. Kau tongolixu mo ta mimii ta tongotongolixaʹa
miʹeleʹelexaʹa mukalu, xe laʹilali iouiou ne muxutu mukalu. La sou ngingi nganeʹe mo
ngaʹani.’
5 Ia aneʹi milomu uasi la milai no anu xaixaiiʹa vilevilesi. Vile mulai no xaixu, xe vile
mulai no taasou la iloto noxou.
6 ✡Ia aneʹi seʹi ne miavuti la mitetelisiʹa ta mitema sou xaixai ne ka miveʹaveʹa
misoisoli.
7 La tatananu tuala laʹiaxu misevile la mupalusiʹa ta mitema sou ʹotoʹoto noxou milai
miveʹaveʹa ta mitema ne misoisoli mukalusi xe mielaxu tualasiʹa.
8 Xe muavuti la muvikalaneʹi ta mitema sou xaixai noxou lexe, ‘laʹilali sou taulaʹi
mulalaxii mukalu, la ta mitema e eni eʹavaliʹa lexe ineʹe no anu laʹilali ʹo ne ta mitema
ta laixe sou ineʹe uasi.
9 La sou ngalai no ioxuioxu votevoteʹi xe ngaxalisou ʹenaʹei ne, la ngaʹavalou uneʹe.’
10 Xe ta mitema sou xaixai ne milai la miʹavaliʹa ta mitema taʹei e aneʹi mixalisiʹa no
voteʹi ne mineʹe, seʹi ta mitema ta lailaixe xe seʹi ta mitema ta masumasua. Xe mineʹe
mipita no anu tani sou taulaʹi ne la muʹanaʹana manina.
11 Ia no mine tatananu tuala muʹuna sou iou mumaisiʹa la mumaisou vile no taineʹi
ne utaanu tokolomo sou taulaʹi uasi.
12 Xe tatananu tuala muavuti la mutaliʹisou lexe, ‘Ae menexilo, nini nenava la
nataanu tokolomo sou taulaʹi laixe ka sou naʹuna ʹo ua?’ La anu ukolinu uasi.
13 ✡La sou tatananu tuala muvikalaneʹi ta mitema sou xaixai noxou lexe,
‘Ngatetelisou mo ngasakisakiinu avolu ilou tavaʹu mo ngalea ulai no ale no isivoxo
no tuala sou itatama xe anaxaʹa ukalakikiki.’
14 La Iesu mukalusou vaivaikala noxou aloxo ʹo, ta mitema tavuʹalo Lataua
muʹavaliʹa, ia anu musosovosiʹa ta taʹeisi sou iʹunalai.”

Taliʹi sou Talea Lamoli Ulai Noxou Kaisari
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 ✡Xe ta Palisaio milai la mikamuli voteʹi sou lexe iuauoixu Iesu no anu vaivaikalau.
16 La mipalusiʹa ta molomolo noxiʹa iloʹa ta mitema noxou Elodesi milai noxou
Iesu, la mivikalanu aloxo ʹo, “Tisa, nexi telavu lexe nini itema vile sou nalemo mii,
la navikala maninasou. Mo nini nalavusou naʹumeʹa ta mitema uasi, xo aneʹi ane
ualasiʹa mo aneʹi ane ualasiʹa uasi ne, mimomomo vilesisi no ieni. Ia nini nalosieʹixu
voteʹi laixe noxou Lataua no anu vaikala manina.
17 La sou navikalanexi lexe, loxovaa anu lapuloto vile umomomo sou nenge taleanu
lamoli ulai noxou Kaisari? Uasi, loxovaa taleanu?”
18 Aneʹi mitaliʹisou Iesu aloxo ne la Anu mulavu no anu kalakalavoi noxiʹa ne. La
muvikalaneʹi lexe, “Ngingi ngamitema sou kalakalavoi. Tavaʹu loxovaa ane ngingi
ngaʹoxo lexe ngatovoleli sou ngatetelisilo ʹo?
19 Ioxe nganoʹu Denalia vile uneʹe mo amaisou.” La aneʹi minoʹu mulai noxou sou
mumaisou.
20 Xe muavuti la mutaliʹisiʹa lexe, “ʹEi kisou mo ualasou e uxolu no anu lamoli ʹo?”
21 ✡La aneʹi mikolinu lexe, “Anu noxou Kaisari.” La sou Anu muvikalaneʹi lexe,
“Mii maʹia ane noxou Kaisari, la ngalosou Kaisari. Xe mii maʹia ane noxou Lataua
la ngalosou Lataua.”
22 No mine aneʹi milomusou aloxo ne la aneʹi mikuluke manina, la miʹitalonu Iesu
la milai.

Taliʹi Noxiʹa ta Sadokaio

23 ✡Xe iliʹi no voxo ane ne la ta Sadokaio mineʹe noxou. Aneʹi ta mitema ane ne,
ixavutala lexe ta mitema isoli, io ulai iliʹi la imauli la uasi. Mineʹe mixali noxou Iesu
la mitaliʹisou aloxo ʹo,

✡ **22:6:** Mat 21:35 ✡ **22:13:** Mat 8:12; 25:30; Luk 13:28 ✡ **22:15:** Mak 3:6 ✡ **22:21:** Rom 13:7 ✡ **22:23:** Apo 23:8

24 ✡“Tisa, vaikala muai no anu kaukavu noxou Mosesi mune'e noxinge aloxo 'o.
Itema vile mutaula'i ia upalane'i ta 'olu uasi xe usoli, la anu laixe lexe vimou u'uluxe
sema ne, mo sou upalane'i iu vimou ta 'olu noxie.
25 Ioxe, no voxo vile la ta mitema muxatele tamei ixoxolu. Ane'i muxatele tamei ne
ane'i ta taumetali. Ilo'a ixoxolu la ane laposalaxu ne mutaula'i, xe ili'i la musoli. Ia
upalane'i ta 'olu se'i noxie sema ne uasi, la mu'italone noxou vimou sou u'uluxe.
26 Xe vimo'a ane ta tameisi'a ne muavuti la mu'uluxe sema ne, la anu kalumo musoli
la, ia upalane'i ta 'olu se'i noxie uasi. Mo vimo'a tatalusi'a ne anu kalumo aloxo ne si.
Anu aloxo ne mole, ane'i muxatele tamei mo ne, mi'uluxe sema vilesisi ne, la vile
noxi'a upalaa 'olu vile noxie uasi.
27 Mole ili'i la ane sema kalumo misoli.
28 Ioxe, ulai ili'i no anu voxo ane sou ta mitema ane misoisoli itulu sou imauli, la 'ei
noxi'a ane'i muxatele tamei ne semau maninasou xo loxo ane'i muxatele tamei mo ne
ane'i mi'uluxe sema vilesisi ne?”
29 Xe Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi ngexovulaulau no anu
vaikalamengi, xo ngingi ngalavusou vaikala muxolu no anu Lavuku Tavuna mo xavi
noxou Lataua uasi.
30 Ta mitema ane misoisoli ne lexe imauli la umomomo sou itaula'i la uasi. Ane'i
ixali loxo ta angelo teitexi no opo loxotolo.
31 Ioxe no anu vaivaikalasi'a ta mitema ane misoisoli ka itulu ne, loxovaa ngingi
ngaitisou vaikala ma'ia Lataua muvikalangengixu uasi?
32 ✡Anu muvikala lexe, ‘Eni Lataua noxou Avalaamu mo Lataua noxou Aisaki mo
Lataua noxou Iakovo.’ Anu Lataua ne noxi'a ta mitema misoisoli uasi, anu Lataua
noxi'a ta mitema ane imauli vaimomo.”
33 Xe no mine ane'i milomusou vaivaikala noxou Iesu ne, la mikuluke manina no
anu a'alo noxou ne.

Lapuloto Anevaa Ane Muuli no Anu Lapuloto Mukalusi
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

34 Ta Palisaio mixolu mipita ia milomusou Iesu mine mukolinu tali'i noxi'a ta
Sadokaio la vaivaikalau ne mulapusi.
35 La sou vile noxi'a ne anu mulavu laixe no anu lapuloto ne u'oxo lexe utovonu Iesu
no anu tali'i ne.
36 Xe muavuti la mutali'isou aloxo 'o, “Tisa, eni elavu lexe lapuloto noxinge tavu'alo,
ia lapuloto anevaa ane muuli manina no anu lapuloto latala ne?”
37 ✡La Iesu mukolinu aloxo 'o, “ ‘Ngamasaxau IAUE Lataua noxinge no anu tangengi,
mo no anu uleengengi, mo no anu xavutalamengi ukalusi.’
38 Lapuloto ane ne anu muuliuli xe mutila manina no anu lapuloto latala mukalusi.
39 ✡Xe ta tameisou ne anu mutila iou vilesisi aloxo ane tei ne aloxo 'o, ‘Ngamasaxau
menexinge vile aloxo ngingi ngemasaxainge la!’
40 ✡Lapuloto noxou Mosesi mo vaivaikala noxi'a ta mitema sou palomatana ne anu
tava'u vilesisi ane no anu lapuloto tamei nesi.”

'Ei 'Olu E Kalisito 'o
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Ioxe no mine ta Palisaio mixolu mipita la Iesu mutali'isi'a aloxo 'o.
42 ✡ “Ngingi ngexavutala noxou Kalisito a loxovaa? Mo 'ei 'olu ne?” Xe ane'i miavuti
la mikolinu lexe, “Deviti 'olu.”
43 La sou Anu muvikalane'i aloxo 'o, “Tava'u loxovaa la sou Uleenu Tavuna mulosou
Deviti lavulavu la molu mumoxo'u lexe Tila noxilo? Deviti muvikala aloxo 'o.
44 ✡ ‘IAUE muvikalanu Tila noxilo aloxo 'o,

✡ **22:24:** Lap 25:5 ✡ **22:32:** Mul 3:6; Mat 8:11 ✡ **22:37:** Lap 6:5 ✡ **22:39:** Liv 19:18; Mat 7:12 ✡ **22:40:** Rom 13:10; Xal 5:14 ✡ **22:42:** Ioa 7:42 ✡ **22:44:** Lex 110:1; Mat 26:64

Nava'isa'ileli no avolo tema ulai utalo no anu voxo ane
sou eni amuxaxa'a ta uluameni no tava'ine laaxu.'
45 La sou lexe Deviti molu mumoxo'u lexe anu Tila noxou. Ia loxovaa la sou anu Tila
ne anu Deviti 'olu la?"
46 Ane'i milomu sou aloxo ne la vile ukolinu vaikala noxou uasi. Mo musoko no anu
voxo ane ne la itema vile ulai noxou sou utali'isou no anu tali'i vile la uasi.

23

Ngasaxila'inge Noxi'a ta Tatila sou Lalotu
(Mak 12:38-40; Luk 11:37-52; 20:45-47)

1 Xe ili'i la Iesu muvikalane'i ta mitema ilo'a ta molomolo noxou la aloxo 'o,
2 "Ta Palisaio ilo'a ta mitema sou lapuloto ilavusou ilosiengi no anu lapuloto loxo
Mosesi mu'oxonu.
3 ✡La sou, anu laixe lexe ngingi ngalomu sou mo ngamulinu aloxo ane'i milosiengixu
ne. Ia ngamulinu 'ili'ilixo noxi'a mamu, xo ane'i ilosiengi ne ia ilavusou imulinu uasi.
4 Anu aloxo ane'i isakiinu tavuevule tu'umaxu la imuxaxu no laxasinge, ia ane'i
imuxaxu avo'a sevile no anu uasi.
5 ✡Mimii tavu'alo ane'i i'oxonu ne sou lexe ta mitema imaisi'asi. Ane'i ikaukavunu
vaikala noxou Lataua la isakii no alaie'i xe itaanu tokolomo veveeni la lamota sou
veveeni uvuvu ulili ulu'e no anu la ixixaoxao.
6 Mo ane'i ilavu sou imasaxa lexe ixolu uuli no anu puloulou laixesi no anu voxo
sou la'ilali toxotoxoxa'a. Mo imasaxa lexe ixolu no anu puloulou uulisi no anu taasou
lalotu noxi'a ta Iutaia.
7 Mo ane'i imasaxa sou ta mitema ixalisi'a no anu taasou pitapita la i'oxonu aso laixe
noxi'a xe imoxo'a lexe, 'Tisa.'
8 Ia ngingi ta mitema imoxo'inge lexe tisa uasi, xo itema vilesisi anu 'tisa' noxinge ia
ngingi tavu'alo ne ngamoxo'inge lexe ta vivixesi.
9 Mo namoxo'u itema vile no lia 'o lexe maminge uasi xo nenge Maminge vilesisi
Anu 'a uxoxolu teitexi no opo loxotolo.
10 Mo ngamoxo'u vile lexe tisa, uasi, xo tisa noxinge vilesisi ane Kalisito.
11 ✡Mo tilasinge ne anu uxali loxo itema sou xaixai noxinge.
12 ✡Xo 'ei ane u'itinu ualasou la Lataua utaloxolixu xe 'ei ane utaloxolixu la Lataua
u'itinu ualasou.
13-14 Mo eni avikalangengi ta mitema sou lapuloto mo ta Palisaio lexe, ngasaxilaixe
laixe no anu tu'utu'umaxu ane sou uxalinoxinge, xo ngingi ta mitemasou kalakalavoi.
Xo ngingi ngetatusou aitenga sou saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo no
ie'i ta mitema. Ia ngingi ngalavu sou nga'unalai uasi, io no mine ta mitema itovo lexe
i'unalai la ngingi nga'apixa'a.
15 Eni talelingenge ta mitema sou lapuloto mo ta Palisaio no anu tu'utu'umaxu ane
sou uxali noxinge xo ngingi ngaxixaoxao no xalexaleenu lia mo no luaki xalexaleenu
sou nga'oxonu itema vilesisi sou uxali molomolo noxinge. Mo no mine ngingi
nga'oxonu uxali loxo molomolo vile noxinge ukalu, la nga'oxonu ua'ulingenge no anu
'ili'ilixo masumasua manina, la sou uxali molomolo sou navu e u'ani'ani no taxa la
kaluxu uasi 'ole.
16 ✡Mo eni talelingenge no anu tu'utu'umaxu ane sou uxali noxinge. Xo ngingi iengi
seleveenu ia nga'oxo lexe ngalosie'ixa'a ta mitema vote'i. Ngingi ngavikala aloxo 'o,
'Lexe itema vile uvikala lexe manina teitexi no taasou lalotu la anu mii vile uasi. Ia
lexe itema vile uvikala lexe manina teitexi no anu xoulu uai no taasou lalotu la anu
u'oxonu aloxo anu mulemolu ne.'

✡ **23:3:** Mal 2:7-8 ✡ **23:5:** Mul 13:9; Iti 15:38-39; Lap 6:8; Mat 6:1 ✡ **23:11:** Mat 20:26; Mak 9:35; Luk 22:26
✡ **23:12:** Iop 22:29; Xav 29:23; Luk 14:11; 18:14 ✡ **23:16:** Mat 15:14

17 Ngingi iengi seleveenu mo ngexovulaulau manina. Mii ma'ia mutila manina no
iou Lataua, male xoulu uasi taasou lalotu. Ngingi ngelavusou lexe xoulu uai no nano
no taasou lalotu, la sou anu uxali loxo mii noxou Lataua.
18 Mo ngingi ngavikala kalumo aloxo 'o. 'Lexe itema vile uvikala manina teitexi no
anu tani alelaxu sou lalotu, la anu mii vile uasi. Ia anu uvikala lexe manina teitexi no
anu mimii i'elaxu 'a uaai 'o, no nano no anu valovalo sou i'elaxu mimii no anu la anu
u'oxonu aloxo anu mulemolu ne.'
19 Ngingi iengi seleveenu mo ngexovulaulau manina. Mii ma'ia anu mutila no iou
Lataua mii sou i'elaxu, uasi valovalo sou i'elaxu mimii no anu? Ngingi ngano'u mimii
ngane'e nga'elaxu no tani alelaxu ne la sou ngingi nga'oxo lexe anu mii noxou Lataua.
Ia uasi valovalo anu mii tatila no anu mii e nga'elaxu ne.
20 Aloxo ne la sou 'ei ane uvikala lexe manina teitexi no anu tani alelaxu sou lalotu
ne la muvikala aloxo ne no anu tani alelaxu sou lalotu mo no mimii tavu'alo e muai
no nano no anu.
21 Mo 'ei ane uvikala lexe manina teitexi no anu taasou lalotu, la anu u'oxonu aloxo
ne no anu taasou lalotusi uasi, anu mu'oxonu aloxo ne noxou Lataua.
22 ✡Mo 'ei ane uvikala lexe manina teitexi no opo loxotolo, la anu uvikala aloxo ne
ulai teitexi no opo loxotolosi uasi, anu mu'oxonu aloxo ne no anu puloulou noxou
Lataua mo noxou anu ane uxolu no anu puloulou ne.
23 ✡Eni talelingenge ta tisa sou lapuloto mo ta Palisaio no anu tu'utu'umaxu
ane sou uxali noxinge xo ngingi ta mitema sou kalakalavoi. Ngingi ngalavusou
ngano'u mimii tuma'u lailaixe ngatounu no xai loxo, mint mo dilu xe kumini la
ngakalipalanu sou ngalosou Lataua na'u mavulovexasou. Mimii kitukitu no anu
Lapuloto noxou Mosesi ngingi ngemulinu laixe. Ia ngingi ngalavusou ngamulinu mii
ta tatila lapuloto mulemolu uasi, loxo 'ili'ilixo ane mulapu mo 'ili'ilixo sou alauna xe
'ilixo sou ngamuxamuxaxu tangengi no anu vaikala noxou Lataua. Anu laixe lexe
ngingi xavingengi sou ngamulinu vaivaikala sou lapuloto ane ta tatila muai tei aloxo
xavingengi sou ngamulinu ane sou vaimomo 'o.
24 Ngingi e iengi seleveenu ia nga'oxo lexe ngalosie'i ta mitema vote'i. Ngingi aloxo
itema e mumaisou vuvuu muxolu no anu la'ilalixu la muxexeenu, io umaisou kameli
uxolu no anu la'ilalixu uasi la mumalukusou.
25 ✡Eni talelingenge ta mitema sou lapuloto mo ta Palisaio no anu tu'umaxu ane sou
uxali noxinge xo ngingi ta mitema sou kalakalavoi. Ngingi ngalavu sou nga'uinu paku
mo lakupapa, la nga'uinu no ale no vasimolusi malemalenga. Ia no nano ne nuni'u mo
ngetaanu la'ilali ne ngeno'u no anu 'ili'ilixo sou pakali xo ngingi ngexavutalangengisi.
26 Ngingi ta Palisaio ne iengi seleveenu. Lexe ngingi ngamasaxa lexe nga'uinu paku
xe lakupapa la nga'uinu tanu no nano mo malemalenga tei xe ukalu la sou ngingi
nga'uinu vasimolu no ale.
27 ✡Eni talelingenge ta mitema sou lapuloto mo ta Palisaio no anu tu'umaxu ane sou
uxali noxinge, xo ngingi ta mitema sou kalakalavoi. Ngingi aloxo lulu e mimulaxu
lasimeni sou xe mukalu la milulunu kuvo sou no ale no vasimolu la mukea loxo 'o, mo
laixe sou tamaisousi. Ia no nano no tanu ne mu'ana'ana no anu ta mitema misoisoli
xinexine'i xe mimii nuninuni'u.
28 ✡La sou anu iou vilesisi aloxo ngingi ngamulinu 'ili'ilixo mulapu sou ta mitema
imaisou no ale no vasimengesi. Ia no nano no tangengi ne, mu'ana'ana no anu 'ili'ilixo
masumasua xe no anu 'ilixo sou kalavoi.

Iesu Muvikala Lamana no Anu Mimii Masumasua Lakolisou

29 Mo eni talelingenge ta tisa sou lapuloto mo ta Palisaio no anu tu'umaxu anu sou
uxali noxinge xo ngingi ta mitema sou kalakalavoi. Xo ngingi nga'asou lulusi'a ta

✡ **23:22:** Ais 66:1; Mat 5:34 ✡ **23:23:** Liv 27:30; Mai 6:8 ✡ **23:25:** Mak 7:4 ✡ **23:27:** Apo 23:3 ✡ **23:28:** Luk 16:15

mitema sou palomatana xe ngatokolomonu lulusi'a ane'i ane mi'oxonu 'ilixo mulapu ne laixe.
30 Mo ngingi ngavikala aloxo 'o, male lexe ngingi ngaxolu tatei la umomomo sou ngasu'uline'i ta 'ilusulusungengi, sou ngave'ave'a ta mitema sou palomatana isoisoli uasi.
31 ✡La sou ngingi mulaa no anangenge lexe ngingi ta 'ilusulusungengi ane mive'ave'a ta mitema sou palomatana misoisoli tatei ne.
32 Ioxe, aloxo ne la ngingi ngalai nga'oxo mo ngasolonu 'ili'ilixo masua noxi'a ta 'ilusulusungengi ne.
33 ✡Ngingi loxo lasile molosila mo lasile molosila ta 'olu. Ngingi ngamomomo sou ngapolopepeenu taxa sou navu a loxovaa?
34 Aloxo ne la sou eni apalusi'a ta mitema sou palomatana xe ta mitema sou lavulavu ilo'a ta tisa sou lapuloto ine'e noxinge. Ia ngingi ngalutu vaxa la ngave'ave'a se'i isoisoli xe ngailixa'a no ovu valautu. Xe se'i la ngingi ngapuapuasi'a no nano no taasou lalotu noxinge, xe se'i la ngingi ngakusai'a no tuala ta tatila noxinge la i'ume ilai no tuala ta tatila se'i va'axu.
35 ✡Aloxo ne la sou tu'umaxu sou sialuxa'a ta mitema mulapu e munixi no lia 'o ne utelo noxinge. Usoko noxou Aveli sialuxu ulai uxali noxou Sekalia e Velekia 'olu, e ngingi ngevau la musoli muai no taiinu valovalo sou i'elaxu mimii, no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua.
36 Eni avikalangengi manina lexe ulu sou sialuxa'a ta mitema mulapu ne, ngingi ta mitema e ngepaa vaimomo 'o ngatavulenu.

Iesu Tanuxu Tuala Tila ne Ielusalemu
(Luk 13:34-35)

37 Iauo, ta mitema ne Ielusalemu 'o, ngingi ngeve'ave'a ta mitema sou palomatana misoisoli mo ta mitema e Lataua mupalusi'a mine'e la ngeve'ave'a no anu kulu la misoisoli. Ia alaxu tavu'alo misevile eni atovonu sou lexe apitangengi loxo koko'a neni'a ipitane'i ta 'ilie no vivisie laaxu la ngingi ngamasaxa uasi.
38 ✡Ngalomu, ili'i la Lataua iou uvaxainge la taasinge mo tualasinge ne uxolu vitanisi.
39 ✡Eni avikalangengi aloxo 'o, usoko vaimomo 'o la umomomo sou ngamaisilo la uasi. Ia ulai ili'i la ngingi ngavikala lexe, Lataua ualusou anu ane Tila mupalusou mune'e 'o."

24

Sosovo sou Voxo Kaluxu
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

1 Xe Iesu muavuti la musuku sou taasou lalotu tatila noxou Lataua, la ta molomolo noxou mine'e noxou la mivikalanu sou umaisou taasou lalotu tatila noxou Lataua ilou tanitani.
2 ✡Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi ngemaisou tanitani e toxotoxoxa'a lailaixe manina 'o ne? Eni avikalangengi manina aloxo 'o, umomomo sou ie'i uvaxau lavo'o vile 'o ne uvo'uvo'utulo no lataanu menexu vile uasi, lavolavo'o latala ne imamumamulonu ka ipeinu ule'elai no lia ukalusi."

Iesu Mutotokalasou Tu'utu'umaxu Tavu'alo Uxali
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 No mine Iesu mulai mo a uxoxolu no laxa'ilu ne Olivu, la ta molomolo noxou ane'isisi milai noxou, la mitali'isou se'isisi va'axu aloxo 'o, "Ioxe navikalanexi. Talu la mimii ane lexe uxali 'o, uxali manina sou? Sosovo ma'ia ane uxali tei sou uvikala lamana noxixe no anu voxo ane sou nini nane'e xe voxo kaluxusou?"

✡ **23:31:** Apo 7:52 ✡ **23:33:** Mat 3:7; 12:34; Luk 3:7 ✡ **23:35:** Tav 4:8; 2A'a 24:20-21 ✡ **23:38:** 1Ta 9:7-8; Iel 22:5 ✡ **23:39:** Lex 118:26 ✡ **24:2:** Luk 19:44

4 Xe Iesu muavuti la mupeletotosi'a aloxo 'o, “Ngasaxila'inge laixe. Loxo 'o io itema
vile une'e ukalavoingengi.
5 ✡Ta mitema tavu'alo ixali la imoxo'u ualasilo, la ivikala lexe, ‘Eni kalisito ano.’ La
ikalavoine'i tavu'alo.
6 No voxo ane ngingi ngalomusi'a ta mitema i'oto'oto ne, la ngaavuavuti mo tangengi
kalaua mo nga'ume uasi. Anu mimii ane loxo ne anu uxali, ia voxo kaluxusou ne a uao
unene'e 'o.
7 Ta mitema sou tuala vile iavuti, la ilai ialivulane'i ta mitema sou tuala vile ane
va'axu. Mo ta mitema noxou tatananu tuala vile iavuti, la ilo'a ta mitema noxou
tatananu tuala vile ane va'axu i'oto. Xe no xalexalee tuatuala se'i, la laliua ukunikuni
mo soli toxoxa'a uxali.
8 Anu tu'utu'umaxu ane ne anu soko no anusi, uxali tei loxo sema ixamuli navunavu
tei ka sou ivo'o 'ilie.
9 ✡Mo no voxo ane ne ino'inge la ilai ilosinge navunavu mo ivenge ngasoli. Mo ta
mitema ukalusi ne imolosilangengi, xo ualasilo a uxolu noxinge.
10 No voxo ane ne la ta mitema tavu'alo e mimuxaxu tane'i noxilo ne imomomo sou
imuxaxu tane'i noxilo la uasi. Mo ixiu la ikala tomoxa'a ta menexi'a ngatongato'o xe
imolosilane'i ngatongato'o.
11 ✡Mo ta mitema sou palomatana kalakalavoi tavu'alo ixali la ikalavoine'i ta mitema
tavu'alo.
12 Mo 'ili'ilixo masumasua ne utila manina mo 'ilixo sou imasaxai'a ta menexi'a
ngatongato'o ne usu'a.
13 ✡Ia anu ane utulu pekia'u ulai uxali no anu voxo kaluxu sou la Lataua umomomo
sou upamaulinu.
14 ✡Mo lexe ta mitema latala no lia ukalusi 'o ne ilomusou a'alo laixe sou saxisaxila'u
noxou Lataua ia ia'aloxu noxi'a ukalu, xe ili'i no anu la sou voxo kaluxusou uxali.

Mii Masua Manina a Uxali
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalane'i la aloxo 'o. ‘Ngingi ngamaisou mii vile masua
manina e itemasou palomatana Danieli mua'aloxu taatei lexe, (mii ane ne masua
manina anu utulu teitexi no anu tani tila noxou Lataua. Itema ane uitisou vaikala
ane 'o la uxavutalanu laixe.)’
16 No voxo ane ne la ta mitema e ixoxolu no xalee lia tila ne Iutaia ne i'ume'ume ilai
no laxa'ilu.
17 ✡Itema ane mulai mo 'a uxoxolu no taasou kisou ne, umomomo sou ulu'elai mo
u'unalai no tani la sou utaxusou mimii se'i uuatunu uasi.
18 Mo itema ane mulai no xaixu mo 'a uxaxai ne, umomomo sou ulivu ulai no tani
mo uno'u tokolomou la uasi.
19 Ia ta sema ane opoopone'i xe ane'i ane isusune'i ta 'ili'ili'a ta keakea ne la anu
voxo masua noxi'a manina.
20 La sou anu laixe lexe ngingi ngakilaka, mo sou voxo sou ngingi nga'ume ne uxali
no anu voxo sou la'iua xe no voxo tavuna uasi.
21 ✡Xo no voxo ane ne, anu voxovoxo sou tu'utu'umaxu manina, umomomo no anu
voxo ane tatei Lataua mukoinu xalexalee tuatuala mo utalo vaimomo 'o mo ili'i la uasi
manina.
22 Ia lexe tila uxoto voxo ane ne ulivu une'e ataxu, la evile umomomo sou umauli
uasi. Ia tava'u xo ane'i ta mitema ane anu musovosi'a lexe anu ta mitema noxou
maninasou, la sou anu uxotonu voxo ne une'e ataxu.
23 ✡No voxo ane ne, la evile uvikalangengi aloxo 'o. ‘Ngamaisou, Kalisito ano 'o!
Uasi, uvikala lexe, Ngamaisou anu 'a 'ole!’ Ia mamu sou ngamuxaxutangengi no anu
vaikala noxou.

✡ **24:5:** Mat 24:23-24; 1Ioa 2:18 ✡ **24:9:** Mat 10:22 ✡ **24:11:** Mat 24:5, 24; 1Ioa 4:1 ✡ **24:13:** Mat 10:22
✡ **24:14:** Mat 28:19 ✡ **24:15:** Tan 9:27; 11:31; 12:11 ✡ **24:17:** Luk 17:31 ✡ **24:21:** Tan 12:1 ✡ **24:23:** Mat
24:5

24 ✡Xo ta mitema seʼi ixali, la ikalavoi lexe aneʼi Kalisito xo aneʼi ta mitema sou
palomatana kalakalavoi. Lexe ixali, la iʼoxonu sosovo seʼi toxotoxoxaʼa uxali mo
mimii seʼi sou ta mitema imaisou la ikuluke no anu kalumo, lexe anu umomomo sou
ikalavoineʼi ta mitema ane Lataua musosovosiʼa lexe anu ta naʼu ʼole.
25 Lexe ngingi ngamaisou mimii aloxo ne uxali noxinge iliʼi, la eni evikalangengixu
tei.
26 ✡La sou lexe evile uvikalangengi lexe, ‘Kalisito anu a uxolu no ale la nalai no ale
uasi, xe uʼoxo lexe ne anu ʼa no nano no tani, la ngamuxaxu tangengi no anu vaikala
noxou ne uasi.’
27 ✡La sou Itema ʼOlu uneʼe, la anu aloxo leleʼe ulami no aso uxali la lamixu ulai uxali
no aso uluʼelai la aneʼi tavuʼalo imaisou.
28 ✡No anu xalee ane ta mimii misoisoli miai no anu, la ta nenu suluvi ipita sou iʼou
xiasineʼi.

Iliʼi la Itema ʼOlu Ulivu Uneʼe
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

29 ✡Ia no voxo ane iliʼi no anu voxo sou tuʼutuʼumaxu ukalu la aso ne uxali isivoxo
mo soʼio ne uiei la uasi, mo ta oto ne ilapalapau teitexi no loxotolo iluʼe mo ta mimii
loxo taʼumali iloʼa koiuxaxai mo tavaivolo no opo loxotolo ne ikunikuni.
30 ✡No anu voxo ane ne la ta mitema imaisou sosovo sou Itema ʼOlu mine ulaa no
opo loxotolo la uluʼe no anu umuumu no anu xavi mo lamana toxoxaʼa noxou. La ta
mitema latala no xalexalee tuatuala ukalusi no lia ʼo imaisou mine Anu uneʼe, la aneʼi
itama.
31 ✡Xe xoolau utama tatila la Anu upalusiʼa ta angelo noxou sou inoʼa aneʼi ane noxou
e Anu molu musosovosiʼa meʼa no anu atume iou tamiʼa, xe no xalexalee lia teletelexu
ʼo, ulai utelo no teletelexu loxotolo ukalusi ne ineʼe ipitaneʼi.

Vaikala Latilovo sou Ovu Lovo
(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 Xe Iesu muavuti la muvikalaneʼi la aloxo ʼo. Anu laixe lexe ngingi nganoʼu
lavulavu no anu ovu lovo. No voxo ane ovu xolanu uxata xe uxali tatila, la ngingi
ngelavu lexe anu voxo laixe sou aso a uxali ʼalai.
33 Lexe ngingi ngamaisou mimii ane ne uxali, la anu aloxo nesi. Ngingi ngalavusi
lexe voxo sou Itema ʼOlu ʼa uneʼe ne. Anu ʼa muxali ʼalai manina ne.
34 ✡Eni avikalangengi manina aloxo ʼo, ta mitema sou voxo ano ʼo ilai uao, ia mimii
ane eni elemolu lamana noxinge ne, anu uxali.
35 ✡Mimii latala teitexi no opo loxotolo mo no lia ʼo ne, ulai la ukalu. Ia vaivaikala
noxilo ne ukalu uasi.
36 ✡Evile ulavu no anu voxo mo aso iou ne uasi. Ta angelo teitexi no opo loxotolo mo
ʼOlu kalumo ne ilavusou uasi, ia Momu anusisi mulavusou.
37 ✡Muamuaʼi noxou Itema ʼOlu sou ulivu uneʼe ne aloxo no anu voxo noxou Noa.
38 No voxo ane alipaa toxoxaʼa uxali uao la ta mitema mivevelu mo miie xe
mitataulaʼi mulai muneʼe mulai mutalo no anu voxou e Noa muʼunalai no lasipi.
39 ✡La aneʼi ilavusou mii maʼia ane sou uxali ne uasi, mixolu mixovulaulausi mulai
muxali no voxo e alipaa toxoxaʼa muxali mukulukeneʼi la mukalusiʼa. No voxo sou
Itema ʼOlu ulivu uneʼe la ta mitema iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo iou vilesisi aloxo ne.
40 No anu voxo ane ne la ta mitema ta tamei iʼoxoʼoxo no xai la vile unoʼu ulai io vile
uxolu.
41 Mo ta sema ta tamei iʼotuʼotunu lauele sou lexe iʼulalu no anu la vile unoʼe ilai io
vile ixolu.

✡ **24:24:** Lap 13:1-3; 2Te 2:8-9; Pal 13:13-14 ✡ **24:26:** Luk 17:23-24 ✡ **24:27:** Mat 24:37-39 ✡ **24:28:** Luk 17:37
✡ **24:29:** Ais 13:10; 34:4; Ese 32:7; Ioe 2:10, 31; 2Pi 3:10; Pal 6:12-13 ✡ **24:30:** Tan 7:13; Sek 12:10; Pal 1:7 ✡ **24:31:**
1Ko 15:52; 1Te 4:16 ✡ **24:34:** Mat 16:28 ✡ **24:35:** Mat 5:18 ✡ **24:36:** Apo 1:7; 1Te 5:1-2 ✡ **24:37:** Tav 6:5-8
✡ **24:39:** Tav 7:21-23

42 ✡Aloxo ne la sou ngasaxila'inge laixe mo ngautiti laixe, xo ngingi ngalavusou voxo
ma'ia ane tila noxinge une'e ne uasi.
43 ✡Mo ngaxavutalanu mimii ne laixe. Lexe moosou tani ulavusou tei lexe ta mitema
sou pakali ine'e no anu 'olovoxo mautunu anevaa, la anu uxolu uloo la sou ta mitema
sou pakali ne imomomo sou imamulonu tani la i'unalai uasi.
44 La sou ngingi kalumo ngalalaxii xo Itema 'Olu une'e, la une'e no anu voxo
mautunu e ngingi ngexavutala lexe Anu une'e no anu ne, uasi.

Vaikala Latilovo sou Itema sou Xaixai Ane Xavutalau Laixe Xe Ane Xavutalau Laixe Uasi
(Luk 12:35-48)

45 Mo Iesu musolonu vaivaikala noxou la aloxo 'o. Itema sou xaixai anevaa xavutala
laixe, la u'oxonu xaixai noxou laixe? La tila sou u'italonu sou usaxila'a ta mitema sou
xaixai no tani noxou xe ulosi'a la'ilali no anu aso iou e tila sou musosovo sou.
46 Itema sou xaixai aloxo ne, anu u'osa manina no mine tila sou ulivu une'e xe
umaisou lexe anu 'a u'oxo'oxonu xaixai noxou.
47 ✡Eni avikalangengi manina aloxo 'o, tila sou ne usosovosou itema sou xaixai ne la
usaxila'u mimii latala noxou ukalusi.
48 Ia lexe anu itema sou xaixai ne masua la anu tanu uvikala lexe, 'Tila noxilo ne
umomomo sou ulivu une'e palea uasi.'
49 Mo uavuti la uve'a ta menexu e ilo'a ixaxai ne xe ulai ilo'a ta menexu e ilolutu sou
iiexu lexa pekia'u la ixovulaulau piena 'ole i'ani'ani xe iie.
50 Ioxe tila sou itema sou xaixai ne ulivu une'e la une'e no anu voxo ane anu itema
sou xaixai ne uxavutala lexe anu tila sou ne une'e no anu uasi.
51 Ia anu ukuluke noxou tila sou mine une'e xe uxalisou mine u'oxo'oxonu 'ili'ilixo
ne, la anu tila sou ne u'oxoo masuanu manina, la ulailixu ilo'a ta mitema sou
kalakalavoi ixolu ipita no anu tuala e itatama xe anaxa'a ukalakikiki no anu."

25

Vaikala Latilovosi'a ta Sema Mavulovexa

1 ✡Xe Iesu musolonu vaivaikala noxou la, la muvikala aloxo 'o, "Saxisaxila'u noxou
Lataua teitexi no opo loxotolo ne aloxo a'alosi'a ta sema ta vuanga mavulovexa e
mino'u lalamosi'a la milai sou lexe imaisou maulu sou taula'i alavua uxali.
2 Ane'i milai la ta'uve xavutalai'a laixe, ia ta'uve ne xavutalai'a laixe uasi.
3 Ane'i ane xavutalai'a laixe uasi ne milutu, la mino'u lalamosi'asi io ino'u lexa sou
uasi.
4 Ia ane'i ane xavutalai'a laixe ne milutu la mino'u lalamosi'a xe mino'u lexa sou
kalumo.
5 Itema e maulu sou taula'i alavua ne uxali palea uasi la ta sema mavulovexa ne
ixoxolu xoo mole ie'i muvuvu la miaiai.
6 Ia no 'olovoxo lixinu manina, la milomu sou itema vile mu'ava aloxo 'o, 'Itema e
maulu sou taula'i alavua anu 'a uxali 'o! Ngingi ngane'e mo nenge taalaxu no vote'i,
la sou tano'u une'e.'
7 La sou ta sema ta vuanga ne mitulu la mito'isou lalamosi'a.
8 La ane'i ta'uve e xavutalai'a laixe uasi 'ole miavuti la mivikalane'i ane'i ane
xavutalai'a laixe lexe, 'Ngaitisixe lexa sevile mo tanixi'u u'una no anu lalamo noxixe
xo anu 'a 'ala'alai sou usita.'
9 Ane'i ane xavutala laixe mikoline'i lexe, 'Uasi, anu umomomo noxinge nenge'a
uasi, ngalai mo ngalotosinge noxi'a ta mitema ane isosovanu lexasou lalamo.'
10 Ia no mine ane'i milutu sou milai milotosi'a lexa la itema e maulu sou taula'i
alavua ne muxali. Anu muxali la ta vuanga ta'uve e milalaxi ne, ilo'a mi'unalai no
nano no tani sou la'ilali toxoxa'a sou taula'i alavua ne. Ane'i mi'unalai mukalu la
aitenga mutatu.

✡ **24:42:** Mat 25:13 ✡ **24:43:** Luk 12:39-40; Pal 16:15 ✡ **24:47:** Mat 25:21, 23 ✡ **25:1:** Luk 12:35; Pal 19:7

11 ✡Ili'i la ta sema ta vuanga ta'uve 'ole mixalixali. Ane'i mine'e mixali la mi'ava
mu'unalai lexe, 'Tila, tila nakisiinu aitenga mo nexi ta'una.'
12 ✡Xe anu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, 'Eni avikalangengi manina lexe eni
alavusinge uasi.'
13 ✡Aloxo ne la sou ngasaxila'inge mo ngaloo laixe xo ngingi ngalavusou voxo ngiou
ilou aso iou uasi.

Vaikala Latilovosi'a ta Mitema sou Xaixai Tatalu Tilasi'a Mulosi'a Lamoli (Luk 19:11-27)

14 Mo saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne aloxo 'o, itema vile mulutu
sou mulai lexe ulai no tuala vile no paxa. La mu'avali'a ta mitema sou xaixai noxou
mine'e la muitalonu mimii noxou noxi'a sou isaxila'u.
15 ✡Anu mulosou vile tiva sou xoulu ta'uve, xe vile mulosou tiva sou xoulu ta tamei
xe vile la mulosou tiva sou xoulu vile. Anu mulosi'a aloxo ne mumomomo no anu
xavine'i vilevilesi. Ia anu mulutu la mulai.
16 Xe ane mulosou tiva sou xoulu ta'uve ne, mulutu alaxu vilesisi 'o la mulai sou
muxaxai sou lamoli ne la muno'u tiva sou xoulu ne ta'uve la.
17 Mo ane muno'u tiva sou xoulu ta tamei ne mulai la mu'oxonu aloxo ne kalumo la
muno'u tiva sou xoulu ta tamei la.
18 Ia ane muno'u tiva sou xoulu vilesisi ne mulai la mu'asou taxa xe mukalu la
mu'asixu lamoli noxou tilasou ne mutalumeiou la muaai ne.
19 Tilasi'a ne mulai muxoxolu ne maxuveeni xe mukalu la anu mulivu mune'e. Anu
mune'e sou lexe ilo'a ta mitema sou xaixai noxou ne imomomo sou vaikala sou lamoli
e anu mulosi'a lexe ixaxaisou ne.
20 La sou itema e muno'u tiva sou xoulu ta'uve ne mulai la muno'u tiva sou xoulu
ta'uve la mune'enu noxou tilasou. La muvikalanu aloxo 'o, 'Tila nini nelosilo tiva sou
xoulu ta'uve, ia namaisou eni exaxaisou la eno'u tiva ta'uve la ano.'
21 ✡Xe tilasou muavuti la muvikalanu lexe, 'Nini itemasou xaixai laixe mo ne'oxonu
xaixai noxine laixe manina. Xe nini ne'oxonu xaixai laixe xe nesaxila'u mii kitu'a laixe
la sou eni a'oxoneni nasaxila'u mimii tavu'alo 'o xe nane'e mo nengei ta'osa.'
22 Mo itema ane muno'u tiva sou xoulu ta tamei ne mune'e kalumo, la muvikalanu
tilasou lexe, 'Tila namaisou, nini nelosilo tiva sou xoulu ta tamei ia eni exaxaisou, la
eno'u tiva ta tamei la ano.'
23 La tila noxou muvikalanu lexe, 'Nini itemasou xaixai laixe mo ne'oxonu xaixai
noxine laixe manina. Xo nini ne'oxonu xaixai laixe mo nesaxila'u mii kitu'a eni
elosine, la sou eni a'oxoneni nasaxila'u mimii tavu'alo 'o. Xe nane'e mo nengei ta'osa.'
24 Xe itema ane muno'u tiva sou xoulu vile ne mune'e kalumo la muvikalanu tilasou
lexe, 'Eni elavusine lexe nini itema la'ia, mo nalavusou nalai la nakokoli la'ilali no anu
xai e nini netounu uasi, nalai nakokoli no anu xai e ta mitema va'axu mitounu, xe
nataxusou la'ilali ane ta mitema va'axu misu'anu la muleme.
25 Aloxo ne la sou eni e'ume noxine la elai e'asixu tiva sou xoulu noxine e nelosilo.
La sou namaisou lamolimeni e nelosilo ano 'o.'
26 Xe tilasou muavuti la muvikalanu aloxo 'o, 'Nini itema sou xaixai ne pauxesine
manina xe namitema sou xaixai masua. Lexe nini nelavusou lexe eni alavusou akokoli
no anu xai e eni atounu uasi xe ataxusou la'ilali e ta mitema va'axu misu'anu la
muleme.
27 La sou anu laixe lexe nini namulaxu lamolixeni no taasou lamoli mo sou eni alivu
ane'e la ano'u ilou xolanu.'
28 Mukalu la sou anu muvikalane'i ane'i ane itulutulu no pa'umolu aloxo 'o,
'Nga'umenu tiva sou xoulu vilesisi ane noxou ne, mo ngalosou itema ane muxalixu
tiva sou xoulu mavulovexa.'
29 ✡La sou anu muvikalane'i aloxo, eni avikalangengi aloxo 'o, ta mitema ane mino'u
mimii se'i xe ixaxaisou laixe, la Lataua ulosi'a mose'i la, xe ane'i ane ino'u mii sevile
kutu'asi ia ixaxaisou laixe uasi la Lataua a uxexeenu avile.

✡ **25:11:** Luk 13:25-27 ✡ **25:12:** Mat 7:23 ✡ **25:13:** Mat 24:42 ✡ **25:15:** Rom 12:6 ✡ **25:21:** Mat 24:45-47; Luk 16:10 ✡ **25:29:** Mat 13:12; Mak 4:25; Luk 8:18

30 ✡Ia ngingi ngano'u itemasou xaixai masua ne mo ngaleanu ulai no ale no usivoxo,
noxi'a ane'i ane itatama mo anaxa'a ukalakiki.

Voxo sou Itema 'Olu Utulusi'a ta Mitema no Anu Vaivaikala

31 ✡No voxo ane Itema 'Olu ulivu une'e loxo tatananu tuala, xe ilo'a ta angelo noxou
ine'e, la anu uxolu no anu puloulou noxou loxo anu tatananu tuala ane teitexi no opo
loxotolo.
32 ✡La ta mitema latala no xalee tuatuala ukalusi ine'e ipita no talaxu, la sou Anu
ukalipalane'i xulumuxa'a tamei loxo itema sou usaxila'a ta sipsip ukalipalane'i ta
sipsip ilai xalee vile xe ta mee ilai ipita no xalee vile.
33 Anu ukalipalane'i ta sipsip ilai no avolu tema, xe ta mee ilai no avolu ae.
34 Xe tatananu tuala uavuti la uvikalane'i ane'i ane mixolu no avolu tema aloxo
'o, 'Ngingi ngane'e, xo Mamilo mualusinge, mo musosovosinge sou ngaunalai no anu
saxisaxila'u noxou tei no mine Anu usokou sou ukoinu xalexalee tuatuala no lia 'o uao.
35 ✡Xo eni esolixo la ngingi ngelosilo la'ilali sou e'ou mo esoliu lexa, la ngelosilo lexa
sou eiexu, xe exali loxo aasila la ngingi nge'avalilo elai no tani noxinge.
36 Mo eni xeni tokolomo uasi, la ngingi ngelosilo mo no voxo eni epipiena la ngingi
ngene'e sou ngesaxilailo xe exolu no tani sou navunavu la ngingi ngene'e ngemaisilo.'
37 Xe ane'i ta mitema ane milapu ne miavuti la mitali'isou lexe, 'Ia tila, nexi tamaisine
ne solixene la telosine la'ilali xe nesoliu lexa la telosine neiexu ne 'a taalu?
38 Mo nexali loxo aasila la te'avaline nene'e no tani noxixe xe meni tokolomo uasi la
nexi telosine ne 'a taalu?
39 Mo nexolu no tani sou pipiena la nexi tesaxila'ine xe nexolu no tani sou navunavu
la nexi telai temaisine ne 'a taalu?'
40 ✡La anu tatananu tuala ne mukoline'i aloxo 'o, 'Eni avikalangengi manina aloxo
'o, lexe ngingi nga'oxonu aloxo ne ulai noxou vivilo vile e ualasou uasi, la ngingi
nge'oxonu noxilo ane.'
41 ✡Xe anu muavuti la muvikalane'i ane'i ane mixolu no avolu ae lexe, 'Ngingi ane
'o sou ngaulua. Nga'ume mo ngaxexesilo, mo ngalai no anu navu e uaniani la kaluxu
uasi. Navu ne milalaxiinusi'a Satani ilo'a ta angelo noxou.
42 Xo eni esolixo la ngingi ngalosilo mii vile sou a'ou uasi. Xe esoliu lexa la ngingi
ngalosilo mo aiexu uasi.
43 Mo eni exali loxo aasila la ngingi nga'avalilo ulai no tani noxinge uasi xe enixeni
tokolomo uasi la ngingi ngalosilo uasi. Mo eni exolu no tani sou pipiena la ngingi
ngane'e ngasaxila'ilo uasi xe exolu no tani sou navunavu la ngingi ngane'e ngamaisilo
uasi.'
44 La ane'i kalumo mitali'isou lexe, 'Ia tila nexi temaisine, nesolixene mo nesoliu
lexa mo nexolu loxo aasila, xe meni tokolomo uasi mo nepipiena xe nexolu no tani
sou navunavu la nexi tasu'uline'i uasi 'a talu?'
45 La Anu mukoline'i aloxo 'o, 'Lexe ngingi nga'oxonu aloxo ne uasi noxou vile noxi'a
ane'i ane ualasi'a uasi la ngingi nge'oxonu noxilo.'
46 ✡Aloxo ne la sou ane'i ane ne ilai ixolu no anu tuala sou navunavu e navu u'ani'ani
la kaluxu uasi 'ole. Ia ane'i ane milapu ilai ixolu no tuala e mauli kaluxu uasi manina
'ole."

26

Ane'i Misakii Vaikala sou Lexe Ivau Iesu Usoli
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Ioa 11:45-53)

1 No mine Iesu muvikala mukalu la muvikalane'i ta molomolo noxou aloxo 'o,

✡ **25:30:** Mat 8:12; Luk 13:28 ✡ **25:31:** Mat 16:27; 19:28 ✡ **25:32:** Ese 34:17; Pal 20:11-13 ✡ **25:35:** Ais 58:7
✡ **25:40:** Xav 19:17; Mat 10:42; Mak 9:41 ✡ **25:41:** Mat 7:23 ✡ **25:46:** Tan 12:2; Ioa 5:29

2 ✡ “Ngingi ngelavusou lexe voxo tamei si'a uxolu sou nenge tasosovosou voxo e
Lataua mupolopepene'i ta Isilaeli, la ino'u Itema 'Olu ilailixu no avo'a ta mitema sou
ivau usoli.”
3 La ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta Isilaeli mipita no tani tatila noxou
kisi'a ta aili'i ualasou lexe Kaiapasi,
4 Sou ikamuli vote'i sou lexe itetelisou Iesu mo ivau usoli a loxo vaa.
5 Ane'i miavuti la mivikala lexe, “Maasi la nenge ta'oxonu mii e nenge tevivikalasou
'o no nixi no anu voxo tila 'o uasi. Xo loxo 'o io ta mitema imaisinge, la iavutinoxu
'oto'oto toxoxa'a.”

Sema Vile Minixi'u Ueli E Tuma'u Lailaixe no Kisou Iesu
(Mak 14:3-9; Ioa 12:1-8)

6 No mine Iesu muxolu ne Vetania la mulai mu'unalai no tani noxou itema vile
ualasou lexe Saimoni. Anu Saimoni ne vulukali mu'oxonu tei.
7 ✡Iesu mu'unalai mo mutalupexa sou lexe u'ani. Ia sema vile mino'u lavotoli sou
ueli e tuma'u lailaixe vile ne lamoli sou tila misevile. Ane mino'u xe milai mixali noxou
Iesu, la mixola'u anaxu ka minixi'u no kisou Iesu.
8 Ia no mine ta molomolo noxou mimaisie aloxo ne, la ane'i la'iaxa'a, la mivikalane'i
ngatongato'o lexe “Tava'u loxovaa ane sema 'o ivila'isou ueli e tuma'u lailaixe loxo 'o?
9 Lexe uaisi mo sou tasovanu, la ilotonu no anu lamoli tatila manina, la sou tano'u
la taiti'a ta mitema ane i'a mimii uasi.”
10 Ane'i mivivikalane'i ngatongato'o aloxo ne, la Iesu mulavusou la muvikalane'i
aloxo 'o, “Iengi uvaxaiesi, loxovaa ane ngingi ngalosie tu'umaxu ane loxo ne? Mii e
ane mi'oxonu mune'e noxilo ne, ane mi'oxonu laixe misevile.
11 ✡Ta mitema ane i'a mimii uasi ne, anu voxovoxo piepiena 'a uxoxolu sou ngingi
ngaiti'a mimii loxo ngemasaxau, xo ngingi ngongi'a ngaxoxolu. Ia eni ne nenge
nenge'a taxoxolu utotomu uasi.
12 Ane minixi'u ueli e tuma'u lailaixe no vasimelo tei loxo ne, sou ulalaxiinu vasimelo
sou ulai no lulu.
13 Eni avikalangengi manina aloxo 'o. No xalexalee tuatuala ne'i ne, lexe ilai ia'aloxu
a'alo laixe, la mii e ane mi'oxonu 'o ne, ane'i ia'aloxu kalumo sou ixavutalane.”

Iudasi Mulai Muxali Noxi'a ta Tatilasi'a ta Aili'i sou lexe Anu U'italonu Iesu Ulai Noxi'a
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Xe Iudasi Isikarioti, anu vile noxi'a ta molomolou mavulovexa mo mulelia tamei
ne, muavuti la mulai muxali noxi'a ta tatilasi'a ta aili'i, la mutali'isi'a aloxo 'o,
15 ✡ “Lexe eni a'italonu Iesu ulai no avonge, la ngingi ngalosilo ma'ia?” Xe ane'i
miavuti la miitisou lamoli siliva muxali loxo mavulovexa tatalu la milosou.
16 La sou Iudasi muavuti sou ukamuli vote'i sou u'italonu Iesu no avo'a.

Iesu Ilo'a ta Molomolou Mi'ani
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13; Ioa 13:21-30)

17 ✡Voxo vile sou veleti imulaxu isi sou uasi 'a muxali, la ta molomolo noxou Iesu
mine'e noxou la mitali'isou lexe, “Nini nemasaxa lexe nexi talalaxii la'ilalixene sou
voxo sou Lataua Mupolopepene'i ta Isilaeli 'ava?”
18 La Iesu muvikalane'ixu itema vile, la sou mupalusi'a lexe, “Ngalai no nano no
tuala tila ne Ielusalemu xe ngamaisou itema e epela'ingexu ne la ngavikalanu lexe,
‘Tisa mu'oxo lexe voxo noxilo 'a muxali 'alai. La sou nexi noxi'a ta molomolo noxilo
ta'ani la'ilali sou ta sosovosou voxo sou Lataua Mupolopepene'i ta Isilaeli no tani
noxine.’ ”
19 La sou ta molomolo noxou Iesu mi'oxonu aloxo Anu mupela'axu ne sou milalaxi-
inu la'ilali sou ixavutalanu voxo sou Lataua Mupolopepene'i ta Isilaeli.

✡ **26:2:** Mul 12:1-27; Mat 20:18 ✡ **26:7:** Luk 7:37-38 ✡ **26:11:** Lap 15:11 ✡ **26:15:** Sek 11:12; Ioa 11:57 ✡ **26:17:** Mul 12:14-20

20 Xe no ʼoloʼolovoxo la Iesu iloʼa ta molomolo noxou mavulovexa mo mulelia tamei
ne milai mixolu mipita sou iʼani.
21 No mine aneʼi iʼaniʼani, la Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Eni avikalangengi aloxo ʼo,
vile no nixi noxinge ne, ulai la anu uʼitaloleli ulai no avoʼa ta mitema sou ʼotoʼoto.”
22 Xe aneʼi milomu aloxo ne, la oponeʼi tuʼumaxu la sou aneʼi vilevilesi miavuti la
mitaliʼisou aloxo ʼo, “Tila male eni uasi ne?”
23 ✡Xe Iesu muavuti la mukolineʼi aloxo ʼo, “Anu ane loxo nexi noxou taʼuinu laʼilali
no anu lisi vilesisi, la anu moosou e sou uʼitaloleli no avoʼa ta mitema ane.
24 Itema ʼOlu ne, ulaisi mo uulua aloxo vaivaikalasou mikaukavunu no anu Lavuku
Tavuna teinu. Ia itema e uitalonu itema ʼolu ulai noxiʼa ta mitema avoʼa ne usaxilaʼu
no anu tuʼutuʼumaxu. Anu laixe lexe nenu ivoʼonu uasi, la anu laixesi.”
25 Xe Iudasi itema e sou uʼitalonu Iesu no avoʼa ta mitema ne muavuti, la muvikalanu
Iesu aloxo ʼo. “Tila male eni ne?” La Iesu mukolinu lexe, “Ani, ninisi.”

Tila Unoʼu Navunavu
(Mak 14:22-26; Luk 22:14-23; 1Ko 11:23-25)

26 No mine aneʼi iloʼa iʼaniʼani la Iesu mukasi muluʼe no anu veleti la munoʼu
sou muvikala laixe musuku noxou Lataua, xe mukalu, la museʼiseʼinu sou mulosiʼa
ta molomolo noxou vilevilesi la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Nganoʼu mo ngaʼou, anu
vasimelo ane.”
27 Xe muavuti la mukasi vaxa no anu lisi sou uaini, la muvikala laixe musuku noxou
Lataua. Xe mukalu la mulosiʼa la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi latala ne ngaiexu.”
28 ✡Mo muvikalaneʼi la aloxo ʼo, “Sialuxo ano ʼo. Eni asoli xe sialuxo unixi, la
anu uʼoxonu vaikala e nenge nengeʼa Lataua tesakii ʼo, uxali manina. Sialuxo ʼo ne,
sou unixisiʼa ta mitema tavuʼalo sou upamaulineʼi xe uxexeenu ʼiliʼilixo masumasua
noxiʼa.”
29 La muvikalaneʼi la aloxo ʼo, “Eni avikalangengi manina. Umomomo sou eni aie
la no anu uaini temanu la uasi, ulai utalo no voxo ane sou nenge nengeʼa taiexu ane
alavua no tuala teitexi noxou Lataua.”
30 ✡Xe iloʼa miʼani mukalu la milexe lexe vile sou milaa milai no laxaʼilu ne Olivu.

Iesu Mutotokalasou Pita Lexe Usingisou
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Ioa 13:36-38)

31 ✡Iloʼa milai xoo la Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo la, “Maasi no ʼolovoxo ʼo, la ngingi
latala ʼo ne, ngaʼumesilo ukalusi. Xo mikaukavunu vaikala vile muxolu no anu Lavuku
Tavuna teinu aloxo ʼo, ‘Ulai la eni avau itema sou usaxilaʼa ta sipsip la aneʼi ta sipsip
ne iʼume ipeilaʼu tani.’
32 ✡Ia iliʼi, eni atulu sou amauli, la eni auli alai ne Xalilaia.”
33 Xe Pita muavuti la muvikalanu lexe, “Ulai la aneʼi latala ʼo ne iʼumeʼume ukalusi,
ia eni ne uasi.”
34 ✡Xe Iesu muavuti la mukolinu vaikala noxou lexe, “Eni avikalaneni manina aloxo
ʼo, maasi no ʼolovoxo ʼo la kokoʼa uʼava uao, ia nini nasingisilo alaxu tatalu lexe
nalavusilo uasi.”
35 La Pita ne mutotoiti manina. Xe muavuti la muvikala pekiaʼu lexe, “Eni umomomo
sou asingisine lexe eni alavusine uasi, uasi xo nenge nengei tasoli takei.” Mo Pita ta
menexu ne mivikala kalumo aloxo ne.

Iesu Mukilaka ne Xetesemane
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Iloʼa mimuamuaʼi xe mixali no lia xalee ilemolu lexe Xetesemane, la Iesu
muvikalaneʼi ta molomolo noxou lexe, “Ngaxoxolu ʼo ia eni alai mo akilaka.”
37 Xe Anu muavuti la munoʼa Pita iloʼa Sevetaio ta ʼolu tamei sou iloʼa milai. Iloʼa
milutu xe milai la Anu tanulili xe opo tuʼumaxu manina.

✡ **26:23:** Lex 41:9 ✡ **26:28:** Mul 24:8; Iel 31:31-34; Sek 9:11; 1Ko 10:16 ✡ **26:30:** Luk 22:39; Ioa 18:1 ✡ **26:31:** Sek 13:7; Ioa 16:32 ✡ **26:32:** Mat 28:7, 16 ✡ **26:34:** Mat 26:69-75

38 ✡La muvikalane'i ane'i tatalu ne aloxo 'o, “Ngaxoxolu ano mo ngautiti laixe. Xo
eni opoleli tu'umaxu manina mo eni 'a 'ala'alai sou asoli.”
39 Musuku mulai va'axu sevile mukalu, la sou mutangatulu mulu'elai no lia sou
mukilaka. Mukilaka la muvikala lexe, “Mamilo mimii latala ne, pekia'u noxine sou
na'oxonu uasi. La sou eni emasaxa lexe naxexeenu soli noxilo 'o uxexesilo. Mo
namulinu masaxa noxilo uasi, ia namulinu masaxa noxinesi.”
40 Anu mukilaka mukalu xe mulivu mulai noxi'a ta molomolo noxou tatalu ne,
ane'i a iaai. Xe muavuti la muvikalanu Pita aloxo 'o, “Loxovaa ngingi ngongi'a ta
menexine umomomo sou ngaxolu mo ngautiti utalo loxo aso iou taiinu vile uasi?
41 Ngingi ngaxoxolu mo ngautiti mo ngakilaka, mo sou tovotovo uxali noxinge la
utaloxolingenge uasi. Manina musuku, itema uleenu umasaxa lexe uxaxai ia vasimolu
ne pekia'u uasi, mamalaxusi.”
42 Iesu muvikalane'i aloxo ne xe mukalu, la mulivu mulai la sou mukilaka alaxu
tameisou. Mulai la mukilaka aloxo 'o, “Mamilo mimii latala ne, pekia'u noxine sou
na'oxonu uasi. La sou eni emasaxa lexe naxexeenu soli noxilo 'o uxexesilo. Lexe nini
nemasaxa lexe eni alai asoli la anu mivile uasi, eni amulinu masaxa noxinesi.”
43 Xe mulivu mune'e, la mumaisi'a ta molomolo noxou tatalu ne ane'i a iaai sio, xo
ie'i uvuvusio.
44 La sou Anu mu'umesi'a miai ne ia Anu mulivu mulai la, sou mukilaka alaxu
tatalusou. La mukilaka aloxo tei ne la.
45 Anu mukilaka alaxu tatalusou mukalu xe mulivu mune'e la mumaisi'a ane'i a iaai
sio. Xe muavuti la mutali'isi'a lexe, “Ngingi a ngama'ila mo ngaai sio? Mumomomo
aloxo ne! Xo voxo a muxali. Ngamaisou! Ane'i ta mitema sou i'italonu Itema 'Olu no
avo'a ta mitema sou susu a 'ala'alai sou ixali 'o.
46 ✡La sou ngatulu mo nenge'a talai. Ngamaisou! Itema e u'italoleli no avo'a ta
mitema ne, anu a uxali 'o.”

Mitetelisou Iesu
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Ioa 18:3-12)

47 Iesu uvivikala 'o, ia alaxu vilesisi 'o, la Iudasi mune'e noxou. Anu vile noxi'a ta
molomolou noxou mavulovexa mulelia tamei. Anu ilo'a ta mitema tavu'alo mixali, ia
ta mitema ne mitetelisou viso ilou kuluvololou. Ta mitema e mine'e ne, ta tatila noxi'a
ta aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta mitema mipalusi'a mine'e.
48 Itema e mu'italonu Iesu no avo'a ta mitema ne, muvikalane'ixu sosovo vile tei
aloxo 'o, “Lexe eni alai atimu no xaleenu, la Anu ane, ngatetelisou.”
49 Ioxe, Iudasi muxali la mulai alaxu vilesisi noxou. La muvikalanu lexe, “Tila!
laixenenisi.” La sou mutimu no xaleenu.
50 Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Menexilo, mii ma'ia ane nini namasaxa
lexe na'oxonu.” Xe ta mitema ne mimaisou Iudasi mine mutimu no xaleenu, la sou
ane'i mikasi vaxa no avolu sou mitetelisou.
51 ✡La itema vile mututulu 'alai noxou Iesu ne muavuti la mulavee viso ka muvali
vaxa no sangalou itema sou xaixai noxou kisi'a ta aili'i. La sangalou ne muxoto la
mulapau mulai no lia.
52 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Nano'u lavisomeni mo namulaxu no
tanixu. Xo ane'i e i'oto no anu viso la isoli no anu viso.
53 Male nini nalavusou uasi ne? Eni emomomo sou a'ava ulai noxou Mamilo, la Anu
upalusi'a ta angelo noxou ne ine'e alaxu vilesisi. Ta angelo ne itiitisi'a ua'ulixa'a ta
mitema sou 'oto'oto xulumuxa'a mavulovexa mulelia tamei.
54 Ia lexe eni a'oxonu aloxo ne, la vaikala e muxolu no anu Lavuku Tavuna teinu ne
umomomo sou uxali manina uasi. Xo lavuku noxou Lataua ne muvikala lexe, mimii
ane ne anu uxali la uxali manina.”
55 ✡Xe Iesu muxiu la muvikalane'i ta mitema e mine'e sou itetelisou ne aloxo 'o,
“Ngingi ngeno'u viso ilou kuluvololou sou ngene'e sou ngatetelisilo xo eni amitema

✡ **26:38:** Ioa 12:27 ✡ **26:46:** Ioa 14:31 ✡ **26:51:** Ioa 18:26 ✡ **26:52:** Tav 9:6; Pal 13:10 ✡ **26:55:** Luk 19:47; 21:37

sou aavutilixu ʼotoʼoto? No voxovoxo nengeʼa texoxolu no taasou lalotu tatila noxou
Lataua sou elosiʼa ta mitema lavulavu la ngingi nganava la ngatetelisilo no voxo ane
ne ua?
56 Ia anu mii vile uasi. Mimii ne anu uxali sou umomosou vaikala noxiʼa ta mitema
sou palomatana mikaukavunu." La ta molomolo noxou Iesu miʼume la milailai.

Mitulusou Iesu no ʼa Vaivaikala
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Ioa 18:13-14, 19-24)

57 Xe iliʼi la aneʼi ane mitetelisou Iesu ne, milailixu noxou Kaiapasi anu kisiʼa ta ailiʼi.
La ta tisa sou lapuloto iloʼa ta tatila latala a ipita ixoxolu ne.
58 Ia Pita mumulinu Iesu muiliʼi no paxa. Xe mulai muxali, la muʼunalai avile no
nano no vimelu sou tani noxou kisiʼa ta ailiʼi ne. Anu muʼunalai, la iloʼa ta mitema sou
isaxilaʼu tani mixolu sou lexe umaisou mii maʼia iʼoxonu noxou Iesu.
59 La ta tatila noxiʼa ta ailiʼi iloʼa ta tatila sou imomomosou tuʼutuʼumaxu noxiʼa ta
mitema latala ne, ikalavoi sou Iesu no anu vaikala moseʼi mo ikamuli susu noxou Iesu
sou lexe ivau usoli.
60 Ta mitema tavuʼalo mitelo vaikala noxou, ia vaikalaiʼa ne manina uasi. Mo
ixalisou susu vile noxou mumomomo sou ivau usoli uasi. Ia iliʼi manina la ta mitema
tamei mineʼe la mitulu iliʼi no tumaliʼa sou mivikala.
61 ✡Ia mivikala lexe, "Nexi telomusou itema ʼo muvikala lexe, 'Eni amomomo sou
akisilalanu tani tila noxou Lataua, ia voxo tatalusou la eni atulusou ulivu la.' "
62 Ioxe, kisiʼa ta ailiʼi muavuti mutulu, la mutaliʼisou Iesu aloxo ʼo, "Nini namasaxa
nakolinu vaikala ane aneʼi mitelonu noxine ne uasi? Nini nexavutala a loxovaa no anu
vaikala ane aneʼi mitelonu noxine ʼo?"
63 ✡La Iesu mutaloxaʼasi. Ia ukolinu vaikalaiʼa vile uasi. Xe kisiʼa ta ailiʼi muavuti
la muvikalanu aloxo ʼo, "Eni alingaine no ualasou Lataua anu mauli no anu aloxo ʼo.
Lexe nini Kalisito, Lataua ʼOlu, la nini navikalanexi."
64 ✡La Iesu mukolinu lexe, "Ani, anu aloxo nini nelemolu ne. Ia eni avikalangengi
latala ʼo aloxo ʼo, iliʼi la ngingi ngamaisou Itema ʼOlu mine uxolu uvaʼisaʼinu Lataua
xavinu musuku. Ngingi ngamaisou mine Anu uxolu no paʼumolu no avolu tema la
uneʼe no anu umuumu molu teitexi no opo loxotolo uluʼe."
65 ✡Anu mulomusou Iesu muvikala aloxo ne la mukakanu tokolomou xo anu laʼiaxu.
Xe muavuti la muvikala lexe, "Ngamaisou, ngingi ngelomusou ne. Itema ʼo anu
muvikala masua mulai noxou Lataua, la sou nenge tataliʼisiʼa ta mitema seʼi la sou
ipalaʼalixu susu noxou la uasi.
66 ✡La sou ngingi ngexavutala a loxovaa? Nenge taʼoxonu mii maʼia noxou?" Xe
aneʼi miavuti la mikolinu lexe, "Anu mususu ane, mo Anu mumomomo sou usolisi."
67 ✡Xe miavuti la mituve vaxa no iou xe mivau, xe seʼi misavasavalou.
68 La mivikalanu lexe, "Ioxe nini Kalisito, la nalemolu ʼei ane muvene ne?"

Pita Musingisou Iesu
(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Ioa 18:15-18, 25-27)

69 Ta mitema miʼoxoʼoxonu Iesu aloxo ne, la Pita ne anu a muxolu no nano no vimelu
sou tani ne, la sema sou xaixai vile noxou kisiʼa ta ailiʼi ne mineʼe noxou la mivikalanu
lexe. "Nini kalumo ngingi ngongou Iesu sie Xalilaia ngexolu ane."
70 Ia anu musingisou no ieʼi latala ne lexe, "Eni alavusou mii maʼia e nini nalelemolu
ne uasi."
71 Anu muvikala aloxo ne mukalu, la mulaa no aitengaxu tani sou mulai no ale. Xe
sema sou xaixai vile la mimaisou, la mivikalaneʼi aneʼi ane itutulu ʼalai noxou ne lexe,
"Itema ane ʼo, anu ilou Iesu sie Naseleti ane."
72 La anu musingisou la lexe, "Manina teitexi, eni alavusou itema ne uasi."

✡ **26:61:** Ioa 2:19-21 ✡ **26:63:** Ais 53:7; Mat 27:12 ✡ **26:64:** Lex 110:1; Tan 7:13; Mat 24:30 ✡ **26:65:** Mat 9:3; Ioa 10:33 ✡ **26:66:** Liv 24:16; Ioa 19:7 ✡ **26:67:** Ais 50:6; 53:5

73 Mixolu sevile kitu'a, la ta mitema e ane mitulutulu 'alai noxou ne, mine'e noxou
la mivikalanu lexe, “Manina, nini vile noxi'a ane, xo xolineni molu mupalalixene.”
74 Ioxe, Pita muavuti la muvikala pekia'u aloxo 'o, “Manina teitexi, eni alavusou
itema e ngingi ngelelemolu ne uasisi manina. Lexe eni akalavoingengi la laixe lexe
Lataua ukalusilo.” Anu muvikala aloxo ne xe mukalu la alaxu vilesisi 'o la koko'a
mu'ava.
75 ✡La Pita muxavutalanu vaikala noxou Iesu e muvikalanu lexe, “Maasi no 'olovoxo
'o, la koko'a u'ava uao, ia nini nasingisilo alaxu tatalu lexe nini nalavusilo uasi.” La
Pita mutaloxu iii sou mutama mulai no ale.

27

Iudasi Mulai Mu'alili 'o
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Ioa 18:28-32)

1 Xe ili'i no kakau manina, la ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta mitema mipita
sou mipotoxu Iesu. Xe mukalu la sou misakiinu vaikala lexe ivau usoli.
2 La sou ane'i misakisakiinu la milailixu no avolu Pilato anu tila noxi'a ta Romu.
3 Xe no mine Iudasi anu itema e mu'italonu Iesu no avo'a ta mitema sou ivau
mumaisou Iesu mine ane'i mitulusou no anu vaivaikala sou i'oxo masuanu, la anu
muxiunu xavutalau. La muno'u lamoli siliva mavulovexa tatalu sou mulivunoxu
mulai noxi'a ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta mitema.
4 Mulai muxali la muvikalane'i lexe, “Manina eni e'oxonu masua noxou itema
mulapu 'o la elailixu sou sialuxu unixi, la Anu u'oxonu susu vile uasi.” Xe ane'i miavuti
la mikolinu lexe, “La sou anu mii ma'ia noxixe? Ane'i mikolinu lexe, anu mii noxine.”
5 ✡La sou Iudasi muavuti la mupeinu lamoli ne mu'unalai no nano no taasou lalotu
tatila noxou Lataua, ia mu'ume mulai sou mu'alili 'o.
6 Xe ili'i la ta kisi'a ta aili'i mitaxusou lamoli ne la mivikala lexe, “Lamoli ano 'o ne
tamuxaxu ilou lamolisou tani tila noxou Lataua uasi xo anu lamoli ane 'o ne nenge
teno'u sou 'ulusou ivau itema usoli.”
7 La sou ane'i misakiinu vaikala lexe lamoli ne, ane'i ilotonu lia xalee vile noxi'a ta
mitema e ilavusou i'oxonu lasopeni no anu. Xo ane'i imasaxa lexe lia ne uxolu sou
iasixa'a taasila no anu.
8 Tava'u aloxo ne la sou lia xalee ane ne ane'i ilemolu lexe, “Lia sou sialu no voxo
vaimomo.”
9 ✡Aloxo ne sou anu umomomo sou mii ma'ia ane itema sou palomatana Elemia
mulemolu tei, muvikala lexe, “La sou ane'i ino'u lamoli mi'oxonu no anu siliva
mavulovexa tatalu loxo ta mitema ne Isilaeli misosovo sou lexe ino'u 'ulu sou itema
no anu.
10 Mo no anu lamoli ne la ane'i ilotonu lia xalee vile noxi'a ta mitema sou i'oxonu
lasopeni, loxo tatila muvikalalelixu.”

Iesu Mutulu no Talaxu Pilato Anu Tila Noxi'a ta Romu
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Ioa 18:33-38)

11 Ioxe, ta kisi'a ta aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta mitema mino'u Iesu xe milailixu noxou
Pilato la mulai mutulu no talaxu. Xe tila noxi'a ta Romu muavuti la mutali'isou Iesu
lexe, “Nini tatananu tuala noxi'a ta Iutaia?” La Iesu mukolinu vaikala noxou lexe,
“Ani, aloxo nini nelemolu ne.”
12 ✡No mine ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta mitema milomu aloxo ne la
mileanu vaikala tu'utu'umaxu tavu'alo mulai noxou, la Iesu ukolinu uasi.
13 La Pilato mutali'isou aloxo 'o, “Loxovaa, nini nelomusou vaikala tavu'alo e ane'i
mileanu mune'e noxine ne uasi?”
14 La Iesu ukolinu vaikala vile e ane'i mileanu mune'e noxou ne uasisi manina. Aloxo
ne la mu'oxonu Pilato mukuluke manina.

✡ **26:75:** Mat 26:34 ✡ **27:5:** Mat 26:14-15; Apo 1:18-19 ✡ **27:9:** Sek 11:12-13 ✡ **27:12:** Ais 53:7

Mililixu Iesu no Ovu Valautu sou Usoli
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-26; Ioa 18:39–19:16)

15 Io, no voxo tila aloxo ne, la Pilato ulavusou sou ululusou itema vile uxolu no nano
no taasou navunavu ne, uatu. Ta mitema me'asi ilavusou isosovosou itema la sou anu
ululusou.
16 No voxo ane ne la itema vile ualasou lexe Valavasi, anu a uxoxolu no nano no
taasou navunavu ne. Anu itema e ta mitema latala milavusou lexe anu itema masua
vile.
17 Ta mitema mixali mipita mukalu, la sou Pilato mutali'isi'a aloxo 'o, "Ioxe ngingi
ngemasaxa lexe eni alulusou 'ena'ei uuatu noxinge Valavasi, uasi, Iesu e ilemolu lexe
anu Kalisito 'o?"
18 ✡Anu muvikala aloxo ne, xo anu mulavusou lexe ane'i ta tatilasi'a ta tatila noxi'a
ta aili'i ne tane'i masuau Iesu misevile.
19 Xe no mine Pilato uxoxolu no anu puloulou sou ulomusou vaivaikala noxi'a ta
mitema sou itulu no anu vaivaikala, la semau misovanu vaikala mune'e noxou, la
mimulesou aloxo 'o. "Mamu sou na'oxonu mii vile noxou itema e mulapu ne, xo eni
eai pipiena no 'olovoxo la emaisou itema ne la examuli tu'umaxu tatila."
20 Xe ta kisia ta aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta mitema ne miavutinoxu opone'i ta mitema
latala ne, sou lexe i'ava ulai noxou Pilato lexe nalulusou Valavasi, ia navau Iesu mo
usoli.
21 La sou tila ne Romu mutali'isi'a lexe "Ngingi ngemasaxa lexe, eni alulusou 'ena'ei
noxi'a ta tamei 'o ulai noxinge?" La ane'i mikolinu lexe "Valavasi."
22 La anu mutali'isi'a la lexe, "Ia eni a'oxonu mii ma'ia noxou Iesu e ane'i ilemolu
lexe Kalisito 'o?" La ane'i latala ne mikolinu lexe, "Ngalilixu teitexi no ovu valautu."
23 Xe Pilato muavuti la mutali'isi'a la aloxo 'o, "Tava'u loxovaa, anu u'oxonu susu
vile uasi?" Xe ane'i miavuti la mi'ava tatila manina lexe, "Ngalilixu teitexi no ovu
valautu."
24 ✡Ia Pilato mumaisou lexe anu vote'i vile la sou anu u'oxonu la uasi xo maasi la
'oto'oto toxoxa'a uxali. La sou anu mukasi vaxa no lexa ka mu'uinu avolu no ie'i ta
mitema xo mulavu lexe maasi la 'oto'oto toxoxa'a uxali la sou muvikalane'i lexe, "Eni
susu noxilo uasi, ia lexe itema 'o usoli la anu mii noxingesi."
25 ✡Xe ane'i miavuti la mikolinu lexe, "Sialuxu ne une'e utelo noxixe xe noxi'a ta
'ili'ilixe ili'i."
26 La sou anu mululusou Valavasi mulai noxi'a. Ia anu muvikalane'i ta mitema sou
'oto'oto la mipuapuasou Iesu. Mipuapuasou mukalu la sou anu mu'italonu mulai no
avo'a ta mitema sou lexe ililixu no ovu valautu.

Ta Mitema sou 'Oto'oto Mimolovila'isou Iesu
(Mak 15:16-21; Ioa 19:2-3)

27 Xe ili'i la ane'i ta mitema sou 'oto'oto noxou tila noxi'a ta Romu milailixu Iesu
mu'unalai no nano no vimelusou taasou itema tila noxi'a ta Romu. La ane'i mi'avali'a
ta mitema sou 'oto'oto latala ne mine'e mipita.
28 ✡Ane'i mine'e mipita mukalu, la miluvusou tokolomou la mitaanu tokolomo vile
lauoinu vaxa noxou.
29 Xe mipalipaxoxonu savovolu ka mimuxaxu vaxa no kisou loxo kisivalu sou sosovo
lexe Anu tatananu tuala vile ane. Mo mino'u puate vile la mimuxaxu no avolu tema
xe mukalu, la mitangatulu mulu'elai no talaxu la mimolovila'isou lexe, "Anu ane
tatananu tuala noxi'a ta Iutaia."
30 ✡Ane'i mituvetuvesou xe mino'u puate la mivau no kisou ka mivau la.
31 Xe ili'i no mine mimolovila'isou mukalu la miluvunu tokolomo lauolauoinu e
mitaanu noxou ne ia ane'i mitaanu tokolomo noxou mulivu vaxa noxou la. La sou
mino'u milailixu sou lexe ililixu no ovu valautu.

✡ **27:18:** Ioa 11:47-48; 12:19 ✡ **27:24:** Lap 21:6-9 ✡ **27:25:** Apo 5:28 ✡ **27:28:** Luk 23:11 ✡ **27:30:** Ais 50:6

Mililixu Iesu no Ovu Valautu
(Mak 15:22-32; Luk 23:27-43; Ioa 19:17-27)

32 No mine ane'i mino'u Iesu miuatulailixu no ale, la mixalisou itema vile ualasou
lexe Saimoni, tualasou ne Sairini, la mivikala pekia'u noxou sou lexe anu utavulenu
ovu valautu noxou Iesu.
33 Ane'i mino'u Iesu la milailixu no tuala ilemolu lexe Xoluxata. Uala ane ne, laaxu
lexe tuala sou ta mitema xavanane'i.
34 ✡Xe milai mixali ne, la milosou Iesu uaini ane ane'i mixiunu ilou lamalasile sixula,
la Anu mutovonu muiexu sevile kitu'asi ka mulomuanu.
35 ✡Xe ili'i la ane'i mililixu Iesu no ovu valautu. No mine mililixu mukalu la sou ane'i
mi'oxonu vila'i vile sou misosovosou lexe 'ei ane uno'u mii ma'ia ma'ia. La sou ane'i
mivelunu tokolomou Iesu noxi'a vilevilesi.
36 Xe mukalu la ane'i mixoxolu ne sou miloosou.
37 Ane'i mikaukavunu vaikala e anu mususu no anu ne, la miteinu teitexi no kisou.
Ane'i mikaukavunu aloxo 'o, "Anu ano 'o Iesu tatananu tuala noxi'a ta Iutaia ane."
38 ✡Mo ane'i mililixa'a ta mitema sou pakali ta tamei no pa'umolu. Mililixu vile no
avolu tema xe vile mililixu no avolu ae.
39 ✡Ta mitema mimuamua'i xe mine'e mipolopepeenu, la milulu kisi'a sou mi-
molovila'isou.
40 ✡La mivikala mulai noxou lexe, "Ae, nini namitema e ne'oxo lexe namamulonu
tani tila noxou Lataua ka natulusou ulivu voxo tatalusi ane! Mo lexe nini Lataua 'Olu
la mene nasu'ulineni mo nalu'e no ovu valautu ne."
41 Ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tisa sou lapuloto xe ta tatilasi'a ta mitema kalumo
mimolovila'isou.
42 La mivikala lexe, "Anu musu'uline'i ane'i ane va'axu, ia Anu molu umomomosou
upamaulinu uasi. Lexe Anu tatananu tuala noxi'a ta Isilaeli, la ane alalae 'osi la Anu
uxexee no anu ovu valautu ne mo ulu'e la sou nexi tamuxaxu tanexi noxou.
43 ✡Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua mo Anu muvikala lexe, 'Eni Lataua 'Olu.'
Ioxe, lexe Lataua mumasaxau, la Anu Lataua molu usu'ulinu."
44 Mo ta mitema ta tamei e mililixa'a no pa'umolu ne, ane'i ilou mimolovila'isou
kalumo.

Iesu Musoli
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Ioa 19:28-30)

45 Aso mukulupa mo mulai muxali no aso iou tatalu no 'olo'olovoxo la isivoxo
mutaasou xalexalee tuatuala mukalusi.
46 ✡Ia alaalai sou aso iou tatalu no 'olo'olovoxo la Iesu mu'ava tatila lexe, "Eloi,
eloi lama savakatani?" Laaxu lexe, Lataua noxilo, Lataua noxilo, loxovaa la sou nini
nesu'aleli 'o?
47 Anu mu'ava aloxo ne, la ta mitema se'i mitulutulu 'alai noxou ne milomusou, la
mivikala lexe, "Ngalomu anu a u'avalou Eliasi."
48 ✡Xe itema vile muiave alaxu vilesisi 'o la mulai muno'u kateni la mutaa mulu'elai
no uaini e sixula. Xe mukalu la mutolosou mutelai no anaxu Iesu sou muie no anu.
49 Xe ane'i latala miavuti la mivikala lexe, "Ioxe, naxexesou, mo tamaisou lexe Eliasi
une'e sou usu'ulinu."
50 Xe no mine Iesu muunga tatila alaxu vile la mukalu la Anu musoli.
51 ✡No mine Anu musoli ne, la lavalava e mulili no nano no tani tila noxou Lataua
ne, mukakaa tamomolu teitexi la mulai mupee no lia. Mo laliua mukunikuni la kulu
muvalavala.
52 Xe lulusi'a ta mitema e misoisoli ne mumamulo xe mukisi la ta mitema tavu'alo
noxou Lataua e misoisoli ne mitulu mimauli.
53 Ane'i milaa no anu lousi'a xe Iesu mutulu mumauli, la ane'i milai mi'unalai ne
Ielusalemu mo ta mitema tavu'alo mimaisi'a.

✡ **27:34:** Lex 69:21 ✡ **27:35:** Lex 22:18 ✡ **27:38:** Ais 53:12 ✡ **27:39:** Lex 22:7; 109:25 ✡ **27:40:** Mat 26:61; Ioa 2:19 ✡ **27:43:** Lex 22:8 ✡ **27:46:** Lex 22:1 ✡ **27:48:** Lex 69:21 ✡ **27:51:** Mul 26:31-33; Eva 10:19-20

54 Mo itema tila sou uulaxune'i ta mitema itemaxu ta'uve sou 'oto'oto ilo'a ta mitema
sou 'oto'oto e mitulutulu sou iloosou Iesu ne mimaisou laliua mukunikuni, xe mimii
latala e muxali ne la mi'ume. La mivikala lexe, “Manina misevile, itema ane 'o ne, anu
Lataua 'Olu ane.”
55 ✡Mo ta sema tavu'alo se'i a itulutulu va'axu sevile sou imamalei. Ane'i mimulinu
Iesu ne Xalilaia mito'o sou isu'ulinu.
56 Xe no tane'i ne la Malia sie Maxadala mo Malia ane Iakovo ilou Iosepu neni'a xe
Sevetaio ta 'olu neni'a ne ane'i kalumo mitutulu ne.

Iosepu Mu'asixu Iesu
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Ioa 19:38-42)

57 Xe no 'olovoxo la itema sou lavuluti vile sie Alimatia, ualasou lexe Iosepu anu
muxali molomolo vile noxou Iesu mune'e muxali.
58 ✡Anu mune'e la mulai muxali noxou Pilato la mutali'isou sou lexe uno'u Iesu
vasimolu, la sou Pilato mupalusou sou uno'u.
59 La sou Iosepu mulai muno'u lavalava kea vile alavua sou mune'e mukupoonu Iesu
vasimolu no anu.
60 ✡Xe mukalu la muno'u mulai mumulaxu no anu lulu noxou alavua e mu'asou no
tava'u maea ne. Xe mupipalo'u lavo'o vile toxoxa'a la mune'e mutaluxu lulu anaxu
ne, io anu mulivu.
61 La Malia sie Maxadala ilee Malia ane vile, ane'i ilou a ixoxolu xalee vile ia ie'i
ulalai.

Ta Mitema sou 'Oto'oto Miloosou Lulu

62 Xe voxo sou lalaxii sou voxo Tavuna mukalu ia no anu voxo ane ili'i, la ta tatila
noxi'a ta aili'i ilo'a ta Palisaio milai mixali noxou Pilato.
63 ✡La mivikalanu lexe, “Tila, nexi texavutalanu vaikala noxou itema sou kalakalavoi
ne no mine uao uxoxolu 'o la muvikala lexe, voxo tatalusou la anu utulu.
64 La sou laixe lexe nini navikala mo sou iloosou lulu anaxu ne ulai uxali no anu voxo
tatalusou. Xo loxo 'o io ta molomolo noxou ine'e ipakalinu vasimolu, ia ilai ikalavoine'i
ta mitema lexe Anu mutulu. La sou kalavoi noxi'a ne ua'ulixu kalavoi noxou e anu
mu'oxonu tei ne.”
65 Xe Pilato muavuti la muvikalane'i lexe “Ioxe, ngano'a ta mitema sou 'oto'oto, mo
ilai iloosou lulu ne, mo ngapaipounu xo ipakalinu.”
66 La sou ane'i milai mipaipounu lulu anaxu ne la mimuxaxu sosovo vile no anu
lavo'o no lulu anaxu ne xe mimuxaxa'a ta mitema sou iloosou lulu ne.

28

Iesu Mutulu no Anu Soli
(Mak 16:1-8; Luk 24:1-12; Ioa 20:1-10)

1 Voxo Tavuna mukalu, xe no kakau manina no anu voxo vile, la Malia sie Maxadala
ilo'a Malia ane vile milai no lulu ne.
2 Xe alaxu vilesisi 'o la laliua mukunikuni toxoxa'a manina, Xo angelo vile noxou
Lataua molu teitexi no opo loxotolo mulu'e mulai no anu lulu ne sou mupipalo'u kulu
e mutaluxu lulu anaxu ne muxexenu. Xe mukalu la anu muxolu no anu ne.
3 Ia alaiou ne mulamilami loxo lele'e lamixu xe tokolomou veveeni ne mukea loxo
tamuxala ne.
4 Xe ta mitema sou 'oto'oto e mixolu sou miloosou lulu ne mi'umolu, la mi'olo'olo,
la misoisoli vitanisi loxo itema musoli.
5 Xe angelo muavuti la muvikalane'i ta sema tamei ne lexe, “Ngingi nga'ume mamu,
xo eni elavusou lexe ngingi ngene'e sou lexe ngamaisou Iesu e ta mitema mivau musoli.
La mililixu no ovu valautu.
6 ✡Ia Anu uxolu 'o uasi, Anu mutulu loxo Anu mulemolu. Ngamaisou tanixu e ane'i
mimulaxu muai no anu a.

✡ **27:55:** Luk 8:2-3 ✡ **27:58:** Lap 21:22-23 ✡ **27:60:** Ais 53:9 ✡ **27:63:** Mat 12:40; 16:21; Mak 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33; Ioa 2:19-21 ✡ **28:6:** Mat 12:40; 16:21

7 La sou ngalivu ngapasipaa ulai mo ngavikalane'i ta molomolo noxou. Ngavikalane'i lexe Anu mutulu mo mumauli mo muuli mulai ne Xalilaia. La sou ane'i ilai imaisou ane. Eni ene'e sou avikalangengi aloxo ne."
8 Xe ta sema ne milaa no lulu ne sou milai no ale, la mi'ume manina, ia 'osa'ila mu'ana'ana noxi'a kalumo, la sou miiave sou lexe ivikalane'i ta molomolo noxou.
9 Ia no mine ane'i miave sou lexe ilai ivikalane'i ta molomolo noxou loxo 'o la ua'a, Iesu alaxu vilesisi 'o la mune'e muxali vaxa noxi'a, la muvikalane'i lexe, "Opongengi uxolu se'isisi." Xe ane'i miiavuti la milai miteteli no tava'u sou milotu noxou.
10 ✡La sou Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngaume mamu. Ngalai mo ngavikalane'i ta vivilo lexe ilai ne Xalilaia, la sou imaisilo ane."

A'alo Noxi'a ta Mitema E Miloosou Lulu

11 No mine ta sema 'a uao ilalai o, la ta mitema e miloosou lulu ne mi'unalai no nano no tuala tila (Ielusalemu) la mia'aloxu mimii latala e muxali ne noxi'a ta kisi'a ta aili'i.
12 Xe ta kisi'a ta aili'i milomu aloxo ne, la ilo'a ta tatilasi'a ta mitema mipita la mixali no anu xavutala vile, la milosi'a ta mitema sou 'oto'oto ne lamoli tatila.
13 La mivikalane'i aloxo 'o, "Maasi la ngingi ngavikala aloxo 'o, 'Ta molomolo noxou mine'e no 'olovoxo no mine nexi teai teva'amiminu, la ane'i mine'e mipakalinu Iesu vasimolu.'
14 Mo sou lexe tila noxi'a ta Romu ulomusou, la nexi mexe tamomosou noxou, la ngingi tu'umaxu vile uxali noxinge uasi."
15 La sou ta mitema sou 'oto'oto ne mino'u lamoli mukalu, la milai mi'oxonu aloxo ane'i mivikalane'ixu ne. La sou a'alo ane ne mulaa mulai muno'a ta Iutaia mukalusi, la muxolu noxi'a mune'e muxali vaimomo 'o.

Iesu Mulosi'a ta Molomolo Noxou Xaixai sou I'oxonu
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Ioa 20:19-23; Apo 1:6-8)

16 ✡Xe ili'i la ta molomolo noxou mavulovexa mulelia vile milai no alaele ne Xalilaia e anu Iesu muvikalane'ixu lexe ane'i ilai no anu.
17 No mine ane'i mimaisou, la ane'i milotu noxou, ia se'i noxi'a ne xavutalai'a tamei.
18 ✡Iesu mune'e 'alai noxi'a la muvikalane'i aloxo 'o, "Lataua mulosilo xavi sou asaxila'u mimii latala teitexi no opo loxotolo xe no lia 'o ukalusi."
19 ✡Aloxo ne la sou ngingi ngalai no xalexalee tuatuala ukalusi mo nga'oxone'i ta mitema ixali ta molomolo noxilo, mo nga'ulosi'a no ualasou Mamilo mo no ualasou 'Olu xe no ualasou Uleenu Tavuna.
20 Mo ngalosie'i sou imulinu mimii latala e eni evikalangengi sou nga'oxonu ne. Mo ngalavu laixe lexe eni axolu noxinge utotomu ulai utalo no 'a voxo sou tuala xalexalee ukalu.

✡ **28:10:** Mat 26:32 ✡ **28:16:** Mat 26:32 ✡ **28:18:** Ioa 13:3; Ep 1:20-22 ✡ **28:19:** Mak 16:15-16; Apo 1:8

A'ALO LAIXE NOXOU IESU KALISITO ANE MALUKO
MUKAUKAVUNU
Vaikala lamana

A'alo laixe ane Maluko mukaukavu ne anu musokou a'alo noxou lexe, "A'alo laixe ane 'o ne, anu a'alosou Iesu Kalisito, anu Lataua 'Olu." No anu a'alo ane 'o la nenge tamaisou xavi no anu xaixai noxou. Nenge tamisou xavi no anu a'alo noxou no mine mulosi'a ta mitema lavulavu no anu vaikala noxou Lataua, xe xavi no mine mukusai'a ta uleenu ta masumasua, xe no mine mululusou susu noxi'a ta mitema. Iesu anu molu mulemolu lexe, "Anu Itema 'Olu." Mo Anu muvikala lexe Anu mune'e mu'italonu maulixu sou ulotone'i ta mitema ilivu no anu susu.

No anu a'alo noxou Maluko, la anu mua'alo muisalili no anu xaixai noxou Iesusi, ia ua'alo tavu'alo no anu vaivaikala noxou xe a'alo noxou e mulosie'i ta mitema no anu uasi. Xe ili'i la Maluko mua'aloxu Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema sevile xe a'alosou Iesu mulai la Satani mutovonu. Anu mua'alo aloxo ne mukalu la mulai mua'aloxu xaixai noxou Iesu sou mupamauline'i ta mitema xe mulosie'i ta mitema lavulavu. Tei la ta molomolo noxou Iesu ilavusou Iesu laixe uasi, ia no mine ilo'a mixolu maxuveeni la sou ane'i misoko sou milavusou laixe. Ia ane'i ane imasaxau Iesu uasi ne tane'i masuau mo i'oxonu masuanu. Xe no anu mautunu ta tamei sou ukalusou a'alo, la mua'aloxu mii ma'ia muxali noxou Iesu no anu voxo kalukaluxusou no lialia 'o. Mii mutila ane ta mitema mivau musoli xe mililixu teitexi no ovu valautu ilou voxo sou Anu mutulu mumauli la.

A'alo muai no nano aloxo 'o

A'alo laixe musokou 1:1-13
Xaixai noxou Iesu ne Xalilaia 1:14–9:50
Iesu mulutu ne Xalilaia sou mulai ne Ielusalemu 10:1-52
Voxo kaluxusou noxou Iesu xe mii ma'ia muxali no ale ne Ielusalemu 11:1–15:47
A'alosou Iesu mutulu no anu soli 16:1-8
Iesu mupalapala'a xe mukalu la mulivu mulai teitexi 16:9-20

Ioanesi Mua'aloxu Vaikala
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Ioa 1:19-28)

1 Tava'u a'alo laixe sou Iesu Kalisito, Lataua 'Olu ne, Anu muxali tatei aloxo 'o.
2 ✡Aisaia, itema sou palomatana ne, anu mukaukavu aloxo 'o,
"Ngalomu, eni apalusou itema vile sou upala'alixu vaikala noxilo
mo uuli noxine sou upaipounu vote'isine."
3 ✡"Itema vile u'ava'ava no xalee lia vitanisi aloxo 'o,
'Ngalalaxiinu vote'isou IAUE, mo ngamomosou kalumo.' "
4 ✡La sou itema e ualasou lexe Ioanesi ne, anu muxali no xalee lia vitanisi. Anu muvikala pekia'u mulai noxi'a ta mitema lexe ixiu opone'i, mo sou anu u'ulosi'a. La sou Lataua uxiu tumalouu 'ili'ilixo masumasua noxi'a ne.
5 Ta mitema sou xalee lia tila ne Iutaia mo tuala tila ne Ielusalemu ne, mine'e noxou mukalusi, sou mivikala lamana no anu 'ili'ilixone'i vilevilesi, la sou anu Ioanesi mu'ulosi'a no lexa ne Ioridani.
6 ✡Ioanesi ne, musakii kameli laxusou sou mutaluxu vasimolu xe muutupokoxu no anu bulumakau sosou. 'Ani'anixu ane musia'e taula ilou unuxu lexaxu.
7 ✡Anu muvikala aloxo 'o, "Eni euli 'o, ia Anu ane uili'i noxilo ne, Anu xaviinu muuli noxilo mo eni amomomo sou alulusou lamotasou siovexu tava'u uasi. Xo eni amitema vitanisi.
8 Eni a'ulosinge no anu lexasi, ia Anu u'ulosinge no anu Uleenu Tavuna."

✡ **1:2:** Mal 3:1 ✡ **1:3:** Ais 40:3 ✡ **1:4:** Apo 13:24; 19:4 ✡ **1:6:** 2Ta 1:8; Mat 11:8 ✡ **1:7:** Apo 13:25

Ioanesi Mu'ulosou Iesu Mukalu, La sou Tovotovo Muxali Noxou (Mat 3:13–4:11; Luk 3:21-22)

9 No anu imamaa ane ne, la Iesu mu'umesou tualasou ne Naseleti no xalee lia tila ne
Xalilaia sou mununa muxali no lexa ne Ioridani. La sou Ioanesi mu'ulosou.
10 Xe mu'ulo mukalu ia muxali mutelo no lexa loxo'u, la alaxu vilesisi, mumaisou
opo loxotolo mukisi la Uleenu muvava mulu'e loxo ngiala kuau sou muxolu noxou.
11 ✡La mulomusou 'ava molu no opo loxotolo, muvikala aloxo 'o, "Eni 'alixeni ane
nini, amasaxaine misevile mo opoleli mu'osasine misevile."
12 Xe alaxu vilesisi 'o, la Uleenu Tavuna mulutulixu sou mulailixu no xalee lia
vitanisi.
13 ✡Mulai muxolu ane voxo mavulovexa tami'a, la Satani mutovonu. Mulai ilo'a ta
mimii iouiou ane ta vova mixolu ane, ia ta angelo mine'e sou misaxila'u.

Iesu Mu'avali'a ta Molomolou (Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)

14 ✡Xe ili'i no voxo ane ane'i mitetelisou Ioanesi sou milai mi'unalailixu mo mitatuxu
no taasou navunavu, la Iesu mulivu muto'o ne Xalilaia sou mua'aloxu a'alo laixe
noxou Lataua,
15 ✡la muvikala aloxo 'o, "Voxo ane ne a muxali 'o, mo saxisaxila'u noxou Lataua a
mune'e 'alai mukalu. Ngaxiu opongengi mo ngamuxamuxaxu tangengi no anu a'alo
laixe noxou Lataua."
16 No voxo vile, la Iesu mumuamua'i no pa'umolu kupa ne Xalilaia, la mumaisou
itema vile ualasou lexe Saimoni ilou vimou Andeleasi ikakae, xo ane'i ilou ta mitema
sou ikaene'i ta sinana.
17 Xe muavuti la muvikalane'i ilou aloxo 'o, "Ngane'e mo ngamulileli, mo sou eni
alosinge lavulavu sou ngalapune'i ta mitema."
18 Xe alaxu vilesisi 'o, la ilou mi'umesou kaexa'a mukalusi muai ne, ia ilou milutu
sou mimulinu.
19 Xe mulutu sou mumuamua'i musuku mulai sevile la, la mumaisi'a Iakovo ilou
vimou Ioanesi ioloonu kaexa'a ilou.
20 La uvoovoxo la uasi. Muavuti sou mu'avali'a ilou la. Xe ilou miavuti la mi'umesou
mami'a Sevetaio ilo'a ta mitema sou xaixai noxou no uaxa ne, ia ane'i ilou milutu sou
mimulinu Iesu.

Iesu Mukusau Uleenu Vile Masua Muxolu Noxou Itema Vile (Luk 4:31-37)

21 Ane'i milutu sou milai no tuala ne Kapenaumu. Mixali mixolu, la anu voxo
Tavuna muxalisi'a. La sou Iesu mu'unalai no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia sou musoko
mulosi'a ta mitema lavulavu.
22 ✡Xe ta mitema milomusou vaivaikala noxou, la mikuluke misevile. Xo Anu
mulosi'a lavulavu ne loxo itema vile tatila vaikalau, ia loxo vaikala noxi'a ta mitema
sou lapuloto uasi.
23 Alaxu vilesisi 'o, la itema vile no nixi no taiine'i ne, uleenu vile masua muxoo
noxou, la muavuti sou mu'ava aloxo 'o,
24 ✡"Iesu, nini itema sie Nasaleti. Nene'e 'o sou na'oxonu ma'ia noxixe? Nene'e 'o
sou lexe nakalusixe? Eni elavu lexe nini itema e Lataua musosovosine lexe nini Anu
na'u 'ole ane."
25 Xe Iesu mulomu aloxo ne, la muavuti sou mukaitolonu aloxo 'o, "Naxolu tasiau!
Mo naxexesou itema ne!"
26 ✡Xe uleenu masua ne, muavuti la mu'umu'umunu itema ne xe muungaunga, la
sou muxexesou.
27 Xe ta mitema mimalei aloxo ne, la mikuluke la mitalitali'isi'a ngatongato'o aloxo
'o, "Nenge mii ma'ia ane muxali loxo 'o? Nenge telavu lexe lavulavu noxou ne,

---

✡ **1:11:** Lex 2:7; Ais 42:1; Mat 12:18; Mak 9:7 ✡ **1:13:** Lex 91:11-13 ✡ **1:14:** Mak 6:17 ✡ **1:15:** Mat 3:2 ✡ **1:22:** Mat 7:28-29 ✡ **1:24:** Mak 5:7 ✡ **1:26:** Mak 9:26

mii alavua mo Anu xaviinu misevile. Xo Anu mupalusiʹa ta uleenu masua ʹo la milomuxusi.”
28 ✡Alaxu vilesisi ʹo, la aʹalo sou Iesu ne milai miaʹaloxu no xalee lia tila ne Xalilaia mukalusi.

Iesu Mupamaulineʹi ta Mitema Tavuʹalo
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

29 Xe milaa miuatu no taasou lalotu noxiʹa ta Iutaia ne, la milai avilesi no tani noxou Saimoni ilou Andeleasi. Iakovo ilou Ioanesi kalumo ne mimulinu sou iloʹa milai.
30 Milai mixali, la Saimoni leuanu ne a iai no luu, xo pipiena muʹoxone la vasimele ialuxu. Alaxu vilesisi, la mivikalanu Iesu lexe ane mipipiena.
31 Xe Anu muavuti la mulai noxie sou mukasi vaxa no avole, io sou mutulusie. Xe pipiena ne muxexesie, la sou ane mitulu sou mixutuxuxaʹa laʹilali.
32 Xe no ʹoloʹolovoxo no mine aso uluʹelai, la ta mitema minoʹa aneʹi ane vovolea iouiou muʹoxoneʹi mo aneʹi ane ta uleenu masumasua mixoo noxiʹa sou mineʹeneʹi noxou.
33 Ta mitema no tuala ane ne, mineʹe mukalusi mole no ale no aitengaxu tani ne aneʹisi.
34 ✡La sou Anu mupamaulineʹi aneʹi tavuʹalo e vovolea iouiou muʹoxoneʹi ne, xe mukusaiʹa ta uleenu masua noxiʹa xalee seʹi. Ia ta uleenu masua ne milavusou Iesu, la sou Iesu iou muvaxa noxiʹa la muvikalaneʹi lexe mamu sou ivivikala lexe Anu ʹei.

Iesu Mulinga Mulai Noxou Momu

35 ✡Xe no kakau no mine lamana upau lailaixe uao, la Iesu mulaa sou mulai mulinga no xalee tani vile e ta mitema seʹi ixolu no anu uasi.
36 La sou Saimoni iloʹa ta menexu, milutu sou milai mikamulinu.
37 Xe mixalisou la mivikalanu aloxo ʹo, “Ta mitema te tavuʹalo ʹa ikakamulineni!”
38 Xe Anu muavuti la muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Ioxe, nengeʹa talai no xalee tuala seʹi ane uxolu se ʹalaʹalai. Xo eni emasaxa lexe aaʹaloxu aʹalo noxou Lataua noxiʹa kalumo. Xo xaixai e eni eneʹe sou lexe aʹoxonu ane.”
39 ✡La sou Anu muxixaoxao no xalexalee tuatuala no nano no xalee lia tila ne Xalilaia sou muaʹalo no taasou lalotu noxiʹa ta Iutaia xe mukusaiʹa ta uleenu ta masumasua e mixolu noxiʹa ta mitema.

Iesu Mupamaulinu Itema E Vulukali Muʹoxonu
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Xe iliʹi, la itema vile vulukali muʹoxonu ne, muneʹe noxou Iesu la muxolaʹu tavaʹu voʹuxu mo mutangatulu no talaxu ka mulinga xaviinu sou lexe upamaulinu. La sou muvikalanu aloxo ʹo, “Lexe nini nemasaxa, la napamaulileli mo eni axali malemalenga no iou Lataua.”
41 La sou Iesu tanuxu misevile la mukasi vaxa no vasimolu la muvikalanu aloxo ʹo, “Eni emasaxa lexe nini naxali malemalenga.”
42 Xe alaxu vilesisi ʹo, la vulukali ne muxexesou avile, mole anu malemalenga.
43 Xe Iesu muavuti la mupalusou mupasipaa mulai, la mulosou vaikala pekiaʹu aloxo ʹo,
44 ✡ “Nalai, ia umomomo sou naaʹalou evile no anu mii ane eni eʹoxonu noxine ʹo uasi manina. Ia nalai namaxainesi noxiʹa ta ailiʹi mo nalosiʹa mii ane ulai noxou Lataua loxo Mosesi mulemolu sou napalaʹalixu lexe nini nexali malemalenga no iou Lataua mukalu. Mo sou ta mitema imaisou, la ilavu lexe nini ane vasimene laixe mukalu.”
45 Ia, itema ne ulomu ua. Mulai ne la muaʹaloiʹaxu ta mitema mii maʹia ane muxali noxou. Mole aʹalo ne, ta mitema no xalexalee tuatuala milomusou mukalu. Tavaʹu xo ta mitema milomusou aʹalo ka mineʹe noxou Iesu, la sou ane Iesu uʹunalai no tuala vile mo iou upalaʹa noxiʹa ta mitema la ua. Uxoxolu no ale no xalexalee tani ane evile uxolu

---

✡ **1:28:** Mat 4:24 ✡ **1:34:** Mak 3:10-12 ✡ **1:35:** Mat 14:23; Mak 6:46 ✡ **1:39:** Mat 4:23; 9:35 ✡ **1:44:** Liv 14:1-32

no anu uasi. Ia ta mitemasi ne, ilutu no xalexalee tuatuala va'ava'axu sou inene'e noxou ukalusi.

2

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Vasimolu Musoisoli
(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

1 Ioxe, voxo se'i mukalu, la Iesu mulivu mune'e ne Kapenaumu la, sou mulai muxolu
no tani vile. Xe ta mitema milavu aloxo ne,
2 la mixali mipita no nano no tani ne, mole tani ne mu'ana'ana mo no ale no aitenga
ne, tani mutomu manina. Mine'e sou Anu mua'a'aloi'a no anu vaikala noxou Lataua.
3 Mine'e la ta mitema tami'a noxi'a mitavulenu itema vile ne vasimolu musoisoli
mukalu mo umomomo sou umuamua'i uasi.
4 Tava'u xo ta mitema te tavu'alo e mine'e mixali ne, la tani mutomu mukalu. La
ane'i imomomo sou imuamua'ilixu ulai noxou Iesu uasi. La sou mitelailixu no tani e
Iesu muxolu no anu ne laxa'u ka mi'elixu taxa mumomomo noxou itema ne io, sou
mitaloxolixu ilou luusou e muai no anu mulu'e noxou Iesu.
5 Xe Iesu mumaisou mii ane ta mitema tami'a ne mi'oxo noxou menexi'a ne, la Anu
mulavu lexe ane'i mimuxamuxaxu tane'i maninasou. La sou muavuti la muvikalanu
itema e vasimolu musoisoli ne aloxo 'o, "Vivilo, eni exiu tumalilou 'ili'ilixo masumasua
noxine ne."
6 No voxo ane ne, la ta mitema sou lapuloto se'i a italupexa ne, la milomusou Iesu
muvikalanu itema ne, la xavutalai'a muvikala lexe,
7 "Loxovaa ane itema 'o mu'oxonu vaikala ane loxo 'o? Anu muvikala masua mulai
noxou Lataua ne. 'Ei ane umomomo sou uxiu tumalouu 'ili'ilixo masumasua o? E,
Lataua anusisi!"
8 Alaxu vilesisi 'o, la Iesu uleenu mulavusou xavutalai'a. La sou Anu mutali'isi'a
aloxo 'o, "Loxovaa ane ngingi ngexavutala piena no anu mimii ane 'o?
9 Vaikala anevaa ane laixe sou eni alemolu ulai noxou itema e vasimolu musoisoli,
sou lexe eni amaxa'u xavi noxilo? Eni avikalanu lexe 'ili'ilixo masumasua noxou a
exiu tumalilou ne, uasi? Eni avikalanu lexe utavulenu mo'esou mo ulai?
10 Mo sou ngingi ngalavu lexe Itema 'Olu ne, Anu muno'u xavi kalumo sou uxaxai
no lia 'o sou uxiunu tumalouu 'ili'ilixo ane masumasua." Xe muavuti la muvikalanu
itema e muai no mo'esou ne aloxo 'o,
11 "Avikalaneni, natulu mo nano'u mo'esine mo nalai no taasine."
12 Xe itema muavauti no lia 'o, la mutulu sou muno'u mo'esou alaxu vilesisi, la
mulaa muuatu no ie'i ane'i latala ne, sou mulai. Ane'i latala ne, mimaisou la mikuluke
manina la mi'itinu Lataua ualasou. Mivikala aloxo 'o, "Nexi talavusou tamaisou mii
vile loxo 'o tatei uasi!"

Iesu Mu'avalou Levi
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 Xe ili'i, la Iesu mulivu sou mulai no kupa pa'umolu ne Xalilaia la. La ta mitema
tavu'alo mine'e mixali noxou, la Anu muavuti sou mua'aloi'a no anu vaikala noxou
Lataua.
14 Xe mumuamua'i musuku mulai, la mumaisou itema vile ualasou lexe Levi, e
Alipaio 'olu uxoxolu no nano no tani ane ta mitema i'una xe iuatu no xalee lia tila
ne Xalilaia, la ilea lamoli no anu, la mu'avalou aloxo 'o, "Nane'e mo namulileli." La
sou Levi muavuti sou mumulinu.
15 Ilou milai mixali no taasou Levi, la sou ane'i ilo'a Iesu mixolu sou mi'ani. Se'i
noxi'a ne, ane'i ta mitema sou itaxusou lamoli mose'i ane'i ta mitema sou ilavusou
i'oxonu 'ilixo masumasua misevile xe ta molomolou Iesu kalumo. Ane'i ta mitema
ane aloxo ne, tavu'alo noxi'a ilavusou imulinu Iesu utotomu.
16 ✡Xe ta mitema sou lapuloto, ane'i ta Palisaio mimaisou Iesu ilo'a ta mitema ane
ilavusou i'oxonu 'ilixo ane masumasua mo ta mitema sou itaxusou lamoli i'ani ipita

✡ **2:16:** Mat 11:19

loxo ne, la mitaliˈisiˈa ta molomolou Iesu aloxo ˈo, “Loxovaa ane Anu iloˈa ta mitema sou itaxusou lamoli mo ta mitema ane ilavusou iˈoxonu ˈilixo masumasua iˈani ipita loxo ne?”
17 Xe anu Iesu mulomu aloxo ne, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Itema e pipiena uˈoxonu uasi ne, umomomo sou ulai umaisou itema sou pamauli uasi. Ia itema ane pipiena uˈoxonusi, anu ulai umaisou itema sou pamauli. Anu aloxo ne, la sou eni eneˈe ˈo sou aˈaveliˈa ta mitema mulapu uasi, eni eneˈe ˈo sou aˈaveliˈa ta mitema ane ilavusou iˈoxonu ˈilixo masumasua.”

Talitaliˈisou Pelemu
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

18 Alaxu vile, la ta molomolou Ioanesi xe noxiˈa ta Palisaio ipepelemu. La sou ta mitema seˈi mineˈe noxou Iesu, la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Loxovaa la ta molomolou Ioanesi mo noxiˈa ta Palisaio a ipepelemu, ia ta noxine uasi ˈo?”
19 Xe Anu muavuti la mukolinu taliˈiiˈa aloxo ˈo, “Ia xo lexe, itema vile utaulaˈi alavua loxo vaimomo ˈo, la ta minuminu e mineˈe sou mimaisouxu taulaˈixu ne, umomomo sou ipelemu? Uasi, aneˈi iˈani. Voxo ane anu itema e utaulaˈi a iloˈa ixoxolu ne ˈo, la aneˈi umomomo sou ipelemu sou laˈilali uasi.
20 Ia lexe no voxo ane aneˈi inoˈu itema e mutaulaˈi alavua ulai, ia iloˈa ixolu la uasi, la sou no voxo ane ne, aneˈi ipelemu sou iˈou laˈilali ua.
21 Itema vile umomomo sou unoˈu lavalava xasixu sevile alavua, ka ulai usimenu vaxa no anu ane mamuxanu mukakaa ne uasi. Xo lexe anu uˈoxo aloxo ne, xe lavalava xasixu alavua ne utaxulapu la ukakaa lavalava ane mamuxanu ne uˈokinu la.
22 Mo itema vile umomomo sou utau uaini alavua uˈuna no anu uaini vexasou ane mamuxanu uasi. Xo lexe anu uˈoxo aloxo ne, la uaini ne upaunoxu vexasou mamuxanu, la uaini ilou vexasou ne masua avile. Uasi, anu utau uaini alavua ne, uˈuna no anu vexasou alavuasi.”

Miˈelexu Ame Temanu no Voxo Tavuna
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 No voxo Tavuna vile, la Iesu iloˈa ta molomolou milai mimuamuaˈi no nano no xai sou ame. Iloˈa mimuamuaˈi milalai, la ta molomolou misoko sou miˈelexu ame temanu seˈi.
24 ✡Xe ta Palisaio mimaisiˈa la mitaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Ae, loxovaa ane ta molomolomeni ˈo miˈoxonu ˈilixo ane umomomo sou taˈoxonu uasi no voxo Tavuna loxo ˈo?”
25 ✡Xe Anu muavuti la mukolinu taliˈiiˈa aloxo ˈo, “Xo loxovaa, ngaitisou aˈalo sou Deviti iloˈa ta mitema noxou uasi? Aneˈi xaˈa laˈilali sou inoˈu uasi xe misolixaˈa, la miˈoxo maˈi?
26 ✡No tauu ie ane itema vile ualasou lexe Aviata muxolu loxo kisiˈa ta ailiˈi, la anu Deviti ne mulai muˈunalai no taasou Lataua ne, sou munoˈu laˈilali noxou Lataua sou iloˈa ta mitemau minoˈu. Laˈilali ane ne, umomomo sou ta mitema vitanisi iˈou uasi. Ta ailiˈi aloxo Aviata ne, imomomo sou iˈou.”
27 ✡Xe muavuti la muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Voxo Tavuna ne, Lataua musosovosou sou usuˈulineˈi ta mitema, ia sou ta mitema isuˈulinu voxo Tavuna uasi.
28 La sou Itema ˈOlusi ne, Anu mutila manina misevile no anu voxo Tavuna ne.”

3

Iesu Mupamaulinu Itema E Avolu Musoisoli (Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Xe alaxu vile la, la Iesu mulai muˈunalai no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia. La itema vile avolu musoli ne ˈa, iloˈa ixoxolu no nano.
2 Ta mitema seˈi noxiˈa ne, ikakamuli voteˈi sou itulusou Iesu no anu vaivaikala. Aneˈi mineˈe sou iutiou sou imalei lexe anu upamaulinu itema ne no voxo Tavuna ne.

✡ **2:24:** Lap 23:25 ✡ **2:25:** 1Sa 21:1-6 ✡ **2:26:** Liv 24:5-9 ✡ **2:27:** Lap 5:14

3 Xe Iesu muavuti la muvikala itema e avolu musoisoli ne aloxo ʼo, “Naneʼe mo natulu
no talaxaʼa ta mitema latala ʼo.”
4 ✡Xe itema ne, muneʼe mutulu mukalu la Iesu mutaliʼisiʼa ta mitema ne aloxo ʼo,
“Voteʼi anevaa ane laixe sou tamulinu lapuloto sou voxo Tavuna ʼo? Anu laixe sou
taʼoxonu ʼilixo laixe, uasi? Laixe sou taʼoxonu ʼilixo masua? Anu laixe sou tapamauli
itema, uasi? Laixe sou tavaʼu itema usoli?” Anu mutaliʼisiʼa aloxo ne, ia aneʼi ivikala
vile uasi, mixolu tasiausi.
5 Xe Anu laʼiaxu, la iou muitisiʼa mukalusi. Io tanu liliʼa misevile xo aneʼi oponeʼi
pekiaʼu, la sou muvikalanu itema ne aloxo ʼo, “Namexiinu avone uuatu!” Xe anu
mumexii avolu muuatu la avolu ne muxali laixe la.
6 ✡Xe alaxu vilesisi ʼo, la ta Palisaio miavuti milaalaa sou milai iloʼa ta mitema noxou
Elodesi mipita sou mivivikala sou ikamuli voteʼi sou itetelisou Iesu sou ivau.

Ta Mitema Tavuʼalo Mipita no Kupa Paʼumolu

7 Xe Iesu muavuti la iloʼa ta molomolo noxou ne, misuku no tuala ane ne, sou milai
loxo no kupa ne Xalilaia. La ta mitema sie Xalilaia tavuʼalo misevile mimulinu.
8 Ta mitema milomusou aʼalosou xaixai e Anu muʼoxonu, la tavuʼalo misevile mineʼe
mixali noxou. Meʼa loxo ne Iutaia mo ne Ielusalemu mo ne Idumaia mo no xalee lia
mulai loxo taxisaʼisie lexa ne Ioridani ia xalee vile ne. Xe ta mitema tavuʼalo mixolu
ʼalaʼalai no tuala ne Taia ilee Saidoni ne mineʼe mukalusi.
9 Tavaʼu xo ta mitema tavuʼalo misevile minaneʼe, la Anu muvikalaneʼi ta molomolou
lexe inoʼu uaxa vile sou uneʼe uai lumamo sou Anu utelai uxolu no anu. Xo mamu lexe
aneʼi ineʼe ipita la isounu.
10 ✡Xo Anu mupamaulineʼi ta mitema tavuʼalo, la sou aneʼi ane pipiena iouiou
muʼoxoneʼi ne, isousouneʼi ta menexiʼa sou ikasou.
11 ✡Xe aneʼi ane ta uleenu masua ixoo noxiʼa imaisou Iesu, la itangatulu uluʼelai no
tavaʼu, io sou iʼava aloxo ʼo, “Nini ʼo ne, nini Lataua ʼOlu manina.”
12 ✡Ia Anu Iesu muvikala pekiaʼu mulai noxiʼa lexe mamu sou ilai ivikala lamana
lexe Anu ʼei manina.

Iesu Musosovosiʼa ta Mitema sou Xaixai Noxou
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Xe iliʼi, la Iesu mutelai no laxaʼilu vile sou muʼaliʼa aneʼi ta mitema ane anu
mumasaxaiʼa, la sou aneʼi mineʼe mixali noxou.
14 Anu muʼaliʼa mavulovexa vile mo mulelia tamei, la sou mumoxoʼa lexe aneʼi
ta mitema sou xaixai noxou, sou lexe ixoo ʼalai noxou mo Anu upalupalusiʼa ilai no
tuatuala sou iaʼaloxu vaikala noxou Lataua,
15 mo ulosiʼa xavi kalumo sou ikusaiʼa ta uleenu masua.
16 ✡Aneʼi e mavulovexa vile mo mulelia tamei Anu musosovosiʼa ne, ualaualasiʼa
aloxo ʼo. Vile noxiʼa ane Saimoni e Iesu mumoxoʼu ualasou vile lexe Pita.
17 ✡Xe tameisiʼa ilou tatalusiʼa ane Iakovo, ilou vimou Ioanesi e Sevetaio ta ʼolu. Iesu
mumoxoʼa ilou kalumo lexe Voanelexesi. Uala ane ne, laaxu lexe Leleʼe ta ʼolu.
18 Xe seʼi noxiʼa ane Andeleasi mo Pilipi mo Vatolomaio mo Mataio ilou Tomasi
mo Iakovo e Alipaio ʼolu mo Tataio mo Saimoni anu itema vile noxiʼa ta mitema ane
ixavutala lexe aneʼi meʼa isaxilaʼu tualasiʼa,
19 mo Iudasi Isikarioti, anu e muʼitalonu Iesu no avoʼa ta mitema sou mivau.

Iesu Xe Velesevulu
(Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

20 Xe Iesu mulivu muneʼe sou muʼunalai no tani la, la ta mitema tapiena misevile
mineʼe mipita noxou, la mole anu iloʼa ta molomolo noxou ne, umomomo sou iʼani la
ua.

✡ **3:4:** Luk 14:3 ✡ **3:6:** Mat 22:15-16 ✡ **3:10:** Mat 14:36 ✡ **3:11:** Luk 4:41 ✡ **3:12:** Mak 1:34 ✡ **3:16:** Ioa 1:42 ✡ **3:17:** Luk 9:54

21 Xe ta minuminu milomusou aˈalosou xaixai e Anu muˈoxoˈoxonu ne, la milutu mineˈe mixali noxou sou lexe ilivulixu. Xo ta mitema mivikala lexe Anu muxovulaulau.
22 ✡Xe ta mitema sou lapuloto meˈa loxo ne Ielusalemu mitoˈo mixali, la mivikala lexe, “Velesevulu ane uxolu noxou ne, la sou ane anu ukukusaiˈa ta uleenu masua no anu xavi noxou ne. Xo anu Velesevulu ne, anu tila noxiˈa ta uleenu masua ane.”
23 Xe Iesu muavuti la muˈavaliˈa mineˈe noxou sou muvikalaneˈi no anu vaikala latilovo seˈi aloxo ˈo, “Loxovaa, Satani umomomo sou ukusau Satani?
24 Xe lexe tuala vile ta mitema sou ikalikalipalaneˈi sou iˈotoˈoto ngatongatoˈo noxiˈa, la tuala ne umomomo sou utulu pekiaˈu uasi.
25 Mo lexe tani vile ta mitemasou kalumo ne ikalikalipalaneˈi sou iˈotoˈoto ngatongatoˈo noxiˈa, la ta mitema sou tani ane ne, xoluxoluxaˈa ne laixe uasi.
26 Ia lexe Satani ne, iloˈa ta mitemau iˈotoˈoto mo ikalipala la anu xaviinu uasisi.
27 Mo anu manina lexe itema vile umasaxa sou uˈunalai no taasou itema sou xavi vile sou unoˈu miumiu, la anu laixe lexe anu usakisakiinu itema sou xavi ne tei o, ka sou anu uˈunalai sou upakali itema ne miumiu.”
28 Xe Iesu muvikala aloxo ne mukalu, la muavuti sou muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Eni avikalangengi manina musuku aloxo ˈo, Lataua umomomo sou uxiu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua mo vaivaikala masumasua noxiˈa ta mitema ulai noxou.
29 Ia, anu ane uvikala masua ulai noxou Uleenu Tavuna ne, la Lataua umomomo sou uxiu tumalou vaimomo ˈo mo iliˈi uasisi manina. Susu noxou ne, uxolu avilesi.”
30 Iesu muvivikala mulai noxiˈa aloxo ne, xo aneˈi mivikala lexe uleenu masua vile ane uxolu noxou.

Iesu Nenu Iloˈa ta Vimovimou
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 ✡Iesu uvivikalaneˈi ta mitema aloxo ne, ia nenu iloˈa ta vimovimou mineˈe mo a itutulu no ale no tani e Anu uxoxolu no anu ne. Mineˈe mitulu ane no ale nesi, ia mipalusou itema vile sou uˈavalou lexe uneˈe noxiˈa.
32 Ta mitema tavuˈalo te mineˈe mitaˈolu mixaliliiou ne a ixoxolu no lia, ia mivikalanu lexe, “Nenine iloˈa ta vivine a ikakamulineni, mo a itutulu no ale.”
33 Xe Anu muavuti la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “ˈEi ane nenilo iloˈa ta vivilo ne?”
34 La muavuti sou iou muitisiˈa ta mitema e itataˈolu ixaliliiou ne ka muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngamaisou, nenilo iloˈa ta vivilo aneˈi ˈa.
35 Aneˈi ane lexe imulinu masaxa noxou Lataua, la eni nenilo mo vivilo mulu ilee vivilo sema ane.”

4

Vaikala Latilovo sou Itema Usuˈa Ovu Ngiaxu
(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 ✡Xe iliˈi, la Iesu musukusou tuala mo tani e Anu muxoxolu no anu ne, io Anu musuku mulai no kupa ne Xalilaia sou musoko sou ulosieixu ta mitema lavulavu la. La ta mitema tavuˈalo misevile mineˈe mixali noxou mole mitaataasou, la sou Anu muiliˈe mutelai no uaxa sou mutalupexa no anu, ia ta mitema mitaˈolu no nano no kupa paˈumolu.
2 ✡Mulosiˈa lavulavu no anu mii piena misevile. Lavulavu ane Anu mulosiˈa ne, anu mulailixu no anu vaikala latilovo mukalusi. No nano no anu vaikala noxou ne, Anu muvikala aloxo ˈo,
3 “Ngalomu! Itema vile mulai no xaixu sou usuˈanu ovu ngiaxu,
4 la seˈi mulapalapau no voteˈi, la ta ngiala mineˈe miˈou mukalusi.
5 Xe seˈi mulapalapau no lia lavolavoˈo, la mupau palea xo lia ne muxolu se teitexisi.
6 Ia aso muiei, la muxalo alaxu vilesisi xo uliˈuliˈu ulai no lia manina uasi.

✡ **3:22:** Mat 9:34; 10:25 ✡ **3:31:** Mak 6:3; Ioa 2:12; Apo 1:14 ✡ **4:1:** Mak 3:7-9; Luk 5:1-3 ✡ **4:2:** Mat 13:34; Mak 4:33-34

7 Seʹi mulapalapau muluʹe no xuxua tanutanu, xe muleme la xuxua ne
mukupokuponu mole unenеʹa ua.
8 Xe seʹi ne, mulapalapau muluʹe no lia ane laixe, la muleme muxali tila sou
munenеʹa. Seʹi muxalixu ngiaxu mavulovexa tatalu, xe seʹi itemaxu tatalu xe seʹi la
itemaxu taʹuve.”
9 Iesu muvivikala latilovo mulai noxiʹa ta mitema aloxo ne xe mukalu, la sou Anu
muvikalaneʹi aloxo ʹo la, “Itema ane anu mulavu lexe anu sangalou a uxoxolu sou
ululomu no anu, la laixe lexe anu ulomusou vaikala ane ne no anu.”
10 Ta mitema milailai mukalu, ia Iesusi iloʹa aneʹi e mavulovexa vile mo mulelia
tamei xe ta mitema seʹi e iloʹa ixoxolu ne, mineʹe noxou sou mitaliʹisou lexe tavaʹu
loxovaa la sou anu uvikala no anu vaikala latilovosi.
11 La sou Anu muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Ngingi ne, Lataua mulosiengixu laaxu vaikala
mutalume sou saxisaxilaʹu noxou. Ia ta mitema vaʹaxu ilomusou vaivaikala latala ne
no anu vaikala latilovosi.
12 ✡Mo sou,
‘aneʹi imamalei ia imaisou mii vile uasi,
mo ililomu ia ilavusou mii vile uasi,
mo ixiunu oponеʹi sou Lataua uxiu tumalouu ʹiliʹilixo masua noxiʹa uasi!’ ”
13 Xe Anu muavuti la muvikalaneʹi aloxo ʹo la, “Vaikala latilovo e eni elemolu ʹo,
ulamana no xavutalamengi uasi? Ngingi ngaʹoxo aloxo ne, la ngalavu no anu vaikala
latilovo seʹi laaxu a loxovaa?
14 Vaikala latilovo e eni elemolu ʹo, anu laaxu aloxo ʹo. Itema sou xai e musuʹanu
ovu ngiaxu ne, anu musuʹanu vaikala noxou Lataua.
15 Vaikala ane anu musuʹanu xe mulapau no voteʹi ne, anu aloxo ta mitema ane
milomusou vaikala noxou Lataua, ia Satani muneʹe muxexenu vaikala ane Lataua
mutounu no oponеʹi alaxu vilesisi.
16 Xe vaikala ane anu musuʹanu xe mulapau no lia ane lavolavoʹo ne, anu aloxo ta
mitema ane ilomusou vaikala noxou Lataua la ipasipaa sou inoʹu xe iʹosasou.
17 Ia tavaʹu xo uliʹuliʹa uasi, la vaikala ne uxoo maxuveni uasi. Xe no voxo ane loxo
tuʹutuʹumaxu seʹi uxali noxiʹa xo aneʹi minoʹu Lataua vaikalau no oponеʹi, la aneʹi
ilapau alaxu vilesisi.
18 Xe vaikala ane anu musuʹanu xe mulapau no xuxua tanu ne, anu loxo ta mitema
ane ilomusou vaikala noxou Lataua ne,
19 ✡ia aneʹi ixavutala piena no anu mauli ilou xoluxolu no lia ʹo, mo imasaxa lexe iʹa
lavuluti piena mo oponеʹi uisuisuxu mimii iouiou, la sou anu mimii ane ne uvaʹusou
vaikalau Lataua la unenеʹa uasi.
20 Ia vaikala ane musuʹanu xe mulapau no lia ane laixe ne, anu loxo ta mitema ane
ilomusou vaikala noxou Lataua, la inoʹu mo itetelisou la inenеʹa. Seʹi muxalixu ngiaxu
mavulovexa tatalu, xe seʹi itemaxu tatalu, xe seʹi la itemaxu taʹuve.”

Telu Utulu Teitexi no Valovalosou sou Ukaa
(Luk 8:16-18)

21 ✡Xe Anu muavuti la muvikalaneʹi aloxo ʹo la, “Loxovaa, ngingi nganeʹenu telu sou
ngatalumeiou no anu pupuni? Mo ngamulaxu no luu laaxu? Uasi, ngatulusou teitexi
no valovalosou sou ukaa.
22 ✡Xo mii maʹia ane mutalume ne, ulai iliʹi la upalaʹa. Xe mii maʹia ane misuʹasou
mo mitalumeiou ne, ulai iliʹi la upalaʹa.
23 Lexe itema ane mulavu lexe anu sangalou a uxolu sou anu ululomu no anu, la
laixe lexe anu ulomusou vaikala ane ne no anu.”

✡ **4:12:** Ais 6:9-10; Apo 28:26-27 ✡ **4:19:** Mat 19:23-24 ✡ **4:21:** Mat 5:15; Luk 11:33 ✡ **4:22:** Mat 10:26; Luk 12:2

24 ✡Anu musolonu sou muvikalane'i aloxo 'o la, “Vaikala ma'ia ane ngalomusou ne,
ngalomusou laixe mo ngaxavutala no anu laixe. Mo mii ma'ia ane ngingi ngalosi'a ta
mitema ne, ulai ili'i la ikolinu sou ilosinge, mo ilosinge se'i uai utelo no latanu la.
25 ✡Xe 'ei ane iu mimii tavu'alo uai, la ilosou se'i uai utelo no latanu la. Ia 'ei ane iu
mimii se kitu'asi, la ixexeenu noxou.

Vaikala Latilovo sou Ame Ngiaxu Muleme Laixe

26 Xe muavuti la muvikalane'i aloxo 'o la, “Saxisaxila'u noxou Lataua ne, anu aloxo
itema vile utapunu ame ngiaxu no lia.
27 No 'olovoxo, la anu uai xe no kakau la anu utulu sou u'oxonu xaixai se'i no aso, ia
ame ngiaxu e anu mutapunu ne, mupau mo muleme. Ia anu itema ne ulavusou lexe
ame ngiaxu ne mupau mo muleme a loxovaa uasi.
28 Lia molusi mu'oxonu ame ngiaxu ne muleme, la sou munene'a. Ame ngiaxu ne
muleme, la sou mumuxaxu aiinu xe ngiangiaxu, xe ili'i la sou temanu.
29 ✡Ia ili'i xe anu lingamo, la sou anu itema ne ulai u'elexu sou upitanu xo voxosou
a muxali ne.”

Vaikala Latilovo sou Masitati
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Xe Iesu muavuti la muvikala aloxo 'o la, “Nenge talemolu saxisaxila'u noxou
Lataua lexe anu a loxo ma'ia mo tatilovosou no anu vaikala ma'ia?”
31 La sou muvikalane'i aloxo 'o, “Saxisaxila'u noxou Lataua ne, aloxo mii e ilemolu
lexe masitati ngiaxu. Masitati ne, ngiaxu kitu'a manina, itotou ulu'elai no lia tanu.
32 Ia loxo itounu xe uavuti utelo la uleme toxoxa'a misevile, la uuaulixu la'ilali iouiou
ane mitounu no xai ne. Avoavolu ne toxotoxoxa'a mo uialaiala ulai no ale mole ta
ngiala ine'e sou ita'ota'olu no maimaixu.”
33 Iesu muvikalane'ixu vaikala noxou Lataua no anu vaikala latilovo tavu'alo aloxo
'o ane mumomomo no 'a xavutalai'a.
34 Uvikalane'ixu vaikala vile vitanisi uasi, uvivikalane'i ne uvikalane'i no anu
vaikala latilovosi. Ia loxo anu ilo'a ta molomolo noxousi, la sou Anu ululusou
vaivaikala laaxu noxou ne laixe ukalusi ulai noxi'a.

Iesu Mukaitolonu Atume Toxoxa'a
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Xe no 'olo'olovoxo no voxo ane ne, la Anu muvikalane'i ta molomolo noxou aloxo
'o, “Nenge'a talai loxo no kupa xalee ane vile.”
36 Xe ta molomolo noxou ne, miavuti la mi'umesi'a ta mitema te mine'e mipita sou
milolomu vaivaikala noxou ne mixolu. Ia ane'i milai mitelo noxou Iesu no uaxa ane
Anu uxoo no anu. Uaxauaxa se'i kalumo a ilo'a milai no voxo ane ne.
37 Ilo'a milalai xoo xe ili'i, la atume toxoxa'a muxalisi'a, la xasi mu'oki'oki tani mole
lexa mu'unalai no uaxa tanu la 'ala'alai sou u'ana'ana.
38 Ia Iesu ne, mulai mutixala no anu tixalasou mo muai no uaxa ta'u. Xe ta molomolo
noxou miavuti, la mitulusou la mivikalanu aloxo 'o, “Itema sou ulosixe lavulavu,
nenge asou ta'uo'uo, loxovaa taneninenge uasi?”
39 Xe Anu muavuti la mutulu sou mukaitolonu atume ne, xe muvikalanu xasi lexe,
“Naxoo tasiau! Mo naai se'isisi!” La atume ne, tasiau xe xasi ne, muai se'isisi.
40 Xe muavuti la muvikalane'i ta molomolo noxou aloxo 'o, “Loxovaa ane ngingi
nge'ume malaxo loxo 'o? Loxovaa ngingi ngamuxamuxaxu tangengi noxilo uasi?”
41 Ia ane'i ne, mi'ume misevile mole itali'isi'a ngatongato'o lexe, “Itema ano 'o ne,
itema ma'i loxo 'o? La sou atume ilou xasi milomuxusi 'o!”

✡ **4:24:** Mat 7:2 ✡ **4:25:** Mat 13:12; 25:29; Luk 19:26 ✡ **4:29:** Ioe 3:13; Pal 14:15

5

Iesu Mukusau Uleenu Vile Masua Muxolu Noxou Itema Vile
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Ilo'a milalai xoo, xe milai mixali no kupa pa'umolu xalee vile, la milai mixali no
tuala ne Xelasene.
2 Xe Iesu muili'e muuatu no uaxa sou mulai no ale, la alaxu vilesisi sou itema vile
uleenu vile masua muxolu noxou mune'e sou mualaxu Iesu molu loxo no lousi'a ta
mitema.
3 Itema ne, ulavusou uxoxolu ane no lousi'a ta mitema, ia evile umomomo sou
usakisakiinu no anu lalae mixaloxu uasi manina.
4 Xo voxo se'i ane'i mitetelisou mo misakisakii avolu ilou tava'u no anu ne, ia anu
mulo'e ne la lalae mixaloxu ne muxotoxoto vitanisi no avolu ilou tava'u. Evile xaviinu
umomomo noxou sou utetelisou la uasi.
5 No 'olovoxo mo no aso ne, anu ulai uxoxolu ane no lousi'a ta mitema mo no
laxalaxa'ilu sou u'ava'ava, xe uxotoxotosou vasivasimolu no anu lavo'o anaanaxu.
6 Xe anu iou mulaiiou Iesu e uao no paxa o, la muiave mulai noxou. Mulai muxali
noxou sou mutangatulu mulu'elai no talaxu.
7-8 ✡Ia Iesu muvikalanu lexe, "Nini uleenu masua ane nexolu noxou itema 'o ne,
naxexee noxou!" Xe anu itema ne muavuti, la mu'ava toxoxa'a mulai noxou Iesu aloxo
'o, "Iesu, nini Lataua e muxolu teitexi manina 'Olu, nemasaxa lexe na'oxonu ma'ia
noxilo? Eni alingaine mo avikalaneni manina no iou Lataua lexe mamu sou na'oxole
masua loxo 'o."
9 Xe Iesu muavuti la mutali'isou aloxo 'o, "Ualasine loxovaa?" La sou anu mukolinu
lexe, "Eni ualasilo lexe Lexioni, xo nexi tavu'alo misevile."
10 Xe muavuti la mulinga pekia'u mulai noxou Iesu alaxu piena sou lexe mamu sou
upalusi'a ta uleenu masua ixexeesou tuala ane ne.
11 Ia ta memee la'oluxa'a vile toxoxa'a a i'ani'ani no laxa'ilu vile 'alai ne.
12 La sou ta uleenu masua ne, milinga pekia'u noxou Iesu aloxo 'o, "Napalusixe talai
noxi'a ta memee, ieni uvaxaixesi mo talai ta'aisi'a."
13 La sou mupelemasaxane'i ta uleenu masua ne sou mixexeesou itema ne. Ia
milai mi'aisi'a ta memee ne. Ta memee la'oluxa'a ne, itiitisi'a muxali loxo itemaxu
mavulovexa mavulovexa vile (2,000). Miia'uxu mulu'e no tava'u maea e no kupa
pa'umolu ne, la milu'e mi'uo'uo mole misoisoli mukalusi.
14 Ta mitema sou isaxisaxila'a ta memee ne, mimaisou mii ane ne la mi'ume'ume
sou milai mia'alo no tuala xe tuatuala ane muxoluxolu no pa'upa'umolu tuala ne. La
sou ta mitema sou tuatuala ne, mine'e sou mimaisou mii ma'ia ane muxali ne.
15 Mine'e xe mixali noxou Iesu, la mimaisou itema e Lexioni, ta uleenu masua
tavu'alo mi'aisou ne a mutokolomo mo a uxoxolu. Xavutalau ne, lamana ia
uxovulaulau la uasi. Ta motu mimaisou aloxo ne, la mimama'u misevile.
16 Ta mitema ane ane'i misaxila'a ta memee ne, mia'aloi'a ta mitema ane ne no anu
mii ma'ia ane muxali noxou itema e ta uleenu masua mixolu noxou ne, xe mii ma'ia
ane muxali noxi'a ta memee kalumo.
17 Xe ta mitema miavuti la mivikalanu Iesu pekia'u lexe Anu ulutu mo uxexesou
tualasi'a xalee ane ne.
18 Ioxe, Iesu asou utelai no uaxa, la itema e ta uleenu masua tavu'alo mixolu noxou
ne, mutali'isou pekia'u lexe anu umulinu mo ilou ilai.
19 Ia Iesu umasaxa uasi, la muvikalanu lexe, "Nalai no tualasine mo nalai noxi'a ta
minemineni mo naa'aloi'axu mimii latala ane Tila tanuxene la mu'oxonu noxine."
20 La sou anu itema ne, mulai la musoko sou mua'alo ane no tuatuala e no xalee lia
tila ne Dekapolisi. Mua'aloxu mimii tavu'alo e Iesu mu'oxonu noxou ne. Xe ta mitema
latala lai ne, milomu aloxo ne la mikuluke.

✡ **5:7-8:** Mak 1:24

Iairo ʻOlu Sema Ilee Sema E Mikasou Iesu Tokolomou
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Xe Iesu mulutu mutelo no uaxa sou mulivu mulai no kupa xalee vile. Mulai muxali,
la Anu a uao uxoxolu no kupa paʻumolu ne o, ia ta mitema tavuʻalo misevile mineʻe
mixali noxou.
22 La sou itema vile ualasou lexe Iairo, anu itema sou usaxisaxilaʻu taasou lalotu
noxiʻa ta Iutaia ne, muneʻe muxali. Xe mumaisou Iesu, la mutangatulu muluʻelai no
talaxu sou
23 mukatu pekiaʻu mulai noxou, la muvikala aloxo ʻo, "ʻAlixeni sema kituʻa ane asou
isoli. Naneʻe mo namuxaxu avone noxie mo sou ane imauli mo ixolu laixesi."
24 La sou Iesu mulutu sou ilou milai.
Ilou milai ne, la ta mitema tavuʻalo ne mimulinu la mitomu loxo ʻo.
25 Mo sema vile a mineʻe kalumo. Ane sema ne, mikulukemele la sialu ne ukalu
noxie uasi. Muxolu tauu ie mavulovexa mo mulelia tamei.
26 Sema ne, milai mimaisiʻa ta mitema sou pamauli tavuʻalo, ia aneʻi milosie
tuʻutuʻumaxu tavuʻalo. Mo ane mikalusou miemie sou milotoneʻi no anu sou lexe ane
laixene. Ia uasi. Pipiena noxie ne ukalu uasi, muxali muʻoki masua manina.
27 Xe ane milomusou aʻalosou Iesu, la mineʻe la mimuamuaʻi iliʻi no tumalou no
taiineʻi ta mitema tavuʻalo te mineʻe noxou Iesu ne, la mikasou tokolomou vevee.
28 Xo ane tane muvikala lexe, "Lexe eni akasou tokolomousi, la eni laixeleli."
29 Xe alaxu vilesisi ʻo, la sialu ne mutalo mole ane mixamuli no nano no vasimele
lexe pipiena ane ne mukalu noxie.
30 ✡Xe alaxu vilesisi ʻo, la Iesu muxamuli lexe xavi noxou seʻi a muxexe noxou. La
sou iou muxiu mulai iliʻi noxiʻa ta mitema tavuʻalo te imulimulinu ne, la mutaliʻisiʻa
aloxo ʻo, "ʻEi ane mukasou tokolomoxo ʻo?"
31 Xe ta molomolo noxou miavuti la mikolinu aloxo ʻo, "Xo namaisiʻa ta mitema e
mitomu no tumaline ʻo uasi? Ia loxovaa ane nini netaliʻi lexe, 'ʻEi ane mukasilo ʻo?' "
32 Ia Iesu a iou uxixaoxao ukakamuli sou lexe umaisou ʻei ane mukasou tokolomoxu
ne.
33 Xe sema ne, milavu no anu mii ane muxali noxie ne, la mineʻe mitangatulu
muluʻelai no talaxu Iesu, la ʻume ilou ʻoloʻolo misevile. Xe miavuti la mivikalanu
lamana manina no anu mii latala ane muxali noxie.
34 ✡Xe Anu muavuti la muvikalane aloxo ʻo, "Vivilo, nini nemuxaxu taneni noxilo, la
sou nemauli mukalu. Nalai la oponeni uai seʻisisi. Pipiena ane muxolu noxine ne, anu
ukalu."
35 Iesu a uao uvivikala o, ia ta mitema seʻi meʻa no taasou Iairo, anu itema sou
usaxisaxilaʻu taasou lalotu noxiʻa ta Iutaia, mineʻe mivikalanu aloxo ʻo, "ʻIline sema
ne a misoli ne, ia naʻausou itema sou ulosiʻa ta mitema lavulavu mamu."
36 Ia Iesu mulomusou vaikalaiʻa ne, la muvikalanu itema sou usaxisaxilaʻu taasou
lalotu noxiʻa ta Iutaia aloxo ʻo, "Nalomuxaʻa mo naʻoloʻolo mamu. Namuxaxu taneni
noxilosi."
37 Xe muavuti la munoʻa Pita ilou Iakovo mo Ioanesi e Iakovo vimou sou iloʻa milai.
Xo Iesu umasaxa lexe evile umulineʻi uasi.
38 Milai xe mixali no taasou itema e usaxisaxilaʻu taasou lalotu noxiʻa ta Iutaia ne,
la Iesu mumaisiʻa ta mitema itatamasie Iairo ʻolu la iungaunga xo mole xavutalaiʻa
muxovulaulau.
39 Iesu muʻunalai no nano no tani xe muavuti la muvikalaneʻi aloxo ʻo, "Tavaʻu
loxovaa ane ngingi ngaungaunga xoo mole ngaxovulaulau loxo ʻo? Molomolo ʻo ne,
isoli uasi. Ane iai ane."
40 Iesu muvikala aloxo ne, la aneʻi mikekeiou.
Xe Anu muavuti la mukusaiʻa milaalaa mukalusi, ia Anu munoʻa mamie ilee nenie
mo ta molomolo noxou tatalu sou iloʻa miʻunalai no nano no kapiutu ane ane
molomolo iai no anu.
41 ✡Xe muavuti la mukasi vaxa no avole, ka sou muvikalane aloxo ʻo, "Talita kumi!"

✡ **5:30:** Luk 6:19 ✡ **5:34:** Mak 10:52; Luk 7:50; 17:19 ✡ **5:41:** Luk 7:14

Laaxu lexe, “Sema kituʻa, avikalaneni lexe nini natulu!” 42 Xe alaxu vilesisi ʻo, la ane
mitulu sou mimuamuaʻi mixixaoxao. Tauu iexe loxo mavulovexa vile mo mulelia
tamei. Xe ta mitema mimaisou mii ane ne, la mikuluke manina.
43 Ia Anu muvikala pekiaʻu noxiʻa lexe mamu sou ilai iaʻaloiʻa seʻi no anu mii ane
muxali noxie. Xe muxiu vaxa, la muvikalaneʻi lexe ilosie laʻilali sevile mo iʻou.

6

Ta Mitema Itoxonu Itema sou Palomatana Uasi
(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Iesu muʻumesou tuala ane ne, sou mulai no tuala noxou ne Nasaleti. La sou ta
molomolo noxou mimulinu kalumo sou iloʻa milai.
2 ✡Aneʻi mixali mixolu xe voxo Tavuna muxali, la Anu muʻunalai no taasou lalotu
noxiʻa ta Iutaia lai ne, sou musoko sou mulosiʻa ta mitema lavulavu. Ia aneʻi tavuʻalo
e milomusou vaikala noxou ne, mikuluke manina la mitaliʻi aloxo ʻo,
“Itema ane ʻo, munoʻu vaivaikala ne neʻei? Mo lavulavu ane muxolu noxou ne, Anu
lavulavu iou anevaa, mo loxovaa la Anu uʻoxonu xaixai no anu xaviinu kalumo?
3 Nenge telavusou lexe Anu itema vile sou utulusou tani. Mo Anu Malia ʻilie ane. Ta
vimovimou ane Iakovo ilou Iosepu mo Iudasi ilou Saimoni. Mo ta vimovimou ta sema
kalumo ane nengeʻa taxoxolu ʻo.” Mivivikala aloxo ne, la mixiu tumaliʻa noxou mo
imuxamuxaxu taneʻi noxou uasi.
4 ✡Xe anu Iesu muavuti la muvikalaneʻi aloxo ʻo, “Itema sou palomatana ne, ta tema
tualasou mo ta tulatulanu mo ta minuminu no nano no taasou ne, ilavusou itoxonu
uasisi manina. Ia no tuatuala vaʻavaʻaxusi, ta mitema itoxonu misevile.”
5 La sou umomomo sou uʻoxonu sosovo vile no tualasou ne uasi, ia mumuxaxu avolu
noxiʻa seʻi ane pipiena muʻoxoneʻi sou mupamaulineʻi.
6 La Anu mukuluke noxiʻa xo aneʻi imuxaxu taneʻi noxou uasi.

Iesu Mupalusiʻa ta Molomolo Noxou Mavulovexa Vile Mo Mulelia Tamei
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

Xe muavuti la mulai mumomoxu tuatuala no xalee lai ne, sou mulosiʻa lavulavu no
anu vaivaikala noxou Lataua.
7 Xe iliʻi, la sou muʻaviliʻa ta molomolo mavulovexa vile mo mulelia tamei mineʻe
noxou sou mupalusiʻa tametamei. Mulosiʻa xavi sou ikusaiʻa ta uleenu masumasua
mixoo noxiʻa ta mitema.
8 ✡Xe muavuti la mupotoneʻi aloxo ʻo, “Ngalai, io nganoʻu mii vile no anu mua-
muaʻingenge ne uasi, ia nganoʻu vilaxongengesi. Nganoʻu laʻilali mo tiva mo lamoli
ngataanu no anu utupokongenge uasi.
9 Ngamulaxu siovesou tavaʻingesi, xe ngataa tokolomo tamei uasi.”
10 Xe muavuti la muvikalaneʻi la aloxo ʻo, “Ngalai no tuala vile xe ngaʻunalai no tani
vile, la ngaxoxolu anesi, xoo mole umomomo no voxo ane sou ngingi ngaʻumesou tuala
ane ne.
11 ✡Ia lexe ngalai xe ngaxali no tuala vile xe ta mitema sou tuala ane ne, iʻavalinge mo
inoʻinge sou iʻunalailingenge no tani uasi mo ilomungenge uasi, la ngavutasou lomulo
no tavaʻinge uxexee, io sou ngingi ngasukusou tuala ane ne. Ngaʻoxo aloxo ne, mo sou
aneʻi ilavu lexe Lataua ulosiʻa navunavu no anu ʻilixo ane aneʻi miʻoxo noxinge ne.”
12 Ioxe, aneʻi milomu noxou aloxo ne xe mukalu, la milutulutu sou milai miaʻaloxu
vaikala noxou Lataua sou lexe aneʻi ilomusou la ixiunu oponeʻi.
13 ✡Aneʻi milai, la mikusaiʻa ta uleenu ta masumasua e mixolu noxiʻa ta mitema, xe
miluluunu lamalasile no vasimeʻa aneʻi ane vovolea iouiou muʻoxoneʻi kalumo sou
mipamaulineʻi.

Soli Noxou Ioanesi
(Mat 14:1-12; Luk 9:7-9)

✡ **6:2:** Ioa 7:15 ✡ **6:4:** Ioa 4:44 ✡ **6:8:** Luk 10:4-11 ✡ **6:11:** Apo 13:51 ✡ **6:13:** Iak 5:14

14 ✡Ioxe, ta mitema mimaisou xaixai e Iesu muˈoxonu ne, la sou milai miaˈaloxu
noxou tatanaanu tuala e Elodesi. Xo ta mitema tavuˈalo milavusou Iesu ualasou. Ta
mitema seˈi mivikala lexe, “Ioanesi e ulavusou uˈulosiˈa ta mitema ne, musoli mo
miˈasixu ia mumauli mo a mutulu ne. La sou ane anu uˈoxonu xaixai no anu xaviinu.”
15 Seˈi noxiˈa mivikala lexe, “Anu Eliasi.” Xe seˈi noxiˈa la mivikala lexe, “Anu vile
noxiˈa ta mitema sou palomatana tatei ane.”
16 Ia anu Elodesi mulomusou vaikala ane ne, la muvikala aloxo ˈo, “Ioanesi ne, eni
exotonu xolanu ne, ia vaimomo ˈo anu a mumauli mo ˈa mutulu ne.”
17-18 ✡Xo tei, la anu Elodesi munoˈe ou e Pilipi semau sou muˈuluxe la sou Ioanesi
muvikalanu lexe, “Nini neˈoxonu ˈilixo ane ne umomomo no anu lapuloto noxou
Mosesi uasi, xo nini nenoˈe vivine semau ane neˈuluxene.” La sou Elodesi laˈiaxu la
mupalusiˈa ta mitema sou milai mitetelisou ka misakisakiinu sou miˈunalailixu mo
mitatuxu no nano no taasou navunavu.
19 La sou ane Elodia opoone masuau Ioanesi ne misevile mo lexe ivau usoli, ia
imomomo uasi.
20 Xo Elodesi ne, umamaˈu noxou Ioanesi mo ulavusou usaxilaˈu xo anu mulavu
lexe anu Ioanesi ne, anu itema mulapu mo anu noxou Lataua. Xe Elodesi mulomusou
vaikala noxou, la anu muxavutala piena misevile mo opoo uai laixe uasi. Ia anu
umasaxa lexe ulomusou vaikala noxou.
21 Ia Elodia ne, ane mixalisou voteˈi sou ivau Ioanesi aloxo ˈo. Voxo sou isosovosou
voxo ane Elodesi nenu mivoˈonu no anu muxali, la anu muˈoxo laˈilalixaˈa ta mitema
sou xaixai noxou, iloˈa ta tatila noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto noxou mo ta tatila sie
xalee lia tila ne Xalilaia.
22 Aneˈi ta mitema ne ˈa itataˈolu mo iˈaniˈani, ia Elodia ˈilie sema milutu sou
miˈunalai no nano no tani la milei no ieˈi. Xe aneˈi mimaisou leie la miisuxu misevile.
La sou tatanaanu tuala ne, muavuti la muvikalane vuanga ne aloxo ˈo, “Nemasaxau
mii maˈia la nalemo. La eni alosinesi.”
23 La sou musakii vaikala manina teitexi mulai noxie lexe, “Manina teitexi lexe
nini namasaxau mii maˈia noxilo xe nataliˈisiloxu, la eni alosinesi. Mo lexe nini
namasaxa lexe eni akalipalanu tuala noxilo sou uxali tamei mo alosine ngiou vile, la
eni aˈoxonusi.”
24 Xe ane miavuti la milai no ale sou mitaliˈisie nenie aloxo ˈo, “Navikalalelixu
mii maˈia ane eni alemolu noxou sou ulosilo.” Xe nenie miavuti la mivikalane lexe,
“Navikalanu lexe unoˈu Ioanesi e itema sou uˈulosiˈa ta mitema, kisou mo ulosine.”
25 Ane milomu noxie nenie aloxo ne xe mukalu, la sou mipasipaa milivu miˈunalai
noxou tatanaanu tuala, la mivikalanu aloxo ˈo, “Ane ˈalalae ˈosi, la eni emasaxa lexe
nalosilo Ioanesi e itema sou uˈulosiˈa ta mitema, kisou uneˈe noxilo. Namuxaxu no
anu lakupapa ka nalosilo.”
26 Xe tatananu tuala mulomu aloxo ne, la opoonu tuˈumaxu misevile, ia umomomo
sou uxiunu xavutalau uasi, xo anu uxavutala no anu vaikala e anu musakii manina
teitexi mulai noxie sema ne, mo ta mitema e mineˈeneˈe sou laˈilali ne milomusou.
Mole pekiaˈu noxou misevile sou uxiunu masaxa noxie.
27 Xe alaxu vilesisi ˈo, la anu mupalusou itema sou ˈotoˈoto noxou sou mulai
munoˈu Ioanesi kisou muneˈe. Itema ne, mulai la muˈunalai no taasou navunavu sou
muxotonu Ioanesi xolanu,
28 la sou mumulaxu no anu lakupapa sou munoˈu muneˈe mulosie vuanga ne. La
sou ane milai milosie nenie.
29 Xe ta molomolo noxou Ioanesi, milomusou aˈalosou mii ane Elodesi muˈoxonu
noxou ne, la sou aneˈi mineˈe sou minoˈu vasimolu sou milai miˈasixu no lousiˈa ta
mitema.

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 5,000 ˈAni
(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Ioa 6:1-14)

✡ **6:14:** Mat 16:14; Mak 8:28; Luk 9:19-20 ✡ **6:17-18:** Liv 18:16

30 ✡Ioxe, ta mitema sou xaixai noxou Iesu milivu mineˈe mitaˈolu mixaliliiou Iesu.
La sou miaˈalouxu mimii ane aneˈi miˈoxonu mo milosiˈa ta mitema lavulavu no anu
vaikala noxou Lataua.
31 Xe tavaˈu xo ta mitema tapiena misevile ivaxa ineˈe, la anu taii sevile sou aneˈi
iˈani no anu uasi. La sou Iesu muvikalaneˈi lexe, “Ioxe, nenge nengeˈa talai no xalee
tani vile e ta mitema seˈi ixolu uasi mo tamaˈila sevile o.”
32 La sou aneˈisisi mitelai no uaxa sou milai no xalee tani vile e ta mitema seˈi ixolu
no anu uasi.
33 Xe iloˈa milai xoo, ia ta mitema tapiena ne mimaisiˈa la mitongoneˈi. La sou meˈa
no xalexalee tuatuala mukalusi, miiaveiave sou milai mixali tei no xalee tani ane lexe
aneˈi Iesu iloˈa ta molomolo ilai no anu.
34 ✡Xe aneˈi mineˈe mixali no kupa paˈumolu no anu uaxa, la Iesu mumaisiˈa ta
mitema la tanuxaˈa misevile, xo itaˈotaˈolu vitanisi loxo ta sipsip tatananeˈi vile sou
usaxisaxilaˈa uasi. La sou Anu muavuti sou mulosiˈa lavulavu piena no anu vaikala
noxou Lataua.
35 ✡Iloˈa mixoxolu ane mole aso muluˈelai, la sou ta molomolo noxou mineˈe mixali
noxou la mivikalanu aloxo ˈo, “Nengeˈa texolu ˈo no xalee tani ane ˈo e ta mitema seˈi
ixolu no anu uasi mo aso a uluˈelai ukalu.
36 La anu laixe lexe nini napalusiˈa ta mitema ˈo mo ilai no tuatuala seˈi ˈalaˈalai ˈo
mo, ilotoxaˈa laˈilali sou iˈou.”
37 Ia Anu muavuti la mukolinu vaikalaiˈa aloxo ˈo, “Ngingi menge ngaitixaˈa mii sou
iˈou.”
Xe aneˈi miavuti la mivikalanu aloxo ˈo, “Nexi talai sou talotoxaˈa laˈilali no anu
Denalia* itemaxu mavulovexa vile (200) mo talosiˈa?
38 Ia Anu muavuti la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Veleti ta ˈei a ngenoˈu ne? Ngalai mo
ngamaisou.”
Milai xe mixalisou veleti taˈuve xe ta sinana tamei, la sou milivu mineˈe noxou Iesu,
la mivikalanu lexe, “Nexi tenoˈu veleti taˈuve xe ta sinana tamei ano.”
39 La sou Iesu mupalusiˈa sou mivikalaneˈi ta mitema ne, sou mixoluxolu no lia
laˈolaˈoluxaˈa no iaˈeiaˈe vevesinu lailaixe ne.
40 La sou ta mitema ne mitaˈolu no lia laˈolaˈoluxaˈa itemaxu taˈutaˈuve xe
mavulovexa taˈutaˈuve.
41 Mixoluxolu no lia mukalu, la sou anu Iesu munoˈu veleti taˈuve xe ta sinana tamei
ne sou mutala mutelai no opo loxotolo sou muvikala laixe musuku mulai noxou Momu.
Xe mukalu, la sou museˈiseˈi veleti ka mulosiˈa ta molomolou sou mimilaˈa noxiˈa ta
mitema ne, xe museˈiseˈi sinana ka mulosiˈa ta molomolou sou miˈoxo aloxo ne la.
42 Aneˈi latala ne, miˈaniˈani xoo mole miˈanaˈana manina,
43 mole ikalusou uasi. La sou ta molomolo noxou minoˈu lakela mavulovexa vile mo
mulelia tamei sou mineˈe mitaataa veleti ilou sinana paˈupaˈusou ane ikalusou uasi.
44 Itiitisiˈa ta mulusi ane, muxali loxo itemaxu mavulovexa mavulovexa tamei (4,000)
mo itemaxu mavulovexa taˈuve (1,000).

Iesu Mumuamuaˈi Teitexi no Lexa Loxoˈu
(Mat 14:22-33; Ioa 6:15-21)

45 Xe alaxu vilesisi ˈo, la Iesu mupalusiˈa ta molomolo noxou lexe itelai no uaxa sou
iulaxunu ilai ne Vetesaida no kupa paˈumolu xalee levi, ia Anu muxolu sou mupalusiˈa
ta mitema sou milivulivu.
46 ✡Xe mupalusiˈa ta mitema sou milailai mukalu, la sou Anu mutelai no laxaˈilu vile
sou mulinga.
47 Xe no ˈoloˈolovoxo manina, la uaxa e ta molomolo noxou mitelo no anu ne, mulalai
xoo mole mulai muxali no kupa lixinu manina. Ia Iesu anusisi muxoo no lia.

✡ **6:30:** Luk 10:17 ✡ **6:34:** Iti 27:17; Mat 9:36 ✡ **6:35:** Mak 8:1-9 * **6:37:** Denalia ne, lamoli noxiˈa ta Iutaia. Itema vile uxaxai no voxo vile, la anu unoˈu Denalia vile loxo lakolisou xaixai e anu muˈoxonu no voxo ane ne. ✡ **6:46:** Luk 5:16

48 Anu iou mulai la mumaisiʹa mine aneʹi kikipalineʹi sou ivovole uaxa ilalai, xo
atume xaviinu molu no talaxaʹa sou ulivulivusiʹa. Xe ʹalaʹalai sou lamana ukekea, la
anu Iesu mumuamuaʹi teitexi no lexa loxoʹu sou mulai noxiʹa. Mumuamuaʹi mulai, la
sou lexe upolopepeeneʹi,
49 ✡xe aneʹi mimaisou mine Anu mumuamuaʹi no lexa loxoʹu loxo ne, la miʹume la
taneʹi kalaua xo mixavutala lexe male ulee xaleʹa vile ane, la miungaunga.
50 Xe Anu muavuti la mupasipaa muvikalaneʹi alaxu vilesisi lexe, “Ngaʹume mamu!
Pekiʹainge! Xo enisi ʹa!”
51 ✡Muvikalaneʹi aloxo ne xe mukalu, la sou mutelai noxiʹa no uaxa sila atume ne
tasiau. Xe aneʹi mimaisou atume mine tasiauxu loxo ne, la mikuluke manina,
52 xo mimaisou veleti e mulosiʹa ta mitema tapiena musuku miʹou, ia aneʹi ilamana
laixe no anu mo taneʹi utaxunu uasi. Xo xavutalaiʹa mutomu sio.
53 Iloʹa mixisaʹisou kupa ne, xe milai mixali xalee vile ne Xenesaleti, la milea
lavoʹosou muluʹelai mole uaxa mupuapuatisi.
54 Xe miavuti la miuatuuatulai no ale, la alaxu vilesisi ta mitema mimaisou Iesu la
mitongonu.
55 La sou aneʹi ta mitema miiaveiave no tuatuala no xalee lia ne Xenesaleti ne
sou mitavuleneʹi ta mitema ane vovolea iouiou muʹoxoneʹi no luusiʹa sou mineʹeneʹi
noxou Iesu. Xo aneʹi ilavu lexe Iesu a uxolu no tuala neʹei, la aneʹi imulunu sou ilai.
56 No nano no tuatuala kitukitu mo ane ta tatila mo no ale no xalexalee lia ane Iesu
umuamuaʹi no anu ne, ta mitema itavuleneʹi aneʹi ane vovolea iouiou muʹoxoʹoxoneʹi
ne sou ilai iaisiʹa no tani e ilotoloto laʹilali no anu. Xe Anu muneʹe, la aneʹi milingau
sou lexe iou uvaxaiʹasi mo aneʹi imulaxu avoʹa no anu tokolomoxu telexusi. Aneʹi
latala e mikasou ne, aneʹi mimauli mukalusi.

7

Lapuloto Noxou Lataua Muuli no Anu Lapuloto Noxiʹa ta Mitema (Mat 15:1-9)

1 Alaxu vile, la ta Palisaio iloʹa ta mitema sou lapuloto seʹi meʹa loxo ne Ielusalemu
mineʹe mitaʹolu mixaliliiou Iesu.
2 ✡La mimaisiʹa ta molomolo noxou seʹi iʹaniʹani, ia imulinu lapuloto noxiʹa ta Iutaia
sou iʹuinu avoʹa tei o ka iʹaniʹani uasi.
3 Xo ta Palisaio iloʹa ta Iutaia ne, ilavusou iʹani vitanisi uasi, iʹuinu avoʹa tei o ka
sou iʹani. Aneʹi imulinu lapuloto noxiʹa ta xaixasiʹa tatei. Ia lexe iʹuinu avoʹa uasi, la
umomomo sou iʹani uasi.
4 ✡Mo ilai no tani sou ilotoloto laʹilali no anu ne, xe ilivu ixali ia iʹulo uasi, la
umomomo sou iʹani uasi. ʹIliʹilixo seʹi piena kalumo a imumulinu loxo, iʹuinu
pakuxaʹa ilou lexa vexasou mo latotope.
5 La sou ta Palisaio iloʹa ta mitema sou lapuloto ne, miavuti la mitaliʹisou Iesu aloxo
ʹo, “Tavaʹu loxovaa, la ta molomolo noxine imulinu lapuloto noxiʹa ta xaixasinge mo
iʹuinu avoʹa o ka iʹani ua, io iʹani no anu avoʹa nuniʹu loxo ʹo?”
6 ✡Xe Anu muavuti la mukolineʹi aloxo ʹo, “Itema sou palomatana, Aisaia muvikalan-
gengi ngingi ta mitema sou kalavoi, la vaikala noxou ne manina. Anu mukaukavunu
aloxo ʹo,
‘Ta mitema ano ʹo ne, iʹitinu ualasilo no anaxaʹa vitanisi,
ia taneʹi ne muxoo no paxa noxilo manina.
7 Ilotu noxilo ne, ia lalotuiʹa ne maninasou uasi, kalavoisi.
Xo ilosieixu ta mitema lapuloto, ia lapuloto ane ne
molu noxou Lataua uasi, molu noxiʹa ta mitemasi.’
8 Mo ngexovulaunu lapuloto noxou Lataua ne, ia lapuloto noxiʹa ta mitemasi ane
ngetetelisou pekiaʹu ne.”

✡ **6:49:** Luk 24:37 ✡ **6:51:** Mak 4:39 ✡ **7:2:** Luk 11:38 ✡ **7:4:** Mat 23:25 ✡ **7:6:** Ais 29:13

9 Xe muavuti la muvikalane'i la aloxo 'o, “Ngingi ngexiu tumalingeu lapuloto noxou
Lataua, ia ngemulinu lapuloto noxi'a ta xaixasinge.
10 ✡Mosesi muvikala tatei aloxo 'o, ‘Natoxone'i mamine ilee nenine.’ Mo ‘Anu ane
uleanu vaikala se'i masua ulai noxi'a momu ilee nenu, la anu uulua.’
11 Ia ngingi ngevikala lexe, itema vile uvikalane'i momu ilee nenu lexe, ‘Su'uli ma'i
ane lexe ngingi ngongou ngano'u noxilo ne anu ulai noxou Lataua.’
12 io ngingi iengi uvaxausi mo anu u'oxonu mii vile loxo 'o xa'a momu ilee nenu ua,
13 ngingi ngepolovilenu vaivaikala noxou Lataua laaxu sou ngelai nge'unanu no
anu lapuloto noxi'a ta xaixasinge ilou lavulavui'a ane ngeno'u muxolu noxinge mo
ngemulinu mutalo vaimomo 'o. Mo mimii piena ne nge'oxo aloxo ne mukalusi.”
14 Xe muavuti la, la mu'avali'a ta mitema tavu'alo ne mine'e noxou mukalusi, sou
muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi latala ne, ngalomu laixe une'e noxilo, mo sou ngalavu
laixe no anu mii ano 'o.
15-16 ✡Mii ane molu va'axu, ia u'unalai noxou itema vile, la mii ane ne umomomo
sou u'oxonu itema ne masua uasi manina. Ia lexe mii ulaa noxou itema tanu ulai no
ale, la sou anu mii ane ne, anu u'oxo masuanu itema ne.”
17 Iesu mulosi'a ta mitema latala ne lavulavu ane ne xe mukalu, la sou mu'umesi'a
sou mu'unalai no tani. Xe ta molomolo noxou miavuti la mitali'isouxu laaxu vaikala
latilovo ane ne.
18 Xe Anu muavuti la mutali'isi'a aloxo 'o, “Loxovaa, kisinge mutomu? Ngalavu lexe
mii molu va'axu ia u'unalai noxou itema vile, la anu umomomo sou u'oxonu itema ne
masua uasi?
19 Xo mii ane ne, u'unalai noxou itema tanu uasi, u'unalai no opoonu mole ulai la
ulaa uuatu no ale la.” Vaikala ane Iesu mulemolu 'o, anu laaxu lexe la'ilali tavu'alo ne
lailaixe mukalusi.
20 Xe Iesu muavuti la musolo vaikala aloxo 'o la, “Mii ane molu noxou itema tanu, ia
ulaa uuatu, ane u'oxo masuanu itema ane ne.
21 Xo no nano no tanu itema ne, 'ili'ilixo loxo, xavutala masumasua, mo 'ilixo sou
vote'i mo pakali mo uvau itema usoli mo 'ilixo ane loxo mulu ulai noxie sema mitaula'i
xe sema ilai noxou mulu mutaula'i
22 mo umasaxau mimii tavu'alo mo opoo masua mo kalavoi mo uisuxu mimii iouiou
mo usa'isa'isou itema mo u'iti ualasou mo uxovulaulau.
23 'Ili'ilixo masumasua ane ne, uxolu no nano noxou itema, ia ulaa uuatu la u'oxonu
anu itema ne uxali masua.”

Sema sie Ponisia Mimulaxu Tane Noxou Iesu (Mat 15:21-28)

24 Xe Iesu muavuti, la musukusou tuala e mune'e muxolu no anu ne, sou mulai loxo
'alai no tuala ne Taia. Mulai xe muxali, la mu'unalai no tani vile. Ia Anu umasaxa lexe
evile ulavusou lexe Anu a uxolu no nano no tani uasi. Ia, umomomo sou Anu uxolu
utalume uasi.
25 Ioxe, sema vile lai ne, milomu lexe Iesu a mune'e muxolu no tani ne, la alaxu
vilesisi, milai noxou ka mitangatulu mulu'elai no talaxu, xo 'ilie sema vile kitu'a ne
uleenu vile masua muxolu noxie.
26 La milingau pekia'u sou lexe Anu ukusau uleenu masua e uxoxolu noxie 'ilie ne.
Ane sema ne, sema Xiliki. Mivo'one no xalee lia tila ne Ponisia no tuala tila ne Silia.
27 Xe anu Iesu muavuti la muvikalane sema ne aloxo 'o, “Ieni uvaxai'a ta molomolo
mo i'ou la'ilali e mimasaxa lexe i'ou ne ukalusi. Xo anu umomomo sou tano'u
la'ilalixa'a ta molomolo ne ka taleanu ulu'elai noxi'a ta a'aa uasi.”
28 Xe ane sema miavuti la mikolinu vaikala noxou aloxo 'o, “Ani, Tila, ia ta a'aa ane
ixolu no laaxu luu sou la'ilali ne, i'o'ou ta molomolo la'ilalixa'a utuutuxu.”
29 Xe Iesu muavuti la muvikalane aloxo 'o la, “Tava'u xo nini nevikala aloxo ne sou
nekolinu vaikala noxilo, la anu laixe nini nalai, uleenu masua e muxolu noxie 'iline
ne, muxexe noxie.”

✡ **7:10:** Mul 20:12; 21:17; Lap 5:16 ✡ **7:15-16:** Apo 10:14-15

30 Ane milutu la milai no taasie xe mi'unalai, la 'ilie ne, 'a iai no luusie, ia uleenu
masua ne muxexesie.

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Sangalou Ilou Anaxu Mutomu

31 Xe ili'i, la sou anu Iesu musuku sou muto'o loxo ne Saidoni ka mulivu mununalai
loxo no kupa ne Xalilaia, la sou mulai loxo no xalee lia tila ne Dekapolisi.
32 Mulai xe muxali, la ta mitema se'i mino'u itema vile, sangalou ilou anaxu mutomu
sou mine'enu noxou. Mine'enu la milingau sou lexe umuxaxu avolu uvaxa no
vasimolu.
33 Iesu muavuti la muno'u itema ne mulailixu va'axu noxi'a ta mitema ane mine'e
mipita ne. Xe muavuti la mutaloxu avolu simisou vaxa no sangalou taxataxanu. Xe
mu'oxonu aloxo ne mukalu, la sou mutuve vaxa no avolu simisou ka mumuxaxu avolu
simisou ne vaxa no levexu.
34 Ka sou Anu iou mulai teitexi no opo loxotolo xe muee muaxu tila, la sou
muvikalanu lexe, "Epata!" Vaikala ne, laaxu lexe, "Nakisi!"
35 Xe alaxu vilesisi 'o, la itema ne, sangalou mukisi sou mulomu, xe levexu ne papaxe
sou muvikala laixe.
36 ✡Iesu muavuti la muvikalane'i pekia'u lexe mamu sou ivikalanu itema vile no anu
mii ane ane'i mimaisou. Ia ilomuxu uasi. Iesu muvikalane'i aloxo ne alaxu tavu'alo,
ia ane'i ia'aloi'a mo ia'aloi'a ta mitema alaxu tavu'alo.
37 ✡Ta mitema milomusou a'alo sou xaixai noxou Iesu ne, la mikuluke no anu, la
mivikala lexe, "Mimii tavu'alo e mu'oxonu ne, mu'oxonu la muxali laixesi. Ane'i ane
ilolomu mo ivivikala uasi ne, mupamauline'i mukalusi."

8

Iesu Mulosi'a ta Mitema 4,000 'Ani
(Mat 15:32-39)

1 ✡No nano no voxovoxo ane Iesu muxaxai no anu ne, la ta mitema se'i tavu'alo la
mixali mipita noxou Iesu, mole xa'a la'ilali sou i'ou uasi. La sou Anu mu'avali'a ta
molomolo noxou la muvikalane'i aloxo 'o,
2 "Eni talelixa'a ta mitema 'o misevile xo mine'e mixolu noxilo voxo tatalu mukalu,
ia xa'a mii loxo 'o sou i'ou uasi.
3 Ia lexe eni apalusi'a sou ilivu ilai no tuatualasi'a vitanisi, la ilapalapau no vote'i xo
se'i ne, milutu no paxapaxa ane mine'e mixali 'o."
4 Xe ane'i miavuti la mikolinu vaikalau aloxo 'o, "Mole nenge 'ei ane sou uno'u la'ilali
lai no xalee lia vitanisi e nenge tene'e texolu no anu 'o mo talosi'a sou i'ou?"
5 Xe Anu muavuti la mutali'isi'a aloxo 'o, "Xo veleti ta 'ei ane ngingi ngenono'u ne?"
Ane'i mikolinu lexe, "Muxatele tameisi."
6 Anu muavuti la muvikalane'i ta mitema tavu'alo ne sou mixoluxolu no lia.
Mixoluxolu no lia mukalu, la sou Anu muno'u veleti muxatele tamei ne sou muvikala
laixe musuku mulai noxou Momu xe mukalu, la sou muse'ise'i sou mulosi'a ta
molomolo noxou sou mimila'a noxi'a ta mitema ne. La ane'i mi'oxonu loxo Anu
mupalusi'axu ne.
7 Xe muavuti la muno'u sinana moso e minono'u ilou veleti ne sou muvikala laixe
musuku mulai noxou Momu xe mukalu, la sou muvikalane'i ta molomolo noxou lexe
imila'anu noxi'a ta mitema.
8 Ta mitema mi'ani'ani xoo mole mi'ana'ana. Xe ili'i, la sou ta molomolo noxou
mino'u lakela muxatele tamei sou mine'e mitaataa la'ilali pa'upa'usou ne no anu.
9 Ta mitema ane mine'e mixali noxou Iesu no voxo ane ne, itiitisi'a muxali loxo
itemaxu mavulovexa mavulovexa tamei (4,000). Mi'ani mukalu, la sou Iesu mupalusi'a
sou milivulivu,

✡ **7:36:** Mak 1:43-45 ✡ **7:37:** Ais 35:5 ✡ **8:1:** Mak 6:35-44

10 ia alaxu vilesisi ʼo, la iloʼa ta molomolo noxou mitelo no uaxa sou milai no xalee
lia ne Dalumanuta.
11 Xe aneʼi mixali, la ta Palisaio mineʼe mixali noxou. La misoko sou mitaliʼisou Iesu
sou lexe itovonu. Aneʼi miavuti la mitaliʼisou sou lexe Anu uʼoxonu sosovo vile molu
no opo loxotolo mo imaisou.
12 ✡Xe Anu mulomusiʼa aloxo ne, la muee tanu la muvikala aloxo ʼo, “Tavaʼu loxovaa
ane ta mitema vaimomo ʼo imasaxa lexe imaisou sosovo vile molu teitexi no opo
loxotolo o? Eni avikalangengi manina aloxo ʼo. Umomomo sou aneʼi imaisou sosovo
vile uasi manina.”
13 Xe muavuti ʼo, la muʼitaloneʼi ta mitema, ia Anu iloʼa ta molomolou mitelai no
uaxa sou mixisaʼi milai no kupa paʼumolu xalee levi.

ʼIlixo Noxiʼa ta Palisaio Iloʼa Elodesi
(Mat 6:5-12)

14 Ta molomolo noxou ne, ieʼi siʼisou veleti mole inoʼu tavuʼalo uasi, minoʼu vilesisi
a uai no nano no uaxa.
15 ✡Iesu muavuti la mupelaʼa aloxo ʼo, “Ngasaxilaʼinge laixe no anu ʼilixo noxiʼa
ta Palisaio mo ane noxou Elodesi, xo upoloinge la uʼoxo masuangengi loxo uʼoxo
masuanu veleti.”
16 Aneʼi milomu noxou aloxo ne, la mivikaloneʼi ngatongatoʼo lexe, “Male Anu
muvikalanenge aloxo ne, xo nenge tanoʼu veleti tavuʼalo uasi.”
17 ✡Aneʼi milai la miʼotosou anaxaʼau vaikala noxou ne, la Anu mulavu. La sou Anu
mutaliʼisiʼa aloxo ʼo, “Tavaʼu loxovaa ane ngingi ngevikala lexe ngingi nganoʼu veleti
tavuʼalo uasi? Loxovaa, ngingi ngalavusou uao? Mo loxovaa xavutalamengi mutomu?
18 Mo iengi a uxolu, ia male ngamalei uasi? Mo sangalinge a uxolu ia ngalomu no
anu uasi? Mo ngaxavutala uasi?
19 ✡No voxo ane eni eseʼiseʼi veleti taʼuve xaʼa ta mulu itemaxu mavulovexa
mavulovexa tamei mo itemaxu mavulovexa taʼuve (5,000), la paʼupaʼusou ngetaanu
ne, lakela sou ta ʼei?”
La aneʼi mikolinu lexe, “Mavulovexa vile mo mulelia tamei.”
20 Xe muavuti la mutaliʼisiʼa aloxo ʼo la, “Xe no voxo ane eni eseʼiseʼi veleti muxatele
tamei xaʼa ta mitema itemaxu mavulovexa mavulovexa tamei (4,000), la paʼupaʼusou
ne, ngetaanu lakela sou ta ʼei?”
La aneʼi mikolinu lexe, “Muxatele tamei.”
21 Xe Anu muavuti la muvikaloneʼi lexe, “Loxovaa, ngingi ngalavu uao?”

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Iou Seleveenu ne Vetesaida

22 Xe iloʼa milutu la milai mixali ne Vetesaida, la ta mitema seʼi minoʼu itema vile ne
iou seleveenu sou mineʼenu noxou. Mineʼenu xe mixalixu noxou, la milinga pekiaʼu
sou lexe umuxaxu avolu vaxa noxou mo upamaulinu.
23 Xe Iesu muavuti la mukasi vaxa no avolu itema ne, ka mutilaʼu sou ilou milai
no ale no tuala. Ilou milai xe mutuve vaxa no iou mukalu, la mumuxaxu avolu vaxa
noxou, io sou mutaliʼisou aloxo ʼo, “Loxovaa, nemaisou mii vile?”
24 Xe itema ʼo musuʼa iou loxo ʼo xe muavuti la muvikala lexe, “Emaisiʼa ta mitema,
aneʼi loxo ovuovu ivavaxa ineneʼe.”
25 Xe Iesu muavuti la, la mumuxaxu avolu vaxa noxou itema iou la, la sou iou mukaa
avile mole saxisaxi noxou ne, muxali laixe. Mimii ne, mumaisou la lamana ukalusi.
26 Iesu muavuti la mupalusou sou mulivu no tani noxou xe muvikalanu lexe
umomomo sou ulivu uʼunalai no tuala la uasi.

Palapalaʼalixu Noxou Pita
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

✡ **8:12:** Mat 12:39; Luk 11:29 ✡ **8:15:** Luk 12:1 ✡ **8:17:** Mak 6:52 ✡ **8:19:** Mak 6:41-44

27 Xe ili'i, la sou Anu ilo'a ta molomolo noxou milai no tuatuala ane muxoluxolu
'ala'alai no tuala ne Kaisalia Pilipi. Ilo'a milai xe no vote'i, la mutali'isi'a aloxo 'o, "Ta
mitema ilavusou ivikala lexe eni 'ei?"
28 ✡Xe ane'i miavuti la mikolinu lexe, "Se'i ivikala lexe nini Ioanesi, itema sou
u'ulosi'a ta mitema, xe se'i ivikala lexe nini Eliasi, xe se'i la ivikala lexe nini vile noxi'a
ta mitema sou palomatana."
29 ✡Xe Anu muavuti, la mutali'i vaxa noxi'a aloxo 'o, "Ia, ngingi la ngingi ngavikala
lexe eni 'ei?"
Xe Pita muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Nini ne, nini Kalisito ane."
30 ✡Xe anu Iesu muavuti la mupela'a lexe mamu sou ipala'alixu noxou evile.

Iesu Mutotokalasou Soli Noxou
(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Ioxe, Iesu musoko sou mulosi'a lavulavu lexe ulai ili'i, la Itema 'Olu ne, utavule
navunavu piena misevile. Ta tatila ilo'a ta tatila noxi'a ta aili'i mo ta mitema sou
lapuloto ne, ixiunu tumali'au la ivau usoli. Uai no lulu voxo vile mo tamei xe tatalusou,
la sou Anu utulu.
32 Anu molu muvikala lamana laixe noxi'a aloxo ne, la sou Pita muno'u mulailixu
va'axu sou mukaitolonu.
33 Xe Anu muavuti, la iou mulai noxi'a ta molomolo noxou, sou muvikala teitexi
noxou Pita aloxo 'o, "Satani! Nalai ili'i no tumalilo. Nini naxavutala mii noxou Lataua
uasi, nini nexavutala mii noxi'a ta mitemasi."
34 ✡Xe muavuti la mu'avali'a ta mitema e mine'e mipita ne ilo'a ta molomolo noxou
sou muvikalane'i aloxo 'o, "Lexe evile umasaxa lexe umulileli, la anu uxiunu tumalouu
masaxa noxou, ia une'e mo utavulenu tu'utu'umaxu loxo eni etavulenu mo umulileli,
mo usoli loxo eni asoli.
35 Xo itema ane tanuxu maulixu ne, ulai ili'i la uxovulaunu maulixu. Ia itema ane
tanuxu maulixu uasi, u'italonu maulixu une'e noxilo mo a'alo laixe noxilo, la anu
umauli.
36 Ia lexe itema vile uno'u mimii latala sou lia 'o ukalusi, xe uxovulaunu uleenu, la
mimii sou lia ane anu uno'u ne, usu'ulinu a loxovaa?
37 Mii ma'ia ane sou anu ulotonu uleenu no anu sou ulivulixu?
38 ✡Ta mitema vaimomo 'o, mixiu tumali'a noxou Lataua mo i'oxo'oxonu 'ili'ilixo
masumasua. Xe itema ane umaela noxilo mo no anu vaikala noxilo, la no voxo ane sou
Itema 'Olu ulivu une'e no anu lamana noxou Momu mo ilo'a ta angelo noxou Momu,
la anu umaela noxou itema ne kalumo."

9

1 ✡Xe muavuti la muvikalane'i aloxo 'o la, "Eni avikalangengi manina aloxo 'o, ta
mitema se'i ane itutulu 'o, ulai ili'i la umomomo sou isoli uao, ixoxolu sio mo imaisou
saxisaxila'u noxou Lataua uxali ilou xaviinu."

Iesu Vasimolu Muxali Iou Vilemo
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 ✡Ioxe ilo'a mixolu xe voxo muxatele vile mukalu, la sou anu Iesu muno'a Pita ilou
Iakovo mo Ioanesi sou muulaxune'i sou ilo'a milai no laxa'ilu vile teitexi manina mole
ane'isisi milai mixolu ane. Ilo'a mixoxolusi xe mimalei loxo 'o, la Iesu vasivasimolu
ne muxiu mo muxali iou vilemo manina.
3 Tokolomoxu ne, muxali iou vilemo mo muxali lamanaxu. Evile sou tuala no lia 'o
umomomo sou u'uinu tokolomo ane ne, la uxali maenaxu laixe manina aloxo ne uasi.
4 Xe mimalei loxo 'o, la mimaisi'a Eliasi ilou Mosesi mipaa mixali mitulu no pa'umolu
Iesu sou ilo'a mivivikala.

✡ **8:28:** Mak 6:15 ✡ **8:29:** Ioa 6:68-69 ✡ **8:30:** Mak 9:9 ✡ **8:34:** Mat 10:38-39; Luk 14:27 ✡ **8:38:** Mat 10:33
✡ **9:1:** Mak 13:30 ✡ **9:2:** Apo 3:22; 2Pi 1:17-18

5 Pita muavuti la muvikala vaxa noxou Iesu aloxo ʼo, “Rabi,* anu laixe noxixe lexe
nexi taxolu ano ʼo mo taʼalaxu tani alelexu tatalu. Nini sine vile, Mosesi sou vile xe
Eliasi sou vile.”
6 Pita muvikala aloxo ne, xo anu iloʼa tamei ne mimamaʼu misevile.
7 Xe tamuxala vile muneʼe la mukuponeʼi mukalusi, la aneʼi milomusou vaikala
mupaa no nano no anu tamuxala tanu la muvikala aloxo ʼo, “Eni ʼalixeni ano,
amasaxau misevile. Ngalomuxu vaikalau.”
8 Alaxu vilesisi ʼo, la aneʼi mimamalei ia imaisou evile la uasi, Iesusi ʼa ututulu.
9 Ioxe, iloʼa miavuti, la sou iloʼa misuku sou laxaʼilu ne sou miluʼe. Xe no mine iloʼa
miluluʼe, la Anu mupelaʼa lexe mamu sou iaʼalou evile no anu mii ane aneʼi mimaisou
ne, mole ulai utalo no voxo ane Itema ʼOlu utulu molu no anu lousou.
10 Aneʼi milomu noxou aloxo ne, la ivikalanu vile uasi, mii sou taneʼi vilevilesi. Ia
aneʼi mivivikalasou vaikala mautunu e lexe, “Utulu molu no anu lousou.” lexe laaxu
a loxovaa.
11 ✡Xe miavuti la mitaliʼisou aloxo ʼo, “Tavaʼu loxovaa, la ta mitema sou lapuloto
ivikala lexe Eliasi anu uxali tei?”
12 ✡Xe Iesu muavuti la mukoli taliʼi noxiʼa aloxo ʼo, “Vaikala ane ne manina. Eliasi ne,
uxali tei sou umomosou mimii latala ne ukalusi. Ia tavaʼu loxovaa la mikaukavunu no
anu Lavuku Tavuna teinu lexe, Itema ʼOlu ne utavulenu navunavu tatila mo ta mitema
ixiu tumaliʼau?
13 ✡Ia avikalangengi aloxo ʼo. Eliasi ne, muneʼe muxali mo ta mitema mikalusou
masaxa noxiʼa sou miʼoxonu ʼiliʼilixo seʼi mulai noxou aloxo Lavuku Tavuna teinu
muaʼaloxusou.”

Molomolo Vile Uleenu Masua Muxolu Noxou, Ia Iesu Mupamaulinu (Mat 17:14-20; Luk 9:37-43a)

14 Iloʼa miluʼe xe mixali noxiʼa ta molomolou ane paʼusiʼa, la mimaisiʼa ta mitema
tapiena misevile mineʼe mitulu mixaliliieʼi, ia mitomu loxo. Xe milomusiʼa aneʼi ta
molomolo noxou ne iloʼa ta mitema sou lapuloto ne iʼotoʼotosou anaxaʼa.
15 Xe ta mitema mimalei loxo ʼo, la mimaisou Iesu la mikuluke, la alaxu vilesisi
miiave milai noxou sou misexelaxu.
16 Xe Anu muavuti la mutaliʼisiʼa ta mitema ne aloxo ʼo, “Maʼia ane ngingi ngongiʼa
ngaʼotoʼotosou anangenge sou loxo ne?”
17 Itema vile no nano no taiineʼi ne, muavuti la mukolinu Iesu taliʼiu aloxo ʼo, “Itema
sou ulosixe lavulavu, eni eneʼenu ʼalixeni mulu ʼo, xo uleenu vile masua uxoxolu
noxou la uʼoxo uvivikala uasi.
18 Voxovoxo piena musuku ne, utelosou la xavi misevile, la uleanu uluʼe no lia
mole livilivixu upaipasinga mo anaxu ukalakikiki mole utotoʼeke loxo ʼo. Elingaiʼa
ta molomolo noxine lexe ikusau uleenu ane muxolu noxou ʼalixeni ʼo, ia imomomo
uasi.”
19 Xe Iesu muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi ta mitema sou ngamuxaxu
tangengi noxou Lataua uasi! Tauu ie ta ʼei ane sou eni axolu noxinge? Mo alaxu ta ʼei
ane sou eni atavulenu tuʼutuʼumaxu noxinge? Nganoʼu molomolo ne uneʼe noxilo.”
20 La sou aneʼi minoʼu mulai noxou. Xe uleenu masua ne mumaisou Iesu, la alaxu
vilesisi ʼo, la muʼoxonu molomolo ne muʼoloʼolo mole muleanu muluʼelai no lia. La
mupipaopao la livilivixu muxalixali no anaxu.
21 Xe Iesu muavuti la mutaliʼisou momu aloxo ʼo, “Mii e uxolu noxou ʼo musoko a
talu?”
La momu mukolinu lexe, “No molomoloxu mo.
22 Uʼoxonu no voxo tavuʼalo, la uleanu ulai no navu xe no lexa sou lexe uvau usoli.
Ia lexe nini namomomo sou naʼoxonu mii vile noxou, la taneninexe mo nasuʼulinexi.”

---

* **9:5:** Rabi: Vaikala ane ne, anu vaikala noxiʼa ta Iutaia ilemolu lexe Evalaio. Ia laaxu ane ne, lexe itema sou ulosiʼa ta mitema lavulavu. ✡ **9:11:** Mal 3:1 ✡ **9:12:** Lex 22:1-18; Ais 53:3; Mal 4:5-6 ✡ **9:13:** Mat 11:14

23 ✡Xe Iesu muavuti la muvikala aloxo ʼo, “Tavaʼu loxovaa la nini nevikalaleli, lexe
eni amomomo sou aʼoxonu? Lexe nini namuxaxu taneni, la nini namomomo sou
naʼoxonu mimii latala ne ukalusi.”
24 Xe muavuti la alaxu vilesisi, muʼava aloxo ʼo, “Eni emuxaxu taleli noxine manina,
ia nasuʼulileli xo muxaxu taleli noxilo ulai noxine ne, kituʼasi.”
25 Xe Iesu mumalei loxo ʼo, la ta mitema tavuʼalo a iiaveiave ineneʼe loxo noxou, la
sou Anu mukaitolonu uleenu masua la muvikalanu aloxo ʼo, “Nini uleenu ane saxavou
mo ane uvivikala uasi e naxoxolu noxou molomolo ʼo ne, eni avikalaneni pekiaʼu lexe
naxexesou, ia nalivu naneʼe natelo noxou la uasi.”
26 ✡La sou uleenu ne, muungaunga xe muvaxa muxaluxalu molomolo la muʼokiʼoki
tani manina, sila muxexesou. Uleenu ne muxexesou io, aneʼi ieʼi muvaxa la loxo
musoli, sila aneʼi tavuʼalo mivikala lexe, “Anu musoli.”
27 Sixe Iesu mukasi vaxa no avolu xe mutulusou, sila anu mutulu.
28 Iesu mupamaulinu mukalu, io sou Anu mulai no tani. Xe no tani, la aneʼi ta
molomolo noxou ne milutu vaxa la mitaliʼisou seʼisisi aloxo ʼo, “Tavaʼu loxovaa, la
nexi tamomomo sou takusau uleenu masua ne uasi o?”
29 Iesu mukolineʼi aloxo ʼo, “Linga anusisi ane umomomo sou ukusau uleenu ane
loxo ʼo.”
30 ✡Xe iloʼa miavuti la misukusou tuala ane iloʼa mixolu no anu ne, sou minuna
mimuamuaʼi no nano no xalee lia tila ne Xalilaia. Iesu umasaxa lexe evile ulavu no
anu xalee ane aneʼi ixolu no anu uasi,
31 ✡xo Anu ulosiʼa ta molomolou lavulavu. Muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ulai iliʼi, la ta
mitema iʼitalonu Itema ʼOlu no avoʼa ta mitema sou ivau usoli. Uai no nano no lulu
voxo vile mo tamei, xe no voxo tatalusou, la sou Anu utulu.”
32 ✡Ia aneʼi ilamana no anu vaikala laaxu ane anu mulemolu noxiʼa uasi. Mimamaʼu
la italiʼisouxu uasi.

ʼEi Ane Tila Noxiʼa
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Iloʼa mimuamuaʼi xe milai mixali ne Kapenaumu, la miʼunalai no tani. Xe Iesu
muavuti la mutaliʼisiʼa aloxo ʼo, “Mii maʼia ane ngingi ngeʼotoʼotosou anangenge no
voteʼi ʼo?”
34 Anu mutaliʼisiʼa aloxo ne, la aneʼi mitaʼolu tasiaʼusi xo aneʼi milavu lexe no voteʼi,
la aneʼi miʼotoʼotosou anaxaʼa lexe ʼei ane tila noxiʼa.
35 ✡Xe Anu muavuti la muxolu no lia, io sou Anu muʼavaliʼa ta molomolo noxou aneʼi
mulelia tamei ne, mineʼe noxou la sou muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Lexe itema vile umasaxa
lexe uuli, la laixe lexe anu uiliʼi mo uxali loxo itema vile vitanisi sou ipalupalusou.”
36 Mutilaʼu molomolo vile kituʼa ka mulai mutulusou no taiineʼi, xe muavuti la
muvoʼonu io sou muvikalaneʼi aloxo ʼo,
37 ✡“ʼEi ane lexe uxavutalaleli mo uʼosa sou unoʼu molomolo vile kituʼa loxo ʼo, la
anu ane uʼosa sou unoʼilo. Xe ʼei ane lexe uʼosasilo sou unoʼilo, la anu ane uʼosasou
unoʼu ane mupalusilo eneʼe ʼo.”

Anu Ane Uʼapinenge Uasi ne, Anu Noxinge Ane
(Luk 9:49-50)

38 Xe Ioanesi muavuti la muvikalanu Iesu aloxo ʼo, “Itema sou ulosixe lavulavu, nexi
temaisou itema vile ukukusaiʼa ta uleenu masua no anu xavi noxine, la nexi teʼapixu,
xo anu vile noxinge nengeʼa uasi.”
39 Xe Iesu muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngaʼapixu mamu, xo lexe itema vile
uʼoxonu mii vile xaviinu no anu xavi noxilo, la umomomo sou upasipaa uleanu vaikala
vile masua uneʼe noxilo uasi,
40 ✡xo anu ane uʼapinenge uasi ne, anu noxinge ane.

✡ **9:23:** Mat 21:21; Mak 11:23 ✡ **9:26:** Mak 1:26 ✡ **9:30:** Ioa 7:1 ✡ **9:31:** Mak 8:31; 10:32-34 ✡ **9:32:** Luk 9:45 ✡ **9:35:** Mat 20:25-27; Mak 10:43-44; Luk 22:24-26 ✡ **9:37:** Mat 10:40 ✡ **9:40:** Mat 12:30; Luk 11:23

41 ✡Eni avikalangengi manina aloxo ʼo, ‘Anu ane uiengengi no anu lexa xo ngingi
noxou Kalisito, la anu unoʼu lakolisou manina.’ ”

Mii sou Uolexaʼa ta Mitema sou Isusu
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Xe muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo la, “Lexe itema vile uolexu vile noxiʼa aneʼi
ta mitema vitanisi ane imuxamuxaxu taneʼi noxilo, sou ususu no anu ʼilixo masua, la
anu laixe lexe isakii lavoʼo kulu vile no xolanu ka ilea uluʼelai no luaki, ia laixe uasi
lexe Lataua ulosou navunavu.
43-44 ✡Mo lexe avone vile ususulixene, la nalixinu mo uxexee. Laixe lexe nini
naʼunalai no tuala sou mauli no anu avone vilesisi, ia laixe uasi lexe nini avone tamei
ne uxolusi, la nini naʼunalai no tuala sou navunavu e navu uʼaniʼani ia ususita uasi.
45-46 Mo lexe tavaʼine vile ususulixene, la nalixinu mo uxexee. Laixe lexe naʼunalai
no tuala sou mauli no anu tavaʼine vilesisi, ia laixe uasi lexe nini tavaʼine tamei ne
uxolusi, la nini naʼunalai no tuala sou navunavu.
47 ✡Mo lexe ieni vile ususulixene, la naluvu uxexee. Laixe lexe nini naʼunalai no
tuala noxou Lataua no anu ieni vilesisi, ia laixe uasi lexe nini ieni tamei ne uxolusi, la
nini naʼunalai no tuala sou navunavu e,
48 ✡ ‘ta polikokasiʼa imomomo sou isoisoli uasi mo navu umomomo sou ususita uasi.’
49 Laixe lexe anu Lataua uʼuisiʼa ta mitema vilevilesi no anu navu, loxo ta mitema
iʼuisou laʼilali no anu au.
50 ✡Au ne laixe, ia lexe tuʼaxu ne tasiau la ngingi ngalivulixu tuʼaxu ne loxovaa la?
Laixe lexe ngingi latala ne, ngatetelisou au tuʼaxu lailaixe no anu maulingenge mo
xoluxolu noxinge ngongiʼa aneʼi ane vaʼavaʼaxu ne laixesi.”

10

Taulaʼi Muxoto
(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

1 Iesu muvikalaneʼi aloxo ne xe mukalu, la sou musukusou tuala ane ne, sou mununa
no xalee lia tila ne Iutaia, la mualasou lexa ne Ioridani. Mulai, la ta mitema tavuʼalo
misevile mineʼe noxou la, la Anu mulosiʼa lavulavu no anu vaikala noxou Lataua, aloxo
Anu mulavusou muʼoxoʼoxonu.
2 Ta Palisaio seʼi mineʼe mixali noxou sou lexe itovonu. Mineʼe mixali la mitaliʼisou
aloxo ʼo, “Itema vile mutaulaʼi, ia anu umasaxa lexe usuʼane semau la anu laixe no
anu lapuloto noxou Mosesi?”
3 Xe anu Iesu muavuti la mukolinu aloxo ʼo, “Ia xo Mosesi muvikalangengi a
loxovaa?”
4 ✡Aneʼi miavuti la mivikalanu lexe, “Mosesi muvikala lexe itema vile umasaxa lexe
uʼoxonu aloxo ne, la anu molu ukaukavu ulai noxie sou uxotonu taulaʼixaʼa ilou, io
sou upalusie sou ilivu ilai.”
5 Ioxe, Iesu muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Mosesi mukaukavu lapuloto aloxo ne,
xo ngingi opongengi pekiaʼu misevile.
6 ✡Ia ngalomu, tatei manina no voxo ane Lataua musoko sou mukoinu mimii latala
ʼo, la mukoineʼi ta mitema. Mukoineʼi ta mulu xe ta sema.
7 ✡La sou ane mulu uʼumesiʼa momu ilee nenu sou ulai noxie semau sou
8 ilou ixali vilesisi. Mole aneʼi tamei la ua, aneʼi ilou vilesisi.
9 La sou mii maʼia ane Lataua musakii mupitanu ne, itema vile umomomo sou
ukalipalaneʼi uasi.”
10 Iesu iloʼa ta molomolo noxou milivu milai no tani, la aneʼi mitaliʼisouxu la.
11 ✡Xe Anu muavuti la muvikalaneʼi lamana aloxo ʼo, “Lexe itema vile usuʼane
semau, ia ulai uʼuluxe sema vileli, la anu itema ane ne anu mususu noxie semau.

✡ **9:41:** Mat 10:42 ✡ **9:43-44:** Mat 5:30 ✡ **9:47:** Mat 5:29 ✡ **9:48:** Ais 66:24 ✡ **9:50:** Mat 5:13; Luk 14:34
✡ **10:4:** Lap 24:1-4; Mat 5:31 ✡ **10:6:** Tav 1:27; 5:2 ✡ **10:7:** Tav 2:24; Ep 5:31-33 ✡ **10:11:** Mat 5:32

12 Anu aloxo ne kalumo noxie sema. Lexe ane isuˈanu mulue, ia ilai iˈuluxu mulu
vileli, la ane misusu noxou mulue.”

Iesu Iloˈa ta Molomolo ta Kitukitu
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Anu uvivikalaneˈi aloxo ne, la ta mitema a ixaxalixaˈa ta molomolo ta kitukitu sou
ineˈeneˈi noxou Iesu sou lexe Anu ukasiˈa, ia ta molomolo noxou ne mikaitoloneˈi ta
mitema.
14 Xe Iesu mumaisiˈa mine aneˈi mikaitoloneˈi aloxo ne, la laˈiaxu misevile. La sou
muvikalaneˈi lexe, “Iengi uvaxaiˈa ta molomolo ta kitukitu nesi mo ineˈe noxilo, ia
ngaˈapixaˈa mamu, xo aneˈi ane maulixaˈa loxo ta molomolo ane ne, la saxisaxilaˈu
noxou Lataua uxolu noxiˈa.
15 ✡Mo eni avikalangengi manina aloxo ˈo. Lexe itema vile unoˈu saxisaxilaˈu noxou
Lataua loxo ta molomolo ˈo uasi, la anu umomomo sou uˈunalai no anu uasi manina.”
16 Xe muavuti la sou muˈaulaxaˈa ta molomolo ne, xe mukalu la sou mumuxaxu
avolu noxiˈa io sou mualusiˈa.

Itema Vile sou Lavuluti
(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

17 Mualusiˈa ta molomolo aloxo ne xe mukalu, la sou Anu mulutu sou mumuamuaˈi
mulai. Ia itema vile muiave mulai noxou, la muxolaˈu tavaˈu voˈuxu no talaxu io sou
mutaliˈisou aloxo ˈo, “Itema laixe sou ulosixe lavulavu, mii maˈia ane lexe eni aˈoxonu
sou eni anoˈu mauli ane kaluxu uasi no anu?”
18 Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa ane nini nemoxoˈilo lexe
eni laixe? Itema vile laixe uasi, ia Lataua anusisi.
19 ✡Nini nelavu no anu lapuloto e muvikala lexe, ‘Mamu sou navau itema vile usoli.
Nini namulu, la mamu sou nalai noxie sema mitaulaˈi xe nini nasema, la mamu sou
nalai noxou itema mutaulaˈi. Mamu sou napakali, mamu sou nakalavoisou itema vile
vitanisi, la nalemolu manina teitexi, mamu sou nakalavoinu itema vile sou nanoˈu
miumiu vile vitanisi, mo natoxoneˈi mamine ilee nenine.’ ”
20 Xe anu muavuti la muvikalanu Iesu aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe lavulavu, lapuloto
ane ne, eni emulinu no mine eni molomoloxo mo mutalo vaimomo.”
21 Iesu mulomu noxou aloxo ne xe iou mulai noxou sou mumatakisou, la tanuxu. La
sou muvikalanu lexe, “Mii vilesisi a naˈoxonu uao, nalai mo nanoˈu lavulavulutimeni
ukalusi mo ta mitema ilotonu, xe nanoˈu lamolisou la sou naitiˈa aneˈi ane iˈa mimii
uasi. Lexe nini naˈoxonu aloxo ne, la sou mimii ane lailaixe uai teitexi no opo loxotolo
ne, nini naˈa nini. Ia naneˈe mo namulileli.”
22 Xe anu itema ne, mulomu aloxo ne, la iou mupalulu. Ia mumuamuaˈisi mole mulai
ne, opoonu uˈosa uasi xo anu mulavu lexe anu lavulavulutiu tavuˈalo misevile.
23 Iesu musuˈanu iou sou muitisiˈa ta molomolo noxou, la sou muvikala aloxo ˈo, “Ta
mitema ane lavulutiˈa piena musuku ne, anu pekiaˈu musuku noxiˈa sou iˈunalai no
anu saxisaxilaˈu noxou Lataua.”
24 Xe aneˈi milomusou vaikala noxou ne, la mikuluke no anu. Ia Anu musolonu
vaikalau mulai la muvikala aloxo ˈo la, “Ta molomolo, lexe itema vile umasaxa lexe
uˈunalai no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua, la anu pekiaˈu misevile.
25 Anu pekiaˈu sou kameli vile uˈunalai no anu umo vile taxanu uasi, ia itema
ane lavulutiu piena musuku ne, anu pekiaˈu misevile noxou sou uˈunalai no anu
saxisaxilaˈu noxou Lataua.”
26 Xe ta molomolo noxou milomu aloxo ne, la mikuluke misevile la. Xe miavuti la
mitalitaliˈisiˈa ngatongatoˈo lexe, “Ia ˈei ane sou unoˈu mauli ane kaluxu uasi ne?”
27 Iesu iou mulai noxiˈa, la mumatakisiˈa la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ta mitemasi la
imomomo uasi. Ia Lataua la Anu mumomomo. Xo Lataua ne, Anu umomomo sou
uˈoxonu mimii latala ne ukalusi.”

✡ **10:15:** Mat 18:3 ✡ **10:19:** Mul 20:12-17; Lap 5:16-20

28 Xe Pita muavuti la muvikalanu aloxo ʼo, “Nexi texiu tumalixeu mimii latala ne
mukalu, ia teneʼe ʼo sou tamulineni.”
29 Xe Iesu muavuti la mukolinu aloxo ʼo, “Avikalangengi manina musuku. Lexe
itema vile uʼumesou taasou, uasi ta vimovimou ta mulu iloʼa ta sema, uasi momu
ilee nenu, uasi ta ʼolu, uasi xaixaixu, xo anu umasaxailo lexe uaʼaloxu aʼalo laixe ulai
noxiʼa ta mitema,
30 la umomomo sou anu unoʼu taasou itemaxu taʼuve, mo ta vimovimou ta mulu
itemaxu taʼuve, mo ta sema itemaxu taʼuve, mo ta nenenu itemaxu taʼuve, mo ta ʼolu
itemaxu taʼuve, mo xaixaixu itemaxu taʼuve ilou tuʼutuʼumaxu ta mitema iʼoxonu ulai
noxou. Xe ulai iliʼi xe anu usoli, la anu unoʼu mauli ane kaluxu uasi manina.
31 ✡Ia aneʼi tapiena e miuliuli ne, ulai la aneʼi ilai iliʼi, ia aneʼi ane miiliʼi ne ilai, la
iuli.”

Iesu Mutotokalasou Soli Noxou Alaxu Tatalusou
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 ✡Ioxe, Iesu muvivikalaneʼi aloxo ne xe mukalu, la muulaxuneʼi sou iloʼa miluʼe
ne Ielusalemu. Ta molomolo noxou ne, mikuluke xe ta mitema ane mimumulineʼi ne
vasimeʼa muʼume misevile. Iesu muavuti la munoʼa ta molomolo noxou mavulovexa
mulelia tamei sou mineʼe ʼalai noxou, la sou muvikalaneʼixu mii ane sou uxali noxou.
33 Muvikala aloxo ʼo, “Nenge ngeʼa asou taluʼelai ne Ielusalemu o, la Itema ʼOlu ne,
ta mitema inoʼu sou iʼitalonu ulai no avoʼa ta tatila noxiʼa ta ailiʼi, iloʼa ta mitema sou
lapuloto. Itulusou no anu vaivaikala sou lexe ivau mo usoli. La sou inoʼu ulai noxiʼa
ta asila avoʼa
34 sou aneʼi imolovilaʼisou mo ilikesou mo ipuapuasou mo ivau usoli. Uai no lulu
voxo vile, tamei xe tatalusou la sou Anu utulu.”

Linga Noxiʼa Iakovo Ilou Ioanesi
(Mat 20:20-28)

35 Sevetaio ta ʼolu tamei Iakovo ilou Ioanesi ne, ilou milai mixali noxou Iesu ne, la
milinga aloxo ʼo, “Itema sou ulosixe lavulavu, nexi noxou temasaxa lexe nini naʼoxonu
mii vile noxixe noxou.”
36 Xe Iesu muavuti la mutaliʼisiʼa lexe, “Maʼia ane ngingi ngongou ngemasaxailo lexe
eni aʼoxonu noxinge ngongou?”
37 Ilou mikolinu lexe, “Ulai iliʼi xe nini naxali tatananu tuala, la nexi temasaxa lexe
vile noxixe ʼo ulai uvaʼisaʼineni no paʼumene no tema xe vile no ae.”
38 ✡Xe Anu muavuti la muvikalaneʼi ilou aloxo ʼo, “Ngingi ngongou ngelinga aloxo
ne, ia ngingi ngongou ngalavusou lexe mii maʼia ngingi ngelingau ne uasi. Loxovaa,
umomomo sou ngingi ngongou ngamasaxa lexe ngasoli loxo eni asoli?”
39 ✡Aneʼi miavuti la mikolinu Iesu lexe, “Nexi temasaxau.”
Xe Anu muavuti la muvikalaneʼi ilou aloxo ʼo, “Anu umomomo sou ngingi ngongou
ngasoli loxo eni asoli,
40 ia no anu masaxa noxinge ngongou lexe vile sou uvaʼisaʼileli no paʼumelo no
tema xe vile no ae ne, umomomo sou alosinge vitanisi uasi, xo luu ane ne, Lataua
mulalaxisiʼa ta mitema ane anu musosovosiʼasi, ane lexe aneʼi ilai ixolu no anu.”
41 Ioxe, aneʼi ta molomolo noxou ane mavulovexa vile ne, milomusiʼa Iakovo ilou
Ioanesi, la laʼiaxaʼaiʼa ilou misevile.
42 ✡Xe Iesu muavuti la muʼaveliʼa sou mupitaneʼi. La sou muvikalaneʼi aloxo ʼo,
“Ngingi ngelavu lexe ta tatananu tuatuala noxiʼa ta asila ne, aneʼi isaxilaʼa ta mitemaiʼa
pekiaʼu, xe ta tatilasiʼa ne, ivikala la aneʼi ta mitemaiʼa ne ilomuxu vaikalaiʼasi.
43 ✡Ia noxinge ne, anu aloxo ne uasi. Xo anu ane umasaxa lexe utila no nixi noxinge
ne, la laixe lexe anu uxolu itema vile sou xaixai noxingesi.

✡ **10:31:** Mat 20:16; Luk 13:30 ✡ **10:32:** Mak 8:31; 9:31 ✡ **10:38:** Mak 14:36; Luk 12:50 ✡ **10:39:** Apo 12:2; Pal 1:9 ✡ **10:42:** Luk 22:25-26 ✡ **10:43:** Mat 23:11; Mak 9:35

44 Xe itema ane umasaxa lexe anu uxali tila sou uuli noxinge, la laixe lexe anu uxali
loxo itema vile vitanisi noxi'a ta mitema ukalusi sou ipalupalusou.
45 Xo Itema 'Olu 'o ne, mune'e sou lexe ta mitema i'oxo'oxonu xaixai noxou uasi. Anu
mune'e sou lexe Anu u'oxonu xaixai sou u'italonu maulixu sou u'olene'i ta mitema
tavu'alo."

Iesu Mupamaulinu Vatimaio
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Ioxe, anu Iesu ilo'a ta molomolo noxou mimuamua'i xoo, la milai mixali ne Ieriko.
Xe Iesu ilo'a ta molomolou mo ta mitema tavu'alo misukusou tuala ne Ieriko sou milai.
La itema vile ualasou lexe Vatimaio, e Timaio 'olu, a muxoxolu no vote'i pa'umolu. Ia
anu iou seleveenu. Anu muxoxolu ne sou ulingalinga mimii noxi'a ta mitema.
47 No voxo ane ne, anu mulomu lexe Iesu, itema sie Naseleti a unene'e ne, la anu
mutaloxu 'ava mulai noxou, "Iesu, nini Deviti 'ilusunu, tanenixo!"
48 Ta mitema tavu'alo milomusou aloxo ne, la mikaitolonu. Mivikala lexe uxolu
tasiau. Ia anu ulomuxa'a uasi, anu mu'ava mu'okinu mulai noxou Iesusi. "Deviti
'ilusunu, tanenixo!"
49 Xe Iesu mutulu, la sou muvikalane'i lexe, "Nga'avalou une'e." Ane'i mi'ava mulai
noxou aloxo 'o, "Na'osa. Mo natulu! Xo anu a mu'avaline."
50 Xe anu muavuti la musu'anu 'ala'alasou muai, io anu muili'e mutulu sou mulai
noxou Iesu.
51 Mulai muxali noxou Iesu, la sou Iesu mutali'isou lexe, "Mii ma'ia ane nemasaxau
lexe eni a'oxonu noxine?" La sou anu muvikalanu Iesu lexe, "Rabi, eni emasaxa lexe
amamalei."
52 ✡La sou Iesu muvikalanu lexe, "Nalai, nini nemauli xo nemuxaxu taneni noxilo."
Xe alaxu vilesisi 'o, la anu iou mukaa sou mumalei avile. La sou muavuti sou
mumulinu Iesu no vote'i e Anu mumuamua'i no anu ne.

11

Iesu Mu'unalai ne Ielusalemu
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Ioa 12:12-19)

1 Ioxe, ilo'a mimuamua'i xe milai mixali 'alai ne Ielusalemu, la mixali no tuala ne
Vetepaxe ilee Vetania, 'alai no laxa'ilu ne Olivu. Xe Iesu muavuti la mupalusi'a ta
molomolo noxou tamei,
2 la muvikalane'i ilou aloxo 'o, "Ngongou ngalai no tuala e no laxungengi ne, xe
nga'unalaisi, ka ngamaisou donki 'ilie mulu a mitalisou mo misakiinu mo a ututulu.
Dongki ne, evile utelo mo uxolu no anu uao. Ngongou ngalulusou ukalu, la sou ngano'u
une'e noxilo 'o.
3 Ngongou ngalulusou, xe lexe evile utali'isinge lexe, 'Loxovaa ane ngingi ngongou
ngalulusou donki ne?' La ngongou ngakolinu lexe, 'Tila mumasaxau lexe u'oxonu
xaixai no anu. Io xaixai ukalu, la sou upalea ulivulixu une'e la.' "
4 Ilou milutu xe milai, la mimaisou donki vile ne a ututulu no vote'i. Mitalisou ka
misakiinu no ale 'alai no tani vile aitengaxu. Ane'i ilou miavuti la milulusou.
5 Xe ta mitema se'i mitutulu ne, mimaisi'a ilou la mitali'isi'a aloxo 'o, "Ngongou
ngananavaa loxo ngalulusou donki 'ilie ne?"
6 Ane'i ilou miavuti la mivikalane'i aloxo Iesu mupela'axu ne, la sou ane'i ie'i
muvaxai'a ilousi sou ilou mino'u milailixu noxou.
7 Ilou mino'u xe milai mixalixu noxou Iesu, la sou mino'u 'ala'alasou vasime'a ilou
sou milalanu vaxa no lataanu donki ne, sou anu Iesu mutelo mutalupexa no anu.
8 Ta mitema tavu'alo kalumo mixavulalanu 'ala'alasou vasime'a ka misia'u no vote'i,
xe se'i ne milai no xai sou mivalivalitusou ovu avoavolu sou mita'olunu no vote'i
kalumo.

✡ **10:52:** Mak 5:34

9 ✡Ta mitema ane miulaxu Iesu xe ane'i ane miili'i no tumalou sou mimumulinu ne, mi'ava aloxo 'o,
"Napamaulinexi!
Lataua ualusou anu ane IAUE mupalusou mo a unene'e 'o!
10 Lataua ualusou saxisaxila'u noxou 'ilusunu Deviti,
Anu 'ilusunenge anu a unene'e 'o.
Napamaulinexi,
mo sou ane'i i'itinu ualasine teitexi no opo loxotolo!"
11 Iesu muxali ne Ielusalemu mukalu, la sou Anu mu'unalai no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. Mulai muxixaou no nano ne mo mumaisou mimii latala ne mukalu. Ia tava'u xo aso a mulu'elai, la sou Anu ilo'a ta molomolou mavulovexa tamei ne, milaa sou milivu ne Vetania.

Iesu Mukusai'a ta Mitema no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua (Mat 21:18-19)

12 Miai xe kakau, la ane'i milutu ne Vetania sou milivu milai loxo ne Ielusalemu la, la Iesu musolixu.
13 ✡Xe iou mulai mutukumusou ovu lovo vile ne mutulu no paxa. Volovoloxu piena misevile, la sou mulutu mulai no anu sou ukamuli lexe temanu se'i 'a no anu. Mulai xe muxali no anu, la mumaisou lexe ovu ne, volovoloxusi, ia unene'a mo temanu uasi, xo anu ovu ne, voxo sou unene'a uao.
14 La sou muvikalanu ovu ne aloxo 'o, "Usoko ane vaimomo 'o, la nini nanene'a mo evile u'ou ngiaxene la uasi manina." Muvikala aloxo ne, la ta molomolo noxou ne milomusou.
15 Ilo'a mimuamua'i xe milivu mixali ne Ielusalemu, la Iesu mu'unalai no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, sou musoko sou mukusai'a ta mitema e mitata'olu mimii sou ta mitema ilotonu mo ane'i ane mine'e sou iloto no nano ne, miuatuuatu. Mavulovexa valovaloxa'a ta mitema ane ilavusou ivalavala lamoli no anu. Xe luuluusi'a ane'i ane mita'olune'i ta kuau sou ilotone'i.
16 Xe muvikala pekia'u noxi'a sou mamu evile loxo 'o utavule mimii se'i sou ta mitema ilotonu ka uvaxa une'e no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua.
17 ✡Xe muavuti la mulosie'ixu ta mitema lavulavu se'i la aloxo 'o, "Ngalavusou lexe vaikala ane 'o muxolu no anu Lavuku Tavuna teinu uasi? Mikaukavu aloxo 'o,
'Taasilo ne, ilemolu lexe anu taasou lingaligna noxi'a ta mitema no xalexalee tuatuala no lia 'o ukalusi.' Ia ngingi ngexiunu mole muxali loxo taasi'a ta mitema sou pakali sou italume no anu."
18 ✡Ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou lapuloto, milomusou vaivaikala ane Iesu muvikalane'i ta mitema no anu ne, la ane'i misoko sou mikamuli vote'i sou lexe ivau usoli, xo ane'i mi'umolu. Xo ta mitema latala ne, milomusou vaivaikala la mikuluke no anu.
19 Xe no 'olo'olovoxo, la ane'i milaa ne Ielusalemu ne sou milivu milai.

Ovu Lovo Muxalo (Mat 21:20-22)

20 Ilo'a milai miai xe no kakau, la ilo'a milivu milai ne Ielusalemu la. Mimuamua'i xe mine'e no vote'i, la mimaisou lovo e Iesu muvavaaxu ne muxalo. Muxalo musoko no uliuli'u mulai muxali teitexi avile.
21 Xe Pita muxavutalanu vaikala e Iesu muvikalanu mei, la muvikalanu Iesu aloxo 'o, "Rabi, namalei ovu e la'iaxene la nevavaaxu ane muxalo mukalu!"
22 Iesu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Ngamuxamuxaxu tangengi noxou Lataua.
23 ✡Avikalangengi manina musuku lexe itema vile uvikalanu laxa'ilu 'o lexe, 'Naavuti mo naili'e ulai no luaki.' ia xavutalau tamei uasi, umuxaxu tanu no anu vaikalau ne, la mii ane anu mumasaxau ne, uxali manina aloxo anu muvikalanu.

✡ **11:9:** Lex 118:25-26 ✡ **11:13:** Luk 13:6 ✡ **11:17:** Ais 56:7; Iel 7:11 ✡ **11:18:** Mak 14:1 ✡ **11:23:** Mat 17:20

24 ✡La sou ane lexe eni avikalangengi aloxo ʼo, mii maʼia ane ngingi ngalingau ne,
ngamuxaxu tangengi lexe mii ne ane ngenoʼu ne. La anu mii ne, uxali noxinge aloxo
masaxa noxinge.
25-26 ✡Xe lexe ngatulu sou ngalinga, ia lexe evile uxomasuangengi no anu ʼilixo
vile masua mo mii ne a mumauli no xavutalamengisi ʼo, la anu laixe lexe ngaxiunu
tumalingeusi, mo sou Maminge teitexi no opo loxotolo, Anu uxiunu tumalouu ʼiliʼilixo
masumasua noxinge kalumo.”

Aneʼi Mitaliʼisou Iesu Lexe ʼEi Mulosou Xavi
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Iloʼa mimuamuaʼi xe mixali ne Ielusalemu la, la Iesu muʼunalai no nano no taasou
lalotu tatila noxou Lataua. Muʼunalai, la ta tatilasiʼa ta ailiʼi iloʼa ta mitema sou
lapuloto mo ta tatila seʼi kalumo no nano ne, mineʼe mixali noxou,
28 la mitaliʼisou aloxo ʼo, “Xavi maʼia ane muxolu noxine ne, la sou nini naʼoxoʼoxo
mimii ane ne no anu ʼo? ʼEi molu ane mulosine xavi mo mupelemasaxaneni sou lexe
naʼoxonu xaixai ne?”
29 Xe Iesu muavuti la mukolineʼi aloxo ʼo, “Eni kalumo ataliʼisingexu taliʼi vile, lexe
ngingi ngakolinu uneʼe noxilo, la sou eni avikalangengi no anu xavi ane eni axaxai no
anu ʼo.
30 Ioanesi, anu itema sou uʼulosiʼa ta mitema ʼo ne, anu molu no opo loxotolo, uasi?
Anu molu noxiʼa ta mitema? Ngakoli uneʼe noxilo!”
31 Aneʼi miavuti la milutu vaxa sou mivivikalasou taliʼi ane ne, sou mivikalaneʼi
ngatongatoʼo xe miavuti la mivikala aloxo ʼo, “Maasi xe nenge tavikala lexe, ‘anu
molu no opo loxotolo,’ la Anu utaliʼisinge lexe, ‘La loxovaa la ngingi ngamuxamuxaxu
tangengi noxou ua?’
32 Xe nenge tavikala lexe ‘anu molu noxiʼa ta mitema,’ la ane ne kalumo umomomo
uasi.” (Aneʼi mivikala aloxo ne, ia aneʼi mimamaʼu noxiʼa ta mitema. Xo ta mitema
latala ne, milavusi lexe Ioanesi ne, anu itema vile manina sou palomatana.)
33 La sou miavuti la mikolinu Iesu aloxo ʼo, “Nexi talavusou uasi.”
Xe Iesu muavauti la muvikalaneʼi lexe, “Eni kalumo umomomo sou apalaʼalixu lexe
ʼei ane mupelemasaxaleli ʼo uasi.”

12

Vaikala Latilovosiʼa ta Mitema Ane Isaxilaʼu Xaisou Ovu Uaini
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 ✡Muvikalaneʼi aloxo ne xe mukalu, la Anu musoko sou muʼoxonu vaikala latilovo
seʼi mulai noxiʼa. Muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Itema vile mutou xaisou uaini vile, xe
mukalu la muvimelusou ka mutulusou lavalolo sou ikapinu uaini ngiangiaxu la lexaxu
uluʼelai utavo no latotope, ka mutulusou tani vile teitexi sou ta mitema ixolu no anu
sou isaxilaʼu xai ne. Muʼoxonu aloxo ne, xe mukalu la muʼitalonu xai ane ne no avoʼa
ta mitema seʼi sou aneʼi ixaxai sou ulai la unoʼu temanu seʼi no anu, ia anu mulutu sou
mulai no tuala vile no paxa.
2 Ioxe, no voxo ane sou xaisou ovu uaini ne temanu xe momoxo sou iʼelexu, la anu
mupalusou itema sou xaixai vile noxou mulai noxiʼa ta mitema e misaxilaʼu xai ne sou
lexe unoʼu temanu seʼi noxiʼa.
3 Mulutu xe mulai, la ta motu mitetelisou ka mivau. Mivau mukalu la mimulesou
sou mulivu vitanisi.
4 Xe muavuti la, la mupalusou itema sou xaixai noxou vile la mulai la. Mulutu xe
mulai, la mipaunoxu kisou. Ka mipamaelanu manina.

✡ **11:24:** Mat 7:7 ✡ **11:25-26:** Mat 6:14-15 ✡ **12:1:** Ais 5:1-2

5 Xe anu muavuti la mupalusou vile la, sou mulai. Mulai la mivau musoli. Xe muavuti
la mupalusiʹa tavuʹalo, la sou milailai. Milai xe mixali noxiʹa, la miʹotuʹotuneʹi seʹi xe
seʹi ne miveʹaveʹa misoisoli.
6 Miʹoxoneʹi aloxo ne, io itema vilesisi ʹa ilou mixolu. Itema ane ne, anu ʹolu
manina. Anu umasaxau misevile ia tanusou uasi. Muavuti la mupalusou mulai noxiʹa
la muvikalanu aloxo ʹo, ‘Eni ʹalixeni ane apalusou ulai uxali noxiʹa, la aneʹi itoxonusi.’
7 Mulutu xe mulai muxali, la ta mitema e ixaxai no xai ne, mivikalaneʹi ngatongatoʹo
aloxo ʹo, ‘Itema ano ʹo ne, anu ulai iliʹi, la ualasou utelo no anu momu mixumixu ʹo ane.
Nganeʹe mo nengeʹa tatetelisou mo tavaʹu usoli, mo sou ulai iliʹi la nenge ualasinge
utelo no anu.’
8 ✡Xe milutu vaxa la mitetelisou sou mivau. Mivau mukalu la mikasi vaxa noxou ka
mileanu muuatulai no ale no vimelusou xai.
9 Ioxe, tatananu xai ne mulavu lexe ʹolu ane ta mitema ne mivau musoli ne, la anu
uʹoxonu mii maʹi? Anu molu ulutu uneʹe ka uveʹaveʹa ta mitema ne mo isoisoli ukalusi,
io sou anu uʹitalonu xai ne ulai noxiʹa ta mitema seʹi vaʹaxu.”
10 ✡Xe Iesu muavuti la mutaliʹisiʹa lexe, “Loxovaa, ngingi ngeitisou vaivaikala seʹi no
anu Lavuku Tavuna teinu aloxo ʹo?
‘Lavoʹo e ta mitema sou itutulu tani misuʹanu ne,
anu muxali lavoʹo vile laixe manina sou utetelisou tani.
11 IAUE molusi muʹoxonu mii ane ne.,
Nexi temaisou, la laixe manina.’ ”
12 Xe aneʹi ane anu muvivikalaneʹi ne, miavuti la mikamuli voteʹi sou lexe itetelisou,
xo milavu lexe vaikala latilovo ane anu muʹoxonu ne, laaxu mumomomo noxiʹa
manina. Ia mimamaʹu noxiʹa ta mitema tavuʹalo, la ieʹi muvaxausi, ia milutusi mole
milailai.

Taliʹi sou Talea Lamoli
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 ✡Xe iliʹi, la mipalusiʹa ta Palisaio seʹi iloʹa ta mitema seʹi noxou Elodesi mineʹe
noxou Iesu sou ikalavoinu lexe Anu ususu no anu vaivaikala seʹi la itetelisou.
14 Milutu xe mineʹe mixali noxou la mivikala aloxo ʹo, “Itema sou ulosixe lavulavu,
nexi telavu lexe nini itema vile sou nalemo mii, la navikala maninasou. Nini
nalavusou naʹumeʹa ta mitema uasi, xo aneʹi ane ualasiʹa mo aneʹi ane ualasiʹa uasi ne,
mimomomo vilesisi no ieni. Ia nini nalosieixu voteʹi laixe noxou Lataua no anu vaikala
manina. Ia lovoxaa, anu mumomomo sou nenge talea lamoli ulai noxou Kaisari uasi?
Uasi, taleanu?”
15 Aneʹi italitaliʹi aloxo ne, ia anu Iesu mulavu no anu kalavoi noxiʹa ne. La sou
mutaliʹisiʹa lexe, “Tavaʹu loxovaa ane ngingi ngatovoleli loxo ʹo sou ngatetelisilo ʹo?
Ioxe, nganoʹu Denalia vile uneʹe mo amaisou.”
16 Aneʹi miavuti la minoʹu mulai noxou sou mumaisou. La sou mutaliʹisiʹa aloxo ʹo,
“ʹEi kisou mo ualasou ane uxolu no anu lamoli ʹo?”
Aneʹi mikolinu lexe anu noxou Kaisari.
17 ✡La sou anu muvikalaneʹi lexe, “Mii ane noxou Kaisari, la ngalosou Kaisari. Xe
mii ane noxou Lataua, la ngalosou Lataua.” Aneʹi milomu noxou aloxo ne, la mikuluke
manina.

Taliʹi Noxiʹa ta Sadokaio
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 ✡Xe iliʹi, la ta Sadokaio mineʹe mixali noxou. Aneʹi ta mitema ane ne, ixavutala
lexe ta mitema isoli, io ulai iliʹi la umomomo sou imauli la uasi. Mineʹe mixali, la
mitaliʹisou aloxo ʹo,
19 ✡“Itema sou ulosixe lavulavu, vaikala muai no anu kaukavu noxou Mosesi muneʹe
noxinge aloxo ʹo. Itema vile mutaulaʹi, ia anu musoli. Ia upalaneʹi ta ʹolu uasi. La anu
laixe lexe vimou ne uʹuluxe sema ne, mo sou upalaneʹi iu vimou ta ʹolu noxie.

✡ **12:8:** Eva 13:12 ✡ **12:10:** Lex 118:22-23 ✡ **12:13:** Luk 11:53-54 ✡ **12:17:** Rom 13:7 ✡ **12:18:** Apo 23:8
✡ **12:19:** Lap 25:5

20 Ioxe, no voxo vile, la ta mitema muxatele tamei ixoxolu. Ane'i muxatele tamei
ne, ane'i ta taumetali. Ilo'a mixoxolu, la ane laposalaxu noxi'a ne mutaula'i, xe ili'i la
musoli. Ia upalane'i ta 'olu noxie sema ne uasi.
21 Xe vimo'a ane tameisi'a ne, muavuti la mu'uluxe sema vaalu ne, ia anu kalumo
musoli. Ia upalaa ta 'olu noxie uasi. Mo vimo'a tatalusi'a kalumo ne aloxo nesi.
22 Anu aloxo ne mole, ane'i muxatele tamei ne, mi'uluxe sema vilesisi ne, ia vile
noxi'a upalaa 'olu vile noxie uasi, mole ili'i la ane kalumo misoli.
23 Ioxe, ulai ili'i no anu voxo ane sou ta mitema ane misoisoli itulu sou imauli, la 'ei
noxi'a ane'i muxatele tamei ne, semau maninasou xo loxo ane'i muxatele tamei ane
mi'uluxe sema vilesisi ne?"
24 Xe Iesu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, "Loxovaa ngingi ngexovulaulau no anu
vaikalamengi, xo ngingi ngalavusou vaikala muxolu no anu Lavuku Tavuna mo xavi
noxou Lataua uasi?
25 Ta mitema ane misoisoli ne, lexe imauli la umomomo sou itaula'i la uasi. Ane'i
ixali loxo ta angelo teitexi no opo loxotolo.
26 ✡Ioxe, no anu vaivaikalasi'a ta mitema ane misoisoli ka itulu ne, loxovaa ngingi
ngaitisou a'alosou ovu e ukaakaa no nano no kaukavu noxou Mosesi uasi? No anu
a'alo ane ne, Lataua muvikala noxou Mosesi lexe, 'Eni Lataua noxou Avalaamu mo
Lataua noxou Aisaki mo Lataua noxou Iakovo.'
27 Anu Lataua ne, noxi'a ta mitema ane misoisoli uasi, anu Lataua noxi'a ta mitema
ane ixolu imauli vaimomo. La sou eni avikalangengi lexe ngingi ngexovulaulau
manina."

Lapuloto Anevaa Ane Muuli no Anu Lapuloto Latala Mukalusi?
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 ✡Iesu Ilo'a ta Sadokaio mi'otosou anaxa'a aloxo ne, la itema vile sou lapuloto
mulomusi'a. Muxoxolu sou mulolomu aloxo ne, la mulomusou Iesu mine mukokolinu
vaikalai'a, la vaikalau ne mulapusi. La sou anu mutali'isou Iesu aloxo 'o, "Eni elavu
lexe lapuloto noxinge tavu'alo, ia lapuloto anevaa ane muuli no anu lapuloto latala ne
mukalusi?"
29 ✡Iesu mukolinu aloxo 'o, "Lapuloto ane muuli no anu lapuloto latala mukalusi ne
aloxo 'o, 'Ngingi ta Isilaeli. Ngalomu, IAUE anusisi Lataua, anu Lataua noxinge.
30 La sou lexe ngingi ngamasaxau IAUE Lataua noxinge, la ngamasaxau no anu
tangengi, mo no anu uleengengi, mo no anu xavutalamengi, mo no anu xavingengi
ukalusi.'
31 ✡Xe tamei sou aloxo 'o, 'Ngamasaxau menexinge vile aloxo ngingi ngemasaxainge
la.' Lapuloto vile la uuli no anu ane tamei ne uasi."
32 Xe itema ne, muavuti la muvikalanu Iesu aloxo 'o, "Itema sou ulosixe lavulavu,
vaikala noxine ne, mulapu manina musuku. Nevikala lexe Lataua ne Anu anusisi, ia
vile la uasi.
33 ✡Mo lexe tamasaxau no anu tanenge, mo no anu xavutalamenge, mo no anu
xavinenge ukalusi, mo sou lexe tamasaxau menexinge vile aloxo nenge tamasaxainge
la. Mii tamei ne, anu mutila no anu ta mimii ane i'elaxa'a ukalusi ulai noxou Lataua
xe mimii se'i sou ulai noxou."
34 Xe Iesu mulomu vaxa no anu vaivaikala noxou sou mukolinu vaikalau, la
mukolinu mulapu loxo itema vile lavulavu muxolu noxou, la muvikalanu aloxo 'o,
"Nini ne no paxa no anu saxisaxila'u noxou Lataua la uasi." La sou ta mitema milomu
aloxo ne, la vile noxi'a ne, umomomo sou utali'isou Iesu no anu mii vile la uasi.

'Ei 'Olu E Kalisito 'o
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

✡ **12:26:** Mul 3:2, 6 ✡ **12:28:** Luk 10:25-28 ✡ **12:29:** Lap 6:4-5 ✡ **12:31:** Liv 19:18 ✡ **12:33:** 1Sa 15:22; Ose 6:6

35 Xe no mine Iesu anu a uxolu no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua sou
ulosi'a ta mitema lavulavu, la mutali'isi'a aloxo 'o, "Tava'u a loxovaa, la ta mitema
sou lapuloto ivikala lexe Kalisito ne, Deviti 'ilusunusi?
36 ✡Ia Deviti molu muvikala no anu Uleenu Tavuna mulosou lavulavu la mu-
pala'alixu aloxo 'o,
'IAUE muvikalanu Tila noxilo aloxo 'o,
"Nava'isa'ile no avolo tema ulai utalo no anu voxo ane sou
eni amuxaxa'a ta uluameni no tava'ine laaxu." '
37 Deviti molu mumoxo'u lexe anu Tila noxou. Ia loxovaa la anu Tila ne, Deviti
'ilusunusi la?"
Ta mitema tavu'alo te mixoxolu ne milolomusou vaikala noxou, la mi'osasou
misevile.
38 Mulosi'a lavulavu ne, la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngasaxila'inge laixe noxi'a ta
mitema sou lapuloto. Imasaxa lexe itaa tokolomoi'a veveeni, io sou ixixaoxao. Mo
imasaxa lexe ta mitema ixalisi'a no tilovolovo, la isexelaxa'a.
39 Xe no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia, la imasaxa lexe ixoxolu no puloulou ane
uulisi. Xe ixali sou la'ilali toxotoxoxa'a, la imasaxa lexe ixolu no puloulou ane uulisi
ne kalumo aloxo ne.
40 Xe iavuti la ikalavoine'i ta sema ta vaalu sou ikalusou mi'ami'a. Xe ikalavoi sou
ilinga veveeni misevile. Ta mitema ane loxo ne, ulai ili'i la ino'u navunavu 'olu'olu
uasi manina."

Sema Vaalu Mi'italonu Lamoli Mulai Noxou Lataua
(Luk 21:1-4)

41 Iesu muvikalane'i sou mulosi'a lavulavu aloxo ne xe mukalu, la muxolu 'alai no
taasou lamoli sou umamaisi'a ta mitema mine inene'e sou i'italonu lamoli'a ulu'elai no
taasou lamoli ne. Ta mitema tavu'alo ane lamoli'a tavu'alo misevile mine'e mi'italonu
lamoli toxotoxoxa'a loxo 'o no voxo ane ne.
42 Ia sema vaalu vile ne, ie lamoli se kitu'asi, mine'e la mi'italonu Leputa* tamei,
mumomomo Koduranto† vile.
43 ✡Xe Iesu mumaisie aloxo ne, la sou mu'avali'a ta molomolo noxou sou mu-
vikalane'i aloxo 'o, "Avikalangengi manina musuku. Sema vaalu 'o ne, ie lamoli se
kitu'a ia lamoli soxu e ane mi'italonu ne, mutila musuku noxi'a ane'i ane mi'italonu.
44 Ane'i ane latala e mi'italonu lamoli toxotoxoxa'a ne, ane'i mi'italonu aloxo ne ia
lamoli'a piepienanu 'a muai. Ia ane sema vaalu ne, ie mii vile sou uai la uasi, soxu
e mino'u ne ane mi'italonu mulai mukalusi. Ia vile la uai sou iloto la'ilali no anu la
uasi."

13

Sosovo sou Voxo Kaluxu
(Mat 24:1-14; Luk 21:5-19)

1 Xe Iesu muavuti, la musukusou taasou lalotu tatila noxou Lataua, la vile noxi'a
ta molomolo noxou ne, muvikalanu aloxo 'o, "Itema sou ulosixe lavulavu! Namalei.
Lavolavo'o 'o ne, lailaixe misevile. Mo tanitani 'o ne, lailaixe kalumo misevile."
2 ✡Iesu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Nini nemaisou tanitani e toxotoxoxa'a 'o?
Ia umomomo sou ie'i uvaxau lavo'o vile 'o ne, uvo'uvo'utulo no lataanu menexu vile
uasi, lavolavo'o latala ne, imamamulo ka ipeinu ulu'elai no lia."
3 Iesu mulai mo a uxoxolu no laxa'ilu ne Olivu, la iou muvaxau tani tila noxou Lataua
no talaxu. Pita ilou Iakovo mo Ioanesi ilou Andeleasi milutu vaxa, la mitali'isou se'isisi
va'axu aloxo 'o,
4 "Navikalanexi. Talu la mimii ane lexe uxali 'o, uxali maninasou? Sosovo ma'ia ane
uxali tei sou uvikala lamana noxixe lexe anu mimii ane ne, asou uxali maninasou?"

✡ **12:36:** Lex 110:1 * **12:42:** Leputa ne, ta Iutaia lamoli'a. Lexe ipitanu Leputa 128, la uxali loxo Denalia vile.
† **12:42:** Koduranto kalumo ta Iutaia lamoli'a. Lexe ipitanu Koduranto 68, la uxali loxo Denalia vile. ✡ **12:43:** 2Ko 8:12 ✡ **13:2:** Luk 19:44

5 Xe Iesu muavuti la mupeletotosiʹa aloxo ʹo, “Ngasaxilaʹinge laixe. Loxo ʹo io itema
vile uxali ukalavoingengi.
6 Ta mitema tavuʹalo ixali, la imoxou ualasilo. Ivikala lexe, ‘Eni anu,’ la ikalavoineʹi
tavuʹalo.
7 No voxo ane ngingi ngalomusiʹa ta mitema iʹotoʹoto mo vaikala sivosivo sou ʹotoʹoto
ne, la ngaavuavuti mo tangengi kalaua mo ngaʹume uasi. Anu mimii ane loxo ne anu
uxali, ia voxo kaluxusou ne a uao uneneʹe o.
8 Ta mitema sou tuala vile iavuti, la ialivulaneʹi ta mitema sou tuala vile ane vaʹaxu.
Mo ta mitema noxou tatananu tuala vile iavuti, la iloʹa ta mitema noxou tatananu
tuala vile ane vaʹaxu iʹoto. Xe no xalexalee tuatuala seʹi, la laliua ukunikuni, mo soli
toxoxaʹa uxali. Anu tuʹutuʹumaxu ane ne, uxali tei loxo sema ixamuli navunavu tei ka
sou ivoʹo ʹilie.
9 ✡Anu laixe lexe ngingi ngasaxilaʹinge laixe. Xo inoʹinge ka ilai itulusinge no anu
vaivaikala no ieʹi ta tatila no anu pita noxiʹa ka ivenge no nano no taasou lalotu
noxiʹa ta Iutaia. Tavaʹu xo ngingi noxilo, la sou aneʹi itulusinge no ieʹi ta mitema sou
xaixai noxiʹa ta tatananu tuatuala iloʹa ta tatananu tuatuala, la sou ngingi ngaavuti
sou ngaʹaloxu aʹalo laixe noxilo ulai noxiʹa.
10 La sou voxo kaluxusou uxali uao, la aʹalo laixe ne, iaʹaloxu no xalexalee tuatuala
ukalusi tei.
11 ✡Xe lexe itetelisinge mo ilailingenge sou itovongengi, la ngaxavutala piena no anu
vaikala sou ngalemolu uasi. Vaikala maʹi ane uxali no anu xavutalamengi alalae ne, la
ngalemolu ulai noxiʹa. Xo ngingi ane ngavivikala ne uasi, Uleenu Tavuna ane uvivikala
ne.
12 ✡Itema vile uavuti la ukalanu vimou sou ivau usoli, mo ta molomolo kalumo ne
ta mamiʹa iʹoxo aloxo ne noxiʹa. Xe ta ʹiliʹiliʹa ne, iavuti la iasaxaiʹa ta neniʹa iloʹa ta
mamiʹa sou iveʹa isoli.
13 ✡Ulai la ta mitema tavuʹalo oponeʹi masuainge xo ngingi noxilo, ia aneʹi ane itulu
pekiaʹa ulai utalo no voxo ane aneʹi maulixaʹa ukalu no anu, la Lataua upamaulineʹi.”
14 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalaneʹi la aloxo ʹo, “Lexe ngamaisou mii vile e Lataua
umasaxa uasisi manina xe umamulonu mimii a ututulu no xalee lia vile ne anu noxou
uasi, la laixe lexe ʹei ane uitisou vaivaikala ano ʹo, la ulavu laixe no anu. Mo ta mitema
ane ixolu ne Iutaia ne, iʹumeʹume ilai no laxalaxaʹilu.
15 ✡Itema ane mulai mo ʹa uxoxolu no taasou kisou ne, umomomo sou uluʹelai mo
uʹunalai sou unoʹu mimii seʹi uuatunu uasi.
16 Mo itema ane mulai no xaixu mo ʹa uxaxai ne, umomomo sou ulivu ulai no tani
sou unoʹu tokolomou uasi.
17 ✡Ia ta sema ane opooponeʹi xe aneʹi ane isusuneʹi ta ʹiliʹiliʹa ta keakea, anu voxo
masua noxiʹa manina.
18 Ia anu laixe lexe ngingi ngalinga, mo sou anu mii ane ne uxali no voxo sou laʹiua
uasi.
19 ✡Xo no voxo ane ne, anu voxovoxo sou tuʹutuʹumaxu manina, umomomo no anu
voxo ane tatei Lataua mukoinu xalexalee tuatuala mo utalo vaimomo mo iliʹi la uasi
manina.
20 Ia lexe Tila uxoto voxo ane ne uxali kulunu uasi, la evile umomomo sou umauli
uasi. Ia tavaʹu xo aneʹi ta mitema ane anu musovosiʹa lexe anu ta mitema noxou
maninasou, la sou ane anu uxotonu voxo ne uxali kulunu.
21 No voxo ane ne, la evile uvikalangengi aloxo ʹo, ‘Ngamaisou, Kalisito ano ʹo!’ Uasi,
uvikala lexe, ‘Ngamaisou, anu ʹole!’, la mamu sou ngamuxamuxaxu tangengi no anu
vaikalau.
22 ✡Xo ta mitema seʹi ixali, la ikalavoi lexe aneʹi Kalisito xe aneʹi ta mitema sou
palomatana. Lexe ixali, la iʹoxonu sosovo seʹi uxali mo mimii seʹi sou ta mitema

✡ **13:9:** Mat 10:17-20 ✡ **13:11:** Luk 12:11-12 ✡ **13:12:** Mat 10:21 ✡ **13:13:** Mat 10:22; Ioa 15:21 ✡ **13:14:** Tan 9:27; 11:31; 12:11 ✡ **13:15:** Luk 17:31 ✡ **13:17:** Luk 23:29 ✡ **13:19:** Tan 12:1; Pal 7:14 ✡ **13:22:** Pal 13:13

imaisou la ikuluke no anu kalumo, lexe anu umomomo sou ikalavoine'i ta mitema
ane Lataua musosovosi'a lexe ta na'u 'ole.
23 La sou ane eni avikalangengi lexe ngasaxila'inge laixe, xo mimii latala ane uxali
noxinge ili'i, ane evikalangengixu mukalu ne.
24 ✡Ia no voxo ane ili'i no anu voxo sou tu'utu'umaxu ukalu, la,
'aso ne uxali isivoxo mo so'io ne uiei la uasi,
25 ta oto ne, ilapalapau no opo loxotolo ilu'e, mo ta mimii loxo ta'umali ilo'a koiuxaxai
mo tavaivolo no opo loxotolo ne ikunikuni.'
26 ✡No voxo ane ne, la ta mitema imaisou Itema 'Olu mine ulu'e no umuumu no anu
xavi mo lamana toxoxa'a noxou.
27 ✡La sou Anu upalusi'a ta angelo noxou sou ino'a ane'i ane noxou e Anu molu
musovosi'a me'a no atume iou tami'a, xe no xalexalee lia teletelexu 'o, ulai utalo no
teletelexu loxotolo ukalusi."
28 Xe Iesu muavuti la muvikala aloxo 'o la, "Anu laixe lexe ngingi ngano'u lavulavu
no anu ovu lovo. No voxo ane ovu xolanu uxali xe uxalixu xataxataxu, la ngingi
ngelavu lexe anu voxo laixe sou aso a uxali 'alai.
29 Lexe ngingi ngamaisou sosovo iouiou uxali, la anu aloxo nesi. Ngingi ngalavusi
lexe voxo sou Itema 'Olu 'a une'e ne. Muxali 'alai manina.
30 Eni avikalangengi manina aloxo 'o, ta mitema sou voxo ano 'o isoisoli uao, ia mimii
ane eni elemolu lamana noxinge ne, anu uxali.
31 Mii latala teitexi no opo loxotolo mo no lia 'o ne, ulai la ukalu. Ia vaivaikala noxilo
ne ukalu uasi.

Evile Ulavu no Anu Voxo Ane ne Uasi
(Mat 24:36-44)

32 Evile ulavu no anu voxo ane ne uasi. Ta angelo teitexi no opo loxotolo mo 'Olu ne
ilavusou uasi, ia Momusi Anu mulavusou.
33 Ngasaxila'inge laixe. Mo ngautiti laixe. Xo ngingi ngalavusou lexe voxo ane ne
uxali talu uasi.
34 Anu aloxo itema vile ulai no tuala vile va'axu. Ulutu la u'umesou taasou sou ulai,
io umuxaxa'a ta mitema sou xaixai noxou sou isaxila'u. Anu muvelu xaixai noxi'a
vilevilesi, ia ane sou usaxila'u aitenga ne, muvikalanu sou lexe uutiti uxoxolu aloxo
ne.
35 ✡Anu aloxo ne, la sou ngingi ngautiti laixe, xo ngingi ngalavusou voxo ane
tatananu tani ulivu une'e no anu uasi. Male uxali no 'olo'olovoxo. Uasi la, no 'olovoxo
lixinu. Uasi la, no kakau mine ta koko'a i'ava'ava. Uasi la, no aso uxali utetelo.
36 Lexe anu uxali upasipaangengi, la mamu sou ngingi 'a ngaai.
37 Vaivaikala ane eni elemolu noxinge 'o ne, eni elemolu noxi'a ta mitema latala ne
mukalusi. Ngaxoxolu ia ngautiti laixe."

14

Sema Vile Minixi'u Ueli E Tuma'u Lailaixe noxou Iesu Kisou
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Ioa 11:45-53)

1 Voxo tamei a uao no anu voxo ane isosovosou voxo e Lataua Mupolopepeene'i Ta
Isilaeli xe voxo e Ixutuxu La'ilaliaxa'a Vitanisi, la ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta mitema
sou lapuloto mikamuli vote'i sou lexe itetelisou Iesu mo ivau usoli.
2 Miavuti la mivikala aloxo 'o, "Nenge ta'oxo mii ane nenge tevivikalasou 'o no nixi
no anu voxo tila 'o uasi, xo loxo 'o io ta itema imaisinge la iavutinoxu 'oto'oto."
3 ✡Anu Iesu a mulai mo 'a mu'unalai no tani noxou itema vile ualasou lexe Saimoni.
Saimoni ne, vulukali mu'oxonu. Iesu mu'unalai mo mulai mutalupexa sou lexe u'ani.
Ia sema vile mino'u lavotoli vile ne sou ueli e tuma'u lailaixe. Lexa ane ne, lamoli sou

✡ **13:24:** Ais 13:10; Ioe 2:10, 31; 3:15; Pal 6:12-13 ✡ **13:26:** Pal 1:7 ✡ **13:27:** Mat 13:41 ✡ **13:35:** Luk 12:38
✡ **14:3:** Luk 7:37-38

tila misevile. Minoˈu xe milai mixali noxou Iesu, la mixolaˈu anaxu ka minixiˈu noxou
Iesu kisou.
4 Ta mitema seˈi ane iloˈa Iesu mixoxolu ne, mimaisie la laˈiaxaˈa, la mivikalaneˈi
ngatoˈo lexe, “Tavaˈu loxovaa ane, sema ˈo ivilaˈisou ueli e tumaˈu lailaixe loxo ˈo?
5 Lexe uaisi mo sou lexe ilotonu no anu Denalia itemaxu mavulovexa vile mo
itemaxu taˈuve (300), la sou nenge taitiˈa ta mitema ane iˈa mimii uasi.” Taneˈi
laˈiaxaˈaie misevile la sou mivikala aloxo ne.
6 Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Iengi uvaxaiesi. Loxovaa ane ngingi
ngalosie tuˈumaxu ane loxo ne? Mii ane ane miˈoxonu muneˈe noxilo ne, anu laixe
misevile.
7 ✡Ta mitema ane iˈa mimii uasi ne, anu voxovoxo piepiena ˈa uxoxolu sou ngingi
ngaitiˈa mimii loxo ngemasaxau, xo ngingi ngongiˈa ngaxoxolu. Ia eni ne, nenge
ngengeˈa taxoxolu utotomu uasi.
8 ✡Ane miˈoxonu mii ane ne, ane mumomomo noxie sou lexe iˈoxonu. Ane minixiˈu
ueli e tumaˈu lailaixe no vasimelo tei loxo ne, sou ulalaxi vasimelo sou mine ilai iˈasixo.
9 Eni avikalangengi manina aloxo ˈo. No xalexalee tuatuala neˈei neˈei ne, lexe ilai
iaˈaloxu aˈalo laixe, la mii e ane miˈoxonu ne, aneˈi iaˈaloxu kalumo la ixavutalane.”
10 Xe Iudasi Isikarioti, anu vile noxiˈa ta molomolou mavulovexa mo mulelia tamei
ne, muavuti la mulai muxali noxiˈa ta ailiˈi sou lexe anu uˈitalonu Iesu ulai no avoˈa.
11 Aneˈi milomu noxou aloxo ne, la oponeˈi muˈosa manina, la sou aneˈi misakii
vaikala lexe ilosou lamoli. La sou Iudasi muavuti sou ukamuli voteˈi sou uˈitalonu
Iesu no avoˈa.

Iesu Iloˈa ta Molomolou Miˈani
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Ioa 13:21-30)

12 ✡Voxo vilesou Ixutuxu Laˈilalixaˈa Vitanisi ˈa muxali, la no voxo ane ne, aneˈi
ilavusou iveˈa ta sipsip ta ˈiliˈa sou iˈoxonu laˈilali sou ixavutalanu voxo ane sou
Lataua Mupolopepeeneˈi Ta Isilaeli no anu. Xe ta molomolo noxou Iesu miavuti la
mitaliˈisou aloxo ˈo, “Nini nemasaxa lexe nexi talalaxii laˈilalixene sou voxo sou Lataua
Mupolopepeeneˈi Ta Isilaeli ˈava?”
13 La sou Iesu mupalusiˈa ta molomolo noxou tamei, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngalai
no nano no tuala tila xe ngaxalisou itema vile utatavulenu lexa vexasou mutau lexa
no anu, la ngamulinu.
14 Ngongou ngalai xe ngaxali no tani e anu uˈunalai no anu ne, la ngavikalanu
tatananu tani ne aloxo ˈo, ‘Itema sou ulosixe lavulavu mutaliˈi aloxo ˈo. Tani
kapiutuxu noxou ane sou nexi noxiˈa taˈani laˈilali sou tasosovosou voxo sou Lataua
Mupolopepeeneˈi Ta Isilaeli no anu ˈava?’
15 La sou anu ulosiengixu kapiutu vile tatila muxolu teitexi. Valovalo mo luuluusou
mo mimii seˈi kalumo ne a mulalaxii mukalu. Ngongou ngalai, la sou ngalalaxiinu
laˈilalinenge ane.”
16 Aneˈi ilou milai xe miˈunalai no tuala tila, la ilou mimaisou mimii ne aloxo Iesu
mulemolu noxiˈa ilou. La sou ilou milalaxi laˈilalixaˈa iloˈa.
17 Xe no ˈoloˈolovoxo, la sou anu Iesu iloˈa ta molomolo noxou mulelia tamei ne
mixali.
18 ✡Iloˈa mitaˈolu sou iˈaniˈani, ia Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni
avikalangengi manina aloxo ˈo, vile nonixi noxinge ne, ulai la anu uˈitaloleli alai no
avoˈa ta mitema. Anu ˈa nexi noxou taˈaniˈani ˈo.”
19 Xe aneˈi milomu aloxo ne, la oponeˈi tuˈumaxu, la sou aneˈi vilevilesi miavuti la
mitaliˈisou aloxo ˈo, “Male, eni uasi, ne?”
20 “Itema ne anu vile noxinge ngingi mulelia tamei ne.” Anu mukolineˈi aloxo ne.
“Anu e loxo nexi noxou taˈuinu laˈilali no anu paku vilesisi.

✡ **14:7:** Lap 15:11 ✡ **14:8:** Ioa 19:40 ✡ **14:12:** Mul 12:6 ✡ **14:18:** Lex 41:9

21 Itema ʼOlu ne, ulaisi mo uulua aloxo vaivaikalasou mikaukavunu no anu Lavuku
Tavuna teinu. Ia laixe lexe Lataua uvavaaxu itema e uʼitalonu Itema ʼOlu ulai no avoʼa
ta mitema. Lexe ane nenu ivoʼonu uasi, la anu laixesi.”
22 Iloʼa iʼaniʼani, ia Iesu mukasi muluʼe no anu veleti sou munoʼu sou muvikala
laixe musuku noxou Lataua xe mukalu, la museʼiseʼinu sou mulosilosiʼa vilevilesi la
muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Nganoʼu. Vasimelo ane.”
23 Xe muavuti la mukasi vaxa no anu paku sou uaini, la muvikala laixe musuku
noxou Lataua. Xe mukalu la mulosiʼa sou aneʼi latala ne miiexu.
24 ✡La sou muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Sialuxo ano ʼo. Eni asoli xe sialuxo unixi, la anu
uʼoxonu vaikala e nenge nengeʼa Lataua tesakiinu ʼo, uxali manina. Sialuxo ne, sou
unixisiʼa ta mitema tavuʼalo sou upamaulineʼi.”
25 Xe muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo la, “Avikalangengi manina. Umomomo sou
eni aie la no anu uaini temanu uasi, ulai utalo no voxo ane sou eni aiexu ane alavua
no tuala teitexi noxou Lataua.”
26 Iloʼa miʼani mukalu la milexe lexe vile sou iloʼa milaa milai no laxaʼilu ne Olivu.

Iesu Mutotokalasou Pita Lexe Usingisou
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Ioa 13:36-38)

27 ✡Iloʼa milai xoo la Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo la, “Ngingi latala ʼo ne ulai, la
ngaʼumesilo ukalusi. Xo vaikala vile mikaukavunu muxolu no anu Lavuku Tavuna
teinu aloxo ʼo,
‘Ulai, la eni avau itema sou usaxilaʼa ta sipsip,
la aneʼi ta sipsip ne iʼume ipaxele.’
28 ✡Ia iliʼi, eni atulu sou amauli, la eni auli alai ne Xalilaia.”
29 Xe Pita muavuti la muvikalanu lexe, “Ulai, la latala ʼo ne, iʼumeʼume ukalusi, ia
eni ne uasi.”
30 Xe Iesu muavuti la mukolinu Pita vaikalau aloxo ʼo, “Eni avikalaneni manina aloxo
ʼo, maasi no ʼolovoxo ʼo, la kokoʼa uʼava alaxu tamei uao, ia nini nasingisilo alaxu tatalu
lexe nalavusilo uasi.”
31 ✡Ia Pita ne, mutotoiti misevile. Xe muavuti la muvikala pekiaʼu aloxo ʼo, “Eni
umomomo sou asingisine lexe eni alavusine uasi, xo nenge nengei tasoli takei.” Aneʼi
Pita ta menexu ne, mivikala kalumo aloxo ne.

Iesu Mulinga ne Xetesemane
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 ✡Iloʼa mimuamuaʼi xe milai mixali no lia xalee ilemolu lexe Xetesemane, la Iesu
muvikalaneʼi ta molomolo noxou aloxo ʼo, “Ngataʼolu ano, ia eni alai alinga.”
33 Munoʼa Pita ilou Iakovo mo Ioanesi sou iloʼa milai, la Anu tanu lili xe opo
tuʼumaxu.
34 ✡Iloʼa tatalu ne, milai la sou muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngaxolu ano mo ngautiti laixe.
Xo eni opoleli tuʼumaxu mo eni ʼa ʼalaʼalai sou asoli.”
35 Musuku mulai sevile vaʼaxu noxiʼa mukalu, la sou mutangatulu muluʼelai no lia
sou mulinga. Mulinga lexe voxo sou tuʼumaxu ane ne uxexesou.
36 ✡Mulinga la, la muvikala aloxo ʼo, “Aba,* Mamilo. Mimii latala ne, pekiaʼu noxine
sou naʼoxonu uasi. La sou eni emasaxa lexe naxexeenu soli noxilo uxexesilo. Ia
namulinu masaxa noxilo uasi, namulinu masaxa noxinesi.”
37 Mulivu mulai noxiʼa ta molomolo noxou tatalu ne, la aneʼi ʼa iai, xe muavuti la
muvikalanu Pita aloxo ʼo, “Saimoni, nini ʼa naai? Loxovaa, nautiti naxolu no aso iou
taiinu vile uasi?

✡ **14:24:** Mul 24:8; Iel 31:31-34; Sek 9:11; 1Ko 10:16; Eva 9:20 ✡ **14:27:** Sek 13:7 ✡ **14:28:** Mat 28:16; Mak 16:7
✡ **14:31:** Ioa 11:16 ✡ **14:32:** Ioa 18:1 ✡ **14:34:** Ioa 12:27 ✡ **14:36:** Mak 10:38; Ioa 6:38 * **14:36:** Aba: vaikala ane ne, anu vaikala noxiʼa ta Isilaeli, ia laaxu lexe mamilo.

38 Nautiti mo nalinga, mo sou tovotovo uxali noxine la utaloxolixene uasi. Manina
musuku, itema uleenu umasaxa lexe uxaxai, ia vasimolu ne pekia'u uasi, ma-
malaxusi."
39 Iesu mune'e muvivikalane'i aloxo ne xe mukalu, la mulivu sou mulai mulinga la.
Anu mulinga aloxo tei ne.
40 Mulivu mune'e, la ane'i 'a iai sio, xo ie'i uvuvu sio. Xo tane'i tema uao, la sou
ivikalanu no anu vaikala vile uasi.
41 Xe mulivu mulai sou mulinga xe mulivu mune'e noxi'a alaxu tatalusou, la ane'i 'a
iai sio, la mutali'isi'a aloxo 'o, "Ngingi 'a ngaaisi sou ngama'ila? Mumomomo aloxo ne!
Voxo 'a muxali. Ngamaisou! Ane'i ta mitema i'italonu Itema 'Olu no avo'a ta mitema
ane ilavusou i'oxonu 'ilixo ane masumasua.
42 Ngatulu mo nenge'a talai. Ngamaisou! Itema e u'italoleli no avo'a ta mitema ne,
anu a uxali 'o."

Mitetelisou Iesu
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Ioa 18:3-12)

43 Iesu uvivikala 'o, ia alaxu vilesisi 'o, la Iudasi mune'e noxou. Anu vile noxi'a
ta molomolou mulelia tamei. Anu ilo'a ta mitema tavu'alo mixali, ia ta mitema
mitetelisou viso ilou kuluvololou. Ioxe, ta mitema ane ne, ane'i ta tatila noxi'a ta aili'i
ilo'a ta mitema sou lapuloto mo ta tatila mipalusi'a mine'e.
44 Itema e mu'italonu Iesu no avo'a ta mitema ne, muvikalane'ixu sosovo vile tei
aloxo 'o, "Lexe eni atimu no xaleenu, la Anu ane. Ngatetelisou mo ngalailixu, ia
ngasaxila'u laixe."
45 Ioxe, Iudasi muxali, la alaxu vilesisi anu mulai noxou. Muvikalanu aloxo 'o,
"Rabi", la sou mutimu no xaleenu.
46 Ane'i mimaisou Iudasi mutimu no xaleenu, la sou ane'i mikasi vaxa no avolu sou
mitetelisou.
47 Itema vile mutulu 'alai noxou Iesu mulavee viso ka muvali vaxa no sangalou itema
sou xaixai noxou kisi'a ta aili'i. Sangalou ne, muxoto la mulapau.
48 Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi ngeno'u viso xe kuluvololou sou ngene'e sou
ngatetelisilo xo eni amitema sou aavutilixu 'oto'oto?
49 ✡No voxovoxo 'o, nenge'a texoxolu no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua
sou elosi'a ta mitema lavulavu, ia loxovaa la ngatetelisilo ua? Mii vile uasi. Xo vaikala
muxolu no nano no Lavuku Tavuna teinu ne, muxali manina."
50 ✡Ane'i ta molomolo noxou latala milomu aloxo ne, la mi'ume sou milailai.
51 Maulu vile e mumulinu Iesu ne, mutaa tokolomo maenaxu vilesisi. Ia ane'i ta
mitema mitovo lexe itetelisou,
52 la anu mu'ume mulai pangapanga'usi. Tokolomou ne, muluvu muai.

Iesu Mutulu no Anu Vaivaikala
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Ioa 18:13-14, 19-24)

53 Xe ili'i, la ane'i ane mitetelisou Iesu ne, milailixu noxou kisi'a ta aili'i. Io, ta tatila
noxi'a ta aili'i latala ilo'a ta tatila mo ta mitema sou lapuloto 'a ipita ixolu.
54 Pita ne, anu mumulinu Iesu muili'i no paxa. Anu muxali no vimelusou tani noxou
kisi'a ta aili'i, la mu'unalai sou ilo'a ta mitema sou isaxila'u tani mixolu sou mutu'e
navu.
55 Ia, ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tatila sou ipotosou tu'utu'umaxu noxi'a ta mitema
latala ne, ikamuli susu noxou Iesu sou ivau usoli, ia ixalisou vile uasi.
56 Ta mitema tavu'alo mitelo vaikala noxou, ia vaikalai'a ne vilesisi uasi.
57 Se'i mitulu sou mikalavoisou Iesu aloxo 'o,
58 ✡ "Nexi telomusou muvikala aloxo 'o, 'Eni akisilalanu tani tila noxou Lataua ane'i
ta mitema mitulusou no avo'a, ia ili'i no anu voxo tatalusou la atulusou ulivu la, ia
atulusou no avolo loxo ta mitema itulusou uasi.' "

✡ **14:49:** Luk 19:47; 21:37; Ioa 18:20 ✡ **14:50:** Lex 31:11 ✡ **14:58:** Ioa 2:19-21

59 Ia vaikala noxi'a ne kalumo vilesisi uasi.
60 Ioxe, kisi'a ta aili'i mutulu no talaxa'a ta mitema, la mutali'isou Iesu aloxo 'o, “Nini namasaxa nakoli vaikalai'a ane mutelo noxine ne uasi? Nini naxavutala a loxovaa no anu vaikala ane mutelo noxine 'o?”
61 Ia Iesu mutaloxa'asi. Anu ukolinu vaikalai'a vile uasi.
La kisi'a ta aili'i mutali'isou la aloxo 'o, “Nini Kalisito ane? Itema ane ualusinge, 'Olu ane nini 'o?”
62 Iesu mukolinu aloxo 'o, “Eni ano. Ngingi ngamaisou Itema 'Olu uva'isa'inu no avo tema Itema sou xavi mo une'e ulu'e no anu umuumu molu no opo loxotolo.”
63 Anu mulomusou Iesu muvikala aloxo ne, la mukakanu tokolomou, xo anu la'iaxu. Xe muvikala aloxo 'o, “Nenge tatali'isi'a ta mitema se'i sou ipala'alixu 'ilixonu la uasi.
64 ✡Ngingi ngelomu lexe Anu muvikala masua mulai noxou Lataua. Ngingi ngaxavutala loxovaa? Nenge ta'oxo ma'ia ane noxou?”
Ane'i latala mikolinu aloxo 'o, “Anu mususu ane ne. Anu usoli.”
65 Ane'i mivikala aloxo ne xe mukalu, la se'i misoko sou mituvesou. Misu'asou iou xe mivau. La mivikalanu aloxo 'o, “Nalemo lexe 'ei ane muvene?” Ia, ta mitema sou isaxila'u tani mino'u sou misavasavalou.

Pita Musingisou Iesu
(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Ioa 18:15-18, 25-27)

66 Ta mitema mi'oxo'oxonu Iesu aloxo ne, ia Pita ne, anu muxolu no nano no vimelusou tani, la sema sou xaixai vile noxou kisi'a ta aili'i, mine'e noxou.
67 La mimaisou Pita uxoxolu utu'e navu, la sema ne mimatakisou la mivikalanu aloxo 'o,
“Nini kalumo, ngingi ngongou Iesu sie Naseleti ngexolu ane.”
68 Ia anu musingisou lexe, “Eni alavusou vaikala ane nini nelemolu ne, uasi.” Anu muvikala aloxo ne xe mukalu, la sou anu mulaa muuatulai no aitengaxu tani.
69 Sema ne, mimaisou, la mivikalane'i ane'i ane itulutulu 'alai noxou aloxo 'o, “Anu ne, vile noxi'a ane.”
70 Ia anu musingisou lexe uasi la.
Mixolu sevile kitu'a, la ta mitema ane mitulutulu 'alai noxou ne, mivikalanu aloxo 'o, “Manina, nini vile noxi'a ane, xo nini itema sie Xalilaia ane.”
71 Ia Pita muvikala pekia'u aloxo 'o, “Manina teitexi, eni alavusou itema e ngingi ngalelemolu ne uasi. Lexe eni akalavoingengi, la laixe lexe Lataua ukalusilosi.”
72 Anu muvikala aloxo ne, xe mukalu la alaxu vilesisi 'o, la koko'a mu'ava alaxu tameisou. La Pita muxavutalanu vaikalau Iesu lexe koko'a u'ava alaxu tameisou uao, ia anu usingisou alaxu tatalu lexe ulavusou uasi. La Pita ne, mutaloxu iii sou mutama.

15

Iesu Mutulu no Talaxu Pilato
(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Ioa 18:28-38)

1 ✡Xe ili'i no kakau manina, la ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tatila mo ta mitema sou lapuloto mo ta tatila sou ipotosou tu'utu'umaxu noxi'a ta mitema latala, mipita sou mipotoxu Iesu. Xe mukalu, la sou misakiinu sou milailixu noxou Pilato avolu.
2 Anu Pilato mutali'isou Iesu aloxo 'o, “Nini tatananu tuala noxi'a ta Iutaia ne?”
La anu mukolinu vaikalau aloxo 'o, “Ani, anu aloxo nini nelemolu ne.”
3 Ta tatila noxi'a ta aili'i milomu aloxo ne, la mileanu vaikala tavu'alo mulai noxou Iesu.
4 La Pilato mutali'isou la aloxo 'o, “Loxovaa, la nini nakoli vaikala vile ua 'o? Nini nelomusou lexe ane'i mileanu vaikala tavu'alo mune'e noxine.”
5 ✡Ia Iesu ukolinu vaikala vile la uasi. Anu aloxo ne, la sou Pilato mukuluke no anu.

✡ **14:64:** Liv 24:16; Ioa 19:7 ✡ **15:1:** Luk 22:66 ✡ **15:5:** Ais 53:7; Mak 14:61

6 Io, no voxo tila ane ne, la Pilato ulavusou sou ululusou itema vile uxolu no nano
no taasou navunavu. Ta mitema me'asi ilavusou isosovosou itema vile.
7 No voxo ane ne, la itema vile ualasou lexe Valavasi ilo'a ta mitema se'i mixolu no
taasou navunavu. Xo ane'i miavutinoxu 'oto'oto noxi'a ane'i ane isaxila'u tuala ne, la
mive'a ta mitema se'i misoisoli.
8 Ioxe, ta mitema tavu'alo mixali noxou Pilato, la mitali'isouxu mii ane anu ulavusou
u'oxo'oxonu tatei noxi'a.
9 Anu mukoline'i la muvikala aloxo 'o, "Ngingi ngemasaxa lexe eni alulusou
tatananu tuala noxi'a ta Iutaia ulai noxinge?"
10 Muvikala aloxo ne, xo mulavu lexe ane'i ta tatila noxi'a ta aili'i, tane'i masuau
Iesu misevile, la sou milailixu sou mitulusou no anu vaivaikala.
11 ✡Ia ane'i miavutinoxu opone'i ta mitema sou lexe ululusou Iesu uasi, ululusou
Valavasisi ulai noxi'a.
12 La sou Pilato mutali'isi'a la aloxo 'o, "Ngingi ngemasaxa lexe eni a'oxonu mii ma'ia
noxou itema ane ngingi ngalemolu lexe tatananu tuala noxi'a ta Iutaia?"
13 Ane'i mikoli la mi'ava aloxo 'o, "Talilixu no ovu valautu!"
14 Anu mutali'isi'a aloxo 'o la, "Loxovaa? Anu mu'oxo susu ma'ia?"
Ia ane'i mi'ava tatila aloxo 'o, "Talilixu no ovu valautusi!"
15 Anu mululusou Valavasi mulai noxi'a, xo anu umasaxa lexe u'oxo aloxo ne
sou ane'i i'osasou. Anu muvikalane'i ta mitema sou 'oto'oto lexe ane'i ipuapuasou.
Mipuapuasou mukalu, la sou mu'italonu mulai no avo'a ta mitema sou 'oto'oto sou
lexe ililixu no ovu valautu.

Ta Mitema sou 'Oto'oto Mimolovila'isou Iesu
(Mat 27:27-30; Ioa 19:2-3)

16 Xe ili'i, la ane'i ta mitema sou 'oto'oto milailixu Iesu mu'unalai no nano no
vimelusou taasou itema sou xaixai noxou tatananu tuala ne Romu. La ane'i mi'avali'a
ta mitema sou 'oto'oto latala mine'e mipita.
17 Ane'i mine'e mipita mukalu, la mitaanu tokolomo lauoinu noxou xe mipalipaxox-
onu savovolu ka mimuxaxu no kisou loxo kisivalu sou sosovo lexe Anu tatananu tuala
vile ane.
18 Ane'i mi'oxonu aloxo ne xe mukalu, la sou mivikalanu aloxo 'o, "Anu ane,
tatananu tuala noxi'a ta Iutaia!"
19 Xe mivavau kisou no anu lukae xe mituvetuvesou xe mitangatangatulu mulu'elai
no lia sou mi'itinu ualasou.
20 Ane'i mimolovila'isou aloxo ne xe mukalu, la sou ane'i mixexeenu tokolomo
lauolauoinu noxou. Ia mimulaxu tokolomoxu vaxa la. La sou milailixu sou lexe ililixu
no ovu valautu.

Mililixu Iesu no Ovu Valautu
(Mat 27:31-44; Luk 23:27-43; Ioa 19:17-27)

21 ✡Itema vile ualasou lexe Saimoni, tualasou ne Kilene, anu Alekisanda ilou Rupusi
mami'a. Anu molu no tuala vile 'alai ne Ielusalemu, ia mune'e mupolopepeene'i sou
lexe u'unalai no tuala tila. Ane'i ta mitema sou 'oto'oto mimaisou, la mivikala pekia'u
noxou lexe anu utavulenu ovu valautu noxou Iesu.
22 Ane'i mino'u Iesu sou milailixu no tuala ilemo lexe Xoluxata. Uala ane ne, laaxu
lexe tuala sou ta mitema xavanane'i.
23 Ane'i milosou Iesu uaini ane mixiunu ilou lamalasile sou uxamuli navunavu uasi.
Ia Anu uiexu uasi.
24 ✡Xe ili'i, la sou mililixu Iesu no ovu valautu. Ane'i mimila'anu tokolomou Iesu
noxi'a vilevilesi. Ia ane'i mi'oxonu vila'i vile sou misosovosou lexe 'ei ane uno'u mii
ma'ia ma'ia.
25 Ane'i mililixu Iesu no ovu valautu, la anu aso iou muxatele tami'a no kakau.
26 Vaikala e anu mususu no anu ne, ane'i mikaukavunu no pa'umolu aloxo 'o,
"Tatananu Tuala Noxi'a Ta Iutaia Ane."

✡ **15:11:** Apo 3:13-14 ✡ **15:21:** Rom 16:13 ✡ **15:24:** Lex 22:18

27-28 ✡Ane'i mililixa'a ta mitema tamei sou pakali no pa'umolu kalumo. Mililixu vile
no avo tema xe vile mililixu no avo ae.
29 ✡Ta mitema mimuamua'i xe mipolopepeenu la milulu kisi'a sou mimolovila'isou
la mivikala aloxo 'o, "Ae, nini namitema sou namamulonu tani tila noxou Lataua ka
natulusou ulivu no voxo tatalusi ane.
30 Ioxe nini nalu'e no ovu valautu mo nini mene napamaulineni la."
31 Ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou lapuloto kalumo mimolovila'isou mo
mivikala ngatongato'o noxi'a aloxo 'o, "Anu mupamauline'i ta mitema va'axa'a, ia
Anu umomomo sou upamaulinu uasi.
32 Lexe nini Kalisito, tatananu tuala ne Isilaeli, la ane 'alalae 'osi naxexee no anu ovu
valautu mo nalu'e, mo sou nexi tamaisine, la sou tamuxamuxaxu tanexi ulai noxine."
Ta mitema tamei ane'i mililixa'a no pa'umolu ne, ilou mimolovila'isou kalumo.

Iesu Musoli
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Ioa 19:28-30)

33 Aso mukulupa, la isivoxo mutaasou xalexalee tuatuala mukalusi, mole aso iou
tatalu no 'olo'olovoxo.
34 ✡Io, aso iou tatalu mukalu, la sou Iesu mu'ava tatila aloxo 'o, "Eloi, Eloi, lama
savakatani?" Laaxu lexe, "Lataua noxilo, Lataua noxilo, loxovaa la nini nesu'aleli 'o?"
35 Ta mitema se'i mitulutulu 'alai noxou ne, la milomusou vaikala ane ne, la mivikala
aloxo 'o, "Ngalomu, Anu a u'avalou Eliasi."
36 ✡Ioxe, itema vile muiave mulai la muno'u kateni sou mutaa mulu'elai no uaini
sixula. Xe mukalu, la mutotole vaxa no lukae telexu sou muienu no anu. Ia anu
muvikala aloxo 'o, "Taxolu o, mo tamaisou. Eliasi une'e sou uno'u ulu'enu no lia male."
37 Ia Iesu muunga tatila mukalu, la sou Anu musoli.
38 Iesu musoli, la lavalava e mulili no nano no tani tila noxou Lataua ne, mukakaa
tamomolu teitexi mulai mupee no lia.
39 Itema tila sou uulaxune'i ta mitema itemaxu ta'uve sou 'oto'oto ne, mutulu no
talaxu Iesu. Anu mulolomusou Iesu mine muunga mo mumaisou mine musoli. La sou
anu muvikala lexe, "Manina musuku, itema ane ne Anu Lataua 'Olu ane."
40 ✡Ia ta sema se'i a itutulu va'axu sevile sou imamalei. Vile noxi'a ane Malia sie
Maxatale, xe Malia ane Iakovo kitu'a ilou Iosesi neni'a mo Salome kalumo.
41 Iesu muxoxolu ne Xalilaia, la ane'i mimulimulinu sou misu'ulinu. Ta sema
tavu'alo ilo'a Iesu minuna ne Ielusalemu ne, ane'i a itutulu kalumo.

Iosepu Mu'asixu Iesu
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Ioa 19:38-42)

42 Voxo ane ne, anu voxo sou lalaxi sou Voxo Tavuna. Mo anu a 'alai sou 'olovoxo.
43 La sou Iosepu sie Alimatia, anu u'ume uasi, mulai noxou Pilato sou mulingau
Iesu vasimolu. Anu ne, ta mitema itoxonu xo itema vile noxi'a ta tatila sou ipotosou
tu'utu'umaxu noxi'a ta mitema xe anu itema vile sou uxomaiou saxisaxila'u noxou
Lataua sou une'e kalumo.
44 Pilato mukuluke xo mulomusou lexe Iesu 'a musoli palea ne. La sou anu
mu'avalou itema tila sou uulaxune'i ta mitema itemaxu ta'uve sou 'oto'oto sou
mutali'isou aloxo 'o, "Iesu 'a musoli io, uasi uao?"
45 Itema ne muvikalanu mukalu, la sou Pilato mu'italonu Iesu vasimolu mulai noxou
Iosepu.
46 La sou Iosepu mulai muloto lavalava vile maenaxu sou mune'e muno'u Iesu
vasimolu mulu'e sou mukupoonu no anu. Mukupoonu mukalu, la sou muno'u
vasimolu mulailixu no lulu vile. Lulu ne, mi'asou no tava'u maea. Xe mukalu, la sou
mupipalo'u lavo'o tatila mune'e mutaloxu lulu anaxu no anu.

✡ **15:27-28:** Ais 53:12 ✡ **15:29:** Lex 22:7; 109:25; Mak 14:58 ✡ **15:34:** Lex 22:1 ✡ **15:36:** Lex 69:21 ✡ **15:40:** Luk 8:2-3

47 Malia sie Maxatale ilee Malia ane Iosesi nenu a itutulu imamalei mo mimaisou
tuala e mumulaxu Iesu vasimolu no anu.

16

Iesu Mutulu no Anu Soli
(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Ioa 20:1-10)

1 Voxo Tavuna mukalu, xe ili'i la Malia sie Maxatale ilee Malia, Iakovo nenu mo
Salome, ane'i milotonu ueli e tuma'u lailaixe sou milai lexe i'ulosou Iesu vasimolu no
anu.
2 No kakau manina no voxo vilesou lalotu va'a vile no mine aso upolosile, la ane'i
milutusou milai no lulu.
3 No vote'i, la ane'i mivikalane'i ngatongato'o aloxo 'o, "'Ei ane sou usu'ulinenge mo
upipalo'u lavo'o e mimulaxu no lulu anaxu?"
4 Ia, ane'i ie'i mutelo la mimaisou lavo'o toxoxa'a ne, uai la uasi. Mipipalou muxexe
ne.
5 Ioxe, ane'i mi'unalai la mimaisou maulu vile a uxoxolu no avo'a tema. Ia anu
mutaa tokolomo maenaxu veveeni. Ane'i mimaisou la mikuluke.
6 Ia anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngakuluke mamu. Eni elavu lexe ngingi ngakaka-
muli Iesu sie Naseleti ane'i mililixu no ovu valautu. Anu a mutulu mo mumauli ne,
anu uai 'o uasi. Ngamaisou tanixu ane ane'i mimulaxu no anu 'a.
7 ✡Ia, ngalai mo ngavikalane'i ta molomolou Iesu mo Pita lexe Anu 'a muulaxungengi
mulai ne Xalilaia sou lexe ngamaisou ane, aloxo Anu mulemolu noxinge tei."
8 La mi'olo'olo xe mikuluke, la sou ane'i ta sema milaa miuatu no lulu la miiave. Ia
ia'alou itema vile uasi, xo ane'i mi'ume.
9 * [Iesu mutulu mo mumauli no kakau manina no voxo vile 'ili'i no anu voxo
Tavuna noxi'a ta Isilaeli. La sou muxali noxie Malia sie Maxatale tei. Ane sema e
Iesu muxexene'i ta uleenu masua ta'uve mo muxatele tamei noxie.
10 Ane'i ta mitema e ilo'a Iesu imuamua'i ikekei a ixolu itatamasou. Ia ane mixali la
mivikalane'i,
11 aloxo 'o, "Iesu 'a mumauli mo eni emaisou ne." Ane'i milomusou vaikala noxie,
ia imuxaxu tane'i no anu uasi.
12 Xe ili'i, la ta molomolo noxou Iesu tamei mi'umesou tuala tila sou mimuamua'i
milai. Ane'i milai xoo, la Iesu mupala'a noxi'a. Ane'i mimaisou la vasimolu ne iou
vilemo.
13 La sou ane'i ilou milivu sou mia'aloi'a ta menexi'a pa'usi'a e ane'i mixolu 'ole.
Ane'i milomusou a'alo noxi'a ilou, ia imuxaxu tane'i no anu uasi.
14 ✡Xe ili'i, la ta molomolo noxou Iesu mavulovexa vile mo mulelia vile mixolu sou
i'ani'ani. La Iesu muxali noxi'a. Anu mulavixa'a xo ane'i imuxaxu tane'i no anu
vaikalai'a ta mitema e mimaisou lexe Anu mutulu uasi.
15 ✡Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngalutu mo ngalai no xalexalee tuatuala ukalusi mo
ngaa'aloxu a'alo laixe ulai noxi'a ta mitema e eni ekoine'i ukalusi.
16 ✡'Ei ane umuxaxu tanu noxilo mo i'ulosou, la sou Lataua upamaulinu. Ia 'ei ane
umuxaxu tanu noxilo uasi, la anu utulu no anu vaivaikala.
17 ✡Lataua u'oxonu sosovo se'i no avo'a ta mitema ane'i ane imuxaxu tane'i noxilo.
I'oxonu sosovo loxo. No anu xavi noxilo, la ixexene'i ta uleenu masua. Mo ivikala no
anu vaivaikala se'i ane ane'i ilavusou uasi.
18 ✡Mo ane'i itetelisou sinana veveeni xe iiexu lexa masua loxo peupeu 'o, ia
umomomo sou u'oxone'i vile loxo 'o uasi. Xe imuxaxu avo'a noxi'a ta amitema e
pipiena u'oxone'i, la ane'i imauli."

✡ **16:7:** Mat 26:32; Mak 14:28 * **16:9:** A'alo ane usoko no anu makovusou muxatele tami'a mo ulai utalo no anu makovusou itemaxu vile ne, ta mitema sou lavulavu tavu'alo ixavutala lexe Maluko ukaukavunu uasi, male itema vile mukaukavunu ili'i. ✡ **16:14:** 1Ko 15:5 ✡ **16:15:** Apo 1:8 ✡ **16:16:** Apo 2:38 ✡ **16:17:** Apo 2:4; 8:7 ✡ **16:18:** Luk 10:19; Apo 28:3-6

19 ✡Xe Tila Iesu muvikala aloxo ne mukalu, la Lataua muno'u mulailixu teitexi no
opo loxotolo. Mulai la muxolu muva'isa'inu Lataua no avolu tema.
20 ✡Xe ili'i, la sou ta molomolo noxou milai no xalexalee tuatuala ukalusi sou
mia'aloxu. Tila ilo'a mixaxai mipita xe mu'oxonu sosovo se'i muxali sou mu'oxonu
pekia'u sou vaikala noxou.]

✡ **16:19:** Apo 1:9-11; 2:33-34 ✡ **16:20:** Apo 14:3; Eva 2:3-4

A'ALO LAIXE NOXOU IESU KALISITO ANE
LUKA
MUKAUKAVU VAIKALA LAMANA MULAI NOXOU TEOPILO

Vaikala lamana

A'alo laixe sou Iesu Kalisito e Luka mukaukavu 'o ne anu mua'aloxu Iesu lamana lexe Anu mune'e sou uno'a ta Isilaeli ilo'a ta mitema latala ukalusi ilivu. No anu a'alo noxou (4:18), la Iesu muvikalane'i ta mitema lexe, Uleenu Tavuna muavutilixu sou ua'aloxu vaikala laixe noxou Lataua ulai noxi'a ta mitema ane pa'usi'a no anu mimii tavu'alo. No anu lavuku noxou Luka 'o, la mua'alo tavu'alo no anu mauli sou 'osa'ila. Musoko no anu a'alo noxou la mua'aloxu xali noxou Iesu ne, muxalixu 'osa'ila toxoxa'a manina (1:42-48; 2:10) xe no anu kaluxusou (24:52). No mine Iesu mulivu mutelai teitexi no opo loxotolo.

Luka anusisi mua'aloxu xaixai noxou Iesu xe mimii tavu'alo Anu mu'oxonu. Mo vaikala tovola'i mose'i Anu mu'oxonu kalumo ne umomomo sou namaisou no anu lavuku leviani uasi. Loxo lexe sou 'osa'ila noxi'a ta angelo (2:13-14), xe ta mitema sou isaxila'a ta sipsip milai mimaisou Iesu no mine nenu mivo'onu. Mo Luka mua'aloxu Iesu no mine nenu ilou momu mino'u milailixu no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua sou mialusou loxo lapuloto noxou Mosesi mivikalane'i sou imulinu. Mo mua'aloxu vaikala tovola'i vile sou itema ne Samalia e mu'oxonu 'ilixo laixe noxou itema vile ane ta mitema ta masua mivau xe molomolo e mu'umesou momu. No nano no anu lavuku noxou Luka, la anu mua'aloxu 'ilixo sou lakilala maninasou mo mua'aloxu xaixai noxi'a ta sema no nano no anu xaixai noxou Iesu, mo xaixai no anu Uleenu Tavuna xe 'ilixo sou Lataua uxiunu tumalou no anu 'ilixo masumasua noxi'a ta mitema.

A'alo noxou Luka ukalu ane 'o uasi, anu musolonu a'alo noxou la no anu lavuku vile mukaukavunu a'alosou xaixai noxi'a ta aposeli. Lavuku ane xaixai noxi'a ta aposeli ne, anu mua'aloxu xaixai noxi'a ta aposeli no mine Iesu mulivu mulai teitexi no opo loxotolo.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana mulai noxou Tiopilasi 1:1-4
A'alosi'a Iesu ilou Ioanesi ta neni'a mivo'one'i xe ta molomoloxa'a 1:5–2:52
Xaixai noxou Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema 3:1-20
Iesu mu'ulo xe mukalu la mulai no anu tovotovo 3:21–4:13
Xaixai noxou Iesu ne Xalilaia 4:14–9:50
Iesu mulutu ne Xalilaia sou mulai ne Ielusalemu 9:51–19:27
Voxo kalukaluxusou no ale xe no nano ne Ielusalemu 19:28–23:56
Iesu mutulu, mo mupalapla'alixu, xe mulivu mulai teitexi no opo loxotolo 24:1-53

1 ✡Eni akaukavu vaivaikala ano 'o ulai noxine, nini tila Teopilo. Tei, la ta mitema
tapiena mitovo avo'a sou mikaukavunu a'alo sou mimii ane Lataua mumomomosou
muxali no nixi noxixe.
2 Ane'i mimulinu vaikala noxi'a ta mitema ane'i e mimaisou mimii ane ne no ie'i
no voxo ane mimii ne musoko muxali. Ane'i ta mitema ane ne, mixolu lexe ane'i ta
mitema sou xaixai sou vaikala noxou Iesu. La sou ane'i milosixe a'alo sou mimii ane
ne.
3 Loxo ne, la sou eni kalumo emasaxa lexe akaukavunu a'alo sou mimii ane ne mo
asovanu ulai noxine. Eni exaxai maxuveeni musuku sou ekakamulinu mimii mukalusi
ne tava'u laixe. Mo vaimomo 'o, eni ekaukavu laixe aloxo nesi, aloxo mimii ane ne
muxali.
4 Nini naitisou, la sou nalavu laixe lexe vaivaikala ane ane'i milosienixu ne, anu
maninasi.

Elisaveti Mivo'onu Ioanesi

✡ **1:1:** Apo 1:1

5 No voxo ane Elodesi muxolu loxo tatananu tuala no xalee lia tila ne Iutaia, la aili'i
vile muxoxolu lai ne, ualasou lexe Sakalia. Anu itema vile no anu la'oluxa'a ta Avia.
Semau ne, ane Aloni mutu'u ovuxu e ualasie lexe Elisaveti.
6 Ilou mixolu milapu no iou Lataua mo milavusou mimulinu vaivaikala noxou
Lataua mo lapuloto noxou mukalusi, la isusu no iou uasi.
7 Ia, ilou ta 'ili'a uasi, xo Elisaveti imomomosou ipalaa la uasi, mole ilou ta aululu
mukalu ne.
8 Alaxu vile, la la'oluxa'a noxou Sakalia milai mi'oxonu xaixai noxi'a sou i'elaxa'a
ta sipsip no iou Lataua.
9 ✡La ane'i mi'oxonu vila'i vile mimulinu 'ilixo noxi'a sou misosovosou vile noxi'a
sou lexe u'unalai no taasou lalotu tatila noxou Lataua sou u'elaxu mimii ane tuma'u
lailaixe. Xe mi'oxo aloxo ne, la misosovosou Sakalia.
10 Voxo sou anu u'elaxu mimii ane tuma'u lailaixe muxali, la ta mitema tapiena
mipita no ale sou milinga mulai noxou Lataua.
11 La sou angelo vile noxou Tila muxali mupala'a noxou Sakalia. Muxali la mutulu
no xalee tema no anu valovalo e i'elaxu mimii tuma'u lailaixe no anu.
12 Anu mumaisou angelo ne, la mukuluke xe mumama'u.
13 Ia angelo muvikalanu aloxo 'o, “Sakalia, na'ume mamu! Lataua mulomusou linga
noxine ne. Ili'i, la semameni Elisaveti ivo'onu keakea mulu vile. La nini namoxo'u
ualasou lexe Ioanesi.
14 Ulai ili'i, la oponeni u'osa'osasou mo ta mitema tapiena kalumo i'osasou no voxo
mine ivo'onu.
15 ✡Xo anu uxali itema tila vile no iou Lataua. Anu umomomosou uiexu uaini mo
lexa pekia'u uasi. Xo no mine anu uxolu noxie nenu opoone sio mo no anu maulixu
ukalusi ne, la Uleenu Tavuna u'ana'ana noxou.
16 Anu ulivulixa'a ta mitema tavu'alo ne Isilaeli ilivu ilai noxou Tila, anu Lataua
noxi'a.
17 ✡Anu uno'u uleenu mo xavi noxou Eliasi sou uuli noxou Tila. Anu upitane'i ta
mami'a ilo'a ta 'ili'a sou opone'i upita vilesisi mo uxiune'i ane'i ane ilomuxu vaikala
noxou Lataua uasi mo ixali ta mitema sou ilavu no anu vote'i ane mulapusi. Anu
ulalaaxine'i ta mitema sou ixomaiou Tila.”
18 Sakalia mulomusou vaikala ane ne, la mutali'isou angelo aloxo 'o, “Loxovaa, la
sou eni alavu manina lexe nini nevikala ne manina? Xo nexi noxie semaxeni ne, ta
aululu manina.”
19 ✡La angelo mukolinu vaikalau aloxo 'o, “Eni ualasilo lexe Xavulieli. Eni atutulu
no talaxu Lataua. La sou Anu mupalusilo ene'e noxine sou avikala no anu a'alo laixe
ane ne.
20 Ioxe, nini nalomu. Usoko vaimomo 'o mo ulai utalo no voxo ane mii ane
eni evikalanenixu 'o uxali manina, la nini anaxene utomu mo navikala uasi. Xo
nini namuxaxu taneni no anu vaikala noxilo ane uxali manina no voxo ane Lataua
musosovosou ne uasi.”
21 Ta mitema mixomaiou Sakalia maxuveeni, la sou ane'i tane'i lili lexe tava'u
loxovaa la sou anu muxolu maxuveeni no nano no tani tila noxou Lataua ne.
22 Xe ili'i, la anu muuatu no ale, ia umomomo sou uvikalane'i uasi. La sou ane'i
milavu lexe anu mumaisou mii vile loxo aipiepiena no nano no taasou lalotu tatila
noxou Lataua. Anu mutovotovola'i no avolusi, ia uvikala uasi.
23 Xe ili'i no mine voxo sou xaixai noxou mukalu, la mulivu mulai no tani.
24 Ioxe, ili'i la semau Elisaveti opoone. La ane mixolixu no nano no tani mumomomo
loxo so'io ta'uve.
25 La mivikala lexe, “Tila tanuxo, la sou mu'oxonu mii ano 'o muxali noxilo sou
ukalusou maela noxilo no ie'i ta mitema.”

Vaikala Lamana sou Xali Noxou Iesu

✡ **1:9:** Mul 30:7 ✡ **1:15:** Iti 6:2-3 ✡ **1:17:** Mal 3:1; 4:5-6; Mat 17:11-13 ✡ **1:19:** Tan 8:16; 9:21

26 So'io ta'uve mukalu xe muxatele vile sou muxali, la Lataua mupalusou angelo
vile ualasou lexe Xavulieli muxali mune'e no tuala vile ne Naseleti no xalee lia tila ne
Xalilaia.
27 ✡Anu muxali noxie sema vile vuanga misosovosie lexe i'uluxu itema vile ualasou
lexe Iosepu, anu Deviti 'ilusunu vile. Sema ne, ualasie lexe Malia.
28 Ioxe, angelo muxali noxie, la muvikala aloxo 'o, "Opoo se'isisi uxolu noxine.
Lataua uxolu noxine mo ualusine."
29 Ia Malia milomusou vaikala ane ne, la tane lili no anu, la mixavutala lexe vaikala
ano 'o laaxu a loxovaa?
30-31 ✡La anu muvikalane aloxo 'o, "Na'ume uasi. Lataua tanuxene nini Malia.
Nalomu, ulai ili'i la nini oponeni la navo'onu 'iline vile mulu. La namoxo'u ualasou
lexe Iesu.
32 ✡Ulai, la anu uxali tila mo ane'i ilemolu lexe Lataua teitexi manina 'Olu. La Lataua
Tila usosovosou Iesu sou uno'u tanixu 'ilusunu Deviti.
33 Anu sou usaxila'a Iakovo ta xaixasou ilo'a ta 'ilu'ilusunu utotomu mo saxisaxila'u
noxou ne umomomo sou ukalu uasi."
34 Ia Malia mivikalanu angelo aloxo 'o, "Mii ane 'o uxali a loxovaa? Xo eni vuanga
sio."
35 Angelo mukoline aloxo 'o, "Ulai, la Uleenu Tavuna uxolu noxine, la sou Lataua
teitexi manina xaviinu uvausine. Aloxo ne, la sou nini navo'onu 'iline ne. La imoxo'u
lexe itema vile malemalenge noxou Lataua mo Anu Lataua 'Olu.
36 Namaisie tulaneni Elisaveti. Ane aululu mukalu, ia ane 'a opoone sou ivo'onu 'ilie
mulu. Tei, la ane sema sou ipalaa uasi, ia so'ioxe sou opoone a muxatele vile sou.
37 ✡Mii vile pekia'u sou Lataua u'oxonu uasi."
38 Malia mivikalanu aloxo 'o, "Mii ane nini nelemolu ne, uxali noxilosi aloxo ne.
Xo eni asema sou xaixai noxou Tilasi." Angelo muvikalane aloxo ne mukalu, la
mu'umesie sou mulai.

Malia Mixixaosie Elisaveti

39 No voxo ane ne, la Malia miavuti sou mipalea minuna no xalee lia tila ne Iutaia,
la sou mitelo no tuala vile muxolu no laxa'ilu vile.
40 Mixali la mi'unalai no tani noxou Sakalia sou misexelaxe Elisaveti.
41 No mine Elisaveti milomusou vaikala sou sexela noxie Malia, la keakea no nano
no opoone ne, musuxulae. Xe Uleenu Tavuna mu'ana'ana noxie Elisaveti.
42 La ane mi'ava tatila aloxo 'o, "Lataua mualusine laixe manina no taiine'i ta sema
tavu'alo, mo mualusou 'iline e muxolu no oponeni ne kalumo.
43 Eni asema ma'i, la sou Tila noxilo nenu mine'e noxilo 'o?
44 Eni elomusou sexela noxine, la alaxu vilesisi 'o, la keakea muxolu no opoleli 'o,
musuxulae sou mu'osa.
45 Lataua ualusie ane ane mimulaxu tane no anu vaikala noxou lexe mimii e
mulemolu ne, anu u'oxonu maninasou."

Lexeie Malia

46 ✡Xe Malia miavuti, la milexe aloxo 'o,
"Eni taleli u'itinu Tila ualasou,
47 mo eni uleeleli kalumo u'osasou Lataua,
Anu itema sou pamauli noxilo.
48 Xo Anu muxavutalaleli eni asema sou xaixai noxou vitanisi,
la sou ulai ili'i, la ta mitema tavu'alo ilemelo lexe Lataua mualusilo.
49 Xo itema sou xavi mu'oxonu mimii tatila manina mune'e noxilo.
Anusi anu Lataua malemalenga manina mo anu loxo itema uasi.
50 ✡Anu ualaunaxa'a ane'i ane itoxonu utotomu mo kaluxu uasi.
51 ✡Anu mu'oxonu xaixai xaviinu no avolu,

✡ **1:27:** Mat 1:16, 18 ✡ **1:30-31:** Ais 7:14; Mat 1:21-23 ✡ **1:32:** 2Sa 7:12-13, 16; Ais 9:7 ✡ **1:37:** Tav 18:14
✡ **1:46:** 1Sa 2:1-10 ✡ **1:50:** Lex 103:13, 17 ✡ **1:51:** 2Sa 22:28

mo mukusai'a ane'i ane me'a i'itinu ualasi'a no anu xavutalai'asi.
52 ✡Anu mulu'elainixi'a ta motu sou isaxila'a ta mitema
mo muxexene'i no pulouousi'a,
ia mutelailixa'a ane'i ta mitema vitanisi la mitelai mino'u tanixa'a.
53 ✡Anu mu'ana'analixa'a ane'i ane misolixa'a no anu la'ilali laixe,
ia mukusai'a ane'i ane lavulutii'a tavu'alo ne, milai viatanisi.
54 ✡Anu musu'uline'i ta mitema sou xaixai noxou, ta Isilaeli.
Anu muxavutalane'i mo tanuxa'a.
55 ✡Aloxo Anu muxavutalanu vaikala e Anu mulemolu noxou Avalaamu
ilo'a ta xaixasou mo ta 'ilu'ilusunu xe ta xaixasi'a ta maminge ilo'a ta 'ilu'ilusune'i ta maminge."
56 Malia ilee Elisaveti mixoxolu mumomomo loxo so'io tatalu, xe ili'i la ane milivu milai no tualasie.

Elisaveti Mivo'onu Ioanesi

57 Voxo sou Elisaveti ivo'o muxali, la mivo'o 'ilie mulu vile.
58 Xe ta tema tualasie ilo'a ta minemine milomusie xo mimaisie lexe Tila tanuxe musuku, la ane'i ilo'a mi'osa.
59 ✡Xe mivo'o mo voxo muxatele tatalu sou, la ane'i mine'e mipita sou xooxoo mungaasou xe sou lexe imoxou ualasou sou momu Sakalia.
60 Ia nenu mivikala aloxo 'o, "Uasi! Tamoxou ualasou lexe Ioanesi."
61 Ia ane'i mivikalane aloxo 'o, "Ta minemineni vile ualasou loxo ne uasi."
62 La sou ane'i milosi no avo'a mulai noxou momu lexe umoxo'u 'olu ualasou a loxovaa?
63 Anu mutovola'i sou lexe ino'u ovu alelaxu sou ukaukavu no anu. Xe milosou mukalu, la anu mukaukavu no anu aloxo 'o, "Ngamoxo'u ualasou lexe Ioanesi." Ane'i mimaisou uala ane ne, la mikuluke manina.
64 Alaxu vilesisi 'o, la Sakalia anaxu e mutomu ne, utomu la ua. Anu umomomo sou uvikala la. La sou muvikala sou mu'itinu Lataua ualasou.
65 Xe ta tema tualasou mimaisou aloxo ne, la mimama'u misevile. La sou a'alosou mimii latala e muxali ne, mulutu la mulai no tuatuala e no anu laxalaxa'ilu sie Iutaia.
66 Ta mitema latala milomusou a'alo ane ne, la ane'i tane'i lili no anu. La sou mivikala lexe ili'i, la anu keakea ne uxali itema a loxovaa? Xo milavu lexe xavi noxou Tila a muxolu noxou ne.

Lexeu Sakalia

67 Ioxe, Uleenu Tavuna mu'ana'ana noxou Ioanesi momu e Sakalia ne, la sou anu muvikala mupalomatana aloxo 'o,
68 ✡ "Nenge ta'itinu Tila ualasou, anu Lataua noxinge nenge ta Isilaeli,
xo Anu mune'e sou mulivulixa'a ta mitema noxou.
69 ✡No nano no taiine'i ta xaixasou ilo'a ta 'ilu'ilusunu,
Deviti e itema sou xaixai noxou.
la Anu muxalixu itema vile xaviinu sou upamaulinenge.
70 Aloxo, tatei la Anu mulemo noxi'a ta mitema sou palomatana noxou e
Anu musosovosi'a.
71 ✡Anu upamaulinenge no avo'a ta uluamenge
mo no avo'a ta mitema ukalusi ane imasaxainge uasi.
72 ✡Anu tanuxa'a ta xaixasinge ilo'a ta 'ilu'ilusunenge,
mo muxavutalanu vaikala noxou e Anu musakiinu tatei,
73 ✡noxou Avalaamu, Anu 'ilusunenge.
74 Sou lexe Anu upamaulinenge no avo'a ta uluamenge
mo sou lexe nenge tamama'u mo ta'ume uasi,

✡ **1:52:** Iop 5:11; 12:19; Lex 147:6 ✡ **1:53:** Lex 34:10 ✡ **1:54:** Lex 98:3 ✡ **1:55:** Tav 17:7; Mai 7:20 ✡ **1:59:** Tav 17:12; Liv 12:3; Luk 2:21 ✡ **1:68:** Lex 72:18 ✡ **1:69:** Lex 18:2 ✡ **1:71:** Lex 106:10 ✡ **1:72:** Tav 17:7; Lex 105:8-9 ✡ **1:73:** Tav 22:16-17

75 ✡ia nenge taxaxai noxou, la nenge taxolu vaʹaxu no anu ʹiliʹilixo masumasua
mo tamulinu ʹilixo ane mulapu no voxovoxo utotomu.
76 ✡Mo nini ʹalixeni ʹo, ulai iliʹi la imoxoine lexe nini itema sou palomatana noxou
Lataua teitexi manina.
Xo nini naulaxunu Tila sou namomosou voteʹisou,
77 ✡mo sou ta mitema noxou ilavusou lexe
Anu uxiu tumalou ʹiliʹilixo masumasua noxiʹa mo upamaulineʹi
78 ✡xo Anu tanuxaʹa musuku. Mo no anu alauna noxou,
la Anu usovanu lamana sou tuala teitexi uneʹe noxinge,
79 sou ukaasiʹa ta mitema aneʹi e mixolu no isivoxo
mo mimuamuaʹi no voteʹi ane masua sou soli uxalisiʹa no anu,
mo sou upamuxanenge no anu voteʹi sou opo seʹisisi.”
80 Iliʹi, xe molomolo ne muxali tila, la uleenu tavuna muʹanaʹana noxou. La mulai muxolu no xalee lia vitanisi, mutalo no voxo sou anu mupalaʹa no ieʹi ta Isilaeli.

2

Malia Mivoʹonu Iesu
(Mat 1:18-25)

1 Ioxe, no voxo ane ne, la tila noxiʹa ta Romu ualasou lexe Kaisari Auxusuto mumulaxu vaikala vile pekiaʹu. La muvikala aloxo ʹo, “Ngingi ta mitema ne Romu ukalusi ne, ngalai no nunisinge sou ikaukavu ualasinge no lavuku noxilo.”
2 Ano ʹo ne, anu usoko sou ikaukavu ualasiʹa tei manina no voxo ane Kirinito musaxilaʹu xalee lia tila ne Silia.
3 La sou ta mitema mukalusi milai no nunisiʹa sou lexe ikaukavu ualasiʹa.
4 Ioxe, itema vile ualasou lexe Iosepu kalumo mulutu no tuala ne Naseleti no xalee lia tila ne Xalilaia, sou mununa no tuala ne Vetiliemu no xalee lia tila ne Iutaia. Xo anu Deviti ʹilusunu vile.
5 Anu ilee Malia e misosovosie lexe anu semau, milai sou ikaukavu ualasiʹa. Ia Malia ne, ane opoone.
6 Xe no voxo ane ilou mixolu ne Vetiliemu, la voxo sou lavuloʹo noxie muxali.
7 La mivoʹonu ʹilie mulu laposalaxu. Mivoʹonu mukalu, la mikupokuponu no anu lavalavasiʹa ta keakea sou miaisou no nano no taasou laʹilalixaʹa ta bulumakau. Xo tani vile sou aneʹi iai no anu uasi.

Ta Angelo Miaʹaloiʹa ta Mitema sou Isaxilaʹa ta Sipsip

8 Io, no xalee lia vile no ale ne Vetiliemu, la ta mitema moseʹi ʹa mixaxai sou misaxilaʹa ta sipsip no ʹolovoxo ane ne.
9 La angelo noxou Tila muxali noxiʹa xe lamanaxu Tila mukaasiʹa, la aneʹi miʹume.
10 Ia, angelo muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Ngaʹume uasi. Xo eni eneʹenu aʹalo laixe sou uʹoxongengi ta mitema ukalusi no lia ʹo, ngaʹosa no anu.
11 Aʹalo laixe ne aloxo ʹo. Vaimomo ʹo, itema sou pamauli mupaa no tuala noxou Deviti. Anu Tila Kalisito.
12 Anu sosovo noxinge sou ngalavusou aloxo ʹo. Ngalai la ngamaisou keakea vile mikupokuponu no anu lavalava ka miaisou no taasou laʹilalixaʹa ta bulumakau.”
13 Angelo muvikala mukalu, la alaxu vilesisi, la ta angelo tavuʹalo sou ʹotoʹoto no opo loxotolo ne mixali mipita noxou sou miʹitinu Lataua ualasou.
14 ✡La mivikala aloxo ʹo,
“Taʹitinu ualasou Lataua uxolu teitexi manina.
Nexi telinga lexe opo seʹisisi noxou Lataua uxolu noxiʹa ta mitema no lia ane Lataua uʹosasiʹa.”

✡ **1:75:** Tit 2:12-14 ✡ **1:76:** Ais 40:3 ✡ **1:77:** Iel 31:34 ✡ **1:78:** Ais 60:1-2 ✡ **2:14:** Luk 19:38

15 Ta angelo mivikala aloxo ne mukalu, xe mixexesi'a sou milivu no opo loxotolo, la
ta mitema sou isaxila'a ta sipsip mivikalane'i ngatongato'o lexe, “Ioxe, nenge'a talai
ne Vetiliemu mo tamaisou mii ane muxali e Tila muvikalanengexu 'o.”
16 La sou ane'i mipalea milai, la mixalisi'a Malia ilou Iosepu xe mimaisou keakea uai
no taasou la'ilalixa'a ta bulumakau.
17 Mimaisou mukalu, la milai mia'aloi'a ta mitema no anu a'alosou keakea e ta
angelo mia'aloxu.
18 La ta mitema latala e milomusou a'alo e ta mitemasou isaxila'a ta sipsip
mia'aloi'axu ne, mikuluke.
19 ✡Ia Malia ne, mimolo taneu mimii latala e muxali noxie sou 'ilie ne mo tane
umulimulinu.
20 Io, ane'i ta mitema sou isaxila'a ta sipsip ne, milivu la mi'iti'itinu Lataua ualasou
sou mimii mukalusi ane milomu sou mo mimaisou muxali manina loxo ta angelo
mivikalane'ixu.

Milaixu Keakea Iesu no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua

21 ✡Malia mivo'onu keakea xe voxo ta'uve mo muxatele tatalu mukalu, la xooxoo
ungaasou xe mimoxo'u ualasou lexe Iesu. Xo uala ane ne, nenu opoone uao, ia angelo
vile mulemolu tei.
22 ✡Ili'i, xe voxo sou ane'i ixali malemalenga no iou Lataua loxo Mosesi muvikala
muxali, la milaixu keakea ne Ielusalemu sou milosou Tila.
23 ✡Ane'i mi'oxonu aloxo ne, xo lapuloto noxou Tila muvikala aloxo 'o, “Ta keakea
ta mulu laposalaxa'a ukalusi ne, ikaline'i sou ixolu va'axu loxo Tila ta na'u.”
24 ✡Mo milai ne lexe sou miiamane'i ta kuau tameii'a, lexe uasi la ta utu tamei loxo
lapuloto noxou Tila muvikala.
25-26 No voxo ane ne, la itema vile muxolu ne Ielusalemu, ualasou lexe Simeoni. Anu
itema sou u'oxonu 'ilixo laixe mo anu itema sou utoxonu Lataua mo anu uxomaiou
voxo sou pamauli noxi'a ta Isilaeli. Mo Uleenu Tavuna muxolu noxou, la muvikalanu
lexe anu usoli uao, ia umaisou Kalisito noxou Tila.
27 Uleenu Tavuna muavutinoxu Simeoni, la mu'unalai no nano no taasou lalotu tatila
noxou Lataua. La Iosepu ilee Malia mine'enu 'ili'a Iesu mo mi'unalai kalumo sou
imulinu 'ili'ilixosou e loxo lapuloto noxou Mosesi mulemolu.
28 Simeoni mumaisi'a, la mulai noxi'a sou muvo'onu keakea. Io mu'iti Lataua, la
muvikala aloxo 'o,
29 “Tila, eni amitema sou xaixai noxinesi.
La eni emasaxa lexe asoli se'isisi loxo nini nelemolu.
30 ✡Xo eni ieli mumaisou itema e nesovanu mune'e sou upamaulinexi.
31 Nini nemomomosou itema ane 'o mo ta mitema latala ukalusi imaisou.
32 ✡Anu lamana sou ukaasi'a ta mitema ane ilavusou Lataua uasi.
Ia lamana ane ne, ukaasi'a la ane'i i'itinu ta Isilaeli ualasi'a.”
33 Momu ilee nenu mikuluke no anu mimii ane Simeoni mulemolusou.
34 ✡Xe Simeoni mualusi'a, la muvikalane Malia aloxo 'o, “Nalomu. Lataua mu-
sosovosou 'iline 'o sou u'oxone'i ta mitema tavu'alo ne Isilaeli ilapau xe tavu'alo itulu.
Mo anu Lataua musosovosou lexe ta mitema tavu'alo ivikala tumalou noxou.
35 La sou xavutalai'a ne uxali upala'a lamana lexe imasaxau 'iline uasi. La nini
taneni uxoto sou 'iline ne loxo laviso uxotonu taneni.”
36 No anu voxo e Simeoni muvikalane Malia ne, la sema vile sou palomatana
mixoxolu ne kalumo. Ualasie lexe Ana, ane Panueli 'olu sema, ia ane vile noxi'a ta
Aseli. Ane aululu manina mukalu. Tatei no mine ane vuanga, la ane mitaula'i mo ilou
mulue mixolu tauu ie ta'uve mo muxatele tamei.
37 Ia ili'i, la mulue musoli, io ane mixolu vaalu mole tauu iexe muxali loxo itemaxu
tami'a mo tami'a. Ia ane Ana ne, i'umesou taasou lalotu tatila noxou Lataua uasi, ane

---

✡ **2:19:** Luk 2:51 ✡ **2:21:** Luk 1:31 ✡ **2:22:** Liv 12:1-8 ✡ **2:23:** Mul 13:2, 12 ✡ **2:24:** Liv 12:8 ✡ **2:30:** Ais 52:10; Luk 3:6; Tit 2:11 ✡ **2:32:** Ais 42:6; 49:6; 52:10 ✡ **2:34:** Ais 8:14; Mat 21:42; 1Pi 2:8

ixolu sou ilolotu noxou Lataua no aso mo 'olovoxo. Mo ane ipelemu sou ikilaka ulai
noxou Lataua no voxovoxo.
38 Ia ane mine'e 'alai noxou keakea kalumo, la mivikala laixe musuku mulai noxou
Lataua. Ane mia'aloxu keakea mulai noxi'a ta Ielusalemu mukalusi e mixomaiou voxo
ane sou Lataua upamauline'i.
39 ✡Iosepu ilee Malia mi'oxonu mimii latala mukalusi loxo lapuloto noxou Tila
mulemolu. Mukalu, la milivu milai no tualasi'a ne Naseleti no xalee lia tila ne Xalilaia.
40 Mixolu xe, ili'i la 'ili'a muleme tatila mo muxali pekia'u. La Anu mu'ana'ana no
anu xavutala lailaixe mo alauna noxou Lataua muxolu noxou kalumo.

Molomolo Iesu Mulai no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua

41 ✡No anu tauutauu ie utotomu, la Iesu momu ilee nenu ilavusou ilalai ne Ielusalemu
no voxo sou isosovosou voxo ane Lataua Mupolopepeene'i Ta Isilaeli.
42 Xe no tauu ie ane Iesu tauu iexu muxali loxo mavulovexa vile mo tamei, la ane'i
ilo'a minuna ne Ielusalemu loxo ane'i imumulinu 'ilixo sou voxo tila ane ne.
43 Ili'i no mine voxo sou Lataua Mupolopepeene'i Ta Isilaeli ne mukalu, ia ane'i ililivu
o no tualasi'a, la molomolo Iesu ne muxolu ne Ielusalemu. Muxolu, io momu ilee nenu
ilavusou lexe Anu a uxolu ne uasi.
44 Ane'i mixavutala lexe Anu ilo'a ane'i ane mimuamua'i sou ilivulivu ne, la sou ane'i
ilou mimuamua'i voxo vile mukalu. Xe ili'i, la sou ane'i ilou misoko sou mikamulinu
no taiine'i ta tema tualasi'a mo ta minemine'i.
45 Ia ixalisou uasi. La sou ane'i ilou milivu milai ne Ielusalemu sou ikakamulinu.
46 Ikakamuli xoo xe voxo tatalusou, la mixalisou no nano no taasou lalotu tatila
noxou Lataua. No mine mixalisou, la Anu uxoxolu no taiine'i ta mitema sou ilosi'a
ta mitema lavulavu sou ulolomusou vaikala noxi'a xe utalitali'isi'a kalumo.
47 La ane'i ane ilolomusou vaikalau Iesu ne, ane'i latala mikuluke no anu lavulavu
noxou sou mukolinu tali'i noxi'a.
48 Ane'i ilou mimaisou aloxo ne, la mikuluke manina. La nenu mivikalanu aloxo 'o,
"Ae, 'alixeni, tava'u loxovaa, la sou nini ne'oxonexi noxou mamine loxo ne? Namaisou,
nexi noxou tekakamulineni xoo mole tanexi lili ne."
49 Ane mivikalanu aloxo ne, la Iesu muvikalane'i ilou aloxo 'o, "Loxovaa, la sou
ngingi nongou ngakakamulileli o? Ngalavusilo lexe eni axoxolu no tani noxou mamilo
uasi?"
50 Ia ane'i ilou ilamana no anu vaikala noxou ne laaxu uasi.
51 ✡Ilo'a mivikala mukalu, la milivu mito'o no tualasi'a ne Naseleti sou mixolu.
Mixolu, la Iesu ne ulolomuxa'a momu ilee nenusi. La ane nenu mimolo taneu mimii
latala e Iesu mu'oxonu.
52 ✡Xe ili'i, la Iesu muleme tatila xe xavutala laixe noxou kalumo muxali tatila. La
Lataua mo ta mitema kalumo mimasaxau misevile.

3

Ioanesi Mua'aloxu Iesu
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Ioa 1:19-28)

1-2 No mine Kaisari Tiverio muxolu loxo tila ne Romu, xe tauu ie mavulovexa mo
mulu'e no lia ta'uve mukalu, la vaikala noxou Lataua muxali noxou Ioanesi, e Sakalia
'olu no xalee lia vitanisi. No 'a tauu ie ane ne, la Pontio Pilato musaxila'u xalee lia
tila ne Iutaia, xe Elodesi muxolu loxo tatananu tuala no xalee lia tila ne Xalilaia, xe
vimou Pilipi kalumo muxolu loxo tatananu tuala no xalee lia ne Ituria xe Tarakoniti.
Xe Lisanio kalumo muxolu loxo tatananu tuala no xalee lia ne Avilene, ia Anasi ilou
Kaiapasi mixolu loxo ta kisi'a ta aili'i.
3 ✡Vaikala noxou Lataua muxali noxou Ioanesi, la sou anu mumuamua'inoxu mulai
noxi'a ta mitema no tuatuala mukalusi e muxolu 'alai no lexa ne Ioridani. La mu'ava
aloxo 'o, "Ngingi ngaxiu opongengi mo ngaxiu tumalingeu 'ili'ilixo masumasua

✡ **2:39:** Mat 2:23 ✡ **2:41:** Mul 12:24-27; 23:14-17; Lap 16:1-8 ✡ **2:51:** Luk 2:19 ✡ **2:52:** 1Sa 2:26; Xav 3:4
✡ **3:3:** Apo 13:24

noxinge, mo ngaˈulo sou sosovo lexe Lataua uxiu tumalouou ˈiliˈilixo masumasua noxinge.”
4 ✡Anu muvikala aloxo ne, xo itema sou palomatana, Aisaia mukaukavu tatei aloxo ˈo,
“Itema vile uˈavaˈava no xalee lia vitanisi aloxo ˈo,
‘Ngalalaxiinu voteˈisou IAUE mo ngalapunoxu voteˈisou.
5 Ngasovolou vanuvanunu ukalusi mo ngamomomosou,
xe ngaˈasou tani laˈolaˈoluxu ilou laxalaxaˈiluxu ukalusi mo uxali latia laixe.
Ngingi ngalapunoxu voteˈi ane mukilikalukalu mo ulapu,
xe voteˈi ane laixe uasi, la ngaˈoxonu laixe mo uxali uvilimi laixe.
6 La sou ta mitema no tuatuala ukalusi ne,
imaisou itema e Lataua usovanu uneˈe sou upamaulineˈi ta mitema.’ ”
7 ✡La sou ta mitema tavuˈalo mineˈe noxou Ioanesi sou lexe anu uˈulosiˈa. Ia anu mumaisiˈa, la muvikala laˈiaxuiˈa aloxo ˈo, “Ngingi loxo sinana veveeni masua ta ˈolu! Lataua laˈiaxuinge, ia ˈei muvikalangengi lexe ngaˈume sou ngapoloxalonu laiˈa noxou?
8 ✡Lexe ngingi ngexiu opongengi manina, la ˈiliˈilixomengi ne umaxaˈinge lexe ngingi ngexiu opongengi mo neneˈaxu ne uxali no anu maulingenge. Io mamu sou ngavikalangengi ngatongatoˈo vitavitanisi lexe ngingi Avalaamu ta ˈiluˈilusunu. Eni avikalangengi aloxo ne, xo Lataua umomomo sou uxalixaˈa Avalaamu ta ˈiluˈilusunu no anu lavoˈo vile vitanisi ˈolele.
9 ✡La Lataua uxexengengi loxo itema vile uxetau ovu no anu lapemu sou uxexee mo uˈelaxu, xo uneneˈa laixe uasi.”
10 Io, aneˈi milolomusou vaikalau Ioanesi aloxo ne, la mitaliˈisou aloxo ˈo, “La sou nexi taˈoxo maˈia ˈo?”
11 La Ioanesi mukolinu vaikalaiˈa aloxo ˈo, “ˈEi ane tokolomou tamei uai, la avikalanu pekiaˈu lexe anu ulosou menexu vile ane anu iu tokolomou uasi ne vile. Xe ˈei ane laˈilalixu uai tavuˈalo, la anu kalumo uˈoxonu aloxo ne.”
12 ✡Ta mitema sou itaxusou lamoli kalumo mineˈe noxou sou lexe uˈulosiˈa, la aneˈi kalumo mitaliˈisou aloxo ˈo, “Itema sou ulosinge lavulavu, nexi taˈoxo maˈia?”
13 La anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngataxusou lamoli, la nganoˈu uˈisalili no anu sosovosousi, ia nganoˈu usukusuku mamu.”
14 Io, ta mitema sou ˈotoˈoto kalumo mineˈe noxou sou lexe uˈulosiˈa, la aneˈi kalumo mitaliˈisou aloxo ˈo, “Nexi taˈoxo a loxovaa?” La anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngakaitoloneˈi ta mitema mo ngaviou lamoliiˈa vitanisi mamu. Ia eni avikalangengi pekiaˈu lexe ngingi ngaˈosasou lamoli e nganonoˈu sou xaixaimengi uˈisalili.”
15 Ta mitema e ixomaiou itema sou pamauli uluˈe no lia ˈo, mimaisou Ioanesi, la taneˈi lili. La mixavutala lexe mane anu Kalisito ane.
16 ✡La sou anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni aˈulosinge no anu lexa viatanisi loxo sosovo lexe ngingi ngexiunu opongengi. Ia iliˈi, la itema vile xaviinu uneˈe sou uˈulosinge no anu Uleenu Tavuna mo navu. Ia xavi noxou ne, uaulixu xavi noxilo. La sou eni amomomosou alulusou lamotasou siovexu tavaˈu uasi.
17 Anu uneˈe loxo itema vile utetelisou silapa no avolu sou usilapanu uiti sosou sou uˈelaxu no anu navu e ukalu uasi. Io, temanu, la ulai uai no taasou laˈilali.”
18 Ioanesi musolo vaikala tavuˈalo la, xe muaˈaloxu aˈalo laixe noxou Lataua mulai noxiˈa kalumo.
19 ✡Ioxe, no voxo vile iliˈi, la Ioanesi mukaitolonu Elodesi, anu tatananu tuala ne Xalilaia. Xo anu munoˈe vimou semau ualasie lexe Elodia mo muˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua seˈi la.
20 La sou Elodesi musukunu ˈilixo vile masua sou mutatuxu Ioanesi no taasou navunavu.

✡ **3:4:** Ais 40:3-5 ✡ **3:7:** Mat 12:34; 23:33 ✡ **3:8:** Ioa 8:33, 39 ✡ **3:9:** Mat 7:19 ✡ **3:12:** Luk 7:29 ✡ **3:16:** Apo 13:25 ✡ **3:19:** Mat 14:3-4; Mak 6:17-18

Ioanesi Mu'ulosou Iesu
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 No mine Elodesi utatuxu Ioanesi no anu taasou navunavu uao, la Ioanesi
mu'ulosi'a ta mitema tavu'alo. Mo Iesu kalumo mune'e noxou, la anu mu'ulosou. Xe
mu'ulosou mukalu, la Iesu mulinga. La opo loxotolo mukisi,
22 ✡la sou Uleenu Tavuna mulu'e loxo ngiala kuau muvava mulu'e muxolu no kisou.
La itema vile no opo loxotolo muvikala mulu'e aloxo 'o, "Nini eni 'alixeni. Eni
emasaxaine musuku mo opoleli mu'osasine misevile."

Nanasi'a Iesu ta 'Ilu'ilusunu Ilo'a ta Xaixasou
(Mat 1:1-17)

23 ✡Iesu mu'ulo xe musokou xaixai noxou sou ulosi'a ta mitema lavulavu, la tauu iexu
muxali loxo mavulovexa tatalu. La ta mitema tavu'alo mixavutala lexe anu Iosepu
'olu. Ia Iosepu ne, anu Eli 'olu.
24 Eli ne, Matati 'olu. Xe Matati ne, Levi 'olu. Xe Levi ne, Meleki 'olu. Xe Meleki ne,
Iana 'olu. Xe Iana ne, Iosepu 'olu.
25 Xe Iosepu ne, Matatio 'olu. Xe Matatio ne, Amosi 'olu. Xe Amosi ne, Naumu 'olu.
Xe Naumu ne, Esili 'olu. Xe Esili ne, Naxai 'olu.
26 Xe Naxai ne, Mati 'olu. Xe Mati ne, Matatio 'olu. Xe Matatio ne, Semei 'olu. Xe
Semei ne, Ioseki 'olu. Xe Ioseki ne, Ioda 'olu.
27 Xe Ioda ne, Ioanani 'olu. Xe Ioanani ne, Resa 'olu. Xe Resa ne, Seruvaveli 'olu. Xe
Seruvaveli ne, Salatieli 'olu. Xe Salatieli ne, Neri 'olu.
28 Xe Neri ne, Meleki 'olu. Xe Meleki ne, Adi 'olu. Xe Adi ne, Kosamu 'olu. Xe Kosamu
ne, Elimada 'olu. Xe Elimada ne, Ela 'olu.
29 Xe Ela ne, Iosua 'olu. Xe Iosua ne, Eliaselu 'olu. Xe Eliaselu ne, Iorimu 'olu. Xe
Iorimu ne, Matati 'olu. Xe Matati ne, Levi 'olu.
30 Xe Levi ne, Simeoni 'olu. Xe Simeoni ne, Iuda 'olu. Xe Iuda ne, Iosepu 'olu. Xe
Iosepu ne, Ionamu 'olu. Xe Ionamu ne, Eliakimu 'olu.
31 Xe Eliakimu ne, Melea 'olu. Xe Melea ne, Mena 'olu. Xe Mena ne, Matata 'olu. Xe
Matata ne, Natani 'olu. Xe Natani ne, Deviti 'olu.
32 ✡Xe Deviti ne, Iesi 'olu. Xe Iesi ne, Oveti 'olu. Xe Oveti ne, Voasi 'olu. Xe Voasi ne,
Solomoni 'olu. Xe Solomoni ne, Nasoni 'olu.
33 Xe Nasoni ne, Aminadavu 'olu. Xe Aminadavu ne Ademini 'olu. Xe Ademini ne
Ramu 'olu. Xe Ramu ne, Esuloni 'olu. Xe Esuloni ne, Peresi 'olu. Xe Peresi ne, Iuda
'olu.
34 Xe Iuda ne, Iakovo 'olu. Xe Iakovo ne, Aisaki 'olu. Xe Aisaki ne, Avalaamu 'olu. Xe
Avalaamu ne, Tela 'olu. Xe Tela ne, Naolu 'olu.
35 Xe Naolu ne, Seluxu 'olu. Xe Seluxu ne, Leu 'olu. Xe Leu ne, Pelexi 'olu. Xe Pelexi
ne, Eve 'olu. Xe Eve ne, Sela 'olu.
36 ✡Xe Sela ne, Kainani 'olu. Xe Kainani ne, Apasata 'olu. Xe Apasata ne, Semu 'olu.
Xe Semu ne, Noa 'olu. Xe Noa ne, Lameki 'olu.
37 Xe Lameki ne, Metusela 'olu. Xe Metusela ne, Enoko 'olu. Xe Enoko ne, Ielati 'olu.
Xe Ielati ne, Maalaleli 'olu. Xe Maalaleli ne, Kenani 'olu.
38 ✡Xe Kenani ne, Enosi 'olu. Xe Enosi ne, Seti 'olu. Xe Seti ne, Adamu 'olu. Xe Adamu
ne, Lataua mukoinu.

4

Tovotovo Noxou Iesu
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

1-2 Ioxe, Iesu mu'ulo ne Ioridani mukalu xe xaviinu Uleenu Tavuna mu'ana'ana
noxou, la mulivu no tualasou. Xe ili'i, la Uleenu Tavuna mulaixu no xalee lia vitanisi
sou lexe Satani utovonu. Anu muxolu lai ne, la u'ani uasi mumomomo loxo voxo

✡ **3:22:** Ioa 1:32 ✡ **3:23:** Luk 4:22; Ioa 6:42 ✡ **3:32:** Rut 4:17-22 ✡ **3:36:** Tav 11:10-26 ✡ **3:38:** Tav 4:25-26

mavulovexa tamiˈa. Xe voxo mavolovexa tamiˈa mukalu, la muxamuli lexe Anu musolixu.
3 Anu musolixu, la sou Satani muvikalanu aloxo ˈo, “Lexe nini Lataua ˈOlu, la navikalanu lavoˈo vile ˈo mo uxiu uxali veleti.”
4 ✡Ia Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Vaikalau Lataua muvikala lexe ta mitema imauli no anu veletisi uasi, ia imauli no anu vaivaikala noxou Lataua kalumo.”
5 Mukalu, la Satani mulutunoxu Iesu mutelonu no laˈolu vile teitexi. Xe alaxu vilesisi ˈo, la mulosiouxu tuatuala mukalusi no lia ˈo.
6 La muvikalanu aloxo ˈo, “Eni alosine xavi sou nasaxilaˈu tuatuala ukalusi mo alosine mimii ukalusi no anu sou naˈanini. Xo eni esaxilaˈu mimii ane ne, la sou eni alosou mitema ˈenaˈei ane eni emasaxa sou alosou.
7 La sou lexe nini napalaˈalixo lexe eni Lataua, la mimii ukalusi ˈo ne, nini naˈanini.”
8 ✡Ia Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Vaikalau Lataua muvikala lexe ngingi ngaluˈelailingenge sou ngaˈitinu Tila Lataua noxinge ualasou mo ngaxaxai noxousi.”
9 Xe mukalu, la Satani mulaixu mulai ne Ielusalemu sou muˈitalonu muxolu teitexi no tani tila noxou Lataua kisou. Ia muvikalanu Iesu aloxo ˈo, “Lexe nini Lataua ˈOlu, la nailiˈe lai ˈo nalai no lia.
10 ✡Xo vaikalau Lataua muvikala lexe Lataua upalusiˈa ta angelo noxou sou ilooxene no avoˈa lailaixe.
11 Mo itetelisine no avoˈa teitexi, mo sou mamu sou lavoˈo vile utoˈomolu tavaˈine.”
12 ✡Ia Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Vaikalau Lataua muvikala lexe mamu sou nenge tatovonu xavi noxou Tila, anu Lataua noxinge.”
13 ✡Satani mutovonu Iesu no anu tovotovo iouiou ne mukalu, ia Iesu ulapau uasi. La sou Satani muˈumesou sou ulai uxomaiou no anu voxo vile iliˈi la.
14 Iliˈi no anu tovotovo, la xaviinu Uleenu Tavuna muˈanaˈana noxou Iesu sou mulivu no xalee lia tila ne Xalilaia. Anu mulivu, la ta mitema no xalee lia mukalusi ne minoˈu aˈalosou la, milavusou lexe Iesu Anu a mulivu muneˈe ne Xalilaia.
15 Xe Anu mulosiˈa ta mitema lavulavu no taasou la lotu noxiˈa ta Iutaia, la ta mitema mukalusi miˈitinu ualasou.

Ta Mitema no Tualasou Iesu Laˈiaxaˈau Misevile
(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Xe iliˈi, la Iesu mulai ne Nasaleti. No mine anu kituˈaxu sio, la muxolu no tuala ane ne mo muxali tila no anu. No voxo Tavuna vile, la Anu muˈunalai no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia loxo Anu ulavusou uˈunalai no anu. Xe Anu muˈunalai mukalu, la mutulu sou lexe uitisou vaikala noxou Lataua.
17 La aneˈi milosou lavuku e Aisaia anu itema sou palomatana mukaukavunu mipipinu muai. Anu munoˈu ka muxavulalanu sou mukamuli vaikala vile muvikala aloxo ˈo,
18 ✡ “Uleenu Tavuna noxou IAUE, anu a uxolu noxilo ˈo.
Xo anu IAUE musosovosilo sou lexe
eni aaˈaloxu aˈalo laixe noxou Lataua noxiˈa ta mitema e iˈa lavuluti uasi.
Anu mupalusilo sou lexe
eni alulusiˈa ta mitema ane mixolu no anu taasou navunavu,
mo avikalaneˈi aneˈi e ieˈi seleselevenu lexe ieˈi ukaa la.
Mo Anu mupalusilo kalumo sou lexe
eni akalusou tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta mitema
aneˈi ane ta tatilasiˈa miˈoxo masuaneˈi,
19 mo avikalaneˈi no anu voxo sou IAUE ualaunasiˈa ta mitema.”
20 Iesu muitisou aloxo ne mukalu, la mupipinu mukalu la mulosou itema sou usaxilaˈu kaukavu ne. Io, Anu muxolu no lia, la ta mitema mukalusi mixolu no nano ne, mimatakisou.

✡ **4:4:** Lap 8:3 ✡ **4:8:** Lap 6:13-14 ✡ **4:10:** Lex 91:11-12 ✡ **4:12:** Lap 6:16; 1Ko 10:9 ✡ **4:13:** Eva 2:18; 4:15
✡ **4:18:** Ais 61:1-2

21 Ia Anu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Kaukavu ane eni eitisou 'o, anu a muxali
manina vaimomo 'o loxo ngingi ngelomusou ne.”
22 ✡Ane'i milomusou, la miitinu ualasou xe mikuluke no anu vaivaikalau lailaixe
ne. Ia ane'i mixavutala piena, la mivikalane'i ngatongato'o aloxo 'o, “Anu ne, nenge
telavusou lexe Anu Iosepu 'olu, ia loxovaa la sou Anu muvikala aloxo ne.”
23 La Iesu musolonu vaikala sou muvikalane'i aloxo 'o la, “Eni elavu manina lexe ulai
ili'i, la ngingi ngalemolu vaikala vile tatei mikaukavunu lexe, ‘Itema sou pamauli, nini
mene napamaulineni.’ Mo ngavikalaleli lexe mimii e eni e'oxonu lai ne Kapenaumu
ne, eni a'oxonu lai no tualasilo 'o.
24 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Ta tema tualasou itema sou palomatana vile
ne imomomo sou i'osasou uasi.
25 ✡Eni avikalangengi manina musuku. No anu voxo e Eliasi muxaxai loxo itema sou
palomatana, xe tauu aso toxoxa'a mo tausoli kalumo muxolu ne no tuatuala mukalusi
mumomomo loxo tauu ie tatalu mo so'io muxatele vile. La ta sema ta vaalu tavu'alo
mixolu ne Isilaeli,
26 ✡ia Lataua upalusou Eliasi ulai noxie vile noxi'a ne uasi. Mupalusou mulai noxie
vaalu vile ne Sareputa no xalee lia ne Saidoni.
27 ✡Xe no anu voxo e Elisa muxaxai loxo itema sou palomatana sie Isilaeli, la pipiena
vulukali mu'oxone'i ta mitema tavu'alo ne Isilaeli. Ia vile noxi'a une'e noxou Elisa sou
umauli uasi. Naamani e ne Siliasi a mulai noxou Elisa sou mumauli.”
28 Ioxe, ta mitema mukalusi no nano no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne, milomu
aloxo ne, la la'iaxa'a manina.
29 Xe ane'i miavuti la mikusau Iesu mulai no ale sou milaixu no maea kisou e tuala
tila muxolu no anu sou lexe ivau usoli.
30 Ia, uasi. Anu musixa no taiine'i ta mitema, la mulai avile.

Iesu Mukusau Ulee Vile Masua
(Mak 1:21-28)

31 Ioxe, ili'i la Iesu mulu'elai no tuala ne Kapenaumu e ne Xalilaia. Muxolu ne sou
musoko sou ulosieixa'a ta mitema lavulavu no voxo Tavuna.
32 ✡Xe ta mitema milomusou vaivaikala noxou, la ane'i mikuluke, xo vaikalau ne
xaviinu.
33 Io, no voxo vile la itema vile muxolu no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne, ulee vile
masua muxolu noxou. La anu mu'ava'ava tatila misevile.
34 La muvikalanu Iesu aloxo 'o, “Ae, nini Iesu sie Nasaleti! Nene'e 'o sou na'oxonu
ma'i noxixe? Nini nene'e 'o sou na'oxonu masuanexi? Nini ne, eni elavusine. Nini
itema mulapu noxou Lataua.”
35 Ia Iesu mulomu sou aloxo ne, la mukaitolonu ulee masua ne aloxo 'o, “Naxoo
tasiau! Mo naxexesou itema ne!” La ulee masua ne, mulovelixu itema ne mulu'e no
talaxa'a mukalu, la sou muxexesou mulai. Ia u'oxonu masuanu itema ne uasi.
36 Ta mitema mimaisou aloxo ne, la mikuluke la mivikalane'i ngatongato'o aloxo 'o,
“Iu, nenge vaikala mii ma'ia ane loxo! Itema 'o mukaitolone'i ta ulee ta masumasua
no anu xavi noxou, la ane'i milomuxu mo milaalaa.”
37 Loxo ne, la sou a'alosou mimii e Iesu mu'oxonu ne, mulai no tuatuala tavu'alo e
muxolu 'ala'alai ne Kapenaumu.

Iesu Mupamauline'i ta Mitema Tavu'alo
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

38 Iesu mulutu no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia sou mulai no tani noxou Saimoni. Ia
Saimoni leuanu ne mipipiena, mo vasimele ialuxu misevile. La ane'i mitali'isou Iesu
lexe upamauline.
39 La sou Anu mutulu 'alai noxie sou muvikala pekia'u lexe pipiena ne uxexesie. La
ialuialuxe ne mukalu. Io, alaxu vilesisi la ane mitulu sou mixuxutuxa'a la'ilali.

✡ **4:22:** Luk 3:23; Ioa 6:42 ✡ **4:24:** Ioa 4:44 ✡ **4:25:** 1Ta 17:1, 7 ✡ **4:26:** 1Ta 17:8-16 ✡ **4:27:** 2Ta 5:1-14
✡ **4:32:** Mat 7:28-29

40 Ili'i no 'olo'olovoxo, la ta mitema mine'ene'i ta minemine'i e pipiena iouiou
mu'oxone'i ne noxou Iesu sou Anu mumulaxu avolu noxi'a vilevilesi, la ane'i mimauli.
41 ✡Xe ta ulee masumasua kalumo milaalaa noxi'a ta mitema tapiena. La i'ava'ava
aloxo 'o, "Nini ne, Lataua 'Olu." Ia Anu mukaitolone'i lexe mamu sou ivikala. La ane'i
milomuxu Iesu, xo milavu lexe Anu Kalisito.
42 'Olovoxo mukalu xe kakau, la Iesu mulutu sou mulai no xalee lia vile ane ta
mitema ixolu no anu uasi. Ia ta mitema mikakamulinu xe mixalisou, la miapixu lexe
ilo'a ixolu 'o.
43 Ia Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni ene'e 'o sou aa'aloxu a'alo laixe sou saxisaxila'u
noxou Lataua no tuatuala se'i va'axu kalumo. Xo Lataua mupalusilo sou xaixai aloxo
nesi."
44 ✡La sou Anu muxixaoxao no tuatuala ne Iutaia sou mua'alo no taasou lalotu noxi'a.

5

Iesu Mu'avali'a ta Molomolo Noxou
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 ✡Ili'i no voxo vile, la Iesu mulai no kupa ne Xenesaleti. La ta mitema tavu'alo mipita
noxou sou ilomusou vaikala noxou Lataua, la sou Iesu mutulu no kupa pa'umolu.
2 Anu mumaisou uaxa tamei muai no tasi'i, io ta moosou milu'e sou mi'uinu kaexa'a.
3 Xe Anu mumaisi'a aloxo ne, la muvikalanu Saimoni ilo'a ta menexu ne sou
misulunu no anu uaxa vile noxou Saimoni ne mulai no ale sevile. Io Iesu muxolu
teitexi no uaxa ne sou mulosi'a ta mitema tavu'alo ne lavulavu.
4 Mulosi'a lavulavu mukalu, xe ili'i la muvikalanu Saimoni aloxo 'o, "Navole nalai
no kupa lixinu mo ngongi'a ta menexine ngasu'anu kaengenge sou ngano'a ta sinana
mose'i."
5 ✡Ia Saimoni muvikalanu Iesu aloxo 'o, "Tila, no 'olovoxo lololi ano 'o, nexi texaxai
ialuxu mo mutalo no anu lamana, ia tano'u sinana soxu vile uasi. Ia, mii vile uasi, nexi
tamulinu vaikalameni mo tasu'anu kaenexe."
6 Ane'i mi'oxo aloxo ne, la mino'a ta sinana tavu'alo misevile, la kae ne lexe sou
ukakaa.
7 La sou mitavene'i ta menexi'a ane no anu uaxa vile 'olele lexe ine'e mo isu'uline'i.
Ane'i mixali xe mitaane'i ta sinana no anu uaxa tamei ne, la uaxa ne mu'ana'ana mo
sexasisi sou u'uo'uo.
8 Saimoni mumaisou aloxo ne, la mutangatulu no talaxu Iesu sou muvikalanu aloxo
'o, "Tila, nalai va'axu noxilo, xo eni amitema sou 'ilixo masua."
9 Muvikalanu aloxo ne, xo anu ilo'a ta menexu mimama'u noxi'a ta sinana tavu'alo
e mikaene'i ne.
10 Ta menexu tamei e Iakovo ilou Ioanesi, e Sevetaio ta 'olu ne, ilou mimama'u
kalumo.
La sou Iesu muvikalanu Saimoni lexe, "Nini namama'u uasi. Vaimomo 'o ne, nini
neno'a ta sinanasi, ia ili'i la nini nakaene'i ta mitema ine'e noxilo."
11 ✡La sou ane'i mivole sou milai no nano no tasi'i. Mixali no tasi'i, la mi'italonu
mimii'a mukalusi, io mimulinu Iesu.

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Vulukali Mu'oxonu
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 Ioxe, no voxo vile, la Iesu muxolu no tuala vile. La itema vile vulukali mu'oxonu
mo mutaasou vasimolu mukalusi ne muxolu no tuala ane ne kalumo. Anu mumaisou
Iesu, la mutangatulu no talaxu Iesu sou mulinga noxou, la muvikalanu aloxo 'o, "Tila,
lexe nini nemasaxa, la nini napaipouleli no a vulukali 'o sou uxexesou vasimelo mo
axali malemalenga noxou Lataua iou."
13 Xe Iesu mumexinu avolu sou mukasou, la muvikalanu aloxo 'o, "Eni emasaxa lexe
nini naxali malemalenga." La alaxu vilesisi 'o, la vulukali ne tasiauxu avile.

✡ **4:41:** Mat 8:29; Mak 3:11-12 ✡ **4:44:** Mat 4:23 ✡ **5:1:** Mat 13:1-2; Mak 3:9-10 ✡ **5:5:** Ioa 21:3-8 ✡ **5:11:** Mat 19:27

14 ✡Mukalu, la Iesu muvikala pekiaˈu noxou aloxo ˈo, “Mamu sou navikalanu itema
vile sou mii e muxali noxine ˈo, ia nalai nalapu noxou ailiˈi vile mo namaxaˈu vasimene
noxou. Ukalu, la sou naiama mimii ulai noxou Lataua loxo Mosesi muvikala pekiaˈu
lexe nini namulinu sou napalaˈalixene noxiˈa ta mitema lexe nini nexali malemalenga
noxou Lataua iou.”
15 Ia uasi. Aˈalo sou mimii e Iesu muˈoxonu ne, ta mitema tavuˈalo milavusou
mukalu. La sou tavuˈalo noxiˈa mineˈe sou milomu noxou, xe tavuˈalo noxiˈa e pipiena
muˈoxoneˈi ne mineˈe noxou sou lexe Anu upamaulineˈi.
16 Ia voxo seˈi, la Anu uˈumesiˈa mo ulai no xalee lia e ta mitema ixolu no anu uasi
sou mulinga noxou Lataua.

Iesu Mupamaulinu Itema Vile E Vasimolu Musoisoli
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Iliˈi no voxo vile la, no mine Iesu mulosiˈa ta mitema lavulavu, la ta Palisaio moseˈi
iloˈa ta mitema sou ilosinge lavulavu sou lapuloto moseˈi kalumo a mixolu ne, moseˈi
noxiˈa meˈa no tuatuala mukalusi loxo ne Xalilaia xe ne Iutaia xe ne Ielusalemu a
mineˈe mipita ne. La xavi noxou Tila muxolu noxou Iesu sou upamaulineˈi ta mitema
e pipiena muˈoxoneˈi.
18 La sou ta mulu seˈi mitavulenu itema vile e vasimolu musoisoli no anu luusou
mineˈenu. La mitovo lexe iˈunalainixu mo imulaxu no talaxu Iesu.
19 Ia imomomo sou iˈunalainixu uasi, xo ta mitema tavuˈalo mitomu manina. La
sou aneˈi mitavulenu mitelaixu no tani laxaˈu. Mukalu, la miˈelixu tani laxaˈu sou
mikalaanu ilou luusou ne muluˈe no nixineˈi ta mitema no talaxu Iesu.
20 ✡Xe Iesu mumaisiˈa aloxo ne, la mulavu lexe aneˈi mimulaxu taneˈi noxou manina,
la sou muvikalanu itema ne aloxo ˈo, “Menexilo, Lataua muxiu tumalouou ˈiliˈilixo
masumasua noxine mukalu.”
21 Ia ta mitema sou lapuloto iloˈa ta Palisaio milomusou Iesu muvikala aloxo ne, la
mivikala piena no anu xavutala noxiˈa aloxo ˈo, “Anu itema maˈia, la sou muvikala
masua mulai noxou Lataua ˈo? Lataua anusisi Anu umomomo sou uxiu tumalouu
ˈiliˈilixo masumasua.”
22 Ia Iesu mulavusou xavuxavutala noxiˈa, la sou muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Loxovaa,
la sou ngingi ngemolo tangengi loxo ne?
23-24 ✡Vaikala maˈia ane, eni alemolu, la seˈisisi noxinge sou ngalavusou lexe Lataua
mulosou Itema ˈOlu xavi sou uxiu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa ta mitema no
lia ˈo? Avikala lexe Lataua muxiu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua noxou, uasi? Avikala
lexe utulu mo ulai.” La sou Iesu iou mulai noxou itema e vasimolu musoisoli mukalu
ne, io muvikalanu aloxo ˈo, “Avikalaneni lexe natulu mo nanoˈu moˈesine mo nalai no
taasine.”
25 Xe alaxu vilesisi ˈo, la itema ne mutulu no talaxaˈa ta mitema sou munoˈu moˈesou
e muai no anu ne. Xe muavuti sou mulai no tani, la muˈitiˈitinu Lataua ualasou no
voteˈi.
26 Ia, ta mitema mimaisou aloxo ne, la mikuluke manina mo mimamaˈu misevile. Ia
miˈitinu Lataua ualasou, la mivikala aloxo ˈo, “Vaimomo ˈo, nenge temaisou mii vile e
nenge talavusou tamaisou tatei uasi.”

Iesu Muˈavalou Levi
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Iliˈi no anu ne, la Iesu mulaa mulai no ale. Mulai la mumaisou itema vile ualasou
lexe Levi, anu itema sou utaxusou lamoli, ia uxoxolu no tani e ta mitema iˈuna xe iuatu
la ilea lamoli no anu. La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Nini naneˈe mo namulileli.”
28 Xe Levi muavuti la muˈitalonu miomiou, ia mumulinu avile.
29 Xe Levi muxali no taasou, la muˈoxonu laˈilali vile toxoxaˈa xou Iesu. Ta mitema
sou itaxusou lamoli iloˈa ta mitema tavuˈalo kalumo mixolu sou iloˈa miˈani.

✡ **5:14:** Liv 14:1-32 ✡ **5:20:** Ais 43:25; Luk 7:48 ✡ **5:23-24:** Ioa 5:8

30 ✡La ta Palisaio mose'i xe ta mitema sou lapuloto mose'i e ane'i kalumo e mixolu ne
mivikala tapiena noxi'a ta molomolou Iesu aloxo 'o, “Loxovaa, la sou ngingi ngongi'a
ta mitema sou itaxusou lamoli xe ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua, nga'ani xe ngaie
ngapita 'o?”
31 La sou Iesu mukoline'i aloxo 'o, “Ta mitema e ipipiena uasi ne, ilavusou ilai noxou
itema sou pamauli sou pipiena uasi. Ia ta mitema e ipipienasi la ilai noxou.
32 Anu aloxo nesi, la sou eni ene'e 'o sou a'avali'a ta mitema e milavusi'a lexe ane'i
milaixe uasi. Eni ene'e 'o sou a'avali'a ta mitema e milavusi'a lexe ane'i mimasua sou
ane'i ixiu tumali'au 'ilixo masua noxi'a.”

Iesu Mutali'i no Anu 'Ilixo sou ta Pelemu
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

33 Iesu mukolinu tali'i noxi'a aloxo ne mukalu, la sou ane'i mitali'isou Iesu la aloxo 'o,
“Voxo tapiena, la ta molomolou Ioanesi ilavusou ipelemu sou ikilaka, mo ta molomolo
noxi'a ta Palisaio kalumo i'oxo aloxo ne. Ia tava'u loxovaa, la sou ta molomolo noxine
'o ipelemu uasi ne? Ane'i i'ani'anisi xe iiesi.”
34 ✡La Iesu mukoline'i la aloxo 'o, “No voxo mine itema sou utaula'i ilo'a ta
minuminu ixoxolu o, la ngingi ngamomomo sou ngavikalane'i sou lexe ipelemu no
anu la'ilali sou taula'i ne? Uasi anesi.
35 Ia ulai ili'i no anu voxo ane sou anu u'umesi'a, la sou ane'i ipelemu.”
36 Mukalu, la sou Iesu mulemolu vaikala tovola'i vile noxi'a aloxo 'o, “Itema vile
umomomo sou uxotonu lavalava vile alavua xasixu sou usimenu vaxa no anu ane
teinu ne uasi. Xo lexe anu u'oxonu aloxo ne, la anu uvila'isou lavalava alavua ne sou
ukakanu, xe lavalava xasixu alavua ne anu utoxo laixe uasi.
37 Xe itema vile umomomo sou utaanu uaini lexaxu alavua ulu'e no anu xalusou ane
teinu uasi. Xo lexe anu u'oxonu aloxo ne, la uaini lexaxu alavua ne upaunoxu xalusou
ne la unixi ulai no lia, xe vexasou ne umamulo mo usu'a.
38 Tava'u aloxo ne, la sou tataanu uaini lexaxu alavua no anu xalusou e alavuasi.
39 Xe ta mitema ane miiexu uaini lexaxu teinu mukalu, la ane'i imasaxa sou iiexu
ane alavua ne uasi. Xo ane'i ivikala lexe ane teinusi ne anu laixe.”

6

Vaikala sou Voxo Tavuna
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 ✡Ili'i no voxo Tavuna vile, la Iesu ilo'a ta molomolo noxou mimuamua'i no nano
no xai sou uiti, la ta molomolo noxou mi'elexu uiti temanu ka miteasou sou mio'u.
2 ✡Ia ta Palisaio mose'i mimaisi'a la mitali'isi'a aloxo 'o, “Loxovaa, la sou ngingi
nge'oxonu mii ane nenge talavusou ta'oxonu no voxo Tavuna uasi 'o?”
3 ✡La Iesu mukoline'i aloxo 'o, “Ngingi ngaitisou a'alo sou mii ane Deviti mu'oxonu
no voxo ane anu ilo'a ta menexu misolixa'a uasi?
4 ✡No voxo ane ne, la Deviti mu'una no tani noxou Lataua ka muno'u la'ilali ane
ane'i milosou Lataua. La'ilali ane ne, anu noxou Lataua, la sou ta aili'isi i'ou. Ia Deviti
muno'u ka mu'ou mo muitixa'a ta menexu kalumo.”
5 La Iesu muvikalane'i la aloxo 'o, “Itema 'Olu ne, Anu Tila no anu voxo Tavuna sou
usaxila'u.”
6 Xe ili'i no voxo vile Tavuna la, la Iesu mu'unalai no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia
sou mulosi'a lavulavu. La mitema vile a muxolu ne kalumo, avolu tema musoli.
7 La ta mitema sou lapuloto ilo'a ta Palisaio mose'i no nano ne, ie'i umulimulinu Iesu
lexe Anu upamaulinu mitema e avolu musoli ne no voxo Tavuna. Xo ane'i ikakamuli
vote'i vile sou itulusou no anu vaivaikala.

✡ **5:30:** Luk 15:1-2 ✡ **5:34:** Ioa 3:29 ✡ **6:1:** Lap 23:25 ✡ **6:2:** Ioa 5:10 ✡ **6:3:** 1Sa 21:1-6 ✡ **6:4:** Liv 24:5-9

8 Ia Iesu mulavusou xavutala noxiʹa ne mukalu, la sou Anu muvikalanu itema e
avolu musoli ne aloxo ʹo, “Naavuti mo natulu no ieʹi ta mitema ʹo.” La sou mitema
ne muavuti sou mutulu.
9 Mutulu mukalu, la Iesu muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Eni ataliʹisinge. Lapuloto noxinge
nengeʹa muvikalanenge a loxovaa? Nenge taʹoxonu ʹilixo laixe no voxo Tavuna, uasi?
Taʹoxonu ʹilixo masua? Lapuloto muvikalanenge sou tasuʹulinu itema, uasi? Taʹoxo
masuanu?”
10 Iesu muvikala mukalu, la iou muitisiʹa ta mitema ne mukalusi. La muvikalanu
itema ne aloxo ʹo, “Namexiinu avone uuatu.” La mitema ne muʹoxonu aloxo ne, la
sou avolu ne muxali laixe la.
11 Ia ta mitema sou lapuloto iloʹa ta Palisaio ne laʹiaxaʹa masua manina, la
mivikalaneʹi ngatongatoʹo lexe, “Nenge taʹoxonu mii maʹia noxou Iesu ʹo?”

Iesu Muʹavaliʹa ta Aposeli Noxou Mavulovexa Mo Muluʹe no Lia Tamei (Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 No voxo ane Iesu mutelai no laxaʹilu sou mukilaka noxou Lataua, la mukilaka no
ʹolovoxo lololinu ne.
13 Xe no kakau, la Anu muʹavaliʹa ta molomolo noxou ne mineʹe sou musosovosiʹa
mavulovexa mo muluʹe no lia tamei noxiʹa ane Anu mumoxoʹa lexe ta aposeli noxou.
14 Itiitisiʹa ne aloxo ʹo. Saimoni e Iesu mumoxoʹu lexe Pita, xe vimou Andeleasi, xe
Iakovo ilou Ioanesi, xe Pilipi ilou Vatolomaio,
15 xe Mataio ilou Tomasi, xe Iakovo e Alipaio ʹolu, xe Saimoni vile la, anu vile noxiʹa
ta mitema ane imasaxa lexe meʹa isaxilaʹu tualasiʹa tatila.
16 Xe Iudasi e Iakovo ʹolu xe Iudasi Isikarioti ane muʹitalonu Iesu no avoʹa ta mitema.

ʹEi Ane Uʹosa Xe ʹEi Ane Uxolu no Anu Tuʹumaxu? (Mat 4:23-25)

17 Iliʹi, la Iesu iloʹa ta molomolo noxou meʹa no laxaʹilu ne, miluʹe. La Anu mulai
mutulu no anu lialia latia vile. Io, ta molomolo noxou tapiena mineʹe mipita noxou.
Xe ta mitema tavuʹalo manina sou tuatuala no xalee lia tila ne Iutaia mo no tuala tila
ne Ielusalemu mo ʹalai no luaki paʹupaʹumolu no tuala ne Taia xe ne Saidoni, aneʹi
kalumo mineʹe mipita ne.
18 Seʹi noxiʹa ne mineʹe mipita sou lexe ilomusou vaikala noxou, xe seʹi ne mineʹe
sou Iesu upamaulineʹi. La ta mitema e ta ulee masumasua miʹoxo masuaneʹi ne mixali
laixe.
19 Mo ta mitema mukalusi e mitovo sou mikasou Iesu ne, aneʹi mixali laixe. Xo xavi
muxolu noxou ne, mulaa sou mupamaulineʹi.
20 Iesu iou mulai noxiʹa ta molomolo noxou, io muvikalaneʹi aloxo ʹo,
“Ngingi ane mengi lavuluti uasi, la ngingi ngaʹosa,
xo Lataua usaxilaʹinge.
21 ✡Xe ngingi ane laʹilalingenge uasi, la ngingi ngaʹosa,
xo iliʹi, la Lataua ulosinge laʹilali mo ngaʹanaʹana.
Mo ngingi ane ngaxolu sou ngatatama, la ngingi ngaʹosa,
xo iliʹi, la ngingi ngakeke.
22 ✡Xe iliʹi, la ta mitema imasaxainge uasisi manina mo ikusainge
mo ikalipalangengi mo ivikala lexe ngingi ta mitema ta masua
xo ngingi ngemulinu Itema ʹOlu ne. Ia mii vile uasi, ngingi ngaʹosa.
23 No voxo ane ta mitema iʹoxo aloxo ne noxinge loxo
ta ʹiluʹilusuneʹi miʹoxo masuaneʹi ta mitema sou palomatana tatei,
la opongengi uai laixesi mo ngalei sou ʹosaʹila.
Xo lakolisou sou ngemulileli ne tatila musuku a uai sou nganoʹu iliʹi no opo
loxotolo.

✡ **6:21:** Lex 126:5-6; Ais 61:3; Pal 7:16-17 ✡ **6:22:** Ioa 15:19; 16:2; 1Pi 4:14

24 Ia, ngingi ane ngeˈosa xo lavulutimengi tapiena ˈo,
ili'i la ngaxolu no anu tuˈumaxu
25 Xe ngingi ane ngeˈani mo ngeˈanaˈana vaimomo ˈo,
ili'i la ngaxolu no anu tuˈumaxu sou ngasolingenge.
Mo tuˈumaxu uxali noxinge ane ngakeke vaimomo ˈo,
xo ili'i la ngaxolu sou tama.
26 Mo lexe ta mitema iˈitiˈitinu ualasinge loxo ta ˈiluˈilusuneˈi miˈoxo noxiˈa ta mitema sou palomatana kalakalavoi tatei,
la ngingi ngaxolu no anu tuˈumaxu,
xo ngingi ngeˈoxonu xaixai loxo aneˈi ta mitema sou palomatana kalakalavoi miˈoxonu tei."

Ngamasaxaiˈa ta Uluamengi
(Mat 5:38-48; 7:12a)

27 Iesu musolonu vaivaikalau, la muvikalaneˈi ta molomolo noxou la aloxo ˈo, "Ioxe, eni avikalangengi ngingi e ngalolomusilo lexe ngingi ngamasaxaiˈa ta uluamengi. Mo ngaˈoxo ˈilixo laixe noxiˈa aneˈi ane imasaxainge uasisi manina.
28 Mo ngaalusiˈa aneˈi ane ivavaangenge. Mo ngakilakasiˈa aneˈi ane iˈoxo masuangengi.
29 Mo loxo evile usavalou xaleeneni vile, la naxiu xaleeneni vile la mo usavalou la. Mo loxo evile uˈumenu tokolomomeni vile sou vasimene no ale, la nini namalanixu unoˈu vile ane sou no nano ne la kalumo.
30 Mo aneˈi ane ilingaiˈa mimii noxine, la nalosiˈasi. Mo lexe itema vile unoˈu mii vile noxine, la nalingau la mamu.
31 ✡Ngaˈoxonu mii ulai noxiˈa ta mitema aloxo ngingi ngemasaxa lexe aneˈi iˈoxo uneˈe noxinge nesi.
32 Xo lexe ngingi ngamasaxaiˈa ta mitema ane aneˈi mimasaxaingesi, la Lataua ulosinge lakolisou ˈilixomengi ne? Uasi. Xo ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua kalumo ne, ilavusou iˈoxonu aloxo ne.
33 Mo lexe ngingi ngaˈoxonu ˈilixo laixe noxiˈa aneˈi ane iˈoxonu laixe noxinge, la Lataua ulosinge lakolisou ˈilixomenge ne? Uasi. Xo ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua kalumo ne, ilavusou iˈoxonu aloxo ne.
34 Mo lexe ngingi ngalosiˈa ta mitema mimii vitanisi uasi, ia ngaxavutala lexe ikolinu ulivu ulai noxinge, la Lataua ulosinge lakolisou ˈilixomengi ne? Uasi. Xo ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua kalumo ne, ilavusou iˈoxonu aloxo ne.
35 Ia ngingi ngaˈoxonu loxo ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua ilavusou iˈoxonu uasi. Eni avikalangengi pekiaˈu lexe ngamasaxaiˈa ta uluamengi mo ngaˈoxonu laixe ulai noxiˈa mo ngalosiˈa mimii vitanisi, ia mamu sou ngaxavutala lexe ikolinu noxinge. Lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo ne, la ngingi nganoˈu lakolisou toxoxu mo ngingi ngaxolu loxo Lataua Teitexi Manina ta ˈolu. Xo anu tanuxaˈa ta mitema ta masua e ilavusou ilemolu laixe noxou uasi.
36 La sou ngingi kalumo tangengixaˈa ta mitema aloxo Maminge tanuxaˈa ne.

Mamu sou Ngailevinu ˈIlixoiˈa ta Menexinge
(Mat 7:1-5)

37 ✡Mukalu, la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo la, "Mamu sou ngatilovosou ˈilixoiˈa ta menexinge, mo sou Lataua utilovosou ˈiliˈilixomengi uasi. Mo mamu sou ngavikala lexe aneˈi ta mitema sou ˈilixo masua, mo sou Lataua uvikalasinge lexe ngingi ta mitema sou ˈilixo masua mamu. Ia ngaxiu tumalingeu ˈilixo masumasua noxiˈa ta menexinge, mo sou Lataua uxiu tumalouu ˈilixo masumasua noxinge kalumo.

✡ **6:31:** Mat 7:12 ✡ **6:37:** Mat 6:14

38 ✡Io, ngalosi'a ta menexingesi, mo sou Lataua ulosinge kalumo. La uvelu laixe mo
utaanu u'ana'ana manina no anu kupomengi, ia utaanu sio mo upaxepaxelesinge sou
ngano'u. 'Ilixo sou ngaiti mi ane ngingi nga'oxo ulai noxi'a ta menexinge ne, anusi
ane Lataua u'oxo une'e noxinge."
39 ✡Iesu muvikalane'i la no anu vaikala tovola'i vile aloxo 'o, "Itema vile iou
seleveenu, la umomomo sou utilau menexu vile iou seleveenu la uasi. Lexe aloxo ne,
la ilou ikei italoxo no anu taxa.
40 ✡Xe molomolo vile sou umulimulinu tila noxou ne, umomomo sou uuaulixu tilasou
ne uasi. Ia lexe anu uno'u lavulavu ukalusi noxou tilasou ne, la sou anu uxali loxo
tilasou ne.
41 Ia tava'u loxovaa, la sou namaisou 'ili'ili se no iou itema vile noxou Lataua e anu
loxo vivine, ia namaisou ovu visoxu e muxolu no ieni ne uasi?
42 Nini namaisou ovu visoxu no ieni uasi, io loxovaa la sou navikalanu vivine lexe,
'Vivilo, ieni uvaxailosi mo axexeenu 'ili'ili no ieni.' La nini loxo itema sou kalavoi
manina. Tei, la nini naxexeenu ovu visoxu no ieni o, ka sou namalei lamana laixe sou
naxexee 'ili'ili se noxou vivine iou ne."

Ovu Masua La Nene'axu Kalumo ne Masua
(Mat 7:17-20; 12:34-35)

43 Mukalu, la Iesu muvikalane'i aloxo 'o la, "Ovu laixe ne, ulavusou unene'a masua
uasi. Xe ovu masua ne, ulavusou unene'a laixe uasi.
44 Ovuovu ne, ta mitema itongonu no anu ngiaxu. Umomomo sou ta mitema i'elexu
lovo temanu no anu lamota anaanaxu uasi, xe umomomo sou i'elexu uaini ngiaxu no
anu xuxua uasi.
45 Anu aloxo nesi, itema laixe ulaalixu 'ili'ilixo laixe ane muxolu no tanu. Xe itema
masua ulaalixu 'ili'ilixo masumasua ane muxolu no tanu. Xo ta mitema ilavusou
ipala'alixu no anaxa'a mii ma'ia ane muxolu no nano no tane'i."

Ta Mitema sou Itulusou Tani Mitulusou Tani Iou Tamei
(Mat 7:24-27)

46 ✡Mukalu, la Iesu muvikalane'i aloxo 'o la, "Ngingi ngamoxo'ilo lexe, 'Tila noxixe,
Tila noxixe.' Ia loxovaa, la sou ngalomuxo sou ngamulinu vaikala noxilo uasi 'o?
47 Itema ane une'e noxilo mo ulomusou vaikalaxeni xe umulinu, la avikalangengi
lexe anu itema ne a loxovaa?
48 Anu ne, aloxo itema e mu'asou taxa mulai no lia muxalisou lavo'o, la mutulusou
tani teiteixi no anu. Ili'i xe uali musili xe lexa mu'ani, la tani ne ukuni uasisi xo anu
mutulu musiatoto pekia'u no lavo'o kisou.
49 Ia itema vile ulomusou vaikalaxeni, ia umulinu uasi ne, anu aloxo itema e
mutulusou tani no lia vitavitanisi. Ili'i xe uali musili, xe lexa mu'ani, la tani ne
mulapau alaxu vilesisi la mumamulo avile."

7

Itema Tila Noxi'a ta Mitema sou 'Oto'oto Mumulaxu Tanu Noxou Iesu
(Mat 8:5-13; Ioa 4:43-54)

1 Iesu muvikalane'i ta molomolo noxou e mipita sou milomusou ne mukalu, la Anu
mu'unalai no tuala ne Kapenaumu.
2 La itema sou xaixai noxou tila noxi'a ta mitema itemaxu ta'uve sou 'oto'oto,
mupipiena mo anu sou usoli. Ia tilasou ne, mumasaxau misevile.
3 Ia no voxo ane ne, la mulomusou lexe Iesu muxali ne Kapenaumu. La sou
anu mupalusi'a ta tatila noxi'a ta Iutaia milai milinga noxou Iesu lexe une'e mo
upamaulinu itema sou xaixai noxou.
4 Ane'i mixali noxou Iesu, la miuoloteteu mo mivikalanu aloxo 'o, "Itema e
mupalusixe tene'e ne, anu itema laixe manina. La sou laixe sou nini nasu'ulinu.

✡ **6:38:** Mak 4:24 ✡ **6:39:** Mat 15:14 ✡ **6:40:** Mat 10:24-25 ✡ **6:46:** Mat 7:21

5 Xo anu mulavusou umasaxaixe nexi ta Iutaia mo anu molu mutulusou taasou lalotu
noxixe.”
6 La sou anu ilo'a milai.
Milai xe mixali 'ala'alai no tani noxou tila noxi'a ta mitema itemaxu ta'uve sou
'oto'oto ne, la anu mupalusi'a ta menexu se'i milai noxou Iesu sou mivikalanu aloxo
'o, “Tila, napuuneni sou nalai no tani noxou menexixe mamu. Xo anu muvikala lexe
anu itema laixe sou u'avaline nalai no tani noxou uasi.
7 La sou anu molu une'e uxali noxine uasi. Ia mumasaxa lexe nini navikalasi, la sou
itema sou xaixai noxou ne umauli laixe.
8 Anu muvikala aloxo ne, xo anu kalumo muxolu no laaxu tila noxou, mo anu kalumo
musaxila'a ta mitema sou 'oto'oto noxou, la ane'i mixolu no laaxu la. Uvikalanu vile
noxi'a lexe ulai, la anu ulai. Xe uvikalanu vile noxi'a lexe une'e, la anu une'esi. Mo
uvikala itema sou xaixai noxou vile lexe u'oxonu mii 'o, la anu u'oxonusi.”
9 Iesu mulomusou vaikala noxi'a aloxo ne, la mukuluke ka muxiu mulai noxi'a ta
mitema e mimulimulinu, io muvikalane'i aloxo 'o, “Avikalangengi, eni axalisou itema
vile sou muxamuxaxu tanu noxilo loxo 'o no taiingengi ngingi ta Isilaeli uasi.”
10 Ta mitema e tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto mupalusi'a ne, milivu milai no
taasou, la mimaisou itema sou xaixai noxou ne mumauli laixe mukalu.

Iesu Mutulusou Sema Vile Vaalu 'Ilie

11 Ili'i sevile la, la Iesu ilo'a ta molomolou mo ta mitema tavu'alo mikei mivaxa no
tuala vile ilemolu lexe Naini.
12 Anu ilo'a mixali 'alai no iou xalengaxu tuala ne Naini ne, la mixalisi'a ta mitema
mitavulenu itema e musoli ne miuatunu. Itema e musoli ne, anu sema vaalu vile 'ilie
vilesisi anesi, mo ta mitema tavu'alo no tuala ne mivaitaone sou miuatunu 'ilie ne.
13 Xe Tila mumaisie vaalu ne, la tanuxe manina la sou muvikalane lexe, “Natama
uasi.”
14 Muvikalane mukalu, la mulai 'alai no luvo sou mu'italonu avolu no anu. La ta
mitema e mitavulenu luvo ne, mitulu. Ia Iesu muvikalanu itema e musoli ne aloxo 'o,
“Nini maulu ne, eni avikalaneni lexe natulu.”
15 ✡La itema e musoli ne, muavuti mutalupexa mo musoko sou muvivikala avile. La
Iesu mu'italonu mulivu noxie nenu.
16 ✡Xe ta mitema tavu'alo mimaisou aloxo ne, la mimama'u misevile mo mi'itinu
Lataua ualasou. La se'i noxi'a mivikala aloxo 'o, “Itema sou palomatana vile tila a
muxali noxinge 'o.” Xe se'i mivikala aloxo 'o, “Lataua anu a mune'e 'o sou usu'uline'i
ta mitema noxou.”
17 La sou ta mitema milutunoxu a'alo sou mimii e Iesu mu'oxonu ne, mulai no
xalexalee tuatuala mukalusi no xalee lia tila ne Iutaia mo tuatuala se'i 'ala'alai ne
Iutaia.

Tali'i Noxou Ioanesi Xe Vaikala Lamana Noxou Iesu sou Ioanesi (Mat 11:1-19)

18 Ioxe, ta molomolo noxou Ioanesi milomusou a'alo sou mimii ane Iesu mu'oxonu
ne, la milai mia'aloxu mukalusi noxou Ioanesi.
19 ✡La sou Ioanesi mu'avali'a ta molomolou tamei sou mupalusi'a milai noxou
Tila sou lexe itali'isou aloxo 'o, “Nini itema e Lataua muvikala lamana tei sine lexe
usovaneni nane'e ano 'o? Uasi? Nexi taxomaiou itema vile anu a uao?”
20 Tamei ne, mixali noxou Iesu mukalu, la mivikalanu aloxo 'o, “Tila noxixe Ioanesi
mupalusixe sou tatali'isine lexe, ‘Nini mitema e Lataua muvikala lamana tei lexe
usovaneni nane'e ano 'o? Uasi? Nexi taxomaiou itema vile anu a uao?’ ”
21 No voxo ngiou ane ne, la Iesu mupamauline'i ta mitema tavu'alo ane pipiena
iouiou mu'oxone'i mo ane'i ane ta ulee ta masumasua mixolu noxi'a xe mupa-
mauline'i ta mitema tavu'alo ane'i ane ie'i seleveenu kalumo.

✡ **7:15:** 1Ta 17:23; 2Ta 4:36 ✡ **7:16:** Luk 1:68 ✡ **7:19:** Lex 40:7; Mal 3:1; Pal 1:8

22 ✡La sou Iesu mukolinu tali'i noxou Ioanesi, la muvikalane'i ilou aloxo 'o, “Ngingi
nongou ngalivu mo ngavikalanu Ioanesi sou mii ma'ia ane ngingi nongou ngemaisou
mo ngelomusou 'o. Mimii e ngemaisou mo ngelomusou ne aloxo 'o. Ane'i ane
ie'i seleveenu ne, ane'i mimalei laixe mo ane'i ane tava'a musoisoli ne, ane'i a
mimuamua'i mo ane'i ane vulukali mu'ou vasime'a ne, ane'i a vasime'a laixe mo ane'i
ane sangali'a mutomutomu ne, ane'i a milomu laixe mo ane'i ane misoisoli ne, ane'i a
mimauli. Xe ane'i ane lavulutii'a uasi ne, ane'i milomusou a'alo laixe noxou Lataua.
23 Aloxo ne, la sou Lataua ualusou 'ena'ei ane xavutalau mutulu vilesisi noxilo, ia
ukalipala mo ulapau uasi.”
24 Ioxe, ta mitema tamei e Ioanesi mupalusi'a mine'e ne, milivu mukalu, la sou
Iesu muavuti sou muvikalane'i ta mitema lamana sou Ioanesi aloxo 'o, “No voxo ane
ngingi ngelai no xalee lia vitanisi ne sou lexe ngamaisou mii ma'ia? Ngelai ne sou lexe
ngamaisou visoviso voloxu no mine atume uiliilisou?
25 Lexe uasi, la ngelai sou lexe ngamaisou mii ma'ia ne? Ngelai ne sou lexe
ngamaisou itema vile mutokolomo lailaixe? Uasi. Ta mitema ane lavulutii'a tapiena
xe itokolomo lailaixe mo i'ani'ani lailaixe ne, ixolu no taasi'a ta tatananu tualasi.
26 ✡Lexe uasi, la ngingi ngelai sou lexe ngamaisou mii ma'ia ne? Ngelai sou lexe
ngamaisou itema sou palomatana vile ne? Ani, eni avikalangengi lexe ngingi ngelai
sou lexe ngemasiou itema vile ne anu tila noxi'a ta mitema sou palomatana ane tei.
27 ✡Itema ane nesi, ane'i mikaukavusou muxolu no nano no Lavuku Tavuna teinu
lexe,
‘Lataua upalusou itema vile sou a'alo noxou,
sou uulaxuneni Tila mo upaipounu vote'isine tei.’
28 Eni avikalangengi aloxo 'o. Ioanesi ne, anu tatila manina noxi'a ta mitema
mukalusi no lia 'o. Ia itema ane uxali kitu'a manina no nano no anu saxisaxila'u noxou
Lataua, la anu utila noxou Ioanesi.”
29 ✡Ta mitema tavu'alo mukalusi mo ta mitema sou itaxusou lamoli kalumo,
milomusou vaikala noxou Iesu aloxo ne, la milavu lexe 'ili'ilixo noxou Lataua ne
mulapu manina. Xo ane'i milai noxou Ioanesi sou anu mu'ulosi'a tei.
30 ✡Ia ta Palisaio ilo'a ta mitema sou lapuloto ne imasaxa sou imulinu masaxa noxou
Lataua si'a ne uasi. Xo ane'i ilai noxou Ioanesi sou anu u'ulosi'a tei uasi.
31 Mukalu, la sou Iesu muvikalane'i la aloxo 'o, “Lexe eni amasaxa sou avikala
tovola'isi'a ta mitema vaimomo 'o, la atovola'ine'i a loxovaa? Ane'i a loxo ma'i?
32 Ane'i a loxo ta molomolo e ixoxolu la'oluxa'a vilesisi no loxomala, io i'ava noxi'a
ngato'o aloxo 'o,
‘Nexi tetau vei lexe sou ngingi ngalei,
ia ngingi ngamasaxa sou ngalei uasi.
Mo nexi tematengalei kalumo,
ia ngingi ngamasaxa sou ngatama uasi.’
33 La sou ngingi ne aloxo ta molomolo ne, xo Ioanesi sou u'ulosi'a ta mitema muxali
xe u'ani veleti uasi mo uiexu uaini lexaxu uasi, la ngingi ngevikala lexe, ‘Ulee masua
a uxolu noxou ne.’
34 ✡Io, Itema 'Olu muxali xe mu'ani'ani mo muie, la ngingi ngevikalasou lexe,
‘Ngamaisou. Anu itema sou vunekaina mo uie u'oki manina. Mo Anu uvaitami noxi'a
ta mitema sou itaxusou lamoli ilo'a ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua.’
35 Ngingi ngevikalasilo aloxo ne, ia ane'i ane milavusou Lataua la milavusou lexe
lavulavu noxou Lataua ne, anu maninasou.”

Sema Vile Minixi'u Ueli E Tuma'u Lailaixe sou Iesu Tava'u

36 Iesu muvikalane'i mukalu, la Palisaio vile mu'avalou Iesu sou lexe ulai u'ani no
tani noxou. La sou Iesu mulai muxolu no tani noxou sou lexe u'ani.

✡ **7:22:** Ais 35:5-6; 61:1; Luk 4:18 ✡ **7:26:** Luk 1:76 ✡ **7:27:** Mal 3:1 ✡ **7:29:** Luk 3:12 ✡ **7:30:** Mat 21:32
✡ **7:34:** Luk 15:2

37 ✡La sema sou 'ili'ilixo masumasua vile e ixoxolu no tuala ane ne, milavusou lexe
Iesu anu a u'ani'ani no taasou Palisaio ane ne. La sou ane mino'u ueli e tuma'u lailaixe
vexasou vile mine'enu no tani.
38 Mixali no tani, la milai mitulu no tumalou Iesu 'alai no tava'u, ia itatama. Xe
iei lexaxu munixi mulu'e sou miuinu Iesu tava'u mukalu, la milutunu no anu kisie
laxusou. Mukalu, la ane mitimu tava'u sou mi'osasou xe minixi'u ueli e tuma'u lailaixe
no anu.
39 Xe Palisaio ualasou lexe Saimoni e mu'avalou Iesu mune'e ne, mumaisie sema ne
no mine mi'oxonu Iesu aloxo ne, la tanu muvikala aloxo 'o, "Lexe mitema ano 'o ne
Anu itema sou palomatana manina, la Anu ulavusie lexe 'ena'ei ane ikakasou 'o mo
ulavusou 'ili'ilixoie kalumo. Xo ane sema sou 'ili'ilixo masumasua."
40 Saimoni muxavutala aloxo ne, la Iesu mulavusou. La sou muvikalanu aloxo 'o,
"Saimoni, Nalomu. Eni vaikala vile sou avikalanenixu aloxo 'o."
La sou Saimoni muvikalanu lexe, "Itema sou ulosixe lavulavu, nalemolu vaikala-
meni ne."
41 La Iesu muvikalanu aloxo 'o, "Ta mitema tamei mino'u itema vile lamoliu, io lexe
ili'i la ikolinu. Vile noxi'a muno'u Denalia itemaxu mavulovexa tamei mo itemaxu
ta'uve (500) xe vile muno'u Denalia mavulovexa ta'uve (50).
42 Ia ane'i ilou imomomo sou ikolinu uasi. Loxo ne, la sou moosou lamoli ne
muvikalane'i ilou lexe mamu sou ikolinu. Ioxe, nini naxavutala lexe 'ena'ei noxi'a
ilou ane umasaxau mitema ne musuku?"
43 La Saimoni mukolinu aloxo 'o, "Eni exavutala lexe mitema ane muno'u lamoli
tatila, io moosou muvikalanu lexe mamu sou ukolinu."
Iesu mulomusou aloxo ne, la muvikalanu lexe, "Xavutalameni ne, mulapu manina."
44 Mukalu, la Iesu muxiu sou iou mulai noxie sema ne, io muvikalanu Saimoni aloxo
'o, "Nini nemaisie sema 'o? Eni e'una no taasine 'o, la nini natau lexa sou nauinu
tava'ilo uasi. Ia sema ano 'o ne, ane miuinu tava'ilo no 'a iei lexaxu mo miasou no anu
kisie laxusou.
45 Mo nini natimu xaleeleli sou na'osasilo uasi. Ia sema ano 'o ne, ane mitimunu
tava'ilo ne no mine eni e'una mo.
46 Mo nini nanixi'u ueli e tuma'u lailaixe no kisilo uasi. Ia sema 'o nesi, ane minixiu
no tava'ilo.
47 Aloxo ne, la sou eni avikalaneni lexe ane sema 'o mimaxa'u masaxasilo tila
musuku, xo Lataua muxiu tumalouou 'il'ilixo masumasua noxie. Ia mitema e
mu'oxonu 'ili'ilixo masumasua tavu'alo, ia Lataua muxiu tumalouu 'ili'ilixo masuma-
sua noxou ta'eisi, la anu umaxa'u masaxasou Lataua ne sevile kitu'asi."
48 Iesu muvikalanu aloxo ne mukalu, la muvikalane sema ne aloxo, "Eni exiunu
tumalilou 'ili'ilxo masumasua noxine mukalu ne."
49 Ta mitema e mixolu mipita sou 'ani'ani ne, milomusou muvikala aloxo ne, la ane'i
miavuti sou mivikalane'i ngatongato'o aloxo 'o, "Itema ano 'o ne, anu itema ma'i, la
sou uxiunu tumalouu 'ili'ilixo masumasua 'o?"
50 ✡La Iesu muvikalane sema ne aloxo 'o, "Nini nemulaxu taneni noxilo, la sou
Lataua mupamaulineni. Nini nalai, no 'a opo se'isisi."

8

Vaikala Tovola'i sou Itema Usu'a Ovu Ngiaxu
(Mat 13:1-17; Mak 4:1-12)

1 Xe ili'i, la Iesu muxixaoxao no tuatuala se'i tatatila xe se'i kitukitu'a sou mua'aloi'a
ta mitema sou a'alo laixe sou saxisaxila'u noxou Lataua. La ta molomolo noxou
mavulovexa mo mulu'e no lia tamei kalumo a mimulinu ne.
2 ✡Mo ta sema mose'i e tei la Iesu mukusai'a ta ulee ta masumasua noxi'a mo
mupamauline'i no anu pipienaxa'a ne, ane'i a imumulinu kalumo. Vile ualasie lexe
Malia sie Maxatale e Iesu mukusai'a ta ulee ta masumasua muxatele tamei noxie.

✡ **7:37:** Mat 26:7; Mak 14:3; Ioa 12:3 ✡ **7:50:** Luk 8:48; 18:42 ✡ **8:2:** Mat 27:55-56; Mak 15:40-41; Luk 23:49

3 Xe vile ualasie lexe Ioana e Kusa semau. Io, Kusa ne, anu itema tila noxi'a ane'i ane
isaxila'u tani noxou Elodesi. Xe Susana ilo'a ta sema tapiena mose'i la mimuline'i Iesu
ilo'a ta molomolo noxou. Ane'i ta sema ane ne, mimolo mimii noxi'a sou isu'usu'uline'i
Iesu ilo'a ta molomolo noxou no anu.
4 Ta mitema tavu'alo mixali mipita noxou Iesu, ia ta mitema me'a no tuatuala kalumo
mixaxali sio sou mipita noxou, la Iesu muvikala tovola'i vile mulai noxi'a aloxo 'o,
5 "No voxo vile, la itema vile mulai no xai sou usu'anu ovu ngiaxu. No mine anu
ususu'anu ovu ngiaxu ne, la se'i mulapalapau no vote'i. La ta mitema mimalomaloxou
xe ta ngiala mi'ou.
6 Xe mose'i mulapalapau no lavolavo'o. La mupau, ia muxalo la. Xo lia siliu uasi.
7 Xe mose'i mulapalapau no xuxua tanutanu, xe muleme la xuxua ne muisiisinu
mole uleme laixe sou unene'a uasi.
8 Ia mose'i mulapalapau no lia laixe mole muleme muxali tila sou munene'a. Mose'i
muxalixu ngiaxu itemaxu ta'uve (100)."

Iesu muvikala tavola'i mulai noxi'a mukalu, la mu'ava noxi'a aloxo 'o, "Itema ane
anu mulavu lexe anu sangalou a uxoxolu sou ulolomu no anu, la laixe lexe anu
ulomusou vaikala ane ne no anu."
9 Ioxe, ta molomolo noxou Iesu milomusou vaikala tovola'i noxou ne, ia ilamana no
anu uasi. La sou ane'i mitali'isou Iesu lexe ulamanalixa'a no anu vaikala tovola'i ne
laaxu.
10 ✡La sou Iesu mulamanalixa'a no anu aloxo 'o, "Lataua mulosiengixu laaxu vaikala
mutalume sou saxisaxila'u noxou. Ia ta mitema va'axu ilomusou vaivaikala latala ne
no anu vaikala tovola'isi. Mo sou,
'ane'i imalei, ia imaisou mii vile uasi,
mo ilolomu, ia ilavusou mii vile uasi.'
11 Ioxe, vaikala tovola'i ane ne, laaxu aloxo 'o. Ovu ngiaxu ne, anu musosovosou
vaikala noxou Lataua.
12 Vaikala ane anu musu'anu xe mulapau no vote'i ne, anu loxo ta mitema ane
ilomusou vaikala noxou Lataua, ia Satani une'e la uxexeenu vaikala ane Lataua
mutounu no opone'i ne alaxu vilesisi. Xo Satani uxavutala lexe loxo 'o io ane'i imulaxu
tane'i noxou Lataua, la Lataua upamauline'i.
13 Xe vaikala ane anu musu'anu, io mulapau no lavolavo'o ne, anu loxo ta mitema
ane ilomusou vaikala noxou Lataua la ino'u palea mo i'osasou. Ia tava'u xo uliuli'a
uasi, la vaikala ne uxolu maxuveeni uasi. Xe no anu voxo ane loxo tovotovo uxali
noxi'a, la ane'i ilapau alaxu vilesisi.
14 Xe Vaikala ane anu musu'anu xe mulapau no xuxua tanu ne, anu loxo ta mitema
ane ilomusou vaikala noxou Lataua ne. Ia ane'i imulinu masaxa noxi'a sou ixavutala
piena no anu mauli ilou xoluxolu no lia 'o mo imasaxa lexe i'a lavuluti piena mo
opone'i uisuisuxu mimii iouiou, la sou anu mimii ane ne uvausou vaikalau Lataua
la unene'a uasi.
15 Ia vaikala ane musu'anu xe mulapau no lia laixe ne, anu loxo ta mitema ane
ilomusou vaikala noxou Lataua no anu opone'i lailaixe manina, la ino'u mo itetelisou
pekia'u la inene'a."

Telu Utulu Teitexi no Valovalo sou Ukaa
(Mak 4:21-25)

16 ✡Iesu muavuti, la muvikala aloxo 'o la, "Itema vile umomomo sou u'elaxu telu
ka utulu pupunisou xe utalumeu no lia no laaxu luu uasi. Ia anu utulusou teitexi no
valovalo, mo sou ta mitema e i'una no tani ne, la imaisou lamana ane ne.
17 ✡Xo mimii ukalusi ane mutalume ne, ili'i la anu upala'a. Mo mimii ukalusi ane ta
mitema mivauvausou mo a uai ne, ili'i la upala'a no taatexa.

✡ **8:10:** Ais 6:9-10 ✡ **8:16:** Mat 5:15; Luk 11:33 ✡ **8:17:** Mat 10:26; Luk 12:2

18 ✡Aloxo ne, la sou ngingi ngalaxaˈingengi sou ngalomusou vaikala. Xo lexe itema
vile mimiu tavuˈalo sevile, la Lataua ulosou moseˈi la. Ia lexe itema ane miumiu uasi,
ia uxavutala lexe anu miu sevile ne, la Lataua uxexee noxou.”

Iesu Nenu Iloˈa ta Vimovimou
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Xe iliˈi, la Iesu nenu iloˈa ta vimovimou mineˈe sou lexe imaisou, ia aneˈi imomomo
sou ixali noxou uasi. Xo ta mitema tapiena musuku, la mitaluxaˈa.
20 La sou itema vile muvikalanu Iesu aloxo ˈo, “Nenine iloˈa ta vivine aneˈi a itutulu
no ale sou imasaxa lexe imaisine.”
21 La Anu mukolinu vaikala noxou mitema ne aloxo ˈo, “Aneˈi ane ilomusou vaikala
noxou Lataua mo imulinu, la aneˈi ne eni nenilo mo ta vivilo.”

Iesu Mukaitoloneˈi Sivo Ilou Xasi
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 No voxo vile iliˈi, la Iesu muvikalaneˈi ta molomolo noxou lexe, “Nengeˈa talai no
kupa xalee vile.” La sou aneˈi iloˈa mitelo no anu uaxa sou milai.
23 Aneˈi mivole uaxa ne lexe sou ilai xalee vile, la Iesu mupasipaa la muai. Ia atume
vile tatila muilisou kupa, la muavutinoxu xasi tatila mole lexa muˈuna no anu uaxa
mo ˈalai sou iˈuoˈuo.
24 La sou aneˈi milai mitulusou Iesu sou mivikalanu lexe, “Tilasixe, tilasixe. Natulu
mo nasuˈulinenge, xo nenge asou taˈuoˈuo!”
Xe Iesu muavuti mutulu, la mukaitoloneˈi atume ilou xasi tila ne. La atume ilou xasi
tila ne, tasiauxaˈa avile mo lexa loxoˈu muai seˈisisi.
25 Mukalu, la sou Iesu muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo, “Loxovaa, la sou
ngingi ngamuxaxu tangengi noxilo uasi ˈo?”
Iesu muˈoxo aloxo ne xe aneˈi mimaisou, la aneˈi mikuluke mo mimamaˈu. La sou
mivikalaneˈi ngatongatoˈo aloxo, “Itema ano ˈo ne, Anu itema maˈi ˈo? La sou atume
ilou xasi milomuxu vaikalau ˈo.”

Iesu Mukusau Ulee Vile Masua Muxolu Noxou Mitema Vile
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Aneˈi mivole uaxa no anu kupa ne Xalilaia, la milai mixali no xalee vile no xalee
lia tila ne Xelasene.
27 Xe Iesu muiliˈe muuatu no uaxa sou lexe ulai no ale. La mitema vile e ulee masua
muxolu noxou ne, molu no tuala ane ne muneˈe muxalisou Iesu. Itema ane ne, anu
ulavusou usakii malo uasi mo ulavusou uxoxolu no tani vile uasi maxuveeni manina.
Ia ulavusou uxoxolu no loulousiˈa ta mitemasi.
28 Io, no mine anu mumaisou Iesu, la anu muˈava tatila ka mulapau noxou Iesu
tavaˈu. Io anu muunga toxoxaˈa mulai noxou Iesu sou muvikala aloxo ˈo, “Iesu, nini
Lataua e muxolu teitexi manina ˈOlu. Nini nemasaxa lexe naˈoxonu maˈia noxilo? Eni
alingaine lexe mamu sou naˈoxo masua noxilo!”
29 Anu muˈava tatila aloxo ne, xo Iesu muvikala pekiaˈu mulai noxou lexe uxexesou
mitema ne. Xo ta mitema e isaxilaˈu itema ne, misakisakiinu avolu ilou tavaˈu no anu
xalolo. Ia alaxu tavuˈalo, xe ulee masua ne uˈaisou, la anu uxotosou xalolo ane ne. Io,
ulee masua ne ulaixu no xalee lia ane ta mitema ixolu no anu uasi.
30 La Iesu mutaliˈisou aloxo ˈo, “Ualasine a loxovaa?”
La anu mukolinu aloxo ˈo, “Ualasilo lexe Lexioni.” Xo ta ulee ta masumasua tavuˈalo
mixolu mipita noxou.
31 Aneˈi milinga noxou Iesu alaxu tavuˈalo lexe mamu sou Anu ukusaiˈa ilai no taxa
e kaluxusou uasi.
32 Ia, ta memee laˈoluxaˈa vile toxoxaˈa a iˈaniˈani no laxaˈilu vile ˈalai ne. La sou ta
ulee ta masua ne, milinga pekiaˈu noxou Iesu lexe upalusiˈa ilai iˈuna noxiˈa ta memee
ne. La Iesu muvikala lexe ilai iˈuna noxiˈa.

✡ **8:18:** Mat 25:29; Luk 19:26

33 La sou ane'i mixexesou mitema ane ne, io milai mi'una noxi'a ta memee. Mi'una
noxi'a, la ta memee la'oluxa'a ne miia'uxu milu'e no tava'u maea e no kupa ne, la
mi'uo'uo mole misoisoli mukalu.
34 Xe ta mitema sou isaxila'a ta memee ne, mimaisou mii ane ne, la mi'ume'ume sou
milai mia'alo no tuala xe tuatuala ane muxoluxolu no pa'upa'umolu tuala ne.
35 La sou ta mitema sou tuatuala ne mine'e sou mimaisou mii ma'ia ane muxali
ne. Mine'e xe mixali noxou Iesu, la mimaisou itema e ta ulee ta masumasua mi'aisou
ne a mutokolomo mo a uxoxolu noxou Iesu tava'u. Xavutalau ne, mulamana ia
uxovulaulau la uasi. Ta motu mimaisou aloxo ne, la mimama'u misevile.
36 Xe ta mitema ane ane'i mimaisou mii ane ne, mia'aloi'a ta mitema ane mixali ne
sou imaisou itema ane ta ulee ta masumasua mixolu noxou ne, muxali laixe.
37 Xe ta mitema latala no xalee lia tila ne Xelasene miavuti, la mivikalanu Iesu
pekia'u lexe Anu uxexesi'a. Xo ane'i mimama'u manina. La sou Iesu mutelo no anu
uaxa sou mulai.
38-39 Ioxe, Iesu asou lexe utelai no anu uaxa, la itema e ta ulee ta masumasua mixolu
noxou ne, mutali'isou pekia'u lexe anu umulinu mo ilou ilai. Ia Iesu mulivusou, la
muvikalanu lexe, "Nalai no tualasine mo nalai noxi'a ta minemineni la naa'aloxu
mimii latala ane Lataua mu'oxonu noxine." La sou, anu itema ne mulai la musoko
sou mua'aloi'a ta mitema mukalusi no tualasou no anu mimii latala e Iesu mu'oxonu
noxou ne.

Molomolo Sema Misoli Ilee Sema E Sialu Mulu'e Noxie
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Ioxe, Iesu mulivu mune'e no kupa pa'umolu xalee vile, la ta mitema tavu'alo
misevile milooxu sou misexelaxu. Xo ane'i mixolu ne imulaxu tane'i sousi.
41 La itema vile sou usaxila'u taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne, ualasou lexe Iairo ne
mune'e muxali. Mune'e muxali noxou Iesu, la mulapau mulu'e noxou Iesu tava'u, sou
mukatu pekia'u lexe Iesu ulai no taasou.
42 Xo anu 'olu sema se vilesisi kitu'a ne, ane asou isoli. Ane tauu iexe loxo
mavulovexa mo mulu'e no lia tamei.
La sou Iesu mulutu sou ilou milai. Ilou milai ne, la ta mitema tavu'alo ne mimulinu,
la mitomu manina.
43 Mo sema vile mine'e kalumo. Ane sema ne, sialu ululu'e noxie, la ukalu noxie
uasi. Muxolu tauu ie mavulovexa mo mulu'e no lia tamei. Ia itema vile umomomo
sou upamauline uasi.
44 Ane mine'e mimulinu Iesu 'alai no tumalou, ka mikasou tokolomoxu e veveeni ne
telexu. La sialu ne, mutalo mo mukalu avile.
45 La Iesu muavuti la mutali'isi'a ta mitema aloxo 'o, "Ngingi 'ena'ei ane mukasilo
'o?" La ane'i mikolinu lexe, "Nexi takasine uasi." Ia Pita muavuti la muvikalanu Iesu
aloxo 'o, "Tila, nini nalavusou lexe ta mitema tavu'alo musuku ane mipita 'o la sou
misousouneni ne uasi?"
46 Xe Iesu muvikala aloxo 'o, "Eni elavu lexe ngingi vile a mukasilo 'o, xo eni examuli
xavi noxilo a muxexesilo."
47 Anu muvikala aloxo ne, la sema ne milavu lexe ane imomomo sou italume uasi.
La sou ane mi'olo'olo mine'e sou milapau noxou Iesu tava'u. Xe no ie'i ta mitema
tavu'alo ne, la ane mivikala lamana lexe tava'u loxovaa la sou ane mikasou Iesu ne
mo mivikala lamana kalumo lexe pipienaxe ne a muxexesie mo ane laixene avile.
48 ✡La Iesu muvikalane aloxo 'o, "'Alixeni, nini nemulaxu taneni noxilo, la sou
pipiena noxine ne a mukalu. Nalai, ia oponeni uai se'isisi."
49 No mine Iesu uao uvivikala sio, ia ta mitema se'i me'a no taasou Iairo, anu itema
sou usaxisaxila'u taasou lalotu noxi'a ta Iutaia, mine'e mivikalanu aloxo 'o, "'Iline
sema ne a misoli ne. Ia na'ausou itema sou ulosinge lavulavu ne malaxo mamu."
50 Iesu mulomusou vaikala ane ne, la muvikalanu Iairo aloxo 'o, "Na'olo'olo mamu.
Ia namuxaxu taneni noxilosi, la 'iline ne imauli."

✡ **8:48:** Luk 7:50

51 Ioxe, Iesu mulai muxali no tani noxou Iairo, la Iesu munoˈa Pita iloˈa Ioanesi ilou
Iakovo mo molomolo sema ne mamie ilee neniesi sou iloˈa miˈunalai no tani. Xo Iesu
umasaxa lexe evile la umulineˈi uasi.
52 Iesu muˈunalai no tani, la mumaisiˈa ta mitema taneˈixe molomolo ne mo
itatamasie. Xe Iesu muavuti, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngatama mamu. Xo ane isoli
uasi, ane miaisi ane.”
53 Iesu muvikala aloxo ne, la aneˈi mikekeiou xo milavusou lexe ane misoli.
54 Ia Anu muavuti la mukasi vaxa no avole, ka sou muvikalane aloxo ˈo, “ˈAlixeni
seo, nini natulu!”
55 Iesu muvikalane aloxo ne, la uleenu mulivu muneˈe muˈuna noxie. La ane mitulu
alaxu vilesisi. Mukalu, la Iesu muvikalaneˈi lexe ilosie ˈani sou iˈou.
56 Molomolo ne mamie ilee nenie mimaisou aloxo ne, la mikuluke manina. Ia Iesu
muvikala pekiaˈu noxiˈa ilou aloxo ˈo, “Masi la, ngingi ngongou ngavikalanu itema vile
sou mimii ane muxali ˈo, mamu.”

9

Iesu Mupalusiˈa ta Molomolo Noxou Mavulovexa Mo Muluˈe no Lia Tamei (Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

1 Xe iliˈi, la sou Iesu muˈaveliˈa ta molomolo noxou mavulovexa mo muluˈe no lia
tamei ne mineˈe noxou. Mineˈe mukalu, la muvikalaneˈi xe mulosiˈa xavi sou ikusaiˈa
ta ulee ta masumasua ukalausi e mixolu noxiˈa ta mitema mo ipamaulineˈi ta mitema
no anu pipienaxaˈa.
2 Xe muavuti, la mupalusiˈa milai sou iaˈaloxu aˈalo sou saxisaxilaˈu noxou Lataua
xe ipamaulineˈi ta mitema e mipipiena.
3 ✡Mupalusiˈa, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngalai, io nganoˈu mii vile no anu
muamuaˈingenge ne uasi. Nganoˈu vilaxongenge mo tivamengi mo laˈilalingenge mo
lamolimengi xe tokolomomengi tamei mamu.
4 Xe ngalai no tuala vile xe ngaˈunalai no tani vile, la ngaxolu anesi, ulai utalo no
voxo ane sou ngingi ngaˈumesou tuala ane ne.
5 Ia lexe ta mitema sou tuala ane ne, iˈavalinge mo inoˈinge iˈunangengi no taasiˈa
uasi, la ngavutasou lomulo no tavaˈinge ne uxexee, ia ngingi ngasukusou tuala ane ne.
Ngaˈoxo aloxo ne, mo sou aneˈi ilavu lexe Lataua ulosiˈa navunavu no anu ˈilixo ane
aneˈi miˈoxonu noxinge ne.”
6 Ioxe, aneˈi milomu noxou aloxo ne mukalu, la milutusou milai no tuatuala sou
miaˈaloxu aˈalo laixe noxou Lataua mo mipamaulineˈi ta mitema mukalusi no anu
pipienaxaˈa.
7 ✡Ioxe, ta mitema mimaisou xaixai e Iesu muˈoxonu ne, la sou aneˈi milai miaˈaloxu
noxou tatananu tuala e ualasou lexe Elodesi. La anu tanu lili, xo ta mitema seˈi
mivikala lexe Ioanesi e musoli ne a mumauli ne la.
8 Xe moseˈi mivikala lexe Eliasi anu a muxali ne, xe moseˈi la mivikala lexe anu vile
noxiˈa ta mitema sou palomatana tatei a mumauli la ne.
9 ✡Ia Elodesi mulomusou vaikala ane ne, la muvikala aloxo ˈo, “Ioanesi ne, eni
epalusiˈa la mixotonu xolanu ne. Io mitema ane ne, Anu itema maˈi, la sou eni
alomusou aˈalo sou mimii ane anu uˈoxoˈoxonu ne?” La sou anu utovo sou lexe
umaisou Iesu.

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 5,000 ˈAni (Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Ioa 6:1-14)

10 Ioxe, ta mitema sou xaixai noxou Iesu milivu mineˈe mukalu, la aneˈi miaˈaloxu
mimii ane aneˈi miˈoxonu. Xe mukalu, la Iesu munoˈa sou iloˈa mitalumexaˈa ta
mitema ne, sou milai no tuala vile ilemo lexe Vetesaida sou lexe imaˈila.

✡ **9:3:** Luk 10:4-11 ✡ **9:7:** Mat 16:14; Mak 8:28; Luk 9:19 ✡ **9:9:** Luk 23:8

11 Iloʻa milai ne, io ta mitema tavuʻalo milavusiʻa. La sou aneʻi milutu sou mimulineʻi
milai. Ia Iesu mumaisiʻa aloxo ne, la musexelaxaʻasi mo muaʻaloiʻa no anu saxisaxilaʻu
noxou Lataua xe mupamaulineʻi aneʻi ane mipipiena kalumo.
12 Iloʻa mixoxolu ane xoo mole aso muluʻelai, la sou ta molomolo noxou mavulovexa
mo muluʻe no lia tamei ne mineʻe mixali noxou, la mivikalanu aloxo ʻo, “Laixe lexe nini
napalusiʻa ta mitema ukalusi ʻo mo ilai no tuatuala ane ʻalaʻalai ʻo xe paʻupaʻumolu
tuatuala ne sou ilotoxaʻa laʻilali mo ikamulisiʻa tani sou iai no anu. Xo nenge texoxolu
ʻo no xalee tani ane ta mitema ixolu no anu uasi.”
13 Ia Anu muavuti la mukolinu vaikalaiʻa aloxo ʻo, “Ngingi menge ngalosiʻa ʻaniʻani.”
Xe aneʻi miavuti la mikolinu Iesu aloxo ʻo, “Ia lexe nenge tamomomosou talotonu
laʻilalixaʻa ta mitema latala ʻo uasi, la nexi tenoʻu veleti taʻuve xe sinana tameisi ʻa uai
ʻo.”
14 (Ta mulusi ne, itititisiʻa umomomo loxo itemaxu mavulovexa mavulovexa tamei
mo itemaxu mavulovexa taʻuve 5,000.) Ia Iesu muvikalaneʻi ta molomolo noxou aloxo
ʻo, “Ngingi ngavikalaneʻi ta mitema ne lexe ixoluxolu no lia laʻolaʻoluxaʻa mavulovexa
taʻutaʻuve.”
15 La sou ta molomolo noxou miʻoxonu aloxo ne noxiʻa ta mitema ne sou mixoluxolu
no lia.
16 Xe mukalu, la sou Iesu munoʻu veleti taʻuve xe sinana tamei ne. Io iou mutelo
no opo loxotolo sou muvikala laixe musuku mulai noxou Lataua. Xe mukalu, la sou
Anu museʻiseʻi veleti ilou sinana ne ka mulosiʻa ta molomolo noxou ne sou mivelunu
noxiʻa ta mitema ne.
17 La aneʻi ta mitema mukalusi ne, miʻaniʻani xoo mole miʻanaʻana manina. Io
ikalusou uasi. La sou ta molomolo noxou minoʻu lakela mavulovexa mo muluʻe no lia
tamei sou mineʻe mitaataanu veleti ilou sinana paʻupaʻusou ane aneʻi ikalusou uasi
ne.

Palapalaʻanixu Noxou Pita sou Iesu
(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 No voxo vile mine Iesu anusisi mulai sou mulinga mulai noxou Lataua, la ta
molomolo noxou mimulinu. La Anu mutaliʻisiʻa aloxo ʻo, “Ta mitema tavuʻalo ʻo
ilemelo lexe eni ʻenaʻei?”
19 ✡Xe aneʻi miavuti, la mikolinu aloxo ʻo, “Moseʻi ivikala lexe nini Ioanesi e itema
sou uʻulosiʻa ta mitema, xe moseʻi ivikala lexe nini Eliasi, xe moseʻi la ivikala lexe nini
vile noxiʻa ta mitema sou palomatana e tatei anu a mumauli la ʻo.”
20 ✡Xe Anu muavuti la mutaliʻi vaxa noxiʻa aloxo ʻo, “Ia ngingi, la ngavikala lexe eni
ʻenaʻei?”
Xe Pita muavuti, la mukolinu aloxo ʻo, “Nini ne, nini Kalisito ane Lataua mupalusine
neneʻe no lia ʻo.”
21 Xe Iesu muavuti, la muvikalaneʻi pekiaʻu sou iaʻaloiʻa ta mitema no anu mamu.
22 ✡Mukalu, la Iesu muvikalaneʻi la aloxo, “Ulai iliʻi, la Itema ʻOlu ne utavule
navunavu piena misevile mo ta tatila iloʻa ta tatila noxiʻa ta ailiʻi mo ta mitema sou
lapuloto ixiu tumaliʻau, la ivau usoli. Ia voxo tatalu ukalu, la Anu utulu.”
23 ✡Xe muvikalaneʻi aloxo ʻo la, “Lexe evile umasaxa sou umulileli, la anu uxiunu
tumalouu masaxa noxou, ia uneʻe mo utavulenu tuʻutuʻumaxu no voxovoxo loxo eni
atatavulenu ʻo mo umulileli, mo usoli loxo eni asoli ʻo.
24 ✡Xo itema ane tanuxu maulixu sou vasimolu, la uʻoxovaunu mauli ane kaluxu
uasi. Ia itema ane tanuxu maulixu sou vasimolu uasi, io uʻitalonu uneʻe noxilo, la anu
unoʻu mauli ane kaluxu uasi.
25 Mo lexe itema vile unoʻu mimii latala sou lialia ʻo ukalusi, ia uxovulaunu uleenu,
la mimii sou lialia e anu unoʻu ne, usuʻulinu sou ulivunoxu maulixu a loxovaa?

✡ **9:19:** Luk 9:7-8 ✡ **9:20:** Ioa 6:68-69 ✡ **9:22:** Luk 9:44; 18:32-33 ✡ **9:23:** Mat 10:38; Luk 14:27 ✡ **9:24:** Mat 10:39; Luk 17:33; Ioa 12:25

26 ✡Xe itema ane umaela noxilo mo umaela sou uaʼaloxu vaikala noxilo, la Itema
ʼOlu kalumo umaela noxou no anu voxo ane Anu ulivu uneʼe no anu lamana noxou
mo lamana noxou Momu iloʼa ta angelo noxou.
27 Eni avikalangengi manina musuku aloxo ʼo. Ta mitema seʼi aneʼi itutulu ʼo ne,
umomomo sou isoli uao, ia imaisou saxisaxilaʼu noxou Lataua ne uxali.”

Iesu Vasimolu Muxali Iou Vilemo
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

28 Ioxe, Iesu muvikalaneʼi aloxo ne mukalu, io loxo voxo taʼuve mo muxatele tatalu
mukalu, la Anu munoʼa Pita ilou Ioanesi mo Iakovo. La iloʼa mitelai no laxaʼilu vile
teitexi sou ilinga ulai noxou Lataua.
29 Anu Iesu ulilinga noxou Lataua sio, la vasimolu ne muxiu. Tokolomoxu kalumo
ne, muxiu mo muxali mukea loxo leleʼe lamixu.
30 Xe ta molomolo noxou tatalu ne mimalei loxo ʼo, la mimaisiʼa Mosesi ilou Eliasi
31 ✡mipalaʼa mixali no anu lamana toxoxaʼa mo mitulu no paʼumolu Iesu sou iloʼa
mivivikala. Aneʼi iloʼa mivivikalasou soli noxou Iesu e asou lexe uxali noxou ne
Ielusalemu loxo Lataua mumasaxa.
32 ✡Pita iloʼa ta menexu ne, ieʼi uvuvu manina. Ia no mine ieʼi mukala, la mimaisiʼa
ta mitema tamei iloʼa Iesu itutulu.
33 No mine ta tamei ne sou iʼumesou Iesu, la Pita muavuti sou muvikala vaxa noxou
Iesu aloxo ʼo, “Tila, anu laixe noxinge lexe nenge taxolu ano ʼo mo taʼalaxu tani alelaxu
tatalu. Nini sine vile xe Mosesi sou vile xe Eliasi sou vile.” (Pita muvikala aloxo ne, ia
anu ulavusou lexe anu mulemolu mii maʼia ne uasi.)
34 Xe anu uvivikala sio, la tamuxala vile muneʼe la muvausiʼa iloʼa mukalusi. La
aneʼi miʼume.
35 ✡La aneʼi milomusou vaikala vile molu no nano no anu tamuxala muneʼe aloxo
ʼo, “Eni ʼalixeni mulu Anu ano ʼo ne eni esosovosou. Ngingi ngalomu noxou.”
36 Milomusou vaikala aloxo ne mukalu xe aneʼi mimalei loxo ʼo, la imaisou evile la
uasi, ia Iesu anusisi ʼa mututulu ne. Ta molomolo noxou tatalu ne, mimolo taneʼiiou
mii ane aneʼi mimaisou ne. Mo no voxo ane ne, la iaʼalou evile no anu uasi.

Iesu Mupamaulinu Molomolo Vile Ulee Masua Muxolu Noxou
(Mat 17:14-18; Mak 9:14-27)

37 Voxo vile mukalu, la aneʼi iloʼa meʼa no laxaʼilu ne miluʼe. Miluʼe, la ta mitema
tavuʼalo mixalisou Iesu.
38 La itema vile no nano no taiineʼi ne, muʼava mulai noxou Iesu aloxo ʼo, “Itema
sou ulosixe lavulavu, eni alinga pekiaʼu ulai noxine lexe nini namaisou ʼalixeni mulu
ʼo, xo anu ʼalixeni soxu vilesisi anesi.
39 Ia ulee vile uʼaisou, la uiauiauukaka avile mo vasimolu utotoʼeke, la sou livilivixu
uxali no anaxu. Mo ulee ane ne uvilaʼisou vasimolu manina, ia uxexesou palea uasi.
40 Eni elingaiʼa ta molomolo noxine lexe ikusau ulee ane ne, la aneʼi imomomo uasi.”
41 Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo ʼo, “Ngingi ta mitema sou ngamuxaxu
tangengi noxou Lataua uasi! Tauu ie taʼei ane sou eni axolu noxinge? Mo alaxu taʼei
ane sou eni atavulenu tuʼutuʼumaxu noxinge? Nganoʼu molomolo ne uneʼe noxilo.”
42 Xe no mine molomolo ne umuamuaʼi uneneʼe noxou Iesu, la ulee masua ne
mulovelixu muluʼe no lialia mo vasimolu mutotoeke. Xe Iesu mumaisou aloxo ne,
la Anu mukaitolonu ulee masua ne. La ulee masua muxexesou, io Anu mupamaulinu
molomolo ne. Mukalu, la muitalonu mulivu noxou momu.
43-44 ✡La ta mitema latala ne, mikuluke no anu xavi noxou Lataua.
Aneʼi latala mixavuxavutala piena no anu mimii latala e Iesu muʼoxonu ne, la
Anu muvikalaneʼi ta molomolo noxou aloxo ʼo, “Ngalomu laixe sou mii ane eni
avikalangengixu ʼo. Itema ʼOlu ne, ta mitema iʼitalonu no avoʼa ta mitema.”
45 ✡Ia aneʼi ilavu lexe vaikala ane ne, laaxu a loxovaa uasi. Vaikala laaxu ne,

✡ **9:26:** Mat 10:33; Luk 12:9 ✡ **9:31:** Luk 9:22 ✡ **9:32:** 2Pi 1:16-18 ✡ **9:35:** Luk 3:22 ✡ **9:43-44:** Luk 9:22
✡ **9:45:** Luk 18:34

mutalume noxiʹa, la sou aneʹi ilamana no anu uasi. Xe aneʹi kalumo mimamaʹu sou italiʹisou sou ulamananixu vaikala ne laaxu noxiʹa.

ʹEnaʹei Ane Utila Noxiʹa
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 ✡Iliʹi, la ta molomolo noxou Iesu miavuti sou miʹotosou anaxaʹa sou lexe ʹenaʹei
ane uxali tila noxiʹa.
47 Iesu mulavusou xavutala noxiʹa aloxo ne, la sou munoʹu molomolo soxu vile kituʹa
muneʹe mutulusou no paʹumolu.
48 ✡Mukalu, io muvikalaneʹi ta molomolo noxou aloxo ʹo, “ʹEnaʹei ane lexe uxavu-
talaleli mo uʹosasou unoʹu molomolo vile kituʹa loxo ʹo no ualasilo, la anu ane ne
uʹosasou unoʹilo. Xe ʹenaʹei ane lexe uʹosasilo sou unoʹilo, la anu ane ne uʹosasou
unoʹu ane mupalusilo eneʹe ʹo. Xo ʹenaʹei ane uluʹelaixu mo uxali kituʹa no taiingengi
ne, la anu uxali tila manina noxinge.”
49 Xe Ioanesi muavuti, la muvikalanu Iesu aloxo ʹo, “Tilasixe, nexi temaisou itema
vile ukukusaiʹa ta ulee ta masumasua no anu ualasine, la nexi tetovo sou temulesou.
Xo anu vile noxinge nengeʹa uasi.”
50 ✡Xe Iesu muavuti, la muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Ngamulesou mamu, xo anu ane
uapingenge uasi ne, anu noxinge ane.”

Ta Samalia Imasaxau Iesu Uasi

51 Ioxe, voxo sou Lataua unoʹu Iesu utelailixu no opo loxotolo, a muxali ʹalai mukalu,
la Iesu xavutalau pekiaʹusi lexe ulai ne Ielusalemu.
52 La sou Anu mupalusiʹa ta mitema seʹi miuli milai no tuala vile no xalee lia tila ne
Samalia sou lexe imomosou mii seʹi sou Iesu.
53 Ia ta tema tuala ne, iʹosasou inoʹu Iesu uasi. Xo Anu mumuamuaʹi ne sou lexe ulai
ne Ielusalemu mo.
54 ✡Xe ta molomolo tamei noxou e ualasiʹa lexe Iakovo ilou Ioanesi mimaisou aloxo
ne, la ilou mitaliʹisou Iesu lexe, “Tilasixe, nemasaxa lexe nexi talinga noxou Lataua
sou usuʹanu navu uluʹe mo uʹelaxaʹa ta mitema no tuala ano ʹo?”
55 Ia Iesu muxiu vaxa noxiʹa sou mukaitoloneʹi ilou lexe uasi.
56 Mukalu, la sou aneʹi mimuamuaʹi milai no tuala vileli.

ʹIliʹilixo sou Tamulinu Iesu
(Mat 8:19-22)

57 Aneʹi iloʹa mimuamuaʹi no voteʹi sio, la mitema vile muneʹe muvikalanu Iesu lexe,
“Lexe nini nalai no tuala neʹei neʹei ne, la eni amulinenisi.”
58 La Iesu muvikalanu aloxo ʹo, “Ta aʹaa ta vova ne, siʹa taxa no ʹa lialia sou iai no
anu, mo ta ngiala kalumo ne, siʹa iomu sou iai no anu. Ia Itema ʹOlu ne, sou tani sou
uai no anu uasi.”
59 Mukalu, la sou muvikalanu itema vile la aloxo ʹo, “Naneʹe mo namulileli.”
Ia mitema ane ne, muvikalanu Iesu aloxo ʹo, “Tila, tei sou amulineni la alai mo
aʹasixu mamilo o.”
60 La Iesu muvikalanu aloxo ʹo, “Mamu. Laixe lexe ta tulanu e loxo misoisoli meʹa
iʹasixu. Ia nini nalai mo naaʹaloxu vaikala sou saxisaxilaʹu noxou Lataua.”
61 ✡Mukalu, la itema vile la muvikalanu Iesu aloxo ʹo, “Tila, eni emasaxa lexe
amulineni. Ia tei la alai mo aiooneʹi ta milemileli o.”
62 La Iesu muvikalanu aloxo ʹo, “Mitema vile utotou, io iou ulai iliʹi, la mitema ane
aloxo ne, umomomo sou uʹoxonu xaixai sou saxisaxilaʹu noxou Lataua uasi manina.”

10

Iesu Mupalusiʹa ta Mitemau 72

✡ **9:46:** Luk 22:24 ✡ **9:48:** Mat 10:40 ✡ **9:50:** Mat 12:30; Luk 11:23 ✡ **9:54:** 2Ta 1:9-16 ✡ **9:61:** 1Ta 19:20

1 ✡Tila muvikalane'i aloxo ne mukalu, xe ili'i la Anu musosovosi'a ta mitemau
itemaxu tatalu mo mavulovexa vile mo tamei (72) la sou mupalusi'a tametamei sou
lexe iulaxunu ilai no tuatuala ane lexe ili'i la Iesu ulai no anu.
2 ✡La Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Xai ne lingamo mukalu, ia ta mitema sou iluvunu
xai temanu ne, tavu'alo uasi. La sou ngalinga ulai noxou Tila e moosou xai ne, sou
upalusi'a ta mitema sou ine'e iluvunu xaixu ne temanu.
3 ✡Ngalai! Eni apalusinge loxo ta sipsip ta 'ili'a e xavine'i uasi, ilai noxi'a ta a'aa ta
vova e xavine'i musuku ne.
4 ✡Ngalai, la ngano'u tiva sou lamoli mo lakela xe ngataa siovesou tava'inge mamu.
Mo ngaxalisi'a ta mitema no vote'i, la ngasexelaxa'a mamu.
5 Xe ngalai xe nga'unalai no tani vile, la ngavikalane'i ta moosou tani ne tei lexe,
'Opoo se'isisi noxou Lataua uxolu noxinge.'
6 Ia lexe itema vile sou opo se'isisi a uxolu no tani ne, la vaikala noxinge sou opo
se'isisi ne ulu'e noxou. Ia lexe uasi, la anu ulivu une'e noxinge.
7 ✡Xe nga'unalai no tani ne, la ngaxolu anesi mo nga'ani mo ngaie mimii ane ane'i
iitingenge ne. Xo ta mitema sou xaixai ne, ane'i ino'u lakoli sou xaixai e ane'i i'oxonu
ne. Ia mamu sou ngavaxa ngane'e no tatani.
8 ✡Xe no mine ngingi ngalai nga'unalai no tuala vile xe ane'i ta mitema no tuala ane
ne i'osa sou ino'inge, la nga'ou mii ma'ia ane ane'i ilosinge ne.
9 Mo ngapamauline'i ane'i ane mipipiena no tuala ne mo ngavikalane'i lexe,
'Saxisaxila'u noxou Lataua a muxali 'alai mukalu.'
10 Ia lexe ngingi ngalai nga'unalai no tuala vile, io ta mitema no tuala ane ne i'osa
sou ino'inge uasi, la nga'unalai ngatulu no vote'i, io ngavikala lexe,
11 ✡'Lialia sou tualasinge e mutei sou tava'ixe loxo'u 'o 'a, tapaxelenu uvaxasinge ne,
mo sou ngingi ngalavu lexe Lataua ulosinge navunavu sou 'ilixo ane ngingi nge'oxonu
ne. Ia ngingi ngalavu laixe lexe saxisaxila'u noxou Lataua a muxali 'alai mukalu.'
12 ✡Io eni avikalangengi lexe tu'utu'umaxu ane uxali noxi'a no tuala ane ne, anu
ua'ulixu tu'utu'umaxu ane muxali noxi'a ta Sodomu.
13 Eni talelixa'a ta Korasini mo ta Vetesaida! Xo lexe eni a'oxonu sosovo noxilo e eni
e'oxonu noxinge 'o noxi'a ta Taia ilo'a ta Saidoni, la ane'i mitaa tokolomo sou tama
mo mi'uloxu kaso sou mimaxa'a lexe ane'i mixiu opone'i mukalu.
14 Ia no voxo ane Lataua utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala, la tu'utu'umaxu ane
uxali noxi'a ta Korasini ilo'a ta Vetesaida ne, anu ua'ulixu tu'utu'umaxu noxi'a ta Taia
ilo'a ta Saidoni.
15 Xe ta Kapenaumu ne, Lataua utelailixa'a teitexi no loxotolo? Uasi, ane'i ilu'elai no
tualasi'a ta mitema ane'i ane misoisoli.
16 ✡Ia 'ena'ei ane ulomusou vaikala noxinge, la anu ulomusou vaikala noxilo kalumo.
Xe 'ena'ei ane uxiu tumalouinge, la anu uxiu tumalouilo kalumo. Xe 'ena'ei ane uxiu
tumalouilo, la anu uxiu tumalouu anu ane mupalusilo ene'e 'o."
17 Ane'i itemaxu tatalu mo mavulovexa vile mo tamei (72) ne, milai mixaxai loxo
Iesu mupalusi'a ne. Xe milivu mine'e, la mi'osa manina. La mivikalanu Iesu aloxo 'o,
"Tilasixe, telai xe tekusai'a ta ulee masumasua no anu ualasine, la ane'i milomunexesi
mo mi'ume'ume."
18 ✡La Iesu muvikala mulai noxi'a aloxo 'o, "Eni emaisou Satani mulapau molu no
opo loxotolo mulu'e loxo lele'e mulami.
19 ✡Ia eni elosinge xavi ne mumomomo sou ngingi ngamaloxo'a ta sinana veveeni
mo ta tanga mo ngauaulixu xavi noxou uluamengi. Ia mii vile umomomo sou u'oxo
masuangengi uasi.

✡ **10:1:** Mak 6:7 ✡ **10:2:** Mat 9:37-38; Ioa 4:35 ✡ **10:3:** Mat 10:16 ✡ **10:4:** Mat 10:7-14; Mak 6:8-11; Luk 9:3-5 ✡ **10:7:** 1Ko 9:6-14; 1Ti 5:18 ✡ **10:8:** 1Ko 10:27 ✡ **10:11:** Apo 13:51; 18:6 ✡ **10:12:** Tav 19:24-25; Mat 10:15; 11:24 ✡ **10:16:** Mat 10:40; Luk 9:48; Ioa 5:23 ✡ **10:18:** Ioa 12:31; Pal 12:8-9 ✡ **10:19:** Lex 91:13; Mak 16:18

20 ✡Ia ngingi ngaˈoxo aloxo ne, io ngaˈosa lexe ta ulee ta masumasua ilomungenge
uasi, ia ngaˈosasi lexe ualasinge a mikaukavunu muai no anu lavuku noxou Lataua no
opo loxotolo.”
21 No anu voxo ngiou ane ne, la Uleenu Tavuna muˈoxonu Iesu muˈosa la muvikala
aloxo ˈo, “Eni aˈitinu nini Mamilo ualasine, nini Tila sou nasaxilaˈu mimii latala
mukalusi no opo loxotolo mo lialia kalumo. Xo nini netalumeu xavi noxine noxiˈa
ta mitema sou xavutala laixe mo ta mitema sou lavulavu, ia nepalaˈanixu noxiˈa ta
molomolo ta kitukituˈa e iˈa lavulavu uasi. Xo Mamilo, nini nemasaxa lexe naˈoxonu
aloxo nesi.
22 ✡Mamilo muˈitalonu mimii latala mukalusi muneˈe noxilo mo evile ulavusou lexe
ˈOlu ne Anu ˈenaˈei ane uasi, Momusi a mulavusou. Xe evile ulavusou lexe Momu ne
Anu ˈenaˈei ane uasi, ia ˈOlusi a mulavusou. Mo aneˈi ane ˈOlu musosovosiˈasi ne, ˈOlu
mupalaˈalixu Momu noxiˈa.”
23 Iesu muvikalaneˈi aloxo ne mukalu, la sou muxiu mulai noxiˈa ta molomolo noxou
sou muvikalaneˈi aneˈisisi aloxo ˈo, “Lataua ualusiˈa aneˈi ane imaisou mii ane ngingi
ngamaisou ˈo.
24 Xo Eni avikalangengi lexe ta mitema sou palomatana tavuˈalo iloˈa ta tatananu tu-
atuala mimasaxa lexe imaisou mo ilomusou mii ane ngingi ngemaisou mo ngelomusou
ˈo, ia aneˈi imaisou mo ilomusou uasi.”

Vaikala Tovolaˈi sou Itema Laixe sie Samalia

25 ✡No voxo vile, la itema vile ane mulavusou lapuloto noxou Mosesi muavuti mutulu
sou mutovo Iesu la mutaliˈisou aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe lavulavu, eni aˈoxonu mii
maˈia manina, la sou eni anoˈu mauli ane kaluxu uasi?”
26 La Iesu mukolinu taliˈi noxou ne aloxo ˈo, “Mii maˈia ane aneˈi mikaukavunu no
anu lapuloto noxou Mosesi? Nini neitisou, la nelamana no anu a loxovaa?”
27 ✡La sou anu mukolinu aloxo ˈo, “ ‘Ngingi ngamasaxau IAUE Lataua noxinge no
anu tangengi mo no anu uleengengi mo no anu xavingengi mo no anu xavutalamengi
ukalusi.’ Mo ‘Ngamasaxaiˈa ta menexinge aloxo ngingi ngemasaxainge la.’ ”
28 ✡Itema ne mukolinu aloxo ne, la Iesu muvikalanu lexe, “Nekolinu ne mulapu.
Naˈoxo aloxo ne, la sou nini nanoˈu mauli ane kaluxu uasi ne.”
29 Ia anu mumasaxa sou umaxaˈu lexe taliˈi noxou ne mulapu manina, la sou
mutaliˈisou Iesu aloxo ˈo la, “Ta menexilo ne, aneˈi ta ˈei manina?”
30 La Iesu mukolinu no anu vaikala tovolaˈi vile aloxo ˈo, “No voxo vile, la itema vile
molu ne Ielusalemu mutelo ne Ieriko. La muxalisiˈa ta mitema sou pakali no voteˈi. La
mitaxusou miumiu, io mivau xoo mole anu musolilulu muai. Ia aneˈi miˈume milai.
31 Iliˈi no anu voxo ngiou ane ne, la ailiˈi vile mumulinu voteˈi ane ne mutelo. Xe
mumaisou mitema ne muai no voteˈi ne, la mupolopepeenu no voteˈi paˈumolu xalee
vile mo mulai.
32 Aloxo ne la, la Levi vile kalumo muneˈe muxali no voteˈi ngiou ane ne, la anu
mumaisou mitema ane ne. Ia anu kalumo mupolopepeenu no voteˈi paˈumolu xalee
vile mo mulai.
33 Ioxe, itema vile sie Samalia mumuamuaˈi muneˈe muxali noxou mitema ne xe
mumaisou, la tanuxu manina.
34 La sou anu mulai noxou sou muˈoxo lamalasile sou xalexalevinu ka muisinu.
Mukalu, la anu mutelonu no anu donki noxou ka musaxa mulai no tani sou aiai sou
itema sou usaxilaˈu tani ne lexe usaxilaˈu.
35 Xe no voxo ane loxo neˈiela, la anu mulosou itema e usaxilaˈu tani sou aiai ne
Denalia tamei, io muvikalanu aloxo ˈo, ‘Nasaxilaˈu mitema ano ˈo, xe lexe napaipalunu
lamolimeni moseˈi la, sou nasaxilaˈu no anu, la no voxo ane eni alivu aneˈe, la eni
akolinu ulivu noxine.’ ”

✡ **10:20:** Pil 4:3; Pal 3:5 ✡ **10:22:** Ioa 3:35; 10:15 ✡ **10:25:** Mat 22:35-40; Luk 18:18 ✡ **10:27:** Lap 6:5; Liv 19:18
✡ **10:28:** Liv 18:5

36 Iesu mutovolaˈi no anu aˈalo aloxo ne mukalu, la sou mutaliˈisou mitema ane
mulavu manina no anu lapuloto noxou Mosesi ne aloxo ˈo, “Nini nexavutala lexe
ˈenaˈei noxiˈa aneˈi tatalu ne, muxali loxo menexu mitema ane ta mitema sou pakali
mivau ne?”
37 La anu mukolinu aloxo ˈo, “Mitema ane anu tanuxu mo musuˈulinu.”
Xe, la sou Iesu muvikalanu lexe, “Nalai mo naˈoxonu aloxo mitema ne muˈoxonu
ne.”

Mata Ilee Malia

38 Iesu iloˈa ta molomolo noxou mimuamuaˈi milai, la mixali no tuala vile ane sema
vile ualasie lexe Mata ixoxolu no anu. La ane miˈavalou Iesu sou mulai muˈunalai no
taasie.
39 ✡Iesu muˈunalai, la Mata vimoe sema vile ualasie lexe Malia ne, mineˈe mixolu no
lia no tavaˈu sou milomusou vaivaikala noxou.
40 Ia, Mata ne tane uxoo no anu xaixai tavuˈalo sou ilalaxi laˈilali. La sou ane mineˈe
mivikalanu Iesu aloxo ˈo, “Tila, nelavu lexe enisisi axaxai sou alalaxi laˈilali uasi? Io,
vivilo miˈumesilo mo ane a ixoxolu sou ilolomu noxine, ia isuˈulileli uasi. La sou
navikalane lexe ane ineˈe mo isuˈulileli!”
41 Ia Tila mukoli vaikalaie aloxo ˈo, “Mata, Mata, nini taneni uoxoxu mo nexavutala
piena no anu mimii tapiena musuku.
42 ✡Ia laixe lexe nini naxavutalanu mii vilesisi ane sou nini naˈoxonu. Malia ane
misosovosou mii ane tila no anu xaixai ane nini naxavutala piena no anu ne. Mo
umomomo sou nenge taxexeenu mii ane ne noxie uasi.”

11

ˈIlixo sou Talinga Ulai Noxou Lataua
(Mat 6:9-13; 7:7-11)

1 No voxo vile, la Iesu mulai no tuala vile sou mulinga mulai noxou Lataua.
Mulinga mukalu, la vile noxiˈa ta molomolo noxou muvikalanu aloxo ˈo, “Tilasixe,
nexi temasaxa lexe nini nalosiexixu ˈilixo sou talinga ulai noxou Lataua loxo Ioanesi
mulosieixaˈa ta molomolo noxou.”
2 La sou Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “No mine ngingi ngalinga ulai noxou Lataua, la
ngingi ngavikala aloxo ˈo,
‘Mamixe, nexi taˈitinu ualasine
mo talinga lexe saxisaxilaˈu noxine uneˈe.
3 Naitinexe laˈilali sou voxovoxo ukalusi.
4 Mo naxiu tumalineu ˈiliˈilixo masumasua noxixe,
xo nexi kalumo taxiu tumalixeu ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa
aneˈi ane latala e iˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua uneˈe noxixe.
Mo mamu sou nini naolenexi no anu tovotovo.’ ”
5 Iesu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Lexe itema vile no taiingengei ne, menexu vile a
uxoxolu. Ia no ˈolovoxo lixinu manina, la mulai noxou menexu sou mulinga aloxo ˈo,
‘Menexilo, eni emasaxau veleti tatalu.
6 Xo tulaleli vile mumuamuaˈi xoo mole anu a muneˈe muxali noxilo, ia eni xenixo
laˈilali sou alosou uasi.’
7 Ia lexe menexu ane uxoxolu no nano no tani ne, ukolinu vaikalau aloxo ˈo,
‘Namoloˈinasilo uasi. Xo nexi tetatu mo tesilikoo aitenga mukalu, mo nexi noxiˈa ta
ˈalixe teai no luu mukalu. La sou eni amomomo sou atulu mo alosine mii vile uasi.’
8 Anu mulavusi lexe anu menexu vile, ia utulu mo ulosou mii vile uasi. Ia eni
avikalangengi lexe anu ulinga pekiaˈu sio ulai noxou, la anu uavuti ka ulosou mii maˈia
ane anu ulingau.

✡ **10:39:** Ioa 11:1; 12:2-3 ✡ **10:42:** Mat 6:33

9 La sou eni avikalangengi aloxo ʼo. Ngalinga ulai noxou Lataua, la Anu ulosinge.
Mo ngakakamuli mii, la sou ngaxalisou. Xe ngapolopolo no aitenga, la Lataua ukisiinu
aitenga.
10 Xo itema ane ulingau mii vile, la anu unoʼu. Mo itema ane ukakamuli mii vile, la
anu uxalisou. Xe itema ane upolopolo no aitenga, la aitenga ukisi noxou.
11 Loxovaa? Ngingi e ta ʼilinge, io ilingau sinana vile noxinge ngingi ta mamiʼa, la
ngingi ngalosiʼa sinana veveeni? Uasi.
12 Mo lexe ta ʼilinge ilingau atolu vile noxinge, la ngalosiʼa tanga vile? Uasi.
13 Xo ngingi ne ta masua, ia ngelavusou ngalosiʼa ta ʼilinge mimii lailaixesi. Ia
Maminge lailaixe e uxolu no opo loxotolo ne, uʼoxo aloxo ne, ia Anu muliuli manina
sou ulosiʼa ta mitema e ilingau Uleenu Tavuna noxou!”

Iesu Xe Velesevulu
(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 Iliʼi, la Iesu ukukusau uleenu vile masua sou uʼoxo ta mitema anaxaʼa utomu ne
muxolu noxou itema vile. Xe Anu mukusau mukalu, la itema ane anaxu mutomu ne,
anaxu papaxe sou uvivikala. La ta mitema mimaisou aloxo ne, la mikuluke.
15 ✡Ia moseʼi noxiʼa ta mitema ne, mivikala aloxo ʼo Anu ukukusaiʼa ta ulee ta
masumasua ne no anu xavi noxou Velesevulu e anu tila noxiʼa ta ulee ta masumasua.
16 ✡Xe moseʼi mitovonu sou lexe uʼoxonu sosovo vile no opo loxotolo sou umaxaʼu
lexe Anu uxaxai no anu xavi noxou Lataua.
17 Iesu mulavusou xavutalaiʼa aloxo ne, la sou muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Tuala vile
ta mitema sou ikalikalipalaneʼi sou iʼotoʼoto ngatongatoʼo noxiʼa, la tuala ane ne, ta
moosou ipaxele mo tuala ne usivu. Mo lexe ta temanu tani vile kalumo ne, ikalipalaneʼi
ngatongatoʼo sou iʼotoʼoto noxiʼa, la ta temanu tani ane ne ipaxele sou tani ne.
18 Mo lexe Satani iloʼa ta mitemau ikalipalaneʼi ngatongatoʼo sou iʼotoʼoto noxiʼa, la
aneʼi xavineʼi sou itulu uasi. Eni avikalangengi aloxo ne, xo ngingi ngevikala lexe eni
akukusaiʼa ta ulee ta masumasua no anu xavi noxou Velesevulu.
19 Ioxe, lexe eni akukusaiʼa ta ulee ta masumasua no anu xavi noxou Velesevulu, la
sou no anu xavi noxou ʼenaʼei ane ta mitemamengi ikukusaiʼa no anu ne? Xavi ane ta
mitemamengi ixaxai no anu ne, uvikalangengi lexe vaikalamengi ne ulapu uasi.
20 Ia lexe eni akukusaiʼa ta ulee ta masumasua no anu xavi no avolu Lataua, la ngingi
ngelavusou lexe saxisaxilaʼu noxou Lataua ne a muneʼe noxinge ʼo.
21 La sou lexe itema vile xaviinu munoʼu miumiu latala sou ʼotoʼoto, sou usaxilaʼu
taasou, la evile unoʼu miumiu uasi, uai laixesi.
22 ✡Ia lexe itema vile anu xaviinu muuaulixu xavi noxou itema ane ne, uneʼe
uʼalivulanu mo uaʼulixu, la uʼumenu misomisou ʼotoʼoto noxou e anu usosoa no anu
xe mimii sou uvelunu noxiʼa ta menexu.
23 ✡Io, itema ane uxolu noxilo uasi, la anu uʼapixo, xe itema ane nexi noxou tapita
uasi, la anu umolo vilaʼisilo.
24 Xe no mine ulee vile masua muxolu noxou itema vile, ia ulaa la anu uxixaoxao no
tani e lexa no anu uasi sou ukakamulinu tani e anu umaʼila no anu. Xe uxalisou uasi,
la uvikala lexe, ‘Eni alivu no tani eni exolu no anu tei.’
25 Anu mulivu muneʼe no tani ane ne, la mumaisou lexe aneʼi misilapa tani laixe mo
mitaʼolunu mimii sou tani no tanitanixu laixe.
26 Ioxe, mumaisou aloxo ne, la mulai sou muʼavaliʼa ta ulee ta masumasua muxatele
tamei e aneʼi mimasua manina noxou. Mukalu, la sou aneʼi iloʼa ilai iʼunalai no tani
ne mo ixolu avile ane. La sou xoluxoluxu itema ane ne, uxali masua no ʼa xoluxoluxu
ane tei.”
27 ✡Iesu uao Anu uvivikala sio, io sema vile no taiineʼi ne miʼava mulai noxou aloxo
ʼo, “Lataua ualusie nenine e mivoʼoneni mo misusuneni.”

✡ **11:15:** Mat 9:34; 10:25 ✡ **11:16:** Mat 12:38 ✡ **11:22:** Kol 2:15 ✡ **11:23:** Luk 9:50 ✡ **11:27:** Luk 1:28, 42, 48

28 La Anu muvikalane aloxo ʼo, “Uasi, ia Lataua ualusiʼa aneʼi ane ilomusou vaikala
noxou mo imulinu.”

Sosovo Noxou Iona
(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

29 ✡Ta mitema laoluxaʼa musuku ixali ipita noxou Iesu sio, la Anu muvikalaneʼi aloxo
ʼo, “Ta mitema vaimomo ʼo, aneʼi ta mitema ta masumasua. Xo aneʼi imasaxa lexe
imaisou sosovo vile silo lexe Lataua mupalusilo a eneʼe ʼo. Ia umomomo sou aneʼi
imaisou sosovo vile uasi. Sosovo vilesisi anu a noxou Iona nesi.
30 Xo aloxo Iona ne, anu sosovo noxiʼa ta Ninive, la Itema ʼOlu kalumo ne Anu sosovo
noxiʼa ta mitema vaimomo ʼo.
31 ✡No voxo ane sou Lataua utulusiʼa ta mitema no anu vaivaikala, la sema vile ane
tatananu tuala ne Seva iloʼa ta mitema ane vaimomo ʼo, itulu. La ane itelo vaikala
noxiʼa ta mitema sou vaimomo ʼo. Xo ane mele no lia paʼumolu nopaxa, ia milutu
mineʼe sou milomu no anu vaikala sou xavutala laixe noxou Solomoni. Ia vaimomo ʼo
ne, itema vile Anu mutila noxou Solomoni a ututulu ʼo.
32 ✡Xe no voxo ane ne, la ta mitema sie Ninive kalumo iavuti itulu sou itelo vaikala
noxiʼa ta mitema sou vaimomo ʼo. Xo aneʼi milomusou Iona muaʼalo mulai noxiʼa, la
aneʼi mixiu oponeʼi. Ia vaimomo ʼo ne, itema vile Anu mutila noxou Iona a ututulu ʼo.”

Ienge Anu Telu sou Vasimenge
(Mat 5:15; 6:22-23)

33 ✡Iesu musolonu vaikala noxou aloxo ʼo la, “Itema vile uʼelaxu telu, ka utalumeu no
nano no kaveutu kituʼa uasi, mo utulu pupunisou uasi. Ia utulusou teitexi no valovalo,
mo sou ta mitema ane iʼuna no tani ne, la imaisou lamana ane ne.
34 Ngingi iengi ne, anu telu sou vasimenge. Xo lexe iengi ne laixe, la anu ulosinge
lamana. Ia lexe iengi ne masua, la anu ulosinge isivoxosi.
35 La sou ngasaxilaʼinge laixe, mo sou lamana no nano no tangengi ne, uxali isivoxo
mamu.
36 Aloxo ne, la sou lexe iengi laixe xe ulosinge lamana, io paʼusou isivoxo uasi, la anu
lamana usavelesi loxo telu ukaasinge.”

Iesu Mukaitoloneʼi ta Palisaio Iloʼa ta Mitema sou Lapuloto
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

37 Iesu muvikalaneʼi ta mitema ne aloxo ne mukalu, la Palisaio vile muʼavalou sou
lexe ilou ilai no taasou sou iʼani. La sou Iesu mulai muʼunalai no taasou, la muxolu no
luusou laʼilali sou lexe uʼani.
38 Ia Palisaio ne, mumaisou Iesu mine uʼuinu avolu tei ka uʼani uasi, la mukuluke.
39 Tila mumaisou aloxo ne, la sou muvikalanu aloxo ʼo, “Manina lexe ngingi ta
Palisaio ngaʼuinu paku ilou latotope, la ngaʼuinu no alesi. Ia no nano no anu paku ilou
latotope ne, ʼiliʼilixo sou isuisu mo ʼiliʼilixo sou xavutala masumasua a muʼanaʼana no
nano no anu ne.
40 Ngingi ta mitema sou xovulaulau! Anu manina lexe itema ane uʼoxonu mimii
vasimolu no ale, la anu uʼoxonu no nano kalumo.
41 Ia ngalosiʼa mimii ane uai no nano no paku ilou latotope ne ulai noxiʼa ta
mitema ane xaʼa laʼilali uasi. Ngaʼoxo aloxo ne, la sou mingemingenge latala ne, uxali
malemalenga.
42 Ngingi ta Palisaio ne, iliʼi la Lataua ulosinge navunavu. Xo kamakamakala latala
e tumaʼu lailaixe ukalusi no xaingenge ne, ngingi ngelavusou sou ngakalipalanu la
ngalivunoxu mavulovexasou ulai noxou Lataua. Ia ngingi ngexolu vaʼaxu no anu
ʼiliʼilixo lailaixe ane Lataua mumasaxau ulai noxiʼa ta menexinge mo ngexolu vaʼaxu
no anu ʼilixo sou ngamasaxau Lataua. Ia emasaxa manina lexe ngingi ngaʼoxonu

✡ **11:29:** Mat 16:4 ✡ **11:31:** 1Ta 10:1-10 ✡ **11:32:** Io 3:5-10 ✡ **11:33:** Mak 4:21; Luk 8:16

ˈiliˈilixo ane ne, mo sou tangengi vulusiou lapuloto sou ngalosou mavulovexasou mimii ulai noxou Lataua uasi.
43 Mo ngingi ta Palisaio ne, iliˈi la Lataua ulosinge navunavu. Xo ngingi ngamasaxa lexe ngaxolu no puloulou ane lailaixesi uuli no nano no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia, mo ngamasaxa lexe ta mitema ixalisinge no tilovolovo la itoxongengi xe isexelangenge.
44 Mo ngingi ta Palisaio ne, iliˈi la Lataua ulosinge navunavu. Xo ngingi loxo lousiˈa ta mitema e mutalume, la ta mitema imaisou uasi la imuamuaˈi teitexi no anu.”
45 Ioxe, itema vile noxiˈa ta mitema ane milavusou lapuloto noxou Mosesi manina mulomu aloxo ne, la mukolinu Iesu aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe lavulavu, nini nevikalasiˈa ta Palisaio aloxo ne, la nini netaloxolinexe kalumo.”
46 La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Ngingi ta mitema ane ngelavusou lapuloto noxou Mosesi manina kalumo ne, iliˈi la Lataua ulosinge navunavu. Xo ngingi ngalosiˈa ta mitema tavala ane aneˈi imomomo sou itavule ilutunoxu uasi. Ia ngingi ngamasaxa sou ngasuˈulineˈi mo ngakasi vaxa no anu tavala ne sevile uasi.
47 Mo ngingi ne, iliˈi la Lataua ulosinge navunavu. Xo ngingi ngapaipounu lousiˈa ta mitema sou palomatana e ta xaixasinge iloˈa ta ˈiluˈilusungengi miveˈa tatei.
48 No anu ˈilixo ane ne, la ngingi ngevikala manina xe ngemaxaˈinge kalumo lexe ta xaixasinge iloˈa ta ˈiluˈilusungengi miveˈa ta mitema sou palomatana ane ngingi ngapapaipounu lousiˈa ne.
49 La sou Lataua mulemolu no anu xavutala laixe noxou aloxo ˈo, ‘Eni apalusiˈa ta mitema sou palomatana iloˈa ta mitema sou xaixaixeni ilai noxiˈa ta mitema, la moseˈi noxiˈa ne aneˈi iveˈa xe moseˈi noxiˈa ne aneˈi iˈoxo masuaneˈi.’
50 La sou Lataua ulosiˈa ta mitema aneˈi ane vaimomo ˈo navunavu, xo aneˈi miveˈa ta mitema sou palomatana mukalusi musoko no anu voxo ane Lataua mukoinu loxotolo ilou lia mo muneˈe mutalo vaimomo ˈo.
51 Musoko sou miveˈa ta mitema sou palomatana ne, musoko noxou Aveli muneˈe muxali noxou Sakalia. Aneˈi mivau Sakalia no nixi no anu valovalo sou iˈelaxaˈa ta sipsip no anu xe tani tila noxou Lataua. Ani manina, Lataua ulosiˈa ta mitema sou vaimomo ˈo navunavu.
52 Ngingi ta mitema ane ngelavu manina no anu lapuloto noxou Mosesi, iliˈi la Lataua ulosinge navunavu. Xo ngingi ngalavusou sou ngataluxu voteˈi sou lavulavu noxou Lataua, la ta mitema ilavusou uasi. Mo ngingi kalumo ne, ngalavu no anu uasi, mo ngingi ngeˈapixaˈa ta mitema ane imasaxa lexe inoˈu lavulavu ane ne.”
53 Iesu muvikala mukalu, xe mulaa muuatu. La ta mitema sou lapuloto iloˈa ta Palisaio laˈiaxaˈau manina, la sou misoko sou mitalitaliˈisou,
54 sou lexe Anu ususu no anu taliˈi noxiˈa vile, la sou aneˈi itetelisou.

12

Iesu Mupelaˈa ta Molomolo Noxou
(Mat 10:26-33)

1 No mine Iesu uvivikalaneˈi aloxo ne, la ta mitema tavuˈalo mineˈe mipita noxou la tani mutomu manina mo tanixaˈa uasi. La sou aneˈi mimalomaloxou tavaˈa ngatongatoˈo. La Iesu muavuti sou mupelaˈa ta molomolo noxou aloxo ˈo, “Ngingi ngasaxilaˈinge laixe no anu ˈilixo sou kalavoi noxiˈa ta Palisaio, xo ˈilixo noxiˈa ne uvasainge.
2 ✡Mii maˈia ane mivausou ne, ulai iliˈi la upalaˈa no taatexa. Xe mii maˈia ane mutalume ne, ulai iliˈi la aneˈi ilavusou.
3 La sou mii maˈia ane ngingi ngalemolu no isivoxo ne, ulai la ta mitema ilomusou no aso. Xe mii maˈia ane ngingi ngamunumunusou no nano no tani tanu ne, ulai la ta mitema itulu teitexi no tani laxaˈu sou iaˈaloxu.

✡ **12:2:** Luk 8:17

4 Ta menexilo, eni avikalangengi aloxo ʼo. Mamu sou ngaʼumeʼa aneʼi ane ivau
vasimenge mo usoli, ia iliʼi la imomomo sou iʼoxonu mii vile la noxinge uasisi.
5 Ia eni alosiengixu ʼenaʼei ane ngingi ngaʼumolu. Ngaʼumolu itema ane Anu xaviinu
sou uvau vasimenge usoli mo uleanu uleengengi ulai no taxa sou navunavu. Eni
avikalangengi lexe ngaʼumolu itema ane ne.
6 Ngingi ngelavusou lexe ta mitema ilavusou ilotoneʼi ta ngiala ta kitukituʼa taʼuve
no anu Asarioni* tamei. Ia Lataua iou siʼisiʼa ta ngiala ta kitukituʼa ane ne uasi.
7 ✡Xe kalumo Lataua mulavusou sou uitisou kisinge laxusou. La sou ngingi ngaʼume
mamu. Xo ngingi ne, ngatiatila noxiʼa ta ngiala ta kitukituʼa moso ne.
8 La sou eni avikalangengi aloxo ʼo. ʼEnaʼei ane uvikala lexe anu ulavusilo no ieʼi
ta mitema, la Itema ʼOlu kalumo uvikala lexe Anu ulavusou no ieʼi ta angelo noxou
Lataua.
9 Ia, ʼenaʼei ane uvikala lexe anu ulavusilo uasi no ieʼi ta mitema, la Itema ʼOlu
kalumo uvikala lexe Anu ulavusou no ieʼi ta angelo noxou Lataua uasi.
10 Xe ʼenaʼei ane uvikala masua ulai noxou Itema ʼOlu, la Lataua uxiu tumalouu
vaikala masua noxou ne. Ia ʼenaʼei ane uvikala masua ulai noxou Uleenu Tavuna, la
umomomo sou Lataua uxiu tumalouu vaikala masua noxou ne uasi.
11 ✡Xe lexe ta mitema ilailingenge no taasou lalotu noxiʼa ta Iutaia, xe itulusinge no
ieʼi ta mitema sou isaxilaʼu tuatuala, la ngaxavutala piena sou ngaʼoxo latolosinge a
loxovaa mo mii maʼia ane ngingi ngalemo ulai noxiʼa mamu.
12 Xo no mine ngingi ngatulu sou ngavikala ulai noxiʼa, la Uleenu Tavuna molu
ulosiengixu vaikala maʼia ane ngingi ngalemolu noxiʼa ne.”

Vaikala Tovolaʼi sou Itema Vile Iou Lavuluti Tapiena Muxovulaulau

13 Xe vile noxiʼa ta mitema tavuʼalo ne, muavuti la muvikalanu Iesu aloxo ʼo, “Itema
sou ulosixe lavulavu. Mamixe a musoli ne, ia eni emasaxa lexe navikala vivilo mo
uvelu mimii e mamixe musolisou ne mo ulosilo moseʼi.”
14 Ia Iesu mukolinu aloxo ʼo, “Ae, ʼenaʼei musosovosilo sou axali itema vile sou atulu
no ʼa vaikala sou no nixi noxinge nongou vivine ne?”
15 ✡La Anu Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngasaxilaʼinge laixe! Xo loxo ʼo io, iengi
uisuisuxu mimii iouiou. Xo maulinenge a uxolu no anu mimemimengi ne uasi.”
16 La Anu muvikala tovolaʼi vile noxiʼa aloxo ʼo, “Itema vile sou lavuluti ne, xaixu
muneneʼa muʼoki.
17 La anu muxavutala aloxo ʼo, ‘Eni aʼoxo a loxovaa? Xo eni silo tani vile umomomo
sou apitanu laʼilalixo no anu uasi.’
18 La muvikala aloxo ʼo, ‘Mane, eni aʼoxo aloxo ʼo. Eni amamulonu tani kitukituʼa
sou laʼilalixo mo atulusou apitanu tani ta tatilasi sou laʼilalixo xe lavulutixeni.
19 Mo sou eni melo taleli uvikalaleli aloxo ʼo, “Eni ne, mixomixo tavuʼalo misevile
manina. Umomomo sou uai no anu tauu ie tavuʼalo. La sou eni amaʼila laixe mo aʼani
mo aie mo axolu aʼosaʼosasi.” ’
20 Ia Lataua muvikalanu aloxo ʼo, ‘Kisine muxovulaulau manina! Vaimomo no
ʼolovoxo ʼo si, la nini nasoli avile. La mixemixene ane nelalaxii muai no tani ne, ʼenaʼei
unoʼu ne?’
21 ✡ʼIlixo ane loxo ne, uxali noxiʼa ta mitema ane ipitanu mimii sou no lia ʼo. Ia no
iou Lataua, la aneʼi ta mitema vitanisi mo iʼa lavuluti uasi.”

Ngaxavutala Piena Mamu
(Mat 6:25-34)

---

* **12:6:** Asarioni ne, lamoli noxiʼa ta Iutaia. Lexe nenge tanoʼu Asarioni mavulovexa mo muluʼe no lia taʼuve mo muxatele vile (16), la anu uxali loxo Denalia vile. ✡ **12:7:** Luk 12:24; Apo 27:34 ✡ **12:11:** Mak 13:11; Luk 21:12-15 ✡ **12:15:** 1Ti 6:9-10 ✡ **12:21:** Mat 6:19-20

22 Iesu muvikalane'i ta mitema mukalu, la sou muvikalane'i ta molomolo noxou
aloxo 'o, “Aloxo ne, la sou ngaxavutala piena no anu maulingenge mamu. Mo mamu
sou ngavikala lexe, ‘Nenge ta'ou mii ma'ia xe tasakii mii ma'ia sou vasimenge?’
23 Xo maulinenge ne, anu mutila no anu la'ilali xe vasimenge ne anu mutila no anu
tokolomo.
24 Loxo ngaxavutalane'i ta 'ola. Ane'i ilavusou itotou no xai mo imolo la'ilali uasi.
Kalumo ane'i si'a tani sou ipitanu la'ilalixa'a no anu uasi. Ia Lataua molu ulosi'a
la'ilali. Io, ngingi ne, loxo ta ngiala uasi. Ngingi ngatatila manina musuku noxi'a mo
ngauaulixa'a!
25 Ia lexe vile no nixi noxinge ne uxavutala piena sou maulixu uxolu maxuvee sevile,
la anu umomomo sou molu usukunu maulixu ulai sevile la? Uasi manina.
26 Lexe ngingi ngamomomo sou nga'oxonu mii se ane kitu'a ne uasi, la tava'u
loxovaa la sou ngaxavutala piena no anu mimii ukalusi la?

27 Ngaxavutala lexe kungalo seseenu ne uleme a loxovaa? Anu uxaxaisou u'oxonu
tokolomou uasi. Ia avikalangengi lexe Solomoni ne muno'u mimii lailaixe no lia 'o
mukalusi, ia kungalo seseenu muuaulixu tokolomoxu ne.
28 Ia lexe Lataua utokolomo sese seseenu ane uleme vaimomo 'o xe ne'iela la ta
mitema ixotosou sou i'elaxu, la anu utokolomongengi laixe manina musuku uuaulixu
sese seseenu ne. Ae, ngingi ta mitema ane ngeuaulixu ne, ngemulaxu tangengi noxou
Lataua ne kitu'asi.
29 Aloxo ne, la sou mamu sou ngingi ngaxavutala piena no anu mii ma'ia sou nga'ou
mo ngaiexu.
30 Xo ta mitema ane ilavusou Lataua uasi no lia 'o ne, ane'i ixavutala piena sou
ikakamulinu mimii ane ne. Ia Maminge mulavusou lexe mimii ane ne, anu laixe sou
ngingi ngano'u.
31 La sou laixe lexe ngingi ngakamulinu saxisaxila'u noxou Lataua tei, la sou Anu
ulosinge mimii ane ne.

32 Ngingi moosou e loxo ta sipsip la'oluxa'a sevile kitu'a ne, nga'ume mamu. Xo
Maminge mu'osa lexe Anu ulosinge sou ngasaxila'u tuala ane anu usaxila'u.
33 ✡La sou ngingi ngalosi'a ta mitema lavulutimengi sou ilotonu. Xe ngano'u
lamolisou, la ngalosi'a ta mitema ane'i i'a lamoli uasi. Io ngano'u tiva sou lamoli ane
ulavusou ukakaa uasi sou ngataa mimii lailaixe no anu, mo ngamulaxu teitexi no opo
loxotolo e mimii ukukasou uasi. Xo no tuala ane ne, la ta mitema sou pakali ilai 'alai
no anu uasi mo ta totoxae ixotosou uasi.
34 Xo no tuala ane mimii lalaixe noxinge uai no anu ne, la tangengi a uxolu lai ne
kalumo.”

Ngaxolu sou Ngautiti
(Mat 24:45-51)

35-36 ✡Iesu muvikalanu la aloxo 'o, “Ngasakiinu malomengi ataxu mo ngautupokoxu
sou ngalalaxii sou xaixai mo nga'elaxu telusinge ukaakaa loxo ta mitema ane ixomaiou
tila noxi'a molu no anu la'ilali tila sou taula'i mine ulivu une'e. No voxo ane anu une'e
xe upolopolo no aitenga, la ane'i ikisiinu aitenga noxou alaxu vilesisi.
37 Anu laixe lexe tila noxi'a une'e la uxalisi'a ta mitema sou xaixai noxou mine ane'i
ixoxomaiou. Eni avikalangengi manina musuku. Anu molu usakiinu maloxu ataxu
mo utupokoxu ka uvikalane'i lexe ixolu no anu luu sou la'ilali mo Anu molu ulosi'a
la'ilali.
38 Mo anu laixe lexe tila noxi'a une'e, la uxalisi'a ta mitema sou xaixai noxou no
'olovoxo lixinu, uasi la no maxasesela mine ane'i ixoxomaiou.

✡ **12:33:** Luk 18:22 ✡ **12:35-36:** Mat 25:1-13

39 ✡Ia ngalavusou aloxo ʼo. Lexe moosou tani ulavusou voxo ngiou ane itema sou
pakali uneʼe no anu, la anu umomomo sou upelemasaxanu itema sou pakali ne uʼuna
no taasou uasi.
40 Aloxo ne, la sou ngingi kalumo ngaxolu sou ngautitisi, xo Itema ʼOlu uneʼe no anu
voxo ngiou ane ngingi ngaxavutala lexe Anu uneʼe uasi.”
41 Pita mulomu aloxo ne, la mutaliʼisou Iesu aloxo ʼo, “Tilasixe, nini nevikala tovolaʼi
uneʼe noxixesi, uasi ulai noxiʼa ta mitema ukalusi kalumo?”
42 Tila mukolinu aloxo ʼo, “Ioxe, moosou tani muʼitaloneʼi ta mitema sou xaixai
noxou no avolu itema vile noxou sou usaxilaʼa. Ia anu itema ne, anu uvikala lexe
uʼoxonu mii vile, la anu uʼoxonu manina mo uʼoxonu laixe ukalusi. Anu ulosiʼa ta
mitema sou xaixai laʼilalixaʼa no aso iou e moosou tani musosovosou, la ʼenaʼei ane
itema laixe sou uʼoxonu xaxai ane loxo ne?
43 Anu laixe lexe moosou tani ulivu uneʼe, la uxalisou itema sou xaixai noxou ne
uʼoxo xaixai aloxo ne.
44 ✡Eni avikalangengi manina musuku lexe moosou tani ne, anu uʼitalonu mimii
noxou ukalusi no avolu sou anu usaxilaʼu.
45 Ia lexe itema sou xaixai noxou moosou tani ne, uxavutala lexe, ‘Tila noxilo ne
ulivu palea uasi.’ La sou anu uavuti sou uveʼa ta mulu mo ta sema sou xaixai noxou
moosou tani xe uʼaniʼani mo uie xoo mole uʼoxovulaulau.
46 Xe tila noxou itema sou xaixai ne, ulivu uneʼe no anu voxo e anu uxavutala lexe
anu uneʼe no anu uasi mo no voxo ngiou ane ulavusou uasi, la anu ulosou navunavu
tatila misevile mo uxexee ulai upita noxiʼa ta mitema ane ilavusou Lataua uasi.
47 ✡Itema sou xaixai noxou tila vile ane anu mulavusou masaxa noxou tila noxou,
ia ulalaxi mo uʼoxonu mii ane tila noxou mumasaxau ne uasi, la upuapuasou alaxu
tavuʼalo manina.
48 Ia ʼenaʼei ane ulavusou masaxa noxou tila uasi, ia ususunoxu xaixai e umomomo
sou tila noxou upuapuasouxu, la anu upuapuasou alaxu taʼeisi. Xo aneʼi ane ta mitema
milosiʼa mimii tapiena ne, la ta mitema ilinga lexe ikolinu tapiena sio. Xe aneʼi ane ta
mitema milosiʼa mimii tavuʼalo noxiʼa ne, la ta mitema ivikala lexe ikolinu tavuʼalo
la.”

Kalipala
(Mat 10:34-36)

49 Iesu muvikalaneʼi la aloxo ʼo, “Eni eneʼe ʼo sou alea navu uluʼe no lialia ʼo. Mo eni
emasaxa lexe navu ane ne, uʼani paleasi la eni aʼosa.
50 ✡Ia, ulai iliʼi, la eni aʼulo no anu ʼulo sou soli. Mo vaimomo ʼo, eni opoole tuʼumaxu
sio xo xaixai ane ne, eni akalusou uao.
51 Loxo ʼo io, ngingi ngaxavutala lexe eni eneʼe ʼo sou akalusou ʼotoʼoto no lia ʼo.
Uasi, eni avikalangengi lexe eni eneʼe ʼo sou akalikalipalaneʼi ta mitema.
52 Vaimomo ʼo mo ulai iliʼi, la ta mitema taʼuve no tani vile ne, ikalipala mo ixali
tamei. Tatalu iʼoto noxiʼa tamei xe tamei iʼoto noxiʼa tatalu.
53 ✡Ikalipala, la mamiʼa uʼoto noxou ʼolu xe ʼolu uʼoto noxou momu, xe neniʼa iʼoto
noxie ʼilie sema xe ʼilie sema iʼoto noxie nenie, xe nenie iʼoto noxie uaʼaʼne xe uaʼaʼne
iʼoto noxie.”

Lavulavusou Imuxaxu Kila Sou Voxo Ngiongiou
(Mat 16:2-3; 5:25-26)

54 Iesu muvikalaneʼi ta molomolo noxou mukalu, la Anu muvikalaneʼi ta mitema
laoluxaʼa aloxo ʼo, “Lexe ngingi ngamaisou tamuxala utulu utelo no xalee ane aso
uʼuna no anu, la ngingi ngapalea ngavikala lexe, ‘Uali asou usili.’ La anu usili manina.
55 Xe no voxo ane atume uili molu luʼe no luaki utelo, la ngavikala lexe, ‘Vaimomo
ʼo, la tani ialuxu.’ La anu uxali manina.

✡ **12:39:** Mat 24:43-44; 1Te 5:2 ✡ **12:44:** Mat 25:21, 23 ✡ **12:47:** Iak 4:17 ✡ **12:50:** Mak 10:38-39 ✡ **12:53:** Mai 7:6

56 Ngingi ta mitema sou kalakalavoi! Ngingi ngelavusou voxo sou mimii ane uxali
no lia ʼo mo teitexi no loxotolo. Ia loxovaa, la sou ngingi ngalavusou mii maʼia ane
uxaxali no anu voxo ano ʼo uasi ʼo?
57 Ia tavaʼu loxovaa, la sou ngingi menge ngatilovosou mii ane laixe xe mii ane masua
uasi ʼo?
58 No anu voxo ane ngingi nongou itema ane utelo vaikala noxine ngamuamuaʼi
ngalai noxou itema sou utilovosou vaikalamengi, la natovonu pekiʼaine sou namo-
mosou vaivaikala no mine ngingi nongou uao no voteʼi io. Nini naʼoxo aloxo ne uasi, la
anu usuʼaneni nalai noxou itema sou uvelunu vaikalamengi. La itema sou utilovosou
vaikala uʼitaloneni nalai noxou itema sou xaixai noxou, la anu usuʼaneni naʼuna no
taasou navunavu.
59 La eni avikalaneni aloxo ʼo. Nini naxolu no anu taasou navunavu ne, utalo no anu
voxo ane nini naleanu Leputa vile kaluxusou.”

13

Itema Uxiu Opoonu Uasi, La Anu Uulua

1 Ioxe, no mine Iesu muvika-laneʼi mukalu, la sou ta mitema moseʼi miaʼalou siʼa ta
mitema ne Xalilaia e Pilato mupalusiʼa sou muveʼaveʼa la sialuxaʼa ilou musiali mukei
ilou sialuxaʼa ta sipsip e aneʼi iʼoxe iʼelaxaʼa ulai noxou Lataua.
2 ✡La Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi ngexavutala lexe ʼiliʼilixo masumasua
noxiʼa ta mitema ane ne, muuaulixu ʼiliʼilixo masumasua noxiʼa ta mitema ane moseʼi
sie Xalilaia ne, la sou anu muveʼaveʼa ne?
3 Eni avikalangengi lexe uasi manina. Ia lexe ngingi ngaxiu opongengi uasi, la ngingi
latala ukalusi kalumo ne ngaulua aloxo ne.
4 Xe ta mitema mavulovexa mo muluʼe no lia taʼuve mo muxatele tatalu e tani
veveeni ne Siloamu mulapau la muatasiʼa mo misoisoli ne, la ngingi ngexavutala lexe
ʼiliʼilixo masumasua noxiʼa ne muuaulixu ʼiliʼilixo masumasua noxiʼa ta mitema ane
ixoxolu ne Ielusalemu ne?
5 Eni avikalangengi lexe uasisi manina. Ia lexe ngingi ngaxiu opongengi uasi, la
ngingi kalumo ngaulua aloxo nesi.”
6 Mukalu, la sou Anu muvikalaneʼi no anu vaikala tovolaʼi vile aloxo ʼo, “Itema vile
mutounu lovo vile no anu xai sou ovu uaini noxou, ia iliʼi la anu muneʼe sou mumaisou
lexe munenеʼa. Ia uxalisou temanu uasi.
7 ✡La sou anu muvikalanu itema ane usaxilaʼu xai sou ovu uaini noxou ne aloxo ʼo,
‘No ʼa tauu ie tatalu mukalu, la eni eneʼe ekakamuli ovu ano ʼo temanu. Ia axalisou
vile uasi. La sou naxetaʼu mo uxexee! Xo loxovaa, la sou anu upaipalunu lialia lovoxu
vitanisi ʼo.’
8 ✡La sou itema sou usaxilaʼu xai ne, mukolinu aloxo ʼo, ‘Tila, namalanixu uxolu no
anu tauu ie vile ʼo la, mo amamulonu lialia no tavaʼu xe asuanu mosomoso no tavaʼu
sou uleme laixe.
9 Ia lexe unenеʼa no tauu ie ane uuli o, la anu laixe musuku. Ia lexe unenеʼa uasi, la
sou naxetaʼu mo uxexee.’ ”

Iesu Mupamauline Sema Vile Ane Xine Tavulenu Mukilikalu

10 No anu voxo Tavuna vile, la Iesu ulolosiʼa ta mitema lavulavu no anu vaikala
noxou Lataua no nano no taasou lalotu noxiʼa ta Iutaia.
11 La sema vile ane mixoxolu ne, ulee masua vile muxolu noxie, la sou muʼoxonu
xine tavulenu mukilikalu maxuveeni umomomo loxo tauu ie mavulovexa mo muluʼe
no lia taʼuve mo muxatele tatalu. Milanga aloxo nesi, ia umomomo sou imexi itelo
uasi.
12 Xe Iesu mumaisie, la muʼavalie mineʼe noxou sou muvikalane aloxo ʼo, “Eiseo, eni
exexeenu pipiena noxine mukalu ne.”

✡ **13:2:** Ioa 9:2 ✡ **13:7:** Luk 3:9 ✡ **13:8:** 2Pi 3:9, 15

13 Mukalu, la Anu mu'italonu avolu noxie, xe alaxu vilesisi 'o, la ane mimexi mutelo
mo mi'itinu Lataua ualasou.
14 ✡Ia itema sou usaxila'u taasou lalotu noxi'a ta Iutaia mumaisou Iesu mupamauline
no anu voxo Tavuna, la la'iaxu misevile. La sou muvikalane'i ta mitema aloxo 'o,
"Nenge voxo sou xaixai noxinge muxatele vilesi. La ngingi ngane'e noxou Iesu sou
upamaulingengi no anu voxovoxo ane ne, io no anu voxo Tavuna uasi."
15 ✡Ioxe, Tila mulomu aloxo ne, la muvikalanu itema ne aloxo 'o, "Ngingi ta mitema
sou kalakalavoi! Xo ngingi vilevilesi ngalavusou ngalulusi'a ta mimiimengi loxo ta
bulumakaumengi ilo'a ta donkimengi no taasi'a sou ngalaixa'a sou iie no voxo Tavuna
ne.
16 Ia sema ane 'o ne, ane Avalaamu 'ilusunu vile, ia Satani musakisakiine mumo-
momo loxo tauu ie mavulovexa mo mulu'e no lia ta'uve mo muxatele tatalu. La sou
umomomo sou eni axexeenu tu'umaxu noxie 'o no anu voxo Tavuna 'o uasi?"
17 Anu muvikala aloxo ne, la ta ulua noxou ne mimaela masua. Ia ta mitema ne
mi'osa manina no anu xaixai lailaixe mukalusi ane Anu u'oxo'oxonu ne.

Vaikala Tovola'i sou Masitati Ngiaxu Ilou Iisi
(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

18 Iesu muavuti la mutali'isi'a aloxo 'o, "Saxisaxila'u noxou Lataua ne, anu aloxo mii
ma'ia? Eni atovola'inu a loxovaa?
19 Anu aloxo masitati ngiaxu kitu'a e itema vile mutounu no xaixu. Ia ili'i xe muleme
muxali tatila loxo ovu vile, la ta ngiangiala i'oxonu iomusi'a no anu avoavolu."
20 Anu mutali'i la aloxo 'o, "Mii ma'ia ane sou, eni atovola'inu saxisaxila'u noxou
Lataua no anu?
21 Anu aloxo iisi sevile kitu'a e sema vile mino'u sou mipitanu mixiunu ilou veleti
ane tatila, la musoxolixu veleti ane ne."

Pekia'inge sou Nga'una no Anu Aitenga Kitu'a
(Mat 7:13-14, 21-23)

22 Ioxe, Iesu mumuamua'i sou ulai ne Ielusalemu, la mu'una no tuatuala sou
mulosi'a ta mitema lavulavu no anu vaikala noxou Lataua.
23-24 La mitema vile mutali'isou Iesu aloxo 'o, "Tila, ta mitema ta 'eisi mane ino'u
mauli ane kaluxu uasi, ne?"
La Iesu muvikalane'i ta mitema aloxo 'o, "Ngapita xavingengi sou nga'una no anu
aitenga ane kitu'a ne. Xo avikalangengi lexe ta mitema tavu'alo itovonu sou i'unalai,
ia imomomo uasi.
25 ✡Xo loxo moosou tani uavuti xe utatusou aitengaxu tani, la ngingi ngane'e ka
ngatulu no ale sou ngapolopolo, io ngalinga aloxo 'o, 'Tila, nakisi aitengasixe.'
Ia, anu ukolinu vaikalamengi aloxo 'o, 'Eni alavusinge lexe ngingi menge ne'ei uasi.'
26 La ngingi ngavikalanu aloxo 'o, 'Nenge nenge'a tepita sou te'ani mo teie ano. Mo
nini netulu no vote'isixe sou nelosiexixu lavulavu no anu vaikala noxou Lataua.'
27 ✡Ia anu ukolinengi la aloxo 'o, 'Eni alavusinge lexe ngingi menge ne'ei uasi. Ngingi
ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua, ngaxexee mo ngalai va'axu.'
28 ✡Io, ngingi ngamaisi'a Avalaamu ilou Aisaki mo Iakovo ilo'a ta mitema sou palo-
matana ixoxolu no tuala noxou Lataua, la ngingi ngatama mo anangenge ukalakiki.
Xo ngingi ngaxolu no ale.
29 ✡Ia ta mitema ilutu me'a no tuatuala no xalee lia tami'a ine'e ixolu no luusi'a sou
la'ilali no tuala noxou Lataua.
30 ✡Manina musuku lexe ta mitema ane ixavutala lexe ili'i, la ane'i ixali iuli, xe ane'i
ane ixavutala lexe ixolu iuli, la ane'i ilai ili'i."

Iesu Mutamasi'a ta Mitema ne Ielusalemu

✡ **13:14:** Mul 20:9-10; Lap 5:13-14 ✡ **13:15:** Luk 14:5 ✡ **13:25:** Mat 25:10-12 ✡ **13:27:** Lex 6:8 ✡ **13:28:** Mat 8:11-12 ✡ **13:29:** Lex 107:3 ✡ **13:30:** Mat 19:30

31 No voxo ane ne, la ta Palisaio se'i mine'e noxou Iesu sou mivikalanu aloxo 'o,
"Nalutu mo naxexesou tuala ano 'o, io nalai no tuala vile va'axu. Xo Elodesi umasaxa
lexe uvene."
32 La Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngalai mo ngavikalanu mivulaulau ne lexe eni
akusai'a ta ulee ta masumasua mo apamauline'i ta mitema vaimomo 'o mo ne'iela. Xe
no anu voxo tatalusou, la eni akalusou xaixai noxilo.
33 Mii ma'ia ane uxali noxilo vaimomo 'o mo ne'iela mo ualisa ne, ia eni axaxaisi.
Xo itema sou palomatana vile umomomo sou usoli no ale ne Ielusalemu uasi!
34 Iauo, ngingi ta Ielusalemu o, ta Ielusalemu o, ngingi ta mitema sou ngave'a ta
mitema sou palomatana mo ngave'a ane'i ane Lataua mupalusi'a mine'e noxinge no
anu kulu mo isoli. Alaxu tapiena musuku, la eni emasaxa sou apitane'i ta 'ilinge loxo
koko'a neni'a ipitane'i ta 'ilie no laaxu vivisie. Ia ngingi ngamasaxa uasi.
35 ✡Ngamaisou. Ili'i, la Lataua umamulonu tualasinge mo anu usaxila'u la uasi. Eni
avikalangengi lexe umomomo sou ngamaisilo la uasi, ulai utalo no voxo ane ngingi
ngavikala lexe Lataua ualusou anu ane Tila mupalusou mune'e 'o."

14

Iesu Mupamaulinu Itema Vile no Taasou Palisaio Vile

1 No voxo Tavuna vile, la Iesu mulai mu'ani no tani noxou tila noxi'a ta Palisaio. La
ta mitema ane mipita no tani ne, miutitisou laixe.
2 Ia itema vile e muxolu no talaxu Iesu ne, pipiena vile mu'oxonu la avolu ilou tava'u
ne musoxosoxo.
3 ✡Iesu mumaisou itema ne, la Anu mutali'isi'a ta Palisaio ilo'a ta mitema ane milavu
manina no anu lapuloto noxou Mosesi ne aloxo 'o, "Loxovaa, lapuloto noxou Mosesi
muvikala laixe lexe tapamaulinu itema no anu voxo Tavuna, uasi?"
4 Ia ane'i mixolu tani mukiisi. La sou Anu mutetelisou mitema ne sou mupamaulinu.
Mukalu, la mupalusou mulai.
5 ✡Io mutali'isi'a aloxo 'o, "Lexe ngingi vile 'olu vile, uasi la bulumakau vile ulapau
ulu'e no taxa sou lexa no voxo Tavuna, la umomomo sou ngingi ngapalea ngatokinu
ngatelonu uasi?"
6 La ane'i i'a vaikala vile sou ikolinu uasi.
7 Ioxe, Iesu mumaisi'a ta mitema ane mine'e mipita sou i'ani ne, mitomutomusou
luuluu laixesi sou ane'i mixolu no anu, la Anu muvikalane'i no anu vaikala tovola'i
aloxo 'o,
8 ✡ "No voxo ane itema vile u'avalinge sou ngalai no anu la'ilali sou taula'i, la mamu
sou ngatomutomusou luuluu laixe. Xo loxo 'o io anu mu'avalou itema vile tatila
noxinge kalumo a uxali uao.
9 Lexe anu uxali, la itema e mualinge ne une'e la uvikalangengi lexe, 'Ngaxexesou
luu ne mo mitema tila 'o uxolu no anu.' La ngingi ne, ngamaela maninasi ka ngalai
ngaxolu ili'i.
10 Ia lexe ialinge sou ngalai nga'ani, la ngalai ngaxolu no luu ili'i manina. Mo sou
itema e mualinge ne une'e la uvikalangengi lexe, 'Ta menexilo, ngasuku ngatelo no anu
luu ane laixe uuli o.' La ta mitema ane mine'e mipita sou i'ani ne, i'itinu ualasinge.
11 ✡Xo ta mitema ane ane'i me'a itelailixa'a, la Lataua ulu'elailixa'a, xe ane'i ane
me'a ilu'elailixa'a, la Lataua utelailixa'a."
12 Muvikalane'i ta mitema e mixali mipita sou la'ilali ne mukalu, la sou Anu
muvikalanu mitema e mualiu ne aloxo 'o, "No mine nini na'oxonu la'ilali sou aso, xe
sou 'olo'olovoxo, la mamu sou naali'a ta menexine mo ta vivine mo ta tulaneni ilo'a
ta minemineni xe ta tema tualasine e i'a lavuluti piena. Xo nini naali'a maasi, la ane'i
ialine kalumo sou ikolinu la'ilalixene ne.

✡ **13:35:** Lex 118:26 ✡ **14:3:** Luk 6:9 ✡ **14:5:** Mat 12:11; Luk 13:15 ✡ **14:8:** Xav 25:6-7 ✡ **14:11:** Mat 23:12; Luk 18:14

13 Ia uasi. Nini naˈoxo laˈilali, la naaliˈa ta mitema ane iˈa lavulutiiˈa uasi mo aneˈi
ane vasimeˈa musoisoli mo aneˈi ane tavaˈa mukilikalu xe aneˈi ane ieˈi seleveenu.
14 ✡Mo sou Lataua ualusine. Xo aneˈi ta mitema ane loxo ne, imomomo sou ikoli
laˈilalixene ne uasi. Ia Lataua ukolinu xaixai noxine ne no anu voxo ane ta mitemau
itulu sou imauli.”

Vaikala Tovolaˈisou Laˈilali Toxoxaˈa
(Mat 22:1-10)

15 ✡Itema vile no taiineˈi no anu luusou laˈilali ne, mulomusou Iesu muvikala aloxo
ne, la anu muvikalanu Iesu aloxo ˈo, “Lataua ualusiˈa ta mitema aneˈi ane iliˈi la iˈani
no anu laˈilali no tuala noxou.”
16 La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Itema vile mulalaxiinu laˈilali vile toxoxaˈa ka
mualiˈa ta mitema tavuˈalo sou lexe ineˈe iˈani no anu laˈilali ane ne.
17 Io, voxo sou ˈaniˈani muxali, la anu mupalusou itema sou xaixai noxou vile sou
lexe ulai uvikalaneˈi aneˈi ane anu muˈaveliˈa ne lexe, ‘Nganeˈe, xo laˈilali mulalaxii
mukalu.’
18 Ia ta mitema latala ane ne, aneˈi miavuti sou mivikala lexe aneˈi imomomo sou
ilai uasi xo aneˈi ˈauˈau. Vile noxiˈa muvikala tei aloxo ˈo, ‘Eni amomomo sou alai uasi,
xo eni elotonu xai vile alavuasi, mo eni alai mo amaisou.’
19 Xe tameisiˈa muvikala aloxo ˈo, ‘Eni amomomo sou alai uasi, xo eni elotoneˈi ta
bulumakau mavulovexa mo eni amuamuaˈi alalaisou atovoneˈi lexe ixaxai alovoxaa?’
20 ✡Xe tatalusiˈa kalumo muvikala aloxo ˈo, ‘Eni amomomo sou alai uasi, xo eni a uao
etaulaˈi alavua ˈo.’
21 Aloxo ne, la sou itema sou xaixai noxou ne mulivunoxu vaikalaiˈa mulai noxou
tilasou. La tilasou ne laˈiaxu ka muvikalanu itema sou xaixai noxou ne aloxo ˈo,
‘Napalea nalai no voteˈi ta tatila xe voteˈi kitukituˈa sou tuala ane ne, mo nataxusiˈa
ta mitema ane iˈa lavulutiiˈa uasi mo aneˈi ane vasimeˈa musoisoli xe aneˈi ane ieˈi
seleveenu iloˈa aneˈi ane tavaˈa mukilikalu mo naneˈeneˈi no taasilo.’
22 Ioxe, la sou itema sou xaixai noxou ne muˈoxonu aloxo ne mukalu, la muvikalanu
tilasou aloxo ˈo, ‘Tila, eni eˈoxo loxo nini nevikalaleli, ia tani uˈanaˈana uao.’
23 La tilasou muvikalanu la aloxo ˈo, ‘Nalai no ale no voteˈi ta tatila mo namulinu
voteˈi kitukituˈa sou xai xe naxalisiˈa, la naneˈeneˈi no taasilo. Mo sou taasilo
uˈanaˈana.
24 Eni avikalangengi lexe ta mitema aneˈi ane eˈaveliˈa, ia ineˈe uasi ne umomomo
sou iˈou laˈilalixo ˈo sevile uasi.’ ”

ˈIlixo sou Tamulinu Iesu
(Mat 22:1-10)

25 Ta mitema tavuˈalo mimulinu Iesu, la anu muxiu vaxa noxiˈa sou muvikaleneˈi
aloxo ˈo,
26 ✡ “Lexe itema vile uneˈe noxilo, ia tanu vulusiˈa momu ilee nenu mo semau iloˈa
ta ˈolu mo ta vimovimou xe tanu vulusiu maulixu kalumo uasi, la anu umomomo sou
uxali molomolo noxilo uasi.
27 Mo loxo itema vile utavulenu tuˈutuˈumaxu mo usoli loxo eni asoli o uasi, la anu
umomomo sou uxali loxo molomolo noxilo uasi.
28 Ia lexe vile noxinge ne umasaxa lexe utulusou tani vile veveeni, la uxolu mo
uxavutala laixe tei lexe misomisou tani ane ne lamolisou taˈei xe umaisou lexe anu
lamoliu umomomo sou ukalusou xaixai sou utulusou tani ne.
29 Xo loxo ˈo io, anu usokou tani ne, io ukalusou uasi xe ta mitema imaisou aloxo ne,
la aneˈi ikekeiou.
30 Io ivikala lexe, ‘Ngamaisou! Maulamenge soxu ne, musokou sou mutulusou tani
ne, ia umomomo sou ukalusou uasi.’
31 Mo lexe tatananu tuala vile ˈalaˈalai sou uˈoto noxou tatananu tuala ane vile
ˈolele, la anu uxolu mo uxavutala laixe tei o lexe anu umomomo sou iloˈa ta mitema
sou ˈotoˈoto noxou ane itemaxu mavulovexa mavulovexa taˈuve (10,000) iˈoto, la

✡ **14:14:** Ioa 5:29 ✡ **14:15:** Luk 13:29 ✡ **14:20:** 1Ko 7:33 ✡ **14:26:** Luk 9:23

imomomo sou iuaulixa'a ane vile ilo'a ta mitema sou 'oto'oto noxou ane itemaxu
mavulovexa mavulovexa mavulovexa (20,000) ne.
32 Ia lexe anu ulavu lexe umomomo sou uuaulixu tatananu tuala ane vile 'olele
uasi xe anu uao no paxa sio, la anu usosovosou noxou itema vile sou ulai uvikalanu
tatananu tuala ane vile lexe nenge nengei ta'oto mamu.
33 Anu aloxo nesi, lexe vile noxinge usu'anu miumiu ukalusi uasi, la anu umomomo
sou uxolu molomolo noxilo uasi.
34 Au ne, anu laixe. Ia lexe tu'axu ne tasia'uxu, la nenge talivunoxu tu'axu ne a
loxovaa?
35 Anu umomomo sou u'oxo lialia lovoxu uasi mo umomomo sou tapita ilou
mosomoso sou u'oxonu lialia lovoxu sou la'ilali uleme no anu uasi. Ane'i isuanu
vitanisi.
Itema ane sangalou a uxolu sou ulomu, la anu ulomusou vaikala noxilo 'o."

15

Vaikala Tovola'isou Sipsip Vile Mu'oxovau
(Mat 18:12-14)

1 Ioxe, ili'i la ta mitema sou itaxusou lamoli ilo'a ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua
mine'e mipita mixaliliiou Iesu sou ilomu noxou.
2 ✡Ia ta Palisaio ilo'a ta mitema sou lapuloto mimunumunuxu Iesu aloxo 'o, "Itema
ane ne, ulavusou upita noxi'a ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua mo ilo'a i'ani ipipita
kalumo."
3 Xe Iesu mulavusou xavutalai'a aloxo ne, la sou Anu muvikalane'i no anu vaikala
tovola'i vile aloxo 'o,
4 ✡ "Lexe ngingi vile ta sipsipiu itemaxu ta'uve, ia vile noxi'a tasia'uxu. La anu
u'umesi'a ane'i ane itemaxu tami'a mo mavulovexa mo muxatele tami'a ne ixolu no
tani taatexa ne sou i'ani'ani, io anu ulai ukakamulinu ane vile e tasia'uxu ne xoo mo
uxalisou.
5 Xe uxalisou ukalu, la u'osasou la utavulenu no laxasou,
6 sou ulaixu no tuala. Uxali no tuala, la u'avali'a ta menexu ilo'a ta tema tualasou
ine'e ipita, io uvikalane'i lexe, 'Nenge nenge'a ta'osa. Xo eni exalisou sipsipxeni e
tasia'uxu 'ole.'
7 Eni avikalangengi lexe anu aloxo nesi, lexe itema vile sou 'ili'ilixo masumasua uxiu
opoonu, la 'osa'osasou toxoxa'a ane uxali teitexi no opo loxotolo, uuaulixu 'osa'ila
ane'i ane itemaxu tami'a mo mavulovexa mo muxatele tami'a ane'i mixiu opone'i tei
mo milapu no iou Lataua.

Vaikala Tovola'isou Lamoli Tasia'uxu

8 Mo lexe sema vile lamolie siliva mavulovexa, ia vile tasia'uxu. La ane i'elaxu telu
ka isilapa tani mo ikamuli laixe mo ixalisou.
9 Xe ixalisou ukalu, la ane i'avali'a ta menexie ilo'a ta tema tualasie ine'e ipita, io
ivikalane'i lexe, 'Nenge nenge'a ta'osa. Xo eni exalisou lamolixeni e tasiauxu 'ole.'
10 Eni avikalangengi lexe anu aloxo nesi, lexe itema vile sou 'ili'ilixo masumasua
uxiu opoonu, la 'osa'osasou toxoxa'a uxali no talaxa'a ta angelo noxou Lataua."

Vaikala Tovola'isou Itema Mu'umesou Momu

11 Iesu muavuti sou musolonu vaikala noxou aloxo 'o, "Itema vile ilo'a ta 'olu ta mulu
tamei ne mixoxolu.
12 La 'olu ane kitu'a muvikalanu momu aloxo 'o, 'Mamilo, nini nalosilo mixemixeni
e nini nemulaxu muai va'axu sou lexe nini nasoli la eni ano'u ne, nalosilo a vaimomo
'o.' La sou momu muvelunu miumiu mulosi'a ta 'olu tamei ne.

✡ **15:2:** Luk 5:30 ✡ **15:4:** Ese 34:11, 16; Luk 19:10

13 Maxuveeni uasi, io ʼolu ane kituʼa ne mutaxusou miumiu mukalusi sou mulutu
mulai no tuala vile no paxa manina. La muvelunu miumiu mukalusi no anu ʼilixosou
lexamana noxou.
14 Xe mukalusou miumiu avile aloxo ne, io tausoli toxoxaʼa muxali no xalexalee tuala
ne mukalusi, la anu muxamuli lexe anu xou ʼani vile la sou uʼou uasi.
15 La sou anu mulai sou lexe uxaxai noxou itema vile sou tuala ane ne. La itema ane
ne, mupalusou mulai no xalee lia ane ta memeeu ixolu sou iʼaniʼani no anu sou lexe
uʼaʼaneʼi.
16 Anu muxamulinu lexe musolixu manina mo umomomo sou uʼou laʼilalixaʼa ta
memee. Ia itema vile ulosou mii vile sou uʼou uasi.
17 Muxamuli tuʼutuʼumaxu aloxo ne, la sou xavutalau mulivu. La muvikala aloxo ʼo,
‘Ta mitema ta piena sou xaixai noxou mamilo ne, iʼaniʼani ia laʼilalixaʼa paʼusou a uai
sio. Ia eni ne, esolixo manina mo ʼaso asoli.
18 ✡Eni aavutisi mo alutu alivu alai noxou mamilo mo avikalanu lexe, “Mamilo, eni
eʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua mulai noxou Lataua teitexi no opo loxotolo mo noxine
kalumo.
19 Mo umomomo sou nini namoxoʼilo lexe eni ʼiline la uasi. Eni axolu loxo itema vile
sou xaixai noxinesi.” ’
20 La sou anu muavuti sou mulivu mulai noxou momu.

Xe anu uao uneneʼe no paxa sio, io momu mumaisou la anu tanu mutamasou
manina. La sou anu muiave mulai noxou ʼolu ne, sou muaulaxu xe mutimunu xaleenu
sou muʼosasou.
21 La ʼolu muvikalanu aloxo ʼo, ‘Mamilo, eni eʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua mulai
noxou Lataua teiteixi no opo loxotolo mo noxine kalumo. Mo umomomo sou nini
namoxoʼilo lexe eni ʼiline la uasi.’
22 Ia momu muvikalaneʼi ta mitema sou xaixai noxou aloxo ʼo, ‘Ngapalea! Nganoʼu
tokolomo lailaixe noxilo ne nganeʼenu mo ngatokolomonu no anu. Mo nganoʼu ʼolaʼola
mo nganeʼe nataanu no avolu. Xe nganoʼu siove mo nataanu sou tavaʼu.
23 Xe nganoʼu bulumakau ʼilie vile mulu ane lovoxu manina mo ngavau. Ngavau sou
taʼoxo laʼilali tila mo taʼosa.
24 ✡Xo ʼalixeni mulu ʼo muʼumesilo loxo musoli, ia mulivu muneʼe noxilo loxo anu
mumauli la.’ La sou aneʼi miavuti sou miʼosasou.
25 No voxo ngiou ane ne, la ʼolu laposalaxu ne, anu muxolu no xai. Xe no mine
mulivu muneʼe muxali ʼalai no tani, la mulomusiʼa ta mitema ilelexe mo ilelei.
26 La sou anu muʼavalou itema sou xaixai noxou momu vile muneʼe sou mutaliʼisou
lexe mii maʼia ane aneʼi iʼoxoʼoxonu ne?
27 La anu itema sou xaixai noxou momu ne, mukolinu aloxo ʼo, ‘Vivine anu a muxali
mo mamine muvau bulumakau ʼilie vile mulu ane lovoxu manina. Xo anu mulivu
muneʼe muxali noxou laixesi mo uulua uasi.’
28 Vimou mulomusou aloxo ne, la laʼiaxu mo umasaxa sou uʼuna no tani uasi. La
sou momu muuatulai sou muxolixolinu sou lexe uʼunalai no tani.
29 Ia anu muvikalanu momu aloxo ʼo, ‘Nalomu, no tauutauu ie tavuʼalo mukalu
o ne, eni exaxai noxine loxo itema sou napalupalusousi mo alavusou aloloxoloxu
vaikalameni uasi. Ia nini nalavusou sou nalosilo mee ʼolu vilesi loxo ʼo sou nexi noxiʼa
ta menexilo taʼou mo taʼosa uasi.
30 Ia ʼiline soxu ane ne, anu mulai muvelunu mimemimeni no anu ʼilixo sou
lexamana noxou, ia mulivu muneʼe la nini nevauxou bulumakau vile mulu ane
lovoxu!’
31 La momu muvikalanu aloxo ʼo, ‘ʼAlixeni, nini ne nexoxolu noxilosi mo mimii latala
noxilo ne, nini naʼaninisi.
32 Ia laixe lexe nenge nengeʼa tapita sou taʼani mo taʼosa, xo vivine soxu ne
muʼumesinge loxo musoli, ia mulivu muneʼe ʼo loxo mumauli la.’ ”

✡ **15:18:** Lex 51:4 ✡ **15:24:** Ep 2:1, 5

16

Vaikala Tovolaˈisou Itema sou Kalavoi Muˈoxonu Xaixai Laixe

1 Mukalu, la Iesu muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo, “Itema vile sou usaxilaˈu
lamoliu itema sou lavuluti vile mupaipalunu lamoliu tila noxou. La sou ta mitema
moseˈi milai miaˈaloxu noxou tilasou ne.
2 La sou tila noxou muˈavalou sou mutaliˈisou lexe, ‘Nini neˈoxo mii maˈia, la sou ta
mitema miaˈaloxene noxilo? Nini naxolu loxo itema sou usaxilaˈu lamolixeni la uasi.
Nini nakalu, io nini nakaukavunu aˈalosou lamolixeni ukalusi mo nalosilo.’
3 La sou itema sou usaxilaˈu lamoliu tilasou ne, anu molu muvikala aloxo ˈo, ‘Tila
noxilo uxexeleli no anu xaixai ane anu mulosilo ˈo, la eni aˈoxonu mii maˈia? Xo eni
xavileli sou aˈasiˈasi uasi mo eni amaelasou alingalinga mimii noxiˈa ta mitema.
4 Anu ane, eni exalisou voteˈi vile sou aˈoxonu no mine tila noxilo uxexeleli no anu
xaixai noxilo lai ˈo, la ta mitema iˈosasilo mo iˈavalilo aˈunalai no taasiˈa.’
5 Anu muxalisou voteˈi vile aloxo ne, la sou anu muˈaliˈa ta mitema vilevilesi e
minoˈu tilasou miumiu ia ikolinu uao. Aneˈi mineˈe, la sou mutaliˈisou vile noxiˈa tei
aloxo ˈo, ‘Nini nenoˈu miumiu tila noxilo taˈei sou nakolinu?’
6 La anu mukolinu aloxo ˈo, ‘Eni enoˈu vata sou ovu olivu temanu lexaxu vexasou
itemaxu taˈuve (100).’
La sou anu muvikala lexe, ‘Nanoˈu uoli voloxu e ekaukavunu mii ane nini nenoˈu
ne, mo naxolu no lia palea sou naxiu mo nakaukavu mavulovexa taˈuve.’
7 Mukalu, la mutaliˈisou tameisiˈa lexe, ‘Nini nenoˈu taˈei sou nakolinu?’
La anu mukolinu aloxo ˈo, ‘Eni enoˈu tiva sou uiti temanu itemaxu taˈuve.’
La anu muvikala lexe, ‘Nanoˈu uoli voloxu e ekaukavu mii ane nini nenoˈu ne mo
naxiu uxali loxo itemaxu tamiˈa (80).’
8 Anu itema sou kalavoi, ia muˈoxonu xaixai laixe no anu lavulavu noxou aloxo ne,
xe tila noxou mulavusou, la muˈitinu ualasou. Xo ta mitema ane ilavusou Lataua uasi
no lia ˈo, iuaulixaˈa aneˈi ane milavusou Lataua no anu xaixai sou lialia ˈo.
9 La sou eni avikalangengi ta molomolo noxilo lexe, ngaxaxai laixe no anu mimii
sou lialia ˈo sou ngamolo ta menexinge ane imaxaˈu ˈiliˈilixomengi, mo sou iliˈi xe
mimemimengi ne ukalu, la Lataua uˈavalinge ngalai ngaxolu no tuala ane kaluxu uasi.
10 ✡Aloxo ne, la sou lexe itema vile umomomo sou usaxilaˈu mii ane kituˈa laixe, la
anu umomomo sou usaxilaˈu mii ane tatila laixe kalumo. Ia lexe itema vile umomomo
sou usaxilaˈu mii ane kituˈa laixe uasi, la anu umomomo sou usaxilaˈu mii ane tatila
laixe uasi kalumo.
11 La sou lexe ngingi ngamomomo sou ngasaxilaˈu mimii ane sou lia ˈo laixe uasi, la
ˈenaˈei uˈitalongengi sou ngasaxilaˈu mimii ane maninasou?
12 Mo lexe ngingi ngamomomo sou ngasaxilaˈu itema vile miumiu laixe uasi, la
ˈenaˈei uitimengi mimii sou ngasaxilaˈu?
13 ✡Mo eni avikalangengi kalumo lexe, itema sou xaixai vile umomomo sou uxaxai
noxiˈa ta tatila noxou tamei uasi. Xo maasi, xe xavutalau ukalipala, la anu umasaxau
vile uasi, io umasaxau ane vile. Xe anu uxaxai noxou vilesi, ia tanu vulusiou ane
vile. Aloxo ne, la sou ngingi ngamomomo sou ngaxaxai noxou Lataua xe ngaxaxaisou
lamoli kalumo uasi.”
14 Ta Palisaio ane taneˈi uxolu no anu lamoli musuku milomusou Iesu muvikala aloxo
ne, la aneˈi mipilikeu.
15 ✡La sou Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ta mitema sou ngatoongenge lexe
ngingi ta mitema ta laixe no ieˈi ta mitema, ia Lataua mulavusou mii maˈia ane muxolu
no tangengi ne. La sou ˈenaˈei ane ta mitema iˈitinu ualasou ne, Lataua umasaxau
uasisi manina.”

Iesu Mulosiˈa Lavulavu Moseˈi La

✡ **16:10:** Luk 19:17-26 ✡ **16:13:** Mat 6:24 ✡ **16:15:** Mat 23:28; Luk 18:9-14

16 ✡Iesu muvikalane'i ta Palisaio la aloxo 'o, “Vaikala sou lapuloto noxou Mosesi mo
vaivaikala noxi'a ta mitema sou palomatana mune'e mutalo noxou Ioanesi. Musoko
no voxo ane ne, la eni esokou a'alo laixe sou saxisaxila'u noxou Lataua sou alutunoxu
ulai no tuatuala. La ta mitema tapiena xavine'i sou imasaxa lexe i'una no anu.
17 ✡Ia mimii latala teitexi no loxotolo mo lialia 'o, ili'i la ukalu. Ia vaikala sevile kitu'a
no nano no 'a lapuloto noxou Mosesi ne, umomomo sou ukalu uasi.
18 La sou itema ukusaie semau, io u'uluxe sema vileli, la anu mususunoxu taula'i.
Xe mulu vile ane uno'e sema e mulue musu'ane ne, la anu mususunoxu taula'i noxou
kalumo.”

Itema sou Lavuluti Tapiena Ilou Lasaro

19 Iesu musolo vaikala noxou la aloxo 'o, “Itema vile sou lavuluti tapiena muxoxolu.
Ia utaa tokolomoxu lauoinu veveeni no ale, xe utaa ane keakea laixe no nano. Mo u'ou
la'ilali lailaixesi no voxovoxo.
20 Io, no aitengaxu taasou ne, la itema vile sou lingalinga ualasou lexe Lasaro e
xalexalevi mutomunu vasimolu, anu a uxoxolu ne.
21 Anu umasaxa lexe u'ou la'ilali 'utu'utuxu ane ulapau no luusou la'ilali noxou
itema sou lavuluti piena ne. Ia ta a'aa ine'e la ixamexamesou xalexalevinu.
22 Ioxe, ili'i xe itema sou lingalinga ne musoli, la ta angelo mitavule mulai
mipamotonu muxolu muvaisa'inu Avalaamu. Xe ili'i la itema sou lavuluti tapiena ne
kalumo musoli, la mi'asixu.
23 La mulai muxolu no tualasi'a ta mitema ane misoisoli la anu muxamulinu
navunavu tatila. Xe iou mutelo, la mumaisou Avalaamu muxolu no paxa, ia Lasaro
anu muvaisa'inu.
24 La sou mu'ava mulai noxou aloxo 'o, ‘Ae, 'ilisuleli Avalaamu, eni examuli
navunavu tatila no anu navu 'o. La sou nini tanenixo mo napalusou Lasaro utoo avolu
simisou no lexa mo une'e umulaxu no levexo mo u'oxo lelemesou.’
25 Ia Avalaamu muvikalanu aloxo 'o, ‘'Ilusuleli, naxavutala lexe no mine nini
nemauli nexoxolu no lia, la nini neno'u mimii ane lailaixe. Ia Lasaro ne, anu muno'u
mimii ane masumasuasi. Ia vaimomo 'o, la anu uxolu laixe mo u'osa 'o, ia nini a naxolu
no anu navunavu ne.
26 Xe kalumo xo, vanunu toxoxa'a anu a uxolu no nixi noxinge nenge'a, la sou evile
lai 'o umasaxa lexe ulai noxine ne, la umomomo uasi, xe evile lai noxine ne, umasaxa
lexe une'e noxixe 'o, la umomomo uasi kalumo.’
27 La sou anu muvikalanu Avalaamu aloxo 'o, ‘Ioxe, la sou eni alingaine nini
'ilusuleli. Napalusou Lasaro ulai no tani noxou mamilo,
28 xo eni ta vivilo ta'uve ane a ixoxolu no anu ne. La sou Lasaro upeletotosi'a, mo
sou ane'i kalumo la ine'e no tuala sou navunavu 'o uasi.’
29 Ia Avalaamu muvikalanu aloxo 'o, ‘Nalomu, lapuloto noxou Mosesi mo vaivaikala
noxi'a ta mitema sou palomatana anu a muxolu ne sou ane'i ilomu no anu.’
30 Xe anu muavuti la muvikalanu la aloxo 'o, ‘'Ilusuleli Avalaamu, navikala aloxo ne
uasi. Xo lexe itema vile musoli, ia utulu mo ulai noxi'a la sou ane'i ixiu opone'i.’
31 La Avalaamu muvikalanu aloxo 'o, ‘Lexe ane'i ilomusou lapuloto noxou Mosesi
mo vaivaikala noxi'a ta mitema sou palomatana uasi, la ane'i imomomo sou ilomuxu
itema vile e musoli ka mumauli ne sou ixiu opone'i uasi kalumo.’ ”

17

'Ili'ilixo Ane Uolexa'a ta Mitema sou Isusu Noxou Lataua
(Mat 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

1 Iesu muvikalane'i ta Palisaio mukalu, la muvikalane'i ta molomolo noxou la aloxo
'o, “Mimii ane uolexa'a ta mitema sou isusu noxou Lataua ne, anu a uxoxolu. Ia itema
ane uolexa'a ta mitema sou isusu noxou Lataua ne, Lataua ulosou navunavu.

✡ **16:16:** Mat 11:12-13 ✡ **16:17:** Mat 5:18

2 Lexe itema vile uolexu vile noxiʹa ta mitema ane imuxamuxaxu taneʹi noxilo loxo
ta molomolo ta kituʹa sio sou isusu noxou Lataua, la laixe lexe isakiinu lavoʹo vile tatila
no xolanu mo ilea uluʹelai no luaki, mo sou Lataua ulosou navunavu uasi.
3 ✡Aloxo ne, la sou ngingi ngasaxilaʹinge laixe.
Ia lexe menexinge vile ane mumulaxu tanu noxou Lataua io uʹoxonu ʹilixo vile
masua, la nakaitolonu. Xe lexe anu upalaʹalixu susu noxou noxine mo uxiu opoonu,
la nini naxiu tumalineu.
4 Mo lexe anu uʹoxonu ʹiliʹilixo masumasua noxine alaxu muxatele tamei no
anu voxo vile, ia anu uneʹe noxine alaxu muxatele tamei sou upalaʹalixu ʹiliʹilixo
masumasua noxou ne, la nini naxiu tumalineu.”
5 Ta mitema sou xaixai noxou Iesu mivikalanu Tila aloxo ʹo, “Naʹoxonexi mo
tamuxamuxaxu tanexi pekiaʹu noxou Lataua!”
6 ✡La sou anu muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Lexe ngingi ngamuxamuxaxu tangengi noxou
Lataua kituʹasi umomomo loxo ovu masitati ngiaxu, la ngingi ngamomomo sou
ngavikalanu ovu vile ʹo lexe, ‘Naluvuneni no mukuluxene mo nalai natouneni no
luaki,’ la anu ulomungengesi.”
7 Iesu musolonu vaikala noxou aloxo ʹo la, “Lexe ngingi vile ne, upalusou itema
sou xaixai noxou sou lexe uxaxai no xaixu mo usaxilaʹa ta sipsipiu, xe ulivu uneʹe,
la loxovaa anu uvikalanu lexe, ‘Naneʹe avile mo naxolu mo naʹani.’ Uasi.
8 Ia anu uvikalanu lexe, ‘Nalalaxii laʹilalixo mo natavulenu ilou lexasou uneʹe sou
aʹou mo aiemolu, io nini natutulumaieli. Xe eni aʹani mo aie ukalu, la sou nini naʹani
xe naie.’
9 Mo lovoxaa anu uvikala laixe noxou itema sou xaixai noxou ne xo anu mulomusou
muʹoxonu mii ane anu muvikalanuxu ne? Uasi.
10 Aloxo ne, la sou ngingi kalumo lexe ngaʹoxonu mii ane tilasinge uvikalangengixu
ne, la sou ngavikala lexe, ‘Nexi minu ne ta mitema sou xaixai noxine vitanisi. Nexi
teʹoxo xaixaimexisi ane nini nelosixe.’ ”

Iesu Mupamaulineʹi ta Mitema Mavolovexa Ane Vulukali Muʹiʹa

11 Iesu muvikalaneʹi mukalu, la mulutu sou lexe ulai ne Ielusalemu. La mumuamuaʹi
mulai mumulinu pilixasou xalee lia tila ne Samalia xe Xalilaia.
12 Anu sou uʹuna no tuala vile, la ta mitema mavulovexa ane vulukali muʹiʹa ne,
mineʹe mimaisou Iesu no voteʹi. La aneʹi mitulu no paxasi,
13 ✡ia miʹava tatila mulai noxou lexe, “Tila Iesu, nini taneninexe!”
14 ✡Ia no mine Iesu mumaisiʹa, la muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Ngalai mo ngamaxaʹinge
noxiʹa ta ailiʹi.” Xe aneʹi mimuamuaʹi milalai no voteʹi, la vasimeʹa laixe mukalu.
15 La sou vile noxiʹa mumaisou vasimolu lexe muxali laixe mukalu, la muʹavaʹava
tatila sou muʹitinu Lataua ualasou mo mulivu muneʹe noxou Iesu.
16 Muneʹe, la mulapau muluʹe noxou Iesu tavaʹu sou muvikala laixe mulai noxou. Ia
itema ane ne sie Samalia mo.
17 Iesu mumaisou itema ne aloxo ne, la mutaliʹisou aloxo ʹo, “Eni epamaulingengi ta
mitema mavulovexa, ia muxatele tamiʹa aneʹi ʹava?
18 La ilivu ineʹe mo iʹitinu Lataua ualasou ua. Ia itema aasila soxu vilesisi ʹo, mulivu
muneʹe sou muʹitinu Lataua ualasou ʹo.”
19 Mukalu, la Iesu muvikalanu aloxo ʹo, “Natulu mo nalai. Xo nini nemuxamuxaxu
taneni noxilo, la sou nini vasimene muxali laixe.”

Saxisaxilaʹu Noxou Lataua a Muxali ne (Mat 24:23-28, 37-41)

20 Ioxe, no voxo vile, la ta Palisaio mitaliʹisou Iesu lexe saxisaxilaʹu noxou Lataua
uneʹe talu? La sou Iesu mukolinu taliʹi noxiʹa aloxo ʹo, “Saxisaxilaʹu noxou Lataua ne
uxali loxo mii e nenge tamaisou no anu ienge uasi.

✡ **17:3:** Mat 18:15 ✡ **17:6:** Mat 17:20; 21:21 ✡ **17:13:** Liv 13:45-46 ✡ **17:14:** Liv 14:2-3; Mat 8:3-4

21 Mo umomomo sou ta mitema ivikala lexe, ‘Anu ˈa lai ˈo.’ mo ivikala lexe, ‘Anu ˈa
ˈolele.’ uasi. Xo ngamaisou, Lataua Anu ˈa usasaxilaˈinge ne.”
22 Mukalu, la muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo, “Ngemasaxa lexe ngamaisou
Itema ˈOlu no anu voxo vilesisi ˈo, ia voxo sou umomomo sou ngamaisou la uasi, a
unaneˈe.
23 ✡Ia ta mitema ivikalangengi lexe, ‘Anu ˈa ˈolele.’ mo ivikala lexe, ‘Anu ˈa lai ˈo.’ Ia
mamu sou ngalomuxaˈa mo ngamulineˈi.
24 Xo voxo noxou Itema ˈOlu ne, uxali loxo leleˈe ulami e ukaasou opo loxotolo
ukalusi.
25 Ia tei no anu, la Anu utavulenu tuˈutuˈumaxu tapiena mo ta mitema vaimomo ˈo
ixiu tumaliˈa noxou.
26 Mii maˈia ane uxali no xovo ane ne, anu iou vilesisi aloxo no anu voxo noxou Noa.
27 No anu voxo ane ne, la ta mitema iˈaniˈani mo iie mo itataulaˈixaˈa ngatongatoˈo
mulai muxali no voxo ane Noa muˈunalai no anu lasipi tatila. Io alipaa toxoxaˈa muxali
mole muˈuoˈuosiˈa mikalu avile.
28 ✡Mo anu iou vilesisi aloxo no anu voxo noxou Loti kalumo. No anu voxo ane ne,
la ta mitema iˈaniˈani mo iie mo ilotolotonu mimii mo imomolo mimii sou ta mitema
iloto noxiˈa mo itotou laˈilali xe itutulusou tatani.
29 Ia no anu voxo ane Loti mulutu muˈumesou tuala ne Sodomu, la navu ilou lavoˈo
axeaxexaxu mulapalapau molu no opo loxotolo muluˈe muˈelaxaˈa mikalu avile.
30 Voxo ane Itema ˈOlu uxali ne, anu iou vilesisi kalumo aloxo ne.
31 ✡No anu voxo ane ne, la umomomo sou mitema ane uxolu teitexi no tani laxaˈu
ne, ulivu uluˈe no taasou sou utaxusou miumiu la uasi. Xe anu aloxo nesi, la itema ane
mulai no xaixu ne, ulivu uneˈe no taasou sou unoˈu mii vile la uasi.
32 ✡Ngaxavutalane Loti semau.
33 ✡Lexe itema ane tanuxu maulixu sou lia ˈo, la anu uxovulaunu mauli ane kaluxu
uasi, xe itema ane uxovaunu maulixu sou lia ˈo, la anu unoˈu mauli ane kaluxu uasi.
34 Eni avikalangengi lexe no anu ˈolovoxo ane ne, la ta mitema tamei iai ipita no luu
vile, ia ta angelo inoˈu vile ulai io vile usuˈa uai ne.
35-36 Mo ta sema ta tamei iˈulaluu laˈilali, la ta angelo ineˈe inoˈe vile, io vile isuˈa
ixolu ne.”
37 Xe ta molomolo noxou milomusou aloxo ne, la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Tila, mii ane
ne, uxali ˈa neˈei?”
La Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “No anu xalee lia ane vasimeˈa ta mitema misoisoli
utaˈolu no anu, la ta suluvi nenu ineˈe ipita sou iˈiˈa ta mitema e misoisoli ne.”

18

Vaikala Tovolaˈisie Sema Vaalu Vile Milinga Pekiaˈu Noxou Itema sou Uilevinu Vaivaikala

1 ✡Ioxe iliˈi, la Iesu muvikalaneˈi ta molomolo noxou no anu vaikala tovolaˈi vile sou
ulosieixaˈa lexe ikilaka utotomu, io isuanu ˈilixo sou lakilaka uasi.
2 La sou Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “No anu tuala vile, la mitema sou itilovosou
vaivaikala vile a muxolu ne. Ia anu ulavusou umamaˈu noxou Lataua mo uxavuta-
laneˈi ta mitema uasi.
3 Mo sema vaalu vile ane a mixolu no tuala ane ne kalumo. Ia ane ineˈe utotomu
noxou itema sou utilovosou vaivaikala ne sou ilinga noxou lexe, ‘Nasuˈulileli no anu
vaivaikala ane uluaxeni utulusilo no anu.’
4 Ane mineˈe milinga noxou alaxu tavuˈalo mukalu tei, la anu ulomuxe uasi. Ia iliˈi,
la tanu muvikala aloxo ˈo, ‘Eni ne, amamaˈu noxou Lataua uasi mo axavutalaneˈi ta
mitema uasi,

✡ **17:23:** Mak 13:21; Luk 21:8 ✡ **17:28:** Tav 18:20; 19:25 ✡ **17:31:** Mat 24:17-18 ✡ **17:32:** Tav 19:17, 26
✡ **17:33:** Luk 9:24 ✡ **18:1:** Kol 4:2; 1Te 5:17

5 ia xo sema vaalu ano ʼo imoloʼinasilo utotomu ʼo, la eni asuʼuline no anu vaivaikala
ane uluaie utulusie no anu. Mo sou mamu sou ane ineʼe utotomu sou itotosaleli.’ ”
6 La Anu musolo vaikala aloxo ʼo, “Ngalomusou mii maʼia ane itema masua sou
utilovosou vaivaikala mulemolu.
7 La sou loxovaa, ta mitema ane Lataua musosovosiʼa lexe ta naʼu itama noxou no
voxovoxo utotomu, la Anu umomomo sou usuʼulineʼi no anu vaivaikala ane ta uluaiʼa
itulusiʼa no anu uasi? Mo anu uʼoxolooxaʼa, io usuʼulineʼi uasi?
8 Eni avikalangengi aloxo ʼo. Lataua usuʼulineʼi no anu vaivaikala paleasi. Ia
loxovaa, Itema ʼOlu uneʼe, la umomomo sou Anu umaisiʼa ta mitema no lialia ʼo
imuxamuxaxu taneʼi noxou Lataua? Uasi.”

Vaikala Tovolaʼisiʼa Palisaio Ilou Itema sou Utaxusou Lamoli

9 Ta mitema moseʼi mixavutala lexe aneʼi mimulinu lapuloto noxou Mosesi, la sou
aneʼi ta mitema ta laixe, io iluʼelailixaʼa ta mitema moʼsei sou ixavutala lexe aneʼi ta
laixe uasi. La sou Iesu muvikalaneʼi no anu vaikala tovolaʼi vile aloxo ʼo,
10 “Ta mitema tamei milai no tani tila noxou Lataua sou ilinga. Vile noxiʼa ilou ne,
anu Palisaio xe vile ne anu itema sou utaxusou lamoli.
11 Io, ilou milai, la Palisaio mutulu sou mukilakasou no tanu aloxo ʼo, ‘Lataua, eni
alemo laixe ulai noxine xo eni loxo ta mitema moʼsei ane ipakali mo iʼoxonu ʼiliʼilixo
masumasua mo isusu no anu taulaʼi xe loxo itema ane sou utaxusou lamoli e utulu no
paʼumelo ʼo uasi.
12 ✡Ia eni amitema sou alavusou apelemu alaxu tamei no anu voxo taʼuve mo
muxatele tamei mo alavusou avelunu mimii ukalusi noxilo sou aitinu mavulovexasou
ulai noxine.’
13 ✡Ia itema sou utaxusou lamoli ne, mutulu vaʼaxu noxou Palisaio mo iou utelo no
opo loxotolo uasi. Ia mutangatulu sou muʼotuʼotunu lutunu, io muvikala lexe, ‘Lataua,
tanenixo xo eni itema sou ʼiliʼilixo masumasua.’
14 ✡La sou avikalangengi lexe itema ane sou utaxusou lamoli ne mulivu no tani, la
Lataua mumoxoʼu lexe anu itema mulapu. Ia Palisaio ne aloxo ne uasi. Xo ta mitema
tavuʼalo aneʼi ane iʼitinu ualasiʼa ne, la Lataua uluʼelailixaʼa, xe aneʼi ane iluʼelailixaʼa,
la Lataua uʼitinu ualasiʼa.”

Mineʼeneʼi ta Molomolo Noxou Iesu

15 Iesu muvikaleneʼi aloxo ne xe mukalu, la ta mitema mineʼeneʼi ta ʼiliʼa ta keakea
noxou sou lexe Iesu umulaxu avolu noxiʼa sou ualusiʼa. Xe ta molomolo noxou
mimaisiʼa aloxo ne, la mikaitoloneʼi.
16 Ia Iesu muʼaviliʼa ta molomolo ta kitukituʼa mineʼe noxou, io muvikaleneʼi ta
molomolo noxou aloxo ʼo, “Ngaxexesiʼa ta molomolo ta kitukituʼa nesi mo ineʼe
noxilo. Io ngaʼapixaʼa uasi. Xo ta mitema ane loxo ta molomolo ta kitukituʼa ʼo, aneʼi
imomomo sou ixolu no anu saxisaxilaʼu noxou Lataua.
17 ✡Eni avikalangengi manina musuku aloxo ʼo. Itema vile umasaxa sou uxali loxo
ta molomolo ta kitukituʼa ʼo uasi, la umomomo sou Lataua usaxilaʼu uasi.”

Tila sou Lalotu Noxiʼa ta Iutaia E Anu Itema sou Lavuluti
(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 ✡Tila vile sou lalotu noxiʼa ta Iutaia mutaliʼisou Iesu aloxo ʼo, “Itema laixe sou
ulosixe lavulavu, mii maʼia ane lexe eni aʼoxonu la sou eni anoʼu mauli ane kaluxu
uasi no anu?”
19 Xe Iesu muavuti la mukolinu aloxo ʼo, “Tavaʼu loxovaa ane nini nemoxoʼilo lexe
eni laixe ʼo? Itema vile laixe uasi, ia Lataua Anusisi.
20 ✡Nini nelavu no anu lapuloto noxou Mosesi e muvikala lexe, ‘Ngingi ane ngetaulaʼi,
la ngasusunoxu taulaʼingenge uasi. Mo mamu sou ngavau itema vile usoli. Mo mamu
sou ngapakali. Mo mamu sou ngakalavoinu itema vile vitanisi sou ngavikala lexe
manina teitexi. Xe ngatoxoneʼi ta maminge iloʼa ta neninge.’ ”

✡ **18:12:** Ais 58:1-4; Mat 23:23 ✡ **18:13:** Lex 51:1 ✡ **18:14:** Mat 23:12 ✡ **18:17:** Mat 18:3 ✡ **18:18:** Luk 10:25
✡ **18:20:** Mul 20:12-16; Lap 5:16-20

21 Xe anu muavuti, la muvikalanu Iesu aloxo ʼo, “Lapuloto ane ne, eni emulinu no
mine eni molomoloxo mo muneʼe mutalo vaimomo ʼo.”
22 Xe Iesu mulomu noxou aloxo ne, la sou muvikalanu lexe, “Mii vilesisi a naʼoxo uao.
Nalai mo nanoʼu lavulavulutimeni ukalusi mo ta mitema ilotonu, xe nanoʼu lamolisou
la sou naitiʼa aneʼi ane iʼa mimii uasi. Xe nini naʼoxo aloxo ne, la sou mimii lailaixe
ane uai teitexi no opo loxotolo ne, nini naʼanini. Ia naneʼe mo namulileli.”
23 Xe itema ne mulomusou vaikala noxou aloxo ne, la iou mupalulu. Xo anu
mulavusou lexe anu lavulavulutiu tavuʼalo misevile.
24 Iesu mumaisou itema ne la muvikalanu aloxo ʼo, “Ta mitema ane lavulutiiʼa
tavuʼalo musuku ne, anu pekiaʼu musuku noxiʼa sou iʼunalai no anu saxisaxilaʼu
noxou Lataua!
25 Manina lexe anu seʼisisi sou kameli vile uʼunalai no anu umo vile taxanu, ia
itema ane lavulutiu piena musuku ne, anu pekiaʼu misevile noxou sou uʼunalai no
anu saxisaxilaʼu noxou Lataua.”
26 Xe aneʼi ane milomusou vaikala noxou aloxo ne, la aneʼi mitaliʼisou Iesu aloxo ʼo,
“La sou ʼenaʼei ane sou unoʼu mauli ane kaluxu uasi ne?”
27 La Iesu mukolineʼi aloxo ʼo, “Mii maʼia ane ta mitema imomomo sou iʼoxonu uasi
ne, Lataua umomomo sou uʼoxonu.”
28 Xe Pita muavuti la muvikalanu aloxo ʼo, “Nexi texiu tumalixeu mimii latala noxixe
ne mukalu, ia teneʼe ʼo sou temulineni!”
29 Xe Iesu muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Eni avikalangengi manina musuku
aloxo ʼo. Lexe itema vile uʼumesou taasou mo semau mo ta vimovimou mo momu ilee
nenu xe ta ʼoluʼolu sou lexe uʼitalonu maulixu ulai noxou Lataua sou usaxilaʼu,
30 la anu unoʼu mimii tavuʼalo uuaulixu mimii ane anu muʼumesou tei no mine anu
uxolu no lia ʼo xe iliʼi no mine anu usoli, la unoʼu mauli ane kaluxu uasi.”

Iesu Mutotokalasou Soli Noxou Alaxu Tatalusou
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 ✡Ioxe, Iesu muvikalaneʼi aloxo ne xe mukalu, la munoʼa ta molomolo noxou
mavulovexa mo muluʼe no lia tamei mineʼe ʼalai noxou sou muvikalaneʼi aloxo ʼo,
“Nenge nengeʼa sou tanuna ne Ielusalemu ʼo, mo sou mimii latala ane ta mitema sou
palomatana mikaukavunusou Itema ʼOlu ne, uxali manina.
32 ✡La sou ta mitema inoʼu sou iʼitalonu ulai no avoʼa ta mitema aneʼi ane ilavusou
Lataua uasi, sou imolovilaʼisou mo ikekeiou mo ituvesou xe ipuapuasou mo ivau usoli.
33 Uai no anu lulu voxo tamei xe tatalusou, la Anu utulu.”
34 ✡Ia ta molomolo noxou ilamana no anu mimii ane Iesu mulemolu ne uasi. Xo
laaxu ne mutalume noxiʼa, la sou aneʼi ilavusou mii maʼia ane Anu ulelemolu ne uasi.

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Iou Seleveenu
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Ioxe, Iesu iloʼa ta molomolo noxou milai mixali ʼalai ne Ieriko, la itema vile iou
seleveenu a muxoxolu no voteʼi paʼumolu ne. Anu uxoxolu ne sou ulingalinga mimii
noxiʼa ta mitema.
36 No voxo ane ne, anu mulomusiʼa ta mitema tavuʼalo imuamuaʼi ineneʼe, la
mutaliʼisiʼa aloxo ʼo, “Mii maʼia ane, uxaxali ne?”
37 La aneʼi mikolinu aloxo ʼo, “Iesu sie Naseleti Anu a uneʼe ulai ne.”
38 La anu muʼava mulai noxou Iesu aloxo ʼo, “Iesu, nini Deviti ʼilusunu, nini
tanenixo!”
39 Ia aneʼi ane miulaxunu Iesu ne mikaitolonu, la mivikalanu lexe anu uxolu tasiau,
ia anu ulomuxaʼa uasi, anu muʼava muʼoki mulai noxou Iesusi aloxo ʼo, “Deviti
ʼilisunu, nini tanenixo.”
40 Xe Iesu mulomu aloxo ne, la sou mutulu sou muvikalaneʼi lexe ineʼenu itema ne
noxou. Xe mineʼe mixalixu ʼalai noxou, la Iesu mutaliʼisou aloxo ʼo,
41 “Nini nemasaxailo lexe eni aʼoxonu mii maʼia noxine ne?”

✡ **18:31:** Luk 24:44 ✡ **18:32:** Luk 9:22, 44 ✡ **18:34:** Mak 9:32

La anu mukolinu aloxo ʼo, “Tila, emasaxa lexe ieli ukala mo amalei laixe.”
42 La sou Iesu muvikalanu aloxo ʼo, “Eni emasaxa lexe nini ieni ukala mo namalei
laixe. Xo nini nemuxaxu taneni noxilo, la sou ieni mukala.”
43 Alaxu vilesisi ʼo, la iou mukala sou mumalei, la sou anu muʼiti Lataua ualasou mo
mumulinu Iesu. Xe ta mitema mukalusi ne mimaisou, la aneʼi kalumo miʼitinu Lataua
ualasou.

19

Iesu Muʼavalou Sakiasi

1 Ioxe, Iesu muʼunalai no tuala ne Ieriko, la mulai a vile sou lexe ulai ne Ielusalemu.
2 La itema vile a muxolu no tuala ne, ualasou lexe Sakiasi. Anu tila noxiʼa ta mitema
sou itaxusou lamoli, xe anu itema sou lavuluti tavuʼalo.
3 Ia mumasaxa lexe umaisou Iesu ne lexe Anu itema maʼia. Ia umomomo sou
umaisou uasi. Xo anu aii ataxu xe ta mitema tapiena musuku mitaluxu.
4 La sou anu muiave muuli no anu voteʼi ane Iesu uneneʼe no anu, la mutelai no ovu
lovo vile sou lexe umaisou Iesu no mine anu uneʼe.
5 Ioxe, Iesu muneʼe xe muxali no lia no ovu tavaʼu, la Anu iou mutelo xe mumaisou
Sakiasi no anu ovu ne, la sou muvikalanu lexe, “Sakiasi, napalea naluʼe no lia. Xo
vaimomo ʼo, eni alai avile sou axolu no tani noxinesi.”
6 La sou anu mupalea muluʼe no lia sou muʼosasou Iesu sou mulailixu no taasou.
7 ✡Ta mitema mukalusi ne, mimaisou aloxo ne, la miavuti sou mimunumunuxu
aloxo ʼo, “Ngamaisou, Anu a mulai muxolu sou uʼani no tani noxou itema sou ʼiliʼilixo
masumasua.”
8 ✡Ia Sakiasi muavuti, la mutulu sou muvikalanu Tila aloxo ʼo, “Tila nalomu noxilo.
Eni akalipalanu mimii noxilo ukalusi mo avelu xalee vilesiʼa ta mitema ane iʼa lavuluti
uasi. Mo lexe eni eʼoxo loloxu itema vile sou epakalinu miu vile, la eni akolinu miu ne
alaxu tamiʼa.”
9 ✡La Iesu muvikalanu aloxo ʼo, “Vaimomo ʼo, Lataua mupamaulineʼi ta tema tani
ane ʼo. Xo itema ane ʼo ne kalumo anu Avalaamu ʼilusunu vile.
10 ✡Xo Itema ʼOlu ne muluʼe no lialia ʼo sou ukamulineʼi ta mitema, xe upamaulineʼi
aneʼi ane mixovulau.”

Vaikala Tovolaʼisou Mina Mavulovexa*
(Mat 25:14-30)

11 Aneʼi ixolu sou ilolomu noxou, la Anu muvikalaneʼi no anu vaikala tovolaʼi vile.
Xo anu muxali ʼalai ne Ielusalemu loxo ne, la ta mitema mixavutala lexe imaisou
saxisaxilaʼu noxou Lataua no ieʼi paleasi.
12 La sou Anu muvikala aloxo ʼo, “Itema tila vile mulutu sou mulai no tuala vile no
paxa, sou lexe isosovosou sou uxali tatananu tuala, ka io sou ulivu uneʼe.
13 La sou anu muʼavaliʼa ta mitema sou xaixai noxou mavulovexa mineʼe noxou sou
muvelunu lamoli e ilemolu lexe Mina ne vilevilesi momoxaʼa. Io muvikalaneʼi aloxo
ʼo, ‘Ngaxaxaisou lamoli ano ʼo utalo no anu voxo ane eni alivu aneʼe.’
14 Ia ta tema tualasou imasaxau uasisi manina, la sou misosovosiʼa ta mitema seʼi
sou mipalusiʼa mimulinu sou mivikalaneʼi ta mitema no tuala ane anu mulai no anu
ne aloxo ʼo, ‘Nexi tamasaxau itema ane ne sou uxali tatananu tualasixe uasi.’
15 Ia aneʼi misosovosou sou muxali tatana tuala mukalu, la mulivu muneʼe no
tualasou. Muxali no tualasou, la mukala anaxuiʼa ta mitema sou xaixai noxou ane anu
muvelunu lamoliu noxiʼa, mo sou ulavu lexe aneʼi mixaxaisou mo mixalisou xolanu
taʼei mukalu.
16 Vile noxiʼa muneʼe noxou tei la muvikalanu aloxo ʼo, ‘Tila, Mina noxine vile ane
nini nelosilo ne, muxalixu xolanu Mina mavulovexa la.’
17 ✡La tila noxou muvikalanu aloxo ʼo, ‘Itema laixe sou xaixai noxilo, nini nexaxai

✡ **19:7:** Luk 15:2 ✡ **19:8:** Mul 22:1; Iti 5:6-7 ✡ **19:9:** Luk 13:16; Apo 16:31 ✡ **19:10:** Luk 15:4; Ioa 3:17; 1Ti 1:15
* **19:10:** Mina ne, lamoli noxiʼa ta Iutaia sosovosou loxo Denalia itemaxu taʼuve. ✡ **19:17:** Luk 16:10

laixe musuku. Xo nini nexaxai laixe no anu mii se ane kituʹa ʹo, la eni amuxaxene sou nasaxilaʹu tuala mavulovexa.’
18 Xe iliʹi, la ane tameisiʹa muneʹe sou muvikalanu aloxo ʹo, ‘Tila, Mina noxine vile ane nini nelosilo ne, muxalixu xolanu Mina taʹuve la.’
19 La tila noxou muvikalanu aloxo ʹo, ‘Eni amulaxene sou nini nasaxilaʹu tuala taʹuve.’
20 Xe iliʹi, la ane tatalusiʹa muneʹe la muvikalanu aloxo ʹo, ‘Tila, Mina noxine vile ane nini nelosilo ne, anu ʹa. Eni ekuponu mo etalumeu muaisi.
21 Xo nini namitema sou xaixai pekiaʹu. Mo nini nalavusou naʹumenu mimii ane nini namulaxu uasi xe nalavusou naluvunu xai temanu ane nini natounu uasi. La sou eni eʹumolu laxuneni.’
22 La tila noxou muvikalanu aloxo ʹo, ‘Nini namitema sou xaixai masua manina noxilo, la sou eni alosine navunavu aloxo nini nelemolu ne. Xo nini nelavu lexe eni amitema sou xaixai pekiaʹu mo eni alavusou aʹumenu mimii ane eni amulaxu uasi xe alavusou aluvunu xai temanu ane eni atounu uasi.
23 Ia tavaʹu loxovaa, la sou nini namulaxu lamolixeni no anu taasou lamoli, mo sou eni alivu aneʹe la anoʹu ilou xolanu ua?’
24 Mukalu, la sou anu muvikalaneʹi aneʹi ane itulutulu no paʹumolu aloxo ʹo, ‘Ngaʹumenu Mina vilesisi ane noxou ne, mo ngalosou itema ane muxalixu Mina mavulovexa.’
25 La aneʹi mivikalanu aloxo ʹo, ‘Tila, anu ne munoʹu Mina mavulovexa mukalu!’
26 ✡La sou anu muvikalaneʹi aloxo ʹo, ‘Eni avikalangengi aloxo ʹo. Ta mitema ane minoʹu mimii seʹi ne, la Lataua ulosiʹa moseʹi la, xe aneʹi ane inoʹu mii sevile kituʹasi, la Lataua uxexeenu avile.
27 Ia aneʹi ta uluaxeni ane imasaxa lexe eni axali tatananu tuala noxiʹa uasi ne, nganoʹa ineʹe noxilo mo ngaveʹa isolisoli no talaxo ʹo.’ ”

Iesu Muʹunalai ne Ielusalemu
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Ioa 12:12-19)

28 Iesu muvikala aloxo ne mukalu, la Anu muavuti sou mulutu muvaxa ne Ielusalemu.
29 Xe muxali ʹalai no tuala ne Vetepaxe ilee Vetania e ʹalai no laxaʹilu vile ilemo lexe Olivu, la mupalusiʹa ta molomolo tamei noxou mo muvikalaneʹi aloxo ʹo,
30 “Ngongou ngalai no tuala e no laxungengi ne, xe ngaʹunalai, la ngamaisou donki ʹilie mulu vile ane mitalisou ka misakiinu mo a ututulu ne. Donki ne, evile utelo mo uxolu no anu uao. Ia ngongou ngalulusou mo nganoʹu uneʹe noxilo.
31 Lexe ngongou ngalulusou, io lexe itema vile utaliʹisinge ngongou lexe, ‘Loxovaa ane ngingi ngongou ngalulusou donki ne?’ la ngongou ngakolinu lexe, ‘Tila noxixe mumasaxau sou uʹoxonu xaixai no anu.’ ”
32 Aneʹi tamei ane Iesu mupalusiʹa miuli ne, milai mixali. La mixalisou mimii ane Iesu mulemo noxiʹa ne muʹisalilisi.
33 Xe no mine aneʹi ilou ilulusou donki ʹilie mulu ne, la ta moosou mitaliʹisiʹa aloxo ʹo, “Loxovaa ane ngingi ngongou ngalulusou donki ʹilie ne?”
34 La aneʹi ilou mikolineʹi aloxo ʹo, “Tila noxixe mumasaxau sou uʹoxonu xaixai no anu.”
35 Ilou minoʹu xe milai mixalixu noxou Iesu, la sou aneʹi ilou minoʹu ʹalaʹalasou vasimeʹa veveveeni ne sou mixavulalanu vaxa no latanu donki ne, ka sou Iesu mutelo mutalupexa no anu.
36 Xe mulutu mulai, la ta mitema mixavulalanu ʹalaʹalasou vasimeʹa veveveeni ne no voteʹi.
37 Anu muneʹe xe muxali ʹalai no voteʹi molu no laxaʹilu ne Olivu mulue, la ta molomolo noxou tavuʹalo mipita sou misoko miʹosa mo miʹavaʹava sou miʹitinu Lataua ualasou, xo taneʹi mumulinu xavi no ʹa sosovo tavuʹalo ane anu muʹoxonu no ieʹi.

✡ **19:26:** Mat 13:12; Luk 8:18

38 ✡La ane'i mi'ava'ava aloxo 'o,
"Lataua ualusou tatananu tuala ane IAUE mupalusou mo a unene'e 'o.
Mo ta'itinu Lataua ualasou teiteixi manina,
xo Anu mulosinge opo se'isisi molu no opo loxotolo mune'e noxinge no lia 'o."
39 Ia ta Palisaio mose'i no taiine'i ta mitema tavu'alo ne, mivikalanu Iesu aloxo 'o,
"Itema sou ulosixe lavulavu, nakaitolone'i ta molomolo noxine."
40 La Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni avikalangengi lexe ane'i ixolu tasia'usi, la lavolavo'o 'o molu uavuti sou u'ava'ava."
41 Iesu mune'e muxali 'alai ne Ielusalemu xe mumaisou tuala tila ane ne, la mutamasi'a ta mitema ane mixolu no anu ne.
42 La muvikala aloxo 'o, "Ngingi, laixe lexe vaimomo 'o ngingi ngalavusou mii ma'ia ane ulosinge opo se'isisi, ia mii ane ne anu mutalume mo ngingi ngamomomo sou ngamaisou uasi.
43 Ia ili'i no anu voxo vile, la ta uluamengi ine'e ivimelungenge mo ixalilingenge sou ialivulangengi avile.
44 ✡Ane'i ialivulangengi, la ipalepeipeingengi ngongi'a ta 'ilinge ane ngexolu no nano ne. Mo umomomo sou ane'i imalanixu lavo'o vile uai no latanu vile uasi, xo ngingi ngatongonu voxo ane Lataua mune'e noxinge o uasi."

Iesu Mukusai'a ta Mitema no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua (Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Ioa 2:13-22)

45 Ili'i, la Anu mu'unalai no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, la musoko sou mukusai'a ta mitema e mitata'olu mimii sou ta mitema ilotonu.
46 ✡La muvikalane'i aloxo 'o, "Ane'i mikaukavu no nano no Lavuku Tavuna teinu aloxo 'o. 'Taasilo ne, ilemo lexe anu taasou lakilaka ulai noxou Lataua,' ia ngingi nge'oxo muxali loxo taasi'a ta mitema sou pakali sou italume no anu."
47 ✡No voxovoxo utotomu, la Iesu ulosieixa'a ta mitema lavulavu no anu vaikala noxou Lataua no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. Ia ta tatila noxi'a ta aili'i mo ta mitema sou lapuloto ilo'a ta tatila noxi'a ta Iutaia e mixolu no nano no taiine'i ta mitema, itovo lexe ivau.
48 Ia ane'i ixalisou vote'i vile sou ivau no anu uasi. Xo ta mitema tavu'alo mukalusi ne, ane'i mimasaxa manina sou ilomusou vaikala noxou Iesu.

20

Ane'i Mitali'isou Iesu Lexe 'Ena'ei Mulosou Xavi ne (Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 No voxo vile, la Iesu mulolosi'a ta mitema lavulavu no anu vaikala noxou Lataua mo mua'aloxu a'alo laixe noxou no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. La ta tatilasi'a ta aili'i mo ta mitema sou lapuloto ilo'a ta tatila noxi'a ta Iutaia mipita mine'e noxou Iesu,
2 sou mitali'isou aloxo 'o, "Navikalanexi lexe xavi ma'ia ane muxolu noxine ne, la sou nini na'oxo'oxonu mimii ane ne no anu 'o? Mo 'ena'ei mulosine xavi ane ne?"
3 La sou Anu mukoline'i aloxo 'o, "Eni kalumo atali'isingexu tali'i vile. Ngavikalaleli.
4 Ioanesi, anu itema sou u'ulosi'a ta mitema 'o ne, anu molu no opo loxotolo? Uasi, anu molu noxi'a ta mitema?"
5 La sou ane'i mivikalane'i ngatongato'o aloxo 'o, "Maasi, xe nenge tavikala lexe anu molu no opo loxotolo, la Anu utali'isinge lexe, 'Ia loxovaa, la sou ngingi ngamuxamuxaxu tangengi noxou uasi 'o?'
6 Xe nenge tavikala lexe anu molu noxi'a ta mitema, la ta mitema tavu'alo 'o ivenge no anu lavo'o, xo ane'i milavusi lexe Ioanesi ne, anu itema vile sou palomatana."
7 La sou ane'i mikolinu aloxo 'o, "Nexi talavusou lexe anu molu ne'ei uasi."

✡ **19:38:** Lex 118:26; Luk 2:14 ✡ **19:44:** Luk 21:6 ✡ **19:46:** Ais 56:7; Iel 7:11 ✡ **19:47:** Luk 21:37

8 La Iesu muvikalane'i lexe, “Eni kalumo apala'alixu xavi ma'ia ane eni a'oxo'oxonu
mimii ane ne no anu 'o uasi.”

Vaikala Tovola'isi'a ta Mitema Ane Isaxila'u Xaisou Ovu Uaini
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 ✡Muvikalane'i aloxo ne xe mukalu, la musolonu vaikala noxou no anu vaikala
tavola'i vile aloxo 'o, “Itema vile mutounu xaisou ovu uaini vile. Xe mukalu, la
mu'italonu xai ane ne no avo'a ta mitema se'i sou ane'i ixaxaisou ia anu mulutu sou
mulai no tuala vile no paxa sou lexe anu uxolu maxuveeni manina.
10 Ioxe no anu voxo ane sou xaisou ovu uaini ne temanu xe momoxo sou i'elexu,
la anu mupalusou itema sou xaixai noxou vile mulai noxi'a ta mitema ane misaxila'u
xai ne, sou lexe uno'u temanu se'i noxi'a. Ia ane'i mivau mukalu, la mipalusou mulivu
vitanisi.
11 Xe anu muavuti, la mupalusou itema sou xaixai noxou vile sou mulai la. Ia ane'i
mivau kalumo, mo mipamaelanu manina, ka mipalusou mulivu vitanisi la.
12 Xe anu muavuti, la mupalusou tatalusi'a la, sou mulai. Ia ane'i mivau mo
siasialuxu, ka misu'a mulai no ale no xai.
13 Mi'oxone'i aloxo ne, la sou moosou xai ne muvikala aloxo 'o, ‘Eni a'oxonu mii
ma'ia la? Ioxe, eni apalusou 'alixeni e emasaxau misevile 'o ulai noxi'a, la mane ane'i
itoxonusi.’
14 Ia ta mitema e ixaxai no xai ne mimaisou moosou xai 'olu ne, la mivikalane'i
ngatongato'o aloxo 'o, ‘Itema ane 'o ne, ulai ili'i la ualasou utelo no anu momu xaixu
'o ane. Ngane'e mo nenge'a tava'u mo usoli, mo sou ulai li'i la nenge ualasinge utelo
no anu xai ano 'o.’
15 La sou ane'i misu'anu mulai no ale no vimelusou xai mo mivau musoli.
Ioxe, ili'i la sou moosou xai ne, anu u'oxonu mii ma'ia noxi'a ta mitema ane ne?
16 Anu molu ulutu une'e ka uve'ave'a ta mitema ane ne isoisoli ukalusi, io sou anu
u'italonu xai ane ne ulai noxi'a ta mitema se'i va'axu li.”
Ta mitema milomusou aloxo ne, la mivikala lexe, “Mamu sou mii ane loxo ne uxali.”
17 Xe Iesu muavuti la mumatakisi'a, io mutali'isi'a aloxo 'o, “Ngingi ngelavusou
vaikala ane mikaukavunu no nano no Lavuku Tavuna teinu 'o laaxu? Muvikala aloxo
'o,
‘Lavo'o e ta mitema sou itulusou tani misu'anu ne,
anu muxali lavo'o vile laixe manina sou utetelisou tani.’
18 ✡Ta mitema latala ukalusi ane ilapau xe ituvu no anu lavo'o ane ne, la imamulo
manina. Xe lavo'o ane ne, ulapau utuvu noxou itema vile, la umutanu avile.”
19 Ta mitema sou lapuloto ilo'a ta tatilasi'a ta aili'i mikamulinu vote'i sou lexe
itetelisou avile no anu, xo ane'i milavu lexe Anu muvikala tovola'i ne mu'isalili
noxi'asi. Ia ane'i mimama'u noxi'a ta mitema tavu'alo ne, la sou itetelisou Iesu uasi.

Tali'isou Talea Lamoli Ulai Noxou Kaisari
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 ✡Ioxe, ane'i ikakamuli vote'i vile sou itetelisou Iesu no anu, la sou ane'i mipalusi'a
ta mitema mose'i sou itovotovole Iesu, io ane'i mikalavoi lexe ane'i ne ta mitema ta
laixe. Ane'i mimasaxa lexe ilomusou Iesu ulemolu mii vile ususu, la sou ane'i itetelisou
mo i'italonu no avolu itema anu ane mutetelisou xavi sou usaxila'u tuala.
21 La sou ane'i mitali'isou Iesu aloxo 'o, “Itema sou ulosixe lavulavu, nexi telavu lexe
nini navivikala mo nalosiexixu mii ma'ia ane mulapu, io nini naxavutala ualasi'a ta
mitema uasi, ia nini nalavusou nalosiexixu vote'i laixe noxou Lataua no anu vaikala
manina noxou.
22 Io, loxovaa, anu laixe lexe nenge talea lamoli ulai noxou Kaisari?”
23 La Iesu mulavusou kalakalavoi noxi'a, la mutali'isi'a aloxo 'o,
24 “Ngano'u Denalia vile une'e mo amaisou. 'Ena'ei kisou mo ualasou ane muxolu
no anu lamoli 'o?”

✡ **20:9:** Ais 5:1 ✡ **20:18:** Ais 8:14-15 ✡ **20:20:** Luk 11:54

25 La ane'i mikolinu lexe, “Kaisari noxou.”
Xe Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo, “Mii ane noxou Kaisari, la ngalivunoxu ulai noxou Kaisari, xe mii ane noxou Lataua, la ngalivunoxu ulai noxou Lataua.”
26 Aloxo ne, la sou ane'i imomomo sou ixalisou susu vile no anu vaikala noxou no ie'i ta mitema sou itetelisou no anu uasi. Ia ane'i mikuluke no anu vaikala lakolisou molu noxou, la mixolu tasia'uxa'a avile.

Tali'i Noxi'a ta Sadokaio
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Xe ili'i, la ta Sadokaio mose'i mine'e mixali noxou Iesu sou mitali'isou. Xo ane'i xavutalai'a lexe ta mitema isoli, io ulai ili'i la umomomo sou imauli la uasi.
28 ✡Ioxe, la sou ane'i mitali'isou Iesu aloxo 'o, “Itema sou ulosixe lavulavu, vaikala muai no anu kaukavu noxou Mosesi mune'e noxixe aloxo 'o. ‘Lexe itema vile utaula'i xe ili'i la usoli. Ia upalane'i ta 'olu noxie semau ne uasi, la laixe lexe vimou kokope u'uluxe vimou vaaluu ne, mo sou upalane'i vimou ta 'olu noxie.’
29 Ioxe, no voxo vile, la itema vile ta 'olu muxatele tamei ixoxolu. Ilo'a mixoxolu, la ane aili'isi'a ne mutaula'i, xe ili'i la musoli. Ia upalane'i ta 'olu noxie semau ne uasi.
30 Xe vimo'a ane tameisi'a ne muavuti, la mu'uluxe sema vaalu ne. Ia anu kalumo musoli, ia upalane'i ta 'olu noxie uasi.
31 Mo vimo'a tatalusi'a kalumo ne aloxo nesi. Anu aloxo nesi, mole ane'i muxatele tamei mukalusi ne, miuluxe sema vilesisi ne, ia vile noxi'a upalaa 'olu vile noxie uasi.
32 Xe ili'i, la sema ne kalumo misoli.
33 Ioxe, ulai ili'i no anu voxo ane sou ta mitema ane misoisoli itulu sou imauli, la 'ena'ei noxi'a ane'i muxatele tamei ne, semau maninasou, xo loxo ane'i mukalusi ne mi'uluxe sema vilesisi ne?”
34 Xe Iesu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, “Ta mitema sou voxo vaimomo 'o ne, ane'i itaula'ixa'a ngato'o.
35 Ia ta mitema ane Lataua mupelemasaxane'i sou isoli, ia imauli ili'i ne, la ane'i imomomo sou itaula'ixa'a ngato'o la uasi.
36 Mo ane'i imomomo sou isoli la uasi. Ane'i ixali loxo ta angelo. Mo ane'i ixali Lataua ta 'olu, xo Anu mutulusi'a no anu soli mo mimauli.
37 ✡No anu a'alosou ovu mukaakaa, la Mosesi mupala'anixu lexe itema ane musoli ne umauli la. Xo anu mulemolu Tila lexe, ‘Anu Lataua noxou Avalaamu mo noxou Aisaki xe noxou Iakovo.’
38 La sou Tila ne, anu Lataua noxi'a ane'i ane misoisoli uasi, ia Anu noxi'a ane'i ane imauli. Xo ta mitema latala ukalusi ne, ane'i imauli noxou Latauasi.”
39 Mose'i noxi'a ta mitema sou lapuloto milomusou aloxo ne, la mivikala aloxo 'o, “Itema sou ulosixe lavulavu, nini nekoline'i laixe.”
40 Aloxo ne, la sou ane'i itovo sou itali'isou la uasi.

'Ena'ei 'Olu Ane Kalisito 'o?
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Mukalu, la sou Iesu mutali'isi'a aloxo 'o, “Tava'u loxovaa, la sou ane'i ivikala lexe Kalisito ne, Deviti 'ilusunusi?
42 ✡Ia Deviti molu mupala'alixu no anu Lavuku sou Lexe aloxo 'o.
‘IAUE muvikalanu Tila noxilo aloxo 'o.
“Navaisa'ileli no avolo tema
43 ulai utalo no anu voxo ane sou
eni amuxaxa'a ta uluameni no tava'ine laaxu.’ ”
44 Deviti molu mumoxo'u lexe anu Tila noxou. Ia loxovaa, la anu Tila ne, Deviti 'ilusunu la?”
45 Ta mitema tavu'alo ne uao ilolomu sio, la Iesu muvikalane'i ta molomolo noxou aloxo 'o,

✡ **20:28:** Lap 25:5 ✡ **20:37:** Mul 3:6 ✡ **20:42:** Lex 110:1

46 “Ngasaxilaˈinge laixe noxiˈa ta mitema sou lapuloto. Xo aneˈi imasaxa lexe itaanu tokolomoiˈa veveeni, io sou ixixaoxao. Mo imasaxa lexe ta mitema ixalisiˈa no tilovolovo la itoxoneˈi xe isexelaxaˈa. Xe no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia, la imasaxa lexe ixoxolu no anu puloulou ane uuli laixesi. Xe ixalisou laˈilali toxoxaˈa, la imasaxa lexe ixolu no anu puloulou ane uulisi ne kalumo aloxo ne.
47 Xe iavuti, la ikalavoineˈi ta sema ta vaalu sou ikalusou miamiˈa no nano no taasiˈa. Xe ikalavoi sou ilinga veveeni misevile sou lexe ta mitema imaisiˈa. Ta mitema ane loxo ne, ulai iliˈi, la Lataua ulosiˈa navunavu tatila manina.”

21

Sema Vaalu Vile Miˈitalonu Lamoli Mulai Noxou Lataua
(Mak 12:41-44)

1 Iesu muvikalaneˈi mukalu xe iou mutelo, la mumaisiˈa ta mitema sou lavulavuluti piena mineˈe sou miˈitalonu lamoliiˈa sou ulai noxou Lataua no anu taasou lamoli ne.
2 La Anu mumaisie sema vaalu vile kalumo ne ie lamoli se kituˈasi, mineˈe miˈitalonu Leputa* tamei.
3 ✡Xe Iesu mumaisie aloxo ne, la muvikala aloxo ˈo, “Eni avikalangengi manina musuku lexe sema vaalu ane ˈo ne, ie lamoli se kituˈasi, ia lamoli soxu e ane mileanu ne, anu tatila musuku mo muaˈalixu noxiˈa aneˈi ane mileanu ˈo.
4 Xo aneˈi ane latala e mileanu lamoli ne, aneˈi mileanu loxo ne, ia lamoliiˈa pienanu a uai sio. Ia ane sema vaalu ˈo ne, ie mii vile la sou uai uasi. Soxu e minoˈu ne, ane mileanu mulai mukalusi ne. Ia vile uai sou iloto laˈilali no anu la uasi.”

Sosovosou Voxo Kaluxusou
(Mat 24:1-14; Mak 13:1-13)

5 Xe ta molomolo noxou moseˈi mivikalanusou taatani ane muxolu no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua ne aloxo ˈo, “Namaisou taatani ano ˈo ne, mitulusou no anu lavolavoˈo lailaixe mo mitokolomonu no anu mimii lailaixe ane ta mitema milosou Lataua.” Ia Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo,
6 ✡ “Ngingi ngemaisou taatani e lailaixe ˈo, ia ulai iliˈi la lavolavoˈo ano ˈo ne, umomomo sou vile uvoutulo no lataanu menexu vile uasi. Xo tapiena ukalusi ne imamulonu, ka ipeinu uluˈelai no lia.”
7 La aneˈi mitaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe lavulavu, nini navikalanexi lexe, Talu, la mimii ane ne uxali? Xe sosovo maˈia uxali tei sou uvikala lamana noxixe lexe mimii ane ne, anu ˈaso uxali maninasou?”
8 Xe Iesu muavuti, la mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngasaxilaˈinge laixe, xo loxo ˈo io ta mitema ikalavoingengi. Ta mitema tavuˈalo ixali, la imoxoˈu ualasilo, io ivikala lexe, ‘Eni anu ˈa.’ mo ivikala lexe, ‘Voxo kaluxusou anu ˈa uxali.’ Ia ngingi ngalomuxaˈa uasi.
9 No mine ngingi ngalomusou aˈalosiˈa ta mitema iˈotoˈoto mo ngalomusou aˈalosou tuˈutuˈumaxu ane uxali no lialia ˈo, la ngaˈoloˈolo mo ngaˈume mamu. Xo mimii ane ne, anu uxali tei o, ia voxo kaluxusou ne anu a uxali avile ne uasi.”
10 Iesu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Ta mitema sou tuala vile iavuti, la iˈoto noxiˈa ta mitema sou tuala vile ane vaˈaxu. Mo ta mitema noxou tatananu tuala vile iavuti, la iloˈa ta mitema noxou tatananu tuala vile ane vaˈaxu ne iˈoto.
11 Xe no xalexalee tuatuala moseˈi, la uniuni toxoxaˈa ukunikuni mo soli uxali mo pipiena iouiou uxali no tuatuala mo mimii ane nenge taˈumolu ne uxali xe sosovo toxoxaˈa molu no opo loxotolo uxali kalumo.
12 Ia mimii ane ne uxali uao, la ta mitema itetelisinge sou ivenge mo aneˈi ilalingenge no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia mo no taasou navunavu mo ilai itulusinge no talaxaˈa ta tatananu tuatuala iloˈa aneˈi ane isaxilaˈu tuatuala, xo ngingi ngemulileli.

---

* **21:2:** Leputa ne, ta Iutaia lamoliiˈa. Lexe ipitanu Leputa 128, la uxali loxo Denalia vile. ✡ **21:3:** 2Ko 8:12
✡ **21:6:** Luk 19:44

13 No anu voteʼi ane ne, la ngingi ngaaʼaloxu ualasilo ulai noxiʼa.
14 ✡Ia mamu sou ngaxavutala piena tei lexe maasi la ngavikala loxovaa no mine aneʼi italiʼisinge.
15 ✡Xo eni melo alosinge lavulavu sou vaikala ane umomomo so ta uluamengi ne ikolinu vaikalamengi mo italoxolingenge uasi.
16 ✡Ia ta maminge iloʼa ta neninge mo ta vivinge iloʼa ta mingemingengi mo ta menexinge ne kalumo iʼitalongengi ngalai no avoʼa ta uluamengi, la aneʼi ivenge ngingi moseʼi ngasoli.
17 Ta mitema ukalusi ne, imasaxainge uasisi manina xo ngingi ta noxilo.
18 Ia Lataua usaxilaʼinge, la sou kisinge laxusou vile umomomo so tasiaʼuxu uasi.
19 Ia loxo ngingi ngatulu pekiaʼinge, la nganoʼu mauli ane kaluxu uasi.
20 Ia no mine ngingi ngamaisiʼa ta mitema sou ʼotoʼoto ixalilixu tuala tila ne Ielusalemu, la ngalavu lexe voxo sou aneʼi imamulonu tuala ne, anu a muneʼe ʼalai.
21 La sou aneʼi ane ixolu no xalee lia tila ne Iutaia ne, iʼume ilai no laʼolaoʼlu mo aneʼi ane ixolu no nano ne Ielusalemu ne, iʼume ilai no ale xe aneʼi ane ixolu no aleale ne, la iʼuna no tuala tila ne uasi.
22 ✡Xo voxo ano ʼo ne sou Lataua ulosiʼa ta mitema navunavu loxo mimii latala ane aneʼi mikaukavunu no nano no Lavuku Tavuna teinu uxali manina.
23 Anu voxo ane ne uxali, la anu voxo masua manina noxiʼa ta sema ane opooponeʼi iloʼa aneʼi ane isusuneʼi ta ʼiliʼa sio! Xo tuʼutuʼumaxu tatila uxali no lialia ʼo mo Lataua laʼiaxuiʼa ta mitema ne Ielusalemu, la sou Anu ulosiʼa navunavu.
24 ✡Aneʼi ta mitema sou ʼotoʼoto ne, iveʼa moseʼi no anu laviso mo isoisoli xe aneʼi itaxusiʼa moseʼi sou ipaxeleneʼi ilai no tuatuala vaʼavaʼaxu ukalusi. Ia ta mitema ane ilavusou Lataua uasi ne, imalomaloxoʼu tuala tila ne Ielusalemu ne, ulai utalo no anu voxo noxiʼa ukalu.
25 ✡No anu voxo ane ne, la sosovo iouiou uxali no anu aso mo soʼio iloʼa ta oto. La xasi toxoxu uvausu no luaki mo luluxu, la ta mitema latala no tuatuala no lialia ʼo ne, aneʼi iʼoloʼolo mo ixavutala piena.
26 Xe aneʼi milavu lexe mii maʼia ane sou uxali no lialia ʼo, la sou aneʼi miʼume manina mole ieʼi muxalixalili sou ilapau. Xo ta mimii loxo ta oto mo taʼumali iloʼa koiʼuxaxai mo tavaivolo no opo loxotolo ikunikuni ukalu.
27 ✡No voxo ane ne, la ta mitema imaisou Itema ʼOlu mine uluʼe no anu xavi mo lamanaxu toxoxaʼa, ia uxolu no anu tamuxala.
28 Lexe mimii ane ne usoko sou uxali, la ngaavuti ngatulu mo ngamexi xolangengi utelo sou ngamalei teiteixi, xo Lataua anu ʼaso upamaulingengi.”
29 Xe Anu muavuti la muvikalaneʼi no anu vaikala tovolaʼi vile aloxo ʼo, “Ngamaisou ovu lovo vile iloʼa ovuovu tavuʼalo.
30 No voxo ane ovuovu xolanu uxali xe uxataxata, la ngingi ngalavu lexe voxo sou aso muxali ʼalai mukalu.
31 Anu aloxo ne, la sou ngingi ngamaisou mimii ane ne uxali, la ngalavu lexe saxisaxilaʼu noxou Lataua a muxali ʼalai mukalu.
32 Eni avikalangengi manina musuku aloxo ʼo. Ta mitema sou voxo ano ʼo isoisoli uao, ia mimii ane eni elemolu lamana noxinge ne, anu uxali.
33 Mimii latala teitexi no opo loxotolo mo no lialia ʼo ne, ulai la ukalu. Ia vaivaikala noxilo ne umomomo sou ukalu uasi.
34 La sou ngingi ngasaxilaʼinge laixe, xo loxo ʼo io opongengi tuʼumaxu no anu mimii sou lialia ʼo, loxo laʼilali lailaixe mo lexa pekipekiaʼu xe mimii lailaixe sou vasimenge. Lexe ngingi ngaʼoxo aloxo ne xe voxo ane ne uxali noxinge, la ngakuluke loxo memee uʼamo no anu uoi,
35 xo anu uxali noxiʼa ta mitema ukalusi aneʼi ane ixoxolu no anu lialia ʼo.

✡ **21:14:** Luk 12:11-12 ✡ **21:15:** Apo 6:10 ✡ **21:16:** Mat 10:21-22 ✡ **21:22:** Iel 5:29; 46:10; Ose 9:7 ✡ **21:24:** Lex 79:1; Pal 11:2 ✡ **21:25:** Ais 13:10; Ese 32:7; Ioe 2:31; Pal 6:12-13 ✡ **21:27:** Tan 7:13; Mat 26:64; Pal 1:7

36 Mo ngingi ngaxolu sou ngautiti mo ngakilaka ulai noxou Lataua utotomu, mo sou
ngingi ngamomomo sou ngamaxalexu mimii ukalusi ane sou uxali ne mo ngamomomo
sou ngatulu no talaxu Itema 'Olu."
37 No voxovoxo utotomu, la Iesu ulolosieixa'a ta mitema lavulavu no anu vaikala
noxou Lataua no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. Ia no 'olo'olovoxo
utotomu, la Anu ulai no ale no la'olu e ilemolu lexe Olivu sou uxolu lai ne no 'olovoxo.
38 Xe no kakau manina, la ta mitema tavu'alo mukalusi mine'e noxou sou ilolomu
noxou no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua.

22

Iudasi U'italonu Iesu no Avo'a ta Mitema
(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Ioa 11:45-53)

1 Ioxe, voxo sou Ixutuxu Veletixa'a Vitanisi sou isosovosou voxo ane Lataua
Mupolopepeene'i Ta Isilaeli a muxali 'alai.
2 La ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou lapuloto mimasaxa lexe ivau Iesu mo
usoli, ia i'ume'a ta mitema, la sou ikakamuli vote'i se'i la, sou lexe ixexeenu no anu.
3 ✡Ia Satani mu'una noxou Iudasi e ilemo lexe Isikarioti e anu vile noxi'a ta molomolo
noxou Iesu mavulovexa mo mulu'e no lia tamei.
4 La sou Iudasi mulutu mulai noxi'a ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou isaxila'u
tani tila noxou Lataua sou ilo'a mivikalasou lexe anu u'italonu Iesu noxi'a a loxovaa?
5 Ilo'a mivikala, la sou ane'i misakii vaikala lexe ane'i mimasaxa sou ilosou lamoli.
6 La Iudasi mu'osasou xavutalai'a ane ne, la sou anu mukakamulinu voxo taiinu vile
lexe ta mitema ipita noxou uasi, la sou anu u'italonu no avo'a.

Iesu Ilo'a ta Molomolo Noxou Mi'ani Kaluxusou
(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Ioa 13:21-30)

7 ✡Xe voxo sou Ixutuxu Veletixa'a Vitanisi muxali, la ane'i ilavusou ive'a ta sipsip ta
'ili'a sou i'oxonu la'ilali sou ixavutalanu voxo ane Lataua mupolopepeene'i.
8 La Iesu mupalusi'a Pita ilou Ioanesi la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi nongou ngalai
mo ngalalaxinenge la'ilali ane usosovosou voxo ane Lataua Mupolopepeenenge Ta
Isilaeli no anu."
9 La sou ane'i ilou mitali'isou lexe, "Nemasaxa lexe nexi talalaxii la'ilalinenge ne a
ne'ei?"
10 La Anu mukoline'i aloxo 'o, "Ngingi nga'unalai no tuala tila ne, la ngaxalisou itema
vile utatavulenu lexa vexasou mutau lexa no anu. La ngamulinu ngalai nga'unalai no
tani e anu u'unalai no anu ne.
11 La ngavikalanu tatananu tani ne aloxo 'o, 'Itema sou ulosixe lavulavu mutali'i
lexe, "Tani kaveutuxu ane sou nexi noxi'a ta molomolo noxilo ta'ani sou tasosovosou
voxo ane Lataua Mupolopepeenenge Ta Isilaeli ava?" '
12 La sou anu ulosiengixu kaveutu vile tila muxolu teitexi. Valovalo mo luuluusou
mo mimii se'i kalumo ne mulalaxii mukalu, ia ngongou ngalai, la sou ngalalaxiinu
la'ilainenge ane."
13 Xe ane'i ilou milai, la mimaisou mimii ne aloxo Iesu mulemolu noxi'a ilou nesi. la
sou ilou milalaxiinu la'ilalixa'a ilo'a.
14 Xe voxo ngiou sou ane'i i'ani muxali, la sou Iesu ilo'a ta mitema sou xaixai noxou
mixolu no luusou la'ilali.
15 La Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni emasaxa manina lexe nenge nenge'a ta'ani
la'ilali sou usosovosou voxo ane Lataua Mupolopepeenenge Ta Isilaeli 'o ukalu, la sou
eni a'una no anu tu'utu'umaxu.
16 Eni avikalangengi aloxo ne, xo umomomo sou eni a'ou la'ilali ano 'o la uasi, ulai
utalo no anu voxo ane nenge nenge'a tapita sou ta'ani teitexi no tuala noxou Lataua."

✡ **22:3:** Ioa 13:2, 27 ✡ **22:7:** Mul 12:1-27

17 Anu munoˈu paku xe muvikala laixe mulai noxou Lataua mukalu, la muvikalaneˈi
aloxo ˈo, “Nganoˈu paku ˈo mo ngingi ukalusi ngaie no anu.
18 Xo eni avikalangengi lexe eni aiexu uaini temanu lexaxu ˈo la uasi, ulai utalo no
anu voxo ane Lataua molu usaxilaˈinge nengeˈa ukalusi.”
19 Muvikalaneˈi aloxo ne xe mukalu, la Anu munoˈu veleti vile ka muvikala laixe
mulai noxou Lataua. Xe mukalu, la museˈiseˈinu sou mulosiˈa, io muvikala lexe, “Eni
vasimelo ano ˈo ane alosinge ˈo. Ngaˈoxonu mii ano ˈo sou ngaxavutalaleli no anu.”
20 Aneˈi miˈani mukalu, la Anu munoˈu paku ka muˈoxo aloxo ne la, io muvikalaneˈi
aloxo ˈo, “Eni asoli xe sialuxo unixi, la paku ano ˈo ne usosovosou vaikala alavua e
nenge ngengeˈa Lataua tasakiinu. Sialuxo ne, anu sou unixisinge.
21 ✡Ia itema ane sou uˈitaloleli no avoˈa ta mitema ne, anu a noxou taˈaˈani tapita no
luusou laˈilali ˈo.
22 Ia xo Itema ˈOlu ne Anu usoli aloxo Lataua mulemolu, ia itema ane uˈitalonu no
avoˈa ta mitema ne, Lataua ulosou navunavu tatila.”
23 La sou aneˈi miavuti sou mitalitaliˈisiˈa ngatongatoˈo lexe ˈenaˈei noxiˈa ane
uˈoxonu mii ane loxo ne.
24 ✡Xe kalumo aneˈi miˈotosou anaxaˈa sou lexe ˈenaˈei noxiˈa ane anu tilasiˈa.
25 ✡La sou Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ta tatananu tuatuala noxiˈa ta mitema ane
ilavusou Lataua uasi ne, aneˈi isaxilaˈa ta mitemaiˈa pekiaˈu, xe aneˈi ane isaxilaˈa ta
mitemaiˈa ne, aneˈi meˈa ilemeˈa lexe aneˈi ta mitema sou iˈoxonu mimii ane laixesi
ulai noxiˈa ta mitemaiˈa.
26 ✡Ia noxinge ne, aloxo ne uasi. Ane utila noxinge, la anu uxolu loxo anu kituˈasi,
mo anu ane usaxilaˈa ta menexu, la anu uxolu loxo itema sou xaixai noxiˈasi.
27 ✡Xo itema vile uxolu sou uˈani, xe vile ulalaxiinu laˈilali mo utavalinu uneˈe noxou,
la ˈenaˈei noxiˈa ilou ane anu tila? Nenge telavu lexe anu ane uxolu sou uˈani ne, anu
tila. Ia eni exolu no nixi noxinge loxo amitema sou xaixai noxinge vitanisi.
28 Ia ngingi ngetulu no paˈumelo no mine tovotovo iouiou muxali noxilo.
29 La sou eni alosinge xavi sou ngasaxilaˈa ta mitema loxo mamilo mulosilo xavi sou
asaxilaˈa ta mitema noxou.
30 ✡Mo sou ngingi ngaˈani mo ngaie no luusou ˈani noxilo no tualasilo mo ngaxolu
no anu luusiˈa ta tatananu tuatuala sou ngatilovosiˈa ta mitema laˈoluxaˈa mavulovexa
mo muluˈe no lia tamei sie Isilaeli.
31 Saimoni, Saimoni, nalomu. Satani mutaliˈisou Lataua, la anu mupelemasaxanu
sou lexe utovo uˈumuˈumungengi loxo iˈumuˈumunu uiti temanu.
32 ✡Ia eni ekilakasine nini Saimoni, mo sou naˈumesilo avile uasi. Xe no mine nini
nalivu naneˈe noxilo, la naˈoxo pekiaˈa ta menexine.”
33 Ia anu muvikalanu aloxo ˈo, “Tila, eni emasaxa lexe amulineni sou nenge nengei
talai taxolu no anu taasou navunavu mo nengei tasoli.”
34 La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Pita, avikalaneni lexe vaimomo ˈo, kokoˈa mulu vile
uˈava uao, la nini nasingisilo alaxu tatalu lexe nini nalavusilo uasi.”
35 ✡Xe mukalu, la Iesu muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo, “No mine eni
epalusinge ngelai vitanisi, io ngingi nganoˈu tiva sou lamolimengi mo lakelangenge
xe siovesou tavaˈinge uasi. La ngingi ngemasaxau mii vile?”
La aneˈi mikolinu aloxo ˈo, “Nexi tamasaxau mii vile la uasi.”
36 La Anu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Ia vaimomo ˈo, lexe ngingimengi tiva sou lamoli
a uai, la nganoˈu ilou lakelangenge kalumo. Xe lexe ngingimengi laviso uasi, la ta
mitema ilotonu tokolomomengi xe nganoˈu lamolisou, la ngalotomengi laviso vile.
37 ✡Xo avikalangengi lexe kaukavusilo vile muxolu no anu Lavuku Tavuna ne aloxo
ˈo, ‘Ta mitema mivikala lexe Anu itema vile noxiˈa ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua.’

✡ **22:21:** Lex 41:9; Ioa 13:21-22 ✡ **22:24:** Luk 9:46 ✡ **22:25:** Mat 20:25-27; Mak 10:42-45 ✡ **22:26:** Mat 23:11; Mak 9:35 ✡ **22:27:** Ioa 13:12-15 ✡ **22:30:** Mat 19:28 ✡ **22:32:** Ioa 17:15 ✡ **22:35:** Luk 9:3; 10:4 ✡ **22:37:** Ais 53:12

La sou kaukavusilo ane ne, anu uxali maninasi, mo anu asou uxali maninasou noxilo
ˈo.”
38 La ta molomolo noxou mivikala lexe, “Tila, namaisou. Laviso tamei ano ˈo.”
La Anu muvikalaneˈi lexe, “Anu mumomomo ane.”

Iesu Mukilaka no Laˈolu ne Olivu
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Iliˈi, la Iesu mulutu sou mulai no ale no laˈolu ne Olivu loxo Anu ulavusou uˈoxonu utotomu, la ta molomolo noxou mimulinu.
40 Aneˈi milai mixali no laˈolu ne, la Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngaxolu mo ngakilaka, mo sou tovotovo uxalisinge, io utaloxonixinge uasi.”
41-42 Anu muvikalaneˈi mukalu, la musuku mulai vaˈaxu sevile loxo talea lavoˈo la uxali no anu, io muxolaˈu tavaˈu mo mutangatulu sou mukilaka. La mulinga noxou momu aloxo ˈo, “Mamilo, lexe nini namasaxa la naxexeenu soli noxilo ˈo mo uxexesilo. Ia namulinu masaxa noxilo uasi, namulinu masaxa noxinesi.”
43 Anu mulinga aloxo ne, la angelo vile molu no opo loxotolo mupalaˈa noxou sou muˈoxonu pekiaˈunu.
44 Ia Anu muxamuli tuˈumaxu musuku sio, la sou mukilaka pekiaˈu la, mole sasaiou musiali mulapalapau loxo sialu muluˈe no lia.
45 Xe Anu muavuti, la mulivu mulai noxiˈa ta molomolo noxou. La muxalisiˈa no mine iai, xo xavineˈi mukalu sou tama.
46 La muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa, ane ngingi ngaai ˈo? Ngaavuti mo ngakilaka, mo sou tovotovo uxalisinge, io utaloxonixinge uasi.”

Mitetelisou Iesu
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Ioa 18:3-11)

47 Iesu uao uvivikala sio, io ta mitema tavuˈalo mixali mineˈe noxou. Ia vile noxiˈa ta molomolo noxou mavulovexa mo muluˈe no lia tamei e ualasou lexe Iudasi ne, muulaxuneˈi ta mitema ane ne. Anu muneˈe ˈalai noxou Iesu sou mutimunu xaleenu.
48 La Anu Iesu mutaliˈisou aloxo ˈo, “Iudasi, nini netimunu Itema ˈOlu xaleenu sou naˈitalonu no avoˈa ta mitema?”
49 Xe aneˈi ane mimulinu Iesu mimaisou mii ane muxali noxou ne, la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Tilasixe, loxovaa nexi tapooposiˈa no anu lavilavisomexi ˈo?”
50 La sou vile noxiˈa mumainu laviso la muxotonu itema vile sou xaixai noxou tilasiˈa ta ailiˈi ne sangalou no xalee tema.
51 Ia Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Naˈoxo aloxo ne la uasi!” Io, muˈitalonu avolu no anu tanixu laviso, la sialuxu la uasi.
52 Mukalu, la sou Iesu muvikalaneˈi ta tatilasiˈa ta ailiˈi iloˈa ta mitema sou isaxilaˈu tani tila noxou Lataua mo ta tatila noxiˈa ta Iutaia aloxo ˈo, “Ngeˈoxo lexe eni eulaxunu ˈotoˈoto vile, la sou ngingi ngeneˈe la ngetaxusou lavilaviso ilou kulukuluvololou ˈo?
53 No voxovoxo ˈo nenge nengeˈa texoxolu a no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua ne, ia ngingi ngakasilo sou ngatetelisilo uasi. Ia ane ˈo voxo ngiou ngaˈangingi sou ngatetelisilo no mine xavi sou isivoxo uxaxai.”

Pita Musingisou Iesu
(Mat 26:57-58, 67-75; Mak 14:53-54, 66-72; Ioa 18:12-18, 25-27)

54 ✡Xe Iesu muvikala mukalu, la aneˈi mitetelisou sou minoˈu milaixu miˈunanu no tani noxou kisiˈa ta ailiˈi. La Pita mumulineˈi muiliˈi vaˈaxu no paaxa.
55 La aneˈi mitauxu navu no nano no nixinu vimelusou tani noxou ne, ia mixolu mixixaonu. La Pita kalumo a muxolu no taiineˈi ne.
56 Ia sema sou xaixai noxou kisiˈa ta ailiˈi ne, mimaisou mine muxoxolu ne, la navu mukaasou. La sou ane mimalei ˈalai vaxa noxou, io mivikala lexe, “Itema ano ˈo ne, anu muxolu noxou Iesu ˈa.”
57 Ia anu musingisou aloxo ˈo, “Seo, eni alavusou itema ane ne uasi.”

✡ **22:54:** Mak 14:53-54

58 Xe ili'i sevile la, la itema vile la mumaisou, la muvikala aloxo 'o, “Nini kalumo ne, nini vile noxi'a anesi.”
Ia Pita mukolinu la aloxo 'o, “Soxu 'o, eni uasi.”
59 Ioxe, ili'i no anu aso vo'uxu vile mukalu, la itema vile la muvikala pekia'u aloxo 'o, “Maninasi lexe aliku 'o ne anu muxolu noxou, xo ane'i ilo'a ne sie Xalilaia.”
60 Ia Pita mukolinu aloxo 'o, “Soxu 'o, eni alavusou mii ma'ia ane nini navivikalasou ne uasi.” Xe anu uao uvivikala sio, la koko'a mulu vile mu'ava.
61 La sou Tila noxou muxiu sou mumatakisou Pita, la Pita muxavutalanu vaikala ane Tila muvikalanuxu aloxo 'o, “Vaimomo 'o, koko'a mulu vile u'ava uao, la nini nasingisilo alaxu tatalu lexe nini nalavusilo uasi.”
62 La sou anu mulai no ale sou mutama tatila musuku.

Ta Mitema sou 'Oto'oto Mimolovila'isou Iesu

63 Ioxe, ta mitema ane misaxila'u Iesu ne, miavuti sou mimolovila'isou xe mivavau.
64 Mi'oxo aloxo ne mukalu, la sou misakii iou no anu lavalava, io mimolovila'isou lexe, “Nalemolu 'ena'ei ane uveve ne?”
65 Xe ane'i milavixu no anu vaivaikala masumasua mose'i la.

Iesu Mutulu no Laxune'i Pilato Ilou Elodesi
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Ioa 18:19-24)

66 Ane'i mi'oxonu Iesu aloxo ne xe lamana mupau, la la'oluxa'a ta tatila noxi'a ta Iutaia ilo'a ta tatilasi'a ta aili'i mo ta mitema sou lapuloto mine'e mipita, io mitulusou Iesu no laxune'i.
67 ✡Io mivikalanu aloxo 'o, “Lexe nini Kalisito, la navikalanexi.”
La Iesu mukoline'i aloxo 'o, “Lexe eni avikalangengi lexe eni Kalisito, la ngingi ngamomomo sou ngamuxaxu tangengi no anu vaikala noxilo ne uasi.
68 Xe lexe Eni atali'isinge lexe Eni 'ena'ei, la ngingi ngamomomo sou ngakolileli uasi.
69 ✡Ia usoko vaimomo 'o mo ulai ili'i, la Itema 'Olu ne uxolu no luusou no xalee tema noxou Lataua sou xavi.”
70 La sou ane'i mukalusi ne mitali'isou aloxo 'o, “La sou lexe nini ne, Lataua 'Olu?”
La Iesu mukoline'i aloxo 'o, “Ngingi ngetali'isilo ne maninasou lexe eni Lataua 'Olu.”
71 Mukoline'i aloxo ne, la sou ane'i mivikala aloxo 'o, “Loxovaa, la sou nenge takamulinu itema vile sou une'e upala'alixu susu noxou la? Uasi, xo nenge telomusou Anu molu mulemolu no anaxu aloxo ne.”

23

1 La sou ane'i latala e mipita ne, miavuti sou milutunoxu milaixu noxou Pilato.
2 Milaixu noxou, la ane'i misokou sou mitelo vaikala noxou aloxo 'o, “Nexi texalisou mitema 'o ne lexe mu'oxovulaulaunu xavutalai'a ta mitema no tualasixe. Xe Anu muvikala lexe mamu sou talea lamoli ulai noxou Kaisari, xe Anu molu muvikala lexe anu Kalisito e tatananu tuala.”
3 La sou Pilato mutali'isou Iesu aloxo 'o, “Nini ne, tatananu tuala noxi'a ta Iutaia ne?”
La Iesu mukolinu aloxo 'o, “Ani, anu aloxo nini nelemolu nesi.”
4 Mukalu, la sou Pilato muvikala lamana mulai noxi'a ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta mitema tavu'alo ne aloxo 'o, “Eni axalisou tava'u susu vile sou talosou itema ane 'o navunavu no anu uasi.”
5 Ia ane'i mi'olosou vaikalasi lexe, “Anu musoko mulosi'a ta mitema lavulavu no xalee lia tila ne Xalilaia, la sou mune'e ne Iutaia mo mune'e muxali avile lai 'o. La sou Anu muavutinoxu ta mitema opone'i sou i'oto'oto.”
6 Pilato mulomusi'a mivikala aloxo ne, la mutali'isi'a lexe anu itema ne sie Xalilaia.
7 ✡Xe anu mulavusou lexe Iesu ne muxolu no anu saxila'u noxou Elodesi, la anu mupalusou mulai noxou, xo anu kalumo a muxolu ne Ielusalemu no anu voxo ane ne.

✡ **22:67:** Ioa 3:12 ✡ **22:69:** Apo 7:56 ✡ **23:7:** Luk 3:1

8 No mine Iesu mulai muxali xe Elodesi mumaisou, la anu mu'osa manina. Xo
mulomusou a'alosou mimii ane anu mu'oxo'oxonu, la mumasaxa lexe umaisou Iesu
ne maxuveeni musuku mo mumasaxa lexe umaisou sosovo se'i e Anu uo'xonu kalumo.
9 La sou anu mutali'isou no anu tali'i tapiena, ia Iesu ukolinu uasi.
10 La sou ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou lapuloto ane mitulutulu ne, mitelo
anaxa'a pekia'u noxou.
11 Mukalu, la sou Elodesi ilo'a ta mitema sou 'oto'oto noxou mi'oxomaulanu mo
mimolovila'isou sou mitaa tokolomo lailaixe noxou, ka io sou mipalusou mulivu mulai
noxou Pilato.
12 Tatei, la Elodesi ilou Pilato ne, imolosilane'i ngatongato'o. Ia no anu voxo ane nesi,
la ilou mivaitami laixe.
13 La Pilato mu'avali'a ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta tatila noxi'a ta Iutaia mo ta mitema
e mine'e mipita,
14 la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi ngene'enu itema 'o noxilo sou ngevikala lexe
anu mu'oxovulaulaunu xavutalai'a ta mitema sou iavutinoxu 'oto'oto. Ia eni etali'i
masianu laixe sou mimii e ngevikala lexe Anu mu'oxonu no iengi 'o, la axalisou tava'u
susu vile sou talosou itema ane 'o navunavu no anu uasi.
15 Mo Elodesi kalumo ne anu uxalisou susu tava'u vile noxou uasi, la sou anu
mupalusou mulivu mune'e noxixe 'o. Nenge telavusou lexe itema ano 'o, u'oxo susu
vile e umomomo sou eni avikala lexe anu usoli no anu uasi.
16-17 Aloxo ne, la sou eni apuapuasousi, ka io sou alulusou ulai."

18 Ia ane'i ta mitema mikeinoxu anaxa'a toxoxa'a lexe, "Naxexeenu itema ane ne mo
usoli! Ia nalulusou Valavasi une'e noxixe!"
19 [Xo Valavasi ne, anu itema vile e muavutinoxu 'oto'oto vile noxi'a ta mitema sou
isaxila'u tuala tila 'o, la muve'ave'a ta mitema. La sou ane'i mitatuxu muxolu no nano
no taasou navunavu.]

20 Pilato mumasaxa lexe anu ululusou Iesu mo ulai, la sou anu mulinga la, sou lexe
ilulusou Iesu.
21 Ia ane'i mi'ava'ava toxoxa'a la aloxo 'o, "Ngalilixu no ovu valautu! Ngalilixu no
ovu valautu!"
22 Alaxu tatalusou la, la anu muvikalane'i aloxo 'o, "Anu itema ano 'o mu'oxonu susu
ma'ia manina? Eni axalisou tava'u susu vile sou tava'u usoli no anu uasi. La sou eni
apuapuasousi, ka alulusou mo ulai."

23 Ia ane'i miuolotete manina sou milinga pekia'u ulai noxou Pilato lexe anu ulilixu
no ovu valautu. Ane'i milinga pekia'u aloxo ne, la sou Pilato mulomuxa'a
24 sou mumulinu masaxa noxi'a.
25 La sou itema e muavutinoxu 'oto'oto mo muve'ave'a ta mitema misoli, ne ane'i
mitatuxu no nano no taasou navunavu ne, anu mululusou aloxo ane'i ta mitema
milingau. Ia mu'italonu Iesu mulai no avo'a ta mitema sou 'oto'oto sou lexe i'oxonu
mii ma'ia noxou no anu masaxa noxi'a ta mitema ne.

Ane'i Mililinoxu Iesu no Anu Ovu Valautu
(Mat 27:31-44; Mak 15:21-32; Ioa 19:17-27)

26 La sou ta mitema sou 'oto'oto milaixu Iesu sou lexe ililixu no ovu valautu, la
mitetelisou itema vile ualasou lexe Saimoni e tualasou ne Kilene, sou mutavulenu ovu
valautu noxou Iesu, io Iesu mumuamua'i mumuli sou ilou milai. Anu molu no tuala
vile 'alai ne Ielusalemu, ia mune'e mupolopepeene'i sou lexe u'unalai no tuala tila.
27 La ta mitema tavu'alo mimulinu Iesu, la ta sema se'i itatama tatila sou imumulinu
Iesu.
28 La Iesu muxiu vaxa noxi'a io muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi ta sema sie
Ielusalemu, mamu sou ngatatamasilo, ia lexe ngingi ngatatamasinge ngongi'a ta
'ilinge."

29 ✡Xo ili'i, xe voxo vile uxali, la ngingi ngavikala lexe, 'Lataua ualusi'a ta sema ane
imomomo sou ivo'o keakea uasi xe ualusi'a ane'i ane xaluasi'a ta 'ili'a uxalixu keakea
uasi mo ualasi'a ane'i ane susune'i, ia imomomo sou isusune'i ta 'ili'a uasi.'
30 ✡No anu voxo ane ne, la ane'i ivikalanu la'ola'olu 'o lexe, 'Ngingi ngalu'e mo
ngasu'asixe!' mo ivikalanu laxalaxa'ilu 'o lexe, 'Ngingi ngalu'e mo ngatalumeixe!'
31 Xo lexe itema u'oxonu mimii ane ne no mine loxo ovu xale'asi io, la mii ma'ia
uxali no mine ovu uxalo?
32 Ioxe, no voxo ane ne, la ta mitema sou 'oto'oto mino'a ta mitema tamei sou 'ilixo
masua kalumo milaixi'a lexe ive'a ilo'a Iesu.
33 Ia ane'i milaixa'a xe mixali no tani vile ilemo lexe Itema Xavananu, la ane'i
mililixu Iesu no ovu valautu. Mo ane'i ta mitema sou 'ilixo masua ne kalumo, mililixa'a
ilou, la mililixu vile no avolu tema xe vile no avolu ae.
34 ✡La Iesu muvikala aloxo 'o, "Mamilo, nini naxiu tumalineu 'ilixo ane ane'i i'oxonu
noxilo 'o, xo ane'i ilavusou lexe mii ma'ia ane ane'i i'oxonu ne uasi." Ia ane'i mi'oxonu
vila'i vile sou mimila'anu tokolomou Iesu noxi'a vilevilesi.
35 ✡Io, ta mitema mitutulu sou mimamalei, ia ta tatila noxi'a ta Iutaia mi-
molovila'isou la mivikalanu aloxo 'o, "Anu mupamauline'i ta mitema va'ava'axu,
ia lexe anu Kalisito noxou Lataua e Anu musosovosou lexe Anu na'u, la Anu molu
upamaulinu."
36 ✡La ta mitema sou 'oto'oto kalumo mimolovila'isou, ka mine'e 'alai noxou sou lexe
ilosou uaini ane sixula.
37 La ane'i mivikala aloxo 'o, "Ia lexe nini tatananu tuala ne Iutaia, la nini mene
napamaulineni."
38 Ane'i mililixu Iesu no ovu valautu, la mikaukavu vaikala lamana vile misakiinu
teitexi noxou Iesu kisou aloxo 'o, "Itema ane 'o ne, Anu tatananu tuala noxi'a ta Iutaia."
39 Ia vile noxi'a tamei e mililixa'a ilo'a Iesu ne, muvikala masua mulai noxou Iesu
aloxo 'o, "Lexe nini Kalisito, la napamaulinenge nenge'a!"
40 Ia ane vile mulomusou mine muvikala loxo ne, la mukaitolonu sou muvikala aloxo
'o, "Nini namama'u noxou Lataua uasi? Nenge nenge'a, teno'u navunavu iou vilesisi.
41 Ia navunavu noxinge nengei 'o, anu umomomo no anu 'ilixo e nenge nengei
te'oxonu. Ia itema ane 'o, u'oxonu 'ilixo vile masua uasi."
42 La anu muvikalanu Iesu aloxo 'o, "Iesu, lexe nini nalai xe naxali no tuala noxou
Lataua, la naxavutalaleli."
43 La Iesu muvikalanu aloxo 'o, "Eni avikalaneni manina lexe vaimomo 'o, la nenge
nengei taxolu no opo loxotolo e Lataua uxolu no anu."

Iesu Musoli
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Ioa 19:28-30)

44 Xe ili'i no mine aso anu asou ukulupa, la isivoxo mutaasou xalexalee tuatuala
mukalusi, mole aso iou tatalu no 'olo'olovoxo.
45 ✡Xo aso lamanaxu ne, mukalu xe lavalava e mulili no nano no tani tila noxou
Lataua ne, mukakaa tamomolu teitexi mulai mupe'e no lia.
46 La Iesu mu'ava toxoxa'a aloxo 'o, "Mamilo, eni a'italonu uleeleli ulai no avone."
Anu muvikala aloxo ne mukalu, la mulapulapu ulu sou musoli.
47 Ioxe, itema tila sou uulaxune'i ta mitema sou 'oto'oto itemaxu ta'uve mumaisou
mii ane muxali noxou Iesu, la mu'itinu Lataua ualasou, la muvikala aloxo 'o, "Manina
musuku lexe itema ano 'o ne, Anu mulapu manina."
48 Ia ta mitema tavu'alo ane mine'e mipita sou misasaxisou mimii e mi'oxo noxou
Iesu ne, la ane'i tane'ixu mo mitamasou toxoxa'a, ka milivu milai no taasi'a.
49 Ia ta mitema tavu'alo ane milavusou Iesu ilo'a ta sema ane mimulinu Iesu ilo'a
me'a ne Xalilaia ne, mitutulu no paxa, io mimaisou mimii ane ane'i mi'oxonu noxou
ne.

✡ **23:29:** Luk 21:23 ✡ **23:30:** Ose 10:8; Pal 6:16 ✡ **23:34:** Lex 22:18; Ais 53:12 ✡ **23:35:** Lex 22:7-8 ✡ **23:36:** Lex 69:21 ✡ **23:45:** Eva 6:19-20; 10:19-20

Iosepu Mu'asixu Iesu
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Ioa 19:38-42)

50-52 Xe Iesu musoli mukalu, la itema vile ualasou lexe Iosepu mulai noxou Pilato sou
mulingau Iesu vasimolu. Anu vile noxi'a ta tatila sou ipotosou tu'utu'umaxu noxi'a ta
mitema mo anu itema vile laixe mo mulapu manina. Ia anu u'osasou vaikala ane ta
menexu misakiinu sou mi'oxonu noxou Iesu ne uasi. Ia anu molu no tuala ne Alimatia
no xalee lia tila ne Iutaia mo anu uxomaiou saxisaxila'u noxou Lataua une'e.
53 Pilato muvikala ee noxou Iosepu, la sou anu mulai mulaxalixu Iesu vasimolu
teitexi no ovu valautu sou mulu'e no lia. Mukalu, la sou muno'u lavalava vile keakea
sou mukupoonu Iesu vasimolu no anu. Mukupoonu mukalu, la sou mutavulenu
vasimolu mulailixu no lulu vile no lavo'o taxanu. Io lulu ane ne i'asixu itema vile
no anu uao.
54 Xo voxo ane ne, anu voxo sou lalaxii sou voxo Tavuna. Mo anu a 'alai sou voxo
Tavuna usoko.
55 Ta sema ane ilo'a Iesu me'a ne Xalilaia, mine'e ne mimulinu Iosepu sou milai
mimaisou lulu xe mimaisou Iosepu lexe u'asixu Iesu a loxovaa.
56 ✡Ane'i mimaisou mukalu, la ane'i milivu milai no tani sou milalaxiinu lamalasile
ilou lexa ane tuma'u lailaixe. Ia ane'i mima'ila no voxo Tavuna sou mimulinu lapuloto
sou voxo ane ne.

24

Iesu Mutulu no Anu Soli
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Ioa 20:1-10)

1 Voxo Tavuna mukalu, xe ili'i no anu voxo vile no kakau manina, la ta sema mino'u
lamalasile ane ane'i milalaxiinu ne sou milaixu no lulu.
2 Ane'i milai la mimaisou lavo'o e mipipalou sou mutaluxu lulu anaxu ne, mipipalou
mo muxexee.
3 Ia ane'i mi'una sou lexe imaisou Tila Iesu vasimolu, la uai la uasi.
4 Ane'i mitutulu tane'i lili, io alaxu vilesisi, la ta mitema tamei tokolomoxa'a keakea
loxo lele'e lamixu ne, ilou mixali mitulu no pa'ume'a.
5 La ta sema ne, mi'ume la mitangatulu mulai no lia. Ia ta mitema tamei ne
mivikalane'i aloxo 'o, "Tava'u loxovaa, la sou ngingi ngakakamulinu itema ane
mumauli ne no tualasi'a ta mitema ane misoisoli 'o?
6 ✡Anu uxolu 'o la uasi. Anu mumauli ne! Ngingi ngaxavutalanu vaivaikala ane Anu
muvikalangengixu no mine uao ngingi ngongi'a ngexolu ne Xalilaia sio.
7 Anu muvikalangengi lexe Itema 'Olu ne, i'italonu ulai no avo'a ta mitema sou
'ili'ilixo masumasua sou ililixu no ovu valautu mo ivau usoli, xe voxo tatalusou, la
Anu umauli la."
8 Ane'i ta mitema tamei ne, mivikalane'i aloxo ne, la sou ane'i mixavutalanu vaikala
noxou Iesu.
9 No mine ane'i me'a no lulu milivu milai, la mia'aloxu mimii ane ane'i mimaisou
ne noxi'a ane'i mavulovexa mo mulu'e no lia vile ilo'a ta mitema ane ilo'a mixolu ne.
10 Ta sema ane mia'aloxu mimii ane ne noxi'a ta mitema sou xaixai noxou Iesu ne,
ualaualasi'a aloxo. Vile noxi'a ualasie lexe Malia sie Maxatale xe vile ualasie lexe Ioana
xe vile ualasie lexe Malia ane Iakovo nenu mo ta sema mose'i la.
11 Ta sema mia'aloi'a aloxo ne, ia ane'i imuxamuxaxu tane'i no anu vaikalai'a ne
uasi, xo vaikalai'a ne mutama mii vitanisi.
12 Xe Pita muavuti, la muiave mulai no lulu. Xe muxali, la mulanga sou muia'ili
mu'unasi, la mumaisou lavalava keakea ne muxexe muta'olu vitanisi. La sou anu
mulivu mulai, ia muxavutala piena no anu mii ane muxali ne.

Iesu Ilo'a ta Mitema Tamei Mivivikala no Vote'i Ulai ne Emausi
(Mak 16:12-13)

✡ **23:56:** Mul 20:10; Lap 5:14 ✡ **24:6:** Luk 9:22

13 Xe no voxo ane nesi, la ta molomolo tamei noxou Iesu ilou milutu ne Ielusalemu
sou lexe ilai no tuala vile ilemo lexe Emausi. Tuala tila ne Ielusalemu xe tuala ne
Emausi ne, lovaxaʹa ilou loxo Kilo Mita mavulovexa mo muluʹe no lia vile.
14 Aneʹi ilou mimuamuaʹi milai, la ilou mivivikalasou mimii tavuʹalo e muxali noxou
Iesu.
15 Ilou mivivikala aloxo ne, la Iesu muneʹe ʹalai noxiʹa ilou sou iloʹa mimuamuaʹi
mikei.
16 Ia aneʹi ilou imomomo sou itongonu lexe anu Iesu ane uasi, xo mii vile mutaluxaʹa.
17 La Anu mutaliʹisiʹa aloxo ʹo, “Ngingi ngongou ngamuamuaʹi ʹo, la ngavaaveisou
mii maʹia ne?”
Anu mutaliʹisiʹa aloxo ne, la aneʹi ilou mitulusi mole ieʹi mupalulu.
18 Xe vile noxiʹa ilou ualasou lexe Kileopa muavuti, la mutaliʹisou aloxo ʹo, “Nini
vile noxiʹa ta mitema tavuʹalo mineʹe mipita ne Ielusalemu, ia loxovaa la sou ninisisi
nalavusou mimii ane muxali malao ne Ielusalemu ne uasi?”
19 La Iesu mukolineʹi lexe, “Mii maʹia ane muxali ne Ielusalemu ne?” La aneʹi
mikolinu aloxo ʹo, “Nexi tevaaveisou mimii e muxali noxou Iesu sie Nasaleti. Anu
itema sou palomatana mo mii maʹia ane Anu muvikala mo muʹoxonu ne, xaviinu
misevile no iou Lataua mo noxiʹa ta mitema kalumo.
20 Ia ta tatilasiʹa ta ailiʹi iloʹa ta tatilasinge ne, miʹitalonu no avolu Pilato sou misakii
vaikalasou la mivau mo mililixu no ovu valautu.
21 ✡Ia nexi temolo tanexi lexe Anu itema ane ne sou ululusixe no anu sakisaki noxiʹa
ta Romu. La aneʹi mililixu no ovu valautu mo mivau musoli. Mo voxo tatalusou ane
vaimomo ʹo.
22 La ta sema seʹi noxixe miʹoxonexi tekuluke. Xo no mine kakau manina ʹo, la aneʹi
milai no lulu,
23 ia imaisou Iesu vasimolu uasi. La sou aneʹi milivu mineʹe la mivikalanexi lexe
aneʹi mimaisiʹa ta angelo mo ta angelo mivikalaneʹi lexe anu mutulu no anu soli.
24 ✡Xe aneʹi moseʹi noxixe kalumo milai no lulu, la mimaisou mimii iouvilesisi aloxo
ta sema milemolu ne, ia ixalisou Iesu vasimolu uasi.”
25 Xe Iesu muavuti, la muvikalaneʹi ilou aloxo ʹo, “Ngingi ngongou ne, ta mitema
sou xovulaulau! Mo kalumo ngingi kisinge lamana sou ngamuxaxu tangengi no anu
vaivaikala noxiʹa ta mitema sou palomatana uasi!
26 ✡Aloxo ne, la loxovaa la sou ngingi ngalavusou lexe Kalisito ne utavule
tuʹutuʹumaxu tei, ka io sou uʹunalai no lamana noxou Lataua no opo loxotolo uasi?”
27 ✡Xe Anu muavuti, la muvikalaneʹi ilou sou mululusou vaivaikala laaxu e Lavuku
Tavuna mukalusi loxo usoko no anu lavuku noxou Mosesi mo noxiʹa ta mitema sou
palomatana mikaukavunusou anu Iesu.
28 Xe aneʹi iloʹa mimuamuaʹi milai mixali ʹalai no tuala ane lexe aneʹi ilou ilai no
anu ne, la Iesu mumaxaʹu lexe Anu uluale sou ulai avile.
29 La sou aneʹi ilou mitalosou lexe, “Nengeʹa taxolu xo aso muluʹelai mo anu asou
ʹolovoxo.” La sou Anu muʹuna sou iloʹa mixolu no nano no tani ne.
30 Xe iliʹi, la aneʹi iloʹa mixolu no luusou laʹilali sou lexe iloʹa iʹani. La Iesu munoʹu
veleti vile sou muvikala laixe no anu mulai noxou Lataua, ka museʹiseʹinu sou mulosiʹa
ilou.
31 Anu muʹoxonu aloxo ne, la mii e mutaluxu ieʹi ilou ne, muxexe mo mitongonu
lexe Anu Iesu. Ia alaxu vilesisi ʹo, la Anu tasiʹuxu mo aneʹi ilou imaisou la uasi.
32 La sou aneʹi ilou mivivikalaneʹi ngatoʹo aloxo ʹo, “No mine nenge nengeʹa
temuamuaʹi no voteʹi, io Anu muvivikalanenge sou mululusou vaikala laaxu e muxolu
no anu Lavuku Tavuna teinu ne, la nenge nengei texamuli lexe oponenge muʹosa
manina.”
33 Aneʹi mivikala aloxo ne mukalu, la alaxu vilesisi ʹo, la ilou miavuti sou mitulu
milivu ne Ielusalemu. Mixali, la mixalisiʹa aneʹi mavulovexa mo muluʹe no lia vile
iloʹa ta menexiʹa a ipipita ixoxolu.

✡ **24:21:** Luk 19:11; Apo 1:6 ✡ **24:24:** Ioa 20:3-10 ✡ **24:26:** Luk 9:22 ✡ **24:27:** Lex 22:1-21; Ais 53

34 ✡La ane'i mivikalane'i aloxo 'o, “Manina musuku lexe Tilasinge ne, mutulu no anu
soli ne mo Anu mupala'a noxou Saimoni!”
35 La sou ilou mia'aloi'a no anu mimii ane muxali noxi'a ilou no vote'i, mo mia'aloi'a
kalumo lexe no mine Iesu muse'inu veleti ka mulosi'a ilou, la ane'i ilou mitongonu lexe
Anu Iesusi Anu anesi.

Iesu Mupala'a Noxi'a ta Molomolo Noxou
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Ioa 20:19-23; Apo 1:6-8)

36 Ta molomolo noxou uao ia'aloi'a ngatongato'o, io Iesu molu muxali mutulu no
taiine'i sou muvikalane'i aloxo 'o, “Opo se'isisi noxou Lataua uxolu noxinge.”
37 ✡La ane'i mikuluke mo mi'ume, xo mixavutala lexe ane'i mimaisou ulee xale'a
ane.
38 Ia Anu mutali'isi'a aloxo 'o, “Tava'u loxovaa, la sou ngingi ngekuluke mo
ngexavutala piena?
39 Ngamaisou avolo ilou tava'ilo mo ngakasilo. Xo enisi ano 'o mo xiasileli ilou xileli
a uxolu 'o. Ia ulee xale'a vile ne, vasimolu loxo eni e ngingi ngamaisilo 'o uasi.”
40 Anu muvikalane'i aloxo ne mukalu, la sou mumaxa'u avolu ilou tava'u noxi'a.
41 La ane'i mi'osa mo mikuluke manina musuku, ia imomomo sou imuxamuxaxu
tane'i noxou manina uasi. La anu Iesu mutali'isi'a aloxo 'o, “Ngingi ngenge la'ilali se'i
'a uai ne?”
42 La sou ane'i milosou sinana pa'usou vile e mixutuxu sou lexe Anu u'ou.
43 La Anu muno'u sou mu'ou no ie'i.
44 ✡Mu'ou mukalu, la muvikalane'i la aloxo 'o, “No voxo ane uao nenge nenge'a
texoxolu 'o, la eni evikalangengi aloxo 'o. Mimii mukalusi e mikaukavunusilo no anu
Lavuku noxou Mosesi mo noxi'a ta mitema sou palomatana xe no anu Lavuku sou
Lexe ne, uxali manina.”
45 Mo Anu mulamanalixu xavutalai'a sou ilavusou vaivaikala muxolu no anu Lavuku
Tavuna.
46 La Anu muvikalane'i la aloxo 'o, “Vaivaikala ane muxolu no anu Lavuku Tavuna
teinu ne muvikala aloxo 'o. Kalisito ne, Anu utavule tu'utu'umaxu xe voxo tatalusou,
la Anu utulu no anu soli,
47 sou lexe ane'i ane ixiu opone'i mo ipala'anixu 'ili'ilixo masumasua noxi'a noxou
Lataua mo imuxaxu tane'i noxilo, la anu Lataua uxiu tumalouu 'ili'ilixo masumasua
noxi'a. La sou ane'i isoko ia'aloxu a'alo ane ne ne Ielusalemu tei, ka sou ia'aloxu ulai
noxi'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi.
48 ✡Ngingi ngemaisou mimii ane muxali no iengi, la sou ngingi ngaa'aloxu a'alo ane
ne.
49 ✡Ioxe, ili'i la eni alosinge mii ane Mamilo musakiinu vaikala sou lexe Anu ulosinge.
Ia ngingi ngaxolu mo ngaxomaiou mii ane ne no tuala tila 'o, ulai utalo no anu voxo
ane Lataua ulosinge xavi ane molu teitexi.”

Lataua Mulivunoxu Iesu Mulai no Opo Loxotolo
(Mak 16:19-20; Apo 1:9-11)

50 Iesu muvikalane'i aloxo ne mukalu, la Anu muno'a sou ilo'a milai ne Vetania la
Anu mutolosou avolu mulai teitexi sou mualusi'a.
51 Anu uao ualusi'a sio, la Lataua muno'u Iesu sou mu'umesi'a mulai teiteixi no opo
loxotolo.
52 La ane'i mixola'u tava'a sou milotu mulai noxou. Mukalu, la ane'i mi'osa manina
sou milivu milai ne Ielusalemu.
53 Xe ili'i, la ane'i ixoxolu no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua ne, sou
i'iti'itinu Lataua ualasou utotomu.

✡ **24:34:** 1Ko 15:4-5 ✡ **24:37:** Mat 14:26 ✡ **24:44:** Luk 9:22 ✡ **24:48:** Ioa 15:27; Apo 1:8 ✡ **24:49:** Ioa 14:16; 15:26; Apo 1:4

A'ALO LAIXE NOXOU IESU KALISITO ANE IOANESI
MUKAUKAVUNU
Vaikala lamana

No nano no anu lavuku noxou Ioanesi la anu mupa'alixu Iesu lamana lexe Iesu ne "Anu vaikala noxou Lataua," e muxali itema la mune'e muxolu no tainenge. Ioanesi mukaukavunu a'alo laixe noxou Iesu 'o, xo umasaxa lexe ta mitema iitisou la imuxaxu tane'i noxou Iesu lexe Anu Lataua 'Olu mo ilavusou lexe Anu itema nesi ane Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe upalusou une'e sou ulivulixa'a ta mitema xe no mine ane'i imuxaxu tane'i noxou la sou ino'u mauli ane kaluxu uasi (20:31).

Tei la Ioanesi mua'aloxu Iesu lamana lexe, "Iesu anu vaikala noxou Lataua e muxolu tei." Xe ili'i la anu mua'aloxu sosovo mose'i Iesu mu'oxonu, mo sou nenge talavusou lexe anu Iesusi ane Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe une'e sou ulivulixa'a ta mitema xe talavusou laixe lexe anu Lataua 'Olu. Mo Ioanesi mulamanalixu sosovo e Iesu mu'oxonu laaxu, mo mua'aloxa'a ta mitema mose'i mimuxaxu tane'i noxou Iesu la mimulinu, ia leviani mixilili la muxaxu tane'i uasi. No anu mautunu 13-17, la Ioanesi mua'aloxu mii ma'ia muxali no 'olovoxo e mine'e mitetelisou Iesu. Mo mua'aloxu Iesu ilo'a ta molomolo noxou mixolu mipita sou mupeletotosi'a mo mupateteline'i mo mukilakasi'a xe mulalaxine'i. No anu a'alo kaluxusou noxou Ioanesi la anu mua'aloxu Iesu no mine mine'e mitetelisou la mino'u mulai sou mitulusou no anu vaivaikala mo mivau xe mivau mukalu lamililixu teitexi no ovu valautu. Xe mua'aloxu Iesu no mine musoli xe mutulu la mupala'a noxi'a ta molomolo noxou.

No anu mautunu 8:1-11, la mua'aloxe sema e mi'oxonu 'ilixo sou vote'i la ta mitema mitetelisie mine'ene noxou Iesu. A'alo ane ne mimuxaxu sosovo mose'i no anu, xo no mine mipitanu a'alo sou muxali lavuku xe ane'i ane mixiunu vaikala 'o tatei la mixexeenu muai va'axu ia i'unanu no anu a'alo uasi, ia leviani mikaukavu mu'una loxo a'alo vile.

Mii vile tamaisou Ioanesi muvivikala tavu'alo no anu ane mauli ane tano'u noxou Iesu Kalisito no voxovoxo utotomu. Mauli ane ne ta mitema isoko sou ino'u vaimomo 'o mo ili'i noxi'a ane'i ane imuxaxu tane'i noxou Iesu lexe Anu vaikala manina, mo tava'u mauli xe xavi. Mii tatila manina Ioanesi muvikala no anu ane mimii e sou usu'ulinu ta mitema maulixa'a no voxovoxo loxo lexa, veleti, telu, itema sou usaxila'a ta sipsip ilo'a ta sipsipiou xe ovu uaini ilou uaini tematemanu. Mimii ane ne Iesu muvikala tovola'isi no anu. Ia anu maninasou, la Anu mu'oxonu vaikala tovola'i sou mauli no anu ulenenge.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala anu muxali itema 1:1-18
Iesu musokou xaixai noxou 1:19-51
Iesu muxalixu lamana xaixai noxou 2:1–11
Voxo kalukaluxusou no ale xe no nano ne Ielusalemu 12:1-19
Iesu mutulu xe mupala'a noxi'a ta molomolo noxou 20:1-29
Tava'u lavuku ane 'o aloxo 'o 20:30-31
Iesu mupala'a alaxu vile la noxi'a ta molomolo noxou 21:1-25

Vaikala Anu Muxali Itema

1-2 ✡Tatei manina no mine Lataua ukoinu mii uao, la vaikala anu muxolu. Anu ilou Lataua mixolu. Mo anu vaikala ne, Anu Latauasi.
3 ✡Mimii latala mukalusi ne, muxali no anu vaikala nesi, io mii vile uxali no anu vote'i vile la uasi.
4 ✡Mauli muxolu no Anu mo mauli ane ne, Anu ulosi'a ta mitema lamana.
5 ✡Lamana uiei no nano no isivoxo, ia isivoxo utaloxolixu uasi.

✡ **1:1-2:** Ioa 17:5; 1Ioa 1:1-2; Pal 19:13 ✡ **1:3:** 1Ko 8:6; Kol 1:16-17; Eva 1:2 ✡ **1:4:** Ioa 5:26 ✡ **1:5:** Ioa 3:19

6 ✡Lataua mupalusou itema vile mune'e, ualasou lexe Ioanesi.
7 Anu mune'e sou ua'alo xe uvikala lamana no anu lamana ne. Mo sou ta mitema latala ilomusou, la imulaxu tane'i no Anu.
8 Anu ane mune'e ne, anu lamana uasi, ia anu mune'e sou ua'aloxu lamana nesi.
9 ✡Lamana maninasou e ulosi'a ta mitema latala lamana ne, Anu a unene'e ulu'e no lia 'o.
10 Anu muxolu no lia 'o mo mimii latala no lia 'o ne, muxali noxousi. Ia ta mitema no lia 'o itongonu uasi.
11 Mune'e no tualasou manina, la ta tema tualasou mipianu.
12 Ia, ane'i ane ipianu uasi, imulaxu tane'i no anu ualasou, la Lataua umoxo'a lexe ane'i Lataua ta 'olu.
13 ✡Ane'i ixali no anu masaxa noxou Lataua, ia no anu vote'i sou taula'i mo xavutala noxou itema vile mo masaxa noxou itema vile uasi. Ane'i ixali no anu masaxa noxou Latauasi.
14 ✡Ioxe, Lataua mupalusou vaikala ane ne mune'e no lia 'o, la Anu muxali itema mo muxolu no taiinenge. Mo, nenge temaisou xavi noxou 'Olu vilesisi molu noxou Momu ne. Itema ane ne, Anu itema sou alauna mo Anu uvikala la uvikala maninasi.
15 La sou Ioanesi mu'ava mulai noxi'a ta mitema sou uvikala lamana aloxo 'o, "Eni ea'alomengixu itema ano 'o tei lexe itema ane uxali ili'i noxilo ne, Anu tila noxilo xo Anu muxolu tei."
16 Anu mu'ana'ana no anu alauna manina, la sou Anu mu'italonu alauna noxou mune'e noxinge utotomu.
17 ✡Xo Lataua mulosou Mosesi lapuloto noxou, ia alauna mo vaikala manina noxou Lataua ne, muxali manina noxou Iesu Kalisito.
18 ✡Itema vile umaisou Lataua iou uasi. Ia itema vilesisi Anu muxolu noxou Momu pa'umolu nesi, mupala'alixu Momu noxi'a ta mitema. Anu Lataua 'Olu mo Anu Lataua kalumo.

Ioanesi Anu Itema sou U'ulosi'a ta Mitema Mua'aloxu Vaikala Manina (Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:15-17)

19 Ioxe, ili'i la ta tatila noxi'a ta Iutaia ne Ielusalemu mipalusi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ilo'a ta Levi mine'e mitali'isou Ioanesi lexe anu 'ena'ei.
20 Anu utalumeiou vaikala vile uasi, anu muvikalane'i lamana aloxo 'o, "Eni Kalisito uasi."
21 ✡La sou ane'i mitali'isou la, "Ia nini 'ena'ei manina? Nini Eliasi?" Anu mukoline'i aloxo 'o, "Uasi." La ane'i mitali'isou la, "Nini itema sou palomatana e mia'aloxene tatei ano?" Anu muvikalane'i lexe, "Eni uasi."
22 La sou ane'i mitali'isou la lexe, "Ia nini 'ena'ei manina? Navikalanexi lamana mo sou nexi talivu la talai tavikalane'i ane'i ane mipalusixe tene'e 'o lexe nini 'ena'ei manina."
23 ✡Anu mukoline'i, la muvikala loxo Aisaia e itema sou palomatana mulemolu tatei aloxo 'o, "Eni loxo itema vile u'ava'ava no xalee lia vitanisi. Anu u'ava aloxo 'o, 'Ngamomosou vote'isou IAUE.' "
24 Ta Palisaio se'i mitutulu no taiine'i ta mitema ne,
25 mitali'isou aloxo 'o, "Nini nevikala lexe nini Kalisito xe nini Eliasi mo itema sou palomatana ane ne uasi. Ia tava'u loxovaa la nini na'ulosi'a ta mitema 'o?"
26 La Ioanesi mukoline'i aloxo 'o, "Eni a'ulosi'a ta mitema no anu lexasi. Ia itema vile a ututulu no taiingengi ne, ia ngingi ngalavusou uasi.
27 ✡Anu itema ane une'e ili'i noxilo ne, eni amomomo sou alulusou lamotasou siovexu tava'u uasi, xo Anu mutila musuku."

✡ **1:6:** Mat 3:1; Luk 1:13-17, 76 ✡ **1:9:** Ioa 8:12 ✡ **1:13:** Ioa 2:11; 3:3-6; 1Pi 1:23 ✡ **1:14:** Pil 2:7 ✡ **1:17:** Mul 34:28; Rom 6:14 ✡ **1:18:** Mul 33:20; Ioa 6:46; 1Ti 6:16 ✡ **1:21:** Lap 18:15, 18; Mat 11:14 ✡ **1:23:** Ais 40:3 ✡ **1:27:** Ioa 1:15

28 Tei la Ioanesi mu'ulo'ulosi'a ta mitema no xalee vile no tuala ne Vetania no xaleenu
lexa Ioridani. Ia anu musuku mune'e ne Vetania la mimii ane ne, muxali ane.

Iesu Anu Sipsip 'Olu Noxou Lataua

29 ✡No voxo vile ili'i, la Ioanesi mumaisou Iesu mumuamua'i mune'e noxou, la
muvikalane'i aloxo 'o, "Ngamaisou ane! Anu Sipsip 'Olu noxou Lataua e une'e sou
ulivulixa'a ta mitema ine'e 'alai noxou Lataua xo ane'i mixolu va'axu!
30 ✡Itema e eni elemolu tei lexe, 'Anu une'e ili'i noxilo ne, Anu mutila musuku noxilo.
Xo Anu muxolu tei.' Anu ano.
31 Eni kalumo alavusou itema ane ne uasi. Ia eni ene'e sou a'ulosi'a ta Isilaeli no anu
lexa sou ane'i ilavusou lexe itema ane ne Anu 'ena'ei."
32 ✡La sou Ioanesi muvikala lamana aloxo 'o, "Eni emaisou Uleenu Tavuna molu no
opo loxotolo mulu'e loxo kuau vile la muxolu noxou.
33 Eni kalumo alavusou itema ane ne uasi. Ia anu ane mupalusilo sou a'ulosi'a ta
mitema no anu lexa muvikalaleli lexe, 'Namaisou itema ane Uleenu Tavuna mulu'e
muxolu noxou, la Anu ane sou u'ulosi'a ta mitema no anu Uleenu Tavuna ane.'
34 ✡Eni emaisou, la sou eni apala'alixu lexe Anu Lataua 'Olu."

Tatalu Mixali ta Molomolou Iesu

35 No voxo vile ili'i, la Ioanesi ilo'a ta molomolou ta tamei itutulu,
36 ✡ia anu iou mulai la mumaisou Iesu umuamua'i ulalai. La sou muvikalane'i aloxo
'o, "Ngamaisou Sipsip 'Olu noxou Lataua! Anu ane!"
37 Ane'i ilou milomusou aloxo ne, la ane'i ilou miavuti sou mimulinu Iesu.
38 Iesu iou mulivu la mumaisi'a ilou a imulinu inene'e, la sou mutali'isi'a ilou aloxo
'o, "Ngongou ngemasaxau ma'i?" La ane'i mivikalanu lexe, "Rabi (vaikala ane ne,
laaxu lexe anu itema sou ulosi'a ta mitema lavulavu.) Nini nexoxolu no tani anevaa?"
39 Iesu mukoline'i ilou aloxo 'o, "Ngane'e mo ngamaisou." La sou Anu muolene'i
sou milai mimaisou tani e Anu muxolu no anu. Mixali no tani, la aso iou tami'a no
'olo'olovoxo. No voxo ane ne, la ane'i ilo'a mixolu.
40 ✡Vile noxi'a e mulomusou vaikala noxou Ioanesi la mumulinu Iesu ne, ualasou
lexe Andeleasi, anu Saimoni Pita vimou.
41 Anu mulutu la anu u'oxonu mii vile uasi, anu muavuti la mulai mukamulinu
vimou Saimoni sou muvikalanu lexe nexi texalisou Mesaia (Anu Kalisito).
42 ✡La sou anu muolenu Saimoni sou mulai noxou Iesu. Iesu mumaisou la
muvikalanu aloxo 'o, "Saimoni. Nini Ioanesi 'olu. Vaimomo 'o, la eni amoxo'ine lexe
nini Kepasi (uala ane ne, ixiunu la uxali lexe Pita)."

Iesu Mu'avali'a Pilipi Ilou Natanaeli

43 No voxo vile ili'i, la Iesu muavuti sou ulai ne Xalilaia, la Anu muxalisou Pilipi.
Mumaisou Pilipi la muvikalanu aloxo 'o, "Nane'e mo namulileli."
44 Pilipi ilo'a Andeleasi ilou Pita tualasi'a vilesisi ne Vetesaida.
45 ✡Pilipi mulutu mulai la muxalisou Natanaeli la muvikalanu aloxo 'o, "Nexi
texalisou itema ane Mosesi mua'aloxu no nano no lavuku sou lapuloto mo ta mitema
sou palomatana mia'aloxu no anu lavuku noxi'a kalumo. Anu Iesu, Iosepu 'olu. Anu
sou tuala ne Nasaleti."
46 Natanaeli muavuti la muvikalanu lexe, "Loxovaa mii vile laixe uxali no tuala ne
Nasaleti? Uasisi manina." Ia Pilipi muvikalanu aloxo 'o, "Nane'e mo mene namaisou."
47 Iesu mumaisou Natanaeli unene'e la muvikalane'i lexe, "Ngamaisou! Itema ne,
anusie Isilaeli manina. Anu ulavusou ukalavoi uasi."
48 La sou Natanaeli muavuti la mutali'isou Iesu aloxo 'o, "Nini nelavusilo a loxovaa?"
La sou Iesu mukolinu aloxo 'o, "No mine Pilipi u'avaline uao, la eni emaisine nexoxolu
no ovu lovo tava'u."

✡ **1:29:** Ais 53:6-7; 1Pi 1:18-19 ✡ **1:30:** Ioa 1:15 ✡ **1:32:** Mat 3:16 ✡ **1:34:** Mat 3:17 ✡ **1:36:** Ioa 1:29 ✡ **1:40:** Mat 4:18-20 ✡ **1:42:** Mat 16:18 ✡ **1:45:** Lap 18:18; Ais 7:14; 9:6; Iel 23:5; Ese 34:23

49 ✡Natanaeli mupalaˈalixu lexe, “Rabi. Nini Lataua ˈOlu mo nini tatananu tuala tila
ne Isilaeli.”
50 La Iesu mukolinu vaikala noxou aloxo ˈo, “Nini nemulaxu taneni noxilo xo eni
emaisine nexoxolu no ovu lovo tavaˈu. Ia mii ane eni emaisine ne, anu mii kituˈasi. Io
iliˈi la sou nini namaisou xaixai noxilo seˈi ta tatila.
51 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Iliˈi la ngamaisou opo loxotolo ukisi la
ngamaisiˈa ta angelo noxou Lataua iluluˈe noxou Itema ˈOlu xe itetelai.”

2

Iesu Muxiunu Lexa Muxali Uaini

1 Iesu muˈaviliˈa Pilipi ilou Natanaeli mukalu xe voxo tamei iliˈi no anu, la laˈilali
vile sou taulaˈi alavua muxali no tuala ne Kana no xalee lia tila ne Xalilaia. La Iesu
nenu milai kalumo.
2 Mo anu Iesu iloˈa ta molomolou ne, miˈaviliˈa sou milai no anu laˈilali sou taulaˈi
ne.
3 No mine uaini mukalu, la Iesu nenu mivikalanu Iesu lexe uaini mukalu.
4 ✡La Iesu mukoline aloxo ˈo, “Sema ˈo, mii ane ne, nini naˈanini. Eni naˈaxe uasi. Xo
eni voxo noxilo uxali uao.”
5 Iesu nenu miavuti la mivikalaneˈi ta mitema sou xaixai sou laˈilali ne aloxo ˈo, “Mii
maˈia ane Anu uvikalangengixu, la ngaˈoxonusi.”
6 Io, no nano no tani ne, lexa vexasou muxatele vile a uai sou ta mitema iˈuna la
iui avoˈa no anu. Xo anu ˈilixo noxiˈa aneˈi ta Iutaia aloxo ne. Aneˈi miˈoxonu lexa
vexasou no anu lavoˈo. Io itau lexa uˈuna no anu xe uˈanaˈana, la itiitisou seˈi uxali
loxo Lita itemaxu tamiˈa (80) xe seˈi Lita itemaxu muxatele vile (120).
7 Iesu muvikalaneˈi ta mitema sou xaixai sou laˈilali lexe, “Ngatau lexa uˈunalai no
lexa vexasou mo uˈanaˈana.” La aneˈi milomuxusi ka mitau muˈanaˈana.
8 La sou Iesu muvikalaneˈi lexe, “Ioxe, ngasixolo seˈi mo nganoˈu ulai noxou itema
ane usaxilaˈu laˈilali ne. La aneˈi miˈoxo aloxo ne.”
9 Lexa ne muxiu la muxali uaini. Minoˈu uaini milai milosou itema sou usaxilaˈu
laˈilali, la anu mutovo muiexu. Ia anu ulavusou lexe minoˈu uaini ane ne a neˈei uasi.
Ta mitema ane aneˈi misixolonu ne, aneˈisi milavusou. La sou anu muˈavalou mulu
ane mutaulaˈi alavua ne muneˈe.
10 Anu muxali la itema sou usaxilaˈu laˈilali muvikalanu aloxo ˈo, “No anu laˈilali
aloxo ˈo, la ta mitema tavuˈalo ilavusou ivelunu uaini lailaixe tei xe iliˈi no mine ta
mitema iˈanaˈana manina, la sou aneˈi ivelunu uaini masumasua sevile ˈole. Ia nini
naˈoxo loxo ne uasi. Nini nevelunu uaini lailaixe no mine tesokou laˈilali mo muneˈe
mukalu ˈo.”
11 Iesu muˈoxonu sosovo ane ne alavua no tuala ne Kana no xalee lia tila ne Xalilaia.
Anu mumaxaˈu xavi noxou, la sou ta molomolou mimaisou la mimulaxu taneˈi noxou.

Iesu Mukusaiˈa ta Mitema Isosova Mimii no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

12 ✡Ioxe, Iesu mumaxaˈu xavi noxou ne Kana mukalu xe iliˈi, la Anu iloˈa nenu mo ta
vimovimou mo ta molomolou milutu sou milai luˈe ne Kapenaumu. Milai mixolu luˈe
ne voxo seˈi.
13 ✡Io, voxo tila noxiˈa ta Iutaia sou isosovosou voxo ane Lataua Iou Muvaxaiˈa
muxali ˈalai, la Iesu muavuti sou mulutu mununalai ne Ielusalemu.
14 Anu muxali ne Ielusalemu, la muˈunalai no nano no taasou lalotu tatila noxou
Lataua. La Anu mumaisiˈa ta mitema e mitataˈoluneˈi ta bulumakau mo ta sipsip mo
ta kuau sou ta mitema ilotoneˈi xe ta mitema e ilavusou ivalavala lamoli,

---

✡ **1:49:** Mat 14:33; 16:16; Mak 3:11 ✡ **1:51:** Tav 28:12 ✡ **2:4:** Ioa 7:30; 8:20 ✡ **2:12:** Mat 4:13 ✡ **2:13:** Mul 12:1-27

15 la sou Anu mu'oxo kulue sou mupuapuasi'a ta mimii mo mukusai'a ta mitema
ilo'a ta mimii loxo ta sipsip ilo'a ta bulumakau milai no ale. Ia muavuti la mupeinu
lamoli'a xe muvuluvexanu valovalo e ta mitema ivalavala lamoli no anu ne.
16 Xe muvikalane'i ta mitema e ane'i itata'olune'i ta kuau sou ilotone'i aloxo 'o,
"Ngano'a ta kuaumengi mo ngalai no ale! Ngexiu tani noxou Mamilo Lataua muxali
loxo taasou ilotoloto no anu."
17 ✡Ta molomolou mimaisou mii ane ne, la mixavutalanu kaukavu vile muxolu no
nano no Lavuku Tavuna teinu. Mikaukavunu aloxo 'o, "Eni asou akalu, xo talelixu
taasine misevile."
18 Ta tatila noxi'a ta Iutaia mimaisou mii e Iesu mu'oxonu ne, la mivikalanu aloxo
'o, "Namaxa'u sosovo vile mo sou nexi tamaisou la talavu lexe 'ei muvikala laixe lexe
nini ne'oxonu mii ane ne."
19 ✡Iesu mukoline'i aloxo 'o, "Ngingi ngamamulonu tani tila noxou Lataua ane ne, la
eni atulusou voxo tatalusi."
20 Ta tatila noxi'a ta Iutaia la'iaxa'a la miavuti mikolinu vaikala noxou aloxo 'o, "Tani
'o ne, nexi tetulusou tauu ie itemaxu tamei mo muxatele vile (46). Ia nini nevikala lexe
natulusou voxo tatalusi?"
21 ✡Ia Anu mulemolu tani tila noxou Lataua e ta mitema itulusou ne uasi. Anu
mulemolu vasimolu.
22 ✡Io, no voxo ili'i no mine Iesu usoli xe utulu, la ta molomolou mixavutalanu
vaikalau. La sou ane'i imulaxu tane'i no anu Lavuku Tavuna mo vaikala e Anu
mulemolu ne.
23 ✡No mine ane'i misosovosou voxo sou Lataua Iou Muvaxai'a ukalu uao xe Iesu
muxolu ne Ielusalemu, la ta mitema tavu'alo mimaisou sosovo e Anu mu'oxonu la
mimulaxu tane'i no ualasou.
24 Ia Anu umulaxu tanu noxi'a uasi, xo Anu mulavusi'a mo umasaxa umuli
xavutalai'a uasi.
25 Anu umasaxa lexe evile ua'aloxu uasi. Xo Anu mulavusou ta mitema tane'i
mukalusi.

3

Iesu Mulosou Nikodimo Lavulavu

1 ✡Ioxe, no voxo vile la itema vile ualasou lexe Nikodimo, anu Palisaio vile mo anu
itema tila vile noxi'a ta Iutaia
2 mune'e noxou Iesu no 'olovoxo. La muvikalanu aloxo 'o, "Rabi, nexi telavusou lexe
Lataua mupalusine nene'e loxo itema sou ulosi'a ta mitema lavulavu. Lexe Lataua
uxolu noxine uasi, la umomomo sou nini na'oxonu sosovo ane ne uasi."
3 ✡Iesu mukolinu vaikalau aloxo 'o, "Eni avikalaneni manina musuku. Lexe itema
vile uxali alavua uasi, la umomomo sou umaisou saxisaxila'u noxou Lataua uasi."
4 Nikodimo muavuti la mutali'isou aloxo 'o, "Loxovaa, umomomo sou itema vile
aululu ulivu u'unalai noxie nenu opoone, la ivo'onu la?"
5 ✡Iesu mukoli aloxo 'o, "Eni avikalaneni manina musuku. Lexe itema vile uxali
alavua no anu lexa mo Uleenu Tavuna uasi, la anu umomomo sou u'unalai no 'a
saxisaxila'u noxou Lataua uasi.
6 ✡Mauli ane muxali no anu masaxa noxi'a ta mitemasi ne, la anu mauli ane ne ukalu
vitanisi. Ia mauli ane muxali no anu Uleenu Tavuna, anu mauli ane ne kaluxu uasi.
7 Eni evikalaneni lexe nini naxali alavua la, io mamu nini nakuluke no anu vaikala
ane 'o.
8 Nini namaisou atume uili ulai no anu masaxa na'u mo nalomusou luluxusi, ia
nalavusou lexe molu ava xe ulai ava uasi. Ta mitema ane maulixa'a ane uxali no anu
Uleenu Tavuna ne, anu aloxo nesi."
9 Nikodimo mutali'isou aloxo 'o, "Mole, anu uxali a loxovaa?"

✡ **2:17:** Lex 69:9 ✡ **2:19:** Mat 26:61; 27:40 ✡ **2:21:** 1Ko 6:19 ✡ **2:22:** Luk 24:6-8; Ioa 12:16 ✡ **2:23:** Ioa 7:31
✡ **3:1:** Ioa 7:50; 19:39 ✡ **3:3:** Mat 18:3; 1Pi 1:23 ✡ **3:5:** Ese 36:25-27 ✡ **3:6:** Ioa 1:13

10 Iesu mukolinu aloxo ʼo, “Nini namitema sou nalosiʼa ta Isilaeli lavulavu ane, ia
nalavusou mii ane ne uasi?
11 Avikalaneni manina musuku. Nexi talemolu maʼia nexi telavusou mo temaisou.
Ia ngingi ta mitema ngaʼosasou mo nganoʼu uasi.
12 Eni evikalangengixu mii sou no lia ʼo, ia ngingi ngamulaxu tangengi no anu uasi.
Io lexe eni avikalangengixu mii sou teitexi no opo loxotolo, la sou ngingi ngamulaxu
tangengi no anu a loxovaa?
13 Itema vile ulai teitexi no opo loxotolo uao, ia itema vile molu teitexi no opo loxotolo
muluʼe, Anu anusisi Anu Itema ʼOlu.
14 ✡Loxo Mosesi muʼitinu sinana veveeni no xalee lia vitanisi, aneʼi iitinu Itema ʼOlu
kalumo,
15 ✡sou lexe ʼenaʼei ane umulaxu tanu noxou la unoʼu mauli ane kaluxu uasi.”
16 ✡Lataua tanunenge nenge ta mitema no xalee lia mukalusi, la sou mulosinge ʼOlu
vilesisi mo sou lexe anu ane umulaxu tanu noxou ʼOlu ne, la usoli uasi, unoʼu mauli
kaluxu uasi.
17 ✡Anu Lataua mupalusou ʼOlu muluʼe sou utulusiʼa ta mitema no lia ʼo no anu
vaivaikala uasi, muluʼe sou upamaulineʼi.
18 ✡ʼEi ane umulaxu tanu noxou, la anu utulu no anu vaivaikala uasi. ʼEi ane
umulaxu tanu no anu Lataua ʼOlu vilesisi ualasou uasi, la anu mutulu no anu
vaivaikala mukalu ne.
19 ✡Tavaʼu itulu no anu vaivaikala ne, aloxo. Lamana muluʼe no lia mukalu, ia
ta mitema mimasaxau lamana ne uasi, imasaxau isivoxo. Xo ʼiliʼilixo noxiʼa ne,
masumasua misevile.
20 Aneʼi ane iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua ne, imasaxau lamana ne mo ilai no
lamana ne uasi. Xo aneʼi imasaxa lexe ʼiliʼilixo masumasua noxiʼa ne upalaʼa no ieʼi
ta mitema uasi, utalumesi.
21 Ia anu ane uʼoxonu ʼiliʼilixo ane laixe ne, anu uneneʼe no lamana, la sou ta mitema
ilavusou manina lexe anu muʼoxonu ʼiliʼilixo ane manina no anu xavi noxou Lataua.

Ioanesi Anu Itema sou Uʼulosiʼa ta Mitema Muvikala Lamana Noxou Iesu Lexe Anu ʼEi

22 ✡Iesu ilou Nikodimo mivivikala mukalu xe iliʼi, la Iesu iloʼa ta molomolou milutu
ne Ielusalemu sou milai no xalee vile no xalee lia tila ne Iutaia. La mixolu voxo seʼi
sou Iesu muʼulosiʼa ta mitema.
23 Mo Ioanesi kalumo uʼulosiʼa ta mitema no tuala ne Ainon ʼalai ne Salimu. Xo no
xalee lia ane ne, lexa tavuʼalo. Ta mitema tavuʼalo ineneʼe noxou Ioanesi sou uʼulosiʼa.
24 No voxo ane ne, Ioanesi, itatuxu no anu taasou navunavu uao.
25 No voxo ane ne, la ta molomolou Ioanesi iloʼa Iutaia vile miʼotosou anaxaʼa sou
voteʼi sou itema vile uʼulo sou uxali malemalenga no iou Lataua a loxovaa.
26 La sou aneʼi milutu milai noxou Ioanesi la mivikalanu aloxo ʼo, “Rabi, itema e
ngingi ngongou ngexolu no xalee vile ne Ioridani xe nini nepalaʼalixu noxixe ne, Anu
a uʼuloʼulosiʼa ta mitema mo ta mitema latala a ilalai noxou sio.”
27 Anu mukolineʼi aloxo ʼo, “Lexe Lataua no opo loxotolo ulosou itema vile mii vile
uasi, la anu umomomo sou unoʼu uasi.
28 ✡Ngingi ngelomusilo eni evikalangengixu aloxo ʼo, ‘Eni Kalisito uasi. Lataua
mupalusilo sou euli noxousi.’
29 Itema vile utaulaʼi alavua la sema ne anu semausi. Ia menexu e muneʼe no anu
laʼilali sou taulaʼi alavua ne, uxolu mo ulomusou xolinu la ʼosaʼila noxou uʼoki manina.
La sou eni kalumo aʼosa manina xo mii ne muxali manina.
30 Xo Anu ualasou utelai, ia eni ualasilo uluʼelai.”

✡ **3:14:** Iti 21:9; Ioa 8:28; 12:32 ✡ **3:15:** Ioa 20:31 ✡ **3:16:** Ioa 3:36; 10:28; Rom 5:8; 8:32; 1Ioa 4:9-10 ✡ **3:17:** Luk 19:10 ✡ **3:18:** Ioa 5:24 ✡ **3:19:** Ioa 1:5, 9; 8:12 ✡ **3:22:** Ioa 4:1-2 ✡ **3:28:** Mat 11:10; Ioa 1:20

31 ✡Anu ane molu teitexi, Anu tila no anu mimii mukalusi. Ia Anu ane molu no lia 'o,
Anu sou lia 'osi mo uvikala loxo itema vile sou lia 'osi. Anu ane molu no opo loxotolo,
Anu tila no anu mimii mukalusi.
32 ✡Itema ane ne mupala'alixu mimii ane mumaisou mo mulomusou. Io itema vile
u'osasou sou uno'u vaikala ane Anu mulemolu ne uasi.
33 'Ei ane u'osa sou uno'u vaikalau ne, anu musosovosou lexe Lataua anu manina.
34 Anu ane Lataua mupalusou mulu'e ne, Anu uvikala vaivaikala noxou Lataua. Xo
Lataua mulosou Uleenu Tavuna mukalusi.
35 ✡Momu mumasaxau 'Olu misevile, la sou mu'italonu mimii latala mukalusi no
avolu.
36 ✡'Ei ane umulaxu tanu noxou Lataua 'Olu ne, la uno'u mauli ane kaluxu uasi. Ia
lexe 'ei ane ulomuxu vaikala noxou Lataua 'Olu uasi, la umomomo sou umauli uasi xo
la'ia noxou Lataua a uxolu noxou.

4

Iesu Muvikala Noxie Sema sie Samalia

1-2 ✡Iesu anu molu u'ulosi'a ta mitema uasi, ta molomolo noxou me'a mi'ulo'ulosi'a.
Ia no mine ta Palisaio milomu lexe Iesu mu'ulosi'a ta mitema mo ane'i mixali loxo ta
molomolou, la itiitisi'a muaulixu itiitisi'a ta molomolo noxou Ioanesi.
3 Ioxe Tila mulavu aloxo ne, la sou Anu mu'umesou xalee lia tila ne Iutaia sou mulivu
mulai to'o no xalee lia tila ne Xalilaia la.
4 Ia muavuti sou lexe ulai la muxavutala lexe u'unalai no xalee lia tila ne Samalia tei
o.
5 ✡Mu'unalai la muxali no tuala ne Sikari 'alai no lia e Iakovo mu'italonu mulai
noxou 'olu Iosepu.
6 Iesu mumuamua'i xoo mole mutotosa la mulai muxali no anu lexa iou vile Iakovo
mu'asou la muma'ila ne, la aso mukulupa.
7-8 Iesu muavuti la mupalusi'a ta molomolou milai no tuala sou ilotoxa'a la'ilali.
Io Iesu anusisi muxoxolu ne, la sema Samalia vile mine'e sou lexe itau lexa. Iesu
mumaisie la muvikalane lexe, "Natau lexa sevile une'e mo aie."
9 ✡Ane miavuti la mivikalanu aloxo, "Nini namitema sie Iutaia xe eni sie Samalia. Ia
tava'u loxovaa la nini nevikalaleli sou atauxene lexa o?" Ane mivikalanu aloxo ne, xo
ta Iutaia ilo'a ta Samalia ilavusou ixolu ipita uasi.
10 ✡Iesu mukoline aloxo 'o, "Lexe nini nalavusou mii molu noxou Lataua ane Anu
mulosine vitanisi mo nalavusou itema e mulingau lexa noxine sou lexe uiexu, la nini
natali'i noxou mo sou Anu ulosine lexa sou mauli."
11 La sema ne mivikalanu aloxo 'o, "Tila, nini mii vile sou natau lexa no anu uasi,
mo lexa iou ne muxolu no lia manina. La sou nini natau lexa sou mauli a loxovaa?
12 ✡Nini natatila loxo mutu'uovunenge Iakovo uasi. Anu mu'italonu lexa iou 'o sou
nexi taie no anu. Anu ilo'a ta 'olu mo ta mimii ta temene kalumo miie no anu."
13 Iesu mukoline aloxo 'o, "Lexe 'ena'ei uie no anu lexa ane 'o, la usoliu lexa la.
14 ✡Ia lexe anu ane uie no anu lexa ane eni alosou, la anu umomomo sou usoliu lexa
la uasi. Lexa e eni alosou ne, uxali loxo lexa luuxu no nano no tanu la ulosou mauli
kaluxu uasi."
15 Sema miavuti la mivikalanu aloxo 'o, "Tila, nalosilo lexa ane ne, la sou eni aiexu
la asoliu la uasi, mo ane'e 'o sou atau lexa 'o la uasi."
16 La Iesu muvikalane aloxo 'o, "Nalai na'avalou mulumeni mo une'e."
17 Sema mikolinu lexe, "Eni muluxeni uasi." La Iesu muvikalane la, "Nini nevikala
lexe mulumeni uasi ne, manina.
18 Xo tei la ta mulumulumeni ta'uve, ia vaimomo ane ngingi ngongou ngaxoxolu ne,
anu mulumeni manina uasi. La sou nini nevikala ne manina."

✡ **3:31:** Ioa 8:23 ✡ **3:32:** Ioa 3:11 ✡ **3:35:** Mat 11:27; Ioa 5:20 ✡ **3:36:** Ioa 3:16-18; 1Ioa 5:12 ✡ **4:1-2:** Ioa 3:22 ✡ **4:5:** Tav 33:19; Ies 24:32 ✡ **4:9:** Esi 4:1-5 ✡ **4:10:** Ioa 7:37-38; Pal 21:6 ✡ **4:12:** Ioa 8:53 ✡ **4:14:** Ioa 6:35

19 Sema mikolinu Iesu aloxo ʼo, “Tila, eni elavusou lexe nini itema sou palomatana vile.
20 ✡Ta totoxosixe ilolotu no laxaʼilu ano ʼo, ia ngingi ta Iutaia ngavikala lexe nenge talotu lai ʼo uasi, talotu ne Ielusalemusi.”
21 Iesu muvikalane sema lamana aloxo ʼo, “Nini namulaxu taneni no ʼa vaikala noxilo. Voxo a unene'e sou ngingi ngalotu noxou Maminge no laxaʼilu ʼo mo ne Ielusalemu ne uasi.
22 ✡Ngingi ta Samalia ngalavusou ngalotu noxou ʼenaʼei uasi. Ia nexi ta Iutaiasi telavusou lexe talotu noxou ʼenaʼei manina. Xo itema sou upamaulinenge uxali noxixe nexi ta Iutaia.
23 Ia voxo e lexe ta mitema ilotu manina ulai noxou Maminge a unene'e a mune'e mukalu. Ia lexe ta mitema e ilotu manina noxou Maminge no anu uleene'i mo opone'i maninasou. Xo Maminge ukakamuline'i ta mitema aloxo ne.
24 ✡Xo Lataua anu uleenu la sou ane'i ane ilotu noxou, la ilotu no anu uleene'i mo opone'i maninasou.”
25 Sema mivikalanu Iesu aloxo ʼo, “Eni elavusou lexe Mesaia e ilemo lexe Kalisito, Anu a unene'e. No voxo ane Anu une'e, la sou Anu ululusou mimii tavuʼalo une'e noxixe.”
26 ✡Iesu muvikalane lamana aloxo ʼo, “Itema ne, ane enisi o ane avivikalaneni.”

Ta Molomolou Iesu Milivu Mine'e La

27 Iesu ilee sema ne ivivikala aloxo ne, la ta molomolo noxou milotoxaʼa laʼilali mo milivu mixali. Mine'e mixali la mimaisou Iesu uvivikalane sema ne, la mikuluke. Ia vile noxiʼa utaliʼisou uasi lexe, “Nemasaxau maʼi noxie?” mo “Tavaʼu loxovaa la sou ngingi ngongie ngavivikala ʼo?”
28 Xe sema miavuti la miʼitalonu lexaxe vexasou muai ne, ia milivu milai no tuala. Mixali no tuala, la mivikalane'i ta mitema no tualasie aloxo ʼo,
29 “Ngane'e mo ngamaisou itema vile e Anu mupalaʼalixu mimii tavuʼalo no anu maulixo. Male Anu Kalisito ane.”
30 Ane'i milomusou vaikalaie la milutu sou milai mimaisou.
31 No mine ta mitema ine'e ixali uao, la ta molomolou mivikalanu aloxo, “Tila, nexi temasaxa lexe nini naʼani sevile o.”
32 Ia Anu muavuti la muvikalane'i aloxo, “Eni laʼilalixo a uai. Ia ngingi ngalavusou uasi.”
33 La ta molomolou mivikalane'i ngatoʼo lexe, “Evile mune'e muitixu laʼilali male.”
34 ✡Iesu muvikalane'i la aloxo ʼo, “Laʼilalixo ne, ane eni amulinu masaxa noxou Anu ane mupalusilo ene'e sou akalusou xaixai noxou.
35 ✡Ngingi ngavikala lexe, ‘Uao soʼio tamiʼa a uxolu sou ngamolo laʼilali uxali,’ ia eni avikalangengi aloxo ʼo, ngatulu mo ngamaisou xai laixe o. Laʼilali a lingamo sou ngalai ngamolou.
36 Vaimomo ʼo itema sou umolo laʼilali ne, munoʼu lakolisou xaixai noxou mo vaimomo ʼo umolo laʼilali sou mauli kaluxu uasi. La sou itema utotou xai xe itema sou umolo laʼilali ne, ilou iʼosa mo ixolu ipita.
37 Anu vaikala ane ne manina lexe, ‘Itema vile sou utotou xe itema vile sou umomolou.’
38 Eni apalusinge ngalai sou ngamolo laʼilali no xai e ngingi ngatou uasi. Ta mitema mose'i sasaie'i no anu, ia ngingi ngalai sou ngamolousi.”

Ta Mitema sie Samalia Tavuʼalo Ane'i Mimulaxu Tane'i Noxou Iesu

39 Sema mipalaʼalixu noxiʼa ta Samalia lexe anu Iesu mululusou mimii tavuʼalo no anu maulixe. Ane'i tavuʼalo milomusou aloxo ne, la mimulaxu tane'i noxou.

✡ **4:20:** Lap 12:5-14; Lex 122:1-5 ✡ **4:22:** 2Ta 17:29-41; Ais 2:3; Rom 9:4-5 ✡ **4:24:** Rom 12:1; 2Ko 3:17; Pil 3:3
✡ **4:26:** Mak 14:61-62 ✡ **4:34:** Ioa 6:38 ✡ **4:35:** Luk 10:2

40 La sou ane'i mine'e noxou la mivikalanu mimasaxa lexe ilo'a ixolu. La ilo'a mixolu
voxo tamei.
41 No anu vaikalausi, la ta mitema tavu'alo la mimuxaxu tane'i noxou.
42 ✡Ane'i mivikalane sema ne aloxo 'o, “Nexi temulaxu tanexi noxou xo nini nene'e
nea'alomexi o uasi. Nexi mexe telomusou mo telavu manina lexe itema ano 'o Anu
itema sou upamaulinenge no lia 'o.”

Iesu Mupamaulinu Itema sou Xaixai Noxou Tatananu Tuala 'Olu (Mat 8:5-13; Luk 7:1-10)

43 Ilo'a mixolu voxo tamei mukalu, la Iesu mulutu sou mulai to'o no xalee lia tila ne
Xalilaia.
44 ✡Xo Iesu anu molu muvikala lexe, “Itema sou palomatana vile, ta tema tualasou
itoxonu uasi.”
45 ✡Anu mulutu xe muxali ne Xalilaia, la ta mitema mi'osasou. Xo ane'i mimaisou
sosovo ane Iesu mu'oxonu ne Ielusalemu no voxo e misosovosou voxo sou Lataua Iou
Muvaxai'a.
46-47 ✡Io Iesu mulutu la mulai no tuala ne Kana la. Tei la Anu muxiunu lexa muxali
uaini. Iesu muxali ne Kana, la itema vile sou xaixai noxou tatananu tuala ne Xalilaia
muxolu ne Kapenaumu, mulomu lexe Iesu molu ne Iutaia mune'e muxali ne Xalilaia la
mulai noxou Iesu. Xo anu 'olu pipiena mu'oxonu mo 'alai sou usoli. Anu mulai noxou
Iesu la mulingau sou lexe ilou ilai mo upamaulinu.
48 ✡Iesu muvikalanu aloxo 'o, “Ngingi ngamaisou sosovo noxilo uasi, la ngamulaxu
tangengi noxilo uasisi manina.”
49 Itema sou xaixai noxou tatananu tuala ne Xalilaia muavuti la muvikalanu aloxo
'o, “Tila, nane'e mo nengei talai ua, 'alixe usoli maasi.”
50 ✡Iesu muvikalanu aloxo 'o, “Nalivu mo nalai. Xo 'iline a mumauli mukalu.” Anu
mumulaxu tanu no anu vaikala noxou Iesu la mulutu mulai.
51 Anu uxali no tualasou uao, la ta mitema e ixaxai noxou ne mixalisou la mivikalanu
lexe 'olu mumauli.
52 Anu muavuti la mutali'isi'a lexe mumauli talu. La ane'i mikolinu aloxo 'o,
“Vasimolu ialuxu a mukalu no aso iou vile mei no 'olo'olovoxo.”
53 Molomolo momu mulomusi'a la mulavu lexe 'olu mumauli no aso iou vile no
'olo'olovoxo no mine Iesu muvikalanu lexe, “'Iline mumauli.” La sou anu ilo'a ta
mitema no taasou mimulaxu tane'i noxou Iesu.
54 ✡Sosovo tamei sou ne, muxali no mine Iesu mulutu ne Iutaia mune'e muxali ne
Xalilaia.

5

Iesu Mupamaulinu Itema Vile no Kupa no Lexa ne Betesida

1 Ili'i no anu Iesu mupamaulinu molomolo ne Kana mukalu, la Anu mulivu mununa
ne Ielusalemu no voxo vile tila noxi'a ta Iutaia.
2 No voxo ane ne, la kupa vile ilemo lexe Vetesaida no anu vaikala noxi'a ta Alamu,
muxolu no nano ne Ielusalemu 'alai no aitenga vile ilemolu lexe Aitengasi'a Ta sipsip.
Io no kupa ne la tani alelaxu ta'uve mitulusou muxoxosou.
3-4 No kupa pa'umolu ne, la ta mitema tavu'alo lavileo iouiou mu'oxone'i a miai. Se'i
no taiine'i ie'i seleveenu xe se'i tava'a mukilikalukalu xe se'i xine'i musoisoli.
5 Ia itema vile no taiine'i ne, pipiena toxoxa'a muxolu noxou mumomomo loxo tauu
ie mavulovexa tatalu mo muxatele tatalu (38).
6 Iesu mumaisou mii e uai la mulavusou lexe pipiena muxolu noxou maxuveeni
misevile. Muavuti la mutali'isou aloxo 'o, “Loxovaa nini nemasaxa lexe namauli?”

✡ **4:42:** 1Ioa 4:14 ✡ **4:44:** Mat 13:57 ✡ **4:45:** Ioa 2:23 ✡ **4:46-47:** Mat 8:5-6; Ioa 2:1-11 ✡ **4:48:** Ioa 2:18; 1Ko 1:22 ✡ **4:50:** Mat 8:13 ✡ **4:54:** Ioa 2:11

7 Anu muavuti la mukolinu aloxo 'o, “Tila, itema vile sou usu'ulileli sou ulu'elailixo
no kupa no mine ixiunu lexa uasi, la sou eni ano'u mauli uasi. Lexe eni atovo sou
alu'elai la ane'i ane iuli noxilo ne italuxo.”
8 ✡Iesu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Natulu mo nataxusou misimisine mo
namuamua'i nalai.”
9 Alaxu vilesisi la itema ne mumauli la mutavulenu misomisou la mumuamua'i
mulai.
Ia no voxo ane ne, voxo tavuna.
10 ✡Ta tatilasi'a ta Iutaia mimaisou itema e Iesu mupamaulinu la mivikalanu aloxo
'o, “Nalavusou lexe voxo tavuna vaimomo o uasi? Nini umomomo sou natavulenu
misimisine mo namuamua'i no voxo vaimomo o uasi.”
11 Ia anu mukoline'i aloxo 'o, “Itema vile mupamaulileli muvikalaleli aloxo 'o,
‘Nalutu mo nataxusou misimisine mo namuamua'i nalai.’ ”
12 Ane'i mitali'isou aloxo 'o, “Itema 'ena'ei ane mupalusine sou lexe nataxusou
misimisine mo namuamua'i?”
13 Itema ane ne, ulavusou itema e mupamaulinu ne uasi. Xo ta mitema tavu'alo
mipita la umaisou Iesu la ua. Anu mulai.
14 Ili'i la Iesu muxalisou itema ne no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua
la muvikalanu aloxo 'o, “Namaisou, nini nemauli mukalu. Nini na'oxonu 'ili'ilixo
masumasua la uasi. Loxo 'o io tu'umaxu tila vile uxali noxine la.”
15 Itema ne muavuti la mulai muvikalane'i ta tatilasi'a ta Iutaia aloxo 'o, “Itema e
mupamaulileli ne anu Iesu.”
16 Ane'i milavu lexe Iesu mupamauli itema ne no voxo tavuna, la sou ane'i mi'oxo
masuanu.
17 Anu muvikalane'i ta Iutaia aloxo 'o, “Mamilo uxaxai utotomu xoo mo a muxali no
voxo vaimomo. La sou eni kalumo axaxai.”
18 ✡Iesu umulinu lapuloto vile noxi'a ta tatilasi'a ta Iutaia sou voxo tavuna uasi mo
muvikala lexe Lataua anu Momu xe anu Lataua. Tava'u aloxo ne, la sou ta Iutaia
mitovo ikamuli vote'i se'i sou lexe ivau.

Lataua Mulosou 'Olu Xavi sou U'oxo Xaixai Noxou

19 ✡Iesu muvikalane'i ta Iutaia aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina musuku. Itema
'Olu anusisi la umomomo sou u'oxonu mii vile uasi. Anu u'oxonu mii ma'ia e
mumaisou Momu u'oxonusi. Xo mii ma'ia Momu u'oxonu la anu 'Olu kalumo u'oxonu.
20 Momu umasaxau 'Olu, la sou ulosiouxu mii ma'ia sou u'oxonu. Ili'i la Momu
ulosiouxu xaixai se'i ta tatila no anu xaixai e Anu mu'oxonu tei. Ia ngingi ngamaisou
la ngakuluke no anu.
21 Loxo Momu utulusi'a ta mitema ane misoisoli, la anu 'Olu kalumo upamauline'i
ta mitema e Anu umasaxa lexe ane'i imauli.
22 ✡Momu molu utulusou itema vile no anu vaivaikala uasi. Anu mu'italonu xaixai
ane ne noxou 'Olu.
23 ✡La sou ane'i tavu'alo itoxonu 'Olu loxo itoxonu Momu. Ane'i ane itoxonu 'Olu
uasi, la itoxonu itema e mupalusou 'Olu ne uasi.
24 ✡Eni avikalangengi manina musuku. 'Ei ane ulomusou vaikala noxilo mo umulaxu
tanu noxou ane mupalusilo ene'e, la uno'u mauli ane kaluxu uasi mo itulusou no anu
vaivaikala uasi. Xo Anu muaulixu soli mo mumauli.
25 Eni avikalangengi manina musuku. Voxo ane ta mitema misoisoli ilomusou
Lataua 'Olu xolinu a unene'e. Ia voxo ane ne, a muxali vaimomo o. Ane'i ane ilomusou
la imauli.
26 Xo loxo mauli ane muxolu noxou Momu, a mu'italonu noxou 'Olu kalumo.
27 Momu mu'italonu xaixai e sou utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala mulai noxou
'Olu.

✡ **5:8:** Mat 9:6 ✡ **5:10:** Nee 13:19; Iel 17:21 ✡ **5:18:** Mat 26:4; Ioa 7:1; 10:30 ✡ **5:19:** Ioa 5:30 ✡ **5:22:** Ioa 5:27; Apo 10:42 ✡ **5:23:** Pil 2:10-11; 1Ioa 2:23 ✡ **5:24:** Ioa 3:15-18

28 Ngingi ngakuluke no anu vaikala ano ʼo uasi. Xo voxo sou ta mitema miai no lulu
ilomusou ʼolu xolinu mo iuatu a unene'e.
29 ✡Ane'i ane mimulaxu tane'i noxou la itulu sou imauli, ia ane'i ane imulaxu tane'i
uasi, la itulu sou itulu no anu vaivaikala sou ʼilixo masua noxi'a.

Ta Mitema Mose'i Kalumo Mivikala Lexe Iesu Anu ʼEna'ei

30 ✡Enisisi la eni amomomo sou a'oxonu mii vile uasi. Eni atulusi'a ta mitema no anu
vaivaikala, la alomusou vaikala noxou Mamilo tei, ka sou a'oxonu xaixai noxilo. La
eni a'oxonu xaixai noxilo laixesi. Xo eni a'oxonu no anu masaxa noxilo uasi, a'oxonu
no anu masaxa noxou ane anu mupalusilo ene'e o.
31 Lexe eni melo aa'aloxo, la ta mitema imomo sou ilomuxu vaikala noxilo uasi.
32 Ia vile ane ua'aloxo a muxolu ne mo eni elavu lexe a'alo ane ne anu manina.
33-34 Ia lexe anu ua'aloxo uasi, la anu mii vile no anu uasi. Ngingi ngepalusi'a ta
mitema milai noxou Ioanesi, la anu mua'aloxu mii ane manina. Ia eni elemolu a'alo
noxou Ioanesi sou lexe Lataua upamaulingengi.
35 Ioanesi anu loxo lalamo ane mukaakaa sou mulosi'a ta mitema lamana. La ngingi
nge'osasou lamana ane ne, ia ʼosa'ila noxinge ne uxolu maxuvee uasi.
36 ✡Ia mii ane anu uaulixu a'aloxo noxou Ioanesi a muxolu ne. Mii ane ne, anu
xaixai e Mamilo mulosilo sou lexe akalusou mo eni a a'oxo'oxonu, muvikala lamana
lexe Mamilo mupalusilo ene'e.
37 ✡Mamilo ane mupalusilo Anu molu mupala'alixo. Ia ngingi ngalomusou xolinu
mo ngamaisou vasimolu mo
38 vaikala noxou uxolu noxinge uasi. Xo ngingi ngamulaxu tangengi noxou itema e
Momu mupalusou mune'e uasi.
39 ✡Ngingi ngaitiiti lailaixe no anu Lavuku Tavuna teinu, xo ngaxavutala lexe
ngano'u mauli ane kaluxu uasi no anu. Ia uasi. Kaukavu muxolu no nano ne,
muvivikalasilosi.
40 Ia ngingi ngamasaxa ngane'e noxilo sou ngano'u mauli ane ne uasi.
41 Eni amasaxa lexe ta mitema i'itinu ualasilo uasi.
42 Ia eni elavusinge, mo elavu lexe alauna noxou Lataua uxolu noxinge uasi.
43 Eni ene'e sou asosovosou ualasou Mamilo, ia ngingi nga'osasilo uasi. Ia lexe itema
vile une'e sou usosovosou ualasousi, la ngingi nga'osasousi.
44 Ngingi nga'osasou nga'itinu ualasinge ngato'o, ia ngingi ngatovo nga'oxonu xaixai
vile sou lexe Lataua anu Anusisi umaisou la u'itinu ualasinge no anu uasi. La sou
ngingi ngamulaxu tangengi noxilo a loxovaa?
45 Ngaxavutala lexe eni atulusinge no anu vaivaikala no iou Mamilo uasi. Itema
e anu utulusinge no anu vaivaikala ne, anu Mosesi e ngingi ngaloopala noxou lexe
usu'ulingengi.
46 ✡Lexe ngingi ngamulaxu tangengi noxou Mosesi, la ngingi ngamulaxu tangengi
noxilo kalumo. Xo Mosesi mukaukavu lavuku noxou, la anu mukaukavu a'aloxosi.
47 Ia ngingi ngamulaxu tangengi no anu kaukavu noxou Mosesi uasi, la ngingi
ngamomomo sou ngamulaxu tangengi no anu vaikala e eni alelemolu o uasi.”

6

Iesu Mulosi'a ta Mitema 5,000 Veleti
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Iesu muvivivkalane'i ta Iutaia mukalu xe ili'i, la mulivu muto'o no xalee vile no
kupa ne Xalilaia, ualasou vile lexe Tiberia.
2 La ta mitema tavu'alo mimulinu. Xo ane'i mimaisou sosovo ane Anu mu'oxonu
noxi'a ta mitema e lavileo mu'oxone'i.
3 La sou Iesu ilo'a ta molomolou mitelai mixolu no laxa'ilu vile.

✡ **5:29:** Tan 12:2; Mat 16:27; Apo 24:15 ✡ **5:30:** Ioa 5:19; 6:38 ✡ **5:36:** Ioa 3:2; 14:11 ✡ **5:37:** Mat 3:17; Ioa 5:32; 8:18 ✡ **5:39:** Luk 24:27 ✡ **5:46:** Apo 3:22

4 No voxo ane ne, la voxo sou ta Iutaia isosovosou voxo sou Lataua Iou Muvaxaiˈa
muneˈe ˈalai.
5-6 Iesu iou muvaxa la mumaisiˈa ta mitema tavuˈalo misevile ineneˈe noxou, la
Anu mulavusou maˈia lexe Anu uˈoxonu. Ia Anu muavuti la mutovonu Pilipi. La
mutaliˈisou aloxo ˈo, “Nenge talotoxaˈa ta mitema laˈilali sou iˈou a neˈei?”
7 Pilipi mukolinu aloxo ˈo, “Lexe nenge talotonu laˈilali no anu Denalia itemaxu
mavulovexa (200), la anu umomomo noxiˈa kalumo uasi. Anu mumomomo sou itema
vilevilesi unoˈu kituˈa sesi ane.”
8 Ia vile noxiˈa ta molomolou Iesu, ualasou lexe Andeleasi, Saimoni Pita vimou
muvikalanu Iesu aloxo ˈo,
9 “Molomolo soxo vile ano ˈo. Anu munoˈu veleti taˈuve mixutuxu no anu bali ngiaxu
xe ta sinana moso tamei. Ia anu umomomosiˈa ta mitema tavuˈalo a loxovaa?”
10 Iesu muvikalaneˈi ta molomolou lexe ivikalaneˈi ta mitema mo ixolu no lia. No
xalee ane ne, la iaˈeiaˈe muleme tapiena. Ta mitema mixolu no lia ne, la itiitisiˈa
ta mulusi muaulixu itemaxu itemaxu mavulovexa mo itemaxu mavulovexa taˈuve
(5,000).
11 Aneˈi mixolu no lia mukalu, la Iesu munoˈu veleti ilou sinana sou muvikala laixe
mulai noxou Lataua. Xe mukalu la Anu muvelunu mulai noxiˈa ta mitema sou miˈou.
12 Aneˈi miˈani mo miˈanaˈana mukalu la Iesu mupalusiˈa ta molomolou mo
muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngavilaˈisou veleti paˈusou usuˈa uasi. Ngataxusou mo
ngapitanu.”
13 Iesu muvikalaneˈi aloxo ne, la sou aneˈi mitaataa veleti paˈupaˈusou muˈuna no
lakelakela ˈole la muxali loxo mavulovexa mulelia tamei.
14 Aneˈi mimaisou sosovo e Anu muˈoxonu ne la mivikala aloxo ˈo, “Manina musuku.
Itema ˈo ne, Anu itema sou palomatana vile e Lataua mupalusou muneˈe no lia ˈo ano.”
15 ✡Iesu mulavusou lexe ta mitema ineˈe sou itetelisou sou uxali loxo tatananu tuala
tila noxiˈa, la Anu muˈume mulivu mulai no laxaˈilu la.

Iesu Mumuamuaˈi Teitexi no Lexa Kupa
(Mat 14:22-27; Mak 6:45-52)

16 No ˈoloˈolovoxo, la ta molomolou Iesu miluˈelai no kupa paˈumolu.
17 Milai mixali la mitelo no anu uaxa sou lexe ilai xalee vile ne Kapenaumu. Aneˈi
mitelo no anu uaxa, ia lexe ilutu la ˈolovoxo. Ia anu Iesu uneˈe iloˈa ikei uao.
18 Io aneˈi milutu milai maxuvee sevile la atume toxoxaˈa muxali la muavutilixu
kupa loxoˈu.
19 Aneˈi mivovole uaxa milai mixali loxo Kilo Mita tamiˈa o taˈuve, la aneˈi mimaisou
Iesu mine mumuamuaˈi no kupa loxou muneˈe ˈalai noxiˈa. Aneˈi mimaisou aloxo ne,
la miˈoloˈolo.
20 Ia Anu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Enisi ane. Ngaˈume uasi.”
21 Mimaisou la miˈosasou mo minoˈu mutelo no anu uaxa ne. Alaxu vilesisi, la uaxa
muxali no tasiˈi no tuala ane lexe ilalai no anu.

Ta Mitema Aneˈi Mikamulinu Iesu

22 Voxo vile iliˈi, la ta mitema e mixolu no xalee vile no kupa paˈumolu milavusou
lexe uaxa vilesisi a muai mo ta molomolou Iesusi mitelai no anu mo milai, ia Anu uasi.
23 Ia uaxa seˈi molu ne Tiberia muneˈe muxali no xalee lia ˈalai e Tila muvikala laixe
mulai noxou Lataua, mo muvelunu veleti mulai noxiˈa ta mitema sou miˈou.
24 Ta mitema milavu lexe Iesu iloˈa ta molomolou ixolu ne uasi, la sou mitelotelo no
uaxa sou milai mikamulinu Iesu ne Kapenaumu.

Iesu Anu Veleti sou Mauli

25 Aneˈi mixalisou Iesu no kupa xalee vile, la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Tila, nini neneˈe
ˈo talu?”

✡ **6:15:** Ioa 18:36

26 Anu mukoline'i aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina musuku. Ngemaisou sosovo noxilo, ia ngakakamulileli xo ngingi nge'ou veleti mo nge'ana'ana.
27 ✡Mamu ngaxaxai sou la'ilali ane ukalu vitanisi, ngaxaxai sou la'ilali ane ulosinge mauli ane ukalu uasi. La'ilali ane ne, anu Itema 'Olu molu ulosinge, xo Momu Lataua musosovosou lexe Anu u'oxonu xaixai noxou.”
28 Ane'i miavuti la mitali'isou aloxo 'o, “Nexi ta'oxonu mii ma'ia, la sou ta'oxonu xaixai noxou Lataua? Anu umasaxainge lexe nenge ta'oxonu.”
29 ✡Iesu mukoline'i aloxo 'o, “Xaixai noxou Lataua e Anu umasaxa lexe ngingi nga'oxonu ne aloxo 'o. Ngamulaxu tangengi noxou itema e Lataua mupalusou mune'e.”
30 ✡La ane'i mitali'isou la, “Sosovo ma'ia nini na'oxonu sou nexi tamaisou la tamulaxu tanexi noxine? Ia nini na'oxonu ma'ia?”
31 ✡Tatei la ta totoxosixe mi'ou veleti ilemolu lexe Mana no xalee lia vitanisi aloxo mikaukavunu no nano no Lavuku Tavuna teinu, “Anu mulosi'a veleti molu no opo loxotolo sou mi'ou.”
32 Iesu muvikalane'i aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina musuku. Mosesi ulosinge veleti molu no opo loxotolo uasi. Ia eni Mamilo ulosinge veleti maninasou molu no opo loxotolo.
33 Veleti noxou Lataua ne, Anu molu no opo loxotolo mulu'e sou ulosi'a ta mitema no lia 'o mauli.”
34 Ane'i miavuti la mivikalanu aloxo 'o, “Tila, naitinexe veleti ane ne utotomu.”
35 ✡Iesu muavuti la muvikalane'i lamana aloxo, “Eni veleti sou mauli. 'Ei ane une'e noxilo la anu umomomo sou usolixu uasi. Mo 'ei ane umulaxu tanu noxilo la umomomo sou usoliu lexa la uasi.
36 Ia eni evikalangengi lexe ngemaisilo ne, ia ngamulaxu tangengi uasi.
37 Ane'i ane Mamilo ulosilo la ine'e noxilo, ia ane'i ane ine'e noxilo la umomomo sou eni akusai'a uasi.
38 Tava'u xo eni melo no opo loxotolo elu'e, la eni a'oxonu xaixai no anu masaxa noxilo uasi, no anu masaxa noxou ane mupalusilo ene'e.
39 ✡Masaxa noxou ane mupalusilo ene'e ne, aloxo 'o. Mamu sou eni axovulaunu itema vile anu mulosilo, ia atulusi'a ukalusi no voxo ane sou kaluxu.
40 Xo masaxa noxou Mamilo ne aloxo 'o, 'ena'ei ane umaisou 'Olu mo umulaxu tanu noxou, la uno'u mauli ane ukalu uasi. Eni atulusou itema ane ne no voxo ane sou kaluxu.”
41 Ane'i ta Iutaia mimunumunuxu Iesu, xo Anu muvikala lexe Anu veleti molu no opo loxotolo mulu'e.
42 ✡Ane'i mivikala aloxo 'o, “Iesu anu Iosepu 'olu mo nenge telavusi'a momu ilee nenu. Ia loxovaa la Anu muvikala lexe Anu molu no opo loxotolo mulu'e 'o?”
43 Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Ngamunumunu mamu.”
44 ✡ “Mamilo e Anu mupalusilo ene'e 'o, Anu umasaxa lexe evile une'e noxilo uasi, la anu umomomo sou une'e noxilo uasi. Ia 'ei ane une'e noxilo ne, la eni atulusou no anu voxo sou kaluxu.
45 ✡Kaukavu vile no anu lavuku noxi'a ta mitema sou palomatana muvikala aloxo 'o, ‘Lataua ulosi'a ta mitema lavulavu,’ ia 'ena'ei ane ulomu mo ulavusou Mamilo la une'e noxilo.
46 ✡Evile umaisou Mamilo uasi. Ia anu ane molu noxou Latauasi anusisi mumaisou.
47 ✡Eni avikalangengi manina musuku. 'Ena'ei ane umulaxu tanu, la uno'u mauli kaluxu uasi.
48 ✡Eni veleti sou mauli.

✡ **6:27:** Ioa 6:48-58 ✡ **6:29:** 1Ioa 3:23 ✡ **6:30:** Mat 16:1; Ioa 2:18 ✡ **6:31:** Mul 16:14-15; Iti 11:7-9; Lex 78:24 ✡ **6:35:** Ioa 4:14 ✡ **6:39:** Ioa 10:28-29; 17:12 ✡ **6:42:** Mat 13:55 ✡ **6:44:** Ioa 6:65 ✡ **6:45:** Ais 54:13 ✡ **6:46:** Ioa 1:18 ✡ **6:47:** Ioa 3:15-16 ✡ **6:48:** Ioa 6:32, 58

49 Ta totoxosinge mi'ou veleti ilemolu lexe Mana no xalee lia vitanisi, ia misoisoli mukalu.
50 Ia Anu veleti maninasou 'a ane molu no opo loxotolo mulu'e lexe itema vile u'ou la usoli uasi.
51 Eni veleti sou mauli e molu no opo loxotolo mulu'e. Ia 'ei ane u'ou veleti ne, la anu uno'u mauli kaluxu uasi. Veleti ano 'o, anu vasimelo e ulosi'a ta mitema no lia mauli."
52 Ta Iutaia milomusou vaikala noxou Iesu mukalu, la ane'i mi'otosou anaxa'a ngato'o. Mivikala aloxo 'o, "Itema 'o muvikala lexe ulosinge vasimolu mo ta'ou a loxovaa?"
53 Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Eni avikalangengi manina musuku. Lexe ngingi nga'ou Itema 'Olu vasimolu mo ngaiexu sialuxu uasi, la ngano'u mauli uasi.
54 'Ena'ei ane u'ou vasimelo mo uiexu sialuxo, la uno'u mauli kaluxu uasi. La sou eni atulusou no anu voxo kaluxu.
55 Xo vasimelo anu la'ilali manina mo sialuxo anu lexa maninasou sou ngaiexu.
56 'Ei ane u'ou vasimelo mo uiexu sialuxo, la eni axolu noxou mo anu uxolu noxilo.
57 ✡Aloxo Mamilo e Anu itemasou mauli mupalusilo ene'e mo emauli, 'ena'ei ane u'ou vasimelo ne la anu kalumo umauli noxilosi.
58 Anu veleti molu no opo loxotolo mulu'e. Ta totoxosinge mi'ou veleti ilemo lexe Mana tatei, la misoisoli. Ia 'ei ane u'ou veleti ane 'o, la anu uno'u mauli kaluxu uasi."
59 Iesu muxolu no nano no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne Kapenaumu, la Anu mulosi'a vaivaikala ane ne.

Iesu Anu Vaikala sou Mauli Maninasou

60 Ta molomolou tavu'alo milomusou vaivaikala ane ne, la mivikala aloxo 'o, "Vaivaikala ane ne, telomusou la laixe uasi. Nexi tamasaxa talomusou uasi."
61 Iesu mulavusi'a lexe ane'i imunumunu la muvikalane'i aloxo 'o, "Loxovaa ngelomusou vaikala noxilo la mu'oxo xavutalamengi masua?
62 Ngamaisou Itema 'Olu utelai no tuala e Anu muxolu tei no anu, la ngingi nganavaa?
63 Anu ane ulosinge mauli ne, anu Uleenu Tavuna. Mimii sou vasimenge ne, anu mii vitanisi. Vaivaikala ane eni evivikalangengixu ne, Anu uleenu mo mauli.
64 ✡Ia se'i no taiingengi imulaxu tane'i no anu vaikala noxilo uasi." Iesu muvikala aloxo ne, xo Anu mulavusi'a ane'i ane imulaxu tane'i noxou uasi xe mulavusou tei 'ei ane u'italonu no avo'a ta mitema.
65 ✡Musolo vaikala la aloxo 'o, "Tava'u aloxo ne, la sou eni evikalangengi tei aloxo 'o, 'Lexe Mamilo usu'ulinu uasi, la evile umomomo sou une'e noxilo uasi.' "
66 Ta molomolou tavu'alo milomusou vaivaikala noxou Iesu aloxo ne, la tavu'alo noxi'a mi'ume milailai la ilo'a ikei la ua.
67 Iesu mutali'isi'a ta molomolou mavulovexa mulelia tamei aloxo 'o, "Loxovaa ngingi kalumo nga'umesilo ngalai?"
68 ✡Vile noxi'a ualasou lexe Saimoni Pita mukolinu aloxo 'o, "Tila, nexi talai noxou 'ena'ei? Vaikala noxine anu ulosixe mauli e kaluxu uasi.
69 Nexi temulaxu tanexi mo telavusou lexe nini itema e Lataua musosovosine lexe nini Anu na'u."
70 Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni melo esosovosinge ngingi mavulovexa mulelia tamei. Ia vile no taiingengi ne, uleenu masua vile a muxolu noxou."
71 Iesu mulemolu Iudasi, anu Saimoni Isikarioti 'olu. Anu vile noxi'a ta molomolou mavulovexa mulelia tamei e ili'i la anu u'italonu Iesu no avo'a ta mitema.

7

Iesu Mulai Mumaisou Voxo Tila Noxi'a ta Iutaia sou Tani Alelaxu Tavuna Noxou Lataua

---

✡ **6:57:** 1Ioa 3:24 ✡ **6:64:** Ioa 13:11 ✡ **6:65:** Ioa 6:44 ✡ **6:68:** Mat 16:16

1 ✡Xe ili'i, la Iesu ununalai no xalee lia tila ne Iutaia uasi. Xo ta tatila noxi'a ta Iutaia
ilooxu sou lexe ivau. La sou Anu muxolu mo muxixaoxao no nano no xalee lia tila ne
Xalilaiasi.
2 ✡Io, voxo tila noxi'a ta Iutaia misosovosou voxo e ta totoxosi'a mixolu no tani
alelaxu tavuna noxou Lataua no xalee lia vitanisi, muxali 'alai.
3 La Iesu ta vimovimou mivikalanu aloxo 'o, "Mamu nini naxolu lai 'o, nalai nuna
no xalee lia tila ne Iutaia mo sou ta molomolomeni imaisou sosovo se'i nini na'oxonu.
4 Nini naxali lamana no ie'i ta mitema, la mii ma'ia na'oxonu ne, natalumeu uasi.
Napala'alixu mo ta mitema tavu'alo imaisine."
5 ✡Xo ta vimovimou kalumo imulaxu tane'i noxou uasi.
6 La sou Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Voxo noxilo a uxali uao. Ia voxovoxo ne, ngingi
nga'angingisi.
7 Ta mitema no lia 'o imasaxainge, ia imasaxailo uasi. Xo eni apala'alixu 'ili'ilixo
masumasua ane ane'i i'oxo'oxonu.
8 Ngingi ngalai no anu voxo tila ne. Ia eni umomomo sou alai uasi. Xo voxo noxilo
uxali uao."
9 La sou Anu muxolu ne Xalilaia.
10 Ta vimovimou milutu la milai sou voxo tila ne. Ili'i la anu Iesu mumuline'i mulai,
ia upala'a noxi'a ta mitema uasi. Mutalumesi.
11 No anu voxo tila ne, la ta tatila noxi'a ta Iutaia imaisou Iesu iou uasi, la mitali'isi'a
ta mitema lexe Anu a uxolu ne'ei?
12 Ta mitema tavu'alo imunumunu noxi'a ngato'o sou Iesu. Se'i ivikala lexe Anu
itema laixe, xe se'i ivikala lexe Anu ukalakalavoine'i ta mitema.
13 Ia ane'i ta mitema ivikala tatila uasi. Xo mi'ume'a ta tatila noxi'a ta Iutaia.
14 No nixi no anu voxo tila noxi'a ta Iutaia, la Iesu mu'unalai no nano no taasou
lalotu noxou Lataua sou musokou mulosi'a ta mitema lavulavu.
15 ✡Ta tatila noxi'a ta Iutaia milomusou vaikala noxou Iesu, la mikuluke la mitali'i
aloxo 'o, "Itema ano 'o uvivikala loxo 'o xo mulai muno'u lavulavu ne'ei?"
16 ✡Iesu mukoline'i aloxo 'o, "Lavulavu e eni elosi'a ta mitema ne, anu noxilo uasi.
Anu molu noxou ane mupalusilo ene'e.
17 Lexe vile umulinu masaxa noxou Lataua, la anu ulavusou lexe lavulavu noxilo
molu noxou Lataua 'o molu noxilosi.
18 ✡Anu ane uvikala no anu lavulavu noxousi, la anu umasaxa lexe ta mitema i'itinu
ualasou. Ia anu ane umasaxa lexe u'itinu ualasou ane mupalusou une'e 'o, anu uvikala
manina mo ukalavoi uasi.
19 ✡Mosesi mulosinge lapuloto noxou ne. Ia evile noxinge umulinu lapuloto ne uasi.
Ia tava'u loxovaa la ngingi ngavelo asoli?"
20 ✡Ane'i mikolinu vaikala noxou aloxo 'o, "Uleenu vile masua a muxolu noxine! 'Ei
umasaxa lexe uvene?"
21 Iesu mukoline'i aloxo 'o, "Eni e'oxonu xaixai ma'ia tila ne, la sou ngingi
ngexavutala piena no anu 'o.
22 ✡Mosesi mulosinge vote'isou xooxoo ungasi'a ta molomolo. Ia anu molu noxou
Mosesi uasi, molu noxi'a ta totoxosinge. La sou ngingi ngamuli lapuloto noxou sou
xooxoo ungasi'a ta molomolo no voxo tavuna.
23 ✡Ngingi ngavikala lexe ngamulinu lapuloto noxou Mosesi sou xooxoo ungasi'a ta
molomolo, la ngingi nga'oxonu no voxo tavuna kalumo. Ia loxovaa la eni epamaulinu
itema no voxo tavuna kalumo, la ngingi la'iangenge o?
24 Iengi umaisou itemasi ka ngavikala lexe itema anu laixe uasi la anu masua aloxo
'o uasi. Ngalavusou itema laixe ukalu, la sou ngavikala lexe anu itema laixe uasi la
anu masua."

✡ **7:1:** Ioa 5:18 ✡ **7:2:** Liv 23:34 ✡ **7:5:** Apo 1:14 ✡ **7:15:** Mat 13:54; Luk 2:47 ✡ **7:16:** Ioa 12:49; 14:10
✡ **7:18:** Ioa 8:50 ✡ **7:19:** Apo 7:53; Rom 2:21-24 ✡ **7:20:** Ioa 8:48; 10:20 ✡ **7:22:** Tav 17:9-13; Liv 12:3 ✡ **7:23:** Ioa 5:8-10, 16

Ane'i ta Mitema Mimasaxa Lexe Ilavusou Iesu Anu 'Ei Manina

25 Io, ta mitema se'i ne Ielusalemu milomusou vaikala noxou Iesu, la mivikala lexe,
"Anu itema ane ta mitema imasaxa lexe ivau 'ole ane?
26 Anu ane uvivikalane'i ane'i tavu'alo ne, ia ane'i ilea vaikala vile noxou uasi. Ta
tatila noxi'a ta Iutaia, male ilavusou lexe Anu Kalisito uasi?
27 ✡Ia nenge telavusou itema ne mo telavusou tualasou. Ia lexe Kalisito uxali, la evile
umomomosou ulavusou lexe anu molu ne'ei uasi."
28 ✡Iesu uao ulolosi'a ta mitema lavulavu no nano no taasou lalotu tatila noxou
Lataua. Muavuti la mu'ava aloxo 'o, "Manina, ngingi ngelavusilo mo ngelavusou
tualasilo. Ia eni ane'e 'o no anu masaxa noxilo uasi. Eni ene'e no anu masaxa noxou
ane mupalusilo. Anu ne manina. Ngingi ngalavusou itema ane ne uasi.
29 Ia enisi elavusou. Xo eni melo noxou mo anu mupalusilo ene'e."
30 ✡No anu vaivaikala noxou ne, la ane'i mitovonu lexe itetelisou, ia evile utetelisou
uasi. Xo voxo noxou a uxali uao.
31 Ta mitema tavu'alo mimulaxu tane'i noxou la imunumunu sou ivikala aloxo 'o,
"Lexe Kalisito uxali la male anu u'oxonu sosovo se'i uaulixu sosovo noxou itema 'o?"

Ta Mitema Mipalusi'a ta Mitema sou Isaxila'u Tani Tila Noxou Lataua sou Itetelisou Iesu

32 Ta Palisaio mixolu no taiine'i ta mitema la milomusi'a mimunumunusou Iesu. La
sou ane'i ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ilo'a ta Palisaio mipalusi'a ta
mitema sou isaxila'u tani tila noxou Lataua sou lexe ilai itetelisou.
33 La Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Nenge nenge'a taxolu maxuvee uasi.
Xo eni alivu alai noxou anu ane mupalusilo ene'e.
34 ✡Ngingi ngakakamulileli la ngaxalisilo uasi mo umomomo sou ngingi ngane'e no
tuala e eni alai no anu uasi."
35 Ta tatila noxi'a ta Iutaia milomu aloxo ne, la mivikalane'i ngato'o aloxo 'o, "Itema
'o umasaxa lexe ulai ne'ei, la sou nenge tamaisou uasi o. Loxovaa anu ulai noxi'a
ta mineminenge se'i mi'ume la milai mixolu no tuala tila ne Elenasi* sou ulosi'a
lavulavu?
36 La sou Anu muvikala lexe, 'Ngingi ngakakamulileli, la ngaxalisilo uasi,' mo
'Umomomo sou ngingi ngane'e no tuala e eni alai no anu uasi.' Ia laaxu vaikala noxou
ne a loxovaa?"

Iesu Anu Mulemo Lexa sou Mauli

37 ✡No anu voxo kaluxu sou voxo tila noxi'a ta Iutaia, la anu Iesu mutulu mo mu'ava
tila aloxo 'o, "'Ei ane usoliu lexa, la une'e noxilo mo uie.
38 ✡'Ei ane umulaxu tanu noxilo, la lexa sou mauli usiali no nano no tanu loxo Lavuku
Tavuna teinu mulemolu."
39 ✡Lexa sou mauli ne, anu Uleenu Tavuna e 'ei ane umulaxu tanu noxou Iesu, la anu
uno'u ili'i. Xo no voxo ane ne, la Iesu ulivu ulai noxou Momu teitexi no opo loxotolo
uao. La sou Lataua upalusou Uleenu Tavuna ulu'e uasi.

Ta Mitema Mikalipala Mixali Laoluxa'a Tamei

40 ✡Ta mitema milomusou vaikala noxou Iesu la se'i mivikala aloxo 'o, "Manina.
Itema 'o Anu itema sou palomatana e Lataua mupalusou mulu'e no lia 'o 'a,"
41 ✡ia se'i mivikala aloxo 'o, "Anu Kalisito." Xe se'i mivikala aloxo 'o, "Kalisito ne,
umomomo sou uxali ne Xalilaia uasi.
42 ✡Xo Lavuku Tavuna muvikala lexe Kalisito uxali noxi'a Deviti ta 'ilu'ilusunu mo
uxali ne Vetiliemu e Deviti muxolu no anu tei."
43 La sou xavutalai'a muxali iouiou noxou Iesu la ane'i mikalipala.
44 Mose'i mimasaxa lexe itetelisou Iesu, ia evile sou utetelisou uasi.

✡ **7:27:** Ioa 7:41; 9:29 ✡ **7:28:** Mat 11:27; Ioa 8:55 ✡ **7:30:** Ioa 7:44 ✡ **7:34:** Ioa 8:21; 13:36 * **7:35:** Elenasi ne ane'i ta mitema ta Xiliki. ✡ **7:37:** Liv 23:36; Ais 55:1; Ioa 4:14 ✡ **7:38:** Ais 58:11 ✡ **7:39:** Ioa 16:7; 20:22; Apo 2:4 ✡ **7:40:** Ioa 6:14 ✡ **7:41:** Ioa 1:46 ✡ **7:42:** Lex 89:3-4; Mai 5:2

Ta Tatilasiʹa Imulaxu Taneʹi Noxou Iesu Uasi

45 Iliʹi la ta mitema sou isaxilaʹu tani tila noxou Lataua milivu mixali noxiʹa ta
tatilasiʹa ta mitema sou iʹelaxaʹa ta sipsip iloʹa ta Palisaio. La aneʹi mitaliʹisiʹa aloxo
ʹo, “Loxovaa la nganoʹu itema ne uneʹe ua?”
46 ✡Aneʹi ta mitema sou isaxilaʹu tani tila noxou Lataua mikolineʹi aloxo, “Evile
uvivikala aloxo itema ʹo tatei uasi.”
47 Ta Palisaio milomu aloxo ne, la mivikalaneʹi aloxo ʹo, “Itema ne mukalavoingengi
kalumo ne?
48 ✡Ngemaisixe nexi ta tatilasinge mo ta Palisaio o temulaxu tanexi noxou? Uasi
manina.
49 Aneʹi tavuʹalo mipita ne ilavusou lapuloto noxou Mosesi uasi. La sou Lataua uʹoxo
masuaneʹi ne.”
50 ✡Io, vile noxiʹa ualasou lexe Nikodimo anu itema e muneʹe noxou Iesu tei
muvikalaneʹi aloxo ʹo,
51 “No anu lapuloto noxinge, la umomomo sou tatulusou itema vile no anu vaivaikala
vitanisi uasi. Talomu noxou laixe mo talavusou mii maʹia ane anu muʹoxonu, la sou
tatulusou no anu vaivaikala.”
52 ✡Aneʹi miavuti la mivikalanu aloxo ʹo, “Male nini sie Xalilaia kalumo? Namalei
laixe no anu Lavuku Tavuna, la sou nini nalavusou lexe itema sou palomatana vile
uxali ne Xalilaia uasi.”
53 Aloxo ne, la sou aneʹi milivulivu no taataasiʹa.

8

Aneʹi Mineʹe ne Sema Vile sou Voteʹi Noxou Iesu

1 Ia Iesu mulai no laxaʹilu vile ilemo lexe Olivu.
2 No kakau manina, la Iesu mulivu mulai muʹunalai no nano no taasou lalotu tatila
noxou Lataua. La ta mitema tavuʹalo milai noxou. Iesu mumaisiʹa, la sou muxolu no
lia sou mulosiʹa lavulavu.
3 La ta mitema sou lapuloto iloʹa ta Palisaio milai noxie sema vile sou voteʹi e
iʹoxoʹoxo ʹiliʹilixo sou voteʹi. La minoʹe sema ne, mineʹene sou mitulusie no talaxaʹa
ta mitema
4 la mivikalanu Iesu aloxo ʹo, “Tila, sema ʹo ne nexi texalisie no mine iʹoxoʹoxo
ʹiliʹilixo sou voteʹi.
5 ✡Ia lapuloto noxou Mosesi muvikalanenge lexe ʹenaʹei ane uʹoxonu ʹiliʹilixo ane ne,
la tavaʹu no anu lavoʹo mo usoli. Ia nini navikalanexi a loxovaa?”
6 Aneʹi mitaliʹisou aloxo ne sou itovonu lexe anu uleanu vaikala vile, la sou itulusou
no anu vaivaikala. Ia Iesu mutangatulu sou mukaukavu no lia no anu avolu simisou.
7 ✡Aneʹi italitaliʹisou la, la sou Iesu mutulu la muvikalaneʹi aloxo ʹo, “ʹEi ane
mulavusou lexe anu uʹoxonu ʹilixo vile masua uasi, la uvee no anu lavoʹo tei.”
8 Muvikalaneʹi aloxo ne mukalu, la mutangatulu no lia sou mukaukavu la.
9 Aneʹi milomusou aloxo ne, la ta tatila milaa tei, la sou aneʹi ta mitema milaa
vilevilesi. Ia Iesu ilee sema ne, aneʹisisi mixolu.
10 Iesu muavuti mutulu la mutaliʹisie sema aloxo ʹo, “Se ʹo, ta mitema milai neʹei?
Evile utulusine no anu vaivaikala uasi?”
11 ✡Sema miavuti la mikolinu aloxo ʹo, “Tila, evile uasi.” Iesu muavuti la muvikalane
aloxo ʹo, “Mo eni kalumo atulusine no anu vaivaikala uasi. Nalai, ia naʹoxonu ʹilixo
masua la uasi.”

Iesu Anu Telusiʹa ta Mitema no Lia ʹo

12 ✡Iesu muvikalaneʹi ta mitema aloxo ʹo la, “Eni telusiʹa ta mitema no lia ukalusi.
ʹEi ane umulileli la anu umuamuaʹi no isivoxo uasi manina. Anu unoʹu lamana sou
mauli.”

✡ **7:46:** Mak 1:22 ✡ **7:48:** Ioa 12:42 ✡ **7:50:** Ioa 3:1-2 ✡ **7:52:** Ioa 7:41-42 ✡ **8:5:** Liv 20:10; Lap 22:22-24
✡ **8:7:** Lap 17:7 ✡ **8:11:** Ioa 5:14 ✡ **8:12:** Ais 49:6; Ioa 1:4-9; 9:5; 12:46

13 Ta Palisaio milomusou aloxo ne la mivikalanu aloxo 'o, “Nini navivikalasinesi.
Navikala aloxo ne, la ta mitema imomomosou ilomuxu vaikala noxine uasi.”
14 ✡Anu mukoline'i aloxo 'o, “Eni avivikalasilo, la vaikala noxilo ne manina. Xo eni
elavusou lexe eni melo ne'ei mo alivu la alai ne'ei. Ia ngingi ngalavusou lexe eni melo
ne'ei mo eni alai ne'ei uasi.
15 ✡Ngingi ngamaisou itema vilesi ka ngavikala lexe anu itema laixe o masua. Ia eni
a'oxo aloxo ne uasi.
16 ✡Lexe eni avikala lexe itema anu laixe o masua, la vaikala noxilo ne anu manina.
Xo enisisi uasi. Nexi noxou Mamilo ane mupalusilo ene'e, tavikala lexe anu itema vile
laixe o masua.
17 ✡Xo lapuloto noxinge ne, mikaukavu lexe ta mitema tamei ivikala lamana la anu
vaikala noxi'a ne manina.
18 ✡Nexi noxou Mamilo e mupalusilo ene'e ne, tavikala lamanasilo.”
19 Ane'i miavuti la mitali'isou la, “Mamine 'ava?” Anu mukoline'i aloxo 'o, “Ngingi
ngalavusilo mo ngalavusou Mamilo uasi. Ia lexe ngalavusilo, la ngalavusou Mamilo
kalumo.”
20 ✡Iesu mulosi'a ta mitema lavulavu no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua,
la Anu mulemolu vaivaikala ane ne no pa'umolu tani e ta mitema ilavusou ilea lamoli
ulai noxou Lataua no anu. Ia evile sou utetelisou uasi. Xo voxo noxou uxali uao.

Iesu Muvikala lexe Ane'i ta Mitema Imomomo sou Ilai no Anu Tuala Ane Anu Ulai no 'a Uasi

21 ✡Iesu muavuti la muvikalane'i la lexe, “Eni asou alai. Ia ngingi ngakakamulileli
la ngamaisilo uasi. Ngingi ngasoli la ngaxolu va'axu noxilo. Tuala ane eni alai no anu
ne, ngingi ngamomomo sou ngalai no anu uasi.”
22 Ane'i ta tatila noxi'a ta Iutaia milomusou aloxo ne, la mitali'isi'a ngato'o aloxo 'o,
“Anu muvikala lexe nenge umomomo sou talai no tuala ane anu ulai no anu ne uasi.
Ia loxovaa anu molu uvau?”
23 ✡Anu musolonu vaivaikala noxou la aloxo 'o, “Ngingi ngexali no lia 'o, la sou ngingi
sou no lia 'osi. Ia eni melo teitexi, la sou eni sou no lia 'o uasi.
24 La sou eni evikalangengi lexe ngingi ngasoli la ngingi ngaxolu va'axu noxilo. Lexe
ngingi ngamulaxu tangengi no 'a vaikala noxilo e eni elemolu lexe eni 'ena'ei uasi, la
ngingi ngasoli la ngingi ngaxolu va'axu noxilo.”
25 La ane'i mitali'isou la aloxo 'o, “Nini 'ena'ei?” Anu mukoline'i aloxo 'o,
“Vaivaikala noxilo musoko tei xe mune'e mutalo vaimomo 'o, anu molu uvikalangengi
lamana lexe eni 'ena'ei.
26 Vaikala tavu'alo sou avikalangengi lexe ngingi ngamitema ta laixe uasi la ngingi
ta masua, a uxoxolu. Ia anu ane mupalusilo ene'e ne, anu manina. Mii ma'ia eni
alomusousi noxou la avikalane'i ta mitema no lia 'o no anu.”
27 Ane'i ta Iutaia ilavusou lexe Anu uvivikalane'ixu Momu uasi.
28 ✡La sou Anu muvikalane'i la aloxo 'o, “No voxo ane ngingi nga'itinu Itema 'Olu
utelai, la ngingi ngalavusou lexe eni 'ena'ei xe eni alemolu mii vile no anu masaxa
noxilo uasi, ia eni alemolu mii ma'ia e Mamilo mulosilosi.
29 Anu ane mupalusilo ene'e ne, anu a uxolu noxilo, ia u'umesilo uasi. Xo eni a'oxonu
ma'ia la anu u'osasiloxusi.”
30 No anu vaivaikala noxou ne, la ta mitema tavu'alo mimulaxu tane'i noxou.

Nexi ta Mutu'u Ovuxu Avalaamu

31 Anu muvikalane'i ta Iutaia ane'i mimulaxu tane'i noxou aloxo 'o, “Ta'ei ane
itetelisou lavulavu ane eni elosinge, la ane'i ixali ta molomolo noxilo manina.
32 La sou ane'i ilavusou vaikala manina, mo vaikala manina ne, molu ululusi'a.”

✡ **8:14:** Ioa 5:31-32; 7:28 ✡ **8:15:** Ioa 12:47 ✡ **8:16:** Ioa 5:30; 8:29 ✡ **8:17:** Lap 19:15 ✡ **8:18:** 1Ioa 5:9
✡ **8:20:** Ioa 7:30 ✡ **8:21:** Ioa 7:34; 13:33 ✡ **8:23:** Ioa 3:31 ✡ **8:28:** Ioa 3:14

33 ✡Ane'i mikolinu aloxo 'o, “Nexi ta mutu'u ovuxu Avalaamu mo evile usakisakinexi
uasi. Io tava'u loxovaa, la sou nini nevikala lexe ilulusixe?”
34 ✡Anu mukoline'i la aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina musuku. 'Ei ane
u'oxo'oxo 'ili'ilixo masumasua la 'ilixo ane ne musakisakiinu.
35 Itema sou ipalupalusou ne, uxolu talo noxou tatananu taasou uasi, ia 'olusi anu
uxoxolu ne utotomu.
36 La sou 'olu ululusinge la evile usakisakingengi la uasi manina.
37 Eni elavu lexe ngingi Avalaamu ta mutu'u ovuxu. Ia vaikala noxilo uxolu no
tangengi uasi, la sou ngingi ngavikala lexe ngavelo mo asoli.
38 Eni avivikalangengixu mii ma'ia ane eni emaisou noxou Mamilo. Ia ngingi
nga'oxonu mii ma'ia ane Maminge mulosiengixu.”
39 ✡Ane'i mivikala aloxo 'o, “Nexi mutu'u ovunexe Avalaamu.” La Anu mukoline'i la
aloxo 'o, “Manina lexe ngingi mutu'u ovungenge Avalaamu, la ngingi ngamulinu 'ilixo
ma'ia ane anu mu'oxonu.
40 Eni ea'alomengixu mii ane manina molu noxou Lataua, ia ngingi ngamasaxa lexe
ngavelo mo asoli. 'Ilixo ane ne, Avalaamu u'oxonu uasi.
41 ✡Ngingi maminge u'oxonu 'ilixo ane ne, la sou ngingi ngamulinu ne.” Ane'i
mikolinu aloxo 'o, “Nexi ta 'olovote'i uasi. Nexi Mamixe vilesisi, ane anu Lataua.”
42 Anu muvikalane'i aloxo 'o, “Lexe ngingi Lataua ta 'olu, la ngingi ngamasaxailo.
Xo eni melo noxou Lataua mo a ene'e 'o. Eni ene'e no anu masaxa noxilo uasi, ia anu
Lataua molu mupalusilo ene'e.
43 Loxovaa, vaikala noxilo lamana noxinge uasi? Anu lamana uasi, xo tava'u aloxo
'o. Sangalinge umomomo sou ulomusou vaikala noxilo laixe uasi.
44 ✡Ngingi ngexali noxou maminge anu Satani mo nga'osa sou ngamulinu masaxa
noxou maminge ne. Tei manina anu itema sou uve'a ta mitema mo utetelisou vaikala
manina uasi. Xo vaikala manina ne, uxolu noxou uasi. Anu ukalavoine'i ta mitema la
anu uvikala no anu vaikala noxou. Xo anu itema sou kalavoi mo anu kalavoi momu.
45 Ia eni avikala manina musuku, la sou ngingi ngamulaxu tanengi no anu vaikala
noxilo uasi.
46 ✡Evile uvikala manina lexe eni esusu no anu mii ma'ia? Eni asusu no anu mii vile
uasi. Ia lexe eni avikala manina musuku, la loxovaa la ngingi ngamulaxu tangengi
noxilo ua?
47 ✡'Ena'ei ane noxou Lataua, la anu ulomusou vaikala noxou. Tava'u xo ngingi
ngalomuxu uasi, la ngingi noxou uasi.”

Iesu Muvikala Lexe, “Avalaamu Uxali Uao Ia Enisi a Exolu”

48 ✡Ta Iutaia milomusou vaikala noxou la mikolinu aloxo 'o, “Nexi tevikala manina
lexe nini itema sie Samalia mo uleenu vile masua a muxolu noxine.”
49 Anu muvikalane'i aloxo 'o, “Eni uleenu vile masua uxolu noxilo uasi. Eni atoxonu
Mamilo, ia ngingi ngatoxoleli uasi.
50 Eni a'iti ualasilo uasi. Ia itema vile mo molu u'itinu ualasilo. Anu molu umaisou
xaixai noxilo lexe eni e'oxonu laixe o uasi la masua.
51 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Lexe 'ei ane umulinu vaikala noxilo, la anu
umomomo sou usoli uasi.”
52 Ta tatila noxi'a ta Iutaia miavuti la mivikalanu la aloxo 'o, “Vaimomo 'o nexi
telavusou lexe uleenu vile masua a uxoxolu noxine! Avalaamu ilo'a ta mitema sou
palomatana misoisoli mukalu. Ia nini nevikala lexe 'ei ane umulinu vaikala noxine la
umomomo sou usoli uasi.
53 Loxovaa nini tatila noxou mutu'u ovunexe Avalaamu? Ia anu ilo'a ta mitema sou
palomatana misoisoli. Ia nini navikala loxo 'o xo nini 'ena'ei manina?”
54 Anu mukoline'i aloxo 'o, “Lexe eni melo a'itinu ualasilo, la anu uala ne mii vitanisi.
Anu ane u'itinu ualasilo ne, anu Mamilo e ngingi ngalemolu lexe Anu Lataua noxinge.

✡ **8:33:** Mat 3:9 ✡ **8:34:** Rom 6:16, 20 ✡ **8:39:** Mat 3:9 ✡ **8:41:** Ais 63:16 ✡ **8:44:** 1Ioa 3:8 ✡ **8:46:** 2Ko 5:21; 1Pi 2:22 ✡ **8:47:** 1Ioa 4:6 ✡ **8:48:** Mak 3:21-22 ✡ **8:51:** Ioa 5:24

55 Ia ngingi ngalavusou uasi. Enisisi elavusou. Lexe eni avikala lexe alavusou uasi,
la eni itema sou kalavoi loxo ngingi ne. Eni elavusou, la sou amulinu vaikala noxou.
56 Mutu'u ovungenge Avalaamu muxavutalanu voxo noxilo la anu mu'osa. Xe anu
mumaisou muxali, la mu'osa."
57 Ta Iutaia mivikalanu aloxo 'o, "Nini tauu iexene uxali loxo mavulovexa ta'uve
uao, ia loxovaa la nevikala lexe nemaisou Avalaamu?"
58 ✡Anu mukoline'i aloxo 'o, "Eni avikalangengi manina musuku. No voxo ane
Avalaamu uxali uao, la eni a exolu."
59 Ane'i milomusou vaikala noxou Iesu aloxo ne, la mino'u lavo'o sou lexe ivau no
anu. Ia Anu mutalume la mu'ume no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, la
mulai no ale.

9

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Iou Seleveenu no Mine Nenu Mivo'onu

1 Iesu ilo'a ta molomolou mimua-mua'i milai la mixalisou itema vile iou seleveenu
no mine nenu mivo'onu mo.
2 ✡Ane'i ta molomolou mimaisou itema ne, la mitali'isou Iesu aloxo 'o, "Tila, tava'u
loxovaa, la sou itema 'o iou seleveenu no mine nenu mivo'onu mo 'o? Loxovaa momu
ilee nenu mi'oxonu 'ilixo masumasua, uasi anu mu'oxonu, la sou anu iou seleveenu
o?"
3 ✡Anu mukoline'i aloxo 'o, "Momu ilee nenu mo anu i'oxonu 'ilixo masumasua uasi.
Xaixai noxou Lataua uxali no 'a mauli noxou, la sou ta mitema imaisou lamana no ie'i.
4 Aso a uxoxolu o, la nenge ta'oxonu xaixai noxou e mupalusilo ene'e. Xo 'olovoxo
uxali la umomomo sou ta'oxonu xaixai vile la uasi.
5 ✡No mine eni axolu no lia 'o, la eni telusi'a ta mitema no lia 'o ukalusi."
6 ✡Anu muvikala aloxo ne xe mukalu, la mutuve mulu'e no lia sou muxiunu lia ilou
tuvexu. Xe mukalu la muno'u sou muteinu muvaxa no iou itema ne. La muvikalanu
aloxo 'o,
7 "Nalai mo na'uinu ieni no kupa ne Siloamu (laaxu vaikala Siloamu ne, lexe itema
e mipalusou mulai)." Itema ne mulai mu'uinu iou mukalu, la mumalei laixe xo iou
lamana mukalu. La anu mulivu no taasou.
8 Anu muxali no tani, la ta mitema no tuala noxou ilo'a ta mitema e mimaisou uxolu
ulingalinga, mivikala aloxo 'o, "Itema e ulingalinga mimii, anu male ane?"
9 Se'i mivikala lexe, "Anusi ane." Xe se'i mivikala lexe, "Uasi, itema ne, iou loxo anu
ane iou seleveenu." Ia anu molu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Enisi ano!"
10 La ane'i mitali'isou lexe, "Loxovaa la ieni muxali lamana?"
11 La anu mukoline'i aloxo 'o, "Itema vile ualasou lexe Iesu muxiunu lia ilou tuvexu
la muteinu no ieli. Mo mupalusilo lexe alai a'uinu ieli no kupa ne Siloamu. Eni elai
e'uinu la sou ieli muxali lamana o."
12 Ane'i miavuti la mitali'isou aloxo 'o, "Itema ne anu 'ava?" Anu mukoline'i aloxo
'o, "Eni alavusou uasi."
13-14 Iesu muxiu lia ilou tuvexu muxali loxo pita mo muteinu no iou itema e iou
seleveenu ne, no voxo tavuna. La sou itema ne ta tulanu mino'u mulai noxi'a ta
Palisaio.
15 Milai mixali noxi'a ta Palisaio mukalu, la ta Palisaio kalumo mitali'isou lexe, "Nini
ne'oxo a loxovaa la sou ieni lamana o?" La anu mukoline'i aloxo 'o, "Itema ne muteinu
pita no ieli mo mupalusilo elai e'uinu ieli. La sou emalei laixe o."
16 Ta Palisaio se'i miavuti la mivikala aloxo 'o, "Nexi telavusou lexe Lataua upalusou
itema ane ne, une'e 'o uasi. Xo anu utaxanu voxo tavuna uasi." Ia se'i noxi'a mivikala
aloxo 'o, "Loxovaa la anu itema masua, ia anu mu'oxonu sosovo ne?" Xavutalai'a
muxali iouiou la sou ane'i mikalipala.
17 ✡La sou ane'i mitali'isou itema iou seleveenu la aloxo 'o, "Itema e mu'oxonu ieni

✡ **8:58:** Ioa 1:1 ✡ **9:2:** Ese 18:20; Luk 13:2, 4 ✡ **9:3:** Ioa 11:4 ✡ **9:5:** Mat 5:14; Ioa 8:12 ✡ **9:6:** Mak 8:23
✡ **9:17:** Ioa 4:19

lamana ne, nini nexavutala lexe anu 'ena'ei?" Anu mukoline'i aloxo 'o, "Anu itema sou palomatana vile."
18 Ta tatila noxi'a ta Iutaia imulaxu tane'i no anu vaikala noxou lexe anu iou seleveenu ia muxali lamana, la uasi. La sou mi'avali'a momu ilee nenu mine'e.
19 Ane'i miavuti la mitali'isi'a ilou aloxo 'o, "Ngingi ngongou 'ilinge e nenu mivo'onu la iou seleveenu ano? Ia tava'u loxovaa, la sou iou laixe o?"
20 Ane'i ilou mikoline'i aloxo 'o, "Nexi telavusou lexe anu 'ilixe mo nenu mivo'onu la iou seleveenu.
21 Ia nexi talavusou lexe 'ena'ei mupamaulinu, la sou iou muxali lamana a loxovaa o uasi. Ngatali'isou la sou anu molu uvikalangengi. Xo anu muleme muxali tila mo anu tanu."
22 Ane'i ilou mivikala aloxo ne, xo ta tatila noxi'a ta Iutaia misakiinu vaikala lexe 'ei ane upala'alixu lexe Iesu anu Kalisito, la umomomo sou ilo'a ixolu ipita sou ilotu uasi.
23 Tava'u aloxo ne, la sou momu ilee nenu mivikala lexe ngatali'isou xo anu muleme muxali tila mo anu tanu.
24 Ane'i mi'avalou itema e iou seleveenu alaxu tameisou la, la mivikalanu aloxo 'o, "Nini navikala manina lexe mii ma'ia muxali noxine la sou na'itinu Lataua ualasou. Nexi telavusou lexe itema ne Anu itema masua."
25 Anu mukolinu vaikala noxi'a la muvikala aloxo 'o, "Eni alavusou lexe Anu itema masua uasi la itema laixe o uasi. Ia mii vilesisi eni elavusou lexe ieli seleveenu ia vaimomo 'o ieli lamana."
26 Ane'i miavuti la mitali'isou la aloxo 'o, "Itema ane ne, mu'oxonu mii ma'ia noxine la sou ieni lamana o?"
27 Anu mukoline'i aloxo 'o, "Eni evikalangengi tei, ia ngingi ngalomu noxilo uasi. Tava'u loxovaa la ngatalitali'isilo la. Male ngingi kalumo ngamasaxa lexe ngaxali loxo ta molomolo noxou?"
28 Ane'i milomusou vaikala noxou aloxo ne la milavixu aloxo, "Ninisi ane nini namolomolo noxou. Ia nexi ta molomolou Mosesi.
29 Nexi telavusou vaikala noxou Lataua anu muvikalanu Mosesi. Ia nexi talavusou itema ane ne lexe molu 'ava uasi."
30 Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni ekuluke xo ngingi ngevikala lexe ngalavusou itema ne molu ne'ei uasi. Ia eni elavusou lexe itema ne, mupaipounu ieli la lamana.
31 ✡Nenge telavusou lexe Lataua ulomuxa'a ta mitema e mixolu va'axu noxou uasi. Mo telavusou lexe 'ei ane utoxonu Lataua mo umulinu masaxa noxou, la Lataua ulomusou mii ma'ia anu ulemolu ulai noxou.
32 Tatei mo mune'e mutalo vaimomo 'o, evile ulomusou a'alo vile sou itema vile nenu mivo'onu la iou seleveenu, ia itema vile upaipounu mo iou lamana, uasi.
33 Lexe Lataua upalusou une'e uasi, la umomomo sou u'oxonu mii vile loxo ne uasi."
34 ✡No anu vaikala noxou ne la ane'i mikolinu aloxo 'o, "No mine nenine mivo'oneni mo mune'e mutalo vaimomo 'o, nini itema masua manina. Ia tava'u loxovaa la nini nalosixe lavulavu o?" Ane'i miavuti la mikusau mulai no ale.

Ta Mitema Ane'i Imulaxu Tane'i Noxou Iesu Uasi La Ane'i Loxo Ie'i Seleveenu

35 Iesu mulomusou lexe ane'i mikusau itema ne, la Anu mulai mukamulinu. Muxalisou itema ne la muvikalanu aloxo 'o, "Nini namulaxu taneni noxou Itema 'Olu o uasi?"
36 Anu mukolinu vaikala noxou aloxo 'o, "Tila, navikalalelixu itema ne, mo sou eni amulaxu taleli noxou."
37 Iesu muvikalanu aloxo 'o, "Nini nemaisou. Anu ane ngongou ngavivikala ne."
38 Anu itema ne muvikalanu lexe, "Tila, eni emulaxu taleli noxine." La sou anu muxola'u tava'u vo'uxu mulu'elai sou mulotu noxou.
39 Anu muvikalanu la aloxo 'o, "Eni ene'e 'o sou atulusi'a ta mitema no anu vaivaikala. Eni a'oxonu aloxo ne sou lexe ta mitema ane ie'i seleveenu ne, ie'i uxali lamana, ia ane'i e ie'i lamana ne uxali seleveenu."

✡ **9:31:** Lex 34:15 ✡ **9:34:** Lex 51:5

40 ✡Ta Palisaio se'i mixoxolu ne milomusou vaikala noxou Iesu la mitali'isou aloxo
'o, “Loxovaa nexi kalumo iexi seleveenu?”
41 Iesu mukolinu tali'i noxi'a aloxo 'o, “Lexe ngingi iengi seleveenu la umomomosou
ngingi ngasusu uasi. Ia ngingi ngevikala lexe iengi lamana, la susu noxinge a uxoxolu
o.”

10

Iesu Anu Itema Laixe sou Usaxila'a ta Sipsip

1 Iesu muvikalane'i ta Palisaio la aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina musuku. Itema
vile u'una no aitengaxu vimelusi'a ta sipsip uasi, ia uili'esou vimelu la anu itema sou
pakali mo itema sou utaxusou mii vitanisi.
2 Ia itema ane u'unalai no aitenga ne, anu itema sou usaxila'a ta sipsip.
3-4 Itema sou usaxila'u aitenga ne, ukisiinu aitengasou itema ne sou u'unalai. Anu
umoxo'u ualasi'a ta sipsipiu la itongo xolinu, la sou imulinu sou ilo'a ilai no ale. Ane'i
iuatulai ukalu, la anu uulaxune'i.
5 Ia lexe itema vilemo une'e uulaxune'i, la ane'i i'ume'ume xo ilavusou itema ne mo
itongonu xolinu uasi.”
6 Iesu muvikala latilovo ne, ia ane'i ilavusou laaxu mii ma'ia e Anu mulelemolu ne
uasi.
7 Ane'i ilavusou uasi, la sou Iesu muvikalane'i la aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina
musuku. Eni aitengaxu vimelusi'a ta sipsip.
8 ✡Ane'i ane miuli noxilo ne, ane'i ta mitema sou pakali mo ta mitema sou itaxusou
mimii vitanisi. Ia ta sipsip ilomuxa'a uasi.
9 Enisi eni aitenga. 'Ei ane u'una noxilo la anu umauli mo u'una xe ulaa ulai no ale
sou u'ani'ani ia'eia'e.
10 Itema sou pakali une'e sou upakali mo uve'a xe u'oxo masuane'i ta sipsip. Ia eni
ene'e sou lexe ane'i imauli mo mauli ne u'ana'ana.
11 ✡Eni amitema laixe sou asaxila'a ta sipsip. Xo eni a'osa sou asolisi'a ta sipsip
noxilo.
12 ✡Itema sou usaxila'a ta sipsip u'avalou itema vile sou une'e uxaxai noxou. Ia no
voxo sou a'aa vova uxali, la itema ne anu u'umesi'a ta sipsip mo ulai. Xo anu tatanane'i
ta sipsip manina uasi. La sou a'aa vova ne une'e ungangasi'a xe ulelemuline'i.
13 Tava'u xo anu uxaxaisou lamolisi la uxavutalane'i ta sipsip uasi.
14 Eni amitema laixe sou asaxila'a ta sipsip. Eni elavusi'a xe ane'i milavusilo.
15 ✡Aloxo Mamilo mulavusilo xe eni elavusou Mamilo. Mo eni a sou auluasi'a ta
sipsip.
16 ✡Ta sipsip se'i ixolu no nano no vimelu uasi, la sou eni ano'a i'una. Ane'i itongonu
xolileli mo ixali la'oluxa'a vilesisi.
17 ✡Tava'u Mamilo umasaxailo, xo eni auluasi'a ta sipsip sou eni alivunoxu maulixo.
18 Evile umomomo sou ukalusou maulixo vitanisi uasi. No anu masaxa noxilo, eni
a'italonu maulixo. Eni amomomo sou a'italonu maulixo mo amomomo sou alivunoxu.
Mamilo muvikalaleli lexe eni a'oxonu aloxo ne.”
19 Ta tatila noxi'a ta Iutaia milomusou vaikala noxou Iesu aloxo ne, la ane'i
mikalipala.
20 Xo tavu'alo noxi'a mivikala aloxo 'o, “Uleenu vile masua a uxolu noxou, la sou
u'oxonu uxovulaulau ne. Loxovaa la ngingi ngalolomu noxou ne?”
21 Xe se'i mivikala aloxo 'o, “Anu uvivikala la uvikala loxo itema e uleenu masua
uxolu noxou uasi. Uleenu masua umomomo sou upamaulinu itema iou seleveenu
uasi.”

✡ **9:40:** Mat 15:14 ✡ **10:8:** Iel 23:1-2; Ese 34:2-3 ✡ **10:11:** Lex 23:1; Pal 7:17 ✡ **10:12:** Apo 20:29 ✡ **10:15:** Mat 11:27; 1Ioa 3:16 ✡ **10:16:** Ais 56:8; Ese 34:23 ✡ **10:17:** Pil 2:8-9

Ane'i ta Iutaia Imulaxu Tane'i Noxou Iesu Uasi

22 No imama ane ne, la voxo tila noxi'a ta Iutaia sou isosovosou voxo sou mikisiinu
tani tila noxou Lataua muxali ne Ielusalemu.
23 No voxo ane ne, la anu voxo sou sivo mo tani lelemesou. Iesu mu'unalai no tani
tila noxou Lataua la mumuamua'i no matavalaxu tani ilemolu lexe matavala noxou
Solomoni.
24 Ta Iutaia mimaisou Iesu la mine'e mipita mixaliliiou la mivikalanu aloxo 'o, "Nini
ne'oxonexi texavutala piena maxuveeni misevile lexe nini 'ena'ei manina. Lexe nini
Kalisito, la navikalanexi lamana."
25 La Anu mukoline'i aloxo 'o, "Eni evikalangengi, ia ngingi ngamulaxu tangengi no
anu vaikala noxilo uasi. Sosovo ane eni e'oxonu no anu xavi noxou Mamilo, Anu molu
uvikalangengi lamana lexe eni 'ena'ei manina.
26 Ngingi ngamulaxu tangengi noxilo uasi, xo ngingi ta sipsip noxilo uasi.
27 Ta sipsip noxilo itongonu xolileli mo eni elavusi'a, la sou ane'i imulileli.
28 ✡Eni alosi'a mauli ane kaluxu uasi mo ane'i imomomo sou isoli la uasi. Ia evile
umomomo sou utokine'i no avolo uasi.
29 Mamilo ane Anu mulosilo ta sipsip ne, Anu tila no anu mimii latala ukalusi. Evile
umomomo sou utokine'i no avolu uasi.
30 Xo nexi noxou Mamilo ne, nexi vilesisi."
31 Ta Iutaia milomusou vaikala noxou aloxo ne, la mino'u lavo'o sou lexe ivau la.
32 Ia Anu mukoline'i aloxo 'o, "Eni elosiengixu sosovo tavu'alo Anu molu noxou
Mamilo. Ia loxovaa sosovo anevaa masua no iengi, la sou ngingi la'iangengeilo lexe
ngavelo no anu lavo'o?"
33 ✡Ane'i mikolinu aloxo 'o, "Nexi tavene no anu lavo'o sou sosovo vile masua uasi.
Tava'u manina aloxo. Nini nevikala masua mulai noxou Lataua. Xo nini namitemasi
ia nevikala lexe nini Lataua."
34 ✡La Anu mukoline'i la aloxo 'o, "Nenge telavusou lexe kaukavu vile muxolu no
nano no Lavuku Tavuna teinu. Mikaukavu aloxo 'o, 'Eni evikalangengi lexe ngingi
ngexali loxo ta latalataua.'
35 Lavuku Tavuna ulavusou uxiuxiu uasi. Io Lataua mumoxo'a ta mitema tei e
mino'u vaikala noxou lexe ane'i loxo ta latalataua.
36 Ia ngingi ngaxavutalanu itema e Lataua musosovosou lexe Anu na'u mo mupalu-
sou mulu'e no lia 'o loxovaa? Tava'u loxovaa la sou ngingi ngevikala lexe eni evikala
masua mulai noxou lexe, 'Eni Lataua 'Olu?'
37 Lexe eni a'oxonu xaixai noxou Mamilo uasi, la ngamulaxu tangengi noxilo uasi.
38 ✡Ia lexe eni a'oxonu xaixai noxou, la ngamulaxu tangengi no anu vaikala noxilo
uasi, ngamulaxu tangengi no anu xaixai e eni e'oxonu. Mo sou ngingi ngalavusou lexe
Mamilo a muxolu noxilo xe eni exolu noxou."
39 Anu muvikala aloxo ne mukalu, la ane'i itovo lexe itetelisou la ua. Anu mu'ume
la mulai.
40 ✡Anu mu'ume mulai la muxisa'isou lexa ne Ioridani sou mulai muxolu no xalee
lia e Ioanesi mu'ulosi'a ta mitema tei.
41 Anu mulai muxolu ne, la ta mitema tavu'alo milai noxou la mivikalanu aloxo 'o,
"Ioanesi u'oxonu sosovo vile uasi. Ia mii ma'ia ane anu mua'alosou itema 'o ne, anu
manina."
42 No xalee lia ne, la ta mitema tavu'alo mimulaxu tane'i noxou.

11

Lasarusu Musoli

1 ✡Ioxe, itema vile ualasou lexe Lasarusu, anu mupipiena. Tualasou ne Vetania ilo'a
Mata ilee vimoe Malia.

✡ **10:28:** Ioa 3:16; 6:39 ✡ **10:33:** Liv 24:16 ✡ **10:34:** Lex 82:6 ✡ **10:38:** Ioa 14:10-11 ✡ **10:40:** Ioa 1:28
✡ **11:1:** Luk 10:38-39

2 ✡Malia e vimoe Lasarusu mupipiena ne, ane sema sou e inixiu ueli tuma'u lailaixe
noxou tatila tava'u ka iiasou no anu laxusie.
3 Lasarusu mupipiena, la sou ta vimovimou ta sema tamei ne misova vaikala mulai
noxou Iesu lexe, “Tila, itema e nini nemasaxau misevile ne pipiena mu'oxonu.”
4 ✡Anu mulomusou la muvikala aloxo 'o, “Pipiena ane ne sou u'oxonu itema usoli
uasi. Anu sou ta mitema imaisou Lataua xaviinu la i'itinu 'Olu ualasou no anu.”
5 Anu mumasaxai'a Mata ilee vimoe Malia mo Lasarusu manina,
6 la sou Anu mulomu lexe Lasarusu mupipiena, la Anu muxolu ne voxo tamei la.
7 Xe ili'i, la Anu muvikalane'i ta molomolou aloxo 'o, “Nenge'a talivu talai ne Iutaia
la.”
8 Ane'i ta molomolou miavuti la mivikalanu aloxo 'o, “Tila, maxuveeni uasi, la ta
Iutaia mivikala lexe ivene no anu lavo'o mo nasoli. Ia nini navikala lexe nenge talivu
talai noxi'a la?”
9 Iesu mukoline'i aloxo 'o, “Itema vile umuamua'i no aso usokou no kakau mo ulai
uxali no 'olovoxo, la umomomo sou ulapau uasi. Xo anu umuamua'i no lamana.
10 Ia itema ane umuamua'i no 'olovoxo, la anu ulapau. Xo lamana sou umuamua'i
no anu uasi.”
11 Anu muvikala aloxo ne xe mukalu, la mulai sou muvikalane'i ta molomolou aloxo
'o, “Menexinge Lasarusu soxu a muai. Ia eni alai sou atulusou.”
12 Ta molomolou miavuti la mivikalanu aloxo 'o, “Tila, lexe anu uai, la anu uai ne la
sou laixenu la utulu.”
13 Ia Anu mulemolu soli noxou Lasarusu. Ia ta molomolou mikalavoi lexe anu
mulemolu ne uai si.
14 La sou Anu muvikalane'i lamana aloxo 'o, “Lasarusu musoli.
15 Ia eni e'osa xo eni alai noxou uasi sou lexe ngingi ngamulaxu tangengi noxilo ili'i.
Nenge'a talai noxou.”
16 ✡Ia Tomasi ualasou vile lexe Didimasi, muvikalane'i ta menexu aloxo 'o, “Nenge
nenge'a Tila talai mo tasoli.”

Iesu Muvikala Lexe, “Eni Amitema sou Atulusi'a ta Mitema Misoisoli Mo Alosi'a Mauli”

17 Lasarusu musoli mo mi'asixu voxo tami'a mukalu, la Iesu ilo'a ta molomolou milai
mixali ne Vetania.
18 Tuala ane ne, muxolu 'alai ne Ielusalemu mo mumomomo loxo Kilo Mita tatalu.
19 Ta Iutaia tavu'alo mine'e mixolu noxi'a Mata ilee Malia sou mivaitaone'i ilou. Xo
vimo'a mu'umesi'a.
20 Mata milomu lexe Iesu a muxali, la milai noxou. Ia Malia mixolu no tanisi.
21 Mata milai mixali noxou Iesu, la mivikalanu aloxo 'o, “Tila, lexe nini naxolu 'o, la
vivilo umomomo sou usoli uasi.
22 Ia eni elavusou lexe mii ma'ia nini nalinga ulai noxou Lataua, la Anu ulosinesi.”
23 Iesu muvikalane aloxo 'o, “Vivine maasi 'o la utulu.”
24 ✡Ane mivikalanu aloxo 'o, “Eni elavusou lexe no voxo ane ta mitema misoisoli
itulu, la anu utulu kalumo.”
25 Anu muvikalane la aloxo 'o, “Eni amitema sou atulusi'a ta mitema misoisoli mo
alosi'a mauli. 'Ei ane umulaxu tanu noxilo, la anu usoli no anu vasimolu ia uleenu
umauli.
26 Ia 'ei ane umauli mo umulaxu tanu noxilo, la anu umomomo sou usoli uasi.
Loxovaa nini nemulaxu taneni no anu vaikala ane ne?”
27 ✡Ane mivikalanu aloxo 'o, “Ani. Tila. Eni emulaxu taleli lexe nini Kalisito Lataua
'Olu e Anu mupalusou sou lexe ulu'e no lia 'o.”
28 Ane mivikala aloxo ne xe mukalu, la milivu milai no tani sou mi'avalie vimoe
Malia mine'e noxie. La mivikalane aloxo 'o, “Tila anu a muxali mo Anu mu'avaline.”
29 Malia milomu aloxo ne, la alaxu vilesisi milutu milai noxou.

✡ **11:2:** Ioa 12:3 ✡ **11:4:** Ioa 9:3 ✡ **11:16:** Mak 14:31 ✡ **11:24:** Ioa 6:40 ✡ **11:27:** Ioa 6:69

30 Iesu u'unalai no tuala ne Vetania uao. Anu muxolu no xalee e Mata milai mixalisou
no anu.
31 Ta Iutaia e mine'e sou mivaita'o ne, ilo'a Malia mixolu no tani. Ia ane'i mimaisie
Malia milutu sou milai, la ane'i mimuline xo mikalavoi lexe ane ilai itama no lulusou
Lasarusu.
32 Malia milutu milai mixali no xalee e Iesu mututulu ne, xe mimaisou la milapau
mulu'e no tava'u sou mixavutalane noxou. La mivikalanu aloxo 'o, "Tila, lexe nini
naxolu 'o, la vivilo umomomo sou usoli uasi."
33-34 Anu mumaisie Malia ilo'a ta Iutaia mine'e ne mitama, la la'iaxu xe tanu lili. La
sou mutali'isi'a aloxo 'o, "Nge'asixu ava?" Ane'i mikolinu aloxo 'o, "Tila, nane'e mo
namaisou."
35 La Anu mutama.
36 Ane'i ta Iutaia mimaisou Iesu mine mutama la mivikala aloxo 'o, "Ngamaisou.
Anu tanuxu misevile."
37 ✡Xe se'i noxi'a mivikala aloxo 'o, "Itema ne, mupamaulinu itema iou seleveenu.
Ia loxovaa la upamaulinu Lasarusu ua?"

Ane'i ta Iutaia Tavu'alo Imulaxu Tane'i Noxou Iesu Uasi

38 Iesu la'iaxu xe tanu lili la, la mulai muxali no lulu. Lulu ne mi'asou no tava'u
maea, ia mitaulovonu no anu lavo'o vile.
39 La Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngaxexeenu lavo'o ne." Mata e ane vimoe musoli
ne, mivikalanu aloxo 'o "Tila, vaimomo 'o anu tuma'u. Xo anu voxoxu tami'a sou ano."
40 Anu muavuti la muvikalane aloxo 'o, "Tei la eni evikalaneni lexe nini namulaxu
taneni noxilo, la sou nini namaisou xavi noxou Lataua."
41 La sou ane'i mixexeenu lavo'o no lulu anaxu ne. Iesu iou mulai teitexi la mulinga
aloxo 'o, "Mamilo. Eni alemolu laixe musuku ulai noxine, xo nini nelomusou linga
noxilo.
42 Eni elavusou lexe utotomu ne nini nalomusou linga noxilo. Ia eni alinga aloxo ne
sou ta mitema itulutulu 'o imulaxu tane'i lexe nini nepalusilo ene'e."
43 Anu mulinga aloxo ne mukalu, la mu'ava aloxo 'o, "Lasarusu, nauatu!"

Vaikala Noxou Iesu Anu Mupala'alixu ne Utulusi'a ta Mitema no 'a Vaivaikala (Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

44 La anu muuatu no ale, ia lavalava e mikuponu vasimolu no anu ne, a uxoxolu no
vasimolu. La sou Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngalulusou mo ulai."
45 ✡Ta Iutaia tavu'alo ane mine'e noxie Malia ne, mimaisou mii ma'ia ane Iesu
mu'oxonu ne la mimulaxu tane'i noxou.
46 ✡Ia se'i noxi'a mimaisou aloxo ne, la milai noxi'a ta Palisaio sou mia'aloi'a no anu
mii ma'ia ane Iesu mu'oxonu ne.
47 La sou ta tatila noxi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ilo'a ta Palisaio, mi'avali'a
ta tatila sou isaxila'a ta Iutaia mine'e mipita. La mivikala aloxo 'o, "Itema 'o mu'oxonu
sosovo tavu'alo, ia nenge ta'oxo mii ma'ia ulai noxou?
48 Lexe nenge ienge uvaxa'usi, la ta mitema tavu'alo imulaxu tane'i noxou. Ia ta
Romu ilomusou lexe ta mitema tavu'alo imulinu, la ane'i ine'e la ikalusinge mo ino'u
lianenge."
49 Vile no taiine'i ne, ualasou lexe Kaiapasi anu kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta
sipsip no nano no anu tauu ie ane ne, anu muxolu. La muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi
ngalavusou mii vile uasisi manina.
50 Ngingi ngalavusou uasi? Laixe lexe itema vilesisi uno'u tanixa'a ta mitema mo
usoli la ta mitema iulua uasi."
51 Anu mulemolu no anu xavutala noxousi uasi. Anu kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a
ta sipsip no tauu ie ane ne. La sou anu mutotokalasou Iesu aloxo ne. Muvikala lexe
Iesu usolisi'a ta Iutaia

✡ **11:37:** Ioa 9:6-7 ✡ **11:45:** Ioa 7:31 ✡ **11:46:** Luk 16:31

52 ✡ilo'a Lataua ta 'olu ane mi'ume milai mixolu no tuatuala ne, sou ulivilixa'a ine'e
ipita vilesisi.
53 ✡La no voxo ane ne, la ane'i ikamuli vote'i sou lexe ivau usoli.
54 Aloxo ne, la sou Iesu umuamua'i no ie'i ta tatila noxi'a ta Iutaia la uasi. Mulutu la
ilo'a ta molomolou milai no xalee vile 'alai no xalee lia vitanisi. Xe ili'i la ane'i milai
no tuala vile ilemo lexe Epalaimu mo mixolu.
55 Voxo tila noxi'a ta Iutaia misosovosou voxo sou Lataua Iou Muvaxai'a a muxali
'alai. Voxo ane ne uxali uao, la ta mitema tavu'alo no tuatuala milailai ne Ielusalemu
milalaxi sou i'oxonu mimii se'i sou Lataua uxexeenu susu ma'ia ane'i mi'oxonu.
56 Ta mitema mixali ne Ielusalemu, la mikamuli Iesu. Mitulu no nano no taasou
lalotu tatila noxou Lataua, la mitali'isi'a ngato'o aloxo 'o, "Ngingi ngexavutala
loxovaa? Anu une'e no anu voxo tila 'o kalumo?"
57 Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ilo'a ta Palisaio mimulaxu vaikala
noxi'a ta mitema lexe, "Ngingi ngamaisou Iesu iou, la ngane'e ngavikalanexi lamana
lexe Anu a uxolu ne'ei. La sou nexi talai tatetelisou."

12

Sema Vile Minixi'u Ueli E Tuma'u Lailaixe noxou Iesu Kisou
(Mat 26:6-16; Mak 14:3-9)

1 ✡Voxo muxatele vile a uxolu sou voxo tila noxi'a ta Iutaia isosovosou voxo sou
Lataua Iou Muvaxai'a uxali. La Iesu ilo'a ta molomolou milivu mine'e ne Vetania. No
tuala ane ne, anu Lasarusu e Iesu mutulusou uxoxolu no anu.
2 ✡Ta mitema mixutuxu la'ilali sou ilo'a Iesu mixolu mi'ani. Ane'i mi'oxonu aloxo ne
sou imaxa'u 'osa'ila noxi'a ulai noxou. Mata mivau la'ilali mulai no luu, ia Lasarusu
a muxolu no taiine'i ane'i ilo'a Iesu i'ani'ani.
3 ✡Ia Malia mino'u ueli e tuma'u lailaixe tu'umaxu mumomomo loxo Gramu itemaxu
mavulovexa mo itemaxu ta'uve (300) ia lamoli tatila sou ilotonu no anu, la mine'e
minixiu noxou Iesu tava'u. Minixi'u mukalu la miiasou no anu laxusie. La tuma'u
lailaixe ne, mutaasou tani no nano ne mukalusi.
4 Ia molomolou vile ualasou lexe Iudasi Isikarioti anu e ili'i la u'italonu Iesu no avo'a
ta mitema. Muavuti la muvikala aloxo 'o,
5 "Loxovaa la ueli e tuma'u lailaixe 'o uai mo ta mitema ilotonu ua? Ilotonu la tano'u
Denalia itemaxu mavulovexa mo itemaxu ta'uve (300) sou usu'uline'i ta mitema ane
i'a mimii uasi."
6 Anu muvikala aloxo ne sou kalavoisi. Anu uxavutalane'i ta mitema ane i'a mimii
uasi, 'ole uasi. Anu itema sou pakali xo anu musaxila'u lamoli'a la upakalinu no
voxovoxo.
7 Iesu mulomusou vaikala noxou, la muvikalanu aloxo 'o, "Ieni uvaxaie sema 'o. Eni
elavu lexe sema 'o misaxila'u ueli ane tuma'u lailaixe ne sou voxo e ane'i i'asixo 'ole.
8 ✡Ta mitema e i'a mimii uasi ne, ngingi ngongi'a ngaxolu maxuveeni. Ia eni
amomomo sou nenge'a taxolu maxuveeni uasi."
9 Ta Iutaia tavu'alo milomu lexe Iesu anu uxolu ne Betania, la mine'ene'e. Ane'i
mine'e sou imaisou Iesusi uasi, mine'e sou imaisou Lasarusu e Iesu mutulusou 'ole
kalumo.
10 Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip mivivikala sou ikamuli vote'i sou ivau
Lasarusu kalumo.
11 ✡Xo ta Iutaia tavu'alo mimaisou Iesu mutulusou Lasarusu, la mi'umesi'a mo
mimulaxu tane'i noxou la mimulinu.
12 No voxo vile ili'i, la ta mitema tavu'alo ane mine'e ne Ielusalemu sou voxo tila ne
milomu lexe Iesu a unene'e ne Ielusalemu.
13 ✡La ane'i milai sou milooxu la mimolo xoolou volovoloxu. Mi'ava mulai noxou
Iesu aloxo 'o,
"Napamaulinexi!

✡ **11:52:** Ioa 10:16 ✡ **11:53:** Ioa 5:18 ✡ **12:1:** Ioa 11:1, 43 ✡ **12:2:** Luk 10:40 ✡ **12:3:** Luk 7:37-38 ✡ **12:8:** Lap 15:11 ✡ **12:11:** Ioa 11:45 ✡ **12:13:** Lex 118:25-26; Ioa 1:49

Lataua ualusine xo nini nene'e sou nasosovosou.
Lataua ualusou tatananu tuala ne Isilaeli!”
14 Iesu unene'e ne Ielusalemu ne la muno'u donki 'ilie vile la mutelo muxolu no
latanu. Xo kaukavu vile muxolu no nano no Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
15 ✡“Ta Sioni ta 'iliili'a ta sema, nga'ume uasi.
Ngamaisou, tatananu tuala noxinge a unene'e.
Anu muxolu no latanu donki 'ilie vile.”
16 ✡Tei la ta molomolou Iesu ilavusou mimii ane muxali ne uasi. Ia no voxo ane Iesu
musoli xe mutulu, la ane'i mixavutalanu kaukavu muai no nano no Lavuku Tavuna
teinu ne mulelemolu anu Iesusi. La sou mixavutalanu mimii e ta mitema mi'oxo noxou
ne.
17 Ta mitema tavu'alo e mimaisou Iesu mutulusou Lasarusu ne, misolo a'alo sou
Lasarusu mulai noxi'a ta mitema.
18 Ane'i milomusou a'alo sou Lasarusu aloxo ne, la sou ane'i milai sou milooxu Iesu.
19 Ta Palisaio mimaisi'a ta mitema aloxo ne la mivikalane'i ngato'o lexe, “Nenge
tetovonu vote'i iouiou sou lexe tatetelisou, la uasi. Ngamaisou! Ta mitema tavu'alo no
tuatuala ukalusi a imulinu ukalu.”
20 Ta mitema minene'e sou ilotu no 'a voxo tila ne, la ta Xiliki se'i kalumo a mine'e.
21 Ane'i mine'e noxou Pilipi, anu sou tuala ne Vetesaida no xalee lia tila ne Xalilaia,
la mivikalanu aloxo 'o, “Tila, nexi temasaxa lexe tamaisou Iesu.”
22 Pilipi mulutu la mulai noxou Andeleasi sou ilou milai mivikalanu Iesu.
23 ✡Anu muvikalane'i ilou aloxo 'o, “Voxo ane sou Itema 'Olu usoli muxali 'alai
mukalu la Lataua uitinu ualasou.
24 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Lexe uiti ngiaxu vile ulapau no lia ia u'ui
uasi, la uleme uasi. Ia lexe ulapau no lia ia u'ui, la sou anu uleme mo unene'a.
25 ✡Itema ane anu umasaxau maulixu sou lia 'o, la anu uxovulaunu. Ia itema ane
umasaxau maulixu sou lia 'o uasi, la uno'u mauli no lia 'o mo uno'u mauli ane kaluxu
uasi.
26 'Ei ane umasaxa lexe uxali itema sou xaixai noxilo, la umulilelisi. Mo nexi noxou
taxolu tapita. Itema ane uxaxai noxilo, la Mamilo uitinu ualasou.
27 ✡Vaimomo 'o eni tale lili manina. Ia eni avikala loxovaa? Eni avikala lexe, ‘Mamilo,
nini naxexeenu tu'utu'umaxu ane no voxo ane une'e.’ Ia uasi, eni elavu lexe ene'e sou
voxo ane 'o.
28 Mamilo, nini namaxa'u xavineni noxi'a ta mitema mo sou ane'i imaisou la i'itinu
ualasine.” La Lataua muvikalanu molu no opo loxotolo mulu'e aloxo 'o, “Eni emaxa'u
xavi noxilo mukalu. Ia eni amaxa'u alaxu vile la.”
29 Ta mitema tavu'alo e mitulutulu 'alai noxou Iesu ne, mivikala lexe milomusou
lele'e mupau. Ia se'i mivikala aloxo 'o, “Uasi, angelo vile muvikalanu.”
30 Ia Anu muvikalane'i aloxo 'o, “Vaikala e ngelomusou ne, anu sou usu'ulileli uasi.
Anu sou usu'ulingengi.
31 Vaimomo 'o, anu voxo sou Lataua utulusi'a ta mitema no lia 'o ukalusi no anu
vaivaikala. Mo ukusau itema e anu usaxila'a ta mitema no lia 'o ulai no ale.
32 ✡Ia no mine ane'i i'itileli atelai, la eni apitane'i ta mitema ine'e noxilo.”
33 ✡Anu muvikala aloxo ne sou uvikala lamana lexe Anu usoli a loxovaa.
34 ✡Ta mitema milomusou la mivikala aloxo 'o, “Nexi telomu lexe Lavuku Tavuna
muvikala lexe Kalisito umomomo sou usoli uasi. Ia loxovaa la nini nevikala lexe Itema
'Olu i'itinu utelai. Anu Itema 'Olu ne, 'ena'ei manina?”
35 ✡Anu muvikalane'i la aloxo 'o, “Lamana ne a uxolu noxinge, ia umomomo sou
uxolu maxuveeni uasi. Lamana uao a uxolu 'o, la ngingi ngamuamua'i xo isivoxo
uxali la usu'asinge. Itema ane umuamua'i no isivoxo, la anu ulavusou lexe ulai 'ava
uasi.
36 ✡Uao lamana uxoxolu 'o, la ngamulaxu tangengi no anu, mo sou ngaxali loxo

✡ **12:15:** Sek 9:9 ✡ **12:16:** Ioa 2:22 ✡ **12:23:** Ioa 13:31-32; 17:1 ✡ **12:24:** 1Ko 15:36 ✡ **12:25:** Mat 16:25
✡ **12:27:** Lex 6:3; 42:5; Mat 26:38 ✡ **12:32:** Ioa 3:14 ✡ **12:33:** Ioa 19:6 ✡ **12:34:** Lex 110:4; Ais 9:7; Tan 7:14
✡ **12:35:** Ioa 8:12 ✡ **12:36:** Ep 5:8

lamana ta ʼolu.”
Iesu muvivikalaneʼi aloxo ne mukalu, la Anu mulai sou mutalume.
37 Anu muʼoxonu sosovo tavuʼalo mo mimaisou, ia imulaxu taneʼi noxou uasi.
38 ✡Xo Aisaia, itema sou palomatana mukaukavunu tatei a muxali manina ʼo. Muvikala aloxo ʼo,
“IAUE, ʼei umulaxu tanu no anu vaikala noxixe?
Xe nini nemaxau xavineni mulai noxiʼa ta ʼei?”
39 Aneʼi imulaxu taneʼi noxou Iesu uasi, xo Aisaia muvikala la aloxo ʼo,
40 ✡ “Anu muʼoxo ieʼi seleveenu mo mutatusou oponeʼi.
Tavaʼu aloxo ne xo anu umasaxa lexe
aneʼi umomomo sou itongonu xaixai noxou Lataua
mo ilavusou mo ilivu ulai noxou sou upamaulineʼi la uasi.”
41 ✡Aisaia muvikala aloxo ne xo anu mumaisou Iesu solixu la vaivaikala noxou ne sou Iesusi.
42 ✡Ia tavuʼalo noxiʼa ta tatila noxiʼa ta Iutaia ne mimulaxu taneʼi noxou Iesu ia ipalaʼalixu taneʼi uasi. Xo miʼume noxiʼa ta Palisaio. Ta Palisaio milavu lexe aneʼi imulaxu taneʼi noxou la ikusaiʼa mo iloʼa ixolu ipita sou ilotu uasi.
43 ✡Aneʼi ta tatilasiʼa ta Iutaia ne imasaxa lexe ta mitema iʼitinu ualasiʼasi, io imasaxa lexe Lataua uʼitinu ualasiʼa uasi.
44 Iesu muʼava mulai noxiʼa ta mitema aloxo ʼo, “ʼEi ane umulaxu tanu noxilo, la anu umulaxu tanu noxilosi uasi. Anu umulaxu tanu noxou ane mupalusilo eneʼe kalumo.
45 ✡ʼEi ane umaisilo, la anu umaisou anu ane mupalusilo eneʼe kalumo.
46 Eni eneʼe no lia ʼo loxo lamana sou lexe anu ane umulaxu tanu noxilo ne uxolu no isivoxo uasi.
47 ✡ʼEi ane ulomusou vaikala noxilo ia umulinu uasi, la eni umomomo sou atulusou no anu vaivaikala uasi. Xo eni eneʼe sou aloxo ne uasi, eneʼe sou apamaulineʼi ta mitema no lia ʼo.
48 ʼEi ane uxiu tumalou noxilo mo unoʼu vaivaikala noxilo uasi, la anu utulu no anu vaivaikala. Vaikala ane eni alelemolu ʼo, anu molu utulusou itema no anu vaivaikala no voxo kaluxusou.
49 Vaivaikala e eni alelemolu ʼo, eni aʼoxonu no anu xavutalaxeni uasi. Anu ane mupalusilo eneʼe, anu molu uvikalalelixu, la sou eni apalaʼalixu noxinge.
50 Eni elavusou lexe vaikala noxou Mamilo ne, uxalilixu mauli ane kaluxu uasi. La sou vaikala ane eni alelemolu ʼo ne, anu molu muvikalalelixu la sou eni alelemolu.”

13

Iesu Muʼuinu ta Molomolou Tavaʼa

1 Ioxe, voxo tila noxiʼa ta Iutaia isosovosou voxo sou Lataua Iou Muvaxaiʼa uxali uao, la Iesu mulavusou lexe anu voxo noxou a muneʼe ʼalai. Voxo sou uʼumesou lia no lia ʼo, ia ulivu ulai noxou Momu. Anu mumasaxaiʼa aneʼi ta naʼu no lia ʼo, la sou Anu mulosieixu alauna noxou mukalusi mulai noxiʼa.
2 ✡No mine aneʼi mipita sou iʼani, la Satani mulosou Iudasi Isikarioti, Saimoni ʼolu xavutala masua sou lexe anu uʼitalonu no avoʼa ta mitema.
3 ✡Iesu mulavu lexe Momu muʼitalonu mimii latala mukalusi no avolu mo anu molu noxou mo ulivu ulai noxou,
4 la sou Anu muavuti mutulu sou muxexeenu tokolomo noxou. Anu muxexeenu mukalu, la munoʼu lavalava vile sou iiasiiasi no anu la mutupokonu no vaimolu.
5 La munixiu lexa muluʼe no anu latotope vile. Munixiu mukalu, la musokou sou muʼuinu tavaʼa ta molomolou xe uiasoiasou no anu lavalava sou iiasiiasi e mutupokonu ʼole.
6 Muʼuinu tavaʼa xe muneʼe muxali noxou Saimoni Pita, la anu muvikalanu aloxo ʼo, “Tila, lovoxaa la sou nini nauinu tavaʼilo?”

✡ **12:38:** Ais 53:1 ✡ **12:40:** Ais 6:10 ✡ **12:41:** Ais 6:1 ✡ **12:42:** Ioa 9:22 ✡ **12:43:** Ioa 5:44 ✡ **12:45:** Ioa 14:9 ✡ **12:47:** Ioa 3:17 ✡ **13:2:** Luk 22:3; Ioa 13:27 ✡ **13:3:** Ioa 3:35; 16:28

7 Iesu mukolinu aloxo ʼo, “Mii maʼia ane eni aʼoxoʼoxonu ʼo nini nalavusou uasi. Ia iliʼi la sou nini nalavusou.”
8 Ia Pita muvikalanu la aloxo ʼo, “Mamu, nauinu tavaʼilo uasi.” Anu muvikalanu la aloxo ʼo, “Ia lexe eni auinu tavaʼine uasi, la umomomo sou nenge nengei taxaxai tapita uasi.”
9 Saimoni Pita muvikalanu aloxo ʼo, “Tila, aloxo ne la nauinu tavaʼilosi uasi. Nauinu avolo ilou kisilo kalumo.”
10 ✡Iesu muvikalanu la aloxo ʼo, “Itema ane muʼulo mukalu la umomomo sou uʼulo la uasi. Anu uuinu tavaʼusi. Xo vasimolu ne malemalenga. Ia ngingi malemalengaʼinge mukalu, ia ngingi latala ne uasi.”
11 Xo Iesu mulavusou lexe vile no taiineʼi ne, uʼitalonu no avoʼa ta mitema, la sou Anu muvikalaneʼi lexe aneʼi latala ne malemalenga ukalusi uasi.
12 Anu muʼuinu tavaʼa mukalu la mutaa tokolomou, la sou mulivu mulai muxolu no tanixu. Anu muavuti la mutaliʼisiʼa aloxo ʼo, “Ngingi ngelavusou mii maʼia ane eni eʼoxonu noxinge ʼo?
13 Ngingi ngamoxoʼilo lexe itema sou ulosinge lavulavu mo tilasinge. Anu laixe sou lexe ngingi ngamoxoʼilo aloxo ne. Xo eni amitema aloxo ne.
14 ✡Aloxo eni tilasinge mo itema sou ulosinge lavulavu eʼuinu tavaʼinge la ngingi ngaʼuinu ta menexinge tavaʼa ngatongatoʼo kalumo.
15 ✡Eni eʼoxou aloxo ne sou ngingi ngamaisou la ngamulinu aloxo ʼo eni eʼoxo noxinge.
16 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Itema sou xaixai vile ne, anu utila noxou tilasou uasi. Mo itema sou upalupalusou ne, utila noxou anu ane mupalusou ne uasi.
17 Ngingi ngelavusou mimii e eni elosiengixu mukalu. Ia lexe ngingi ngaʼoxonu la Lataua ualusinge.
18 ✡Eni avivikalasinge ngingi latala uasi. Ia eni elavusiʼa ta mitema ane eni esosovosiʼa. Ia kaukavu vile muai no nano no Lavuku Tavuna teinu muxali manina. Mikaukavunu aloxo ʼo, ‘Itema ane nexi noxou tavaʼisuxu laʼilali ʼo ne, anu sou utaxapalisilo.’
19 ✡Mii ane uxali noxilo uao, la eni avikalangengixu tei. Mo sou mii ane ne uxali, la ngingi ngamulaxu tangengi lexe itema ane ne enisi.
20 ✡Eni avikalangengi manina musuku. ʼEnaʼei ane uʼosa sou unoʼu itema ane eni epalusou, la anu uʼosa sou unoʼilo kalumo.” La ʼenaʼei ane uʼosasilo mo unoʼilo, la anu uʼosasou ʼei ane mupalusilo eneʼe.

Iudasi Anu sou Uʼitalonu Iesu no Avoʼa ta Mitema sou ʼOtoʼoto (Mat 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

21 Iesu muvikalaneʼi aloxo ne mukalu, la tanu lili manina la sou muvikalaneʼi lamana aloxo ʼo, “Eni avikalangengi manina musuku. Vile no taiingengi ne, anu asou uʼitaloleli no avoʼa ta mitema.”
22 Ta molomolou milomusou aloxo ne, la aneʼi mimatakisiʼa ngatoʼo. La taneʼi lili lexe ʼenaʼei no taiineʼi ne manina.
23 Molomolou vile ane anu mumasaxau musuku a uxoxolu ʼalai no paʼumolu.
24 Saimoni Pita muavuti la iou mukeau la mumunu mulai noxou aloxo ʼo, “Natali ʼisou lexe anu mulemulu ʼenaʼei manina?”
25 Molomolo ane Iesu mumasaxau musuku ne, mutao mulai iliʼi no tumalou Iesu la mumunu aloxo ʼo, “Tila, ʼenaʼei manina ne?”
26 Anu mukolineʼi aloxo ʼo, “Anu moosou ane eni atoonu veleti uʼuna no latotope ia alosou, la anu ane.” Anu muvikala aloxo ne mukalu, la munoʼu veleti matovinu vile la mutoonu muʼuna no latotope. Mutoonu mukalu la mulosou Iudasi Isikarioti, anu Saimoni ʼolu.

✡ **13:10:** Ioa 6:64, 70-71; 15:3 ✡ **13:14:** Mat 20:28; Luk 22:27 ✡ **13:15:** Pil 2:5; Kol 3:13; 1Pi 2:21 ✡ **13:16:** Mat 10:24 ✡ **13:18:** Lex 41:9 ✡ **13:19:** Ioa 14:29; 16:4 ✡ **13:20:** Mat 10:40

27 ✡Alaxu vilesisi Iudasi munoˈu veleti mukalu, la Satani muˈuna noxou. Iesu mulavu
aloxo ne, la muvikalanu aloxo ˈo, “Mii maˈia ane nini nemasaxa lexe naˈoxonu, la
napasipaa naˈoxonu.”
28 Ta molomolou ane iloˈa miˈaniˈani no luu ne, ilavusou lexe tavaˈu loxovaa la sou
Iesu muvikalanu aloxo ne uasi.
29 Xo anu usaxilaˈu lamoliˈa la sou seˈi noxiˈa mikalavoi lexe Iesu mupalusou sou
ulai ulotoxaˈa laˈilali sou voxo tila ne. Xe seˈi mikalavoi lexe anu ulai sou uloto mimii
sou uitixaˈa aneˈi ane xaˈa mimii uasi.
30 Iudasi munoˈu veleti mukalu, la alaxu vilesisi la mulai no ale. Anu mulutu mulai
no ale la tani isivoxo.

Iesu Mulosiˈa ta Molomolou Lapuloto Alavua

31 ✡Anu mulai no ale mukalu la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Vaimomo ˈo, ta mitema
iˈitinu Itema ˈOlu ualasou la sou ta mitema iˈitinu Lataua ualasou no anu mii maˈia
Itema ˈOlu muˈoxonu.
32 ✡Lexe ta mitema iˈitinu Lataua ualasou noxou Itema ˈOlu ne, la Lataua kalumo
Anu molu uˈitinu Itema ˈOlu ualasou. Anu uˈitinu ualasou alaxu vilesisi.
33 ✡Ta molomoloxeni. Nenge nengeˈa taxolu maxuveeni uasi. La ngingi ngaka-
mulileli. Ia ngaxalisilo uasi. Xo eni evikalaneˈi ta tatila noxiˈa ta Iutaia ia avikalan-
gengixu la aloxo ˈo, ‘No tuala e eni alai no anu ne, umomomo sou ngingi ngalai no anu
uasi.’
34 ✡Ia eni alosinge lapuloto alavua aloxo ˈo. Ngingi ngamasaxainge ngatoˈo. Aloxo
eni emasaxainge ˈo, la sou ngingi kalumo ngamasaxaiˈa ta menexinge.
35 Ngingi ngamasaxaiˈa ta menexinge, la sou ta mitema imaisinge la ilavusou lexe
ngingi ta molomolo noxilo.”
36 Ioxe Saimoni Pita muavuti la mutaliˈisou aloxo ˈo, “Tila, nini nalai neˈei?” Anu
mukolinu aloxo ˈo, “Tuala e eni alai no anu ne, umomomo sou nini namulileli no ˈa
vaimomo uasi. Io iliˈi la sou nini namulileli.”
37 Pita mutaliˈisou la, “Tila, lovoxaa la sou eni amulineni vaimomo la ua? Eni
emasaxa lexe eni asolisine.”
38 Iesu muvikalanu la aloxo ˈo, “Nini nevikala lexe nini nasolisilo ne manina? Eni
avikalaneni manina musuku. Kokoˈa uˈava uao la nini nasingisilo alaxu tatalu.”

14

Iesu Anu Voteˈi sou Ulai Noxou Lataua Maminge

1 Iesu musolonu vaikala noxou la aloxo ˈo, “Mamu sou tangengi lili mo ngaxavutala
piena. Ngamulaxu tangeni noxou Lataua mo ngamulaxu tangengi noxilo kalumo.
2 No tani noxou Mamilo ne, la kaveutu tavuˈalo a uxolu. Mo eni alai sou apaipounu
kaveutusinge. Ia lexe aloxo ne uasi, la eni amomomo sou avikalangengixu aloxo ˈo
uasi.
3 ✡Ia lexe eni alai apaipounu kaveutusinge ukalu, la sou alivu aneˈe sou anoˈinge sou
nengeˈa talai taxolu tapita no tuala ane ne.
4 Ngingi ngelavusou voteˈi ane eni alai no anu ne.”
5 Tomasi mutaliˈisou aloxo ˈo, “Tila, nexi talavusou lexe nini nalai neˈei uasi.
Loxovaa la sou nexi talavusou voteˈi ane nini nalai no anu ne?”
6 ✡Anu mukolinu aloxo ˈo, “Eni voteˈi mo manina mo mauli. Evile umomomo sou
ulai noxou Mamilo no anu voteˈi vile la uasi. Uneˈe noxilo tei, xo enisisi voteˈi ulai
noxou Mamilo.
7 ✡Ia lexe ngingi ngelavusilo, la ngingi ngelavusou Mamilo kalumo. Ia vaimomo ˈo
ngingi ngelavusou mo ngemaisou.”

✡ **13:27:** Ioa 13:2 ✡ **13:31:** Ioa 12:23 ✡ **13:32:** Ioa 17:5 ✡ **13:33:** Ioa 7:33-34 ✡ **13:34:** Ioa 15:12, 17; 1Ioa 3:23; 2Ioa 1:5 ✡ **14:3:** Ioa 12:26 ✡ **14:6:** Ioa 11:25; Rom 5:1-2 ✡ **14:7:** Ioa 8:19

8 Pilipi mulomusou vaikala noxou Iesu la muvikalanu aloxo ʼo, “Tila, nalosiexixu
Mamine mo sou umomomo sou masaxa noxixe.”
9 ✡Iesu muvikalanu aloxo ʼo, “Pilipi, nenge nengeʼa texolu maxuveeni, ia lovoxaa
la nini nalavusilo uao? Itema ane mumaisilo, la anu mumaisou Mamilo kalumo. Ia
loxovaa la nini nevikala lexe alosiengixu Mamilo ʼo?
10 ✡Loxovaa nini namulaxu taneni lexe eni exolu noxou Mamilo mo Anu muxolu
noxilo uasi? Vaivaikala ane eni avivikalangengixu ne, naʼaxeni uasi. Mamilo ane Anu
muxolu noxilo ne, Anu muʼoxonu xaixai naʼu.
11 ✡Ngamulaxu tangengi no anu vaikala ane eni elemolu lexe eni exolu noxou
Mamilo xe Anu muxolu noxilo. Ia lexe ngingi ngamulaxu tangengi no anu vaikala
noxilo uasi, la ngamulaxu tangengi no anu sosovo e eni eʼoxonu.
12 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Itema ane umulaxu tanu noxilo, la anu
umomomo sou uʼoxonu xaixai loxo eni eʼoxonu. Mo anu uʼoxonu xaixai ne, la xaixai
noxou uuaulixu xaixai noxilo, xo eni alivu ulai noxou Mamilo.
13 ✡Mo eni aʼoxonu mii maiʼa ngingi ngalingau no ualasilo. La sou anu ʼOlu uʼitinu
Momu ualasou.
14 Ngingi ngamasaxau mii maiʼa noxilo la ngalinga no ualasilo, la eni aʼoxonu.

Iesu Muvikala Lexe Usovanu Uleenu Tavuna Uneʼe

15 ✡Lexe ngingi ngamasaxailo la ngingi ngamulinu lapuloto noxilo.
16 ✡La sou eni alinga noxou Mamilo, la Anu upalusou itema vile sou usaxilaʼinge.
Anu uneʼe la uxolu noxinge utotomu.
17 ✡Itema ane ne, anu Uleenu Tavuna maninasou e uxolu noxinge utotomu. Ia uluʼe
no lia ʼo, la ta mitema iʼosasou inoʼu uasi, xo aneʼi imaisou mo ilavusou uasi. Ia ngingisi
ngelavusou, xo Anu uxolu noxinge mo uxolu no nano no tangengi.
18 Eni amomomo sou aʼitalongengi vitanisi loxo ta ʼoloxola uasi. Eni alivu uneʼe
noxinge la.
19 ʼAlaʼalaisou eni aʼumesinge, la sou ta mitema umomomo sou imaisilo la uasi. Ia
ngingisi ngamaisilo. Xo eni emauli, la sou ngingi kalumo ngamauli.
20 ✡No anu voxo ane ne, la ngingi ngalavusou lexe eni exolu noxou Mamilo mo ngingi
ngexolu noxilo mo eni exolu noxinge.
21 ʼEi ane utetelisou mo umulinu lapuloto noxilo, la itema ane ne anu mumasaxailo.
Itema ane umasaxailo ne, la Mamilo umasaxau mo eni kalumo amasaxau, la sou eni
apalaʼalixo noxou.”
22 Iudasi, anu Iudasi Isikarioti uasi mutaliʼisou Iesu aloxo ʼo, “Tila, loxovaa la nini
nevikala lexe nini namaxaʼine noxixesi? Ia tavaʼu loxovaa la sou nini namaxaʼine
noxiʼa ta mitema no lia ʼo ua?”
23 Anu mukolinu aloxo ʼo, “ʼEnaʼei ane umasaxailo la anu umulinu vaikala noxilo.
La Mamilo umasaxau itema ne, la sou nexi noxou taneʼe taxolu tapita.
24 ✡Ia anu ane umasaxailo uasi, la umulinu vaivaikala noxilo uasi. Vaivaikala e
ngingi ngelomusou noxilo ne, anu vaivaikala noxilo uasi. Anu vaivaikala ane ne,
noxou Mamilo e mupalusilo eneʼe.
25 Nenge nengeʼa uao taxoxolu ʼo, la eni avikalangengixu mimii ne.
26 Ia itema sou usaxilaʼinge ne, anu Uleenu Tavuna. Eni ataliʼisou Mamilo la
Anu upalusou uluʼe. La sou Anu ulosiengixu mimii tavuʼalo mo usuʼulingengi sou
ngaxavutalanu vaivaikala noxilo ukalusi.
27 Eni aʼumesinge la alosinge opo seʼisisi. Opo seʼisisi ane eni alosinge ʼo, anu vilemo.
Anu loxo ta mitema no lia ʼo ilosinge uasi. Ngingi tangengi lili mo ngaʼume uasi.

✡ **14:9:** Ioa 12:45; Kol 1:15; Eva 1:3 ✡ **14:10:** Ioa 12:49 ✡ **14:11:** Ioa 10:38 ✡ **14:12:** Mak 16:19-20 ✡ **14:13:** Mat 7:7; Ioa 15:16 ✡ **14:15:** Ioa 15:10; 1Ioa 5:3 ✡ **14:16:** Ioa 14:26; 15:26; 16:7 ✡ **14:17:** Ioa 16:13 ✡ **14:20:** Ioa 17:21-23 ✡ **14:24:** Ioa 7:16

28 ✡Ngingi ngelomusou vaivaikala eni elemo noxine ne. Evikalangengi tei aloxo, ‘Eni
a'umesinge mo alai, la sou alivu ane'e.’ Lexe ngingi ngemasaxailo la ngingi nga'osa
lexe eni alai noxou Mamilo. Xo anu Mamilo Anu tila noxilo.
29 ✡Mii ane uxali uao, la eni evikalangengixu tei. Mo sou anu ulai xe uxali manina,
la ngingi ngamulaxu tangengi no anu.
30 Eni amomomo sou avikala tapiena noxinge uasi. Xo itema sou usaxila'u lia no lia
'o, anu a unene'e. Ia anu xaviinu sou u'oxonu mii vile noxilo uasi.
31 Ia anu une'e. La uuaulixo uasi, la sou ta mitema ilavu lexe eni emasaxau Mamilo
mo e'oxonu mii ma'ia ane anu Mamilo muvikalalelixusi. Ioxe ngatulu mo talai.

15

Iesu Anu Ovu Uaini Maninasou

1 Eni loxo ovu uaini maninasou. Mamilo anu moosou xai.
2 ✡Avolo vile unene'a uasi, la Mamilo ulixinu uxexeenu. Ia avolo vile unene'a mo
temanu, la Anu usaxila'u mo uxexeenu malumalusou no anu mo sou unene'a laixe.
3 Ia ngingi ne, no anu vaivaikala noxilosi la mu'oxongengi ngexali malemalenga
mukalu.
4 Ngingi ngaxolu noxilo mo eni axolu noxinge. Ovu avolu vile uxolu no aiinu uasi,
la umomomo sou unene'a uasi. Aloxo ngingi ngaxolu noxilo uasi, la umomomo sou
nganene'a uasi.
5 Eni loxo ovu uaini, ia ngingi loxo avoavolu. Itema vile uxolu noxilo xe eni axolu
noxou, la anu unene'a laixe. Ia lexe itema vile uxolu va'axu noxilo, la umomomo sou
u'oxonu mii vile uasi.
6 ✡Lexe itema vile uxolu noxilo uasi, la anu aloxo ovu avolu ane mixexeenu ia milai
misu'a la'oluxu sou u'ela.
7 Ngingi ngaxolu noxilo xe vaikala noxilo uxolu noxinge, la ngalingau mii ma'ia ane
ngingi ngamasaxau, la anu uxali.
8 ✡Ngingi nganene'a laixe xe ngaxali ta molomolo noxilo, la Mamilo uno'u uala tila.
9 Aloxo Mamilo mumasaxailo, la eni emasaxainge kalumo. La sou ngingi kalumo
ngamasaxainge ngato'o aloxo eni emasaxainge.
10 ✡Lexe ngingi ngamulinu lapuloto noxilo, la ngingi ngamasaxainge ngato'o aloxo
eni emasaxainge. Aloxo eni emulinu lapuloto noxou Mamilo, la eni emasaxau Mamilo
aloxo Mamilo mumasaxailo.
11 Eni evikalangengi aloxo ne, mo sou 'osa'ila noxilo uxolu noxinge mo 'osa'ila
noxinge ne u'ana'ana manina.
12 ✡Lapuloto noxilo ne aloxo 'o. Ngamasaxainge ngato'o aloxo eni emasaxainge.
13 ✡Itema vile umasaxai'a ta menexu mo usolisi'a, la anu 'ilixo ane ne anu mutila
musuku.
14 ✡Lexe ngingi ngamulinu vaikala e eni elomolu, la ngingi ngaxolu ta menexilo.
15 Eni amoxo'inge lexe ta mitema sou ipalupalusi'a uasi. Xo ane'i ilavusou mii ma'ia
ane tilasi'a u'oxonu uasi. Ia eni amoxo'inge lexe ta menexilo. Xo eni elosinge mii ma'ia
mukalusi ane eni elomusou noxou Mamilo.
16 Ngingi ngasosovosilo uasi. Eni esosovosinge sou ngalai mo nganene'a. La
nene'angenge ne, uxolu laixesi. Xe mii ma'ia ane ngingi ngalingau no ualasilo, la
Mamilo anu ulosingesi.
17 ✡Lapuloto noxilo aloxo 'o. Ngamasaxainge ngato'o.

Ta Mitema sou Lia 'o I'oxo 'Ili'ilixo Masua Noxi'a ta Molomolo Noxou Iesu

18 Ia lexe ta mitema no lia 'o imasaxainge manina uasi, la ngalavusou lexe ane'i
mi'oxonu noxilo tei aloxo ne.

✡ **14:28:** Ioa 20:17 ✡ **14:29:** Ioa 13:19 ✡ **15:2:** Mat 3:10 ✡ **15:6:** Mat 7:19; 13:42 ✡ **15:8:** Mat 5:16 ✡ **15:10:** Ioa 14:15; 1Ioa 2:5 ✡ **15:12:** Ioa 13:34 ✡ **15:13:** Ioa 10:11; 1Ioa 3:16 ✡ **15:14:** Mat 12:50 ✡ **15:17:** Ioa 13:34

19 ✡Lexe ngingi loxo ta mitema no lia ʼo, la aneʼi imasaxainge loxo ngingi ta naʼa. Ia
ngingi ta mitema no lia ʼo uasi, xo eni esosovosinge mo elaangengi. La sou ta mitema
no lia ʼo, imasaxainge manina uasi.
20 ✡Ngaxavutalanu vaikala ane eni elemolu tei lexe itema sou ipalupalusou ne, anu
utila noxou tilasou uasi. Lexe ta mitema iʼoxoleli masua la aneʼi iʼoxo masuangengi
kalumo. Ia lexe aneʼi imulinu vaivaikala noxilo, la aneʼi imulinu noxinge kalumo.
21 Aneʼi ilavusou itema e mupalusilo eneʼe uasi, la sou aneʼi iʼoxo masuangengi xo
aneʼi milavusou lexe ngingi ta noxilo.
22 Ia lexe eni aneʼe avikalaneʼi lamana uasi, la aneʼi isusu uasi. Ia vaimomo eni
evikalaneʼi lamana, la sou voteʼi vile sou italumeu susu noxiʼa uasi.
23 ✡Anu ane umasaxailo manina uasi, la anu umasaxau Mamilo kalumo uasi.
24 Lexe eni aʼoxonu xaixai e evile uʼoxonu uasi no taiineʼi uasi, la aneʼi isusu uasi.
Ia vaimomo aneʼi mimaisou sosovo moseʼi noxilo, ia aneʼi imasaxaixe noxou Mamilo
uasi.
25 ✡Aneʼi miʼoxonu ʼilixo aloxo ne, sou umomomo sou kaukavu vile muai no nano
no Lavuku Tavuna teinu. Mikaukavunu aloxo ʼo, ‘Ta mitema iʼoxo masualeli vitanisi.’
26 ✡No mine eni apalusou itema sou usaxilaʼinge, anu Uleenu Tavuna maninasou
molu noxou Mamilo uneʼe, la Anu uvikala lamanasilo.
27 Ngingi kalumo ngavikala lamanasilo. Xo ngingi ngexolu noxilo no mine eni esokou
xaixai mo muneʼe muxali vaimomo ʼo.

16

1 Eni evikalangengi aloxo ne, mo sou ngingi ngaʼumesilo mo ngalai vaʼavaʼaxu uasi.
2 ✡Iliʼi la ta mitema ikusainge mo ngongiʼa ngalotu ngapita uasi. Aloxo ne la voxo vile
a uneneʼe sou aneʼi tavuʼalo ivenge la ikalavoi lexe aneʼi iʼoxonu xaixai noxou Lataua
ane.
3 ✡Aneʼi iʼoxonu aloxo ne, xo ilavusixe noxou Mamilo uasi.
4 Eni evikalangengixu mii ne, mo sou voxo ane ne uxali la ngingi ngaxavutalanu
vaikala noxilo. Eni avikalangengi aloxo ne tei uasi, xo nenge nengeʼa texolu.

Iesu Mulemolu Xaixai Noxou Uleenu Tavuna

5 Ia eni ʼalaʼalai sou alai. Alai noxou ane anu mupalusilo eneʼe. Ia vile noxinge
utaliʼisilo lexe eni alai neʼei ne uasi.
6 Xo eni evikalangengi aloxo ne, la ngingi tamangenge mulokolangenge manina.
7 ✡Ia eni avikalangengi manina. Eni aʼumesinge la anu laixe. Xo eni aʼumesinge uasi,
la itema sou usaxilaʼinge umomomo sou uneʼe uasi. Ia lexe eni alai, la eni apalusou
uneʼe noxinge.
8 Anu uneʼe la ta mitema itongonu laixe lexe susu a loxovaa mo ʼilixo ane mulapu a
loxovaa mo Lataua utulusiʼa no anu vaivaikala ne, a loxovaa.
9 Susu ne laaxu aloxo ʼo. Aneʼi imulaxu taneʼi noxilo uasi.
10 Mo ʼilixo ane mulapu ne laaxu aloxo ʼo. Eni alai noxou Mamilo la ngingi
umomomo sou ngamaisilo uasi.
11 ✡Lataua utulusiʼa no anu vaivaikala ne, laaxu aloxo ʼo. Iesu mutaloxolixu itema
sou usaxilaʼu lia no lia ʼo mukalu.
12 ✡Eni vaikala tavuʼalo a uxolu sou lexe avikalangengixu. Ia eni avikalangengi uasi.
Xo ngingi umomomo sou nganoʼu uasi.
13 Ia lexe anu Uleenu Tavuna maninasou uneʼe, la sou Anu molu ulosiengixu mimii
latala mo ngalavusou manina. Anu umomomo sou uvikala no anu masaxa noxou uasi,
Anu ulemolu maʼia ane anu mulomusousi. Mo uvikalangengixu mii maʼia ane uxali
iliʼi.
14 Anu uʼitinu ualasilo. Xo Anu unoʼu vaivaikala noxilo la sou ulosiengixu.

✡ **15:19:** Ioa 17:14 ✡ **15:20:** Ioa 13:16 ✡ **15:23:** Luk 10:16 ✡ **15:25:** Lex 35:19; 69:4 ✡ **15:26:** Ioa 14:26
✡ **16:2:** Mat 24:9; Luk 6:22; Ioa 9:22 ✡ **16:3:** Ioa 15:21 ✡ **16:7:** Ioa 14:16 ✡ **16:11:** Ioa 12:31 ✡ **16:12:** 1Ko 3:1-2

15 Mimii latala noxou Mamilo ne, Anu muʼitalo muneʼe noxilo. Tavaʼu aloxo ne, la
sou evikala lexe Uleenu Tavuna unoʼu vaikala noxilo sou ulosiengixu.
16 ✡Eni ʼalaʼalai sou aʼumesinge la umomomo sou ngamaisilo la uasi. Ia maxuveeni
uasi, la ngamaisilo la.”

Tama Iliʼi La Uxalixu ʼOsaʼila

17 Ta molomolou seʼi noxiʼa ne, mitaliʼisiʼa ngatoʼo aloxo ʼo, “Anu muvikala lexe Anu
ʼalaʼalai sou uʼumesinge mo umomomo sou tamaisou la uasi, xe maxuveeni uasi la
tamaisou la. Mo Anu muvikala lexe Anu ulai noxou Momu. Ia vaikalau ne, laaxu a
loxovaa?
18 Mo Anu muvikala lexe maxuveeni uasi, ia vaikalau ne laaxu a loxovaa? Nenge
talavusou maʼia ane Anu ulelemolu ne uasi.”
19 Iesu mulavu lexe aneʼi imasaxa italiʼisou no anu vaikala ane ne, la Anu mu-
vikaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi ngatalitaliʼisinge ngatoʼo no anu vaikala ane evikalangengi
lexe maxuveeni uasi la ngamaisilo la ua, xe maxuveeni uasi la ngamaisilo la, laaxu?
20 Eni avikalangengi manina musuku. No mine ngingi ngatatama mo ngamaten-
galeisilo, la ta mitema no lia ʼo aneʼi iʼosa. Ia tama noxinge ne, iliʼi la uxalilixu ʼosaʼila.
21 Loxo voxo ʼalai sou sema ivoʼo la ane ixamulinu navunavu. Ia ivoʼonu keakea
ukalu, la ixavutalanu navunavu ne la ua. Ane ixolu sou iʼosasou ʼilie muxali no lia ʼo.
22 Vaimomo ʼo, ngingi ngatama. Ia iliʼi la eni amaisinge la. Aloxo ne, la ʼosaʼila
noxinge utila manina. Ia itema vile umomomo sou uxexeenu ʼosaʼilo noxinge uasi.
23 ✡No anu voxo ane ne, ngingi umomomo sou ngalingau mii vile noxilo uasi. Eni
avikalangengi manina musuku. Mamilo ulosinge mii maʼia ane ngingi ngalingau no
anu ualasilo.
24 Tei manina utalo vaimomo ʼo la ngingi ngalavusou ngalingau mii vile no anu
ualasilo uasi. Ngalinga la ngingi nganoʼu. La ʼosaʼila noxinge ne utila manina.

Iesu Xaviinu Muualixu Xavi Ane sou Lia ʼo

25 Eni avivikalangengi la avivikala latilovosi. Ia voxo a uneneʼe sou avikalangengi
latilovo la uasi. Avikalangengi lamanasou Mamilo.
26 No voxo ane ne, ngingi ngalinga ulai noxou Mamilo no anu ualasilo. Ia eni avikala
lexe eni akilakasinge ulai noxou uasi.
27 ✡Xo Mamilo mumasaxainge aloxo ngingi ngemasaxailo mo ngamulaxu tangengi
noxilo lexe eni melo noxou Lataua.
28 Mamilo mupalusilo eluʼe no lia ʼo. Ia eni aʼumesinge no lia ʼo mo alivu alai noxou
Mamilo.”
29 Ta molomolou miavuti la mivikalanu aloxo ʼo, “Manina. Nini nevikala lamana.
Ia navikala latilovo la uasi xo nini nelavusou tali maiʼa muxolu no ʼa ta mitema
xavutalaiʼa.
30 Vaimomo ʼo nexi telavusou lexe nelavusou mimii latala mukalu mo nevikalanex-
ixu. Ia evile umomomo sou utaliʼisinexu uasi. Aloxo ne la sou nexi telavusou lexe nini
mene noxou Lataua mo neneʼe.”
31 Iesu muvikaneʼi aloxo ʼo, “Ae, Vaimomo ʼo, ngingi ngamulaxu tangengi noxilo?
32 ✡Ngalomu! Voxo a uneneʼe, ia anu a muxali sou ngaʼumeʼume ngalivu ngalai
no tuatualasinge. Ngingi ngaʼumesilo, mo enisisi axolu. Ia enisisi uasi xo Mamilo a
muxolu noxilo.
33 ✡Eni evikalangengixu mimii ne mo sou opo seʼisisi noxilo uxolu noxinge. No lia ʼo,
la ngingi ngaxalisou tuʼutuʼumaxu. Ia ngatulu pekiaʼinge xo eni etaloxolixu xavi sou
lia ʼo.”

17

Iesu Mukilaka sou Usuʼulineʼi ta Molomolo Noxou

✡ **16:16:** Ioa 14:19 ✡ **16:23:** Mat 7:7 ✡ **16:27:** Ioa 14:21, 23 ✡ **16:32:** Mat 26:31, 56 ✡ **16:33:** Ioa 14:27; Rom 5:1; 1Ioa 5:4

1 Iesu muvikalane'i aloxo ne mukalu, la iou mulai teitexi no opo loxotolo, la mulinga
aloxo 'o, “Mamilo, naitinu ualasou 'iline, mo 'iline u'itinu ualasine.”
2 Aloxo nini nelosou 'iline xavi sou usaxila'a ta mitema ukalusi no lia 'o. La sou Anu
ulosi'a ta mitema ane'i e nini nelosi'a mauli ane ukalu uasi.
3 ✡Ane'i ane ino'u mauli kaluxu uasi ne aloxo 'o, ane'i ilavusine lexe nini Lataua
vilesisi mo manina, mo ilavusou Iesu Kalisito ane nini nepalusou mune'e.
4 ✡Xaixai e nini nelosilo sou lexe eni a'oxonu ne, eni e'oxonu mukalu. La ta mitema
mimaisou xavi noxine no anu xaixai ane eni e'oxonu.
5 ✡Tatei nini nakoinu mimii no lia uao la eni eno'u xavi tila loxo nenge nengei texolu
tepita. Ia vaimomo 'o, Mamilo nini nalosilo xavi ane ne la xo eni alivu alai noxine.
6 Eni epala'alixene noxi'a ane'i ane nini nelaane'i no lia 'o mo nelosilo. Ane'i ta
na'anini ia nini nelosilo la ane'i mimulinu vaivaikala noxine.
7 Mo ane'i milavusou lexe mimii latala nini nelosilo ne, molu noxinesi.
8 Xo vaivaikala nini nelosilo xe eni elosi'a, la mi'osasou mo mino'u. Ane'i milavu
manina lexe eni melo noxine mo mimulaxu tane'i lexe nini nepalusilo ene'e.
9 Eni akilakasi'a ta mitema ane nini nelosilo, xo ane'i nini ta noxine. Ia eni akilakasi'a
ta mitema no lia 'o uasi.
10 Ane'i ane ta noxilo ne, nini ta na'anini. Mo ane'i ane ta noxine ne, eni ta na'axeni.
La sou ane'i i'itinu ualasilo.
11 Eni axolu maxuveeni no lia 'o uasi. Alivu ulai noxine, ia ta mitema noxilo ixolu
no lia 'o. Mamilo, nini itoxoneni misevile. Nini nasaxila'a no anu xavi no anu ualasilo
ane nini nelosilo. Mo sou ane'i ixali vilesisi loxo nenge nengei.
12 ✡No mine nexi noxi'a texoxolu, la eni esaxila'a no anu xavi ane nini nelosilo.
La sou ane'i isu'a uasi, ia itema vilesisi sou usu'a ne, anu anusisi musu'a sou
umomomosou vaikala muai no nano no Lavuku Tavuna teinu.
13 Vaimomo 'o eni alivu ulai noxine. La sou eni avikalaneni aloxo 'o no mine eni
axoxolu no lia 'o. Mo sou ane'i ino'u 'osa'ila mu'oki manina noxilo.
14 Eni elosi'a vaivaikala noxine, la ta mitema no lia 'o imasaxai'a uasi. Xo ane'i sou
no lia 'o la uasi loxo eni.
15 ✡Eni alinga ulai noxine sou lexe nini nalaane'i no lia 'o uasi. Eni elinga lexe nini
natulu xaliausi'a sou nataluxu itema ane masua.
16 Ane'i sou no lia 'o uasi aloxo eni kalumo.
17 Ia eni emasaxa lexe nini nasosovosi'a no anu vaikala noxine anu manina lexe
ane'i ta na'anini.
18 ✡Aloxo nini nepalusilo ene'e no lia 'o, la eni kalumo epalusi'a.
19 Eni melo asosovosilo sou a'oxo xaixai noxine, la sou ane'i me'a milosi'a lexe ane'i
ta na'anini.

Iesu Mukilakasi'a Ane'i Ane Imulaxu Tane'i Noxou

20 Eni akilakasi'a ane'isisi uasi. Akilakasi'a ane'i ane ili'i ilomusou a'alo noxi'a, la
imulaxu tane'i no anu kalumo.
21 Mamilo, eni akilakasi'a aloxo ne, mo sou ane'i ixali vilesisi loxo nini nexolu noxilo
mo eni exolu noxine. Ta mitema no lia 'o imaisi'a ixali vilesisi, la imulaxu tane'i lexe
nini nepalusilo ene'e 'o.
22 ✡Xe eni elosi'a xavi e nini nelosilo, mo ane'i ixali vilesisi aloxo nenge nengei.
23 Eni exolu noxi'a xe nini nexolu noxilo. Mo sou ane'i kalumo ixali vilesisi manina.
La sou ta mitema no lia 'o ilavusou lexe nini nepalusilo ene'e mo nini nemasaxai'a
loxo nemasaxailo.
24 Mamilo, eni emasaxa lexe ta mitema ane nini nelosilo ine'e mo noxi'a taxolu no
tuala e eni alai axolu no anu. Mo sou ane'i imaisou xavi ane nini nemasaxailo la sou
nelosilo no mine nakoinu mimii no lia 'o uao.
25 “Mamilo lailaixe. Ta mitema no lia 'o ne, ilavusine uasi. Ia eni elavusine mo ta
mitema ane nini nelosilo milavusou lexe nini nepalusilo ene'e.

✡ **17:3:** 1Ioa 5:20 ✡ **17:4:** Ioa 4:34 ✡ **17:5:** Ioa 1:1 ✡ **17:12:** Ioa 6:39; 13:18 ✡ **17:15:** Mat 6:13; 2Te 3:3
✡ **17:18:** Ioa 20:21 ✡ **17:22:** Apo 4:32

26 Eni epala'alixene noxi'a mo ane'i milavusine mukalu. Ia eni asolonu sou
apala'alixene la. Mo sou ane'i imasaxai'a ngato'o loxo nini nemasaxailo la eni axolu
noxi'a."

18

Iudasi Mu'italonu Iesu no Avo'a ta Mitema sou 'Oto'oto
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

1 Iesu mukilaka mukalu la ilo'a ta molomolou milai mixisa'isou lexa ne Kedoroni.
Mixisa'i mukalu la milai mixali no xalee vile e no sasila sevile a muxolu. La sou Anu
ilo'a ta molomolou mi'unalai no sasila ne.
2 Anu Iudasi ane anu u'italonu Iesu no avo'a ta mitema, mulavusou xalee ane ne. Xo
Iesu ilo'a ta molomolou ilavusou ilai ixoxolu ane.
3 La sou Anu muulaxune'i ta mitema sou 'oto'oto ne Romu ilo'a ta mitema isaxila'u
tani tila noxou Lataua e ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip xe ta Palisaio
mipalusi'a. Ane'i mine'e la mitetelisou telu no avo'a xe tavi ilou viso.
4 Iesu mulavusou mimii ane sou lexe uxali noxou, la sou Anu mulai mutali'isi'a aloxo
'o, "'Ena'ei manina ane ngingi ngene'e sou ngakakamulinu?"
5 Ane'i mikolinu aloxo 'o, "Iesu, Anu sie Nasaleti." La Anu muvikalane'i aloxo 'o,
"Eni ano." Ia Iudasi ane u'italonu no avo'a ne, a ututulu no taiine'i.
6 No mine Iesu muvikala lexe, "Eni ano," la ane'i mi'ume milivu la milapalapau.
7 Iesu muavuti la mutali'isi'a la aloxo 'o, "'Ena'ei manina ane ngingi ngene'e sou
ngakakamulinu?" la ane'i mikolinu la aloxo 'o, "Iesu, Anu sie Nasaleti."
8 Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni evikalangengi lexe eni ano. Lexe ngingi ngane'e
sou ngakakamulileli, la iengi uvaxai'a ta mitema 'o."
9 ✡Mo sou vaikala ane Iesu mulemolu tei lexe, "Eni axovulaunu evile nini nelosilo
uasi," uxali manina.
10 Ia Saimoni Pita mutetelisou viso vile, ia muavuti la mulaanu no taasou. Mulaanu
mukalu la muxotonu itema sou xaixai noxou kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip,
sangalou tema. Itema e Pita muxotonu sangalou ne, ualasou lexe Malukusi.
11 ✡Iesu muavuti la muvikalanu Pita aloxo 'o, "Namulaxu visomeni ulivu no taasou.
Loxovaa umomomo sou eni aie no anu paku sou navunavu ane Mamilo ulosilo uasi?"

Ane'i Milalixu Iesu Noxou Anasi
(Mat 26:57-58; Mak 14:53-54; Luk 22:54)

12 La sou ta mitema sou 'oto'oto ilo'a tilasi'a mo ta mitema sou isaxila'u tani tila
noxou Lataua ane ane'i ta tatilasi'a ta Iutaia mipalusi'a, mitetelisou Iesu. Mukalu la
misakisakiinu avolu.
13 Misakiinu mukalu la milailixu noxou Anasi, anu Kaiapasi leuanu. Anu Kaiapasi
muxolu kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip no anu tauu ie ane ne.
14 ✡Anu moosou e tei la muvikalane'i ta tatilasi'a ta Iutaia lexe anu laixe lexe itema
vilesisi usolisi'a ta mitema.

Saimoni Pita Muvikala Lexe Anu Ulavusou Iesu Uasi La
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Mino'u Iesu milailixu la Saimoni Pita ilou Iesu molomolou vile mimulinu.
Molomolou ane ne, kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip mulavusou. La sou anu
mumulinu Iesu mulai avile no nano no vimelusou taasou kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a
ta sipsip ne.
16 Pita mutulu no ale no aitenga pa'umolu ne. Ia molomolo ane kisi'a ta mitema sou
i'elaxa'a ta sipsip mulavusou ne, mulivu mune'e la muvikalane sema sou isaxala'u
aitenga ne, la sou Pita mu'una.
17 Pita mu'una mukalu, la sema ne mimaisou la mitali'isou aloxo 'o, "Nini molo-
molou itema ane ne uasi, ne?" La Pita mukoline aloxo 'o, "Uasi. Eni uasi."

✡ **18:9:** Ioa 17:12 ✡ **18:11:** Mat 26:39 ✡ **18:14:** Ioa 11:49-51

18 Sivo kalumo, la ta mitema sou xaixai noxou tatananu tani ilo'a ta mitema sou
isaxila'u tani tila noxou Lataua mitauxu navu mo mitulu mixoxosou mo mitutu'e. La
anu Pita kalumo mulai mutulu no taiine'i sou utu'e navu.
19 Ioxe ili'i la kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip mutali'isou Iesusi'a ta
molomolou mo vaivaikala ane anu mulosi'a ta mitema.
20 Anu mukolinu vaikala noxou aloxo 'o, "Eni utotomu la ta Iutaia ine'e ipita no
taasou lalotu noxi'a mo no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, la elosi'a
lavulavu. Eni atalume ia alosi'a ta mitema vaikala vile uasi. Eni etulu mo evivikala no
ie'i ta mitema tavu'alo.
21 Ia loxovaa la nini netali'isilo 'o? Lexe nini natali'isi'a ta mitema e ane'i milomusou
vaivaikala noxilo, la sou ane'i me'a ilemolu noxine lexe eni evikala a loxovaa. Xo ane'i
milavusou mii mai'a eni elemolu."
22 Iesu muvikalanu aloxo ne la itema vile sou usaxila'u tani tila noxou Lataua a
ututulu no pa'umolu ne, muavuti la mulai musavalou no xaleenu. La muvikalanu
aloxo 'o, "Nini nekolinu tila aloxo ne xo ma'ia?"
23 Iesu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Loxovaa eni elemolu mii vile masua, la
navikala lamana no anu vaikala ma'ia ane eni esusu no anu. Ia lexe eni evikala laixesi,
la loxovaa la nini nene'e nesavalilo?"
24 Anasi mulomusou vaivaikala noxou Iesu mukalu, la mupalusou mulai noxou
leuanu Kaiapasi. Ia ilulusou lamota no avolu uasi.
25 Io, Saimoni Pita mutulu mutu'e navu ne, la ta mitema mitali'isou aloxo 'o, "Nini
molomolou itema ane ne, uasi ne?" Pita musingisou la muvikala aloxo 'o, "Uasi. Eni
uasi."
26 Itema vile sou xaixai noxou kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip muvikalanu
aloxo 'o, "Nini nevikala lexe eni amaisine uasi? Uasi, eni emaisine no mine ngingi
ngongou ngexolu no xaleenu e telai tetetelisou no anu." Itema ane ilou Pita mi'oxosou
anaxa'a ne, anu itema e Pita muxotonu sangalou tulanu vile.
27 ✡Pita mulomusou aloxo ne, la musingisou la. Vaikalau ulai mo ulapau uao, ia alaxu
vilesisi la koko'a mu'ava.

Ane'i Milalixu Iesu Noxou Pilato
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 Ioxe, Iesu mulai noxou Kaiapasi mukalu, la ta tatilasi'a ta Iutaia mino'u sou mulai
no tani tila noxou itema ane ta Romu misosovosou lexe anu usaxila'u xalee lia tila ne
Iutaia. Ane'i mino'u milailixu no kakau manina. Ia milai mixali la ane'i i'unalai no
tani uasi. Xo ane'i ta tatilasi'a ta Iutaia ixavutala lexe i'unalai no tani tila la ixali masua
no iou Lataua la umomomo sou i'ou la'ilali sou voxo tila noxi'a sou isosovosou voxo
sou Lataua Iou Muvaxai'a uasi.
29 Pilato muuatu la mutali'isi'a aloxo 'o, "Ngingi ngexalisou susu ma'ia noxou itema
'o, la sou ngane'enu sou ngatulusou no anu vaivaikala 'o?"
30 Ane'i mikolinu aloxo 'o, "Lexe Anu ususu uasi, la nexi umomomo sou tano'u une'e
noxine uasi."
31 ✡Pilato muvikalane'i aloxo 'o, "Ngano'u itema ane 'o mo ngalai ngatulusou no anu
vaivaikala umomomo no anu lapuloto noxinge." Ia ta Iutaia miavuti la mivikalanu
aloxo 'o, "Nexi umomomo sou tavau itema vile uasi."
32 ✡Tei la Iesu mulemolu solixu aloxo ne. La sou mimii ane ne muxali sou umomomo
sou vaikala noxou ne uxali manina.
33 Pilato muuatu muvikalane'i mukalu la mulivu mu'unalai no taasou la mu'avalou
Iesu mulai noxou la mutali'isou aloxo 'o, "Nini tatananu tuala ne Iutaia?"
34 Iesu muavuti la mutali'isou aloxo 'o, "Nini mene nexavutala lexe eni itema aloxo
ne? Uasi, ta mitema mose'i mivikalanenixo aloxo ne?"
35 ✡Pilato mukolinu aloxo 'o, "Eni amitema sie Iutaia uasi. Ia ta mitema tualasine
ilo'a ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip, mine'eneni noxilo. Ia nini ne'oxo
mii ma'ia manina?"

✡ **18:27:** Ioa 13:38 ✡ **18:31:** Ioa 19:6-7 ✡ **18:32:** Ioa 3:14; 12:33 ✡ **18:35:** Ioa 1:11

36 Iesu mukolinu aloxo 'o, “Eni tualasilo no lia 'o uasi. Lexe tualasilo no lia 'o, la
ane'i ane ivulu noxilo ilo'a ta tatilasi'a ta Iutaia i'oto la umomomo sou itetelisilo uasi.
Ia eni tualasilo no lia 'o uasi.”
37 Pilato mulomusou aloxo ne, la muvikalanu aloxo 'o, “Nini tatananu tuala ane, ne?”
Iesu mukolinu aloxo 'o la, “Nini nevikala manina lexe eni tatananu tuala. Eni nenilo
mivo'oleli mo ene'e no lia 'o sou lexe apala'alixu vaikala manina. 'Ena'ei ane umulinu
vaikala manina ne, la anu ulomu noxilosi.”
38 Pilato mulomusou aloxo ne la mutali'isou aloxo 'o, “Vaikala manina ne, ma'ia?”
Mutali'isou mukalu la mulai no ale la, la sou muvikalane'i ta Iutaia aloxo 'o, “Eni
axalisou susu vile noxou uasi.
39 Ia no voxo sou ngasosovosou voxo e Lataua Iou Muvaxai'a, la eni alavusou alaanu
itema vile uxolu no nano no taasou navunavu uuatu. Ia ngingi ngemasaxa lexe eni
alulusou tatananu tuala noxinge 'o?”
40 Ane'i mi'ava mulivu aloxo 'o, “Uasi, Anu uasi. Nalulusou Valavasi!” Anu Valavasi
ne, anu itema sou upakapakali.

19

Pilato Muvikala Lexe Iliilixu Iesu no 'a Ovu Valautu

1 La sou Pilato muno'u Iesu mulai sou mipuapuasou.
2 ✡Ta mitema sou 'oto'oto mipalipaxoxonu savovolu la mitaa no kisou loxo tatananu
tuala vile xe mino'u tokolomo malivololoonu vile veveeni la mitaanu no vasimolu.
3 Ane'i mitelonu mimii no vasimolu mukalu la milai lalalaxu noxou la mivikalanu
aloxo 'o, “Nexi ta'osasine. Xo nini tatananu tuala ne Iutaia!” Xe miavuti la
misavasavalou.
4 Pilato mulivu muuatulai no ale noxi'a ta Iutaia la, la muvikalane'i aloxo 'o,
“Ngalomu, maasi la eni ano'u uuatu noxinge, mo sou ngingi ngalavusou lexe eni
axalisou susu vile noxou uasi.”
5 No mine Iesu muuatu la mutaanu savovolu e ane'i mipalipaxoxonu no kisou mo
tokolomo malivololoonu vile veveeni. Iesu muuatu mukalu la Pilato muvikalane'i
aloxo 'o, “Anu itema ano 'o.”
6 Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ilo'a ta mitema sou isaxala'u tani tila
noxou Lataua mimaisou Iesu la alaxu vilesisi, mi'ava aloxo 'o, “Nalilixu! Nalilixu!”
Ia Pilato muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi menge ngano'u mo ngalilixu. Xo eni axalisou
susu vile noxou uasi.”
7 Ane'i miavuti la mivikalanu la aloxo 'o, “Nexi lapuloto noxixe a muxolu. No anu
lapuloto ne, la Anu usoli. Xo Anu muvikala lexe Anu Lataua 'Olu.”
8 Pilato mulomu aloxo ne la mu'ume misevile.
9 ✡La anu mulivu mulai no nano no taasou la, la mutali'isou Iesu aloxo 'o, “Nini mene
ne'ei?” Ia Iesu ukolinu vile uasi.
10 Pilato muvikalanu la aloxo 'o, “Nini namasaxa lexe navikalaleli uasi? Nalavusou
lexe eni xavi umomomo sou alulusine mo alilixene no ovu valautu uasi?”
11 ✡Iesu mukolinu aloxo 'o, “Lataua uvikala laixe lexe nini na'oxonu aloxo ne uasi,
la umomomo sou nini na'oxonu mii vile noxilo uasi. La sou anu ane mu'italoleli no
avone 'o ne, anu mu'oxonu susu tatila manina.”
12 ✡No anu vaivaikala noxou Iesu ne, la Pilato ukakamuli vote'i sou lexe ululusou
Iesu. Ia ta Iutaia mi'ava la aloxo 'o, “Lexe nini nalulusou itema ulai, la nini navulu
noxou Kaisari uasi. Itema ane anu molu uvikala lexe anu tatananu tuala vile, la anu
uluau noxou Kaisari kalumo.”
13 Pilato mulomu aloxo ne, la muno'u Iesu muuatu. Anu muuatu la muxolu no anu
luu sou ulomusou vaivaikala. Ia tani sou ulomusou vaivaikala ne, ilemolu lexe Lavo'o
Sou Vote'i. No anu vaikala noxi'a ta Alamu, la ilemolu lexe Gabata.

✡ **19:2:** Luk 23:11 ✡ **19:9:** Mat 27:12 ✡ **19:11:** Ioa 10:18; Apo 2:23; Rom 13:1 ✡ **19:12:** Luk 23:2; Apo 17:7

14 No voxo ane ne, la anu voxo sou ilalaxi la'ilali sou voxo tila noxi'a sou isosovosou
voxo sou Lataua Iou Muvaxai'a. La anu aso mukulupa. Pilato muvikalane'i ta Iutaia
la aloxo 'o, “Tatananu tuala noxinge ano 'o.”
15 La ane'i mi'ava aloxo 'o la, “Naxexeenu mo ulai! Naxexeenu mo ulai! Mo
nalilixu!” Pilato muavuti la mutali'isi'a la aloxo 'o, “Loxovaa eni alilixu tatananu tuala
noxinge 'o?” Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip milomu aloxo ne, la mikolinu
aloxo 'o, “Nexi mexi tatananu tuala vile uasi. Kaisari anusisi.”
16 Mivivikala mukalu la Pilato muno'u Iesu sou mulai mu'italonu no avo'a ta mitema
sou ilai ililixu no ovu valautu.
17 La sou ta mitema sou 'oto'oto mino'u Iesu mulai. Ane'i milai la milosou ovusou sou
ililixu no anu, la molu mutavulenu. Anu mutavulenu mulai no xaleenu ane ilemolu
lexe lia sou xavanane'i ta mitema. No anu vaikala Alamu, la ilemolu lexe Xoluxata.
18 Ane'i milai mixali la mililixu Iesu ilo'a ta mitema tamei no anu ovu valautu.
Mililixu vile xalee levi xe vile xalee levi, ia Iesu mulili no nixi.
19 Pilato mupalusou vile noxi'a sou mukaukavunu vaikala aloxo 'o, “Iesu sie Nasaleti,
anu tatananu tuala noxi'a ta Iutaia.” La mulai mulilinu teitexi no ovu valautu.
20 Anu mukaukavunu la mukaukavunu no anu vaikala noxi'a ta Alamu xe ta Romu
xe ta Xiliki. La ta Iutaia tavu'alo miitisou kaukavu ane ne, xo xaleenu ane mililixu Iesu
no anu ne, muxolu 'alai no tuala ne Ielusalemu.
21 Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ne Iutaia mila'u latala la milai mixali
noxou Pilato. La mivikalanu aloxo 'o, “Nakaukavu lexe anu tatananu tuala noxi'a ta
Iutaia uasi, ia nakaukavunu lexe anu molu muvikala lexe anu tatananu tuala noxi'a
ta Iutaia.”
22 Pilato mukoline'i aloxo 'o, “Mii ma'ia ane eni ekaukavunu, la eni ekaukavunu.”
23 Ane'i ta mitema sou 'oto'oto mino'u Iesu la mililixu no ovu valautu. Mililixu
mukalu la mivelunu tokolomou muxali tami'a, la sou vilevilesi momoxa'a. Ia siovesou
tokolomou veveeni ne muai. Anu siovesou ne molu teitexi mulai muxali no lia, ia
isimesimenu uasi. Muxolu ovunusi.
24 ✡Ane'i miavuti la mivikalane'i ngato'o aloxo 'o, “Nenge'a takakanu uasi. Ta'oxonu
vila'i vile sou talavusou lexe 'ena'ei noxinge uno'u.” Ane'i mi'oxonu aloxo ne sou
umomomo sou vaikala vile muai no nano no Lavuku Tavuna teinu uxali manina.
Muvikala aloxo 'o, “Ane'i mivelunu tokolomoxenisi'a mo mi'oxonu vila'i vile sou
siovexeni.”
25 ✡Ane'i mi'oxo'oxonu miumiu aloxo ne, ia 'alai noxou Iesu mine mililixu ne la nenu
ilee vimoe mo Malia ane Kilopa semau mo Malia sie Maxatalene a itutulu.
26 ✡Iesu mulili teitexi, ia iou mulu'e la mumaisie nenu ilou molomolou e Anu
mumasaxau piena 'ole a itutulu. La muvikalane nenu aloxo 'o, “Sema 'o, 'iline ane.”
27 Mo muvikalanu molomolou kalumo aloxo 'o, “Nenine ane.” No voxo ane nesi la
molomolou Iesu ne, muno'e mulailixe no taasou sou musaxila'e.

Iesu Anu Musoli
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28 ✡Ili'i la Iesu mulavusou lexe Anu mukalusou mimii latala mukalu, la muvikala
lexe, “Esoliu lexa.” Muvikala aloxo ne sou kaukavu vile muai no nano no Lavuku
Tavuna uxali manina.
29 ✡Ane'i milomusou Iesu muvikala aloxo ne, la mino'u kateni la mitaanu no nano
no uaini sixula. Xo uaini vexasou vile mitau mu'ana'ana a mututulu ne. Uaini sixula
mu'ana'ana no anu kateni mukalu, la mitotolenu no anu ovu vile avolu telexu. Ovu
ne, ilemolu lexe Isopi. Mukalu la mitolosou mutelai noxou Iesu anaxu sou muiexu.
30 Anu muiexu mukalu, la muvikala aloxo 'o, “Mukalu.” Muvikala aloxo ne mukalu,
la mutangatulu sou mu'italonu uleenu mulai noxou Momu.

Itema sou 'Oto'oto Vile Noxi'a Mulaanu Lalumiso Muvaxa Noxou Iesu Vaimolu

✡ **19:24:** Lex 22:18 ✡ **19:25:** Mat 27:55-56 ✡ **19:26:** Ioa 13:23 ✡ **19:28:** Lex 22:15 ✡ **19:29:** Lex 69:21

31 ✡No voxo ane ne, la anu voxo sou ilalaxi la'ilali sou voxo tila noxi'a. Ia loxo ne'iela
la anu voxo tavuna iouvilemo ne uxali. La sou ta tatilasi'a ta Iutaia milai mivikalanu
Pilato lexe ilai ixoxolasou tava'a mo ino'u vasime'a ilu'e mo i'asixa'a lumamo. Xo
imasaxa lexe vasime'a ulili no ovu valautu no voxo tavuna uasi.
32 La sou ta mitema sou 'oto'oto milai mixoxolasou tava'u itema ane mililixu tei.
Mukalu la sou mixoxolasou tava'u menexu la. Ane'i ane mililixa'a ilo'a Iesu mikei.
33 Ane'i mixoxolasou tava'a ilou mukalu, ia mine'e sou lexe ixoxolasou Iesu tava'u
la ua. Xo ane'i mimaisou lexe Anu musoli.
34 Ia vile noxi'a ta mitema sou 'oto'oto mulaanu lalumiso muvaxa noxou Iesu
vaimolu, la sialuxu ilou lexaxu munixi alaxu vilesisi.
35 ✡Itema ane mumaisou mimii e mi'oxonu noxou Iesu, la anu muvikala lamana no
anu. Anu vaikala noxou ne manina. Anu mulavusou lexe anu uvikala manina no anu
mii ma'ia ane anu mumaisou, mo sou ngingi ngamulaxu tangengi noxou.
36 ✡Ixoxolasou Iesu tava'u uasi. Xo kaukavu vile muai no Lavuku Tavuna teinu uxali
manina. Muvikala aloxo 'o, “Umomomo sou ixola'u xinu vile uasi.”
37 ✡Mo kaukavu vile la muvikala aloxo 'o, “Ane'i ie'i ulai noxou ane mito'omolu.”

Ane'i Mimulaxu Iesu Vasimolu no Nano no 'a Lulu Vile Alavua
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Ioxe Iosepu sie Alimatia, anu molomolou Iesu vile. Ia anu upala'alixu noxi'a ta
tatilasi'a ta Iutaia lexe anu molomolou uasi. Xo mu'ume'a. Io, anu mulutu la mulai
noxou Pilato sou mutali'isouxu Iesu vasimolu. La Pilato muvikalanu laixe lexe anu ulai
uno'u. La sou anu mulai mulu'enu Iesu vasimolu mukalu la muno'u sou mulailixu.
39 ✡Ia Nikodimo anu itema e mune'e noxou Iesu tei no 'olovoxo, anu mune'e kalumo.
Mune'e la muno'u mii vile tuma'u lailaixe. Mii ane ne, anu mupitanu ilou lamalasile
tuma'u lailaixe xe aloe, la tu'umaxu muxali loxo Kilo Gramu mavulovexa tatalu.
40 Ane'i ilou mino'u Iesu vasimolu, la mimulaxu mii tuma'u lailaixe ne vaxa no
vasimolu. Ilou mimulaxu mukalu, la mikuponu no anu lavalava. Ane'i mimulinu loxo
ane'i ta Iutaia i'oxonu noxi'a ta mitema isoisoli.
41 No xaleenu ane mililixu Iesu, la xai oiixu sevile a muxolu ne. Ia no nano no xai
oiixu ne, la mi'asou lulu vile alavua a muxolu ne. Ia i'asixu evile no anu uao.
42 No voxo ane ne, la ane'i ta Iutaia ilalaxiinu la'ilali sou voxo tila. La sou ane'i ilou
mino'u Iesu vasimolu ne, la milai mi'asixu no lulu ane ne. Xo anu lulu ne, muxolu 'alai
sesi.

20

Iesu Anu Mumauli
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

1 Voxo vile ili'i no anu Voxo Tavuna, la Malia sie Maxatalene mi'emo no sivosivo sou
milai no lulusou Iesu. Milutu xe milai mixali la mimaisou lavo'o e mitatusou aitenga
no anu ne, mixexeenu.
2 Mimaisou aloxo ne, la miiave milivu milai noxi'a Saimoni Pita ilou molomolo ane
Iesu mumasaxau piena. La mivikalane'i aloxo 'o, “Mo se'i mino'u Tila vasimolu. Ia
nexi talavusou lexe mimulaxu vasimolu ne'ei uasi.”
3 Ane'i milomusou aloxo ne, la miiave milai no lulu.
4 Ane'i ilou miiave milai, la molomolo ane vile muaulixu Pita, la muxali no lulu tei.
5 Anu mulai muxali, la mutulu no aitengasi, ia muia'ili mu'unalai. Iou mu'unalai la
mumaisou lavalavasi a muai. Ia anu u'unalai uasi.
6 Ia Saimoni Pita muili'i xe mune'e muxali la mu'unalai no nano avile.
7 La mumaisou lavalava a muai. Mo mumaisou lavalava vile la ane ane'i miisinu
kisou no anu ne, mupipinu la mumulaxu va'axu no anu lavalava ane se'i 'ole.
8 Pita mu'unalai mukalu, la sou molomolo ane muxali no lulu tei 'ole, mumulinu sou
mu'unalai. Anu mu'unalai xe mumaisou mimii ne, la mumulaxu tanu.

✡ **19:31:** Lap 21:22-23 ✡ **19:35:** Ioa 21:24 ✡ **19:36:** Mul 12:46; Iti 9:12; Lex 34:20 ✡ **19:37:** Sek 12:10; Pal 1:7
✡ **19:39:** Ioa 3:1-2

9 ✡Ane'i ilou mimaisou mimii ane ne, ia ane'i ilou ilavusou vaivaikala muai no nano
no Lavuku Tavuna teinu lexe Iesu usoli xe utulu uasi.
10 Ilou mimaisou mukalu, la milivu no tani.

Iesu Muxali Noxie Malia sie Maxatalene
(Mak 16:9-11)

11 Ia ane Malia mitulu mitatama no lulu pa'umolu ne. Ane mitulu mitatama ne, ia
miia'ili mu'unalai no lulu.
12 La mimaisi'a ta angelo tamei mitokolomoxu mii kea mukalusi. Vile muxolu no
kisou xe vile muxolu no tava'u.
13 Ane'i ilou mimaisie la mitali'isie aloxo 'o, "Sema 'o, natatamasou ma'i?" Ane
mikoline'i ilou aloxo 'o, "Mo se'i mino'u Tila noxilo vasimolu milailixu. Ia eni alavusou
lexe ane'i mimulaxu ne'ei uasi."
14 ✡Ane mivikala mukalu, ia iei muxiu la mimaisou Iesu a ututulu. Ia ane ilavusou
lexe anu Iesu uasi.
15 Iesu mumaisie la muvikalane aloxo 'o, "Sema 'o. Natatamasou ma'i? Nini
nakakamuli 'ena'ei?" Ane mimaisou Iesu la mikalavoi lexe Anu itema sou usaxila'u
xalee lia ane ne. La mivikalanu aloxo 'o, "Tila, lexe nini neno'u vasimolu nelailixu, la
navikalaleli lexe nini nemulaxu 'ava? Mo sou eni alai la ano'u."
16 La Iesu muvikalane aloxo 'o, "Malia." La ane iei muxiu mulai noxou, la mivikalanu
no anu vaikala Alamu aloxo 'o, "Raboni. (Laaxu lexe tisa.)"
17 ✡Iesu muvikalane aloxo 'o, "Natetelisilo mamu. Xo eni alivu alai noxou Mamilo
uao. Ia nalivu nalai mo navikalane'i 'ta vivilo lexe eni alivu ulai noxou Mamilo, anu
Lataua noxilo mo ane'i Mami'a mo Lataua noxi'a kalumo.' "
18 Malia sie Maxatalene milai la mia'aloi'a ta molomolou aloxo 'o, "Eni emaisou Tila.
Mo Anu muvikalaleli lexe eni ane'e aa'alomengi."

Iesu Muxali Noxi'a ta Molomolo Noxou
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 No 'olo'olovoxo no voxo ane ne, la ta molomolou Iesu mipita no tani vile. Ia
mitatusou aitenga mukalusi, xo mi'ume'a ta tatilasi'a noxi'a ta Iutaia. La Iesu mune'e
mutulu no taiine'i la muvikalane'i aloxo 'o, "Opo se'isisi uxolu noxinge."
20 ✡Anu muvikalane'i aloxo ne mukalu, la mulosieixa'a avolu ilou vaimolu. Ane'i
mimaisou Tila noxi'a aloxo ne, la mi'osa manina.
21 Anu muvikalane'i la aloxo 'o, "Opo se'isisi uxolu noxinge! Aloxo Mamilo
mupalusilo ene'e, eni apalusinge ngalai kalumo."
22 Muvikala aloxo ne mukalu, la mutauunu tauuxu mulai noxi'a. La muvikalane'i
aloxo 'o, "Ngano'u Uleenu Tavuna.
23 ✡Lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu 'ili'ilixo masumasua itema vile u'oxonu, la eni
kalumo axiunu tumalilou. Ia lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu uasi, la eni kalumo
axiunu tumalilou uasi."

Iesu Muxali Noxou Tomasi

24 No mine Iesu mune'e muxali noxi'a ne, la Tomasi ualasou vile lexe Didimasi anu
ilo'a ixolu uasi. Anu vile noxi'a ane'i ta molomolou mavulovexa mulelia tamei.
25 Anu muxali la ane'i mivikalanu lexe nexi temaisou Tila. Ia anu muavuti la
muvikalane'i aloxo 'o, "Manina lexe eni amaisou lalili tanixu no avolu mo akelelixu
avolo simisou no lalili tanixu mo akelelixu avolo no vainu, la sou eni amulaxu taleli
noxou."
26 Voxo muxatele tamei mukalu, la ane'i ta molomolou mipita no tani la. No voxo ane
ne, la anu Tomasi ilo'a. Ane'i mitatusou aitenga, ia Iesu mune'e la mutulu no taiine'i
la muvikalane'i aloxo 'o, "Opo se'isisi uxolu noxinge!"

✡ **20:9:** Apo 2:24-32; 1Ko 15:4 ✡ **20:14:** Luk 24:16; Ioa 21:4 ✡ **20:17:** Rom 8:29; Eva 2:11-12 ✡ **20:20:** Ioa 16:22; 1Ioa 1:1 ✡ **20:23:** Mat 16:19

27 Anu muavuti la muvikalanu Tomasi aloxo 'o, “Namulaxu avone simisou une'e
'o. Mo namaisou avolo. Mo namexiinu avone une'e mo namulaxu no vaileli.
Xavutalameni ukalipala mamu. Namulaxu tanenisi.”
28 Iesu muvikalanu aloxo ne, la Tomasi muvikalanu aloxo 'o, “Nini Tila noxilo mo
nini Lataua noxilo.”
29 ✡La Iesu mukolinu aloxo 'o, “Tava'u xo nini nemaisilo, la sou nini nemulaxu
taneni? Ane'i ane imaisilo uasi, ia imulaxu tane'i noxilo, la Lataua ualusi'a.”

Laaxu Lavuku Ano 'o

30 Iesu mu'oxonu sosovo tavu'alo misevile no ie'i ta molomolou. Ia eni akaukavunu
ukalusi uasi.
31 ✡Eni ekaukavunu a'alo ane 'o sou lexe ngingi ngaitisou la ngamulaxu tangengi
lexe Iesu anu Kalisito, Lataua 'Olu mo ngamulaxu tangengi noxou la ngingi ngano'u
mauli ane kaluxu uasi.

21

Iesu Muxali Noxi'a ta Molomolo Noxou Muxatele Tamei

1 Ioxe, ili'i la Iesu mulai muxali noxi'a ta molomolou la no kupa ne Tiberia pa'umolu.
A'alosou ne aloxo 'o.
2 No mine Iesu mulai muxali noxi'a la, la ta molomolou se'i mixolu mipita.
Ualaualasi'a aloxo 'o. Saimoni Pita mo Tomasi ualasou vile lexe Didimasi mo Natanaeli
tualasou ne Kana no xalee lia tila ne Xalilaia mo Sebedaio ta 'olu ilo'a ta molomolou
tamei.
3 ✡Saimoni Pita muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Eni alai mo alapu sinana.” La
ane'i mivikalanu lexe, “Nenge nenge'a.” La sou ane'i miuatuuatulai sou mitelo no
anu uaxa. Ia no 'olovoxo veveeni ne, la ane'i ilapuunu sinana vile uasi.
4 No kakau manina, la Iesu mutulu no tasi'i. Ia ta molomolou itongonu lexe Anu Iesu
uasi.
5 Anu muavuti la mu'ava mulai noxi'a aloxo 'o, “Ta molomolo! Ngelapu sinana se'i?”
La ane'i mikolinu lexe, “Uasi Nexi matalanexe.”
6 La Anu muvikalane'i la aloxo 'o, “Ngaleanu kaengenge ulai no uaxa pa'umolu no
xalee tema, la sou ngingi ngalapu se'i.” Ane'i mimulinu vaikala noxou aloxo ne, la
mino'a ta sinana tavu'alo. La umomomo sou ilapuune'i itelo uasi.
7 ✡La sou molomolo ane Iesu mumasaxau musuku, muvikalanu Pita aloxo 'o, “Anu
Tila ane!” Saimoni Pita mulomusou aloxo ne, la alaxu vilesisi xo anu utokolomo laixe
uasi la anu musakiinu tokolomou laixe, la sou muili'e mulu'elai no lexa.
8 Ia ta molomolou ane mixolu no uaxa ne, milapunu uaxa ilou kae ane ta sinana
mi'una mi'ana'ana no anu 'ole. Ane'i milapuunu sou ilai no tasi'i. Xo tasi'i ne no paxa
uasi. Mumomomo loxo Mita itemaxu ta'uvesi.
9 Milai mixali no tasi'i la mimaisou Iesu uxuxutuxa'a sinana ilou veleti no navu.
10 Ane'i milai mixali mukalu, la Iesu muvikalane'i aloxo 'o, “Ngamolo sinana se'i
ngelapunu ne une'e.”
11 ✡Saimoni Pita mutelai no uaxa la mulapunu kae mulai no tasi'i. Ta sinana tatila
tavu'alo mi'una no kae. Itiitisi'a mumomomo loxo itemaxu ta'uve mo mavulovexa
ta'uve mo tatalu (153), ia kae ukakaa uasi.
12 Iesu muvikalane'i aloxo 'o, “Ngane'e mo nga'ani.” Ane'i mine'e la evile utali'isou
lexe nini 'ena'ei uasi. Xo ane'i milavusou lexe Anu Tila.
13 Iesu mune'e la muvelunu sinana ilou veleti mulai noxi'a.
14 ✡Anu musoli xe mutulu, ia ili'i la Anu mupala'a noxi'a ta molomolou alaxu
tatalusou ano.

Iesu Muvikalanu Pita Lexe Ua'ane'i ta Sipsip Noxou

✡ **20:29:** 1Pi 1:8 ✡ **20:31:** Ioa 3:15; Rom 1:17; 1Ioa 5:13 ✡ **21:3:** Luk 5:4-7 ✡ **21:7:** Mat 14:29; Ioa 13:23
✡ **21:11:** Luk 5:6 ✡ **21:14:** Ioa 20:19, 26

15 Ane'i mi'ani mukalu, la Iesu mutali'isou Saimoni Pita aloxo 'o, “Saimoni, Ioanesi
'olu. Loxovaa nini nemasaxailo, la masaxa noxine mutila noxi'a ane'i ane 'o?” La
anu Pita mukolinu aloxo 'o, “Ani. Tila, nini nelavusou lexe eni emasaxaine.” La Iesu
muvikalanu aloxo 'o, “Na'a'ane'i ta sipsipxeni ta 'ili'a.”
16 ✡Iesu mutali'isou la aloxo 'o, “Saimoni, Ioanesi 'olu. Loxovaa nini nemasaxailo?”
La anu mukolinu aloxo 'o, “Ani. Tila, nini nelavusou lexe eni emasaxaine.” La Iesu
muvikalanu la aloxo 'o, “Nasaxila'a ta sipsipxeni.”
17 Iesu mutali'isou Pita alaxu tatalusou la aloxo 'o, “Saimoni, Ioanesi 'olu. Loxovaa
nini nemasaxailo?” Ia Pita opoonu tu'umaxu xo Iesu mutali'isou alaxu tatalu lexe,
“Loxovaa nini nemasaxailo?” La sou Pita mukolinu aloxo 'o, “Tila, nini nelavusou
mimii latala mukalu. Nelavusou lexe eni emasaxaine.” La Iesu muvikalanu aloxo 'o,
“Nini na'a'ane'i ta sipsipxeni.
18 Eni avikalaneni manina musuku. No mine nini namaulu la natokolomo no anu
masaxa noxine mo nalai ne'ei no anu masaxa noxine. Ia no mine nini naaululu, la
natolosou avone la evile utokolomoneni mo uulaxuneni ulailixene no xalee ane nini
namasaxa nalai no anu uasi.”
19 ✡Iesu muvikala aloxo ne sou Pita usoli a loxovaa la u'itinu Lataua ualasou no anu.
Anu muvikalanu aloxo ne mukalu, la muvikalanu lexe, “Namulileli!”

Vaikala Noxou Vile Noxi'a ta Molomolo Noxou Ane Anu Mumasaxau Musuku

20 ✡Pita iou muxiu la mumaisou molomolo ane Iesu mumasaxau mumuline'i.
Moosou e mi'ani'ani la muxoxolu 'alai no pa'umolu mo mutali'isou lexe, “Tila, 'ena'ei
ane sou u'italoneni no avo'a ta mitema?”
21 Pita mumaisou la mutali'isou Iesu aloxo 'o, “Tila, loxovaa noxou?”
22 Iesu mukolinu aloxo 'o, “Lexe eni emasaxa lexe anu umauli ulai uxali no mine eni
alivu ane'e, ia anu mii noxine uasi. Nini namulileli.”
23 Iesu muvikala aloxo ne, la sou ta molomolou mikalavoi lexe molomolo ane ne
usoli uasi. Ia Iesu uvikala aloxo ne uasi. Anu muvikala aloxo, “Lexe eni emasaxa lexe
anu umauli ulai uxali no mine eni alivu ane'e, ia anu mii noxine uasi.”
24 ✡Molomolo ane nesi, ane anu muvikala lamana no anu mimii ane ne mo
mukaukavunu. La nexi telavusou lexe vaikala noxou ne manina.
25 ✡Iesu mu'oxonu mimii tavu'alo misevile. Lexe ane'i kaukavunu a'alosou ukalusi,
la male lia xalee ukalusi no lia 'o ne, u'ana'ana no anu lavuku e ane'i mikaukavunu,
mo taiinu vile sou imulaxu lavuku vile no anu uasi.

✡ **21:16:** Apo 20:28 ✡ **21:19:** Mat 16:24-25; 2Pi 1:14 ✡ **21:20:** Ioa 13:23-25 ✡ **21:24:** Ioa 19:35 ✡ **21:25:** Ioa 20:30

A'ALO SOU XAIXAI NOXI'A
TA APOSELI
Vaikala lamana

Luka tei la mukaukavu lavuku vile ilemolu lexe a'alo laixe Luka mukaukavunu. Ia lavuku ane xaixai noxi'a ta aposeli 'o ne anu Luka mukaukavunu kalumo sou musolonu a'alo noxou. No anu lavuku ane 'o ne, mii tatila no nano no anu ane a'alosi'a ta molomolo noxou Iesu mi'oxonu tatei. Nenge tamisou lexe no anu xaviinu Uleenu Tavunasi la sou muulaxune'i ta aposeli sou mia'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito. Misoko ne Ielusalemu la milai no tuatuala no xalee lia tila ne Iutaia mo ne Samalia xe milai no xalexalee lia ukalusi. (1:8) Lavuku sou xaixai noxi'a ta aposeli ne mua'aloxu tava'u lalotu mine musoko no taine'i ta Iutaia la musuku mulai muxali tatila no xalexalee lialia mukalusi. Luka umasaxa lexe uvikalane'i ta mitema lamana lexe lalotu noxou Iesu ne muxali sou utaloxolixu saxisaxila'u noxi'a ta Romu e misaxila'a uasi. Mo muvikala lexe xaixai noxi'a ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou Iesu xe milosou maulixa'a la mimulinu Iesu ne, anu mumomomo sou vaikala noxou Lataua e musakiinu tatei noxi'a ta Isilaeli.

Lavuku ane 'o mua'aloxu xaixai noxi'a ta aposeli sou milai mia'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito mulai no aleale no xalexalee lia mose'i la xe misokou lalotu no tuatuala mose'i la. No nano no anu a'alo 'o la mivalavalanu muxali xulumuxu tatalu. (1) Vile, a'alosou Iesu mine mulivu mutelai teitexi no opo loxotolo xe lalotu ne Ielusalemu musoko no anu xaviinu Uleenu Tavuna. (2) A'alosou xaixai musuku mulai no xalexalee lialia tila ne Pilistia. (3) Xe tatalusou, la xaixai musuku mulai muxisa'i sou luaki tila ne Meditaliani la mulai muxali ne Romu.

Mii tatila manina no nano no anu xaixai noxi'a ta aposeli ane xaixai no anu Uleenu Tavuna. No voxo sou Pentikosi la Uleenu Tavuna mune'e mu'ana'analixa'a ta molomolo noxou Iesu ne Ielusalemu. Mo musolonu sou mulosi'a xavi mo muulaxune'i xe mu'oxonu pekia'a ta temanu lalotu ilo'a ta kisokisou no anu lalotu. No anu a'alo sou xaixai noxi'a ta aposeli 'o la mua'aloxu a'alo veveveeni mose'i sou Iesu Kalisito ta aposeli mia'aloi'a ta mitema no anu. La sou no anu xavi no anu a'alo laixe ne, la nenge temaisou lexe ta mitema tavu'alo mimuxaxu tane'i noxou Iesu, la sou lalotu muleme muxali pekia'u.

No nano no anu a'alo noxou Luka 'o, la tamaisou a'alosou xaixai noxou Paulo sou mulai mua'aloxu a'alo laixe no tuatuala leviani. No nano no anu a'alosou Paulo ne, voxo leviani la anu uvikala lexe, “nexi.” No anu vaikala mautunu se ne, la ta mitema sou lavulavu mose'i mi'oxo lexe Luka male ilou Paulo mixixao no voxo leviani, la sou no anu a'alo noxou la mu'oxo lexe, “nexi.”

A'alo muai no nano aloxo 'o

Iesu mulalaxine'i ta molomolo noxou sou ilai ia'alo xe mulivu mulai teitexi no opo loxotolo 1:1-26
- a. Iesu ilo'a ta molomolo noxou misakii vaikala xe mupalusi'a 1:1-11
- b. Lakolisou Iudasi 1:12-26

Ta molomolo noxou Iesu misoko mia'alo ne Ielusalemu 2:1–8:3

Misolonu a'alo laixe mulai ne Iutaia xe ne Samalia 8:4–12:25

Paulo musokou xaixai noxou 13:1–28:31
- a. Paulo musokou muamua'i noxou 13:1–14:28
- b. Ta kisokisou no anu lalotu mipita mivivikala ne Ielusalemu 15:1-35
- c. Muamua'i noxou Paulo ta tameisou 15:36–18:22
- d. Muamua'i noxou Paulo tatalusou 18:23–21:16
- e. Misakisakinu Paulo ne Ielusalemu, la mulai ne Kaisalia xe mukalu la mulai ne Romu 21:17–28:31

Iesu Mutelai no Opo Loxotolo

1 ✡Eni Luka akaukavu ulai noxine Teopilo aloxo ʼo, aʼalo ane tei ne sou mimii latala
ane Iesu musoko sou muʼoxonu, mo mulosieʼixaʼa ta mitema lavulavu no anu.
2 ✡Mo muneʼe mutalo no voxo ane Lataua munoʼu mutelailixu teitexi no opo loxotolo.
Ia tei no mine Anu utelai uao, io no anu xavi noxou Uleenu Tavuna, la Anu mupelaʼa
ta mitema sou xaixai noxou. Aneʼi e Anu musosovosiʼa sou xaixai lexe aneʼi iʼoxonu.
3 ✡Tei, la muxamuli navunavu tatila sou soli, xe iliʼi la mumauli la. Xe no nano no
anu voxo itemaxu tamei, la mupalapalaʼa noxiʼa ta aposeli noxou ne sou mumaxaʼu
mo muʼoxonu mimii seʼi sou aneʼi ilavusou manina lexe Anu mumauli. Xe Anu
muvikalaneʼi no anu saxisaxilaʼu noxou Lataua kalumo.
4 ✡No voxo vile iliʼi no mine Iesu musoli xe mutulu la Anu iloʼa uao ixolu sou iʼaniʼani
o, la Anu muvikalaneʼi pekiaʼu aloxo ʼo, “Mamu sou ngaʼumesou tuala ne Ielusalemu,
ia ngaxoxolu ne mo ngaxomaiou Uleenu Tavuna ane Mamilo muvikala lexe ulosinge
loxo ngingi ngelomusou eni evikalangengi no anu.
5 ✡Ioanesi muʼulosiʼa ta mitema no anu lexa, ia maxuveeni uasi, la ngingi ngaʼulo no
anu Uleenu Tavuna.”
6 ✡Ioxe, no mine aneʼi mixolu mipita, la mitaliʼisou Iesu aloxo ʼo, “Tilasixe, loxovaa
vaimomo ʼo sou nini nasuʼulinexi ta Isilaeli sou talivunoxu tualasixe mo mexe
tasaxilaʼu?”
7 ✡La Anu mukolineʼi aloxo ʼo, “Voxo sou ngalivunoxu tualasinge ne, Mamilo molu
musosovosou no anu masaxa noxou, ia anu mii sou ngingi ngalavusou no anu uasi.
8 ✡Ia, iliʼi no mine nganoʼu xaviinu Uleenu Tavuna xe uluʼe uxolu noxinge, la sou
ngingi ngaaʼaloxu ualasilo ne Ielusalemu mo no xalee lia tila ne Iutaia mo Samalia
ukalusi xe ulai uxali no xalexalee lia ukalusi.”
9 Anu muvikalaneʼi aloxo ne mukalu, la aneʼi uao itutulu imamaisou sio, io Lataua
munoʼu mutelailixu teiteixi la tamuxala mutaluxu mole aneʼi imaisou la uasi.
10 No mine aneʼi uao itutulu sou iutitiiou no mine mutelai, io alaxu vilesisi ʼo, la ta
mitema ta tamei tokolomoxaʼa keakea mixali mitulu no paʼumeʼa.
11 ✡La ilou mivikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi ta mitema sie Xalilaia, tavaʼu loxovaa la sou
ngatulu ngamamalei utetelai no loxotolo loxo ne? Iesu e Lataua muxexeenu noxinge
sou mulaixu teitexi no opo loxotolo ne, Anu ulai la ulivu uneʼe iouvilesisi aloxo ngingi
ngetulu ngemaisou mutelai ne.”

Mateasi Munoʼu Tanixu Iudasi

12 ✡Iesu mutelai mukalu, la aneʼi meʼa no laxaʼilu vile ilemo lexe Olivu sou milivu
milai ne Ielusalemu. Laxaʼilu ane ne, muxolu ʼalaisi ne Ielusalemu. La umomomo sou
imuamuaʼi sou ilai ilotu no voxo tavuna.*
13 ✡No mine aneʼi miʼunalai no tuala tila mukalu, la mitelai no tani kaveutuxu vile
muxolu teitexi e aneʼi ixoxolu no anu. Aneʼi e ixoxolu ne, ualaualasiʼa aloxo ʼo. Vile
noxiʼa ane Pita, xe tameisiʼa ane Ioanesi, xe tatalusiʼa ane Iakovo. Xe seʼi noxiʼa ane
Andeleasi mo Pilipi mo Tomasi mo Vatolomaio mo Mataio mo Iakovo ane Alipaio ʼolu
mo Saimoni anu itema vile noxiʼa ta mitema ane imasaxa lexe aneʼi meʼa isaxilaʼu
tualasiʼa, xe Iudasi e Iakovo vile la ʼolu.
14 Aneʼi oponeʼi vilesisi sou ikilaka pekiaʼu ulai noxou Lataua utotomu. La ta sema
moseʼi iloʼa Malia e Iesu nenu mo ta vimovimou mipita noxiʼa kalumo sou mikilaka.
15 Iliʼi no mine aneʼi ta mitema sou imuxamuxaxu taneʼi noxou Iesu mipita, la
itiitisiʼa mumomomo loxo itemaxu muxatele vile (120). La Pita mutulu no taineʼi sou
muvikala aloxo ʼo,
16 ✡“Ngingi ta vivilo ʼo, tatei la Uleenu Tavuna muxolu noxou Deviti la Anu muʼoxonu
sou mulemolu vaikala vile sou Iudasi e anu muulaxuneʼi ta mitema e mitetelisou Iesu.
Mo vaikala muai no Lavuku Tavuna teinu ne, anu a muxali manina ʼo.

✡ **1:1:** Luk 1:3 ✡ **1:2:** Mak 16:19; Luk 24:49-51 ✡ **1:3:** Luk 24:36-49; Apo 10:41 ✡ **1:4:** Luk 24:49; Ioa 14:16-17; Apo 2:33 ✡ **1:5:** Mat 3:11 ✡ **1:6:** Luk 24:21 ✡ **1:7:** Mak 13:32 ✡ **1:8:** Mat 28:19; Luk 24:48 ✡ **1:11:** Mat 26:64; Luk 21:27 ✡ **1:12:** Luk 24:50-53 * **1:12:** Anu umomomo loxo 1Km. ✡ **1:13:** Mat 10:2-4 ✡ **1:16:** Lex 41:9

17 Iudasi ne, anu itema vile e nenge nengeˈa texolu mo texaxai tepita.
18 ✡Ia ta mitema milosou lamoli loxo lakolisou ˈilixo vile masua e anu muˈoxo noxou
Iesu, la sou anu mulotonu lia vile no anu. Ia iliˈi, la anu mulapau no anu lia ane ne la
opoonu mupau la tamusinu mulaalaa.
19 Anu musoli aloxo ne, la ta mitema mukalusi ne Ielusalemu milomusou aˈalosou la
milemolu lia ane ne ualasou lexe Akeludama no anu vaikala noxiˈa ne laaxu lexe lia e
sialu munixisou.”
20 ✡La Pita muvikala aloxo ˈo, “Mimii muxali noxou Iudasi aloxo ne, xo mikaukavunu
muai no anu Lavuku sou Lexe aloxo ˈo,
‘Tanixu uxolu vitanisi mo itema vile uxolu no anu mamu.’
Xe no anu vaikala vile la, la muvikala aloxo ˈo,
‘Itema vile unoˈu tanixu no anu xaixai sou uulaxunu ane ne o.’
21 Anu aloxo ne, la sou nenge tasosovosou itema vile no nixi noxinge e nenge nengeˈa
Tila Iesu texoxolu mutotomu,
22 ✡musoko no mine Ioanesi muˈulosou mo muneˈe mutalo no mine Lataua munoˈu
Iesu mo muˈumesinge mulai teiteixi. Itema ane ne sou nenge nengeˈa taaˈaloxu
aˈalosou soli mo tulu noxou Iesu.”
23 Pita muvikala aloxo ne mukalu, la aneˈi mileme'a ta mitema ta tamei sou iuaˈuli
sou vile unoˈu tanixu Iudasi. Vile ualasou lexe Iosepu e ilemo lexe Valusavasi mo
ualasou vile la lexe Iusuto, xe tameisou ualasou lexe Mateasi.
24 Mukalu, la aneˈi mixolu sou mikilaka aloxo ˈo, “Tilasixe, nini nelavusou xavuta-
lamexi mukalusi, la sou nini nalosiexixu itema ˈenaˈei noxiˈa aneˈi tamei ˈo
25 sou uxali aposeli noxou Iesu mo unoˈu tanixu Iudasi. Xo anu muˈumesou xaixai
noxou mulai no tualasou sou unoˈu navunavu no anu ˈilixo ane anu muˈoxonu.”
26 Ioxe, aneˈi miavuti, la miˈoxonu vilaˈi vile sou lexe isosovosou vile noxiˈa ilou.
La sosovo noxiˈa ne, muˈisalili noxou Mateasi. La sou aneˈi mimuxaxu loxo anu vile
noxiˈa aneˈi ta aposeli noxou Iesu mavulovexa mo muluˈe no lia vile.

2

Uleenu Tavuna Muluˈe

1 ✡No anu voxo e ilemolu lexe Pentikosi* muxali, la aneˈi muka-lusi ne mipita no tani
vile.
2 Xe alaxu vilesisi ˈo, la milomusou mii vile luluxu loxo atume toxoxaˈa molu no opo
loxotolo muluˈe muˈanaˈana no tani e aneˈi mixolu no anu ne.
3 ✡Xe mimalei loxo ˈo, la mimaisou mii vile loxo navu lamixu loxo itema levexu
mulapau muluˈe muxolu no kisiˈa momoxaˈa ta mitema ne mukalusi.
4 La aneˈi miˈanaˈana no anu Uleenu Tavuna mole ta mitema mukalusi ne misoko
sou mivikala no anu vaivaikala iouiou. Xo Uleenu Tavuana muxolu noxiˈa, la sou aneˈi
mimomomo sou miˈoxo aloxo ne.
5 Ioxe, no voxo ane ne la ta Iutaia e ilavusou itaxaanu Lataua meˈa no tuatuala
mukalusi no lia ˈo ne, mineˈe mipita ne Ielusalemu.
6 Xe aneˈi milomusou mii e luluxu ne, la ta mitema tavuˈalo mukalusi mineˈe mipita.
Xo milomusou vaivaikalaiˈa vilevilesi noxiˈa no mine ta mitema ne milelemolu no
anaxaˈa muˈisalili, la aneˈi taneˈi lili manina.
7 Aneˈi mikuluke manina, la sou mivikalaneˈi ngatongatoˈo lexe, “Aneˈi ta mitema
ane aneˈi ivivikala ˈo ne, aneˈi sie Xalilaia mukalusi.
8 Ia loxovaa, la sou nenge ta mitema ukalusi ˈo telomusou vaivaikalamenge muˈisalili
aneˈi ilelemolu ˈo?
9 Nenge ta Palutoi mo ta Medoi mo ta Elamitai mo ne Mesopotamia mo ne Iutaia mo
ne Kapadokia mo ne Pontasi mo ne Asia

✡ **1:18:** Mat 27:3-8 ✡ **1:20:** Lex 69:25; 109:8 ✡ **1:22:** Mak 1:9; 16:19; Ioa 15:27 ✡ **2:1:** Liv 23:15-21; Lap 16:9-11
* **2:1:** Naitisou Ualauala laalaaxu no anu Laˈ ilali sou Pentikosi. ✡ **2:3:** Mat 3:11

10 mo ne Pulixia mo ne Pamfulia mo ne Aixiputo mo no xalee lia seˈi no nano ne Livia
e muxolu ˈalai ne Kilene mo aneˈi ane mixixaoxao meˈa ne Romu,
11 ia moseˈi aneˈi ane ta Iutaia xe moseˈi aneˈi ta mitema e imulimulinu lalotu noxiˈa
ta Iutaia, mo nenge ta Kureta iloˈa ta Alavia telomusiˈa aneˈi miaˈaloxu xaixai toxoxaˈa
noxou Lataua no anu vaivaikalamenge muˈisalili.”
12 Aneˈi milomusiˈa aloxo ne, la moseˈi mikuluke mo taneˈi lili no anu, la sou aneˈi
mivikalaneˈi ngatongatoˈo lexe, “Mii ane muxali vaimomo ˈo, anu mii maˈia manina?”
13 Xe moseˈi miavuti, la mimolo-vilaˈisiˈa la mivikala aloxo ˈo, “Aneˈi miiexu uaini
tapiena musuku, la sou mixovulaulau aloxo ne.”

Pita Muaˈalo

14 Aneˈi mivikala aloxo ne, la sou Pita iloˈa aneˈi mavulovexa mo muluˈe no lia vile
mitulu sou anu muvikala toxoxaˈa mulai noxiˈa ta mitema tavuˈalo ne aloxo ˈo, “Ngingi
ta menexilo ta Iutaia mo ngingi ta mitema tavuˈalo ane ngexolu no nano ne Ielusalemu
ˈo, ngingi ngamulaxu sangalinge laixe mo ngalomusou mii e eni alemolu noxinge ˈo.
15 Ngingi ngevikala lexe aneˈi ta mitema ˈo miiexu lexa uaini tapiena musuku, la sou
mixovulaulau ˈo? Uasi manina. Anu a uao aso iou taˈuve mo muxatele tamiˈa no kakau
ˈosi!
16 Ia eni avikalangengi lexe mii ane muxali ˈo ne, anu mii e itema sou palomatana
ualasou lexe Ioeli mulemolu tatei, a muxali ˈo.
17 ✡Anu muvikala aloxo ˈo,
‘Lataua muvikala aloxo ˈo, no anu voxo kalukaluxusou,
la Eni anixiu Uleenu uluˈe noxiˈa
ta mitema ukalusi mo ta ˈiliˈiliˈa ukalusi sou ipalomatana.
Mo ta maulusiˈa imaisou no ieˈi tei mii loxo aipiepiena ane
Lataua uˈoxonu iliˈi xe ta aululusiˈa imaisou mii ane ne no anu aipiepiena.
18 Mo no voxo ane ne, la Eni unixiˈu Uleenu uluˈe noxiˈa
ta mulu xe ta sema sou xaixai noxilo sou ipalomatana.
19 Xe Eni amaxaˈu mii sou ta mitema imaisou
la taneˈi lili no anu teitexi no opo loxotolo xe sosovo iouiou no anu lia ˈo
loxo sialuxaˈa ta mitema unixi no anu ˈotoˈoto mo navu
xe umuumu utomu tuatuala ukalusi.
20 Xe aso ne, uxali isivoxo mo soˈio ne uxali lauoinu loxo sialu tei io,
ka sou voxo tatila noxou Tila e lamanaxu ane tuˈutuˈumaxu musuku
mo ta mitema imamaˈu no anu ne, uxali.
21 Ia ˈei ane ukilaka no anu Tila ualasou, la Lataua upamaulinu.’
22 Ngingi ta mitema sie Isilaeli, ngalomusou vaikala ane eni elemolu ˈo. Lataua
mupelemasaxanu Iesu sie Naseleti ne sou muˈoxonu xaixai tatila ane ngemaisou la
tangengililiiou mo sosovo iouiou no nixi noxinge aloxo ne la sou ngingi ngelavusou
lexe Lataua molu muˈoxonu mii ane ne noxou Iesu.
23 Lataua muˈitalonu itema ane ne no avonge, la ngingi ngongiˈa ta mitema ta
masua ngelilixu mo ngevau musoli no ovu valautu. Mii ane muxali noxou ne, Lataua
mumulinu xavutala noxou ane Anu molu muxavutala sou lexe uˈoxonu mo mulavusou
tei.
24 Ia Lataua mutulusou no anu soli mo muxexeenu navunavu sou soli noxou, xo anu
ne soli umomomo sou utetelisou uasi.
25 ✡Aloxo ne, la sou Deviti muvikalasou aloxo ˈo,
‘Eni† amaisou Tila uxolu ˈalai utotomu noxilo.
Xo Anu muxolu no avolo tema,
la sou mii vile uˈoxoleli aˈume mo aˈoloˈolo uasi.
26 Aloxo ne, la sou opoleli laixe mo aˈosa ulai noxou Tila.
Xe eni axolu la aloopala no anu mii ane laixe.
27 xo nini namomomo sou ieni uvaxaˈilosi

✡ **2:17:** Ioe 2:28-32 ✡ **2:25:** Lex 16:8-11 † **2:25:** Pita mulemolu lexe “eni” ane Iesu mulemolu.

sou alai no lulusiʼa ta mitema ane misoisoli uasi
mo nini umomomo sou ieni uvaxaʼu itema ane nini nesosovosou
lexe nini naʼanini ne uʼui no lulu uasi.
28 Ia nini nelosielixu voteʼi sou mauli
mo nini naʼanaʼananixilo no anu ʼosa no ieni.’
29 ✡Ta vivilo, eni emomomo sou avikalangengi maninasou lexe ʼilusununenge Deviti ne musoli mo miʼasixu, ia lousou ne muxolu tatei mo, mo muneʼe muxali vaimomo ʼo.
30 ✡Ia Deviti ne, itema sou palomatana, la sou anu mulavusou lexe Lataua musakiinu vaikala noxou lexe manina teitexi sou usosovosou ʼilusunu vile unoʼu tanixu mo uxali tatananu tuala.
31 ✡Xe mumaisou mii ane sou uxali iliʼi, la anu mutotokalasou soli mo tulu noxou Kalisito lexe Lataua umalanixu ulai no lulusiʼa ta mitema ane misoisoli uasi mo umalanixu vasimolu uai uʼui no lulu uasi.
32 Lataua mutulusou Iesu ne mo mumauli, la sou nexi latala mukalusi temaisou mii ane ne muxali manina.
33 ✡Anu mutulu, la mutelai teitexi mo muxolu noxou Lataua no avolu tema. La Momu mulosou Uleenu Tavuna ane Anu musakii vaikalasou lexe ulosou. Mulosou mukalu, la sou anu Iesu munixiu muluʼe noxixe la sou ane vaimomo ʼo ngingi ngemaisou mo ngelomusou ne.
34 ✡Deviti ne utelai no opo loxotolo uasi, ia anu muvikalasi lexe, ‘Tila muvikalanu Tila noxilo aloxo ʼo.
35 Navaisaʼileli no avolo tema ulai utalo no anu voxo ane
sou eni amulaxaʼa ta uluameni no tavaʼine laaxu.’
36 ✡Anu aloxo ne, la sou laixe lexe nenge ta Isilaeli ukalusi ne talavusou manina lexe Iesu e Lataua musosovosou lexe Anu Tila mo Kalisito ane, Anu ane ngingi ngelilixu no anu ovu valautu.”
37 Pita muaʼalo aloxo ne mukalu xe ta mitema milomusou, la taneʼi ialuxu manina. La sou aneʼi mitaliʼisou Pita iloʼa ta aposeli moseʼi ne aloxo ʼo, “Ta vivixe, nexi taʼoxonu mii maʼia?”
38 Xe Pita muavuti la mukolinu taliʼi noxiʼa ne aloxo ʼo, “Ngingi vilevilesi ngaxiu opongengi mo ngaʼulo no anu ualasou Iesu Kalisito, mo sou Lataua ululusou susu noxinge, la ulosinge Uleenu Tavuna.
39 ✡Mii ane ne, Lataua musakiinu vaikalasou lexe ulosinge ngongiʼa ta ʼiliʼilinge mo ta mitema ukalusi aneʼi ane ixolu vaʼaxu. Xo Tila Lataua noxinge uʼaviliʼa ineʼe noxou.”
40 Pita mupeletotosiʼa pekiaʼu no anu vaikala piena moseʼi la aloxo ʼo, “Ngaʼumengengi noxiʼa ta mitema ane ʼilixoneʼi masumasua manina vaimomo ʼo.”
41 ✡No voxo ane ne, la aneʼi ane minoʼu vaikala noxou la sou miʼulo ne, itiitisiʼa muxali loxo itemaxu mavulovexa mavulovexa mo itemaxu mavulovexa taʼuve (3,000) mutelo no anu itiitisiʼa aneʼi ane mimulinu Iesu tei.

Ta Mitema Mixolu Oponeʼi Vilesisi

42 ✡Ioxe, aneʼi mixolu la aneʼi xavineʼi sou milomusou vaivaikala noxiʼa ta aposeli noxou Iesu mo ipitapita utotomu sou iseʼinu veleti sou iʼou xe ikikilaka ulai noxou Lataua.
43 La aneʼi tapiena vilevilesi ne, mimamaʼu xo imaxaʼa lexe aneʼi noxou Iesu ta aposeli noxou Iesu miʼoxonu mii ane ta mitema imaisou la taneʼi liliiou mo sosovo iouiou.
44 ✡Xe aneʼi latala ane imuxamuxaxu taneʼi noxou Iesu ne oponeʼi vilesisi la iveluvelu mimii noxiʼa ngatongatoʼo.
45 Moseʼi noxiʼa miʼitalonu lialiaxaʼa mo miʼamiʼa sou ta mitema ilotonu xe inoʼu lamolisou, la ilosiʼa ta mitema aneʼi ane iʼa mimii uasi.

✡ **2:29:** 1Ta 2:10 ✡ **2:30:** 2Sa 7:12; Lex 89:3-4; 132:11 ✡ **2:31:** Lex 16:10 ✡ **2:33:** Apo 5:32; 7:55-56 ✡ **2:34:** Lex 110:1 ✡ **2:36:** Apo 5:30-31 ✡ **2:39:** Ais 57:19 ✡ **2:41:** Apo 2:47; 4:4 ✡ **2:42:** Apo 20:7 ✡ **2:44:** Apo 4:32-35

46 No voxovoxo utotomu ne, ane'i i'osa'osa sou ipitapita no nano no taasou lalotu
tatila noxou Lataua, mo ise'ise'i veleti no taataasi'a vilevilesi mo i'ani ipita no anu opo
manina.
47 ✡Mo i'itinu Lataua ualasou mo ta mitema ukalusi opone'i u'osasi'a kalumo. Xe
Tila musukunu itiitisi'a ane'i ane Lataua upamauline'i utetelo no voxovoxo.

3

Pita Mupamaulinu Itema Vile Tavatava'u Musoisoli

1 Ioxe, no voxo vile no aso iou tatalu no 'olo'olovoxo, la Pita ilou Ioanesi mimuamua'i
milai sou lexe ikilaka ulai noxou Lataua no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua
loxo ane'i ilavusou i'oxo'oxonu.
2 La ta mitema mitavulenu itema vile ne tava'u musoisoli lumamo no mine nenu
mivo'onu mo. No voxo utotomu ne, ane'i ilavusou itavulenu itema ane ne sou ine'enu
i'italonu no anu aitengaxu taasou lalotu tatila noxou Lataua vile ilemo lexe, "Aitenga
Lailaixe" sou ulingalingau mimii noxi'a ta mitema ane i'una no nano no taasou lalotu
tatila ane ne.
3 Anu muxolu xe mumaisi'a Pita ilou Ioanesi no mine sou lexe ilou i'una, la mulinga
lamoli noxi'a ilou.
4 ✡Ia ane'i ilou mimatakisou itema ne. Xe Pita muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Nini
ieni une'e mo namaisixe."
5 Xe itema ne muavuti la mumatakisi'a ilou, xo muloopala lexe ane'i ilou ilosou mii
vile loxo lamoli.
6 ✡Ia Pita muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Eni xeni lamoli uasi. Ia mii ma'ia ane
eni atetelisou 'o nesi a, eni emasaxa sou alosine. No anu xavi no ualasou Iesu Kalisito
sie Nasaleti, la eni avikalaneni lexe natulu mo namuamua'i."
7 Muvikalanu aloxo ne mukalu, la sou anu mutetelisou avolu tema, io musu'ulinu
sou mutulusou. Xe alaxu vilesisi 'o, la tavatava'u ilou tava'u vo'uvo'uxu e musoisoli
ne, muxali pekia'u.
8 La sou anu mupisikei sou mutulu xe mumuamua'i sou mumuline'i ilou mi'unalai
no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. Anu mumuamua'i, la muili'eli'e xe
mu'iti'itinu Lataua ualasou.
9 Xe ta mitema latala ne, mimaisou no mine mumuamua'i xe u'iti'itinu Lataua
ualasou ne,
10 la ane'i mitongonusi lexe anu itema e muxoxolu sou mulingalinga no aitengaxu
taasou lalotu tatila noxou Lataua vile e ilemo lexe, "Aitenga Lailaixe" ne, anu ane.
Ane'i mimaisou mii ane ne muxali noxou ne, la ane'i mixavutala piena xe mikuluke
manina no anu.

Pita Mua'alo Noxi'a ta Mitema La

11 No mine itema sou lingalinga ne uvaitaone'i Pita ilou Ioanesi, la ta mitema latala
ane mimaisou la mikuluke ne, miiaveiave mine'e noxi'a no tani tila noxou Lataua
pa'umolu ilemo lexe, "Matavala noxou Solomoni."
12 Xe Pita mumaisi'a aloxo ne, la anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi ta mitema
sie Isilaeli, loxovaa ane ngingi ngekuluke no anu mii ane muxali 'o? Mo loxovaa
ane ngingi ngamatakisixe noxou 'o? Male, ngingi ngexavutala lexe nexi noxou mexi
xavi tatila mo temulimulinu 'ili'ilixo ane Lataua mumasaxau, la sou nexi tepamaulinu
itema 'o la anu a umuamua'i 'o? Uasi.
13 ✡Ia avikalangengi aloxo 'o. Lataua noxi'a Avalaamu ilou Aisaki mo Iakovo mo
noxi'a ta 'ilu'ilusinenge ne, Anu mu'itinu itema sou xaixai noxou vitanisi e Iesu ne.
Ngingi nge'italonu no avo'a ta mitema sou lexe ivau usoli la Pilato mumasaxa lexe
ululusou, la ngingi ngexiu tumalingeu no iou.

✡ **2:47:** Apo 6:7; 11:21 ✡ **3:4:** Apo 14:9 ✡ **3:6:** Apo 4:10; 16:18 ✡ **3:13:** Mul 3:6, 15; Luk 23:13-25; Apo 2:23

14 Ngingi ngexiu tumalingeu itema ane muʼitalonu maulixu noxou Lataua mo
muʼoxonu ʼiliʼilixo muisalili mukalusi, ia ngelinga noxou Pilato lexe anu ululusou
itema ane muvau itema usoli ne uneʼe noxinge.
15 Ngingi ngevau itema ane sou ulosinge mauli ne musoli. Ia Lataua mutulusou no
anu soli xe nexi noxou temaisou mii ane ne, la nexi taaʼalomengi no anu.
16 Nexi noxou Ioanesi temulaxu tanexi no anu xavi no ualasou Iesu, la sou itema ane
ngingi ngemaisou mo ngelavusou ne anu muxali laixe aloxo ngingi ngemaisou. Iesu
molu muavutinoxu tanexi sou temuxaxu noxou, la sou itema ʼo mumauli.
17 ✡Ioxe, ta vivilo. Eni elavu lexe ngingi ngongiʼa ta tatilasinge ngalavusou Iesu laixe
uasi, la sou ngingi ngeʼoxonu ʼilixo ane ne noxou.
18 Ia Lataua mutotokalasou noxiʼa ta mitema sou palomatana tatei mo lexe Kalisito
ne unoʼu navunavu. La sou mii maʼia ane Anu mutotokalasou ne muxali manina loxo
ngingi ngeʼoxonu ʼilixo masua noxou.
19 ✡La sou ngingi ngaxiu opongengi mo ngalivu ngalai noxou Lataua, mo sou Anu
ululusou susu noxinge.
20 Lexe ngingi ngaʼoxo aloxo ne, la Tila ulosinge voxo sou maʼila mo nganoʼu xavi la
upalusou Kalisito ane Anu musosovosou singe uneʼe. Itema ane ne, Anu Iesu.
21 Anu uxolu teitexi no opo loxotolo ne ulai utalo no voxo ane Lataua uʼoxonu
mimii ukalusi uxali alavua loxo Anu musakii vaikalasou tatei noxiʼa ta mitema sou
palomatana noxou.
22 ✡Xo tatei, la Mosesi muvikala aloxo ʼo, ‘Tila anu Lataua noxinge usosovosou itema
sou palomatana vile taingengi ne la aloxo Anu musosovosilo. Ngingi ngalomuxu
vaivaikalau ukalusi.
23 Ia ʼenaʼei ane umasaxa sou ulomuxu vaikalau uasi, la Lataua uxexeenu noxiʼa ta
mitema noxou mo ukalusou maulixu.’
24 Manina musuku lexe ta mitema sou palomatana ukalusi musoko noxou Samueli
muneʼe ne mitotokalasou voxovoxo ʼo ne alaxu tavuʼalo mukalu.
25 ✡Ngingi ne, ta ʼiluʼilusuneʼi ta mitema sou palomatana iloʼa ta mitema ane
Lataua musakii vaikala tei noxiʼa. La Lataua muvikalanu Avalaamu aloxo ʼo, ‘Noxou
ʼilusuneni vile, la eni aalusiʼa ta mitema ukalusi no lialia ʼo.’
26 ✡Ioxe, la sou Lataua musosovosou itema sou xaixai noxou vitanisi sou mupalusou
muneʼe noxinge tei sou lexe ualusinge mo usuʼulingengi vilevilesi sou ngaxiu tuma-
lingeu ʼiliʼilixo masumasua noxinge.”

4

Pita Ilou Ioanesi Mitulu no Anu Vaivaikala Noxiʼa ta Iutaia

1 Aneʼi Pita ilou Ioanesi uao ivivikala noxiʼa ta mitema sio, la ta ailiʼi iloʼa ta Sadokaio
mo tila noxiʼa ta mitema sou isaxilaʼu taasou lalotu tatila noxou Lataua mixali neʼe.
2 Xe aneʼi laʼiaxaʼa manina xo aneʼi ilou ilosieʼixaʼa ta mitema mo iaʼaloxu tulu noxou
Iesu mo ivikala lexe aneʼi ane isoisoli ne aneʼi kalumo itulu.
3 La aneʼi mitetelisiʼa ilou, sou mimulaxaʼa no taasou navunavu xo ʼolovoxo mukalu.
Aneʼi mixolu no nano ne ʼolovoxo vile lololi.
4 ✡Ia aneʼi tapiena ane milomusou vaivaikala noxiʼa ilou ne mimulaxu taneʼi noxou
Iesu. La sou itiitisiʼa ta mulu musuku mutelo loxo 5,000.
5 ʼOlovoxo mukalu xe kakau, la aneʼi ane ta Iutaia isaxilaʼa ta mitema iloʼa ta tatila
sou tuala mo ta mitema sou lapuloto mipita ne Ielusalemu.
6 La kisiʼa ta ailiʼi e ualasou lexe Anasi iloʼa ta tema taasou ualasiʼa lexe Kaiapasi mo
Ioanesi mo Alekisanda iloʼa moseʼi noxiʼa mipita kalumo.

✡ **3:17:** Luk 23:34; 1Ti 1:13 ✡ **3:19:** Apo 2:38 ✡ **3:22:** Lap 18:15, 18-19 ✡ **3:25:** Tav 22:18 ✡ **3:26:** Apo 13:46
✡ **4:4:** Apo 2:41

7 La mitulusiʼa Pita ilou Ioanesi no talaxaʼa sou mitaliʼisiʼa ilou aloxo ʼo, “No
anu xavi anevaa ane ngingi ngongou ngepamaulinu itema ʼo no anu? Mo ʼenaʼei
mupelemasaxangengi sou ngeʼoxo loxo ne?”

8 Xe Uleenu Tavuna muʼanaʼana noxou Pita, la mukolineʼi aloxo ʼo, “Ngingi sou
ngasaxilaʼa ta mitema mo ngingi ta tatila sou tuala!
9 Lexe ngingi ngeʼavalixe sou ngataliʼisixe noxou vaimomo ʼo sou ʼilixo laixe ane nexi
noxou temaxaʼu mulai noxou itema e tavaʼu musoisoli mo ngingi ngetaliʼisixe lexe anu
mumauli a loxovaa,
10 ✡la ngingi mo ta mitema sie Isilaeli ukalusi ne ngalavusou mii ano ʼo. Nexi
tavikalangengi lexe itema ane ututulu no iengi ʼo ne, anu mumauli no anu xavi noxou
Iesu Kalisito sie Naseletisi ane ngingi ngevau musoli no anu ovu valautu ia Lataua
mutulusou no anu soli.
11 ✡Lavuku Tavuna teinu muvikalasou Iesu anu aloxo ʼo, ‘Anu lavoʼo e ngingi
ta mitema sou ngatulusou tani ngexexeenu musua, ia anu muxali lavoʼo vile laixe
manina sou utetelisou tani.’
12 ✡Nenge tamomomo sou taxalisou mauli noxou itema vile la uasi. Xo Lataua
ulosinge uala vile la no lia ʼo sou nenge tanoʼu mauli no anu uasi.”

13 Aneʼi mimaisiʼa ilou lexe aneʼi iʼumeʼa uasi xe aneʼi milavusiʼa ilou lexe aneʼi ta
mitema vitanisi mo iʼa lavulavu uasi, la aneʼi mikuluke manina ia mitongoneʼi lexe
aneʼi mixolu noxou Iesu tei.
14 Ia tavaʼu lexe aneʼi mimaisou itema ane ilou mipamaulinu ne a ututulu no
paʼumeʼa ilou, la aneʼi iʼa vaikala vile sou ilemolu la uasi.
15 La sou aneʼi ta mitema ne mivikalaneʼi ilou lexe ixexee mo ilai vaʼaxu. Aneʼi
mixexeneʼi milai mukalu, io aneʼi mixolu sou mivivikalaneʼi mo mitalitaliʼisiʼa
ngatongatoʼo aloxo ʼo,
16 “Nenge taʼoxonu mii maʼia noxiʼa ta mitema tamei ʼo? Xo ta mitema latala e
ixoxolu ne Ielusalemu ʼo ne, milavusou sosovo tatila ane aneʼi ilou miʼoxonu mo
umomomo sou nenge tasingisou uasi.
17 Ia nenge tavikalaneʼi ilou pekiaʼu lexe mamu sou ilou iaʼaloxu Iesu ualasou ne la.
Aloxo ne, la sou nenge tataluxu voteʼisou aʼalo ne mo mamu sou usuku ulai noxiʼa ta
mitema moseʼi la.”
18 ✡Mivivikala mukalu, la sou miʼavaliʼa ilou milivu miʼuna la, sou mivikalaneʼi ilou
pekiaʼu lexe mamu sou aneʼi ivivikala mo ilosieʼixaʼa ta mitema no anu xavi no ʼa
ualasou Iesu.
19 ✡Ia Pita ilou Ioanesi mikolineʼi aloxo ʼo, “Ngingi menge ngaxavutala laixe lexe anu
laixe no iou Lataua sou nexi talomuxu vaikalamengi? Uasi, nexi talomuxu vaikalau
Lataua?
20 Xo nexi umomomo sou tatomunu ananexe no anu mii maʼia ane nexi temaisou
mo telomusou ne uasi.”
21 Mukalu, la aneʼi mivikala pekiaʼu moseʼi la noxiʼa ilou, io sou mimalanixiʼa ilou
milai. Aneʼi imomomo sou ixalisou voteʼi vile la sou ilosiʼa ilou navunavu no anu
uasi, xo ta mitema latala mukalusi ne miʼitiʼitinu Lataua ualasou sou mii ane aneʼi
ilou miʼoxonu ne.
22 Itema ane aneʼi ilou mimaxaʼu sosovo sou mipamaulinu ne, tauu ʼiexu muuaulixu
tauu ie itemaxu tamei.

Aneʼi Milinga Noxou Lataua

23 Aneʼi mimalanixiʼa Pita ilou Ioanesi mukalu, la sou aneʼi ilou milivu milai noxiʼa
ta menexiʼa sou miaʼaloxu vaivaikala latala e ta tatilasiʼa ta ailiʼi iloʼa ta tatila sou tuala
milemolu.

✡ **4:10:** Apo 3:6, 13-16 ✡ **4:11:** Lex 118:22 ✡ **4:12:** Mat 1:21 ✡ **4:18:** Apo 5:28 ✡ **4:19:** Apo 5:29

24 ✡Xe ane'i milomusou mukalu, la ane'i mipita sou milinga mulai noxou Lataua
aloxo 'o, “Tila, nini nekoinu mimii tavu'alo mukalusi ane muxolu teitexi no loxotolo
mo no lialia 'o xe no luaki kalumo.
25 ✡Xe nini nevikala noxou itema sou xaixai noxine Deviti, 'ilusunexi tatei no anu
Uleenu Tavuna, la anu muvikala lexe,
‘Tava'u loxovaa, la sou ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi ne la'iaxa'a musuku
mo ane'i misakiinu vaikala sou lexe i'oto noxou Tila
ia vaikala noxi'a ne vitanisi 'o?
26 Mo ta tatananu tuatuala ilo'a ta tatila sou isaxila'a ta mitema milalaxii
mo mipita sou lexe i'oto noxi'a Tila ilou Kalisito noxou.’
27 ✡Vaivaikala ane ne, manina musuku. Xo Elodesi ilou Pontio Pilato ilo'a ta mitema
ane'i ane ta Iutaia uasi mo ta Isilaeli no tuala tila ane 'o mipita sou mi'oto noxou
itema malemalenga e Lataua na'u sou xaixai noxine vitanisi, ualasou lexe Iesu e nini
nesosovosou.
28 ✡La ane'i mi'oxo mii ane ne aloxo nini nesakiinu xavutalameni tatei mo nemasaxa
lexe na'oxonu no 'a xavineni mo uxali.
29 ✡Aloxo ne, la sou Tila nini naxavutala no anu 'ili'ilixo noxi'a ane ane'i i'oxonu sou
nexi ta'ume no anu mo na'oxo pekia'inge nexi ta mitema sou xaixai noxine, mo sou
nexi taa'aloxu vaikalameni ia ta'ume uasi.
30 Mo nini nalosixe xavi sou nexi tapamauline'i ta mitema no anu pipienaxa'a mo
nexi ta'oxonu sosovo iouiou ilou mii ane ta mitema imaisou la tane'i liliiou no 'a
ualasou Iesu, Anu itema malemalenga sou xaixai noxine.”
31 Ane'i milinga aloxo ne mukalu, la tani ane ane'i mixolu mipita no anu ne,
mukunikuni. Tani mukunikuni, la ane'i mi'ana'ana no anu Uleenu Tavuna, la sou
ane'i mia'aloxu vaikala noxou Lataua, ia i'ume uasi.

Ta Mitema Noxou Lataua Misu'uline'i Ngatongato'o

32 ✡La sou ta mitema tavu'alo ne, mimulaxu tane'i noxou Iesu, mo opone'i ilou
xavutalai'a ne muxali vilesisi. La vile noxi'a uvikala lexe mimii noxou ne anu anusisi
na'u uasi. Ia ane'i ivelunu mimii'a ne noxi'a ngatongato'o.
33 Xe ta aposeli ne, ane'i misolonu sou mia'alo xavine'i no anu soli mo tulu noxou
Tila Iesu, la Lataua mualusi'a ane'i mukalusi mu'oki manina.
34 ✡Itema vile loxo xou la'ilali mo lavuluti uasi uxolu no taiine'i ne uasi. Xo ane'i
ane xa'a lia mo si'a tanitani mi'italonu sou ta mitema ilotonu une'e noxi'a, la ane'i
mitavulenu lamoli
35 mo milaixu mimulaxu no talaxa'a ta aposeli sou mivelunu noxi'a ta mitema ane'i
ane loxo xa'a la'ilali mo i'a lavuluti uasi.
36 Io itema vile no anu mata noxi'a ta Levi ne ualasou lexe Iosepu sie Kipulosi. Ia ta
aposeli ne, mimoxo'u ualasou vile la lexe Valunavasi laaxu lexe itema vile sou xolixoli.
37 Anu xaixu vile a muxolu, la anu mu'italonu noxi'a ta mitema sou milotonu. Xe
muno'u lamolisou, la mune'enu mumulaxu no talaxa'a ta aposeli.

5

Ananiasi Ilee Semau Sapila

1 Ioxe, itema vile ualasou lexe Ananiasi muxolu no taiine'i. Ia semau ne, ualasie lexe
Sapila. Ane'i kalumo mi'italonu liaxa'a vile sou ta mitema milotonu.
2 ✡Ia anu mutalumeu lamolisou lia ne pa'usou lexe anu na'u. La semau kalumo ne,
milavusou aloxo ne. Ia anu mune'enu lamoli pa'usousi sou mu'italonu no talaxa'a ta
aposeli.

✡ **4:24:** Mul 20:11; Nee 9:6; Lex 146:6 ✡ **4:25:** Lex 2:1-2 ✡ **4:27:** Mat 27:1-2; Luk 23:7-11; Apo 3:13 ✡ **4:28:** Apo 2:23 ✡ **4:29:** Ep 6:19 ✡ **4:32:** Apo 2:44 ✡ **4:34:** Apo 2:45 ✡ **5:2:** Apo 4:34-35

3 ✡La Pita mutaliˈisou aloxo ˈo, “Ananiasi, loxovaa ane nini nemalanixu Satani sou
musaxilaˈine, la sou nini nekalavoinu Uleenu Tavuna mo netalumeu lamolisou liaxene
paˈusou sou lexe naˈa nini ˈo?
4 Nini nelavu lexe ta mitema iloto liaxene uao, la liaxene ne nini naˈaninisi. Xe iliˈi
no mine ta mitema milotonu mukalu xe nenoˈu lamolisou mukalu, la nini naˈaninisi.
Ia mii maˈia muˈoxoneni, la sou neˈoxonu ˈilixo masua ane ˈo? Nini neˈoxo loloxaˈa ta
mitema uasi, ia neˈoxo loloxu Lataua!”
5 Xe Ananiasi mulomusou aloxo ne, la anu mulapau muluˈesi mole musoli avile. Xe
ta mitema milomusou aˈalosou mii ane muxali noxou Ananiasi ne, la aneˈi mukalusi
mimamaˈu manina.
6 Musoli mukalu, la ta maulisiˈa mineˈe miluvonu vasimolu ka mitavulenu milaixu
no ale sou miˈasixu.
7 Xe iliˈi maxuveeni sevile, la semau kalumo mineˈe miˈuna no tani ane aneˈi mipita
no anu ne. Ia ilavusou mii maˈia ane muxali noxou mulue ne uasi.
8 La Pita mutaliˈisie aloxo ˈo, “Navikalaleli. Lamolisou liangenge nongou mulumeni
Ananiasi ne, anu ase ˈosi?”
La ane mikolinu taliˈi noxou aloxo ˈo, “Ani, anu aloxo nesi.”
9 La sou Pita muvikala aloxo ˈo la, “Loxovaa ane ngingi nongou mulumeni ngepita
xavutalamengi sou ngetovo Uleenu Tavuna noxou Tila ˈo? Namalei, ta mitema ane
miˈasixu mulumeni aneˈi a ixali itulu no ale no aitenga ne, mo maasi ˈo la aneˈi
itavuleneni ilaixine no ale kalumo.”
10 Pita muvikala aloxo ne mukalu, la sema ne misoli avile mole milapau miluˈe
no tavaˈu. Xe ta maulusiˈa miˈuna la mimaisie no mine misoli miai, la sou aneˈi
mitavulene milaixe no ale sou miˈasixe noxou mulue paˈumolu.
11 La ta mitema mukalusi noxou Lataua mo aneˈi ane milomusou aˈalosiˈa ilou ne,
mimamaˈu manina.

Ta Mitema Tavuˈalo Mimauli

12 ✡Xe ta aposeli ne, miavuti la miˈoxonu sosovo iouiou mo mii ane ta mitema imaisou
la taneˈi liliiou no taiineˈi ta mitema. Xe aneˈi mukalusi ane mimulaxu taneˈi noxou
Iesu milavusou sou mineˈe mipita no Matavala noxou Solomoni.
13 Ta mitema ane vaˈavaˈaxu ne mimaisiˈa la miˈiti ualasiˈasi, ia ineˈe ipita noxiˈa
uasi xo aneˈi mimamaˈu.
14 Io, ta mitema ta mulu xe ta sema tavuˈalo ne mimulaxu taneˈi noxou Tila mole
ˈitiˈitisiˈa ne musuku mutelai.
15 Ta mitema mimaisiˈa ta aposeli miˈoxonu sosovo iouiou, la sou ta mitema
mineˈeneˈi aneˈi ane mipipiena sou misiaˈu luuluusiˈa xe moˈemoˈesiˈa no voteˈi
paˈumolu no mine Pita umuamuaˈi uvaxa uneˈe no anu. Mo sou lexe Pita xalexu
ulaisiˈa seˈi, la aneˈi laixeneˈi.
16 Mo ta mitema tapiena kalumo meˈa no tuatuala ane ˈalai ne Ielusalemu ne mineˈe.
La mitavuleneˈi aneˈi ane mipipiena iloˈa aneˈi ane ta uleenu ta masumasua miˈoxo
masuaneˈi ne, mineˈeneˈi la aneˈi mipamuineˈi mukalusi.

Ta Tatila sou Ivelunu Vaivaikala Miˈoxo Masuaneˈi ta Aposeli

17 Io kisiˈa ta ailiˈi iloˈa ta menexu mukalusi aneˈi ane muxolu no anu laˈoluxaˈa ta
Sadokaio ne misangalakoneˈi manina,
18 la sou aneˈi mitetelisiˈa ta aposeli, mo mitatuxaˈa no nano no taasou navunavu.
19 ✡Ia no anu ˈolovoxo, la angelo noxou Tila mukisiinu aitengaxu taasou navunavu,
la mulalixaˈa milai no ale, io muvikala aloxo ˈo,
20 “Ngalai, ngatulu no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua, mo ngaaˈaloiˈa
ta mitema no anu vaivaikala sou mauli ane alavua ˈo ukalusi.”
21 Ia no mine lamana upau ˈo, la aneˈi miˈuna no anu taasou lalotu tatila noxou
Lataua loxo milomusou angelo muvikalaneˈi, mo misokou sou milosiˈa ta mitema

✡ **5:3:** Ioa 13:2 ✡ **5:12:** Apo 2:43; 14:3 ✡ **5:19:** Apo 12:7-10

lavulavu. Xe no mine kisiʹa ta ailiʹi iloʹa ta menexu mixali, la aneʹi miʹavaliʹa ta tatila sou itilovosou vaivaikala xe ta tatilasiʹa ta Isilaeli mukalusi sou mineʹe mipita, la mikalaa anaxaʹaiʹa ta aposeli no taasou navunavu, sou inoʹa ta aposeli ineʹe noxiʹa.

22 Ia no mine aneʹi mixali no anu taasou navunavu, la ta tatila sou xaixai noxiʹa ne ixalisiʹa ia ta aposeli ne ixolu uasi. La sou aneʹi milivu milai sou miaʹalo lexe,

23 “Nexi temaisou taasou navunavu ne mitatusou laixe mo ta mitema sou isaxilaʹu ne mitulutulu no aitenga, ia no mine nexi tekisiinu aitenga, la taxalisou itema vile no nano uasi.”

24 Xe no mine milomusou aʹalo aloxo ne, la tila noxiʹa ta mitema sou isaxilaʹu taasou lalotu tatila noxou Lataua mo ta tatilasiʹa ta ailiʹi ne taneʹi lili xe mixavutala piena lexe mii ane ne muxali a loxovaa.

25 La itema vile muneʹe sou muvikala lexe, “Ngalomu, ta mitema ane ngingi ngetatuxaʹa no taasou navunavu ne aneʹi a itutulu no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua mo a ilosiʹa ta mitema lavulavu.”

26 Aloxo ne, la tila noxiʹa ta mitema sou isaxilaʹu taasou lalotu tatila noxou Lataua iloʹa ta tatila sou xaixai noxou milai sou mineʹeneʹi ta aposeli. Ia aneʹi iʹoxo masuaneʹi uasi. Xo aneʹi miʹume lexe loxo ʹo io ta mitema iveʹa no anu lavoʹo.

27 Aneʹi mineʹeneʹi ta aposeli, la mineʹe mitulusiʹa no ieʹi ta mitema ane ipita sou ilomusou xe ivelunu vaivaikala. La kisiʹa ta ailiʹi mutalisiʹa aloxo ʹo,

28 ✡ “Nexi tevikalangengi pekiaʹu lexe mamu sou ngalosiʹa ta mitema lavulavu no anu uala ane ne. Ia ngingi ngelosiʹa ta mitema mukalusi ne Ielusalemu ne lavulavu noxinge, mo ngingi ngaʹoxo lexe ngatelonu vaikala sou susu sou sialuxu itema ne noxixe.”

29 ✡La Pita mo ta aposeli moseʹi la ne mikolineʹi ta ailiʹi ne aloxo ʹo, “Nexi temulinu vaikala noxou Lataua, ia tamulinu vaikala noxiʹa ta mitema uasi.

30 Lataua noxiʹa ta xaixasixe mutulusou Iesu no anu soli e ngingi ngevau la ngelilinoxu no anu ovu valautu.

31 ✡Io Lataua mutelaixu la muxolu no avolu tema sou muxali loxo tatananu tuala ʹOlu mo mitema sou pamauli sou lexe usuulineʹi ta Isilaeli sou ixiu oponeʹi mo Anu uxiunu tumalouu ʹilixo masumasua noxiʹa.

32 La sou nexi ne ta mitema sou aʹalosou mimii ane ne. Mo Uleenu Tavuna kalumo ane Lataua mulosiʹa aneʹi ane milomuxu vaikala noxou ne Anu kalumo mitema sou aʹalosou mimii ane ne.”

33 Xe no mine aneʹi milomu aloxo ne, la aneʹi laiaxaʹa masua mo mimasaxa lexe iveʹa isoisoli.

34 Ia Palisaio vile ualasou lexe Xamalieli anu itema sou lavulavu no anu lapuloto mo ta mitema mukalusi ne itoxonu. Anu muavuti mutulu no nano no anu pitapita ne la muvikala pekiaʹu lexe ilaixaʹa ta aposeli ne no ale sevile ʹo.

35 Ka sou anu muvikalaneʹi ta mitema ane mipita ne aloxo ʹo, “Ta mitema sie Isilaeli, ngaxavutala laixe no anu mii maʹia ane ngingi ngamasaxa lexe ngaʹoxonu noxiʹa ta mitema ane ʹo.

36 ✡Xo taalu se ʹo, la Tiudasi muxali muvikala lexe anu itema tila. La sou ta mitema itemaxu itemaxu vile (400) mimulinu. Ia ta mitema mivau musoli, la ta mitema mukalusi ane mimulinu ne mipaxele mole xaixai noxou ne tasiauxu vitanisi.

37 Xe iliʹi noxou, la Iudasi ane sie Xalilaia ne mupalaa no anu voxo sou ʹitiʹitisiʹa ta mitema, la mulapunu xavutalaiʹa ta mitema tavuʹalo sou lexe iʹoto sou ixexeenu itema sou usaxilaʹu lialia ne Xalilaia. Ia anu kalumo ne ta mitema mivau musoli la aneʹi mukalusi ane mimulinu kalumo ne aneʹi mipaxele mole milailai.

38 Aloxo ne la sou, no anu mii ane vaimomo ʹo ne, eni apeletotosinge lexe ngaxexesiʹa ta mitema ane ne mo ngamalanixiʹa ilai. Xo lexe xavutalaiʹa mo xaixai noxiʹa ne molu noxiʹa ta mitemasi la anu xaixai ne tasiau mo ukalu.

✡ **5:28:** Mat 27:25 ✡ **5:29:** Apo 4:19 ✡ **5:31:** Apo 2:33-34; Ep 1:20; Eva 2:10; 12:2 ✡ **5:36:** Apo 21:38

39 Ia lexe anu molu noxou Lataua, la ngingi ne umomomo sou ngatalosi'a ta mitema
ane ne uasi. Ia ngingi ne loxo nga'oto'otoxu Latauasi."
40 ✡Vaivaikala noxou ne mulapunu xavutalai'a, la sou ane'i mi'avali'a ta aposeli
mi'una mo mipuapuasi'a. Mukalu la ane'i mivikalane'i pekia'u lexe ia'alo no anu Iesu
ualasou mamu. Io mimalanixi'a milai.
41 ✡La ta aposeli mixexee no anu pitapita ne, io milai la mi'osa xo Lataua mulavusi'a
mo muxavutala lexe ane'i imomomo sou itavulenu maela no anu ualasou Iesu.
42 Voxovoxo utotomu ne, ane'i ipitapita no taasou lalotu tatila noxou Lataua mo ta
taasi'a ta mitema, ia ane'i italo uasi sou ilosi'a ta mitema lavulavu mo mia'alo a'alo
laixe lexe Iesu ne Anu Kalisito.

6

Misosovosi'a ta Mitema Muxatele Tamei sou Isu'uline'i ta Mitema sou Xaixai.

1 ✡No anu voxovoxo ane ne, no mine 'iti'itisi'a ta mitema ane ane'i mimuxaxu tane'i
noxou Iesu muxali ta tatila, la ta Iutaia ane milavusou mivikala no anu vaikala Xiliki
no taine'i ne mikalapuu mulai noxi'a ane'i ane milavusou mivikala no anu vaikala
Evalaio. Xo no anu voxovoxo sou lavilelusou la'ilali, la ta sema ta vaalu noxi'a ne
ino'u lavilelu umomomosi'a uasi.
2 La sou ane'i ta aposeli mavulovexa mo mulu'e no lia tamei mipitane'i ta mitema
ane ane'i imuxaxu tane'i noxou Iesu mukalusi sou mivikalane'i aloxo 'o, "Anu laixe
noxixe uasi sou ta'italonu xaixai sou taa'aloxu vaikala noxou Lataua io tavelunu
la'ilali.
3 Io ta vivixe, ngasosovosi'a ta mitema muxatele tamei no taingengi ne e ta mitema
milavusi'a lexe ane'i mi'ana'ana no anu Uleenu Tavuna mo ane'i ta mitema sou
lavulavu laixe kalumo. La sou nenge tamuxaxu xaixai ane ne ulai noxi'a sou isaxila'u.
4 Io nexi ta'italonu xavutalamexi no anu lakilaka mo xaixai sou taa'aloxu vaikalasi."
5 Xavutala ane ne ane'i la'oluxa'a lololi ne mi'osasou, la ane'i misosovosou Sutepano
itema e muxamuxaxu tanu pekia'u mo mu'ana'ana no anu Uleenu Tavuna, xe Pilipi mo
Purokorusi mo Nikanolu mo Timoni mo Parumenasi mo Nikolasi sie Antioki e umulinu
lalotu noxi'a ta Iutaia.
6 Ane'i mitulusi'a ta mitema ane ne no ie'i ta aposeli. La ane'i mikilakasi'a mo
mimulaxu avo'a teitexi noxi'a sou mialusi'a.
7 ✡La sou vaikala noxou Lataua mutaasou tani. La 'iti'itisi'a ta mitema ane'i ane
mimuxaxu tane'i noxou Iesu ne Ielusalemu ne muxali tatila mupaleasi. Mo ta aili'i
tavu'alo milomuxu vaikala noxou Lataua sou mimuxaxu tane'i.

Ta Iutaia Mitetelisou Sutepano

8 Ioxe Sutepano ne anu mu'ana'ana no anu alauna mo xavi noxou Lataua, la
mu'oxonu mii ane talavusou uasi mo sosovo iouiou no taine'i ta mitema.
9 Ia ta mitema ta Iutaia miavuti sou mi'oto no anaxa'a mulai noxou Sutepano. Ane'i
ne ta mitema sou taasou lalotu ane milemo lexe ta mitema manamana'a. Ane'i ta
mitema sie Kilene mo sie Alekisandolia mo no xalee lia tila tamei ne Kilikia xe Asia
kalumo.
10 ✡Ia ane'i imomomo sou itulu mo itooxu lavulavu noxou mo Uleenu Tavuna ane
anu muvikala no anu ne uasi.
11 La sou ane'i mitalume sou miavutilixa'a ta mitema mose'i sou lexe ivikala aloxo 'o,
"Nexi telomusou Sutepano muvikala la mulemolu vaikala mose'i masua mulai noxou
Mosesi mo noxou Lataua."
12 La sou ane'i miavutinoxu la'ia no opone'i ta mitema mo ta tatilasi'a mo ta mitema
sou lavulavu no anu lapuloto, la ane'i mitetelisou Sutepano sou mine'e mitulusou no
ie'i ta mitema ane mipita sou vaivaikala ne.

✡ **5:40:** Apo 4:18 ✡ **5:41:** Mat 5:10-12; 1Pi 4:13 ✡ **6:1:** Apo 4:35 ✡ **6:7:** Apo 2:41; 16:5 ✡ **6:10:** Luk 21:15

13 Aneˈi mitulusiˈa ta mitema sou aˈalo kalakalavoi ne sou mivikalaneˈi aloxo ˈo,
“Itema ane ˈo ne muvikala masua no anu Tani Tavuna mo no anu lapuloto noxou
Mosesi.
14 Xo nexi telomusou muvikala lexe ‘Iesu e sie Naseleti ne umamulonu Tani Tavuna
mo uxiunu ˈiliˈilixo ane Mosesi mulosinge.’ ”
15 La aneˈi mukalusi ane mixoxolu no anu pitapita ne mimatakisou Sutepano. La
aneˈi mimaisou lexe iou ne muxali loxo angelo vile noxou Lataua iou.

7

Sutepano Muvikala Mulai Noxiˈa ta Tatila sou Ilomusou Vaivaikala

1 Xe kisiˈa ta ailiˈi mutalisou aloxo ˈo, “Loxovaa, vaivaikala ane mitelonu noxine ˈo
anu manina?”
2 ✡La anu mukolinu aloxo ˈo, “Ta vivilo, mo ta mamamilo. Ngalomu noxilo. Lataua e
taˈitinu ualasou teitexi manina ne mupalaˈa noxou ˈilusunenge Avalaamu, mo no mine
anu muxolu ne Mesopotamia io ulai ne Harani uao, la muvikalanu aloxo ˈo,
3 ‘Natulu mo naˈumesou lialiaxene mo ta temanu taasine, io nalai no anu lialia vile
ane Eni alosienixu.’
4 ✡La sou anu mulutu sou muˈumesou lialia noxiˈa ta Kaludia io mulai sou muxolu
ne Harani. Xe iliˈi no mine Avalaamu momu musoli, mukalu, la Lataua mupalusou
muneˈe sou muxolu no anu lialia ane ngingi ngaxoxolu no anu ˈo.
5 ✡Ia Anu ulosou mii vile sou lexe anu naˈu no anu lialia lai ˈo uasi mo lialia sevile
loxo tatulu no anu ne uasi. Ia Lataua musakii vaikala noxou lexe anu mo ta ˈiuˈilusunu
iliˈi ne mulosiˈa lialia ane ne loxo aneˈi naˈa sou ixolu no anu. Muvikala aloxo nesi io
no voxo ane ne, la Avalaamu ne ˈolu vile uasi.
6 ✡La Lataua muvikalanu aloxo ˈo, ‘Ta ˈiluˈilusuneni ne ilai la ixali loxo ta mitema
vilemo no anu tuala vaˈaxu mo ixali ta mitema sou ipalupalusiˈasi mo ta mitema vaˈaxu
iˈoxo masuaneˈi umomomo no anu tauu leleˈe itemaxu itemaxu vile (400).
7 ✡Ia Eni alosiˈa ta mitema ane iˈoxo masuaneˈi mo anu navunavu xe iliˈi la aneˈi ilaa
ixexee no anu xalee tuala tila io ineˈe ilotu noxilo no tuala ane ˈo.’
8 ✡La Lataua muvikalanu Avalaamu sou lexe xooxoo ungasiˈa aloxo sosovo sou mii
ane Lataua musakiinu vaikalasou. Xe iliˈi la Avalaamu muxalixu ˈolu Aisaki, io Aisaki
nenu mivoˈonu mo voxo muxatele tatalu mukalu, la xooxoo mungasou. Xe iliˈi, la
Aisaki muxalixu ˈolu Iakovo, la Iakovo muxali ta xaixasinge mavulovexa mo muluˈe
no lia tamei, mamiˈa ane.
9 ✡Ia xo ta xaixasinge mavulovexa mo muluˈe no lia vile ne miavuti la misangalakonu
vimoˈa vile ualasou lexe Iosepu, la sou misovanu mulai noxiˈa ta mitema sou miˈoxonu
muxali loxo itema sou ipalupalusousi ne Aixiputo. Miˈoxo aloxo ne ia Lataua uˈumesou
uasi. Anu musaxilaˈu laixe.
10 ✡Mo musuˈulinu no anu tuˈumaxu noxou, io mulosou xavutala laixe mole no mine
anu ulai uvikala noxou mutuxu tuala ne Aixiputo e ualasou lexe Palao ne la anu uisuxu
lavulavuu ne. La sou anu musosovosou sou muxali itema sou usaxilaˈu xalexalee
tuatuala mo tanitani noxou mukalusi.
11 ✡Ia no voxo ane ne, la tauu soli tatila muxali no xalexalee tuatuala mukalusi ne
Aixiputo mo ne Kanani kalumo. Aloxo ne, la muxalixu soli sou laˈilali toxoxaˈa mole
ta xaixasinge ne imomomo sou iˈani la uasi.
12 Xe Iakovo mulomu loxo ˈo la lexe tuala tila ne Aixiputo ne laˈilali ta piena a muai no
taataasou laˈilali. La sou anu mupalusiˈa ta xaixasinge sou misokou muamuaˈi noxiˈa
sou milai ne Aixiputo ka milivu mineˈe la. Xe laˈilali mukalu.

✡ **7:2:** Tav 11:31; 12:1 ✡ **7:4:** Tav 11:31–12:5 ✡ **7:5:** Tav 12:7; 15:18; 17:8 ✡ **7:6:** Tav 15:13-14; Mul 12:40 ✡ **7:7:** Mul 3:12 ✡ **7:8:** Tav 17:9-14; 21:4 ✡ **7:9:** Tav 37:11, 28; 39:2, 21-23 ✡ **7:10:** Tav 41:37-44 ✡ **7:11:** Tav 41:54; 42:1-2

13 ✡La sou ane'i milutu alaxu tameisou sou milai. Xe vimo'a Iosepu mupala'anixu
lexe anu ne ane'i vimo'a ane. La sou motuxu tuala Palao mulavusi'a kalumo lexe ane'i
ne Iosepu ta minuminu.
14 ✡Xe ili'i la sou Iosepu mukala anaxui'a momu Iakovo ilo'a ta minuminu mukalusi e
sosovosi'a muxali loxo itemaxu tatalu mo mavulovexa mo ta'uve (75) sou ane'i mine'e,
15 ✡milu'e ne Aixiputo mole anu ilo'a ta xaixasinge mukalusi ne misoisoli a lai ne.
16 ✡Misoisoli lai ne la sou mitavutavulene'i milivunixi'a ne Sikemu sou milai
mi'asixa'a no 'a tanixu lulusi'a e Avalaamu mulotonu noxi'a ta Amolu ne Sikemu.
17 ✡No mine voxo 'ala'alai sou Lataua mumasaxa lexe umomomo sou vaikala e
musakiinu noxou 'ilusunenge Avalaamu la sosovosi'a ta mitema ne Isilaeli e mixolu
no nano ne Aixiputo ne mulai teitexi manina.
18 No voxo ane ne la mutuxu tuala e musaxila'u tuala tila ne Aixiputo tei ne musoli,
io vile alavua mune'e muno'u tanixu sou usaxila'u tuala tila ne Aixiputo ne ulavusou
Iosepu ne uasi.
19 ✡Anu mumaisi'a ta Isilaeli no mine mixali ta piena mulolutu xe anu muavuti la
mu'oxo loloxa'a sou lexe ipeine'i ta 'ili'a ta keakea ne mo sou isoisoli.
20 ✡No voxo ane ne la Mosesi ne nenu mivo'onu kalumo. Mo anu uao keakeaxusi la
Lataua mu'osasou manina, io mitalumeu muxolu no nano no tani noxou momu so'io
tatalu.
21 ✡Ia no mine ane'i mi'italonu mulai muxolu no ale, la mutuxu tuala Palao 'olu sema
mino'u sou mituvu'u la muxali loxo ane 'ilie.
22 Xe Mosesi muxali tatila, la muno'u lavulavu mukalusi e noxi'a ta Aixiputo mo anu
xaviinu mulolutu sou uvivikala xe umamaxa'u xaviinu kalumo.
23 Ia no mine anu tauu lele'exu itemaxu tamei mukalu, la anu mumasaxa lexe uxixao
sou umaleisi'a ta tema taasou ta Isilaeli.
24 ✡Xe anu muxixaosi'a aloxo ne, la mumaisou itema sie Aixiputo vile muvau itema
sie Isilaeli vile, la sou anu muavuti mukolinu itema sie Isilaeli ne sou muvau itema sie
Aixiputo ne musoli.
25 Mosesi mu'oxo aloxo ne xo anu muxavutala lexe ta tema tualasou ne imomomo
sou ilavusou lexe Lataua musosovosou sou ulivunixi'a, ia ane'i ilamana no anu mii
ane ne uasi.
26 Xe no voxo vile ili'i la, la Mosesi mumaisi'a ta Isilaeli tamei me'a mi'oto'oto. Ia anu
mulai sou lexe utululune'i ilou, la mulai muvikalane'i aloxo 'o, 'Ae, ngingi ngongou
vivinesi a ne. Ia loxovaa la sou ngingi ngongou menge ngavilaisinge la loxo ne?'
27 Ia ane musokou 'oto'oto ne musounu Mosesi sou mutali'isou aloxo 'o, 'I'Ena'ei
musosovosine sou lexe naxali nini itema sou naulaxunexi mo nailevinu 'ilixomexi loxo
ne?
28 ✡Nini na'oxo lexe navelo asoli loxo nevau itema sie Aixiputo vile musoli mei 'o?'
29 ✡Xe Mosesi mulomusou aloxo ne, la muavuti sou mu'ume avile mulai no xalee lia
ne Midiani. La mutaula'i mole mupalane'i ta 'olu ta mulu tamei.
30 ✡Ia tauu lele'e itemaxu tamei mukalu xe ili'i no anu la angelo vile mune'e muxali
noxou Mosesi no xalee lia vitanisi 'alai no anu la'olu ne Sinai. Angelo ne muxali no
anu navu vile mu'ani no anu ovu vile.
31 No mine anu mumaisou aloxo ne, la anu mukuluke, la musuku mulai 'alai sou
lexe umaisou laixe. La sou mulomusou Tila muvikala.
32 La muvikalanu aloxo 'o, 'Eni Lataua noxi'a ta xaixasinge. Eni Lataua noxou
Avalaamu mo Aisaki xe Iakovo.' No mine Mosesi mulomu aloxo ne la mu'ume mo
umasaxa sou umaisou mii ne uasi.
33 La sou Tila muvikalanu aloxo 'o, 'Naxexeenu siovesou tavaine ne xo lialia ane nini
natutulu no anu 'o ne anu Tavuna.

✡ **7:13:** Tav 45:1-4, 16 ✡ **7:14:** Tav 45:9-11; 46:27 ✡ **7:15:** Tav 46:1-7; 49:33 ✡ **7:16:** Tav 23:2-20; 33:19; Ies 24:32 ✡ **7:17:** Mul 1:7-8 ✡ **7:19:** Mul 1:11-22 ✡ **7:20:** Mul 2:2 ✡ **7:21:** Mul 2:3-10 ✡ **7:24:** Mul 2:11-15 ✡ **7:28:** Mul 2:14 ✡ **7:29:** Mul 2:21-22; 18:3-4 ✡ **7:30:** Mul 3:1-10

34 Eni emaisou tu'utu'umaxu ane muxali noxi'a ta tamitemaxeni e ixolu ne Aixiputo
ne anu manina. Mo Eni alomusou tamaxa'a, la sou Eni elu'e 'o sou lexe axexee
tu'utu'umaxu ane ne noxi'a. Aloxo ne la sou Eni emasaxa lexe apalusine nalivu nalai
ne Aixiputo.'
35 ✡Anu Mosesi anusi ane loxo ta mitema mixililiiou mo mivikalanu lexe, ''Ena 'ei
musosovosine sou lexe naxali nini itema sou naulaxunexi mo nailevinu 'ilixomexi loxo
ne?' Anu anesi ane Lataua upalusou sou uxali loxo itema sou uulaxune'i mo ululusi'a
no anu xavi e mune'e noxou angelo ne muxali no anu navu vile mu'ani no anu.
36 ✡Aloxo ne la sou anu Mosesi mulutu mulai sou mulaane'i ta mitema ta Isilaeli
mixolu ne Aixiputo no anu sosovo iouiou e ta mitema imaisou la ilavusou uasi ne no
nano ne Aixiputo mo no Luaki Laouinu xe no xalee lia vitanisi kalumo no nano no anu
tauu lele'e itemaxu tamei.
37 ✡Anu Mosesi muvikalane'i ta Isilaeli lexe, 'Lataua usosovosou vivinge vile no nixi
noxi'a ne sou uxali itema sou palomatana loxo eni.'
38 ✡Xe anu Mosesi muavuti la muvikalane'i la aloxo 'o, ili'i la ta xaixasinge ipita no
xalee lia vitanisi la Mosesi nesi anu ilo'a ixolu. La sou anu mutelai no la'olu ne Sinai
la angelo muvikalanu no 'a vaikala noxou Lataua anu sou mauli mo kaluxu uasi. La
sou vaikala ne ane nenge telomusou vaimomo 'o.
39 Ia ta xaixasinge ne imasaxa sou ilomusou vaikala noxou Mosesi uasi. Ane'i
misuunu Mosesi xo opone'i pekia'usi sou imasaxa lexe ilivu ne Aixiputosi.
40 ✡La sou ane'i mivikalanu Aloni lexe, 'Nexi talavusou lexe mii ma'ia ane muxali
noxou Mosesi e anu itema ane munoinge ne Aixiputo sou mune'enenge lai 'o uasi.
Aloxo ne la sou vaimomo nini napuinexi ta lataua sou iulaxunexi no vote'i.'
41 ✡No voxo ane ne la ane'i miavuti la mipuinu bulumakau 'olu vile sou milotu noxou
aloxo lataua kalavoi noxi'a ne mo miiamau no anu mimii mose'i xe mi'osasou.
42 ✡Aloxo ne la sou Lataua muxiu tumalou noxi'a sou lexe ane'i ilotu noxi'a ta 'oto
sou opo loxotolo, sou umomomo sou vaikala vile no anu Lavuku noxi'a ta mitema sou
palomatana mikaukavunu lexe,

'Loxovaa ngingi ta Isilaeli ne,
no mine ngingi ngexolu tauu lele'e itemaxu tamei no xalee lia vitanisi,
la ngingi ngave'a ta bulumakau ilo'a ta sipsip sou ngeiamane'i mine'e noxilo?
Uasi.

43 Xo tani alelaxu ane ngingi ngatavulenu ne Eni taasilo uasi.
Anu taasou lataua kalavoi e ualasou lexe Moleki
mo ngingi ngatavulenu sosovosou 'oto noxou lataua kalavoi e ualasou lexe Lepani.
Ngingi ngepuine'i ta lataua kalakalavoi ane ne sou lexe ngalotu noxi'a.
Aloxo ne la sou Eni akusainge no xalee lia tila ane lexe ngingi nga'angingi
sou ngalai ngaxolu no xalee lia tila ne Vaviloni ia ulai la.'

44 Ia avikalangengi lexe no mine ta xaixasinge mixolu no xalee lia vitanisi la
mitulusou tani alelaxu noxou Lataua xe Lataua muxolu noxi'a la sou mupamuxanu
Mosesi sou mutulusou no anu kaukavuxu anu mumaisou mu'isalili.
45 ✡La sou ta xaixasinge ilo'a Iosua mine'e ne misukunu tani alelaxu noxou Lataua
ane ne sou milaixu no xalee lia ane lexe ilai ixolu no anu. Aloxo ne la sou Lataua
musu'uline'i sou muxexene'i ta mitema sou xalee lia ane ne, io Anu muxolu noxi'a
sou mupamuxune'i la mulai muxali no mine Deviti muxali.
46 ✡Io Deviti ne Lataua mumasaxau misevile, la sou anu mulinga noxou Lataua lexe
anu utulusou taasou lalotu sou Lataua noxou Iakovo uxolu no anu.
47 ✡Ia ili'i, no mine Solomoni muxali, la sou anu molu mutulusou taasou lalotu
maninasou.

✡ **7:35:** Mul 2:14 ✡ **7:36:** Mul 7:3; 14:21; Iti 14:33 ✡ **7:37:** Lap 18:15 ✡ **7:38:** Mul 19:3 ✡ **7:40:** Mul 32:1
✡ **7:41:** Mul 32:2-6 ✡ **7:42:** Amo 5:25-27 ✡ **7:45:** Ies 3:14-17 ✡ **7:46:** 2Sa 7:1-16 ✡ **7:47:** 1Ta 6:1-38

48 Ia aloxo ne uasi xo Lataua e uxolu teiteixi manina ne itema vile utulusou taasou
sou uxoxolu no anu uasi. Aloxo itema sou palomatana muvikala lexe,
49 ✡ ‘Tila muvikala aloxo ne.
Opo loxotolo ne anu pulolou e eni axolu mo asaxila'u mutuxu tuala noxilo.
Xe lialia ne sou atulusou tavailo no anu.
Ia tani iou ma'ia ane ngingi ngatulusou lexe Eni taasilo ne
xe tanixu ma'ilaxo 'ava?
50 Xo Eni avolosi ane molu mu'oxonu mimii mukalusi ane ne.’ ”
51 ✡Xe Sutepano muavuti la muvikalane'i ta tatila aloxo 'o, “Ngingi ta mitema sou
sangalinge mutomu xe opongengi pekia'u, la sou ngamulinu Uleenu Tavuna uasi loxo
ta xaixasinge.
52 ✡Aloxo ne la sou vaimomo 'o eni atali'isinge lexe, itema sou palomatana anevaa
ane ta xaixasinge mi'oxo laixe noxou tatei uasi. Ane'i mive'ave'a ta mitema ane'i ane
lexe ine'e sou ia'aloxu itema sou 'ilixo muisalili e lexe une'e. Mo vaimomo 'o Anu itema
ne mune'e, ia ngingi ngemuxaxu no avo'a ta mitema ta masua sou mivau musoli.
53 Ngingi ngeno'u lapuloto noxou Lataua e ta angelo mivikalangengixu, ia ngingi
ngamulinu uasi.”

Ane'i Mivau Sutepano Musoli no Anu Lavo'o

54 Xe no mine ane'i milomusou Sutepano muvikala aloxo ne, la ane'i laiaxa'a mu'oki
mo anaxa'a mukalakiki.
55 ✡Ia Sutepano ne mu'ana'ana no anu Uleenu Tavuna xe mutala mutelo no loxotolo
la mumaisou lamanaxu Lataua xe mumaisou Iesu no mine ututulu noxou Lataua no
xalee no avolu tema.
56 ✡La sou anu muvikalane'i aloxo 'o, “Ngamalei 'o, Eni emaisou opo loxotolo mukisi,
mo emaisou Itema 'Olu Anu a ututulu noxou Lataua no xalee no avolu tema.”
57 Xe ane'i miavuti la misovolou sangali'a xe miungaunga toxoxa'a manina, io ane'i
mukalusi miave milai noxou.
58 La sou mikusau milaixu va'axu no ale no tuala tila ne sou mivau no lavo'o sou lexe
usoli. Ia no mine maulu vile e ualasou lexe Saulo ne anu mututulu ne la ta mitema e
mitelo vaikala noxou kalumo ne mose'i mita'olunu tokolomoi'a no tava'u.
59 Xe no mine ane'i ivavau no anu lavo'o tei aloxo ne, la anu mulinga noxou Tila
aloxo 'o, “Tila Iesu, nano'u uleleli.”
60 ✡Io anu muxola'u tava'u vulenu mulu'e no lia sou mu'ava toxoxa'a, io mulinga
lexe, “Tila nalulusou susu noxi'a.” Anu muvikala aloxo ne mukalu, la anu mulapau
sou musoli.

8

A'alo sou ta Mitema Mi'oxonu Masuane'i ta Mitema sou Lalotu Noxou Iesu

1 Xe Saulo mumaisou la opoonu vilesisi no anu 'ilixo ane ane'i mi'oxonu sou mivau
Sutepano musoli. Ta mitema mi'oxonu masuane'i mo mipaxelene'i ta mitema noxou
Iesu. Mo no anu voxo ane ne la ta mitema ne Iutaia mive'ave'a ta aposeli ane mixolu
ne Ielusalemu, la mi'ume'ume milai no xalee lia tila ne Iutaia mo ne Samalia, io ta
aposeli ane'isisi a mixolu ne Ielusalemu.
2 Ta mitema mose'i milavusou mimulinu 'ilixo noxou Lataua laixe mi'asixu
Sutepano mo mitamasou tatila muoki manina.
3 ✡Ia Saulo ne anu muavuti sou mu'oxo masuane'i ta mitema sou lalotu noxou Iesu,
la anu mu'una no 'a tani vilevilesi ne sou mulapune'i ta mulu mo ta sema milaa la sou
mulai mutatuxa'a no 'a taasou navunavu.

Pilipi Mulai ne Samalia

✡ **7:49:** Ais 66:1-2 ✡ **7:51:** Ais 63:10 ✡ **7:52:** Mat 23:31 ✡ **7:55:** Lex 110:1 ✡ **7:56:** Kol 3:1 ✡ **7:60:** Luk 23:34 ✡ **8:3:** Apo 9:1, 13; 22:4; 26:9-11

4 Io ta mulu mo ta sema noxou Iesu ane'i ane mi'ume mipaxele ne mia'aloxu vaikala
noxou Lataua no tuatuala ane ane'i milai no anu ne.
5 Xe Pilipi mulu'elai no tuala tila ne Samalia, la mua'aloxu Kalisito mulai noxi'a.
6 Xe no mine ta mitema tavu'alo milomusou a'alo ane Pilipi mua'aloxu, xe mimaisou
sosovo iouiou ane anu mu'oxonu muxali. La ane'i mimulaxu sangali'a sou milomu
laixe no 'a vaikala ane anu mulemolu.
7 Ane'i ane ta uleenu ta masumasua tavu'alo mixolu noxi'a ne miungaunga mo milaa
sou mixexesi'a. Mo ta mitema tavu'alo ane'i ane vasime'a musoisoli xe ane'i ane tava'a
mukilikalukalu ne mixali laixe la.
8 La sou ta mitema no 'a tuala tila ane ne mi'osa'osa tatila manina.

Saimoni Itema sou Kasila

9 Ioxe, Itema vile ualasou lexe Saimoni muxolu no 'a tuala tila ne Samalia. No voxo
se'i la anu itema sou kasila mo aalu iouiou, la ta mitema ne Samalia mikuluke mo
mimama'u noxou xo anu mu'oxe anu itema tila vile.
10 Mole ta mitema ualasi'a ta tatila mo ane'i ane ta mitema vitavitanisi ne ane'i
mimaisou la mivikalasou lexe, "Anu itema ane 'o xavi noxou Lataua e tatila ne a uxolu
noxou."
11 Ane'i mimulimulinu ne xo anu mumolololoxa'a ta mitema la ane'i mikuluke sou
anu mu'oxo'oxonu aalu noxou ne maxuveeni no ie'i.
12 Ia no mine ane'i mimuxaxu tane'i no anu a'alo laixe sou saxisaxila'u noxou Lataua
mo no anu ualasou Iesu Kalisito ane Pilipi mua'aloxu, la ta mulu mo ta sema ne kalumo
ane'i mi'ulo.
13 Xe Saimoni ne mumulaxu tanu la mu'ulo kalumo. Xe Pilipi mulai no tuatuala ne'ei
ne la anu mumulinu mulai kalumo. Anu mumaisou sosovo iouiou mo xavi tatila anu
Pilipi mu'oxonu la anu mumama'u no anu.
14 No voxo ane ta aposeli mixolu ne Ielusalemu xe milomu lexe ta mitema ne Samalia
mimasaxau mo mino'u vaikala noxou Lataua la ane'i mitali'isi'a Pita ilou Ioanesi sou
milai noxi'a.
15 Ane'i milai xe mixali la ilou mikilakasi'a ta mitema noxou Lataua sou lexe Lataua
ulosi'a Uleenu Tavuna.
16 Xo Uleenu Tavuna ulu'e mo uxolu noxou vile noxi'a uao, ane'i mi'ulo no anu
ualasou Tila Iesusi.
17 ✡Ane'i Pita ilou Ioanesi milingasi'a mukalu, la ilou mi'italonu avo'a no kisikisi'a,
la sou Uleenu Tavuna mulu'e sou muxolu noxi'a.
18 No mine Saimoni mumaisou lexe ta aposeli mimulaxu avo'a teitexi no kisi'a xe
Uleenu Tavuna mu'una sou muxolu noxi'a la anu mulosi'a lamoli.
19 Io muvikala lexe, "Ngalosilo xavi ane ne kalumo mo sou eni amuxaxu avolo noxou
itema 'ena'ei ne, la Uleenu Tavuna une'e uxolu noxou."
20 Ia Pita mukolinu vaikala noxou aloxo 'o, "Umomomo sou lamolimeni mo nini
kalumo ne ngongou tasiaungenge ukalusi, xo nini ne nexavutala lexe nini namomomo
sou nalotonu xavi noxou Lataua ane ulosinge vitanisi ne no 'a lamoli.
21 Nini umomomosou napita noxixe no anu xaixai ano 'o, xo tava'u lexe taneni ne
uisalili noxou Lataua iou uasi.
22 Naxiu oponeni mo naxiu tumalineu 'ilixo masumasua noxine ane ne'oxo'oxonu
mo nalinga ulai noxou Lataua, la sou Anu uxiu tumalouu 'ili'ilixo masumasua no
taneni.
23 Na'oxo aloxo ne xo eni emaisine lexe 'ilixo sou isuisu mu'ana'ana noxine mo
taneni ne sixula xe nini namitema sou 'ilixo masua utotomu."
24 Xe Saimoni muavuti la mukolinu Pita aloxo 'o, "Nalingasilo ulai noxou Lataua, mo
sou mimii e nini nelemolu ne umomomo sou uxali noxilo mamu."
25 No mine ane'i mivivikala lamana no anu mii ane Lataua mu'oxonu no anu
maulixa'a mo mia'aloxu vaikala noxou Tila mukalu, la ane'i ilou milivu milai ne
Ielusalemu. Milivu milai, la mia'aloxu a'alo laixe noxou Iesu Kalisito no 'a tuatuala
ta piena ne Samalia.

✡ **8:17:** Apo 19:6

Pilipi Ilou Itema sie Etiopia

26 Ioxe angelo vile noxou Tila muvikalanu Pilipi aloxo 'o, “Naavuti mo nalai no 'a
sivo u'una la namulinu vote'i ane upolo no xalee lia vitanisi mulu'e ne Ielusalemu e
mulai muxali ne Xasa.”
27 La sou anu muavuti sou mulutu mulai. Xe mumuamua'i no vote'i la muxalisou
itema Etiopia vile. Itema ne anu tila noxi'a, xe itema sou usaxila'u tuala noxie tatananu
tuala semau e ualasie lexe Kandasi sie Etiopia. Mo anu mulavusou usaxila'u lamoli mo
mimii ukalusi noxie tatananu tuala semau. Anu mune'e ne Ielusalemu sou ulotu.
28 Xe mulivu mune'e, la muxolu no anu tava'u tamei e oosi ulapunu, ia uitiiti no anu
lavuku noxou itema sou palomatana Aisaia.
29 Ia Uleenu Lataua muvikalanu Pilipi lexe, “Nalai naxolu 'alai no anu tava'u tamei
e oosi ulapunu.”
30 La sou Pilipi muiave mulai no 'a tava'u tamei e oosi ulapunu ne la mulomusou
itema ne mii ne uitiiti no 'a lavuku noxou Aisaia e itema sou palomatana. La sou Pilipi
mutali'isou lexe, “Nini nelavusou mii ma'ia ane nini naitisou ne.”
31 La anu muvikala lexe, “Lexe itema vile ulamanalixu noxilo uasi, la sou eni
alavusou a loxovaa?” La sou anu mu'avalou Pilipi mutelo sou muxolu muvaisa'inu,
32 ✡itema sie Etiopia ne io anu muitiiti no anu Lavuku Tavuna teinu mautunu ane
ne muvikala aloxo 'o,
“Itema miulaxunu loxo sipsip sou milai mivau musoli.
Mo Anu loxo sipsip 'olu e ta mitema mixotosou laxusou,
ia Anu utulu tasiausi, mo uvikala uasi.
33 Ta mitema milu'elaixu mo mitulusou no anu vaivaikala
ia ivelunu 'ilixo noxou laixe uasi.
Evile umomomo sou ua'aloxa'a ta xaixasou uasi,
xo mixexeenu mo uxolu no lia 'o la uasi.”
34 Xe muitiiti mukalu, la mutali'isou Pilipi aloxo 'o, “Navikalaleli lexe itema sou
palomatana 'o mu'oxonu a'alo ne sou 'o, sou itema vile mo?”
35 La sou Pilipi muavuti sou musoko mua'alo no anu Lavuku Tavuna e itema
muitisou ne la mua'aloxu a'alo laixe noxou Iesu.
36 ✡Ane'i mimulinu vote'i milalai, la mixali no lexa vile. Xe itema sie Etiopia ne
muavuti la muvikala mu'oxe, “Namalei lexa 'o mii ma'ia ane utaluxo la sou eni aulo
uasi.”
37 Xe Pilipi muavuti la muvikalanu, “Lexe nini namuxaxu taneni ukalusi, la nini
umomomo sou na'ulo.” La anu mukolinu vaikala aloxo 'o, “Eni amuxaxu taleli lexe
Iesu Kalisito ne Anu Lataua 'Olu.”
38 La sou anu itema ne muvikalanu itema sou utavulenu tava'u tamei e oosi
mulapunu sou utulusou la mutulu. Io Pilipi ilou itema ne mikei milu'e no lexa. No
nano no lexa la Pilipi mu'ulosou.
39 No mine ane'i me'a no lexa miuatu no ale la Tila Uleenu mupalea muno'u Pilipi
mulai va'axu. Mole itema sie Etiopia ne umomomo sou umaisou la uasi, ia anu
mu'osa'osasi sou mulai no tuala.
40 ✡Pilipi tasiauxu ne la muxali ne Azoto. La sou mumuamua'i sou mua'aloxu a'alo
laixe sou Iesu Kalisito no tuatuala ta tatila mukalusi ne xo mole muxali ne Kaisalia.

9

Saulo Muxiu Opoonu

1 ✡No voxo ane 'o, la Saulo ne la'iaxu mu'oki mo masaxa lexe uve'a ta molomolo
noxou Tila sou isoli. La sou anu mulai muxali noxou kisi'a ta aili'i noxou Lataua,
2 sou mutali'isou lexe ukaukavunu uoli voloxu mo ulosou sou ulaixu noxi'a ta
kisokisou no 'a taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne Temasukasi. Sou lexe anu uxalisi'a

✡ **8:32:** Ais 53:7-8 ✡ **8:36:** Apo 10:47 ✡ **8:40:** Apo 21:8 ✡ **9:1:** Apo 8:3

ta mulu mo ta sema mose'i ane'i mimulinu vote'i noxou Iesu ane'i ane ixolu lai ne, la anu utetelisi'a mo usakisakine'i sou une'ene'i ne Ielusalemu.
3 Ioxe mu'oxonu aloxo ne xe mune'e 'alai ne Temasukasi, xe alaxu vilesisi 'o la lamana molu teitexi no opo loxotolo mukaa xaviinu mulu'e muieisou.
4 La sou anu mulapau mulai no lia, io mulomusou itema vile muvikalanu lexe, "Saulo, Saulo, Loxovaa la sou nini na'oxonu masualeli 'o?"
5 La sou Saulo muavuti, la mutali lexe, "Nini 'ena'ei, nini Tila?" La sou Anu mukolinu, "Eni Iesu e nini na'oxo masumasualeli.
6 Ia natulu mo nalai na'una no 'a tuala tila ne, la sou ivikala nenixu mii ma'ia ane sou nini na'oxonu."
7 Ta mitema ane ilo'a Saulo mimuamua'i ne mitulu tasiausi, ane'i milomusou itema vile muvivikala ia imaisou uasi.
8 Xe Saulo muavuti no lia sou mutulu xe iou mukaa la mumaisou mivile uasi. La sou ane'i mitila'u no avolu sou mi'unalaixu ne Temasukasi.
9 Anu muxolu voxo tatalu ne iou isivoxosi mo u'ani xe uie uasi.
10 Itema vile anu muxolu ne Temasukasi ualasou lexe Ananiasi anu molomolo vile noxou Iesu. Tila mu'ava mune'e noxou no anu mii loxo aipiepienasi aloxo 'o, "Ananiasi." La anu mukoli 'ava lexe, "Tila, eni ano 'o."
11 La sou Tila muvikalanu aloxo 'o, "Nalutu mo nalai no tani noxou Iudasi no 'a vote'i ane ualasou lexe 'vote'i muisalili.' La natali'isou itema vile ualasou lexe Saulo sie Tasisi, anu a uxoxolu sou ulinga ulai noxou Lataua.
12 Xe no anu mii e loxo aipiepiena ne la anu mumaisou itema vile ualasou lexe Ananiasi une'e la umulaxu avolu no kisou lexe sou iou lamana la."
13 Xe Ananiasi muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Tila eni elomusou a'alo ta piena sou itema ane ne, mo 'ili'ilixo masumasua ane anu mu'oxo noxi'a ta mitema noxine ne Ielusalemu.
14 Mo anu muno'u xavi noxi'a ta kisikisi'a ta aili'i la sou anu mune'e ne sou lexe utetelisi'a mo usakisakine'i ane'i ukalusi, xo ane'i ne ilotu mo ilinga no 'a ualasine."
15 ✡Ia Tila muvikalanu la aloxo 'o, "Nalai, xo eni esosovosou itema ane ne sou uxali itema sou xaixai noxilo sou ua'aloxu ualasilo ulai noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi, mo ta tatananu tuala, mo ta Isilaeli ta 'ilu'ilusune'i kalumo.
16 ✡La Eni alosou tu'utu'umaxu ta piena sou anu utavulenu no mine anu ua'aloxu ualasilo."
17 Ioxe la sou Ananiasi mulutu mulai sou mu'una no tani ane ne, la mumulaxu avolu no kisou xe muxexee la muvikala lexe, "Vivilo Saulo, Tila Iesu e mupalaa noxine no vote'i no mine nini nene'e 'o, mupalusilo ene'e noxine sou lexe nini namalei lamana mo na'ana'ana no anu Uleenu Tavuna."
18 Xe alaxu vilesisi 'o, la mii loxo sinana xaxasinu e muxolu no iou ne mulapau sou muxexesou iou la anu mumalei la. La sou anu muavuti mu'ulosou,
19 mo mu'ani la'ilali, la sou anu xaviinu mulivu muxali la.

Saulo Musoko Xaixai ne Temasukasi Xe ne Ielusalemu

La sou Saulo ilo'a ta molomolo noxou Iesu mixolu voxo mose'i la ne Temasukasi.
20 Mukalu, la sou anu muavuti sou musoko mua'alo no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia lexe Iesu Anu Lataua 'Olu.
21 ✡Xe ta mitema mukalusi ane milomusou a'alo noxou ne la ane'i mikuluke la mitali'i lexe, "Loxovaa, itema ne mu'oxo masua noxi'a ta mitema ane milotu mo milinga no 'a ualasou Iesu ne Ielusalemu, anu ane? Mo tava'u aloxo ne la sou anu mune'e lai 'o, sou usakisakine'i mo ulaixa'a noxi'a ta tatilasi'a ta aili'i?"
22 ✡Ia Saulo xaviinu muxali tatila sou mua'alo lamana laixe noxi'a ta Iutaia ane'i ane mixolu ne Temasukasi ne lexe Iesu ne Anu Kalisito. Ane'i milomu a'alo aloxo ne la ane'i tane'i lilisi ia mixolu.
23 Ili'i xe voxo ta piena mukalu, la sou ta Iutaia misakii vaikala sou lexe ivau usoli.

✡ **9:15:** Apo 26:2, 6; 27:24; Rom 1:5 ✡ **9:16:** 2Ko 11:23-28 ✡ **9:21:** Apo 8:3 ✡ **9:22:** Apo 18:28

24 Ia Saulo mulavusou xavutalai'a ne. Ane'i milutu la sou no aso mo no 'olovoxo no
anu tuala tila aiaitengaxu sou lexe ivau usoli.
25 ✡Ia ta molomolo noxou mino'u no 'olovoxo ka mitaanu no 'a lakela tatila io
mikalaanu muuatu no taxa sou mi'italonu mulu'elai no ale no anu vimelu sou tuala
tila ne.
26 ✡Anu mulai xe muxali ne Ielusalemu la anu mutovo sou lexe upita noxi'a ta
molomolo noxou Iesu, ia ane'i mukalusi ne mi'umolu, xo mimulaxu tane'i lexe anu
ta molomolo vile noxou Iesu manina ane ne uasi.
27 ✡Ia Valunavasi muno'u sou mulaixu noxi'a ta mitema sou xaixai. Anu mua'aloi'a
sou Saulo mumaisou Tila mo Tila muvikala noxou no vote'i, mo mua'aloi'a kalumo
sou mua'alo pekia'u no anu ualasou Iesu ia u'ume uasi ne Temasukasi.
28 La sou Saulo muxolu noxi'a ne mo muxixao papaxe no nano ne Ielusalemu sou
muvikala pekia'u no anu ualasou Tila.
29 Anu muvivikala la ilo'a ta Iutaia ane milavusou ivikala no anu vaikala Xiliki,
mi'oto sou anaxa'a. La ane'i mitovo sou lexe ivau usoli.
30 No mine ta vimovimou milavusou xavutalai'a ne, la ane'i misaxanu milu'elaixu
ne Kaisalia mole mipalusou mulai ne Tasisi.
31 Aloxo ne la sou, ta mitema sou lalotu no nano mukalusi ne Iutaia, mo Xalilaia
xe Samalia milavusou la sou ta mitema mixolu se'isisi laixe. Xo Uleenu Tavuna
musu'uline'i mo mu'oxo pekia'a la sou ane'i mixali ta piena mo no 'a maulixa'a ne
la ane'i mimama'u mo mixolu no laaxu Tilasi.

Ainiasi Ilee Dokasi

32 Ioxe, no mine Pita muavuti xe mumuamua'i mulai no xalexalee tani mukalusi no
lia tila ane ne, la anu mununa mumaisi'a ta mitema noxou Lataua e mixolu ne Luda.
33 Anu mulai ne la muxalisou itema vile ualasou lexe Ainiasi ne vasimolu misoisoli
io muai no luu tauu ie muxatele tatalu.
34 Ia Pita muvikala mulai noxou aloxo 'o, “Ainiasi, Iesu Kalisito upamaulineni mo
nini naxali laixe. Naavuti natulu mo napaipounu luusine.” Xe alaxu vilesisi anu
muavuti mutulu.
35 La ta mitema mukalusi ane mixolu ne Luda mo Saroni ne mimaisou aloxo ne, la
ane'i mixiu opone'i sou milai noxou Tila.
36 Sema molomolo vile noxou Iesu ualasie lexe Tavita ualasie no anu vaikala Xiliki
lexe Dokasi mixolu no tuala ne Iopa. Ane ne ilavusou i'oxo 'ili'ilixo laixe mo ilavusou
isu'uline'i ta mitema ane i'a mimii uasi.
37 No voxo ane ne la ane mipipiena mo misoli. La vasimele ne mi'ulosou ka
mimulaxe no 'a tani lalaxu ane teitexi.
38 Tuala ne Luda ne muxolu 'alai se ne Iopa nesi. La sou no mine ta molomolo noxou
Iesu milomusou Pita lexe anu a muxolu ne Luda, la ane'i mipalusi'a ta mulu ta tamei
milai noxou sou milingau lexe, “Nini napalea nane'e noxixe io navoxovoxo mamu.”
39 Ioxe Pita muavuti, la ilo'a ilou milai, xe milai mixali la ane'i milai mino'u mitelaixu
no 'a tani lalaxu ane teitexi. Ta sema ta vaalu mukalusi mitulu mixaliline'i, ia mitatama
xe mimaxamaxa'u tokolomo veveeni mo tokolomo se'i la, ane Dokasi mi'oxonu no
mine ilo'a mixoxolusi 'o.
40 Ia Pita mupalusi'a milailai no ale mukalusi, io sou anu mulu'e muxo no 'a tava'u
vulenu sou mulinga noxou Lataua. Xe mukalu la muxiu mulai no anu vasimele sema e
misoli ne, io muvikala lexe, “Tavita naavuti natulu.” La ane iei mukaa la, xe mimaisou
Pita, la ane miavuti mitalupexa.
41 Anu mutetelisie no avolu io musu'uline sou mutulusie, ka Pita mu'avali'a ta
mitema noxou Lataua ilo'a ta sema ta vaalu mine'e sou anu mumaxae noxi'a lexe
ane mimauli la.
42 Ta mitema ta piena ne Iopa mukalusi ne milomusou a'alo sou mii ane Pita
mu'oxonu ne, la ta mitema ta piena mimulaxu tane'i noxou Tila.

✡ **9:25:** 2Ko 11:32-33 ✡ **9:26:** Xal 1:17-19 ✡ **9:27:** 1Ko 9:1

43 La Pita muxolu voxo ta piena ne Iopa noxou itema vile ualasou lexe Saimoni.
Saimoni ne anu itema sou u'oxonu mii iouiou no anu ta mimii sosoie'i.

10

Kolunelio Musova Itema Vile sou Mu'avalou Pita

1 Itema vile muxolu ne Kaisalia ualasou lexe Kolunelio anu tila noxi'a ta mitema sou
'oto'oto. No nano no anu la'oluxa'a ilemo lexe ta mitema sou 'oto'oto noxi'a ta Itali.
2 Anu itema ne ilo'a ane'i mukalusi e mixolu no tani noxou ne mimama'u mo mixolu
no laaxu Lataua mo mimulinu 'ilixo noxou Lataua laixe, anu ulavusou uitinu lamoli
mo mimii ulai sou usu'uline'i ta mitema ne Iutaia ane i'a mimii uasi, mo mulavusou
ukilaka noxou Lataua utotomu.
3 Xe no voxo vile no anu aso iou tatalu no 'olo'olovoxo, la anu mumaisou mii vile
loxo aipiepiena, la anu mumaisou angelo vile noxou Lataua mune'e mupalaa noxou
io muvikala lexe, "Kolunelio."
4 La Kolunelio mumatakisou ne no 'a 'umesi ia mutali'i lexe, "Mii ma'ia ne, Tila?"
La angelo mukolinu tali'iou aloxo 'o, "Lataua mulomusou lingalinga noxine mulai
noxou mo xavutalasou mimii ane nini ne'oxonu sou neitinu lamoli mo mimii mulai
sou musu'uline'i ta mitema ane i'a mimii uasi ne muxolu no 'a xavutala noxou Lataua
mo Anu mumasaxau.
5 Ioxe, napalusi'a ta mitema ilai ne Iopa, mo ikamulinu itema vile ualasou lexe
Saimoni, ualasou vile la lexe Pita sou i'avalou une'e.
6 Anu a uxoxolu noxou Saimoni ane vile itema sou u'oxonu mii iouiou no anu ta
mimii sosoie'i, ne taasou mutulu no luaki pa'umolu."
7 Angelo ane muvivikala noxou ne mulai mukalu, la Kolunelio mu'avali'a ta mitema
sou xaixai noxou tamei xe itema sou 'oto'oto vile noxou anu kalumo ne ulavusou
umulinu 'ilixo noxou Lataua laixe. Xe anu ulavusou sou uxolu noxou Kolunelio
utotomu.
8 Kolunelio mua'aloi'axu mimii mukalusi, ane muxali noxou ne mukalu la sou
mupalusi'a sou milutu milai ne Iopa.

Pita Mumaisou Mii loxo Aipiepiena

9 Ta mitema ane Kolunelio mupalusi'a milai ne la miai no vote'i. Xe kakau la ane'i
miavuti mimuamua'i la, xe aso lixinu la ane'i mixali 'alai ne Iopa. No voxo ngiou ane
ne la Pita mutelai no tani laxa'u sou ukilaka noxou Lataua.
10 La anu musolixu mo mumasaxa sou u'ani, ia ane'i a uao milalaxiinu la'ilalisio io
anu mumaisou mii vile loxo aipiepiena.
11 Anu mumalei sou lexe opo loxotolo mukisi io mii vile iou loxo lavalava tatila
mitetelisou no 'a telexu tami'a io milu'e no lia.
12 No nano no 'a lavalava ne ta mimii iouiou ane'i ane imuamua'i no 'a tava'a tami'a
mo talaxavale iouiou sou lialia xe ta ngiala sou ivava no va'a ne mi'ana'ana no anu.
13 La Pita mulomusou itema vile muvikala lexe, "Pita, natulu mo nave'axene ta mimii
ne se'i mo na'i'a."
14 ✡Ia Pita muvikala aloxo 'o, "Tila, umomomo sou eni a'oxo loxo ne uasi, xo eni a'ou
mii vile ane nuni'u no ieni mo tavuna sou eni a'ou mii no ieni ne uao."
15 ✡Ia vaikala mune'e noxou alaxu tameisou la, "Mimii ne Lataua mu'oxonu muxali
malemalenga ne mamu sou nini nalemolu lexe nuni'u."
16 Mii ane ne muxali alaxu tatalu mukalu, xe alaxu vilesisi 'o la lavalava ne mulivu
mutelai no opo loxotolo.
17 Ioxe, Pita anu a muxavutala piena no anu mii ane anu mumaisou ne lexe laaxu a
loxovaa, la ta mitema ane Kolunelio mupalusi'a mine'e ne mitali'isi'a ta mitema sou
tani noxou Saimoni mo ane'i a mine'e mitulu no 'a aitengaxu vimelu sou tani.
18 Xe ane'i mi'ava sou mitali'i lexe Saimoni e ualasou vile lexe Pita anu a uxoxolu
ne.

✡ **10:14:** Liv 11:1-47; Ese 4:14 ✡ **10:15:** Mak 7:15, 19

19 Ia Pita anu a uao uxavutalasi o sou mii ane loxo aipiepiena e anu mumaisou ne
la Uleenu Tavuna muvikala mune'e noxou lexe, “Saimoni nalomu, ta mitema tatalu
ane'i a ikakamulineni.
20 Naavuti mo nalu'elai no lia mo nongi'a ngalai io naxavutala piena mamu, xo eni
epalusi'a a mine'e ne.”
21 Pita mulu'e no lia la muvikalane'i ta mitema ne aloxo 'o, “Eni itema e ngingi
ngekakamulileli ne eni ano 'o. Io tava'u loxovaa la sou ngingi ngene'e 'o?”
22 La ta mitema ne mikolinu tali'i noxou lexe, “Nexi mexe noxou Kolunelio e tila
noxi'a ta mitema sou 'oto'oto tene'e 'o, anu itema laixe mo ulavusou umama'u mo
uxolu no laaxu Lataua, xe ta mitema ta Iutaia ta piena mukalusi ne ilavusou itoxonu.
Ia Angelo noxou Lataua muvikalanu lexe anu u'avaline nane'e no tani noxou mo sou
lexe anu ulomu noxine no anu ma'ia ane nini nalemolu.”
23 La sou Pita mu'unane'i ta mitema ne no nano no tani sou musaxila'a no anu
'olovoxo ane ne.

Pita Mulai no Tani Noxou Kolunelio

Xe lamana no voxo ane vile la sou ilo'a milutu milai. Ta vimovimo'a mose'i noxou
Iesu ne Iopa ne milutu sou ilo'a milai.

24 Xe no voxo vile ane ili'i, la ilo'a mixali ne Kaisalia. Ia Kolunelio ne anu muxolu sou
muloopalane'isi la mu'avali'a ta minuminu ilo'a ta menexu maninasou mine'e mipita
no tani noxou.
25 No voxo mine Pita muxali mu'una no tani, la Kolunelio mualaxu la muxola'u
tava'u mulu'e noxou Pita tava'u sou mulotu.
26 ✡Ia Pita mutulusou la muvikala lexe, “Natulu, xo eni kalumo ne eni amitemasi.”
27 Pita muvikala noxou ia mu'una la muxalisi'a ta mitema ta piena mipita ia
mixoxolu.
28 Xe anu muavuti la muvikalane'i ane'i ane mixolu, ne aloxo 'o, “Ngingi menge
ngalavu lexe lapuloto muvikala pekia'u lexe mamu sou itema Iutaia vile uxolu upita
mo uxixaosi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi. Ia Lataua mumaxa'uieli lexe mamu
sou eni alemolu itema vile lexe nuni'u mo malemalenga uasi mamu.
29 La sou no mine ngingi nge'avalilo lexe eni ane'e, la eni aloloxolo ngenge uasi. Ia
eni atali'isinge lexe nge'avalilo ene'e sou ma'ia?”
30 La Kolunelio mukolinu tali'i noxou aloxo 'o, “Voxo tami'a Mukalu. Eni ekilaka
mulai noxou Lataua. Eni exolu no tani noxilo no aso iou iouvilesisi aloxo 'o ne aso iou
tatalu. Xe emalei loxo 'o la, itema vile tokolomou muiei musuku muxali mutulu no
talaxo alaxu vilesisi la mii ane ne muxali no talaxo la anu voxo tami'a mulai mukalu.
31 Io muvikala aloxo 'o, ‘Kolunelio, Lataua mulomusou lingalinga noxine mulai
noxou mukalu, mo Anu muxavutalanu 'ilixo noxine ane nini ne'oxonu sou neitinu
lamoli mo mimii mulai sou musu'uline'i ta mitema ne ane i'a mii uasi.
32 La sou mupalusi'a ta mitema mose'i milai ne Iopa sou i'avalou itema ane ualasou
lexe Saimoni e ualasou vile lexe Pita, ia anu muxolu no tani noxou Saimoni ane vilemo
e uxoxolu no luaki pa'umolu. Saimoni ne anu itema sou u'oxonu mimii iouiou no anu
ta mimii sosoie'i.’
33 Aloxo ne, la sou eni epalea epalusi'a milai mi'avaline, mo nini ne'oxonu 'ilixo
laixe sou nene'e mo ano 'o nexi mukalusi 'a tepita no iou Lataua sou talomu no anu
vaivaikala ukalusi ane Tila mulosine sou navikalanexixu.”
34 ✡Ioxe Pita muavuti sou muvikala aloxo 'o, “Vaimomo 'o, eni elavusou lexe Lataua
ulavusou u'oxonu 'ilixo laixe noxi'a ta Iutaiasi uasi,
35 ia umasaxai'a ta mitema no 'a xalexalee lia ukalusi ane'i ane ilavusou ixoo no
laaxu mo i'oxonu 'ilixo ane muisalili.
36 Vaikala ane 'o ne Lataua mulosixe nexi ta mitema sie Isilaeli muvikala sou a'alo
laixe sou opo se'isisi noxou Lataua e noxou Iesu Kalisito. Anu Tila noxinge mukalusi.

✡ **10:26:** Apo 14:13-15; Pal 19:10 ✡ **10:34:** Lap 10:17; Rom 2:11

37 ✡Ngingi ngelavusou mii maˈia ane muxali musoko ne Xalilaia mo muˈanaˈana no
tuatuala mukalusi ne Iutaia iliˈi no anu aˈalo sou ˈuloˈulo ane Ioanesi muaˈaloxu.
38 ✡Ngingi ngelavusou lexe anu Iesu Kalisito sie Naseleti ne Lataua mulosou Uleenu
Tavuna mo muˈanaˈana no anu xavi tatila. Mo Anu mumuamuaˈi no tuatuala mo
muxaxai laixe noxiˈa ta mitema mo mupamaulineˈi ta mitema ane satani muˈoxo
masuaneˈi xo Lataua anu muxolu noxou.
39 Nexi ne ta mitema sou taaˈaloxu mimii mukalusi ane Anu muˈoxonu no xalexalee
tuatuala no lia ˈo noxixe ta Iutaia mo ta Ielusalemu. Aneˈi mililixu no anu ovu valautu
la mivau musoli.
40 Ia no voxo tatalusou la Lataua mutulusou la, mo muˈoxonu mupalaˈa mo ta
mitema mimaisou.
41 ✡Ta mitema ne Iutaia ukalusi ne imaisou uasi, ia nexisi ane temaisou. Io loxo
Lataua musosovosixe sou nexi taaˈaloxu lamana. Nexi noxiˈa teˈani mo teie iliˈi no
mine Anu mutulu la no ˈa soli.
42 ✡Anu muvikala pekiaˈu noxixe sou lexe taaˈaloxu ulai noxiˈa ta mitema mo
tavikala lamana lexe Anu ne Lataua musosovosou lexe Anu uxali itema sou ulavusou
ulevinu ˈilixoiˈa ta mitema ane imaumauli mo aneˈi ane misoisoli.
43 ✡Ta mitema sou palomatana mukalusi ne aneˈi miaˈaloxu la mivikala lexe no anu
Ualasou la ta mitema ukalusi e imulaxu taneˈi noxou ne, Lataua ululusou susu noxiˈa.”
44 ✡No mine Pita anu uvivikala loxonesi ˈo, la Uleenu Tavuna muneˈe noxiˈa aneˈi
mukalusi ane milomusou aˈalo ne.
45 Aneˈi ta mitema ta Iutaia mimuxaxu taneˈi noxou Lataua e iloˈa Pita mineˈe ne
mikuluke xe Lataua munixiu Uleenu Tavuna muluˈe noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta
Iutaia uasi kalumo.
46 ✡Xo aneˈi milomusiˈa mivivikala no anu vaikala iouiou mo miˈitiˈitinu ualasou
Tila. La sou Pita muvikala lexe,
47 “Umomomo sou itema vile utalosiˈa sou iˈulo mamu? Ia aneˈi minoˈu Uleenu
Tavuna iou vilesisi aloxo nenge tenoˈu ne.”
48 ✡La sou anu muvikala pekiaˈu noxiˈa lexe aneˈi iˈulo no anu ualasou Iesu Kalisito.
Aneˈi miˈulo mukalu la mitaliˈisou Pita sou lexe iloˈa ixolu voxo moseˈi.

11

Pita Muaˈaloiˈa Aneˈi ne Ielusalemu sou Mii Maˈia Ane Anu Muˈoxoˈoxonu

1 No voxo ane ne, la ta aposeli xe ta vimovimoˈa ane aneˈi mixolu ne Iutaia milomu
lexe ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi kalumo aneˈi a milomusou vaikala noxou
Lataua.
2 No mine Pita muxali ne Ielusalemu la aneˈi ta mitema ane xooxoo ungasiˈa mo
mimulaxu taneˈi noxou Lataua laˈiaxaˈa la anaxasou.
3 ✡La sou aneˈi mivikala Pita aloxo ˈo, “Loxovaa la sou nini nelai no taasiˈa ta mitema
ane xooxoo ungasiˈa uasi mo nongiˈa ngeˈani no taasiˈa ne.”
4 La sou Pita muavuti sou muaˈaloiˈa sou mimii mukalusi ane muxali aloxo ˈo,
5 ✡ “No mine uao eni exolu ne Iopa io, ekilaka, la emaisou mii vile loxo aipiepiena,
la emaisou mii vile iou loxo lavalava tatila molu no opo loxotolo muluˈe. Mii vile
mutetelisou no ˈa telexu tamiˈa io muluˈenu noxilo.
6 Ioxe eni emasaxa lexe alavusou mimii ne la sou eni emalei laixe no anu la
etongoneˈi ta mimii iouiou aneˈi ane imuamuaˈi no tavaˈa tamiˈa mo ta vova mo
talaxavale iouiou sou lialia xe ta ngiala sou ivava no vaˈa.
7 La elomusou itema vile muvikalaleli lexe, ‘Pita, natulu mo navauxene ta mimii ne
seˈi mo naˈiˈa.’
8 Ia eni evikala aloxo ˈo, ‘Tila, umomomo sou eni aˈoxo loxo ne uasi, xo eni aˈou mii
vile ane nuniˈu no ienu mo tavuna sou eni aˈou mii no ieni uao.’

✡ **10:37:** Mat 4:12-17 ✡ **10:38:** Mat 3:16; Luk 4:17-21 ✡ **10:41:** Luk 24:42-43; Apo 1:8 ✡ **10:42:** Apo 17:31; 1Pi 4:5 ✡ **10:43:** Ais 53:5-6; Iel 31:34; Apo 2:38 ✡ **10:44:** Apo 11:15; 15:8 ✡ **10:46:** Apo 2:4; 19:6 ✡ **10:48:** Apo 19:5 ✡ **11:3:** Apo 10:28; Xal 2:12 ✡ **11:5:** Apo 10:9-48

9 La vaikala mune'e noxilo alaxu tameisou la, ‘Mimii ane Lataua mu'oxonu muxali
malemalenga ne, mamu sou nini nalemolu lexe nuni'u.’
10 Mii ane ne muxali aloxo ne alaxu tatalu mukalu, la lavalava e ilo'a ta mimii no
nano no anu ne mulivu mutelai no opo loxotolo.
11 No mine lavalava mutelai no opo loxotolo mukalu, la alaxu vilesisi la ta mitema
tatalu ne itema vile e muxolu ne Kaisalia mupalusi'a ne, ane'i mixali no tani ane nexi
texoxolu no anu.
12 Xe Uleenu Tavuna muvikalaleli lexe, ‘Ngongi'a ngalai io naxavutala piena uasi,’ la
sou ta vivilo muxatele vile ne nexi noxi'a temuamua'i telai te'una no taasou itema ne.
13 Te'una mukalu, la sou itema ne mua'alo mexi lexe anu mumaisou angelo vile
mutulu no iou no nano no tani noxou. La sou angelo ne muvikalanu lexe, ‘Napalusi'a
ta mitema se'i ilai ne Iopa, mo ikamulinu Saimoni e ualasou vile lexe Pita. Mo ivikalanu
lexe une'e noxine,
14 ✡sou uvikalaneni no anu vaikala mo sou Lataua upamaulingengi ngongi'a ta tema
taasine ukalusi.’
15 ✡Ioxe itema e mu'avalilo ne muvivikala mukalu, xe eni esokosou evivikala sio, la
Uleenu Tavuna mulu'e noxi'a iouvilesisi loxo no mine mulu'e noxinge tei.
16 ✡La sou eni exavutalanu vaikalau Tila e muvikala lexe, ‘Ioanesi u'ulosi'a ta mitema
no anu lexa, io ngingi ne Lataua u'ulosinge no anu Uleenu Tavuna.’
17 La sou ngingi ngelavusou vaimomo 'o Anu Lataua mulosi'a mii iou vilesisi aloxo
mulosinge ne si. No mine nenge temulaxu tanenge noxou Tila Iesu Kalisito. Aloxo ne
la sou eni itema ma'ia sou ataluxu masaxa noxou Lataua ulai noxi'a.”
18 ✡Ioxe ta mitema milomusou vaikala noxou Pita, la xavutala sou la'iaxa'a ne
mukalu mo anaxa'a mutomu, ia mi'osasi sou mi'iti Tila ualasou sou mivikala aloxo
'o, “Mii vile uasi, Lataua mumasaxa lexe ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi ne ixiu
opone'i mo ino'u mauli.”

Ta Mitema ne Antioki Misoko sou Milavusou Iesu Kalisito

19 ✡Ioxe, no mine ta mitema mivau Sutepano musoli xe ili'i, la ane'i mi'oxo lexe
ive'ave'a ta mitema ane ane'i milavusou Iesu mo mimuxaxu tane'i noxou. La sou ane'i
mi'ume'ume la mipaxele sou milailai ne Ponisia, xe Kipulosi mo Antioki sou mia'aloxu
a'alo laixe sou Iesu noxi'a ta Iutaia ane'isisi. Io ia'aloxu noxi'a ta mitema ane'i ane ta
Iutaia uasi mamu.
20 Ia se'i noxi'a ne ane'i sou tuala ne Kipulosi mo tuala ne Kilene milai mipita ne
Antioki sou mia'aloxu a'alo laixe sou Tila Iesu noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia
uasi kalumo.
21 La sou Lataua xaviinu muxolu noxi'a aloxo ne, xe ta piena mixiu opone'i la sou
mimuxaxu tane'i noxou Tila.
22 ✡Xe ta mitema sou lalotu ane'i ane mixolu ne Ielusalemu milomusou a'alo ane ne,
la sou mipalusou Valunavasi sou mulai ne Antioki.
23 No mine muxali la mumaisou lexe Lataua mualusi'a ta mitema laixe manina la anu
mu'osa. La sou anu muavutinoxu xavutalai'a sou imuxaxu tane'i noxou Tila utotomu.
24 Xe anu Valunavasi ne itema laixe manina. Mo Uleenu Tavuna muxoo noxou la
anu itema sou muxamuxaxu tanu, xe ta mitema ta piena mixiu maulixa'a sou mine'e
noxou Tila mukalusi.
25 ✡Ioxe, Valunavasi muavuti la mulai ne Tasisi sou mukamulinu Saulo.
26 Anu muxalisou Saulo mukalu, la sou mutilonu sou ilou mivaxa ne Antioki. Mo ilo'a
ta mitema mixolu tauu ie vile, sou milosie'ixa'a ta mitema ta piena no anu vaikalau
Lataua. La sou no voxo ane ne ta molomolo noxou Iesu mo ta mitema ane ilavusou
Lataua uasi ane'i mino'u uala lexe ta mitemau Kalisito.
27 No voxo ane ne kalumo, la ta mitema sou palomatana se'i me'a ne Ielusalemu
milu'e ne Antioki.

✡ **11:14:** Apo 16:31 ✡ **11:15:** Apo 2:4 ✡ **11:16:** Apo 1:5 ✡ **11:18:** Apo 13:48; 14:27 ✡ **11:19:** Apo 8:1-4
✡ **11:22:** Apo 4:36 ✡ **11:25:** Apo 9:30

28 ✡Ioxe vile noxi'a ualasou lexe Axavosi ne mutulu xe no anu xavi Uleenu Tavuna,
la anu muvikala palomatana, lexe tausoli vile toxoxa'a uxali no tuatuala ukalusi no lia
'o, la ili'i no anu Kulaudio uxolu loxo tatananu tuala, la anu muxali.
29 No mine ta molomolo noxou Iesu Kalisito milomusou Axavosi muvikala palo-
matana aloxo ne, la sou ane'i mipitanu xavutala sou isu'uline'i ta vimovimo'a ne Iutaia
no anu lamoli xe mimii sevile umomomo no anu maulixa'a.
30 ✡Ane'i mi'oxonu aloxo ne mukalu, la sou mipalusi'a Valunavasi ilou Saulo milaixu
noxi'a ta tatila sou lalotu.

12

Elodesi Muvau Iakovo Musoli Io Mutatuxu Pita no Anu Taasou Navunavu

1 No voxo ane ne la, tatananu tuala Elodesi musokou 'oto'oto ane ne sou muve'avea'
ta temanu lalotu noxou Iesu.
2 La sou anu muvikalane'i sou mivau Iakavo e Ioanesi vimou ne no anu laviso la
musoli.
3 Xe Elodesi mulavusou lexe ta Iutaia mimasaxau mii ane anu mu'oxonu ne la sou
anu mutatuxu Pita kalumo. Mu'oxnu mii ane ne muxali no anu Voxo e Ixutuxu
Veletixa'a Vitanisi.
4 La sou anu mutetelisou Pita sou mutatuxu no anu taasou navunavu. Anu
mu'italonu Pita no avo'a ta mitema sou 'oto'oto la'oluxa'a tami'a sou misaxila'u.
Mino'a ta mitema tamitami'a no nano noxi'a ta mitema sou 'oto'oto la'oluxa'a tami'a
ne sou mixali loxo mavulovexa mo mulu'e no lia ta'uve mo muxatele vile sou isaxila'u.
Elodesi mu'oxonu aloxo ne xo umasaxa lexe utulusou Pita no anu vaivaikala no ie'i ta
mitema tavu'alo ili'i no anu voxo e isosovosou sou Lataua Mupolopepeene'i ta Isilaeli
no anu.
5 La sou Pita muxolu no nano no taasou navunavu. Ia ta tema lalotu ikilakasou
pekia'u ulai noxou Lataua sou usu'ulinu.

Angelo Mulaanu Pita no Anu Taasou Navunavu

6 Ioxe Elodesi musosovosou voxo vile sou lexe utulusou Pita no anu vaivaikala. Ia tei
no anu voxo ane ne xe no 'olovoxo, la Pita muai no taine'i ta mitema sou 'oto'oto tamei
xe misakisakiinu no anu seni tamei kalumo. Xe ta mitema sou isaxila'u aitengaxu
taasou navunavu ne kalumo ane'i a mitutulu sou isaxila'u aitenga.
7 Xe alaxu vilesisi 'o la, angelo vile noxou Tila muxali mutulu la lamanaxu mukaa
no nano no taasou navunavu ne. La angelo mukopesou Pita no vainu sou mutulusou
la muvikala aloxo 'o, “Napalea natulu.” Muvikalanu aloxo ne, la seni e misakiinu Pita
no anu ne mululu no avolu la mulapau muai no lia.
8 La angelo muvikalanu lexe, “Nano'u tokolomomeni ane veveeni mo nasakiinu
utupokonexe mo namuxaxu siove sou tava'ine mo namulileli.” La Pita mu'oxonu
aloxo ne.
9 La sou muavuti mumulinu angelo sou mulai no ale. Ia anu ulavusou lexe anu
umulinu angelo manina sou ane uasi. Anu muxavutala lexe anu mumaisou mii loxo
aipiepiena ane.
10 ✡Ia uasi anu mumulinu angelo manina. La sou ilou mipolopepeenu aitenga vile
mo tameisou xe tatalusou la anu aitenga pekia'u sou ulai no tuala tila. Aitenga ane
ne pekia'u ia molu mukisi vitanisi. La sou ane'i ilou miuatu no ale la mimuamua'i
mimulinu vote'i milai, la alaxu vilesisi angelo mu'umesou Pita sou mulai.
11 La sou Pita xavutalau muxali lamana. Sou muvikala lexe, “Ae, eni e'oxo lexe eni
emaisou mii loxo aipiepiena ano 'o si, la uasi. Eni emaisou mii manina. Tila mupalusou
angelo noxou vile ane mune'e musu'ulileli no anu navunavu ane ta Iutaia i'oxe i'oxo
umulinu masaxa noxou Elodesi sou i'oxonu noxilo.”

✡ **11:28:** Apo 21:10 ✡ **11:30:** Apo 12:25 ✡ **12:10:** Apo 5:19

12 Anu mulavusou lexe Lataua musu'ulinu, la sou anu mulai no tani noxie Malia
e Ioanesi e ualasou vile lexe Maluko nenu. Ta mitema ta piena ane'i a mipipita sou
ikilaka ulai noxou Lataua.
13 Anu muxali no tani ne la mutulu no ale io mupolopolo no aitenga, la sou sema sou
xaixai vile e ualasie lexe Loda. Ane mine'e sou lexe ikisiinu aitenga, la ua.
14 Ane mitongonu Pita xolinu, la ane mi'osa misevile la ikisiinu aitenga la ua, miiave
milivu sou mi'ava kakaa mulai noxi'a ta menexie lexe, "Pita anu a ututulu no ale no
aitenga 'o."
15 Xe ta menexie miavuti la mivikalane aloxo 'o, "Nini nexovulaulau ne." La ane
pekia'e sou mivikala pekia'u lexe, "Manina, anu a ututulu no aitenga 'o," La sou ane'i
mi'oxe, "Male nini nemaisou angelo* noxou ane."
16 No mine ane'i ixixilie'i ngato'o loxo ne, la Pita anu a upolopolo no aitengasi 'o. La
sou ane'i mimaisou la mine'e mikisi aitenga, la sou mimaisou lexe anu Pita maninasou,
la ane'i mikuluke manina.
17 Xe anu muavuti, la muavimaxuxune'i no avolu sou lexe ivikala mamu. Io anu
mua'aloi'a no anu mii ma'ia ane Tila mu'oxonu noxou sou mulaanixu no anu tani sou
navunavu, sou muatu no ale. La sou anu muvikalane'i lexe, "Nga'aloi'a Iakovo ilo'a
ta vivinge no anu mii 'o." Io anu mulutu sou mulai no tuala vile va'axu.
18 ✡Ia no kakau manina 'o, la ta mitema sou 'oto'oto ne mixovulaulau manina, la sou
ane'i miavuti sou mitalitali'isi'a ngato'o lexe, "Pita mulai ne'ei?"
19 Xe Elodesi mulomu aloxo ne, la mupalusi'a ta mitema sou mikamulinu Pita, xe
anu uxolu uasi, la sou anu utulusi'a ta mitema sou isaxila'u aitenga no anu vaikala
sou lexe ive'a isoisoli xo ane'i isaxila'u Pita laixe uasi. Xe ili'i, la anu Elodesi muvula
ne Iutaia sou mulai telo ne Kaisalia sou muxolu lai ne.

Elodesi Musoli

20 No mine Elodesi la'iaxui'a ta mitema si'e Taia xe Saidoni, la ane'i mipita la'oluxa'a
vilesisi sou milai mimaisou. Tei la Valasutosi muno'u vaikala lamana noxi'a sou
usu'uline'i la mutali'isou Elodesi lexe opoonu uai se'isisi noxi'asi xo ane'i milavusou
lexe ane'i ino'u la'ilali no anu tuala tila ane anu musaxila'u nesi.
21 Ioxe, no voxo ane ne, la Elodesi mutokolomoxu tokolomo sou mutuxu tuala noxou
mo muxolu no anu puloulou noxou anu mutuxu tuala ne. La musosovosou voxo vile
sou lexe uvivikala noxi'a no anu. La sou anu mupitane'i sou muvikalane'i.
22 No mine anu muvivikala noxi'a, la ta mitema mi'ava'ava lexe, "Lataua vile a
uvivikala o, itema uasi."
23 ✡Xe alaxu vilesisi 'o la angelo noxou Tila muvau avile a alalainesi xo anu mu'iti
ualasou io Lataua uasi. La sou ta polikoka mingangasou la musoli avile.
24 ✡Aloxo ne la sou vaikala noxou Lataua muxali pekia'u mo muleme mulai no
tuatuala mukalusi.
25 ✡La sou Valunavasi ilou Saulo mikalusou xaixai ne Ielusalemu mukalu la sou
mukasi noxou Ioanesi e ualasou lexe Maluko sou ilo'a me'a ne Ielusalemu sou milai
ne Antioki.

13

Misosovosi'a Valunavasi Ilou Saulo sou Mipalusi'a Milai Mia'aloxu Vaikala Noxou Lataua no Tuatuala

1 Ioxe, ta mitema ane ane'i mimuxaxu tane'i noxou Iesu e mixolu ne Antioki ne se'i
ne ta mitema sou palomatana xe se'i ne ta mitema sou ilosi'a lavulavu sou 'ilixo laixe
noxou Lataua. Vile noxi'a anu Valunavasi mo Simeoni e ualasou vile lexe Nixelu xe

* **12:15:** Loopala noxi'a ta Iutaia lexe ta mitema vilevilesi ne uleene'i a uxolu la sou uxali noxi'a no mine imauli. Imauli uasi isoli ne la ilavusi'asi lexe angelo noxi'a ane. ✡ **12:18:** Apo 5:22-24 ✡ **12:23:** Tan 5:20 ✡ **12:24:** Ais 55:11 ✡ **12:25:** Apo 11:29-30; 15:37

Lukio anu itema sie Kilene mo Saulo xe Manaeni. Manaeni ne ilou tatananu tuala
Elodesi mivaitami no mine no molomoloxa'a.
2 ✡No mine ane'i ilo'a ta mitema ne mipita sou mipelemu mo milotu noxou Tila,
la Uleenu Tavuna muvikalane'i aloxo 'o, "Ngakalipalane'i Valunavasi ilou Saulo mo
ngaxexene'i ilou ixolu va'axu sou i'oxonu xaixai ane Eni e'avali'axu."
3 ✡La sou ane'i mipelemu mo milingasi'a xe mi'italonu avo'a noxi'a ilou sou
mialusi'a mukalu, la sou mipalusi'a ilou milai.

Valunavasi Ilou Saulo Milai Mixali ne Kipulosi

4 No voxo ane ne, la Uleenu Tavuna muxolu noxi'a la mulutulixa'a ne Antioki sou
milu'e no Selukia, la mitelo no anu lasipi mivaxa no la'olu ne Kipulosi.
5 ✡No mine ane'i mixali ne Salamisi, la milai no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia sou
misoko mia'aloxu vaikalau Lataua. No voxo ane ne, la Ioanesi e ualasou vile lexe
Maluko ne ilo'a kalumo sou musuuline'i ilou no anu xaixai.
6 Ane'i mixixaoxao no nano no la'olu Kipulosi, xe mukalu, la sou ane'i miuatulai
ne Paposi, la sou mixalisou itema vile anu itema sou aalu iouiou vile e ualasou lexe
Balu-Iesu e itema si'e Iutaia ne anu itema sou palomatana kalakalavoi.
7 Anu itema ane ne mulavusou ilou itema sou usaxila'u la'olu ane ne e ualasou lexe
Seluxio-Paulo e anu itema sou lavulavu laixe. Anu mu'avali'a Valunavasi ilou Saulo
milai noxou xo anu mumasaxa lexe ulomusou vaikala noxou Lataua.
8 Ia itema sou lavulavu sou aalu iouiou ne ualasou vile no anu vaikala Xiliki lexe
Elimasi ne mumasaxa lexe u'oxo pekia'usou xavutala noxou itema sou usaxila'u la'olu
ne sou umuxamuxaxu tanu noxou Iesu uasi, la sou muvikala sou mu'oxo latolosi'a
Valunavasi ilou Saulo.
9 Ia Saulo e ualasou vile lexe Paulo ne Uleenu Tavuna mu'ana'ana noxou, la anu
mumatakisou Elimasi ne la muvikalanu aloxo 'o,
10 "Nini satani 'olu. Nini itema sou na'oxo masuanu mimii laixe. Nini ne'ana'ana
no anu 'ilixo sou kalakalavoi ilou iisuiisu, mo nini namitema sou naxiuxiunu mii ane
Tila mu'oxonu manina ne sou naxalixu uxali kalavoi.
11 ✡Mo namaisou vaimomo 'o si, la Tila xaviinu ulu'e noxine la ieni utomu mo
namaisou lamana vile la uasi maxuveeni sevile." Xe alaxu vilesisi 'o la mii e loxo
tamuxala isivoxoxu ne mune'e mutomu iou, la sou anu mukamuli itema vile sou lexe
usu'ulinu sou utetelisou no avolu mo usu'ulinu sou utilau.
12 Ioxe itema sou usaxila'u la'olu mumaisou mii aloxo ne, la mukuluke no anu
vaikala Tila la sou xavutalau muavuti sou mumuxamuxaxu tanu noxou Tila.

Valunavasi Ilou Paulo Mia'aloxu Vaikala Noxou Lataua ne Antioki Ane Muxolu no Nano no Tuala Xalee Tila Pisitia

13 ✡Paulo ilo'a ta mitema e mimulinu ne mutelo no lasipi me'a ne Paposi milai ne
Peluxa ane'i mixolu no nano xalee lia tila ne Pamfulia, la Ioanesi e ualasou vile lexe
Maluko ne mu'umesi'a a lai ne sou mulivu mulai ne Ielusalemu.
14 Io ane'i me'a ne Peluxa ne mole milai mixali ne Antioki anu muxolu no nano no
xalee lia tila ne Pisitia. Xe no voxo Tavuna, la ane'i milai mi'una no taasou lalotu noxi'a
ta Iutaia sou mixolu no lia.
15 Ioxe ane'i miitisou Lavuku sou lapuloto noxou Mosesi xe vaikala ane ta mitema
sou palomatana mikaukavunu. La ili'i sou ta tatila no 'a taasou lalotu noxi'a ta Iutaia
ne mipalusou itema vile sou mulai muvikalane'i Paulo ilou Valunavasi aloxo 'o, "Ta
vivixe, nexi tamasaxa lexe ngingi ngane'e mo lexe mengi vaikala mose'i lailaixe, la
ngapeletotosi'a ta mitemamexi no anu."
16 La Paulo mutulu la mutolosou avolu mulai noxi'a ta mitema sou lexe ixolu tasiau
xo anu uvivikala. La sou anu musoko sou muvikala aloxo 'o, "Ngingi ta mitema sie
Isilaeli, mo ngingi ta mitema ane ta Iutaia uasi ia ngalavusou ngalolotu ulai noxou ne,
ngingi ngalomu une'e noxilo.
17 ✡Ngingi ta Isilaeli Latauamengi xo Anu musosovosi'a ta 'ilu'ilusungengi mukalu,

---

✡ **13:2:** Apo 9:15 ✡ **13:3:** Apo 6:6 ✡ **13:5:** Apo 12:12; 15:39 ✡ **13:11:** Apo 9:8 ✡ **13:13:** Apo 15:38 ✡ **13:17:** Mul 1:7; 6:6; 12:51

la mu'oxone'i sou milai mixolu ne Aixiputo mole mixali ta piena misevile, xe mukalu
la sou anu molu mulivunixa'a no Anu xavi noxou sou milaa ne Aixiputo.
18 ✡La Anu mutavule tu'umaxu no anu 'ilixo noxi'a mo musaxila'a mumomomo loxo
tauu ie itemaxu tamei no nano no xalee lia vitanisi.
19 ✡Xe Anu muavuti, la mualivulane'i ta mata muxatele tamei ne Kanani. Io
mu'italonu lialia ane ne noxi'a ta mitema ne Isilaeli.
20 ✡La sou mimii ta piena muxali no nano no anu tauu ie itemaxu mavulovexa
tamei mo mavulovexa ta'uve (450). Xe ili'i no mine ta Isilaeli mino'u lialia ane ne mo
mixolu no anu mukalu, la sou Lataua molu musosovosi'a ta mitema ane sou lexe itulu
ta kisikisi'a sou iulaxune'i ne mulai mutalo no mine itema sou palomatana Samueli
muxali.
21 ✡Xe ta mitema miavuti la milinga sou itema vile sou uxali loxo ane'i i'a motuxu
tuala vile. La sou Lataua mulosi'a Saulo e Kisi 'olu xe anu no anu mata noxou
Beniamini. La anu muxali mutuxu tuala noxi'a la muxolu musaxila'a mumomomo
loxo tauu ie itemaxu tamei.
22 ✡Ia Lataua muavuti la, la muxexeenu, io musosovosou Deviti sou muxali mutuxu
tuala noxi'a. Xe Anu muavuti la muvikala lamana noxi'a aloxo 'o, ‘Eni exexeenu Saulo
io esosovosou Deviti anu Iesi 'olu ne anu itema vile e Eni elavusou opoonu lexe ulai la
anu umulimuli masaxa noxilo ukalusi.’
23 ✡La sou Lataua mulosi'a ta Isilaeli Iesu itema sou pamauli ne loxo musakiinu
vaikalasou. Lexe itema sou pamauli uxali noxou Deviti.
24 ✡La sou no mine Iesu uxali uao, la Ioanesi e itema sou u'ulosinge mua'alo
la muvikalane'i ta mitema sie Isilaeli lexe ixiu opone'i mo ixiu tumaliau 'ilixo
masumasua noxi'a mo sou anu Ioanesi u'ulosi'a.
25 ✡No voxo ane Ioanesi sou ukalusou xaixai noxou, la anu mutalisi'a ta mitema
aloxo 'o, ‘Ngingi ngemaisilo la ngexavutala lexe eni 'ena'ei io? Eni itema e ngingi
ngaxoxomaiou Anu a eni 'o uasi. Ia ngingi ngalomu Anu itema ne ili'i xe une'e la
eni amomomo sou alulusou lamota sou siovesou tava'u uasi, xo eni amitema vitanisi.’
26 Ioxe, ngingi ta vivilo e ngingi Avalaamu ta 'ilu'ilusunu, xe ngingi ane ta Iutaia io
ngemama'u noxou mo ngetoxonu, ngingi ngalomu, vaikala sou mauli mune'e noxinge
muisalili.
27 Ia ta mitema ilo'a ta tatila ane'i ane mitulu loxo ta kisokisou tuala tila ne
Ielusalemu ilavusou Iesu loxo Anu itema sou pamauli uasi. La mivau musoli. Ia
ane'i mi'oxonu aloxo ne la mumomomo sou vaikala noxi'a ta mitema sou palomatana
milemolu tei e ane'i iitisou mo ilomusou no voxo Tavuna utotomu.
28 ✡Ixalisou susu vile noxou sou ivau usoli no anu uasi, ia ane'i xavine'i vitanisi sou
mivikalanu Pilato lexe uvau Iesu usoli.
29 ✡Ane'i mi'oxo aloxo ne noxou sou mimomomo sou mimii ane muai no nano no
anu Lavuku Tavuna teinu. Mukalu, la sou ane'i milaxanixu teitexi no ovu valautu sou
milu'e mimulaxu no anu lulu.
30 Ia Lataua mutulusou no anu lulu sou soli la mumauli.
31 ✡Ili'i no anu la ta mitema ukalusi e ilo'a Iesu mimuamua'i no vote'i me'a ne Xalilaia
sou mitelai ne Ielusalemu mimaisou no voxo ta pieana.
32 Ioxe la sou mii e nexi taa'alomengi a'alo laixe no anu 'o ne nexi taa'alomengi sou
itema e Lataua musakiinu vaikala sou noxi'a ta 'ilu'ilusunenge tatei lexe upalusou
une'e sou ulivulinenge.
33 ✡Aloxo ne, la sou Anu mutulusou Iesu no 'a lulu sou soli sou lexe umomomo sou
vaikala ane Anu musakinusinge noxi'a ta 'ilu'ilusunenge tatei. Vaikala sou mii ane
ne mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku sou Lexe tameisou muvikala aloxo 'o,
‘Nini ne nini 'alixeni. Vaimomo 'o Eni axolu loxo Eni Mamine.’

✡ **13:18:** Iti 14:34; Lap 1:31-32 ✡ **13:19:** Lap 7:1; Ies 14:1 ✡ **13:20:** Kis 2:16; 1Sa 3:20 ✡ **13:21:** 1Sa 8:5, 19; 10:20-24 ✡ **13:22:** 1Sa 13:14; 16:12; Lex 89:20 ✡ **13:23:** 2Sa 7:12-16 ✡ **13:24:** Mat 3:1-2 ✡ **13:25:** Ioa 1:20, 27 ✡ **13:28:** Mat 27:22-23 ✡ **13:29:** Mat 27:59-60 ✡ **13:31:** Apo 1:3, 8 ✡ **13:33:** Lex 2:7

34 ✡Aloxo ne, la sou anu Momu ne mutulusou no anu lulu sou soli, mo uai u'ui no
anu lulu ne uasi. Anu muvikala aloxo 'o, ‘Eni emasaxa lexe aalusine no anu aalu iou
vilesisi aloxo Eni ealusou mutuxu tuala Deviti. Aalu ane laixe anu uxali manina.’ La
sou mii ane Anu mulemolu ne muxali manina loxo Anu musakiinu vaikalasou.
35 ✡La sou vaikala vile kalumo muxolu no anu Lavuku sou Lexe muvikala aloxo 'o,
‘Nini umomomo sou namalanixu Itema sou xaixai noxine e malemalenga ne uai u'ui
no nano no lulu ne uasi.’
36 Ioxe la sou nenge telavusou lexe Deviti ne no mine uao mumauli mo muxoxolu
no lia 'o, la anu itema sou umulinu masaxa noxou Lataua mo anu u'oxo xaixai laixe
manina. Ia ili'i no mine anu musoli, xe miasixu no anu lulusi'a ta 'ilu'ilusunu, la
vasimolu ne muai mu'ui no nano no lulu ne.
37 Io Itema ane ne Lataua mutulusou no anu lulusou soli, la vasimolu uai u'ui no lulu
ne uasi.
38 Aloxo ne la sou ta vivilo eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou laixe aloxo 'o, no anu
soli noxou Iesusi la anu muxexeenu susu noxinge aloxo nexi tea'alomengixu.
39 ✡Io lapuloto noxou Mosesi ne umomomo sou uxexeenu 'ilixo masumasua noxinge
sou ngaxali ngaisalili uasi. Ia Anu itema ane ne si Anu mumomomo sou uxexeenu
'ilixo masumasua noxi'a ta mitema ane'i ane imuxamuxaxu tane'i noxou, la sou Anu
uleme'a lexe ta mitema lailaixe.
40 La sou ngingi ngaxaxai laixe, xo loxo 'o io mii e ta mitema sou palomatana
milemolu tatei ne uxali u'oxo masuangengi.
41 ✡‘Ngingi ta mitema e ngamolovila'isou Lataua.
Xe ngakuluke, mo ngasoli.
Xo Eni a'oxonu mii vile uxali no nixi noxinge.
La sou lexe itema vile uvikalangengi no anu mii ane lexe Eni a'oxonu ne,
la ngingi ngamuxaxu tangengi no anu uasi.’ ”
42 No mine Paulo mua'alo mukalu xe ilou Valunavasi milaa no taasou lalotu noxi'a
ta Iutaia, la ta mitema mitalisi'a ilou sou lexe no Voxo Tavuna ane ili'i la, ilou ilivu
ine'e la sou ia'aloi'a la no anu vaikala ne.
43 Ili'i no mine ane'i milaa no alalotu, la ta mitema ta Iutaia ta piena xe ta mitema
ane'i ane ta Iutaia uasi io imulinu lalotu moxi'a ta Iutaia sou ilo'a ta Iutaia milotu
mipita no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne mimuline'i Paulo ilou Valunavasi. Sou ilou
mipeletotosi'a sou lexe itulu pekia'a aloxo ne si no anu alauna noxou Lataua.
44 Xe ili'i no anu Voxo Tavuna ane ne, la sexasisisou ta mitema ukalusi no anu tuala
tila ane ne mine'e mipita sou milomusou vaikala noxou Tila.
45 Ioxe no mine ta Iutaia mimaisou lexe ta mitema ta piena musuku milomuxu
vaikala noxou Tila, la sou ane'i opone'i masuau Paulo xe mivikala tumalou noxou
xe mivikala masumasua no anu a'alo noxou kalumo.
46 ✡Aloxo ne, la sou Paulo ilou Valunavasi mivikala pekia'u io i'ume uasi ia ilou
mivikalane'i aloxo 'o, “Vaikalau Lataua ne tanixu lexe taa'aloxu tei a noxinge ne. Ia
xo ngingi ngexiunu tumalingeu, la iou loxo ngingi ngexavutala lexe ngano'u mauli
ane kaluxusou uasisi uasi. La sou ngingi ngalomu. Nexi noxou vaimomo 'o taxiu ulai
noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi.
47 ✡Xo Tila mupalusixe la muvikala aloxo 'o,
‘Eni apalusine sou nalaixu lamana ane 'o noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi.
Mo sou ta mitema ukalusi no lialia 'o ino'u mauli ane kaluxusou uasi.’ ”
48 Xe ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi ne milomusou vaikala ane ne, la ane'i
mi'osa mo miitinu Tila ualasou sou vaikala noxou. La sou ta mitema ta piena e
Lataua musosovosi'a sou lexe ino'u mauli ane kaluxusou uasi ne mixali ta mitema
sou imuxamuxaxu tane'i.
49 Aloxo ne, la sou vaikala noxou Tila mutaasou xalee lia tila ane ne mukalusi.

✡ **13:34:** Ais 55:3 ✡ **13:35:** Lex 16:10 ✡ **13:39:** Rom 10:4 ✡ **13:41:** Ava 1:5 ✡ **13:46:** Apo 3:26; 18:6 ✡ **13:47:** Ais 49:6

50 Xe ta Iutaia laˈiaxaˈa la sou miˈuna taneˈi noxiˈa ta sema e ualasiˈa tatila aneˈi
ane milavusou ilotu noxou Lataua mo ta kisokisou sou xalee lia tila ane ne. La sou
aneˈi miavuti sou miˈoxe iveˈaveˈa Paulo ilou Valunavasi sou mikusaiˈa milai vaˈaxu
no xalee lia tila noxiˈa.
51 ✡Xe aneˈi ilou miavuti, la mivutasou lomulo no tavaˈa mulai noxiˈa io ilou
mixililiieˈi ia milai ne Ikonia.
52 La ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne mixamulinu ˈosaˈosa mo
miˈanaˈana no anu Uleenu Tavuna.

14

Valunavasi Ilou Paulo Mixali Mixolu ne Ikonia

1 No mine Paulo ilou Valunavasi mixali ne Ikonia, la miˈuna no nano no anu tani
sou lalotu noxiˈa ta Iutaia loxo aneˈi ilavusou iˈoxoˈoxonu utotomu xe misokou sou
miaˈaloxu vaikalau Lataua. La miaˈaloxu laixe manina, la sou ta Iutaia ta piena xe ta
mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi ta piena musuku mimuxamuxaxu taneˈi noxou Iesu.
2 Ia ta Iutaia ane imuxaxu taneˈi uasi ne miˈuna taneˈi noxiˈa ta mitema aneˈi ane
ta Iutaia uasi sou iloˈa laˈiaxaˈa mo oponeˈi masuaiˈa ta mitema aneˈi ane mimuxaxu
tamei noxou Iesu.
3 ✡La aneˈi ilou mixolu maxuveeni lai ne mo mivikala pekiaˈu sou Tila io ilou iˈume
uasi. La Anu mulosiˈa xavi sou miˈoxonu sosovo iouiou xe mii ane talavusou uasi. Anu
mumaxau lexe aˈalo sou alauna noxou ne anu maninasou.
4 La ta mitema no nano no anu tuala tila ne mikalipala laˈoluxaˈa tamei. Laˈoluxaˈa
vile mivulu noxiˈa ta Iutaia, xe laˈoluxaˈa vile mivulu noxiˈa ta aposeli.
5 ✡Xe no mine ta Iutaia iloˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi miavuti, la mipita
noxiˈa ta kisikisiˈa, sou lexe iˈoxo masuaneˈi ta aposeli mo iˈoxo lexe iveˈa no anu kulu
mo isoli.
6 Ia aneˈi ilou milavusou mii ane ta mitema mivikala lexe iˈoxonu ne, la aneˈi ilou
miˈume milai no tuala tila ta tamei ne Lisita xe ne Delube mo no tuala moseˈi la no
paˈupaˈumolu ne no xalee lia tila ne Likaonia.
7 La aneˈi ilou misolo xaixai sou miaˈaloxu aˈalo laixe no tuatuala ane ne.

Valunavasi Ilou Paulo Miaˈalo ne Lisita Xe ne Delube

8 Xe itema vile lai ne Lisita ne, no mine nenu mivoˈonu mo la tavaˈu ne mukilikalu
la umuamuaˈi uasi muxoxolusi.
9 Anu muxolu sou mulomu no mine Paulo muaˈalo. La Paulo mumatakisou xe
mumaisou lexe anu mumuxaxu tanu sou lexe uxali laixe la,
10 la sou muˈava lexe, “Naavuti mo natulu.” Aloxo ne, la itema ne mupisikei sou
mutulu la mumuamuaˈi a vile.
11 ✡No mine aneˈi ta mitema ane mineˈe mipita mimaisou mii maˈia ane Paulo
muˈoxo ne, la aneˈi miˈava no anu vaikala noxiˈa Likaonia aloxo ˈo, “Ta lataua mixali
loxo ta mitema mo miluˈe mixali noxinge ˈo.”
12 Aneˈi mivikala aloxo ne la mimoxoˈu Valunavasi lexe Seusu, xe Paulo mimoxoˈu
lexe Elumesi xo anu Paulo ne tila sou uˈoxonu vaivaikala.
13 La tani sou lalotu noxou lataua ilemo lexe Seusu ne mutulu se ˈalai no aitengaxu
vimelu sou tuala tila ne. La sou ailiˈi sou munoˈa ta bulumakau ta mulu moseˈi mo
seseenu moseˈi misakiinu tavalanu muneˈenu no aitengaxu tuala tila xo anu iloˈa ta
mitema ane mineˈe mipita ne, imasaxa lexe iˈiaiamaiˈa Paulo ilou Valunavasi no anu
sou ilotu noxiˈa.
14 Ia no mine ta aposeli Paulo ilou Valunavasi milomusou mii ane ne, la aneˈi
mikakakanu tokolomoiˈa, ia miiave miuna noxiˈa ta mitema ane mineˈe mipita ne,
la miˈavaˈava aloxo ˈo,
15 ✡ “Ngingi ta mitema ˈo, tavaˈu loxovaa la sou ngingi ngeˈoxo ˈilixo ano. Nexi
kalumo ne nexi ta mitemasi aloxo ngingi ne. Ia nexi taaˈaloxu aˈalo laixe ulai noxinge

✡ **13:51:** Mat 10:14; Apo 18:6 ✡ **14:3:** Mak 16:20; Eva 2:4 ✡ **14:5:** Apo 14:19 ✡ **14:11:** Apo 28:6 ✡ **14:15:** Lex 146:6; Apo 10:26

lexe ngingi ngaxiu tumalinge no anu mimii vitavitanisi ane ngingi ngalotu no anu ne.
Io ngaxiu ulai noxou Lataua anu mumauli mo mukoinu loxotolo mo lialia xe luaki ilou
mimii mukalusi mo ta mimii ane muxolu no nano no anu.
16 ✡Tatei la Lataua iou muvaxai'a ta mitema no xalexalee tuatuala no lia 'o sou
mimulinu 'ilixo noxi'a vilevilesi.
17 ✡Ia Anu mupala'alixu mii vile noxou. Anu mumaxa'u 'ilixo laixe sou mulosinge
la'iua molu no loxotolo mulu'e noxinge, mo Anu mulosinge la'ilali temanu no anu
voxovoxosou mo mulosinge la'ilali ta piena, la mu'oxonenge te'osa manina."
18 Ane'i ilou mivikala aloxo ne, ia ta mitema ne pekia'a sou i'oxo iaiama ne sia, la
ane'i ilou mixamuli ialuxu manina mo mitalosi'a.
19 ✡Ka sou, ta Iutaia mose'i me'a ne Antioki xe Ikonia mine'e, la milapunu xavutalai'a
ta mitema ane mine'e mipita ne sou mivau Paulo no anu kulu, mukalu la milavelavenu
milaixu no ale no anu vimelusou tuala tila ne la misuanu muai ne xo mikalavoi lexe
anu musoli.
20 Ia ta mitema noxou Iesu mipita mixaliliiou, la anu muavuti mutulu sou mulivu
mu'unalai no tuala tila. No voxo ane vile, la anu ilou Valunavasi milutu sou milai ne
Delube.

Ane'i La Ilivu Noxi'a Paulo Ilou Valunavasi

21 Ane'i mia'aloxu a'alo laixe no tuala tila ne la ta mitema ta piena mixali ta mitema
noxou Iesu. Io ane'i ilou milivu milai ne Lisita xe ne Ikonia mo ne Antioki,
22 ✡sou mi'oxo pekia'u opone'i ane'i ane ta mitema noxou Iesu, mo mipeletotosi'a
sou lexe itulu pekia'a no anu muxamuxaxu tane'i ane ne la mivikalane'i aloxo 'o,
"Nenge tamuamua'i no anu vote'i sou tu'utu'umaxu ta piena tei ka sou ta'una no anu
saxisaxila'u noxou Lataua."
23 Mo ane'i misosovosi'a ta tatila noxi'a ta mitema ilotu noxou Iesu vilevilesi ne, mo
ane'i ilou mipelemu sou mikilaka, sou mi'italone'i ane'i ane mimulaxu tane'i ne noxou
Tila.
24 Ioxe ili'i, la Paulo ilou Valunavasi mimuamua'i no nixi no anu xalee lia ne Pisitia,
la mixali no anu xalee lia ne Pamfulia.
25 Xe mia'aloxu vaikala noxou Lataua no tuala tila ne Peluxa, mukalu la milu'e no
tuala tila ne Atalia.
26 ✡Ane'i ilou mitelo no lasipi ne Atalia, la milivu milai ne Antioki. Tuala tila ane ne
tei la ane'i ilou mixolu no anu mo ta mitema noxou Lataua mi'italone'i milai no anu
alauna noxou Lataua, sou lexe i'oxonu xaixaine anu a mikalusou mo a milivu mine'e
ne.
27 ✡Io ane'i mixali lai ne, la mipitane'i ta mitema e ilotu noxou Iesu ne mukalusi,
sou mia'aloi'axu mimii mukalusi ane Lataua mu'oxonu noxi'a, mo mukisinu aitenga
noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi sou ane'i mimuxaxu tane'i noxou.
28 La ane'i ilo'a ta mitema noxou Iesu ne mixolu lai ne maxuveeni.

15

Mipita sou Vaivaikala ne Ielusalemu

1 ✡Ioxe ta mitema mose'i me'a ne Iutaia milu'e ne Antioki, la milosiexa'a ta mitema
ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu no anu lavulavu aloxo 'o, "Lexe xooxoo
ungasinge umulinu 'ilixo ane Mosesi mulosixe lavulavu sou uasi, la umomomo sou
ngingi ngamauli uasi."
2 ✡Mii ane ne muavutinoxu Paulo ilou Valunavasi opone'i, la ilo'a mi'otosou anaxa'a
sou. La sou ane'i misosovosi'a Paulo ilou Valunavasi ilo'a mose'i la ane mimuxaxu
tane'i noxou Iesu sou lexe ilai telo ne Ielusalemu sou imaisi'a ta mitema sou xaixai
ilo'a ta tatila noxi'a ta mitema noxou Lataua mo imomosou vaikala ane ne.

✡ **14:16:** Apo 17:30 ✡ **14:17:** Iel 5:24 ✡ **14:19:** Apo 17:13; 2Ko 11:25 ✡ **14:22:** Apo 15:32; 1Te 3:3 ✡ **14:26:** Apo 13:1-2 ✡ **14:27:** Apo 15:4, 12 ✡ **15:1:** Xal 5:2 ✡ **15:2:** Xal 2:1

3 La sou ta mitema ilotu noxou Iesu mipalusiʹa sou milai. Xe aneʹi mimuamuaʹi
mipolo ne Ponisia xe ne Samalia, la miaʹaloxaʹa ta mitema aneʹi ane ta Iutaia uasi
ne mixiu milai noxou Lataua. Aʹalo ane ne muxalixu ʹosaʹila tatila noxiʹa ta mitema
mukalusi aneʹi ane mimuxaxu taneʹi noxou Iesu.
4 ✡No mine mixali ne Ielusalemu, la ta mitema e ilotu noxou Iesu iloʹa ta aposeli
mo ta tatila noxiʹa ta mitema noxou Lataua misexelaxaʹa, xe aneʹi miaʹaloxu mimii
mukalusi e Lataua mulosiʹa xavi sou miʹoxonu.
5 Ia ta Palisaio moseʹi ane mimuxaxu taneʹi noxou Iesu miavuti la mivikala lexe, “Ta
mitema aneʹi ane ta Iutaia uasi ne anu laixe lexe xooxoo ungasiʹasi mo aneʹi imulinu
lapuloto noxou Mosesisi.
6 Ioxe, ta aposeli iloʹa ta tatila noxiʹa ta mitema ilotu noxou Iesu mipita sou mimaisou
mii ane ne.
7 ✡No mine vaikala ta piena muxali no anu, la Pita muavuti sou muvikala mulai
noxiʹa aloxo ʹo, “Ta vivilo, ngingi ngelavusou lexe tatei, la Lataua musosovosilo no
taingengi sou lexe aʹaloxu aʹalo laixe sou Iesu Kalisito noxiʹa ta mitema aneʹi ane ta
Iutaia uasi mo sou aneʹi ilomusou la imuxaxu taneʹi.
8 ✡Lataua e mulavusou ta mitema mukalusi oponeʹi ne musosovosiʹa ta mitema aneʹi
ane ta Iutaia uasi la sou mulosiʹa Uleenu Tavuna aloxo mulosinge ne si.
9 Anu muʹoxonu ʹilixo iouvilemo noxinge ta Iutaia xe iouvilemo noxiʹa aneʹi ta Iutaia
uasi. Aneʹi mimuxaxu taneʹi noxou Tila, la sou oponeʹi muxali malemalenga no iou
Lataua.
10 ✡La sou loxovaa ane ngingi ngaʹoxe ngatovonu Lataua vaimomo ʹo? Tavaʹu
loxovaa la sou ngamuxaxu mii ane tuʹumaxu no laxasiʹa ta molomolo noxou Iesu
sou imulinu lapuloto noxou Mosesi e umomomo sou ta xaixaisinge mo nenge kalumo
tamomomo sou tatavulenu uasi ʹo?
11 ✡Aloxo ne uasi, nenge temuxaxu tanenge, la nenge temauli xo Tila Iesu mulosinge
alauna noxou aloxo aneʹi nesi.”
12 Pita muvikala aloxo ne, la ta mitema mukalusi e aneʹi mipita ne mixolu tani mukii.
Sou milomu mulai noxiʹa Valunavasi ilou Paulo miaʹaloiʹa sou sosovo iouiou xe mii ane
talavusou uasi e Lataua mulosiʹa xavi sou muʹoxonu no taineʹi ta mitema aneʹi ane ta
Iutaia uasi.
13 ✡No mine aneʹi miaʹalo mukalu, la Iakovo muavuti mutulu la muvikalaneʹi aloxo
ʹo, “Ta vivilo, ngalomu noxilo.
14 Saimoni muaʹalomengi lamana no anu soko mii ne Lataua mumaxaʹu masaxa
noxou sou munoʹa ta mitema aneʹi ane ta Iutaia uasi mo muʹoxoneʹi mixali ta mitema
noxousi.
15 Mo vaivaikala noxiʹa ta mitema sou palomatana ne muisalili ilou ane nenge
teaʹaloxu aloxo aneʹi mikaukavunu nesi,
16 ✡ ‘Iliʹi, la eni alivu aneʹe xo tani alelaxu noxou Deviti ne mulapau mo mumamulo,
ia Eni atulusou la mo apaipounu.
17 Mo sou ta mitema pausiʹa umomomo sou ikamuli Tila,
mo ta mitema aneʹi ukalusi ane ta Iutaia uasi ne Eni aʹaviliʹa
mo ixali ta mitema noxilo.
Tila e uʹoxonu mimii ukalusi ne muvikala aloxo ʹo.
18 Anu mupalaʹanixu tatei mo.’
19 Eni xavutalaxeni aloxo ne, ta mitema aneʹi ane ta Iutaia uasi ia ixiu ineʹe noxou
ne talosiʹa tuʹumaxu sou itavule mamu.
20 ✡Ia laixe lexe nenge takaukavu ulai noxiʹa sou tavikalaneʹi lexe, mamu sou
ngingi ngaʹou laʹilali ane nuniʹu xo aneʹi miiamanu noxiʹa ta lataua kalakalavoi, mo
ngapolopepeenu ʹilixo sou voteʹi loxo iʹoxo susu noxiʹa ta sema, mo ngaʹou mii sou
poosi ane miailiʹosou mo musoli ne mamu, mo sialuxu a uxolu no anusi ʹo.

✡ **15:4:** Apo 14:27 ✡ **15:7:** Apo 10:1-43 ✡ **15:8:** Apo 10:44; 11:15 ✡ **15:10:** Mat 11:30; Xal 3:10 ✡ **15:11:** Xal 2:16; Ep 2:5-8 ✡ **15:13:** Xal 2:9 ✡ **15:16:** Amo 9:11-12 ✡ **15:20:** Mul 34:15-17; Liv 17:10-16

21 Xo tatei mo ne ta mitema miaˈaloxu lapuloto noxou Mosesi no anu tuatuala tatatila
mukalusi, mo no voxo Tavuna utotomu ne, la miitisou no nano no tani sou lalotu noxiˈa
ta Iutaia.”

Uoli Voloxu Ulai Noxiˈa ta Mitema Aneˈi Ane ta Iutaia Uasi Ia Mimuxaxu Taneˈi Noxou Iesu

22 Ioxe, ta aposeli iloˈa ta mitema noxou Lataua iloˈa ta tatilasiˈa mukalusi misakii
xavutala la misosovosiˈa ta mitema seˈi noxiˈa ne, ka mipalusiˈa iloˈa Paulo ilou
Valunavasi milai ne Antioki. Aneˈi misosovosiˈa Iudasi e milemo lexe Valusavasi xe
Sailasi. Aneˈi ilou e miuli noxiˈa ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne.
23 Uoli voloxu ane aneˈi misovanu noxiˈa ilou ne mikaukavunu aloxo ˈo, “Nexi ta
vivinge ta mitema sou xaixai iloˈa ta tatilasiˈa ta mitema ane Iesu mupalusiˈa tasovanu
uoli voloxu ane ˈo ulai noxinge ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi ia aneˈi imuxaxu
taneˈi noxou Iesu aneˈi ane ixolu no tuala tila ne Antioki mo no xalee lia tila ne Silia
xe ne Kilikia mukalusi. Sexela ilou ˈosaˈosa ulai noxinge.
24 Nexi telomu lexe ta mitema moseˈi meˈa noxixe ˈo milai noxinge mo aneˈi a miˈoxo
vulaulaunu xavutalamengi no anu vaivaikala noxiˈa. Ia nexi tapalusiˈa uasi.
25 La sou nexi mukalusi tesakiinu xavutala mo tasosovosiˈa ta mitema moseˈi sou
tepalusiˈa iloˈa ta menexinge manina e Valunavasi ilou Paulo ilai noxinge.
26 Ta mitema ane ne aneˈi miˈitalonu maulixaˈa sou ualasou Tila noxinge Iesu
Kalisito.
27 Aloxo ne, la sou nexi tepalusiˈa Iudasi ilou Sailasi. Sou ivikala imulinu vaikala e
tekaukavunu ne no ˈa anaxaˈa la.
28 ✡Xo anu laixe noxou Uleenu Tavuna xe noxinge kalumo lexe sou nexi tamuxaxu
tuˈumaxu ta piena noxinge mamu. Ia ngingi ngamulinu ˈiliˈilixo aloxo ˈo si.
29 Mamu sou ngingi ngaˈou laˈilali ane aneˈi miiamanu mulai noxiˈa ta lataua
kalakalavoi, mo ngaˈou mii ane sialuxu uasi, mo mii sou poosi ane miailiˈosou mo
musoli ne xiasinu mamu, xe ngapolopepeenu ˈilixo sou voteˈi loxo iˈoxo susu noxiˈa ta
sema. Laixe sou lexe ngingi ngapolopepeenu mimii ane ne la laixe noxinge. Vaikala
noxixe anu anesi.”
30 La sou, aneˈi mipalusiˈa ta mitema milutu miluˈe ne Antioki, la mipitaneˈi ta
mitema noxou Lataua sou milosiˈa uoli voloxu ane ne.
31 Xe ta mitema miitisou la miˈosasou vaivaikala sou peletoto ane muxolu no nano
no anu ne.
32 Iudasi ilou Sailasi ne aneˈi ta mitema sou palomatana kalumo, la sou aneˈi ilou
mivikala piena sou mipeletotosiˈa mo miˈoxo pekiaˈa aneˈi ane imuxaxu taneˈi noxou
Iesu.
33 Aneˈi ilou mixolu lai ne Antioki ne maxuveeni sevile, ka sou aneˈi imuxaxu taneˈi
noxou Iesu ne mialusiˈa no anu opo seˈisisi, io mipalusiˈa milivu milai noxiˈa aneˈi ane
mipalusiˈa ne.
34 *
35 Ia Paulo ilou Valunavasi mixolu lai ne Antioki, la aneˈi iloˈa ta mitema ta piena
moseˈi mixaxai sou milosiˈa ta mitema lavulavu mo miaˈaloxu vaikala noxou Tila.

Paulo Ilou Valunavasi Oponeˈi Vilesisi Uasi

36 Mo voxo seˈi iliˈi, la Paulo muvikala noxou Valunavasi lexe, “Nenge talivu talai mo
tamaisiˈa ta vivinge no anu tuala ta tatila ukalusi ane nenge teaˈaloxu vaikala noxou
Tila noxiˈa, mo tamaisiˈa lexe xoluxoluxaˈa a loxovaa.”
37 ✡La Valunavasi mumasaxa lexe unoˈu Ioanesi e ualasou vile lexe Maluko sou iloˈa
ilou ilai.
38 ✡Ia Paulo umasaxa aloxo ne uasi, xo tavaˈu lexe anu muˈumesiˈa ne Pamfulia, mole
iloˈa isolonu xaixai ilai ua.

✡ **15:28:** Mat 23:4 * **15:34:** Ia Sailasi muxavutala lexe uxolu lai ne. ✡ **15:37:** Apo 12:12, 25 ✡ **15:38:** Apo 13:13; Kol 4:10

Paulo Mumuamua'i sou Xaixai Tameisou

39 La sou, ane'i ilou mi'otosou anaxa'a ta piena sou mii ane ne. Mole ane'i ilou
mikalipala, la Valunavasi muno'u Maluko la ilou mitelo no lasipi sou milai ne Kipulosi.
40 Ia Paulo musosovosou Sailasi, xe ilou milutu la ane'i ane ta mitema noxou Iesu
mi'italone'i milai no anu alauna noxou Tila sou ilou milai.
41 Ane'i ilou milai la mimuamua'i mipolo no anu xalee lia tila ne Silia xe ne Kilikia
sou mi'oxo pekia'a ta mitema noxou Lataua.

16

Timoti Mumuline'i Paulo Ilou Sailasi

1 ✡Paulo mulai muxali ne Delube, ka mulai ne Lisita. La itema vile noxou Iesu
ualasou lexe Timoti anu muxolu no tuala tila ane ne. Nenu ne ane sema Iutaia vile
mo mimuxaxu tane noxou Iesu. Io momu ne anu itema sie Xiliki.
2 ✡Ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu ne Lisita mo ne Ikonia
mivikalasou lexe anu itema laixe.
3 Mo Paulo mumasaxa sou uno'u ilou ilai. La sou Paulo muvikalasou xooxoo
mungasou xo tava'u lexe ta Iutaia ane'i ane mixolu lai ne ane'i mukalusi milavusou
lexe Timoti momu ne anu itema sie Xiliki.
4 ✡No mine ane'i mimuamua'i milai no tuatuala ta tatila la mia'aloxu vaivaikala ane
ane'i ta aposeli ilo'a ta tatila noxi'a ta mitema noxou Lataua misakii xavutalasou lai
ne Ielusalemu sou lexe ta mitema imulinu.
5 La sou ta mitema sou lalotu mixali pekia'a no anu 'ilixo sou imuxaxu tane'i, la sou
sosovosi'a muleleme mutelai tatila no voxovoxo.

Paulo Mumaisou Itema Vile ne Makedonia no Anu Mii Loxo Aipiepiena

6 ✡Paulo ilo'a Sailasi ilou Timoti mimuamua'i mipolo no xalee lia tila ne Pilixia mo
Xalatia, xo Uleenu Tavuna mutaluxa'a sou mia'alo no 'a vaikala no nixi no xalee lia
tila ne Asia
7 Xe no mine ane'i mixali ne Pilixa ne Misia, la mitovo sou lexe i'unalai no xalee lia
tila ne Vetinia, ia Uleenu noxou Iesu muvikalane'i lexe ilou ilai mamu.
8 La sou ane'i mipolo mivaxa ne Misia, la milu'e mixali ne Toloasi.
9 No 'olovoxo, la Paulo mumaisou mii loxo aipiepiena ne, sou itema vile ne
Makedonia mututulu la muvikalanu Paulo sou mulingau lexe. “Napolo nane'e lai ne
Makedonia mo nasu'ulinexi.”
10 Paulo mumaisou mii e loxo aipiepiena mukalu xe ili'i, la nexi tepalea telalaxi sou
telutu telai ne Makedonia. Xo nexi telavu manina lexe Lataua mu'avalixe sou talai
taa'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito ulai noxi'a ta mitema no xalee ane ne.

Litia Mixiu Mine'e Noxou Iesu

11 La sou nexi tetelo no lasipi ne Toloasi, la teiave telapu mulai sou telai ne
Samatoreki, xe no anu voxo vile la tesuku telai ne Neapolisi.
12 Xe telutu lai ne, la temuamua'i telai ne Pilipai. Tuala ane ne ta Romu mixolu no
anu, mo anu tuala tila vile muuli no xalee lia tila ne Makedonia. La nexi texolu lai ne
voxo mose'i.
13 No anu Voxo Tavuna, la nexi telaa no aitengaxu tuala tila sou telai no ale no lexa
vile pa'umolu. Nexi telai ne xo texavutala lexe taxalisou tanixa'a ta mitema sou ikilaka
no anu vile sou takilaka no anu, la nexi texalisi'a ta sema e mipita mixoxolu ne la sou
tetalupexa telu'e no paume'a la tesoko sou tea'alo mulai noxi'a.
14 Vile noxi'a ta sema e mixolu ne ualasie lexe Litia ane sema sie tuala tila ne Taiatila
ane milavusou misovanu tokolomo kakato. Mo ane milavusou milotu noxou Lataua.
Mo Tila mukisiinu opoone sou ilomu laixe no anu a'alo ane Paulo mua'aloxu.
15 No mine ane ilo'a ane'i mukalusi e mixolu no tani noxie ne mi'ulo mukalu, la
ane milingaixe, la mivikala aloxo 'o, “Lexe ngingi ngexavutala lexe eni emuxaxu taleli

✡ **16:1:** Apo 14:6; 2Ti 1:5 ✡ **16:2:** Pil 2:19-22 ✡ **16:4:** Apo 15:23-29 ✡ **16:6:** Apo 18:23

manina noxou Tila, la ngane'e mo ngaxolu no tani noxilo." La sou ane milingaixe pekia'u mole nexi temulinu linga noxie ne.

Mitatuxa'a Paulo Ilou Sailasi no 'a Taasou Navunavu

16 Xe voxo vile, la nexi telai no anu tanixa'a ta mitema sou ikilaka no anu. La texalisie sema sou ipalupalusie vile vuanga ne uleenu masua muxolu noxie, la ulosie lavulavu sou ilavusou mii e uxali uao la ane ia'aloxu tei. Ane mi'oxo aloxo ne, la ta tatilasie xaixaie ne, ane'i mino'u lamoli tatila no anu.

17 ✡Ia no voxo ane ne, la ane mimulinexi noxi'a Paulo, la i'ava'ava aloxo 'o, "Ta mitema ane ne ane'i ta mitema noxou Lataua e muxolu teitexi manina ta mitema sou xaixai sou ia'alomengi no anu vote'i sou tano'u mauli."

18 Ane mivivikala aloxo ne voxovoxo utotomu, xo mole Paulo ne mutotosa, la sou muxiu sou muvikalanu uleenu masua ne aloxo 'o, "No anu Ualasou Iesu Kalisito, la eni avikalaneni lexe, nalaa mo naxexesie sema vuanga ne." Alaxu vilesisi la uleenu masua ne muxexesie sema vuanga ne.

19 Ioxe ta tatilasie sema vuanga ne mimaisou aloxo ne, la laiaxa'a xo vote'i sou lamoli'a e inono'u ane tasiauxu ne. La sou ane'i milasilasine'i Paulo ilou Sailasi sou mino'a ilou mine'ene'i no ie'i ta tatila no tanixu pitapita.

20 ✡Ane'i mino'a ilou milaixi'a noxi'a ta kisikisi'a sou ilomusou vaivaikala ne Romu, la mivikalane'i aloxo 'o, "Ta mitema ane 'o, ane'i ta mitema sie Iutaia. Ia ane'i mine'e 'o la, mi'oxo 'ilixo masumasua no nano no anu tuala tila noxinge.

21 Ane'i ilosie'i ta mitema sou tuala tila noxinge 'ili'ilixo noxi'a e nenge ta Romu umomomo sou ta'oxonu uasi xo anu umulinu lapuloto noxinge uasi."

22 ✡Xe ta mitema mukalusi miavuti, la mipitaxa'a ilou sou mipuapuasi'a ilou. Xe ta kisikisi'a sou xalee tuala tila ne mivikala pekia'u ulai noxi'a ta mitema sou 'oto'oto, la mikakaa tokolomo ia ilou xe mipuapuasi'a ilou no anu puate.

23 Mive'a ilou alaxu ta piena aloxo ne mukalu, la sou mitatuxa'a ilou no nano no taasou navunavu. Io mivikalanu itema sou usaxila'u aitenga sou lexe utatuxa'a ilou pekia'u mo usaxila'u aitenga laixe.

24 Itema sou usaxila'u aitenga mulomusou vaikala pekia'u ane ne, la muitalone'i ilou milai no nano no anu kaveutu vile kitu'a no nano no anu taasou navunavu ne, io sou musakiinu tava'a ilou no anu ovu alelaxu.

25 Ia no 'a 'olovoxo ane ne, la Paulo ilou Sailasi mixolu sou ilingalinga xe ilelexesi sou iitinu Lataua Ualasou. La ta menexi'a e ilo'a mixolu no nano no anu taasou navunavu ne ixolu sou ilolomusi'a ilou.

26 Milomusi'a ilou aloxo ne, xe mikuluke loxo 'o la 'uni'uni toxoxa'a mu'umu'umunu taasou navunavu ne, la lia mupaupau mo savana mutaotao, la sou aitenga mukisikisi, xe seni e misakine'i ta mitema mukalusi avo'a ilou tava'a no anu ne mululu kalumo.

27 ✡Ioxe itema sou usaxila'u aitenga mukuluke, xe mumalei loxo 'o la aitengaxu taasou navunavu mukisikisi, xe anu muavuti la muxavutala lexe ta mitema mukalusi e mixolu no nano no taasou navunavu ne ane'i a miumeume mukalu. La sou anu muavuti muno'u laviso sou lexe molu uvau sou usoli.

28 Ia Paulo mu'avakaka mulai noxou lexe, "Navila'isi ne sou navene nasoli mamu xo nexi a taxoxolu 'o."

29 Xe anu itemasou usaxila'u aitenga ne muavuti la mu'ava lexe ino'u telu une'e, xe muno'u telu mukalu, la sou anu muiave mu'una, la mu'olo'olo mo mu'ume manina, la sou mulapau mulu'e noxi'a Paulo ilou Sailasi talaxa'a.

30 ✡La sou anu muno'a ilou milaa mukalu, la mutalisi'a ilou lexe, "Ngingi ta tatila tamei 'o, eni a'oxonu ma'ia la sou ano'u mauli ane laixe?"

31 La sou ane'i ilou mukolinu aloxo 'o, "Nini namuxaxu taneni noxou Tila Iesu. La sou ngingi nongi'a ta tema taasine ngano'u mauli ane lailaixe ne."

32 Xe ane'i ilou miavuti, la mia'aloi'a ilo'a ta tema taasou no anu vaikala noxou Tila.

✡ **16:17:** Mak 1:24 ✡ **16:20:** Mak 13:9 ✡ **16:22:** 2Ko 11:25; 1Te 2:2 ✡ **16:27:** Apo 12:18-19 ✡ **16:30:** Apo 2:37

33 No ˈolovoxo ane ne si, la itema sou usaxilaˈu aitenga ne munoˈa ilou sou mulai
muˈuinu xalexalevineˈi ilou no anu lamalasile. Xe mukalu, la Paulo ilou Sailasi
miˈulosiˈa iloˈa ta tema taasou ne a no ˈolovoxo nesi.
34 Mukalu, la anu mukasi noxiˈa Paulo ilou Sailasi sou iloˈa milai no taasou sou
mulosiˈa ˈani moseˈi sou mioˈu. Mo aneˈi iloˈa ta tema taasou miˈanaˈana no ˈa ˈosaˈosa
manina xo aneˈi mukalusi mimuxamuxaxu taneˈi noxou Lataua.
35 Xe no ˈa kakau ane ne, la ta kisikisiˈa sou ilomusou vaivaikala mipalusiˈa ta mitema
sou inoˈa ta mitema ilaixaˈa no taasou navunavu sou lexe ilai ivikalanu itema ane
usaxilaˈu aitengsou lexe, “Napalusiˈa ta mitema tamei ne ilai.”
36 La sou itema sou usaxilaˈu aitenga ne muvikalanu Paulo no anu vaivaikala aloxo
ˈo, “Ta kisikisiˈa sou ilomusou vaivaikala mipalusiˈa ta mitema sou inoˈa ta mitema
ilaixaˈa no taasou navunavu mineˈe mivikalaleli lexe eni alulusinge ngongou Sailasi
mo ngalai, la sou ngongou ngalai ia opo seˈisisi uxolu noxinge ngongou.”
37 Ia Paulo muavuti, la muvikalaneˈi ta mitema sou inoˈa ta mitema ilaixaˈa no taasou
navunavu aloxo ˈo, “Nexi noxou texamulinu navunavu sou mivexe noxou no ieˈi ta
mitema tavuˈalo mo mitatunexe noxou no nano no taasou navunavu. Ia nexi noxou
ne nexi ta mitema sie Romu. Ia aneˈi italisixe noxou mo ilavusixe lexe nexi tesusu
manina ˈo uasi. La sou loxovaa la aneˈi iˈoxe ngingi nganeˈe ngavikalanexi noxou sou
talai vitanisi ˈo. Uasisi manina. Aneˈi meˈa ineˈe ipalusixe noxou talaa.”
38 Ioxe ta mitema sou inoˈa ta mitema ilaixaˈa no taasou navunavu ne miaˈaloiˈa ta
kisikisiˈa sou ilomusou vaivaikala lexe Paulo ilou Sailasi ne aneˈi ta mitema sie Romu.
Xe aneˈi milomu aloxo ne, la aneˈi mimamaˈu manina.
39 La sou aneˈi mineˈe noxiˈa ilou sou mivikalaneˈi ilou aloxo ˈo, “Ta vivixe nexi
tataliˈisinge ngongou sou ngalulusou susu noxixe. Xo nexi talavusinge ngongou lexe
ngingi nenge nengeˈa sie Romu uasi. La sou nexi teˈoxongengi masua loxo ˈo.” La aneˈi
milaalixaˈa miuatulaˈi no taasou navunavu. Mo mivikalaneˈi lexe, “Ngaxexee no tuala
tila ˈo.”
40 La sou aneˈi ilou milaa no taasou navunavu sou milai no tani noxie Litia. Noxie
Litia no tani ne, la aneˈi ilou mixalisiˈa ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou
Iesu aneˈi a mixoxolu lai ne sou aneˈi ilou mipeletotosiˈa, mukalu la sou aneˈi ilou milai.

17

Paulo Ilou Sailasi Mixolu ne Tesalonika

1 Ioxe, Paulo iloˈa ta menexu milutu ne Pilipai, la sou milai mixali ne Ampipolisi xe
Apolonia, la sou mixali ne Tesalonika. La taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia vile a muxolu
no tuala tila ane ne.
2 Xe Paulo muavuti la muˈoxo ˈilixo loxo anu uˈoxoˈoxonu sou mulai muˈuna no nano
no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia mo no anu Voxo Tavuna tatalu lololi ne anu muˈoxo
ane sou iloˈa mivavei no anu vaikala e muxolu no nano no anu Lavuku Tavuna noxou
Lataua.
3 Sou mulamananixaˈa sou lexe ilamana lexe Kalisito ne uneˈe sou utavule
tuˈutuˈumaxu mo usoli ka umauli la. La sou anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Iesu anu
ane eni aˈaloxu noxinge Anu ane Kalisito.”
4 Aloxo ne, la sou ta mitema ta Iutaia seˈi noxiˈa mimuxamuxaxu taneˈi ne mimulineˈi
Paulo ilou Sailasi. Mo ta Xiliki ta piena aneˈi ane milotu noxou Lataua xe ta sema ane
ualasiˈa tatila ta piena kalumo mimuxaxu taneˈi la mimulineˈi ilou.
5 Ia ta Iutaia mimaisiˈa aloxo ne, la aneˈi oponeˈi masuaiˈa, la sou miˈavaliˈa ta
mitema ta masua aneˈi ane ilavusou ixixaoxao vitanisi, sou mipita la miavutinoxu
xavutalaiˈa ta mitema mukalusi no nano no tuala tila sou miˈavaˈava mole laixaˈa,
la sou milai mimamulonu tani noxou Iasoni sou lexe ikamulineˈi Paulo ilou Sailasi la
ilaixaˈa sou itulusiˈa no ieˈi ta mitema.
6 Ia no mine aneˈi mikakamulineˈi xe ixalisiˈa uasi, la aneˈi minoˈa Iasoni iloˈa aneˈi
ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu seˈi sou milasilasineˈi milailixaˈa noxiˈa ta tatila sou
tuala tila ane ne. Io aneˈi miungaunga mulai noxiˈa aloxo ˈo, “Ta mitema aneˈi ane

ilavusou iˈoxo ˈilixo masumasua no tuatuala mukalusi aneˈi a mixali noxinge ˈo sou iˈoxo masuanu tuala tila naˈa nenge.
7 ✡Aneˈi mineˈe la Iasoni mumulaxaˈa no tani noxou. Aneˈi ta mitema mukalusi aneˈi ane ilavusou imulinu lapuloto noxou Kaisari* uasi. Xo aneˈi miˈoxo lexe mutuxu tuala noxiˈa vile anu ualasou lexe Iesu.”
8 Xe ta mitema ane mineˈe mipita iloˈa ta kisokisou sou tuala tila ne milomusou vaikala ane ne, la mikuluke mo mimamaˈu.
9 La sou ta kisokisou sou tuala tila ne mivikalaneˈi Iasoni iloˈa ane ta mitema ane mimulaxu taneˈi noxou Iesu seˈi minoˈu lamoli sou milaaneˈi no anu.

Paulo Ilou Sailasi Miaˈaloxu Aˈalo Laixe ne Belea

10 Ioxe alaxu vilesisi ˈo la no ˈolovoxo ne, ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne mipalusiˈa Paulo ilou Sailasi sou milai ne Belea. Ilou mixali ne Belea, la ilou milai miˈunalai a vile no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia.
11 Ta Iutaia seˈi ane mixolu ne Belea ne ˈilixoiˈa loxo aneˈi ane mixolu ne Tesalonika ne uasi. Aneˈi ta mitema ta lailaixe manina. La sou no mine aneˈi milomusou vaikala lailaixe noxou Paulo, la aneˈi mimasaxau manina xe utotomu ne aneˈi milavusou sou iitiitisou vaikala no ˈa Lavuku Tavuna la sou aneˈi mimasaxa lexe ilavusou vaikala e Paulo muaˈalo no anu ne lexe manina.
12 La sou ta Iutaia ta piena xe ta Xiliki ta sema aneˈi ane ualasiˈa tatila tapiena mo ta mulu ta Xiliki tapiena ne mimuxamuxaxu taneˈi.
13 Ia no mine ta Iutaia aneˈi ane mixolu ne Tesalonika milomu lexe Paulo muaˈaloxu vaikala noxou Lataua ne Belea la, sou aneˈi milaulatala sou mineˈe miavutinoxu xavutalaiˈa ta mitema aneˈi ane ne sou oponeˈi masua.
14 Xe alaxu vilesisi ˈo la, ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne mipalusou Paulo mupolo mulai no luaki. Ia Sailasi ilou Timoti mixolu ne Belea.
15 Io ta mitema aneˈi ane misaxanu Paulo ne milai mixalixu ne Atenasi, xe sou lexe ilivu, la Paulo muvikala pekiaˈu noxiˈa lexe ilivu la ivikalaneˈi Sailasi ilou Timoti lexe ilou ipalea ineˈe noxou.

Paulo Muaˈaloxu Aˈalo Laixe ne Atenasi

16 No mine Paulo muxoxomaiˈa Sailasi ilou Timoti ne Atenasi, la anu mumaisou lataua kalakalavoi ta piena muˈanaˈana no nano no tuala tila ane ne, la anu opoonu mutamasiˈa ta mitema aneˈi ane ne.
17 ✡La sou anu iloˈa ta mitema ta Iutaia xe ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasisi io milotu noxou Lataua ne mipita mivivikala no nano no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia. Mo anu no anu tanixu pitapita no voxovoxo sou iloˈa mivivikalaneˈi ta mitema aneˈi ane mixixaoxao vitanisi.
18 Xe ta mitema sou lavulavu seˈi no ˈa laˈoluxaˈa aneˈi ileme'a lexe ta Epikulosi† xe seˈi no ˈa laˈoluxaˈa aneˈi ileme'a lexe ta Suloiki, iloˈa Paulo anaxaˈa muteloiˈa ngatoˈo, la sou seˈi mivikala aloxo ˈo, “Itema ane muvikala xovulaulau ne umasaxa lexe uvikala a loxovaa ne?” Xe seˈi miˈoxo lexe, “Male itema ne uˈoxe uaˈalomenge sou latauaiˈa tuala vile vaˈaxu.” Aneˈi mivikala iouiou noxou Paulo aloxo ne xo anu muaˈaloiˈa noxou Iesu xe soli mo tulu noxiˈa ta mitema.
19 La sou aneˈi mikasi noxou Paulo sou milaixu noxiˈa ta mitema sou isaxilaˈu lapuloto ilemolu lexe Aleopaxosu.‡ Sou mivikalanu lexe, “Nexi temasaxa lexe talavusou lavulavu alavua ane nini nalolosiˈa ta mitema ˈo.
20 Xo nexi telomusou mimii ane nini neaˈaloxu ne, la mutama iou vilemo no ˈa sangalixe. La sou nexi temasaxa lexe talavusou kalumo.”
21 Xe ta Atenai iloˈa ta mitema sou tuala vaˈavaˈaxu e mipita ne Atenai ne milolomusou voxovoxo la aneˈi mukalusi ne mimasaxa lexe ilai vaˈavaˈaxu uasi

---

✡ **17:7:** Luk 23:2; Ioa 19:12 * **17:7:** Naitisou Ualauala laalaaxu. ✡ **17:17:** Apo 18:19 † **17:18:** Epikulosi xe Suloiki ne laoluxaˈa vile e misosovosou lavulavu iouvilemo e no nano ne Atenasi. ‡ **17:19:** Aleopaxosu ne anu leleˈe vile ne uxoxolu teitexi no laxaˈilu ualasou lexe Alesi ne lataua sou ˈotoˈoto noxiˈa ta Xiliki.

mixolu anesi sou milolomusou vaikala sou alauna la aneˈi kalumo mivivikalaneˈi
ngatongatoˈo no anu.
22 Ioxe Paulo muavuti mutulu no ieˈi ta mitema mipita noxiˈa e ilemolu lexe
Aleopaxosu, ne la muvikala aloxo ˈo, “Ngingi ta mitema sie Atenasi ˈo ne, eni emaisinge
ngingi ngalotu no anu lataua ta piena manina.
23 Xo no mine eni exolu ˈo, la eni emuamuaˈi no nano no tuala ˈo, mo emaisou mimii
mukalusi ane ngingi ngalotu no anu. La eni exalisou valovalo vile mikaukavu no anu
lexe, ‘Lataua ane ˈo ne talavusou uasi.’ La sou Lataua ane nesi ane eni aˈalomengi no
Anu xo ngingi ngelotu noxousi ia ngalavusou uasi.
24 ✡Lataua ane ne Anu Tila sou opo loxotolo mo lialia kalumo, mo Anu mukoinu
xalexalee tuatuala mo mimii mukalusi. Mo itema vile utulusou taasou lalotu sou
Lataua uxoxolu no nano no anu uasi.
25 ✡La sou itema vile umomomo sou uˈoxo mii vile no avolu, ka itema vile ulosou uasi
xo Anu umomomo sou ulingau mivile noxou evile uasi. Anu molusi ane mulosinge ta
mitema mukalusi mauli no anu tauuxu mo mimii mukalusi.
26 Itema vilesisi Lataua mukoinu nesi anu muxalixaˈa ta mitema mukalusi no
xalexalee tuatuala. Sou musosovosiˈa mixolu no xalexalee lialia mukalusi. Anu molu
musosovosou voxo ane aneˈi ixolu sou imauli no anu mo mulosieixu pilipilixa sou
lialiaxaˈa.
27 ✡Lataua muˈoxo aloxo ne sou lexe aneˈi ikamulinu la ixalisou male, ia Anu uxolu
vaˈaxu noxinge vilevilesi uasi.
28 Xo Anu Latauasi, la sou mulosinge mauli ilou xavi sou texoxolu mo temuamuaˈi.
Aloxo ne la sou ta mitema seˈi noxinge ne milavusou la sou mivikala lexe, ‘Nenge ne
Lataua ta ˈolu kalumo.’
29 ✡Ioxe nenge ne nenge Lataua ta ˈolu, la sou mamu sou nenge taxavutala lexe
Lataua ne Anu loxo mii ane ta mitema iˈoxonu no anu xoulu ilou siliva mo lavoˈo
uasi. Xo Lataua ne itema vile upuinu no avolu sou ulotu noxou uasi.
30 La sou Lataua ne mulavusiˈa ta mitema ane ilavusou uasi tei ne, la anu umomomo
sou uvikala ta piena noxiˈa uasi. Ia vaimomo ˈo ne ta mitema mukalusi no xalexalee
tuatuala la Anu muvikalaneˈi pekiaˈu lexe ixiu oponeˈi.
31 ✡Xo Anu musosovosou voxo vile mukalu sou utulusiˈa ta mitema ukalusi no
xalexalee lialia no anu vaikala. Xo tavaˈu lexe Anu muˈoxo ˈilixo lailaixe sou
mupalusou Itema vile e Anu musosovosou lexe uluˈe sou usolisinge no lia ˈo mo Anu
molu mutulu sou no anu lulu sou soli. Aloxo ne, la sou ta mitema ukalusi imuxaxu
taneˈi noxou no anu xaixai ane Anu muˈoxonu.”
32 Ioxe no mine aneˈi milomusou Paulo muaˈaloxu soli ilou tulu xe, la seˈi noxiˈa
ne miavuti sou mimolovilaˈi noxou xe seˈi mivikalanu lexe, “Nexi temasaxa lexe
talomusou mii e nini nelemolu ne la.”
33 Aloxo ne, la sou anu Paulo muavuti mulutu sou muˈume mulai, la aneˈi mixoxolu
ne.
34 Ia seˈi noxiˈa ne mimuxamuxaxu taneˈi mo mimulinu. Vile noxiˈa ne Dionisiusi ne
anu vile noxiˈa Aleopaxosu, xe sema vile ualasie lexe Damalisi, mo ta mitema seˈi la.

18

Paulo Mulai Muxolu ne Kolinito

1 Iliˈi la Paulo mulutu ne Atenai, la sou anu muˈume muvaxa ne Kolinito, sou mulai
muxolu a lai ne.
2 ✡No mine anu muxolu lai ne, la muxalisou itema vile sie Iutaia ne ualasou lexe
Akuila ne nenu mivoˈonu no xalee lia tila ne Pontasi ilee semau Pilisila. Ilou meˈa loxo
no xalee lia tila ne Itali milai loxo ne Kolinito, xo Kulaudio mutuxu tuala ne Romu
mumasaxa lexe ta Iutaia ixolu no tuala tila ne Romu ne uasi. La sou Paulo muxalisiˈa
ilou ne.

✡ **17:24:** 1Ta 8:27; Apo 7:48 ✡ **17:25:** Lex 50:12 ✡ **17:27:** Lex 145:18; Iel 23:23 ✡ **17:29:** Ais 40:18-20; 44:10-17; Apo 19:26 ✡ **17:31:** Lex 96:13 ✡ **18:2:** Rom 16:3

3 ✡Sou ilo'a mixolu mixaxai xo ane'i ilou mi'oxonu xaixai iouvilesisi loxo anu Paulo
mu'oxonu nesi sou ilo'a isimesimenu lavalava sou tani alelaxu.
4 Xe no Voxo Tavuna utotomu, la anu mulai no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia sou ilo'a
mivivikala ngatongato'o sou anu mutovonu lexe ulapune'i ta Iutaia ilo'a ta Xiliki sou
lexe imuxaxu tane'i no 'a mii ma'ia ane anu ulelemolu.
5 ✡Xe no mine Sailasi ilou Timoti me'a ne Makedonia milu'e, la Paulo ne muxaxai
pekia'u utotomu sou mua'alo a'alo ulai noxi'a ta Iutaia lexe umaxa'u Iesu ne Anu itema
sou pamauli.
6 ✡Ia ta Iutaia ne mimasaxa sou ilomu noxou Paulo uasi, la mivikala masua noxou,
la sou anu muvutasou tokolomoxu, io muvikala mulai noxi'a aloxo 'o, "Lexe ngingi
ngaxexee noxou Lataua, la anu susu noxinge la. Io eni e'oxonu xaixai noxilosinge
mukalu. Ia vaimomo 'o sou eni alai noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi."
7 La sou Paulo mulutu lai ne, la mulai no tani noxou itema vile ualasou lexe Taitusi
Iusutosi anu itema sou ulotu noxou Lataua. Mo taasou ne mutulu 'alai no taasou lalotu
noxi'a ta Iutaia.
8 La Kilisuposi e itema sou usaxila'u taasou lalotu noxi'a ta Iutaia mo ta mitema
mukalusi ane'i mixolu no tani noxou ne mimuxaxu tane'i noxou Tila. Mo ta mitema
ta piena ne Kolinito ne milomusou, la mimuxaxu tane'i mo mi'ulo.
9 No anu 'olovoxo vile, la Tila muvikalanu Paulo no anu mii loxo aipiepiena 'o lexe,
"Na'ume mamu, ia navikala ulalaisi 'o, mo natalo uasi.
10 ✡Xo Eni axolu noxine. Mo evile sou u'oto noxine mo u'oxo masua noxine uasi.
Tava'u lexe ta mitema noxilo ta piena ane'i ixolu no nano no tuala tila ne."
11 Aloxo ne, la sou Paulo muxolu lai ne tauu ie vile mo pa'usou. Sou mulosi'a ta
mitema lavulavu no 'a vaikala noxou Lataua.
12 Xe no mine Xalio muxolu loxo itema sou usaxila'u xalee lia tila ne Akaia, la ta
Iutaia miavuti mipita sou mi'oxo masua noxou Paulo mo milaixu sou mitulusou no
anu vaivaikala.
13 La ane'i mia'alo aloxo 'o, "Itema ane 'o ne, anu mulapunu xavutalaia'a ta mitema
sou ilotu noxou Lataua io no 'a ane umulinu lapuloto uasi."
14 Xe lexe Paulo sou ukolinu vaikala noxi'a la ua, Xalio muavuti la muvikalane'i ta
Iutaia aloxo ne, "Lexe ngingi ta Iutaia 'o, ngakalapu sou 'ilixo masua mo nga'alasou
lapuloto, la eni alomungenge.
15 Ia mii ano 'o ne sou talitali sou vaivaikala mo ualauala mo lapuloto noxinge la sou
ngingi menge ngalai mo ngamomosou. Xo eni amasaxa sou avelunu vaivaikala sou
mii ane 'o uasi."
16 La sou anu mukusai'a mixexee no anu tanixu vaivaikala.
17 Mu'oxone'i aloxo ne, la sou ane'i mitetelisou Sositenesi e itema sou usaxila'u
taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne, la mivau 'alai no anu aitengaxu taasou tani e itulusi'a
ta mitema no anu vaivaikala no anu. Ia Xalio ne umaxa'u lexe anu tanu u'oxonu mii
ane ne sevile uasi.

Pilisila Ilou Akuila

18 ✡Paulo muxolusi o ne Kolinito ne voxo ta piena mukalu, la anu Mu'italone'i ta
mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu, io mutelo no lasipi sou mulai ne Silia.
La Pilisila ilou Akuila mitelo sou ilo'a milai. No mine anu utelo no lasipi uao, muxolu
ne Kenkulia si 'o, la anu muxotosou laxusou xo tava'u lexe anu musakii vaikala vile
mulai noxou Lataua.
19 Xe ane'i mixali ne Epeso, la Paulo mu'italone'i Pilisila ilou Akuila lai ne, io anusisi
mulai mu'una no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia sou ilo'a mixolu mivikalasou.
20 Xe ane'i mitali'isou lexe ilo'a ixolu maxuveeni si 'o, la anu umasaxa uasi.
21 Ia no mine sou anu mulutu, la anu muvikala aloxo 'o "Lexe Lataua umasaxa, la
eni alivu ane'e noxinge la." Muvikala aloxo ne mukalu, la mu'italone'i mo muionei io
mutelo no lasipi ne Epeso sou mulai.

✡ **18:3:** Apo 20:34 ✡ **18:5:** Apo 17:14-15 ✡ **18:6:** Apo 13:46, 51; 20:26 ✡ **18:10:** Ies 1:9; Ais 41:10 ✡ **18:18:** Iti 6:18; Apo 21:24

22 No mine anu muxali ne Kaisalia, la mutelo ne Ielusalemu sou mu'osasi'a ta mitema
ilotu noxou Iesu. Mukalu la mulai mulu'e ne Antioki.

Paulo Mumuamua'i sou Xaixai Tatalusou

23 Paulo muxolu lai ne Antioki ne voxo mose'i xe ili'i la anu muavuti mulutu lai
ne sou mumuamua'i no tuatuala mukalusi no xalee lia tila ne Xalatia xe Pilixia sou
mu'oxo pekia'a ta molomolo noxou Iesu.
24 Ia itema Iutaia vile ualasou lexe Apolosi nenu mivo'onu ne Alekisandolia ne
mune'e ne Epeso. Anu ne itema sou vaivaikala laixe mo lavulavu tatila no anu Lavuku
Tavuna.
25 Anu ne muno'u lavulavu no anu vote'i noxou Tila, mo umasaxa uxali pekia'u
no nano no opoonu, sou mua'alo mo mulosi'a lavulavu sou Iesu muisalili. Ia anu
mulavusou 'ulo'ulo ane noxou Ioanesi sou 'ulosi'a ta mitema 'o si.
26 Anu muavuti musoko sou mua'alo pekia'u io u'ume uasi no nano no taasou lalotu
noxi'a ta Iutaia. Xe Pilisila ilou Akuila milomusou, la ane'i mi'avalou mulai no tani
noxi'a sou mia'alo noxou lamana laixe no anu vote'i noxou Lataua.
27 No mine anu Apolosi mumasaxa lexe ulai ne Akaia, la ta mitema ane'i ane mimux-
axu tane'i noxou Iesu mipatetelinu Apolosi no anu vaivaikala se'i mo mikaukavu mulai
noxi'a ta molomolou Iesu lai ne Akaia sou lexe ilooxu mo ino'u. Xe Apolosi muxali la
musu'uli tatila mulai noxi'a ane'i ane no anu alauna noxou Lataua la ane'i mimuxaxu
tane'i.
28 ✡Xe anu mutulu no anu Lavuku Tavuna lexe Iesu ne Anu Kalisito. La sou anu
mu'otoxu vaikala pekia'u mulai noxi'a ta Iutaia no ie'i ta mitema ta piena mo anu
mulu'elailixu xavutala masua noxi'a ne.

19

Paulo Mulai ne Epeso

1 ✡Ioxe no mine Apolosi muxolu ne Kolinito, la Paulo mumuamua'i mupolo no nano
no laxatetelo no xalee lia tila ne. La mulai muxali ne Epeso. Muxali lai ne la muxalisi'a
ta molomolo noxou Iesu mose'i.
2 ✡La anu mutali'isi'a aloxo 'o, "Loxovaa 'o, no mine ngingi ngemuxaxu tangengi,
la Uleenu Tavuna muxolu noxinge?" La ane'i mikolinu tali'i noxou aloxo 'o, "Nexi
talomusou Uleenu Tavuna sevile uasi."
3 La anu mutali'i la aloxo 'o, "Ia loxovaa, 'ulo'ulo iou anevaa ane ngingi nge'ulo no
anu?" La ane'i mikolinu lexe, "'Ulo'ulo noxou Ioanesi."
4 ✡Xe Paulo muavuti la muvikalane'i lexe, "'Ulo'ulo noxou Ioanesi ne anu 'ulo'ulo
sou taxiu oponenge. Anu muvikalane'i ta mitema sou imuxaxu tane'i noxou Anu ane
une'e ili'i noxou. Ane une'e ili'i ne, Anu ane Iesu."
5 Ane'i milomusou vaikala ane ne, la ane'i mi'ulo no anu ualasou Tila Iesu.
6 ✡Ioxe no mine Paulo mumulaxu avolu teitexi noxi'a xe Uleenu Tavuna mune'e
muxolu noxi'a, la ane'i mivikala no anu vaikala iouiou mo mia'aloxu palomatana
noxou Lataua.
7 Ane'i mukalusi ne itiitisi'a loxo mavulovexa vile mo mulu'e no lia tamei.
8 Xe Paulo mu'una no anu taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne la muvikala pekia'u
ia u'ume uasi mumomomo loxo so'io tatalu. Anu ilo'a mivikala sou lexe ulapunu
xavutalai'a no anu saxisaxila'u noxou Lataua.
9 Ia mose'i noxi'a ne opone'i pekia'u mo imuxaxu tane'i uasi. La ane'i mivikala
masumasua sou vote'i noxou Tila ane ne no ie'i ta mitema ta piena. La sou Paulo
ilo'a ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu mi'umesi'a milai va'axu. Ane'i
mipita sou mivikala no voxovoxo utotomu no anu taasou lavulavu noxou Tilanosi.
10 Ane'i mixaxai aloxo ne si mumomo mo tauu ie tamei. Aloxo ne la sou ta Iutaia
ilo'a ta Xiliki mukalusi ane'i mixolu no anu xalee lia tila ne Asia ne milomusou vaikala
noxou Tila.

✡ **18:28:** Apo 9:22 ✡ **19:1:** 1Ko 3:6 ✡ **19:2:** Apo 8:16 ✡ **19:4:** Mat 3:11 ✡ **19:6:** Apo 8:17; 10:44, 46

11 ✡Lataua mulosou Paulo xavi iouvilemo sou mu'oxonu sosovo iouiou aloxo 'o.
12 ✡Ta mitema mino'u lavalava xasixu la mine'e mimuxaxu vaxa noxou Paulo
vasimolu xe mukalu la mino'u mulai sou mimulaxu muvaxa noxi'a ta mitema e
mipipiena no vasime'a la ane'i laixene'i. Mo ta uleenu ta masumasua mixexesi'a
kalumo.
13 Ia ta Iutaia mose'i ane'i mixixaoxao sou mixexene'i ta uleenu masumasua ne
mitovonu sou lexe ikusai'a ta uleenu ta masumasua no anu Ualasou Tila Iesu, la ane'i
mivikala aloxo 'o, "Nexi takusainge no nano no anu Ualasou Iesu e Paulo mua'aloxu,
la sou nexi tavikalangengi pekia'u lexe ngalaa mo ngaxexee."
14 Sukeva e tilasi'a ta aili'i noxi'a ta Iutaia ta 'olu muxatele tamei ane'i ilavusou
i'oxo'oxonu aloxo ne.
15 Ia alaxu vile la uleenu masua vile ne muavuti la mukoline'i aloxo 'o, "Iesu ne eni
elavusou mo Paulo ne eni elavusou, ia ngingi ngata'ei 'o?"
16 La sou itema ane uleenu masua muxolu noxou ne xaviinu mu'oki. Anu muili'e
la mupeilauline'i xe muve'ave'a masua mole misomisou vasime'a ne mukakaka mo
vasime'a ne siasialuxu la mi'ume milai no ale ne pangapanga'asi.
17 ✡Xe no mine ta Iutaia 'ilo'a ta Xiliki mukalusi ane'i mixolu lai ne Epeso ne
milavusou mii ane muxali ne, la ane'i mimama'u la miitiitinu ualasou Tila Iesu.
18 Ta piena noxi'a ane mimuxaxu tane'i mukalu mine'e mitulu no ie'i ta mitema
latala ne io mivikala lamana no anu 'ilixo masumasua ane ane'i mi'oxonu.
19 Mo ta piena noxi'a ane'i ane milavusou mi'oxonu kasila ilou saa mo aalu iouiou ne
miitaxusou lavukui'a e mikaukavu mimii ne no anu, ka mine'e mipita sou mielaxu no
ie'i ta mitema tavu'alo. Xe miitisou lamolisou lavuku e mi'elaxu ne mipita la itiitisou
muxali loxo itemaxu mavulovexa ta'uve alaxu mavulovexa ta'uve (50,000).
20 Aloxo ne la sou vaikala noxou Tila muxali pekia'u mo mulutu mulai no tuatuala
mukalusi.
21 ✡No mine mimii ane 'o muxali mukalu, la Paulo mumuxau xavutala sou lexe ulai
ne Ielusalemu la upolo ulai ne Makedonia xe ne Akaia. Anu muvikala lexe, "Ili'i no
mine eni apolo alai ne ukalu, la eni alai amaisi'a ne Romu kalumo."
22 Anu mupalusi'a ta mitema sou su'uli tamei noxou e Timoti ilou Elasito sou milai
ne Makedonia. Ia anu muxolu sevile lai no xalee lia tila ne Asia.

'Oto'oto Lai ne Epeso

23 ✡No voxo ngiiou ane ne, la ta mitema mi'ava'ava mo lai'axa'a muxali ne Epeso ne
xo no anu vote'i noxou Tila.
24 Xo itema vile ualasou lexe Demeteliusi e itema sou u'oxonu mimii no anu siliva
muxaxai sou mu'oxonu taasou lalotu tovolai sou kitukitu'a noxie lataua kalavoi
Alutemisi. Anu mu'oxo aloxo ne, la ta mitema sou xaixai mino'u lamoli kitu'a uasi.
25 Anu mu'avali'a ta mitema sou xaixai ilo'a ta menexi'a se'i e ixaxai ilo'a la mine'e
mipita io anu muvikala aloxo 'o, "Ta menexixe ngingi ngelavu lexe nenge teno'u lamoli
laixe no anu xaixai ane 'o.
26 Ia ngingi ngamaisou mo ngalomusou itema ane Paulo anu mulapune'i mo
muxovulaune'i ta mitema ta piena lai ne Epeso mo no anu xalee lia tila ne Asia
mukalusi. Anu muvikala lexe lataua ane ta mitema i'oxonu no avo'a ne anu lataua
maninasou uasi.
27 Vaikala ane 'o ne u'oxonu masuanu xaixai noxinge la xaixai noxinge uxali mii
vitanisi, la taasou lalotu noxi'a lataua tatila Alutemisi kalumo ne uxali mii vitanisi
kalumo. Mo ta mitema mukalusi no xalee lia tila ne Asia mo xalexalee lialia ukalusi
ne ilotu noxie la uasi, xo uala tatila noxie ne mumasua mo ukalu vitanisi."
28 No mine ane'i milomusou aloxo ne, la ane'i la'iaxa'a masua mo miavuti sou mi'ava
lexe, "Alutemisi noxi'a ta Epeso ne ane tatila manina."
29 ✡Alaxu vilesisi la tuala tatila ne 'ava toxoxu muxali no anu mukalusi. Xe ta
mitema miavuti la mitetelisi'a Xaiusu ilou Alisitaluko e tavaitamiou Paulo sou ilo'a

✡ **19:11:** Apo 14:3 ✡ **19:12:** Apo 5:15 ✡ **19:17:** Apo 5:11 ✡ **19:21:** Apo 23:11; Rom 1:13 ✡ **19:23:** 2Ko 1:8
✡ **19:29:** Apo 20:4; 27:2; Kol 4:10; Plm 1:24

mimuamuaˈi. Aneˈi ilou ne sie Makedonia. Xe ta mitema mixasilisou milapuneˈi ilou la iloˈa miˈuna no tani tilasou pitapita ne.
30 Ia Paulo ne mumasaxa sou upalaˈa noxiˈa ta mitema latala ne, ia ta molomolo noxou ne miapixu la ulai uasi.
31 Mo ta menexu moseˈi kalumo e aneˈi ta tatila no xalee lia tila ne Asia misovanu vaikala muneˈe noxou milingau pekiaˈu lexe ulai no nano no tani tila sou pitapita ne mamu.
32 La sou ta mitema ta piena aneˈi mipita ne mixovulaulausi. Moseˈi miˈava sou milemolu mivile xe moseˈi ne miˈava sou milemolu mii vilemo. La ta piena noxiˈa ne ilavu lexe tavaˈu loxovaa la sou mineˈe mipita ne uasi.
33 La ta Iutaia misounu Alekisanda mulai muˈuli no talaxaˈa. Io ta mitema moseˈi miˈavaˈava sou mipelaˈu. La anu mukamiieˈi no avolu sou lexe anu uvikala lamana noxiˈa.
34 Ia no mine aneˈi milavusou lexe anu itema Iutaia vile, la aneˈi mukalusi ne miˈava mukei umomomo loxo aso iou tamei aloxo ˈo, “Alutemisi noxiˈa ta Epeso ne ane tatila manina.”
35 La itema sou kaukavu no anu tuala tila ne mutulu la mutolosou avolu sou ta mitema ixolu tasiau la muvikala lexe, “Ta mitema sie Epeso, ta mitema mukalusi no lialia ˈo, milavusou lexe tuala tila ne Epeso ne anu usaxilaˈu taasou lalotu noxie tila Alutemisi ilou lavoˈo tavuna noxie ane mulapau molu no loxotolo muluˈe.
36 La sou loxo mimii ano ˈo ne anu itema vile umomomo sou usingisou uasi, mo ngingi ne ngaxoo tani ukisi io ngaˈoxonu anangenge vitanisi mamu.
37 Ngingi ngeneˈe neˈi ta mitema ano ˈo lai ˈo, ia aneˈi ipulumasou inoˈu mii vile no ˈa taasou lalotu mo ivikala ipupuiou lataua mengi uasi.
38 Lexe aloxo ne la Demeteliusi iloˈa ta menexu ta mitema sou xaixai ne lexe itelonu vaikala noxou evile. La voxo sou vaivaikala mo itema sou ulomusou vaikala anu a uxolu. La sou iloˈa imomomo sou vaikala sou.
39 Xe lexe mii maˈia la ane ngingi ngamasaxa lexe ngaxalixu la sou ngingi ngamomosou no anu voxo sou pitapita.
40 Ia ano ˈo ne laixe uasi lexe nenge tanoˈu masua sou tatulu no ˈa vaikala sou ˈotoˈoto no anu mimii ane muxali vaimomo ˈo. Lexe aloxo ne la nenge tamomomo sou takoli vaikala uasi xo mii ane ne tavaˈu uasi.”
41 Iliˈi no mine anu muvikala aloxo ne mukalu, la anu mupalusiˈa ta mitema milailai.

20

Paulo Mumuamuaˈi ne Makedonia Xe ne Xiliki

1 Ioxe no mine anaxaˈa piena sou ˈotoˈoto toxoxu ne mutalo, la Paulo muˈavaliˈa ta molomolo noxou Iesu mineˈe, mo anu mupeletotosiˈa sou muˈoxo pekiaˈa, mukalu la muˈitaloneˈi sou muioneˈi io mulutu sou mulai no xalee lia tila ne Makedonia.
2 Anu mulalai no xalee lia ane ne, la muvikala no anu vaikala sou peletoto ta piena lai noxiˈa ta mitema, xo la mulai muxali ne Xiliki.
3 La anu muxolu lai ne soˈio tatalu. Xo ta Iutaia misakii vaikala sou lexe ivau no mine anu ˈalai sou utelo no lasipi sou ulai ne Silia. La sou anu mumuxaxu xavutala sou lexe ulivu upolo ne Makedonia.
4 Aneˈi ane tavaitamiou Paulo sou iloˈa mimuamuaˈi milai ane Supateli anu itema sie Belea e Pulosi ˈolu, xe Alisitaluko ilou Sekundosi sie Tesalonika, xe Xaiosi sie Delube, xe Tukiko ilou Tolopimosi sie xalee lia tila ne Asia xe Timoti kalumo.
5 Ta mitema ane ne miˈuli milai mixomaiexi ne Toloasi.
6 Ia nexi texolu ne Pilipai mutalo no mine voxo tatila sou Ixutuxu Veletixaˈa Vitanisi mukalu, la sou nexi tetelo no anu lasipi. Tetelo no lasipi sou telutu telai. Xe voxo taˈuve sou, la nexi telai texali noxiˈa aneˈi ane mixomaieˈi ne Toloasi. La nexi texolu voxo muxatele tamei.

Paulo Mutulusou Iutikasi no Anu Soli ne Toloasi

7 No anu voxo muxatele vilesou* no anu ʼolovoxo, la nexi teneʼe tepita sou taseʼiseʼinu veleti. Paulo muaʼalo mulai noxiʼa ta mitema. La anu muvikala mulalaisi ʼo xo mole ʼolovoxo lixilixinu xo anu ulutu no voxo ane vile.
8 Tani lalaxu teitexi ne nexi tepita no anu ne lalamo sou ta piena.
9 Itema maulu vile ne muxolu no anu aitenga sou sivo ualasou lexe Iutikasi. Anu iou muvuvu manina ia Paulo muvikala mulalaisi ʼo. Xe no mine anu mupasipaa ai mukalu, la anu mulapau molu no anu tani lalaxu tatalusou la mulai mutuvu no lia. Xe aneʼi miluʼe miitinu, la anu musoli ne.
10 Xe Paulo muluʼe la musuʼanu muai vaxa teitexi noxou itema maulu ne, la musavunoxu io muvikala lexe, “Ngaʼume mamu. Xo anu a umauli.”
11 La sou anu mulivu mulai teitexi la, sou museʼi veleti mo muoʼu. Xe iliʼi no mine Paulo muvivikala xo mole lamana, la anu mulutu sou mulaa.
12 Ia ta mitema minoʼu itema maulu ne mumauli ne sou iloʼa milai no taasiʼa, la taneʼi laixe manina.

Paulo Muvikala Laixe sou Muioneʼi ta Tatila Noxiʼa ta Mitema Noxou Lataua ne Epeso

13 Ioxe nexi teuli telai tetelo no lasipi, sou teiave telai texali ne Asosi. La nexi texomaiou Paulo sou utelo no anu lasipi. Anu muvikalanexi sou nexi taʼoxonu aloxo ne xo anu umuamuaʼi no tavaʼu ulai uxali lai ne.
14 No mine anu muxalisixe ne Asosi, la nexi tetelonu no anu lasipi sou noxiʼa telai texali ne Miteleni.
15 La nexi telutu lai ne xe voxo ane vile, la texali ʼalai ne Kiosi, xe voxo ane vile la, la tevalautu tevaxa ne Samosi, xe no anu voxo ane iliʼi la texali ne Miletosi.
16 Paulo musakiinu xavutala lexe aneʼi iiave ineʼe la ipolopepeenu Epeso ne si, xo tavaʼu lexe anu mumasaxa sou upaipalunu voxo maxuveeni no xalee lia tila ne Asia mamu. Xo anu upalepalea lexe umomomo la uxali ne Ielusalemu no anu voxo sou Pentikosi.
17 ✡Nexi texali ne Miletosi, la Paulo mukalaanu anaxuiʼa ta tatila noxiʼa ta mitema noxou Lataua ne Epeso sou lexe ineʼe noxou.
18 ✡No mine aneʼi mineʼe mixali, la anu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi ngelavu sou maulixo anu a loxovaa no voxo lololi ane eni exolu noxinge ʼo musoko no anu voxo ane eni eneʼe eʼuna no anu xalee lia tila ne Asia.
19 Ta Iutaia misakii vaikala sou miʼoxo masualeli ne anu axo tuʼumaxu mo tovotovo ta piena, ia eni etaloxolixo avilesi sou eʼoxonu xaixai noxou Tila ilou ieli lexaxu piena.
20 Ngingi ngelavu lexe eni evikala pekiaʼu la aʼume uasi sou aʼaloxu mii maʼia laixe ane sou usuʼulingengi. Ia eni elosinge lavulavu ne no ieʼngi ta mitema ta piena mo tasinge vilevilesi,
21 la eni evikala pekiaʼu ulai noxiʼa ta Iutaia iloʼa ta Xiliki. Lexe aneʼi ne ixiu mo ilai noxou Lataua, mo imuxaxu taneʼi noxou Tila noxinge Iesu.
22 Mo ane ʼo ne masaxa pekiaʼu noxou Uleenu Tavunasi la sou eni alai ne Ielusalemu, ia alavusou mii maʼia ane uxali noxilo lai ne uasi.
23 ✡Eni elavusou lexe no anu tuatuala tatila ane eni alai no anu ne Uleenu Tavuna uvikalaleli lamana lexe taasou navunavu mo tuʼutuʼumaxu ta piena anu a ulooxo.
24 ✡Ia eni amaisou mauli noxilo ne anu loxo mii vitanisi noxilo. Eni amasaxa akalusou iaveiave saisale mo amomomo sou xaixai ane Tila Iesu mulosilo ne ukalu manina. Xaixai ane ne sou aʼaloxu lamana aʼalo laixe sou alauna noxou Lataua.
25 Ia vaimomo ʼo eni elavu lexe umomomo sou vile noxinge ngingi ane eni elai eaʼaloxu saxisaxilaʼu noxou Lataua noxinge ne umaisilo la uasi.
26 Aloxo ne, la sou eni avikala lamana ulai noxinge, vaimomo ʼo aloxo ʼo. Lexe vile noxinge usoli la eni susu noxilo uasi.

---

* **20:7:** Voxo muxatele vile ne anu voxo noxiʼa ta Iutaia sou iseʼiseʼinu veleti. ✡ **20:17:** Apo 18:21 ✡ **20:18:** Apo 18:19–19:10 ✡ **20:23:** Apo 9:16; 21:11 ✡ **20:24:** Apo 21:13; 2Ti 4:7

27 Xo eni evikala pekiaˈu mo aˈume uasi sou aˈaloxu masaxa lololinu noxou Lataua
mulai noxinge ne.
28 ✡La sou ngingi menge ngasaxilainge nongiˈa ta mitema noxou Lataua mukalusi
loxo ta sipsip laˈoluˈoluxaˈa ne ane Uleenu Tavuna musosovosinge sou ngasaxilaˈa.
Ngaxali loxo ngingi ta mitema sou saxilaˈu noxiˈa ta mitema laˈoluxaˈa noxou Lataua
ane Anu munoˈu uulusiˈa no anu sialuxu.
29 ✡Eni elavu lexe alutu alai io iliˈi, la ta aˈaa ta vova ta laˈia iˈuna noxinge, la
umomomo sou imalanixiˈa ta sipsip laˈoluxaˈa ne uasi.
30 Mo loxo no nano nonixi noxinge ne la, ne ta mitema moseˈi iavuti la aˈalo
kalakalavoi sou ilapuneˈi ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu sou
imulineˈi.
31 ✡La sou ngaxolu la ngasaxilainge laixe. Ngaxavutala lexe no anu tauu ie tatalu la
no ˈolovoxo mo no aso ne eni epelaˈinge utotomu mo ieli lexaxu unixisinge.
32 Mo vaimomo ˈo, eni aˈitalongengi ngalai no avolu Lataua mo ngalai no anu vaikala
sou alauna noxou ane. Vaikala anu umomomo sou utulusinge pekiaˈu xe ulosinge
mimii laixe noxou noxiˈa aneˈi mukalusi ane anu ta naˈu manina.
33 ✡Eni aisuxu itema vile silivau ilou xoulu mo tokolomou uasi.
34 ✡Ngingi menge ngelavusou lexe eni melo exaxai no avolo tamei ˈo sou
musuˈulinexi noxiˈa ta menexilo.
35 No anu mimii mukalusi ane eni eˈoxonu, la eni elosiengi lexe no anu xaixai pekiaˈu
io aloxo ˈo, la nenge tasuˈulineˈi aneˈi ane mamalaxaˈasi. Taxavutalanu vaivaikala
noxou Tila Iesu muvikala aloxo ˈo, ‘Anu laixe lexe nenge taˈosa sou taitinu mii ia taˈosa
sou tanoˈusi uasi.’ ”
36 No mine anu muvikala aloxo ne mukalu, la iloˈa mukalusi mixolau tavaˈa muluˈe
no lia sou mikilaka.
37 La aneˈi mukalusi ne mitama tila noxou Paulo mo miaulaxu xe miˈosasou.
38 Mii e muxalixu tama toxoxu noxiˈa ane vaikalau e muˈoxe aneˈi imomomo sou
imaisou iou la uasi. Mukalu la sou aneˈi misaxanu mulai no ˈa lasipi.

21

Paulo Mutelo no Lasipi sou Mulivu ne Ielusalemu

1 Ioxe no mine nexi telutu, la teioneˈi ta tatila noxiˈa ta mitema noxou Lataua, la
nexi telai tetelo no lasipi. Nexi tetelo no lasipi mukalu, la teiave teisalili telai ne Kosi
xe iliˈi no voxo vile la, la texali ne Lodosi, xe mexe ne Lodosi ne, la texali ne Patala.
2 La texalisou lasipi vile e lexe sou ulalai ne Ponisia. La sou nexi tetelo no anu sou
telai.
3 Telai la tepolopepee laˈolu ne Kipulosi muxolu no avoxe ae, la nexi telai teˈisalili
sou texali no xalee lia tila ne Silia, la telai tetulu no tuala tila ne Taia. La aneˈi miluˈenu
mimii ane muai no anu lasipi.
4 ✡La nexi texalisiˈa ta molomolo noxou Iesu. La nexi texolu lai ne voxo muxatele
tamei. Xe Uleenu Tavuna muvikalaneˈi, la aneˈi mivikalanu Paulo lexe ulai ne
Ielusalemu mamu.
5 Ia noxiˈa texolu voxo muxatele tamei aloxo ne mukalu, la sou nexi telutusou telai.
La aneˈi iloˈa ta semasemaiˈa mo ta ˈiliˈiliˈa mukalusi ne milutu sou misaxanexi mexe
loxo no tuala tila sou telai no luaki paumolu. La sou telai texolau tavaixe muluˈe no
lia sou tekilaka.
6 Mukalu, la sou nexi noxiˈa teioonexi ngatongatoˈo. Sou aneˈi milivu no tuala xe
nexi tetelo no lasipi sou telai.
7 Tetelo no lasipi ne Taia sou telai texali no tuala tila ne Telemisi mukalu, la sou lexe
temuamuaˈi la texalisiˈa la teˈosasiˈa ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu,
la noxiˈa texolu voxo vile.

✡ **20:28:** 1Ti 4:16; 1Pi 5:2-4 ✡ **20:29:** Mat 7:15; Ioa 10:12 ✡ **20:31:** 1Te 2:11 ✡ **20:33:** 1Ko 9:11-12 ✡ **20:34:** Apo 18:3; 1Te 2:9 ✡ **21:4:** Apo 20:23

8 ✡Xe ili'i la nexi telutu sou texali no tuala tila ne Kaisalia. Ia te'una texolu no tani
noxou Pilipi, itema sou ua'aloxu a'alo laixe. Pilipi ne anu itema vile anu vile noxi'a
ane'i ta mitema muxatele tamei e ta mitema misosovosi'a ne Ielusalemu sou i'oxo
xaixai sou isu'uline'i ta mitema noxou Iesu.
9 Ta 'olu ta vuanga tami'a ne itaula'i uasi ia ane'i ipalamatanane'i ta mitema no anu
vaivaikala noxou Lataua.
10 ✡Nexi texolu lai ne voxo ta piena, la sou itema sou palomatana vile ualasou lexe
Axavosi ne molu ne Iutaia mulu'e muxali ne Kaisalia.
11 ✡Xe mune'e muxali noxixe mukalu, la muno'u utupokoxu Paulo, ka musakiinu
avolu ilou tava'u no anu. Io muvikala aloxo 'o, "Uleenu Tavuna muvikalaleli lexe, 'Mo
sou utupoko 'o, ulai uxali ne Ielusalemu, la ta Iutaia isakiinu aloxo 'o ka i'italonu ulai
noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi.' "
12 Xe nexi telomusou aloxo ne, la nexi noxi'a ta mitema ane'i ane lai ne tavikala
pekia'u lexe Paulo ne ulai ne Ielusalemu uasi.
13 ✡Ia Paulo muavuti la mukolinexi aloxo 'o, "Tava'u loxovaa la sou ngingi ngatata-
masilo e nga'oxo xavutalaxeni mamalaxu 'o? Ngalomu, eni elalaxii sou alai mo
isakisakileli ne Ielusalemu mo ivelo asoli kalumo no anu ualasou Tila Iesu."
14 Nexi tetovo temulesou aloxo ne, xe anu ulomunexe uasi, la sou nexi texolu tasiausi
ne ia tevikala lexe, "Mivile uasi, mii ma'ia ne Tila umasaxa lexe u'oxonu, la u'oxonusi."

Paulo Muxali ne Ielusalemu

15 Ioxe ili'i no voxo se'i, la sou nexi telalaxinu mimemimexi sou telutu telai ne
Ielusalemu.
16 No mine nexi telutu ne Kaisalia ne la ta molomolo noxou Iesu sie Kaisalia ne
mimulinexi sou misaxanexi telai no tani noxou Nesoni anu itema sie Kipulosi ne anu
muxali molomolo noxou Iesu tatei mo. La nexi taxolu no tani noxou ne.
17 No mine nexi texali ne Ielusalemu, la ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou
Iesu ne mino'ixe la mi'osasixe tatila manina.
18 Ili'i no voxo vile la, la Paulo mukasi noxixe sou noxi'a telai temaisi'a Iakovo ilo'a
ta tatila noxi'a ta mitema noxou Lataua no mine mine'e mipita.
19 ✡La Paulo mu'osasi'a no anu xaixai noxou la mua'aloi'a sou mimii e Lataua
mu'oxonu muxali no tatexa noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi.
20 ✡Xe ane'i milomu la, miiti ualasou Lataua mo mivikala Paulo lexe, "Vivixe, nini
nelavu lexe ta Iutaia ta piena manina ane'i mimuxaxu tane'i noxou Iesu mo ane'i
pekia'a sou imulinu lapuloto noxou Mosesi.
21 Ia ane'i milomu lexe ta Iutaia mukalusi e ixolu no nano no taine'i ta mitema ane'i
ane ta Iutaia uasisi lexe nini nelosie'i lexe mamu sou imulinu lapuloto noxou Mosesi.
La nini nevikalane'i lexe xooxoo ungasi'a ta 'ili'a mamu mo imulinu 'ili'ilixo ane noxi'a
ta xasixasi'a ne la mamu.
22 Ia nenge ta'oxo a loxovaa? Xo ane'i ilomusine lexe nini a nexali 'o.
23 ✡La sou nini namulinu xavutalamexi vile e nexi tavikalaneni. Nexi noxi'a ta
mitemamexi tami'a e misakiinu vaikala ulai noxou Lataua a taxolu 'o.
24 Nini nano'a ta mitema ne mo ngongi'a ngalai nga'oxonu 'ili'ilixo sou ngaxali
malemalenga no iou Lataua. Mo nini nalotonu mimii mose'i sou ane'i iamanu ulai
noxou Lataua. La sou isalanu kisi'a laxusou ne. Na'oxo aloxo ne mo sou ta mitema
ukalusi ilavusou lexe vaikala ane mitelo noxine ne anu manina uasi. Ia ane'i ilavu
lexe nini nelavusou namulinu lapuloto mulapu.
25 ✡Tei la nenge tekaukavunu vaikala vile aloxo 'o sou tesovanu mulai noxi'a ta
mitema ane'i ane ta Iutaia uasi e mimuxaxu tane'i noxou Iesu. La sou te'una tanenge
noxi'a aloxo 'o, ngingi nga'ou la'ilali ane ane'i miiamanu mulai noxi'a ta lataua
kalakalavoi mamu, mo nga'ou mii ane sialuxu uasi, mo mii sou poosi ane miaili'osou
mo musoli ne xiasinu mamu, mo ngapoloxalonu 'ilixo sou vote'i."

✡ **21:8:** Apo 6:5; 8:40 ✡ **21:10:** Apo 11:28 ✡ **21:11:** Apo 20:23; 21:33 ✡ **21:13:** Apo 20:24 ✡ **21:19:** Apo 15:12
✡ **21:20:** Apo 15:1, 5 ✡ **21:23:** Iti 6:1-20; Apo 18:18 ✡ **21:25:** Apo 15:29

26 ✡Aloxo ne la sou Paulo mukasi noxi'a ta mitema e ilo'a misakiinu vaikala mulai
noxou Lataua. Xe voxo vile ili'i la ilo'a mimulinu 'ilixo sou ixali malemalenga. La anu
mu'unalai no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua sou muvikalane'i ta aili'i
lamana lexe voxo sou ane'i ixali malemalenga. Mo ane'i vilevilesi iama ulai noxou
Lataua.

Ta Iutaia Mitetelisou Paulo no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua

27 Ia no mine voxo muxatele tamei asou ukalu no mine ane'i ixali malemalenga no
iou Lataua, la ta Iutaia me'a no xalee lia tila ne Asia mimaisou Paulo no mine muxolu
no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. La sou ane'i miavutinoxu xavutalai'a ta
mitema ta piena mukalusi sou laiaxa'au Paulo la sou mitetelisou.
28 La mi'ava kaka lexe, "Ta Isilaeli, ngasu'ulinexi. Xo itema ane 'o itema sou
ulosie'i ta mitema mukalusi no tuatuala sou ixililine'i noxinge ta mitema ne Isilaeli
mo ixililiiou no anu lapuloto noxou Mosesi xe taasou lalotu tatila noxou Lataua menge
kalumo. Mo u'oxo 'ilixo anenesi uasi. Anu muno'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi,
sou mi'una mi'oxo masuanu tani tavuna noxou Lataua."
29 ✡Ane'i mivikala aloxo ne, xo tei la ane'i mimaisou Tolopimosi sie Epeso ilo'a
Pauloena mi'una mixolu no tuala tila ne la sou ane'i mixavutala lexe Paulo mulaixu
Tolopimosi ne no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua.
30 Ia ane'i milomusou vaikala ane ne, la ta mitema mukalusi ne Ielusalemu ne
xavutalai'a mu'oxo iouiou, la sou miiave mine'e mipita sou mitetelisou Paulo sou
milapunu mulai no ale muxexee no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua. Xe miavuti
la mutatusou aiaitenga alaxu vilesisi.
31 Ioxe no mine ane'i mi'oxe ivau Paulo sou usoli aloxo ne, la sou 'ava'avaxa'a ilou
a'alo mulai muxalisou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto sie Romu. Anu mulomu lexe ta
mitema mukalusi sie Ielusalemu la'iaxa'a mo ane'i miavutinoxu 'oto'oto.
32 Xe alaxu vilesisi 'o la anu mukasi noxi'a ta mitema sou 'oto'oto ilo'a ta tatila noxi'a
ta mitema sou 'oto'oto, ne sou ilo'a miave milai noxi'a ta mitema e mipita sou mi'oxe
ivau Paulo usoli ne. Xe ane'i mimaisou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto ilo'a ta mitema
sou 'oto'oto noxou mine'e si la ane'i ivau Paulo la ua.
33 La sou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto ne mutetelisou Paulo ia muvikala pekia'u
noxou vile noxi'a ne sou lexe usakiinu no anu seni tamei. Mukalu la sou anu
mutali'isi'a lexe anu itema 'ei xe anu mu'oxo ma'ia.
34 Xe ta mitema ta piena e mipita ne miavuti la ane'i vilevilesi mi'ava'ava iouiou xo
mole kisi'a ta mitema sou 'oto'oto ne umomomo sou ulomusou vaikala manina vile no
anu mii ane ne uasi, xo 'ava tavu'alo. La sou anu muvikala pekia'u noxi'a ta mitema
sou 'oto'oto lexe ino'u Paulo mo ilaixu no taasi'a.
35 No mine ane'i milaixu la mitulusou no anu valovalo sou aitengasi'a. Xe mimalei
loxo 'o la ta mitema mukalusi ne la'iaxa'au mu'oki'oki sou i'oxe ine'e ivau Paulo usoli,
la sou ane'i mivo'onu milutunoxu la.
36 ✡Xo ane'i ta mitema mukalusi e mipita ne italo uasi, ane'i i'ava pekia'usi lexe,
"Ngavau usoli."

Paulo Mupala'alixu Tanu Mulai Noxi'a ta Iutaia

37 Ioxe ta mitema sou 'oto'oto i'oxe ilaixu Paulo no nano no taasi'a la ilaixu uao,
ia anu mutali'isou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto lexe, "Loxovaa, eni umomomo sou
avikala sevile noxine?" La anu mukolinu lexe, "Ia nini nelavusou vaikala noxi'a ta
Xiliki ne?
38 ✡Eni emaisine la exavutala itema vile sie Aixiputo e tatei la muavutinoxu
'oto'oto noxi'a ta tatila sou tuala tila, la mulapune'i ta mitema itemaxu mavulovexa
mavulovexa tamei (4,000) e milavusou 'ilixosou 'oto'oto iouiou, la ilo'a milai mixolu
no xalee lia vitanisi, taatei ne ane nini 'o?"
39 Xe Paulo muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Eni itema sie Iutaia nenilo mivo'oleli ne
Tasisi e no xalee lia tila ne Kilikia mo eni itema sou tuala tila ane ne. Tuala ane ne anu

✡ **21:26:** 1Ko 9:20 ✡ **21:29:** Apo 20:4 ✡ **21:36:** Luk 23:18 ✡ **21:38:** Apo 5:36-37

uala no anu mutila. La sou laixe sou namalalixo mo avikala sevile noxi'a ta mitema
'o."
40 Ioxe no mine kisi'a ta mitema sou 'oto'oto mupelemasaxanu Paulo mukalu, la sou
Paulo mutulu no valovalo sou aitenga, la mutovola'i no avolu mulai noxi'a ta mitema
mo muvikalane'i sou lexe ixolu tasiau. La sou ane'i mixolu tasiau, la anu muvikalane'i
no anu vaikala Evalaio.

22

1 La anu musokou muvikala aloxo 'o, "Ta vivilo mo ta mamilo, ngalomusilo mo eni
apala'alixo noxinge vaimomo 'o lexe eni a'oxo susu vile uasi."
2 Xe no mine ane'i mimuxaxu sangali'a sou lexe ilomu sou vaikala noxou 'o la
milomusou muvikalane'i no anu vaikala Evalaio. La sou ane'i mixolu tasiau manina.
Io sou anu muvikalane'i aloxo 'o,
3 ✡ "Eni amitema sie Iutaia manina e nenilo mivo'oleli ne Tasisi no xalee lia tila ne
Kilikia. Ia eni exali tila no nano no anu tuala tila Ielusalemu. La sou eni exali loxo itema
vile e exolu no la'axu Xamalieli sou mulosielixu lavulavu toxotoxoxu no anu lapuloto
noxinge nenge'a ta xaixasinge. Mo eni exaxai pekia'ilo manina sou lexe amomomo
sou amulinu Lataua aloxo ngingi mukalusi nga'oxonu vaimomo 'o.
4 ✡Eni elavusou ave'ave'a ta mitema e imulinu vote'i laixe isoisoli. Mo eni alapune'i
ta mulu ilo'a ta sema sou alai a'unane'i no taasou navunavu.
5 Aloxo 'o kisi'a ta aili'i ilo'a la'oluxa'a ta tatila noxi'a ta Iutaia umomomo
sou ivikalangengixu ne, anu manina. Mo ane'i mikaukavunu vaikala vile si'a ta
vimovimo'a e mixolu ne Temasukasi la eni elaixu sou lexe asakisakine'i ane'i ane
mimuxaxu tane'i noxou Iesu ne sou alaixa'a no taasou navunavu ne Ielusalemu sou
ilosi'a navunavu.
6 La sou eni emuamua'i xe exali 'alai ne Temasukasi no mine aso mukulupa muisalili
'o, la alaxu vilesisi 'o la lamana vile toxoxa'a mu'iei molu teitexi no loxotolo mulu'e
muieisilo.
7 Xe eni elapau la elu'e no lia. La sou elomusou itema vile muvikalaleli lexe, 'Saulo,
Saulo, loxovaa la sou nini ne'oxonu masumasualeli 'o?'
8 Xe eni eavuti la etalisou aloxo 'o, 'Tila, nini 'ena'ei?' La sou Anu mukolileli aloxo
'o, 'Eni Iesu itema sie Naseleti ane nini ne'oxo masumasualeli.'
9 No mine Anu muvivikalaleli loxo ne, la ta mitema ane noxi'a temuamua'i ne
mimaisou lamanasi ia ilomusou itema e uvikalaleli ne uasi.
10 Xe eni eavuti la etali sou aloxo 'o, 'Tila, eni a'oxo ma'ia?' La sou anu Tila
muvikalaleli lexe, 'Natulu, mo nalai na'unalai ne Temasukasi. Xo itema vile anu a
uxoxolu lai ne anu uvikalaneni no anu mii ma'ia ane Lataua musosovosine sou nini
na'oxonu.'
11 Xe ta mitema e ane'i ane nexi noxi'a temuamua'i ne miavuti la mitilailo no avolo
sou noxi'a te'unalai ne Temasukasi, xo lamana tatila muiesou ieli la isivoxo mo amalei
uasi.
12 Xe itema vile ualasou lexe Ananiasi e itema vile umulinu lapuloto noxinge laixe,
mo ta mitema ta Iutaia ta piena mixolu lai ne ilavusou itoxonu laixe,
13 anu mune'e mutulu 'alai noxilo la muvikalaleli aloxo 'o, 'Vivilo Saulo, ieni ukaa.'
Xe alaxu vilesisi 'o la eni ieli mukaa la mo emaisou.
14 La anu muvikalaleli aloxo 'o, 'Lataua noxi'a ta xaixasinge musosovosine sou
lexe nalavusou masaxa noxou, mo namaisou Itema ane itema sou 'ilixo mulapu, mo
nalomusou vaikalau e ulaa no anaxu uisalili.
15 Xo nini naxali loxo anu itemau sou naa'aloi'a ta mitema mukalusi no anu mii
ma'ia ane nini nemaisou xe nelomusou.
16 La sou vaimomo 'o nini naxoxomaio ma'ia 'o? Natulu mo nalinga no ualasou la
sou na'ulo mo uxexeenu 'ili'ilixo masumasua noxine.'
17 Ioxe no mine eni elivu ne Ielusalemu, la elai eu'na no taasou lalotu tatila noxou
Lataua sou ekilaka. Ekilaka la emaisou mii vile loxo aipiepiena.

✡ **22:3:** Apo 5:34 ✡ **22:4:** Apo 8:3

18 ✡Mii e emaisou ne Tila muvivikalaleli aloxo ˈo, ‘Napalea naxexesou tuala tila ne
Ielusalemu alaxu vilesisi mo nalai. Xo aneˈi imasaxa lexe ilomusou aˈalosilo e nini
naaˈaloxu uasi.’
19 ✡Ioxe eni eavuti la evikalanu aloxo ˈo, ‘Tila, aneˈi milavusilo lexe tatei la eni elai no
taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia mukalusi sou esakisakineˈi mo eveˈaveˈa ta mitemameni
aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxine.
20 ✡Mo no mine aneˈi mivau itema sou uaˈaloxu ualasine e ualasou lexe Sutepano,
la eni etulu ˈalai ne sou esaxilaˈu tokolomoiˈa veveeni ne xe emaisou no ieli no mine
aneˈi mivau musoli mo sialuxu munixi loxo ne, la eni opoleli vilesisi no anu mii ane
aneˈi miˈoxonu.’
21 ✡Xe, Tila muvikalaleli aloxo ˈo, ‘Nalai, xo Eni apalusine sou nalai no paxa noxiˈa
ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi.’ ”

Paulo Muvikalaneˈi Lexe Eni Amitema sie Romu Manina

22 No mine ta mitema ta piena e mineˈe mipita ne milomusou muvikala aloxo ne, la
sou aneˈi miavuti sou miˈava toxotoxoxu mo mikaikaitolonu io mivikala lexe, “Ngavau
usoli. Itema ane loxo ne umomomo sou uxolu no lia ˈo uasi.”
23 Xe aneˈi miavuti la miungaunga mo milulusou tokolomo sou vasimeˈa sou mipeinu
mulai teitexi xe miˈatonu lialia sou mipei mulai teitexi.
24 La sou kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto muvikala pekiaˈu noxiˈa lexe ta mitema sou
ˈotoˈoto ilaixu Paulo no nano no taasiˈa. Io muvikalaneˈi lexe ipuapuasou mo italiˈisou
pekiaˈu lexe tavaˈu loxovaa la sou ta mitema tavuˈalo ne miˈava toxotoxoxaˈa mulai
noxou loxo ne.
25 ✡Xe no mine aneˈi misakisakiinu mukalu sou lexe ipuapuasou la Paulo muvikalanu
tila noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto a ututulu. La sou anu muavuti la muvikala aloxo,
“Loxovaa, umomomo sou nini napuapua sou itema sie Romu? A lexe nini natulusilo
no anu vaivaikala tei io, ka napuapuasilo loxo ne, la anu laixe.”
26 Xe tila noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto mulomusou aloxo ne, la anu mulai noxou
kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto sou muvikalanu aloxo ˈo, “Nini naˈoxo a loxovaa? E itema
ˈo ne anu itema sie Romu.”
27 La sou kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto mulai noxou Paulo sou mutaliˈisou aloxo ˈo
“Navikalaleli nini itema sie Romu manina?” La Paulo muˈoxe “Ani.”
28 Xe la kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto ne mukolinu aloxo ˈo, “Eni elotonu xoluxolu
noxilo no anu lamoli tatila.” Xe Paulo muavuti la muvikalanu lexe, “Ia eni no mine
nenilo mivoˈoleli la eni amitema sie Romu manina.”
29 ✡La sou alaxu vilesisi ˈo la, ta mitema sou ˈotoˈoto iloˈa kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto
ne italiˈi sou la uasi. Anu mumamaˈu xo anu itema sie Romu manina ia anu musakiinu
no anu seni.

Ta Tatila sou Ivelunu Vaivaikala Milomusou Vaikala Noxou Paulo

30 Voxo vile iliˈi, la kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto mumasaxa lexe ta Iutaia ipalaˈanixu
susu maˈia ane Paulo muˈoxonu manina. La sou anu mululusou no anu seni, io
muvikala pekiaˈu noxiˈa ta tatilasiˈa ta ailiˈi iloˈa ta tatila sou ivelunu vaivaikala
mukalusi sou mipita la sou anu mupalusou Paulo muneˈe sou mutulusou no ieˈi.

23

1 Xe Paulo mumatakisiˈa ta tatila sou ivelunu vaivaikala ne la muvikalaneˈi lexe, “Ta
vivilo, noxou Lataua iou la eni emomomo sou eˈoxo xaixaiou no anu xavutala lailaixesi
mo a muneˈe mutalo vaimomo ˈo, io axavutala lexe aˈoxonu ˈilixo vile masua uasi.”
2 ✡Anu muvikala aloxo ne, la kisiˈa ta ailiˈi e ualasou lexe Ananiasi ne muvikala
pekiaˈu noxiˈa ta mitema e mitulu ˈalai noxou ne lexe isavalou anaxu ne.
3 ✡Ia Paulo muavuti la muvikalanu lexe, “Lataua usavaline xo nini loxo vimelu
e mikaukavunu mukea no ale io no nano ne nuniˈu. Nini neneˈe nexolu sou

✡ **22:18:** Apo 9:29-30 ✡ **22:19:** Apo 8:3; 26:9-11 ✡ **22:20:** Apo 8:1 ✡ **22:21:** Apo 9:15 ✡ **22:25:** Apo 16:37
✡ **22:29:** Apo 16:38 ✡ **23:2:** Ioa 18:22-23 ✡ **23:3:** Mat 23:27

netelo vaikala sou lapuloto noxilo, ia nini mene la nealasou lapuloto sou nepalusi'a
misavalilo."
4 Xe ane'i e mitutulu 'alai noxou Paulo ne miavuti la mivikalanu lexe, "Ae, nini
namama'u sou navikalanu kisi'a ta aili'i noxou Lataua no anu vaivaikala aloxo ne
uasi."
5 ✡La sou Paulo muvikala lexe, "Ta vivilo, eni alavusou itema ne lexe anu kisi'a
ta aili'i noxou Lataua uasi. La sou eni evikala loxo ne, ia eni emama'u xo vaikala
noxou Lataua vile muvikala aloxo 'o, 'Mamu sou ngingi ngavikala masua noxi'a ta
tatilasinge.' "
6 ✡Ia Paulo mulavusi'a lexe ane'i se'i noxi'a ta tatila sou ivelunu vaikala ne ta
Sadokaio xe se'i ne ta Palisaio mine'e. La sou anu muvikala tatila noxi'a ta tatila sou
ivelunu vaikala aloxo 'o, "Ta vivilo, eni amitema sou Palisaio mo 'ili'a. La sou eni
atulu no 'a vaivaikala vaimomo 'o, xo eni aloopalanu tulu noxi'a ta mitema ane'i ane
misoisoli no anu lulu."
7 No mine anu muvikala aloxo ne, la ane'i mixavutala iouiou mo mi'oto sou anaxa'a,
la sou ikalipala muxali nonixi noxi'a ta Palisaio ilo'a ta Sadokaio.
8 ✡Xo ta Sadokaio mivikala lexe angelo uxolu uasi, mo uleenu uasi kalumo mo itema
usoli ka utulu la uasi. Ia ta Palisaio si'a mimuxaxu tane'i no anu mimii mukalusi ne
lexe anu manina.
9 Xe ane'i miavuti la mi'ava toxotoxoxu la sou ta mitema sou lavulavu no 'a lapuloto
e ane'i ta Palisaio ne miavuti mitulu mitoloxaxa sou io mivikala lexe, "Nexi tamaisou
itema ane 'o u'oxo susu vile uasi. Ia loxo 'o io uleenu vile, uasi la angelo vile noxou."
10 La ane'i mi'otosou anaxa'a mole 'oto'oto muxali tatila manina. La sou kisi'a ta
mitema sou 'oto'oto mumaisou la mumama'u manina, xo loxo 'o io Paulo uxoto mautu
tamei no avo'a la sou muvikala pekia'u mo mupalusi'a ta mitema sou 'oto'oto milu'e
sou milaxinu Paulo noxi'a sou milaixu no taasi'a.
11 ✡Ili'i no 'olovoxo ane ne, la Tila muxali mutulu 'alai noxou Paulo io muvikalanu
aloxo 'o "Natulu pekia'ine mo na'ume mamu. Xo Eni emasaxa lexe nini naa'aloxu
ualasilo lai ne Romu 'o loxo nea'aloxu ne Ielusalemu."

Ta Iutaia Misakiinu Vaikala sou Lexe Ivau Paulo Usoli

12 Xe no kakau 'o, la ane'i ta Iutaia mipita laoluxa'a sou misakii vaikala lexe ipelemu
la i'ani mo iie uasi utalo no mine ivau Paulo usoli.
13 Ta mitema e misakii vaikala ne ane'i ta mitema itemaxu tamei mo mose'i la.
14 Ane'i milai noxi'a ta tatilasi'a ta aili'i mo ta tatila noxi'a ta mitema noxi'a ta Iutaia
mivikalane'i lexe, "Nexi tesakii vaikala pekia'u aloxo 'o, nexi umomomo sou ta'ani
uasi utalo no mine tava'u Paulo usoli.
15 ✡La sou vaimomo 'o, ngingi ta tatila sou ngavelunu vaivaikala ne ngelinga mulai
noxou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto vile sou nga'oxo loloxu lexe isaxanu Paulo une'e
noxinge sou ngatali'isou laixe sou ngaxalisou susu noxou. La sou nexi talooxu xe anu
une'e la une'e uxali noxinge uao, la nexi tava'u usoli."
16 Ia no mine ane'i mivivikala loxo ne, la Paulo vimou sema 'ilie anu a muxoxolu ne,
la sou mulomusou vaikala ane ne, la anu mulai no tani noxi'a ta mitema sou 'oto'oto
sou muvikalanu Paulo.
17 Xe Paulo mulomu aloxo ne, la mu'avalou tila vile noxi'a ta mitema sou 'oto'oto
la muvikalanu lexe, "Nano'u maulu 'o mo nalaixu noxou kisinge, xo anu muno'u
vaivaikala mose'i sou uvikalanu no anu."
18 La sou anu muno'u sou mulaixu noxou kisi'a, la muvikalanu lexe, "Paulo e anu
muxolu no taasou navunavu mu'avalilo la muvikalaleli lexe ane'enu maulu 'o noxine
xo anu iou vaivaikala mose'i sou ulemolu noxine."
19 Xe kisi'a ne muavuti, la mukasi noxou maulu ne avolu sou ilou milai mitulu va'axu
la mutalisou lexe, "Mii ma'ia ane nini namasaxa lexe nane'e navikalalelixu 'o?"

✡ **23:5:** Mul 22:28 ✡ **23:6:** Apo 26:5 ✡ **23:8:** Mat 22:23 ✡ **23:11:** Apo 27:24; 28:16, 23 ✡ **23:15:** Apo 25:3

20 La anu muvikalanu lexe, “Ta Iutaia misakii vaikala vile mukalu, sou mi'oxe ne'iela, la i'oxo loloxene lexe nasaxanu Paulo ulai noxi'a ta tatila sou ivelunu vaivaikala sou itali'isou laixe no anu tava'u susu noxou.
21 Ia nalomuxa'a mo napalusou Paulo ulai noxi'a mamu. Xo ta mitema itemaxu tamei noxi'a mo mose'i la ne ane'i a ixoxolu iloloo mo mipelemu sou i'ani xe iie uasi ulai uxali no mine ane'i ivau usoli. Mo ane'i a iloloo mo ixoxomaiou vaikala makolinu noxine.”
22 La sou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto ne mupalusou maulu ne mulai la muvikalanu lexe, “Nini navikalanu itema vile no anu mii e nevikalalelixu 'o mamu.”

Mivulanu Paulo Mulai Noxou Peliki Tila Muxolu Musaxila'u Xalee Lia Tila ne Iutaia

23 Xe anu tila noxi'a ne muavuti la mu'avali'a ta tatila tamei noxi'a ta mitema sou 'oto'oto ne sou muvikala pekia'u noxi'a ilou lexe, “Ino'a ta mitema sou 'oto'oto itemaxu mavulovexa vile, xe ane'i ane mitelo noxi'a ta oosi mavulovexa muxatele tamei, mo ane'i ane itavule lalumiso itemaxu mavulovexa vile kalumo. Sou ngalutu maasi no a aso iou muxatele tami'a no 'olovoxo 'o sou ngalai ne Kaisalia.
24 Nini nalosou Paulo ta oosi mose'i kalumo mo sou uiiave no anu mo nasaxila'u laixesi sou nalai naxalixu noxou Peliki anu itema sou usaxila'u xalee lia tila ne Iutaia.”
25 Kisi'a ta mitema sou 'oto'oto mukaukavunu uoli voloxu vile kalumo sou ino'u ulai sou ilosou Peliki muvikala aloxo 'o,
26 “Eni Kulaudio Lusio, Eni esovanu aso laixe ulai noxine mo ekaukavu vaivaikala ano 'o ulai noxine, nini tila Peliki e nini nasaxila'u xalee lia tila ne Iutaia.
27 ✡Sou avikalaneni aloxo 'o. Itema ane 'o ne ta Iutaia mitetelisou mo mi'oxo lexe ivau usoli. Ia eni noxi'a ta mitema sou 'oto'oto noxilo teutululunu xo eni elavusou lexe anu itema sie Romu.
28 ✡La sou eni emasaxa lexe alavusou lexe tava'u ma'ia la sou ane'i milalixu sou utulu no 'a vaivaikala, la elaixu noxi'a ta tatila sou ivelunu vaivaikala.
29 La eni exalisou lexe ane'i mitali'itali'isou mo milaixu sou utulu no 'a vaivaikala ne sou lapuloto noxi'a ta Iutaia. Ia mii ane ne anu umomomo sou nenge tatelonu vaikala sou noxou itema mo tava'u usoli xe tatatuxu no taasou navunavu uasi.
30 ✡Ia no mine eni elomusou ane'i misakiinu vaikalasou lexe ivau usoli la sou eni epalusou mupalea mulai noxine. Eni kalumo evikala pekia'u noxi'a sou lexe ilai ia'alomeni no anu tava'u lexe ane'i ilaixu sou utulu no 'a vaivaikala vitanisi noxou.”
31 Ioxe ta mitema sou 'oto'oto miavuti la mimulinu vaikala pekia'u noxou tila noxi'a la sou mukasi noxou Paulo sou ilo'a milutu no 'olovoxo lixinu ne sou milai mixali no tuala tila ne Antipatilisi.
32 Xe no anu voxo vile ili'i la ta mitema sou 'oto'oto mitali'isi'a ane'i ane mitelo noxi'a ta oosi sou misaxanu Paulo milaixu ne Kaisalia. Io ane'i se'i milivu no taasi'a.
33 No mine ane'i ane mitelo noxi'a ta oosi ne mixali ne Kaisalia, la milosou Peliki anu itema sou usaxila'u xalee lia tila ne Iutaia ne uoli voloxu ne xe milailixu Paulo kalumo sou mi'italonu no avolu.
34 Xe anu muitisou vaivaikala no anu uoli voloxu ne mukalu, la sou mutali'isou Paulo lexe, “Nini itema sou xalee lia tila ane 'ei?” La anu mukolinu lexe, “Eni itema sou xalee lia tila ne Kilikia.”
35 Xe anu mulavusou aloxo ne, la muvikalanu lexe, “Eni alomusine no mine ane'i ane mitelo vaikala noxine ne ixali.” La sou anu muvikala pekia'u noxi'a sou lexe itatuxu Paulo no tani tatila noxou Elodesi.

24

Paulo Mutulu no Anu Vaivaikala no Iou Peliki

1 Ioxe voxo ta'uve mupolo mukalu, la kisi'a ta aili'i Ananiasi ilo'a ta tatila noxi'a ta Iutaia mose'i mo itema sou uvelunu vaikala e ualasou lexe Tetulusi ne milu'e ne Kaisalia sou mitelonu vaivaikalai'a noxou Paulo no iou tila sou usaxila'u xalee lia tila ne Iutaia.

✡ **23:27:** Apo 21:30-33; 22:25-27 ✡ **23:28:** Apo 22:30 ✡ **23:30:** Apo 23:16-23; 24:1-9

2 Xe no mine tila sou usaxilaˈu xalee lia tila ne Iutaia muˈavalou Paulo muˈuna, la
Telutulusi musokosou muxalixu susu noxou Paulo no iou Peliki aloxo ˈo, “Nexi texolu
seˈisisi laixe maxuveeni no anu saxilaˈu noxine, Tila Peliki. Mo xavutala laixe noxine
anu mupaipounu mimii sou uxali laixe no anu xalee tuala tila no nano ˈo.
3 Nexi talemo laixe noxine, tila Peliki no anu mimii ane ne la nexi taˈosasine manina
musuku no xalee xalee tuala mukalusi.
4 Ia sou loxo nexi taˈoxoneni natotosa no anu vaivaikala maxuveeni mamu. La sou
eni alinga lexe nini naˈoxonu laixe loxo sou nalomusou vaikala noxixe.
5 ✡Nexi texalisou itema ane ˈo lexe anu itema vile sou uˈoxonu susu sou uaavutinoxu
ˈotoˈoto no taineˈi ta Iutaia no xalexalee tuatuala mukalusi. Mo anu ne muuli noxiˈa
laˈoluxaˈa vile lalotu kalavoi e ilemeˈa lexe ta Nasalini.
6 ✡Mo mutovo sou lexe uˈoxo masuanu vimelu sou tani tila noxou Lataua kalumo.
La sou nexi tetetelisou.
7 *
8 Io muvikala pekiaˈu noxiˈa sou ta mitema itelo vaikala noxou sou lexe ineˈe itulu
no ieni sou vaivaikala. Ia lexe nini mene natalitaliˈisou laixe, loxovaa nini nalavusou
vaivaikala ane nexi tatelonu noxou ˈo ne manina sou?”
9 Xe ta Iutaia miavuti la misolonu vaikala e mitelo noxou Paulo ne la mivikala lexe
vaivaikala ane Telutulusi mulemo ne anu manina.
10 Xe no mine tila sou usaxilaˈu xalee lia tila mutovolaˈi mulai noxou Paulo sou
lexe uvikala, la anu mukolinu aloxo ˈo, “Eni elavu lexe nini nexaxai sou nexililieˈi
sou tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta mitema tauu ie tapiena no anu tuala xalenu ano. La sou
vaimomo ˈo eni aˈosasi sou aˈoxonu vaikala ulai noxine sou latolosilo.
11 Lexe nini nataliˈi la nini umomomo sou nalavu lexe eni alai telo ne Ielusalemu sou
alotu ulai noxou Lataua voxo mavulovexa mo muluˈe no lia tameisi io usuku uasi.
12 Ia ta mitemaxeni e mitelo vaikala noxilo ixalisilo lexe nexi noxou itema vile
taˈotosou ananexe no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua mo aavutilixu xavutalaiˈa
ta mitema laˈoluxaˈa no nano no anu taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia, mo no nano no
tuala tila ne uasi.
13 Mo aneˈi imomomo sou ilemo lexe susu ane aneˈi itelonu vaikala uneˈe noxilo ne
manina ˈo uasi.
14 Ia anu aloxo ˈo, eni avikalaneni lexe eni elotu noxou Lataua noxiˈa ta xaixasinge
no mine emulinu voteˈi noxou Tila ane ilemo lexe laˈoluxaˈa vile lalotu kalavoi. Eni
emuxaxu taleli no anu mimii mukalusi ane muisalili no anu lapuloto noxou Mosesi
mo mii ane ta mitema sou palomatana mikaukavunu.
15 ✡Xe loopala noxilo ne anu iouvilesisi noxiˈa ta mitema ta Iutaia ane ˈo. Nexi
taloopala mulai noxou Lataua lexe iliˈi la ta mitema ane ta lailaixe mo ta masumasua
e misoisoli ne itulu imauli la.
16 La sou eni pekiˈailo utotomu sou asaxilaˈu opoleli uxolu uisalili no iou Lataua mo
no ieˈi ta mitema kalumo.
17 Ioxe eni exolu no tuala vaˈavaˈaxu tauu ie ta piena mukalu, la eni eneˈe ne
Ielusalemu sou elailixu suˈuli seˈi ulaisou usuˈulineˈi ta mitema ane xaˈa laˈilali ilou
iˈa tokolomo uasi. Xe eˈoxonu iaiama seˈi mulai noxou Lataua.
18 ✡No mine eni eˈoxonu iaiama sou axali malemalenga no nano no taasou lalotu
tatila noxou Lataua, la aneˈi mixalisilo mine eni eˈoxonu loxo ne. La no voxo ane ne
nexi noxiˈa ta mitema tapiena uasi mo eni aˈuna no anu ˈava vile uasi.
19 Ia ta Iutaia moseˈi meˈa no xalee lia tila ne Asia a mixolu. Ia laixe lexe ixali no ieni
mo iaˈaloxu susu moseˈi noxilo lexe aneˈi milavusou.
20 Ia lexe uasi la aneˈi ane mixolu ˈo ivikala lamana no anu susu maˈia ane aneˈi
mixalisou noxilo no ieˈi ta tatila sou ivelunu vaivaikala.
21 ✡Ia mii vilesisi ane eni eˈavamolu no mine eni etulu no ieˈi no ˈa aloxo ˈo, ‘Ta
mitema ane misoisoli ne itulu imauli la. Tavaˈu a loxo ne, la sou nini natulusilo no anu
vaivaikala no iengi vaimomo.’ ”

✡ **24:5:** Apo 17:6 ✡ **24:6:** Apo 21:28-30 * **24:7:** Ia kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto ualasou lexe Lusio muneˈe no ˈa xavi sou mulaxinu muxexeenu no avoxe. ✡ **24:15:** Ioa 5:28-29 ✡ **24:18:** Apo 21:17-28 ✡ **24:21:** Apo 23:6

22 ✡Ia Peliki ne anu mulavu laixe no anu vote'i noxou Tila ane ne la sou musukunu
voxo sou vaivaikala, la muvikala lexe, “No mine kisi'a ta mitema sou 'oto'oto ualasou
lexe Lusio une'e la sou eni alomusou mo alapunoxu vaivaikala noxinge.”
23 Anu muvikala pekia'u noxou tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto sou u'italonu Paulo
no anu taasou navunavu ia ulosou navunavu pekia'u malaxo uasi ia no anu tani taiinu
mose'i, la uapixa'a ta menexu sou ine'e noxou mo isu'ulinu no anu mimii se'i sou
isaxila'u uasi.
24 Voxo mose'i mupolo mukalu, la Peliki ilee semau Dalusila ane sie Iutaia ne mine'e
mixali, la anu mu'avalou Paulo mune'e sou milomusou mine anu mua'alo no anu
'ilixosou itema umuxaxu tanu noxou Kalisito Iesu.
25 Xe no mine Paulo mua'alo muvula no anu 'ili'ilixo lailaixe mo saxila'u mua-
mua'inenge mo voxo sou Lataua ututulusinge no anu vaivaikala ili'i, la Peliki ne
mu'ume la muvikala aloxo 'o, “A'alo mutalo aloxo ne o sou vaimomo 'o. Io nini nalai.
Io no mine eni axalisou voxo taiinu vile, la eni a'avaline nane'e la.”
26 No ano voxo ngiou ane ne, la anu muloloopala lexe Paulo uxolixolinu mo ulosou
lamoli sou lexe ululusou, la sou anu mu'avalou utotomu sou ilou mivivikala.
27 Tauu lele'e tamei mukalu, la itema e ualasou lexe Polukiusi Fesuto muno'u Peliki
tanixu. Ia Peliki mumasaxa lexe u'oxo ta Iutaia opone'i laixe noxou la anu iou
muvaxau Paulo muxolu no nano no anu tani sou navunavu ne.

25

Paulo Mutulu no Anu Vaivaikala no Iou Fesuto

1 Ioxe Fesuto muxali tila no xalee lia tila ne Iutaia. Anu muxali muxolu no xalee lia
tila ne Kaisalia voxo tatalu, mukalu la anu mulai telo ne Ielusalemu.
2 ✡La ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tatila noxi'a ta Iutaia mixali mitulu no iou sou
mixalixu vaivaikalasou susu ma'ia ane Paulo mu'oxonu.
3 ✡Ane'i milinga pekia'u noxou Fesuto lexe ulomuxa'a sou uvulanu Paulo ulai ne
Ielusalemu xo ane'i milalaxi mo miloo sou lexe ulai la ivau no vote'i.
4 Ia Fesuto muavuti la mukolinu vaikala noxi'a aloxo 'o, “Paulo ne eni atetelisou
uxolu lai ne Kaisalia. Ia eni melosi a sexasisi sou alai lai ne.
5 La sou anu laixe lexe ngingi ngapalusi'a ta tatila mose'i noxinge ne ine'e sou noxi'a
talai mo i'oxo pekia'unu vaikala sou susu utelo noxou mitema ne alai ne lexe anu
mu'oxonu mii mose'i mususu.”
6 Anu ilo'a lexe ixolu voxo muxatele tatalu xe uasi la voxo mavulovexa, la sou anu
muulaxune'i sou mulu'elai ne Kaisalia. Xe no anu voxo ane vile la, la anu muxolu sou
mutilovosou vaivaikala, la sou anu muvikala pekia'u lexe ine'enu Paulo uxali no iou.
7 ✡Xe no mine Paulo mune'e muxali, la ta Iutaia ane'i ane me'a ne Ielusalemu mine'e
ne mitulu mixaliliiou sou mixalixu vaikala ta piena sou susu masumasua mutelo
noxou e umomomo sou ane'i ivikala lexe anu manina no anu uasi.
8 La sou Paulo muxilili la muvikala aloxo 'o, “Eni a'oxonu susu vile no anu lapuloto
noxi'a ta Iutaia uasi mo a'oxonu susu vile no anu taasou lolotu tatila noxou Lataua
uasi mo a'oxonu susu vile noxou Kaisari uasisi manina.”
9 Ia Fesuto mumasaxa lexe u'oxo ta Iutaia tane'i laixe noxou, la sou muvikalanu
Paulo aloxo 'o, “Lexe nini nemasaxa la nalaitelo ne Ielusalemu mo natulu no ieli mo
alomusou vaivaikala noxine sou susu ma'ia ane ane'i mitelonu noxine ne?”
10 Ioxe Paulo muavuti la mulivunoxu tali'i noxou aloxo 'o, “Eni vaimomo 'o si a
atutulu noxou Kaisari no nano no anu tani sou utilovosou vaivaikala noxi'a ta mitema
'o. La sou anu laixe lexe nini natilovosou vaivaikala noxilo ano 'o. Eni a'oxonu susu
vile noxi'a ta Iutaia uasi aloxo nini mene nelavusou laixe ne.
11 Ia lexe eni e'oxonu susu vile umomomo sou eni asoli la eni amomomo sou a'ume
uasi. Ia lexe vaivaikala ane ta Iutaia mine'e mitelo noxilo ne anu manina uasi, la itema
vile umomomo sou u'italoleli alai no avo'a uasi. Eni amasaxa lexe Kaisari ulomusou
vaikala noxilo.”

✡ **24:22:** Apo 23:26 ✡ **25:2:** Apo 24:1 ✡ **25:3:** Apo 23:15 ✡ **25:7:** Apo 24:5-6

12 Ioxe ili'i no mine Fesuto muvivikala noxi'a ta mitema ane'i ane sou ilosou xavutala
ne mukalu, la sou anu muvikalanu Paulo aloxo 'o, “Nini nemasaxa lexe Kaisari
ulomusou vaikala noxine. La sou nini nalai noxou.”

Fesuto Mutali'isou Tatananu Tuala Axulipa sou Ulomusou Vaivaikala Noxou Paulo

13 Voxo mose'i mupolo mukalu, la tatananu tuala e Axulipa ne ilee Belunike mixali
ne Kaisalia sou imaxa'u latiloxo noxi'a ulai noxou Fesuto.
14 ✡Xe no mine ane'i mixolu voxo ta piena lai ne, la Fesuto muvikalasou tu'umaxu
noxou Paulo mulai noxou tatananu tuala. La anu muvikala aloxo 'o, “Itema vile e
uxoxolu 'o ne Peliki mumulaxu no anu taasou navunavu mo a uxoxolu o ia anu mulai.
15 La no mine eni elai ne Ielusalemu, la ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta tatila noxi'a ta
Iutaia mixalixu vaikala sou susu e mitelonu noxou. Mo milinga noxilo sou avikala
lexe anu itema sou umamulo lapuloto.
16 Ia eni evikalane'i lexe, ‘'Ilixo noxi'a ta Romu aloxo ne uasi. Ia anu laixe lexe
itema ne ilo'a ta mitema ane mitelonu vaivaikala mutelo noxou ne ine'e itulu no anu
vaivaikala, la anu umomomo sou muxilili la muvikala no anu vaivaikala ma'ia ane
ane'i mitelo noxou ne.’
17 La sou no mine ane'i mimuleli lai ne, la eni alapu voxo sou mii ane ne uasi. Ia no
anu voxo ane vile ili'i, la eni exolu sou e'avamolu pita sou vaivaikala. La sou evikala
pekia'u sou ine'enu itema ne no nano.
18 Xe no mine ta mitema sou itelo vaikala miavuti sou ivikala, la ane'i mitelo vaikala
sou susu vile uasi ane eni exavutala lexe ane'i itelo vaikala no anu.
19 Ia ane'i ilo'a anaxa'a sou mii mose'i no anu lalotui'a mo sou mitema ane musoli e
ualasou lexe Iesu, ia Paulo mua'alo lexe Anu mumauli.
20 La eni ne xavutalaxeni lamana sou atilovosou mo axalisou mii ane loxo ne tava'u
uasi. La sou eni etali'isou aloxo 'o lexe anu umasaxa la ulai ne Ielusalemu, mo utulu
no anu vaivaikala sou susu ane ane'i mitelonu noxou ne lai ne.
21 Ia xo Paulo mu'oxolinga noxou sou lexe utetelisou uxolu utalo no mine tila noxi'a
ta Romu molu ulomusou vaikala noxou. La sou eni evikala pekia'u sou lexe itetelisou
ixolu utalo no mine eni apalusou ulai noxou Kaisari.”
22 Aloxo ne, la sou Axulipa muvikala mulai noxou Fesuto lexe, “Eni emasaxa sou lexe
eni melo alomusou vaikala noxou mitema ane ne.” La anu mukolinu lexe “Ne'iela, la
sou nini nalomusou vaikala noxou.”

Paulo Mutulu no Iou Axulipa

23 No anu voxo ane vile, la Axulipa ilee Belunike mimulaxu tokolomoi'a lailaixe, ka
ilo'a kisi'a ta mitema sou 'oto'oto mo ta mitema miulaxu tuala tatila mulai no nano no
tani sou pita. Xe no anu vaikala pekia'u noxou Fesuto, la ane'i mine'e mi'unanu Paulo.
24 Xe Fesuto muavuti la muvikala aloxo 'o, “Tatananu tuala Axulipa, mo ngingi
ukalusi e ngene'e ngepita 'o, ngingi ngamaisou itema ne. Ta Iutaia la'oluxa'a lololi
ne mixalixu masaxa noxi'a silo ne Ielusalemu mo lai ne Kaisalia, la ane'i mi'ava'ava
lexe anu umomomo sou uxolu umauli usuku la uasi.
25 Ia eni axalisou lexe anu u'oxonu mii vile ane anu umomomo sou anu usoli no anu
uasi. Ia xo anu molu mulinga mulai noxou tila noxi'a ta Romu. La sou eni emuxaxu
xavutala lexe apalusou ulai ne Romu.
26 Ia eni alavusou mii vile manina sou Paulo, sou eni akaukavunu mo ulai noxou
tila ne uasi. Aloxo ne la sou eni ene'enu no ieni tatananu tuala Axulipa, mo ane'i
mukalusi 'o. Mo sou lexe nenge nenge'a talomusou lexe taxalisou tava'u susu ne, la
sou eni akaukavunu ulai.
27 Xo eni exavutala lexe anu laixe uasi sou tapalusou itema sou uno'u navunavu
vitanisi, io taa'alo lamana no anu vaivaikala sou susu ane mitelo noxou uasisi, uasi.”

✡ **25:14:** Apo 24:27

26

1 La sou Axulipa muvikala mulai noxou Paulo aloxo ʻo, “Laixe lexe nini mene navikalasine.” La Paulo muavuti sou mutovolaʻi no avolu mo musokou sou muvikala sou muʻoxo latolosou.
2 “Tatananu tuala Axulipa. Eni examuli laixe sou atulu no ieni vaimomo ʻo sou loxo aʻoxonu latolosilo no anu vaivaikala mukalusi ane ta Iutaia mitelonu noxilo.
3 Xo nini nelavu laixe no anu ʻiliʻilixo mukalusi noxiʻa ta Iutaia mo no anu mimii ane telavusou taʻotosou ananexe sou. La sou eni alinga noxine lexe naxolu seʻisisi mo nalomu laixe uneʻe noxilo.
4 Ta Iutaia mukalusi ne milavusou maulixo mo xoluxoluxo no mine molomoloxo mo milavusilo no mine eni esokou xaixai noxilo no nano no xalee tuala tila noxilo mo ne Ielusalemu kalumo.
5 ✡Aneʻi milavusilo maxuveeni mo lexe imasaxa la umomomo sou iaʻaloxu lexe eni emulinu voteʻi pekiaʻu noxixe iouvilemo sou talotu noxou Lataua la eni ne exali axo Palisaio vile.
6 ✡Ia loopala noxilo no anu miiʻ maʻia ane Lataua musakii vaikala sou noxiʻa ta xaixasinge, la sou eni a atulu no anu vaivaikala sou vaimomo ʻo.
7 Vaikala e misakiinu ne ane ta mata noxinge ta Isilaeli mavulovexa mo muluʻe no lia tamei iloloopala sou lexe imaisou uxali manina no mine loxo aneʻi ilolotu noxou Lataua no aso mo no ʻolovoxo utotomu. Nini tila. Ta Iutaia itulusilo no anu vaivaikala ʻo xo eni loopala ane nesi.
8 Sou tavaʻu loxovaa ane ngingi ukalusi ngaxavutala lexe ngingi ngamuxaxu tangengi lexe Lataua umomomo sou utulusiʻa aneʻi ane misoisoli uasi ʻo?
9 ✡Eni kalumo exavutala lexe anu laixe sou eni aʻoxonu mii mukalusi seʻi e umomomo sou uʻoxo masuanu Iesu sie Naseleti ualasou.
10 Mo mimii ane nesi eni eʻoxonu ne Ielusalemu. No anu xavi noxiʻa ta tatilasiʻa ta ailiʻi, la eni emuxaxaʻa ta mitema ta piena noxou Lataua, no nano no anu tani sou navunavu, mo no mine ta tilasiʻa iveʻa isoli, la eni kalumo apalaʻanixu masaxa noxilo sou lexe aneʻi isoli.
11 Alaxu piena, la eni alutu alai no anu ta taasou lalotu noxiʻa ta Iutaia mukalusi sou elosiʻa ialuxu mo etovo eveʻa sou lexe ixiu tumaliʻa mo ivikala masua noxou Iesu. Eni laʻiaxoiʻa manina la elai kalumo no tuala tatila vaʻavaʻaxu sou aʻoxo masuaneʻi.
12 Mo no anu muamuaʻi ane loxo ne vile, la eni elalai ne Temasukasi no anu xavi mo noxiʻa ta tatilasiʻa ta ailiʻi,
13 Tila noxilo, no anu aso mukulupa, la eni emuamuaʻi no voteʻi, ia emaisou lamana vile molu no opo loxotolo ne kaaxu muaulixu aso ia muiei muneʻe mutaasixe noxiʻa ta menexilo e temuamuaʻi ne.
14 La nexi mukalusi ne telapalapau telai no lia. Ia, eni elomusou itema vile muvikala muneʻe noxilo no anu vaikala Evalaio aloxo ʻo, ‘Saulo, Saulo, Loxovaa ane nini naʻoxonu masualeli ʻo? Anu pekiaʻu noxine sou nini navalinu tavaineu mii ane anaanaxu.’
15 La sou eni etaliʻi aloxo ʻo, ‘Nini ʻenaʻei, nini Tila?’ La Tila mukolileli aloxo ʻo, ‘Eni Iesu ane nini naʻoxo masumasualeli ʻo.
16 Ia naavuti natelo mo natulu no tavaine. Eni exali noxine ne sou asosovosine aloxo itema sou xaixai noxilo vitanisi mo aloxo itema sou uaʻaloxu mii maʻia ne nini namaisou noxilo mo mii maʻia ane eni amaxaʻu noxine iliʻi.
17 Eni aʻumeneni noxiʻa ta mitema noxine mo noxiʻa ane ta Iutaia uasi. Eni apalusine noxiʻa ta mitema aneʻi ta Iutaia uasi,
18 ✡sou nakisiinu ieʻi mo naxiuneʻi me ʻa no anu isivoxo ineʻe no anu lamana. Mo ixexee no anu xavi noxou satani io ineʻe noxou Lataua mo sou Lataua ululusou susu noxiʻa mo aneʻi inoʻu saxisaxilaʻu noxou Lataua loxo aneʻi ane mimuxaxu taneʻi noxilo mo mixali ta mitema noxou Lataua maninasou.’
19 Aolxo ne la sou tatananu tuala Axulipa, eni alomuxu mii loxo aipiepiena e molu no opo loxotolo.

✡ **26:5:** Pil 3:5-6 ✡ **26:6:** Apo 23:6; 28:20 ✡ **26:9:** Apo 8:3 ✡ **26:18:** Ais 42:16; Ep 2:2; Kol 1:13

20 Tei ne eni esoko ea'alo noxi'a ane'i ane mixolu ne Temasukasi mo noxi'a ane'i ane
mixolu ne Ielusalemu, mo no xalee lia ne Iutaia mukalusi mo noxi'a ta mitema ane'i
ane ta Iutaia uasi kalumo. Eni ea'alo lexe laixe sou ane'i ixiu opone'i no anu 'ilixo
masumasua io ine'e noxou Lataua, mo 'ilixone'i umaxa'u lexe ane'i mixiu mukalu.
21 Tava'u aloxo ne, la sou ta Iutaia mitetelisilo no taasou lalotu tatila noxou Lataua,
mo mi'oxe ivelo asoli.
22 Ia Lataua musu'ulilelisi mo eni exolu laixe mune'e muxali no voxo ane vaimomo
'o, la sou eni atulu pekia'ilo 'o sou aa'alo lamana ulai noxi'a ta mitema vitavitanisi mo
ta mitema ta tatila kalumo. Eni avikala iouvilesisi no anu mii ma'ia ane ta mitema sou
palomatana ilo'a Mosesi mivikala lexe uxali uasi.
23 ✡Ane'i mivikala lexe Kalisito ne Anu utavule tu'umaxu e Anu itema sou utulu tei
no anu soli, la sou Anu ua'aloxu lamana ulai noxi'a ta mitema noxou la mo ulai noxi'a
ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi kalumo."
24 No mine Fesuto mulomusou vaivaikala noxou Paulo ne la sou muavuti la
mukaitolonu Paulo la muvikalanu aloxo, "Paulo, nini neno'u lavulavu tatila la sou
lavulvau noxine ne a uxovulaulaulixene mukalu."
25 La Paulo muavuti la muvikala aloxo 'o, "Tila Fesuto, eni axovulaulau uasi. Mii
ma'ia ane eni alelemolu ne, anu manina mo mulapu.
26 Tatananu tuala Axulipa anu muno'u lavulavu no anu mii ane eni umomomo sou
avikala papaxe ulai noxou. Eni elavu lexe mii vile no anu mimii ano 'o ne utalume
noxou uasi xo mimii ane 'o uxali no mailu'a uasi.
27 Tatananu tuala Axulipa, loxovaa nini nemuxaxu taneni no anu vaikala noxi'a ta
mitema sou palomatana? Eni elavu lexe nini nemuxaxu taneni."
28 La Axulipa muvikalanu Paulo aloxo 'o, "Nini nexavutala a loxovaa, no anu voxo
ataxu se aloxo 'o ne, la nini namomomo sou na'oxoleli axali itema noxou Kalisito?"
29 La sou Paulo muavuti mukolinu aloxo 'o, "Voxo ataxu mo voxo veveeni ne anu
mivile uasi, xo eni akilaka noxou Latauasi ne ninisisi uasi, ia ane'i ukalusi ane ilolomu
noxilo vaimomo 'o ne umomomo sou ixali aloxo eni 'o. Ia eni amasaxa lexe nini nasakii
no anu seni uasi loxo eni 'o."
30 Xe tatananu tuala muavuti mutulu, la itema tila sou usaxila'u xalee lia tila ne
Iutaia mo Belunike mo ane'i ane ilo'a mixolu ne mitulu kalumo.
31 No mine mipaxele sou milalaa, xe mivivikala ngatongato'o la mivikala aloxo 'o
"Itema ano 'o u'oxonu mivile masua ane umomomo sou usoli mo uxolu no anu taasou
navunavu uasi."
32 La sou Axulipa muvikala mulai noxou Fesuto lexe, "Itema ano 'o ne lexe anu ulinga
sou utulu mo uvikala no iou Kaisari uasi, la nini umomomo sou nalulusou ulai."

27

Paulo Mutelo no Lasipi sou Mulai ne Romu

1 Ioxe no mine nexi telutu sou lexe talai ne Itali, la ane'i mipalusi'a ilo'a ta mitema e
mixolu no taasou navunavu ne milai noxou tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto e ualasou
lexe Iuliasi. Anu vile no nano no anu la'oluxa'a noxou tatananu tuala Auxusuto.
2 ✡La sou nexi tetelo no lasipi vile e molu mune'e no tuala tila ne Adolamitiami. La
sou anu lasipi molu loxo lai ne te'una sou u'una uuatu no tuatuala mose'i muxolu no
luaki pa'upa'umolu ne Asia. La sou telutu telai. La itema vile ualasou lexe Alisitaluko
sie Tesalonika no xalee lia tila ne Makedonia anu a noxi'a tekei ne.
3 Xe no voxo vile ili'i la, la nexi telutu sou telai te'una ne Saidoni la Iuliasi mu'oxo
'ilixo laixe noxou Paulo sou mupelemasaxa noxou lexe ulai umaisi'a ta menexu mo
uno'u la'ilali ilou mimii mose'i noxi'a.
4 Xe mukalu la nexi tetelo no lasipi la sou telutu telai la sivo toxoxa'a mune'e
loxo no laxunexi, la sou nexi texexee te'una ne pa'umolu no 'a la'olu Kipulosi sou
tepolopepeenu atume iou, xo atume ne xaviinu misevile sou u'oxe u'uouosixe.

✡ **26:23:** Luk 24:44-47; 1Ko 15:20 ✡ **27:2:** Apo 19:29

5 La sou nexi teiave telai 'alai loxo no xalee lia tila ne Kilikia xe ne Pamfulia mukalu
la sou nexi telai texali ne Mila no nano no xalee lia tila ne Lisia.
6 No mine nexi telai lai ne, la tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto mumaisou lasipi sie
Alekisandolia vile ne mulutu sou lexe ulai ne Itali, la sou anu mu'italonexi no anu
lasipi ane ne.
7 Ioxe nexi telutu lai ne la lasipi ne umomomo sou uiave xaviinu uasi mole nexi teiave
se'isisi voxo tapiena mo ta mitema sou xaixai ne mitovo xavine'i sou mipamuxanu
lasipi ne ia uiave xaviinu malaxo uasi xo sivo toxoxa'a mulivulivusou. Ia ane'i axiaxisi
xo mole nexi telai texali no tuala tila ne Kuniidosi la sivo mutalunexe mole talai la ua.
La sou nexi texiu telai no pa'umolu la'olu Kiliti sou te'ume tepolopepeenu atume iou.
La nexi teiiave 'alai no kusinou ne Salumoni.
8 Xe ta mitema sou xaixai no lasipi ne miavuti la xavine'i manina sou mipamuxanu
lasipi ne no luaki pa'umolusi, la sou nexi tene'e texali no tuala vile e ilemo lexe Tanixu
lasipi laixe* ne muxolu 'alai no tuala tila ne Lasia.
9 La voxo ta piena mukalu ia sivo ne muxolu pekia'u xo mole mulaulixu sosovo sou
voxo noxi'a ta Iutaia e sou ipelemu no anu la sou anu voxo sou xasi tatila la Paulo
muvikalane'i sou upeletotosi'a lexe,
10 "Ngalomu, eni elavusou lexe nenge talai maasi, la taxalisou sivo tatila la ta'uo'uo
mo lasipi ilou mimii tapiena 'o tasiauxu mo nenge kalumo."
11 Ia tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto ne mulomusou Paulo muvikala aloxo ne, la
anu ulomuxu uasi, ia anu mumulinu vaikala noxou itema sou usaxila'a ta mitema sou
xaixai sou lasipi ne ilou moosou lasipi.
12 Ane'i mitulu lai ne la mixamulinu sivo tatila misevile xo anu voxo sou sivo kalumo,
la sou ane'i italume no xalee vile laixe uasi. La sou ta mitema tavu'alo no lasipi ne
mivikala lexe, "Nenge taxexee no tuala ane 'o mo talai ne Pinikusi mo tatalume no
anu sivo tatila 'o." Tuala ne Pinikusi ne muxolu no nano ne Kiliti no xalee mulai loxo
no mine aso ulu'elai no anu.

Sivo Muavutinoxu Xasi Toxoxa'a

13 No mine ane'i mimaisou sivo ane mune'e loxo no xalee to'o no anu ne xaviinu
uasi la ane'i mixavutala lexe laixe sou ilutu ilai, la sou ane'i milapu axa e misakii no
lamota sou mivau tu'umaxu lasipi no anu ne mutelo mukalu, la sou ane'i milutu sou
lexe ilai i'una ne Kiliti.
14 Ia maxuveeni uasi la, sivo vile xaviinu misevile. Sivo ane ne sivo molu mununa
no anu la'olu. Sivo ane ne ilemo lexe, "sivo molu mununa."
15 Sivo toxoxa'a ne mune'e mutuvuvaxa no lasipi ne la mulivu sou pekia'u misevile
mole ta mitema sou xaixai sou lasipi ne xavine'i sou ixiunu lasipi mo ilivu ne la
umomomo uasi. La sou ane'i mi'italonu lasipi nesi sou sivo mutavulenu mulaixu no
xalee ulai.
16 La sou mulai mupolopepeenu no anu la'olu vile kitu'a ilemo lexe Kauda. Xe no
mine la'olu se ne mutaluxu sivo sevile la nexi tetovo xavinexi la sou telapunu lasipi
kitu'a e lasipi ane tatila ulalapunu ne mune'e mutelo no anu lasipi ane tatila.
17 La ta mitema mimulaxu lasipi kitu'a teitexi no 'a lasipi tatila. La sou ta mitema
mipolo lamota sou misakiinu mipita no lia no anu lasipi ane tila ne. Sou lexe utetelisou
lasipi ane tila ne sou pekia'u. Mo sou no mine lexe anu uiave xe ulai utuvu no anu
lialia ane muxolu no lia no luaki Silutisi ne, la anu upau uasi. Xe mukalu la sou ane'i
milu'enu lavalava sou lasipi sou sivo mutavulenu lasipi.
18 Ia ili'i no voxo vile, la sivo ne ukalu uasi, anu muxali toxoxa'a mole ta mitema sou
xaixai sou lasipi ne misokou sou mipeinu mimii se'i no lasipi ne sou muxexesou.
19 Xe no voxo tatalusou, la ane'i me'a mipeinu misomisou lasipi se'i.

---

* **27:8:** No tanixu lasipi laixe sou u'una no anu.

20 Nexi temaisou lexe nexi umomomo sou tamaisou aso mo ta oto uasi voxo ta piena
mo sivo tatila muˈoxoˈoxoneˈi. La sou nexi ta piena ne texavutala lexe nexi tamomomo
sou tamauli la uasi.
21 Voxo ta piena ne ta mitema iˈani la uasi. La sou Paulo muavuti mutulu no nixi
io muvikala aloxo ˈo, “Ngingi ukalu ˈo, ngalomu. Lexe ngingi ngalomuxosi io nengeˈa
taxolu no laˈolu ne Kiliti ˈo, la umomomo sou nenge nengeˈa taxalisou voxo masua ane
ˈo loxo ˈo uasi, mo umomomo sou ngingi ngapeinu mimii ta piena loxo ˈo uasi.
22 Ia vaimomo ˈo avikalangengi lexe ngingi ukalusi opongengi uai seˈisisi, xo
umomomo sou ngingi vile tasiaungenge uasi. Mimii no lasipi ilou lasipisi anu tasiau.
23 Xo vaimomo no ˈolovoxo, la angelo noxou Lataua e eni noxou mo elotu noxou ne
muneˈe mutulu no paˈumelo.
24 ✡La muvikalaleli aloxo ˈo, ‘Paulo naˈume mamu, xo nini nalai sou natulu no iou
Kaisari xe Lataua ulosine mauli noxinge ngingi ngexolu no lasipi ne.’
25 Aloxo ne, la sou anu laixe lexe ngingi umomomo sou ngaˈume uasi. Xo eni
amuxaxu taleli noxou Lataua lexe mii ne uxali noxinge aloxo Anu mulemolu.
26 ✡Ia sivo utavulenu ulai uˈosonixu no laˈolu vile.”

Lasipi Muˈoso La Muvalavala

27 Xe no voxo mavulovexa mo muluˈe no lia tamiˈa sou no ˈolovoxo, la nexi tepuati
telai no luaki e ualasou lexe Adolia no ˈolovoxo lixinu manina. Xe no ˈolovoxo lixinu
ulai ˈalai, la ta mitema sou xaixai no lasipi ne mixavutala lexe lasipi ne no anu luaki
paˈumolu.
28 Aloxo ne la sou aneˈi mikalanu mii e sou itilovosou lautu no anu muluˈelai no lia
no lexa xe mitelo mitilovosou, la tilovosou lautu ne mumomomo loxo mita itemaxu
tamei. La aneˈi misuku sevile la, mukalu la mikalaanu mii e sou itilovosou lautu no
anu ne mulai no lia la. Xe milapunu mutelo sou mitilovosou, la mitaxu muxali loxo
mavulovexa tatalu la laoutuxu muluˈelai.
29 Xe aneˈi mimamaˈu sou lexe loxo ˈo io lasipi ulai utuvu no anu kulukulu, la aneˈi
misuanu axa e misakii no anu lamota ne tamiˈa lololi no tau lasipi mulai no lia sou
muvatuˈumaxu lasipi sou mutulu. Io aneˈi mikilaka sou lexe lamana palea.
30 Ta mitema sou xaixai no anu lasipi ne mikamuli voteˈi sou lexe iˈume no anu lasipi
ne, la aneˈi milaxalixu lasipi kituˈa e mitelo misakii teitexi ne sou mikalavoi lexe aneˈi
isuanu axa seˈi no anu uuli no lasipi kusinou sou uvatuˈumaxu lasipi.
31 Xe Paulo muavuti la muvikalanu tila noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto ne aloxo ˈo, “A
lexe ta mitema ne ixolu teitexi no lasipi ˈo si, la ngingi ngamauli.”
32 Xe ta mitema sou ˈotoˈoto miavuti la mixotonu lamota sou lasipi kituˈa ne sou
mulapau muluˈelai no luaki.
33 Ioxe ˈalaˈalaisou lamana ukea la Paulo muavuti la muvikalaneˈi aloxo, ‘Ngingi
nganoˈu ˈani seˈi mo ngaˈou xo ngaˈani uasi voxo mumomomo loxo mavulovexa vile
mo muluˈe lia tamiˈa mukalu.’
34 Aloxo ne la sou eni avikalangengi pekiaˈu lexe ngaˈou laˈilali moseˈi mo ngaˈou sou
uˈoxo pekiaˈinge. Xo ngalomu, ngingi vile umomomo sou tasiaungenge uasi. Ngingi ta
piena ne maasi la ngamauli.”
35 Anu muvikalaneˈi aloxo ne mukalu xe iliˈi, la anu munoˈu veleti ka mutulu no
talaxaˈa sou muvikala laixe noxou Lataua mukalu, la museˈiseˈinu sou mulosiˈa mioˈu.
36 Xe aneˈi mukalusi oponeˈi laixe mo miˈosa la meˈa minoˈu laˈilali sou mioˈu.
37 Nexi mukalusi e texolu no lasipi ne nexi ta mitema itemaxu mavulovexa mo
itemaxu tatalu mo mavulovexa vile mo muxatele vile (276).
38 Aneˈi miˈani mukalu, la mipeinu uiti moseˈi mulai no luaki sou lexe papaxesou
lasipi.

✡ **27:24:** Apo 23:11 ✡ **27:26:** Apo 28:1

39 Xe no mine lamana mukea ʼo, la aneʼi imomomo sou itongonu tani xalee maʼia ne
lexe aneʼi ilalai no anu ne uasi. Ia aneʼi mimaisou luaki laluʼuxu minu vile ne mulai
no nano manina. Ia tasiʼisou lailaixe misevile. La sou aneʼi mixavutala lexe aneʼi
umomomo sou iuʼnalaixu lasipi no anu. La lasipi ulai uʼoso no lia.
40 Xe aneʼi miavuti la mixotosou lamota sou axa e misakiinu sou uvau tuʼumaxu
lasipi ne la musua mutaolu no lia no luaki ne. Xe miavuti la milulusou lamota sou
lavole tatila ta tamei e sou iʼisalilinoxu lasipi no anu. Xe aneʼi miavuti la mitelaixu
lavalava e sou sivo utuvu no anu la ulutunoxu lasipi ne. Io sivo mutavulenu lasipi sou
muʼunalaixu no tasiʼi ne.
41 Muʼunalai la ulai uxali no tasiʼi uasi, xo muʼoso no anu lia minuvile e muxolu no
luaki tanu. La lasipi kusinou mutotole pekiaʼu manina no anu, mole mutulu a vile. La
sou xasi muneʼe muʼotuʼotunu lasipi nesi xo mole muvalavala.
42 Xe ta mitema sou ʼotoʼoto miavuti la miʼoxo lexe iveʼaveʼa ta mitema e mixolu no
taasou navunavu e iloʼa mixolu teitexi no lasipi ne sou isoli, xo loxo ʼo io ipisikei iluʼe
no luaki la inoou sou ilai ixali no ale la iʼumeʼume.
43 Ia tila noxiʼa ta mitema sou ʼotoʼoto ne mumasaxa lexe usuʼulinu Paulo, la sou anu
mukaitoloneʼi ta mitema sou ʼotoʼoto lexe mamu sou iveʼa ta mitema ane mixolu no
anu taasou navunavu e mitelo no lasipi. Ia anu muvikala pekiaʼu noxiʼa ta mitema e
imomomo sou noou sou lexe ipisikei iluʼe la sou inoou ilai ixali no tasiʼi tei.
44 Xe aneʼi ane ilavusou inoou uasi, la ipuati no anu ovu alelaxu ilou lasipi alealelaxu
e muvalavala ne sou ilai ixali no anu no ale. Muʼoxo aloxo ne la sou aneʼi tavuʼalo
mukalusi ne milai mixali no tasiʼi mo mimauli mole vile tasiauxu uasisi.

28

Paulo Ena Miʼuna no Laʼolu ne Maluta

1 Ioxe no mine nexi teuatu no ale mukalusi, la nexi temauli la texalisou laʼolu ne
ualasou lexe Maluta.
2 ✡Ia ta moosou tuala no laʼolu ne mimaisixe, la miʼoxonu ʼilixo lailaixe manina
noxixe, sou miʼosasixe mo mitauxusixe navu. Xo nexi sivevexe kalumo no anu laʼiua
mo tani lelemesou.
3 Xe Paulo muavuti la molu mumolo siala seʼi sou muneʼe muʼitalonu no navu. Ia no
mine Paulo muatonu ovu loxo ne, la ulavu uasi ne sinana veveeni masua vile a muxolu
no nano no ovu ne. Ia anu muneʼe muʼtalonu ovu ne no navu, xe sinana veveeni masua
muxamulinu navu ialuxu, la mupisikei muatu la mungasou Paulo avolu.
4 No mine ta moosou tuala no laʼolu ne mimaisou sinana veveeni masua muʼalateinu
Paulo avolu la mulili muluʼe. Aneʼi mimaisou aloxo ne, la aneʼi mivikalaneʼi
ngatongatoʼo lexe, “Itema ane ʼo ne, mane anu itema masua sou uveʼa ta mitema isoli.
La sou anu usoli no anu voxo masua e muxalisou no luaki ʼo uasi, ia vaimomo ʼo lataua
sou ukoli ulivu umasaxa lexe anu umauli la uasi.”
5 ✡Ia Paulo muavuti la musupeinu sinana veveenu masua ne mulai muʼuna no navu
ia tuʼumaxu vile mo pipiena vile uxali noxou Paulo uasi.
6 ✡Ia ta moosou tuala no laʼolu ne mimaisou la itulu io imolo taneʼi sou iutitiiou lexe
avolu usoxo mo ulapau usoli palea. Ia mimalei ta veveeni la Paulo avolu usoxo mo
ulapau mo usoli uasi, la sou aneʼi mixavutala lexe, “Itema ane ʼo, anu itema uasi male
anu lataua vile ane.”
7 Alai no lia ane mixolu no anu ne lialiaxu tila noxiʼa ta mitema sou tuala ane ne
e ualasou lexe Papulio. Anu muʼosasixe mo mulailinexe no taasou. La texolu voxo
tatalu sou musaxilaixe laixe manina.
8 Ia momu ne mupipiena tatila manina. Mo anu a vasimolu ialuxu xe nixinixi
muʼoki noxou mo anu a muai. Ia Paulo mulomusou la mulai noxou sou mulingasou
xe mumulaxu avolu vaxa noxou sou mupamaulinu.
9 Xe ta mitema sou tuala no laʼolu ane ne mimaisou aloxo ne, la mineʼeneʼi ta mitema
e mipipiena ne noxou sou mupamaulineʼi kalumo.

✡ **28:2:** 2Ko 11:27 ✡ **28:5:** Mak 16:18 ✡ **28:6:** Apo 14:11

10 Ane'i mitaxanexi laixe manina. Xe no mine nexi sou talutu, la miitimexi mimii ta
piena manina sou misu'ulinexi.

Paulo Muxali ne Romu

11 Ili'i no 'a so'io tatalu e nexi texolu no la'olu ne la nexi tetelo no lasipi. Lasipi mutulu
no la'olu ne no anu voxo sou sivo tatila. Anu lasipi sou tuala tila ne Alekisandolia. Ia
no kusinou u'uli ne kaukavune'i lataua kalavoi e ualasou lexe Seusu ta 'olu tamei.
12 Tetelo no anu la sou telai texali no tuala vile e ualasou lexe Silakiusu la texolu lai
ne voxo tatalu.
13 Xe telutu lai ne la telai texali no tuala tila ne Lexiumu. Xe ili'i no voxo vile la, la
sivo muto'o la mune'e mutavulenexi xe voxo vile ili'i, la nexi texali ne Puteoli.
14 Texali lai ne la nexi texalisi'a ta vivixe mose'i la mi'avalixe sou lexe noxi'a taxolu
la sou texolu voxo muxatele tamei mukalu la sou nexi tene'e ne Romu.
15 No mine ta mitema mimulaxu tane'i noxou Iesu mixolu ne Romu ne milomusixe, la
ane'i mialanexe sou mine'e mixalisixe no vote'i. Noxi'a texalisixe ngato'o no mataona
vile e milemolu lexe Apiusu e tani sou isova la'ilali no anu xe mataona vile la milemo
lexe tani tatalu sou ta mitema iai no anu. Xe Paulo mumaisi'a la mulemo laixe musuku
mulai noxou Lataua mo muno'u xavi manina.
16 No mine nexi texali ne Romu, la ane'i mipalamatananu Paulo sou ilou itema sou
'oto'oto vile ane'isisi ixolu no tani vile sou anu usaxila'u.

Paulo Mua'aloxu A'alo Laixe Noxou Iesu ne Romu

17 Mixali mixolu voxo tatalu mukalu, xe ili'i, la Paulo mu'avali'a ta tatila noxi'a ta
Iutaia, xe ane'i mine'e mipita mukalu, la Paulo muvikalane'i aloxo 'o, "Ta vivilo, eni
a'oxo susu noxi'a ta mitemamenge uasi mo mipoloxalonu 'ili'ilixo noxi'a ta xaixasinge
uasi, ia ane'i mitetelisilo ne Ielusalemu, mukalu la mi'italoleli elai noxi'a ta Romu.
18 ✡Ane'i ta mitema ta Romu mitali'itali'isilo la sou mimasaxa lexe milulusilo 'o xo
eni a'oxonu susu vile masua sou asoli no anu uasi.
19 ✡Ia no mine ta Iutaia mixilili mu'oki no anu vaikala ane noxi'a ta Romu la sou
eni elinga lexe atelai noxou Kaisari sou molu ulomusou vaikala noxilo. Ia loxo eni
atulusi'a ta mitema noxilo no anu vaikala sou mivile uasi.
20 ✡Tava'u aloxo ne, la sou eni emasaxainge sou lexe amaisinge mo avivikala
sevile noxinge. Xo loxo eni emuxaxu taleli no anu mii ma'ia ane nenge ta Isilaeli
taxoxomaiou la sou ane'i misakileli no anu seni vaimomo 'o anu anesi."
21 Xe ane'i miavuti la mikolinu vaikalau aloxo 'o, "Nexi talomusou vaikalasine vile
molu ne Iutaia une'e uasi. Mo ta vivinge mose'i me'a ne Iutaia loxo lai ne ine'e sou
ia'alomexi no anu mivile masua e nini ne'oxonu uasi.
22 ✡Ia laixe lexe nexi talomusou xavutalamengi. Xo nexi telavusou lexe ta mitema
ukalusi i'oxo lexe anu masua noxi'a ta mitema la'oluxa'a alavua ne Iutaia."
23 Aloxo ne, la sou ane'i me'a misosovosou voxosi'a sou utotomu no kakao ulai
uxali no 'olovoxo ne ane'i tavu'alo milai mine'e noxou Paulo no tani sou anu
mulamanalixa'a no anu 'ilixo sou saxisaxila'u noxou Lataua, mo anu mumasaxa lexe
mulapune'i ine'e noxou Iesu no anu vaivaikala muxolu no anu lapuloto noxou Mosesi
xe lavuku noxi'a ta mitema sou palomatana.
24 La sou se'i noxi'a ne mimuxaxu tane'i no anu a'alo noxou xe se'i ne imuxaxu tane'i
uasi.
25 Aloxo ne la sou ane'i miavuti sou mi'otosou anaxa'a mo imulaxu xavutalai'a
vilesisi uasi mo mi'ume milivu. La sou Paulo muvikalane'i no anu vaikala vile aloxo
'o, "Uleenu Tavuna muxolu noxou itema sou palomatana Aisaia la muvikalane'i ta
xaixasinge no anu vaikala manina vile aloxo 'o,
26 ✡ 'Nalai noxi'a ta mitema ane ne, mo navikalane'i lexe
mii e ilolomusou ne umomomo sou ilavusou uasi.
Mo mii e imaisou ne umomomo sou itongonu uasi.
27 Xo ta mitema ne mitatusou opone'i

✡ **28:18:** Apo 26:31 ✡ **28:19:** Apo 25:11 ✡ **28:20:** Apo 26:6-7 ✡ **28:22:** Apo 24:14 ✡ **28:26:** Ais 6:9-10

mo sangaliˈa kalumo ne mutomutomu
xe ieˈi ne seleveenu mukalu la imalei uasi.
Loxo ˈo io ieˈi laixe xe imalei mo sangaliˈa laixe sou ilomusou vaikala
xe ilavusou vaikala laaxu la ixiunu oponeˈi la sou eni apamaulineˈi.’
28 Aloxo ne la sou, eni amasaxainge sou lexe ngalavusou lexe vaikala ane Lataua
upamaulinenge la Anu mulosiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi la aneˈi ilomusou.”
29 *
30 Xe no mine anu muxolu tauu leleˈe ta tamei lai ne, la muxolu no anu taasou vile
e sou ulolotonu utotomu. La anu muˈosasi sou umasaxaiˈa lexe aneˈi ineˈe no tani
noxou.
31 Xe anu muavuti la muvikalaneˈi mo uˈume uasi. Anu muaˈaloiˈa no anu
saxisaxilaˈu noxou Lataua mo mulosiˈeixu lavulavu sou Tila Iesu Kalisito mo itema
vile sou utaluxu uasi.

* **28:29:** Iliˈi no mine anu muvikala aloxo ne, la aneˈi ta Iutaia anaxaˈa muteloiˈa ngatongatoˈo toxoxaˈa manina.

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA ROMU

Vaikala lamana

Paulo mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a ta temanu lalotu ne Romu, xo anu mumasaxa lexe uvikalane'i lamana lexe anu mumasaxa lexe ulai umaisi'a. Anu mumasaxa lexe ulai uxolu mo ilo'a ixaxai sevile mo mumasaxa lexe usu'uli sevile xe ukalu la sou anu ulai ua'aloxu a'alo laixe no xalee lia tila ne Sipeini. No anu uoli voloxu noxou Paulo, la anu muvikala lamana no anu a'alo laixe sou Iesu Kalisito mo no anu 'ilixo ma'ia ta mitema ane noxou Kalisito imulinu no anu maulixa'a.

Tei la Paulo musovanu aso laixe noxou mulai noxi'a ta temanu lalotu noxou Kalisito ne Romu, mo muvikalane'i lamana lexe anu ukilakasi'a utotomu. Xe il'i la anu mupala'alixu tava'u a loxovaa la sou anu mukaukauvunu uoli voloxu ne. Tava'u aloxo, "No anu vote'i sou tamuxaxu tanengesi la sou Lataua umoxo'inge lexe nenge ta mitema mulapu." (1:17) Vaikala kisou sou a'alo noxou Paulo ane.

Paulo musolonu vaivaikala noxou sou mulamanalixu vaikala kisou ne la aloxo 'o. Ta mitema tavu'alo iouiou no lialia 'o ilo'a ta Iutaia mo ta Xiliki ne ane'i iouvilesisi. Ane'i tavu'alo ne, ane'i ta mitema sou susu mukalusi. Aloxo ne la sou Paulo mulamanalixu lexe, ta mitema ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito la Lataua ulivulixa'a la ilo'a Lataua ixolu xe ixali Iesu ta vimovimou. Mo lexe Lataua ulivulixu itema vile la itema ne maulixu uxiu uxali alavua. La ilou Lataua ixolu xe Uleenu Tavuna u'ana'ana noxou. Aloxo ne la sou xavi no anu susu xe soli umomomo sou usaxila'u xe utaloxolixu la uasi. No anu mautunu 5-8, la Paulo mululusou laaxu lapuloto noxou Lataua xe xaviinu Uleenu Tavuna no anu itema maulixu no mine umuxaxu tanu noxou Iesu. No anu mautunu 9-11, la Paulo mupala'alixu tu'umaxu noxou no anu masaxa noxou Lataua noxi'a ane'i ta Iutaia xe ta mitema ane ta Iutaia uasi. Paulo mukalusou vaivaikala noxou la muvikala lexe tei la Lataua musosovosi'a ta Iutaia ne lexe anu ta na'u mu'isalili, ia ane'i me'a la, la itongonu mii ma'ia e Lataua umasaxa lexe u'oxonu noxi'a ne uasi, la mixiunu tumali'a noxou Iesu. Ane'i mi'oxonu aloxo ne la ta mitema tavu'alo va'ava'axu mimuxaxu tane'i noxou Iesu. Xavutala talume noxou Lataua lexe ta Iutaia i'oxonu aloxo ne, mo sou no anu xaixai noxou Iesusi, la Lataua ulivulixa'a ta mitema ane va'ava'axu. La sou Paulo mu'oxu lexe anu susu noxi'a ta Iutaia xo mixiu tumali'a noxou Iesu la sou Lataua mualaunasi'a leviani. Ia anu muxavutala lexe male ili'i la ane'i ta Iutaia ilivu ine'e ixali ta mitema noxou Iesu la.

Xe kaluxusou vaivaikala noxou la anu muvikala no anu 'ilixo ma'ia ta mitema noxou Kalisito imulinu no anu maulixa'a. Anu muvivikala tavu'alo no anu 'ilixo sou tamasaxainge ngatongato'o. Xe muvikala no anu 'ilixo sou taxolu no laaxa'a mo talomuxa'a ta mitema e ilaxunenge no anu xoluxolunenge xe muvikala kalumo no anu 'ilixo sou tasu'uline'i ta menexinge. Xe kaluxusou vaivaikala noxou manina la mukalusou no anu vaikala sou sexela xe 'osa'ila.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana xe vaikala kisou 1:1-17
La'ia noxou Lataua mulai noxi'a ta mitema sou susu 1:18–3:20
Vote'i ma'ia ta mitema i'oxonu la sou Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema mulapu 3:21–5:21
Mauli alavua taxalisou noxou Iesusi 6–8
Ta Isilaeli mixiunu tumali'a noxou Iesu 9–11
'Ili'ilixo noxi'a ta mitema noxou Kalisito 12:1–15:13
Vaikala kaluxusou ilou vaikala sou sexela 15:14–16:27

1 ✡Eni Paulo, amitema sou xaixai noxou Kalisito Iesu. Anu musosovosilo mo mu'avalilo, sou exali aposeli noxou, sou a'aloxu a'alo laixe noxou Lataua.

2 ✡A'alo laixe ne, Lataua muvikalane'i ta mitema sou palomatana tei la sou ane'i mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua.

✡ **1:1:** Apo 9:15 ✡ **1:2:** Rom 16:25-26

3 Anu a'alo laixe ne sou 'Olu Iesu, anu muxali loxo itema, xo anu mutu'u ovuxu Deviti.
4 Xe no mine Lataua mutulusou no anu soli, la Uleenu Tavuna noxou Lataua mulosienge lexe anu Lataua 'Olu ne xaviinu musuku. Anu Iesu Kalisito Tila noxinge.
5 ✡Mo noxousi la Lataua mualaunasixe, mo no anu ualasou, la sou eni exali aposeli noxou. Anu mu'oxonu aloxo ne mo sou noxixesi la sou ane'i ane ta Iutaia uasi imuxaxu tane'i noxou Iesu, xe imulinu vaivaikala noxou.
6 Mo ngingi kalumo ngelomusou 'ava noxou Iesu Kalisito xe ngemulinu vaivaikala noxou la ngingi kalumo ngexali ta mitema se'i noxou ane.
7 ✡La sou eni ekaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxinge ngingi tavu'alo e Lataua mumasaxainge misevile mo mu'avalinge la ngexali ta mitema noxou ne Romu ukalusi. Eni akilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge.

Paulo Umasaxa Lexe Uxaxasi'a ta Romu

8 Tei la eni alemolu laixe noxou Lataua noxilo no ualasou Iesu Kalisito noxinge ukalusi, xo ta mitema tavu'alo no xalexalee tuatuala mukalusi 'o milomusou a'alosinge lexe ngingi ngemuxaxu tangengi noxou Iesu Kalisito.
9 Xo Lataua e eni a'oxonu xaixai noxou sou a'aloxu a'alo laixe sou 'Olu mulavusou taleli mukalusi. Anusi mulavusou lexe eni axavutalangengi utotomu.
10 ✡La sou no anu lakilaka noxilo. Mo utotomu la eni akilaka aloxo 'o, lexe no anu masaxa noxou la anu molu u'oxonu vote'isilo ukisi, la sou eni ane'e noxinge.
11 Xo eni emasaxa lexe amaisinge manina, la sou aalusinge no anu alualu mose'i no anu Uleenu Tavuna sou uxolu noxinge mo u'oxonu pekia'inge.
12 Ia xavutala noxilo aloxo, eni emasaxa lexe muxamuxaxu tangengi noxinge usu'ulileli xe eni noxilo usu'ulingengi aloxo ne la sou anu usu'ulinenge nenge'a ngatongato'o.
13 ✡Mo ta vivilo, eni emasaxa lexe ngalavu laixe lexe eni alaxu tapiena exavutala sou ane'e noxinge, ia mimii tavu'alo u'au'ausilo la alai noxinge uasi mo a muxali vaimomo 'o. Eni amasaxa lexe ane'e asu'ulingengi mo sou ngaxali ta mitema noxou Iesu Kalisito loxo ane'i ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi no tuatuala mose'i 'o.
14 Xo eni xaixai noxilo sou asu'uline'i ta Xiliki xe ane'i ane ta Xiliki uasi mo ane'i ane milavu xe ane'i ane ilavu uasi kalumo.
15 Aloxo ne la sou eni opoleli muavuti lexe ane'e noxinge ne Romu mo a'alomengi no anu a'alo laixe sou Iesu Kalisito kalumo.

Xavi sou A'alo Laixe Noxou Iesu

16 ✡Eni amaela sou a'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito uasi, xo anu xavi noxou Lataua ane, mo anu xaviinu sou ulivulixa'a ta mitema e mimuxaxu tane'i. Ane'i ta Iutaia tei xe ukalu la sou ane'i ane ta Iutaia uasi kalumo.
17 ✡Xo no anu a'alo laixe ne la Lataua mulosienge no anu 'ilixo lailaixe noxou e Anu muxali lamana noxi'a ta mitema. Lexe nenge tamuxaxu tanenge no 'a soko ulai utalo no 'a kaluxusou la sou anu umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu no iou. Aloxo vaikala mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o. “Ta mitema ane imuxaxu tane'i, la Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu mo ane'i ixolu imauli.”

La'ia Noxou Lataua Mulai Noxi'a ta Mitema sou Susu.

18 Xo Lataua e muxolu teitexi no opo loxotolo ne la'ia noxou muxali lamana noxi'a ta mitema mukalusi e mixiunu tumali'a noxou xe i'oxonu 'ili'ilixo masumasua. No anu 'ili'ilixo masumasua noxi'a ne la mutatusou vaikala manina.

✡ **1:5:** Apo 26:16-18; Xal 2:7-9 ✡ **1:7:** Iti 6:25-26 ✡ **1:10:** Apo 19:21; Rom 15:23 ✡ **1:13:** Apo 19:21 ✡ **1:16:** Mak 8:38; Apo 13:46; 1Ko 1:18-24 ✡ **1:17:** Ava 2:4; Rom 3:21-22

19 ✡La sou ta mitema ne milavusou ʼiliʼilixo tavuʼalo noxou Lataua ne xo Anu molu
mulamanalixu noxiʼa.
20 ✡Ioxe, musoko no mine Lataua mukoinu mimii latala mukalusi mo muneʼe muxali
vaimomo ʼo, la ta mitema mimaisou mimii tavuʼalo e Lataua muʼoxonu ne. No anu
mimii nesi la ta mitema mimaisou ʼiliʼilixo talume seʼi noxou Lataua mo mimaisou
xaviinu kaluxu uasi mo aneʼi milavusou Lataua lexe Anu a loxovaa. La sou itema vile
umomomo sou uvikala lexe eni alavusou Lataua uasi, uasi, xo mimii tavuʼalo ne muai
lamana no ieʼi ta mitema mo milavusou lexe Lataua mukoinu mimii latala mukalusi
ne.
21 ✡Aloxo ne la sou aneʼi milavusou Lataua manina, io aneʼi iʼitinu ualasou mo
ilemolu laixe noxou loxo anu Lataua uasi. Ia xavutalaiʼa mo taneʼi ne isivoxo mutomu
la iʼoxovulaulausi loxo ilavu uasi.
22 ✡La sou aneʼi itooxaʼa la iʼoxo lexe aneʼi ta mitema sou lavulavu, ia uasi, aneʼi
mixovulaulau mukalu.
23 ✡Mo mixiunu tumaliʼa noxou Lataua e umauli kaluxu uasi la ilotu noxou la uasi,
ia ilotu noxiʼa ta mimii ane aneʼi meʼa mipuineʼi e ixolu maxuveeni uasi loxo itema
mo ta ngiala mo ta mimii iouiou no lialia xe ta sinana veveeni.
24 La sou ta mitema mixiunu tumaliʼa noxou Lataua aloxo ne la Lataua muxiunu
tumalou noxiʼa la aneʼi mimulinu masaxa masua sou vasimeʼa, sou iʼoxonu masuanu
vasimeʼa no anu ʼiliʼilixo masumasua sou voteʼi.
25 Mo aneʼi ne mixiunu vaikala manina noxou Lataua la muxali loxo vaikala kalavoi,
mo ilotu noxou Lataua e mukoinu mimii latala mukalusi ne uasi, ia ilotu noxiʼa ta
mimii e anu mukoineʼi. Latauasi anu tavaʼu mimii latala mukalusi la sou laixe lexe
nenge ta mitema taʼitinu ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.
26 Xo aneʼi miʼoxonu aloxo ne, la Lataua mutautaloneʼi mixolu mimulinu masaxa
masumasua sou vasimeʼa ne. Aloxo ne la ta semasiʼa imulinu ʼilixo laixe sou taulaʼi la
uasi, aneʼi meʼa ixiuiʼa la, la sou iʼoxonu ʼilixo sou voteʼi.
27 ✡Mo anu iouvilesisi aloxo ne noxiʼa ta mulu kalumo, imulinu ʼilixo laixe sou taulaʼi
la uasi, ia oponeʼi uavuti loxo navu sou ixiuiʼa ta menexiʼa la, la sou iʼoxonu ʼilixo sou
voteʼi. Ta mulu ane iʼoxonu ʼiliʼilixo sou maela noxiʼa ta menexiʼa ne aneʼi meʼa minoʼu
lakolisou ʼilixo masua noxiʼa ne.
28 Aloxo ne la sou aneʼi ixavutala sou ixolu no laaxu Lataua uasi, la anu muʼitaloneʼi
milai mimulinu xavutala masumasua noxiʼa sou iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua e
lexe iʼoxoʼoxonu uasi ne.
29 La maulixaʼa ne muʼanaʼana no anu ʼiliʼilixo masumasua, la iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo
masumasua aloxo ʼo, imulinu ʼilixo laixe uasi, mo iisuxu ta menexiʼa miʼamiʼa mo
iʼoxonu loloxaʼa ta menexiʼa la inoʼu miʼamiʼa. Mo oponeʼi masuaiʼa ta menexiʼa e
miʼamiʼa tavuʼalo mo ilavilavi ilou iʼotoʼoto xe xavutala sou isaxilaʼu mii vile uasi
imamumamulonusi. Xo aneʼi ta mitema sou munumunu.
30 ʼIliʼilixo ne muʼanaʼana noxiʼa mo imunumunuxaʼa ngatongatoʼo mo ikalavoisiʼa
ta mitema sou iʼoxonu ualasiʼa masuasi. Mo mixali ta uluau Lataua, mo ipulipulinu
anaxaʼa iouiou mo itootooxaʼa xe iʼitiʼitinu ualasiʼasi. Mo ixoxolu la ixavutala voteʼi
moseʼi sou ʼiliʼilixo masumasua alaalavua la sou iʼoxonu, la ilomuxaʼa ta mamiʼa iloʼa
ta neniʼa uasi.
31 Mo xavutala vile laixe uxolu noxiʼa la uasi, mo ivikala lexe iʼoxonu mii vile la
imulinu vaikalaiʼa mo iʼoxonu uasi, xe iʼoxonu laixe noxiʼa ta mitema uasi iʼoxoo
masuaneʼisi.
32 Aneʼi milavusou lapuloto lailaixe noxou Lataua e, lexe ta mitema ane iʼoxonu
ʼiliʼilixo aloxo ne, laixe lexe iveʼa isoisoli. Xo aneʼi isolonu sou iʼoxoʼoxonu ʼiliʼlixonesi
uasi, aneʼi iʼitinu ualasiʼa aneʼi ane iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo ne kalumo.

2

Lataua Utulusiʼa ta Mitema no Anu Vaivaikala

✡ **1:19:** Apo 14:15-17; 17:24-28 ✡ **1:20:** Iop 12:7-9; Lex 19:1 ✡ **1:21:** Ep 4:17-18 ✡ **1:22:** Iel 10:14; 1Ko 1:20
✡ **1:23:** Lap 4:15-19; Lex 106:20 ✡ **1:27:** Liv 18:22; 20:13; 1Ko 6:9

1 ✡Aloxo ne la sou ngingi nga'oxonu masuangengi sou ngasu'anu anangenge ulai
noxou menexinge no anu susu noxou. Ngingi nga'oxonu aloxo ne, la ngingi menge
ngavivikalasinge la ane, mo ngingi menge nga'oxonu masuangengi la, xo ngingi
nga'oxonu 'ili'ilixo iouvilesisi aloxo menexinge ne u'oxo'oxonu ne.
2 Xo nenge telavusou lexe ta mitema ane i'oxonu 'ili'ilixo aloxo ne, la Lataua u'oxonu
'ilixo laixe la ulosi'a ulusou 'ilixo ma'ia ane ane'i mi'oxonu ne.
3 La sou nini namitema vitanisi no lia 'o natilovosi'a ta menexine ne no anu
'ili'ilixone'i ne ia nini kalumo na'oxo'oxonu ne. La sou nini nexavutala a loxovaa?
La sou nini namomomo sou na'ume no anu la'ia noxou Lataua?
4 ✡Mo Lataua mu'oxonu 'ilixo laixe manina la ukolinu susu noxine ne palea uasi,
muxolu se'isisi mo mulosine voxo maxuveeni sou lexe nini naxiu tumalineu 'ilixo
masua. La sou 'ilixo laixe noxou Lataua e mu'oxonu noxine ne, nini nemaisou a
loxovaa? Nini nemaisou loxo mii vitanisi, ne?
5 La sou nini netatusou oponeni xe naxiunu tumalineu 'ilixo masua uasi, la anu loxo
nini mene natetelonu tu'umaxu utelo noxine la. No anu voxo mine la'ia noxou Lataua
uxali lamana no anu voxo mine Anu utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala.
6 ✡La Lataua ulosi'a ta mitema vilevilesi ulusou umomomo no anu 'ili'ilixo ma'ia ane
ane'i mi'oxonu.
7 Noxi'a ane'i ane xavine'i sou i'oxo'oxonu 'ilixo laixe mo ikakamuli vote'i sou ilo'a
Lataua ixolu teitexi no opo loxotolo, mo ino'u uala tila, xe ino'u mauli ane ukalu uasi,
la Lataua ulosi'a mauli ane kaluxu uasi.
8 ✡Ia noxi'a ane'i ane ixavutala noxi'asi mo ixiunu tumali'a no anu vaikala manina xe
imulinu 'ili'ilixo masumasuasi, la la'ia noxou Lataua uxolu noxi'a la ino'u navunavu
tatila manina.
9 Tu'utu'umaxu mo navunavu uxali noxi'a ta mitema tavu'alo e i'oxo'oxonu 'ili'ilixo
masumasua aloxo ne. Ta Iutaia tei xe ili'i la noxi'a ane'i ane ta Iutaia uasi.
10 Ia Lataua ulosi'a ta mitema ane mi'oxo'oxonu 'ili'ilixo laixe opo se'isisi xe uala
tila. Usoko noxi'a ta Iutaia tei xe ili'i la noxi'a ane'i ane ta Iutaia uasi.
11 Xo Lataua umomomo sou u'oxonu tulatula noxou evile uasi.
12 La sou ta mitema e ilavusou lapuloto uasi la i'oxonu 'ili'ilixo masumasua ne iulua
mo ane'i ane milavusou lapuloto ia i'oxo'oxonu susu ne ane'i iulua kalumo.
13 Xo ta mitema e milomusou lapuloto vitanisi la imulimulinu uasi ne ane'i ilapu no
iou Lataua uasi. Ia ane'i ane milomusou lapuloto xe imulimulinu la Lataua uleme'a
lexe ane'i ta mitema mulapu.
14 ✡Ta mitema e ta Iutaia uasi ane'i va'axu mo ne, ane'i i'a lapuloto sou imulinu
uasi, ia no anu xavutalai'asi la imulimulinu 'ili'ilixo loxo lapuloto mulemolu ne.
Manina ane'i i'a lapuloto uasi, ia xavutalai'a uulaxune'i sou imulimulinu lapuloto ne,
la xavutala noxi'asi ne muxali loxo lapuloto noxi'a.
15 Musoko no mine ane'i mi'oxonu aloxo ne, la 'ilixone'i mumaxau lexe mii ma'ia
lapuloto mulemolu lexe imulimulinu ne Lataua mukaukavunu muxolu no nano no
tane'i. Mo no anu 'ili'ilixo muxali muatu no anu xavutalai'a ne mumaxa'u lexe
lapuloto muxolu no nano no opone'i ne, manina mo voxo mose'i la xavutalai'a
uvikalane'i lexe ngingi ngesusu xe uvikalane'i lamana lexe ngingi ngasusu uasi.
16 Anu uxali no anu voxo e Lataua musosovosou sou utulusi'a ta mitema no anu
vaivaikala sou 'ili'ilixo talume mo xavutala talume noxi'a e mixolu la mi'oxo'oxonu.
Aloxo no anu a'alo laixe eni ea'aloxu lexe Lataua u'italonu xaixai sou utilovosi'a ta
mitema ukalusi ne no avolu Iesu Kalisito.

Ta Iutaia Ivikala Lexe Ane'i Ixali Laixe no Anu Lapuloto

17 Ia vaimomo 'o eni avikalangengi ta Iutaia lamana aloxo 'o, ngingi ngexavutala
lexe no anu vote'i sou ngamulinu lapuloto laixe, la anu umomomo sou usu'ulingengi.
Mo mamu sou nga'itinu ualasinge la ngavikala lexe nexi ta mitema noxou Lataua.

✡ **2:1:** Mat 7:1-2; Ioa 8:7 ✡ **2:4:** Ep 1:7; 2Pi 3:15 ✡ **2:6:** Lex 62:12; Xav 24:12; Mat 16:27; 2Ko 5:10 ✡ **2:8:** 2Te 1:8 ✡ **2:14:** Apo 10:35

18 Ngingi ne ngelavusou masaxa noxou Lataua ne, mo ngenoˈu lavulavu no anu
lapuloto ne mukalusi sou ngamulinu ˈiliˈilixo maˈia mulapu.
19-20 ✡Ngingi ngexavutala manina lexe no anu maulingenge la ngingi ngenoˈu
lavulavu manina no anu lapuloto, mo ngelavusou mimii mukalusi la mii maˈia ngale-
molu ne anu manina Lataua nexi temomomo sou talosieˈi aneˈi ane ieˈi seleselevenu
voteˈi, mo taxolu loxo telu sou ukaasiˈa aneˈi ane ixoxolu no isivoxo mo taxali ta
mitema sou talosieˈi ta mitema ane ixovulaulau no anu lavulavu, xe taxali ta tisa noxiˈa
ta molomolo ta kitukitu.
21 ✡Laixe, sou lexe ngingi ngapotoneˈi ta mitema, ia loxovaa ngingi umomomo sou
ngapotongengi tei o uasi? Ngingi ngavikalaneˈi ta mitema lexe ngapakali mamu, ia
male ngingisi ngapakali?
22 Mo ngingi ngavikalaneˈi ta mitema lexe ngongie menexine semau ngaai mamu mo
sema kalumo aloxo ne, ia ngingisi ngalavusou ngaˈoxoˈoxonu ˈilixo ane ne? Mo ngingi
ngamasaxaiˈa ta lataua kalakalavoi uasi, ia male ngingi ngalavusou ngalai ngapakali
no nano no taasou lalotu noxiˈa?
23 Ngingi ngaˈitinu ualasinge la ngavikala lexe, “Nexi telavusou lapuloto noxou
Lataua.” Ia ngamulinu uasi, la ngingi ngelavusou lexe ngingi ngaˈoxonu Lataua
ualasou masua uasi?
24 ✡Anu aloxo mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna muvikala aloxo ˈo,
“Xo no anu ˈilixo noxinge ta Iutaiasi la ta mitema vaˈaxu ivikala masua noxou Lataua.”
25 Lexe ngingi ngamulinu lapuloto laixe la ˈilixo sou xooxoo ungasinge ne anu
maninasou, ia loxo ngingi ngamulinu lapuloto ne laixe uasi, la anu loxo xooxoo
ungasinge uasi.
26 ✡Ia lexe aneˈi ane xooxoo ungasiˈa uasi ia imulimulinu ˈiliˈilixo laixe e lapuloto
muvikalaneˈi sou imulinu, la aneˈi mixali loxo xooxoo mungasiˈa.
27 La sou ngingi ne mikaukavunu lapuloto a muxolu sou ngamulinu mo xooxoo
mungasinge ia ngamulinu lapuloto laixe uasi, la aneˈi ane xooxoo ungasiˈa uasi
ipupuiengi xo aneˈi mimulinu lapuloto ia ngingi uasi.
28 Ia itema e muxolu Iutaia no anu ualasi ne anu Iutaia maninasou uasi, ˈilixo sou
xooxoo ungasinge ne, anu mii sou vasimengesi uasi.
29 ✡Xo itema e uxali Iutaia no anu opoonu xe xavutalau la anu Iutaia maninasou.
Mo ˈilixo sou xooxoo ungasou ne uxolu kalumo no nano no anu opoonu xe xavutalau,
mo uxali no anu ˈilixo sou umulinu lapuloto e mikaukavunu ne uasi, anu mii Uleenu
Tavuna uxalilixu noxou itema maulixu. Itema aloxo ne no ieˈi ta mitema la iˈitinu
ualasou uasi, ia noxou Lataua, la Anu uˈitinu ualasou.

3

ˈIlixo Masua Umomo sou Uaˈulixu ˈIlixo Laixe Uasi

1 Lexe ˈilixo sou xooxoo ungasinge anu mii sou vasimengesi uasi, la sou ta Iutaia
iuliuli noxiˈa aneˈi vaˈaxu a loxovaa? Mo mii maˈia laixe uxali no anu ˈilixo sou xooxoo
ungasinge ne?
2 Lataua mulosinge mimii iouiou lailaixe manina no anu voteˈi iouiou. Tei manina
la Anu mulosiˈa ta Iutaia vaikala noxou mo mumuxaxu tanu noxiˈa sou imulinu
vaivaikala ne.
3 Ia seˈi noxiˈa ne ilavusou imulinu vaikala ne uasi. La sou a loxovaa noxiˈa? Mo
lexe aneˈi imuxaxu taneˈi uasi, la sou loxovaa no anu ˈilixo ne la aneˈi imomomo sou
iˈoxonu Lataua sou umulinu vaikala noxou uasi, ne?
4 ✡Uasisi manina! Ta mitema latala ne ta mitema sou kalavoi mukalusi, ia Lataua
anusisi ne uvikala la uvikala maninasou utotomu. Aloxo kaukavu muai no nano no
anu Lavuku Tavuna teinu noxou ne muvikala aloxo ˈo.
“La sou no mine nini navivikala la ta mitema latala ne imaisou lexe

✡ **2:19-20:** 2Ti 3:5 ✡ **2:21:** Mat 23:3-4 ✡ **2:24:** Ais 52:5 ✡ **2:26:** Xal 5:6 ✡ **2:29:** Lap 30:6; Kol 2:11 ✡ **3:4:** Lex 51:4

vaivaikala noxine ne maninasou no mine itulu no anu vaivaikala,
ia ane'i ixavutala sou isu'anu vaivaikala kalakalavoi se'i une'e noxine
la nini nauaulixa'a."
5 Lexe susu noxinge uxalilixu 'ilixo mulapu noxou Lataua uxali lamana, la sou nenge
tavikala a loxovaa? No mine Lataua ulosinge lakolisou susu noxinge, la Anu mu'oxonu
'ilixo masua ne? "Eni avivikala no anu xavutala noxi'a ta mitema aloxo 'o."
6 Uasisi manina! Lexe Lataua umulinu 'ilixo mulapu utotomu uasi, la sou Anu
umomomo sou utilovosi'a ta mitema laixe a loxovaa?
7 La sou no anu xavutala noxou itema la anu uxavutala aloxo 'o, "No mine eni asusu
la Lataua uno'u uala tila, xo no anu susu noxilosi ne la sou 'ilixo mulapu noxou Lataua
ne uxali uatu lamana. Lexe eni e'oxonu aloxo ne, ia loxovaa la sou anu u'oxo lexe eni
amitema sou susu, la sou ulosilo lakolisou susu noxilo 'o?"
8 La sou anu aloxo 'o, nenge ta'oxo'oxonu susu mo sou no anu vote'i aloxo ne, la sou
'ilixo laixe uxali. Ta mitema mose'i ikalavoisixe, la ivikala lexe no anu a'alo noxixe la
tevikala aloxo ne. Ta mitema e mivikala aloxo ne, ane'i me'a ino'u tu'umaxusou.

Itema Vile Ulapu no Iou Lataua Uasi

9 ✡La sou nenge tavikala a loxovaa, nenge ta Iutaia temulinu 'ilixo laixe ia ane'i ta
mitema va'axu uasi? Uasisi manina, la sou anu mumaxa'u lexe, nenge ta Iutaia mo
ane'i ta Iutaia uasi, nenge ta mitema sou susu mukalusi.
10 ✡Anu aloxo kaukavu muai no nano no Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
"Itema vile ulapu no iou Lataua uasi,
11 mo itema vile lavulavu noxou laixe uasi,
mo itema vile ukakamulinu Lataua uasi.
Itema vile aloxo ne uasisi manina.
12 Ane'i tavu'alo ne milai va'axu mukalu
la sou ane'i mukalusi ne mixali ta mitema ta masumasua mukalusi.
Vile noxi'a ulavusou u'oxonu 'ilixo laixe uasisi manina."
13 ✡"Anaxa'a ne, mu'a'a loxo lulu anaxu a uxoxolu,
mo no anu vaivaikalai'a la ilavusou ikalakalavoi."
"Mo anaxa'a ne mu'ana'ana no anu vaivaikala sou u'oxonu masuanu itema
loxo sinana veveeni lexaxu e u'oxone'i ta mimii la isoisoli."
14 ✡"Mo vaivaikala e ulaa no anaxa'a ne sou vaikala masumasua
xe vaikala sou u'oxonu masuane'i ta menexi'asi sou ulosi'a tu'utu'umaxusi."
15 ✡ "Mo tava'a uiavelixa'a utotomu sou iave ilai ive'a ta mitema isoisoli.
16 Xe ilai aloxovaa ne ixalixu mamulosi
xe ilosi'a ane'i mose'i tu'utu'umaxu no anu maulixa'asi.
17 Mo ilavusou 'ilixo sou opo se'isisi 'o uasi,
18 ✡mo uxali uatu no ie'i ne, ilavusou i'umolu Lataua uasi."
19 Vaimomo 'o nenge telavusou lexe vaivaikala e lapuloto mulelemolu ne, anu
muvivikala noxi'a ane'i ane mixolu no laaxu lapuloto ne. Aloxo ne, mo sou itema
vile umomomo sou uvikala lexe, "Eni amitema laixe," uasi. Nenge ta mitema tavu'alo
no lialia mukalusi 'o ne, nenge ta mitema sou susu no iou Lataua mukalusi.
20 ✡Aloxo ne la sou no anu 'ilixo sou tamulinu lapuloto, la itema vile umomomo sou
uvikala lexe eni elapu no iou Lataua. Uasisi manina. Lapuloto ne anu sou ulosienge
sou susu noxinge.

Itema Umuxaxu Tanu Noxou Iesu La Anu Umoxo'u Lexe Itema Mulapu no Iou Lataua

21 Ia vaimomo 'o 'ilixo e Lataua mu'oxonu sou mumoxoinge lexe nenge ta mitema
telapu no iou Lataua ne a muxali lamana mukalu. Anu uxali no anu vote'i sou
tamulinu lapuloto uasi, anu muxali no anu vote'i vilemo. Vaikala muai no anu lapuloto
noxou Mosesi mo lavuku noxi'a ta mitema sou palomatana milemolu 'ilixo ma'ia
Lataua mu'oxonu.

✡ **3:9:** Rom 1:18–2:24; 3:23 ✡ **3:10:** Lex 14:1-3; 53:1-3 ✡ **3:13:** Lex 5:9; 140:3 ✡ **3:14:** Lex 10:7 ✡ **3:15:** Ais 59:7-8 ✡ **3:18:** Lex 36:1 ✡ **3:20:** Lex 143:2; Rom 7:7; Xal 2:16

22 ✡ˈIlixo ne aloxo ˈo, ta mitema ukalusi e imuxaxu taneˈi noxou Iesu Kalisito, la
Lataua umoxoˈa lexe aneˈi ta mitema milapu no iou, ia no anu voteˈi vile la uasi.
23 Xo nenge ta mitema latala ne tesusu mukalusi mo tamomomo sou nengeˈa Lataua
taxolu tapita mo taˈitinu Lataua ualasou teitexi no opo loxotolo uasi.
24 ✡Ia Lataua mualaunasinge laixe, la sou no anu xaixai noxou Kalisito Iesu la
Anu munoˈinge telivu, la sou Lataua mumoxoˈinge lexe nenge ta mitema telapu no
iou. Nenge texali ta mitema mulapu no iou Lataua ne no anu xaixai e nenge menge
taˈoxonu uasi, Lataua mulosinge vitanisi no anu xaixai noxou Kalisito Iesu.
25 Lataua mukalanu ˈOlu Iesu muluˈe musoli, la sou sialuxu munixi sou muxexeenu
susu noxiˈa ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi no anu soli noxou Iesu. Anu
muˈoxonu aloxo ne sou mumaxaˈu lamana ˈilixo e Anu muˈoxonu sou mumoxoˈinge
lexe nenge ta mitema telapu. Xo tei, la ta mitema isusu, ia Lataua laˈiaxu mo ukolinu
susu noxiˈa ne palea uasi, Anu muxolu iou muvaxaiˈasi.
26 Ia vaimomo ˈo Lataua mulosienge lexe Anusisi anu mulapu. La sou aneˈi mukalusi
ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu la Lataua umoxoˈa lexe aneˈi milapu.
27 La sou nenge taˈitinenge no anu mii maˈia? Mii vile sou nenge taˈitinenge no anu
uasi. Mo tavaˈu aloxovaa la sou nenge taˈitinenge ˈo? Xo nenge teˈoxo xaixai laixe?
Uasi. Ia no anu ˈilixo sou tamulaxu tanengesi.
28 La sou vaimomo ˈo nenge telavusou lexe, itema vile umomomo sou uxali itema
mulapu no iou Lataua no anu voteˈi sou umulinu mii maˈia ane lapuloto muvikalanu
sou umulinu uasi, no anu voteˈi sou tamulaxu tanengesi.
29 ✡Ia loxovaa, Lataua ne Anu Lataua noxiˈa ta Iutaiasi? Loxovaa anu Lataua noxiˈa
aneˈi ane ta Iutaia uasi kalumo uasi? Uasi, anu Lataua noxiˈa aneˈi ta Iutaia uasi
kalumo.
30 ✡Aloxo ne la sou anu Lataua vilesisi, la sou aneˈi ane xooxoo mungasiˈa imuxaxu
taneˈi noxou Iesu la Anu umoxoˈa lexe aneˈi ane ne ta mitema milapu. Anu iou vilesisi
aloxo ne noxiˈa aneˈi ane xooxoo ungasiˈa uasi kalumo.
31 ✡La sou nenge tavikala lexe ˈilixo sou tamulaxu tanenge ne anu mii tila ne? Ia
loxovaa lapuloto anu uxali mii vitanisi ne? Uasisi manina! Laixe lexe nenge tatetelisou
lapuloto pekiaˈu kalumo.

4

Avalaamu Mumulaxu Tanu Noxou Lataua La sou Lataua Mumoxoˈu Lexe Anu Itema Mulapu

1 Avalaamu ne anu ˈilusunenge mo anu itema iouvilesisi aloxo nenge ˈosi. Aloxo ne
la sou nenge tavikala a loxovaa no anu maulixu?
2 Avalaamu mumulinu ˈilixo laixe la sou no anu ˈilixonesi, la Lataua mumoxoˈu lexe
anu itema mulapu. Lexe aloxo ne la sou anu uˈitinu ualasou no anu xaixai e anu
muˈoxonu ne. Ia no iou Lataua la anu muxali itema mulapu no anu voteˈi ane ne uasi.
3 ✡Xo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala
a loxovaa? Anu muvikala aloxo ˈo, “Avalaamu mumulaxu tanu noxou Lataua, la sou
Lataua mumoxoˈu lexe anu itema mulapu.”
4 Aloxo itema e uxaxai xe ilotonu la anu loxo mii milosou vitanisi uasi, anu munoˈu
ne sou lakolisou xaixai noxou.
5 Xo anu aloxo itema e uˈoxoˈoxonu xaixai laixe uasi sou uxali itema ulapu no iou
Lataua, ia mumuxaxu tanu noxou Lataua lexe Lataua umoxoˈa ta mitema sou susu
lexe aneˈi ta mitema milapu, mo umulaxu tanu kalumo, la sou Lataua umoxoˈu lexe
anu itema mulapu.

✡ **3:22:** Xal 2:16 ✡ **3:24:** Rom 5:1 ✡ **3:29:** Rom 10:12 ✡ **3:30:** Lap 6:4; Xal 3:20 ✡ **3:31:** Mat 5:17 ✡ **4:3:** Tav 15:6; Xal 3:6

6 No anu vaivaikala noxou Deviti la anu muvikala kalumo lexe ta mitema ane
imulimulinu 'ili'ilixo lailaixe sou ixali ilapu no iou Lataua ne ane'isisi i'osa uasi. Ane'i
ane i'oxo'oxonu 'ili'ilixo laixe uasi kalumo ne i'osa.
7 ✡Mo muvikala kalumo aloxo 'o,
Ane'i ane Lataua muxiunu tumalou no anu susu noxi'a,
xe muxexeenu susu noxi'a la ane'i i'osa.
8 Mo itema 'ena'ei ane Lataua tanu vulusiou susu noxou ne, la anu u'osa.
9 La sou loxovaa, ane'i ane xooxoo mungasi'asi i'osa? Uasi, ane'i ane xooxoo
ungasi'a uasi si i'osa? Nenge tevikala lexe, "Avalaamu mumuxaxu tanusi la sou Lataua
mumoxo'u lexe anu itema mulapu."
10 Ioxe, la sou Lataua mumoxo'u Avalaamu lexe anu itema mulapu ne a talu? No
mine xooxoo mungasou, o uasi no mine xooxoo ungasou uao? Uasi. Tei no mine
xooxoo ungasou Avalaamu uao, la Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu.
11 ✡Xo anu xooxoo ungasou uao, ia anu mumuxaxu tanu noxou Lataua tei, la sou
no anu 'ilixo sou xooxoo mungasou ne Lataua mulosou loxo sosovo lexe anu itema
mulapu. Aloxo ne la sou ta mitema ane xooxoo ungasi'a uasi ia mimuxaxu tane'i
noxou Lataua ne anu Avalaamu ta 'ilusunu, mo Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema
mulapu.
12 Mo anu 'ilusune'i ane'i ane xooxoo mungasi'a kalumo, mo no anu 'ilixo sou
xooxoo mungasi'asi uasi. Ia ane'i xooxoo mungasi'a xe mimulinu 'ili'ilixo noxou
'ilusunenge Avalaamu mo mimuxaxu tane'i noxou Lataua, loxo Avalaamu mu'oxonu
tei no mine xooxoo ungasou uao.

Lataua Muxavutalanu Vaikalau E Musakiinu

13 ✡Lataua musakiinu vaikala noxou Avalaamu ilo'a ta 'ilu'ilusunu lexe ulosi'a lialia
ukalusi. Lataua mu'oxonu aloxo ne xo Avalaamu mumulinu lapuloto laixesi uasi,
Lataua mu'oxonu aloxo ne xo anu mumuxaxu tanu xe anu itema mulapu.
14 ✡La sou lexe ane'i ane mimulinu lapuloto laixe ne ane'isisi ino'u mimii ukalusi e
Lataua musakiinu vaikalasou sou ulosinge ne, la 'ilixo sou tamuxaxu tanenge ne anu
uxali loxo mii vitanisi. Mo vaivaikala e Lataua musakiinu ne, anu uxali loxo vaikala
vitanisi kalumo.
15 ✡Xo lapuloto uxolu ia tamulinu laixe uasi, la anu u'oxonu Lataua la'iaxu. Ia no
mine lapuloto uxolu uasi, la sou nenge talavusou lexe itema ususu uasi.
16 ✡La sou no anu alauna noxou Lataua la mumasaxau Avalaamu misevile mo ta
'ilu'ilusunu e ixali ili'i la sou Anu musakiinu vaikala noxou ne. Aloxo ne la sou no
anu 'ilixo sou imulaxu tane'isi la mimii e Lataua musakiinu vaikalasou ne Anu ulosi'a
Avalaamu ta 'ilu'ilusunu. Anu ulosi'a ane'i ane mimulinu lapuloto laixesi uasi, ulosi'a
ane'i ane mimuxaxu tane'i kalumo loxo Avalaamu. Nenge mukalusi ne 'ilusunenge
ane Avalaamu ne.
17 ✡Aloxo vaikala muxolu no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua
muvikala aloxo 'o, "Eni e'oxoneni nexali 'ilusune'i ta mitema no tuatuala no lia 'o
mukalusi." Mo anu muxali loxo anu 'ilusunenge no iou Lataua. Anu mumuxaxu tanu
noxou Lataua e ulavusou utulusi'a ta mitema misoisoli la imauli, xe Lataua e uvikalasi
la mimii e uxali mo tamaisou uasi ne anu uxali.
18 ✡Avalaamu ulavusou lexe Lataua u'oxonu mimii ne uxali manina a loxovaa uasi.
Ia anu muloopalasi, la sou loopala noxou ne muxali maninasou lexe anu 'ilusune'i ta
mitema no lialia 'o mukalusi. Anu aloxo Lataua muvikalanu ne, lexe "Ta 'ili'iline, mo
ta 'ilu'ilusuneni xe ta xaixasine maasi la ixali tavu'alo manina."
19 ✡Avalaamu taulele'exu sexasisi sou uxali loxo itemaxu ta'uve (100) mo tanu
mumulinu maulixu la anu itema tila mo vasimolu ne usoisoli. Mo anu mulavusou lexe
Sela kalumo imomomo sou ipalaa la uasi. Ia mimii ne utaloxolixu uasi, anu mumuxaxu
tanu noxou Lataua pekia'u.

✡ **4:7:** Lex 32:1-2 ✡ **4:11:** Tav 17:10-11 ✡ **4:13:** Tav 17:4-6; 22:17-18; Xal 3:29 ✡ **4:14:** Xal 3:18 ✡ **4:15:** Rom 3:20; 5:13 ✡ **4:16:** Xal 3:7 ✡ **4:17:** Tav 17:5 ✡ **4:18:** Tav 15:5 ✡ **4:19:** Tav 17:17

20 Xo Lataua musakiinu vaikala lexe u'oxonu mimii ne la sou Avalaamu muxavutala
no anu la mumuxaxu tanu pekia'u manina no anu vaivaikala ne la tanu usasalo
uasi. Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua la sou no anu muxamuxaxu tanu noxou
ne mu'oxonu pekia'u mo mu'itinu Lataua ualasou sou mii ma'ia ane Lataua u'oxonu
noxou.
21 Mo xavutalau mutulu pekia'u lexe Lataua umomomo sou u'oxonu mimii e anu
musakiinu vaikalasou ne uxali manina.
22 ✡Tava'u aloxo ne la sou Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu.
23 Aloxo ne la sou vaikala vile muxolu no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou
Lataua muvikala aloxo 'o, "Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu." Vaikala ane
ne sou Avalaamusi uasi.
24 Vaikala e mikaukavunu muxolu ne anu singe kalumo. Xo nenge temuxaxu
tanenge noxou Lataua lexe Anu mutulusou Tila noxinge Iesu no anu soli, la sou Lataua
mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu.
25 ✡Lataua mukalanu Iesu mulu'e no lia 'o la ta mitema mivau musoli sou muxex-
eenu susu noxinge. Ia Lataua mutulusou no anu soli la mumauli la, aloxo ne la sou
Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu.

5

Opo Se'isisi Xe 'Osa'ila

1 La sou no mine nenge tamuxaxu tanenge noxou Lataua la anu mumoxo'inge lexe
nenge ta mitema telapu. Mo noxou Tila noxinge Iesu Kalisitosi la Anu muxalixu opo
se'isisi no tainenge nenge nenge'a Lataua.
2 Noxou Iesusi la Anu mukisiinu vote'isinge ta mitema ane temuxaxu tanenge noxou
Lataua. La sou vaimomo 'o nenge texolu no nano no anu alauna noxou, mo texolu
teloopalasi noxou Lataua sou uno'inge la nenge'a taxolu ta'osa'osa teitexi no opo
loxotolo.
3 ✡La sou nenge ta'osasou ane nesi uasi, nenge ta'osasou tu'utu'umaxu ane muxali
noxinge kalumo, xo nenge telavusou lexe no anu tu'utu'umaxu ne la anu u'oxonu
pekia'inge.
4 Mo tatulu pekia'inge no 'a tu'utu'umaxu, xe lexe taua'alixu tu'utu'umaxu ne, la
nenge taxolu sou taloopalasi.
5 Mo nenge taxolu taloloopalasi, la nenge tamomomo sou tamaela uasi, xo Lataua
mulosinge Uleenu Tavuna mune'e muxolu noxinge, la mu'ana'analinenge no anu
'ilixo sou tanengexa'a ta menexinge.
6 La sou ngamaisou, no mine nenge xavinenge sou menge tasu'ulinenge la uasi, la
Lataua musosovosou voxo sou Kalisito mune'e musolisinge nenge ta mitema sou susu,
la mulivulinenge.
7 Mo anu umomomo sou itema vile usoli sou usu'ulinu itema vile 'ilixonu mulapu
uasi, ia lexe anu mumaisou itema ne mu'oxonu 'ilixo laixe la sou anu male umomomo
sou ulai usoli sou usu'ulinu.
8 ✡La nenge texolu loxo ta mitema sou susu ia Kalisito mune'e musolisinge. No anu
'ilixo e Lataua mu'oxonu ne, la mumaxa'u lamana lexe anu tanunenge misevile.
9 ✡La sou no mine Kalisito musoli xe sialuxu mu'uinenge, la sou Lataua mumoxo'inge
lexe nenge ta mitema telapu. La sou nenge telavusou lexe Anu usu'ulinenge laixe no
anu voxo sou la'ia noxou Lataua uxali.
10 Xo no mine nenge texolu tauluau Latauasio, la 'Olu mune'e musoli, la sou no anu
soli noxou ne la muxalixu opo vilesisi muxolu no tainenge nenge'a Lataua. Vaimomo 'o
Lataua 'Olu muno'u mauli kaluxu uasi, mo nenge ane opo vilesisi muxolu no tainenge
nenge'a Lataua, talavu laixe lexe nenge tano'u mauli no anu maulixu kalumo.

✡ **4:22:** Tav 15:6 ✡ **4:25:** Ais 53:4-5 ✡ **5:3:** Iak 1:2-3; 1Pi 1:5-7 ✡ **5:8:** Ioa 3:16; 1Ioa 4:10 ✡ **5:9:** Rom 1:18; 2:5; Ep 2:3-5

11 Mo no anu anenesi uasi, ia nenge ta'osa toxoxa'a manina noxou Lataua kalumo
no anu xaixai noxou Tila noxinge Iesu Kalisito mu'oxonu, la sou muxalixu opo vilesisi
no tainenge nenge'a Lataua la.

Adamu Muxalixu Soli Ia Kalisito Muxalixu Mauli

12 ✡La sou nenge telavusou lexe itema vilesisi e Adamu mu'oxonu susu, la sou susu
muxali no lia 'o, la susu muxalixu soli, mo no anu vote'i ane nesi la soli muno'a ta
mitema mukalusi, xo ane'i latala ne misusu mukalusi.
13 ✡Xo no mine lapuloto uxali no lia 'o uao, la susu muxolu tei. Ia lexe lapuloto uxolu
uasi, la Lataua umomomo sou uxavutalanu susu vilevilesi noxi'a ta mitema uasi.
14 Ia musoko no anu voxo noxou Adamu mune'e muxali no anu voxo noxou Mosesi
ne soli muno'a mo mulai muxali noxi'a ane'i ane i'oxonu susu iouvilesisi loxo Adamu
mu'oxonu uasi ne soli muno'a kalumo.

Adamu Musosovosou Itema Vile Ane sou Uxali Ili'i Anu Iesu Kalisito

15 Ia susu noxou Adamu ne iouvilesisi loxo mii lailaixe Lataua mulosinge vitanisi
uasi. Susu noxou itema vilesisi la sou mu'oxone'i ta mitema tavu'alo la isoisoli. Ia
alauna noxou Lataua ne xavi musuku, la mutaasi'a ta mitema tavu'alo mukalusi. No
anu alauna noxou itema vilesisi Iesu Kalisitosi, la Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta
mitema telapu, la sou anu loxo mii lailaixe Lataua mulosinge vitanisi.
16 Mo anu aloxo ne la, mii lailaixe e Lataua mulosinge vitanisi ne mua'ulixu mii
ma'ia ane susu noxou itema vilesisi muxalixu ne. Mo no anu susu noxou itema vilesisi
nesi, la Lataua utilovosou 'ilixo noxi'a ta mitema la sou iulua. Ia mii lailaixe e Lataua
mu'oxonu noxinge vitanisi ne aloxo 'o, no mine ta mitema mi'oxonu susu tavu'alo ia
Lataua mumoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu.
17 Xo itema vilesisi mu'oxonu susu, la sou no anu susu noxousi ne la soli muxali
musaxila'u maulixa'a ta mitema. Ia alauna noxou Lataua xe mii lailaixe noxou e
mulosinge vitanisi ne mua'ulixu soli ne mo xavi musuku. Aloxo ne la sou nenge
talavusou manina aloxo 'o, ta mitema e Lataua mualaunasi'a laixe xe mumoxo'a lexe
ane'i ta mitema milapu ne ixolu imauli utotomu no anu xaixai noxou itema vilesisi,
Iesu Kalisito.
18 ✡Anu aloxo ne la sou anu muxali aloxo 'o, itema vile mususu mo no anu susu
noxousi ne, la sou Lataua utulusi'a ta mitema ukalusi no anu vaivaikala. Mo anu
aloxo itema vilesisi mu'oxonu 'ilixo mulapu mo no anu 'ilixo noxousi ne, la sou Lataua
umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu mo ulosinge mauli.
19 ✡Xo anu iouvilesisi aloxo 'o, itema vilesisi ulomuxu Lataua uasi, la sou no anu
susu noxousi ne la mu'oxone'i ta mitema tavu'alo mixali ta mitema sou susu. Mo
anu kalumo aloxo, itema vilesisi mulomuxu vaikala noxou Lataua la sou no anu 'ilixo
noxousi ne, la u'oxone'i ta mitema tavu'alo la ixali ta mitema milapu.
20 La sou no mine ta mitema mino'u lapuloto ia imulinu uasi, la susu muxali mu'oki.
Ia no mine susu uxali u'oki la alauna noxou Lataua uxali u'oki manina.
21 ✡Anu aloxo susu muxolu musaxila'a ta mitema la muxalixu soli xe no anu alauna
noxou Lataua, la anu uxolu usaxila'a ta mitema. No anu xaixai noxou Tila noxinge
Iesu Kalisito, la sou Lataua mualaunasinge, mo mumoxo'inge lexe nenge ta mitema
telapu xe tano'u mauli ane kaluxu uasisi.

6

Adamu Muxalixu Soli Ia Kalisito Muxalixu Mauli

1 Ioxe, la sou nenge tavikala a loxovaa, ta'oxonu susu ulalaisio mo sou alauna noxou
Lataua uxali tatila ne?
2 Mii vile aloxo ne uasisi manina! Nenge tesoisoli mukalu ne, mo teua'ulixu 'ilixo
sou soli ne, ia loxovaa la sou nenge tatetelisou uxoxolu no anu maulinenge ulalai sio
'o?

✡ **5:12:** Tav 3:6; Rom 6:23 ✡ **5:13:** Rom 4:15 ✡ **5:18:** 1Ko 15:22 ✡ **5:19:** Ais 53:11 ✡ **5:21:** Rom 6:23

3 ✡Mo ngalavusou lexe nenge mukalusi ne te'ulo la texolu noxou Iesu Kalisito, mo
no anu 'ilixo ane ne, la anu loxo nenge mukalusi te'ulo no nano no anu soli noxou ne.
Ia ngingi ngalavusou uasi?
4 ✡La sou no mine nenge te'ulo la aloxo nenge nenge'a Iesu tasoli mo mi'asinenge
no lulu. Mo aloxo no anu xavi noxou Maminge xe mutulusou Kalisito no anu soli, la
nenge kalumo tetulu ta'osasou Maminge no anu mauli alavua.
5 Lexe nenge nenge'a Kalisito tepita xe tesoli mukei, la nenge nenge'a takei tatulu
aloxo anu mutulu ne.
6 ✡Nenge telavusou lexe opo teinu noxinge ne a tevau musoli ne, mo telilixu ilou
Kalisito teitexi no ovu valautu ne, la sou ukalusou xavi susu e uxolu uxaxai no anu
vasimenge. Anu aloxo ne la sou susu umomomo sou usaxila'inge la uasi.
7 Xo itema ane musoli la anu muxolu va'axu no anu susu ne.
8 Vaimomo 'o, lexe nenge nenge'a Kalisito tesoli mukei, la nenge tamuxaxu tanenge
lexe nenge nenge'a tano'u mauli ukei kalumo.
9 Xo nenge telavusou lexe Kalisito musoli mo mutulu ne, la umomomo sou usoli la
uasi, mo soli xaviinu sou utaloxolixu la uasi.
10 Xo Anu musolisinge nenge latala ukalusi alaxu vilesisi la mutaloxolixu xavi susu
ne. Ia vaimomo 'o Anu muxolu mumauli mo mu'itinu Lataua ualasou.
11 ✡Ngingi kalumo ngaxavutalanu aloxo 'o, ngingi kalumo ne ngesoli mo susu xaviinu
sou usaxila'inge la uasi. Ia ngexolu ngepita noxou Kalisito Iesu la ngemauli mo
ngongi'a Lataua ngexolu.
12 ✡Aloxo ne, la sou mamu sou susu uxolu usaxila'u vasimenge mo u'oxongengi la
ngamulinu masaxa masua sou vasimenge ne. Xo vasimenge ne anu usoli ane.
13 ✡Mo mamu sou nga'italonu mingemingengi no vasimenge no anu susu, loxo anu
mii sou nga'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua no anu. Ia anu laixe lexe nga'italonu
maulingenge ukalusi ulai noxou Lataua aloxo ta mitema e misoli ia mitulu mimauli
la. Mo ngalosou mingemingengi no vasimenge mo Lataua usaxila'u loxo anu mimii
sou nga'oxonu 'ili'ilixo mulapu no anusi.
14 ✡Anu aloxo ne la susu usaxila'inge la uasi, xo ngingi vaimomo 'o ngaxolu no laaxu
lapuloto la uasi, ngexolu no nano no anu alauna noxou Lataua.

Nenge ta Mitema sou Taxaxai no Anu 'Ilixo Mulapu

15 Nenge taxolu no laaxu lapuloto la uasi, la sou nenge tavikala a loxovaa? Male anu
laixe sou nenge ta'oxonu susu xo nenge texolu no nano no anu alauna noxou Lataua?
Mii vile aloxo ne uasisi manina!
16 ✡Ngingi ngelavusou aloxo 'o, no mine nga'italonu maulingenge ulai noxou itema
vile mo ngalolomuxu vaikalau, la ngingi ngaxali loxo ta mitema sou ngaxaxai no
laaxu susu, la anu uno'inge ulai no anu soli xe ngaxaxai sou ngamulinu vaivaikala
noxou Lataua laixe, la u'oxongengi ngaxali laixe mo Lataua umoxo'inge lexe ngingi
ngamitema ngelapu. Ia ngingi ngalavusou aloxo ne uasi?
17 Ia nenge talemolu laixe musuku noxou Lataua xo ngingi tei la ngexolu ngexaxai no
laaxu susu mo ngexali ta mitema sou xaixai noxou. Ia vaimomo 'o ngingi ngelomusou
a'alo maninasou no anu vaikala noxou Lataua la ngemulinu maninasou no tangengi.
18 Ngingi susu musakisakingengi ia vaimomo 'o, Lataua mululusinge la ngexali ta
mitema sou xaixai vitanisi sou 'ilixo mulapu.
19 Eni evivikala ne, loxo nenge ta mitema tavivikala, mo sou ulamana noxinge. Xo tei
no mine ngingi ngalamana uasi, la nge'italonu mingemingengi no vasimenge no anu
susu, la nga'oxonu 'ilixo laixe uasi mo nge'oxonu 'ili'ilixo masumasua iouiou se'i no
anu. Ia vaimomo 'o ngingi ngelamana la u'oxongengi ngaxali ta mitema malemalenga.

✡ **6:3:** Xal 3:27 ✡ **6:4:** Kol 2:12 ✡ **6:6:** Xal 5:24 ✡ **6:11:** 2Ko 5:15; Xal 2:19 ✡ **6:12:** Tav 4:7 ✡ **6:13:** Rom 12:1 ✡ **6:14:** 1Ioa 3:6 ✡ **6:16:** Ioa 8:34; 2Pi 2:19

20 No mine ngingi ngexolu ngexaxai no laaxu susu, la ngaxolu no laaxu 'ilixo laixe
mo ngamulinu uasi.
21 Ia ngingi ngeno'u mii ma'ia laixe no anu 'ili'ilixomengi tei e vaimomo 'o ngingi
ngamaela no anu 'o? 'Ili'ilixo ne lakolisou ane soli nesi!
22 Ia vaimomo 'o Lataua mululusinge no anu sakisaki sou susu mo mu'oxongengi
ngexali ta mitema sou ngaxaxai vitanisi noxou. La sou ulosinge lakolisou ane
u'oxongengi ngaxali malemalenga mo ngano'u mauli laixe utotomu mo kaluxu uasi.
23 ✡Aloxo ne la sou ta mitema ane ixaxai no laaxu susu ne ino'u lakolisou ane soli
nesi. Ia mauli kaluxu uasi teno'u ne Lataua mulosinge vitanisi no anu xaixai noxou
Tila noxinge Iesu Kalisito.

7

Vaikala Tovola'i no Anu Taula'i

1 Vaivaikala noxilo ane 'o ulai noxinge ngingi ta vivilo ane ngelavusou lapuloto laixe
aloxo 'o, no mine itema uxolu umaumauli o, la anu muxolu no anu saxisaxila'u no
anu lapuloto, ia no mine usoli la lapuloto usaxila'u la uasi. Ngingi ngalavusou aloxo
ne uasi?
2 Eni atovola'inu aloxo, lexe sema itaula'i ia mulue usoli uao, la ane mixolu no anu
sakisaki sou taula'i noxou mulue sio. Ia lexe mulue ne usoli, la sou sakisaki sou taula'i
ne usakiine la uasi,
3 la sou ane imomomo sou itaula'i la. Xo sakisaki sou taula'i usakiine la uasi. Ia lexe
mulue usoli uao ia ane ilai iuluxu mulu vile la, la ilemele lexe ane sema sou vote'i.
4 ✡La sou anu iouvilesisi aloxo ne noxinge ngingi ta vivilo ne kalumo. Ngingi
vasimenge ne mupita noxou Kalisito vasimolu, la anu loxo ngingi kalumo ngesoli mo
ngaxolu no anu saxisaxila'u no anu lapuloto la uasi. Vaimomo 'o ngingi ngexolu no
anu saxisaxila'u noxou itema vilemo e musoli xe mutulu mo ngexali ta mitema noxou,
aloxo ne sou nenge ta'oxonu 'ili'ilixo lailaixesi no iou Lataua.
5 Xo no mine nenge texolu temulimulinu masaxa no anu vasimengesi, la lapuloto
muavutinoxu masaxa masua sou vasimenge, xe muxaxai no anu maulinenge la
te'oxonu susu. No anu 'ilixo ane nesi la nene'axu ane soli nesi.
6 ✡Ia vaimomo 'o nenge tesoli, mo te'umesou mimii e musakisakinenge tei ne, mo
usakisakinenge la uasi. La sou vaimomo 'o nenge taxaxai sou tamulimulinu lapuloto
e mikaukavunu muai no anu lavuku ne la uasi. Nenge ta'oxonu xaixai no anu vote'i
alavua e Uleenu Tavuna uavutinenge sou ta'oxonu.

Susu Mu'oxonu Masuanenge Latala Mukalusi

7 ✡Lexe lapuloto anu muavutinoxu masaxa masua sou vasimenge, la sou nenge
tavikala a loxovaa? Lapuloto ne anu mii masua loxo susu ne? Vaikala vile uai aloxo
ne, uasisi manina! Ia lexe lapuloto uxolu sou usu'ulileli uasi, la eni amomomo sou
alavusou mii ma'ia e susu ne uasi, ia xo lapuloto muxolu la sou eni elavusou. Anu
aloxo 'o, lapuloto muvikala lexe, “Naisuxu menexine miiu vile mamu.” Lexe lapuloto
uvikala aloxo ne uasi, la eni amomomo sou alavusou lexe 'ilixo sou isuisu ne anu susu
uasi.
8 Ia susu mukamuli vote'i sou vaikala e muxolu no anu lapuloto ne, la muavutinoxu
'ilixo sou isuisu iouiou no nano no opoleli. Lexe lapuloto ne uasi, la susu ne loxo anu
mii musoli.
9 No mine eni alavusou lapuloto uasi la eni eno'u mauli, ia no mine elavusou lapuloto
la susu muasaxa mutelo mupala'a xe mumauli. La eni esoli.
10 Eni emaisou aloxo 'o, lapuloto noxou Lataua ne mune'e sou itema uno'u mauli
no anu. Ia eni la emaisou lexe, lapuloto ne mune'e la ulosilo mauli uasi, mune'e la
mu'oxoleli esoli.

✡ **6:23:** Rom 5:12, 15 ✡ **7:4:** Rom 6:2, 11 ✡ **7:6:** Rom 8:2; 6:4 ✡ **7:7:** Mul 20:17; Lap 5:21

11 ✡Xo susu mukamuli vote'i no anu lapuloto ne xe mu'oxo loloxo la muvelo esoli.
12 ✡Aloxo ne la sou anu loxo lapuloto ne anu malemalenga mo lapuloto noxou Lataua
ne malemalenga mo mulapu xe lailaixe manina.
13 Ia loxovaa, male mii e lailaixe ne muvelo la esoli? Mii vile aloxo ne uasisi manina!
Susui ane muvelo la esoli ne. Anu mu'oxonu mii e lailaixe ne la mu'oxoleli esoli. Anu
mu'oxonu aloxo ne, sou uxalixu xaixai noxou lamana, la nenge talavusou lexe susu
ne anu mii masua manina. No anu 'ilixo ane ne, la lapuloto noxou Lataua muxalixu
xaixai no anu susu ne muxali lamana manina, lexe anu mii masua. Masua manina.
14 Xe nenge telavusou lexe lapuloto noxou Lataua ne anu mii molu noxousi. Ia eni
amitema sou opo teinu la amomomo sou amulinu masaxa noxou Lataua uasi, xo susu
musakisakileli la exali amitema sou xaixai vitanisi noxou.
15 ✡Xo eni alavusou lexe tava'u loxovaa la sou eni a'oxo'oxonu 'ili'ilixo 'o uasi.
'Ili'ilixo ane eni amasaxa manina sou lexe a'oxo'oxonu ne, ane eni a'oxonu uasi.
Ia 'ili'ilixo e eni amasaxa sou a'oxo'oxonu uasisi manina ne, ane eni alavusou
a'oxo'oxonu utotomu 'o.
16 Mo lexe eni a'oxonu 'ili'ilixo e eni amasaxau sou a'oxo'oxonu uasi, la anu
mumaxa'u lexe lapuloto noxou Lataua ne anu mii laixe no anu xavutala noxilo.
17 Aloxo ne, la anu mumaxa'u lexe eni melo a'oxonu mimii ne uasi, ia susu e muxolu
no nano no anu maulixosi ne ane anu molu mu'oxonu ne.
18 Xo eni elavusou lexe mii vile laixe uxolu no nano no anu maulixo uasi. Eni
avivikala no anu opo teinu noxilosi. Anu umomomo sou eni a'oxonu 'ilixo laixe e
eni emasaxa sou a'oxonu ne, ia eni a'oxonu uasi.
19 La sou 'ilixo laixe e eni emasaxa lexe a'oxonu, ane eni a'oxonu uasi, ia 'ilixo masua
e eni amasaxau sou a'oxonu uasi ne, ane eni a'oxo'oxonu utotomu 'o.
20 Ia vaimomo 'o lexe eni a'oxonu mimii e eni amasaxau sou a'oxo'oxonu uasi, la
anu mumaxa'u lexe eni melo a'oxonu mimii ne uasi, ia susu e muxolu no nano no anu
maulixo ne ane anu molu u'oxo'oxonu ne.
21 La sou eni emaisou lexe 'ilixo ane ne muxolu musaxila'u maulixo. La sou no mine
eni amasaxa sou a'oxonu 'ilixo laixe la 'ilixo masua utalutaluxo.
22 Xo no nano no taleli manina, la eni emasaxau lapuloto noxou Lataua ne.
23 ✡Ia eni emaisou lexe lapuloto vilemo a muxolu uxaxai no anu milemileli no
vasimelo mukalusi 'o. Mo lapuloto ane vilemo ne u'oto no anu lapuloto noxou Lataua
e uxolu no anu xavutalaxeni ne. Lapuloto ane vile ne, anu lapuloto sou susu, mo anu
musakiskileli la musaxilau milemileli no vasimelo mukalusi.
24 Eni tu'umaxu ane 'o mu'oxo masualeli manina! 'Ena'ei tanuxo la sou uxexeenu
vasimolu soli e uxoxolu noxilo 'o?
25 ✡Eni alemolu laixe noxou Lataua no anu xaixai noxou Tila noxinge Iesu Kalisito
sou musu'ulileli. La sou eni melo no anu xavutala noxilo la eni exolu no anu
saxisaxila'u no anu lapuloto noxou Lataua, ia no anu opo teinu noxilo la eni exolu
no anu lapuloto sou susu.

8

Uleenu Tavunasi Uxolu Noxinge La Ulosinge Mauli

1 La sou nenge ane texolu noxou Kalisito Iesu, la nenge tamomomo sou tatulu no
anu vaivaikala sou lapuloto uasi.
2 Xo nenge nenge'a Iesu texolu tepita, la lapuloto no anu Uleenu Tavuna mulosinge
mauli, mo mulivulinenge no anu lapuloto sou susu xe soli.
3 Lapuloto umomomo sou usu'ulinenge uasi, xo opo teinu noxinge mu'oxonenge la
xavinenge sou tamulinu lapuloto ne uasi. Ia mii e lapuloto umomomo sou u'oxonu uasi
ne Lataua molusi mu'oxonusinge ta mitema sou susu. Anu mune'e sou muxexeenu
susu noxinge, xe no anu vasimolu la mutaloxolixu susu xaviinu.

✡ **7:11:** Tav 3:13 ✡ **7:12:** 1Ti 1:8 ✡ **7:15:** Xal 5:17 ✡ **7:23:** Xal 5:17; 1Pi 2:11 ✡ **7:25:** 1Ko 15:57

4 ✡Anu mu'oxonu aloxo ne sou 'ilixo laixe sou lapuloto uxali no anu maulinenge, xo
vaimomo 'o nenge tamuamua'i no anu opo teinu la uasi, nenge tamuamua'i no anu
'ilixo noxou Uleenu Tavuna.
5 Ane'i ane imuamua'i no anu 'ilixo sou opo teinu, la masaxa noxi'a ne uxolu no anu
'ili'ilixo sou opo teinusi sou imulimulinu. Ia ane'i ane imuamua'i no anu 'ilixo noxou
Uleenu Tavuna, la xavutala noxi'a ne sou imulinu masaxa noxou Uleenu Tavunasi.
6 Lexe itema uxavutala sou umulinu masaxa sou opo teinu la anu usoli, ia itema
e xavutalau umulinu masaxa noxou Uleenu Tavuna, la anu uno'u mauli mo opoonu
uxolu se'isisi.
7 Itema e xavutalau utulu sou umulinu masaxa sou opo teinu, mo utaloxolixu sou
umulinu lapuloto noxou Lataua uasi, la anu muxali uluau Lataua.
8 Lataua u'osasi'a ane'i ane imulinu masaxa sou opo teinu ne uasi.
9 ✡Ia ngingi ne ngamuamua'i no anu masaxa sou opo teinu la uasi, ia no anu Uleenu
Tavuna. Ia lexe Lataua Uleenu uxolu noxinge manina, la ngingi ngamuamua'i no anu
'ilixo noxou Uleenu Tavuna. Mo lexe itema ane Kalisito Uleenu uxolu noxou uasi, la
anu noxou Kalisito uasi.
10 ✡Ia lexe Kalisito uxolu noxinge, la uleengengi umauli xo ngingi ngexali ta mitema
ngelapu no iou Lataua, ia vasimenge ne usoli, xo no anu susui.
11 Mo lexe Uleenu Lataua e mutulusou Iesu no anu soli uxolu noxinge, la Anu ane
mutulusou Kalisito no anu soli ne Uleenu uxolu noxinge kalumo. Mo no anu xaixai no
anu Uleenu la Lataua ulosou vasimenge e musoli ne mauli kalumo.
12 Aloxo ne, la sou ta vivilo, nenge xaixai noxinge sou tamulinu masaxa sou opo teinu
mo taxolu ta'oxo'oxonu 'ili'ilixo sou uasi.
13 ✡Lexe ngingi ngamulimulinu 'ili'ilixo sou opo teinu la ngingi ngasoli. Ia lexe no
anu xavi Uleenu Tavuna, la ngingi ngamomomo sou ngavau 'ili'ilixo masumaua e
uxoxolu no anu vasimenge ne, la sou ngingi ngamauli.
14 Ane'i ane Lataua Uleenu uulaxune'i no anu muamua'ixa'a la ane'i ixali Lataua ta
'olu.
15 ✡ ✡Xo Uleenu ane Lataua mulosinge ne, anu sou u'oxongengi ngaxali ta mitema
sou xaixai vitanisi la mo nga'ume la uasi. Ia Anu mu'oxongengi la ngexali Lataua ta
'olu. Mo no anu xavi Uleenu Tavuna, la nenge ta'ava ulai noxou lexe, "Aba* mamilo."
16 ✡Uleenu Tavuna nesi usu'ulinu uleenenge, la nenge tavikala ulaa uatu no
ananenge lexe nenge Lataua ta 'olu.
17 Vaimomo 'o lexe nenge Lataua ta 'olu, la nenge tamomomo sou tano'u mimii
lailaixe ne. Mimii lailaixe ne Kalisito muno'u tei, la nenge kalumo tano'u aloxo Anu
ne ili'i. Lexe nenge tano'u tu'utu'umaxu aloxo Anu muno'u ne la sou nenge kalumo
tano'u uala tila loxo Anu muno'u ne.

Nenge Tano'u Mauli Laixe Ili'i

18 Eni no anu xavutala noxilo la emaisou aloxo 'o, uala tila mo xoluxolu laixe e tano'u
ili'i ne, uxali lamana la ua'ulixu tu'utu'umaxu e nenge taxolu no anu vaimomo 'o.
19 Xo ta mimii latala e Lataua mukoine'i ne ixomaiou voxo e Lataua musosovosou
sou upala'alixa'a ta 'olu ixali lamana ne uxali, la ixolu ne imolomolou tane'i xe iutitiiou
voxo ne lexe uxali.
20 ✡Xo ta mimii latala e no lia 'o ne mixolu aloxo nesi sou ikalu vitanisi. Ane'i ixali
no anu masaxa noxi'a uasi, Lataua mu'oxone'i sou ixolu aloxo ne, ia ane'i ixolu la
imolomolou tane'isi.
21 Mo xavutalai'a utulu no anu voxo e Lataua musosovosou sou ululusi'a no anu
sakisaki sou ikalu vitanisi mo i'ui ne, ilo'a Lataua ta 'olu ixolu laixe, mo mii vile
usakisakine'i la uasi.

✡ **8:4:** Xal 5:16, 25 ✡ **8:9:** 1Ko 3:16; 12:3 ✡ **8:10:** Xal 2:20 ✡ **8:13:** Xal 6:8; Kol 3:5 ✡ **8:15:** Mak 14:36; 2Ti 1:7 ✡ **8:15:** Xal 4:5-7; Pal 21:7 * **8:15:** Aba ne no anu vaikala Alamu la laaxu lexe mamilo. ✡ **8:16:** 2Ko 1:22 ✡ **8:20:** Tav 3:17-19

22 Nenge telavusou lexe mimii latala e Lataua mukoinu ne, muxamulinu navunavu
tatila loxo navunavu e sema ixamulinu sou ivo'o keakea. La ane'i latala ne a ixoxolu
itatama xe iungaunga mo mune'e muxali vaimomo 'o.
23 ✡La ta mimii nesi itatama xe iungaunga uasi, nenge ane Lataua mulosinge Uleenu
Tavuna loxo mii lailaixe tei ne, nenge kalumo. Nenge kalumo taxamulinu navunavu
mo tatama no nano no tanengesi, la taxolu se'isisi xe taxolu tautitiiou voxo sou Lataua
upala'alinenge lexe nenge texali anu ta 'olu ne uxali lamana noxinge, mo vasimenge
ukalusi uxiu uxali iouvilemo.
24 No anu loopala noxinge nesi, la Lataua upamaulinenge. Ia lexe nenge temaisou
mii ma'ia e nenge teloloopalanu ne muxali la anu ane ne loopala maninasou uasi.
'Ena'ei uxolu umolomolou tanu no anu mii ma'ia ane mumaisou muxali?
25 Ia lexe nenge taxolu ta molomolou tanenge no anu mii e uxali uao, la nenge taxolu
taxomaiou se'isisi.
26 Mo no anu vote'i iouvilesisi aloxo ne, no mine nenge xavinenge uasi la Uleenu
Tavuna une'e sou usu'ulinenge. Nenge talavusou mii ma'ia sou takilakasou uasi la
Anu usu'ulinenge sou ukilakasou. Anu ukilaka la uvilivolovolonu anaxu la umomomo
sou nenge talavusou mii ma'ia e Anu ulelemolu ne uasi.
27 ✡Xo Anu mulavusou tanenge no nano mukalusi ne, Anusisi mulavusou xavutalau
Uleenu Tavuna, xo Uleenu Tavuna mumulinu xavutala noxou Lataua la sou ukilakasi'a
ta mitema noxou.

Mii Vile Umomomo sou Uxexenenge no Anu Tanutanuxu Noxou Lataua Uasisi Manina

28 ✡Mo nenge telavusou lexe Lataua mu'oxonu mimii latala muxaxai mupita ne
sou u'oxone'i ane'i ane imasaxau ixali laixe. Ane'i ta mitema e Anu mu'avali'a
sou imomomosou mii ma'ia ukalusie anu Lataua muxavutala sou u'oxonu ne uxali
manina.
29 ✡Xo ane'i ane Lataua musosovosi'a tei mo mukalipalane'i ne sou ixali loxo anu ta
'olu. La ta 'olu tavu'alo ixolu la vimo'a laposalaxu ane 'Olu ne.
30 Mo ane'i ane Anu musosovosi'a, tei ne Anu mu'avali'a kalumo. Mo ane'i ane Anu
mu'avali'a, la mumoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu. Xe ane'i ane mumoxo'a lexe
ane'i ta mitema milapu, la Anu u'iti ualasi'a mo ulosi'a mauli laixe noxou kalumo loxo
Anu musakiinu vaikalasou tei.
31 ✡Ioxe la sou nenge tavikala a loxovaa no anu mii e Lataua mu'oxonu ne? Lexe
Lataua uvulu noxinge, la sou 'ena'ei umomomo sou u'oxonu masuanenge.
32 Anu u'apisou 'Olu uasi, ia mupalusou mune'esi sou musu'ulinenge latala
mukalusi. Lexe Anu u'apixu 'Olu uasi ia mulosingesi, la sou Anu umomomo sou
u'apisou mii tavu'alo e lexe ulosinge vitanisi kalumo ne a loxovaa?
33 ✡Lataua musosovosinge lexe nenge ta na'u muisalili, la sou 'ena'ei umomomo sou
utulusinge no anu vaivaikala? Uasi. Lataua anusisi ulavusou umoxo'inge lexe nenge
ta mitema telapu.
34 'Ena'ei uvikala lexe nenge tamomosou tano'u lakolisou susu noxinge? Uasi.
Kalisito Iesu anusisi ane musoli xe mutulu kalumo ne, mo Anu a mulai muxolu
muvaisa'inu Lataua no avolu tema e xaviinu musuku, mo uvivikalanu Lataua sou
usu'usu'ulinenge kalumo.
35 'Ena'ei umomomo sou uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Kalisito 'o? Mo
lexe tu'umaxu uxali noxinge, mo lexe tano'u navunavu, mo ta mitema i'oxonu
masuanenge, mo tasolinenge mo menge tokolomo uasi, mo mii vile masua uxali sou
u'oxonu masuanenge xe 'oto'oto uxali noxinge, la loxovaa, mimii ne umomomo sou
uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Kalisito? Uasisi manina.
36 ✡Manina, mimii ne uxali aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu, muvikala aloxo,

✡ **8:23:** 2Ko 5:2-4 ✡ **8:27:** Lex 139:1 ✡ **8:28:** Ep 1:11 ✡ **8:29:** Kol 1:18; Eva 1:6 ✡ **8:31:** Lex 118:6 ✡ **8:33:** Ais 50:8-9 ✡ **8:36:** Lex 44:22

"Nexi texolu loxo ta mitema noxine,
aloxo ne la sou ane'i ivexevexe tasoisoli.
Ane'i imaisixe ne loxo nexi ta sipsip sou ive'a isoli."
37 Ia aloxo ne uasi, no anu tanutanuxu noxou Kalisito, la mimii ne uxali noxinge a
loxovaa ne, ia utotomu ne umomomo sou utaloxolinenge uasi, nenge tauliuli manina.
38 Xo eni emuxaxu taleli manina lexe mii vile loxo soli mo mauli, mo ta angelo mo ta
uleenu ta masumasua e xavine'i musuku, mo mimii e muxolu vaimomo 'o mo mimii
ane uxali ili'i, mo mimii iouiou e xaviinu musuku,
39 mo mimii sou teitexi mo mii no lialia 'o, xe mimii mose'i la muxolu no pa'umenge
'o ne, umomomo sou uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Lataua uasisi manina.
Tanutanuxu noxousinge ne no anu xaixai noxou Tila noxinge Kalisito Iesusi.

9

Lataua Ilo'a ta Mitema E Anu Musosovosi'a Lexe Anu ta Na'u Muisalili

1 Eni amitema noxou Kalisito, la sou vaivaikala noxilo 'o ne manina, mo akalavoi
uasi. Uleenu Tavuna mu'oxonu xavutalaxeni lamana mo no nano no taleli manina eni
elavusou lexe vaivaikala noxilo 'o ne manina.
2 Utotomu ne eni opoleli utatama mo axolu laixe uasi, xe axavutala tavu'alo manina
no nano no talelisinge ngingi ta Iutaia.
3 ✡Eni emasaxa lexe eni axexee noxou Kalisito mo asu'a avile, aloxo ne la sou
asu'ulingengi ta vivilo ane nenge nenge'a texali no anu mata vilesisi.
4 ✡Ane'i ta mitema ta Isilaeli, mo ane'i ta mitema e Lataua musosovosi'a lexe anu ta
'olu maninasou. Ane'i mimaisou Lataua xaviinu mo ilo'a Lataua mixalixu opo vilesisi
no taine'i la mupitane'i, mo mulosi'a lapuloto noxou sou imulinu, mo mulosie'i 'ilixo
sou lalotu xe ilo'a misakiinu vaikala.
5 Mo ta xaixasi'a ilo'a ta 'ilusune'i mixali kisou matamata mo no anu mata nesi la
Kalisito muxali itema no anu. Mo Kalisito anu Lataua mo mimii latala ne muxolu no
anu saxisaxila'u noxou la sou nenge ta'itinu ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.
6 La sou anu loxo vaikala noxou Lataua musakiinu noxi'a tei 'ole ne uxali mii vitanisi
uasi. Xo eni elavusou lexe ta mitema tavu'alo ne mixali no nano noxi'a ta Isilaeli ia ta
Isilaeli manina uasi.
7 ✡La sou nenge tavikala lexe, xo ane'i mutu'u ovuxa'a mo mixali no anu sialuxu
Avalaamu ta 'olu ne, uasi. Tei manina la Lataua muvikala aloxo 'o, "Noxou Aisakisi la
sou uxalixa'a ta xaixasine ilo'a ta 'ili'iline."
8 ✡Laaxu vaikala ne aloxo 'o, ta molomolo ane mixali no anu sialuxu Avalaamu la
ane'i Lataua ta 'olu uasi, ia ane'i ane mixali no anu vaikala e Lataua musakiinu lexe
u'oxonu xe no anu loopala la ane'i ino'u uala lexe Avalaamu ta 'olu.
9 ✡Xo vaikala e Lataua musakiinu lexe u'oxonu ne muvikala aloxo 'o, "No anu voxo
e eni esosovosou, la eni alivu ane'e. Eni alivu une'e no voxo ne la no anu xavi Uleenu
Tavuna la Sala ivo'o 'ilie mulu vile."
10 Vaikala ane nesi uasi, ia noxie Liveka kalumo lexe, Liveka ta 'ilie ta tamei ne
mami'a vilesisi. Ane'i mami'a vilesisi ne ane Aisaki, anu xasinge ne.
11-12 ✡Ia Lataua umulinu 'ilixo loxo Anu u'oxonu utotomu sou molu usosovosou
itema no anu masaxa noxousi, la uxavutala no anu xaixai noxou itema ne uasi, ia
Anu molu u'avalou itema mo usosovosou. Aloxo ne la sou no mine Liveka ivo'one'i ta
'ilie ta mulu tavunaxa'a ta sema ta tamei ne uao, mo ilou ilavusou i'oxonu 'ilixo laixe
xe masua uao, la Lataua muvikalane aloxo 'o, "Ulai, la 'iline uxali tei uxolu no laaxu
ane kokope."
13 ✡Anu aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua,
muvikala aloxo 'o, "Eni esosovosou Iakovo mo aalusou ia Esau ne eni aalusou uasi."
14 La sou nenge tavikala a loxovaa? Lataua mu'oxonu 'ilixo masua? Uasisi manina.

✡ **9:3:** Mul 32:32 ✡ **9:4:** Mul 4:22; Liv 1–10; Lex 147:19; Rom 15:8; Eva 9:5 ✡ **9:7:** Tav 21:12 ✡ **9:8:** Xal 4:23
✡ **9:9:** Tav 18:14 ✡ **9:11-12:** Tav 25:23 ✡ **9:13:** Mal 1:2-3

15 ✡Xo Anu muvikalanu Mosesi aloxo ʼo, “Lexe eni amasaxa lexe aʼoxonu alauna sou
itema vile, la eni aʼoxonu noxou, mo amasaxa lexe talelixu itema vile, la eni talelixu.”
16 ✡Aloxo ne la sou no anu alauna noxou Lataua, la molu usosovosou itemasi, ia uxali
no anu masaxa xe xaixai noxou itemasi uasi.
17 ✡Xo loxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua
muaʼaloxu Lataua sou muvikalanu tatananu tuala ne Axiputo Palao aloxo ʼo, “Eni
eʼoxoneni nexali tatananu tuala sou tavaʼu aloxo, eni amasaxa lexe amaxaʼu xavileli
noxine mo sou ta mitema imaisou la iaʼaloxu uala tila noxilo no xalee tuatuala no lialia
ʼo ukalusi.”
18 Anu aloxo nesi, la sou nenge telavusou aloxo ne, lexe Lataua umasaxa ualauna
sou itema vile, la anu ualaunasou xe umasaxa utatusou itema vile xavutalau pekiaʼu
la anu utatusou.
19 La sou vile noxinge uavuti la uvikalaleli aloxo ʼo, “Lexe Lataua uʼoxonu aloxo ne,
ia loxovaa la sou Anu uʼoxo lexe nenge tesusu ʼo? ʼEnaʼei umomomo sou umulinu
masaxa noxousi ia ulomu no anu masaxa noxou Lataua uasi?”
20 ✡Ia nini namitema a loxovaa la sou namomomo sou nalavixu Lataua no anu ʼilixo
e Anu muʼoxonu ne? Loxovaa umomomo sou lasopeni e iʼoxonu no anu pilika ne
umomomo sou upupuiou itema e uʼoxonu ne, la uvikala lexe, “Ae loxovaa la sou nini
neʼoxoleli loxo ʼo?”
21 ✡Itema e uʼoxonu lasopeni ne, anu molu uʼoxonu no anu masaxa noxou. Anu
umasaxa ukapikapi pilika lavoʼonu vilesisi ia uʼoxonu lasopeni ta tamei no anu, la
anu umomomo. Vile sou xaixai ta tatila xe vile sou ixaxai no anusi. Ia aloxo ne la
loxovaa umomomo uasi?
22 Lataua ulavusou uʼoxonu aloxo ne kalumo. Anu umasaxa lexe uxalixu laʼia
noxou uxali lamana mo ta mitema latala imaisou la ilavusou lexe Lataua anu xaviinu
musuku. Lasolasopeni e mulalaxii sou Anu umamulonu ne, a mutaʼolu mulalaxii
mukalu, ia Anu umamulonu palea uasi muxolu maxuveni. Ia lexe Anu uʼoxonu aloxo
ne la a loxovaa?
23 Mo Anu umasaxa kalumo lexe umaxaʼu xaviinu ne uxali lamana mo xoluxolu
lailaixe manina e Anu mulalaxiinu tei sou ulosiʼa ta lasolasopeni ne sou ixolu no nano
no alauna noxou. Anu mulalaxiinu lasolasopeni ne tei manina sou ulosiʼa uala tila xe
inoʼu xoluxolu laixe.
24 Mo ta lasolasopeni e sou ixolu no anu alauna noxou ne ane nenge ta mitema e
Anu muʼavalinge. No anu mata noxiʼa ta Iutaiasi uasi, ia noxiʼa aneʼi ane Iutaia uasi
kalumo.
25 ✡Aloxo Anu mulemolu no anu lavuku noxou Osea muvikala aloxo ʼo.
“Ta mitema e tei la eni amoxoʼa lexe ta mitema noxilo uasi ne,
eni amoxoʼa lexe ta mitema noxilo.
Mo aneʼi ane eni talelixaʼa uasi ne, iliʼi la eni talelixaʼa.
26 ✡Mo no xalee lia e eni evikalaneʼi lexe, ‘ngingi ta mitema noxilo uasi’ ne,
no anu xalee lia vilesisi ane ne, la eni avikalaneʼi lexe,
ngingi Lataua e umauli utotomu mo xaviinu misevile ta ʼolu.”
27 ✡Mo Aisaia muxavutala noxiʼa ta Isilaeli la muvikala aloxo ʼo,
“Manina lexe ta Isilaeli ixali tavuʼalo loxo ioʼi no tasiʼi,
ia tataʼeisi ane Tila upamaulineʼi.
28 Xo Tila mutilovosiʼa ta mitema no lia ʼo mukalu,
la sou Anu umomomo sou uvovoxo uasi,
upasipaanu voxo ne uneʼe ataxusi sou utulusiʼa ta mitema no lia ʼo ukalusi no anu
vaivaikala.”
29 ✡Mimii ne uxali aloxo Aisaia mulemolu tei. Anu muvikala aloxo ʼo,
“Lexe Tila xaviinu musuku usalasiʼa ta xaixasinge seʼi ixolu tei uasi,
la nenge takalu kalumo loxo ta Sodomu iloʼa ta Xomola.”

✡ **9:15:** Mul 33:19 ✡ **9:16:** Ep 2:8 ✡ **9:17:** Mul 9:16 ✡ **9:20:** Ais 29:16; 45:9 ✡ **9:21:** Iel 18:6 ✡ **9:25:** Ose 2:23 ✡ **9:26:** Ose 1:10 ✡ **9:27:** Ais 10:22-23 ✡ **9:29:** Ais 1:9

Ta Isilaeli Imuxaxu Tane'i Uasi

30 La sou nenge tavikala a loxovaa? Nenge tavikala lexe ane'i ane Iutaia uasi ne i'oxonu xaixai vile sou ixali ta mitema ilapu uasi, ia ane'i mixali ta mitema milapu no iou xo ane'i mimuxaxu tane'i noxou.
31 Ia ta Isilaeli e xavixavine'i sou imulimulinu lapuloto sou lexe ixali ta mitema ilapu ne ixali ta mitema ilapu no iou Lataua uasi.
32 ✡Tava'u loxovaa la sou ane'i ixali ta mitema ilapu ua ne? Xo ane'i imuxaxu tane'i uasi. Ane'i mikalavoi lexe no anu xaixaisi, la ane'i ixali ta mitema ilapu no iou Lataua. Ane'i mitulaki la milapu no anu kulu sou itulaki no anu.
33 ✡Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua, muvikala aloxo 'o,
"Ngalomu, Eni emuxaxu kulu vile a muai no laxa'ilu ne Ielusalemu,
sou u'oxone'i ta mitema itulakisou la ilapau.
Ia ane'i ane imuxaxu tane'i no anu la imomomo sou iulu'a uasi."

10

1 Ta vivilo, eni masaxa noxilo tatila lexe Lataua upamauline'i ta Isilaeli, la utotomu ne eni akilaka noxou Lataua sou mii nesi.
2 Xo eni elavusi'a manina, la avikala lamana aloxo 'o, ane'i masaxa noxi'a tatila sou imulinu masaxa noxou Lataua, ia ilamana laixe no anu masaxa noxou Lataua uasi.
3 Xo ane'i ilavusou mo itongonu 'ilixo ma'ia e Lataua umulinu la sou umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu ne uasi, la me'a i'oxe i'oxonu no anu xavine'isi sou ixali ta mitema milapu. Mo italoxolixa'a noxou Latauasi mo imulinu masaxa noxou la sou Anu molu umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu uasi.
4 Xo nenge telavusou lexe Kalisito mune'e la mukalusou 'ilixo sou imulimulinu lapuloto ne, mo sou ane'i imuxaxu tane'i noxou la ane'i latala ne ixali ta mitema milapu no iou Lataua.
5 ✡Xo Mosesi mukaukavunu vaivaikala sou 'ilixo ma'ia ane ta mitema imulinu la sou Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu. La anu muvikala aloxo 'o, "Itema e umulimulinu 'ili'ilixo sou lapuloto 'o laixe ukalusi, la anu umauli."
6 ✡Ia ta mitema ane mixali ta mitema milapu xo ane'i mimuxaxu tane'i noxou Lataua ne milavusou vaikala e muai aloxo ne, "Mamu sou tangengi uvikala lexe, 'ena'ei mumomomo sou ulai teitexi no opo loxotolo?" (Vaikala ane loxo ne, anu loxo ngingi ngemasaxa lexe ngalivunoxu Kalisito ulu'e.)
7 Mo mamu sou ngavikala lexe "'Ena'ei umomomo sou ulai no lia no aso iou?" (Vaikala ane loxo ne, anu loxo ngingi ngemasaxa lexe ngatulusou Kalisito utulu no anu soli la ane.)
8 Ia laaxu vaikala ne maninasou aloxo 'o, "Vaikala ne a muxolu 'alai no paumenge ne, mo muxolu no anangenge xe anu muxolu no tangengi." Anu vaikala ne, ane vaikala sou lexe ngingi ngamuxaxu tangengi ne ane ngingi ngalolomusou nexi taalomengixu utotomu o.
9 Lexe nini navikala lamana no anaxene no ie'i ta mitema lexe, "Iesu anu Tila." Xe namuxaxu taneni lexe Lataua mutulusou no lulu, la Lataua upamaulineni.
10 Xo nenge temuxaxu tanenge noxou la sou Lataua umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu, xe no anangenge tapala'alixu lexe nenge temuxaxu tanenge noxou la sou Lataua upamaulinenge.
11 ✡Aloxo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o, "Ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou, la imomomo sou iulua uasi."
12 ✡La sou ta Iutaia ilo'a ane'i ane ta Iutaia uasi ne ane'i mixali vilesisi mo Anu muxali Tila noxi'a ane'i mukalusi mo Anu ualusi'a ane'i ane ilavusou i'ava sou su'uli ulai noxou.

✡ **9:32:** Ais 8:14 ✡ **9:33:** Ais 28:16; 1Pi 2:6 ✡ **10:5:** Liv 18:5 ✡ **10:6:** Lap 30:12-14 ✡ **10:11:** Ais 28:16
✡ **10:12:** Apo 15:9

13 ✡La sou, “Ta mitema ukalusi e ilavusou ilinga sou su'uli no ualasou Tila, la Anu
upamauline'i.”
14 Ia lexe ane'i imuxaxu tane'i noxou uasi, la sou ane'i ilinga sou su'uli a loxovaa?
Mo lexe ilomusou a'alosou uasi, la sou imuxaxu tane'i noxou a loxovaa? Mo lexe itema
vile uaaloi'a uasi, la sou ane'i ilomusou a'alo ne a loxovaa?
15 ✡Mo lexe ipalusi'a ta mitema sou ilai ia'alo uasi, la sou nexi taa'alo a loxovaa?
Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala
aloxo 'o. “Anu laixe manina noxi'a ta mitema e sou ine'e ia'aloxu a'alo laixe noxinge.”
16 ✡Ia ta Isilaeli tavu'alo i'osasou a'alo laixe ne uasi. Aloxo Aisaia mulemolu tei aloxo
'o, “Tila, 'ena'ei umuxaxu tanu no anu vaikala e nexi tea'aloxu ne?”
17 La sou nenge telavusou lexe nenge talomusou vaikala noxou Lataua, la sou nenge
tamuxaxu tanenge. Nenge talomusou a'alo ne, anu molu noxou Kalisito.
18 ✡Ia eni atali'i aloxo, loxovaa ane'i ta Iutaia ilomusou a'alo ne uasi? Uasi, ane'i
milomusou ne. Nenge telavusou lexe,
“Ta mitema no xalexalee tuatuala no lia 'o mukalusi ne milomusou xoline'i ne,
mo ta mitema mukalusi no lia 'o milomusou a'alo laixe ne.”
19 ✡Eni atali'i la aloxo 'o, loxovaa ta Isilaeli ilavusou vaikala ne laaxu uasi? Ngingi
ngexavutalanu vaikala noxou Mosesi? Anu muvikala aloxo 'o.
“Eni ano'a ta mitema no xaleenu tuala vile e ualasi'a uasi
xe mixolu mixovulaulausi, mo no anu 'ilixo e eni a'oxonu ne,
la u'oxonu opongengi masuai'a xe la'iangenge mo ngaisu.”
20 ✡Mo Aisaia muvikala pekia'u kalumo aloxo 'o,
“Ta mitema ane ikakamulileli uasi, a ane'i mixalisilo ne.
Eni epala'alixo lamana noxi'a ane'i ane itali'itali'isilo uasi.”
21 ✡Ia Lataua muxavutalane'i ta Isilaeli, la muvikala no anaxu Aisaia aloxo 'o.
“No voxovoxo utotomu ne eni atolosou avolo mo axomaie'i ta mitema e ilomuxu
vaikala noxilo uasi,
xe ilomu sou ixiu maulixa'a uasi ne, lexe ine'e noxilo.”

11

Lataua Mualaunasi'a ta Isilaeli Mose'isi

1 ✡Ioxe, eni atali'i la aloxo 'o, loxovaa Lataua muxiunu tumalou noxi'a ta mitema
noxou io? Mii vile aloxo ne uasisi manina! Eni amitema vile sie Isilaeli kalumo ano
'o, mo eni vile noxi'a Avalaamu ta xaixasou ano 'o, mo eni amitema vile no anu mata
noxou Beniamini ano 'o.
2 Lataua uxiunu tumaloui'a ta mitema noxou e Anu musosovosi'a tei lexe anu ta na'u
uasi. Loxovaa, ngaxavutalanu a'alosou Eliasi muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua uasi? Anu muvikala pekia'u mulai noxou Lataua la mua'aloxu
'ilixone'i ta Isilaeli aloxo 'o.
3 ✡ “Tila, ane'i mive'ava'a ta mitema sou palomatana noxine misoisoli mukalu, mo
mimamulonu valovalo sou i'elaxu mimii ulai noxine mukalu, ia enisisi a axoxolu 'o,
mo ane'i i'oxo lexe ivelo asoli kalumo.”
4 ✡La Lataua mukolinu a loxovaa? Anu mukolinu aloxo 'o, “Eni tana'axeni mo
tasosovosi'a ta mitema ta mulu itiitisi'a muxali loxo 7,000 a ixoxolu. Ane'i ta mitema
e ilavusou ixola'u tava'a mo itangatulu no talaxu lataua kalakalavoi Baalu, mo ilotu
noxou uasi.”
5 La sou anu aloxo vaimomo 'o kalumo, ta mitema xulumuxa'a sevilesi a Lataua
mualaunasi'a la musosovosi'a lexe anu ta na'u.
6 ✡Ia no anu alauna noxousi la sou Anu musosovosi'a lexe anu ta na'u. Anu uxavutala
no anu xaixai laixe noxi'a e ane'i mi'oxonu ne la sou musosovosi'a uasi. Lexe ane'i
mi'oxonu xaixai laixe la sou Anu musosovosi'a ne, la alauna ne anu alauna uasi.

✡ **10:13:** Ioe 2:32 ✡ **10:15:** Ais 52:7 ✡ **10:16:** Ais 53:1 ✡ **10:18:** Lex 19:4 ✡ **10:19:** Lap 32:21 ✡ **10:20:** Ais 65:1 ✡ **10:21:** Ais 65:2 ✡ **11:1:** 1Sa 12:22; Lex 94:14; Pil 3:5 ✡ **11:3:** 1Ta 19:10, 14 ✡ **11:4:** 1Ta 19:18 ✡ **11:6:** Xal 3:18

7 La sou nenge tavikala a loxovaa? Mii e ta Isilaeli xavixavineʹi sou lexe inoʹu ne,
ane inoʹu uasi, ia aneʹi xulumuxaʹa sevilesi e Lataua musosovosiʹasi ne ane minoʹu.
Mo aneʹi moseʹi ne mitatusou taneʹi mukalu ne.
8 ✡Aloxo vaikala vile mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
noxou Lataua muvikala aloxo ʹo,
“Lataua muʹoxoneʹi mixolu loxo itema e muai muvaʹamiminu.
Mo muʹoxonu ieʹi seleveenu, la imalei la uasi xe muʹoxonu sangaliʹa mutomu,
la ilomu la uasi, la muxolu aloxo ne muneʹe muxali vaimomo ʹo.”
9 ✡Mo Deviti kalumo muvikala no anu mii ne aloxo ʹo.
“Eni amasaxa lexe, no mine ipita no anu lavilelu vile toxoxaʹa mo iʹauʹausou,
la lavilelu ne uxali loxo mii sou uʹoxonu masuaneʹisi,
mo uxali loxo uoi sou iʹamo no anu,
mo loxo lulu sou ipatolo no anu xe uxali loxo mii sou uʹoxoneʹi itulaki no anu,
la ulosiʹa tuʹutuʹumaxusi.
10 Mo ieʹi seleveenu la imalei la uasi,
xe naʹoxonu xineʹi ukilikalu la ulanga uxoxolu utotomu aloxo ne.”

Lataua Mulivulixaʹa ta Mitema E ta Isilaeli Uasi

11 ✡Ioxe, eni emasaxa lexe ataliʹi la aloxo ʹo, no mine ta Isilaeli milapau ne, la loxovaa
aneʹi imomomo sou itulu la uasi, mo isuʹa avile io? Mii vile aloxo ne uasisi manina.
Xo aneʹi mixiunu tumaliʹa noxou Lataua, la sou Anu mulivulixaʹa aneʹi ane ta Iutaia
uasi la muʹoxoneʹi ta Isilaeli oponeʹi masuaiʹa xe miisu.
12 No mine ta Isilaeli mixiunu tumaliʹa noxou Lataua la Anu musuʹulineʹi ta mitema
no xalee lialia mukalusi ʹo laixe manina. Mo no mine ta Isilaeli imulinu Lataua uasi, la
Anu muʹoxo laixe manina noxiʹa aneʹi ane ta Iutaia uasi. Ia lexe ta Isilaeli ilivu uneʹe
noxou Lataua, la Anu usuʹulineʹi ta mitema latala ukalusi lailaixe manina.
13 La sou vaivaikala noxilo ʹo ne ulai noxinge ngingi ta mitema ane ta Iutaia uasi
aloxo ʹo. Lataua mupalusilo sou alai axaxai noxinge, la muʹoxoleli eʹosa manina sou
alai axaxai ne,
14 La eni emolo taleli lexe male eni aʹoxonu aloxo ne, la sou tatema tualasilo imaisou
mii maʹia e Lataua uʹoxonu noxinge ne xe iisu la sou ineʹe. No anu ʹilixo aloxo ne, la
sou eni amomomo sou alivulixaʹa moseʹi noxiʹa.
15 Ia Lataua umasaxaiʹa ta Isilaeli la uasi, la Anu muxalixu opo vilesisi muxolu no
taineʹi iloʹa ta mitema no lia ʹo sou iloʹa mixolu. Ia lexe Anu unoʹa ta Isilaeli ilivu ineʹe
noxou, la anu uxali a loxovaa? Anu ulivulixaʹa la anu loxo ta mitema ane misoisoli ne,
itulu inoʹu mauli.
16 No mine lexe uiti uneneʹa xe lingamo la aneʹi inoʹu moseʹi sou iʹoxonu veleti no
anu, ia lexe aneʹi iʹoxonu veleti no anu xe inoʹu vile ilosou Lataua loxo mii sou ilosou,
la anu loxo veleti ukalusi ne anu muxali loxo mii sou ilosou Lataua ukalusi. Mo lexe
ovu uliʹu ne anu noxou Lataua la avoavolu kalumo ne anu noxou Lataua.
17 ✡Ta Isilaeli ne aloxo ovu olivu e muleme lailaixe ne, ia Lataua mulixisou avoavolu
moseʹi la muxexeenu musuʹa. Ia ngingi ta mitema vaʹaxu mo ne aloxo olivu vova e
muleme no siasila, ia Lataua munoʹinge ngeneʹe, la muteinongenge vaxa no anu ovu
laixe ne ainu, sou ngenoʹu tanixu ane anu muxexeenu ʹole. La vaimomo ʹo ngingi
ngexolu laixe mo ngenoʹu ʹani laixe molu no anu ovu uliʹu ne.
18 La sou ngingi ane ta Iutaia uasi ngaxavutala lexe ngingi ngelaixe mo ngeuliuli
no anu ovu avoavolu maninasou ne uasi. Lexe xavutala aloxo ne muxolu noxinge,
la anu laixe lexe ngaxavutala tei aloxo ʹo. Ngingi ovu avoavolu ne nganoʹu laʹilali la
sou ngasuʹulinu ovu uliuliʹu uasi. Ovu uliuliʹusi ane anu unoʹu laʹilali la sou usuʹulinu
avoavolu ne.
19 Ngingi ngavikala lexe, “Lataua muxatelesou ovu avoavolu ne muxexee la sou Anu
munoʹinge la mulai muteinonengi vaxa sou nganoʹu tanixu.”

✡ **11:8:** Lap 29:4; Ais 29:10 ✡ **11:9:** Lex 69:22-23 ✡ **11:11:** Apo 13:46 ✡ **11:17:** Ep 2:11-19

20 Anu manina, Lataua mu'oxonu aloxo ne. Ia Anu muxexene'i ne, xo tava'u aloxo
'o, ane'i imuxaxu tane'i uasi, ia ngingisi ngemuxaxu tangengi la sou ngexolu laixe loxo
Lataua ta 'olu ne. Ia ngatoongenge no anu mamu, ia anu laixe lexe ngingi ngamama'u
kalumo.
21 Ia ngaxavutala kalumo aloxo 'o, xo loxo tei la Lataua iou uvaxau ovu avoavolu e
muxolu tei ne uasi, la sou Anu u'oxonu iouvilesisi noxinge kalumo aloxo ne.
22 ✡La sou ngaxavutala laixe, xo Lataua e xaviinu musuku ne ulavusou u'oxonu 'ilixo
laixe noxinge xe u'oxo masuanenge kalumo. Anu u'oxo masuane'i ane'i ane imulinu
'ilixo noxou uasi, ia Anu u'oxonu 'ilixo laixe noxinge lexe ngingi ngaxolu pekia'inge
sou ngamulimulinu 'ili'ilixo noxou. Ia lexe uasi la Anu upeesinge ngaxexee kalumo.
23 Mo lexe ane'i ta Iutaia ane Anu mupepeesi'a tei ne lexe imuxaxu tane'i la, la sou
Anu uno'a ine'e la uteinoxa'a ilivu no anu ovu ainu ne kalumo la. Xo Lataua anusisi
Anu molusi umomomo sou uteinoxo'a ilivu no tanixa'a la.
24 Xo ngingi ta Iutaia uasi ne ngelavusou manina lexe ngingi tei ne, ngingi ovu olivu
e mutulu no siasila avoavolu ane, ia Lataua mupeesinge la muno'inge ngene'e sou
muteinongenge muvaxa no anu ovu olivu e laixe ne. Anu aingengi manina ane ne uasi.
La sou anu mii vile pekia'u uasi, anu se'isisi noxou Latauasi sou uno'u ovu avoavolu
e mupepeesou muxexeenu tei ne ka uteiteinoxu ulivulivulixa'a no tanitanixa'a la.

Lataua Muxavutala sou Upamauline'i ta Isilaeli Ukalusi

25 Ioxe ta vivilo, eni emasaxa lexe alamananixu vaikala talume vile, mo ngingi
ngalamana no anu aloxo 'o, mamu sou ngaitingengi lexe ngingi ta mitema sou lavulavu
ane. Vaikala talume ne aloxo 'o, opone'i mo xavutalai'a ta Isilaeli xalee vile ne mutatu
mukalu. Xavutalai'a ne utatu uxoxolu aloxo ne ulai utalo no mine itiitisi'a ta mitema
ane'i ane ta Iutaia uasi ne umomomo no anu itiiti e Lataua musosovosou sou ixali ta
mitema noxou.
26 ✡La sou Anu ulivulixa'a ta Isilaeli ukalusi, aloxo kaukavu muai no nano no anu
Lavuku Tavuna noxou Lataua teinu muvikala aloxo 'o,
"Itema sou pamauli molu ne Ielusalemu la une'e,
la sou Anu usu'uline'i ta mitema e Iakovo muxalixa'a ne,
la sou Anu uxiune'i no anu 'ili'ilixo masumasua noxi'a.
27 ✡Mo no anu voxo ane ne, la Eni asakiinu vaikala noxilo,
nexi noxi'a taxali no anu opo vilesisi uxolu no tainexi
no mine Eni axexeenu susu noxi'a ukalusi."
28 Xo ta Isilaeli mixiunu tumali'a no anu a'alo laixe ne la mixali tauluau Lataua,
mo no anu 'ilixo nesi la sou Anu musu'ulingengi ane'i ane ta Iutaia uasi sou ngexali
ta mitema noxou Lataua. Ia tei manina la Lataua musosovosi'a sou ixali ta mitema
noxou muisalili, mo Anu tanuxa'asio. Anu u'oxonu aloxo ne noxi'a xo muxavutalane'i
ta tamutu'u ovuxa'a tatei.
29 Aloxo ne, la sou Anu mumaxau lexe, no mine Lataua usosovosi'a ta mitema xe
ualusi'a, la umomomo sou uxiunu xavutalau la uasi.
30 Xo ngingi ta Iutaia uasi ne tei la ngalumuxu vaikala noxou Lataua uasi, mo
vaimomo 'o, la ta Isilaeli ilolomu la uasi kalumo, la sou no anu 'ilixo nesi la Lataua
mualaunasinge.
31 Ngingi ngalolomu uasi tei, ia Lataua mualaunasinge anu iouvilesisi aloxo ne,
vaimomo 'o ta Isilaeli ilomuxu vaikala noxou Lataua la uasi, ia xo Anu mualaunasinge
la Anu ualaunasi'a kalumo aloxo ngingi ne.
32 Xo Lataua iou muvaxau 'ilixo sou lolomu uasi ne musakisakine'i ta mitema
mukalusi, xo Anu umasaxa lexe umaxa'u tanutanuxu noxou ne uxali lamana noxi'a
ta mitema ukalusi.

Nenge Ta'itinu Lataua Ualasou

✡ **11:22:** Ioa 15:2, 4 ✡ **11:26:** Ais 59:20-21 ✡ **11:27:** Iel 31:33-34

33 ✡ʼAe, ngamaisou Lataua ne lailaixe mo iouvilemo manina, ʼiliʼilixo lailaixe mo
xavutala lailaixe mo lavulavu lailaixesi muʼanaʼana noxou manina, mo muluʼelai
musuku. Nenge ta mitema tamomomo sou talavusou laaxu xavutala noxou ne ukalusi
uasi, mo tamomomo sou tamulinu voteʼi noxou ne ukalusi uasi.
34 ✡Xo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala
aloxo ʼo,
"ʼEnaʼei mulavusou xavutala noxou Tila?
Mo ʼenaʼei umomomo sou upelapelaʼu?"
35 ✡ "Mo ʼenaʼei mulosou Lataua maʼia tei,
la sou Anu mukolinu la mulosou lakolisou muneʼe noxou?
Uasi! Evile uasi."
36 ✡Xo Lataua anu mukoinu mimii latala mukalusi mo Anu tavaʼu mimii latala
mukalusi, mo mimii latala ne, Anu naʼu mukalusi. La sou nenge taʼitinu ualasou
utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

12

Nenge Maasi Talosou Lataua Maulinenge Ukalusi Ulai Noxou loxo Anu Mii Naʼu

1 ✡La sou ta vivilo, eni axavutala xo Lataua mualaunasinge lailaixe manina, la sou eni
avikalangengi pekiaʼu aloxo ʼo. Laixe lexe ngingi ngalosou Lataua vasimenge ukalusi
loxo Anu mii naʼu uisalili. Mo no mine ngingi ngaxoxolu o la ngingi ngaxali loxo Anu
ta naʼu uisalili, mo ngaʼoxonu ʼiliʼilixo lailaixesi e Anu umasaxau. Ngingi ngaʼoxonu
aloxo ne, loxo anu ʼilixo sou lalotu maninasou ulai noxou no anu ulengengi.
2 Mo mamu sou ngamulinu ʼiliʼilixo masumasua noxiʼa ta mitema no lialia ʼo. Ia
ngaʼitalongengi ulai noxou Latauasi mo Anu molu uxiunu xavutalamengi uxali alavua,
mo ʼilixomengi uxali alavua kalumo. La sou ngingi ngamomomo sou ngalavu laixe
no anu masaxa noxou Lataua. La ngingi ngalvusou ʼilixo laixe, mo ʼiliʼilixo e Lataua
umasaxau, mo ʼilixo e mumomomo laixe manina.
3 ✡Xo Lataua mualaunasilo la mulosilo xaixai noxou sou axaxaisou, la sou eni
amasaxa lexe avikalangengi vilevilesi lamana aloxo ʼo. Mamu sou ngingi ngaxavutala
lexe ngingisi lavulavumengi mo ʼiliʼilixo noxingesi anu laixe muaʼalixaʼa aneʼi moseʼi.
Uasi. Ia anu laixe lexe ngingi ngaxolu seʼisisi mo tangengi umulimulinu ʼiliʼilixomengi
mo ngaxavutala laixe umomomo no anu sosovo sou muxamuxaxu tangengi e Lataua
mulosinge.
4 ✡Nenge telavusou lexe nenge vilevilesi ne vasimenge vilesisi, ia mineminenge
tavuʼalo mupita la sou anu muxalixu vasimenge ne ia mineminenge vilevilesi xaix-
aiiou iouvilemo.
5 Anu iouvilesisi aloxo nenge ta mitema tavuʼalo, ia noxou Kalisito, la nenge texali
vilesisi. Mo nenge texali tangatanganenge mo tasuʼusuʼulinenge ngatongatoʼo.
6 ✡No anu alauna noxou Lataua muʼoxonu muneʼe noxinge, la Anu mulosinge
vilevilesi lavulavu sou xaixai iouvilesisi uasi, loxo mii lailaixe Anu mulosinge vitanisi.
Lexe Anu mulosou itema vile lavulavu sou upalomatananeʼi ta mitema, la anu uʼoxonu
mo uvivikala, umomomo no anu sosovo sou muxamuxaxu tanu noxou.
7 Mo lexe itema vile Anu mulosou lavulavu sou usuʼulineʼi ta mitema, la anu laixe
lexe anu uʼoxonu maninasou mo usuʼulineʼi ta mitema laixe, mo lexe vile Anu mulosou
lavulavu sou uxaxai loxo tisa sou ulosiexaʼa ta mitema no anu vaikalau Lataua, la anu
laixe sou anu uʼoxonu maninasou xaixai loxo anu tisa.
8 Mo lexe itema vile munoʼu lavulavu sou upeletoto mo mamaatola, la anu laixe lexe
anu uʼoxonu maninasou sou umamaatolaneʼi ta mitema. Mo lexe vile unoʼu lavulavu
sou usuʼulineʼi ta mitema e paʼusiʼa no anu mimii moseʼi, la anu laixe lexe anu uʼoxonu
aloxo ne, mo ulosiʼa mimii ukalusi. Mo lexe vile unoʼu lavulavu sou uulaxuneʼi ta

✡ **11:33:** Ais 55:8-9 ✡ **11:34:** Ais 40:13; 1Ko 2:16 ✡ **11:35:** Iop 41:11 ✡ **11:36:** 1Ko 8:6 ✡ **12:1:** Rom 6:11, 13; 1Pi 2:5 ✡ **12:3:** 1Ko 12:11; Ep 4:7; Pil 2:3 ✡ **12:4:** 1Ko 12:12, 27 ✡ **12:6:** 1Ko 12:4-11; 1Pi 4:10-11

mitema, la anu laixe lexe anu u'oxonu xaixai noxou sou usaxila'a ta mitema laixe. Mo lexe itema vile ulavusou tanuxa'a ta mitema, la anu u'oxonu ilou 'osa'ilasi.

Nenge Tamasaxai'a ta Menexinge Mo Tanengexa'a

9 No mine tangengixa'a ta menexinge, la anu laixe lexe ngingi tanengengixa'a maninasou, ia ngakalakalavoi uasi. Nga'umolu 'ilixo masumasua ia ngetetelisou 'ilixo laixe.
10 ✡Anu laixe lexe ngingi ngamasaxai'a ta menexinge maninasou no tangengi loxo ta vivinge maninasou. Mo anu laixe lexe ngingi utotomu ne nga'itinu ta menexinge ualasi'asi, ia ngingi uasi.
11 Ngingi xavingengi mo ngaxaxai utotomu, ia ngatotosa uasi, la sou Uleenu Tavuna uavutilingenge no anu masaxa sou nga'oxonu xaixai noxou Tila.
12 ✡Mo ngingi ngaxolu ngaloloopalasi la ngingi nga'osa, lexe tu'umaxu uxali noxinge, la ngatulu pekia'inge mo ngakilaka utotomu.
13 ✡Lexe ta mitema noxou Lataua mose'i i'a mimii xe xa'a 'ani uasi, la ngingi ngasu'uline'i. Mo lexe taasila ine'e noxinge, la ngasaxila'a laixe.
14 ✡Mo lexe ta mitema i'oxonu masuangengi, la ngakilakasi'a sou Lataua usu'uline'i, ia ngakilakaxa'a sou Lataua u'oxo masuaneni mamu.
15 No mine ta mitema i'osa, la ngalai mo ngongi'a nga'osa, xe itama la ngalai mo ngongi'a ngatama.
16 ✡Mo nga'oxonu opongengi iouvilesisi aloxo ne noxi'a ta mitema ukalusi, mo nga'itingengi mamu, ia utotomu ne nga'osa sou ngalai ngongi'a ta mitema e ilavusou i'oxonu tilasi'a uasi ne ngaxolu ngapita. Mo nga'itingengi lexe ngingisi ngelavusou mimii latala mukalusi mamu.
17 ✡Lexe ta mitema i'oxonu masua noxinge la ngakolinu no anu masua mamu. Ngalaxa'ingengi laixe mo sou nga'oxonu 'ilixo laixesi no ie'i ta mitema.
18 Mo anu laixe lexe ngingi ngatovonu sou ngakamuli votevote'i mose'i sou ngaxalixu xoluxolu se'isisi no taingengi, ia 'oto'oto ilou lavilavi uxolu no taingengi mamu.
19 ✡Ta menexilo e eni emasaxainge musuku, lexe i'oxonu masuangengi, la la'iangenge mo ngakolinu mamu, ia ngalosou Lataua taiinu sou Anu molu ukolinu no anu la'ia noxou. Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua, muvikala aloxo 'o. "'Ilixo sou lakoli ne, Eni xaixai noxilo ane, Eni melo akolinu 'ilixo noxi'a ne, mo sou a'oxonu masuane'i manina."
20 ✡Aloxo ne la sou, "Lexe itema mu'oxonu masua noxinge ne usolixu, la nga'a'anu, xe usoliu lexa la ngaienu. No mine ngingi nga'oxonu aloxo ne, la ngapamaelanu manina."
21 Mamu sou iengi uvaxau 'ilixo masua utaloxolingenge, ia ngingi ngataloxolixu no anu 'ilixo laixe noxinge.

13

Ngingi Ngaxolu no Laxa'a ta Tatilasinge no Tuala

1 ✡Ngingi latala ne ngaxolu no laxa'a ta tatilasinge. Xo nenge telavusou lexe ta tatilasinge e mixolu sou isaxila'inge no lia 'o ixali vitanisi uasi, Lataua molu mumulaxa'a mo mulosi'a xavi sou isaxila'inge.
2 Aloxo ne la sou ta mitema e ilomuxa'a ta tatilasi'a uasi, la anu loxo ane'i ilomuxa'a ta mitema e anu Lataua molu mumulaxa'a uasi. Ta mitema ane i'oxonu 'ilixo aloxo ne, la ino'u lakolisou ne masua sou 'ilixo e ane'i mi'oxonu ne.
3 ✡Ta tatila e mixolu sou isaxila'inge ne sou ta mitema ane i'oxonu 'ili'ilixo laixe i'ume'a uasi, ane'i mixolu ne sou ane'i ane i'oxonu 'ili'ilixo masumasua i'ume'a la

✡ **12:10:** 1Pi 1:22 ✡ **12:12:** 1Te 5:16-18 ✡ **12:13:** Eva 13:2 ✡ **12:14:** Mat 5:44; 1Ko 4:12 ✡ **12:16:** Xav 3:7 ✡ **12:17:** 1Te 5:15 ✡ **12:19:** Lap 32:35; Mat 5:39 ✡ **12:20:** Xav 25:21-22; Mat 5:44 ✡ **13:1:** Xav 8:15; Tit 3:1 ✡ **13:3:** 1Pi 2:13-14

ixolu se'isisi. La sou lexe nini namasaxa lexe naxolu laixesi mo na'ume uasi, la nini
na'oxonu 'ilixo lailaixesi, la sou anu u'osasine mo u'itinu ualasine.
4 Xo tatilasinge ne anu itema sou xaixai noxou Lataua ane, sou usu'ulineni la
xoluxoluxene uxali laixe. Ia lexe nini na'oxonu 'ilixo masua la sou nini na'ume, xo
nini nelavusou lexe laviso e anu utetelisou ne, utetelisou vitanisi uasi. Anu itema sou
xaixai noxou Lataua, sou ukolinu la ulosi'a ta mitema ane ilavusou i'oxonu 'ili'ilixo
masumasua navunavu.
5 Aloxo ne la sou anu laixe sou nenge taxolu no laxa'a ta tatilasinge, mo ta'ume
xo ane'i ilosinge navunavu, la sou nenge tamulinu vaivaikala noxi'asi uasi. Ia nenge
ta'oxonu aloxo ne xo nenge telavusou manina lexe anu 'ilixo laixe sou nenge tamulinu
aloxo ne.
6 ✡Xo anu tava'u aloxo ne la sou nenge vilevilesi tasu'anu lamoli ne, xo ta tatilasinge
ne ane'i ta mitema sou xaixai noxou Lataua, la sou utotomu ne i'oxonu xaixai sou
isaxila'inge laixe. La sou nenge tasu'anu lamoli ne ulai sou usu'uline'i.
7 Mo lexe ivikalangengi sou naleanu lamoli ulai noxi'a sou mimii mose'i, la anu
laixe lexe ngingi ngalosi'a. Mo lexe ivikalangengi sou ngasu'anu lamoli ulai noxi'a
ta kisokisou sou tuala, la anu laixe sou ngingi ngasu'anu. Mo lexe ngaxolu no laaxu
tila noxinge, la ngalomusou vaikalau mo ngamaxa'u 'ilixo laixe noxinge noxou, mo
lexe vile uxolu kisinge, la laixe lexe ngingi ngatoxonu mo ngalomuxu, mo ngaxolu no
laaxu, xe nga'itinu ualasou.

Anu Laixe Lexe Nenge Tamasaxainge Ngatongato'o Manina Xo Voxo a 'Alai Mukalu

8 ✡Lexe ngingi ngalingau mimii noxi'a ta menexinge, la ngakolinu uasi, uasi. Ngingi
ngakolinu. Ia anu anesi 'ilixo sou ngamasaxainge ngatongato'o manina. Xo itema
e umasaxai'a ta menexu musuku la anu mumulinu lapuloto noxou Lataua laixe mo
mumomomo sou.
9 ✡Nenge telavusou lexe lapuloto noxou Lataua muvikalanenge aloxo 'o, "Ngingi
ane ngetaula'i, nga'oxonu 'ilixo sou vote'i mamu, mo ngavau itema usoli mamu, mo
ngapakali mamu xe ngaisuxu ta menexinge mi'ami'a mamu." Lapuloto ane ne ilou
lapuloto mose'i e muxolu la ne anu mupita muxali no anu vaikala vilesisi aloxo 'o.
"Anu laixe lexe nini namasaxai'a ta menexine laixe loxo nini nemasaxaine."
10 ✡Itema e umasaxau menexu vile manina la anu umomomo sou u'oxo masuanu
uasi. Itema e u'oxonu aloxo ne sou umasaxai'a ta menexu lailaixe, la anu mumulinu
'ilixo sou lapuloto manina.

11 ✡Xo eni avikalangengi sou nga'oxonu 'ilixo ne xo ngingi ngelavusou voxo
vaimomo e nenge texolu no anu 'o ne. Vaimomo 'o anu voxo sou nenge taai la uasi,
anu voxo sou nenge tatulu xo anu voxo sou tu'tu'umaxu la nenge tatulu pekia'inge. Xo
no mine nenge temuxaxu tanenge alavua noxou Kalisito, la nenge texolu temolomolo
tanenge no anu voxo sou Lataua upamaulinenge, la sou voxo ne no paxa la uasi, anu
a mune'e 'alai mukalu.
12 ✡'Olovoxo ne anu asou ukalu, mo anu asou lamana ukea. La sou anu laixe sou
nenge tatautalonu 'ili'ilixo sou isivoxo ne mo uxolu, ia tano'u misomisou lamana mo
tatelonu no vasimenge loxo tokolomo sou 'oto'oto.
13 ✡Anu laixe lexe nenge tamuamua'i uisalili loxo itema umuamua'i no lamana.
Ia tamuamua'i no anu 'ilixo sou lavilelu toxotoxoxa'a mo 'ilixo sou taiexu lexa
pekia'u mo 'ilixo sou vote'i mo tamulinu masaxa masua sou vasimenge mamu, mo
talavilavinenge xe oponenge masumasuainge ngatongato'o mamu.
14 ✡Ia laixe lexe ngingi ngano'u Tila Iesu Kalisito une'e uxolu no anu maulingenge.
Mo ngaxavutala sou ngamulinu masaxa masua sou vasimenge la mamu.

✡ **13:6:** Mat 22:21 ✡ **13:8:** Mat 22:39-40; Iak 2:8 ✡ **13:9:** Mul 20:13-15, 17; Lap 5:17-19, 21 ✡ **13:10:** 1Ko 13:4-7
✡ **13:11:** Ep 5:14; 1Te 5:6-7 ✡ **13:12:** 1Ioa 2:8 ✡ **13:13:** Luk 21:34; Ep 5:18 ✡ **13:14:** Ep 5:11

14

Tatilovosou 'Ilixo Noxi'a ta Menexinge Mamu

1 ✡Itema vile umuxaxu tanu ia loopala noxou ne pekia'u uao, la laixe sou ngano'u
u'una no anu lalotu, ia ngatovonu sou nga'otoxu no anu vaivaikala sou mimii iouiou
mo nga'oto'oto no ananenge uasi.
2 ✡Itema vile mumuxaxu tanu manina, la sou no anu muxamuxaxu tanu noxou ne,
la anu u'ou la'ilali iouiou ne ukalusi, ia itema vile ane umuxaxu tanu pekia'u uasi la
anu u'ou kamakalasi.
3 ✡Ia itema e ulavusou u'ou la'ilali iouiou ukalusi ne, laixe lexe upupuiou menexu
e u'ou la'ilali iouiou uasi ne mamu. Mo itema e ulavusou u'ou la'ilali ukalusi uasi
ne, laixe lexe upupuiou itema e ulavusou u'ou la'ilali ukalusi ne mamu, mo uvavaaxu
mamu. Xo itema ne Lataua muno'u mulivunoxu kalumo.
4 ✡Nini 'ena'ei sou natilovosou 'ilixo noxou itema sou xaixai noxou itema vilemo ne?
Lexe anu utulu pekia'u no anu xaixai noxou xe lexe ulapau no anu xaixai noxou, la anu
mii noxou tilasou. Ia anu utulu pekia'u no anu xaixai noxou xo Tila anusi mumomomo
sou u'oxonu utulu pekia'u.
5 ✡No anu xavutala noxou itema vile, la anu u'oxo lexe voxo vile ne anu tila no anu
voxo mose'i. Xe no anu xavutala noxou itema vile, la anu u'oxo lexe voxo tavu'alo ne
anu iouvilesisi. Ia ta mitema vilevilesi ilavusou no nano no tane'i manina mu'oki lexe
xavutala anevaa anu manina.
6 Lexe itema vile usosovosou voxo vile loxo anu voxo tatila sou ulotu no anu, la
anu u'oxonu aloxo ne sou uxavutalanu Tila sou uvikala laixe ulai noxou. Mo itema
vile ulavusou u'ani la'ilali la anu u'ani ulai noxou Lataua. Mo itema e ulavusou u'ou
la'ilali ukalusi uasi ne anu u'oxonu aloxo ne sou uxavutalanu Tila, la sou anu uata ne.
Mo anu kalumo ulemolu laixe ulai noxou Lataua.
7 Nenge telavusou lexe no tainenge 'o ne itema vile maulixu ne anu molu usaxila'u
uasi mo solixu, ne anu molu usoli no anu masaxa noxou uasi.
8 ✡Lexe nenge taxolu tamaumauli la anu mii noxou Tila. Mo lexe nenge tasoli la anu
mii noxou Tila kalumo. La sou lexe nenge taxoxolu ta maumauli mo lexe nenge tasoli
kalumo ne, la anu mii noxou Tilasi.
9 Tava'u aloxo nesi, la sou Kalisito musoli xe mutulu kalumo, aloxo ne la sou uxali
Tila noxi'a ane'i ane misoisoli xe ane'i ane imaumauli kalumo.
10 ✡Ia nini 'ena'ei manina la sou nini namomomo sou natilovosou 'ili'ilixou vivine,
xe natalotaloxolixu vivine 'o? Nenge telavusou lexe nenge latala ne ili'i la taxali tatulu
no anu vaivaikala no iou Lataua.
11 ✡Xo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala
aloxo 'o.
"Eni Tila, eni axolu amauli utotomu, eni evikala manina.
Ta mitema tavu'alo no lia 'o ine'e noxilo la ixola'u tava'a sou ilotu noxilo,
la ivikala lamana lexe eni Lataua maninasou."
12 La sou nenge vilevilesi tatulu sou tapala'alixu 'ili'ilixo menge noxou Lataua.
13 Aloxo ne la sou anu laixe lexe nenge takalu no anu 'ilixo sou tatilovosou 'ilixo
noxi'a ta vivinge. Ia taxavutala laixe mo tatovo tamulinu xavutala vileli, mo sou tatovo
sou ta'oxonu mii vile uxolu sou utaluxu vote'isi'a xe ta'oxonu uai sou itulakisou la
u'oxone'i ilapau no anu susu mamu.
14 ✡Tila Iesu mu'oxonu xavutala noxilo lamana, la eni elavusou manina lexe, la'ilali
mii vile anu masua no iou Lataua uasi. Ia lexe itema vile uxavutala lexe mii vile anu
masua no anu xavutalau, la anu laixe lexe anu mii ne uxolu masua avile.
15 ✡Mo lexe nini na'ou mii vile no iou vivine vile, ia anu vivine ne mulavusou lexe mii
ne masua no iou Lataua, la nini na'oxonu masuanu opoonusi, ia tanenixu uasi Kalisito

---

✡ **14:1:** Rom 15:7 ✡ **14:2:** Tav 9:3-4 ✡ **14:3:** Kol 2:16 ✡ **14:4:** Mat 7:1; Iak 4:11-12 ✡ **14:5:** Xal 4:10-11 ✡ **14:8:** Xal 2:20 ✡ **14:10:** 2Ko 5:10 ✡ **14:11:** Ais 45:23; Pil 2:10-11 ✡ **14:14:** Apo 10:15; Tit 1:15 ✡ **14:15:** 1Ko 8:11-13

musoli la mulivunoxu vivine ne, la sou nini navilaˈisou opoonu no anu laˈilalixene ne mamu.
16 Lexe ngingi ngexavutala lexe mimii seˈi ne laixe, la ngasaxilaˈinge laixe, loxo ˈo io no anu ˈilixomengisi la uˈoxoneˈi aneˈi moseˈi la ivikala masua no anu mii ne.
17 Xo saxisaxilaˈu noxou Lataua ne anu mii sou laˈilali xe mii sou lexa e taiexu ˈo uasi. Ia ˈilixo maninasou sou saxisaxilaˈu noxou Lataua ne, ane ˈilixo mulapu, mo opo seˈisisi, xe ˈosaˈila e Uleenu Tavuna uxalixu no anu maulingenge.
18 Xo itema e umulinu ˈilixo aloxo ne, mo uˈoxonu xaixai noxou Kalisito, la Lataua umasaxau no anu ˈilixo noxou, mo ta mitema kalumo ivikalasou laixe.
19 ✡La sou anu laixe lexe nenge tatovonu xavinenge mo taˈoxonu ˈiliˈilixo e umomomo sou uxalixu opo vilesisi no tainenge, mo ˈiliˈilixo sou uˈoxonu pekiaˈu loopala noxiˈa ta menexinge la uˈoxoneˈi ileme no anu uleeneˈi.
20 ✡Nini naxavutala no anu laˈilalisi la sou uvilaˈisou xaixai noxou Lataua uasi. Laˈilali latala ne anu laixe sou ˈaniˈani, ia lexe nini naˈou laˈilali vile e menexine vile uoˈou uasi xe uˈoxonu ulapau, la nini neˈoxonu ˈilixo masua.
21 Lexe nini naˈou mimii iouiou mo naiexu lexa pekiaˈu mo naˈoxonu mimii moseˈi la e anu umomomo sou uˈoxonu vivine ulapau, la anu laixe lexe nini naˈoxonu mamu.
22 Aloxo ne la sou lexe nini nemuxaxu taneni no anu mimii e nini naˈoxoˈoxonu ne a loxovaa, la anu mii noxinge ngongou Latauasi. Mo itema e uxavutala lexe mimii e sou ˈaniˈani ne anu laixe mukalusi ia mii vile sou uˈoxonu masuanu uasi, la anu uˈosa manina.
23 Ia itema e uˈou mimii ne ia uxavutala tametamei no anu ˈilixo e anu muˈoxonu ne, la anu muˈoxo masuanu. Xo anu uˈani umulinu loopala noxou uasi, la sou mimii e nenge taˈoxonu umulinu loopala noxinge uasi, la nenge tesusu.

15

1 Nenge ane loopala noxinge pekiaˈu la xaixai noxinge sou tasuˈulineˈi aneˈi ane loopala noxiˈa pekiaˈu uasi no anu tuˈutuˈumaxu noxiˈa. Ia taxavutalanengesi sou tasuˈusuˈulinengesi uasi.
2 ✡Ia anu laixe lexe nenge vilevilesi taxavutalaneˈi ta vivinge kalumo, sou tasuˈulineˈi sou iˈoxonu ˈilixo laixe mo tasuˈulineˈi sou taˈoxonu loopala noxiˈa utulu pekiaˈu.
3 ✡Xo nenge telavusou lexe Kalisito kalumo muneˈe la uxavutala sou usuˈulinusi uasi. Ia aloxo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo ˈo, “Ta mitema mivikalasine masumasua, la vaikala masumasua noxiˈa ne misuˈanu mutelo noxilo.”
4 ✡Xo vaikala tavuˈalo e mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua tei ne, aneˈi mikaukavunu sou talomusou la usuˈulinenge sou tanoˈu lavulavu no anu. Vaivaikala ne sou upelapelaˈinge mo uˈoxonu tanenge pekiaˈu sou tamuxaxu tanenge noxou Latauasi.
5 Eni akilakasinge lexe Lataua anusisi upelapelaˈinge mo Anu anusisi ulosinge xavi sou ngaxaxai ngapita mo opo vilesisi uxolu no taingengi, mo Anu usuˈulingengi sou ngamulinu ˈilixo noxou Kalisito Iesu.
6 La sou ngingi ukalusi ne ngapita ngaxali no anu xavutala vilesisi, mo ngapitanu anangenge sou ngaˈitinu Lataua ualasou. Anu Lataua xe anu Tila noxinge Iesu Kalisito Momu.
7 ✡Mo ngasexelangenge ngatongatoˈo mo nganoˈa ta mitema ineˈe ngongiˈa ngaxolu ngapita, aloxo Kalisito muˈoxonu noxinge tei, la musexelangenge sou munoˈinge ngeneˈe ngexolu noxou. No anu ˈilixo ne la sou ngingi ngaˈitinu Lataua ualasou.
8 ✡Mo eni avikalangengi aloxo ˈo, Kalisito muxali itema sou xaixai sou usuˈulineˈi ta Iutaia, Anu muˈoxonu aloxo ne, mo sou ulamana lexe vaikala noxou Lataua ne anu

✡ **14:19:** Rom 12:18; 15:2 ✡ **14:20:** 1Ko 8:13 ✡ **15:2:** 1Ko 10:24, 33 ✡ **15:3:** Lex 69:9 ✡ **15:4:** 2Ti 3:16
✡ **15:7:** Rom 14:1 ✡ **15:8:** Mat 15:24

manina, mo no anu ʼilixo ne, la anu umomosou vaikala e Lataua musakiinu noxiʼa ta
xaixasiʼa tatei.
9 ✡Anu aloxo ne, la sou ta mitema ane ta Iutaia uasi, la iʼitinu Lataua ualasou no anu
alauna noxou ne. Aloxo vaikala mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua muvikala aloxo ʼo,
“Tavaʼu aloxo ne, la sou eni aʼitinu ualasine no taineʼi ta mitema ane ta Iutaia uasi.
Mo alexe lexesou aʼitinu ualasine.”
10 ✡Mo vaikala vile la mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
noxou Lataua muvikala kalumo aloxo ʼo,
“Ngingi ta mitema ane ngaxali no anu mata noxiʼa ta Isilaeli uasi ne,
ngingi ngongiʼa ta mitema noxou Lataua ngaʼosa ukei.”
11 ✡Mo muvikala vile la aloxo ʼo,
“Ngingi ta mitema ane ta Iutaia uasi ne ngaʼitinu Tila ualasou,
mo ta mitema latala ukalusi no lia ʼo ilexe mo iʼitinu ualasou.”
12 ✡Mo Aisaia kalumo muvikala aloxo ʼo,
“Iesi xasou vile uxali iliʼi la usaxilaʼa ta mitema latala no xalexalee tuatuala no lia ʼo
ukalusi.
Ta mitema ane ta Iutaia uasi ne mixolu sou imolomolo taneʼi noxousi sou uneʼe la
usuʼulineʼi.”
13 Eni akilaka lexe Lataua e nenge taxolu taloloopala noxou sou ulosinge mii lailaixe
ne, Anu molu uʼanaʼanalingenge no anu ʼosaʼila tatila xe opo seʼisisi loxo ngingi
ngemuxaxu tangengi noxou sou uʼoxonu ne, mo no anu xavi Uleenu Tavuna la
uʼanaʼanalingenge la ngaxolu sou ngaloopalasi.

Paulo Mulai Muaʼaloxu Aʼalo Laixe Noxiʼa ta Mitema E Ilavusou Lataua Uasi

14 Ta vivilo, eni no anu xavutalaxeni, la eni elavusou manina lexe ngingi ngalavusou
ngaʼoxonu ʼilixo laixe utotomu. Mo ngingi ngenoʼu lavulavu no anu mimii iouiou
mukalusi, la sou ngingi vilevilesi ne ngamomomo sou ngalosiengi ngatongatoʼo.
15 Ia vaikala noxilo seʼi e eni ekaukavunu ʼo ne anu pekiaʼu sevile, ia eni amamaʼu
sou akaukavunu uasi. La eni emasaxa lexe alivunoxu xavutalamengi no anu mimii
moseʼi sou ngaxavutala no anu la. Xo Lataua mualaunasilo.
16 ✡Ia musosovosilo sou exali itema sou xaixai noxou Kalisito Iesu sou alai aʼaloxu
aʼalo laixe sou Kalisito Iesu noxiʼa ta mitema ane aneʼi ta Iutaia uasi. Mo no anu xaixai
noxilo ne, la eni axaxai loxo ta mitema sou ielaxaʼa ta sipsip, sou aʼaloxu aʼalo laixe
noxou Lataua. Eni exali loxo ta mitema sou iʼelaxaʼa ta sipsip, mo emasaxa lexe anoʼa
ineʼe sou alosou Lataua loxo anu mii naʼu sou talosou la Anu uʼosasiʼa manina. Mo
Uleenu Tavuna muʼoxoneʼi mixali Anu ta naʼu muisalili.
17 Nexi noxou Kalisito Iesu texaxai tepita la sou eni aʼosasou xaixai noxou Lataua
sou aʼoxonu.
18 Eni maasi la avikalangengi no anu mii vile la uasi, ia emasaxa lexe aʼalomengi no
anu mii maʼia Kalisito muʼoxonu mukalu no anu maulixo, sou eulaxuneʼi ta mitema
aneʼi ane ta Iutaia uasi mineʼe sou mimulinu vaikala noxou Lataua. Anu musuʼulinu
vaivaikala noxilo la muʼoxonu mimii moseʼi lailaixe muxali no avolo.
19 Mo no anu xavi no anu Uleenu Tavuna, la mulosilo xavi sou eʼoxonu sosovo iouiou
muxali. La esokou exaxai ne, ne Ielusalemu mo exixaoxao sou eaʼaloxu aʼalo laixe sou
Kalisito mulai noxiʼa ta mitema mukalusi no tuatuala no paxapaxa, la elai exali avile
no xalee lia tila ne Ililikumu.
20 ✡Eni no anu masaxa tatila noxilo aloxo ʼo, eni amasaxa sou aʼaloxu aʼalo laixe sou
Kalisito ulai noxiʼa ta mitema ane milavusou mukalu uasi, ia aʼaloiʼa aneʼi ane ilavusou
uao. Xo eni amasaxa sou atulusou tani teitexi no anu kokovu itema vile mumulaxu tei
uasi.
21 ✡Ia aloxo kaukavu vile mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
noxou Lataua muvikala aloxo ʼo,

✡ **15:9:** Lex 18:49; Apo 3:25 ✡ **15:10:** Lap 32:43 ✡ **15:11:** Lex 117:1 ✡ **15:12:** Ais 11:10; Pal 5:5 ✡ **15:16:** Rom 1:5; 11:13 ✡ **15:20:** 2Ko 10:15-16 ✡ **15:21:** Ais 52:15

“Ta mitema e ilomusou a'alosou tei uasisi manina ne ane'i ilomusou,
la ane'i imaisou.
Xe ane'i ane ilomusou vaikala noxou uasi ne,
ilomusou la ilavusou.”
22 ✡Xaixai nesi mu'au'ausilo no anu voxo tapiena la alai axali noxinge uasi.

Paulo Umasaxa Lexe Ulai Umaisi'a ta Romu

23 Ioxe aloxo eni elemolu tei lexe xaixai mu'au'ausilo la ane'e axali noxinge uasi. Ia vaimomo 'o xaixai no xalee ane 'o ne mukalu, la sou eni xavutalaxeni mutulu sou ane'e noxinge. Xo xavutalaxeni mutulu sou lexe ane amaisinge ne muxolu tatei mo mo mune'e muxali vaimomo 'o.
24 La sou lexe eni alai no xalee lia tila ne Sipeini la eni exavutala lexe apolo une'e loxo noxinge mo amaisinge tei o, ukalu la sou eni alai. Mo eni a'osa sou amaisinge mo taxolu tasexelanenge ngatongato'o xe nenge'a taxolu sevile ukalu, la sou ngingi ngasu'ulileli sou alai ne Sipeini.
25 ✡Ia vaimomo 'o eni alai ne Ielusalemu mo asu'uline'i ta mitema noxou Lataua ne tei o.
26 ✡Xo ta mitema mose'i mixolu no taine'i ta mitema noxou Lataua no xalee lia tila ne Makedonia xe ne Akaia mipitanu su'uli se'i sou ulai usu'uline'i ne Ielusalemu.
27 ✡Xo xavutala sou su'uli ne ane'i me'a mi'osa sou mi'oxonu, la sou no anu 'ilixo e ane'i mi'oxonu ne anu laixe, xo ane'i mii vile ta Iutaia mi'oxonu mulai noxi'a ia ikolinu uasi. Mii e ikolinu uasi ne aloxo 'o, ane'i ta mitema ane ane'i ta Iutaia uasi ne, vote'i sou su'uli sou uleene'i ne a noxi'a ta Iutaiasi ne. La sou anu laixe sou ane'i mikolinu sou misu'uline'i no anu mimii sou vasimenge.
28 La sou eni alailixu su'uli 'o, mo lexe melo alai a'italonu noxi'a ukalu xe ili'i lexe eni alai ne Sipeini, la sou eni apolo une'e loxo noxinge mo amaisinge tei o, xe ukalu la sou eni alai.
29 ✡La eni elavusou lexe eni ane'e noxinge, la alualu e noxou Kalisito muxolu noxilo 'o ne u'ana'ana noxinge manina.
30 ✡La sou vaikala pekia'u noxilo ulai noxinge ngingi ta vivilo aloxo 'o, ngasu'ulileli mo nenge'a tapita sou takilaka pekia'u silo ulai noxou Lataua sou usu'ulileli. Xo nenge temuxaxu tanenge noxou Tila noxinge Iesu Kalisito mo Uleenu Tavuna muxalixu 'ilixo sou tanengexa'a ta menexinge muxolu no nano no oponenge.
31 Ngakilakasilo mo sou eni alai ne Ielusalemu, la ta mitema noxou Lataua ane mixolu ne i'osa sou ino'u su'uli ma'ia noxilo. Mo ngakilakasilo sou Lataua u'umeleli no avo'a ta Iutaia mose'i e ilavusou imuxaxu tane'i noxou Lataua uasi.
32 Mo lexe masaxa noxou Lataua, la eni a'osa manina no mine eni ane'e amaisinge, la nenge'a taxolu sevile mo ama'ila mo ano'u xavi la.
33 Eni akilaka lexe opo se'isisi noxou Lataua uxolu noxinge latala ukalusi utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

16

Paulo Musovanu Aso Laixe Mulai Noxi'a ta Mitema Tavu'alo

1 Eni emasaxa lexe ngingi nga'oxonu laixe noxie vivinge Vipi. Ane sema ne utotomu la ixaxai sou isu'ulinu lalotu no nano no tuala tila ne Senikilia.
2 La sou lexe ane ilai ixali noxinge, la eni emasaxa lexe ngano'e ine'e ngongi'a ngaxolu loxo nenge nenge'a noxou Tila, mo ngasexelaxe no anu 'ilixo noxinge nenge ta mitema noxou Lataua. Mo lexe tu'umaxu vile noxie, la ngingi ngasu'uline, xo ane misu'usu'uline'i ta mitema tavu'alo mo misu'ulileli kalumo.
3 ✡Eni emasaxa lexe ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxie Pilisila xe mulue Akuila. Ane'i ta menexilo e nexi noxi'a texaxai tepita no anu xaixai noxou Kalisito Iesu.

✡ **15:22:** Rom 1:13 ✡ **15:25:** 1Ko 16:1-4 ✡ **15:26:** Apo 24:17; 1Ko 16:1; 2Ko 8:1; 9:2, 12 ✡ **15:27:** 1Ko 9:11
✡ **15:29:** Rom 1:11 ✡ **15:30:** 2Ko 1:11; Kol 4:3; 2Te 3:1 ✡ **16:3:** Apo 18:2

4 Ane'i ilou misu'ulileli laixe, xe ta mitema i'oxo lexe ive'axu su'uli ne, la ane'i ilou
i'ume uasi. La sou eni amasaxa lexe alemolu laixe noxi'a ilou, ia enisisi uasi, ane'i ta
temanu lalotu no tuatuala noxi'a ta mitema ane ane'i ta Iutaia uasi ne, opone'i kalumo
aloxo ne.
5 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a ta temanu lalotu e ilavusou ipita no
tani noxi'a ilou kalumo. Mo ngasovanu aso laixe noxilo kalumo ulai noxou vivilo e
Epainetusi e eni emasaxau musuku. Anu anusisi muxiunu maulixu mo mumuxaxu
tanu noxou Kalisito tei noxi'a ta mitema mukalusi no xalee lia tila ne Asia.
6 Mo ngasovanu aso laixe tatila noxilo ulai noxie Malia kalumo. Xo ane mi'oxonu
xaixai tatila manina sou misu'ulingengi.
7 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a Anitolonikusi ilou Iuniasi kalumo. Ta
tulaleli ta tamei ne nexi noxi'a tekei texolu no nano no taasou navunavu. Ane'i ilou
ualaisi'a muuliuli noxi'a ta mitema sou xaixai noxou Lataua. Mo ane'i ilou mimuxaxu
tane'i noxou Kalisito tei noxilo.
8 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Amipiliatusi anu menexilo no anu 'ilixo
noxou Kalisito.
9 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Ulivanusi anu nenge menexinge no anu
xaixai noxou Kalisito. Mo ngasovanu aso laixe noxilo kalumo ulai noxou Sitakisi anu
menexilo eni emasaxau manina.
10 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Apelisi kalumo. Anu itema vile e ta
mitema ilemolu lexe anu itema sou umulimulinu Kalisito laixe. Mo ngasovanu aso
laixe noxilo ulai noxi'a Alisitovulusi ilo'a ane'i ane ixoxolu no tani noxou.
11 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou tulaleli Elotioni, mo ngasovanu aso laixe
noxilo ulai noxi'a ane'i ane ixoxolu no tani noxou Nasisusi kalumo. Ane'i ta mitema
noxou Tila.
12 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a Tilipina ilee Tiliposa, ane'i ta sema
ta tamei ilavusou ixaxai xavine'i manina no anu xaixai noxou Tila. Mo ngasovanu
aso laixe noxilo ulai noxie Pesisi, ane sema vile ilavusou ixaxai xaviine no anu xaixai
noxou Tila kalumo.
13 ✡Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Luvusi, anu itema laixe no anu xaixai
noxou Tila, mo ulai noxie nenu, e ane loxo nenilo kalumo.
14 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Asinikilitusi mo Pelexoni mo Elemesi
mo Patalovaisi mo Elemasi, xe ulai noxi'a ta vivilo e ane'i ilo'a ixoxolu.
15 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Piloloxusi mo Iulia mo Neliusi ilee
vimou mo Olinipasi xe ta mitema noxou Lataua e ane'i ilo'a ixoxolu ipita ne.
16 ✡Mo ta temanu lalotu noxou Kalisito lai 'o misovanu aso laixe kalumo ulai noxinge.
Mo ngingi ukalusi ne ngasexelangenge ngatongato'o no anu 'ilixo noxinge nenge ta
mitema noxou Lataua.
17 ✡Ioxe, eni peletoto pekia'u noxilo ulai noxinge ta vivilo ne aloxo 'o,
ngalaxa'ingengi laixe noxi'a ta mitema se'i no taingengi. Ane'i maasi la ipupuiou
vaikala e ngingi ngeno'u ne, la ixalixu mamulo xe valavala. La sou ngaxolu va'axu
noxi'a ta mitema aloxo ne.
18 ✡Xo ta mitema ane i'oxo'oxonu 'ili'ilixo aloxo ne, ilavusou i'oxonu xaixai noxou
Tila noxinge Kalisito uasi, ane'i ilavusou imulinu masaxa no anu vasime'asi. Mo ane'i
ilavusou i'oxonu vaikala soxu e lailaixe manina, mo i'oxonu vaikala tu'atu'axu la
i'oxonu loloxa'a ane'i ane ilavu laixe malaxo uasi.
19 ✡Xo ngingi ngalavusou ngamulimulinu vaikala noxou Lataua laixe, la a'alosinge
muiaveiave mulai no tuatuala mukalu mo ta mitema milomusou, la mu'oxoleli eni
e'osa manina noxinge. Ia eni emasaxa lexe ngingi ngalavu laixe no anu 'ilixo laixe xe
'ilixo masua la nga'ume no anu.

✡ **16:13:** Mak 15:21 ✡ **16:16:** 1Ko 16:20; 1Pi 5:14 ✡ **16:17:** Mat 7:15; Tit 3:10 ✡ **16:18:** Pil 3:19; 2Pi 2:3
✡ **16:19:** Rom 1:8; 1Ko 14:20

20 ✡Mo anu voxo ʼalaisi sou Lataua opo seʼisisi uʼoxongengi ngataxapalisou Satani
uxolu no laangenge. Alauna noxou Tila noxinge Iesu uxolu noxinge.
21 ✡Eni tangaxo Timoti e noxou texaxai tepita musovanu aso laixe ulai noxinge
kalumo. Mo ta tulaleli Lukiosi mo Iasoni xe Sosipatele, aneʼi kalumo misovanu aso
laixe ulai noxinge.
22 Mo eni Tetiusi e ekaukavunu vaivaikala noxou Paulo ʼo, esovanu aso laixe ulai
noxinge kalumo no nano no anu ualasou Tila.
23 ✡Mo Xaiosi kalumo musovanu aso laixe ulai noxinge. Anu itema ne eni axoxolu
no taasou, nexi noxiʼa ta temanu lalotu mukalusi. Mo Elasito, anu itema sou usaxilaʼu
lamoli noxou kisou tuala tila ne xe vivinge Kuatosi, aneʼi ilou kalumo misovanu aso
laixe ulai noxinge.
24 Alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito uxolu noxinge ukalusi utotomu. Manina.
25 ✡Ioxe, nenge taʼitinu Lataua ualasou, xo Anusisi mumomomo sou uʼoxongengi
ngatulu pekiaʼinge, mo ngamuxaxu tangengi manina no anu aʼalo laixe sou Iesu
Kalisito e eni eaʼalomengixu. Xo vaikala ne mutalume tatei ia vaimomo ʼo ne a muxali
lamana ne.
26 Mo vaimomo ʼo ne anu mulamana avile, mo no anu vaivaikala noxiʼa ta mitema
sou palomatana e mikaukavunu ne, sou Lataua e kaluxu uasi ne mivikalanexi lexe nexi
talai taaʼaloiʼa ta mitema no anu vaivaikala noxiʼa ne. Mo sou ta mitema no tuatuala
ukalusi ilavusou xe ilamana, la imuxaxu taneʼi noxou Lataua xe imulinu ʼiliʼilixo e
Anu umasaxau.
27 Manina misevile, Lataua laixe Anusisi lavulavu noxou mutila manina. La sou
laixe lexe nenge taxolu mo tanenge umulinu mimii ta tatila e Anu muʼoxonu no avolu
Iesu Kalisito ne. Lexe nenge tanenge umulinu laixe, la nenge taʼitinu Lataua ualasou
utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

✡ **16:20:** Tav 3:15 ✡ **16:21:** Apo 16:1-2; 19:22; 20:4 ✡ **16:23:** Apo 19:22; 1Ko 1:14 ✡ **16:25:** Rom 1:5; Ep 1:9; 3:5, 9; Kol 1:26

UOLI VOLOXU VILE ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA KOLINITO

Vaikala lamana

No anu voxo noxou Paulo, la anu mulai mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito no tuala tila ne Kolinito. Tuala tila ne Kolinito ne muxolu no xalee lia tila ne Akaia no xalee noxi'a ta Xiliki. Anu Paulo musokou lalotu xe mutounu lalotu no nano no tuala tila ne Kolinito ne. Ia no mine anu mu'umesi'a sou mulai muxaxai no xalexalee leviani, la tu'utu'umaxu muxali noxi'a ta temanu lalotu ne Kolinito. Tava'u aloxo ne la sou anu mukaukauvunu uoli voloxu ane 'o sou ulai umomosi'a no anu tu'utu'umaxu noxi'a ne.

Paulo tanuxa'a ta temanu lalotu ne Kolinito ne, xo loxo 'o io tu'utu'umaxu ne utaloxolixu muxamuxaxu tane'i, xe loxo 'o io u'oxone'i la imuinu 'ili'ilixo lailaixe la ua'a. Mo mulamanalixu talitali'i mose'i no anu 'ilixo sou taula'i lexe ane'i ane mitautaula'i imulinu 'ilixo sou taula'i laixe mo muvikala lexe tu'utu'umaxu uxali ne xo Uleenu Tavuna uulaxune'i no anu xavutalai'a sou ulosi'a xavutala laixe uasi. Mo muvikala no anu 'ili'ilixo no anu lalotu, mo xaixai iouiou e Uleenu Tavuna ulosi'a ta mitema vilevilesi, xe muvikalane'i lamana lexe ta mitema misoisoli ne, ili'i la itulu imauli la. Tu'utu'umaxu noxi'a ta Kolinito ne mu'oxonu Paulo opo tu'umaxu manina, la sou anu mulamanalixa'a no anu masaxa noxou Lataua la mua'aloxu a'alo laixe ne, sou ane'i ilavu laixe lexe vaikala noxou Lataua muvikala no anu tu'utu'umaxu ne aloxo ua.

No nano no anu mautunu 13, la mupala'alixu lamana lexe 'ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge manina ne, ane mii lailaixe Lataua mulosi'a ta mitema noxou. 'Ilixo ane ne, anu mua'ulixo 'ili'ilixo leviani.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-9
Kalikalipala muxali no nano no anu lalotu 1:10–4:21
'Ilixo sou vote'i 5–6
Vaikala sou taula'i 7
La'ilali i'elaxu ulai noxi'a ta lataua kalakalavoi 8:1–11:1
'Ili'ilixo sou lalotu maniasou 11:2–14:40
Iesu ilo'a ane'i ane mimuxaxu tane'i itulu imauli la 15
Vaikala lamana sou su'uli xe muamua'i noxou Paulo 16

1 Eni Paulo itema e Kalisito Iesu mupalusilo no anu masaxa noxou Lataua la
mu'avalilo mo vivinge Sosutenisi,
2 tekaukavu uoli voloxu ano 'o ulai noxinge ta mitema sou lalotu noxou Lataua lai ne
Kolinito. Kalisito Iesu mu'avalinge mo ngexolu va'axu loxo ta mitema noxou Lataua,
mo ta mitema ukalusi no tuatuala ipita mo ilinga no ualasou Tila noxinge Iesu Kalisito,
anu Tila noxi'a mo Tila noxinge kalumo.
3 Alauna mo opo se'isisi molu noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito ulai
noxinge.

Vaikala sou 'Osa

4 Eni utotomu ne alemo laixe ulai noxou Latauamenge xo noxou Iesu Kalisito la
Lataua mualaunangenge ngingi ta Kolinito misevile.
5 Xo noxousi la Lataua mu'ana'analinenge no anu mimii lailaixe sou Uleenu. Mimii
lailaixe ane ne anu vaivaikalamengi mukalusi xe no anu lavulavumengi mukalusi.
6 Xo tava'u loxo a'alo laixe sou Kalisito ane nexi tea'aloxu ne muxali pekia'u no nano
noxinge.

7 Aloxo ne la sou ngingi ngaxoo va'axu no anu mimii lailaixe vile noxou Lataua
Uleenu ne uasi, no mine ngingi ngaloopala sou ngaxoxomaiou Tila noxinge Iesu
Kalisito ulivu une'e.
8 ✡Anu Tila u'oxo peki'ainge ulai utalo no anu voxo kaluxusou mo sou susu vile uxolu
noxinge uasi no anu voxo noxou Tila noxinge Iesu Kalisito.
9 ✡Lataua uvikala maninasi ne mu'avalinge nge'una no anu pitapita sou mauli noxou
'Olu Iesu Kalisito anu Tila noxinge mo Anu umulinu vaikala aloxo 'o.

Kalikalipalaa no Nano no Anu Lalotu

10 ✡Ioxe ta vivilo no anu ualasou Tila noxinge Iesu Kalisito, la eni atali'isinge pekia'u
ulai noxinge lexe ngingi latala ukalusi ne opongengi vilesisi noxinge ngatongato'o mo
sou kalikalipalaa uxali nonixingengi mamu. Ngingi ngaxolu ngapita laixe manina no
anu xavuxavutala noxinge mo masaxa noxinge ne uxali vilesisi.
11 Xo ta vivilo, Kuloe ta tulatulanu mose'i mivikalaleli lexe vaikala sou 'oto'oto a
uxolu noxinge ne.
12 ✡Ma'ia ane eni elemo noxinge ne aloxo 'o, ngingi vile na'oxe,
“Eni amulinu Paulo,”
xe vile la,
“Eni amulinu Apolosi,”
xe vile la,
“Eni amulinu Kepasi,”
xe vile la,
“Eni amulinu Kalisito.”
13 Loxovaa, Kalisito ne muvalavala? Loxovaa, Paulo ane musoli no anu ovu
valautusinge? Loxovaa, ngingi nge'ulo no anu ualasou Paulo?
14 ✡Eni a'osa musuku lexe eni a'ulosine nini vile uasi, ia Kulisipasi ilou Xaiosi
ane'isisi.
15 La sou mamu sou itema vile uvikala lexe ngingi nge'ulo no anu ualasilo.
16 ✡Ia maninasi eni e'ulosi'a Sutepano tatulatulaanu kalumo. Xe ili'i no anu ne eni
axavutalanu lexe eni a'ulosou evile la uasi.
17 Xo Kalisito mupalusilo sou lexe a'ulosi'a ta mitema uasi, ia sou a'aloxu a'alo
lailaixe noxou Iesu Kalisito. Anu mupalusilo sou a'aloxu Lataua vaikalau no anu
lavulavu noxou itema uasi, xo mamu sou eni a'oxo ovu valautu noxou Kalisito uxali
loxo mii vitanisi.

Kalisito ne Anu Xavutala Lailaixe Mo Xavi Noxou Lataua

18 ✡Xo vaikala sou ovu valautu ne anu laixe uasi no anu lolomu noxi'a ta mitema ane'i
ane ixoxolu ia uleene'i ne ulai usoli, ia noxinge nenge ane Lataua upamaulinenge mo
ulosinge mauli, vaikala ane ne anu xavi noxou Lataua.
19 ✡Xo kaukavu sou muai no anu Lavuku Tavuna teinu aloxo 'o,
“Eni amamulonu xavutalai'a ta mitemasou xavutala lailaixe
mo a'oxo lavulavui'a ta mitema sou lavulavu tatila uxali mii vitanisi.”
20 ✡Itema sou xavutala laixe ne anu ava? Mo itema sou lavulavu no anu lapuloto ne
ava? Mo itema sou lavulavu sou 'oto'oto no anu vaikala sou mimii no lia 'o ne ava?
Lataua mu'oxonu lavulavu sou lia 'o ne uxali laixe uasi.
21 ✡Xo no anu xavutala laixe noxou Lataua la anu mu'oxonu pekia'u noxi'a ta mitema
no 'a lialia sou me'a ilavusou no anu lavulavu noxi'a uasi. Ane'i ixavutala lexe vaikala
noxou Lataua laixe uasi. Ia Lataua mu'osasi no anu vaikala ane nexi tea'aloxu sou
upamauline'i ane'i ane imuxaxu tane'i no anu.
22 Ta Iutaia imasaxau sosovo iouiou xe ta Xiliki ikamuli xavutala laixe.

✡ **1:8:** 1Te 3:13; 5:23 ✡ **1:9:** 1Te 5:24; 1Ioa 1:3 ✡ **1:10:** Pil 2:2 ✡ **1:12:** Apo 18:24-28; 1Ko 3:4 ✡ **1:14:** Apo 18:8; Rom 16:23 ✡ **1:16:** 1Ko 16:15 ✡ **1:18:** Rom 1:16 ✡ **1:19:** Ais 29:14 ✡ **1:20:** Iop 12:17; Ais 19:12; 33:18; 44:25 ✡ **1:21:** Mat 11:25

23 ✡Ia nexi taaˈaloxu Kalisito solixu no anu ovu valautu. Aˈalo ane ne anu loxo mii
sou kuluke noxiˈa ta mitema ne Iutaia, xe ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi la aneˈi
iˈoxe aˈalo ne aˈalo vulaulausi.
24 ✡Ia ta Iutaia iloˈa ta Xiliki ane Lataua muˈaveliˈa ne miˈoxe Kalisito anu xavi mo
xavutala laixe noxou Lataua.
25 ✡Xo mii maˈia noxou Lataua ane ta mitema iˈoxo lexe anu laixe uasi. Ne anu tila
mo muuaulixu lavulavu noxiˈa ta mitema. Xe mii maˈia noxou Lataua ane ta mitema
iˈoxo lexe anu mamalaxusi ne mii pekiaˈu muuaulixu xavi noxou itema.
26 ✡Ioxe ta vivilo, ngaxavutalangengi tei no voxo mine Lataua muˈavalinge. La ta
peina noxinge ne lavulavumengi tila no ieˈi ta mitema sou lialia ˈo uasi. Mo ta piena
noxinge ne nganoˈu xavi uasi. Xe ta piena noxinge ne sou uala ta tatila uasi.
27 Ia Lataua muilou mii ane ta mitema iˈoxe laixe uasi ne sou mupamaelaneˈi ta
mitema sou lavulavu ta tatila no anu. Xe Lataua muilou mii ane mamalaxu no lialia
ˈo ne sou mupamaelaneˈi ta mitema pekipekiaˈa no anu.
28 Mo anu muiloiˈa aneˈi ane ualasiˈa kituˈa no anu lialia mo ta mitema iˈoxe aneˈi
mii vitanisi. Xe mii vitanisi no ieˈi ta mitema ne sou umamulonu mimii ane ta mitema
sou lialia ixavutala lexe anu mii tila.
29 ✡Aloxo ne mo sou itema vile umomomo sou utooxu no iou Lataua uasi.
30 ✡Xo loxo noxousi la sou ngingi ngexolu noxou Kalisito Iesu e muxali loxo lavulavu
laixe noxinge molu noxou Lataua. Xo noxou Iesu anu aloxo ˈo ˈilixo sou tamuamuaˈi
ulapusi mo taxolu loxo ta mitema noxou Lataua ane anu mulivulinenge.
31 ✡Anu aloxo ne loxo Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe,
“ˈEna ˈei ane molu utooxu la anu utooxu Tila anusisi.”

2

Aˈalo sou Soli noxou Kalisito no Anu Ovu Valautu

1 Ta vivilo, no mine eni eneˈe noxinge eaˈalomengi lamana no anu vaikala noxou
Lataua, la eni eaˈalomengi no anu vaikala pekipekiaˈu mo lavulavu tatila uasi.
2 Xo eni emasaxa lexe no mine eni exolu lai noxinge ne la axavutala no anu mii vile
la uasi, ia Iesu Kalisito anusisi mo soli noxou no anu ovu valautu.
3 ✡Eni eneˈe noxinge ne eni mamalaxosi mo eˈoloˈolo muˈoki xe eˈume.
4 ✡Vaivaikala noxilo mo aˈalo noxilo ne ulaa no anu lavulavu tatila mo vaikala
pekiaˈu uasi. Ia no anu vaikala ane sou umaxaˈu xavi no anu Uleenu Tavuna.
5 Mo sou ngingi ngamuxaxu tangengi no anu lavulavu laixe noxiˈa ta mitema uasi,
ia no anu xavi noxou Lataua.
6 Manina, nexi tevivikala no anu aˈalo sou xavutala laixe ulai noxiˈa ta mitema ane
lingamoxaˈa. Ia xavutala laixe ane ne anu sou lialia ˈo mo noxiˈa ta kisokisou sou lialia
ˈo uasi xo aneˈi ne ulai la tasiauxaˈasi.
7 Uasi, nexi tevivikala no anu xavutala talume laixe noxou Lataua. Xavutala laixe e
mutalume ne Lataua muitinexe lumamo no mine ukoinu lialiaˈo uao.
8 Ta kisokisou vile sou lialia ˈo ne ulavusou uasi, xo lexe aneˈi milavusou, la
umomomo sou aneˈi ivau Tila sou mimii laixe ˈo usoli no anu ovu valautu uasi.
9 ✡Ia uasi xo kaukavu muai no Lavuku Tavuna teinu aloxo ˈo,
“Mii ane itema vile umaisou uasi
mo sangalou ulomusou uasi
xe uxali no anu xavutalau uasi ne.
Lataua muloosiˈa aneˈi ane imasaxau Lataua Uleenu no taneˈi manina.”
10 Ia Lataua mupalaˈalixu noxinge no anu Uleenu. Uleenu ne ukakamulinu mimii
ukalusi, mo loxo mimii utalume no nano noxou Lataua ne anu mulavusou.
11 Xo itema vile ulavusou xavutalau itema vile uasi ia mitema ne anu uleenusi ane
molu mulavusou anu aloxo itema vile ulavusou xavuxavutala noxou Lataua uasi, ia
anu Lataua Uleenusi molu mulavusou.

✡ **1:23:** Rom 9:32; 1Ko 2:14 ✡ **1:24:** Kol 2:3 ✡ **1:25:** 2Ko 13:4 ✡ **1:26:** Mat 11:25; Iak 2:5 ✡ **1:29:** Ep 2:9
✡ **1:30:** Iel 23:5-6 ✡ **1:31:** Iel 9:24 ✡ **2:3:** Apo 18:9; 2Ko 10:1 ✡ **2:4:** 1Te 1:5 ✡ **2:9:** Ais 64:4

12 Nenge tanoˈu Uleenu ane sou lialia ˈo uasi. Ia tenoˈu Uleenu ane molu noxou
Lataua. Sou lexe nenge talavusou mii maˈia ane Lataua mulosingesi.
13 La sou mii maˈia e nenge tavivikala no anu ne itema ulosoiengixu uasi. Ia no anu
vaivaikala e Uleenu Tavuva mulosiexixu. La sou nenge talamananixu mimii no anu
Uleenu manina no nano no anu vaivaikala noxou Uleenu.
14 Ia ta mitema ane Uleenu noxou Lataua uxolu noxiˈa uasi ne imomomo sou inoˈu
mii ane uneˈe no anu Uleenu noxou uasi. Xo vaikala noxou Uleenu uxali mii vitanisi
noxiˈa mo anu ulavusiˈa uasi. Ia aneˈi milavusou mii maˈia ane Uleenu ulemolu noxiˈa
ne.
15 Itema ane muˈanaˈana no anu Uleenu Tavuna ne, la anu ulevinu mimii ukalusi, ia
evile umomomo sou ulevinu uasi.
16 ✡Xo
“ˈEnaˈei mulavusou xavutala noxou Tila mo ulosou xavutala?”
Ia nenge telavusou xavutala noxou Kalisitosi.

3

Kalikalipalaa no Nano no Anu Lalotu

1 Ta vivilo, eni evikalangengi ne loxo avikalaneˈi ta mitema aneˈi ane miˈanaˈana no
anu Uleenu Tavuna uasi. Ia eni evikalangengi loxo ta mitema aneˈi ane mixolu no anu
ˈilixo sou lialia ˈo si. Mo ˈilixoiˈa loxo ta molomolosi no nano noxou Kalisito.
2 ✡Eni uao elosinge susuˈsi ˈo ia alosinge laˈilali pekiaˈu uasi, xo ngingi ngamomomo
sou ngaˈou uao. Manina xo ngingi ne ngamomomo uao.
3 ✡Ngingi ne uao ngaxolu loxo ta mitema sou lialiasi ˈo. Xo ˈilixo sou sangalako ilou
ˈotoˈoto a muxolu noxinge ia ngingi ne xavutala lexe ngingi ne ta mitema sou lialia
uasi? Mo ngingi ngalavusou lexe ˈilixomengi ne loxo ta mitema sou lialia ˈo si uasi?
4 ✡Xo no mine ngingi vile uvikala lexe,
“Eni amulinu Paulo,”
xe vile uˈoxe,
“Eni amulinu Apolosi.”
La sou loxovaa, ˈilixomengi ne mumaxaˈinge lexe ngingi ta mitema sou lialia ˈo si
uasi?
5 ✡Ioxe, Apolosi ne anu mii maˈia? Xe eni Paulo ne eni mii maˈia? Ia nexi noxou ne
ta mitema sou xaixai vitanisi sou lexe ngingi ngamuxaxu tangengi noxou Tila. Xo Tila
mulosixe xaixai vilevilesi sou taxaxaisou.
6 Eni sou atotounu ovu ngiaxu xe Apolosi sou unixiˈu lexasou ia Latauasi anu
uˈoxonu uleme.
7 Aloxo ne la sou anu ane mutotounu ne mo anu ane munixiˈu lexasou ne ualasiˈa
uasi. Ia Latauasi xo Anu uˈoxonu mii uleme.
8 ✡La sou itema ane utounu ovu ngiaxu mo itema ane unixiˈu lexasou ne aneˈi ilou
miˈoxonu xaixai iou vilesisi. Mo sou ulai la anu ulotoneˈi umomomo no anu xaixaiiˈa
ilou vilevilesi.
9 Xo nexi noxou ne tanganexesi sou xaixai noxou Lataua. Xe ngingi ne aloxo Lataua
xaixu mo Lataua taasou.
10 No anu alauna ane Lataua mulosilo la eni sou etulusou tani tavaˈu aloxo itema ane
munoˈu lavulavu tatila sou utulusou tani laixe. Io moseˈi aneˈi itulusou tani teitexi no
anu, ia ane vilevilesi ne ilaxaˈi laixe sou itulusou a loxovaa.
11 ✡Xo evile umomomo sou utulusou lavoˈo sou tani tavaˈu vile la vaˈaxu no anu ane
mutulu tei ne uasi. Tani tavaˈu ane tei ne anu Iesu Kalisito.
12 Mo lexe moseˈi itulusou tani teitexi no anu tani tavaˈu ne no anu mimii loxo xoulu
ilou siliva mo lavoˈo lailaixe e lapeisou tila musuku xe ovu mo iaˈeiaˈe ainu ilou uiti
ainu,

✡ **2:16:** Ais 40:13 ✡ **3:2:** Eva 5:12-13; 1Pi 2:2 ✡ **3:3:** 1Ko 1:10-11 ✡ **3:4:** 1Ko 1:12 ✡ **3:5:** Apo 18:4, 11, 27-28
✡ **3:8:** Mat 16:27; Ep 2:20-22 ✡ **3:11:** Ais 28:16; 1Pi 2:4-6

13 ✡la sou xaixaiou ne umaxa'u mii ma'ia ane lailaixe no anu. Xo no voxo ane ne
mimii e mutalume ne uxali no lamana. Anu upala'alixu no anu navu ne sou utovonu
xaixai maninasou noxi'a ta mitema vilevilesi.
14 Lexe tani ane itema vile utulusou ne uela uasi, la sou moosou ne uno'u ulusou
xaixaiou ne.
15 Ia lexe tani ne uela ukalusi la xaixaiou ne usu'a vitanisi, la anu moosou ne u'ume
uxexee no anu navu mo umauli.
16 ✡Loxovaa ngingi ngalavu lexe ngingi ne taasou lalotu noxou Lataua mo Lataua
Uleenu a uxolu noxinge ne uasi?
17 Ia lexe itema vile u'oxo masuanu taasou lalotu noxou Lataua la Lataua u'oxo
masuanu kalumo. Xo taasou lalotu noxou Lataua ane ne anu tavuna noxou mo ngingi
nesi ane taasou lalotu noxou.
18 La sou mamu sou opongengi molu ukalavoingengi la. Xo lexe vile noxinge ne
uxavutala lexe anu itema sou lavulavu no anu mimii sou lialia 'o, la laixe lexe anu
uxali loxo itema sou uxovulaulau mo sou ili'i la anu uxali loxo itema sou lavulavu.
19 ✡Xo xavutala laixe sou lialia 'o ne anu loxo xavutala vulaulausi noxou Lataua iou.
Xo Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
"Anu uavoixa'a ta mitema sou xavutala laixe ne no anu lavulavu tatila sou lialia 'o."
20 ✡Mo Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o la,
"Tila mulavusou lexe xavuxavutala noxi'a ta mitema sou lavulavu ne anu mii vitanisi."
21 Aloxo ne la sou mamu sou ngingi ngatooxa'a ta mitema la. Xo mimii ukalusi ne
ngingi ngaangingisi.
22 Loxo Paulo ilou Apolosi mo Kepasi xe lialia 'o ilou mauli xe soli mo mimii ane
muxolu vaimomo 'o xe ili'i kalumo ne mimii ane ne ngingi ngaangingi ukalusi.
23 Mo ngingi ne noxou Kalisito xe Kalisito ne anu noxou Lataua.

4

Ta Mitema sou Xaixai Noxou Kalisito Vitanisi

1 Aloxo ne, la sou ngingi ta mitema ngalavusixe lexe nexi ta mitema sou xaixai
noxou Kalisito vitanisi, mo loxo nexi ta mitema sou tasaxila'u mii ma'ia ane Lataua
mutalumeiou.
2 ✡La sou laixe lexe ta mitema ane isaxila'u xaixai ne ane'i ixaxai sou laixe manina
imulinu masaxa noxou Tilasi'asi.
3 Lexe ngingimenge xe uasi la ta mitema sou ivelunu vaivaikala ne ngailevinu
'ilixoxeni la eni taleli papaxexu uasi. Manina xo eni melo ne alevinu 'ilixoxeni la uasi.
4 Aloxo ne la sou xavutalaxeni laixe ne anu mulamanasi. Ia xavutalaxeni umomomo
sou ulevileli uasi. Ia Tilasi anu molu ulevileli no anu.
5 ✡La sou mamu sou ngingi ngailevingengi vitavitanisi tei no mine voxo uao uasi
ngaxomaiou Tilasi molu une'e. La mii ma'ia ane mutalume tei ne Anu uvulaxu uai
lamana xe mii ma'ia uxolu utalume no xavutalai'a ta mitema, la anu uxali lamana. La
sou no voxo ane ne la ta mitema vilevilesi ino'u 'osailai'a molu noxou Lataua.
6 ✡Ioxe ta vivilo eni emasaxa lexe alingainge sou ngano'u mimii noxixe noxou
Apolosi sou usu'ulingengi mo sou ngingi iengi umulinexi noxou no anu laaxu mimii e
nexi talelemolu e mikaukavu aloxo 'o,
"Mamu sou ngalai nga'oki la ngapolopepeenu mimii e mikaukavunu."
La sou ngaitinu itema vile ngatelaixu xe ngataloxolixu vile ulu'elai uasi.
7 ✡Xo 'ena'ei mu'oxongengi la ngexali iouvilemo noxi'a se'i ne? Mii ma'ia ane ngingi
ngeno'u, ia Lataua ulosinge uasi? Ia lexe ngingi ngeno'u mii ne molu noxou Lataua
mukalu, la sou loxovaa la ngingi ngatoongenge.
8 Xo mimii e ngemasaxau ne a ngeno'u mukalu ne mo ngingi ngexali loxo ta mitema
sou lavuluti mukalu. Mo ngingimenge ngexali loxo ta tatananu tuala io nexi uasi. Laixe

✡ **3:13:** 1Ko 4:5 ✡ **3:16:** 1Ko 6:19; 2Ko 6:16 ✡ **3:19:** Iop 5:13 ✡ **3:20:** Lex 94:11 ✡ **4:2:** Luk 12:42 ✡ **4:5:** 1Ko 3:8 ✡ **4:6:** Rom 12:3 ✡ **4:7:** Rom 12:6

musuku sou ngingi ngexali loxo ta tatananu tuala manina mo sou nexi kalumo taxali
ta tatananu tuala loxo ngingi.
9 Xo eni emaisou aloxo Lataua mumulanexe ta aposeli ne mutulusixe ili'i noxi'a ta
mitema laoluxa'a teexu loxo ta mitema ane sou ive'a isoli no tatexa'a. La ta mitema
no anu lialia ukalusi mimatakisixe mo ta angelo mimatakisixe kalumo.
10 Nexi ne loxo ta mitema e xavutalai'a laixe uasi sou Kalisito, ia ngingi ngexali loxo
ta mitema sou lavulavu musuku no nano noxou Kalisito mo nexi mamalanexesi ia
ngingi pekia'inge. Ngingi ualasinge tatila ia nexi ualasixe ne kitu'asi.
11 ✡Xo tatei mo muxali vaimomo 'o ne nexi tasosolinexesi mo limilanexe 'esi'esi xe
tokolomonexe xasixasixusi xe ivevexe kalumo la nexi sixe tani sou taxolu no anu uasi.
12 ✡Aloxo ne la sou nexi mexe te'oxo xaixai ialuxu no avoxe, no mine ta mitema
isa'isixe la nexi taalusi'a xe ane'i i'oxo masuanexi la nexi tatuluxusi,
13 no mine nexi talomusou vaikala masumasua e ane'i ilavinexe no anu ne la nexi
takolinu no anu vaikala laixe mo opo se'ididi. Musoko ne mune'e muxali vaimomo 'o
la nexi texali loxo mosomoso e tasusuanu no ie'i ta mitema ukalusi no lialia 'o.
14 Eni ekaukavunu vaikala ane 'o mulai noxinge sou apamaelangengi uasi, ia sou
apeletotosinge loxo ngingi ta 'alixeni e talelingenge misevile.
15 ✡Mo lexe ngingi mengi ta mitema loxo 10,000 sou isaxila'inge no nano noxou
Kalisito, ia ngingi ta maminge ta piena uasi. Xo no nano noxou Kalisito Iesu la eni
exali loxo maminge no anu a'alo laixe noxou.
16 ✡Aloxo ne la sou eni alingainge sou ngamulinu tava'ilo tanixu.
17 ✡Tava'u aloxo ne la sou eni apalusou 'alixeni Timoti ne ulai noxinge. Anu ne
eni talelixu misevile xo mumulaxu taanu mulolutu noxou Tila. Sou lexe ulosoiengixu
vote'i sou maulixu Kalisito Iesu e muxolu noxilo 'o. Ioxe eni elosinge lavulavu noxi'a
ta mitema ilotu noxou Iesu no anu tuatuala vilevilesi ukalusi.
18 Xo se'i noxinge ne uao ixolaxolasi 'o. Xo ane'i ixavuxavutala lexe eni maasi
amomomo sou ane'e noxinge uasi.
19 Ia uasi xo eni ane'e noxinge paleasi lexe Tila umasaxa aloxo ne. No mine eni ane'e
la eni ataxunu mo alomusou vaikalai'a ta mitema sou xolaxola e ivivikala ne uasi. Ia
xavi ma'ia ane ane'i mino'u ne.
20 ✡Xo saxisaxila'u noxou Lataua ne anu mii sou vaivaikalasi uasi, anu mii sou xavi.
21 La sou mii ma'ia ane ngingi ngemasaxau mukalu? Xo loxovaa eni ane'e noxinge
ne la ane'e ano'u vuate, uasi ane'e noxinge no nano no anu talelingenge mo uleenu
sou opo se'ididi?

5

Ngaxexeenu Vivinge Ane U'oxonu 'Ilixo sou Vote'i

1 ✡Eni elomusi'a ta mitema mia'aloxeni lexe 'ilixo sou vote'i a muxolu no nano
noxinge ne. 'Ilixo ane ne anu masua manina xo ta mitema ane'i ane imulaxu tane'i
noxou Iesu uasi ne i'oxonu uasi, ia no nano noxinge ne la itema vile mu'oxo 'ilixo sou
vote'i noxie momu semau.
2 La ngingi ne ngetoongenge mo nge'oxo muitinu! Ia loxovaa la xavutalamengi
navuxu mo utama la sou ngaxexeenu itema ane mu'oxonu 'ilixo masua loxo ne mo
uxexesinge no taingengi ne uasi?
3 ✡Manina lexe eni a axolu noxinge no vasimelo uasi ne ia no a uleleli la eni a exolu
noxinge ne. Mo eni eilevinu itema e mu'oxo 'ilixo ne loxo eni a exolu lai ne.
4 No mine ngingi ngapita no nano no ualasou Tilasinge Iesu, la eni a exolu noxinge
ne no 'a uleleli, mo xavi noxou Tilasinge Iesu a muxolu ne,
5 ✡la sou nenge ta'italonu itema ane ne ulai noxou Satani mo sou vasimolu sou 'ilixo
masua ne umamulo usu'a ia uleenu umauli no voxo noxou Tila.

✡ **4:11:** 2Ko 11:23-27 ✡ **4:12:** Mat 5:44; 2Te 3:8 ✡ **4:15:** Xal 4:19 ✡ **4:16:** Pil 3:17 ✡ **4:17:** Apo 19:22 ✡ **4:20:** 1Ko 2:4 ✡ **5:1:** Liv 18:7-8; Lap 22:30 ✡ **5:3:** Kol 2:5 ✡ **5:5:** 1Ti 1:20

6 ✡ʼIlixomengi sou ngatotoongenge ne anu laixe uasi. Loxovaa ngingi ngalavusou
lexe iisi sevile kituʼa ne tamulaxu no ʼa veleti latotopesou lololi la usoxolixu uxali tatila
uasi?
7 ✡La sou ngaxexeenu iisi teinu, mo ngingi ngaxali loxo veleti latotopesou alavua e
iisi sou uasi. Mo sou ngingi ngaxali laixe aloxo ne. Xo Kalisito Sipsip ʼOlu noxinge sou
voxo ane Lataua mupolopepeeneʼi ta Isilaeli no anu ne anu a miiamanu mukalu ne.
8 ✡Aloxo ne la sou nenge tasolonu ʼosaʼila sou voxo tila aloxo ta Isilaeli miʼoxo no ʼa
voxo ane ne no anu iisi teinu uasi mo iisi ane sou susu xe masaxa masumasua uasi, ia
no anu veleti ane iisi no anu uasi anu veleti e malemalenga mo maninasi.
9 Tei la eni ekaukavumengi no nano no anu uoli voloxu noxilo lexe sou ngingi
ngaxolu ngapita noxiʼa ta mitema sou iʼoxonu ʼilixo sou voteʼi ne uasi.
10 Uasi ne laaxu lexe ngaxexesiʼa ta mitema sou lialia ʼo e iʼoxonu ʼilixo sou voteʼi
mo iisu la ipulumasiʼa xe itangatulu sou ilotu noxiʼa ta lataua kalakalavoi ne uasi. Xo
lexe ngingi ngaʼoxo aloxo ne la umomomo sou ngingi ngaxexee sou lialia ʼo avile.
11 ✡Ia vaimomo ʼo eni akaukavumengi lexe mamu sou ngingi ngaxolu ngapita noxiʼa
ta mitema aneʼi ane meʼa ilemeʼa lexe aneʼi ne ta vivinge noxou Kalisito ia aneʼi
milavusou ʼilixo sou voteʼi mo valamoa* xe itangatulu ulai noxiʼa ta lataua kalakalavoi
mo aneʼi ane ivikala masumasua noxiʼa ta mitema xe iiexu lexa pekiaʼu uʼoki mo iisu
la ipulumasiʼa. Ta mitema ane loxo ne ngongiʼa ngaxolu ngapita mo ngaʼani mamu.
12 Xaixai maʼi ane noxilo sou eni ailevinu ʼilixoiʼa ta mitema ane ixolu no ale no ʼa
lalotu? Ia loxovaa ngingi ne umomomo sou ngailevinu ʼilixoiʼa aneʼi ane ixolu no nano
no ʼa lalotu uasi?
13 ✡Xe ta mitema ane ilavusou ilotu uasi ne Lataua molu uilevinu ʼilixoiʼa.
“Ngaxexeneʼi ta mitema ane sou masaxa masumasua ne ixexee no taingengi.”

6

ʼIlixo sou ta Mitema Noxou Lataua Itulu no ʼa Vaivaikala

1 Ia lexe ngingi vile utelo vaikala noxou menexu sou mii vile, la loxovaa anu uavuti
sou ulaixu no laxuneʼi ta mitema ane iisalili uasi sou iilevinu ia ulaixu noxiʼa ta mitema
noxou Lataua uasi?
2 ✡Mo ngingi ngalavusou lexe Lataua ta mitemau ne ulai la iilevineʼi ta mitema sou
lialia ʼo? Mo lexe aloxo ne la loxovaa la ngingi ngailevinu vaikala kitukituʼa e muxolu
no taingengi ne uasi?
3 Mo loxovaa ngingi ngalavu lexe nenge tamomomo sou tailevinu ʼilixoiʼa ta angelo.
Loxovaa ngingi ngalavusou aloxo ne uasi? La mimii sou lialia ʼo ne nenge tailevinu
laixe sou mauli!
4 Aloxo ne la sou lexe vaivaikala ane loxo ne uxali no taingengi la ngalaixu noxiʼa
ta mitema e ualasiʼa uasi no nano no ʼa lalotu ne mo ngatulu no ieʼi sou iilevinu
vaivaikalamengi!
5 Eni elemolu mii ane ʼo sou apamaelangengi, xo loxovaa anu seʼisisi lexe vile no
taingengi noxinge ne anu lavulavuu umomomo sou uiilevinu vaivaikala ane loxo ne
no taineʼi ane mimulaxu taneʼi ne uasi?
6 Ia uasi xo ngingi vile ne ulai utulusou vimou no ieʼi ta mitema ane imuxaxu taneʼi
noxou Lataua uasi ne sou itelo vaikala noxou!
7 Manina musuku lexe ʼilixo sou ngatulusinge ngatongatoʼo no ʼa vaivaikala ne laaxu
lexe ngingi ngauauli uasi ngelapau mukalu. Ia loxovaa la sou ngingi ngamalalixaʼa sou
iʼoxo masuangengi ua? Xe loxovaa la sou ngingi ngamalanixiʼa mo iʼoxonu ʼilixo sou
ipulumau mimemimengi ua?

✡ **5:6:** Xal 5:9 ✡ **5:7:** Ais 53:7; 1Pi 1:19 ✡ **5:8:** Lap 16:3 ✡ **5:11:** 2Te 3:6; Tit 3:10 * **5:11:** valamoa ne laaxu lexe matea. ✡ **5:13:** Lap 13:5; 17:7 ✡ **6:2:** Pal 20:4

8 Ia uasi xo ngingi menge la ne ngekalavoi sou ngepuluma sou ngeˈoxo susu, ngingi
ngeˈoxo mii aloxo ne noxiˈa ta vivinge ne la.
9 ✡Ngalavu uasi lexe ta mitema ane iˈoxonu ˈilixo masumasua la umomomo sou
ualasiˈa utelo sou mimii no ˈa saxisaxilaˈu noxou Lataua uasi? Mamu sou opongengi
ukalavoingengi la. Ta mitema sou iˈoxo ˈilixo sou voteˈi mo ta mitema ane ilotu noxou
lataua kalakalavoi mo aneˈi ane iˈoxo ˈilixo sou voteˈi noxiˈa ta sema ane mitautaulaˈi
xe ta mulu ane ixiuiˈa ngatongatoˈo xe ta mulu ane ˈilixoiˈa sou iˈoxo ˈilixosou voteˈi,
10 mo ta mitema sou pulumasiˈa xe ta mitema sou valamoa* mo aneˈi sou iiexu lexa
pekiaˈu uˈoki mo imunumunu xe aneˈi ane iisu la ipulumasiˈa la aneˈi ane imomomo
sou iˈunalai no ˈa saxisaxilaˈu noxou Lataua uasi.
11 ✡Moseˈi noxinge ne tei la ˈilixomengi aloxo ne. Ia vaimomo ˈo la Lataua
muˈulosinge mo ngexali laixe loxo anu ta naˈu muisalili ne no anu ualasou Tila Iesu
Kalisto mo no anu Uleenu Lataua.

Vasimenge ne Anu Taasou Uleenu Tavuna

12 ✡Mimii to seˈi ne eni emomomo sou aˈoxonu. Ia mimii tavuˈalo ne umomomo
sou usuˈulileli uasi. Mii tavuˈalo ne eni emomomo sou aˈoxonu ia umomomo sou eni
amalalixu mii vile usaxilaˈilo mo usakisakileli uasi.
13 ✡Laˈilali ne sou oponenge xe oponenge ne sou laˈilali ia Lataua umamuloneˈi ilou
ukei. Mo vosimenge ne mii sou voteˈi uasi, ia anu mii noxou Tila, xe Tila a muxolu no
vasimenge.
14 ✡Xe no ˈa xaviinu la Lataua mutulusou Tila no ˈa soli mo anu utulusinge kalumo.
15 ✡La sou loxovaa, ngingi ngalavusou lexe vasimenge ne Kalisito vasimolu ane uasi?
Loxovaa umomomo sou eni anoˈu Kalisito vasimolu ka apitanu ilou sema sou voteˈi
vasimele? Umomomo uasi ane.
16 ✡Loxovaa ngingi ngalavu lexe ˈei ane upitanu vasimolu noxie sema sou voteˈi ne
la aneˈi ilou mixali vasimeˈa vilesisi. Xo vaikalasou muai aloxo ˈo,
“ta tamei ipita la aneˈi vasimeˈa vilesisi.”
17 ✡Ia anu ane ilou Tila ipita, la aneˈi ilou ixali vilesisi no nano no anu Uleenu.
18 Ngaxexee no anu ˈilixo sou voteˈi xo susu ane seˈi iˈoxonu ne no ale no vasimolusi,
ia anu ane uˈoxonu susu sou voteˈi la anu molu ususu no vasimolu la.
19 Loxovaa ngalavu lexe vasimenge ne taasou lalotu noxou Uleenu Tavuna e Lataua
mulosinge mo anu uxolu no nano noxinge ne uasi? Ngingi ne ngingisisi la uasi.
20 ✡Xo ngingi ne Lataua munoˈu ˈulu tatilasinge misevile. Aloxo ne la sou ngatoxonu
Lataua no anu vasimenge ne.

7

Vaikala sou Taulaˈi

1 Ioxe vaimomo ˈo eni akolinu vaivaikala ane ngingi ngekau-kavunu. Lexe itema
utaulaˈi uasi ne anu laixe.
2 Ia tavaˈu aloxo ˈilixo sou voteˈi muxali muˈoki, la sou laixe sou ta mulu vilevilesi ne
itaulaˈixaˈa ta semaiˈa uisalilisi. Xe ta sema vilevilesi ne kalumo itaulaixaˈa ta muluiˈa
uisaˈilisi.
3 Mo sou mulue umomosou uˈoxo ˈilixo sou taulaˈi ne ulai noxie semau xe semau
iˈoxo aloxo ne kalumo ulai noxou mulue.
4 Mo semau vasimele ne anesisi naesi uasi, ia mulue nau kalumo. Iouvilesisi aloxo
ne, mulue vasimolu ne anusisi nausi uasi ia semau naˈe kalumo.
5 Io mamu sou ngaˈapisou vasimenge ngatoˈo noxinge la. Ia laixe lexe ngingi
ngongou ngaˈoxonu aloxo ne no voxo seˈi mo sou opo seˈisisi sou ngingi ngasaxilaˈinge

---

✡ **6:9:** Xal 5:19-21; Ep 5:5; Pal 22:15 * **6:10:** valamoa ne laaxu lexe matea. ✡ **6:11:** Tit 3:3-7 ✡ **6:12:** 1Ko 10:23 ✡ **6:13:** 1Te 4:3-5 ✡ **6:14:** Rom 8:11; 1Ko 15:20; 2Ko 4:14 ✡ **6:15:** Ep 5:30 ✡ **6:16:** Mat 19:5 ✡ **6:17:** Ioa 17:21-23; Rom 8:9-11 ✡ **6:20:** 1Ko 7:23; 1Pi 1:18-19

vaˈaxu sou lakilakasi xe ukalu la nganeˈe ngapita la mo sou Satani utovongengi xo loxo
ngingi ngamomomo sou ngasaxilaˈinge la uasi ne mamu.
6 Vaikala ane eni elemolu ˈo ne anu loxo vaikala manina sou ngamulinu uasi. Vaikala
ane ˈo sou usaxilaˈingesi.
7 Eni amasaxa lexe ta mitema ukalusi ne ixolu si aloxo eni ataulaˈi uasi. Ia uasi xo
ta mitema vilevilesi ne Lataua mualusiˈa iouiou. Vile naˈu aloxo ˈo xe vile naˈu aloxo
ˈolele.
8 Ano ˈo eni avikala ulai noxiˈa ta samula mo ta vaalu aloxo ˈo. Anu laixe sou lexe
aneˈi ixolu samulaxaˈa aloxo eni ˈosi.
9 ✡Ia lexe aneˈi meˈa imomomo sou isaxilaˈa uasi, la aneˈi itaulaˈisi mo laixe, xo loxo
ˈo io taneˈi ialuxu sou taulaˈixaˈa.
10 ✡Eni aˈitalonu vaikala pekiaˈu ano ˈo ulai noxiˈa aneˈi ane mitautaulaˈi, eni avikala
uasi anu Tila muvikala lexe mamu sou sema iˈumesou mulue io ixolu vaˈaxu.
11 Ia lexe ane iˈoxonu aloxo ne, la ane ixolusi io itaulaˈi la uasi xe uasi la ane ilivu
sou itaulaˈixu mulue la. Xe mamu sou mulu ukusaie semau ixexee.
12 Eni avikala ulai noxinge ngingi ane leviani ne aloxo, eni avikala ia Tila uasi. Lexe
vivinge vile uˈuluxe semau ne imulaxu tane uasi ia imasaxa lexe ixolu noxousi la anu
umomomo sou ukusaie ixexee mamu.
13 Mo lexe sema vile iuluxu mulue vile ne umulaxu tanu uasi, ia anu umasaxa lexe
uxolu noxiesi ne la ane imomomo sou ikusau uxexee mamu.
14 Xo sema mulue ane ulavusou umulaxu tanu uasi ne muxali vaˈaxu loxo Lataua
naˈu ne a noxie semau nesi, xe mulu semau ane ilavusou imulaxu tane uasi ne, mixali
vaˈaxu loxo Lataua naˈu ne a noxou mulue nesi. Lexe aloxo ne uasi, la ta ˈiliˈa ne ixali
nuniiˈa, ia anu aloxo ne la sou aneˈi ne mixali loxo Lataua ta naˈu.
15 ✡Ia lexe aneˈi ane imulaxu taneˈi uasi ia imasaxa lexe iˈume ixexee la ngamalal-
ixaˈa iˈoxonu aloxo ne. Mulu mo sema ane mimulaxu taneˈi ne mii vile usakineˈi uasi,
Lataua muˈavalinge ne sou taxolu no anu opo seˈisisi.
16 ✡Xo nini semau, nelavu a loxovaa, lexe nini nemomomo sou napamaulinu mulu-
meni uasi? Xe nini mulue nelavu a loxovaa, lexe nini nemomomo sou napamauline
semameni uasi? Nexi talavusou uasi.

Utetelisou Mauli Iou Aloxo Lataua Mulosou no Mine Anu Muˈavalou

17 Anu aloxo ne la sou itema vilevilesi ne anu utetelisou mauli iou aloxo Lataua
mulosou no mine anu muˈavalou. Vaikala ane ne eni alosinge ulai no anu lalolalotu
noxinge ukalusi.
18 Loxovaa itema vile xooxoo mungasou tei mukalu ia Lataua muˈavalou? La mamu
sou anu uxexeenu xooxoo anaxu tanixu ne. Xe loxovaa itema vile xooxoo ungasou
uasi ia Lataua muˈavalou? La mamu sou anu umalanixu sou xooxoo ungasou la.
19 ✡Xo xooxoo ungasinge ne anu mii vitanisi mo xooxoo ungasinge uasi ne anu mii
vitanisi kalumo. Ia mii ane maninasi a lexe tamulinu lapuloto noxou Lataua.
20 Itema vilevilesi ne uxolu no nano no anu mauli e anu muxolu no anu io Lataua
muˈavalou.
21 Loxovaa nini nexolu loxo itema sou uxaxai vitanisi no mine Lataua muˈavaline?
La mamu sou mii ane ne uˈoxo oponeni tuˈumaxu. Ia lexe umomomo sou nini mene
naululusine la sou tila anu ululusine no anu sakisaki, la naˈoxonu aloxo ne.
22 ✡Xo anu ane muxolu loxo itema sou ipalupalusousi, ia Tila muˈavalou ne la anu
uxali loxo itema noxou Tila ane mululu no anu sakisaki mo vasimolu papaxe. Xe
iouvilesisi aloxo ne la itema ane vasimolu papaxe, ia Tila muˈavalou, la anu uxali loxo
itema noxou Kalisito sou upalupalusousi.
23 Ngingi ne Lataua munoˈu ˈulu tilasinge la sou ngaxali loxo ngamitema sou ta
mitema ipalupalusingesi mamu.

✡ **7:9:** 1Ti 5:14 ✡ **7:10:** Mat 5:32 ✡ **7:15:** Rom 14:19 ✡ **7:16:** 1Pi 3:1 ✡ **7:19:** Rom 2:25; Xal 5:6; 6:15 ✡ **7:22:** Plm 1:16; 1Pi 2:16

24 Ta vivilo, nenge vilevilesi ne taxolu noxou Lataua no anu mauli aloxo texolu no
anu tei no mine anu mu'avalinge.
25 Ano 'o vaikalasi'a ta samula. Eni ano'u vaikala pekia'u molu noxou Tila uasi. Ia
eni avelunu vaikala ano 'o aloxo eni Paulo ane no anu alauna noxou Tila la Anu uvikala
ne maninasi.
26 Xo tava'u loxo tu'utu'umaxu vaimomo 'o la eni exavutala lexe anu laixe noxinge
sou ngaxolu aloxo ngexolu ne.
27 Loxovaa nini netaula'i? Ia ngakamuli vote'i sou naxexeene semameni mamu. Xe
loxovaa nini nataula'i uasi? La nakamuli ne sema sou nauluxe mamu.
28 Ia lexe nini netaula'i la nini na'oxonu susu uasi. Xe lexe vuanga vile itaula'i la ane
i'oxonu susu uasi. Ia ane'i ane itaula'i la ane'i ixalisou tu'utu'umaxu tapiena no anu
maulixa'a. Mo eni emasaxa sou aumengengi no anu mii ane ne.
29 Ta vivilo, vaikala noxilo ne laaxu aloxo 'o. Voxo anu a ataxu ne. Mo usoko 'o ulai
la ta mulu ane mi'uluxa'a ta semai'a ne ixolu aloxo ane'i ia sema uasi,
30 xe ane'i ane itatama ne ixolu loxo ilavusou itatama uasi, xe ane'i ane i'osa'osa ne
ixolu loxo ilavusou 'osa'osa uasi. Mo ane'i ane ilavusou ilotonu mimii ne ixolu loxo ta
mitema ane'i i'a mimii sou imulaxu uasi.
31 ✡Xe ane'i ane ilavusou ixaxai no anu mimii sou lialia 'o ne uxali loxo 'au'au tatila
no anu maulixa'a uasi. Xo lialia 'o ne ilou mimii no anu ne anu aso ukalu.
32 Eni amasaxa lexe masaxa sou tangengi utulu mimii sou lialia 'o mamu. Itema ane
utaula'i uasi ne anu tanu utulu xaixai noxou. Tila anu umasaxa sou u'oxonu mimii
ane Tila umasaxau mo u'osasou.
33 Ia itema ane mutaula'i ne xavutalau u'au'au no anu mimii ane sou lialia 'osi. Anu
umasaxa sou u'oxonu mimii ane semau imasaxau mo i'osasou.
34 La masaxa mo xavutala noxou ne mukalipala. Sema ane itaula'i uasi mo vuangasi
ne ane ixavutala u'oki no anu xaixai noxou Tila. Masaxa tatila noxie ne lexe iitine
ikalusi ilai noxou Tila no anu vasimele mo uleene kalumo, ia sema ane mitaula'i ne
ixavuxavutala no anu mimii ane sou lialia 'osi. Ane imasaxa sou i'oxonu mimii ane
mulue umasaxau mo u'osasou.
35 Eni avivikala no anu vaikala ano 'o ne sou u'oxongengi ngaxolu laixe, ia loxo eni
akakapingenge uasi. Eni emasaxainge sou ngaxolu la ngamulinu 'ili'ilixo uisalili mo
sou nga'oxonu xaixai noxou Tila laixe io xavutalamengi ukalikalipala mamu.
36 Lexe itema vile uxavutala lexe anu mu'oxonu 'ilixo laixe uasi ulai noxie vuanga
e misosovosiesi lexe anu u'uluxe ne uasi, mo ane mixolu tauu lele'e piena mukalu io
anu uxamulinu masaxa sou taula'i, la anu u'oxonu axo mumasaxaie ne. La anu ususu
uasi. Ane'i ilou itaula'i.
37 Ia itema ane molu mu'oxonu xavutalau io evile upalusou sou utaula'i uasi, mo
umomomo sou usaxila'u masaxa noxou la, xe xavutalau muxali pekia'u lexe anu
u'uluxe vuanga ne uasi. La itema ane ne mu'oxonu mii laixe kalumo.
38 La sou anu ane mu'uluxe vuanga ne mu'oxonu mii laixe. Ia anu ane u'uluxe uasi
ne, mu'oxonu mii laixe musuku.
39 ✡Sema ne ixolu no 'a sakisaki sou taula'i noxou mulue no voxo ane anu uxolu
umauli. Ia lexe mulue usoli la ane ilulu no anu sakisaki ane ne, mo ane imomomo sou
itaula'ixu itema 'ena'ei e ane imasaxau ia laixe lexe itema ne anu noxou Tila.
40 Ia noxilo la eni exavutala lexe loxo ane ixolu aloxo nesi la ane i'osa manina. Mo
eni exavutala lexe Lataua Uleenu a muxolu noxilo 'o.

8

La'ilali Ane I'elaxu Ulai Noxi'a ta Lataua Kalakalavoi

1 ✡Ioxe ano 'o ne vaivaikala sou la'ilali ane mi'elaxu mulai noxi'a ta lataua
kalakalavoi. Nenge telavu lexe nenge mukalusi ne teno'u lavulavu. Ia lavulavu vitanisi
ne uxalixu 'osa'osa kalakalavoi mo nenge ta'itinenge. Ia tanengexa'a ta menexinge
nesi u'oxonenge taxali peki'ainge.

✡ **7:31:** 1Ioa 2:17 ✡ **7:39:** Rom 7:2-3 ✡ **8:1:** Apo 15:29

2 ✡Itema ane uxavutala lexe anu mulavusou mii mose'i ne, anu ulavusou mii ma'ia
ane laixe lexe sou anu ulavusou ne uasi.
3 Ia itema ane tanuxu Lataua no tanu ne, Lataua mulavusou.
4 ✡Ano 'o vaikala sou ta'ou mii xiasinu ane mi'elaxu ulai noxi'a ta lataua kalakalavoi.
Nenge telavu lexe lataua kalakalavoi ne anu mii vitanisi manina no 'a lialia 'o. Mo
telavu lexe ta lataua mose'i la uasi, ia Lataua vilesisi.
5 Mo loxo umomomo sou mimii ta piena ane ileme'a lexe ta lataua loxo teitexi no opo
loxotolo mo no 'a lialia 'o ne anu manina ta lataua ne tapiena mo ta tatila ne tapiena,
6 ✡ia noxinge la Latauamenge anu a uxolu mo Anu vilesisi. Anu Maminge e Anusi
tava'u mimii mukalusi mo maulinenge sou taxaxai noxou. Mo Tila noxinge ne Anu a
uxolu ia Anu vilesisi. Anu Iesu Kalisito e tava'u mimii mukalusi xe tava'u maulinenge.
7 Ia ta mitema mukalusi ne ilavusou mii ane 'o ne uasi. Ta mitema se'i a uao
ixavutalasou ilotu no 'a lataua kalakalavoisi o la sou no mine ane'i i'ou mii xiasinu
la ane'i ixavutalanu lexe mii ane ne ane'i mi'elaxu mulai noxi'a ta lataua kalakalavoi,
mo loxo xavutalai'a mamalaxusi la ane'i ixamulinu loxo ane'i nuni'a.
8 La sou la'ilali ne umomomo sou une'e nenge 'alai noxou Lataua uasi. Mo lexe nenge
ta'ou uasi la umomomo sou nenge taxali masua no iou Lataua uasi, xe lexe nenge ta'ou
la umomomo sou nenge taxali laixe no iou Lataua uasi.
9 ✡Ngingi ngasaxilainge laixe xo loxo 'o io ngingi nga'oxonu aloxo ne umulinu
vasimenge manamana'u ne la u'oxone'i ane'i ane mamalaxa'a ne ikuluke mo ilapau
no anu uasi.
10 Xo lexe itema vile ane xavutalau mamalaxusi ne umaisinge ngingi ane ngeno'u
lavulavu ane loxo ne nga'ani'ani no nano no taasou lalotu noxou lataua kalakalavoi, la
masaxa uxali noxou sou u'ou mii ma'ia ane mi'elaxu mulai noxi'a ta lataua kalakalavoi
ne.
11 ✡Aloxo ne la sou vivinge soxu ane xavutalau mamalaxusi e Kalisito musolisou ne,
ngingi ngavila'isou no anu xavutalamengi ane ne.
12 Mo lexe ngingi ngasusulixa'a ta vivinge aloxo ne mo ngamamulonu xavutalai'a se
mamalaxu ne la ngingi ngesusu noxou Kalisito.
13 ✡Aloxo ne la sou lexe mii ma'ia ane eni a'ou ne u'oxonu vivilo sou ulapau no 'a
susu, la eni umomomo sou a'ou mii xiasinu ane ne la mamu. Mo sou eni a'oxonu sou
ulapau uasi.

9

Xaixai Muisalili Noxou Mitema Ane Iesu mupalusou

1 ✡Loxovaa eni vasimelo manamana'u uasi? Loxovaa eni itema ane aposeli uasi?
Loxovaa eni amaisou Iesu anu Tila noxinge uasi? Ia loxovaa ngingi ne loxo neneaxu
xaixaixeni noxou Tila uasi?
2 ✡Mo lexe se'i i'oxe eni amitema ane Iesu mupalusilo uasi ia ngingi nga'oxo lexe eni
itema ane Iesu mupalusilo noxinge. Xo ngingi ne aloxo sosovo sou xaixai noxilo noxou
Tila.
3 Anu vaikalaxeni 'o sou latolosilo ulai noxi'a ta mitema ane ixolu sou iilevinu
xaixaixeni.
4 ✡Loxovaa anu muisalili sou nexi tano'u la'ilalinexe xe lexanexe kalumo uasi?
5 Mo loxovaa anu uisalili sou nexi tano'a ta semamexi ane mimulamulaxu tane'i sou
noxi'a taxixaoxao loxo ta aposeli mo Tila ta vimovimou xe Kepasi kalumo uasi?
6 Loxovaa nexi noxou Valunavasi nexisisi ta'oxonu xaixai no avoxe sou usu'ulinu
xoluxolu nexesi?
7 Itema ane uxaxai loxo itema sou 'oto'otoi'a, la anu molu umoloxou 'ani la? Xe
'ena'ei ane utou xai sou uaini vile la anu umomomo sou u'ani no anu uasi? Xe 'ena'ei
ane utuvu'a ta sipsip uiexu susune'i lexaxu la uasi?

✡ **8:2:** Xal 6:3 ✡ **8:4:** Lap 4:39; 6:4; Xal 4:8 ✡ **8:6:** Ep 4:5-6 ✡ **8:9:** Rom 14:13-15; Xal 5:13 ✡ **8:11:** Rom 14:15, 20 ✡ **8:13:** Rom 14:21 ✡ **9:1:** Apo 22:17-18; 26:16; 1Ko 15:8-9 ✡ **9:2:** 2Ko 3:2-3 ✡ **9:4:** Luk 10:8

8 Loxovaa ngingi ngaxavutala lexe eni amulimulinu xavutalaiʹa ta mitemasiʹa
eʹoxonu vaikala ane ʹo? Lapuloto muvikala aloxo ne.
9 ✡Xo mikaukavunu no anu lapuloto noxou Mosesi aloxo ʹo,
“Mamu sou ngasamalinu ta bulumakau anaxaʹa no mine aneʹi uao iʹuveʹuveʹu laʹilali
sosousou no alesi ʹo.”
Loxovaa? Lataua muvivikala ne siʹa ta bulumakau? Uasi.
10 ✡Anu aloxo ʹo vaikala tovolaʹi ane ne singe. Xo anu umasaxa lexe nenge taʹoxo
loxo itema ane umamulonu lialia no xai. Xe itema ane uxexeenu laʹilali sosou. Aneʹi
ilou miʹoxo aloxo ne xo aneʹi ilou iloopala lexe ulai la aneʹi inoʹu ʹulusou neneaxu
xaixaiiʹa ilou ne.
11 ✡Anu aloxo nexi tetounu mii sou Uleenu nonixi noxinge ʹo. Ia ngingi ngalosixe mii
ane sou usuʹuli vasimenge la loxovaa? Anu uisalili? Ia uasi. Xo nexi tanoʹu mii e nexi
tetounu nesi temanu.
12 ✡Ia lexe seʹi inoʹu mimii lailaixe moseʹi aloxo ne noxinge la male nexi ne tanoʹu
tavuʹalo manina. Ia xo mimii lailaixe moseʹi e lexe nexi tanoʹu noxinge ne nexi talinga
sou tanoʹu uasi. Aloxo ne la sou nexi tatavulenu tuʹumaxu ne xo tamasaxa sou tanoʹu
uasi xo maasi la utaluxu voteʹi sou aʹalo laixe sou Kalisito.
13 ✡Ngaxavutala lexe aneʹi ane ixaxai no nano no ʹa taasou lalotu tatila noxou Lataua
aneʹi inoʹu laʹilali no nano no ʹa taasou lalotu tatila noxou Lataua ne. Xe aneʹi ane
isuʹuli no ʹa xaixai no nano no ʹa valovalo la aneʹi iʹani no anu mii ane aneʹi miʹelaxu
mulai mimulaxu no valovalo ne.
14 ✡Anu iouvilesisi aloxo Tila muvikala pekiaʹu lexe aneʹi ane iaʹaloxu aʹalo laixe la
aneʹi inoʹu xoluxolu lailaixe no lialia ʹo sou aʹalo laixe ane ne.
15 Ia eni anoʹu mii vile uasi. Mo eni akaukavunu mimii moseʹi sou anoʹu noxinge
uasi. Eni asoli ne mii vitanisi, ia eni aʹosasou aʹaloxu aʹalo laixe mo anoʹu mii vile uasi
ne anu tila.
16 ✡Aloxo ne la sou no mine eni aʹaloxu aʹalo laixe la amomomo sou aʹitileli sou uasi
xo eni aʹaloxu aʹalo laixe ane ʹo no anu masaxa ane muavutilixo sou aʹalo. Masua
manina noxilo lexe eni aʹaloxu aʹalo laixe uasi.
17 La sou eni umomomo sou anoʹu ʹuluxeni sou xaixai ane ʹo uasi. Xo eni melo
aʹoxonu no ʹa masaxa noxilo uasi. Eni eʹoxonu umulinu masaxa noxou.
18 Ioxe la sou eni anoʹu ʹuluxeni ane loxovaa? Xo mimii e lexe eni anoʹu loxo ʹuluxeni
noxiʹa ta mitema ʹo ane eni anoʹu mimii uasi ʹo. Ia ʹulu vilesisi e lexe eni anoʹu ne ane
eni aʹaloxu aʹalo laixe ulai noxiʹa ta mitema.
19 La sou eni amasaxa lexe axolu vasimelo papaxesi. Ia axali loxo itema sou xaixai
vitanisi noxou itema vile uasi. Eni melosi aʹoxoleli axali loxo itema sou xaixai vitanisi
noxiʹa ta mitema ukalusi.
20 ✡Aloxo ne la sou no mine eni axolu no nixi noxiʹa ta Iutaia la eni axali loxo
aneʹi ta Iutaia. Mo sou ano a ineʹe. Xe no mine eni axolu no nixi noxiʹa aneʹi ane
imulinu lapuloto la eni axali loxo eni amitema sou amulinu lapuloto ia eni axolu no
anu lapuloto uasi. Eni aʹoxo aloxo ne la sou eni amomomo sou alapuneʹi aneʹe neʹi
noxou Kalisito.
21 Ioxe no mine eni aneʹe noxiʹa aneʹi ane ilavusou lapuloto uasi la eni axali loxo
itema e ulavusou lapuloto uasi. Ia eni asusu no anu lapuloto noxou Lataua uasi.
Eni emulinu lapuloto noxou Kalisito. Eni aʹoxo aloxo ne mo sou alapuneʹi aneʹi ane
ilavusou lapuloto uasi ne ineʹe noxou Kalisito.
22 ✡La sou no ieʹi aneʹi ane imulamulaxu taneʹi pekiaʹu uasi la eni kalumo axali loxo
aneʹi ne sou alapuneʹi. Eni amasaxa lexe amulinu ʹilixoiʹa ta mitema ukalusi mo sou
no ʹa ʹiliʹilixoiʹa nesi la asuʹulineʹi sou inoʹu maulixu Kalisito.
23 No ʹa ʹilixo ane eni aʹoxonu ne sou eni aʹosa sou aʹaloxu aʹalo laixe noxiʹa ne mo
neneʹaxu uxali la eni aʹosa misevile.

✡ **9:9:** Lap 25:4; 1Ti 5:18 ✡ **9:10:** 2Ti 2:6 ✡ **9:11:** Rom 15:27 ✡ **9:12:** Apo 20:34; 2Ko 11:9 ✡ **9:13:** Lap 18:1-3
✡ **9:14:** Mat 10:10; Xal 6:6 ✡ **9:16:** Iel 20:9 ✡ **9:20:** Apo 21:20-26 ✡ **9:22:** 2Ko 11:29

24 Ngingi ngalavu laixe xo no 'a voxo sou saisale la ta mitema tavu'alo iiave no 'a
saisale ia vilesisi noxi'asi anu uno'u 'ulu. Ngalavusou uasi ngaiave xavingengi mo sou
ngano'u 'ulu ukalusi.
25 ✡Xo ta mitema ukalusi ane i'oxonu vilavila'i sou saisale no lia 'o ane'i tane'i utulu
pekia'u manina no anu. Xo ane'i imasaxa lexe i'oxo aloxo ne mo sou ino'u kisivalui'a.
Kisivalu ane ane'i ino'u ne ulai la ukalu. Ia ane nenge ta'oxonu 'o sou tano'u kisivalu
ane kaluxusou uasi.
26 Aloxo ne la sou eni umomomo sou aiave loxo itema e uiave masumasua mo utotosa
uasi. Mo eni umomomo sou a'oto la asuanu avolo vitavitanisi loxo itema e usu'anu
avolu vitavitanisi no nixi uasi.
27 ✡Eni ava'u vasimelo uisalili mo sou a'oxonu vasimelo ne umulinu masaxa noxilo
mo sou ulai xe eni a'aloi'a ta mitema la eni kalumo ano'u uuluxeni xo loxo 'o io ano'u
uasi.

10

A'alosi'a ta Isilaeli Usu'ulingengi Xo loxo 'o Io Ngalapau no 'a Tovotovo

1 ✡Ta vivilo, eni emasaxa lexe ngingi ngalavu laixe lexe tatei ne ta 'ilu'ilusunenge
mixolu no laaxu sauma e maminge mulosi'a sou mupamuxane'i no 'a vote'i. La sou
ane'i mimulinu sou mixisa'i sou luaki.
2 La sou ane'i mi'ulo no 'a sauma xe no 'a luaki ne sou mixali ta mitemau Mosesi.
3 ✡Xo ane'i mukalusi ne mi'ani no 'a la'ilali sou Uleenu iouvilesisi.
4 ✡Mo miie no anu Uleenu iouvilesisi ne munixi loxo lexa no 'a lavo'o tatila mo anu
a ilo'a imuamua'i ne. Lavo'o tatila ane ne anu Kalisito.
5 ✡Ia Lataua u'osasou tavu'alo noxi'a ne 'ilixoi'a uasi. La sou misoisoli mole vasime'a
mutautaolu no xalee lia vitanisi.
6 ✡Ioxe la sou mii ane ne anu uxali loxo sosovo vile e sou nenge tamaisou la
usu'ulinenge sou tapoloxalonu 'ilixo masumasua ane ane'i mi'oxonu.
7 ✡La sou mamu sou ngingi ngalotu noxi'a ta lataua kalakalavoi loxo ane'i se'i noxi'a
mi'oxonu. Xo mikaukavunu no 'a Lavuku Tavuna teinu aloxo 'o,
"Ane'i ixolu sou i'ani xe iie ukalu la ane'i ilai sou imolovila'isi'a ta sema."
8 ✡Mo nenge kalumo mamu sou ta'oxonu 'ilixo sou vote'i loxo ane'i se'i mi'oxonu.
Xo no voxo ane ne la ta mitema 23,000 misoisoli no voxo vilesisi sou susu noxi'a.
9 ✡Xe mamu sou nenge tatovonu Tila loxo ane'i se'i noxi'a mi'oxonu xo ane'i mi'oxo
aloxo ne la ta sinana veveeni mingangasi'a la misoisoli.
10 ✡La sou ngingi ngavikala masua noxou Lataua loxo se'i noxi'a mi'oxonu mamu. Xo
ane'i mi'oxonu aloxo ne la angelo sou uve'a ta mitema isoli mune'e muve'a misoisoli.
11 Mii ane muxali noxi'a ne anu loxo sosovo la sou ane'i mikaukavunu muxolu mo
sou nenge tamaisou la taumolu xo nenge taxolu no mine voxo kalukaluxusou.
12 La sou ngingi ngexavutala lexe ngingi ngetulu peki'ainge la ngalaxa'i laixe xo loxo
'o io ngalapau.
13 Tovotovo iouvilemo a muxali noxinge ne uasi ia iouvilesisi loxo uxaxali noxi'a ta
mitema 'o si. Mo Lataua ne umulinu vaikalausi, la sou Anu umalanixu tovotovo ane
umomomo sou ngingi ngauaulixu uasi ne uxali noxinge uasi. Ia no mine tovotovo
uxalisinge la Anu kalumo ne upolonu vote'isinge la sou ngingi ngamomomo sou
ngalapau uasi.

Lavilelu Noxou Lataua Kalakalavoi Xe 'Ani Noxou Tila

14 Aloxo ne la sou ta menexilo emasaxainge, lexe nga'ume ngaxexee no anu 'ilixo
sou lalotu noxi'a ta lataua kalakalavoi.
15 Eni avikala ulai noxi'a ta mitema ane sou lavulavu, lexe ngingimenge ngailevinu
mii ma'ia ane eni elemolu noxinge ne.

✡ **9:25:** Pil 3:14; 2Ti 2:4-5; 4:7-8 ✡ **9:27:** Rom 8:13; 13:14 ✡ **10:1:** Mul 13:21-22; 14:22-29 ✡ **10:3:** Mul 16:35 ✡ **10:4:** Mul 17:6; Iti 20:11 ✡ **10:5:** Iti 14:29-30 ✡ **10:6:** Iti 11:4, 34; 1Ko 10:11 ✡ **10:7:** Mul 32:6 ✡ **10:8:** Iti 25:1-9 ✡ **10:9:** Iti 21:5-6 ✡ **10:10:** Iti 16:41-49

16 ✡Paku sou tavikala laixe musuku no anu ne upitanenge no nano no anu sialuxu
Kalisito. Mo veleti ane nenge taseˈiseˈnu ne upitanenge no nano no anu vasimolu
Kalisito.
17 ✡Tavaˈu lexe veleti vilesi ne la sou nenge tavuˈalo ne taxali vasimolu vilesisi. Xo
nenge ukalusi ne tavaisuxu veleti vilesisi ne.
18 ✡Xavutalamengi umulineˈi ta mitema ne Isilaeli. Aneˈi ane iˈou mii e miˈelaxu ne
la loxovaa ipita no ˈa valovalo noxou Lataua.
19 ✡Loxovaa vaikalaxeni ne laaxu lexe mii ane miˈelaxu mulai noxou lataua kalavoi
ne anu mii vile manina mo lataua kalavoi ne anu mii vile manina?
20 ✡Uasisi ane. Mii ane ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi iˈelaxu ne aneˈi iˈelaxu ulai
noxiˈa ta uleenu masumasua ia ulai noxou Lataua uasi. Mo eni amasaxa sou ngingi
ngapita noxiˈa ta uleenu masumasua mamu.
21 ✡Mo umomomo sou ngingi ngaie no ˈa pakuxu Tila xe pakuxaˈa ta uleenu
masumasua kalumo uasi. Xe umomomo sou ngingi ngaˈani no ˈa valovalo sou ˈani
noxou Tila xe no ˈa valovalo sou ˈani noxiˈa ta uleenu masumasua kalumo uasi.
22 ✡Loxovaa, nenge tatovo sou taˈoxonu Tila laˈiaxu mo ulavinenge? Loxovaa, nenge
pekiˈainge muaulixu anu xaviinu?

Aneˈi Ane Imulaxu Taneˈi ne Vasimeˈa Papaxesi

23 ✡La sou mimii ta piena ne anu laixe sou nenge taˈoxonu ia anu mimii ta piena
ne umomomo sou usuˈulinu xoluxolunenge uasi. Mo mimii ta piena ne anu laixe sou
nenge taˈoxonu ia anu mimii tapiena ne umomomo sou uˈoxo maulixaˈa ta menexinge
ne uleme pekiaˈu uasi.
24 ✡Mo mamu sou nenge taˈoxo lexe tasuˈulinengesi uasi. Nenge tasuˈulineˈi ta
menexinge kalumo.
25 La sou mimii ane xiasinu e ta mitema itaolunu la nganoˈu noxiˈa mo ngaˈousi. Ia
mamu sou ngaxavutala piena no anu mo ngataliˈisou.
26 ✡Xo,
“Lialia mo mimii ta piena e muxolu no anu ˈo ne anu mii noxou Tilasi.”
27 Mo aneˈi leviani e ilavusou imulaxu taneˈi uasi iˈavalinge io ngamasaxa lexe ngalai
xe ngaˈani la ngaˈou mii maˈia ane mimulaxu no talangenge ne. Io ngaxavutala piena
no anu mo ngataliˈisou uasi.
28 ✡Ia lexe vile uvikalangengi aloxo ˈo,
“Mii ane ne milaixu sou miˈelaxu ulai noxiˈa ta lataua kalakalvoi.”
La mamu sou ngingi ngaˈou. Ngaxavutala laixe xo itema ne muvikalangengi io maasi
xe ngingi ngaˈou la ngingi ngasusu noxou itema ne.
29 La sou ngaxavutala laixe noxou itema xavutalau. Ia ngingi ngaxavutala ngaangingi
uasi. Ia tavaˈu loxovaa la sou xavutalau itema vile mo ne usakingengi mo ulevingengi
ne?
30 ✡Ia lexe eni aˈou mii ane eni evikala laixe musuku no anu. La sou loxovaa la itema
vile mo ne uvikala masua noxilo no anu? Eni elavusou lexe eni evikala laixe musuku
noxou Lataua mukalu la sou eni eˈou.
31 ✡La sou mii maˈia mukalusi ane ngingi ngaˈou xe ngaiexu mo ngaˈoxonu ne sou
ngaitinu Lataua ualasou no anu.
32 ✡Mamu sou ngasusulixaˈa seˈi noxiˈa ta Iutaia xe ta Xiliki xe lalotu noxou Lataua sou
ilapau no anu.
33 ✡Xo eni kalumo atovonu sou alosiˈa ta mitema ukalusi ˈosaˈosa no ˈa voteˈi moseˈi.
Xo eni melo amomomo sou axalisou xeli xoluxolu laixe mo uasi. Xo xoluxolu laixe ne
noxiˈa ta mitema ukalusi sou aneˈi inoˈu mauli no anu.

✡ **10:16:** Mat 26:26-28 ✡ **10:17:** Rom 12:5 ✡ **10:18:** Liv 7:6 ✡ **10:19:** 1Ko 8:4 ✡ **10:20:** Lap 32:17; Pal 9:20 ✡ **10:21:** 2Ko 6:15-16 ✡ **10:22:** Lap 32:21 ✡ **10:23:** 1Ko 6:12 ✡ **10:24:** Rom 15:1-2 ✡ **10:26:** Lex 24:1 ✡ **10:28:** 1Ko 8:7 ✡ **10:30:** 1Ti 4:4 ✡ **10:31:** Kol 3:17 ✡ **10:32:** Rom 14:13 ✡ **10:33:** 1Ko 9:20-22

11

1 ✡Ngamuli 'ili'ilixo noxilo aloxo eni emulinu 'ili'ilixo noxou Kalisito.

'Ili'ilixo sou Umaxa'u Lalotu Maninasou

2 Eni a'osasinge sou ngaxavutalaleli mo mimii tapiena e eni epotongengi no anu la
ngetetelisou pekia'u loxo eni evikalangengi no anu.
3 ✡Ia vaimomo 'o eni emasaxainge sou ngalavu lexe ngingi ta mulu ukalusi kisinge
'a Kalisito, xe ngingi ta sema kisinge 'a ta mulumengi, xe Kalisito kisou 'a Lataua.
4 Xo ta mulu ukalusi ane'i ane ilavusou ilinga mo ipalomatana io isuasou kisi'a la
ane'i itaxaanu kisi'a uasi.
5 Xe ta sema ukalusi ane'i ane ilavusou ilinga mo ipalomatana io isuasou kisi'a uasi
la ane'i itaxa anu kisi'a uasi. Anu aloxo ane'i ane milui kisi'a. La sou anu laixe lexe ta
sema isuasou kisi'a.
6 Ia lexe sema ne ilavusou isuasou kisie uasi la ane ixotosou laxusie mo uxali ataxusi.
Xe lexe ane imaela sou ixotosou laxusie, la ane isuasou kisie.
7 ✡Mamu sou itema usu'asou kisou. Xo anu loxo tovola'isou Lataua mo tokolomo
noxou Lataua mo u'itinu Lataua. Ia sema ne ane tokolomo laixe noxou mulue.
8 ✡Xo mulu muxali noxie sema uasi. Sema mixali noxou mulu.
9 Aloxo ne la sou anu ukoinu mulu ie sema uasi, mukoine sema iu mulu.
10 Tava'u aloxo ne la sou sema isuasou kisie sou sosovosou xavi ane ne sou ta angelo
imaisou.
11 Tila la sema ixolu va'axu mo xe mulu uxolu va'axu mo uasi, xo mulu ne anu sou
usu'uline sema xe sema ne sou isu'ulinu mulu.
12 Aloxo ne xo sema mixali noxou mulu, la sou mulu muxali noxie sema. Ia mimii
ukalusi ne molu noxou Lataua.
13 La sou ngingi menge ngailevingengi la. Xo lexe sema ane isuasou kisie uasi io
ilinga noxou Lataua la ane mi'oxonu 'ilixo laixe ane?
14 'Ilixomenge nenge ta mitemasi ulosienge lexe itema ane kisou laxusou veveenu la
anu mu'oxo 'ilixo masua sou maela.
15 Ia lexe sema e laxusie veveenu ne, la ane tokolomoxe? Xo laxusie veveenu ne sou
usu'asou kisie.
16 Ia lexe itema vile umasaxa lexe uvikala tumalou no anu mimii ane nenge tevikala
no anu 'o, ia nexi tamulinu 'ilixo vile la uasi mo ta tema lalotu noxou Lataua i'oxo
aloxo 'o.

La'ilali Noxou Tila

17 Ioxe vaimomo 'o eni emasaxa lexe avikalangengi no 'a 'ilixomengi se'i e eni
a'osasinge no anu uasi. Xo no anu pitapita noxinge sou vaivaikala la, 'ilixo laixe vile
uxali no anu uasi.
18 ✡Xo tei la eni elomu lexe no mine ngingi ngane'e ngapita loxo ta mitema no 'a
lalotu, la kalikalipala uxolu no nixi noxinge ne noxi'a se'i. Eni elavusou manina.
19 Male lexe kalipala uxali no nixi noxinge aloxo ne la sou ngingi ngatongongengi
laixe sou ngalavusi'a ane'i ane masaxa noxou Lataua muxolu noxi'a manina.
20 La sou no mine ngingi ngapita loxo ne la la'ilali ane ngingi ngao'ou ne anu loxo
la'ilali noxou Tila uasi.
21 Xo loxo ngingi vile ne u'ou, la vile no nixi noxinge ne, uavuti ka u'ou ukalu
avile mole utapaxa'a se'i. La sou vile uxamuli lexe musolixu xe vile ulai uie mo
u'oxovulaulau.
22 Loxovaa taasinge sou nga'ani mo ngaie no anu uasi? Mo loxovaa ngexavutala lexe
ta mitema e ilotu noxou Lataua ne anu mii vitanisi la sou ngingi nge'oxone'i ta vivinge
ane'i ane xa'a la'ilali uasi mimaela no nano no anu ne? Mii ma'ia ane sou eni alemolu
noxinge? Male nge'oxo lexe eni e'osasinge no 'a 'ilixo ane ne? Uasi manina.

✡ **11:1:** 1Ko 4:16 ✡ **11:3:** Tav 3:16; Ep 5:23 ✡ **11:7:** Tav 1:26-27 ✡ **11:8:** Tav 2:18-23 ✡ **11:18:** 1Ko 1:10-12

23 Xo vaikala ane eni enoʹu muneʹe noxou Tila ne eni kalumo elosinge. No ʹolovoxo
la Tila Iesu e mixiu tumaliʹa noxou ne munoʹu veleti.
24 Xe no mine lexe sou useʹinu, la muvikala laixe musuku no anu la muvikala aloxo
ʹo, “Ane ʹo ne eni vasimelo e alosinge mo ngingi ukalusi ngaʹou mo sou ngaxavutalaleli
no anu.”
25 ✡Mo iouvilesisi aloxo nesi no mine mioʹu laʹilali mukalu la anu mutetelisou paku
io muvikalasou la, “Paku ane ʹo anu sosovo sou vaikala alavua ane misakiinu. Anu ʹo
ne eni sialuxo. Ngaʹoxo aloxo ne, ngingi ukalusi ngaie no anu mo sou ngaxavutalaleli.”
26 Aloxo ne la sou lexe ngingi vile uoʹu veleti ane ne xe uie no ʹa paku ane ne la
utotomu ne anu uxavutala soli noxou Tila ne ulai utalo no mine anu ulivu uneʹe.
27 ✡La sou lexe ʹenaʹei ane muʹou veleti ane ne xe muie no ʹa paku noxou Tila ne ia
anu uxavutala laixe uasi no anu la anu muʹoxo susu no anu Tila vasimolu ilou sialuxu
ne.
28 La sou itema molu uxavutala tei ʹo xe iliʹi la anu uʹou veleti ne xe uie no ʹa paku
ane ne.
29 Xo lexe seʹi iʹani xe iie ia itaxa Tila vasimolu ne uasi la vasimolu ne utulusiʹa no
ʹa vaivaikalasou.
30 Anu aloxo ne la sou tavuʹalo noxinge ne, pekiaʹa uasi xe seʹi mipipiena xe tavuʹalo
ne misoisoli a vile.
31 Ia lexe nenge menge tailevi maulinenge laixe tei ʹo la sou nenge tatulu no ʹa
vaivaikala uasi.
32 ✡Ioxe no mine nenge tatulu no ʹa vaivaikala noxou Tila, la anu loxo nenge texolu
no laaxu tuʹumaxu sou ʹilixo masua noxinge sou taxali uʹisalili mo sou nenge tatulu
no ʹa vaivaikala uasi loxo ta mitema sou lialia itulu no anu vaivaikala.
33 La sou ta vivilo no mine ngingi nganeʹe ukalusi sou ngaʹani la laixe sou
ngaxomaieʹi ta menexinge seʹi ʹo.
34 Ia lexe vile noxinge ne usolixu la laixe sou uʹani no taasou xo loxo ʹo io pitapita
noxinge ne uxalixu ʹilixo sou itelo vaikala noxinge. No mine eni aneʹe la sou eni
aisalilinoxu vaikala paʹusou noxinge.

12

Xaixai Iouiou Noxou Uleenu Tavuna

1 Ta vivilo eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou xavi iouiou sou iʹoxo xaixai noxou
Uleenu Tavuna.
2 ✡La sou ngingi ngalavu lexe no mine ngingi ngexolu loxo ta mitema ane imulaxu
taneʹi noxou Iesu uasi, la mii vile ulapungengi ngalai noxiʹa ta lataua kalakalavoi ane
ivivikala uasi ne la ngingi ngalaisi.
3 ✡Aloxo ne la sou eni avikalangengi lexe vile noxinge ne Uleenu Lataua uxolu noxou
la umomomo sou ulevetesou Iesu uasi. Mo lexe vile noxinge Uleenu Tavuna uxolu
noxou la umomomosou uvikala lexe, “Iesu ne Anu Tila,” uasi.
4 ✡Uleenu Tavuna ulosou xavi iouiou sou uʹoxonu xaixai, ia anu Uleenu Vilesisi.
5 Mo xaixai iouiou kalumo, ia anu Tila vilesisi.
6 Lataua anusisi mulosi ʹa ta mitema ukalusi xaixai iouiou, ia anu molu ulosiʹa xavi
sou iʹoxonu.
7 No ʹa xaixai vilevilesi la Uleenu Tavuna ulosiʹa ta mitema xavi mo sou isuʹulineʹi
seʹi.
8 Io Uleenu Tavuna iouvilesisi nesi a ulosou itema vile xavi sou uvivikala no ʹa
xavutala laixe xe noxou itema vile la ulosou xavi sou uvivikala no ʹa lavulavu laixe.
9 Uleenu iouvilesisi nesi ulosou itema xavi sou ulavusou umulamulaxu tanu noxou
Iesu, mo ulosou vile xavi sou ukilakasiʹa ta mitema la imauli la.

✡ **11:25:** Mul 24:6-8; Eva 8:8-13 ✡ **11:27:** Eva 10:29 ✡ **11:32:** Eva 12:5-6 ✡ **12:2:** Ava 2:18-19 ✡ **12:3:** 1Ioa 4:2-3 ✡ **12:4:** Rom 12:6

10 Xe vile sou umaxaˈu sosovo sou xavi, mo vile sou uaˈalo palomatana, xe vile sou
uilevineˈi ta uleenu, mo vile sou uvikala no anu vaikala iouiou xe vile sou uxiunu
vaikalau ane uvivikala no anu vaikala iouiou.
11 ✡Xe xaixai mukalusi ne anu xaixaiou Uleenu iouvilesisi. Ia Anu mulosiˈa vilevilesi
loxo no anu masaxa noxousi.

Vasimolu Vile ne Anu Lololisi Ia Vilevilesi ne Mixali Piena no Anu

12 ✡Vasimolu vile ne anu lololisi ia piena muxali no anu. Mo vilevilesi ne piena ia
aneˈi ixalixu vasimolu vilesisi. La sou noxou Kalisito ne anu aloxo nesi.
13 ✡Xo nenge mukalusi ne teˈulo no anu Uleenu vilesisi sou teˈuna no anu vasimolu
vilesisi. Nenge ta Iutaia mo nenge ta Xiliki xe nenge ta mitema sou ipalupalusinge mo
ta mitema ane evile usakisaki uasi. La sou nenge mukalusi ne tenoˈu Uleenu vilesisi
sou taiexu.
14 Ioxe la sou vasimolu vile ne piena ia uxalixu vilesisi uasi.
15 Lexe tavaˈu uvikala lexe, “Eni avolu uasi, la sou eni noxou vasimolu ne uasi,” la
anu umomomo sou tavaˈu ne utolosou sou uxolu loxo vile no anu vasimolu ne kalumo.
16 Mo lexe sangalou uvikala lexe, “Eni iou uasi la sou eni noxou vasimolu ne uasi,”
la anu umomomo sou sangalou ne utolosou sou uxolu loxo vile no anu vasimolu ne
kalumo.
17 La sou lexe vasimolu lololi ne iousi la sou anu ulomu a loxovaa? Lexe vasimolu
lololi ne anu sangalousi la sou anu utuma a loxovaa?
18 Ia maninasou. Lataua mumuxaxu vasimolu vilevilesi ne no nano no anu vasimolu
vile aloxo anu mumasaxau sou uxali.
19 Lexe aneˈi ukalusi ne ixali loxo iouvilesisi la sou vasimolu ne uxolu a neˈei?
20 Anu aloxo ne la sou paˈupaˈusou ne piena ia vasimolu ne vilesisi.
21 Mo iou ne umomomo sou uvikala ulai noxou avolu lexe, “Eni emomomo io
amasaxaine uasi,” uasi. Xe kisou ne umomomo sou uvikala ulai noxou tavaˈu lexe,
“Eni emomomo io a masaxaine uasi,” uasi.
22 Xo anu aloxo ˈo, vasimolu paˈupaˈusou ane loxo mamalaxaˈa si ne anu umomomo
sou aneˈi ixexee uasi.
23 Xe paˈupaˈusinge ane nenge taxavutala lexe tatoxoneˈi malaxo uasi ne nenge
tatoxoneˈi laixe. Xe vasimenge paˈupaˈusou ane laixe umomomo sou tamaxaˈu uasi
ne nenge tatalumeu laixe,
24 io paˈupaˈusinge aneˈi ipalaˈa ne tatalumeiei laixe uasi. Ia Lataua mupitanu
vasimolu paˈupaˈusou la muitalonu sou tatoxonu tatila mulai no anu paˈupaˈusou ane
uxolu vitanisi.
25 Anu aloxo ne mo sou kalikalipalaa uxali no nano no ˈa vasimolu ne mamu, ia lexe
paˈupaˈusou ne xavutalaneˈi ne umomomo sou usaxilaˈa ngatongatoˈosi.
26 Lexe paˈusou vile unoˈu navunavu, la paˈupaˈusou ukalusi ne iloˈa inoˈu navu-
navu. Mo lexe paˈusou vile unoˈu tooxu, la paˈupaˈusou ukalusi ne iloˈa iˈosa.
27 ✡Ioxe ngingi ne vasimolu Kalisito, mo ngingi vilevilesi ne anu vasimolu
paˈupaˈusou.
28 ✡Xe no nano no anu ta mitema ilotu noxou Iesu la Lataua musosovosiˈa ta mitema
ane Iesu mupalusiˈa, xe tameisou ane ta mitema sou palomatana, xe tatalusou ane
ta mitema sou ilosinge lavulavu, xe ta mitema sou iˈoxonu sosovo iouiou, xe aneˈi ane
inoˈu xavi sou iˈoxoneˈi ta mitema ixali laixe, xe aneˈi ane sou suˈuli, xe aneˈi ane inoˈu
xavi sou iulaxunu xaixai, xe kaluxusou aneˈi ane ivikala no anu vaikala iouvilemo.
29 Loxovaa, aneˈi mukalusi ne aneˈi ta mitema ane Iesu mupalusiˈa? Aneˈi mukalusi
ne ta mitema sou palomatana? Mo aneˈi mukalusi ne ta mitema sou ilosinge lavulavu?
Loxovaa aneˈi mukalusi ne iˈoxonu sosovo iouiou?
30 Mo loxovaa, aneˈi mukalusi ne minoˈu xavi sou pamauli iˈoxoneˈi ta mitema ixali
laixe? Loxovaa, aneˈi mukalusi ne ivikala no anu vaikala iouiou? Loxovaa aneˈi

✡ **12:11:** 1Ko 7:7 ✡ **12:12:** 1Ko 10:17 ✡ **12:13:** Xal 3:28 ✡ **12:27:** Rom 12:5 ✡ **12:28:** Ep 4:11-12

mukalusi ne ixiunu vaikala iouvilemo ne? Uasi Lataua musosovosi'a vilevilesi sou i'oxo xaixai ane ne.
31 ✡Ia ngingi ngamasaxau xavi sou xaixai lailaixe vaimomo 'o ne u'oki.

13

Tanutanuxu

La sou Eni Alosiengixu Vote'i Ane Laixe Manina

1 Lexe eni avivikala no anu vaikala iouvilemo noxi'a ta mitema mo noxi'a ta angelo kalumo, ia tanutanuxu uxolu no nano noxilo uasi, la eni ne aloxo xolalau utama piena xe xalamo e mitixitixinu vitanisi.
2 ✡Lexe eni eno'u xavi sou palomatana mo elavulavu no anu xavutalae'u talume ukalusi mo lavulavu laixe ukalusi no 'a muxamuxaxu taleli ne tatila mo pekia'u umomomo sou usukunu alaele ulai va'axu. Ia tanutanuxu uxolu no nano noxilo uasi, la eni ne a mii vitanisi.
3 Lexe eni alosi'a mimii noxilo ukalusi ne ulai noxi'a ta mitema ane i'a mimii uasi mo a'italonu vasimelo ulai noxi'a ta mitema sou i'elaxu no navu ia lexe tanutanuxu uxolu no nano noxilo uasi, la eni amomomo sou ano'u mii vile uasi.
4 Itema e tanuxa'a ta menexu ne anu uxolu se'isisi mo umasaxai'a maninasou. Anu uiisuiisu uasi mo utooxu mo uitinu uasi.
5 Mo anu u'oxo 'ilixo masua uasi xe anu loxo tanuxusi uasi mo anu loxo opoo lai'a palea uasi xe anu loxo kalapusou susu ane mi'oxonu noxou ne uasi.
6 ✡Tanutanuxu ne loxo sou 'osa'osa no anu 'ilixo masua uasi ia 'osa'osa no nano no anu 'ilixo umuli vaikala laixe maninasou.
7 ✡Xo anu usaxilainge utotomu, anu loxo sou umulaxu tanu utotomu anu loxo uloopala utotomu mo anu utulu pekia'u utotomu.
8 Tanutanuxu ne umomomo sou utalo uasi ia vaivaikala sou palomatana anu a uxolu ne ia ulai la utalo mo vaivaikala iouiou ne ulai la tasiau ukalu xe lavulavu ne ulai la uxexee avile.
9 Xo nenge telavusou mimii pa'upa'usousi mo nenge taa'alo no 'a a'alosou palomatana pa'upa'usousi.
10 Ia no voxo mine mii ane lololinu ne uxali la mimii ane pa'upa'usou 'o ne ukalu avile.
11 No voxo mine eni molomoloxo sio, la vaivaikalaxeni mo xavuxavutalaxeni mo xamuxamuli noxilo ne anu iouvilesisi aloxo ta molomolo nesi. Xe no mine exali loxo itema tila 'o la eni e'italonu 'ili'ilixo noxi'a ta molomolo ne mulai ili'i no tumalilo.
12 Vaimomo 'o nenge tamaisou mimii xalexusi loxo no anu titilo, ia ili'i la nenge tamaisou Lataua 'alaiou no ienge. Vaimomo 'o eni alavusou Lataua ne maninasou uasi ia ili'i la eni alavusou maninasou loxo Anu mulavusilo manina.
13 ✡Xo vaimomo 'o mii tatalu anu a muxolu. 'Ilixo sou tamuxamuxaxu tanenge mo taloopala sou tano'u mimii ane lailaixe ili'i xe tanutanuxu. Ia anu tila mo muuli noxi'a manina ane tanutanuxu.

14

Xavi sou Palomatana Mo Vaikala Iouvilemo

1 ✡La sou ngamulinu vote'i sou tanutanuxu mo ngamasaxau xavi iouiou sou i'oxonu xaixai noxou Uleenu Tavuna ne u'oki. Laixe lexe ngano'u xavi sou palomatana.
2 Xo itema ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne uvivikala noxi'a ta mitema uasi ia noxou Latauasi. Xo itema vile ulavusou mii e anu ulelemolu ne uasi. Anu ua'aloxu mimii mutalume ne no anu uleenusi.
3 Ia ta mitema ane'i palomatana ne ivivikala ulai noxi'a ta mitema sou ane'i ileme pekia'a mo ipeletotone'i xe i'oxonu opone'i uai laixe.

✡ **12:31:** 1Ko 14:1 ✡ **13:2:** Mat 17:20 ✡ **13:6:** Rom 12:9 ✡ **13:7:** 1Pi 4:8 ✡ **13:13:** 1Te 1:3 ✡ **14:1:** 1Ko 12:31; 14:39

4 Anu ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne anu usu'ulinu anusisi. Ia anu ane
upalomatana ne anu usu'uline'i ta mitema ilotu noxou Iesu sou ileme.
5 Eni emasaxainge vilevilesi ukalusi lexe ngavivikala no anu vaikala iouvilemo ia
emasaxa mu'oki lexe ngingi ngapalomatana. Anu ane upalomatana ne anu tila mo
muaulixu anu ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo. Ia laixe lexe anu uxiunu
vaikala ne mo sou ta mitema ilotu noxou Iesu ukalusi ne ino'u su'uli no anu la ileme.
6 Ioxe ta vivilo noxou Iesu, lexe eni ane'e noxinge ia avivikala no anu vaikala
iouvilemo la eni asu'ulingengi laixe a loxovaa? Mo lexe eni a'alomengi no 'a mii ma'ia
mutalume ia apala'alixu mo lavulavu laixe xe vaikala palomatana la alosinge vaikala
sou usu'ulinu.
7 Mo loxo mimii ane mauli no anu uasi ia tamaxusi, loxo kita xe susapu ne ta mitema
imomomo sou ilavusou lexe ma'ia ane ilelexe no anu ne a loxovaa no mine mimii ne
tamaxu vitanisi.
8 Mo aloxo ne la lexe xolalau utama lamana uasi, la 'ena'ei ane uloo sou 'oto'oto?
9 La sou anu aloxo nesi noxinge, lexe ngingi ngavivikala no anu vaikala ane ta
mitema ilavusou uasi. La ane'i ilavusou mii ane ngingi ngalelemolu ne a loxovaa?
Anu aloxo ngingi ngevivikala ne mulai no nixi vitanisi.
10 Manina vaikala tapiena iouiou anu a uxolu no anu lialia 'o, ia vile noxi'a ne laaxu
uasisi, uasi.
11 Ia lexe eni alavusou vaikala ane itema vile uvikala no anu ne laaxu uasi, la eni ne
aloxo aasila noxou itema ane uvivikala ne xe anu ne aloxo aasila noxilo.
12 La sou anu aloxo nesi noxinge. Xo loxo ngingi ngemasaxa mu'oki sou ngano'u xavi
iouiou sou i'oxonu xaixai noxou Uleenu Tavuna. La ngatovo ngaxaxai pekia'inge sou
ngano'u xavi ane usu'uline'i ta mitema ilotu noxou Iesu sou itulu pekia'a mo ileme.
13 Mo tava'u aloxo ne la sou itema ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne ukilaka
lexe anu umomomo sou uxiunu vaikalasou mii ma'ia ane anu mulemolu ne.
14 La sou lexe eni akilaka no anu vaikala iouvilemo la uleelelisi a ukilaka io
xavutalaxeni ne umaxa'u nene'axu lakilakaxeni ne uasi.
15 Ioxe la sou eni a'oxonu mii ma'ia? Eni akilaka no anu uleeleli mo no anu
xavutalaxeni kalumo xe eni alexe lexe no anu uleeleli la no anu xavutalaxeni kalumo.
16 Ia lexe nini naitinu ualasou Lataua no anu uleenenisi mo navikala laixe musuku
la sou itema vile vitanisi ane uxolu no nixingengi ne ulavusou uvikala lexe manina a
loxovaa? Xo anu ulavusou mii ma'ia ane nini nalelemolu ne uasi.
17 Male nini navivikala laixe noxou Lataua ne anu laixe ia itema ane vile 'olele ne
anu uno'u su'uli vile uasi manina.
18 Eni avikala laixe noxou Lataua xo euaulingenge mukalusi sou avivikala no anu
vaikala iouvilemo.
19 Ia no mine ta mitema ilotu noxou Iesu ipita la laixe lexe eni avikala no anu vaikala
mautunu ta'uvesi ane ulamana xe eni avikala sou ane'i ino'u lavulavu no anu, io anu
tila no anu vaikala 10,000 mautunu vaikala iouvilemo.
20 ✡Ioxe ta vivilo mamu sou xavutala-mengi loxo ta molomolo ta kitukitu'a. Ia
ixavutala no anu 'ilixo masumasua la ane'i loxo ta keakea. Xo ta keakea ne ilavusou
i'oxonu 'ilixo masua uasi. Io no anu xavutalamengi la nga'oxo aloxo ta mitema ta
tatila.
21 ✡Xo kaukavu muai no anu lapuloto aloxo 'o,
“ ‘Noxi'a ta mitema sou vaivaikala iouvilemo mo no anu anaxa'a taasila,
la eni avivikala noxi'a ta mitema ane ne, eni a'oxonu aloxo ne.
Ia ane'i imomomo sou ilomu noxilo uasi.’ Tila muvikala aloxo ne.”
22 La sou vaikala iouvilemo ane loxo sosovo ne anu noxi'a ane'i ane imulaxu tane'i
uasi, ia noxi'a ane'i ane imulaxu tane'i uasi. Xe vaikala palomatana ne noxi'a ane'i
mimulaxu tane'i. Ia ane'i ane mimulaxu tane'i uasi ne ane'i uasi.
23 ✡Ioxe lexe ta mitema ilotu noxou Iesu ipita io ane ukalusi ne ivivikala no anu
vaivaikala iouvilemo, ia ta mitema mose'i ane ilavusou vaivaikala ne uasi xe imulaxu
tane'i uasi ne ilomusinge la ixavutala lexe ngingi xavutalamengi mu'oxo vulusi.

✡ **14:20:** Ep 4:14 ✡ **14:21:** Ais 28:11-12 ✡ **14:23:** Apo 2:13

24 ✡Ia lexe ngingi ngavikala palomatana io itema vile ane umuxaxu tanu uasi xe vile
ane ulavulavu uasi ne u'una, la vaivaikalamengi ne uxiu opoonu xe ulavu lexe anu
itema sou susu la ngingi ta piena ukalusi ne ngailevinu 'ilixou ne,
25 la sou mii ane mutalume no nano no tanu ne anu a uai no tatexa ne. La anu utaloxo
ulu'e sou ulotu noxou Lataua, la uvikala tama lexe, "Manina, Lataua anu a uxolu no
nixingengi 'o."

Vote'i sou Muamua'ixu Lalotu

26 ✡Ioxe ta vivilo nenge tavikala a loxovaa? No mine ngingi ngane'e ngapita sou
ngalotu la vilevilesi ne ino'u xaixai loxo lexe, xe vaikala sou lavulavu, mo mii mose'i
ane Lataua mumaxa'u no iengi xe vaikala iouvilemo. Mo ane sou uxiunu vaikala
iouvilemo. Mimii ane ne sou u'oxo lalotu utulu pekia'u mo uleme.
27 Lexe mose'i ivivikala no anu vaikala iouvilemo, xe tamei uasi la tatalusi ane'i
ivikala, io ivikala ukeikei uasi, vile uvikala ukalu la vile uvikala. Xe laixe lexe itema
vile sou uxiunu vaikalai'a ne anu a uxolu kalumo.
28 Ia lexe itema vile sou uxiunu vaikala ne uasi, la itema ane uvivikala no anu vaikala
iouvilemo ne, uxolu tani ukisi no anu pita sou lalotu ne. Io uvivikala noxousi xe noxou
Latauasi.
29 ✡Mo sou ta mitema sou palomatana tamei, uasi la tatalusi ane ivikala, io ane'i ane
ixolu ne ilomulangiou mo iilevinu vaikalai'a ne laixe manina.
30 Ia lexe Lataua ulosou itema vile e uxoxolu no lia ne mii vile la itema ane
muvivikala tei ne anu utalo.
31 Xo ngingi ukalusi ne ngemomomo sou ngapolomatana vilevilesi mo sou ta mitema
ukalusi ne ilamana mo pekia'a.
32 Ta uleenu sou vaikala palomatana ne ane'i imulinu vaikala noxi'a ta mitema sou
ipalomatana nesi.
33 Xo Lataua ne loxo anu Lataua sou u'oxonu mimii vitavitanisi uasi, ia anu Lataua
sou opo se'isisi.
Loxo no anu la'ola'oluxu noxi'a ta mitema ilotu noxou Iesu,
34 ✡mo ta sema ne ixolu tani ukisi no nano no a lalotu. Ane'i ne imomomo sou
ivivikala uasi ia ilu'ene'i sou imulinu loxo lapuloto noxou Mosesi mulemolu.
35 Lexe ane'i imasaxa sou ilavusou mii vile, la ane'i itali'isi'a ta mului'asi no taasi'a,
xo ta sema ivikala no nano no 'a lalotu ne anu mii sou maela manina.
36 Loxovaa vaikala noxou Lataua ne tava'u musoko a noxinge ne? Uasi, loxovaa
ngingi ta mitema ane nesi ane ngeno'u vaikala noxou Lataua ne? Ia evile ino'u
vaikalau uasi.
37 ✡Mo lexe itema vile uxavutala lexe anu ne itema sou palomatana, xe uasi la
muno'u xavi iouiou sou i'oxonu xaixai noxou Uleenu Tavuna ilavusou lexe mii ma'ia
ane eni akaukavunu ulai noxinge 'o ne anu loxo vaikala pekia'u noxou Tila.
38 Ia lexe anu umulaxu xavutalau no anu uasi, la anu kalumo ne ngamulaxu
xavutalamengi no anu vaikalau ne mamu.
39 Anu aloxo ne la sou ta vivilo nga'oxo masaxa noxinge pekia'u sou ngapalo-
matanasi, io vaikala iouvilemo ne ngatavuna sou mamu.
40 Ia nga'oxonu mii ukalusi ne umomomo laixe no anu vote'i sou muamua'ixu lalotu.

15

Kalisito Mumauli La

1 Ioxe, ta vivilo, eni emasaxa sou alivunoxu xavutalamengi sou a'alo laixe noxou Iesu
Kalisito ane eni ea'aloxu noxinge mo ngingi ngeno'u mo sou ngingi ngatulu pekia'inge
no anu ne.

✡ **14:24:** Ioa 16:8 ✡ **14:26:** 1Ko 12:8-10 ✡ **14:29:** 1Te 5:21 ✡ **14:34:** 1Ko 11:3; 1Ti 2:12 ✡ **14:37:** 1Ioa 4:6

2 No anu aˈalo ane nesi ane Lataua mupamaulingengi no anu ne lexe ngingi
ngateteli pekiaˈu no anu vaikala ane eni eaˈaloxu noxinge ne xo lexe uasi la ngingi
ne ngamuxamuxaxu tangengi vitanisi.
3 ✡Xo mii maˈia ane eni enoˈu ne ane eni akalanu uneˈe noxinge, aloxo anu mii tatila
manina lexe Kalisito musoli sou susu noxinge aloxo vaikalasou muai no anu Lavuku
Tavuna teinu ne,
4 ✡la sou miˈasixu xe mumauli mutulu la no anu voxo tatalusou loxo vaikalasou muai
no anu Lavuku Tavuna teinu.
5 ✡Mo anu mupalaˈa noxou Pita xe mukalu la noxiˈa ta molomolo noxou mavulovexa
mo muluˈe no lia tamei.
6 Xe iliˈi no anu la anu mupalaˈa alaxu vilesisi noxiˈa ta vimovimou moseˈi noxou
sosovosiˈa loxo itemaxu itemaxu vile mo itemaxu taˈuve (500). Piena moseˈi noxiˈa ne
uao imaumaulisio, ia moseˈi a misoisoli mukalu ne.
7 ✡Mukalu la anu mupalaˈa noxou Iakavo xe mukalu la mupalaˈa noxiˈa ta aposeli
ne mukalusi,
8 ✡mo kaluxusou la anu mupalaˈa noxilo kalumo. Eni ne aloxo itema ane nenu
mivoˈo lalaanu.
9 ✡La sou eni ne akituˈa noxiˈa ta aposeli ne mo lexe eni laixe sou ilemelo lexe aposeli
uasi. Xo eni eˈoxo masuaneˈi ta mitema sou lalotu noxou Lataua.
10 ✡Ia no anu alauna noxou Latauasi la sou eni exali amitema iou aloxo ˈo. Mo alauna
noxou ane muneˈe noxilo ne loxo mii vitanisi uasi. Eni exaxai pekiaˈilo mo euaulixaˈa
ta aposeli mukalusi ne. Io loxo eni uasi, ia alauna noxou Latauasi ane muxolu noxilo
sou eˈoxonu xaixai ne.
11 Mo lexe eni aˈalomengi xe ta menexilo iaˈalomengi, la nexi noxiˈa taaˈaloxu vaikala
iouvilesisi la sou ngingi ngamulaxu tangengi no anu.

Ta Mitema Aneˈi Ane Misoisoli ne Imauli La

12 Ia lexe nexi teaˈalo lexe Kalisito mutulu mumauli la no anu soli, la sou loxovaa
moseˈi noxinge ne italiˈi lexe ta mitema imomomo sou itulu la no ˈa soli uasi?
13 Mo lexe mauli la noxiˈa ta mitema ane misoisoli ne uasi la Kalisito ne anu mutulu
mumauli la uasi kalumo.
14 Ia lexe Kalisito ne utulu umauli la uasi la aˈalo noxixe mo loopala noxinge ne anu
mii vitanisi.
15 La sou aloxo ne la nexi loxo ta mitema sou aˈalo kalakalavoi no anu mii ane Lataua
muˈoxonu, xo nexi teaˈaloxu Lataua lexe anu mutulusou Kalisito mumauli la no anu
soli. Ia manina lexe anu utulusou Kalisito umauli la uasi aloxo ne la sou lexe aneˈi ane
misoisoli ne itulu imauli la uasi.
16 Xo lexe aneˈi ane misoisoli ne itulu imauli la uasi la sou lexe Kalisito ne anu utulu
umauli la uasi avile.
17 Mo lexe Kalisito ne utulu umauli la uasi, la loopala noxinge ne anu mii vitanisi.
Mo susu noxinge ne anu a uao uxolusinge ne sio.
18 La sou aneˈi ane mimuxaxu taneˈi kalumo noxou Kalisito ka misoisoli ne aneˈi
misuasua mukalu.
19 Mo sou lexe loopala noxinge noxou Kalisito ne sou mauli no anu lialia ˈosi la
loopalasinge ne uaulixu masuanenge avile mo ta mitema ukalusi no anu lialia ˈo.
20 Ia manina Kalisito ne mutulu mo mumauli la no anu soli. Anu aloxo Anu mutulu
tei ne sou aneˈi ane misoisoli la imauli la.
21 ✡Xo loxo soli muneˈe noxou itema vile la mauli la noxiˈa aneˈi ane misoisoli ne
uneˈe noxou itema vile kalumo.
22 Xo anu aloxo ˈo noxou Adamu la ta mitema ukalusi isoli. Xe noxou Kalisito la ta
mitema ukalusi ne inoˈu mauli.
23 ✡Ia vilevilesi ne naˈa voxo mo, xe Kalisito, Anu loxo itema ane mutulu tei xe no
mine Anu ulivu uneˈe, la aneˈi ane ta noxou ne itulu imauli.

✡ **15:3:** Ais 53:5-12 ✡ **15:4:** Mat 12:40; Apo 2:24-32 ✡ **15:5:** Mat 28:16-17; Luk 24:34 ✡ **15:7:** Apo 1:3-4 ✡ **15:8:** Apo 9:3-6 ✡ **15:9:** Ep 3:8; 1Ti 1:15 ✡ **15:10:** 2Ko 11:23 ✡ **15:21:** Rom 5:12 ✡ **15:23:** 1Te 4:16; Pal 20:5

24 Voxo kaluxusou uxali la Anu uitalonu saxisaxila'u ulai noxou Momu Lataua.
No mine anu Kalisito umamulonu mo ukalusi'a ta kisikisi'a ta uleenu masumasua e
pekipekia'a mo xavine'i mulolutu.
25 ✡Xo anu uulaxunu sou saxisaxila'u ulai utalo no mine Kalisito utaolune'i ta uluau
ukalusi ne no lia no laaxu xavi noxou.
26 ✡Uluau ukalusou sou umamulonu mo ukalusou ane soli ne.
27 ✡Xo "Lataua mu'italonu mimii mukalusi ne no lia no laaxu xavi noxou Kalisito."
Io vaikala lexe mimii mukalusi ne mu'italonu no laaxu ne anu mulamanasi lexe
Lataua e mu'italonu mimii mukalusi no tava'u Kalisito ne. Ia Lataua anu molusi uxolu
no laaxu uasi.
28 Ia no mine anu u'oxonu mimii aloxo ne ukalu la sou 'Olu molu mumulinu Lataua
e mu'italonu mimii mukalusi no laaxu ne, mo sou Lataua umomomo sou uxolu no anu
mimii ukalusi.
29 Ioxe lexe mauli la uasi la sou mii ma'ia ane ane'i e mi'ulosi'a sou isu'uline'i ta
mitema e misoisoli ne i'oxonu? Lexe ane'i e misoisoli ne umomomo sou itulu imauli
la uasi avile la sou loxovaa no anu 'ulo'ulo ane mi'ulosi'a ta mitema sou isu'uline'i ne?
30 ✡Xe loxovaa noxixe, la sou nexi ta'italongengi no anu tu'utu'umaxu utotomu 'o?
31 Eni atavulenu soli no voxo utotomu evikala manina aloxo ne xo ta vivilo loxo eni
e'osasinge sou ngexolu no nano noxou Iesu Kalisito anu tila noxinge.
32 ✡Lexe eni e'otoxa'a ta mimii ta vova ne Epeso sou mii masaxa noxilosi la mii ma'ia
ane eni eno'u? Lexe ane'i ane misoisoli ne itulu imauli la uasi, la, "Nenge ta'ani mo
taie xo ne'iela la nenge tasoisoli."
33 Mamu sou ngamulinu kalakalavoi noxi'a ta mitema. "Xo ta mitema ta masumasua
ne ivila'isou 'ilixo laixe ne."
34 La sou ngatulu no anu lavulavu ane muxolu noxou itema vile lailaixe lexe ngingi
ngamulinu, io ngataluxu no anu 'ilixo sou nga'oxonu susu. Mo se'i noxinge ne ilavusou
Lataua uasi ne eni avikala aloxo ne sou apamaelangengi.

Vasimenge Ane Umauli La

35 Ia male itema vile utali'i lexe, "Ta mitema ane misoisoli ne ulai la itulu imauli la
a loxovaa 'o? Vasime'a ne uxali iou a loxovaa?"
36 ✡Xovulaulau! Mii ma'ia ane nini natounu ne anu usoli tei 'o la sou anu upau sou
uleme.
37 La sou no mine nini natounu la loxo natounu ovu lololi e uxali ili'i ne uasi, ia
ngiaxu vitanisi. Male uiti ngiaxu, uasi, la mii vilemo ngiaxu.
38 Ia Lataua ulosi'a vasime'a loxo anu molu mumasaxau. Mo ngiaxu iouiou vilevilesi
ne anu ulosi'a ainu vilevilesi mo.
39 Xe mimii no lia 'o ne anu iouvilesisi uasi. Nenge vasimenge mo xe ta mimii ane
imuamua'i no 'a lialia ne vasime'a mo xe ta ngiala ne vasime'a mo ia ta sinana ne
vasime'a iouvilemo.
40 Anu aloxo ne la sou mimii sou loxotolo ne na'u vasimolu mo xe mimii sou lialia
ne na'u vasimolu mo. Ia mimii sou loxotolo e lailaixe ne anu vasimolu iouvilesisi mo
mimii lailaixe sou lialia 'o ne vasimolu iouvilemo.
41 Mo aso ne anu na'u kaaxu lailaixe mo xe so'io ne anu na'u kaaxu lailaixe mo. Ia
ta oto ne na'a kaaxa'a mo. Io ta oto kaaxa'a ne uxali iouiou mo lailaixe manina.
42 Anu iou aloxo nesi no anu mauli la noxi'a ane'i ane misoisoli. Vasimolu ane
mi'asixu ne anu umasua ia vasimolu ane utulu umauli la ne anu umomomo sou uui
la uasi.
43 ✡No mine mi'asixu la vasimolu ne laixe uasi ia mutulu mumauli la no anu mimii
lailaixe. Mi'asixu la mamalaxusi ia mutulu mumauli la no anu xavi tatila.
44 Vasimolu e miasixu ne anu sou lialia 'o si ia anu mumauli la, la vasimolu ne sou
uleenu. La sou vasimolu sou lialia 'o xe vasimolu sou uleenu kalumo ne.
45 ✡La sou kaukavusou muai lexe, "Adamu anu tei ne muxali loxo itema mumaulisi,"
ia Adamu ane ili'i ne muxali loxo Uleenu sou ulosi'a ta mitema mauli.

✡ **15:25:** Mat 22:44 ✡ **15:26:** Pal 20:14 ✡ **15:27:** Lex 8:6 ✡ **15:30:** Rom 8:36 ✡ **15:32:** Ais 22:13 ✡ **15:36:** Ioa 12:24 ✡ **15:43:** Pil 3:20-21 ✡ **15:45:** Tav 2:7

46 Xo uleenu ne ulu'e tei uasi. Vasimolu mulu'e tei ka sou uleenu.
47 La sou itema ane tei ne anu molu no anu lomulo sou lialia 'o, xe itema ane tameisou ne anu molu no opo loxotolo.
48 Anu aloxo ta mitema sou lialia 'o ne ane'i loxo itema sou lialia. Xe aloxo ta mitema sou opo loxotolo ne la sou ane'i loxo itema sou opo loxotolo.
49 Mo anu iouvilesisi aloxo nenge texali loxo ta mitema ane sou lialia 'o ia ili'i la nenge taxali loxo itema ane sou opo loxotolo.
50 Ioxe eni avikalangengi, ta vivilo lexe mii ane vasimenge lialia 'o ne umomomo sou uxolu kalumo no nano no 'a saxisaxila'u noxou Lataua uasi. Mo mii ane ukalu ne umomomo sou upita ilou mii ane lailaixe mo kaluxu uasi, uasi.
51 ✡Ngalomu, eni avikala ngengixu vaikala utalume vile aloxo 'o. Nenge mose'i ne tasoli uasi, ia nenge ukalusi ne taxiu vasimenge,
52 no mine ane ne uxali loxo ienge u'amo no anu xoolau utama kaluxusou. Xo no mine xoolau utama la ane'i ane misoisoli ne itulu imauli la, ia isoli la uasi, mo nenge ne vasimenge uxiu ukalusi.
53 ✡La sou vasimolu ane umamulo ne utokolomo no anu mimii lailaixe ane umamulo uasi. Mo vasimolu ane musoli ne utokolomo no anu mimii ane sou umauli mo kaluxu uasi.
54 ✡No mine vasimolu ane umamulo ne utokolomoxu no anu mimii lailaixe ane umamulo uasi. Xe vasimolu ane sou soli ne utokolomoxu no anu mimii ane sou umauli mo kaluxu uasi. Lexe mimii ane ne uxali la vaikala e mikaukuvunu ne uxali maninasou aloxo ne. “Soli ne mumamulo avile mo Lataua muuaulixu.”
55 ✡ “Soli, xavineni ava? Soli, tavimeni ava?”
56 ✡Xe tavi sou soli ne anu a 'ilixo masumasua mo xavi sou 'ilixo masua ne anu ane lapuloto.
57 Ia talemolu laixe ulai noxou Lataua! Anu mulosinge xavi sou tauauli no anu mune'e noxou Tila noxinge Iesu Kalisito.
58 Anu aloxo ne la sou ta vivilo e emasaxainge manina, ngatulu pekia'inge io ngasasalo no anu mii vile uasi. Utotomu ne ngalosinge ukalusi ulai no anu xaixai noxou Tila. Xo ngingi ngelavu lexe xaixai noxinge no nano noxou Tila ne anu vitanisi uasi.

16

Mipitanu Lamolii'a ta Mitema Noxou Lataua

1 ✡Ioxe ano 'o vaikala sou lamoli ane mipitai'a ta mitema noxou Lataua. Nga'oxonu mii ma'ia e evikalane'i ta mitema e ilotu noxou Iesu no tuatuala no nano ne Xalatia sou i'oxonu.
2 No anu voxo usoko sou voxosou lalotu utotomu, la ngingi vilevilesi ne ngamulaxu lamoli mose'i no pa'umolu. Pa'usou no nano no anu lamoliu e unono'u. Ngapitanu uai, mo sou eni ane'e la ataxusou la uasi.
3 Xe no mine eni axali la alosi'a ta mitema ane ngingi ngesosovosi'a ne uoli voloxu sou vaikala lamana ilou lolovolo noxinge ne sou ilaixu ne Ielusalemu.
4 Lexe anu laixe sou eni alai kalumo la ane'i ivaitaoleli.

Kilaka Noxou Paulo

5 ✡Eni Apolo alai ne Makedonia xe ili'i la sou ane'e noxinge. Xo eni Apolo alai aloxo ne Makedonia tei ne.
6 ✡Male eni axolu maxuveeni sevile noxinge male no 'a voxosou sivo mo tani lelemesou ne ukalu avile, mo sou ngingi ngasu'ulileli no anu muamua'i xo lexe sou alai ne'ei.

✡ **15:51:** Mat 24:31; 1Te 4:15-17 ✡ **15:53:** 2Ko 5:4 ✡ **15:54:** Ais 25:8 ✡ **15:55:** Ose 13:14 ✡ **15:56:** Rom 7:13
✡ **16:1:** Rom 15:25-26; 2Ko 8:1-9 ✡ **16:5:** Apo 19:21 ✡ **16:6:** Rom 15:24

7 Eni amasaxa sou amaisingesi vaimomo ne loxo exixaosingesi ka alai uasi, eni
eloopala lexe axolu maxuveeni sevile noxinge, lexe Tila umasaxa aloxo ne.
8 Ia eni axolu lai ne Epeso ne ulai utalo no ʼa voxosou Pentikosi.
9 ✡Xo aitenga tatila sou xaixai ane lexe eni axaxaisou ne anu mukisi noxilo, xe ta
mitema tapiena ane sou ivikala no tumalilo ne aneʼi a ixoxolu.
10 ✡Io, lexe Timoti uneʼe la ngasaxilaʼu laixe lexe mii vile uʼoxonu uʼume no mine
anu uxoxolu noxinge ne mamu. Xo anu uxaxaisou xaixai noxou Tila, iou aloxo eni
ʼosi.
11 ✡Evile no voxo ane ne umomomo sou ngaitalonu ngalomuxu mo ngaʼosasou
mamu. Ia no anu muamuaʼixu sou ulivu uneʼe noxilo la ngaʼitalonu no ʼa opo seʼisisi.
Eni autitiʼa iloʼa ta vimovimou.
12 ✡Ano ʼo ne vaikalasou vivinge Apolosi. Eni epeletotosiʼa pekiaʼu sou lexe ulai
noxinge iloʼa ta vivinge. Anu umasaxa sou ulai palea vaimomo ʼo uasi, ia anu ulai
no mine anu uxamulinu loxo voxo laixe noxou sou ulai.
13 Ngatulu mo ngaloosinge, mo xavingengi voxovoxo no anu muxamuxaxu tangengi
la sou ngaxali loxo ta mitema sou ngatulu pekiʼainge mo ngaʼume uasi.
14 Ngaʼoxonu mimii ukalusi ne mo tanengexaʼa ta menexine no anu alauna.
15 ✡Ngingi ngelavu lexe ta temanu tani noxou Sutepano ne aneʼi mixiu tei milai
noxou Iesu no nano ne Akaia mo aneʼi miitineʼi milai no anu xaixai noxiʼa ta mitema
noxou Lataua. Ia ta vivilo eni apeletotosinge pekiaʼu,
16 sou ngaluʼengengi no laaxaʼa ta mitema aneʼi iou aloxo ne mo aneʼi ukalusi e
imulineʼi sou isuʼuli no anu xaixai ne.
17 Eni eʼosa no mine Sutepano ilou Potunatasi xe Akaikusi mixali xo aneʼi mimomo-
mosou miʼoxonu mii ane ne ngingi ta Kolinito ngaʼoxonu uasi.
18 Xo aneʼi miʼoxonu opoleli muai laixe mo noxinge kalumo. Ta mitema ane loxo ne
umomomo sou talavusiʼa laixe.

ʼOsaʼila Kaluxusou

19 ✡Ta mitema ilotu noxou Iesu no xalee lia tila ne Asia miʼitalonu ʼosaʼila noxiʼa
muneʼe noxinge. Akuila mo Pilisila miiongengi no nano no ualasou Tila, mo aneʼi ta
mitema e ilotu noxou Iesu ane ilavusou ipita no tani noxiʼa ne kalumo.
20 Ta vivinge mukalusi ane mixolu lai ʼo miʼitalonu ʼosaʼila noxiʼa muneʼe noxinge.
Ngasexelangenge ngatongatoʼo mo ngatimunu xalengengi no ʼa ʼosaʼila noxou Lataua.
21 Eni Paulo melo akaukavunu ʼosaʼila ane ʼo no avolo.
22 ✡Lexe itema vile tanuxu Tila uasi, la unoʼu tuʼumaxu no voxo mine Tila ulivu
uneʼe. Nini naneʼe, Tila.
23 Alauna noxou Tila Iesu uxolu noxinge.
24 Tanutanuxu noxilo ulai noxinge ukalusi no nano noxou Kalisito Iesu. Manina.

✡ **16:9:** Apo 19:8-10; 2Ko 2:12 ✡ **16:10:** 1Ko 4:17 ✡ **16:11:** 1Ti 4:12 ✡ **16:12:** 1Ko 3:6 ✡ **16:15:** 1Ko 1:16
✡ **16:19:** Apo 18:2, 18, 26 ✡ **16:22:** Xal 1:8-9; Pal 22:20

UOLI VOLOXU TAMEISOU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA KOLINITO

Vaikala lamana

No anu uoli voloxu ane 'o ne Paulo mukaukavunu mulai noxi'a ta Kolinito, xo ta mitema mose'i no nano no tuala tila ne Kolinito mi'oxonu vaikala masumasua mose'i mulai noxou. Aloxo ne la sou anu mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a sou lexe uxalixu opo vilesisi no taine'i la.

No nano no anu vaivaikala noxou Paulo, la anu muvikala lamana no anu vaikala pekipekia'u e anu muvikalane'i no anu tei. Anu umasaxa lexe ulamanalixa'a no anu tava'u a loxovaa la sou anu mu'oxonu vaikala tu'utu'umaxu ne. Anu mu'oxonu aloxo ne, xe leviani noxi'a ilomu uasi, la misu'anu vaikala masumasua mulai noxou. Xe mupala'alixu 'osa'ila noxou, xo mulomusou lexe ta mitema milomu la mixiunu maulixa'a.

Xe mukalusou vaivaikala noxou la muvikalane'i ta Kolinito sou isu'uline'i ta mitema noxou Lataua ane xa'a mimii uasi no xalee lia tila ne Iutaia. Xe kaluxusou manina, la Paulo mulamanalixa'a lexe ta aposeli kalakalavoi mose'i 'a ixoxolu ne, la sou ane'i itovonu sou i'oxonu masuanu xe ipupuiou xaixai noxou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Paulo mulamanalixu 'ili'ilixonu xe xaixai noxou 1:1-7
Ipitanu su'uli ulai noxi'a ta mitema ne Ielusalemu 8–9
Paulo mulamanalixu no anu xaixai noxou 10:1–13:10
Vaikala kaluxusou ilou vaikala sou sexela 13:11-14

1 Eni Paulo itema e Kalisito Iesu mupalusilo no anu masaxa noxou Lataua mo musosovosilo. Nexi noxou vivilo Timoti takaukavu uoli voloxu ano 'o ulai noxinge ta mitema ilotu noxou Iesu ne Kolinito, mo noxi'a ta mitema ane'i imulaxu tane'i noxou Lataua no 'a tuatuala ukalusi no lia tila ne Akaia.
2 Alauna mo opo se'isisi ulai noxinge molu noxou Lataua Maminge mo anu Tila Iesu Kalisito

Anu Lataua sou Mamaatola Tapiena Ukalusi

3 ✡Ta'itinu Lataua e Tila noxinge Iesu Kalisito Momu, anu tanutanuxu Momu anu Lataua sou mamaatola piena ukalusi.
4 Anu e mamaatolanenge no anu tu'utu'umaxu noxinge ukalusi, mo sou nexi tamomomo sou mamaatolane'i ane'i ane tu'utu'umaxu se'i uxalisi'a no anu vaikalau Lataua ane Anu mulosienge.
5 ✡Xo anu aloxo tu'utu'umaxu noxou Kalisito unixi u'una no anu maulinenge 'o ne la mamaatola molu noxou Kalisito ne iouvilesisi unixi une'e u'ana'ana kalumo.
6 Lexe oponexi tu'umaxu, la anu ne sou umamaatolanenge no 'a mauli noxixe, lexe nexi tano'u vaikala la anu ne sou umamaatolanenge ane uxalixu 'ilixo sou ngaxolu se'isisi mo ngatavulenu tu'utu'umaxu ane loxo nexi tatavulenu 'o.
7 Mo loopala noxixesinge ne anu pumuxu, xo nexi telavu lexe aloxo tu'utu'umaxu noxixe ne ngingi ngatavulenu kalumo la mamaatola noxixe ne ulai noxinge kalumo.
8 ✡Ta vivixe, nexi tamasaxa manina lexe ngingi ngelavusou, sou tu'utu'umaxu ane nexi tetavulenu no anu xalee lia tila ne Asia. Tu'utu'umaxu ane ne anu tatila manina mo umomomo sou nexi tataloxolixu la uasi mole nexi ne lexe tasoli avile.
9 Manina, no nano no tanexi la nexi taxamulinu tu'umaxu sou soli. Ia anu muxali ne sou lexe nexi tamomomo sou tasoa noxixe mamu ia noxou Latauasi, Anu e utulusi'a ta mitema no 'a soli.

✡ **1:3:** Rom 15:5 ✡ **1:5:** Lex 34:19 ✡ **1:8:** Apo 19:23; 1Ko 15:32

10 ✡Anu mupamulinexi no anu masua sou soli ane loxo ne, mo Anu upamaulinexi.
Nexi teloopalanu lexe Anu usolonu sou upamaulinexisi.
11 Xo aloxo ngingi ngesu'ulinexi no anu lakilaka noxinge. La sou tapiena imomomo
sou ivikala laixe noxou Latauamenge sou alauna laixe mune'e noxixe loxo lakolisou
lakilaka noxi'a tapiena.

Paulo Muxiunu Xavutala E Anu Muloonu

12 Ioxe nexi ta'itinexi aloxo, xavutalamexi laixe noxi'a ta mitema ne mumaxa'ixe
lamana lexe no anu xoluxolunenge nenge'a no anu lialia 'o ne la nexi texolu no anu
'ilixo vilemo mo malemalenga ane molu noxou Lataua. Nexi te'oxonu aloxo ne loxo
no anu xavuxavutala e talavusou lexe mii ane laixe xe mii ane masua sou lialia 'o uasi
ia loxo no anu alauna noxou Latauasi.
13 Xo nexi takaukavumengixu mii vile ane ngingi ngamomomo sou ngaitisou mo
ngalavu sou uasi ne uasi. Eni eloopala lexe ngingi ngalavusou mimii lamana ukalusi.
Mo eni eloopala lexe,
14 ✡aloxo ngingi ngelavusixe sevilesi ia ngingi ngalavusixe ukalusi, la ngingi ngamo-
momo sou nga'osasixe ne aloxo nexi ta'osasinge kalumo no anu voxo noxou Tila Iesu.
15 Anu aloxo ne xo eni exavutala pekia'u no anu mii ane 'o, eni emulaxu xavutala
sou akilisinge tei o mo sou ngingi ngamomomo sou ngano'u su'uli alaxu tamei.
16 ✡Eni emulaxu xavutalaxeni lexe sou akilisinge no mine alai ne Makedonia xe
melo ne Makedonia ane'e la alivu ane'e noxinge, xe ili'i la sou ngingi ngasu'ulileli
sou ngasaxaleli sou alai ne Iutaia.
17 No mine eni emulaxu xavutalaxeni sou mii ane ne la, loxovaa eni e'oxonu
papaxesi? Uasi loxovaa eni e'oxonu sou emulaxu xavutalaxeni loxo ane'i ta mitema
no lia 'o ixavutala 'o si mo sou eni avikala ukeikei lexe “Ee, la ee” no mine “Uasi, la
uasi?” Aloxo ne uasi.
18 Ia manina sou aloxo Lataua anu umulinu vaikalausi, la sou a'alo noxixe ulai
noxinge ne anu loxo “Ee,” xe “Uasi,” la uasi.
19 ✡Xo Lataua 'Olu Iesu Kalisito e nexi noxi'a Sailasi mo Timoti telaanu vaikalasou
nonixi noxinge ne anu loxo “Ee,” no mine “Uasi,” ne uasi ia noxou ne la anu utotomu
ne “Ee,” si.
20 ✡Xo mii vile uasi mii tapiena anu Lataua musakiinu vaikalasou ne anu muxali
“Ee,” noxou Kalisito. Anu aloxo ne la sou noxousi ne la “manina” ne nenge ta'itinu
Lataua ualasou.
21 Ioxe la sou anu Lataua e mupitanenge no anu mauli noxou Kalisito anu molu
musosovosinge la sou nenge'a tatulu peki'ainge.
22 ✡Mo mu'italonu sosovo noxou mo mutomusinge lexe nenge ta na'u ne muxolu
noxinge. Mo mumulaxu Uleenu no nano no tanenge aloxo sosovo sou mii mai'a ane
Anu ulosinge ili'i.
23 Eni alemolu la Lataua mulavusou xavutalaxeni aloxo ne mo eni talelingenge sou
lexe alivu alai ne Kolinito uasi.
24 ✡Anu loxo nexi tauli sou taulaxu tangengi uasi. Ia nenge nenge'a taxaxai ne sou
'osa'osamengi. Xo tava'u aloxo, ngingi ngamulaxu tangengi la ngatulu peki'ainge.

2

1 ✡Aloxo ne la sou eni exavutala pekia'u lexe mamu sou eni a'oxonu navunavu vile
la sou alai akilisinge.
2 Xo lexe eni a'oxonu opongengi tu'umaxu, la sou 'ena'ei la ane uxolu sou u'oxoleli
a'osa? Ngingisi.

✡ **1:10:** 2Ti 4:18 ✡ **1:14:** 2Ko 5:12; Pil 2:16 ✡ **1:16:** 1Ko 16:5-6 ✡ **1:19:** Apo 18:5 ✡ **1:20:** Pal 3:14 ✡ **1:22:** 2Ko 5:5; Ep 1:13-14 ✡ **1:24:** 1Pi 5:3 ✡ **2:1:** 1Ko 4:21

3 Eni ekaukavu aloxo ne mo sou loxo eni aneˈe la mamu sou taleli utama noxiˈa
ta mitema ia sou iˈoxoleli aˈosa ne. Eni eloopala pekiaˈu noxinge mukalusi lexe ˈosa
noxilo ne uxolu ulai noxinge ukalusi kalumo.
4 ✡Xo eni ekaukavumengi ˈo no anu taleli utamasinge mo uxoto toxoxaˈa xe
ieli lexaxu piena, sou lexe aˈoxongengi ngatama uasi, ia sou loxo uˈoxo oponengi
ngalavusou manina tanutanuxu noxilo singe no anu ˈilixo sou talulusou susu noxiˈa
ta mitema sou susu.
5 Ioxe lexe itema vile muxalixu opo tuˈumaxu, la anu uˈoxonu opoleli tuˈumaxu uasi.
Ia anu muˈoxongengi latala mukalusi ne opongengi tuˈumaxu, la laixe lexe taˈoxonu
uxali masua uˈoki mamu.
6 Navunavu ane ta piena noxinge mitelonu noxou ne anu mumomomo noxou.
7 Ia aloxo ne uasi, umomomo sou ngingi ngalulusou susu noxou mo ngamamaa-
tolanu, mo sou anu umomomo sou opo tuˈumaxu toxoxu uluˈelaixu a vile mamu.
8 Eni apelaˈinge aloxo ne mo sou ngingi ngaˈoxo pekiaˈunu tanutanuxu noxinge sou
ne la, mo sou anu ulavusou lexe ngingi tangengixu.
9 Tavaˈu a loxovaa la sou eni ekaukavumengi ne sou amaisinge lexe ngingi
ngamomomo sou ngatulu pekiˈainge no anu tovotovo mo ngalomu sou ngamulinu
mimii ukalusi ne.
10 Lexe ngingi ngalulusou susu noxou itema vile la eni kalumo alulusou susu noxou.
Mo mii maˈia ane eni elulusou ne mo lexe mii vile sou alulusou la eni alulusou no iou
Kalisito ne singe.
11 ✡Mo sou Satani ne umomomo sou utaloxolinenge mamu xo loxo nenge talavusou
xavuxavutala talume noxou ne.

Ta Mitema Ane sou Ixaxaisou Vaikala Ane Musakii Alavua

12 ✡Ioxe no mine eni elutu elai ne Toloasi sou alaanu vaikala sou aˈalo laixe sou
Kalisito la exalisou lexe Tila mukisiinu aitengasilo lai ne.
13 ✡Ia xavutalaxeni ne uai seˈisisi uao, xo tavaˈu lexe eni axalisou vivilo Tito lai ne
uasi. La sou eni eioneˈi io elai avile ne Makedonia.
14 Ia laixe musuku noxou Lataua e uulaxunexi utotomu no anu uauli noxou Kalisito
mo taxavutalanu vaikala sou mii ane loxo tumaulixu sou lavulavu laixe noxou ne
tasukunu ulai no xalexalee tani ukalusi no mine nenge talai.
15 Xo nexi ne loxo noxou Lataua la nexi aloxo lomolomo tumaˈu lailaixe ulai noxou
Lataua sou Kalisito nonixineˈi ta mitema aneˈi ane mimulaxu taneˈi noxou Iesu minoˈu
pamauli xe aneˈi ane mimulaxu taneˈi noxou Iesu uasi ane sou isoisoli.
16 ✡Aneˈi ane imulaxu taneˈi noxou Iesu uasi la aneˈi ne tumaˈa masua sou soli, xe
aneˈi ane imulaxu taneˈi noxou Iesu la aneˈi tumaˈa uliulixu sou mauli. Ioxe, mo ˈenaˈei
ane mumomomo sou xaixai ane loxo ne?
17 Xo nexi ne loxo tapiena e iˈoxonu sou ixixaolixu vaikalau Lataua sou loxo inoˈu
mii no anu uasi. Anu aloxo ne uasi. Noxou Kalisito la nexi tavivikala no iou Lataua ne
laixe maninasi, loxo ta mitema ane Lataua mupalusiˈa mineˈe.

3

1 ✡Ioxe mo loxovaa nexi a tasokou sou taˈitinu ualasixe la? Uasi loxovaa nexi loxo ta
mitema moseˈi sou tamasaxau uoli voloxu sou uˈitinu ualasixe ulai noxinge, uasi molu
noxinge?
2 ✡Ngingi nesi ne ane uoli voloxu noxixe e tekaukavunu no nano no tanexi la ta
mitema mukalusi milavusou mo miitisou.
3 ✡Ngingi ngamaxaˈu lexe ngingi ne uoli voloxu molu noxou Kalisito, neneˈaxu xaixai
mexi kaukavusou ne no anu suˈi uasi. Ia no anu Uleenu Lataua e muxolu umauli mo
no anu lavoˈo alelaxu uasi ia no nano noxiˈa ta mitema taneˈi.

✡ **2:4:** Apo 20:31 ✡ **2:11:** Luk 22:31 ✡ **2:12:** Apo 14:27; 1Ko 16:9 ✡ **2:13:** Apo 20:1 ✡ **2:16:** Luk 2:34; 2Ko 3:5-6 ✡ **3:1:** Apo 18:27; 2Ko 5:12 ✡ **3:2:** 1Ko 9:2 ✡ **3:3:** Mul 24:12; Iel 31:33; Ese 36:26-27

4 Nexi tanexi mutulu pekia'u mo tevau tu'umanexe noxou Lataua xo nexi noxou
Kalisito.
5 Anu loxo nexi mexe a ne temomomo sou te'oxonu mimii ane ne uasi, ia lavulavu
noxixe sou xaixai ne molu noxou Lataua.
6 ✡Anu mu'oxonexi temomomo sou taxali loxo ta mitema sou isaxila'u vaikala ane
musakii alavua ne loxo no anu vaikala sou lapuloto e mikaukavu uasi ia no anu Uleenu,
xo vaikala sou lapuloto ne uvenge tasoli ia Uleenu ne ulosinge mauli.

Lamanaxu Vaikala Ane Musakii Alavua

7 ✡Ioxe lexe xaixai ne muxalixu soli ne muxotonu kaukavusou no 'a lavo'o ia muxali
ilou lamanaxu mo ta Isilaeli imomomo sou imataki uisalili ulai noxou Mosesi alaiou
uasi xo anu lamanaxu ia ili'i la anu tasiauxu la,
8 la sou loxovaa? Xaixai ane no anu Uleenu 'o lamanaxu u'oki manina.
9 ✡Mo lexe xaixai ane utulusi'a ta mitema 'ilixoi'a no 'a susu noxi'a lamana sou
ne, anu lamanaxu musuku la lamanaxu xaixai ane uxalixu 'ilixo muisalili ne anu
lamanaxu toxoxa'a manina.
10 Xo mii ane lamanaxu loxo ne tei e Mosesi mukaukavu, ia tamomosou ilou lamana
ane lapuloto alavua noxou Lataua ne toxoxa'a ane vaimomo 'o la anu lamanaxu la
uasi.
11 Mo lexe mii ane uxolu lavuu uasi ne lamanaxu aloxo ne, la mii ane uxolu lavuu
ne lamanaxu toxoxa'a manina.
12 La sou no mine nexi taloopala aloxo ne la nexi pumunenge manina.
13 ✡Nexi ne loxo Mosesi e muvausou alaiou sou utaluxa'a ta Isilaeli mo sou imataki
sou no mine lamanaxu tasiauxu ne uasi.
14 Ia xavutalai'a ne muxo lololi xo mune muxali vaimomo 'o ne pupuni ane ne uxolu
no mine iitisou vaikala ane musakii tei. Anu uxexee uasi xo loxo noxou Kalisitosi la
sou anu uxexee.
15 Mo loxo no anu voxo ane vaimomo 'o ne no mine iitisou lapuloto noxou Mosesi la
pupuni ne utaluxu tane'i.
16 ✡Ia no mine itema 'ena'ei ane uxiu ulai noxou Tila, la pupuni ane ne uxexesou.
17 ✡Ioxe Tila ne Anu a Uleenu ne mo ne'ei e Tila Uleenu uxolu la sakisaki vile
usakinenge uasi vasimenge manamana'u.
18 Mo nenge ukalusi ane tava'uva'usou alaienge uasi ne nenge loxo titilo sou
tamaisou lamana noxou Tila, mo taxiu taxali loxo Anu ne la no anu lamana 'uieii
utatila voxovoxo ne sou ane molu noxou Lataua e anu Uleenu ne.

4

Mimii Lailaixe Musuku Uxolu no Anu Vexavexasou no 'a Lialia 'o

1 Anu aloxo ne la sou loxo no anu alauna noxou Lataua la Anu mulosixe xaixai ane
'o. La sou nexi ta'olevalele uasi.
2 ✡Mo nexi taxexeenu 'ili'ilixo ane tavuna mo ane tamaela no anu ne. Nexi ta'oxonu
'ilixo sou kalakalavoi uasi mo tapolo vile vaikala noxou Lataua uasi. Anu aloxo ne
uasi. Ia nexi taa'aloxu vaikala manina ne ulamanasi. Aloxo ne ta mitema itoxonexi
mo ta mitema xavutalai'a ulamana la sou ulai no anu xavutala laixe ne mumaxai'xe
lamana noxi'a ta mitema ukalusi ne no iou Lataua.
3 Mo lexe a'alo laixe noxou Iesu Kalisito ane nexi tea'aloxu ne pupuni mutaluxu, la
pupuni mutaluxu ne noxi'a ane'i ane sou isoisoli.
4 ✡Xo anu Satani lataua sou lialia 'o ne mutatusou xavutalai'a ta mitema ane imulaxu
tane'i noxou Kalisito uasi ne mo sou mamu sou ane'i imaisou lamana no anu a'alo laixe
sou lamanaxu Kalisito e Anu sosovo maninasou noxou Lataua nesi.
5 Xo nexi talaa vaikalasixe la uasi, ia Iesu Kalisito ne, lexe anu Tila, mo nexi mexe la
ne aloxo ta mitema sou xaixai noxou sou Iesu nesi.

✡ **3:6:** Iel 31:31; Ioa 6:63; 1Ko 11:25 ✡ **3:7:** Mul 34:29 ✡ **3:9:** Lap 27:26; Rom 1:17 ✡ **3:13:** Mul 34:33 ✡ **3:16:** Mul 34:34 ✡ **3:17:** Ioa 8:36; Rom 8:2 ✡ **4:2:** 2Ko 2:17; 1Te 2:5 ✡ **4:4:** Ep 2:2; Kol 1:15; Eva 1:3

6 ✡Xo Lataua anu e muvikala lexe, “Lamana uiei molu no nano no ʼa isivoxo uuatu,”
ne muʼoxonu lamanaxu muiei no nano no tanexi sou ulosinge lamana sou talavusou
laixe sou lamanaxu Lataua no ʼa alaiou Kalisito ne.
7 ✡Ia nexi tenoʼu mii ane laixe musuku ne aloxo no anu vexavexasou no lialia ʼo sou
tamaxaʼu lexe xavi toxotoxoxaʼa ukalusi ne anu molu noxou Latauasi ia nexi mexe
takoiinu uasi.
8 ✡Nexi ne texamuli tuʼutuʼumaxu muxaliliexi mukalusi, ia umamulonexi uasi, mo
tanexi lili ia tanexi utaloxo uasi.
9 Mo iʼoxo masuanexi ia nexisisi taxolu uasi, xe ipuasixe ia ikalusixe uasi.
10 ✡Utotomu ne nexi taxixaolixu solixu Iesu no anu vasimexe mo sou mauli noxou
Iesu ne umomomo sou upalaʼa no anu vasimexe kalumo.
11 ✡Xo nexi e tamauli ne ane tatavulenu soli sou Iesu mo sou maulixu umomomo sou
upalaʼa no anu vasimexe e sou soli ʼo.
12 Aloxo ne la sou soli anu a uxaxai no nano noxixe, ia mauli anu a uxaxai no nano
noxinge ta Kolinito.
13 ✡Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ʼo,
“Eni emulaxu taleli, aloxo ne la sou eni evikala ne.” No anu Uleenu ane nesi sou
mulamulaxu tanenge ne la sou nenge kalumo tamulaxu tanenge mo sou tavikala aloxo
ne.
14 ✡Anu aloxo ne xo nenge telavu lexe Anu ane mutulusou Tila Iesu no anu soli ne
utulusixe kalumo nengeʼa Iesu mo upitanenge nengeʼa sou upamotoninenge no talaxu.
15 Mimii ukalusi ane ʼo ne sou umomomosinge, mo sou alauna ane uʼanaʼanalinenge
ta mitema tavuʼavuʼalo ne umomomo sou uuavutinoxu vaikala ʼosa laixe sou aneʼi iiti
Lataua no ʼa lamanaxu musuku ne.
16 ✡Anu aloxo ne la sou nexi taʼolevalele uasi. Manina loxo vasimexe no ale anu a
sou usoli ne ia tanexi no nano ne uxaxali alavua no voxovoxo utotomu.
17 ✡Xo tuʼutuʼumaxu noxixe ne uxolu maxuveeni uasi, uxolu voxo ataxusi. Ia Lataua
ukolinexi no ʼa lamana ane uxolavu ane muuaulixu tuʼutuʼumaxu mukalusi ne muʼoki
manina mo ukalu uasi.
18 ✡La sou nexi tautitisou mii maʼia ane no texa ʼo uasi ia mii maʼia ane no anu. Xo
mii maʼia ane no texa ne anu ulai la ukalu, ia mii maʼia ane no anu ne anu tamaisou
uasi ne. Anu uxolu utotomu mo ukalu uasi.

5

Taasinge no Anu Opo Loxotolo

1 ✡Ioxe nenge talavu lexe taasinge sou taxolu no anu no lia ʼo ne umamulo, ia Lataua
mutulusou taasinge vile. Anu taasinge lavuʼu ne a uxolu teitexi no opo loxotolo. Tani
ane ne ta mitema itulusou no avoʼa uasi.
2 ✡Aloxo ne la sou nenge tanenge utulu mo temasaxa lexe tanoʼu taasinge teitexi no
opo loxotolo ne la sou usuʼasinge loxo tokolomomenge.
3 No mine loxo nenge ta tokolomo ne, la nenge vasimenge vitanisi uasi.
4 Xo no mine nenge a uao taxoxolu no anu tani e uxolu umamulosi ane ʼo sio, la
nenge tanenge utulu mo tatavule tuʼutuʼumaxu ne. Xo nenge tamasaxa sou taxexeenu
tani ane ʼo uasi, ia lexe tatokolomo no anu tasinge sou opo loxotolo. Aloxo ne mo sou
mii maʼia ane sou usoli ne umomomo sou uxalixu mauli.
5 Ioxe, anu Latauasi ane mukoinenge sou tavaʼu aloxo ne. Mo mulosinge Uleenu
aloxo sosovo sou mii maʼia ane anu muloonusinge iliʼi.
6 ✡Anu aloxo ne la sou utotomu ne nenge taloopala pekiaʼu mo talavu lexe loxo no
mine nenge taxolu no ʼa tuala no vasimenge la nenge taxolu vaaxu noxou Tila.
7 Nenge taxolu ʼo ne tamulaxu tanengesi ia loxo tamaisou mii no ienge uasi.
8 ✡Nenge ne taloopala pekiaʼu, eni avikala mo emasaxa muʼoki lexe taxexesou

✡ **4:6:** Tav 1:3; Ais 9:2; 2Ko 3:18 ✡ **4:7:** 2Ko 5:1 ✡ **4:8:** 2Ko 1:8; 7:5 ✡ **4:10:** 1Ko 15:31 ✡ **4:11:** Rom 8:36
✡ **4:13:** Lex 116:10 ✡ **4:14:** 1Ko 6:14 ✡ **4:16:** Ep 3:16 ✡ **4:17:** Rom 8:17-18 ✡ **4:18:** Kol 1:16 ✡ **5:1:** 2Ko
4:7 ✡ **5:2:** Rom 8:23 ✡ **5:6:** Eva 11:13-16 ✡ **5:8:** Pil 1:23

vasimenge ʼo ia talai nengeʼa Tila taxolu no tuala noxou Lataua.
9 ✡La sou nenge xavinenge mo sou taʼoxonu uʼosasinge no mine loxo nenge taxoxolu
no tuala no ʼa vasimenge no lia ʼo mo taxexee no anu vasimenge kalumo.
10 Xo nenge ukalusi ne taxali no tatexa no laxunu Kalisito sou ulosinge nenge
vilevilesi ne lakolisou mii maʼia laixe xe masua ane nenge teʼoxonu no mine texolu
no ʼa vasimenge no lia ʼo.

Xaixai sou Ulivunoxu Xolu Pita Noxinge Nengeʼa Lataua

11 Ioxe anu aloxo ne, mo nexi telavu lexe taʼumolu Tila ne a loxovaa la sou nexi
tatovonu sou tavikalaneʼi ta mitema pekiaʼu sou. Mii ane lexe nexi taʼoxonu ne Lataua
mulavusou. Mo eni eloopala lexe anu mulamana no ʼa xavutalamengi laixe kalumo.
12 Nexi a tatovo sou taʼitinexi noxinge la ne uasi. Ia takaukavu ano ʼo sou ngingi
ngaʼosasou ʼilixonexi. Mo sou ngingi ngamomomo sou ngakolinu vaikalaiʼa aneʼi ane
iʼosa sou mii ane imaisou no alesi ia no nano no taneʼi ne uasi.
13 Mo lexe nexi xavutalamexi uxovulaulau, la anu noxou Lataua, xe lexe nexi
xavutalamexi ne muisalili, la anu loxo sou usuʼulingengi.
14 Xo tanutanuxu noxou Kalisito ne muavutilinexe xo nexi ne telamana laixe lexe
itema vilesisi musoli siʼa ta mitema mukalusi, la sou anu aloxo ta mitema mukalusi ne
misoli.
15 ✡Mo Anu musolisinge mukalusi sou lexe aneʼi ane ixolu imauli ne ixolu no ʼa
masaxa naʼa la uasi ia imulinu masaxa noxou anu Kalisito e musolisiʼa ka mutulu
mumauli la nesi.
16 La sou usoko vaimomo ʼo mo ulai iliʼi ne nenge tatilovosou itema vile no ʼa
lavulavu sou lialia ʼo uasi. Mo loxo tei la nenge tetilovosou Kalisito no anu voteʼi ane
loxo ne, ia nenge taʼoxonu la uasi ne.
17 ✡Anu aloxo ne, la sou lexe itema vile uxolu noxou Kalisito la anu uxali alavua, ane
tei ne a mulai ne io alavua a muxali!
18 ✡Mimii ane ʼo ne anu molu noxou Lataua e mumomomosinge sou opo vilesisi la
ne a noxou Kalisito nesi mo mulosinge xaixai sou taʼoxo opo vilesisi noxiʼa ta mitema
kalumo la.
19 ✡Mo aʼalomexi ne lexe Lataua muʼoxonu opo vilesisi noxiʼa ta mitema no lialia ʼo
noxou Kalisito. La sou Anu iou siʼisou susu noxiʼa ta mitema. Mo Anu muʼitalonu aʼalo
sou opo vilesisi la a muneʼe noxixe mo taaʼaloxu noxiʼa ta mitema.
20 Anu aloxo ne la sou nexi ne tasosovosou Kalisito sou taaʼaloxu, aloxo Lataua anu
a uxolu noxixe ia uʼavaʼava ne. Nexi tasolonu Kalisito anaxu sou tatalitaliʼisinge lexe
opo vilesisi noxou Lataua uxolu noxixe la.
21 ✡Xo Lataua muʼoxonu anu e uʼoxonu susu vile uasi ne sou muxali loxo mususu ne
singe, sou lexe nenge taxolu noxou la nenge taxali taʼisalili noxou Lataua.

6

1 Ioxe loxo Lataua ta menexu sou taxaxai la nexi talingainge lexe sou nganoʼu alauna
noxou Lataua ia ngapaipalunu vitanisi mamu.
2 ✡Xo anu uvivikala no nano no Lavuku Tavuna teinu aloxo ʼo,
“No anu voxo sou aʼoxo laixe noxinge,
la eni elomusinge.
Mo no ʼa voxo sou pamauli la eni esuʼulingengi.”
Eni avikalangengi, io vaimomo ʼo ne anu voxo sou alauna noxou Lataua mo
vaimomo ʼo ne anu voxo sou pamauli.

Paulo Muxamulinu Ialuxu Masua

3 Nexi tamulaxu mii vile sou utaluxu voteʼisiʼa ta mitema uasi, mo sou ipupuiou
xaixaimexi uasi.

✡ **5:9:** Kol 1:10; 1Te 4:1 ✡ **5:15:** Rom 14:7-8 ✡ **5:17:** Rom 8:1; Xal 6:15 ✡ **5:18:** Rom 5:10 ✡ **5:19:** Rom 3:23-25 ✡ **5:21:** Eva 4:15 ✡ **6:2:** Ais 49:8

4 Ia no anu votevote'i ukalusi ne la nexi ta'itinexi lexe nexi ta mitema sou xaixai
noxou Lataua ne. Mo nexi tetulu pekia'ixe xe tetavulenu tu'utu'umaxu mo tanexi
utama piena.
5 ✡Xe ane'i ipuapuasixe mo imulanexe no nano no 'a taasou navunavu xe ta mitema
lai'aixe la ilosixe navunavu tatila manina. Mo taxaxai pekia'u xe 'olovoxo utotomu ne
la taai laixe uasi. Xe tano'u 'ani laixe uasi.
6 ✡Mo no anu 'ilixo malemalenga xe lavulavu laixe mo tataloxolinenge mo 'ilixo laixe
noxi'a ta mitema ne no anu Uleenu Tavuna mo no anu 'ilixo sou tanexixa'a ta mitema
manina.
7 Vaivaikalamexi ne maninasi mo no anu xavi noxou Lataua, la nexi tano'u 'ilixo
mu'isalilisi aloxo mii sou 'oto'oto no anu avoxe tema xe ae.
8 Mo no anu 'ilixo sou toxo xe 'ilixo sou pamaela mo ikalapuunexi xe i'iti ualasixe,
mimii ne anu manina ia mimaisou aloxo nexi ta mitema sou kalavoi. Ia mii vile uasi,
nexi tavikala maninasi.
9 ✡Ta mitema i'oxe ilavusixe uasi ia milavusixe, mo lexe tasoisoli ia nexi tamaumauli-
sio, xe mivexe ia ivexe tasoli uasi.
10 Mo tanexi utama u'oki ia utotomu ne ta'osa'osasi xe nexi mexi lavuluti uasi ia
ta'oxone'i tapiena ixali ta mitema sou lavuluti, nexi texolu vitanisi ia nexi tamaisou
lexe nexi mexi mimii tavu'alo manina.
11 Nexi tevikala lamana mulai noxinge ta Kolinito, mo tanexi muxavutalangengi.
12 Nexi ne a ta'apisou tanexi noxinge ne uasi, ia ngingisi ane nga'api'apisou tangengi
noxixe ne.
13 ✡Ia eni avikalangengi loxo ngingi eni ta 'alixeni, ngingi kalumo ne tangengi
uxavutalanexi.

Mamu Sou Ngapita Noxi'a ta Mitema Ane Imulaxu Tane'i Noxou Iesu Uasi

14 ✡Mamu sou ngapita noxi'a ta mitema ane imulaxu tane'i noxou Iesu uasi. Xo
'ili'ilixo lailaixe xe 'ili'ilixo masumasua ne imomomo sou ipita a loxovaa? Mo loxovaa,
ma'ia ane lamana ilou isivoxo ipita ne?
15 Xe Kalisito ilou satani ne isakii vaikala a loxovaa? Mo mii ma'ia ane mumomomo
sou itema ane umulaxu tanu noxou Kalisito xe ane umulaxu tanu uasi ne ivelusi'a
ngato'o?
16 ✡Mo vaikala masaxa ma'ia ane uxolu nonixine'i taasou lalotu noxou Lataua xe ta
lataua kalakalavoi? Xo nenge ne taasou lalotu noxou Lataua ane uxolu umaumauli.
Aloxo Lataua muvikalane'i ta mitema noxou lexe,
"Eni axolu noxi'a mo amuamua'i nonixine'i,
mo eni ne axali Lataua noxi'a,
xe ane'i ne ixali ta mitemaxeni."
17 ✡"Anu aloxo ne la sou ngalaa ngaxexesi'a
mo ngaxolu va'axu anu Tila mulemolu.
Ngalaisou mii vile nuni'u mamu
mo sou eni a'osa sou ano'inge ngane'e."
18 ✡"La sou eni axali loxo Maminge
xe ngingi ngaxali loxo ta 'alixeni ta mulu mo ta sema
Tila xaviinu sou u'oxonu mimii ukalusi Anu mulemolu."

7

1 Loxo nenge teno'u mii ane Lataua musakiinu vaikalasou ne la sou ta menexilo e
eni emasaxainge misevile, menge ta'oxonu sou ta'umenenge no anu mimii ukalusi ane
u'oxonu vasimenge mo uleenenge nuni'u, io nenge'a xavinexeu ane laixe xo tamama'u
noxou Lataua mo taxali laixe no voxo utotomu.

✡ **6:5:** 2Ko 11:23-27 ✡ **6:6:** 1Ti 4:12 ✡ **6:9:** 2Ko 4:10 ✡ **6:13:** 1Ko 4:14 ✡ **6:14:** Ep 5:11 ✡ **6:16:** Liv 26:12; 1Ko 3:16 ✡ **6:17:** Ais 52:11; Pal 18:4 ✡ **6:18:** 2Sa 7:14; Iel 31:9

ʼOsaʼosa Noxou Paulo

2 Ngakisii tangengi. Nexi tasusunoxu evile uasi, nexi taʼoxo masuanu evile sou
utaloxo no ʼa tanutanuxu noxou uasi, mo nexi taʼoxo loloxu evile sou tanoʼu miiumiiu
uasi.
3 Eni alemolu mii ane ʼo loxo sou apupuiengi uasi. Eni elemolu tei lexe masaxasinge
no nano no tanexi ne umomo loxo nengeʼa utotomu taxolu tapita xo mo tasoli.
4 Eni avikalangengi mo aʼume uasi. Mo aʼosasinge muʼoki. Ngingi e mamaatola-
nenge toxoxaʼa mo no anu tuʼutuʼumaxu mukalusi noxixe ne la ʼosaʼosa noxilo ne
muʼoki avile.
5 ✡Xo no mine nexi teneʼe ne Makedonia, la vasimexe ʼo ne umaʼila uasi, ia
tuʼutuʼumaxu iouiou muxali. No paumexe la ʼotoʼoto no ʼa vasimexe mo tanexi ne
kalaua.
6 Ia Lataua anu e ulavusou umamaatolaneʼi ane taneʼi utaloxo ne mumamaatolanexi
no anu xali noxou Tito.
7 Mo loxo no anu xali noxou nesi uasi, ia anu muvikalaleli sou suʼuli ane
ngingi ngelosou xe ngemamaatolanu kalumo, anu mumamaatolaleli kalumo. Anu
muvikalanexixu masaxa noxingesixe sou lexe ngamaisixe, mo tangengi uxoto mo
tangengi ialuxu sou ngaxavutalaleli la sou ʼosaʼosa noxilo ne muʼoki avile.
8 ✡Manina lexe eni eʼoxo tangengi mutama no anu uoli voloxu noxilo ia eni taleli
uʼoxongenge uasi. Mo loxo eni taleli uʼoxongengesou la eni emaisou lexe uoli voloxu
noxilo ne muʼoxo navungenge ia anu loxo sou voxo vaʼutunusi.
9 Ia vaimomo ʼo eni aʼosa, ne tavaʼu loxo sou tangengi mutama ne uasi, ia tama no
tangengi ne muulilaxungengi sou ngaxiu ulai noxou Lataua. Xo tama no tangengi ne
anu mumulinu masaxa noxou Lataua la sou anu loxo nexi a taʼoxonu masuangengi ne
uasi.
10 ✡Tama no tanenge ane noxou Lataua ne sou uxalixu ulai noxou Lataua ane
uulaxunenge ulai no anu pamauli mo tanenge utama la uasi, ia tama no tanenge ane
sou misomisou ne lialia ʼo ne uxalixu soli.
11 Ngamaisou lexe tama no tanenge ane noxou Lataua ne muxalixu mimii noxinge
aloxo ʼo ngavasivasinangenge no anu ʼilixo masua. Xe nganoʼu laʼiasou sou ngamasaxa
lexe ngaʼoxonu ʼilixo muisalili mo laʼiangengeu susu xe ngaungaunga no mine
ngamaisou itema uʼoxonu susu mo xavutalamengi muavuti sou ngaʼoxonu ʼilixo
laixesi. Mo tangegni utamasiʼa ta mitema ane iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua xe
ngakaitolonu itema e umulinu ʼilixo mulapu uasi.
12 Mo loxo eni ekaukavunu mulai noxinge ne, anu loxo sou mitema vile ane
muʼoxonu susu, mo mitema ane mususunoxu ne uasi, ia sou lexe no laaxunu Lataua
la ngingi ngamomomo sou menge ngamaisinge lexe ngeitingengi ngeneʼe noxixe ne a
loxovaa.
13 No anu mamaatola ne la, la nexi temasaxa sio sou temaisou Tito lexe muʼosa a
loxovaa, xo ngingi mukalusi ne ngesuʼulinu la sou anu muxolu muʼosa.
14 Eni etoongenge noxou, xo ngapamaelaleli uasi. Ia anu aloxo mimii mukalusi ane
nexi telemolu mulai noxinge ne maninasi, la sou nexi tatoongengesi noxou Tito ne
mumaxaʼusi lexe anu manina kalumo.
15 Mo tanungenge toxoxaʼa sio no mine anu uxavutalangengi lexe ngingi ukalusi ne
ngalolomu mo ngelooxu no anu ʼume xe ngetoxonu.
16 Eni aʼosa lexe mumomomo sou eni aloopala pekiaʼu ukalusi noxinge sou ngingi
ngaʼoxonu mii maʼia anu Lataua umasaxau.

8

Mamaatola sou Iaiama Toxoxaʼa

✡ **7:5:** 2Ko 2:13 ✡ **7:8:** 2Ko 2:4 ✡ **7:10:** Mat 27:3-5; Eva 12:16-17

1 ✡Mo vaimomo ʼo ta vivixe, nexi tamasaxainge sou ngalavusou alauna ane Lataua
mulosiʼa ta mitema e ilotu noxou Iesu no tuatuala ukalusi no xalee lia tila ne
Makedonia.
2 Aneʼi ixolu no ʼa tovotovo ane ialuxu musuku xe aneʼi iʼa mimii uasisi manina ia
ʼosaʼosa noxiʼa ne muʼanaʼana mutelo muʼoki manina no anu iaiama toxoxaʼa.
3 Xo eni aaʼalo lamana lexe aneʼi miitiu tapiena musuku loxo aneʼi mimomomo
sou iitiu, mo muʼoki musuku sio muaulixu sosovo sou iitiu. Ane ne loxo aneʼi meʼa
miʼoxonu no anu masaxanaʼasi.
4 Aneʼi mitalisixe pekiaʼu sou lexe iʼuna no anu alauna mo xaixai noxou ane ne ulai
noxiʼa ta mitema noxou Lataua ne Ielusalemu.
5 Mo aneʼi miʼoxonu loxo nexi teutitiou nesi uasi, ia tei la aneʼi meʼa milosiʼa milai
noxou Tila xe iliʼi la sou aneʼi meʼa milosiʼa mineʼe noxixe ne mimulinu masaxa noxou
Latauasi.
6 La sou nexi tevikala pekiaʼu noxou Tito, xo anu musokou xaixai ne tei, la sou lexe
anu usolonu mo ukalusou xaixai sou alauna ne singe.*
7 ✡Ia lexe ngingi ngexali laixe manina no anu mimii latala mukalusi loxo ngamu-
lamulaxu tangengi mo vaivaikalamengi xe lavulavumengi mo tangengi sou suʼuli xe
no anu masaxasixe la ngamaisinge lexe ngingi ngaxali laixe manina kalumo no anu
alauna ane ʼo sou ngaitinu mii.
8 Eni avikala pekiaʼu noxinge uasi ia amasaxa sou atovonu laixenu tanutanuxu
noxinge ne lexe tatila no mine atilovosou lexe masaxa sou suʼuli noxiʼa vaʼaxu ne uxali
manina no tangengi maninasou.
9 ✡Xo ngingi ngelavusou alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito ne lexe Anu ne loxo
itema sou lavuluti ia loxo muʼoxosinge la sou muxali loxo itema sou lavuluti uasi mo
sou no anu ʼilixo sou mimii noxou ne la ngingi ngamomomo sou ngaxali loxo ta mitema
sou lavuluti.
10 Mo eni apelaʼinge laixe no ʼa iaiama e ngingi ngaavuti sou ngaʼoxonu. Tau leleʼe
ane mukalu ʼo la ngingi ngeuli no ʼa iaiama ne sou ngeitiu, xo ngingi ngemasaxa sou
ngaʼoxonu aloxo ne.
11 Aloxo ne la sou vaimomo ʼo ngakalusou xaixai ane ne mo sou masaxa sou pekiaʼu
sou lexe ngaʼoxonu ne, laixe sou ngakalusou no anu ne.
12 ✡Xo lexe masaxa sou ngaitiu mii anu a uxolu noxinge ne, la sou mii ane ngaitiu ne
anu loxo mii laixe e anu uʼosasou. Lexe aneʼi vilevilesi imasaxa imomomo sou ilosou
la aneʼi ilosou, xe aneʼi iʼa uasi la anu mii vile uasi.
13 Masaxa noxixe ne sou lexe aneʼi moseʼi ixexee tuʼumaxu io iʼitalonu tuʼumaxu
noxingesi uasi ia lexe ngingi ngongiʼa ngaxamuli ialuxu ukei, la mimii ne umomomo
laixesi.
14 No anu voxo vaimomo ʼo la ngingi mimemimengi piena ne ngaitiu sou umomomo
sou mii maʼia ane aneʼi imasaxau, mo sou iliʼi xe mii maʼia piena la iitiu sou umomomo
sou mii maʼia ane ngingi ngamasaxau. Aloxo ne la sou mimii umomomo laixe.
15 ✡Aloxo Lavuku Tavuna teinu mikaukavusou lexe,
“Anu ane mupitanu piena ne naʼu tapiena musuku uasi,
xe anu mupitanu tataʼeisisi ne naʼu tataʼeisisi avile uasi.”

Mipalusou Tito Mulai ne Kolinito

16 Eni alemolu laixe noxou Lataua, e mumulaxu masaxasinge iouvilesisi loxo ane
uxolu noxilo no nano noxou Tito tanu kalumo sou tasuʼulingengi.
17 Xo nexi tetaliʼisou lexe ulai noxinge la anu uʼosasi uasi, ia anu a uneneʼe noxinge
ne no anu masaxa maninasou xe no anu xavutalasi.
18 Mo nexi a tapalusou vivixe e ta temanu lalolalotu mukalusi miʼitinu sou xaixai
laixe noxou sou muaʼaloxu aʼalo laixe noxou Iesu ne a ilou ilai.

✡ **8:1:** Rom 15:26; 2Ko 9:1-2 * **8:6:** Tito anu mutaxusou lamoli. ✡ **8:7:** 1Ko 16:1-2 ✡ **8:9:** Mat 8:20; Pil 2:6-7
✡ **8:12:** Mak 12:43-44 ✡ **8:15:** Mul 16:18

19 Mii anenesi uasi, ia anu ne ta temanu lalolalotu misosovosou sou muvaitaonexi
no mine nexi tetavulenu iaiama e nexi teˈoxonu sou tatoxonu anu Tila no anu mo, sou
tamaxaˈu masaxa maninasou noxixe sou suˈuli.
20 Nexi tamasaxa sou xavutalamengi masua lexe nexi noxou tapolo xalonu iaiama no
anu voteˈi vile uasi. No anu voteˈi ane nexi taxaxai sou iaiama tatila o no anu laixesi.
21 Xo nexi tamasaxa sou taˈoxonu mii maˈia e muisalilisi ne loxo no iou Latauasi uasi,
ia no ieˈi ta mitema kalumo.
22 Mo vivixe vile la, nexi tapalusou iloˈa ilai ne anu vivixe e tetovonu alaxu tavuˈalo
no anu voteˈi piena mo temaisou lexe anu ne masaxa noxou muˈoki. Xo anu muloopala
pekiaˈu toxoxaˈa muneˈe noxinge vaimomo ˈo sou usuˈulingengi uˈoki manina.
23 Xe Tito ne, anu loxo menexilo sou noxou taxaixai nonixi noxinge, io ta vivixe ne
aneˈi loxo ta mitema sou aˈalo noxou Iesu no anu lalolalotu xe sou uala tila noxou
Kalisito.
24 ✡Aloxo ne la sou ngamaxaˈu lamanaxu tanutanuxu noxinge ne ulai noxiˈa ta
mitema ane ne mo taitingengi no ˈa xaixai noxixesi, mo sou ta tema lalolalotu ukalusi
ne imomomo sou imaisou lexe manina.

9

1 ✡Manina lexe eni umomomo sou akaukavu ulai noxinge sou iaiama ne mulai noxiˈa
ta mitema noxou Lataua ne Ielusalemu ne uasi.
2 Xo eni elavusou masaxa pekiaˈu noxinge sou suˈuli ne mo eni etoongenge mulai
noxiˈa ta Makedonia, eaˈaloiˈa lexe no anu tauu leleˈe ane mukalu ˈo, ngingi ne Akaia
ne ngeloo sou ngaitinu suˈuli. Tangengi ialuxu ne muavutinoxu xavutalaiˈa tapiena
sou iˈoxonu.
3 Ia eni apalusiˈa ta vivixe mo sou iitingengi noxixe singe sou mii ane ˈo ne uxali
xalusousi mamu, ia laixe sou ngingi ngaloo sou ngaˈoxo iaiama, loxo eni evikalaneˈi ta
Makedonia sou lexe ngingi ngaˈoxonu.
4 Xo lexe ta mitema seˈi ne Makedonia noxiˈa taneˈe xe ixalisinge no mine ngaxolu
ngaloo sou ngaˈoxo iaiama uasi, la nexi tavikala vilesinge uasi nexi tamaela xe ngingi
kalumo ngamaela xo nexi teloopala pekiaˈu muˈoki noxinge.
5 La sou eni exavutala pekiaˈu sou apalusiˈa ta vivilo ˈo mo sou ilai imaisinge tei
mo ikalusou xaixai sou imomomo sou iaiama ane ngingi ngesakii vaikalasou. La sou
ngaitiu no ˈa masaxa noxinge maninasou ia ngaitiu no ˈa masaxa noxiˈa ta mitema
uasi.

Toutou Maninasou

6 ✡Ngaxavutalanu mii ano ˈo. ˈEnaˈei ane utotou kituˈasi la ukokoli kituˈasi kalumo,
xe ˈenaˈei ane utotou uˈoki la ukokoli tapiena kalumo.
7 Mitema vilevilesi ne laixe lexe uitiu mii maˈia ane tanu muvikala lexe sou uitiu, ia
loxo no anu masaxa mo ˈilixo sou opo manina ia no ˈa xavutala tamei uasi, mo no ˈa
masaxa noxou itema uasi. Xo Lataua umasaxau mitema ane uˈosa sou uitiu mii.
8 Mo Lataua ne mumomomo sou uˈoxonu alauna ukalusi ne uˈanaˈana noxinge, mo
sou no anu mimii ukalusi utotomu ne nganonoˈu mimii ukalusi ane ngingi ngaxaliliou,
mo sou ngaˈanaˈana no anu xaixai ane lailaixe.
9 ✡Aloxo mikaukavusou muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu lexe,
“Anu muvelunu iaiama noxou muˈoki mulai noxiˈa ta mitema aneˈi iˈa lavuluti uasi.
Xe ˈilixo muisalili noxou ne uxolu utotomu mo ukalu uasi.”
10 ✡Mo Lataua anu e uveluvelunu mii ngiangiaxu ulai noxou mitema sou utounu
xe veleti sou taˈou ne uvelunu mo uˈoxo tilanu tanixu mii ngiaxu noxinge mo
uˈanaˈananixu kokoli sou ˈilixo muisalili noxinge ne kalumo utelai uˈoki.
11 ✡Ngingi ne uˈoxongengi ngaxali loxo ta mitema sou lavuluti no anu voteˈi piena
ukalusi la sou ngingi ngamomomo sou ngaiaiama uˈoki no anu mimii ukalusi, xe loxo

✡ **8:24:** 2Ko 7:13-14 ✡ **9:1:** 2Ko 8:1-7 ✡ **9:6:** Xav 11:24-25 ✡ **9:9:** Lex 112:9 ✡ **9:10:** Ais 55:10 ✡ **9:11:** 2Ko 1:11; 4:15

nexi talaixu iaiamamengi maninasou ne la sou ta mitema tavuˈalo ilemolu laixe ulai noxou Lataua.
12 Xo xaixai sou iaiama ane ngingi ngaˈoxonu ˈo ne, anu loxo ngaitiˈa sou umomomo sou miiˈia aneˈi iˈa uasi, ia anu uxali uatu no anu vaikala piena sou vaikala laixe ulai noxou Lataua kalumo.
13 Xo tavaˈu no anu xaixai sou iaiama noxou Lataua ane ˈo e ngingi ngemaxaingexu loxo ngingi ngamulinu vaikala lamana sou aˈalo laixe sou Kalisito, mo sou iaiama maninasou noxinge no anu lavilelu noxinge ngongiˈa mo noxiˈa ta mitema ukalusi. La ta mitema iˈitinu Lataua no anu suˈuli laˈoluxu noxinge ne.
14 Xe no anu lakilaka noxiˈa singe la taneˈi ulai noxinge, xo tavaˈu no anu alauna tatila manina ane Lataua mulosinge ne.
15 Vaikala ˈosaˈosa laixe ne ulai noxou Lataua sou iaiama noxou ane vaikala umomomo sou tavikala vile no anu la uasi ne.

10

Vaikala Pekiaˈu Noxou Paulo sou Xaixaiou Noxou Lataua

1 ✡Eni alinga ulai noxinge sou ngaxavutala ˈilixo ane ne noxou Kalisito, la sou eni Paulo e nenge taxolu seˈisisi mo taluˈenenge noxou Kalisito. Eni e no mine axolu noxinge la amitema sou axolu tasiau ia eni amitema sou avikala pekiaˈu no mine axolu vaˈaxu.
2 ✡Eni alingainge lexe no mine eni aneˈe la mamu sou avikala pekiaˈu loxo. No mine eni aneˈe noxinge la eni umomomo sou avikala ulai noxiˈa ta mitema moseˈi ane ixavutala mo ivikala ikalavoi lexe nexi taxolu tamauli no anu ˈiliˈilixo sou lialia ˈosi uasi.
3 Manina nexi taxolu no anu lialia ˈo, ia nexi taˈoxonu ˈotoˈoto noxixe loxo ta mitema sou lialia ˈo iˈoxonu uasi.
4 ✡Mimii sou ˈotoˈoto ane nexi taˈotoˈoto no anu ne anu mimii sou ˈotoˈoto sou lialia ˈo uasi. Ia anu xavi noxou Lataua sou umamulonu vimelu pekipekiaˈu ne uluˈe.
5 Nexi tamamulonu vaikala ˈotoˈoto mo ta mitema moseˈi meˈa iavuti itooxaˈa sou ioxe italuxu xavutala sou ilavusou Lataua. Mo nexi talokilokisou xavutalaiˈa ta mitema ukalusi sou taˈoxonu ilomu ulai noxou Kalisito.
6 Lexe ngingi ngalolomu laixe ukalu, la nexi ne taloo sou taˈitalonu tuˈumaxu utelo noxiˈa ta mitema ukalusi ane ilavusou ilolomu uasi.
7 Ngingi ne ngamaisixe no anu mimii vasimolu no alesi. Ia lexe mitema vile xavutalau pekiaˈu lexe anu noxou Kalisito, la anu uxavutalanexi laixe la lexe nexi noxou Kalisito aloxo anu nesi.
8 ✡Xo lexe eni atooxu xavi e Tila mulosixe muˈoki sevile la, sou tatulusinge ngatelo io loxo sou talapungengi ngaluˈe uasi. La eni umomomo sou amaela sou atooxu sevile la uasi.
9 Eni amasaxa lexe eni avasi ieli sou aˈoxongengi ngaˈume no anu uoli voloxu noxilo mamu.
10 Xo moseˈi ivikala lexe, uoli voloxu noxou tuˈumaxu mo pekiaˈu musuku, ia anu mitema uxolu la anu mamalaxusi mo vaivaikalau ne mii vitanisi.
11 Ta mitema ane loxo ne laixe sou ilamana lexe nexi a loxovaa ane no anu uoli voloxu noxixe no mine nexi taxolu vaˈaxu mo nexi pekiaˈixe la, nexi taxolu iouvilesisi noxinge mo nexi pekiaˈixe.
12 Nexi taˈoxonu loxo sou tanoˈu sosovo xe tamomosinge noxiˈa moseˈi ane iˈitinu ualasiˈa mamu. Ia no mine aneˈi meˈa itilovosiˈa noxiˈa la aloxo ne, mo meˈa imomosiˈa no taneˈi la aloxo ne, la aneˈi ne ilavusou mii maˈia ne uasi.
13 ✡Nexi ne, a loxovaa la, nexi tatoonexe uauli musuku uasi, ia nexi tasolonu tooxu noxixe ulai no anu xaixai ane Lataua mulosixe sou taxaxai sou, xaixai ne ane muneˈe muxali noxinge kalumo ne.

✡ **10:1:** 1Ko 2:3 ✡ **10:2:** 1Ko 4:21 ✡ **10:4:** Ep 6:13-17 ✡ **10:8:** 2Ko 13:10 ✡ **10:13:** Rom 12:3

14 Nexi ne talai taalasou xaixai texu noxixe uasi, xo anu aloxo ne la lexe nexi tane'e
taxali noxinge uasi. Ia nexi ne teuli sou tene'enu a'alo laixe sou Kalisito noxinge.
15 La sou loxo nexi taalasou tou noxixe sou tatotou xai texu ane ane'i va'axu
mixaxaisou ne uasi. Nexi taloopala lexe, no mine mulamulaxu tangengi noxou Kalisito
uleme ulalai, la xai noxixe nonixi noxinge ne usuku u'oki manina.
16 Anu aloxo ne la sou nexi tamomomo sou talaanu a'alo laixe sou Kalisito no
xalexalee lia uuli no laxungengi xo nexi tamasaxa sou taitinexi sou xaixai ane muxali
mukalu no anu xai noxou itema vile uasi.
17 ✡Ia, "'Ena'ei ane lexe uitinu, la uitinu mii ane Tila mu'oxonu."
18 ✡Xo anu loxo mitema ane molu u'iti'itinu la ne, anu uxali laixe no iou Lataua uasi,
ia mitema anu ane Tila molu u'itinusi.

11

Paulo Xe ta Mitema sou Xaixai Kalakalavoi

1 Eni aloopala lexe ngingi ngamomomo sou ngamalalixo no anu vaikala kalakalavoi
noxilo uasi. Ia ngingi ne a nge'oxo'oxonu loxo ne mukalu.
2 ✡Eni talelingenge aloxo Lataua anu tanungenge. Eni esakiinu vaikala noxinge sou
mulumengi vilesisi e Kalisito mo sou eni amomomo sou alaixinge noxou aloxo lasove
malemalenga ilai noxousi.
3 ✡Ia eni taleli kalaua xo loxo Iva mikatululu no anu looloo noxou iaulu io
xavuxavutalamenge ne u'oxo vile la umomomo sou uxexeenu xolu noxinge e laixe
mo muisalili mulai noxou Kalisito ne, la u'oxongengi ngalai va'axu.
4 ✡Xo lexe ta mitema mose'i ine'e ilaa vaikala sou Iesu ane va'axu noxou Iesu ane
nexi tea'aloxu vaikala sou, xe lexe ngingi ngano'u uleenu vilemo no anu ane ngingi
ngeno'u tei, mo a'alo laixe ane vile mo no anu ane ngingi ngeno'u tei 'o, la ngingi
ngalooxu mo ngalomusousi ia ngamuline'i uasi.
5 ✡Ia eni axavutala lexe eni akitu'a sevile no laaxa'a ta mitema sou xaixai iou ane
mi'uli loxo ne uasi.
6 ✡Eni melo loxo amitema sou vaivaikala laixe uasi, ia lavulavuxeni ne mu'oki. Nexi
te'oxonu mii ane 'o lamana laixe mulai noxinge no anu votevote'i piena mukalusi.
7 ✡Loxovaa anu susu sou eni alu'eleli la io atelainixinge sou alaanu a'alo laixe noxou
Lataua ulai noxinge vitanisi io uulusilo uasi?
8 ✡Eni exaxaisinge ne io eno'u su'uli noxi'a lalolalotu mose'i la sou no anu 'ilixo ne
loxo eni epakaline'i.
9 Mo no mine eni exolu noxinge ne io emasaxau mii vile, la eni elosinge ngingi vile
ne tu'umaxu uasi, xo ta vivixe ane me'a ne Makedonia mine'e ne misaxila'ilo no anu
mii ane eni no anu uasi. Eni melo eutulululeli la sou alosinge tu'umaxu no anu vote'i
vile uasi, mo eni asolonu 'ilixo aloxo ne sio.
10 Maninasou, loxo vaikala manina noxou Kalisito anu a uxolu noxilo 'o, la itema
vile no nano no xalee lia tila ne Akaia umomomo sou utalosou tooxu noxilo ne uasi
manina.
11 Sou tava'u a loxovaa ne? Xo eni amasaxainge uasi? Lataua mulavusou lexe eni
emasaxainge manina.
12 Mo eni asolonu sou a'oxo'oxonu mii ma'ia ane eni a'oxo'oxonu ne lakolisou uasi.
Mo sou a'oxo latoloxa'a ane'i ane imasaxa sou ino'u taiinu ane sou lexe ta mitema
imaisi'a lexe ane'i mimomomo aloxo nexi 'osi no anu xaixai ane ane'i itooxa'a sou ne.
13 Xo ta mitema ane loxo ne, ane'i ta mitema sou xaixai manina uasi, ta mitema sou
xaixai kalakalavoi, ixiuxiuneisi loxo ta mitema ane Kalisito mupalusi'a.
14 Mo tanenge liliu uasi, xo Satani ne molu uxixiunu sou uxali loxo anu angelo vile
sou lamana.

✡ **10:17:** Iel 9:24; 1Ko 1:31 ✡ **10:18:** 1Ko 4:4 ✡ **11:2:** Ep 5:26-27 ✡ **11:3:** Tav 3:4, 13 ✡ **11:4:** Xal 1:8-9
✡ **11:5:** 1Ko 15:10; 2Ko 12:11 ✡ **11:6:** 1Ko 2:1, 13 ✡ **11:7:** 1Ko 9:18 ✡ **11:8:** 2Ko 12:13; Pil 4:15-16

15 Anu mi sou kuluke uasi kalumo, lexe ta mitema sou xaixai noxou Satani ne ixiune'i
sou ixali loxo ta mitema sou xaixai sou 'ilixo muisalilisi. Ia kaluxu noxi'a ne umomomo
no anu 'ilixo noxi'a lakolisousi.

Paulo Mutooxu sou Tu'utu'umaxu Noxou

16 Eni avikala la, ngamalanixu itema vile uno'ilo sou xovulaulau uasi. Ia lexe ngingi
ngaxavutala aloxo ne, ioxe la ngano'ilo aloxo ngano'u mitema ane u'oxo vuluvulusi
ne, mo sou eni amomomo sou atooxo sevile kitu'a.
17 Mo eni melo avau tu'umaxo no anu 'ilixo sou e etooxo no anu ne, eni avivikala
loxo Tila mumasaxa uasi, ia aloxo mitema ane uxovulaulau uvivikala.
18 Xo loxo ta mitema tapiena ane'i a itootooxa'a loxo ta mitema sou lialia i'oxo'oxonu
'o, la eni kalumo ne atooxo.
19 Ngingi nga'osa sou ngalomu se'isisi noxi'a ta mitema ane i'oxo vuluvulusi xo loxo
ngingi ne xavutalamengi laixe musuku!
20 Manina musuku, xo ngingi ne ngalomu se'isisi noxi'a ta mitema ane ipalupalusin-
gesi mo ikalusou mimemimengi mo ikalakalavoingengi mo i'itine'i iuli noxinge mo
isavalinge no alaiengi ne kalumo.
21 ✡Eni amaela sou avikala lamana lexe nexi ne mamalanexe musuku sou ta'oxonu
aloxo ne. Ma'ia ane itema vile pekia'u sou uitinu, eni avivikala loxo itema ane u'oxo
vuluvulusi, lexe eni kalumo pekia'ilo sou a'itileli no anu.

22 Loxovaa, ane'i ta Evalaio? La eni kalumo. Loxovaa ane'i ta Isilaeli? La eni kalumo.
Loxovaa ane'i Avalaamu ta xaixasou? La eni kalumo.
23 ✡Loxovaa ane'i ta mitema sou xaixai noxou Kalisito? Eni avikala loxo xavutalaxeni
laixe uasi. Eni euli noxi'a sio. Eni exaxai xavileli mu'oki musuku, exolu no nano no
anu taasou navunavu alaxu piena musuku, mo mivelo mu'oki alaxu piena musuku,
mo male asoli lalalaxu.
24 ✡Alaxu ta'uve la eni eno'u vuate noxi'a ta Iutaia mavulovexa tatalu mo muxatele
tami'a.
25 ✡Alaxu tatalu la mivelo no anu maxei, alaxu vile la mi'otoxo no anu kulu, alaxu
tatalu la uaxa tila mumamulosilo, la epaipalunu voxo vile xe 'olovoxo vile no luaki
loxousi.
26 ✡Eni emuamua'i mutotomu. Eni male apuati no anu lexa mu'ani'ani mo aulua
no avo'a ta mitema sou pakali no votevote'i, eno'u masua noxi'a ta tema tualasilo ta
Iutaia la, eno'u masua noxi'a ta mitema ane ane'i ta Iutaia uasi, eno'u masua no nano
no tuala tila, eno'u masua no sasila, eno'u masua no luaki, mo masua noxi'a ta vivilo
e ilosi'a lavulavu kalakalavoi noxi'a ta mitema.
27 Eni exaxaisou xaixai ialuxu musuku mo no 'olovoxo piena la aai uasi. Eni esolixo
xe limilaxo 'esi'esi sou lexa mo voxo piena la a'ani uasi. Enixeni mimii sou utaluxu
vasimelo uasi mo sivevelo la poluvuvu muvelo.
28 No pa'umolu mimii latala ane ne, la no voxo utotomu ne eni taleli ialuxu sou
asaxila'a ta temanu lalolalotu ne ukalusi.
29 'Ena'ei ane mamalaxu io eni axamuli mamalaxo uasi? Uasi eni kalumo mamalaxo.
Xe 'ena'ei ane mu'oxo susu io eni taleli u'elau uasi? Uasi eni kalumo taleli u'elau.
30 Lexe eni aitileli la laixe lexe eni aitileli sou mimii ane umaxailo lexe eni
mamalaxosi.
31 Anu Lataua e Tila Iesu Momu, Anu e laixe sou ta'itinu ualasou utotomu mo kaluxu
uasi ne, mulavusou lexe eni akalakalavoi uasi.
32 ✡Ne Temasukasi la tatananu tuala Aletasi muvikalanu mitema sou usaxila'u xalee
lia ane ne sou miloo sou aiaitenga sou tuala tila ne Temasukasi sou lexe itetelisilo.
33 Ia uasi xo eni ne mitaaleli no nano no lakela io mikalaleli elu'e no anu aitenga sou
sivo no vainu vimelu sou milu'elalixo mole e'ume exexee no avolu.

✡ **11:21:** Pil 3:5 ✡ **11:23:** Apo 16:23 ✡ **11:24:** Lap 25:3 ✡ **11:25:** Apo 14:19; 16:22 ✡ **11:26:** Apo 9:23; 14:5
✡ **11:32:** Apo 9:23-25

12

Mii Loxo Aipiepiena Xe Palapala'anixu Palanga Noxou Paulo

1 Eni aitileli, mo loxo mii vile uxali uasi ne, ia eni asuku alai no anu mii loxo
aipiepiena 'o mo palapala'anixu palanga molu noxou Tila Lataua.
2 Eni elavusou mitema vile noxou Kalisito ane tauu lele'e mavulovexa mo mulu'e no
lia tami'a mulai mukalu 'o la Uleenu Lataua mutelaixu no anu opo loxotolo tatalusou.
Male loxovaa no anu vasimolu, xe uasi la no anu uleenu, eni alavusou uasi Latauasi
mulavusou.
3 Male loxovaa no anu vasimolu, xe uasi la no anu uleenu, eni alavusou uasi Latauasi
mulavusou.
4 Mutelai no anu tuala laixe noxou Lataua la anu mulomusou mimii ane umomomo
sou mitema vile molu no anu vaikalau uasi. Mimii ane ne tavuna sou mitema ua'aloxu.
5 Eni amasaxa sou aitinu mitema ane loxo ne, ia amasaxa sou a'itileli la uasi. Eni
a'itileli ne loxo sou mamalaxo nesi.
6 Mo lexe eni amasaxa sou a'itileli la, eni ne loxo itema ane u'oxo vuluvulusi uasi,
xo loxo eni ne avivikala no anu vaikala maninasi. Ia eni a'oxonu a'itileli loxo ne uasi
mo sou itema vile uxavutala u'oki noxilo uaulixu malemalei mo lolomu noxilo mamu.
7 ✡Sou loxo uutulululeli mo sou mamu sou eni melo a'osasilo u'oki la sou xaixai tatila
sou palanga ane eni emamaisou upala'a 'o. La sou Lataua mumalanixu mii anaanaxu
'o ne no nano no 'a xiasileli ne sou ulosilo navunavu. Mii ane ne anu loxo mitemau
Satani sou u'oxo masualeli.
8 Alaxu tatalu la eni elinga noxou Tila sou lexe uxexeenu sou uxexesilo.
9 ✡Ia Anu muvikala mulu'e noxilo aloxo, “Alauna noxilo ne anu umomomosine
ukalusi, xo xavi noxilo ne anu uxali lololi no mine nini mamalaxene.” Aloxo ne la
sou eni a'itileli mo a'osa no 'a mamalaxo noxilo ne. La sou ane'i ilavusou lexe xavi
noxou Kalisito a uxolu noxilo.
10 Anu tava'u aloxo ne, la sou loxo noxou Kalisito la eni a'osa manina no anu
mamalaxosi ne mo no nano no anu vaikala sou italoxolixo ne mo no nano no anu
ialuialuxu ne mo i'oxo masualeli mo no anu tu'umaxu. Xo no mine eni mamalaxosi
ne la eni axali peki'ailo.

Xavutalau Paulosi'a ta Kolinito

11 ✡Eni e'oxoleli exali loxo mitema vile e e'oxo vuluvulusi, ia ngingisi ane ngeulax-
uleli sou nge'oxoleli loxo ne. Eni ne lexe ngingi nga'itinu ualasilo, xo eni ne loxo a
kitu'a sevile no laaxa'a ta aposeli ia eni axolu no laaxa'a ta aposeli tei ne uasi. Ia uasi
eni amitema vitanisi.
12 ✡Mimii ane mumaxa'u mitema sou xaixai noxou ne aloxo sosovo iouiou xe mii
ane tanenge liliou la mii ane xaviinu mo ane muxali nonixingengi ne no anu 'ilixo sou
etavule tu'utu'umaxu mu'oki.
13 ✡Eni a'oxongengi 'ilixo vile mo noxi'a ta temanu lalolalotu va'ava'axu uasi. Ia mii
ane 'osi, lexe eni ne alosinge tu'umaxu uasi. Ngaxiu tumalingeu susu noxilo ane ne.
14 Eni a elalaxii sou axixaosinge sou iave tatalusou mo eni amomomo sou alosinge
tu'umaxu uasi. Xo mii ane eni emasaxau ne anu a mimemimengi ne uasi, ia ngingi
nesi xo anu aloxo ta 'ili'a ne umomomo ixaxai sou isu'uline'i ta mami'a ilo'a ta neni'a
uasi, ia ta mami'a ilo'a ta neni'a ane ixaxai sou isu'uline'i ta 'ili'a.
15 Aloxo ne la sou eni ne a'osa manina sou apaipalunu mimii ukalusi noxilo ne singe
no 'a uleengengi mo apaipalunu maulixo. Ia lexe eni amasaxainge u'oki, la loxovaa
ngingi ngamasaxailo sevile kitu'a?
16 Lexe ngingi aloxo ne, la eni ne alosinge tu'umaxu uasi. Mo eni loxo mitema sou
kalakalavoi sou ano'u lamoli uasi. Ia mose'i noxinge ne mi'oxo lexe eni amitema aloxo
ne.
17 Loxovaa eni ekalusou mimemimengi noxi'a ta mitema ane epalusi'a milai noxinge
ne?

✡ **12:7:** Iop 2:6 ✡ **12:9:** Pil 4:11-13 ✡ **12:11:** 2Ko 11:5 ✡ **12:12:** Rom 15:19 ✡ **12:13:** 2Ko 11:9

18 ✡Eni etali'isou Tito sou ulai noxinge mo epalusou vivinge vile a sou ilou Tito ilai
ne ukalavoi sou ukalusou mimemimengi uasi, loxovaa, anu mukalusou? Loxovaa nexi
noxou taxaxai no anu xavutala iouvilesisi mo tamulinu vote'i iouvilesisi uasi?
19 Loxovaa ngingi ngexavuxavutala lexe nexi ta'oxo latolosixe ulai noxinge? Nexi ne
tevivikala no iou Lataua aloxo ane'i ane noxou Kalisito, mo ta vivixe e tamasaxainge
manina, mimii ukalusi ane nexi te'oxonu ne, anu sou u'oxongengi ngatulu peki'ainge.
20 Xo eni a'ume lexe no mine eni ane'e la umomomo sou axalisinge loxo eni
emasaxainge lexe ngingi ngaxali aloxo ne uasi. Mo umomomo sou ngingi ngaxalisilo
loxo ngingi ngemasaxailo lexe axali aloxo ne uasi. Eni a'ume sou 'oto'oto mo sangalako
mo opo la'ila'iaxa'a xe matea sou mii mo vaikala sou taloxolixa'a ta mitema xe
munumunu mo totopaxa xe xovulaulau male a uxolu noxinge ne.
21 ✡Eni a'ume lexe no mine eni ane'e la, la Lataua noxilo ulu'eleli no laxungengi. La
eni atamasi'a ta piena ane'i ane misusu tei io ixiu tumali'a no 'a 'ilixo nuninuni'u ne
uasi xe 'ilixo sou vote'i xe masaxa masumasua ane ane'i mi'oxonu ne.

13

Vaikala sou Tololovo Kaluxusou Noxou Paulo

1 ✡Ano 'o ne, xixao noxilo ulai uoxinge tatalusou. “Mimii ukalusi ne uxali manina
loxo ta mitema ta tamei uasi ia tatalu imaisou mo mia'aloxu,” loxo Lavuku Tavuna
teinu mulemolu.
2 Vaikala sou tololovo ano 'o ne eni elosinge no mine eni exixao elai noxinge alaxu
tameisou ne. Vaimomo 'o eni axolu va'axu 'o ia avikala la. Xo no anu lai noxilo la
atalosi'a ane'i ane misusu tei ne mo mose'i la,
3 xo loxo ngamasaxa sou apala'alixu Kalisito lexe Anu molu uvikala noxilo. Anu ne
loxo mamalaxu sou uxaxaisinge uasi, ia anu ne pekia'u misevile noxinge ne.
4 ✡Xo loxo sou talavusou manina la anu ne mivau musoli no anu ovu valautu ne no
mine Anu mamalaxusi. Ia Anu uxolu mauli no anu xavi tatila noxou Lataua. Aloxo
nesi la nexi ne mamalanexe noxou, ia no anu xavi tatila noxou Lataua la nexi taxolu
tamauli noxou sou taxaxaisinge.
5 ✡Ioxe iengi umulingengi la sou ngamaisinge lexe loxovaa ngingi ngexolu no anu
mulamulaxu tangengi, menge ngatovongengi la. Loxovaa ngingi ngalavu lexe Kalisito
Iesu anu a uxolu noxinge ne uasi? Ia lexe, manina uasi la ngingi ngapolopepee pamauli
ne.
6 Mo eni emulaxu taleli lexe ngingi ne ngalavusou lexe nexi tapolopepee pamauli ne
uasi.
7 Ioxe vaimomo 'o nexi takilaka noxou Lataua lexe ngingi nga'oxonu mii vile ususu
mamu. Anu sou loxo ta mitema imaisou lexe nexi teno'u pamauli nesi uasi. Mo ane'i
imaisixe la nexi loxo tapolopepee pamauli ne ia ngingi ne nga'oxonu mii ma'ia ane
mu'isalilisi.
8 Nexi taxaxai sou vaikala maninasi, ia tamomomo sou ta'oxonu mii vile sou utaluxu
uasi.
9 Nexi ne ta'osa no voxovoxo ane nexi mamalanexe ia ngingi ne pekia'inge. Mo
lakilaka noxixe ne singe sou lingamongenge noxou Kalisito.
10 ✡Anu tava'u aloxo ne la sou eni exolu va'axu ia ekaukavunu mimii ano'o ulai
noxinge, mo sou no mine eni ane'e la umomomo sou a'oxonu su'u nonginge no anu
xavi 'o mamu. Xavi ane Tila mulosilo ne sou umamulongengi ngalu'e uasi ia utulusinge
pekia'u.

Sexesexela Kalukalusou

11 Kaluxusou la ta vivilo, 'osa'osa ulai noxinge lexe xavingengi sou lingamongenge
noxou Kalisito. Ngalomu no anu peletoto noxilo, nga'oxonu xavutalamengi uxali

✡ **12:18:** 2Ko 8:6, 16-18 ✡ **12:21:** 2Ko 13:2 ✡ **13:1:** Lap 19:15; Mat 18:16; 1Ti 5:19 ✡ **13:4:** Pil 2:7-8 ✡ **13:5:** 1Ko 11:28 ✡ **13:10:** 2Ko 10:8

vilesisi, mo ngaxolu no anu opo se'isisi. Mo sou tanutanuxu noxou Lataua mo opo se'isisi noxou umomomo sou uxolu noxinge.

12 Ngasexelangenge ngatongato'o mo ngatimunu xalengengi no 'a 'osa'ila noxou Lataua. Ta mitema noxou Lataua ukalusi isovanu sexela noxi'a une'e noxinge.

13-14 Eni akilaka lexe umomomo sou alauna noxou Tila Iesu Kalisito mo tanutanuxu noxou Lataua, xe noxou Uleenu Tavuna uxolu noxinge ukalusi.

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA XALATIA

Vaikala lamana

No nano no anu uoli voloxu noxou Paulo mulai noxi'a ta Xalatia 'o, la anu muvivikala no anu tu'tu'umaxu e muxali noxi'a ta Xalatia no mine ane'i ta mitema ane ta Iutaia uasi milomusou a'alo laixe la mimuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito. Xo tei la ane'i ta Iutaia maninasousi mimulinu Iesu. Ia no mine Paulo mune'e mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito, la ane'i ta mitema ane ta Iutaia uasi mixali ta molomolo noxou Iesu. La sou ane'i ta Iutaia maninasou mi'oxo lexe anu laixe sou ta mitema ane ta Iutaia uasi ne imulinu lapuloto noxou Mosesi loxo ane'i ta Iutaia mimulinu, la sou ane'i ixali ta mitema noxou Iesu. La sou Paulo muavuti la muvikalane'i lamana lexe no anu 'ilixo sou imulinu lapuloto laixe la ixali ta mitema mulapu uasi. Anu muvikalane'i lexe ta mitema ixali ta mitema mulapu no iou Lataua no anu vote'i sou imuxaxu tane'i noxou Iesusi.

Xo ta Iutaia mose'i milutu milai no xalee lia tila ne Xalatia la mivikalane'i ta mitema e mixali ta mitema noxou Iesu ne lexe ane'i imulinu lapluloto noxou Mosesi. No mine Paulo mulomusou aloxo ne la sou mukaukavu uoli voloxu 'o, sou muxamuxaxu tane'i xe mumomosou 'ilixo noxi'a e ta mitema ne misusunoxu no anu lavulavu kalakalavoi noxi'a ne. Paulo musokou la mu'oxo latolo sou xaixai noxou, la muvikala lexe xaixai noxilo 'o ne, Lataua molu musosovosilo. Mo muvikala lexe eni amulinu masaxa noxilo xe itema vile upalusilo sou a'oxonu xaixai ane 'o uasi. Lataua molu mu'avalilo sou exali aposeli, mo mulosilo xaixai ane 'o sou alai a'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito ulai noxi'a ta mitema ane imuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito, la ane'i ixali ta mitema mulapu no iou Lataua.

Paulo mukalusou vaivaikala noxou aloxo 'o, no mine nenge tamuxaxu tanenge noxou Kalisito, la Uleenu Tavuna ulaxunenge no anu 'ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge. No anu muxamuxaxu tanenge nesi la sou anu uxalixu nene'axu ane sou tamsasaxai'a ta menexinge.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-10
Paulo mulamanalixu xaixai noxou loxo aposeli xe 'ilixo sou muxamuxaxu tanenge 1:11–2:21
'Ilixo sou tamulinu lapuloto la taxali itema mulapu uasi no anu 'ilixo sou tamuxaxu tanenge noxou Iesusi 3:1–4:31
Noxou Kalisitosi la nenge taxali telapu 5:1–6:10
No anu soli noxou Iesu la nenge taxali alavua, ia no anu 'ilixo sou xooxoo ungasinge uasi 6:11-18

1 Eni aposeli Paulo. Ta mitema ipalusilo mo itema vile ulosilo xaixai ane 'o uasi. Ia Iesu Kalisito mulosilo xaixai ane 'o xe Momu Lataua e mutulusou no anu soli.
2 Nexi noxi'a ta vivilo noxou Iesu e texoxolu 'o tekaukavunu uoli voloxo ane 'o ulai noxinge ta temanu lalotu ukalusi no xalee lia tila ne Xalatia.
3 Nexi takilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Maminge Lataua mo Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge.
4 ✡Anu Kalisito mumulinu masaxa noxou Lataua Maminge la muitalonu maulixu sou muxexeenu susu noxinge. Anu mu'oxonu aloxo ne, la sou musu'ulinenge sou muxexenenge no anu mauli masumasua sou lialia vaimomo 'o.
5 Anu aloxo ne la sou laixe lexe nenge ta'itinu Lataua ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

A'alo Laixe Vilesisi

✡ **1:4:** Xal 2:20

6 Eni ekuluke manina no anu 'ilixo ngingi ngeˈoxonu ne. Xo no anu alauna noxou
Kalisito la Lataua muˈavalinge sou ngexali ta mitema noxou, ia ngepalea alaxu vilesisi
ngeˈume la ngelai ngemulinu aˈalo vilemo ane mupolo vaˈaxu manina no anu aˈalo
laixe.
7 ✡Ta mitema moseˈi no taingengi itovonu sou ixovulaulaulingenge la ixiuxiunu aˈalo
laixe sou Kalisito ne. Ia aˈalo laixe sou Kalisito ne anu vilesisi mo uxiuxiu uasi. Mo aˈalo
vile la uasisi manina.
8 ✡Aˈalo laixe ne, nexi teaˈalomengixu tei. Ia lexe nexi, uasi la angelo vile molu
teitexi no opo loxotolo uluˈe uaˈalomengi no anu aˈalo iouvilemo loxo ane nexi
teaˈalomengixu tei ne, la itema ane loxo ne, anu uulua no navu kaluxu uasi.

9 Nexi tevikalangengixu tei mo vaimomo 'o eni avikalangengixu la. Ia lexe evile
uaˈalomengi no anu aˈalo laixe iouvilemo no anu ane ngingi ngenoˈu tei, la anu laixe
lexe itema ne uulua no navu kaluxu uasi.
10 ✡Mo vaimomo 'o ngingi ngexavutala a loxovaa. No anu vaivaikala noxilo 'o? Eni
aˈoxonu sou ta mitema iˈosasilo no anu, uasi ia eni aˈoxonu sou Lataua uˈosasilo. Lexe
eni aˈoxonusi sou ta mitema iˈosasilo no anu la eni amitema sou xaixai noxou Kalisito
uasi.

Aˈalo sou Paulo Mine Lataua Muˈavalou

11 ✡Ta vivilo, eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou laixe lexe aˈalo laixe e eni eaˈaloxu
noxinge tei ne, itema vile ukoinu vitanisi uasi.
12 Mo itema vile ulosilo mo itema vile ulosielixu uasi. Ia Iesu Kalisito molu
mupalaˈalixu lamana noxilo.

13 ✡Ngingi ngelomusou aˈalosou mimii eni eˈoxoˈoxonu tei no mine emulimulinu
'iliˈilixo sou lalotu noxiˈa ta Iutaia, la eˈoxoo masuaneˈi ta mitema noxou Lataua
manina xe etovo sou lexe amamulonu lalotu ne ukalusi.
14 ✡Xo eni taleli utulu pekiaˈu manina sou amulimulinu 'iliˈilixo noxiˈa ta
'iluˈilusunexi. No anu 'ilixo ane ne la eni eˈoxoleli euliuli noxiˈa ta maulu ta Iutaia
ane lasililinexe vilesisi.
15 ✡Ia no mine atie ivoˈoleli uao, la Lataua musosovosilo xe no anu alauna noxou la
muˈavalilo. Eni exolu mulai muxali no anu voxo anu molu musosovosou la sou,
16 Anu mupalaˈalixu 'Olu lamana noxilo. Anu muˈoxonu aloxo ne mo sou eni
amomomo sou aˈaloxu aˈalo laixe sou 'Olu ulai noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi. No mine Anu mupalaˈalixu ne, la ataliˈisou itema vile uasi.
17 Mo atelai ne Ielusalemu sou amaisiˈa aneˈi ane mixali ta aposeli tei noxilo uasi.
Ia eni elutu alaxu vilesisi 'o la elai exolu no xalee lia vitanisi ne Alevia. Xe iliˈi la sou
elivu eneˈe no tuala tila ne Temasukasi.
18 ✡Xe tauu leleˈe tatalu mukalu, la sou eni etelai ne Ielusalemu sou enoˈu lavulavu
seˈi noxou Pita. La nexi noxou texolu ne voxo mavulovexa mo muluˈe lia taˈuve (15).
19 No voxo mine eni elai exolu ne la amaisiˈa ta aposeli moseˈi uasi, ia emaisou Iakovo
e Tila vimou kokope.
20 Vaivaikala noxilo e akaukavunu ulai noxinge 'o ne akalavoi uasi, evikala manina
no iou Lataua.
21 ✡Xe iliˈi la exixaoxao no xalee lia tila ne Silia xe ne Kilikia.
22 Ia ta mitema noxou Kalisito mixolu no 'a ta taasou lalotu no xalee lia tila ne Iutaia
ne imaisou ieli tei uasi.
23 Aneˈi milomusou aˈalosilosi lexe, “Itema e tei la muˈoxo masuanenge, anu a
vaimomo 'o muxiu mo uaˈaloxo aˈalo laixe no anu 'ilixo sou muxamuxaxu tanenge
e tei la muˈoxoo masuanu.”
24 Aneˈi milomusou aˈalosilo aloxo ne, la miˈitinu Lataua ualasou.

✡ **1:7:** Apo 15:1, 24 ✡ **1:8:** 1Ko 16:22 ✡ **1:10:** 1Te 2:4 ✡ **1:11:** Mat 16:17 ✡ **1:13:** Apo 8:3 ✡ **1:14:** Apo 22:3
✡ **1:15:** Ais 49:1; Xal 2:7 ✡ **1:18:** Apo 9:26-27 ✡ **1:21:** Apo 9:30

2

Ta Aposeli Miʼosa sou Iloʼa Paulo Ipita

1 ✡Ioxe tauu ie mavulovexa mo muluʼe lia tamiʼa mukalu la nexi noxou Valunavasi
tetelai ne Ielusalemu la. Nexi noxou telai la tenoʼu Tito noxiʼa tekei tetelai.
2 Eni elai xo Lataua molu mupalusilo sou lexe alai. Xe no mine exolu ne la noxiʼa
ta kisokisou no ʼa lalotusi tevivikala, mo eaʼaloiʼaxu aʼalo laixe ane eni eaʼaloxu mulai
noxiʼa ta mitema ane aneʼi ta Iutaia uasi. Eni eʼoxonu aloxo ne la evikala noxiʼasi aneʼi
ane miʼoxo lexe aneʼi ta kisokisou. Xo loxo ʼo io ipupuiou xaixai noxilo e eʼoxonu tei
xe ane eʼoxonu vaimomo ʼo la uxali mii vitanisi.
3 Ia uasi, xo Tito e nexi noxiʼa telai ne anu Xiliki, ia ipalusixe lexe tapasipaa sou
noxou talai mo xooxoo ungasou uasi.
4 ✡Mimii ane ne muxali xo seʼi ne ikalavoi lexe aneʼi ta vivinge kalumo la mipakisi
miʼuna mixolu no anu pita noxixe. Aneʼi mineʼe mixolu no tainexi imamalei pakali sou
ilomusou aʼalosou mauli maʼia Kalisito Iesu muʼoxonu noxinge no mine mululusinge
no anu sakisaki sou temulimulinu lapuloto, la texolu vasimenge manamanaʼu. Ia aneʼi
imasaxa lexe iʼoxonexi taxali ta mitema sou xaixai vitanisi.
5 Aloxo ne, la sou nexi talomuxaʼa uasi, texolu maxuveeni sevile, xo nexi temasaxa
lexe aʼalo laixe maninasou ne uxolu no anu maulingenge utotomu.
6 Ta mitema moseʼi mixolu loxo ta tatila sou lalotu. Ia no anu xavutala noxilosi la
aneʼi ane minoʼu uala tila xe aneʼi ane inoʼu uala tila uasi ne, anu mii vitanisi no iou
Lataua. Xo Lataua ulavusou uxavutala no anu uala noxiʼa ta mitema uasi. No anu
vaivaikala noxilo la ta kisokisou e minoʼu uala tila ne, ilemolu mii vile la uasi.
7 ✡Aneʼi mimaisou lexe Lataua mulosilo xaixai sou aʼaloxu aʼalo laixe ulai noxiʼa ta
mitema aneʼi ane ta Iutaia uasi. Xe iouvilesisi aloxo mulosou Pita xaixai sou uaʼaloxu
aʼalo laixe ulai noxiʼa ta Iutaia.
8 Lataua mulosou Pita xavi sou uxaxai loxo aposeli noxiʼa ta Iutaia, la sou anu
iouvilesisi aloxo ne. Anu mulosilo xavi sou axaxai loxo aposeli noxiʼa ta mitema aneʼi
ane ta Iutaia uasi.
9 Ta mitema mimaisiʼa Iakovo iloʼa Pita ilou Ioanesi mixali loxo ta tatila no anu
lalotu, ia aneʼi mimaisou lexe no anu alauna noxou Lataua la mulosilo xaixai ane ʼo, la
sou milapu avoxe noxou Valunavasi sou misexelanexe sou texali loxo ta vimovimoʼa
maninasou. La sou nexi noxiʼa tesakiinu vaikala lexe maasi la nexi noxou taxaxai
noxiʼa ta mitema ane aneʼi ta Iutaia uasi ia aneʼi la ixaxai ulai noxiʼa ta Iutaia ulovo.
10 ✡Xe mivikalanexi noxou no anu mii vilesisi lexe no anu xaixai noxixe la
taxavutalaneʼi aneʼi ane iʼa mii uasi mixolu no nano no lalotu noxiʼa mo tasuʼulineʼi.
Mii ane ne muxolu no anu xavutala noxilo tei sou lexe eni aʼoxonu.

Paulo Muxililiu Pita

11 Ia iliʼi no mine Pita muneʼe ne Antioki, la eni elavixu no iou, xo anu muʼoxonu
ʼilixo laixe uasi.
12-13 ✡Susu noxou ne aloxo ʼo, no mine Iakovo iloʼa aneʼi moseʼi ixali uao, la Pita
iloʼa ta mitema ane aneʼi ta Iutaia uasi ilavusou iʼaniʼani. Ia no mine aneʼi mineʼe
mixalixali, la Pita muʼume la muxolu vaʼaxu noxiʼa ta mitema aneʼi ane ta Iutaia
uasi ne. Xo muʼume noxiʼa aneʼi xulumuxaʼa ane ilavusou imulinu ʼilixo sou xooxoo
ungasiʼa pekiaʼu ʼole. Mo ta Iutaia moseʼi mimulinu miʼuna no anu kalavoi noxou ne,
la sou no anu kalavoi ne muʼoxonu Valunavasi la mususunoxu.
14 No mine eni emaisou lexe aneʼi imulinu vaikala manina sou aʼalo laixe uasi,
la sou eavuti la elavixu Pita no ieʼi aneʼi latala ne aloxo ʼo, “Nini ne Iutaia, ia nini
xoluxoluxene loxo aneʼi ta mitema aneʼi ane ta Iutaia uasi. Ia tavaʼu a loxovaa la sou
nini natovo sou lexe naʼoxoneʼi imulinu xoluxolu noxiʼa ta Iutaia ne?
15 Nenge texali no anu mata noxou Iutaia no mine mivoʼonenge, ia nenge taxali no
anu mata noxiʼa aneʼi ta mitema aneʼi ane ta Iutaia uasi e ilavusou iʼoxoʼoxonu susu
uasi.
16 ✡Mo nenge talavusou lexe Lataua umoxoʼu itema vile lexe anu itema mulapu no

✡ **2:1:** Apo 15:2 ✡ **2:4:** Xal 1:7; 5:1, 13 ✡ **2:7:** Apo 22:21 ✡ **2:10:** Apo 11:29-30 ✡ **2:12-13:** Apo 11:3 ✡ **2:16:** Apo 15:10-11; Rom 3:20-28; Xal 3:11

anu vote'i sou umulinu lapuloto laixe uasi. Ia Anu umoxo'u lexe itema mulapu no anu vote'i sou umuxaxu tanu noxou Kalisito Iesu. Aloxo ne, la sou anu laixe lexe nenge tamuxaxu tanenge noxou Kalisito Iesu. No anu vote'i ane nesi la sou Lataua umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu, ia no anu vote'i sou tamulimulinu lapuloto laixe uasi. Xo no anu vote'i sou tamulimulinu 'ili'ilixo sou lapuloto laixe ne umomomo sou u'oxonu itema vile uxali itema mulapu no iou Lataua uasi.

17 No mine nenge temulinu vote'i sou tamuxaxu tanenge noxou Kalisito la sou nenge texali ta mitema telapu no iou Lataua. La sou anu muai lamana lexe nenge ta Iutaia ne nenge kalumo ta mitema sou susu iouvilesisi aloxo ane'i ane ta Iutaia uasi 'ole. La sou laxovaa Kalisito umasaxa lexe u'oxonu susu uxali utila? Uasisi manina!

18 Lexe eni atulusou ulivu mii ma'ia e eni emamulonu, la anu mumaxa'u lexe eni amitema sou amulinu lapuloto uasi.

19 Ia no anu 'ilixo sou amulinu lapuloto la mulailixo no anu vote'i sou soli. La sou no anu lapuloto la mu'oxoleli esoli, mo sou lexe no anu vote'i anenesi la eni amomomo sou noxou Lataua taxolu.

20 ✡Mo no mine mililinu Kalisito teitexi no ovu valautu, la eni kalumo. La sou mauli ane muxolu noxilo 'o ne, eni maulixo uasi, mauli noxou Kalisito ane uxolu noxilo 'o. Mauli ane muxolu noxilo vaimomo 'o ne, eni emauli no anu muxamuxaxu taleli noxilo noxou Lataua 'Olu e Anu tanuxo la sou muitalonu maulixusilo.

21 Eni amasaxa sou avila'isou alauna noxou Lataua vitanisi uasi. Xo lexe no anu vote'i sou tamulimulinu 'ili'ilixo sou lapuloto laixe u'oxonu itema uxali ulapu no iou Lataua, la soli noxou Iesu ne anu uxali mii vitanisi."

3

Vote'i sou Lapuloto Xe Vote'i sou Muxamuxaxu Tanenge

1 Ngingi ta Xalatia ne ngexovulaulau misevile! Nexi telosiengixu Iesu Kalisito ne, mo ngingi ngemaisou mulili no ovu valautu no iengi ne. Ia loxovaa, maasi evile mu'oxo lolongenge sou xavutalamengi muxovulaulau ne?

2 Eni amasaxa lexe atali'isinge no anu tali'i vile aloxo 'o, Ngingi ngeno'u Uleenu Tavuna no anu vote'i ma'ia manina? No anu vote'i sou ngamulinu lapuloto laixe? Uasi, no anu vote'i sou ngelomusou a'alo laixe noxou Iesu xe ngemuxaxu tangengi no anu?

3 Loxovaa ngingi ngexovulaulau avile io? Ngamaisou, tei la ngingi ngesokou muamua'i noxinge no anu xaviinu Uleenu Tavuna, ia loxovaa ngingi ngatovo sou ngakalusou no anu xavingengi io?

4 Loxovaa tu'utu'umaxu e muxali noxinge tei ne, ngingi ngetavulenu vitanisi, ne? Ia noxilo la eni emaisou lexe ngingi ngatavulenu vitanisi uasi.

5 Lataua mulosinge Uleenu Tavuna noxou mo mu'oxonu sosovo se'i no taingengi mo ngemaisou ne. Ia tava'u a loxovaa la sou Anu mu'oxonu loxo ne? Xo ngingi ngemulinu lapuloto laixe, ne? Uasi, no anu vote'i sou ngelomusou a'alo laixe xe ngemuxaxu tangengi no anu, ne?

6 ✡Ngaxavutalanu maulixu Avalaamu loxo Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o, "Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua, la sou Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu."

7 Aloxo ne la sou ngingi ngalavusou laixe lexe ane'i ane imuxaxu tane'i, la ane'i Avalaamu ta 'olu ane.

8 ✡Tei manina la Lataua mulavusou lexe ili'i la ane'i ane ta Iutaia uasi imuxaxu tane'i la Anu umoxo'a lexe ta mitema milapu. Aloxo ne la sou Anu muvikalanu Avalaamu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu aloxo 'o, "Noxinesi la Lataua ualusi'a ta mitema ukalusi."

✡ **2:20:** Xal 1:4 ✡ **3:6:** Tav 15:6 ✡ **3:8:** Tav 12:3; Rom 4:3, 16

9 Avalaamu mumuxaxu tanu la sou Lataua mualusou. Anu iouvilesisi aloxo ne noxi'a
ane'i ane imuxaxu tane'i la Lataua ualusi'a.
10 ✡Ia Lataua u'oxonu masuane'i ane'i ane ixavutala lexe no anu vote'i sou imulinu
lapuloto laixe la ixali ta mitema ulapu no iou Lataua. Xo vaikala muai no nano
no anu Lavuku noxou Lataua muvikala aloxo 'o, "Lexe ta mitema ane imulinu
vaivaikala muai no nano no anu lavuku sou lapuloto laixe utotomu uasi, la Lataua
u'oxo masuane'i."
11 ✡La sou anu muai lamana lexe Lataua umomomo sou umoxo'u itema vile lexe anu
itema mulapu no anu vote'i sou umulinu lapuloto laixe uasi. Xo vaikala muai no nano
no anu Lavuku noxou Lataua muvikala aloxo 'o, Ta mitema ane mimuxaxu tane'isi
ane Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu mo ane'i ino'u mauli.
12 ✡La sou vote'i sou tamulimulinu lapuloto laixe ne anu mii sou muxamuxaxu
tanenge uasi. Xo vaikala muai no nano no anu Lavuku noxou Lataua muvikala aloxo
'o, "Itama e umulimulinu lapuloto laixe ukalusi la anu uxalisou mauli no anu."
13 ✡Ioxe, no anu lapuloto la muvikala lexe, itema umulinu lapuloto uasi la anu uulua.
Ia Kalisito musu'ulinenge la muno'u taninenge la muulua, la muxali loxo itema sou
uulua, la mulivulinenge. Sou umomomo sou vaikala muai no nano no anu Lavuku
Tavuna teinu muvikala aloxo 'o, "Ta mitema ta'ei e ilili no ovu ne Lataua umaisi'a
lexe ane'i iuuluasi."
14 Aloxo tei no mine Lataua mualusou Avalaamu la muvikalanu lexe ualusi'a ta
mitema ane ta Iutaia uasi. Mo no anu xaixai noxou Iesu Kalisitosi la mulivulinenge, la
sou alualu ane ne muxali maninasou mukalu. Aloxo ne la sou lexe nenge tamuxaxu
tanenge la tano'u Uleenu Tavuna loxo Lataua musakiinu vaikalasou tei.

Lapuloto Umomosou Uxexeenu Mii Ma'ia Lataua Musakiinu Vaikalasou Tei Uasi

15 Ta vivilo eni a'oxonu vaikala tovola'i vile no anu maulinenge ta mitema aloxo
'o. Loxo itema vile sexasisi sou usoli, la ilou vile isakiinu vaikala sou lexe anu uno'u
tanixu, la anu loxo vaikala ne anu musakii. Ia umomomo sou itema vile uxexeenu xe
umuxaxu vaikala vile no latanu la uasi.
16 ✡Anu aloxo tei la Lataua musakiinu vaikala noxou Avalaamu xe noxou 'ilusunu.
Vaikala vile muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe, "Noxou
'ilusunu," laaxu lexe ta mitema tavu'alo uasi, ia muvikala lexe, "Noxou 'ilusuneni,"
laaxu lexe vilesisi. Anu muvivikalasou 'ilusunu vilesisi ne, ane Kalisito.
17 ✡Vaikala noxilo ne laaxu aloxo 'o, Lataua musakiinu vaikala noxou Avalaamu tei,
xe tauu ie itemaxu mavulovexa tami'a mo mavulovexa tatalu (430) mulai mukalu xe
ili'i la lapuloto muxali. Lapuloto ne anu muxali ili'i manina, la sou anu umomomo sou
uxexeenu xe ukalusou mii ma'ia Lataua musakiinu vaikalasou tei uasi.
18 ✡La sou loxo nenge tamulimulinu lapuloto laixe sou tano'u mimii lailaixe e Lataua
mulalaxiinu sou ulosinge, la anu loxo nenge tano'u no anu vote'i sou ane musakii
tei uasi. Ia no anu alauna noxou Lataua mulosou Avalaamu no anu vaikala e anu
musakiinu.
19 ✡Lexe anu aloxo ne, la sou tava'u a loxovaa la sou lapuloto anu muxolu? Lapuloto
anu muxali xo Lataua mumasaxa lexe susu tava'u uxali uatu lamana ulai uxali no
mine Avalaamu 'ilusunu e Anu musakiinu vaikalasou tei 'ole uxali. Lataua mulosi'a
ta angelo lapuloto ne la ane'i mipala'alixu noxou itema sou utulu no nixi la sou anu
itema ne mupala'alixu noxinge.
20 Ia lexe Lataua ne Anu vilesisi la umomomo sou itema sou utulu nonixi ne uxolu
uasi.
21 ✡Lexe anu aloxo ne, la sou anu a loxovaa, lapuloto ne mupupuiou vaikala e Lataua
musakiinu tei? Uasisi manina! Xo lexe Lataua mulosinge lapuloto vile la e umomomo
sou tano'u mauli no anu la anu laixe lexe nenge talomuxu mo tamulinu laixe la sou
nenge latala taxali ta mitema mulapu.

✡ **3:10:** Lap 27:26 ✡ **3:11:** Ava 2:4; Xal 2:16 ✡ **3:12:** Liv 18:5 ✡ **3:13:** Lap 21:23; Rom 8:3 ✡ **3:16:** Tav 12:7
✡ **3:17:** Mul 12:40 ✡ **3:18:** Rom 4:14 ✡ **3:19:** Apo 7:38; Rom 5:20 ✡ **3:21:** Rom 8:2-4

22 Ia vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe, susu
musakisakine'i ta mitema mukalusi, Lataua mu'oxonu aloxo ne mo sou nenge
tamuxaxu tanenge noxou Iesu Kalisito, la nenge tamomomo sou tano'u mii ma'ia ane
Lataua musakii vaikalasou tei lexe ulosi'a ane'i ane mimuxaxu tane'i.
23 ✡Tei no mine 'ilixo sou tamuxaxu tanenge uxali uao, la nenge texolu no anu
sakisaki sou tamulimulinu lapuloto mulai mutalo no mine 'ilixo sou tamuxaxu tanenge
muxali lamana noxinge
24 ✡La sou lapuloto ne anu loxo itema sou upelainge sou usaxilaingesi sou uolenenge
talai noxou Kalisito, aloxo ne mo sou lexe nenge tamuxaxu tanenge la taxali ta mitema
mulapu.
25 Mo vaimomo 'o 'ilixo sou tamuxaxu tanenge a muxali, la sou lapuloto e
tamulimulinu loxo upelainge ne usaxilainge la uasi.

No Anu Vote'i sou Tamuxaxu Tanengesi La sou Nenge Taxali Lataua ta 'Olu

26 ✡Ngingi ngemuxaxu tangeni xe ngexolu noxou Kalisito Iesu la sou ngexali Lataua
ta 'olu.
27 ✡Mo ngingi mukalusi e nge'ulo no nano no ualasou Kalisito ne ngeno'u mo ngingi
ngetokolomoxu Kalisito loxo ngetaanu tokolomo veveeni.
28 ✡Mo ngingi ngexali loxo Kalisito ta na'u la sou kalipala uxolu no taingengi loxo
ta Iutaia, mo ta Xiliki, mo ta mitema sou xaixai vitanisi, mo ta mitema ixolu no anu
masaxa noxi'a mo ta mulu xe ta sema uasi. Xo noxou Kalisito la kalikalipala uasi ngingi
latala ne ngexali vilesisi manina.
29 ✡Mo lexe ngingi noxou Kalisito, la ngingi Avalaamu ta 'ilu'ilusunu xe ngingisi
sou ngano'u mii ma'ia e Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe ulosi'a Avalaamu ta
minuminu ili'i.

4

1 Vaikala noxilo ne aloxo 'o. Lexe itema vile 'olu vilesisi ne ili'i la uno'u miumiu
momu ne, la uxali loxo anu miumiu muisalili. Ia tei no mine anu mauluxu la anu
muxolu loxo itema sou xaixai vitanisi.
2 Anu uxolu no laxa'a ane'i ane misaxila'u ilo'a ane'i ane mitulu muuli ulai utalo no
anu voxo e momu musosovosou mulovo.
3 ✡Mo nenge kalumo aloxo ne. No mine nenge uao ta molomolo la nenge texolu no
laxa'a ta uleenu e misaxila'u loxotolo xe lialia 'o. La mi'oxonenge texali ta mitema sou
xaixai vitanisi noxi'a.
4 ✡Ia no anu voxo e Lataua musosovosou muxali manina la mupalusou 'Olu
maninasou mulu'e. Nenu mivo'onu muxali loxo itema la muxolu no laaxu lapuloto.
5 Anu mu'oxonu aloxo ne mo sou uno'u ulusinge ta mitema texolu no laaxu lapuloto,
xe u'oxonenge taxali Lataua ta 'olu.
6 ✡Xo ngingi ngexali lataua ta 'olu, la sou Anu mupalusou Uleenu 'Olu ne mune'e
muxolu no nano noxinge. Uleenu ne uxolu noxinge la sou uavutilinenge sou ta'ava
lexe, “Aba, Mamixe.”
7 La sou ngingi ngaxolu loxo ta mitema sou xaixai vitanisi la uasi, ia ngexali loxo
Lataua 'olu. Xe no mine nini naxolu loxo Lataua 'olu la nini nalavusou lexe nini
namomomo sou nano'u mimii lailaixe noxou e Anu mulalaxiinu sou ulosi'a ta 'olu.

Paulo Tanuxa'a ta Xalatia

8 Tei manina la ngingi ngalavusou Lataua uasi, ngingi ngexolu loxo ta mitema sou
xaixai vitanisi noxi'a ta mimii e ane'i Lataua uasi.
9 Ia vaimomo 'o ngingi ngelavusou Lataua, uasi avikala lexe Lataua mulavusinge.
Ia tava'u loxovaa la sou ngingi ngaxiu ngalivu ulai noxi'a ta uleenu ta masumasua

---

✡ **3:23:** Xal 4:3 ✡ **3:24:** Rom 10:4 ✡ **3:26:** Ioa 1:12 ✡ **3:27:** Rom 6:3 ✡ **3:28:** Rom 10:12 ✡ **3:29:** Rom 4:13
✡ **4:3:** Kol 2:20 ✡ **4:4:** Ioa 1:14; Rom 1:3 ✡ **4:6:** Rom 8:15-17

mo sou e xavineʹi uasi ne. Loxovaa ngingi ngemasaxa lexe ngalivu ngalai ngaxolu no
laxaʹa mo ngaxali ta mitema sou xaixai vitanisi noxiʹa la?
10 ✡Ngingi utotomu ne ngalavusou ngasosovosou voxo ta tatila sou lalotu mo soʹio
alavua xe lalotu ta tatila sou tauu ie alavua.
11 Eni taleli umulinu ʹilixomengi la emamaʹu, xo loxo ʹo io xaixai noxilo e epulipulileli
sou eʹoxonu ne uxali mii vitanisi.
12 Ta vivilo, eni linga noxilo toxoxaʹa ulai noxinge lexe laixe sou ngaxali aloxo eni ʹo.
Xo eni ne exali aloxo ngingi ne. Mo ngingi ngaʹoxonu susu vile uneʹe noxilo uasi.
13 Ngingi ngexavutalanu, tavaʹu a loxovaa la sou eni eneʹe eaʹalomengi no anu aʹalo
laixe tei ne? Xo pipiena vile muʹoxoleli.
14 No mine pipiena ne muʹoxoleli la vasimelo mamalaxu la mulosinge tuʹumaxu, la
ngingi ngamatapialeli mo ngalevetesilo uasi. Ia ngingi ngeʹosasi sou ngenoʹilo eʹuna
exolu noxinge loxo angelo noxou Lataua vile xe loxo Kalisito Iesu.
15 No anu voxo ane ne ngingi ngeʹosasilo misevile. Ia ʹosaʹila noxinge ne mulai
ʹava? Eni avikalangengi lexe no anu voxo ane ne ngingi ngeʹoxonu aloxo ne, anu
mumomomo loxo ngingi ngaluvunu iengi lavoʹonu la ngalosilo.
16 Ia loxovaa, eni elaanu vaikala manina mulai noxinge la sou muʹoxongengi
ngemaisilo exali loxo uluamengi, ne?
17 Ngalomu, aneʹi ta mitema ne iitineʹi itulu noxingesi sou inoinge, ia ixavutala sou
isuʹulingengi uasi. Aneʹi masaxa noxiʹa ne sou ikalipalanenge nengeʹasi, mo sou ngingi
tangengi utulu noxiʹasi sou ngasuʹulineʹi.
18 Lexe tanenge utulu manina sou taʹoxonu ʹilixo laixe noxiʹa aneʹi moseʹi la anu
laixe. La ngaʹoxonu utotomu, no mine nenge nengeʹa taxoxolu mo no mine nenge
nengeʹa taxolu uasi kalumo.
19 Ta ʹalixeni, eni examulinu navunavu iouvilesisi loxo sema ixamulinu navunavu
sou ivoʹo. Eni examulinu navunavu ane ʹo singe, xo eni emasaxa lexe maulixu Kalisito
lololinu uxolu noxinge.
20 Eni talelingenge manina, xo vaimomo ʹo nengeʹa taxolu uasi, ia lexe nenge nengeʹa
taxolu la eni amomomo sou asuʹulingengi no anu vaikala lailaixe moseʹi. Ia eni
talelingenge manina, xo alavusou lexe asuʹulingengi no anu voteʹi a loxovaa uasi.

Axali Ilee Sala

21 Ioxe, ngingi ta mitema e ngamasaxa lexe ngaxolu no laaxu lapuloto vaimomo ʹo
ngavikalaleli. Male ngingi ngalavusou vaivaikala sou lapuloto uasi?
22 ✡Vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muaʹaloxu Avalaamu lexe
anu muxalixaʹa ta ʹolu ta tamei. ʹOlu vile muxalixu noxie sema e ane sema sou xaixai
vitanisi xe ʹolu vile muxalixu noxie semau muʹisalili.
23 ✡ʹOlu ane muxali noxie sema sou xaixai vitanisi ne mupaa no anu voteʹi sou
taxalixaʹa ta ʹilinge ʹo. Ia ʹolu ane mupaa noxie semau muʹisalili ne muxali no anu
vaikala noxou Lataua e musakiinu tei.
24 Aʹalo ane ne anu tovolaʹisi, xo ta sema ta tamei ne misosovosou opo vilesisi
e Lataua musakiinu vaikalasou ta tamei. Axali misosovosou opo vilesisi e Lataua
musakiinu vaikalasou tei no laxaʹilu ne Sioni, mo ta ʹilie ne ixali ta mitema sou xaixai
vitanisi.
25 Axali ane misosovosou laxaʹilu ne Sioni muxolu no xalee lia tila ne Alevia, xe
musosovo sou Ielusalemu vaimomo ʹo. Xo ane iloʹa ta ʹilie mixali ta mitema sou xaixai
vitanisi.
26 ✡Ia Ielusalemu ane vile muxolu teitexi no opo loxotolo ne anu Sala ne anu neninge
maninasou ane.
27 ✡Xo vaikala vile muai no nano no anu vaikala noxou Lataua teinu muvikala aloxo
ʹo.

✡ **4:10:** Rom 14:5; Kol 2:16 ✡ **4:22:** Tav 16:15; 21:2 ✡ **4:23:** Rom 9:7-9 ✡ **4:26:** Eva 12:22; Pal 21:2, 10 ✡ **4:27:** Ais 54:1

“Nini sema e nalavusou napalaa uasi
mo naxamulinu navunavu sou lavuloˈo uasi ne naˈosa,
mo nalexe lexe sou ˈosaˈila xe naˈavaˈava toxotoxoxaˈa sou namaxaˈu ˈosaˈila noxine.
Xo maasi la ta ˈiline ixali tavuˈalo, uaˈulixe sema e ipapalaa.”
28 ✡Ta vivilo, vaimomo ˈo ngingi aloxo Aisaki xo ngingi ngexali Lataua ta ˈolu no anu voteˈi e anu musakiinu tei.
29 ✡No anu voxo ne la molomolo e mupaa no anu voteˈisou ixalixaˈa ta molomolo ne muxiu la muˈoxonu masuanu molomolo ane mupaa no anu xaviinu Uleenu Tavuna.
30 Ia vaikala noxou Lataua muvikala a loxovaa? Anu muvikala lexe, Ngaxexene sema sou xaixai vitanisi ne ilou ˈilie. Xo ˈilie ne umomomo sou ukalipala mimii noxou molomolo e momu muxalixu noxie semau maninasou ne uasi.
31 Aloxo ne la sou ta vivilo nenge telavusou lexe nenge texali noxie sema sou xaixai vitanisi uasi, nenge texali noxie sema e ane tilasie sema sou xaixai vitanisi.

5

Noxou Kalisitosi La sou Anu Mululusinge

1 Kalisito mululusinge no anu sakisaki sou lapuloto mo nenge vasimenge manamanaˈu. La sou laixe lexe ngatulu pakiaˈinge, mo iengi uvaxaiˈa ta mitema iˈoxongengi ngaxali ta mitema sou xaixai vitanisi la mamu.
2 Ae, ngalomu, eni Paulo avikalangengi aloxo ˈo, lexe ngingi ngamalalingenge sou xooxoo ungasinge, la xaixai noxou Kalisito ne uxali mii vitanisi noxinge.
3 Ngingi ta mitema ukalusi e ngamalalingenge ulai sou xooxoo ungasinge eni avikalangengi lamana la aloxo ˈo, lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo ne la anu laixe lexe ngamulinu lapuloto ukalusi.
4 Ngingi taˈei e ngaˈoxo lexe ngamulinu lapuloto laixe mo sou ngaxali ngalapu no iou Lataua, la ngingi ngexolu vaˈaxu noxou Kalisito. Mo ngexolu no nano no anu alauna noxou Lataua la uasi.
5 Ia no anu xaviinu Uleenu Tavuna la nenge temuxaxu tanenge noxou Lataua mo taxolu taloopalasi noxou sou umoxoˈinge lexe nenge ta mitema mulapu.
6 ✡Xo lexe itema uxolu noxou Kalisito, la xooxoo ungasou xe ane xooxoo ungasou uasi ne anu mii vitanisi. Ia ˈilixo sou itema umuxaxu tanu la uavutinoxu opoonu sou umasaxaiˈa aneˈi moseˈi, la anu ˈilixo ane ne anu mii maninasou.
7 Ngingi ngeiave no anu saisale ne la ngeiave laixesi. Ia ˈenaˈei utalutaluxu voteˈisinge la sou muˈoxongengi ngamulinu vaikala manina ua, ne?
8 Xavutala ane loxo ne, anu molu noxou, Anu ane muˈavalinge ne uasi.
9 ✡Ngamaisou isi kituˈasi, ia uˈoxonu veleti la usoxo toxoxaˈa.
10 ✡Eni emuxaxu taleli manina noxou Tila lexe Anu usuˈulingengi la ngamulinu xavutala vile uasi, ˈei ane muˈoxo aloxo ne, unoˈu ˈulusou susu noxou ne.
11 Ta vivilo, lexe eni a aˈalo no anu ˈilixo sou xooxoo ungasinge ulalaisio ia tavaˈu loxovaa la sou aneˈi iˈoxoˈoxonu masualeli sio ˈo? Ia lexe eni avikala lexe xooxoo ungasiˈa ta mulu, la vaikala sou ovu valautu ne umomomo sou uˈoxoo masuanu xavutalamengi uasi.
12 Ta mitema e ixovulaulaulixu xavutalamengi ne, xavineˈi lexe xooxoo ungasinge ukalusi. Ia lexe aneˈi imasaxa aloxo ne, la anu laixe lexe aneˈi ixotosou vasivasimeˈa uxexee avile.
13 ✡Ioxe ta vivilo, Lataua muˈavalinge sou ngaxolu vasimenge manamanaˈu. Ia no mine ngexolu vasimenge manamanaˈu aloxo ne, la mamu sou ngaxavutala lexe, nexi texolu laixenenge, mo nexi tamomomo sou tamulinu masaxa noxinge sou vasimenge.

✡ **4:28:** Tav 15:4-5; Rom 9:7 ✡ **4:29:** Tav 21:9-10; Ioa 8:35 ✡ **5:6:** 1Ko 7:19; Xal 6:15 ✡ **5:9:** 1Ko 5:6 ✡ **5:10:** 2Ko 11:15; Xal 1:7 ✡ **5:13:** 1Pi 2:16

Ngingi ngaˈoxonu aloxo ne uasi, ia laixe lexe ngamasaxainge ngatongatoˈo xe ngaxali
ta mitema sou xaixai noxinge ngatongatoˈo.
14 ✡Vaikala sou lapuloto mukalusi ne mupita muxolu no nano no anu lapuloto vilesisi
ane lexe, Nini namasaxaiˈa ta menexine aloxo nini nemasaxaine.
15 Ia lexe ngingi ngalavilavi xe ngaˈotoˈoto ngatongatoˈo, la ngalaxaˈi xo maasi la
ngingi ngaulua ukei.

Mauli no Anu Uleenu Tavuna Xe Mauli sou Masaxa sou Vasimenge

16 Ioxe, la sou eni avikalangengi aloxo ˈo, laixe lexe Uleenu Tavuna uulaxungengi
no anu muamuaˈingenge. Lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo ne, la ngingi ngamomomo sou
ngamulinu masaxa sou vasimenge uasi.
17 ✡Xo nenge telavusou aloxo ˈo, masaxa sou vasimenge ne utovo sou utaloxolixu
Uleenu Tavuna xe Uleenu Tavuna ne utovo sou utaloxolixu masaxa sou vasimenge.
Aneˈi ilou iˈoto noxiˈa ngatongatoˈo, la mii maˈia e ngingi ngamasaxa lexe ngaˈoxonu
ne, ngamomomo sou ngaˈoxonu uasi.
18 Ia lexe Uleenu Tavuna uulaxungengi, la ngingi ngamomomo sou ngaxolu no laaxu
lapuloto uasi.
19 ✡Ngingi ngelavusou masaxa sou vasimenge ˈiliˈilixo sou ne aloxo ˈo, ˈiliˈilixo sou
voteˈi mo ˈilixo e nuniˈu manina, xe opo uavuti sou ˈilixo masumasua.
20 Mo ˈilixo sou lalotu noxiˈa ta lataua kalakalavoi mo ˈilixo sou iˈoxonu taˈuluxu
masua, mo ˈilixo sou molomolosilaneˈi mo ˈotoˈoto xe lavilavi, mo opo masumasua,
mo iisuiisu, mo ˈilixo sou tatoonenge mo sangalako mo ˈilixo sou laˈia xe ˈilixo sou
kalikalipala.
21 Xe oponeˈi masuaiˈa ta menexiˈa e miˈamiˈa tavuˈalo mo iiexu lexa pekiaˈu
ulolutu la iˈitineˈi xe ipulipuli anaxaˈa. Eni evikalangengixu tei, ia vaimomo ˈo
avikalangengixu la. Ta mitema ane ilavusou iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo aloxo ne, umomomo
sou iˈunalai no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua uasi.
22 Ia xaixai no anu Uleenu Tavuna uxalixu neneˈaxu aloxo ˈo, ˈilixo sou tamasaxaiˈa
ta menexinge manina, ˈilixo sou ˈosaˈila, ˈilixo sou opo seˈisisi, ˈilixo sou laˈianenge
palepalea uasi, ˈilixo sou taˈoxonu ˈilixo laixesi noxiˈa moseˈi mo ˈilixo sou tamuamuaˈi
ulapusi xe ˈilixo sou taˈoxonu xaixai la taˈoxonu maninasousi.
23 Mo ˈilixo sou xolu seˈisisi xe ˈilixo sou tataloxolinenge. Vaikala no anu lapuloto
vile uapinenge sou tamulinu ˈiliˈilixo ane ne uasi.
24 ✡Aneˈi ane noxou Kalisito Iesu mipilixinu vasimeˈa ilou masaxa masua sou
vasimeˈa ne, la mililinu no ovu valautu mo musoli ne.
25 Aloxo ne, la sou lexe nenge tenoˈu mauli laixe no anu Uleenu Tavuna, la anu laixe
lexe Anu molu uulaxunenge no anu muamuaˈi noxinge.
26 ✡La sou anu laixe sou taˈitiˈitinenge mo taavuavutinoxu oponenge ngatongatoˈo
xe taiisuiisu nenge ngatongatoˈo mamu.

6

Taˈoxonu ˈIlixo Laixesi

1 ✡Ta vivilo noxou Iesu, lexe ngingi ngelavusou vile noxinge mulapau no anu susu,
la anu laixe lexe ngingi ane Uleenu Tavuna musaxilaˈinge ngalai ngasuˈulinu seˈisisi
sou ngalivunoxu. Ia ngalaxaˈingengi, loxo ˈo io tovotovo uxali noxinge la ngalapau
kalumo.
2 ✡Mo anu laixe lexe ngatavulenu tuˈumaxu noxinge ngatongatoˈo, xo no anu voteˈi
ane ne, la ngingi ngamulinu lapuloto noxou Kalisito laixe.

✡ **5:14:** Liv 19:18; Rom 13:9 ✡ **5:17:** Rom 7:15-23 ✡ **5:19:** 1Ko 6:9-10 ✡ **5:24:** Rom 6:6; Kol 3:5 ✡ **5:26:** Pil 2:3 ✡ **6:1:** Mat 18:15 ✡ **6:2:** Rom 15:1

3 Ia lexe itema vile uxavutala lexe anu muuliuli ia anu uuliuli uasi, la molu mu'oxo loloxu ane.
4 Itema vilevilesi ne laixe lexe utilovosou xaixai noxou lexe mu'oxonu xaixai laixe xe u'oxonu laixe uasi. Lexe anu utilovosou xaixai noxou xe mu'oxo laixe, la sou anu umomomo sou utooxu no anu, ia utilovosou 'ilixo noxou noxi'a ane ane'i mose'i uasi.
5 ✡Xo itema vilevilesi utavulenu tu'utu'umaxu sou xaixai noxou ulovo.
6 ✡Aloxo 'o, lexe itema vile uno'u lavulavu no anu vaikala noxou Lataua, la laixe sou umila'anu mimii mose'i lailaixe noxou ne ulai noxou tisa noxou.
7 ✡Ngingi menge nga'oxo lolongenge mamu. Evile umomomo sou u'oxo loloxu Lataua uasisi mania. Itema vile utounu mii ma'ia no xaixu ne, la anu uno'u temanu mii ne u'isalili.
8 Lexe itema vile umulimulinu masaxa sou vasimolu, la anu loxo anu utotou ane. Ia uxalixu nene'axu sou anu uno'u ne mamulosi. Ia lexe umulimulinu 'ili'ilixo no anu Uleenu Tavuna la loxo anu utotou ane. Xe ili'i sou uno'u temanu, la nene'axu ane Uleenu Tavuna ulosou mauli lailaixe utotomu mo kaluxu uasi.
9 La sou anu laixe lexe nenge'a tatotosa sou ta'oxo'oxonu 'ili'ilixo lailaixe mamu. Xo loxo nenge tapaupauxe uasi la nenge tano'u temanu xai ne no anu voxo sou mu'isalili.
10 Aloxo ne la sou lexe nenge texalisou taiinu sou ta'oxonu 'ilixo laixe noxi'a ta mitema ukalusi, la laixe sou ta'oxonu. Mo laixe lexe ta'oxonu maninasou ulai noxi'a ta mitema ane mimuxaxu tane'i noxou Tila.

Vaikala Vateteli Xe Vaikala sou 'Osa'ila

11 Ngamaisou kaukavu toxotoxoxa'a no anu uoli voloxu 'o ne, eni melo ekaukavunu no avolo.
12 Ngalomu, ta mitema e xavine'i, la ipalusinge sou lexe xooxoo ungasinge ne i'oxo lexe i'oxonu aloxo ne, xo imasaxa lexe ino'u uala tila no ie'i ta mitema. Ane'i i'oxonu aloxo ne xo tava'u aloxo 'o. Loxo 'o io ane'i imuxaxu tane'i no anu ovu valautu noxou Kalisito la ta mitema i'oxonu masuane'i.
13 Ane'i e xooxoo mungasi'a ne ilavusou imulinu vote'i sou lapuloto laixe uasi, ia ane'i xavine'i sou lexe xooxoo ungasinge. Mo sou ane'i ino'u uala tila no anu mii ma'ia mi'oxonu noxinge ne.
14 Ia eni a'itinu ualasilo xe itema vile ualasou uasi, ia laixe lexe a'itinu ovu valautu noxou Tila noxinge Iesu Kalisitosi. Xo no anu soli noxou no anu ovu valautu la 'ili'ilixo sou lialia 'o musoli no anu xavutalaxeni. Mo anu loxo eni kalumo a esoli no ovu valautu ne, la eni amomomo sou amulimulinu 'ili'ilixo no lialia 'o uasi.
15 ✡La sou vaimomo 'o 'ilixo sou xooxoo ungasinge ne anu mii vitanisi xe xooxoo ungasinge uasi ne anu mii vitanisi kalumo. Ia mii mutila ane lexe nenge texali alavua.
16 Eni akilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua uxolu noxi'a ane'i ta'ei e ilavusou imulinu lapuloto ane 'o. Ane'i ta mitema ane ne ane'i ta Isilaeli maninasou noxou Lataua.
17 ✡Ioxe sou akalusou vaivaikala noxilo la avikala aloxo 'o. Eni amasaxa sou itema vile ulosilo tu'umaxu la uasi. Ta mitema mivelo mo kulue tanitanixu a muxolu no vasimelo 'o, xo anu mumaxa'u lexe eni itema sou xaixai maninasou noxou Iesu.
18 Ta vivilo noxou Iesu, eni akilaka lexe alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito uxolu no anu ulengengi. Manina.

✡ **6:5:** Rom 14:12 ✡ **6:6:** 1Ko 9:11, 14 ✡ **6:7:** Rom 8:13 ✡ **6:15:** Xal 5:6; 2Ko 5:17 ✡ **6:17:** 2Ko 4:10

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA EPESO

Vaikala lamana

Paulo mukaukavu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a ta Epeso, xo umasaxa sou ulamanalixa'a aloxo 'o. Xavutala noxou Lataua ne lexe upitanu mimii teitexi no opo loxotolo mo mimii no lialia 'o ne uxolu no laaxu Kalisito mo Anu uxolu kisou mimii ne ukalusi (1:10). La sou Lataua mumasaxa lexe uavutinoxu ta mitema noxou sou ipita ixolu noxou Kalisito mo ixali vilesisi.

Paulo musokou vaivaikala noxou la mulamanalixu vaikala kisou lexe Lataua musosovosi'a ta mitema noxou la mupitane'i no anu vote'i a loxovaa. Anu mulamanalixu lexe no anu tanutanuxu noxou Lataua, la mu'oxone'i mixali vilesisi. No anu xaixai noxou Iesu la Lataua mululusou susu noxi'a, xe mulivulixa'a no anu sakisaki sou susu. Mo Anu mulosi'a Uleenu Tavuna loxo Anu sosovo noxou sou u'oxonu mimii lalaixe loxo Anu musakiinu vaikalasou tei (1:14). Xe tameisou la Paulo muvikala lexe ta mitema ane ilo'a Kalisito mipita ne ipita ixali vilesisi no anu maulixa'a. No anu viavaikala noxou Paulo la anu mu'oxonu vaikala tovola'i mose'i sou ulamanalixa'a ta mitema noxou Lataua lexe ane'i mipita noxou Iesu la ane'i mixali vilesisi. Anu mu'oxo lexe ta temanu lalotu ne loxo itema vasimolu ia Kalisito anu muxali kisou (4:1). Mo mutovola'inu vile lexe aloxo tani, ia Iesu anu loxo atolaxu tani (2:19-22). Xe aloxo sema ilou mulu mitaula'i, la Iesu aloxo sema mulue (5:22-32). No anu uoli voloxu ane 'o la nenge tamomomo sou tamaisou lamana mii ma'ia lailaixe Lataua mu'oxonu mulai noxi'a ta mitema noxou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Kalisito anu kisou mimii mukalusi 1:3-14
Lakilaka noxou Paulo 1:15-23
Noxou Kalisitosi la nenge temauli 2:1–3:21
'Ilixo sou lalotu maninasou 4:1–6:20
Vaikala sou sexela xe lakilaka 6:21-24

1 ✡Eni Paulo aposeli noxou Kalisito Iesu no anu masaxa noxou Lataua mupalusilo
sou akaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxinge ngingi ta mitema noxou Lataua, mo
ngingi ane ngemuxaxu tangengi noxou Kalisito Iesu ne Epeso.
2 Eni akilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito
uxolu noxinge.

Alualu Noxou Kalisito Mune'e Noxinge

3 ✡Ta'itinu Lataua ualasou anu Tila noxinge Iesu Kalisito Momu. Noxou Kalisito la
sou Anu mualusinge no anu mii lailaixe teitexi no opo loxotolo sou usu'uli uleenenge.
4 ✡Xo no mine Anu ukoinu mimii uao la, Anu musosovosinge. Mo no iou Lataua la
nenge malemalenga mo ta noxou la, ta mitema ixalisou susu vile noxinge uasi.
5 ✡No anu tanutanuxu noxou Lataua la Anu xavutalau lexe, noxou Iesu Kalisito la
Anu umoxo'inge lexe nenge taxali loxo anu ta 'olu. Anu tanu mo masaxa tatila noxou
aloxo ne.
6 La sou nenge ta'itinu Lataua ualasou no anu alauna lailaixe ane Anu mulosinge
vitanisi muxolu noxou Iesu anu ane Anu tanuxu musuku.
7 ✡Alauna tatila mu'ana'ana noxou Lataua la muno'u 'ulusinge no anu sialuxu Iesu.
La sou Anu mululusou susu noxinge no anu alauna noxou.
8 No anu alauna noxou la Anu mu'ana'analinenge no anu xavutala laixe mo lavulavu
lailaixe.

✡ **1:1:** Apo 18:19-21; 19:1 ✡ **1:3:** Ep 2:6 ✡ **1:4:** Ioa 15:16 ✡ **1:5:** Ioa 1:12 ✡ **1:7:** Ep 2:7; Kol 1:14

9 ✡Mo Anu mumolo tanuou mii mai'a ane lexe Anu u'oxonu no anu xaixai naxou
Kalisito. Ia xavutalau ne tei la mutalume, ia vaimomo 'o Anu mulosiengexu xavutala
noxou ne. Anu u'oxonu manina sou ne.
10 ✡Xavutala ne aloxo 'o, xavutalau ne. Mo voxo ulai ukalu la Anu mupitanu mimii
latala teitexi no opo loxotolo mo no lia 'o mukalusi ne muxolu loxo kisi'a Kalisito.
11 ✡Mo noxou Kalisito la sou Anu xavutala mo masaxa noxou anu ane mu'oxonu
mimii latala mukalusi ne musosovosixe lexe nexi ta na'u maninasou.
12 Anu musosovosixe ta Iutaiasi tei, xo nexi teloopala noxou Kalisito. La sou nexi
ta'itinu Lataua no anu alauna lailaixe noxou ne.
13 Mo ngingi kalumo ngelomusou vaikala manina noxou Kalisito. La sou ngexali
ngexolu noxou la anu a'alo lailaixe sou Lataua mupamaulingengi. Mo ngemuxaxu
tangengi noxou Kalisito la sou mumomomo sou vaikala noxou Lataua e musakii tei
lexe umulaxu sosovo vile noxinge. Sosovo noxou ne ane Uleenu Tavuna noxou.
14 ✡Nenge teno'u Uleenu Tavuna la sou nenge tamomomo sou tano'u mimii lailaixe
teitexi no opo loxotolo ane Lataua mulalaxiinu sou ulosi'a tamitema noxou. La sou
nenge ta'itinu ualasou no anu alauna noxou singe.

Lakilaka Noxou Paulo

15 Aloxo ne la sou no mine eni elomusinge lexe ngingi ngemuxaxu tangengi noxou
Tila Iesu mo ngingi tangengixa'a ta mitema noxou Lataua.
16 La sou eni axavutalangengi no anu lakilaka noxilo mo alemolu laixe noxou Lataua
utotomu.
17 ✡Mo utotomu ne eni akilaka ulai noxou Lataua e Tila noxinge Iesu Kalisito.
Anu Maminge xavi musuku lexe ulosinge Uleenu sou ulosinge xavutala lailaixe, mo
ngalavusou Lataua laixe, xe upalapala'alixu laaxu vaivaikala noxou ane mutalume.
18 Mo eni akilaka kalumo lexe ukisiinu xavutalamengi mo sou xavutalamengi
ulamana no anu mii ma'ia ane anu mu'avalinge la ngingi ngeloopala no anu, mo
ngalavusou laixe lexe lavuluti lailaixe ne Lataua ulosi'a ta mitema noxou.
19 ✡Mo eni akilaka lexe nenge ta mitema ane tamuxaxu tanenge noxou ne, talavusou
xavi noxou Lataua a uxolu noxinge. Xavi noxou Lataua e uxaxai noxinge ne anu
uxaxai la xavi musuku umomomo sou tatilovo sou uasi.
20 ✡Xe no mine musoli la no anu xavi noxou Latauasi la mutulusou. No anu xavi ano
'o la Lataua mulaixu sou muxolu no avolu tema teitexi no opo loxotolo.
21 ✡La Anu muxolu kisi'a ta uleenu ane mixolu teitexi no opo loxotolo, mo muxolu
kisi'a ta mitema e iulaxune'i ta mitema no lia 'o mo ta tatila no lia ukalusi 'o xe ta
uleenu ane xavine'i musuku kalumo. Anu muno'u uala tila manina. Uala tila ne sou
vaimomo 'osi uasi, sou 'ili'i kalumo.
22 ✡Mo Lataua mumuxaxu mimii latala muxolu no laaxu mo musosovo sou lexe Anu
uxolu kisou mimii latala ukalusi, mo uxolu kisou noxi'a ta mitema ilotu noxou Iesu.
23 ✡Lalotu ne anu Kalisito vasimolu. Anu muxolu mo mu'ana'ana no anu mimii latala
mukalusi mo mu'ana'ana no anu lalotu noxou.

2

Nenge Tesoisoli Ia Kalisito Mutulusinge

1 ✡Ngingi tei la nge'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua mo susu la muvau ulengengi
musoisoli.
2 ✡No mine ngingi ngemulimulinu xoluxolu mo muamua'i masumasua sou lialia 'o,
mo ngemulinu 'ilixo noxou kisi'a ta uleenu ta masumasua e musaxila'u la va'a vitanisi
teitexi no loxotolo. Anu uleenu ne ane uxolu uxaxai no nano no anu maulixa'a ta
mitema ane mose'i ilolomu uasi vaimomo 'o.

✡ **1:9:** Rom 16:25 ✡ **1:10:** Kol 1:16, 20 ✡ **1:11:** Rom 8:28-29 ✡ **1:14:** 2Ko 1:22 ✡ **1:17:** Kol 1:9 ✡ **1:19:** Kol 1:11 ✡ **1:20:** Lex 110:1; 2Ko 13:4; Kol 2:12 ✡ **1:21:** Kol 1:16; 2:10 ✡ **1:22:** Lex 8:6 ✡ **1:23:** Rom 12:5; Ep 4:10, 15; Kol 1:18 ✡ **2:1:** Kol 1:21; 2:13 ✡ **2:2:** Kol 3:7; Tit 3:3

3 ✡Nenge nengeˈa tei la texolu no taineˈi mo xavutalamenge muavuti la temulimulinu
masaxa masua sou vasimenge sou umomomo sou masaxa no anu vasimenge. Nenge
teˈoxonu aloxo ne, la nenge kalumo texo no nano no anu laˈia noxou Lataua ane Anu
mulalaxiinu sou ulosiˈa ta mitema ukalusi ane moseˈi imulimulinu ˈiliˈilixo ane ne.
4-5 ✡Manina susu noxinge teˈoxoˈoxonu la muvau uleenenge musoisoli, ia xo no anu
alauna mo tanu tanuxu lailaixe noxou Lataua muˈanaˈana no anu alauna misevile la
sou mutulusinge temauli noxou Kalisito. Ani no anu alauna tatila noxou Latauasi la
sou Anu mupamaulingengi.
6 ✡Mo Anu mutulusinge nengeˈa Kalisito la mupalupexasinge no paˈumolu teitexi no
opo loxotolo mo nengeˈa Iesu Kalisito texolu tepita.
7 Anu muˈoxonu aloxo ne noxinge mo uˈoxonu kalumo noxiˈa aneˈi ane iliˈi. Anu
muˈoxonu aloxo ne sou umaxaˈu alauna tatila noxou singe noxou Kalisito Iesu. Alauna
tatila noxou ne umomomo sou tatilovo sou uasisi manina.
8-9 ✡La sou no anu alauna noxou la, Anu mupamaulingengi xo ngingi ngemuxaxu
tangengi noxou. Mii ane ˈo, ngaˈitinu ualasinge lexe ngingi ngeˈoxonu muxali no
anu xaixai noxinge, mo lakolisou xaixai noxinge uasi. Anu Lataua molusi mulosinge
vitanisi.
10 ✡Lataua anu mukoinenge, la sou Anu mupuinenge. Sou nenge tamuamuaˈi no anu
voteˈi sou ˈilixo laixe ane Anu mulalaxiinu tei lexe nenge tamulinu.

Noxou Kalisito La Nenge Taxali Vilesisi

11 Aloxo ne la sou ngingi ane ngaxali no anu mata noxiˈa ta Iutaia uasi ngaxavutala
ulivu. Ta Iutaia ilemenge lexe ngingi xooxoo ungasinge uasi, ia aneˈisisi xooxoo
mungasiˈa. ˈIlixo ane ne iˈoxo noxiˈa ta mulusi vasimeˈa mo ixaxaisou no ˈa avoˈa.
12 ✡Mo ngaxavutala ulivu, tei no mine ngingi ngamuxaxu tangengi noxou Kalisito
uao, la ngingi ngexolu vaˈaxu noxou. Mo ngaxavutalanu laixe, tei la ngingi ngexolu
loxo ta asila mo ngexali no anu mata noxiˈa ta Isilaeli uasi. Lataua musakiinu vaikala
mo mulosiˈa ta Isilaeli lapuloto, la ngingi ngexolu vaˈaxu noxiˈa. Mo no mine ngingi
ngexoxolu no lia ˈo la ngaloopala sou nganoˈu mii vile laixe iliˈi uasi mo ngalavusou
Lataua uasi.
13 ✡Mo tei la ngingi ngexolu no paxa manina. Ia vaimomo ˈo, no anu sialuxu Kalisito
la munoˈinge ngelivu muneˈe ˈalai noxou mo ngexolu ngepita noxou Kalisito Iesu.
14 ✡Xo noxou Kalisitosi la mulosinge opo seˈisisi mo muˈoxonu xoluxolungenge
muxali laixe. Tei la ta Iutaia mimolosilangengi mo mikalipalangengi. Ia noxou Kalisito
la mumamulonu vimelu e muxolu no taingengi la ngingi ngexali vilesisi.
15 ✡Mo anu soli noxou la Anu mumamulonu lapuloto noxou Mosesi mo vaivaikala
maumautunu ilou lapuloto sou. Anu muˈoxonu aloxo ne sou mupitaneˈi ta mitema
laˈoluxaˈa ta tamei ne, mixali alavua mo vilesisi. No anu ˈilixo ane ne la sou Anu
muxalilixu opo seˈisisi no tainenge.
16 ✡Mo no anu soli noxou no ovu valautu la Anu mupitaneˈi ta mitema laˈoluxaˈa
ta tamei ne mixali vilesisi muneˈe noxou Lataua. No anu ovu valautu ne la Anu
mukalusou ˈilixo sou imolomolosilangengi ne.
17 ✡Mo Anu muneˈe la muaˈaloxu aˈalo laixe sou opo seˈisisi. Anu muaˈaloxu noxiˈa
aneˈi ane mixolu ˈalai xe noxiˈa aneˈi ane mixolu no paxa kalumo.
18 La sou no anu mii maˈia ane Kalisito muˈoxonu ne mukisiinu voteˈisinge ta Iutaia
xe aneˈi ane ta Iutaia uasi. Mo no anu Uleenu vilesisi muxolu noxinge la sou nenge
tamomomo sou talai noxou Maminge.
19 ✡Ngingi ngeˈoxonu aloxo ne la sou ngingi ngexolu loxo ta asila la ua, ngingi ngexali
loxo aneˈi mo ngexali ta mitema noxou Lataua xe ngexali Lataua ta ˈolu.

✡ **2:3:** Kol 3:6 ✡ **2:4-5:** Rom 6:11-13 ✡ **2:6:** Kol 2:12 ✡ **2:8-9:** 1Ko 1:29-31; 2Ti 1:9 ✡ **2:10:** Tit 2:14 ✡ **2:12:** Rom 9:4; Kol 1:21 ✡ **2:13:** Kol 1:20 ✡ **2:14:** 1Ko 12:13 ✡ **2:15:** Kol 2:14 ✡ **2:16:** Sek 9:10; Kol 1:20, 22 ✡ **2:17:** Ais 57:19 ✡ **2:19:** Ep 3:6

20 ✡Mo ngingi ngexali loxo tani Lataua mutulusou. Nexi ta mitema ane Iesu
mupalusixe, mo ta mitema sou palomatana, nexi aloxo lavoˈo sou tani tavaˈu. Ia
Kalisito Iesu Anu loxo lavoˈo mutila manina sou tani tavaˈu ne.
21 ✡Noxousi, xe nenge nengeˈa tapita la tani lololinu ne utulu. Anu utulu la uxali
taasou lalotu tatila noxou Tila sou talotu ulai noxou Lataua no anu.
22 ✡Mo noxousi la Anu mutulusinge kalumo la ngexali taasou Uleenu Lataua sou
uxoxolu no anu.

3

Paulo Muaˈaloxu Aˈalo Laixe sou Iesu Mulai Noxiˈa Aneˈi Ane ta Iutaia Uasi

1 ✡Tavaˈu xo eni Paulo itema sou xaixai noxou Kalisito Iesu esuˈulingengi ta mitema
aneˈi ane ta Iutaia uasi, la sou exolu no nano no taasou navunavu.
2 ✡Eni elavu sou lexe ngingi ngelomu sou lexe no anu alauna noxou Latauamenge,
la Anu musosovosilo sou aˈoxonu xaixaisinge noxou.
3 ✡Mo mii maˈia ane mutalume tei ne mupalaˈa noxilo la sou eni ekaukavu sevile no
anu tei ne.
4 No mine ngingi ngaitisou la sou ngingi ngamomomosou, ngalavusou lexe eni elavu
manina no anu mii maˈia mutalume noxou Kalisito.
5 Mii maˈia ane mutalume noxiˈa ta mitema ane tatei, vaimomo ˈo Uleenu mu-
palaˈalixu noxixe ta mitema sou ane Iesu mupalusiˈa mo ta mitema sou palomatana
noxou.
6 ✡Mii maˈia ane mutalume ne aloxo ˈo, no anu aˈalo laixe sou Iesu Kalisito la
muˈoxongengi ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi nengeˈa taxali vilesisi. Mo ngingi ta
mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi nganoˈu mii maˈia ane Lataua musakiinu vaikala sou
tei noxou Iesu lexe ta Isilaeli inoˈu ne. No anu xaixai noxou Kalisito Iesusi la ngingi
nganoˈu kalumo.
7 ✡Lataua muˈoxoleli exali amitema sou xaixai noxou. Mo no anu alauna noxou la
Anu mulosilo xavi noxou la sou eni exali itema sou xaixai noxou. Sou aˈaloxu aˈalo
laixe sou Iesu.
8 ✡Mo ta mitema noxou Lataua ne miuaˈulixo, ia eni ne uasisi manina mo amii
vitanisi. Ia Anu mualaunasilo laixe la mulosilo xaixai sou aaˈaloxu aˈalo sou mimii
laixe sou Kalisito e tatilovo sou uasi ulai noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi.
9 La sou vaimomo ˈo eni aˈoxonu ulamana noxinge aloxo ˈo. Lataua mukoinu mimii
latala mukalusi la mimii latala anu mutalume iou noxiˈa aneˈi tatei. Ia vaimomo ˈo
Anu mulosilo xaixai sou a aˈaloxu mimii maˈia ane mutalume ne. Anu uˈoxonu uxali
maninasou.
10 Tei la Anu mutalume iou ia vaimomo ˈo la Anu muˈoxonu lalotu noxou muxali.
Mo anu mumasaxa lexe no anu lalotu noxou la aneˈi ane mixolu teitexi no loxotolo mo
ta tatila noxiˈa ta uleenu e misaxilaˈu loxotolo ilavusou mo imaisou xavutala lailaixe
iouiou noxou ne uxali lamana noxiˈa.
11 Tatei manina la Lataua muxavutala lexe uˈoxonu mii ane kaluxu uasi ne uxali,
ia vaimomo ˈo no anu xaixai noxou Kalisito Iesu Tila noxinge, la sou Anu muˈoxonu
mimii ne muxali manina.
12 ✡Xo nenge noxou Kalisito, mo nenge temuxaxu tanenge noxou Kalisito la sou
nenge tamamaˈu sou talai noxou Lataua uasi.
13 La sou eni avikalangengi aloxo, ngaxavutala malaxo no anu tuˈumaxu ane noxilo
singe ˈo uasi xo eni aˈitingengi.

Lakilaka Noxou Paulo Siˈa ta Epeso

14 Tavaˈu aloxo ˈo, la sou eni axolau tavaˈilo voˈuxu uluˈelai no talaxu la akilaka ulai
noxou Maminge.

✡ **2:20:** 1Ko 3:11 ✡ **2:21:** 1Ko 3:16 ✡ **2:22:** 1Pi 2:5 ✡ **3:1:** Pil 1:7, 13 ✡ **3:2:** Kol 1:25 ✡ **3:3:** Ep 1:9-10; Kol 1:26 ✡ **3:6:** Ep 2:13, 16-19 ✡ **3:7:** Kol 1:25 ✡ **3:8:** 1Ko 15:9-10 ✡ **3:12:** Ioa 14:6; Rom 5:2

15 Ane'i ane mixolu teitexi no opo loxotolo xe ane'i ane ixoxolu no lia 'a. Mo Anu
molu mumoxo'u ualaualasi'a, mo ane'i loxo ta mata noxou.
16 Eni akilaka ulai noxou Maminge lexe, no anu mimii tavu'alo lailaixe iouiou noxou,
la Anu u'ana'analingenge no anu xavi Uleenu noxou mo uxolu no nano noxinge, la
u'oxonu pekia'inge.
17 ✡La sou Kalisito umomomo sou uxolu noxinge xo ngingi ngemuxaxu tangengi. Mo
eni akilaka lexe 'ilixo sou tangengi noxou Lataua tanengingenge ngatongato'o uxali
utila no anu maulingenge. Mo usiatoto loxo ovu uli'u ulu'elai no lia.
18 Mo ngingi ngongi'a ta mitema noxou Lataua ngano'u xavi, mo ngalavu sou manina
'ilixo noxou Kalisito sou tanuxa'a ta mitema. Masaxa noxou ne mutila manina mo
veveeni manina mo mulai teitexi manina xe mulu'elai no lia manina.
19 La sou ngingi ngelavusou 'ilixo noxou Kalisito sou tanungenge ne anu mutila
manina mo muaulixu lavulavu. Ia ngingi ngelavusou, la sou mimii ane noxou Lataua
ne anu u'ana'analingenge no anu.
20 Ia noxou la Anu umomomo sou u'oxonu mimii tavu'alo. Mimii ane ne mua'ulixu
mimii ane nenge texavutalanu mo tekilaka. Ia no anu xavi noxou ane uxolu uxaxai
noxinge ne, mua'ulixu mimii ane ne.
21 La sou no voxovoxo utotomu ta mitema ukalusi e ilotu noxou Iesu ta'itinu ualasou
Lataua no ualasou Kalisito Iesu utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

4

Nenge Texali Vilesisi Noxou Kalisito

1 ✡Eni Paulo exolu no nano no taasou navunavu xo eni e'oxonu xaixai noxou Tila
aloxo ne la sou, eni avikalangengi pekia'u aloxo 'o. Lataua mu'avalinge sou ngataxanu
'ava noxou mo ngamulinu manina. Mo ngamulinu 'ili'ilixo mulapu noxou.
2 ✡Mo ngataloxolingenge manina noxi'a ta menexinge mo opongengi uai se'isisi
noxi'a. Mo la'iangengei'a paleai'a uasi. Ngingi ngamulinu 'ili'ilixo mulapusi. Mo
tanengingenge ngatongato'o.
3 ✡Mo xavingengiu 'ilixo sou ngaxolu ngapita. No anu xavi Uleenu la Anu ulosinge
opo se'isisi, la sou usakingengi la ngaxolu ngapita mo ngaxali vilesisi.
4 Nenge texali vasimenge vilesisi mo Uleenu Tavuna vilesisi uxoo noxinge. Aloxo
Lataua mu'avalinge la sou ngingi ngaloopala no anu mii vilesisi. Mii vilesisi ne lexe
Lataua umomomosou vaikala noxou la ulosinge mimii lailaixe ane Anu mu'avalingexu
ne.
5 Tila anu vilesisi mo muxamuxaxu tanenge ne vilesisi xe 'ilixo sou ta'ulo ne anu
vilesisi.
6 ✡Mo Lataua vilesisi anu Maminge nenge latala mukalusi. Anu usaxila'a ta mitema
mukalusi mo Anu uxaxai noxi'a ta mitema mukalusi xe Anu uxolu no nano noxi'a ta
mitema mukalusi.
7 ✡Ia noxinge vilevilesi la Anu mualaunasinge laixe la sou Kalisito mumila'anu mimii
lailaixe noxou ne sou mulosinge.
8 ✡Tava'u aloxo ne la sou vaikala mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu muvikala aloxo 'o.
"No voxo ane Anu mutelai teitexi
la muno'a ta mitema tavu'alo mitilitili'usi'a milai kalumo
la mumila'anu mimii lailaixe noxi'a ta mitema."
9 ✡Ia Anu mutelai teitexi laaxu a loxovaa? Anu laaxu lexe Anu mulu'e no lia 'o mo
mulu'elai no lia manina.
10 Anu ane mulu'e no lia 'osi ane mutelai teitexi no loxotolo mo mua'ulixu loxotolo
ne ia mulai teitexi manina. Anu mu'oxonu aloxo ne mo sou Anu uxolu no anu mimii
latala no lia 'o mo opo loxotolo ukalusi la sou Kalisito uxali usaxila'u mii mukalusi.

✡ **3:17:** Ioa 14:23; Kol 1:23; 2:7 ✡ **4:1:** Kol 1:10 ✡ **4:2:** Kol 3:12-13 ✡ **4:3:** Kol 3:14-15 ✡ **4:6:** 1Ko 12:6 ✡ **4:7:** Rom 12:3, 6 ✡ **4:8:** Lex 68:18 ✡ **4:9:** Ioa 3:13

11 ✡Anusisi ane mulosi'a ta mitema xaixai sou ixaxaisou. Se'i mulosi'a xaixai sou
mixali ta mitema ane Iesu mupalusi'a. Mose'i mulosi'a xaixai sou mixali ta mitema
sou palomatana, mose'i mixali ta mitema sou ia'aloxu a'alo laixe sou Iesu ulai noxi'a ta
mitema mose'i mixali ta mitema sou isaxila'a ta mitema mo ilosi'a ta mitema lavulavu
sou imulinu 'ili'ilixo ma'ia Lataua umasaxau.
12 Kalisito mulosi'a ta mitema xaixai ane ne sou mulalaxine'i ta mitema noxou
Lataua sou i'oxonu xaixai laixe noxou. Aloxo ne la sou lalotu noxou Kalisito uleme
xe utulu pekia'u.
13 ✡Anu usolonu ulai uxali no mine nenge taxali vilesisi no anu muxamuxaxu
tanenge, mo no anu lavulavu noxinge noxou Lataua 'Olu. Mo lalotumenge uleme uxali
utila ulai uxali no mine nenge maulinenge umomomo loxo Kalisito noxou.

14 La sou nenge tamomomo sou taxolu loxo ta molomolo la uasi. Mo mamu
sou ngalomuxu vaivaikala noxi'a ta mitema sou isuisu mo kalakalavoi. Xo anu
u'oxongenge la xavutalamenge ulai une'e loxo lasipi xasi mo atume utavutavulenu.
15 ✡Ia tanengexa'a ta menexinge mo tavikala maninasi noxi'a. La sou Anu
u'oxonenge taleme noxou Kalisito e Anu kisinge.
16 No anu saxisaxila'u noxou la Anu mu'oxonu mineminenge iouiou no vasimenge
ne mupitanu mo mutoxotoxo vaxa la sou muxali itema vasimolu. La sou no anu
mineminenge iouiou no vasimenge ne uxaxaisou xaixai na'u vilevilesi la uxali tatila
mo uleme loxo Kalisito tanunenge.

Ngaxolu loxo Lamana ta 'Olu

17 ✡La sou eni avikalangengixu mimii 'o mo apeletotosinge no ualasou Tila lexe,
mamu sou ngaxolu loxo ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi. Ane'i xavutalai'a ne
uxovulaulau vitanisi.
18 Mo xavutalai'a ne lamana uasi mo ie'i isivoxo xe mitatusou opone'i pekia'u la sou
mu'oxone'i mixolu va'axu no anu mauli ane noxou Lataua.
19 Mo xavutala laixe ne musu'a la sou mu'oxone'i la imaela no anu 'ili'ilixo
masumasua ane i'oxo'oxonu ne uasi manina. Mo mi'unalai manina no anu 'ili'ilixo
masumasua utotomu misevile.
20 Ia ngingi ngene'e sou ngalavusou Kalisito no anu vote'i aloxo ne uasi.
21 Mo eni elavusou lexe ngingi ngelomusou a'alosou, mo Anu mulosiengi mukalu.
Sou ngamulinu vaikala manina ane muxolu noxou Iesu.
22 ✡Mo mulosiengi sou ngamulinu mauli ane ngemulimulinu tei ne uasi. Mo ngax-
exeenu itema ane teinu e uxolu noxinge la u'oxonu masuangengi la sou uavutilixu
xavutala masumasua la sou u'oxongengi ngaulua ne usu'a.
23 ✡Mo xavutalamengi ne uxiu mo uxali alavua manina.
24 ✡Mo ngingi ngemulinu mauli alavua la ngexali itema ane alavua, loxo ta mitema
Lataua mukoine'i sou ixali loxo Anu, sou ngemulinu 'ili'ilixo mulapu mo malemalenga
manina mo ngexolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua manina.

25 ✡Aloxo ne la sou ngasu'anu 'ilixo sou ngakalakalovoine'i ta mingemingengi ia
ngavikalane'i maninasi. Xo nenge vilevilesi 'o tapita no anu Kalisito vasimolu.
26 ✡Lexe ngingi la'iangenge la mamu sou u'oxongengi ngasusu. Mo mamu sou
la'iangenge uxoxolu ulai uxali no aso ulu'elai.
27 Mo mamu sou ngalosou Satani taiinu vile.
28 La sou 'ei ane upakapakali ne mamu sou upakapakali. Ia laixe lexe anu uxaxai mo
ususunu avolu ulu'elai no lia mo sou umolo mimii la usu'uline'i ane'i ane xa'a mimii
uasi.

✡ **4:11:** 1Ko 12:28 ✡ **4:13:** Kol 1:28 ✡ **4:15:** Kol 1:18; 2:19 ✡ **4:17:** Rom 1:21; 1Pi 1:14 ✡ **4:22:** Rom 8:13; Kol 3:9 ✡ **4:23:** Rom 12:2 ✡ **4:24:** Tav 1:26; Kol 3:10 ✡ **4:25:** Sek 8:16; Kol 3:8-9 ✡ **4:26:** Lex 4:4; Iak 1:19-20

29 ✡Mo ngavivikala la mamu sou vaikala masumasua ulaa no anangenge. Ia
ngaleanu vaivaikala lailaixesi sou u'oxonu pekia'a ane'i ane imasaxau su'uli xe
usu'uline'i no anu alauna ane'i ane ilolomu kalumo.
30 ✡Xo voxo a une'e la sou Lataua mululusinge mo musosovosinge no anu Uleenu
Tavuna noxou sou ulotongengi ngalivu. La sou mamu sou ngalosou Uleenu Tavuna
noxou Lataua tu'umaxu.
31 ✡La sou laixe lexe ngaxexeenu 'ilixo sou opo masumasua mo 'ilixo sou la'iangenge
mo 'ilixo sou ngakaikaitolo la ngaleanu vaikala masumasua noxi'a ta mitema.
32 ✡Ia tangengixa'a mo nga'oxonu 'ilixo sou opo se'isisi noxi'a ta menexinge
ngatongato'o. Mo ngaxiunu tumalingeu 'ilixo ma'ia ane'i mi'oxonu mune'e noxinge.
Aloxo noxou Kalisito la Lataua muxiunu tumalouu 'ili'ilixo masumasua noxinge.

5

1 ✡Lataua tanungenge misevile loxo anu ta 'olu, la sou laixe lexe ngingi nga-
mulimulinu 'ili'ilixo loxo Anu u'oxo'oxonu.
2 ✡Mo no anu xoluxolungenge la ngamasaxainge ngatongato'o. Aloxo Kalisito
mumasaxainge la mulosou maulixusinge loxo mii tuma'u lailaixe mo iaiama lailaixe
manina uela ulai noxou Lataua.
3 La sou mamu sou nga'oxonu 'ili'ilixo sou vote'i mo 'ili'ilixo masumasua iouiou xe
ngaisuisuxu ta menexinge mi'ami'a la ngavivikala sou. Xo ngingi ngexali ta mitema
noxou Lataua la 'ili'ilixo ane ne nga'oxonu uasi.
4 Mo a'alo masumasua mo a'alo ane laixe uasi xe suku masumasua nga'oxonu uasi,
ngasu'anu mo usu'a. Vaivaikala aloxo ne anu laixe sou ngingi nga'oxo'oxonu uasi, ia
laixe lexe ngingi ngavikala laixe noxou Latauasi.
5 ✡Xo ngingi ngelavusou laixe lexe ta mitema ane i'oxo'oxonu 'ilixo sou vote'i
mo 'ili'ilixo masumasua iouiou mo isuisu ne ane'i umomomo sou i'unalai no anu
saxisaxila'u noxou Kalisito mo Lataua e no anu opo loxotolo uasi. Ta mitema ane
aloxo ne, 'ili'ilixo ane ne muxali loxo lataua noxi'a.

Tamuamua'i no Anu Lamana

6 ✡La sou mamu sou itema vile u'oxonu lolongenge no anu vaivaikala ane temate-
manu uasi la ngamulinu. Xo la'ia noxou Lataua uxolu noxi'a ane'i ane imulinu 'ili'ilixo
ane ne xe ilolomu uasi.
7 Aloxo ne la sou mamu sou ngingi ngongi'a ngaxolu ngapita.
8 ✡Xo tei la ngingi ngexolu no isivoxo, ia vaimomo 'o Tila mu'oxongengi la ngingi
ngexolu no lamana. La sou ngamuamua'i loxo lamana ta 'olu.
9 Xo ngingi lamana ta 'olu la sou 'ili'ilixo lailaixe mo 'ili'ilixo mulapu xe 'ilixo sou
vaikala manina uxolu noxinge, la anu umaxa'u nene'axu lamana anesi.
10 Mo ngingi ngatovo ngatilovosou 'ili'ilixo ma'ia manina ane ngingi nga'oxonu la
Tila u'osa no anu.
11 Ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua sou isivoxo ne xo anu uxalilixu
nene'axu vile laixe uasi. Ia ngano'u 'ili'ilixo masumasua ne uatu mo ngamulaxu
lamana.
12 Xo tamaela sou talemolu 'ili'ilixo ma'ia ane mi'oxo'oxonu mutalume ne.
13 ✡Ia lamana uxalilixu mii ma'ia ane mutalume ne uxali lamana.
14 ✡Xo no anu lamanasi la sou mimii latala e mutalume ne muxali lamana. La sou
umomomo sou vaikala aloxo 'o.
“Nini 'ena'ei neai, ne natulu.
Natulu no anu soli.
Mo Kalisito lamanaxu uieisine.”

✡ **4:29:** Kol 4:6 ✡ **4:30:** Ais 63:10; Ep 1:13-14; 1Te 5:19 ✡ **4:31:** Kol 3:8 ✡ **4:32:** Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13
✡ **5:1:** Mat 5:48 ✡ **5:2:** Mul 29:18; Eva 10:10 ✡ **5:5:** 1Ko 6:9-10; Kol 3:5 ✡ **5:6:** Rom 1:18; Kol 2:4, 8 ✡ **5:8:** Ioa 12:36; Ep 2:13; Kol 1:13; 1Pi 2:9 ✡ **5:13:** Ioa 3:20-21 ✡ **5:14:** Ais 26:19; Rom 13:11

15 ✡Mo ngasaxila'u muamua'ingenge laixe ia mamu sou ngamuamua'i loxo itema
xavutalau laixe uasi, uasi. Ngamuamua'i loxo itema xavutalau laixe.
16 Mo vaimomo 'o anu voxo nga'angingi sou nga'oxonu 'ili'ilixo lailaixe xo vaimomo
'o anu voxo masumasua. Xo itema sou isivoxo u'oxonu lolongenge.
17 Aloxo ne la sou ngaxolu ngaxovulaulau uasi, ia ngalavu sou masaxa noxou Tila a
loxovaa.
18 ✡Mo ngaiexu lexa pekia'u mamu xo anu sou uxovulaulaulingenge la ngasu'a avile.
Ia laixe lexe nga'ana'ana no anu Uleenu Tavuna.
19 ✡Mo lexe ngavivikalangengi ngatongato'o la laixe lexe ngavivikala no anu lexe
e muai no nano no anu Lavuku sou lexe, mo ngalexe la ngalexe lexe sou lalotu. Xe
lexe ma'ia Uleenu uxalilixu no tangengi sou ngalexenu. Mo ngalexe no anangenge mo
ngalexe no nano no tangengi ulai noxou Tila.
20 ✡Mo utotomu la ngavikala laixe ulai noxou Lataua anu Maminge no anu mimii
tavu'alo ukalusi no ualasou Tila noxinge Iesu Kalisito.

Vaikala Ulai Noxi'a ta Mulu Ilo'a ta Semasemai'a

21 ✡Ngingi ngaxolu no laangenge ngatongato'o xo ngingi nga'ume mo ngatoxonu
Kalisito.
22 ✡Ta sema ngaxolu no laaxa'a ta mulumulumengi mo ngalomuxa'a loxo ngingi
ngexolu no laaxu Kalisito mo ngelomuxu.
23 ✡Xo mulu anu muxolu kisie semau loxo Kalisito anu muxolu kisou lalotu. Xo lalotu
anu Kalisito vasimolu mo Anu mupamaulinu.
24 Ia aloxo lalotu uxolu no laaxu Kalisito la ngingi ta sema kalumo ngaxolu no laaxa'a
ta mulumulumengi no anu mimii latala ukalusi.
25 ✡Mo ngingi ta mulu kalumo ngamasaxi'a ta semasemamengi misevile. Aloxo
Kalisito mumasaxau lalotu misevile la mulosou maulixu sou.
26 ✡Mo mu'ulosou lalotu mo muxali malemalenga manina mo muxali ta na'u no anu
lexa xe no anu vaikala noxou.
27 ✡Mo umasaxa lexe ulalaxiinu lalotu noxou ne uxali laixe mo uleleme manina no
iou. Mo nuni vile mo xoxoa mo mimii iouiou uxolu no anu lalotu noxou ne uasi. Anu
umasaxa lexe lalotu noxou ne uxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua mo ixalisou
susu vile no anu uasi.
28 Anu iouvilesisi aloxo ta mulu ngamasaxai'a ta semasemamengi manina aloxo
ngamasaxainge manina. 'Ena'ei ane umasaxaie semau la anu mumasaxau kalumo.
29 Xo itema vile ulavusou u'oxonu masuanu vasimolu uasi, ia anu ua'anu xe
usaxila'u laixesi. Anu iouvilesisi aloxo Kalisito u'oxonu no anu lalotu.
30 Xo nenge vilevilesi tepita la sou texalilixu lalotu ne vasimolu muxali.
31 ✡La sou vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
"Tava'u aloxo ne la sou mulu u'umesi'a momu ilee nenu la ulai ilee semau ixolu ipita
sou ixali vilesisi."
32 ✡Vaikala ane 'o ne laaxu tatila manina mo mutalume ia eni elavusou lexe anu
mulemo Kalisito ilou lalotu noxou.
33 Ia anu aloxo ne ulai noxinge ngingi ngamulu vilevilesi lexe ngamasaxaie sema-
meni manina aloxo ngingi ngamasaxainge manina ne. Xe ngingi ngasema kalumo
ngatoxonu mulumengi.

6

Vaikala Ulai Noxi'a ta Molomolo Mo ta Mami'a Ilo'a ta Neni'a

1 ✡Ta molomolo, ngatoxone'i ta maminge ilo'a ta neninge. Xo ngingi noxou Tila. Xo
anu 'ilixo laixe sou ngamulinu ane.

✡ **5:15:** Kol 4:5 ✡ **5:18:** Luk 21:34 ✡ **5:19:** Kol 3:16 ✡ **5:20:** Kol 3:17 ✡ **5:21:** 1Pi 5:5 ✡ **5:22:** Kol 3:18; 1Pi 3:1 ✡ **5:23:** 1Ko 11:3; Ep 1:22 ✡ **5:25:** Kol 3:19; 1Pi 3:7 ✡ **5:26:** Tit 3:5 ✡ **5:27:** 2Ko 11:2; Kol 1:22 ✡ **5:31:** Tav 2:24; Mat 19:5 ✡ **5:32:** Pal 19:7 ✡ **6:1:** Kol 3:20

2 ✡Vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua mikaukavunu
aloxo ʼo, “Ngatoxoneʼi ta maminge iloʼa ta neninge.”
Xo anu lapuloto muai tei aloxo ne mo misakiinu vaikalasou aloxo ʼo,
3 “Lexe ngingi ngaʼoxonu aloxo ne la sou mimii maʼia ane ngingi naʼoxonu ne uxali
laixesi la ngaʼosa mo ngaxolu maxuveeni no lia ʼo.”
4 ✡Mo vaikala ulai noxiʼa ta molomolo ta mamiʼa aloxo ʼo. Mamu sou ngaʼoxoneʼi ta
ʼilinge laʼiaxaʼa. Ia ngingi ngaʼoxonu ʼilixo laixe mo ngamomosiʼa xe ngapotoneʼi no
anu vaikala noxou Tila.

Vaikala Ulai Noxiʼa ta Mitema sou Ixaxai Vitanisi Iloʼa ta Tatilasiʼa

5 ✡Mo ngingi ta mitema sou ixaxai vitanisi ngalomuxaʼa ta tatilasinge no lia ʼo mo
ngatoxoneʼi. Mo ngaʼume noxiʼa la ngaʼoxonu xaixai laixe manina no ieʼi. Aloxo ngingi
ngaʼoxonu ulai noxou Kalisito.
6 Loxo ʼo io ngingi ngaʼoxo lexe ngaʼoxonu xaixai laixesi no mine aneʼi ixoxolu
imamaisingesi la iʼosasingexu. Ia aloxo ne uasi, ngingi ngaʼoxonu xaixai loxo ngingi ta
mitema sou xaixai vitanisi noxou Kalisito mo opongengi uʼosa sou ngamulinu masaxa
noxou Lataua.
7 La sou ngaxaxai no opongengi maninasou. Xo xaixai e ngingi ngaʼoxonu ne
ngaʼoxonu ulai noxiʼa ta mitema uasi. Ngingi ngaʼoxonu loxo ngaʼoxonu ulai noxou
Tila.
8 ✡Xo ngingi ngelavusou lexe ta mitema sou ixaxai vitanisi mo aneʼi ane ixaxai
vitanisi uasi ne Tila ulosiʼa ʼulu sou xaixai laixe noxiʼa ukalusi.
9 ✡Mo ngingi ta tatilasiʼa ta mitema sou ixaxai vitanisi kalumo ngaʼoxonu ʼilixo laixe
noxiʼa mo ngaʼoxoneʼi iʼumenge mamu. Xo ngingi ngelavusou lexe ngingi ngongiʼa ne
Tila noxinge a uxolu teitexi no opo loxotolo mo iliʼi la uʼoxonu tulatula noxou evile
uasi.

Ngatelonu Tokolomo sou ʼotoʼoto Noxou Lataua

10 Ioxe, vaimomo ʼo eni amasaxa akalusou vaivaikala noxilo ulai noxinge aloxo ʼo.
Ngingi ngongiʼa Tila ngepita, mo no anu xavi musuku noxou la uʼoxongengi ngatulu
pekiaʼinge.
11 ✡La sou ngatelonu tokolomo sou ʼotoʼoto noxou Lataua utelo no vasimenge. Mo
sou utalungenge xe uʼoxongengi ngatulu pekiaʼinge sou ngalooxu xavutala kalakalavoi
noxou Satani e lexe uʼoxonu noxinge.
12 ✡Xo ʼotoʼoto ane ʼo ne sou nenge taʼoto noxiʼa ta mitema e vasimeʼa loxo nenge ʼo
uasi. Nenge taʼoto noxiʼa ta uleenu ane mixolu teitexi mo taʼoto noxiʼa ta uleenu ane
iulaxuneʼi ta uleenu, mo noxiʼa ta mimii ane xavineʼi musuku e misaxilaʼu isivoxo no
lialia ʼo. Xe taʼoto noxiʼa ta uleenu ta masumasua e muxolu teitexi no loxotolo.
13 Aloxo ne la sou ngatelonu tokolomo sou ʼotoʼoto noxou Lataua ne ukalusi mo uxoo
no vasimenge. Mo sou no anu voxo masua la ngingi ngaʼoto ulivu pekiaʼinge. Xe iliʼi
no anu ʼotoʼoto ne ukalu la ngingi ngatulu pekiʼainge mo ngalapau uasi.
14 ✡Lexe ngingi ngamasaxa ngatulu pekiaʼinge la ngasakiinu vaikala manina loxo
sini sou ngautupokolixu no vaimenge, mo ʼiliʼilixo mulapu loxo siovexu lutungengi.
15 ✡Mo ngalalaxii sou ngalai ngaʼaloxu aʼalo laixe sou opo seʼisisi noxou Lataua loxo
siove sou tavaʼinge ngataanu no tavaʼinge.
16 Mo mii vile mutila no anu tokolomo sou ʼotoʼoto ne sou nganoʼu utotomu ane
muxamuxaxu tangengi loxo xaliau. Xo no anu xaliau ne la ngingi ngamomomo sou
ngataluxu lalumiso axexexaxu noxou itema masua e lexe utoʼomenge no anu.

✡ **6:2:** Lap 5:16 ✡ **6:4:** Lex 78:4; Xav 22:6; Kol 3:21 ✡ **6:5:** Kol 3:22-23; Tit 2:9-10; 1Pi 2:18 ✡ **6:8:** 2Ko 5:10; Kol 3:24-25 ✡ **6:9:** Rom 2:11; Kol 4:1 ✡ **6:11:** Rom 13:12; 2Ko 10:4 ✡ **6:12:** 1Pi 5:8-9 ✡ **6:14:** Ais 11:5; 59:17; 1Te 5:8 ✡ **6:15:** Rom 10:15

17 ✡Mo ngaxavutalanu 'ilixo sou Lataua mupamaulingengi uxolu no kisinge
ngataanu loxo siove sou utaluxu kisinge. Xe ngano'u vaikala noxou Lataua
ngatetelisou loxo lavisou Uleenu Tavuna.
18 ✡Mo utotomu la nga'oxonu lakilaka iouiou ulai noxou Lataua no anu xavi no anu
Uleenu Tavuna, sou usu'ulingengi no anu taitaiinu a loxovaa. Mo ngatetelisou 'ilixo
ane ne uxolu no anu xavutalamengi pekia'u. Mo ngaloo xe ngakilakasi'a ta mitema
noxou Lataua utotomu.
19 ✡Mo ngakilakasilo kalumo lexe no mine eni avivikala la Lataua ulosilo vaivaikala
sou alemolu, mo sou eni a'ume uasi la a'aloxu a'alo laixe noxou Iesu ma'ia mutalume
ne.
20 ✡Xo eni itema sou a'aloxu a'alo laixe noxou Iesu e Lataua mupalusilo la sou eni
misakileli no nano no taasou navunavu 'o. La sou ngakilakasilo mo sou eni a'alo la
a'ume uasi mo a'alo no anu mii ma'ia ane lexe a'aloxu.

Vaikala Kaluxusou

21 ✡Ia eni amasaxa lexe ngalavu laixe no anu xoluxoluxo mo mimii ma'ia ane eni
a'oxo'oxonu 'o la sou Tukikosi anu vivilo e eni emasaxau musuku xe itema sou xaixai
manina noxou Tila molu ua'alomengi no anu mimii ukalusi.
22 Anu tava'u aloxo ne la sou eni epalusou mulai noxinge mo sou ngingi ngalavusou
lexe nexi texolu a loxovaa xe umamaatolasinge.
23 Mo eni akilaka lexe opo se'isisi noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito uxoo
noxinge ta vivilo ngamasaxainge misevile ngatongato'o mo ngamuxaxu tangengi.
24 Xe akilaka lexe alauna uxolu noxinge ukalusi e tangengi noxou Tila noxinge Iesu
Kalisito utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

✡ **6:17:** Eva 4:12 ✡ **6:18:** Luk 18:1; Kol 4:2; 1Te 5:17 ✡ **6:19:** Kol 4:3-4; 2Te 3:1 ✡ **6:20:** 2Ko 5:20; Plm 1:9
✡ **6:21:** Apo 20:4; Kol 4:7-8; 2Ti 4:12

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA PILIPAI

Vaikala lamana

No mine Paulo musokou xaixai noxou la anu mulai ne Pilipai tei sou mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito. Pilipai ne anu tuala tila ne Iuropu no xalee lia tila ne Makedonia (Aposeli 16:8-15). Paulo mukaukavu uoli voloxu ane 'o no mine anu muxolu no nano no taasou navunavu ne Romu. No mine anu muxolu no taasou navunavu ne, la mulomusou a'alosi'a ta Pilipai lexe ta mitema mose'i mine'e mia'aloi'a no anu a'alo kalakalavoi mose'i, la muxovulauvaulixa'a. Ia no mine nenge taitiiti no nano no anu uoli voloxu 'o, la tamaisou mimii e mu'oxonu Paulo opo tu'umaxu no anu ne uasi. Mimii ne mutalume ia tamaisou lexe Paulo mumuxaxu tanu noxou Iesu pekia'u manina xe 'osa'ilasi mu'ana'ana noxou.

Paulo mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a ta Pilipai ne sou ulemolu laixe noxi'a. Xo tei no mine anu mumasaxau su'uli, la ane'i misu'ulinu laixe. Mo anu umusaxa lexe u'oxonu pekia'a. Xo loxo 'o io ane'i ixavutalanu no anu tu'umaxu noxou xe tu'utu'umaxu noxi'a, la ulosi'a tu'umaxu la. La sou anu muvikalane'i lexe mii tatila Lataua mulosinge ane mauli. Mauli ne ngeno'u noxou Kalisito Iesu. La musolonu la lexe mauli e ngeno'u ne, ngeno'u no anu 'ilixo sou ngemulimulinu lapuloto noxi'a ta Iutaia uasi. Anu muvikalane'i lamana lexe mauli alavua e ane'i mino'u ne, xo ane'i mimuxaxu tane'i noxou Kalisito. Mo muvikalane'i lexe laixe lexe ane'i imulinu masaxa noxi'a mo i'itine'i mamu, ia imulinu 'ilixo noxou Kalisito. Anu u'itinu mo uxavutala lexe anu itema tila xe umulinu masaxa noxou uasi. Anu mutaloxolixu sou mu'oxonu xaixai e Lataua mupalusou sou u'oxonu. Mo muvikala lexe ta mitema e mixolu noxou Kalisito ne opo se'isisi noxou Lataua xe 'osa'ila u'ana'ana no anu mauilixa'a utotomu.

No anu uoli voloxu ane 'o la tamaisou lexe muvikala pekia'u no anu 'ili'ilixo sou 'osa'ila, tatulu pekia'inge, tapita xe xavinenge no anu mauli ane teno'u no mine temuxaxu tanenge noxou Kalisito. Xe tamaisou lexe no nano no anu uoli voloxu 'o, la nenge tamaisou lexe Paulo tanuxa'a ta temanu lalotu ne Pilipai manina.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Paulo mukilakasi'a ta Pilipai 1:3-11
Misakisakiinu Paulo la musu'ulinu a'alo laixe 1:12-26
Vateteli noxou Paulo 1:27–2:18
Tito ilou Epapulotitosi 2:19-30
Ngalaxa'i noxi'a ta uluamengi 3:1–4:1
Vateteli kaluxusou mo vaikala sou sexela xe kaluxusou 4:2-23

1 ✡Eni Paulo, nexi noxou Timoti ta mitema sou xaixai noxou Kalisito Iesu, tekaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxinge ngingi ta mitema ane Kalisito Iesu ta na'u mo ta tatila sou isaxila'inge ilo'a ta mitema sou xaixai no 'a lalotu ne Pilipai.

2 Nexi noxou takilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge.

Lakilaka Noxou Paulo

3 Eni alemo laixe musuku ulai noxou Lataua utotomu, no mine eni axavutalangengi.
4 No mine eni akilakasinge ngingi latala, la no voxovoxo ne eni a'osa manina.
5 Xo musoko no mine nenge nenge'a tea'aloxu a'alo laixe sou Iesu mo mune'e muxali vaimomo 'o la nenge nenge'a texaxai tepita.

✡ **1:1:** Apo 16:12-40

6 ✡Xo eni elavusou manina aloxo ʼo. Lataua musokou xaixai laixe noxinge mo Anu a
usosolonu sio xe ukalusou manina no voxo ane Kalisito Iesu ulivu uneʼe la.
7 La sou anu laixe manina lexe eni axamulinu aloxo ne singe ukalusi lexe Lataua
usolonu xaixai noxou. Xo ngingi latala ne, nenge nengeʼa texaxai tepita no anu
xaixai laixe ane Lataua mualaunasilo la mulosinge. Mo eni aʼosa sou axavutalangengi
utotomu no mine aneʼi misakisakileli, xe no mine utotomu eni aʼoxo latolosou xe aʼoxo
pekiaʼusou aʼalo laixe noxou Iesu.
8 Lataua mulavusou manina lexe no nano no anu masaxa noxou Kalisito Iesu la eni
emasaxainge ngingi latala no nano no taleli manina sou amaisinge.
9 La sou eni akilakasinge aloxo ʼo. Ngingi ngalavusou vaikala maninasou musuku
mo ngalavusou mii maʼia ane laixe xe masua, la sou ʼilixo sou tangengingenge
ngatongatoʼo uxali pekiaʼu musuku.
10 ✡Mo eni akilakasinge la aloxo ʼo. Ngingi umomomo sou ngatongonu mii maʼia
ane maninasou mo ngaxolu vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua xe ixalisou susu vile
noxinge uasi ulai uxali no voxo ane Kalisito ulivu uneʼe.
11 Mo maulingenge uʼanaʼana no anu ʼiliʼilixo ane mulapu molu noxou Iesu Kalisito
sou ngingi ngalosou uala tila mo ngaʼitinu ualasou Lataua.

Misakii Paulo La Anu Musuʼulinu Aʼalo Laixe sou Iesu

12 Ioxe, ta vivilo noxou Iesu. Eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou lexe mii maʼia ane
muxali noxilo ʼo ne, musuʼulinu aʼalo laixe sou musuku mulai no tuatuala.
13 ✡Anu aloxo ne, la sou ta mitema sou ʼotoʼoto isaxilaʼa ta tatila sie Romu mukalusi
iloʼa ta mitema latala moseʼi milavusou lexe eni exolu no anu sakisaki xo eni amitema
sou xaixai noxou Kalisito.
14 Tavaʼu xo eni exolu no anu sakisaki, la sou mii ane ne muʼoxonu pekiaʼa ta vivilo
latala noxou Tila sou miaʼaloxu vaikala noxou Lataua. Aneʼi miaʼalo la iʼume uasi, ia
mitulu pekiaʼa.
15 Ia anu manina xo seʼi iaʼaloxu Kalisito ualasou ia aneʼi oponeʼi masuailo, mo
iʼoxonu sou lexe iuaulixo no anu, xe seʼi iaʼalo no anu xavutala laixe.
16 Aneʼi ane iaʼalo no anu xavutala laixe iʼoxo aloxo ne xo aneʼi taneʼixo mo
milavusou lexe Lataua mumulaxo lexe sou aʼoxonu latolosou aʼalo laixe noxou Iesu.
17 Ia aneʼi ane iaʼaloxu Kalisito ualasou no anu opo masua ne, iʼoxo aloxo xo aneʼi
mimasaxa lexe ualasiʼa uxali tila noxilo la iʼoxonu xaixai laixe uasi. Mo mimasaxa
lexe aneʼi iʼoxonu tuʼutuʼumaxu uneʼe noxilo no mine eni axoxolu no anu sakisaki ʼo.
18 Ta mitema iaʼaloxu Kalisito ualasou no anu xavutala iouiou. Seʼi iaʼalo no anu
xavutala masua xe seʼi no anu xavutala laixe. Ia anu mii vile uasi! Ia mii tila noxilo
ne aloxo ʼo. Eni emasaxa lexe ta mitema ilomusou aʼalosou Kalisito ʼosi. Tavaʼu aloxo
ne, la eni aʼosa. Ani, eni aʼosaʼosa utotomu aloxo ne.
19 ✡Xo eni elavu lexe no anu lakilaka noxinge mo suʼuli noxou Uleenu Tavuna noxou
Iesu Kalisito, la anu usuʼuli sou upamaulileli.
20 La sou eni emasaxa manina mo eloopala lexe eni umomomo sou amaela no anu
mii vile uasi. Ia axolu pekiaʼilo mo sou eni aʼitinu Kalisito ualasou vaimomo ʼo mo
utotomu no anu mii maʼia ane eni aʼoxonu mo alemolu. Mo eni aʼitinu ualasou no
mine eni amauli xe no mine eni asoli.
21 ✡Xo eni maulixo ne, noxou Kalisito ʼosi xe eni asoli la anu mii laixe manina.
22 Ia lexe eni amauli no lia ʼo, la eni amomomo sou asolonu xaixai noxilo mo
asuʼulineʼi ta mitema tavuʼalo inoʼu Kalisito no anu maulixaʼa. Ia eni asosovosou voteʼi
anevaa? Eni alavusou uasi!
23 ✡La sou mii ta tamei ne muatasilo manina. Ia masaxa tila noxilo ne lexe eni alaisi
mo axolu noxou Kalisito. La mii ane ne, anu laixe manina musuku.
24 Ia, xo noxingesi la anu mii tatila lexe eni amauli no lia ʼo.

✡ **1:6:** 1Ko 1:8 ✡ **1:10:** 1Te 5:23 ✡ **1:13:** Apo 28:30 ✡ **1:19:** 2Ko 1:11 ✡ **1:21:** Xal 2:20 ✡ **1:23:** 2Ko 5:8

25 Eni elavu manina aloxo ne, la sou eni elavusou lexe eni axolu mo nenge nengeˈa
taxolu mo tasolonu xaixai mo sou ngingi ngamulaxu tangengi pekiaˈu musuku noxou
Iesu mo ngaˈosa manina.
26 No mine eni aneˈe noxinge la, la ngingi ngatoxoleli manina noxou Kalisito Iesu.
27 ✡Ioxe, eni avikalangengixu mii vile tatila aloxo ˈo. Ngamomosou muamuaˈingenge
mo maulingenge umomomo no anu aˈalo laixe noxou Kalisito. Xe no mine eni aneˈe
mo amaisinge, mo no mine eni axolu vaˈaxu ia alomusou aˈalosinge, la eni alavusou
lexe ngingi opongengi vilesisi. Mo ngetulu pekiaˈinge xe xavutalamengi vilesisi mo
ngetulu ngepita sou ngexaxaisou aˈalo laixe sou Iesu sou ta mitema imulaxu taneˈi no
anu.
28 Mo eni elavusou lexe ngingi ngaˈumeˈa aneˈi ane ilea anaxaˈa uneˈe noxinge
uasi. Ngingi ngamaisou aloxo ne, la anu sosovo lexe Lataua ukalusiˈa, ia Anu
upamaulingengi. Mii ane ne anu molu noxousi.
29 ✡Xo Anu mualaunasinge mo mupelemasaxangengi lexe ngingi ngamuxaxu tan-
gengi noxou Kalisito la nganoˈu navunavusou kalumo.
30 La sou vaimomo ˈo, ngingi ngexalisou tuˈutuˈumaxu iouvilesisi aloxo ngingi
ngemaisou muxali noxilo tei mo ngelomusilo lexe mii ane ne ˈa uxoxolu noxilo sio.

2

Iesu Mutaloxolixu La sou Laixe Lexe Nenge Kalumo Tataloxolinenge

1 Aloxo ne, la sou eni ataliˈisinge aloxo ˈo. Maulingenge noxou Kalisito ne, muˈoxonu
xavutalamengi pekiaˈu? Mo tanutanuxu noxou muxolixolingengi? Mo ngingi
ngongiˈa Uleenu Tavuna ngexolu ngepita? Xe ngingi ngamasaxaiˈa mo tangengixaˈa
ta menexinge?
2 Lexe ngingi ngakolileli laixe, la eni avikalangengi aloxo ˈo. Ngingi xavutalamengi
vilesisi mo ngingi tangengixaˈa ta menexinge no ˈa opo ilou xavutala vilesisi. Ngingi
ngaˈoxonu aloxo ne, la eni aˈosa manina.
3 ✡Mo eni avikalangengi la aloxo ˈo. Lexe ngingi ngaˈoxonu mii maˈia, la mamu sou
ngaxavutalangengisi mo ngaˈoxonu sou aneˈi iˈitinu ualasingesi, ia ngataloxolingenge
mo ngamaisiˈa ta menexinge loxo aneˈi teitexi noxinge.
4 ✡Mamu sou ngingi ngaxavutalanu mimemimengisi mo maulignengesi. Ia ngaxavu-
talanu ta menexinge miˈamiˈa mo maulixaˈa kalumo.
5 La sou ngingi nganoˈu xavutala laixe aloxo noxou Kalisito Iesu.
6 ✡Anu Lataua manina, ia uxavutala lexe Anu Lataua mo utetelisou xavi noxou
Lataua uasi.
7 ✡Ia Anu muxolu vitanisi loxo itema sou xaixaisi noxou Lataua mo muxali loxo
nenge ta mitema ˈosi.
8 ✡Mo ta mitema mimaisou loxo itema. Ia Anu mutaloxolixu mo mumulinu masaxa
nouxou Momu mulai mutalo no anu soli noxou no mine mililixu teitexi no ovu valautu.
9 ✡Xo Anu muˈoxonu aloxo ne la sou Lataua mutelailixu muxolu teitexi manina, mo
mulosou uala ane mutila no anu uala tavuˈalo mukalusi,
10 ✡mo sou no anu uala noxou Iesu ne, la ta mitema xe ta mimii latala ukalusi teitexi
no opo loxotolo, mo no lia ˈo, mo no tuala noxiˈa aneˈi ane misoisoli ixolaˈu tavaˈa sou
ilotu noxou.
11 ✡Mo ta mitema latala ukalusi ipalaˈalixu Iesu Kalisito lamana no ˈa anaxaˈa lexe,
“Anu Tila.” La sou aneˈi iˈitinu Lataua Maminge ualasou.

Ngakaakaa loxo ta Oto

✡ **1:27:** Ep 4:1; 1Te 2:12 ✡ **1:29:** Apo 16:19-40 ✡ **2:3:** Xal 5:26 ✡ **2:4:** 1Ko 10:24 ✡ **2:6:** Ioa 1:1-2; 17:5 ✡ **2:7:** Ioa 1:14; 2Ko 8:9 ✡ **2:8:** Eva 5:8; 12:2 ✡ **2:9:** Apo 2:33; Ep 1:20-21; Eva 1:3-4 ✡ **2:10:** Rom 14:11 ✡ **2:11:** Rom 10:9

12 La sou ta menexilo e eni emasaxainge misevile. Aloxo ngelomuxo utotomu
no mine nenge nengeʼa texolu mo ngalomuxo lailaixe no mine eni eʼumesinge ʼo,
ngasolonu ngaxaxaisou mauli ane kaluxu uasi e ngenoʼu mukalu. Ngaxaxaisou mauli
ane ne, la ngaʼume mo ngamamaʼu.
13 Xo Lataua anu muxolu noxinge mo uxaxaisinge sou ngaʼosasou ngamulinu
masaxa noxou mo ngaʼoxonu xaixai ane anu mumasaxa lexe ngingi ngaʼoxonu.
14 Mo ngaʼoxonu xaixai mii maʼia, la mamu sou ngakalakalapu piena mo ngaʼotosou
anangengesou.
15 ✡Mo sou ngingi ngaxali ta mitema ane imaisou susu vile noxinge la ivikala piena
no anu uasi. Mo ngaxali Lataua ta ʼolu ane susu vile uxolu noxinge uasi no taiineʼi
ta mitema ane ta masumasua mo xavutalaneʼi masumasua. Ngaxolu no taiineʼi, la
ngakaakaa loxo ta oto.
16 Mo ngatetelisou vaikala sou mauli pekiaʼu. Ngaʼoxo aloxo ne, la eni aʼitinu
ualasinge no voxo ane Kalisito ulivu uneʼe. Xo anu umaxaʼu lexe xavileli mo xaixai
noxilo ne, mii vitanisi uasi.
17 Ngingi ngemulaxu tangengi noxou Iesu, la sou ngaʼoxoʼoxonu xaixai ulai noxou
Lataua. Ia lexe eni asoli mo sialuxo unixi no anu xaixai ne la loxo aneʼi inixiʼu uaini
loxo iaiama noxilo ulai noxou Lataua, la eni aʼosa mo nenge nengeʼa taʼosasi.
18 ✡La sou laixe lexe ngingi kalumo ne, nenge nengeʼa taʼosa.

Timoti Ilou Epapulotitosi

19 Ia eni emasaxa manina lexe eni ʼalaʼalai sou apalusou Timoti ulai noxinge lexe
Tila Iesu uvikalaleli, la sou eni kalumo aʼosa no mine alomusou aʼalosinge noxou.
20 Xo eni axalisou itema vile ane mulavusou masaxa noxilo loxo anu Timoti ʼo uasi.
Anu uxavutalangengi loxo eni axavutalangengi.
21 ✡Xo ta mitema ukalusi ne ixavutalanu mii noxiʼasi ia ixavutalanu mii noxou Iesu
Kalisito uasi.
22 Ia ngingi ngelavusou lexe Timoti muʼoxonu xaixai laixe noxou. Mo nexi noxou
tapita taxaxaisou aʼalo laixe noxou Iesu loxo itema vile ilou ʼolu.
23 La sou eni emasaxa manina lexe eni apasipaa apalusou no voxo ane eni elavusou
lexe mii maʼia uxali noxilo.
24 Mo elavusou manina lexe eni kalumo ʼalaʼalai sou aneʼe noxinge lexe Tila
uvikalaleli.
25 ✡Ia eni exavutala lexe eni apalusou Epapulotitosi ulivu ulai noxinge. Anu vivilo
noxou Iesu, mo noxou texaxai tepita, xe anu mutulu no paʼumelo loxo itema sou
ʼotoʼoto. Mo anu kalumo itema sou unoʼu vaikala ulai noxinge ane ngepalusou muneʼe
sou usuʼulileli no anu mii maʼia ane eni emasaxau.
26 Eni apalusou ulivu, xo anu tanu uʼoxongenge ngingi latala mo umasaxa umaisinge
la, la opo tuʼumaxu. Xo ngingi ngelomusou lexe anu pipiena muʼoxonu.
27 Anu mupipiena ne, manina mo sexasisi sou usoli, ia uasi. Xo Lataua mualaunasou.
Ia Anu ualaunasousi uasi, Anu mualaunasilo kalumo sou musuʼulileli la eni axamulinu
tuʼutuʼumaxu malaxo loxo tei uasi.
28 Aloxo ne, la sou eni apasipaa mo apalusou ulai noxinge. Mo sou ngingi ngamaisou
la, la ngaʼosa. Xe eni kalumo opoleli uai seʼisisi sevile.
29 Anu ulai uxali noxinge, la ngingi ngasexelaxu mo ngaʼosasou manina loxo ta
mitema noxou Tila iʼosasiʼa mo ngataxaneʼi ta mitema aloxo anu ne.
30 Xo ʼalaʼalaisi, la anu usoli no anu xaixai noxou Kalisito ia uxavutalanu maulixu
uasi. Ia anu muʼoxonu aloxo ne noxilo sou munoʼu taningenge. Xo ngingi ngaʼoxonu
noxilo uasi.

✡ **2:15:** Tan 12:3; Pil 1:10; 1Te 2:19 ✡ **2:18:** Pil 3:1; 4:4 ✡ **2:21:** 2Ti 4:10 ✡ **2:25:** Pil 4:18

3

'Ilixo Mulapu Maninasou

1 Ioxe, ta vivilo noxou Iesu. Eni avikalangengi aloxo 'o. Nga'osa noxou Tila!
Vaivaikala ano 'o, ngingi ngelomusou ia eni atotosa sou akaukavunu la uasi, xo anu
sou usu'ulingengi.
2 Ngingi ngasaxila'inge laixe noxi'a ta mitema loxo ta a'aa mo ngasaxila'inge noxi'a
ane'i ane i'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua ilo'a ane'i ane ikalavoi sou ixotoxotosou
vasime'asi.
3 ✡Ia nengesi xooxoo mungaasinge manina. Xo nenge talotu noxou Lataua no anu
Uleenu, mo nenge ta'itinu Kalisito Iesu ualasou xe nenge tamulaxu tanenge no anu mii
ma'ia ane nenge ta'oxonu uasi.
4 ✡Ia eni amulaxu taleli no anu mii ma'ia ane eni a'oxonu. Ia mimii tavu'alo no lia
'o a uxolu sou amulaxu taleli no anu.
Ia lexe evile uxavutala lexe mimii se'i a uxolu sou anu umulaxu tanu no anu, la anu
umomomo noxilo uasi. Xo noxilo ne, tavu'alo manina.
5 ✡Vile aloxo 'o. Nenilo mivo'oleli xe voxo muxatele tatalusou, la xooxoo mungaasilo.
Mo tameisou aloxo 'o. Eni itema Isilaeli no anu mata Beniamini xe eni Evalaio
maninasou. Eni Palisaio vile mo emulimulinu lapuloto noxou Mosesi mukalusi.
6 ✡Xe eni emasaxau Lataua misevile la exaxai pekia'u, sou e'oxo masuane'i ta mitema
ilalotu noxou Iesu mo evile uxalisou susu vile noxilo no anu lapuloto noxou Mosesi
uasisi.
7 ✡Ia eni ekalavoi lexe mimii ane ne toxoxa'a musuku noxilo, ia uasi. Vaimomo 'o
eni elavu lexe mimii ne anu mii vitanisi noxou Kalisito.
8 Mimii ane nesi uasi ia mimii latala mukalusi ne, eni elavusou lexe anu kalumo mii
vitanisi. Xo eni elavusou mii ma'ia ane toxoxa'a musuku no mine eni elavusou lexe
Kalisito Iesu anu Tila noxilo. Noxousi, la eni esu'anu mimii ane ne mukalu. Xo eni
elavusou lexe mimii ane ne mii vitanisi loxo mosomoso. La sou eni esu'anu, mo sou
ano'u Kalisito,
9 ✡mo sou nexi noxou taxolu tapita. La Lataua umoxo'ilo lexe eni itema mulapu,
xo xavileli sou emulimulinu lapuloto noxou Mosesi uasi, ia eni emulaxu taleli noxou
Kalisito la sou Lataua mumoxo'ilo lexe eni itema mulapu.
10 ✡Mo eni emasaxa lexe alavusou Kalisito mo xavi no anu tulu noxou no anu soli xe
nexi noxou tapita tano'u tu'utu'umaxu vilesisi mo eni asoli loxo Anu musoli.
11 Mo eni eloopala manina lexe eni kalumo atulu no anu soli.

Paulo Xaviinu sou Ukalusou Saisale Noxou

12 ✡Ia eni avikala lexe ano'u mii ane ne uao. Mo eni axali itema laixe manina uao.
Ia eni xavileli sou ano'u mii ane ne ane Kalisito Iesu musosovosilo lexe eni ano'u.
13 La sou ta vivilo noxou Iesu. Eni ne, melo axavutala lexe ano'u ukalusi uasi, ia mii
vilesisi eni a'oxonu. Eni talelivulusiou mii ma'ia ane ili'i no tumalilo ia ieli uuli mo
a'atusilo sou ano'u mii ma'ia ane uai no talaxosi.
14 ✡Mo eni xavileli sou alai axali no anu sou ano'u lakolisou iave. Lakolisou iave ne,
Lataua musosovosilo sou nexi noxou taxolu teitexi loxo Kalisito Iesu muxolu noxilo.
15 ✡La sou nenge latala ane xavutalamenge muxali pekia'u manina, la taxavutala
loxo eni elemolu ne. Mo lexe se'i xavutalai'a vilemo la Lataua ulamanalixu no anu
xavutalai'a.
16 Ia mii tila manina ne aloxo 'o. No anu xoluxolu ilou muamua'inenge, la tamuli
xoluxolu aloxo nenge teno'u tei ne.
17 ✡Ta vivilo noxou Iesu, ngingi ngapita mo ngamulileli no anu mii ma'ia ane eni
a'oxo'oxonu. Mo ngamalei laixe noxi'a ane'i ane imulimulinexi.

✡ **3:3:** Rom 2:29 ✡ **3:4:** Apo 22:3 ✡ **3:5:** Luk 1:59; Apo 23:6; 2Ko 11:22 ✡ **3:6:** Apo 8:3 ✡ **3:7:** Mat 13:44-46
✡ **3:9:** Rom 3:21-22 ✡ **3:10:** Rom 6:3-5; 8:17 ✡ **3:12:** 1Ti 6:12, 19 ✡ **3:14:** 1Ko 9:24 ✡ **3:15:** 1Ko 2:6 ✡ **3:17:** 1Ko 4:16

18 Xo ta mitema tavu'alo iulua no anu soli noxou Kalisito no ovu valautu loxo eni
evikalangengixu lalalaxu tei. Mo vaimomo 'o kalumo atamasi'a, la avikalangengixu
la.
19 ✡Ane'i ta mitema ane loxo ne, ili'i la iulua no 'a navu. Mo masaxa sou vasime'a ne
muxali tila noxi'a. Mo ane'i i'itinu ualasi'a no anu mii ma'ia ane ane'i i'oxo'oxonu. Ia
ili'i la imaela. Xo xavutalai'a ne, mu'ana'ana no anu mimii sou no lia 'osi.
20 ✡Ia nenge ne tualasinge no lia 'o uasi, tualasinge manina 'a uxolu teitexi no opo
loxotolo. Nenge taxolu taxomaiou itema sou pamauli teitexi molu no opo loxotolo
une'e, Anu Tila Iesu Kalisito.
21 ✡Anu ne, xaviinu musuku la umomomo sou usaxila'u mimii latala ukalusi. La sou
no anu xavi ane ne, Anu uxiunu vasimenge ane usoli xe u'ui la uxali lailaixe manina
loxo anu noxou.

4

1 ✡La sou ta vivilo noxou Iesu e emasaxainge musuku. Ngingi ngatulu pekia'inge
noxou Tila aloxo eni evikalangengixu. Eni talelingenge mo amasaxainge lexe
amaisinge la. Xo ngingi nge'oxoleli e'osa. Ngingi ta menexilo ane amasaxainge
misevile! Noxingesi la anu loxo kisivalu noxilo.

Peletoto Noxou Paulo

2 Ioxe, eni avikala pekia'u ulai noxi'a Euotia ilee Suntoke lexe opone'i uxali vilesisi
noxou Tila.
3 ✡Ani, eni alingaine nini menexilo manina e nengei texaxai tepita lexe nini
nasu'uline'i ta sema ta tamei ne. Xo ane'i ilou ilo'a Kulemeni mo ta menexilo mukalusi
mitulu no pa'umelo sou noxi'a tea'aloxu a'alo laixe noxou Iesu. Ane'i ualasi'a ne,
mikaukavunu mo muai no lavuku sou mauli.
4 Ngingi nga'osa noxou Tila no voxovoxo utotomu. Mo eni avika-langengi la lexe
nga'osa.
5 ✡Ngaxolu se'isisi mo ta mitema imaisou 'ilixo ane laixe noxi'a. Xo anu 'ala'alai sou
Tila ulivu une'e.
6 ✡Xavutalamengi utulu no anu mimii tavu'alo mamu. Ia ngaxolu se'isisi mo
ngakilaka xe ngalingau mimii latala e ngingi ngemasaxau noxou Lataua. Mo utotomu
ne ngalemo laixe noxou.
7 ✡Xo opo se'isisi noxou Lataua anu tatila musuku. Nenge umomomo sou talamana
no anu uasi. Xo tamulaxu tanenge ilou xavutalamenge ulai noxou Kalisito Iesusi.
8 Ta vivilo noxou Iesu, vaikala kaluxusou noxilo aloxo 'o. Ngaxavutalanu mimii
ane maninasou. Mo 'ili'ilixo ane laixesi noxou Lataua. Mo ngaxavutalanu mimii ane
mulapu, mo ane malemalenga, mo mimii ane i'osasingexu, xe ane itaxangengi no anu
mo i'itingengi no anu mo mii ane'i imasaxau musuku.
9 ✡Nga'oxonu mii ma'ia ane ngeno'u lavulavu no anu mo ngeno'u noxilo mo ma'ia
ngelomusou eni evikalangengixu, xe ma'ia ane ngemaisilo e'oxonu. La nga'oxonu
'ilixo ane ne maninasou. Mo sou Lataua e mulosinge opo se'isisi ne uxolu noxinge.

Paulo Mulemolu Laixe no Anu Su'uli

10 Eni a'osa misevile noxou Tila xo ngingi ngemaxa'u tanengi mune'e noxilo. Mo
ngingi ngesolonu sou ngesaxilailo. Ia vote'i vile sou ngamaxa'u uasi tei.
11 Eni avikalangengixu mii ma'ia ne xo anu loxo eni no nano no 'a ane ne uasi. Eni
eno'u lavulavu sou no anu mimii ane noxilo mo mimii tavu'alo ane muxali.
12 Eni elavusou lexe axolu a loxovaa no voxo ane eni xeni mimii uasi. Mo elavusou
lexe axolu a loxovaa no mine xeni mimii tavu'alo. Mo elavusou lexe axolu a loxovaa
no mine xenixo 'ani tavu'alo xe no mine asolixo. Xe elavusou lexe axolu a loxovaa no

✡ **3:19:** Rom 16:18 ✡ **3:20:** Ep 2:6, 19 ✡ **3:21:** 1Ko 15:28, 42-53 ✡ **4:1:** 1Te 2:19-20 ✡ **4:3:** Luk 10:20 ✡ **4:5:** Eva 10:25; Iak 5:8-9 ✡ **4:6:** Mat 6:25-34; Kol 4:2 ✡ **4:7:** Ais 26:3; Ioa 14:27; Kol 3:15 ✡ **4:9:** Rom 16:20

voxo sou eni xeni mimii mu'oki xe eni xeni mimii uasisi manina. La eni eno'u lavulavu
no anu mii ane uxali no anu maulixo ne.
13 ✡Xo eni amomomo sou a'oxonu mimii latala no anu xavi noxou Kalisito ane Anu
mulosilo.
14 Ia anu laixe lexe ngingi ngasu'ulileli no anu tu'utu'umaxu noxilo.
15 ✡Ngingi ta Pilipai, ngaxavutalanu voxo ane eni esokou sou ea'aloxu a'alo laixe
noxou Iesu. No voxo ane eni e'umesie Makedonia la ngingisi ta mitema ilotu noxou
Iesu ne, ane ngesu'ulileli mo ngekolileli. Ia lalotu ukalusi isu'ulileli sou ukolileli uasi.
16 No voxo ane eni exolu ne Tesalonika, la ngingi ngesovanu mimii ane eni emasaxau
mune'e noxilo alaxu mose'i mo.
17 Anu manina, ia eni amasaxa sou ano'u mimii ane lexe ngalosilo ne uasi. Ia
amasaxainge lexe nga'oxonu lakolisou noxou Lataua utelo no latanu 'ili'ilixo laixe.
18 La sou vaimomo 'o eni eno'u mimii latala mose'i la. Ia vaimomo 'o eni eno'u mimii
latala ane eni emasaxau. Xo Epapulotitosi musaxanu mii ma'ia lexe ngalosilo ne anu
muno'u mune'e noxilo. Anu aloxo iaiama ane tuma'u lailaixe mielaxu mulai noxou
Lataua. Anu mumasaxau mo opoo mu'osasou.
19 Lataua noxilo uxaxai no anu lavuluti lailaixe noxou Kalisito Iesu sou ulosinge ta
mitema noxou mimii latala umomosinge ane ngingi ngamasaxau.
20 Ta'itinu Lataua Maminge ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

Vaikala sou Sexela Noxou Paulo Kaluxusou

21 Ngasexelaxa'a ta mitema latala noxou Lataua no ualasou Kalisito Iesu. Ia ane'i
ta vivinge noxou Iesu ane nexi noxi'a texolu 'o misovanu sexela noxi'a ulai noxinge
kalumo.
22 Mo ta mitema latala noxou Lataua mo ane'i ane mixolu no nano no tani tila noxou
Kaisari* lai 'o misova sexela mu'oki noxi'a ulai noxinge.
23 Alauna mo saxisaxila'u noxou Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge. Manina.

✡ **4:13:** 2Ko 12:10 ✡ **4:15:** 2Ko 11:9 * **4:22:** Namaisou ualauala laalaaxu.

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA KOLOSI

Vaikala lamana

Tuala tila ne Kolosi ne muxolu no xalee lia tila ne Asia. Anu muxolu 'alai ne Epeso. Paulo usokou lalotu ne Kolosi uasi. Anu muxolu ne Epeso, ia no mine mupalusi'a ta mitema sou milai mia'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito la mose'i milai ne Kolosi ne.

Ta mitema mose'i no nano no anu lalotu ne Kolosi ne miavuti la mivikalane'i ta mitema lexe, itema umasaxa lexe Lataua upamulinu, la anu ulotu noxi'a "ta maliava ilo'a ta lele'e," mo umulinu 'ilixo mose'i noxi'a ta xaixasi'a loxo xooxoo ungasou xe umulinu lapuloto sou la'ilali laixe xe mimii mose'i la. No mine Paulo mulomusou aloxo ne, la sou anu mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a sou u'oxonu pekia'u xavutalai'a no anu a'alo laixe. Xo ta mitema ne mi'unanu lavulavu kalakalavoi ne sou utaloxolixu 'ilixo sou lalotu xe muxamuxaxu tane'isi. Aloxo ne la sou Paulo muvikalane'i lexe vote'i ane ne sou u'oxonenge talai va'axu noxou Kalisito. La muvikalane'i lexe Kalisito anusisi Anu muxolu kisou mimii latala mukalusi mo Anu anusisi muno'inge telivu ia vote'i ane ne umomomo sou usu'ulinenge uasi. Noxou Kalisitosi la Lataua mukoinu mimii latala no xalexalee lialia mukalusi, mo no anu xaixai noxou Kalisitosi, la Lataua milivulixu mimii latala mukalusi. Kalisito muxolu noxinge la nenge texali alavua xe temulinu 'ilixo noxou muisalili.

No mine Paulo mukaukavunu uoli voloxu 'o mukalu la mulosou Tukikosi sou muno'u mulailixu noxi'a ta Kolosi la Onisimasi muvaitaonu sou ilou milai. Onisimasi ne anu itema sou xaixai vitanisi noxou Pilimoni. No anu uoli voloxu noxou Paulo mulai noxou Pilimoni la Paulo muvivikalasou anu Onisimasi ne noxou tilasou ne.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-14
Kalisito anu tila no anu mimii ukalusi 1:15-23
Paulo muxaxaisou lalotu 1:24–2:7
Taxolu noxou Kalisito la tano'u mauli lololinu 2:8-23
Muamua'i sou mauli alavua 3:1–4:6
Vaikala sou sexela 4:7-18

1-2 Eni Paulo, eni aposeli noxou Kalisito Iesu. No anu masaxa noxou Lataua la eni exali aposeli. Nexi noxou vivinge Timoti tekaukavunu vaikala ane 'o ulai noxinge ngingi ta mitema noxou Lataua e ngemulimulinu no tuala ne Kolosi, ngingi ta vivixe ta mulu xe ta sema ane ngexolu va'axu no anu 'ilixo masumasua xe ngemuxaxu tangingi pekia'u noxou Kalisito. Nexi takilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua uxolu noxinge.

Vaikala Laixe Ilou Lakilaka Noxi'a Paulo Ilou Timoti

3 ✡No anu lakilaka noxixe noxou utotomu ne nexi taxavutalangengi sou takilakasinge, la tavikala laixe musuku ulai noxou Lataua anu Tilasinge Iesu Kalisito Momu.
4 Xo nexi telomusou lexe ngingi ngemuxamuxaxu tangengi noxou Kalisito Iesu mo tangengixa'a ta mitema noxou Lataua mukalusi.
5 ✡Ngingi ngemulimulinu 'ili'ilixo ane ne, xo ngingi ngemolo tangengi lexe ngexomaiou mii ma'ia ane Lataua mumuxaxu muai teitexi no opo loxotolo sou ulosinge ili'i. Mo ngingi ngelavusou mii ane ne no mine ngingi ngelomusou vaikala manina no anu a'alo laixe noxou Iesu e mune'e muxali noxinge.
6 A'alo laixe noxou Iesu ne, ta mitema noxou Lataua mia'aloxu mulai noxi'a ta mitema no xalexalee tuatuala mukalusi no lia 'o, la ta mitema tavu'alo mimulaxu tane'i no anu mo usukusuku ulai noxi'a ta mitema tavu'alo la. Anu aloxo musoko sou

✡ **1:3:** Ep 1:15-16 ✡ **1:5:** Ep 1:13; 1Pi 1:4

muxaxai noxinge no taiingengi no voxo ane ngingi ngelomusou xe ngelavusou alauna
noxou Lataua no anu vaikala manina sou a'alo laixe noxou Iesu.
7 ✡A'alo laixe ane ne, Epapalasi mua'alomengixu mo ngelomusou. Epapalasi ne, anu
itema vile laixe sou xaixai noxou Kalisito ane. Anu menexixe mo nexi tamasaxau
misevile, mo anu u'oxonu xaixai laixe sou usu'ulinexi no anu xaixai e nexi tamomomo
sou ta'oxonu uasi.
8 Mo anu kalumo anu muvikalanexi no anu 'ilixo sou ngamasaxai'a ta mitema noxou
Lataua mamina xo Uleenu Tavuna muxolu noxinge.
9 ✡Tava'u aloxo ne, la sou musoko no mine nexi telomusou a'alo sou 'ili'ilixo laixe
noxinge ne, la nexi tama'ila sou takilakasinge uasi. Mo utotomu no anu lakilaka
noxixe, la nexi takilaka ulai noxou Lataua lexe Uleenu usu'ulingengi mo ulosinge no
anu lavulavu no anu mii ma'ia ane anu umasaxainge sou ngingi nga'oxonu.
10 Mo nexi takilaka lexe xoluxolungenge uxali laixe loxo Tila mumasaxau. Mo
utotomu ne Anu u'osasinge no anu mii ma'ia ane ngingi nga'oxonu mo xaixai tavu'alo
ne nga'oxo laixe ukalusi xe ngingi lavulavumengi sou Lataua ne usuku ulai aloxo ne.
11 ✡Mo nexi noxou takilaka lexe, no anu xavi tatila noxou Lataua, la Anu u'oxongengi
xavingengi manina mo sou ngingi ngamomomo sou ngatulu pekia'inge sou ngatavu-
lenu tu'utu'umaxu mo ngaxolu se'isisi ulai uxali no mine tu'utu'umaxu ukalu.
12 ✡Xe nga'osasou mo ngalemolu laixe musuku ulai noxou Maminge ane Anu
mulavusinge lexe ngingi ngamomomo sou ngano'u mimii lailaixe e Anu mulalaxiinu
muai sou ulosi'a ta mitema noxou. Ta mitema noxou ne mixolu no anu lamanaxu.
13 ✡Xo nenge texolu no nano no isivoxo, la isivoxo muvausinge, ia Anu mulaanenge
no anu xavi no anu isivoxo ne, la mumulanenge no anu saxisaxila'u noxou 'Olu e Anu
mumasaxau misevile.
14 ✡Noxou 'Olu nesi, la Lataua mulotonenge telivu xe mululusou susu noxinge.

Kalisito Anu Tila no Anu Mimii Mukalusi

15 ✡Ia Lataua 'Olu ne, Anu aloxo Lataua e nenge ta mitema tamomomo sou tamaisou
uasi. Mo Anu mupaa tei no anu mimii latala mukalusi e Lataua mukoinu.
16 Xo noxou 'Olu nesi la sou Lataua mukoinu mimii latala muxolu teitexi no opo
loxotolo xe no lia 'o. Mo Anu mukoinu mimii ane nenge tamaisou xe ane nenge
tamomomo sou tamaisou uasi mo tatananu tuala mo ta uleenu ane ane'i xavine'i
mu'oki, xe ta mitema mitulu kisi'a ta mitema xe ane'i ta tatila ane mino'u xavi sou
isaxila'a ta mitema. Ta mitema latala ne anu Lataua 'Olusi mukoine'i, la sou ane'i
ixolu loxo anu miumiu muisalili.
17 ✡Anu muxolu tei no anu mimii latala mukalusi la sou Lataua mupitane'i noxou
sou Anu usaxila'a.
18 ✡Mo Anu kisou lalotu xe lalotu ne anu vasimolu. Anusi anu tava'u mauli mo Anusi
musoli ka mutulu tei noxi'a ane'i ane misoisoli, la sou Anusi tila no anu mimii latala
mukalusi.
19 ✡Xo Lataua mumasaxa lexe maulixu lololi ne uxolu noxou 'Olu.
20 ✡Mo Lataua umasaxa lexe noxou 'Olusi la ta mimii latala teitexi xe no lia 'o ne
ilo'a ipita ixali vilesisi. Aloxo ne la sou sialuxu 'Olu munixisinge no ovu valautu sou
mulosinge opo se'isisi.
21 ✡Xo ngingi tei la nge'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua la ngexolu va'axu la
ngexavutala lexe uluamengi ane Lataua.
22 ✡Ia vaimomo 'o, no anu solixu Kalisito teitexi no ovu valautu, la sou mupitangengi
ngongi'a ngexali vilesisi. Anu mu'oxonu aloxo ne sou ngingi ngaxali malemalenga
no mine ngalai ngatulu no iou. Mo susu vile uxolu noxinge uasi xe ngatulu no anu
vaivaikala uasi.

✡ **1:7:** Kol 4:12; Plm 1:23 ✡ **1:9:** Ep 1:16-17 ✡ **1:11:** Ep 1:19; 3:16 ✡ **1:12:** Ep 1:11, 18 ✡ **1:13:** Luk 22:53; Ep 2:2 ✡ **1:14:** Ep 1:7 ✡ **1:15:** Ioa 1:18; 2Ko 4:4 ✡ **1:17:** Ioa 1:1; 8:58 ✡ **1:18:** Apo 26:23; Ep 1:22-23; Pal 1:5 ✡ **1:19:** Kol 2:9 ✡ **1:20:** Ep 1:10 ✡ **1:21:** Rom 5:10; Ep 2:12 ✡ **1:22:** Rom 5:10; Ep 5:27

23 Ia ngingi ngemuxamuxaxu tangengi pekiaˈu manina. Loxo ˈo io mii vile uneˈe
ulapungengi la uxexengengi no anu aˈalo laixe noxou Iesu e ngingi ngelomusou la
ngemuxaxu tangengi pekiaˈu no anu ne, mo xavutalamengi usasalo no anu mii maˈia
ngeloopalanu mamu. La sou eni Paulo exali itema sou aˈaloxu aˈalo laixe ne, la sou
nexi teaˈaloxu aˈalo laixe ne mulai noxiˈa ta mitema mukalusi no lia ˈo.

Paulo Muxaxaisiˈa ta Mitema Noxou Lataua

24 La sou vaimomo ˈo, eni aˈosa sou atavulenu tuˈutuˈumaxu sou asuˈulingengi. Mo
eni emasaxa lexe asuˈulineˈi ta mitema noxou Lataua. Xo ta tema lalotu ne anu Kalisito
vasimolu ane aneˈi. Xo navunavu ane Kalisito mutavulenu sou usuˈulineˈi ta mitema
noxou Lataua ne, anu ukalu uao. La sou eni emasaxa lexe navunavu noxou Kalisito
ne, eni melo atavulenu mo akalusou.
25 ✡Lataua molu musosovosilo la sou eni exali itema sou axaixaisiˈa ta mitema noxou
Lataua mo asuˈulineˈi. Mo muˈitalonu xaixai noxilo xe mupalusilo sou alosinge vaikala
noxou Lataua ukalusi, ia paˈusou uxolu uasi.
26 ✡Vaikala noxou ne, mutalume noxiˈa ta mitema mukalusi ane mixolu tatei mo
muneˈe muxali vaimomo ˈo. Ia vaimomo ˈo ne anu mupalaˈa lamana noxiˈa ta mitema
noxou.
27 Lataua muˈoxonu aloxo ne, xo Anu mumasaxa lexe aneˈi ane ta Iutaia uasi kalumo
ilavusou mii maˈia lailaixe muˈanaˈana noxou e mutalume ne uxali lamana. Mii maˈia
e mutalume ne, ane lexe Kalisito anu muxolu noxinge, mo ngaloopala noxousi sou
ulosinge mii maˈia lailaixe noxou.
28 Nexi taaˈaloxu Kalisito ulai noxiˈa ta mitema, la tapelaˈaxu laixe mo talosieˈi ta
mitema vilevilesi no anu lavulavu laixe ukalusi. Mo sou lexe aneˈi iloˈa Kalisito ilai
itulu no iou Lataua, la anu Lataua umomomo sou umaisou susu vile noxiˈa uasi.
29 ✡Aloxo ne, la sou no anu xavi noxou Kalisito e Anu mulosilo ne eni axaxai xavileli
misevile xe atoxavisilo sou mii nesi.

2

1 Eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou lexe eni axaxai xavileli manina mo atoxavisilo
sou asuˈulingengi xe ta mitema ta temanu lalotu no tuala tila ne Laodekia xe ta mitema
ane imaisilo xe ilavusilo uasi.
2 Eni aˈoxonu aloxo ne mo sou lexe aavutilingenge mo aˈoxonu pekiaˈinge no anu
ˈilixo sou ngamasaxainge manina mo tanengingenge ngatongatoˈo mo opongengi vile-
sisi, mo sou eni emasaxa lexe ngingi nganoˈu xavutala laixe la uˈoxonu muxamuxaxu
tangengi pekiaˈu, mo ngalavusou vaikala noxou Lataua e mutalume ne. Vaikala noxou
Lataua e mutalume ne ane Kalisito nesi.
3 ✡Xavutala mo lavulavu lailaixe mukalusi e mutalume ne muˈanaˈana noxou.
4 ✡La sou eni avikalangengi lexe mamu sou itema vile uneˈe usiasiaˈu vaivaikala
lailaixe sou ukalavoingengi la uˈoxo lolongenge.
5 ✡Manina no vasimenge la nengeˈa taxolu tapita uasi, ia no anu xavutalaxeni la anu
loxo eni a nengeˈa taxoxolu ne, mo eˈosa sou emaisinge ngexaxai laixe xe ngemuxaxu
tangengi pekiaˈu noxou Kalisito.

Nenge Taxolu Noxou Iesu La Tanoˈu Mauli Lololinu

6 Ngingi ngenoˈu Kalisito Iesu loxo Tila noxinge la sou anu laixe lexe ngamulinu
utotomu.
7 ✡Mo ngasiatoto noxou loxo ovu uliˈu muleme mulai musiatoto no lia, mo loxo tani
mutulu no anu atolaxu pekiaˈu. Xe ngamuxaxu tangengi pekiaˈu no anu aˈalo laixe e
nexi taaˈaloxu ne, la ngelemo laixe.
8 Ngasaxilaˈinge laixe loxo ˈo io itema vile uneˈe uˈoxo lolongenge no anu aˈalo
kalakalavoi moseˈi la uˈoxongengi ngamulinu lavulavu noxiˈa ta mitema. Ta mitema

✡ **1:25:** Ep 3:2, 7-8 ✡ **1:26:** Rom 16:25-26; Ep 3:5, 9 ✡ **1:29:** Ep 3:7, 20; Pil 4:13 ✡ **2:3:** 1Ko 1:24, 30 ✡ **2:4:** Rom 16:18 ✡ **2:5:** 1Ko 5:3 ✡ **2:7:** Ep 3:17

aloxo ne mimulinu xavutala noxiʹa ta xaixasinge tatei xe ta uleenu e ilavusou isaxilaʹu
mimii teitexi xe no lialia ʹo, ia imulinu xavutala noxou Kalisito uasi.

9 ✡Nenge telavusou lexe Kalisito anu muxali itema loxo nenge ʹo ia Anu munoʹu
maulixu lololi noxou Lataua.
10 ✡La sou Anu muxolu kisiʹa ta mimii mukalusi e xavineʹi mo aneʹi ane minoʹu
xavi sou ixaxai. Ia ngingi ne noxou Kalisito la sou Lataua mulosinge mauli lololinu
e muʹanaʹana manina.
11 ✡Ngingi ngexolu noxou la ngingi kalumo xooxoo mungasinge. Xooxoo mungasinge
ne no anu ʹilixo noxiʹa ta mitema iʹoxonu no vasimenge uasi. Noxou Kalisito la nenge
texexeenu ʹiliʹilixo masumasua sou opo teinu. La sou no anu ʹilixo ane nesi la sou anu
muxali loxo voteʹi maninasou sou xooxoo ungasinge.
12 ✡Mo no mine ngekelele sou miʹulosinge la anu loxo miʹasingenge ngongiʹa Kalisito
mukei. Xe no mine ngingi ngemuxaxu tangengi no anu tulu noxou Kalisito xe ngelai
ngekelele sou miʹulosinge, la no anu xavi noxou Lataua e mutulusou Kalisito la anu
loxo ngingi ngongiʹa Kalisito ngetulu ngekei.

13 ✡Tei no mine ngemulinu masaxa masumasua sou vasimenge la ngeʹoxoʹoxonu
ʹiliʹilixo masumasua xe xooxoo ungasinge uao, la anu muʹoxongengi ngesoisoli. Ia
Lataua mulosinge ngongiʹa Kalisito mauli xe mululusou susu noxinge mukalusi.
14 ✡Mo nenge tamulinu lapuloto noxou Mosesi laixe uasi la anu muxalixu muatu
lamana lexe nenge tesusu xo nenge tamulinu muamuaʹixu xe voteʹisou uasi, la sou
nenge tatulu no anu vaivaikalasou. Ia Lataua muxexeenu vaikala sou lexe tatulu
no anu vaivaikala ne mo muxexeenu xaviinu lapuloto ne la mulilinu teiteixi no ovu
valautu noxou Kalisito.
15 No anu xavi no anu ovu valautu ne Lataua mukalusou xavi noxiʹa ta uleenu iloʹa
ta mimii ane xavineʹi muʹoki, la muai lamana no ieʹi ta mitema lexe Anu muaʹulixaʹa
xe aneʹi xavineʹi uasisi manina.
16 ✡Aloxo ne la sou mamu sou itema vile uneʹe upelaʹinge lexe laʹilali ane ʹo ngaʹou xe
ngaiexu lexa ane ʹo xo lapuloto muvikala aloxo ne. Mo upelaʹingexu voxo tavuna sou
lalotu mo pitapita ta tatila sou soʹio alavua xe voxo sou lalotu no anu voxo muxatele
ta tamei.
17 ✡Xo mimii mukalusi ne, anu tovolaʹisou mii maʹia ane sou uxali iliʹisi. Ia Kalisito
anu mii maninasou.
18 Mo lexe itema vile uaʹalomengi no anu mii vile anu mumaisou no anu aipiepiena
noxou mo uvikalangengi lexe ngingi ngataloxolingenge mo ngalotu noxiʹa ta angelo,
la mamu sou ngalomuxu xo utaloxolingenge. Xo itema ane loxo ne xavutalau ne
muʹanaʹana no anu masaxa sou opo teinusi, la utovonu lexe anu itema sou lavulavu
manina.
19 ✡Itema ane loxo ne, anu utoxo noxou Kalisito anu muxali kisinge uasi. Xo nenge
tetoxo no anu kisinge ne la vasivasimenge unoʹu ʹani ane, la sou uʹoxonu toxotoxo no
xinexinenge ilou leʹeleʹesinenge no vasimenge ne uxali laixe. La sou vasimenge uleme
uxali tatila no anu xavi noxou Lataua.
20 ✡Tei la ngingi ngongiʹa Kalisito ngesoli mo ngaxolu no laaxaʹa ta uleenu e
misaxilaʹu mimii e teitexi no loxotolo xe no lia ʹo uasi. Ia tavaʹu loxovaa la sou ngingi
ngamulimulinu lapuloto loxo ta mitema no lia ʹo? Lapuloto e ngamulimulinu ne aloxo
ʹo,
21 “Natetelisou mamu, mo naʹou mamu, xe nakasou mamu.”
22 ✡Lapuloto ilou lavulavu e ta mitema milosiengixu ane loxo ne molu noxiʹa ta
mitemasi sou mimii e tanoʹu xe taxaxai no anu la umamulo alaxu vilesisi.

✡ **2:9:** Ioa 1:14, 16 ✡ **2:10:** Ep 1:21-22 ✡ **2:11:** Rom 2:29 ✡ **2:12:** Rom 6:4 ✡ **2:13:** Ep 2:1, 4-5 ✡ **2:14:** Ep 2:14-16; 1Pi 2:24 ✡ **2:16:** Rom 14:1-13 ✡ **2:17:** Eva 8:5 ✡ **2:19:** Ep 2:21; 4:16 ✡ **2:20:** Xal 4:3, 9; 1Ti 4:3 ✡ **2:22:** Mat 15:9

23 Lapuloto ane loxo ne anu muxali no anu xavutala laixe, xo anu sou uavutilinenge
no anu lalotu mo u'oxonenge tataloxolinenge xe ulosou vasimenge navunavu tox-
oxa'a. Ia lapuloto ne umomomo sou usu'ulinenge sou ukalusou masaxa masua sou
opo teinu uasi.

3

Muamua'i no Anu Mauli Alavua

1 ✡Tei la ngingi ngesoli ia Lataua mutulusinge ngongi'a Kalisito, la sou laixe lexe
tangengi utuluu mimii ane teitexi e Kalisito mulai muxolu no anu puloulou laixe no
pa'umolu Lataua no avolu tema.
2 ✡Mo xavutalamengi utuluu mimii teitexi la tangengi utuluu mimii no lialia 'o uasi.
3 Xo ngingi ngesoli mo maulingenge maninasou ngongi'a Kalisito muxolu mutalume
no nano noxou Lataua.
4 Kalisito anu tava'u maulingenge, la sou no mine Anu une'e upala'alixu lamana la
sou ngingi kalumo ngongi'a anu Kalisito ngakei ngapala'a no anu lamanaxu tatila.
5 ✡Aloxo ne la sou anu laixe lexe 'ili'ilixo sou lialia e muxolu no nano no anu
maulingenge ne, ngavau mo usoli. 'Ili'ilixo ne anu aloxo 'o, 'ili'ilixo sou vote'i, mo
'ili'ilixo ane nuni'u manina, mo masaxa tatila sou 'ilixo sou vote'i, mo masaxa masua
sou 'ilixo masumasua, xe 'ilixo sou matea. Xo 'ilixo sou matea ne anu aloxo 'ilixo sou
lalotu no anu lataua kalakalavoi.
6 Ta mitema ane ilomu uasi i'oxo'oxonu 'ili'ilixo ane loxo ne, ili'i la ino'u la'ia noxou
Lataua.
7 Tei no anu maulingenge la ngingi ngemulimulinu 'ili'ilixo ane.
8 ✡Ia vaimomo 'o anu laixe lexe ngaxexeenu 'ili'ilixo ane 'o ukalusi no anu maulin-
genge. 'Ili'ilixo ne aloxo 'o, la'ia, lavilavi, opo masumasua xe sa'isa'i masumasua e
ulaa no anu anangenge.
9 ✡Aloxo ne la sou ngakalavoingengi ngatongato'o mamu, xo ngingi ngexexeenu
'ili'ilixo sou opo teinu ne,
10 ✡mo ngingi ngexali ta mitema ta alavua ne. Lataua e mukoinu mimii ne Anu
mu'oxongengi ngexali alavua, mo mulosinge lavulavu, xe mu'oxongengi ngexali loxo
Anu.
11 ✡La sou nenge texali ta mitema ta alavua mo nenge texali ta mitema iouvilesisi. Mo
mamu sou taxavutala lexe nenge ta Xiliki mo ngenge ta Iutaia mo nenge ane xooxoo
mungasinge xe ane xooxoo ungasinge uasi, mo ta asila xe nenge ane texolu no tuala
no paxapaxa, mo nenge texolu ta mitema sou xaixai vitanisi xe nenge ane texolusi. Xo
Kalisito anu Anusisi, mo Anusisi muxolu no nano noxinge.
12 ✡Lataua mumasaxainge misevile mo musosovosinge la ngexali ta mitema noxou
mukalusi. Aloxo ne la sou anu laixe lexe ngatokolomongengi no anu 'ili'ilixo aloxo
'o, ngamasaxai'a ta menexinge mo tangengixa'a. Mo ngataloxolingenge xe nga'oxonu
'ilixo laixesi noxi'a ta mitema xe ta menexinge isusulingenge la la'iangenge palepalea
mamu.
13 ✡Ngavalangenge ngatongato'o mo lexe vile no taingengi ulosinge tu'umaxu la laixe
lexe ngatavulenusi mo ngalulusou susu noxou loxo Tila mululusou susu noxinge.
14 ✡Mo ngamasaxainge ngatongato'o mo tangegningenge manina. Xo 'ilixo ane ne
mua'ulixu 'ili'ilixo latala mukalusi, mo ulavusou upitanu 'ili'ilixo mose'i ane lailaixe
ne upita uxali vilesisi.
15 ✡Ngingi vilevilesi ngexalixu Kalisito vasimolu xo Lataua mu'avalinge sou
nga'oxonu aloxo ne, mo opo se'isisi noxou ne anu molu mulosinge sou uxolu no nano
no tangengi, la sou anu umomomo sou uxalixu laixe ulai noxou Lataua.

✡ **3:1:** Mak 12:36; 16:19; Ep 1:20 ✡ **3:2:** Mat 6:33 ✡ **3:5:** Rom 6:6, 11; Ep 4:19; 5:3-6 ✡ **3:8:** Ep 4:25-29; 5:4
✡ **3:9:** Ep 4:22, 25 ✡ **3:10:** Ep 4:24 ✡ **3:11:** Xal 3:28 ✡ **3:12:** 1Pi 2:9 ✡ **3:13:** Ep 4:2, 32 ✡ **3:14:** Rom 13:8-10
✡ **3:15:** 1Ko 12:27; Ep 4:4; Pil 4:7

16 ✡Laixe lexe vaikala noxou Kalisito uxolu u'ana'ana no nano no tangengi. Mo laixe
lexe ngalosie'ixu mose'i, mo ngalosie'i no anu xavutala laixe xe lavulavu laixe la sou
ane'i imomomo sou i'oxonu 'ilixo laixesi. La sou ngingi ngalemolu laixe ulai noxou
Lataua no nano no tangengi, mo ngalexe lexe muxolu no nano no lavuku sou lexe no
nano no tangengi, mo lexe sou lalotu xe lexe e Uleenu Tavuna uxalixu no nano no
opongengi.
17 ✡Mo no anu vaivaikala noxinge mo no anu xaixai noxinge mo no anu mimii latala
nga'oxonu, la nga'oxonu no anu ualasou Kalisito anu Tila noxinge. Mo ngalemolu laixe
ulai noxou Lataua anu Maminge no nano no ualasou.

'Ili'ilixo sou ta Mitema Noxou Lataua Ixolu no Nano no Tani Vile Imulinu

18 ✡Ngingi ta sema ane ngetautaula'i ne, anu laixe lexe ngingi ngaxolu no laaxa'a ta
mulumulumengi xo 'ilixo ane ne anu mulovo no iou Lataua.
19 ✡Mo vaikala ulai noxinge ngingi ta mulu ngetaula'i kalumo aloxo 'o. Anu laixe
lexe ngamasaxai'a ta semasemamengi manina, mo nga'oxo masuane'i mamu.
20 ✡Mo ngingi ta molomolo kalumo, anu laixe lexe ngalomuxa'a ta maminge ilo'a ta
neninge no anu mimii latala ukalusi. Xo Tila umasaxau 'ilixo aloxo ne.
21 ✡Mo ngingi ta mami'a kalumo nga'oxone'i lai'axa'a mamu, xo maasi la ane'i
ixamuli lexe ane'i imomomo sou i'oxonu mii vile laixe uasi.
22 ✡Mo ngingi ta mitema sou xaixai vitanisi, anu laixe lexe ngalomuxa'a ta tatilasinge
no lia 'o no anu mimii latala ukalusi. Loxo 'o io ngingi nga'oxo lexe nga'oxone'i
i'osasinge la nga'oxo xaixai laixe no mine ane'i ixoxolu imamaisinge. Ia nga'oxonu no
nano no opongengi maninasou loxo nga'oxonu ulai sou ngatoxonu Tila la nga'oxonu
xaixai laixesi.
23 No anu mimii ma'ia nga'oxonu ne, la ngaxaxaisou no nano no opongengi
maninasou loxo ngingi nga'oxonu ulai noxou Tila ia nga'oxonu ulai noxi'a ta mitema
uasi.
24 Ngingi ngelavusou lexe ili'i la Tila ulosinge mimii ane anu mulalaxiinu muai sou
ulosi'a ta mitema noxou loxo 'ulusou xaixai noxinge. La sou anu loxo ngingi ngexolu
ta mitema sou xaixai vitanisi noxou Kalisito, mo Anusisi anu Tilasinge.
25 ✡La sou itema 'ena'ei ane u'oxonu susu ne anu uno'u lakolisou susu noxou ne, xo
Lataua utilovosou 'ilixoi'a ta mitema no anu 'ilixo iouvilesisi.

4

1 ✡Aloxo ne la sou ngingi ta tatilasi'a ta mitema ane ixaxai vitanisi noxinge ne, laixe
lexe nga'oxonu 'ilixo laixesi mo mulapu ulai noxi'a. Xo ngingi ngelavusou lexe ngingi
Tilasinge vile a uxoxolu teitexi no opo loxotolo.

'Ilixo sou Lakilaka Xe 'Ilixo sou Muamua'i Laixe

2 ✡Ngapilixinu maulingenge lololinu no anu 'ilixo sou lakilaka. Xe no mine ngakilaka
la ngalaxa'ingengi laixe mo ngalemolu laixe ulai noxou Lataua.
3 ✡Mo ngakilakasixe kalumo, mo sou Lataua ukisiinu aitengasou a'alo laixe noxou
e nexi taa'aloxu. A'alo laixe noxou Kalisito ne tei la mutalume ia vaimomo 'o anu
muxali lamana mukalu. Ia ta mitema imasaxa lexe ilomusou a'alo laixe ne uasi, la sou
mi'italoleli no nano no taasou navunavu.
4 Mo ngakilaka lexe no mine eni aa'aloxu a'alo laixe ne la ulamana xe umulinu
masaxa noxou Lataua.
5 ✡Mo no mine ngingi ngongi'a ane'i ane imulaxu tane'i noxou Iesu uasi, la utotomu
ne ngatovonu sou ngalalaxiinu mo nga'oxonu 'ilixo laixesi ulai noxi'a.

✡ **3:16:** Ep 5:19 ✡ **3:17:** 1Ko 10:31; Ep 5:20 ✡ **3:18:** Ep 5:22 ✡ **3:19:** Ep 5:25 ✡ **3:20:** Ep 6:1 ✡ **3:21:** Ep 6:4
✡ **3:22:** Ep 6:5-8 ✡ **3:25:** Rom 2:11 ✡ **4:1:** Ep 6:9 ✡ **4:2:** Ep 6:18; Pil 4:6 ✡ **4:3:** Rom 15:30; Ep 6:19 ✡ **4:5:** Ep 5:15-16

6 ✡Utotomu no anu vaivaikalamengi la nga'oxonu vaikala laixesi umomomo sou
tu'axu no anu lolomu noxi'a ta mitema. Xe no mine itali'isinge no anu tali'i mose'i
la anu laixe lexe ngakolinu no anu xavutala laixesi.

Vaikala sou Sexela Noxou Paulo Kaluxusou

7 ✡Tukikosi anu vivinge e tamasaxau manina mo nexi noxou taxaxai laixe utotomu
noxou Tila, anu molu ua'alomengixu xaixai e eni a'oxo'oxonu 'o.
8 ✡Eni epalusou mulai noxinge xo tava'u aloxo 'o. Anu ulai mo sou ua'alomengixu
xoluxolunexe lai 'o a loxovaa xe u'oxonu pekia'inge no anu xoluxolungenge.
9 ✡Eni epalusou Onisimasi a ilou ikei ilai noxinge. Xo Onisimasi ne anu vivinge
maninasou e nenge tangengixu mo anu u'oxo laixe noxingesi. Ane'i ilou la sou
ia'alomengixu mimii latala e muxali lai 'o.
10 ✡Alisitaluko, anu menexilo nexi noxou texolu no nano no taasou navunavu mo
musovanu aso laixe noxou mulai noxinge mo Maluko e anu Valunavasi iau musovanu
aso laixe noxou kalumo mulai noxinge. Lexe anu ulai noxinge la anu laixe sou
ngasexelaxu mo ngano'u, aloxo evikalangengixu mukalu ne.
11 Mo Iesu, ualasou vile ilemolu lexe Iasitusi, musovanu aso laixe noxou kalumo
ulai noxinge. Ane'i tatalu ne ane'i ta Iutaia e imulaxu tane'i noxou Iesu nexi noxi'a
e taxaxai tapita, mo misu'ulileli laixe manina sou nexi noxi'a taa'aloxu saxisaxila'u
noxou Lataua.
12 ✡Mo temanu tualasinge Epapalasi musovanu aso laixe noxou ulai noxinge kalumo.
Anu itema vile sou xaixai noxou Kalisito Iesu. Utotomu ne anu ukilakasinge pekia'u
lexe ngingi ngatulu pekia'inge mo ngamulinu masaxa noxou Lataua xe nga'oxonu loxo
ngingi totoxongengi no anu mo ngamulaxu tangengi no anu mimii ukalusi.
13 Eni amasaxa lexe avikalangengixu aloxo 'o. Anu uxaxai xaviinu manina sou
usu'ulingengi ngongi'a ta temanu lalotu ne Laodekia xe tuala tila ne Ielapolisi.
14 Mo Luka anu dokuta e nexi temasaxau musuku ilou Temasi misovanu aso laixe
noxi'a ulai noxinge kalumo.
15 Mo eni emasaxa lexe ngingi ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a ta vivinge no
tuala tila ne Laodekia mo ulai noxie Nimpasi ilo'a ta temanu lalotu ixoxolu no taasie.
16 No mine ngingi ngaitisou uoli voloxu noxilo 'o ukalu la laixe lexe ngalosi'a ta
temanu lalotu ne Laodekia sou iitisou kalumo, xe ngingi la ngano'u uoli voloxu ane
noxi'a ta Laodekia la ngaitisou.
17 ✡Mo ngavikalanu Akipasi lexe, “Naxaxaisou xaixai noxou Tila e mulosine laixe mo
nakalusou.”
18 ✡Vaivaikala ane 'o eni Paulo melo ekaukavunu no avolo sou asova aso laixe ulai
noxinge. Ngaxavutalaleli xo eni a axoxolu no taasou navunavu 'o. Eni akilaka lexe
alauna noxou Lataua uxolu noxinge. Utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

✡ **4:6:** Ep 4:29; 1Pi 3:15 ✡ **4:7:** Ep 6:21 ✡ **4:8:** Ep 6:22 ✡ **4:9:** Plm 1:10-12 ✡ **4:10:** Apo 12:12; 13:13; 15:37-39; 2Ti 4:11 ✡ **4:12:** Kol 1:7; Plm 1:23-24 ✡ **4:17:** Plm 1:2 ✡ **4:18:** 1Ko 16:21

UOLI VOLOXU VILE ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA TESALONIKA

Vaikala lamana

Tuala tila ne Tesalonika ne anu tuala tila sou xalee lia tila ne Makedonia. No voxo mine Paulo mulutu ne Pilipai la anu mulai musokou lalotu ane no tuala tila ne. (Aposeli 17:1-9) No mine Paulo mulai mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito ne la ta mitema tavu'alo mimulinu vaikala noxou la mixali ta mitema noxou Kalisito. Ia no mine ta Iutaia mimaisou aloxo ne la opone'i masuau Paulo, la mikusau ne Tesalonika.

Ioxe ili'i no mine anu mulai muxolu ne Kolinito, la vaitamiou Timoti mune'e mua'alou sou mimii e muxali ne Tesalonika ne. Xe anu muavuti la ilou Timoti mikaukavu uoli voloxu mulai noxi'a sou u'oxonu xavutalai'a pekia'u. Mo muvikala laixe noxi'a sou mulomusi'a lexe ane'i mimuxaxu tane'i pekia'u noxou Iesu xe 'ili'ilixo lailaixe mi'oxonu sou mimasaxai'a ngatongato'o. Mo muvikalane'i lexe imulinu 'ilixo e ane'i mi'oxo'oxonu no mine ane'i ilo'a mixoxolu tei la ane'i mi'oxo'oxonu. Xe ta temanu lalotu mose'i male ilamana laixe uasi, la mi'oxonu talitali'i mose'i la sou Paulo mukolinu talitali'i noxi'a ne. Tali'i noxi'a ne lexe no mine Kalisito ulivu une'e, la Anu ulivu une'e a loxovaa? Mo ta mitema e mimuxaxu tane'i ia misoisoli tei no mine Kalisito ulivu une'e uao 'o, loxova, no mine Anu ulivu une'e la ane'i ino'u mauli kaluxu uasi kalumo? Xe Anu ulivu une'e no anu voxo ma'ia manina? Paulo mukolinu talitali'i noxi'a la muvikalane'i lexe imulimulinu 'ili'ilixo lailaixesi mo ixaxai tasiausi xe ixolu se'isisi mo ilalaxine'i sou ixomaiou voxo mine Kalisito ulivu une'e.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala sou 'osa'ila 1
Paulo mulamanalixa'a ta Tesalonika no anu xaixai noxi'a 2-3
Mauli ane Lataua u'osasou 4:1–5:22
Vaikala kaluxusou ilou lakilaka xe vaikala sou sexela 5:23-28

1 ✡Eni Paulo, nexi noxi'a Sailasi ilou Timoti tekaukavunu vaikala ane 'o mulai
noxinge ngingi ta mitemau Lataua ne Tesalonika e ngingi ngongi'a Lataua Maminge
mo Tila Iesu Kalisito ngepita vilesisi.

Nexi talinga lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua umomomo sou uxolu noxinge.

Ane'i Milemo Laixe sou Xaixai Noxi'a ta Tesalonika

2 Nexi taxavutalangengi ngingi latala mo talemo laixe musuku ulai noxou Lataua no
voxovoxo utotomu no 'a lakilaka noxixe.
3 ✡Mo nexi taxavutalangengi utotomu no iou Lataua Maminge no anu 'ili'ilixo
laixe e ngingi ngemuxaxu tangengi noxou la sou nge'oxonu, mo xaixai toxoxa'a e
ngingi tangengixa'a ta mitema la sou nge'oxonu sou ngesu'uline'i. Xe taxavutalanu
tulungenge pekia'u no anu tu'utu'umaxu xo nga'osasou ngaloopala Tilasinge Iesu
Kalisito mine ulivu une'e.
4 Ngingi nge'oxo 'ilixo aloxo ne, xo ngingi ta vivixe e Lataua tanunenge misevile.
Nexi telavu lexe anu musosovosinge lexe ngingi ta na'u.
5 ✡Xo nexi tea'alomengixu a'alo laixe noxou Iesu, la tavikalangengixu no anu
ananexesi uasi. Ia tevikalangengixu no anu xavi mo no anu Uleenu Tavuna, la ngelavu
lexe temulaxu tanexi pekia'u no anu ane. Mo ngingi ngelavusou 'ili'ilixo e nexi
te'oxonu sou usu'ulingengi no anu voxo ane nexi texolu noxinge ne.
6 ✡No voxo ane ngingi nge'osasou vaikala noxou Lataua sou ngeno'u xo Uleenu
Tavuna muxaxai noxinge, no mine ngingi ngexalisou tu'utu'umaxu tavu'alo ne. La
ngingi ngemulimulinu 'ili'ilixo noxixe mo noxou Tilasinge.

✡ **1:1:** Apo 17:1-9 ✡ **1:3:** 1Ko 13:13; Kol 1:4-6 ✡ **1:5:** 1Ko 2:4-5 ✡ **1:6:** Apo 17:5-9

7 La sou ngingi ngemaxaˈu ˈiliˈilixo laixe sou ta mitema latala ane imuxamuxaxu
taneˈi noxou Iesu no xalee lia tila ne Makedonia mo ne Akaia imaisou la imulinu.
8 Xe vaikala noxou Tila e ngingi ngeaˈaloxu ne, ulai noxiˈa ta mitema ne Makedonia
xe ne Akaiasi uasi, mulai noxiˈa ta mitema no tuatuala ukalusi loxo xalamo tamaxu
ulai noxiˈa ta mitema. Mo aneˈi milomusou aˈalosinge lexe ngingi ngamuxamuxaxu
tangengi noxou Lataua. La sou nexi umomomosou tavikalaneˈi no ˈa vaikala vile la
uasi.
9 Xo ta mitema meˈa iaˈalongenge sou mimii ane muxali no mine nexi teneˈe noxinge
la ngeˈosasixe. Mo miaˈalongenge lexe ngingi ngeˈumeˈa ta lataua sou kalakalavoi mo
ngelivu ngeneˈe noxou Lataua maninasou umauli utotomu sou lexe ngingi ngaxaxai
noxou,
10 mo ngingi ngaxomaiou ˈOlu Iesu ane musoli ia Lataua mutulusou xe iliˈi la molu
no opo loxotolo uluˈe mo upamaulinenge no anu laˈia noxou Lataua e uneneˈe.

2

Paulo Ena Mivikala no Anu Xaixai Noxou ne Tesalonika

1 Ioxe, ta vivixe. Ngingi menge ngelavusou xaixai ane nexi teˈoxonu no voxo ane
nexi texolu noxinge ne, anu muneneˈa.
2 ✡Xe ngingi ngelavusou kalumo lexe no voxo ane nexi taneˈe noxinge uao, la nexi
texolu ne Pilipai la nexi tenoˈu navunavu mo mipamaelanexi. Ia no voxo ane nexi
teneˈe texali noxinge, la Lataua noxinge musuˈuilinexi sou lexe nexi tetulu pekiaˈixe
noxiˈa ta uluamexi mo teaˈaloxu vaikala noxou mulai noxinge.
3 Xo no voxo ane nexi telingainge sou lexe ngamuxaxu tangengi noxou Iesu, la
vaivaikalamexi ne upolo vaˈaxu no anu vaikala manina noxou Lataua mo uxali vitanisi
sou xavutala masumasua xe takalavoingengi uasi.
4 ✡Nexi vaikalamexi ne sou uˈoxoneˈi ta mitema iˈosa uasi, ia anu sou uˈoxonu Lataua
uˈosa, xo Anu mulavusou oponexi. Nexi tavikala aloxo ne, xo Lataua mulosixe xaixai
sou lexe nexi taaˈaloxu aˈalo laixe noxou Iesu.
5 Mo ngingi ngelavusou lexe nexi taˈoxonu vaivaikala seˈi sou taxolixolingengi mo
tavikalangengi sou taˈumenu mii maˈia ane noxinge ne uasi. Lataua kalumo Anu
mulavusixe aloxo ne.
6 Mo nexi taxaxai sou tanoˈu uala tila noxiˈa ta mitema xe noxinge uasi.
7 Nexi ta mitema sou xaixai noxou Kalisito, la nexi umomomosou tavikalangengi sou
nasuˈulinexi. Ia nexi texolu no taiingengi, la nexi texolu seˈisisi loxo ta molomolo ta
neniˈa isaxilaˈa sou ilosiˈa susu.
8 Nexi temasaxainge misevile, la sou nexi teˈosa sou talosinge aˈalo laixe noxou
Lataua. Ia aˈalo laixe noxou Lataua nesi uasi, talosinge maulinexe kalumo. Xo ngingi
ngexali loxo nexi tanexingenge manina.
9 ✡Mo ngingi ta vivixe, ngelavu manina no anu xaixai toxoxaˈa e nexi teˈoxonu mo
tuˈutuˈumaxu e muxali noxixe no voxo ane nengeˈa texolu. Mo ngingi ngelavu lexe
nexi teaˈaloxu aˈalo laixe noxou Lataua mulai noxinge, la nexi texaxai no aso xe no
ˈolovoxo sou talosinge tuˈutuˈumaxu noxou evile uasi.
10 Mo ngingi ngongiˈa Lataua ngemaisou lexe nexi texolu no taiingengi ane nge-
muxaxu tangengi noxou Iesu, la texolu vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo masumasua loxo
Lataua mumasaxau, mo temulinu ˈiliˈilixo muˈisalili xe taˈoxonu susu vile no iengi
sou ngavikala masua uneˈe noxixe uasi.
11 ✡Xe ngingi ngelavu lexe nexi teˈoxonu ˈiliˈilixo mulai noxinge aloxo ta molomolo
ta mamiˈa iˈoxonu ulai noxiˈa ta ˈiliˈa.
12 Ia nexi telosinge vaivaikala sou teavutilixu xavutalamengi mo tepeletotosinge xe
texolixolingengi sou lexe ngingi ngaxolu la maulingenge ne umomomo no anu masaxa

✡ **2:2:** Apo 16:19-24; 17:1-9 ✡ **2:4:** Xal 1:10 ✡ **2:9:** Apo 20:34 ✡ **2:11:** Apo 20:31

noxou Lataua e mu'avalinge sou nga'unalai no anu saxisaxila'u noxou mo ngano'u
mimii lailaixe ane Anu ulosinge.
13 ✡La nexi talemo laixe musuku ulai noxou Lataua no voxovoxo utotomu. Xo no
mine ngingi ngelomusou vaikala noxou Lataua e nexi tea'aloxu noxinge, la ngingi
ngeno'u vaikala ane ne loxo vaikala noxou itema vile uasi, ia ngeno'u loxo anu
vaikala noxou Lataua ane anu uxaxai noxinge ngingi ta mitema ane ngemuxamuxaxu
tangengi noxou Iesu.
14 ✡Ta vivixe, ngingi ngexali loxo ta mitema noxou Lataua ne Iutaia. Ane'i ta mitema
ane ne, ilo'a Kalisito Iesu mipita vilesisi. Ngingi ngeno'u navunavu ne no avo'a ta
mitema sou tualasinge, la anu aloxo ta mitema noxou Lataua ne Iutaia ne mino'u
navunavu no avo'a ta Iutaia.
15 ✡Ane'i ta Iutaiasi ane mivau Tila Iesu musoli mo mive'ave'a ta mitema sou
palomatana kalumo, xe mikusaixe. Ane'i mi'oxonu 'ili'ilixo aloxo ne, la sou Lataua
u'osasi'a uasi mo ane'i mixali loxo ta uluai'a ta mitema tavu'alo mukalusi.
16 Ane'i italutaluxu vote'i sou lexe nexi tamomomo sou taa'aloxu a'alo laixe ulai
noxi'a ta mitema ta tematana ane'i mata noxi'a ta Iutaia uasi xo ane'i imasaxa lexe
Lataua upamauline'i ta mitema ane ne uasi. Anu aloxo ne, la sou ane'i i'oxo'oxonu
'ili'ilixo masumasua mu'oki'oki tani misevile. La sou opo la'ia noxou Lataua a mune'e
muxolu noxi'a mukalu ne.

Paulo Ena Mimasaxa Misevile sou Lexe Imaisi'a ta Tesalonika La

17 Ioxe, ta vivixe. Nenge nenge'a tekalipala mo texolu va'axu mo tamaisou ienge
maxuveeni malaxu uasi, ia tanexi a uxoxolu noxinge ne sio. Anu aloxo ne, la nexi
masaxa noxixe mutila musuku sou lexe tamaisinge la, la sou tepulili lexe tane'e
noxinge.
18 Nexi tetovonu sou lexe tane'e noxinge. Eni Paulosi, la etovo lexe alai ka alai la, ia
Satani utalutalunexe.
19 ✡Tava'u xo nexi temasaxa lexe tamaisinge la, xo no iou Tila Iesu no mine Anu
lailivuxu sou ulivu une'e la, la mii ma'ia ane u'oxonexi sou taloopala mo ta'osa
xe tano'u kisivalu ane usosovosou lexe nexi te'oxonu xaixai laixe? No anu xaixai
noxingesi ane.
20 Ani, manina musuku. Nexi ta'osasinge mo ta'itinu ualasinge.

3

1 ✡Nexi texavutala lexe sou tane'e noxinge ne maxuveeni mukalu, la sou nexi
texavutala lexe nexi noxou Sailasi a taxolu ne Atenai,
2 ✡ia nexi tepalusou Timoti sou mulai noxinge. Timoti ne, anu vivixe no anu ualasou
Iesu mo itema sou xaixai noxou Lataua sou ua'aloxu a'alo laixe noxou Kalisito. Nexi
noxou tepalusou mulai noxinge sou ngatulu pekia'inge mo tapeletotosinge no anu
muxamuxaxu tangengi noxou Iesu,
3 ✡mo sou se'i noxinge ne ixolu ukalipala no anu tu'utu'umaxu ane ngingi ngeno'u
uasi. Tu'utu'umaxu ane ne, ngingi ngelavu manina lexe Lataua musosovosinge lexe
nenge tatavulenu.
4 Xo no voxo ane nenge nenge'a texoxolu 'o, la tevivikalangengi lexe nenge tano'u
tu'utu'umaxu iouiou. La ngingi ngelavu lexe mii ane ne, anu muxali manina loxo nexi
tevikalangengixu tei.
5 Tava'u aloxo ne, la sou eni axomaiou vote'i sou lexe ane'e noxinge ne maxuveeni
mukalu, la sou eni epalusou sou alavu lexe ngingi ngamuxamuxaxu tangengi noxou
Iesu a loxovaa? Xo eni exavutala lexe itema sou tovotovo utovongengi muxamuxaxu
tangengi noxou Iesu, la xaixai noxixe ne, anu uxali mii vitanisi.

✡ **2:13:** 2Te 2:13 ✡ **2:14:** Apo 17:5 ✡ **2:15:** Apo 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19 ✡ **2:19:** Pil 2:15-16; 4:1; 2Te 1:4
✡ **3:1:** Apo 17:15 ✡ **3:2:** Apo 16:1-3 ✡ **3:3:** 2Ti 3:12

Timoti Mua'alo A'alo Laixe Si'a ta Tesalonika Mulai Noxou Paulo La Anu Mu'osa

6 ✡Ia Timoti mu'umesinge, la vaimomo 'osi anu mulivu mune'e noxixe. Muxali
noxixe, la mua'alomexixu a'alo laixe singe lexe ngingi ngemuxamuxaxu tangengi
manina noxou Iesu mo ngemasaxainge ngatongato'o. Mo muvikalanexi lexe utotomu
ne ngingi ngaxavutalanexi laixe mo ngingi ngemasaxa manina sou lexe ngamaisixe
loxo nexi temasaxa manina sou tamaisinge.
7 ✡Ta vivixe, nexi telavusinge aloxo ne, xo ngingi ngemulaxu tangengi noxou Lataua
la sou ngingi ngepeletotosixe sou tatulu pekia'ixe no anu tu'utu'umaxu ilou navunavu.
8 Nexi telavu lexe ngingi ngetulu pekia'inge noxou Tila, la sou vaimomo 'o nexi
texamuli lexe vasimexe papaxe mo te'osa.
9 Nexi texavutalangengi, la nexi ta'osa misevile no iou Lataua. La talemo vaikala
laixe musuku anevaa ulai noxou Lataua sou lakolisou 'osa ane ngingi ngelosixe ne?
10 No voxo utotomu no aso xe no 'olovoxo ne, nexi talavusou telinga pekia'u ulai
noxou Lataua lexe nexi tane'e tamaisinge la, sou lexe muxamuxaxu tangengi noxou
Iesu ne mamalaxu, la nexi tasu'ulingengi sou ngatulu pekia'inge.
11 ✡Nexi talinga lexe Lataua Maminge molu ilou Tila Iesu noxinge i'oxonu vote'isixe
sou nexi talai noxinge.
12 Mo nexi talinga lexe Tila usu'ulingengi sou ngamasaxainge ngatongato'o manina
mo ngamasaxai'a ta mitema va'ava'axa'a ukalusi loxo nexi temasaxainge manina.
13 Xe nexi talinga lexe Lataua u'oxonu opongengi pekia'u, mo sou ta mitema imaisou
'ili'ilixomengi, la ito'omenge no anu vaivaikala uasi mo ngaxolu malemalenga no iou
Lataua Maminge no mine Tila noxinge Iesu Kalisito ulivu une'e ilo'a Lataua ta na'u
ane malemalenga ukalusi.

4

Ta Tesalonika Imulinu 'Ili'ilixo Ane sou U'oxonu Lataua U'osa

1 Ta vivixe, vaivaikala noxixe kaluxusou ne aloxo 'o. Nexi telosiengixu 'ili'ilixo ane
sou lexe ngingi ngamulinu sou u'oxonu Lataua u'osa, la ngingi ngemulinu mukalu ne.
Ia nexi noxi'a Tila Iesu tavikalangengi pekia'u la lexe ngamulinu utotomu utotomu
aloxo ne la.
2 Xo ngingi ngelavusou vaivaikala e nexi telosinge. Ia vaivaikala ane ne, anu molu
noxou Tila Iesu.
3 ✡Mo ngelavu aloxo 'o. Lataua mumasaxa lexe ngingi ngaxolu va'axu no anu
'ili'ilixo masumasua. Mo ngaxiu tumalingeu 'ili'ilixo sou vote'i,
4 ✡mo ngingi vilevilesi ngalavu lexe ngasaxila'u vasimenge la nga'oxo 'ili'ilixo ane
Lataua mumasaxau mo ngataxaanu loxo mii ane Lataua mulosinge,
5 ia ngamulinu masaxa tatila sou 'ili'ilixo sou vote'i uasi loxo ta mitema ane ilavusou
Lataua uasi ilavusou i'oxo'oxonu.
6 Mo nga'oxonu susu noxi'a ta vivinge xe ngakalavoine'i sou nga'umenu mii ma'ia
ane na'a uasi. Xo Tila anu ulosi'a ta mitema ane i'oxonu 'ili'ilixo ane ne navunavusou.
Anu aloxo nexi tevikalangengixu pekia'u tei lexe mamu sou nga'oxonu.
7 ✡Xo Lataua mu'avalinge sou lexe ta'oxonu 'ili'ilixo masumasua uasi, ia ta'oxonu
'ili'ilixo ane Anu mumasaxau.
8 ✡La sou anu ane uxiu tumalouu vaivaikala ane ne, la anu uxiu tumalouu vaivaikala
noxi'a ta mitema uasi, ia anu uxiu tumalouu vaivaikala noxou Lataua e ulosinge
Uleenu Tavuna.
9 ✡Ia nexi tamomomo sou takaukavu vaikala se'i sou 'ilixo sou tanengingenge
ngatongato'o uasi, xo Lataua anu mulosiengixu mukalu ne.

✡ **3:6:** Apo 18:5 ✡ **3:7:** 2Te 1:4 ✡ **3:11:** 2Te 2:16-17 ✡ **4:3:** 1Te 5:23; 1Pi 1:16 ✡ **4:4:** 1Ko 6:13 ✡ **4:7:** Eva 12:14; 1Pi 1:15-16 ✡ **4:8:** Luk 10:16; 2Ko 1:22 ✡ **4:9:** Ioa 13:34

10 Mo ngingi a ngelavusou ngamasaxai'a ta vivinge latala ne Makedonia. Ia nexi
tavikala pekia'u lexe ulai noxinge ngingi ta vivixe lexe ngingi nga'oxonu utotomu
utotomu aloxo ne la.
11 ✡Mo ngingi ngaxolu se'isisi mo nga'oxonu xaixai sou usu'uli maulinenge mo
ngaxavutalanu xaixaimengi mo ngaxaxaisou no avongesi loxo nexi tevikalangengi.
12 Mo sou ta mitema ane ilavusou Lataua uasi imaisinge, la itoxongengi mo i'osasou
'ili'ilixo noxinge ne, xe ngingi ngalingau la'ilali noxi'a ta mitema se'i uasi.

Lailivuxu Tila Iesu Kalisito

13 Ta vivixe, nexi temasaxa lexe ngingi umomomo sou ngalavu noxi'a ta mitema ane
misoisoli, mo sou ngatamasi'a mamu loxo ta mitema tavu'alo e imolo tane'i noxou
Lataua mo ixomaiou voxo ane Iesu ulivu une'e uasi, itatamasi.
14 ✡Nenge tamuxamuxaxu tanenge noxou Iesu lexe Anu musoli ka mumauli la. La
sou nenge tamuxamuxaxu tanenge lexe Lataua ilou Iesu ilo'a ane'i ane mino'u Iesu
no anu maulixa'a ia misoli, ine'ene'e.
15 ✡No anu vaivaikala noxou Tila, la nexi tavikalangengi aloxo 'o. Nenge ane tamauli
vaimomo 'o mo ulai utalo no voxo ane Tila ulivu une'e, la nenge umomomo sou tauli
noxi'a ane'i ane misoisoli tei uasi.
16 Xo no voxo ane Lataua uvikala toxoxa'a mo ta angelo i'ava xe xoolau noxou Lataua
utama, la Tila anu molu no opo loxotolo sou ulu'e no lia. La sou ane'i ane mino'u
Kalisito no anu maulixa'a ia misoisoli ne, ane'i itulu sou imauli la.
17 Xe ili'i, la nenge ane tamauli mo a taxoxolu 'o ne, Lataua utokinenge nenge'a ane'i
ane misoisoli sou talai teiteixi no umuumu mo tamaisou Iesu. La sou nenge nenge'a
Tila taxolu tapita utotomu mo kaluxu uasi.
18 Tava'u aloxo ne, la sou ngingi ngapeletotosinge ngatongato'o no anu vaivaikala
ane nexi telemolu ne, mo sou uavutilixu opongengi sou ngatulu pekia'inge noxou Iesu.

5

1 Ioxe, ta vivixe. Nexi umomomo sou takaukavu mo tavikalangengixu voxo noxou
Tila Iesu lexe Anu ulivu une'e talu uasi,
2 ✡xo ngingi ngelavu laixe lexe voxo ane ne uxali ukulukengengi loxo itema sou
pakali uxali no 'olovoxo lixinu.
3 ✡Xe no mine ta mitema ivikala lexe, “Nenge texolu laixesi mo ta'umolu mii vile
uasi,” la mii sou u'oxo masuane'i ne uxali ukulukene'i loxo navunavu uxali noxie sema
sou ivo'onu 'ilie. Ia ane'i imomomo sou imaxalexu mii ane ne uasi.
4 Io, ta vivixe. Ngingi ngaxolu no isivoxo uasi, la sou voxo ane ne uxali ukulukengengi
loxo itema sou pakali uxali no anu uasi.
5 ✡Ngingi latala ne, ngexali loxo aso xe lamana ta 'olu, ia nenge no anu 'olovoxo xe
isivoxo la uasi.
6 La sou nenge taxolu loxo ta mitema sou iai uasi, ia ienge lamanasi mo tautitiiou xe
nenge menge tasaxila'inge no anu.
7 Xo ane'i ane iai ne, iai no 'olovoxosi xe ane'i ane iiexu lexa pekia'u mo ixovulaulau
ne, iiexu no 'olovoxosi.
8 ✡Ia nenge ta mitema ane texolu no anu lamana, la sou nenge menge tasaxila'inge
laixe mo nenge tamuxamuxaxu tanenge noxou Lataua mo tamasaxau manina aloxo
itema sou 'oto'oto utaanu tokolomo pekia'u sou utaluxu lutunu xe tamolo tanenge
mo taloopala Lataua sou upamaulinenge aloxo itema sou 'oto'oto utaanu kisivalu e
pekia'u sou utaluxu kisou.
9 Xo Lataua musosovosinge sou lexe taxolu no anu la'ia noxou uasi, ia upamauli-
nenge noxou Tilasinge Iesu Kalisito.

✡ **4:11:** Ep 4:28 ✡ **4:14:** Rom 14:9; 1Ko 15:3-4, 12 ✡ **4:15:** 1Ko 15:51-52 ✡ **5:2:** Mat 24:42-43; 2Pi 3:10; Pal 3:3
✡ **5:3:** Mat 24:39; Luk 21:34-35 ✡ **5:5:** Rom 13:12 ✡ **5:8:** Ais 59:17; Ep 6:14, 17

10 ✡Anu musolisinge sou lexe nenge nengeˈa anu Iesu taxolu tapita no voxo ane Anu
ulivu uneˈe. Ia lexe nenge tamauli uasi ia tasoli, la anu mii vile uasi, nenge nengeˈa
tamauli mo taxolu tapitasi.
11 La sou ngingi ngapeletotosinge ngatongatoˈo mo ngasuˈulingengi ngatongatoˈo
aloxo ngingi ngaˈoxoˈoxo vaimomo ˈo.

Vaikala Kaluxusou

12 Ta vivixe, nexi talingainge aloxo ˈo. Ngingi ngatoxoneˈi aneˈi ane ixaxai
pekiaˈu no taiingengi. Xo Tila musosovosiˈa lexe aneˈi iulaxungengi mo imomosou
xavutalamengi.
13 Iˈoxonu xaixai aloxo ne, la sou ngingi ngatoxoneˈi xe tanengixaˈa mo ngamasaxaiˈa
manina. Mo ngingi ngongiˈa ngaxolu, la opongengi uai seˈisisi.
14 ✡Mo ta vivixe. Nexi tapeletotosinge lexe ngingi ngamomosiˈa aneˈi ane itotosa mo
ixaxai uasi. Mo ngingi ngaˈoxo pekiaˈa aneˈi ane imamaˈu mo ngasuˈulineˈi aneˈi ane
uao mamalaxaˈa. Xe ngingi ngaˈoxo seˈisisi noxiˈa ta mitema.
15 ✡Ia mamu sou ngakolinu ˈiliˈilixo masumasua e ta mitema iˈoxo uneˈe noxinge. Ia
no voxovoxo utotomu ne, ngatovo sou ngaˈoxonu ˈiliˈilixo laixe noxinge ngatongatoˈo
mo ulai noxiˈa ta mitema ukalusi.
16 ✡Utotomu ne, ngaˈosaˈosa,
17 mo ngakilaka no voxovoxo utotomu.
18 ✡Mo ngalemo laixe musuku ulai noxou Lataua no anu mimii tavuˈalo ukalusi. Xo
ngingi ta mitema ane noxou Kalisito Iesu, la sou Lataua mumasaxainge lexe ngaˈoxonu
ˈiliˈilixo ane ne.
19 ✡Ia mamu sou ngasitanoxu ulee noxou Lataua loxo nenge tasitanoxu navu.
20 Mo mamu sou ngaxiu tumalingeu vaikala palomatana noxou Lataua.
21 ✡Ia ngatilovosou laixe vaikala tavuˈalo ukalusi, mo sou ngalavu lexe ane laixe
manina la ngatetelisou,
22 xe ane masua la ngaxiu tumalingeusi.
23 ✡Nexi talinga lexe Lataua ane itema sou opo seˈisisi uˈoxongengi ngaxali loxo
ngingi ta naˈu. Mo talinga lexe Anu molu usaxilaˈu tanenge ilou uleenenge mo
vasimenge, mo sou Tila Iesu Kalisito ulivu uneˈe la uvikala masua uneˈe noxinge uasi.
24 Lataua ane muˈavalinge ne, nenge telavu lexe Anu umulinu vaikala noxou, la
uˈoxonu loxo Anu mulemolu.
25 ✡Ta vivixe. Ngalingasixe kalumo.
26 Xe ngasexelaxaˈa ta vivinge ukalusi loxo ngingi ta mitema noxou Lataua.
27 Mo eni avikalangengi loxo Tila uvikalangengi lexe ngingi ngaitisou kaukavu ane
ˈo ulai noxiˈa ta vivixe ukalusi.
28 Nexi talinga lexe alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito uxolu noxinge.

✡ **5:10:** Rom 14:8-9; 1Te 4:14 ✡ **5:14:** 2Te 3:6, 11 ✡ **5:15:** Rom 12:17; 1Pi 3:9 ✡ **5:16:** Pil 4:4 ✡ **5:18:** Ep 5:20
✡ **5:19:** Ep 4:30 ✡ **5:21:** 1Ioa 4:1 ✡ **5:23:** 2Te 3:3 ✡ **5:25:** Kol 4:3; 2Te 3:1

UOLI VOLOXU TAMEISOU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA TESALONIKA

Vaikala lamana

Ta mitema no tuala tila ne Tesalonika ne, no mine Paulo ilou Timoti mikaukavu mulai noxi'a tei sou lailivuxu Kalisito ne, la ane'i xavutalai'a uai laixe uasi. Xo leviani mi'oxo lexe voxo sou Kalisito ulivu une'e ne, anu muxali. La sou Paulo ilou Timoti mikaukavunu uoli voloxu ta tameisou 'o la, sou imomosou xavutalai'a la.

Paulo mulamanalixa'a lexe voxo ne uxali uao. Anu muvikala lexe tei sou Kalisito ulivu une'e, la 'ilixo sou lolomu lailaixe ne usu'a, xe 'ili'ilixo masumasua ne utila manina. Mo ta mitema ixolu no laaxu itema vile ualasou lexe "'ilixo nuni'u manina" sou uulaxune'i. Mo itema ne uvikala masumasua noxou Kalisito.

Paulo muvikalane'i lexe itulu pekia'a no anu muxamuxaxu tane'i noxi'a mo itavulenu tu'utu'umaxu. Anu muvikalane'i lexe ixaxai xavine'i mo isaxila'a ngatongato'o laixe loxo anu Paulo ilo'a tavaitamiou i'oxo'oxonu.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1
Pateteli noxou Paulo 2
Tali'i sou su'uli no anu lakilaka 3

1 Eni Paulo, nexi noxi'a Sailasi ilou Timoti tekaukavu vaikala ane 'o mulai noxinge
ngingi ta mitemau Lataua ne Tesalonika e ngingi ngongi'a Lataua Maminge mo Tila
Iesu Kalisito ngepita vilesisi.
2 ✡Nexi talinga lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge ilou Tila Iesu
Kalisito umomomo sou uxolu noxinge.

Vaikala Laixe Musuku Ilou Linga Noxi'a Paulo Ena Mulai Noxou Lataua

3 Ta vivixe, utotomu ne nexi talavusou talemolu laixe musukusi singe ulai noxou
Lataua mo anu laixe sou nexi ta'oxonu aloxo ne. Xo muxamuxaxu tangengi ne, anu
muxali pekia'u maninasou mo 'ilixo sou ngingi vilevilesi tanengingenge ngatongato'o
ne, anu muxali laixe.
4 ✡Anu aloxo ne, la sou ane nexi ta'itinu ualasinge no taiine'i ta mitema sou lalolalotu
noxou Lataua. Xo ngingi ngetulu pekia'inge mo ngemuxamuxaxu tangengi noxou
Lataua, la no anu tu'utu'umaxu tavu'alo xe tovotovo iouiou muxali noxinge ne, ngingi
ngetavulenusi.
5 La mimii latala ane muxali noxinge ne, anu sosovo sou lexe Lataua uiloinge no anu
xavutala noxou ane mulapu. Xo tu'utu'umaxu ilou tovotovo ane ngingi ngetatavule ne,
anu mu'oxongengi sou ngingi ngaxolu no nano no anu saxisaxila'u noxou Lataua.
6 ✡Lataua anu mulapu, la sou Anu molu ukolinu tu'utu'umaxu noxi'a ane'i ane
milosinge,
7 ✡mo Anu umasaxa lexe uxexeenu tu'utu'umaxu ane ngingi ngetavule ne, la
ulosinge nenge'a ma'ila. Anu u'oxonu mii ane ne uxali no voxo ane Tila Iesu ilo'a ta
angelo noxou xavine'i i'umesou opo loxotolo, ia ilu'e ixali lamana no anu navu lamixu.
8 ✡No voxo ane ne, la sou ane'i ane ilavusou Lataua mo ilomuxu a'alo laixe noxou
Tila noxinge Iesu uasi ne, Anu ulosi'a navunavu.
9 ✡Ta mitema ane ne, Lataua ulosi'a navunavu sou 'ili'ilixo noxi'a mo usu'ane'i
avilesi ilai ixolu va'axu manina noxou Tila mo imaisou xavi laixe noxou la uasi.
10 ✡No mine Tila Iesu ulivu une'e, la ta mitema noxou Lataua i'itinu ualasou mo
ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou i'osasou misevile. Mo ngingi kalumo

✡ **1:2:** Rom 1:7 ✡ **1:4:** 2Ko 7:4; 1Te 2:19 ✡ **1:6:** Rom 12:19 ✡ **1:7:** 1Te 3:13 ✡ **1:8:** Ais 66:15 ✡ **1:9:** Ais 2:10 ✡ **1:10:** Kol 3:4

ngaˈoxonu aloxo ne, xo ngingi ngemuxaxu tangengi no anu aˈalo laixe noxou Iesu e nexi teaˈaloxu noxinge.

11 ✡Xe nexi texavutalanu mii ane ne mo ˈava noxou Lataua noxinge la sou utotomu ne nexi talinga lexe Lataua noxinge usuˈulingengi sou ngingi namulinu ˈiliˈilixo ane umomomo no iou. Mo nexi talinga lexe no anu xavi noxou ne, la Anu usuˈulingengi no anu voteˈi mulapu mo ngaˈoxonu ˈiliˈilixo laixe mo xaixai tavuˈalo e ngingi ngemuxaxu tangengi noxou Iesu sou lexe ngaˈoxonu.

12 La sou no mine ngingi ngaˈoxonu aloxo ne, la nexi talinga sou lexe ngingisi ane ngaˈitinu ualasou Tila noxinge Iesu xe Anu uˈitinu ualasinge kalumo no anu alauna noxou Lataua noxinge xe Tila Iesu Kalisito.

2

Sosovo Seˈi Uxali Tei, Ka sou Kalisito Uneˈe

1 Ioxe, ta vivixe, nexi talingainge aloxo ˈo. No anu lailivuxu Tilasinge Iesu Kalisito ane uneˈe la utokinenge no anu sou nenge ngeˈa Iesu taxolu tapita, la nexi talinga lexe ngalomusou vaikala ane ˈo laixe.

2 Nexi texavutala lexe ta mitema seˈi mivikalangengi lexe voxo noxou Tila a muxali mukalu ne. Male, vile noxiˈa mukalavoingengi no anu vaikala e ulee vile sou kalavoi mulosou. Xe vile noxiˈa muaˈalomengixu mo vile noxiˈa mukalavoingengi lexe nexi tekaukavu aloxo ne. Ia ngingi ngelomusiˈa mivikala aloxo ne, la mamu sou ngakuluke mo ngaˈoloˈolo.

3 ✡Mo mamu sou ngalomuxu itema vile vaˈaxu ukalavoingengi no anu voteˈi iouiou mo vaivaikala noxou vitanisi. Xo voxo noxou Tila uxali uao, la ta mitema tavuˈalo ixiu tumaliˈau Lataua xe itema e umasaxa umulinu lapuloto noxou Lataua uasi uxali upalaˈa tei. Ia iliˈi, la itema ane ne, Lataua ukalusou no tualasiˈa ta mitema misoisoli.

4 ✡Anu uxiu tumalou Lataua mo uxiu tumalouiˈa ta mimii ane ta mitema ilavusou ilotu noxiˈa. Ia anu molu uˈitinu ualasou sou uxali tila noxiˈa mo uxolu teitexi no tani tila noxou Lataua sou uvikala lamana lexe, “Enisi eni Lataua.”

5 Nenge ngeˈa texoxolu, la ngaxavu-talanu mimii ane evikalangengixu ˈole uasi?

6 Mo ngingi ngelauvusou maˈia ane mutaluxu voteˈisou itema ne, la sou anu uxali upalaˈa lamana vaimomo uasi, ia anu uxali upalaˈa lamana no voxo ane Lataua ulemolu lexe anu uxali.

7 Xo anu ane mutaluxu voteˈisou mo utetelisou ne, ulai utalo no anu voxo ane sou anu uˈitalonu ulai. Ia vaimomo ˈo, la uxaxai xaviinu, la Lataua unoˈu mo sou ulailixu vaˈaxu.

8 ✡La no voxo ane itema e umasaxa umulinu lapuloto noxou Lataua uasi ne uxali upalaˈa lamana, xe Tila Iesu uvau usoli no anu anaxu tauuxu ilou lamanaxu no mine anu ulivu uneˈe.

9 ✡Ia itema ane umasaxa umulinu lapuloto noxou Lataua uasi ne, uxali la uˈoxonu xaixai noxou Satani. Anu uˈoxonu xaixai sou kalakalavoi ane ta mitema imaisou la taneˈi liliiou xe uˈoxonu sosovo iouiou kalumo.

10 Mo anu uˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua iouiou sou ukalavoineˈi aneˈi ane imuamuaˈi no voteˈi ane ne sou ilai iulua. Xo Lataua mulosiˈa vaikala manina sou lexe upamaulineˈi no anu, ia aneˈi mixiu tumaliˈau mo imasaxau sou inoˈu uasi.

11 Tavaˈu aloxo ne, la sou Lataua musovanu xavi sou xovulaulau mulai noxiˈa, mo sou aneˈi imuxaxu taneˈi no anu mimii sou kalakalavoi.

12 Tavaˈu sou ta mitema tavuˈalo ane imuxaxu taneˈi no anu vaikala manina uasi, ia iˈosasou ˈiliˈilixo masumasua sou iˈoxonu ne, Lataua utulusiˈa no anu vaivaikala.

Ngatulu Pekiaˈinge

✡ **1:11:** Kol 1:9; 1Te 1:2-3 ✡ **2:3:** 1Ti 4:1; 1Ioa 2:18; 4:3 ✡ **2:4:** Ese 28:2; Tan 11:36 ✡ **2:8:** Ais 11:4; Pal 19:15 ✡ **2:9:** Pal 13:11-13

13 ✡Ia, ta vivixe e Tila ulavusou umasaxainge misevile. Utotomu ne, nexi talavusou
talemolu laixe musuku ulai noxou Latauasinge. Xo tatei no mine Lataua ukoinu mimii
uao, la Anu musosovosinge sou lexe upamaulingengi. Uleenu Tavuana uxaxai noxinge
mo uˈoxongengi ngaxali ta mitema noxou Latauasi xe ngamuxaxu tangengi no anu
vaikala manina noxou.
14 La Anu muˈavalinge no anu aˈalo laixe noxou Tila Iesu Kalisito noxinge e nexi
teaˈaloxu sou lexe ngingi nganoˈu mimii lailaixe ane Anu ulosinge.
15 La sou ta vivixe, ngatulu pekiaˈinge mo ngatetelisou vaivaikala e nexi telosiengixu
xe tekaukavu mo telelemolu no ananexe la tesova mulai noxinge.
16 Tila noxinge Iesu Kalisito anusi ilou Lataua Maminge mimasaxainge, la sou
miˈoxonu alaunasinge mo utotomu ne mipeletotosinge sou tatulu pekiaˈinge mo
miˈxonenge tamolo tanenge sou taloopala Iesu ulivu uneˈe.
17 La nexi talinga lexe aneˈi ilou iavutilixu opongengi mo iˈoxongengi pakiaˈinge sou
ngamulinu ˈiliˈilixo lailaixe ukalusi mo ngavikala la ngavikala laixesi.

3

Ngalinga Noxou Lataua sou Usuˈulinexi

1 Ioxe, ta vivixe. Vaikala kaluxusou aloxo ˈo. Nexi tataliˈisinge lexe ngingi ngalinga
noxou Lataua sou usuˈulinexi, mo sou nexi taaˈaloxu vaikala noxou Tila la ulai upalea
noxiˈa ta mitema no tuatuala ukalusi mo itoxonusi loxo mulai noxinge la ngingi
ngetoxonu.
2 Mo ngalinga noxou Latauasi lexe Anu uxexenexi no avoˈa ta mitema ta masua ilou
ˈilixoiˈa masua, xo ngingi ngelavusou lexe ta mitema tavuˈalo ne imuxaxu taneˈi noxou
Kalisito uasi.
3 Ia Tila ne, Anu itema sou uvikala lexe uˈoxonu mii vile, la Anu uˈoxonusi. La sou
Anu uˈoxongengi pakiaˈinge mo uvimelusinge noxou itema masua.
4 ✡Nexi noxiˈa Tila telavu manina lexe ngingi a ngaˈoxoˈoxonu mo ngamulimulinu
ˈiliˈilixo ane nexi tevikalangengixu lexe ngingi ngaˈoxonusi utotomu.
5 Xe nexi talinga lexe Tila uulaxungengi, mo sou ngingi ngamulinu manina ˈilixo
noxou Lataua sou umasaxaiˈa ta mitema mo ˈilixo noxou Kalisito sou mutulu pekiaˈu
no anu tuˈutuˈumaxu.

Vaikala Peletotosiˈa Aneˈi Ane Ixaxai Uasi

6 ✡Ioxe, ta vivixe. Nexi tavikalangengi pekiaˈu no anu ualasou Tila Iesu Kalisito
uvikalangengi lexe ngingi ngaxolu vaˈaxu noxiˈa ta vivinge latala e ixolu vitanisi mo
ixaxai uasi xe imulinu vaivaikala e nexi telosiengixu ne uasi.
7 ✡Xo ngingi menge ngelavusou lexe ngingi ngamulinu ˈiliˈilixomexi a loxovaa?
Nenge nengeˈa texoxolu, la nexi taxolu vitanisi uasi,
8 ✡mo nexi tanoˈu laˈilalixaˈa ta mitema vitanisi uasi. Ia nexi texaxai xavinexi no aso
xe no ˈolovoxo, mo sou nexi talosinge tuˈutuˈumaxu no anu xoluxolungenge uasi.
9 ✡Nexi umomomo sou tavika-langengi lexe ngalosixe mii loxo laˈilali, ia nexi taˈoxo
aloxo ne uasi. Xo nexi temasaxa lexe tamaxaˈu ˈiliˈilixo ane laixe ulai noxinge sou
ngamuli ˈilixonexi.
10 Xo nenge nengeˈa texoxolu, la nexi telosinge lapuloto vile aloxo ˈo, “ˈEi ane uxaxai
uasi, la umomomo sou unoˈu laˈilali vitanisi uasi.”
11 ✡Ia nexi telomusiˈa xo moseˈi no taiingengi ne lexe ixolu vitanisi mo ixaxai uasi ia
iˈauˈausou ivivikalasou xaixai noxiˈa ta mitemasi.
12 ✡Nexi noxiˈa Tila Iesu Kalisito tavikalaneˈi ta mitema ane ne pekiaˈu lexe aneˈi
ixolu laixe mo iˈoxonu xaixai sou usuˈulineˈi no anu laˈilalixaˈa.
13 ✡Ia ta vivixe. Ngingi ne, mamu sou ngatotosa sou ngamulinu ˈiliˈilixo ane laixe.

✡ **2:13:** Ep 1:4; 2Te 1:3 ✡ **3:4:** 2Ko 7:16; Xal 5:10 ✡ **3:6:** Rom 16:17 ✡ **3:7:** Pil 3:17 ✡ **3:8:** 1Te 2:9 ✡ **3:9:** 1Ko 9:4; 1Te 1:6 ✡ **3:11:** 1Ti 5:13 ✡ **3:12:** 1Te 4:11 ✡ **3:13:** Xal 6:9

14 Ia lexe itema vile noxinge ne umulinu vaivaikala e nexi tekau-kavu xe telosiengixu
uasi, la ngingi ngasaxila'inge noxou itema ne mo ngaxolu va'axu noxou. La sou anu
umaela no anu 'ili'ilixo anu mu'oxonu ne.
15 ✡Ia ngingi ngamaisou itema ane ne loxo anu uluamenge ne uasi, ia ngapeletotosou
pekia'u sou ngapaipounu xavutalau loxo anu vivinge manina noxou Iesu.

Vaikala Kaluxusou

16 Ioxe, nexi talinga lexe Tila anu itema sou tava'u opo se'isisi molu u'oxongengi
ngaxolu no anu opo se'isisi no voxovoxo utotomu e no voxo laixe xe no voxo ane
tu'utu'umaxu uxalisinge kalumo. Tila umomomo sou uxolu noxinge ngingi latala ne
ukalusi.
17 Eni Paulo, ia eni ekaukavunu vaivaikala no avolo sou esova aso laixe mulai
noxinge ne. Ia no mine eni akaukavunu vaivaikala noxilo sou asova ulai noxi'a ta
mitema, la eni alavusou akaukavunu no anu avolosi, mo sou ane'i ilavusou lexe sosovo
noxilo ane.
18 Eni alinga lexe alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito umomomo sou uxolu
noxinge ngingi latala ukalusi.

✡ **3:15:** 1Te 5:14

UOLI VOLOXU VILE ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXOU TIMOTI

Vaikala lamana

Timoti anu maulu vile mumuxaxu tanu noxou Iesu, la muxali itema noxou Iesu. Anu sou tuala tila ne Lisita no xalee lia tila ne Xalatia. Nenu ne ane sema Iutaia xe momu ne anu Xiliki. No mine Paulo muxixaoxao no tuatuala sou mulai mua'aloxu a'alo laixe sou Kalisito, la Timoti mumulinu (Aposeli 16:1-3). No mine ilou mine'e mixali ne Epeso la Paulo muitalonu Timoti muxolu ne sou usaxila'u lalotu ne, ia anu mulai ne Makedonia (1:3). Ia no mine anu mulavusou lexe ulivu une'e palea uasi, la sou anu mukaukavu uoli voloxu ane 'o mulai noxou (3:14-15).

Mii tei Paulo mupela'u Timoti no anu ane lexe anu usaxila'a ta temanu lalotu laixe noxi'a ta mitema mose'i e itovo sou italoxolixu muxamuxaxu tane'i noxi'a noxou Iesu. Ta mitema ixavutala lexe mimii no lialia 'o ne anu masua mukalusi. La sou lexe itema vile umasaxa lexe uno'u mauli kaluxu uasi, la laixe lexe anu u'ou lailali mose'i mamu xe utaula'i mamu (1:3-7; 4:1-8; 6:3-5, 20-21). Mii ta tameisou Paulo mupela'u Timoti no anu ane lexe usaxila'u lalotu xe uxaxaisou laixe. Xe mupela'uxu sou 'ili'ilixo ma'ia ta kisokisou lalotu ilo'a ta mitema sou xaixai no anu lalotu imulinu xe uxolu no anu maulixa'a (3:1-13, 5:17-25), la sou ane'i imomomo sou ino'u xaixai no 'a lalotu.

Vaikala kaluxusou la mupela'u Timoti no anu 'ilixo ma'ia anu umulinu la sou anu uxali itema sou xaixai laixe noxou Iesu Kalisito. Xe mupela'u no anu xaixai noxou sou uxaxaisi'a ta mitema e mimuxaxu tane'i la'uluxa'a iouiou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Pateteli no anu lalotu xe xaixaisou lalotu 1:3–3:16
Paulo mupatetelinu Timoti no anu xaixai noxou 4:1–6:21

1-2 ✡Eni Paulo, ekaukavunu vaikala ane 'o mulai noxine, nini Timoti. Nini loxo 'alixeni manina, xo nemulaxu taneni noxou Kalisito Iesu. Eni ne, Lataua anu itema sou pamauli ilou Kalisito Iesu, mipalusilo lexe eni itema sou xaixai noxou Kalisito Iesu e nenge tamolo tanenge sou taxomaiou ulivu une'e.

Eni alinga lexe alauna mo tanutanuxu mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge nenge'a mo Tila noxinge Kalisito Iesu umomomo sou uxolu noxine.

Nasaxila'ine Noxi'a ta Mitema sou Kalakalavoi

3 Tei no mine eni elutu sou elai ne Makedonia, la eni elinga'ine pekia'u lexe nini naxolu ne Epeso ne sio. Mo sou navikalane'i ta mitema se'i pekia'u lexe ane'i ilosieixa'a ta mitema lavulavu ane iouvilemo ne uasi.

4 ✡Mo lexe ane'i ixiu tumali'au a'alo vitavitanisi ne mo nana veveeni noxi'a ta 'ilu'ilusune'i ilo'a ta xaixasi'a ne. Mimii ane loxo ne, uxovulaulaulixu xavutalai'a, xe anu ulavusou usu'uline'i ta mitema sou imuxaxu tane'i noxou Lataua mo i'oxonu xaixai noxou uasi.

5 Ia, tava'u vaikala pekia'u ane eni elosine 'o ne, xo eni emasaxa lexe ane'i itetelisou 'ilixo sou imasaxai'a ta mitema. Lexe ane'i opone'i ne, malemalengasi mo maninasou xe ane'i imuxamuxaxu tane'i maninasou noxou Iesu, la sou mii tatalu ne, uxalixu 'ilixo ane sou imasaxai'a ta mitema.

6 Se'i noxi'a mipolo va'axu no anu 'ili'ilixo ane ne, la sou milai no anu vaikala vitavitanisi ne.

7 Ane'i imasaxa lexe ilosieixu ta mitema no anu lapuloto noxou Lataua, ia ilavusou mii ma'ia ane ane'i ilelemolu ne mo ilavusou vaikalai'a tava'u ne uasi.

✡ **1:1-2:** Apo 16:1-3; Tit 1:4 ✡ **1:4:** 1Ti 4:7; Tit 1:14

8 ✡Nenge latala telavusou lexe lapuloto noxou Lataua ne, anu mii laixe lexe nenge
tamulinu laixe.
9 Lapuloto ne, anu sou siʹa ta mitema mulapu uasi. Anu sou usuʹulineʹi ta mitema ta
masua aloxo ʹo. Ta mitema ane ixiu tumaliʹau mo imulinu lapuloto uasi. Mo aneʹi ane
mixiu tumaliʹa noxou Lataua xe ilavusou iʹoxo ʹiliʹilixo masumasua. Mo ta mitema ane
ilavusou imasaxau ʹilixo noxou Lataua uasi, ia imulinu ʹilixo sou lialia. Mo ta mitema
e ilavusou iveʹa ta mamiʹa iloʹa ta neniʹa mo ta mitema isoisoli.
10 Mo ta mitema ane ilavusou iʹoxoʹoxonu ʹilixo sou voteʹi, mo ta mulu ane ilavusou
iʹoxo ʹilixo masua noxiʹa ta mulu la, mo ta mitema ane ilavusou ipakalineʹi ta mitema
sou ilotoneʹi, mo ta mitema sou kalavoi xe ta mitema e iʹoxonu pekiaʹu sou kalavoi
noxiʹa, la ilemolu manina teitexi. Lapuloto ne, sou usuʹulineʹi ta mitema aloxo ne,
mo usuʹulineʹi aneʹi ane ixiunu tumaliʹa no anu ʹiliʹilixo seʹi laixe ane vaikala manina
noxou Lataua ulemo kalumo.
11 Lavulavu manina ne, anu muxolu no anu aʹalo laixe noxou Lataua e Anu itema
sou ualusinge. Anu muʹitalonu muneʹe noxilo sou lexe eni aaʹaloxu.

Alauna Noxou Tila Muneʹe Noxou Paulo

12 ✡Eni alemolu laixe musuku ulai noxou Kalisito Iesu, Tila noxinge ane Anu mulosilo
xavi. Xo musosovosilo mo mulavusilo lexe eni emomomo sou aʹoxonu xaixai noxou.
13 ✡Tei, la eni evikala masua mulai noxou Kalisito Iesu mo eni eʹoxo masuaneʹi ta
mitema e imulimulinu, mo eni eveʹa ta mitema. Ia Lataua tanuxo, xo eni alavusou
aʹalo laixe noxou uao mo amuxaxu taleli noxou uao.
14 La sou Tila noxinge muʹanaʹanalixo no anu alauna noxou xe musuʹulileli sou
emuxamuxaxu taleli noxou Kalisito Iesu, la sou eni emasaxaiʹa ta mitema kalumo.
15 ✡Eni amitema vile sou ʹilixo masua ano, ʹilixo masua noxilo muuli noxiʹa ta mitema
sou ʹilixo masua mukalusi. Ia Kalisito Iesu muluʹe no lia ʹo sou umapaulinenge ta
mitema sou ʹilixo masua. Vaikala ane ne, manina misevile, mo anu umomomo sou ta
mitema tavuʹalo ilomusou mo imuxamuxaxu taneʹi no anu.
16 Eni amitema sou ʹilixo masua manina, ia Anu tanuxo tei sou ulosieixu ta mitema
lexe Anu itema sou laʹiaxuiʹa palepalea uasisi manina. Aneʹi ta mitema ilavusou aloxo
ne, la sou aneʹi kalumo imuxaxu taneʹi noxou sou inoʹu mauli ane kaluxu uasi.
17 Anu tatananu tuala sou usaxilaʹinge no voxovoxo utotomu. Anu umomomo sou
usoli uasi, mo itema vile umomomo sou umaisou uasi. Anu Anusisi Lataua manina.
Nenge tatoxonu mo taʹitinu ualasou no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi. Manina.
18 Timoti, nini loxo ʹalixeni. Eni apeletotosine no anu vaikala e ta mitema sou
palomatana mivikalanenixu no anu tei. Lexe nini namulinu vaikala ane ne, la
naʹotoʹoto pekiaʹu.
19 Nini naʹotoʹoto, la namuxamuxaxu taneni mo oponeni manina. Xo ta mitema seʹi
ne, mixiu tumaliʹa no anu mii tamei ne. La sou aneʹi misusu no anu muxamuxaxu
taneʹi.
20 ✡Tamei noxiʹa ne, ualasiʹa aloxo ʹo Amenio ilou Alekisanda. La eni emuxaxaʹa ilou
no avolu Satani, mo sou aneʹi ilou ilavusou lexe ilea vaikala masua ulai noxou Lataua
la uasi.

2

Voteʹi sou Lalotu

1 La sou eni alingaine pekiaʹu tei aloxo ʹo. Nini nakilakasiʹa ta mitema ukalusi. Lexe
nini nakilakasiʹa, la nalinga ulai noxou Lataua no anu mii maʹia ane aneʹi mimasaxau
mo nakilakasiʹa sou Lataua usuʹulineʹi mo navikala laixe ulai noxou Lataua no anu
mii maʹia ane anu muʹoxonu mulai noxiʹa ta mitema.

✡ **1:8:** Rom 7:12, 16 ✡ **1:12:** Apo 9:15; 1Ko 15:9-10; Xal 1:15-16 ✡ **1:13:** Apo 8:3; 9:1-5 ✡ **1:15:** Luk 19:10
✡ **1:20:** 1Ko 5:5; 2Ti 4:14-15

2 Mo nakilakasiʹa ta tatananu tuatuala iloʹa ta tatila sou tuatuala kalumo. Mo sou
nenge oponenge uai seʹisisi la taxolu laixe. Taxolu la tamulinu ʹiliʹilixo ane Lataua
mumasaxau mo tatoxoneʹi ta mitema kalumo.
3 ʹIlixo sou lakilaka ane loxo ne, anu laixe misevile no iou Lataua, Anu itema sou
pamauli.
4 Anu umasaxaiʹa ta mitema tavuʹalo ukalusi sou lexe imauli mo ilavu laixe no anu
vaikala manina.
5 Xo nenge telavu lexe Lataua anu vilesisi, mo ailiʹi vilesisi a muxolu sou upitaneʹi
ta mitema iloʹa Lataua vilesisi, ailiʹi ane ne, Anu ane Kalisito Iesu.
6 ✡Anu muʹitalo maulixu sou ulosiʹa ta mitema latala. Mii ane ne, muxali no voxo
ane Lataua musosovosou.
7 ✡Tavaʹu aloxo ne, la sou anu Lataua musosovosilo sou aaʹaloxu Iesu mo exali
amitema sou xaixai noxou Iesu Kalisito mo itema sou alosieixu ta asila sou imuxaxu
taneʹi mo ilavusou vaikala manina. Eni akalavoi uasi. Eni evikala maninasi.
8 Eni emasaxa lexe nini nalosieʹixaʹa ta mulu no tuatuala ukalusi sou lexe aneʹi
itolosou avoʹa ulai teitexi sou ilinga. Lexe aneʹi ilinga, la laʹiaxaʹaiʹa ta mitema mo
oponeʹi tamei uasi.
9 ✡Mo eni emasaxa lexe nini nalosieʹi ta sema no anu voteʹisou tokolomoiʹa.
Itokolomo, la ixavutala laixe, ka sou itokolomo laixe no ieʹi ta mitema. Ia itokolomo no
anu tokolomo ane sou uʹoxonu ta mulu xavutalaiʹa masua uasi. Ixiunu laxusiʹa uxali
iouiou uasi mo iʹai xapo iouiou uasi mo itokolomoxu mimii ane lamolisou toxotoxoxaʹa
uasi.
10 ✡Ia aneʹi ivikala lexe itoxonu Lataua, la anu laixe lexe iʹoxonu xaixai laixe. Aneʹi
iʹoxonu aloxo ne, la anu tokolomoxaʹa maninasou ane.
11 Eni emasaxa lexe aneʹi ta sema ne ilavu aloxo ʹo. Aneʹi ixolu seʹisisi mo ilomuxu
vaikala noxiʹa ta mulu.
12-14 ✡Anu aloxo ʹo Lataua mukoinu Adamu tei xe iliʹi, la sou mukoine Iva. Mo Adamu
ulomuxu vaikala noxou Satani uasi, ia semasi ane milomuxu vaikala noxou Satani mo
ane miʹoxonu ʹilixo masua. La sou eni emasaxa lexe ta sema ilosieixaʹa ta mulu mo
ixolu tila noxiʹa ta mulu sou isaxilaʹa uasi. Aneʹi ixolu seʹisisisi.
15 Lexe imuxamuxaxu taneʹi noxou Lataua xe imasaxaiʹa ta mitema mo itetelisou
ʹilixo laixe noxou Lataua no anu xavutalaiʹa laixe, la sou no voxo ane sou aneʹi
ivoʹoneʹi ta ʹiliʹa, la anu Lataua usuʹuleneʹi.

3

Tila sou Usaxilaʹu Xaixai Noxiʹa ta Mitema Noxou Lataua

1 ✡Ioxe, itema vile umasaxa lexe uxali tila vile sou usaxilaʹu xaixai noxiʹa ta mitema
noxou Lataua, la anu umasaxa lexe uʹoxonu xaixai laixe manina. Vaikala ane ne, anu
manina musuku.
2 ✡Lexe anu umasaxa aloxo ne, la ususu no ieʹi ta mitema uasisi manina. Anu
umasaxa lexe utaulaʹi, la uʹuluxe sema vilesisi. Xavutalau lamana mo anu molu
usaxilaʹu muamuaʹixu. Xe ta mitema imaisou, la itoxonu. Xe anu umaisiʹa ta mitema,
la usexelaxaʹa mo usuʹulineʹi. Anu ulaixe no anu xaixai sou ulosieixu ta mitema
lavulavu.
3 Mo anu uiexu uaini, la uiexu tavuʹalo malaxo uasi. Mo uʹotoʹoto uasi. Ia uʹoxo
seʹisisi noxiʹa ta mitema mo iloʹa ta mitema iʹoto sou anaxaʹa uasi. Mo umasaxau
lamoli malaxo uasi.
4 Anu itema sou usaxilaʹe semau iloʹa ta ʹolu mo ta mitema ane ixolu no taasou laixe,
mo ta ʹolu ilomuxu vaikalau mo itoxonu laixe.
5 Lexe anu ulavusou usaxilaʹa laixe uasi, la anu umomomo sou usaxilaʹa ta mitema
noxou Lataua uasisi manina.

✡ **2:6:** Rom 3:29-30; Xal 1:4 ✡ **2:7:** Apo 9:15; Xal 2:7-8; 2Ti 1:11 ✡ **2:9:** 1Pi 3:3-5 ✡ **2:10:** 1Ti 5:10 ✡ **2:12-14:** Apo 8:3; 9:1-5; 1Ko 14:34; 2Ko 11:3; Xal 3:1-6 ✡ **3:1:** Apo 20:28 ✡ **3:2:** Tit 1:6-9

6 Itema vile muxiunu opoonu alavua, la umomomo sou unoˈu xaixai ane ne uasi. Xo
anu uxali tila, la uˈitinu ualasou. Anu uˈoxonu aloxo ne, la Lataua ulosou navunavu
loxo ulosou Satani.
7 ✡Xe ta mitema aneˈi ilavusou Lataua uasi, imaisou la aneˈi kalumo ivikala laixesi
no anu xaixai noxou, mo sou aneˈi ivikala masua ulai noxou mo anu uˈamo no anu uoi
noxou Satani uasi.

Ta Mitema sou Xaixai Noxiˈa ta Mitema Noxou Lataua

8 Ioxe, ta mitema seˈi imasaxa lexe ixali ta mitema sou xaixai noxiˈa ta mitema noxou
Lataua sou isuˈulineˈi, la aneˈi kalumo xoluxoluxaˈa laixesi, mo sou ta mitema imaisiˈa,
la ivikala masua ulai noxiˈa uasi, itoxoneˈisi. Aneˈi levexaˈa utatanga uasi mo iiexu
uaini tavuˈalo uasi. Mo ikalavoineˈi ta mitema sou iˈumenu lamoliˈa ilou miˈamiˈa
uasi.
9 Ia aneˈi ixavutala laixe mo itetelisou vaikala manina ane Lataua mulosienge nenge
ta mitema ane temulaxu tanenge no anu.
10 Xe ngingi ngatovoneˈi tei mo lexe ngaxalisou susu vile noxiˈa uasi, la aneˈi ixali ta
mitema sou xaixai noxiˈa ta mitema noxou Lataua.
11 ✡Xe ta semasemaiˈa kalumo xoluxoluxaˈa laixesi mo ta mitema imaisiˈa la ivikala
masua ulai noxiˈa uasi, itoxoneˈisi. Aneˈi ilavixaˈa ta mitema uasi mo iiexu uaini
tavuˈalo uasi. Aneˈi ivikala lexe iˈoxonu mii vile, la imulinu vaikalaiˈa mo iˈoxonusi.
12 Ioxe, nenge talivu uneˈe noxiˈa ta mitema sou xaixai noxiˈa ta mitema noxou
Lataua. Aneˈi itaulaˈi, la iˈuluxe sema vilesisi mo isaxilaˈa ta ˈiliˈa laixe mo ta mitema
ane ixolu no taasiˈa.
13 Aneˈi iˈoxonu xaixai noxou Lataua laixe, la ta mitema iˈitinu ualasiˈa. Mo aneˈi
iˈume noxiˈa ta mitema uasi. Aneˈi itulusi mo ivikala lamana no anu muxamuxaxu
taneˈi noxou Kalisito Iesu.
14-15 Eni emasaxa lexe aneˈe noxine, ia mii vile utetelisilo mo axali palea noxine uasi,
la laixe lexe nini namalei no anu vaikala e eni ekaukavunu ˈo. Anu sou ulosienixu mii
maˈia nini naˈoxonu ulai noxiˈa ta mitema noxou Lataua. Aneˈi ne, lalotu noxou Lataua
ane usoli uasi. Aneˈi loxo loe xe vuluvulu sou vaikala manina noxou Lataua.
16 ✡Nenge tavikala manina lexe mii ane utalume ne, anu mutila musuku. Mii ane ne,
anu no anu ˈilixo ane Lataua mumasaxau.
“Mii ane mutalume ne, muxali mupalaˈa itema manina,
mo Uleenu Tavuna mupalaˈalixu lexe Anu itema mulapu.
Aneˈi ta angelo mimaisou,
mo ta mitema miaˈaloxu ualasou noxiˈa ta mitema no xalexalee tuatuala mukalusi.
La sou ta mitema no lia mimuxamuxaxu taneˈi noxou.
Lataua munoˈu mulivunoxu mulai no opo loxotolo.”

4

Vaikala Peletoto Ulai Noxou Timoti

1 Uleenu Tavuna muvikala lamana aloxo ˈo. Iliˈi, la ta mitema seˈi ixiu tumaliˈa mo
imuxamuxaxu taneˈi noxou Lataua uasi. Ia ilomuxaˈa ta uleenu sou ixovulaulaulixaˈa
mo imulinu lavulavu noxiˈa ta uleenu masua.
2 Lavulavu ane ne, molu noxiˈa ta mitema sou kalakalavoi. Aneˈi ilavusou iˈoxonu
susu utotomu, ia ixamuli lexe aneˈi isusu uasi.
3 ✡Aneˈi ivikala lexe ta mitema itaulaˈi uasi mo iˈou laˈilali seˈi uasi. Ia Lataua
mukoinu laˈilali sou nenge ta mitema e tamuxamuxaxu tanenge xe telavusou vaikala
manina, taˈou. Taˈou, la nenge tavikala laixe ulai noxou Lataua.
4 Lexe nenge tavikala laixe ulai noxou Lataua, la nenge telavu lexe mimii tavuˈalo e
Lataua mukoinu ne, laixe mukalusi. Mamu sou nenge tasuˈanu.
5 Xo vaikala noxou Lataua mo lakilaka noxinge muˈoxonu laˈilali ne, muxali loxo
noxou Lataua.

✡ **3:7:** 2Ko 8:21 ✡ **3:11:** Tit 2:3 ✡ **3:16:** Mak 16:19; Ioa 1:14; Kol 1:23 ✡ **4:3:** Tav 9:3; Rom 14:6; 1Ko 10:30-31

6 Lexe nini nalosi'a ta mitema noxou Lataua vaikala ane ne, la nini naxali loxo itema
sou xaixai laixe noxou Kalisito Iesu. La sou nini na'ana'analixene no anu vaivaikala
manina e nenge tamuxamuxaxu tanenge no anu mo no anu lavulavu laixe e nini
nemulinu.
7 ✡Xe nini naxiu tumalineu a'alo vitavitanisi sou no lia mo a'alo vitavitanisi e ta sema
ta tatila ilavusou ia'aloxu. Ia nini naxaxaisine pakia'u, mo sou nini namulinu 'ilixo ane
Lataua mumasaxau.
8 Nini na'ilii vasimene, la anu laixe noxine sevile. Ia namulinu 'ilixo ane Lataua
mumasaxau, la anu laixe noxine manina. Anu ulosine mauli sou vaimomo mo mauli
ane sou ili'i.
9 Vaikala ane ne, manina musuku, mo anu umomomo sou ta mitema tavu'alo
ilomusou mo imuxamuxaxu tane'i no anu.
10 ✡Nexi taxaxai xavinexi mo ta'oto'oto pekia'u. Xo nexi tamolo tanexi noxou Lataua,
anu umauli mo kaluxu uasi. La sou anu Lataua upamauline'i ta mitema ukalusi, mo
umasaxa manina lexe upamauline'i ane'i ane imuxamuxaxu tane'i noxou.
11 Eni emasaxa lexe nini nasolonu nalosieixu ta mitema lavulavu ane ne mo
navikalane'i pekia'u lexe ane'i imulinu.
12 ✡Nini uao namaulu 'o. Ia eni emasaxa lexe nini natulu pekia'ine, mo sou ane'i
imaisine la ilevetesine uasi. Nini na'oxonu 'ili'ilixo laixe, mo sou ta mitema imaisou
'ili'ilixoneni, la ane'i imulinu. Nini na'oxonu 'ilixo laixe no anu vaikalameni, mo no
anu muamua'ixene, mo no anu 'ilixo sou namasaxai'a ta mitema, mo no anu 'ilixo
sou muxamuxaxu taneni noxou Lataua, mo no anu 'ilixo sou naxolu va'axu no anu
'ili'ilixo masumasua.
13 Lexe eni umomomo sou ane'e palea uasi, la nini nalailixu maulixene no anu mii
tatalu aloxo 'o. Naitisou vaikala noxou Lataua ulai noxi'a ta mitema, mo naa'aloi'a
laixe, xe nalosie'i ta mitema no anu vaikala noxou Lataua.
14 ✡No voxo ane ta tatila noxi'a ta mitema noxou Lataua mimuxaxu avo'a no kisine
sou mialusine lexe nini na'oxonu xaixai noxou Lataua, la ta mitema sou palomatana
mivikalaneni sou Lataua mulosine xavi, mo sou na'oxonu xaixai noxine laixesi. Xavi
ane Lataua mulosine muxolu noxine ne, naxiu tumalineu uasi.
15 Utotomu ne, nini natovotovonu mii tatalu e eni evikalanenixu mo nalailixu
maulixene manina no anu. La sou ta mitema imaisine, la ilavu lexe xaixai noxine
muxalixu temanu.
16 Nini nasaxisaxila'ine laixe mo nasaxisaxila'u vaikalameni sou nalosieixu ta
mitema no anu. Nini na'oxonu aloxo ne utotomu, la anu usu'ulineni xe usu'uline'i
ta mitema ane ilomusou vaikalameni.

5

Vaikala Peletoto Ulai Noxi'a ta Mitema Se'i

1 Eni emasaxa lexe nini nakaitolonu aululu mamu. Napela'u se'isisisi loxo mamine.
Na'oxo aloxo ne ulai noxi'a ta maulusine loxo ta vivine.
2 Mo na'oxo aloxo ne ulai noxi'a ta sema ta aululu loxo ta nenine xe ta vuangasine
loxo ta vivine ta sema, ia namaisi'a ta vuangasine la naxavutala masua noxi'a mamu.
3 Eni emasaxa lexe nini natoxone'i ta sema ta vaalu ane ane'isisi ixoxolu, mo evile
sou usaxila'a uasi. La nini nasu'uline'i.
4 Ia lexe sema vaalu vile ane ta 'ilie mo ta xaixasie a ilo'a ixoxolu, la nini nasu'uline'i
mo ilavu laixe no anu xaixai ane muuli no anu xaixai tavu'alo. Xaixai ane ne aloxo
'o. Ane'i imaxa'u 'ili'ilixo ane Lataua mumasaxau ulai noxi'a ta mitema ane ilo'a
ixoxolu no taasi'a mo ikolinu xaixai toxoxa'a e ta mami'a ilo'a ta neni'a mo ta xaixasi'a
mi'oxonu sou misaxila'a no mine ane'i ta molomoloxa'a. Xo Lataua mumasaxau 'ilixo
ane ne misevile.
5 Sema vaalu ane anesisi ixoxolu ne, ane imolo tane sou ixomaiou Lataua sou
usu'uline mo ilavusou ilinga noxou Lataua no voxovoxo.

✡ **4:7:** 1Ti 1:4 ✡ **4:10:** 1Ti 2:3-4 ✡ **4:12:** Tit 2:15 ✡ **4:14:** 2Ti 1:6

6-7 Navikalane'i ta sema ta vaalu pekia'u lexe ane'i i'oxonu aloxo ne. Mo sou ta
mitema va'axu imaisi'a, la ivikala masua noxi'a uasi. Ia sema vaalu vile i'oxo'oxonu
'ili'ilixo sou vote'i, la ane mixiu tumalie noxou Lataua, mo ane loxo misoli mukalu.
8 Xe lexe itema vile ulavusou usaxila'a ta tulanu ilo'a ta 'olu xe semau uasi, la anu
musu'anu muxamuxaxu tanu noxou Lataua. Anu u'oxonu aloxo ne, la anu muxali
masua manina noxi'a ta mitema ane ilavusou imuxamuxaxu tane'i noxou Lataua uasi.
9 Nasosovosi'a ta sema ta vaalu ane lexe ane'i ixali ta sema sou xaixai noxi'a ta
mitema noxou Lataua, la nasovosi'a e tauu iexa'a muuaulixu tauu ie itemaxu tatalu
xe mi'uluxu mulu vilesisi.
10 Mo ane'i ualasi'a muxali mupala'a lexe ane'i ta sema sou i'oxo'oxonu xaixai
lailaixesi. Xaixai loxo isaxila'a ta 'ili'a laixe mo isaxila'a ta mitema ane me'a no tuala
va'axu mo imulaxa'a no laaxa'a ta mitema, la i'oxonu xaixai sou isu'uline'i ta mitema
noxou Lataua loxo i'uinu tava'a. Mo isu'uline'i ta mitema no anu tu'utu'umaxu noxi'a
xe ane'i ilailixu maulixa'a no anu xaixai laixe ukalusi.
11 Ia ta sema ta vaalu ane ta aululu uao ne, nasosovosi'a sou lexe ixali ta sema sou
xaixai noxi'a ta mitema noxou Lataua mamu. Xo xavutalai'a sou taula'i uavuti, la sou
ane'i ixiunu tumali'a noxou Kalisito sou imasaxa itaula'i la.
12 Ane'i mixiunu tumali'au vaikala e mivikala tei lexe imulinu Kalisito. La sou ta
mitema ilavu lexe ane'i mixiunu tumali'au, la ivikala lexe ane'i misusu.
13 ✡Ane'i i'oxonu aloxo ne, ia ane'i ilavusou ixaxai kalumo uasi. Ane'i ilavusou
ixixaoxao vitanisi mo i'una no tatani sou imunumunuxa'a ta menexi'a mo ipupuie'i.
Ane'i ipupuie'i ta menexi'a, la ane'i ilemolu vaikala se'i laixe no anu lolomu noxi'a
uasi.
14 ✡La sou eni emasaxa lexe ta sema ta vaalu ane ta aululu uao ne, itaula'i.
Mo ipalaane'i ta 'ili'a mo isaxila'u taasi'a. Ane'i i'oxonu xaixai aloxo ne, la evile
umomomo sou uvikala masua ulai noxi'a uasi.
15 Xo eni elavu lexe se'i noxi'a ne, mixiu mo mimulinu Satani.
16 Lexe sema vile imuxamuxaxu tane noxou Iesu, ia no tani noxie ne, sema vile
vaalu ilo'a ixoxolu, la laixe lexe ane isaxila'e. Mo sou ta mitema noxou Lataua itavule
tu'umaxu uasi. Xo ane'i sou isaxila'a ta sema ta vaalu ane ane'isisi ixoxolu mo evile
usaxila'a uasi.
17 Ta tatila e isaxila'u xaixai noxi'a ta mitema noxou Lataua laixe ne, laixe lexe ta
mitema ilotone'i laixe. Xe laixe manina lexe ilotone'i ane'i ane ia'alo xe ilosie'i ta
mitema no anu vaikala noxou Lataua tei.
18 ✡Xo vaikala noxou Lataua muvikala aloxo 'o, "Ta bulumakau ixaxai sou imala-
malaxo'u uiti ngiaxu sou sosou uxexee, la umomomo sou isamali anaxa'a uasi, mo
sou ane'i isolixa'a la i'ani uiti temanu se'i." Xe anu aloxo 'o, "Ta mitema sou xaixai
noxi'a ta mitema noxou Lataua ixaxai, la ta mitema noxou Lataua ilotone'i kalumo."
19 ✡Mamu sou nalomusou susu noxou tila vile noxi'a ta mitema noxou Lataua. Ia
lexe ta mitema tamei, uasi la tatalu imaisou mo ilavusou susu ane ne, la sou nini
nalomusou.
20 ✡Ane'i ane ilavusou i'oxonu susu, la natulusi'a uuli no ie'i ta mitema. Mo
nakaitolone'i, mo sou ta menexi'a imaisi'a, la imama'u.
21 No iou Lataua mo Kalisito Iesu xe ta angelo musosovosi'a, la eni avikalaneni
pekia'u lexe nini namulinu vaikala e eni elosine ne. Mamu sou namasaxai'a ta mitema
se'isi, ia namasaxai'a ta mitema tavu'alo ukalusi.
22-23 Naiexu lexasi mamu. Naiexu uaini sevile sou usu'ulinu oponeni xe uxexeenu
pipiena e ulavusou uxali noxine utotomu. Lexe nini namulaxu avone noxou itema
kisou sou nasovosou lexe uxali itema vile sou xaixai noxi'a ta mitema noxou Lataua,
la naxavutala mo namalei laixe. La sou namulaxu avone vaxa no kisou. Mo namulinu
'ili'ilixo masua noxi'a ta mitema uasi. Nini naxolu va'axu no anu.
24 Xo ta mitema se'i mi'oxonu 'ili'ilixo masumasua mo itulu no anu vaivaikala uao,
ia 'ili'ilixo masumasua noxi'a muxali mupala'a lamana. Ia 'ili'ilixo masumasua noxi'a
ta mitema se'i ne, utalume xe ili'i la sou anu uxali upala'a lamana.

✡ **5:13:** 2Te 3:11 ✡ **5:14:** 1Ko 7:9 ✡ **5:18:** Lap 25:4; Mat 10:10; 1Ko 9:9 ✡ **5:19:** 2Ko 13:1 ✡ **5:20:** Ep 5:11

25 Anu aloxo ne, xaixai laixe noxiʹa ta mitema seʹi muxali mupalaʹa lamana, ia xaixai
laixe ane mutalume, iliʹi la sou uxali upalaʹa lamana.

6

1 ✡Ioxe, ta mitema noxou Lataua ane ixolu loxo ta mitema sou ipalupalusiʹa vitanisi
xe itavule tuʹutuʹumaxu, la laixe lexe aneʹi itoxoneʹi ta tatilasiʹa manina mo ilomuxaʹa
laixe. Aneʹi iʹoxonu aloxo ne, mo sou evile uvikala masua ulai noxou Lataua mo
vaikala noxou e mulosiengexu ʹiliʹilixo noxou uasi.
2 ✡Lexe vile noxiʹa ta tatilasiʹa umuxamuxaxu tanu noxou Iesu, la itema sou
upalupalusou vitanisi ne uvikala lexe anu kalumo itema noxou Lataua loxo eni. Tavaʹu
aloxo ne, la sou anu utaloxolixu tila noxou ne. Ia eni avikala pekiaʹu lexe anu
utaloxolixu tila noxou mamu. Anu uxaxai laixe loxo itema sou upalupalusousi. Xo
aneʹi ane inoʹu mimii laixe no anu xaixai noxou itema sou upalupalusiʹa ne, aneʹi ta
mitema noxou Lataua mo ta mitema e Lataua mumasaxaiʹa manina. Nalosieixu ta
mitema vaikala ane ʹo mo napalaʹalixu sou imulinu.

Masaxa sou Lamoli

3 ✡Lexe itema vile ulosieixu vaikala vilemo, ia ulomuxu vaikala manina noxou Tila
noxinge Iesu Kalisito mo vaikala e ulosiengexu ʹiliʹilixo noxou Lataua uasi,
4 la nenge telavu lexe anu itema vile sou uʹitinu ualasou mo ulavusou mii vile uasi.
Ia utalitaliʹi no anu mimii tavuʹalo, ia talitaliʹi noxou ne usuʹulineʹi ta mitema uasi,
mo anu iloʹa iʹotosou anaxaʹa no anu vaikala manina noxou Lataua. Anu uʹoxo aloxo
ne, la uʹoxoneʹi ta mitema ixali aloxo ʹo. Iisuiisuxaʹa ngatongatoʹo mo iʹotoʹoto sou
anaxaʹa ngatongatoʹo xe ikalavoisiʹa ta mitema ngatongatoʹo, ia imuxamuxaxu taneʹi
ngatongatoʹo noxiʹa uasisi manina
5 ✡mo iʹotoʹoto sou anaxaʹa utotomu. Xe aneʹi xavutalaiʹa muxovulaulau mo taneʹi
vulusiu vaikala manina noxou Lataua. Xe aneʹi ixavutala lexe ʹiliʹilixo noxou Lataua
ne, anu voteʹi vile sou ikamuli lamoli no anu ane.
6-8 ✡Ia nenge telavu lexe tepaa no lia ʹo, la texali pangapangaingesi. Tatavule mii vile
sou taneʹenu uasi. Ia vaimomo nenge texolu no lia ʹo, la tenoʹu laʹilali ilou tokolomo
xe tani. Io nenge tasoli, la tanoʹu mii vile no lia ʹo sou tauatulailixu uasi, talai vitanisi.
La sou ʹilixo sou tamuxamuxaxu tanenge noxou Lataua, la anu usuʹulinenge misevile
lexe nenge taʹosasou mii maʹia ane nenge tatetelisou vaimomo ʹo.
9 Ia ta mitema seʹi ne, imasaxa lexe ixali ta mitema sou lavuluti. Ta mitema ane aloxo
ne, la aneʹi ilapau no anu tovotovo xe iʹamo no anu uoi noxou Satani. Mo imulinu
masaxa masua sou lialia ʹo mo masaxa ane sou uʹoxoneʹi masua. La sou iliʹi, la aneʹi
iulua manina.
10 ✡Xo masaxa sou lamoli ne, anu tavaʹu vile sou uxalixu ʹiliʹilixo masumasua
tavuʹalo ane. Ta mitema seʹi, masaxa noxiʹa no anu lamoli, la sou aneʹi mixovulaulau
no anu muxamuxaxu taneʹi noxou Iesu mo mixamulinu tuʹutuʹumaxu tavuʹalo
ngatongatoʹo noxiʹa.

Xavineni no Anu ʹOtoʹoto Laixe

11 ✡Ia nini ʹo, nini namitema sou xaixai noxou Lataua. Nini naxolu vaʹaxu no anu
ʹiliʹilixo masumasua ane ne ukalusi. Ia naxaxai xavineni sou namulinu ʹiliʹilixo ane
mulapu mo ʹiliʹilixo ane Lataua mumasaxau. Namuxamuxaxu taneni noxou Iesu
mo namasaxaiʹa ta mitema mo naxolu seʹisisi sou natavule tuʹutuʹumaxu xe oponeni
seʹisisi noxiʹa ta mitema.
12 ✡Nini namuxamuxaxu taneni noxou Lataua mo naʹotoʹoto no anu ʹotoʹoto ane
laixe. Natetelisou mauli ane kaluxu uasi ane Lataua muʹavaline sou naxaxaisou, no
mine nini nepalaʹalixu taneni lexe Iesu anu Kalisito no ieʹi ta mitema.

✡ **6:1:** Ep 6:5 ✡ **6:2:** Plm 1:16 ✡ **6:3:** Xal 1:6-9 ✡ **6:5:** 2Ti 3:8; 4:4; Tit 1:14 ✡ **6:6-8:** Iop 1:21; Pil 4:11-12; 1Ti 4:8; Eva 13:5 ✡ **6:10:** Ep 5:5 ✡ **6:11:** 2Ti 2:22 ✡ **6:12:** 1Ko 9:25-26; 2Ti 4:7

13 ✡No iou Lataua e ulailixu mauli no anu mimii latala, xe Kalisito Iesu e mupala'alixu
laixe lexe Anu 'ei, mulai noxou Pontio Pilato, la eni avikalaneni pekia'u
14 lexe namulinu vaikala e eni elosine mo nasusu uasi, mo sou vaikala vile masua
une'e noxine uasi. Nini naxaxai laixe aloxo ne, mole ulai utalo no voxo ane sou Tila
noxinge Iesu Kalisito ulivu une'e no anu.
15 ✡No voxo ane Lataua molu musosovosou, la Anu ukalanu Iesu Kalisito ulivu une'e.
Lataua anu itema sou ualusinge mo Anusisi usaxila'inge. Anu tatananu tuala noxi'a
ta tatananu tuatuala no lia 'o ukalusi mo anu Tila noxi'a ta tatila ukalusi.
16 Anu anusisi ulavusou usoli uasi mo uxoxolu no anu lamanaxu, ia evile umomomo
sou ulai 'alai noxou uasi manina. Tatei mo mune'e muxali vaimomo 'o, itema vile
umaisou uasi xe nenge tamomomo sou tamaisou uasi. Tatoxonu mo xavi noxou
uxoxolu kaluxu uasi. Manina.
17-19 ✡Nenge telavu lexe Lataua ulosinge mimii tavu'alo sou u'oxonenge ta'osa.
Tava'u aloxo ne, la sou ta mitema sou lavuluti ne, i'itinu ualasi'a mamu. Mo imolo
tane'i no anu mimii ane umaxoa palea ne uasi, ia imolo tane'i noxou Latauasi. Mo lexe
ane'i imasaxa ino'u mauli ane kaluxu uasi, la laixe lexe ane'i ta mitema sou lavuluti
ne, i'oxonu 'ili'ilixo aloxo 'o sou usu'uline'i ili'i. I'oxonu xaixai laixe sou usu'ulune'i
ta mitema mo imaxa'u alauna noxi'a mo ivelu mimii noxi'a. Eni emasaxa lexe nini
navikalane'i ta mitema sou lavuluti pekia'u lexe ane'i i'oxonu aloxo ne.
20-21 ✡Ioxe Timoti, nini naxiu tumalineu vaivaikala sou lialia e temanu uasi mo
vaikala ane vilemo no anu vaikala noxou Lataua e ta mitema ilemo lexe lavulavu
manina. Ta mitema se'i mimulinu vaikala ane ne, la tane'i musauxalo no anu
muxamuxaxu tane'i mukalu. La sou nini nasaxila'u vaivaikala ane eni elosine ne.
Ioxe, vaikala noxilo utalo aloxo ne.
Ia eni alinga lexe alauna noxou Lataua uxolu noxinge.

✡ **6:13:** Ioa 18:36-37 ✡ **6:15:** Pal 17:14 ✡ **6:17-19:** Mat 6:20; Luk 12:20-21 ✡ **6:20-21:** 1Ti 1:6; 2Ti 2:18

UOLI VOLOXU TAMEISOU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXOU TIMOTI

Vaikala lamana

Timoti ne anu muxaxai iouvilesisi aloxo Paulo. La sou anu Paulo mukaukavu mulai noxou sou mupela'u sou umulimulinu 'ili'ilixo lailaixesi. Mo umulinu vaikala noxou Lataua laixe xe ua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito ulai noxi'a ta mitema la u'oxo maninasou. Mo no mine ta mitema ilosou tu'utu'umaxu, la anu utulu pekia'u mo uxaxaisou xaixai noxou e Lataua mulosou sou uxaxaisou ne.

Paulo mupela'u Timoti lexe ulomuxa'a ta mitema ilavusou mii vile uasi ne mamu. Xo vaikala ane loxo ne, anu umomomo sou uxalixu mii vile laixe uasi, ia uxalixu mamulosi no anu lolomu noxi'a ta mitema. Xe muvikalanu Timoti lexe anu umulinu 'ilixo noxou anu Paulo. Laixe sou umuxaxu tanu pekia'u mo opo se'isisi u'ana'ana noxou, mo umasaxai'a ta mitema mose'i maninasou xe tu'utu'umaxu iouiou uxali noxou, la anu laixe lexe anu utavulenusi.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Vaikala 'osa'ila ilou peletoto noxou Paulo 1:3–2:26
Tu'utu'umaxu uxali no anu voxo kalukaluxusou 3:1-9
Paulo mua'aloxu xaixai noxou 3:10–4:18
Vaikala kaluxusou xe vaikala sou sexela 4:19-22

1-2 ✡Eni Paulo, ekaukavunu vaikala ano 'o mulai noxine nini Timoti. Eni emasaxaine loxo nini 'alixeni maninasou. Lataua musakiinu vaikala noxou lexe 'ei ane umuxaxu tanu noxou Kalisito Iesu, la uno'u mauli ane kaluxu uasi. La sou Lataua mupalusilo loxo itema sou xaixai noxou Kalisito Iesu sou aa'aloi'a ta mitema no anu a'alo laixe ane ne.

Eni alinga lexe alauna mo tanutanuxu mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge nenge'a mo Tila noxinge Kalisito Iesu, umomomosou uxolu noxine.

Vaikala Peletoto

3 ✡Eni avikala laixe ulai noxou Lataua e eni a'oxo'oxonu xaixai noxou, la alavusou axavutalaneni utotomu no anu linga noxilo. Lataua ane eni alavusou axaxai noxou loxo ta xaixasilo ilo'a ta 'ilu'ilusuleli mixaxai tei no anu opone'i maninasou.

4 Eni axavutalanu tama noxine, la eni emasaxa lexe eni amaisine la. Lexe eni amaisine, la eni a'osa manina.

5 ✡Eni axavutalaneni no anu muxamuxaxu taneni manina noxou Kalisito Iesu. Xo tei, la xasine ualasie lexe Loi ilee nenine Onike, ane'i mimuxaxu tane'i noxou, la sou eni elavu lexe nini kalumo namuxamuxaxu taneni noxou loxo ane'i ilou ne.

6 ✡Tava'u aloxo ne, la sou eni avikalaneni la lexe nini naavutilixu mii laixe ane Lataua mulosine no voxo ane eni emulaxu avolo no kisine.

7 ✡Uleenu ane Lataua mulosine ne, anu sou u'oxonenge ta'ume uasi. Anu sou ulosinge xavi mo, sou u'oxonenge tamasaxai'a ta mitema xe, sou usu'ulinenge sou tasaxila'u muamua'inenge.

8 La sou mamu nini namaela sou naa'aloxu Tilasinge ualasou, mo mamu namaela noxilo e eni axoxolu no taasou navunavu, xo eni exaxai noxou Iesu. Ia eni emasaxa lexe no anu xavi noxou Lataua, la nini natavulenu tu'utu'umaxu sou a'alo laixe loxo eni atatavulenu 'o.

9 ✡Lataua mupamaulinenge mo mu'avalinge, sou lexe nenge taxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua. Nenge te'oxonu 'ili'ilixo laixe, la sou Anu upamaulinenge mo

✡ **1:1-2:** Apo 16:1; 1Ti 1:2 ✡ **1:3:** Apo 23:1 ✡ **1:5:** Apo 16:1 ✡ **1:6:** 1Ti 4:14 ✡ **1:7:** Rom 8:15 ✡ **1:9:** Ep 2:8-9; Tit 3:5

u'avalinge uasi, Anu mu'oxonu aloxo ne, no anu xavutala ilou alauna noxousi. Alauna
ne, Anu mumaxa'u noxou Kalisito Iesu tatei no mine Lataua ukoinu mimii uao.
10 ✡Ia vaimomo 'o, alauna ne muxali mupala'a lamana noxou Kalisito Iesu, Anu
itema sou pamauli. Anu mutaloxolixu soli, ia no anu a'alo laixe noxou, la mulosinge
mauli ane kaluxu uasi.
11 ✡Lataua musosovosilo lexe eni aa'aloxu a'alo laixe xe amitema sou xaixai noxou
Iesu mo amitema sou alosieixu ta mitema lavulavu.
12 Anu aloxo ne, la sou eni atavule tu'utu'umaxu 'o. Ia eni amaela no anu uasi. Xo
eni elavusou 'ei ane eni emulaxu taleli noxou mo elavusou manina lexe Anu usaxila'u
mii ane eni e'italonu mulai noxou mole ulai utalo no voxo ane Anu ulivu une'e la.
13 Mii ma'ia ane nini nelomusou noxilo, la nelavu lexe anu vaikala noxou Lataua
mo nalosieixu ta mitema no anu. Mo namuxamuxaxu taneni noxou Kalisito Iesu mo
namasaxai'a ta mitema loxo Kalisito Iesu mumasaxaine.
14 ✡Eni emasaxa lexe nini nasaxila'u mii laixe ane Lataua mu'italonu noxine laixe
no anu xavi noxou Uleenu Tavuna e uxolu noxinge.
15 Nini nelavusou aloxo 'o. Ta mitema noxou Lataua latala no xalee lia tila ne Asia
ne, ane'i mixiu tumali'a mune'e noxilo mukalu ne. Ta tamei noxi'a ualasi'a lexe Pixelo
ilou Emoxenesi.
16 Ia eni alinga lexe Tila tanuxu Onesipolo ilo'a ta tema tani noxou. Xo anu mu'oxonu
opoleli mu'osa alaxu tavu'alo misevile mo umaela noxilo sou ane'i misakileli 'o uasi,
17 ia anu molu mune'e no tuala tila ne Romu, la anu ukakamulileli misevile xoo mole
muxalisilo.
18 Eni alinga lexe Tila tanuxu no voxo ane Iesu ulivu une'e la. Xo nelavu laixe lexe
no tuala tila ne Epeso ne, la anu musu'ulileli laixe no anu mimii tavu'alo misevile.

2

1 Ioxe, nini Timoti loxo 'alixeni, nini natulu pekia'ine no anu alauna noxou Kalisito
Iesu.
2 Vaivaikala e nini nelomusou noxilo no ie'i ta mitema tavu'alo ne, nini na'italonu
vaikala ane ne ulai noxi'a ta mitema e nini nemaisi'a lexe ane'i imomomo sou ilosieixu
ta mitema no anu kalumo.
3 ✡Nini natavule tu'utu'umaxu loxo itema sou 'oto'oto laixe noxou Kalisito Iesu aloxo
eni atatavulenu 'o.
4 Lexe itema vile uxali loxo itema sou 'oto'oto, la anu u'oxonu xaixai sou 'oto'oto
nesi, mo sou tila noxou u'osasou. Ia umomomo sou u'oxonu xaixai se'i e anu ulavusou
u'oxonu no tualasou uasi.
5 ✡Xe itema vile sou uiave no anu iaveiave sou uuaulixa'a ta menexu, la anu umulinu
lapuloto sou uauli, xe uasi la anu umomomo sou uuaulixa'a mo uno'u kisivalu sou uuli
no anu iaveiave noxou uasi.
6 ✡Xe itema vile uxaxai no xai xaviinu misevile, la anu itema sou uno'u temanu tei.
7 Naxavutala laixe no anu vaivaikala eni elosine ne. Nini naxavutala laixe, la Tila
ulosine xavutala lamana sou nalavu no anu mimii latala.
8 ✡Mo naxavutalanu Iesu Kalisito. Anu 'ilusunu ane Deviti e tatananu tuala ne
Isilaeli, mo Lataua mutulusou no anu soli. Anu a'alo laixe eni aa'aloxu noxi'a ta
mitema ane.
9 ✡Eni aa'aloxu a'alo laixe noxou Iesu, la sou eni atatavule tu'utu'umaxu mo ane'i
misakileli loxo itema ane sou mu'oxonu susu. Ia vaikala noxou Lataua ne, umomomo
sou ane'i isakiinu uasi.
10 Anu aloxo ne, la sou eni a'osasou tu'utu'umaxu e muxalisilo sou asu'uline'i ta
mitema ane Lataua musosovosi'a sou ane'i ino'u mauli noxou Kalisito Iesu mo ixolu
noxou utotomu no tuala ane lamanaxusi.
11-13 ✡"Lexe nenge tasoli loxo Anu musoli,
la nenge tamauli loxo Anu mumauli.

✡ **1:10:** Eva 2:14 ✡ **1:11:** 1Ti 2:7 ✡ **1:14:** 1Ti 6:20 ✡ **2:3:** 2Ti 1:8 ✡ **2:5:** 2Ti 4:8 ✡ **2:6:** 1Ko 9:7 ✡ **2:8:** Rom 1:3; 1Ko 15:4 ✡ **2:9:** Ep 3:1, 13; Pil 1:12-14 ✡ **2:11-13:** Mat 10:33; Rom 3:3-4; 2Ko 4:11; Tit 1:2

Xe lexe nenge taˈosasou tuˈutuˈumaxu e uxalisinge no lia ˈo,
la nenge nengeˈa taxolu sou tasaxilaˈu tuala teitexi.
Xe lexe nenge tasingisou,
la Anu usingisinge kalumo.
Xe voxo seˈi, la nenge taxiu tumalingeu Iesu,
ia Anu ulavusou uxiunu tumalouinge uasi.
Xo Anu molu usingisou uasi.”

Vaikala ane ne, anu umomomo sou nenge tamuxaxu tanenge no anu.

Itema sou Xaixai Noxou Lataua E Anu Musosovosou

14 ✡Eni emasaxa lexe nini naavutilixu xavutalaiˈa ta mitema no anu vaivaikala e eni alosine ne. Mo navikalaneˈi pekiaˈu no iou Lataua aloxo ˈo. Mamu sou iˈotoˈotosou anaxaˈa no anu vaivaikala. Xo iˈotoˈotosou anaxaˈa, la usuˈulineˈi ta menexiˈa uasi. Ia uˈoxo masuaneˈi aneˈi ane ilomusiˈa.
15 ✡Nini pekiaˈine sou nalailixu maulixene ulai noxou Lataua loxo Anu musosovosine loxo nini itema sou xaixai noxou. Nini namaela mamu, ia nalosieixu ta mitema laixe no anu vaikala manina.
16 ✡Naxiu tumalineu vaivaikala vitavitanisi sou lia ˈo. Xo aneˈi ane ivikala no anu vaikala vitavitanisi ne, aneˈi ixolu vaˈaxu noxou Lataua,
17 ✡mo vaivaikala noxiˈa ne, uveˈa ta menexiˈa loxo vovolea vila masua manina. Tamei noxiˈa ualasiˈa lexe Amenaio ilou Piletusi.
18 Aneˈi ilou mipolo vilenu vaikala manina. La aneˈi ivikala lexe Lataua mutulusiˈa ta mitema misoisoli mukalu ne. La sou aneˈi mixovulaulaulixaˈa ta mitema seˈi no anu muxamuxaxu taneˈi noxiˈa.
19 ✡Ta mitema seˈi miˈoxonu aloxo ne, ia Lataua mutulusou mii vile pekiaˈu manina loxo vuluvulu sou tani. Kaukavu muxolu no anu aloxo ˈo. Vile lexe, “Tila mulavusiˈa ta mitema ane aneˈi ta naˈu manina.” Xe vile aloxo ˈo, “Ta ˈei ane ipalaˈalixu lexe Iesu anu Tila, la aneˈi ixiu tumaliˈau ˈiliˈilixo masumasua.”
20 No nano no tani tatila, la mimii seˈi sou taˈani no anu loxo paku ilou latotope mo lakupapa a uai. Ioxe, seˈi ne, miˈoxonu no anu xoulu ilou siliva sou voxo tilasi xe seˈi, la miˈoxonu no anu ovu ilou lialia, anu sou voxovoxo vitanisi.
21 La sou lexe itema vile uxolu vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo masumasua, la anu uxali itema sou xaixai noxou Tila, loxo paku ilou latotope ane sou voxo tilasi. Anu uxolu vaˈaxusi sou uˈoxonu xaixai noxou tatananu tani tila ne xe uloosi sou xaixai laixe ukalusi.
22 ✡La sou nini naxiu tumalineu ˈilixo sou voteˈi ane ta maulu ilavusou iˈoxoˈoxonu. Ia ngingi ngongiˈa aneˈi ane ilinga noxou Tila no anu oponeˈi maninasou, ngamulinu ˈiliˈilixo ane laixe mo ngamuxamuxaxu tangengi noxou Kalisito mo ngamasaxaiˈa ta mitema la opongengi uai seˈisisi.
23 ✡Namuxaxu xaleeneniu vaivaikala vulaulau. Xo nini nelavu lexe mii ane ne, uxalixu ˈotoˈoto sou anaxaˈa.
24 Mamu sou itema sou xaixai noxou Tila iloˈa ta menexu iˈotoˈotosou anaxaˈa. Ia anu uˈoxo laixe noxiˈa ta mitema ukalusi, mo anu ulosieixu ta mitema no anu vaikala noxou Lataua laixe xe anu itema sou laˈiaxuiˈa ta mitema palea uasi.
25 Mo anu itema sou upelaˈa ta mitema seˈisisi ane aneˈi imasaxau uasi. Anu upelaˈa ta mitema, la male Lataua upelemasaxaneˈi lexe ixiunu xavutalaiˈa mo ilavusou vaikala manina.
26 Mo aneˈi xavutalaiˈa lamana, la iˈume no anu uoi noxou Satani e mutetelisiˈa sou iˈoxonu xaixai noxou.

3

Voxo Kaluxu

✡ **2:14:** 1Ti 6:4; Tit 3:9 ✡ **2:15:** 1Ti 4:6 ✡ **2:16:** 1Ti 4:7 ✡ **2:17:** 1Ti 1:20 ✡ **2:19:** Iti 16:5; Ais 52:11; Ioa 10:14; 1Ko 8:3 ✡ **2:22:** 1Ti 6:11 ✡ **2:23:** 1Ti 4:7

1 ✡Ia eni emasaxa lexe nini nalavu aloxo ʼo. No voxo ane voxo kaluxusou uxali, la
tuʼutuʼumaxu tavuʼalo uxali.
2 Tuʼutuʼumaxu uxali, la ta mitema ne, taneixaʼasi mo imasaxau lamolisi. Mo aneʼi
imasaxa ixali tila mo iʼitinu ualasiʼa. Ilea vaikala masumasua mo ilomuxaʼa ta neniʼa
iloʼa ta mamiʼa uasi mo ivikala laixe ulai noxiʼa kalumo uasi. Aneʼi imulinu ʼiliʼilixo
ane Lataua umasaxau uasi.
3 Mo aneʼi taneixaʼa ta mitema uasi, mo ixiunu tumaliʼau ʼiliʼilixo masumasua uneʼe
noxiʼa uasi. Mo ikalavoisiʼa ta mitema. Mo aneʼi ilavusou isaxilaʼu muamuaʼixaʼa laixe
uasi. Mo aneʼi iʼoto, la ivea ta mitema. Mo aneʼi imasaxau ʼiliʼilixo ane laixe uasi.
4 Aneʼi ixiu tumaliʼaiʼa ta menexiʼa mo aneʼi iavuti palea sou imulinu xavutala masua
noxiʼa. Xe aneʼi ixavutala lexe aneʼisi ta laixe manina. Aneʼi imasaxau Lataua uasi, ia
aneʼi imasaxau mimii no anu vasimeʼa sou ʼosaʼosasi.
5 ✡Naxolu vaʼaxu noxiʼa ta mitema ane ne. Xo aneʼi ikalavoi lexe mimulinu ʼiliʼilixo
ane Lataua mumasaxau. Ia uasi, no anu vasimeʼasi. Aneʼi mixolu vaʼaxu no anu xavi
sou ʼiliʼilixo ane Lataua mumasaxau.
6 Seʼi noxiʼa ne, iʼunalai no tanitani sou ivikala seʼisisi ulai noxiʼa ta sema ane
xavutalaiʼa mamalaxu sou ta sema imulinu vaikalaiʼa. Aneʼi ta sema ne, milavu lexe
misusu tavuʼalo, ia oponeʼi uavuti sou iʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua tavuʼalo la.
7 Aneʼi ta sema imasaxa lexe inoʼu lavulavu no anu vaikala noxou Lataua utotomu,
ia imomomo sou ilavu no anu vaikala manina ne uasi.
8 ✡Ta mitema ane ne, aneʼi mitelo anaxaʼau vaikala manina noxou Lataua, loxo
Ianesi ilou Iamulesi mixiu tumaliʼau Mosesi. Aneʼi ixavutala no anu mii masumasuasi,
la sou milapalapau no anu muxamuxaxu taneʼi noxou Lataua.
9 Ia aneʼi isolonu iʼoxonu ʼiliʼilixo ane ne uasi, xo ta mitema latala imaisou mo ilavu
lexe ʼilixoiʼa ne masumasua mukalu loxo ta mitema tamei, Ianesi ilou Iamulesi.

Vaikala Peletoto Ulai Noxou Timoti

10 Ia nini nelavu manina no anu vaivaikala eni elosine, mo muamuaʼixo mo mii ane
eni exavutala sou aʼoxonu, mo muxamuxaxu taleli noxou Lataua mo laʼiaxo palepalea
uasi, mo talelixaʼa ta mitema xe etavule tuʼutuʼumaxu ia eʼoxonu xaixai noxou Lataua.
11 ✡Mo nini nelavu manina lexe ta mitema ne Antioki mo Ikonia mo Lisita ne,
aneʼi milosilo tuʼutuʼumaxu mo mivelo masualeli loxo ʼo. Eni exalisou tuʼutuʼumaxu
tavuʼalo, ia eʼoxonu xaixai noxou Latauasi. Voxovoxo ne, eni exalisou tuʼutuʼumaxu
ne, ia Tila muʼumeleli no anu.
12 ✡Anu manina musuku lexe itema vile umuxaxu tanu noxou Kalisito Iesu mo
umasaxa lexe umulinu ʼiliʼilixo ane Lataua mumasaxau, la anu uxalisou tuʼutuʼumaxu.
13 Ia ta mitema ta masua iloʼa ta mitema ane sou ikalakalavoineʼi ta mitema
lexe aneʼi ta mitema sou ilosieixu vaikala noxou Lataua, la aneʼi iloʼa ikalavoineʼi
ngatongatoʼo. La sou aneʼi iloʼa ixali masua avile.
14 Ia nini natetelisou vaikala e nelomusou noxilo mo nelavusou. Xo nini nelavusou
lexe ʼei ane mulosine lavulavu,
15 mo nelavusou Lavuku Tavuna no mine nini molomoloxene. Lavuku Tavuna ne,
ulosine lavulavu, mo sou nini namuxaxu taneni ulai noxou Kalisito Iesu, la Lataua
upamaulineni.
16 ✡Vaivaikala latala e muxolu no nano no Lavuku Tavuna ʼo ne, Lataua mutausou.
Anu usuʼulinenge sou talavu no anu vaikala manina noxou Lataua xe upelaʼingexu
susu maʼia nenge teʼoxonu sou umomosinge mo ulosiengexu ʼiliʼilixo ane mulapu.
17 Mo sou itema sou xaixai noxou Lataua ne, ulaxalaxaʼi no anu laixe manina sou
umomomo sou uʼoxonu xaixai laixe ukalusi.

4

1 No iou Lataua ilou Kalisito Iesu e Anu utulusiʼa ta mitema aneʼi ane imamauli xe
aneʼi ane misoisoli no anu vaivaikala mo Anu ulivu uneʼe no lia ʼo sou usaxilaʼinge,
eni avikalaneni pekiaʼu manina aloxo ʼo.

✡ **3:1:** 1Ti 4:1 ✡ **3:5:** Mat 7:15, 21; Tit 1:16 ✡ **3:8:** Mul 7:11 ✡ **3:11:** Apo 13:14-52; 14:5, 8-20 ✡ **3:12:** Mat 16:24; Ioa 15:20; Apo 14:22 ✡ **3:16:** Rom 15:4

2 Nini xavineni sou naaʹaloxu vaikala noxou Iesu Kalisito ulai noxiʹa ta mitema.
Voxo seʹi, la aneʹi ilomuxene xe voxo seʹi, la aneʹi imasaxa lexe ilomuxene uasi, ia
nini naxaxaisi sou naaʹaloiʹaxu utotomu. Napelaʹa ta mitema sou susu noxiʹa mo
nakaitoloneʹixu, ia naavutilixaʹa lexe sou imulinu ʹiliʹilixo noxou Lataua. Nini nalosiʹa
ta mitema lavulavu aloxo ne, la nini naʹoxo seʹisisi noxiʹa mo laʹiaxene palea uasi.
3 ✡Xo iliʹi, la ta mitema ilomuxu vaikala noxou Lataua uasi. Ia sangaliʹa uavuavuti
sou ilomusou vaikala ane aneʹi imasaxau, la sou aneʹi iʹavaliʹa ta mitema tavuʹalo
sou ilosieixu ta mitema lavulavu, sou ineʹe ilosieixu vaikala ane aneʹi imasaxa lexe
ilomusou.
4 Aneʹi ixiunu tumaliʹau vaikala manina noxou Lataua, ia imulinu aʹalo vitavitanisi.
5 Ia eni avikalaneni pekiaʹu aloxo ʹo la. Nini naxavutala laixe utotomu mo natulu
pekiaʹine mo natavule tuʹutuʹumaxu ane uxali noxine xe naxaxai sou naaʹaloiʹaxu ta
mitema aʹalo laixe noxou Kalisito Iesu. Nini naʹoxonu xaixai noxou Tila noxine, la
naʹoxonu maninasousi.
6 ✡Xo eni ne, voxo sou soli noxilo ne a muneʹe ʹalai mukalu. Lexe eni asoli, la sialuxo
unixi loxo uaini ulai noxou Lataua.
7 ✡Eni eʹotoʹoto laixe no anu ʹotoʹoto loxo amitema sou ʹotoʹoto vile laixe. Mo eni
eiave no anu iaveiave noxilo mukalu, loxo amitema sou aiave no anu saisale. Xe eni
etetelisou muxamuxaxu taleli noxou Iesu laixe mo muneʹe mutalo vaimomo ʹo.
8 ✡La sou Lataua mulalaxiinu kisivalu vile noxilo. Kisivalu ne, eni anoʹu sou euli
no anu saisale no voxo ane Tila ulosilo. Anu ulosilosi uasi, ulosiʹa aneʹi ane Lataua
mumoxoʹa lexe aneʹi ta mitema mulapu no voxo ane Anu utulusiʹa ta mitema no anu
vaivaikala. No voxo ane ne, la anu ulosiʹa ta mitema latala e ixomaiou Iesu manina
sou ulivu uneʹe kalumo.

Paulo Mumasaxa Lexe Timoti Upalea Ulai Noxou

9 Eni alingaiʹine lexe nini napulili sou napalea uneʹe noxilo.
10 ✡Xo Temasi muxolu noxilo tei, ia anu mumasaxau ʹiliʹilixo sou lialia ʹo misevile,
la sou anu muʹumesilo mo mulai ne Tesalonika. Xe Kulesikesi kalumo mulai no xalee
lia tila ne Xalatia. Mo Tito kalumo mulai no xalee lia tila ne Talematia.
11 Aneʹi miʹumesilo mukalu, ia nexi noxou Lukasi a taxoxolu ʹo. Lexe nini naneʹe
noxilo, la ngingi ngongou Maluko nganeʹe. Xo anu usuʹulileli no anu xaixai noxilo.
12 Eni epalusou Tukiko sou mulai no tuala ne Epeso.
13 ✡Nini naneʹe noxilo, la nanoʹu tokolomoxeni veveeni a muai no taasou Kalipo no
tuala ne Toloasi. Xe nanoʹu lavukuxeni. Ia taneni vulusi uasi, nanoʹu lavuku seʹi ane
miʹoxonu no anu sipsip sosou kalumo.
14 ✡Ia itema sou uʹoxonu mimii no anu kopa, ualasou lexe Alekisanda ne, anu
mulosilo tuʹutuʹumaxu tavuʹalo misevile. Eni alingau Tila noxilo lexe anu ukolinu
ʹiliʹilixo ane anu muʹoxonu muneʹe noxilo ʹo.
15 Anu aloxo ne, la sou nini kalumo nasaxilaʹine noxou. Xo anu ne, anu mutautalo
ananexe no voxo ane nexi teaʹaloxu aʹalo laixe noxou Kalisito Iesu.
16 Xe no voxo ane aneʹi mitulusilo no anu vaivaikala tei, la eni eʹoxo laixesousi. Ia
itema vile utulu no paʹumelo sou usuʹulileli uasi, ta menexilo miʹumesilo sou milailai
mukalu. Ia eni alinga ulai noxou Lataua lexe Anu ukolinu ʹilixo e aneʹi miʹoxonu
muneʹe noxilo ne uasi.
17 Aneʹi miʹumesilo, ia Tila noxilo ne uʹumesilo uasi. Anu mutulu no paʹumelo sou
mulosilo xavi sou eni eaʹaloxu aʹalo laixe ukalusi ulai noxiʹa ta mitema, mo sou ta
mitema no xalexalee tuatuala ukalusi ne ilomusou. Anu Tila noxilo ne, muʹumeleli
mulivunoxilo no anu tuʹutuʹumaxu ane ne, loxo anu muʹumeleli no anaxu mii vile
ilemolu lexe laeoni.
18 La sou eni elavu manina lexe iliʹi, la Tila noxilo uʹumeleli no anu ʹiliʹilixo
masumasua e ta mitema iʹoxo uneʹe noxilo mo ulailixo laixesi no tuala noxou teitexi

---

✡ **4:3:** 1Ti 4:1 ✡ **4:6:** Pil 2:17 ✡ **4:7:** 1Ti 6:12 ✡ **4:8:** 1Ko 9:24-25 ✡ **4:10:** Apo 15:37-39; 2Ko 8:23; Kol 4:14
✡ **4:13:** Apo 20:6 ✡ **4:14:** Ais 59:18; Rom 2:6

no opo loxotolo. Eni alinga lexe nenge ta'itinu Tila noxinge ualasou utotomu mo ukalu uasi. Manina.

Vaikala Kaluxu

19 ✡Nasova aso laixe noxilo ulai noxie Pilisila ilou mulue Akuila mo Onesipolo ilee semau ilo'a ta 'olu.
20 ✡Elasito muxolu no tuala ne Kolinito, ia Tolopimosi ne, eni e'umesou no tuala ne Mileto, xo pipiena mu'oxonu ne.
21 Eni emasaxa lexe voxo sou la'iua usoko uao, ia nini napulili sou nane'e noxilo. Uvuloi mo Puteni mo Lino ilo'a Kalautia xe ta mitema noxou Lataua tavu'alo misova aso laixe mulai noxine.
22 Eni alinga lexe Tila uxolu noxine mo alauna noxou uxolu noxinge kalumo.

✡ **4:19:** Apo 18:2; 2Ti 1:16-17 ✡ **4:20:** Apo 19:22; 20:4; Rom 16:23

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXOU TITO

Vaikala lamana

Tito ne anu itema Iutaia uasi. Ia no mine Paulo mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito, la muxiunu opoonu mo mumuxaxu tanu, la muxali itema noxou Kalisito. Anu mumulinu Paulo mo musu'ulinu no anu xaixai noxou. La sou male Paulo muitalonu Tito muxolu no la'olu ne Kuleta sou usaxila'u lalotu lai ne. Aloxo ne la sou Paulo mukaukavu uoli voloxu ane 'o mulai sou mupelau lexe ta Kuleta ne 'ilixone'i laixe malaxo uasi. La sou lexe itema vile umasaxa uxali kisou vile no anu lalotu, la anu umulinu 'ili'ilixo lailaixesi. Xe ili'i la Paulo muvikalanu Tito lexe usu'uline'i ta mitema xulumuxa'a iouiou ne mo ulosi'a lavulavu no 'a xoluxoluxa'a. Ta mitema e la'oluxa'a ne ane, ane'i ta mulu ilo'a ta sema ta auaululu mo ta maulu ilo'a ta vuanga xe ta mitema sou xaixai vitanisi.

Xe sou mukalusou vaivaikala noxou la muvikalanu Tito lexe ulosie'i ta mitema 'ilixo sou imasaxai'a ngatongato'o mo opo vilesisi uxolu no taine'i. Ia ilavixa'a mo i'oto'oto xe ixalixu kalikalipala no anu lalotu mamu.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-4
'Ilixonu itema umomomo sou uxali kisou vile no anu lalotu 1:5-16
Xaixai noxi'a ane'i xulumuxa'a vilevilesi 2:1-15
Pelepeletoto noxou Paulo 3:1-11
Vaikala kaluxusou 3:12-15

1 Eni Paulo, eni ekaukavu vaikala ane 'o mulai noxine Tito. Eni aposeli noxou Lataua mo amitema sou xaixai noxou Iesu Kalisito. Xo Lataua musosovosilo lexe a'oxonu pakia'usou muxamuxaxu tane'i noxi'a ta mitema e anu musosovosi'a lexe ta na'u, mo asu'uline'i sou ilavusou vaikala manina noxou Lataua, mo sou imulinu 'ili'iloxo ane Lataua mumasaxau.
2 ✡Eni a'oxonu xaixai ane ne, sou lexe ane'i imolo tane'i no anu mauli ane kaluxu uasi. Mauli ane ne, Lataua e ulavusou ukalavoi uasi, musakii vaikala noxou tatei no mine Anu ukoinu mimii latala 'o uxali uao lexe Anu ulosi'a.
3 Ia ili'i no anu, la vaikala noxou muxali lamana no voxo ane Anu musosovosou. Anu musosovosi'a ta mitema se'i sou mia'aloxu vaikala noxou. No anu vote'i ane ne, la Anu mu'oxonu vaikala noxou muxali mupala'a noxilo. La sou Lataua, Anu itema sou mapauli, muvikala pekia'u mune'e noxilo sou lexe eni aa'aloxu vaikala noxou.
4 ✡Anu aloxo ne, la sou ane eni ekaukavu vaikala ane 'o mulai noxine Tito. Xo nini nemuxaxu taneni noxou Iesu Kalisito, la sou nini nexali loxo eni 'alixeni maninasou mo muxamuxaxu tanenge noxinge nengei ne, anu muxali vilesisi.

Eni alinga ulai noxou Lataua Maminge ilou Kalisito Iesu, Anu itema sou pamauli lexe ane'i i'ana'analixene no anu alauna mo i'oxonu oponeni uai se'isisi.

Xaixai Noxou Tito

5 Tava'u xo eni e'italoneni nexolu no la'olu ne Kuleta ne, sou lexe nini namomosou xaixai pa'upa'usou e ukalu uao mo nasosovosi'a ta tatila noxi'a ta mitema noxou Lataua no tuatuala ukalusi ne Kuleta loxo eni evikalanenixu tei.
6 ✡Nasosovosi'a, la nasosovosi'a ane'i e ilavusou i'oxonu susu no ie'i ta mitema uasi xe ta semai'a vilesisi. Mo ta 'ili'a ne, imuxamuxaxu tane'i noxou Kalisito, mo sou ane'i umomomo sou i'oxonu 'ili'ilixo sou vote'i mo itelo anaxa'ai'a ta neni'a ilo'a ta mami'a uasi.
7 Xo nelavusou lexe tila sou usaxila'u xaixai noxi'a ta mitema noxou Lataua ne, anu u'oxonu xaixai noxou Lataua. La sou mamu sou ususu no ie'i ta mitema mo

✡ **1:2:** Kol 1:27 ✡ **1:4:** Rom 1:7; 2Ko 8:23; Xal 2:3 ✡ **1:6:** 1Ti 3:2-7; 2Ti 2:24-26

u'itinu ualasou mo opo ialuxu palea mo uiexu uaini tavu'alo mo ulavusou u'oto'oto
xe ukalavoine'i ta mitema sou u'umenu lamoli'a ilou mi'ami'a.
8 Ia laixe lexe anu itema sou usexelaxa'a ta mitema mo usu'uline'i mo umasaxau
'ili'ilixo laixe tavu'alo ukalusi mo anu molu usaxila'u muamua'ixu laixe. Anu itema
sou umulinu 'ili'ilixo ane mulapu mo uxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua,
9 mo anu utetelisou pekia'u vaikala manina e ane'i milosiouxu mo anu umuxa-
muxaxu tanu no anu. La sou anu umomomo sou uavutilixu opone'i ta mitema no
anu vaikala manina sou lexe ane'i itulu pekia'u noxou Kalisito, mo sou umomosi'a
ta mitema e imasaxa lexe imulinu vaikala manina uasi, la sou ane'i ilavu lexe ane'i
mipolo va'axu.
10 ✡Xo ta mitema tavu'alo ane mipolo va'axu ne. Ane'i imasaxa lexe ilomuxu vaikala
manina noxou Lataua uasi, mo ivivikala vitavitanisi xe ixovulaulaulixa'a ta mitema no
anu vaikala noxi'a. Tavu'alo noxi'a ne, ane'i xooxoo mungaasi'a ne.
11 ✡Ane'i i'oxo aloxo ne, sou lexe ikalavoine'i ta mitema sou i'umenu lamoli'a ilou
mi'ami'a. Ane'i ixovulaulaulixu xavutalai'a ta mitema latala no tani vilevilesi. La sou
navikalane'i pekia'u lexe mamu sou ane'i ivivikala aloxo ne.
12 Itema sou palomatana vile noxi'a ane anu muvikala aloxo 'o, "Ta mitema ne
Kuletasi ane ane'i ilavusou ikalakalavoi utotomu, ane'i ta mitema ta masua loxo ta
mimii ta vova mo ta pauxee."
13 ✡Vaikala noxou ne, anu manina. La sou nini navikala pekia'u ulai noxi'a sou
namomosou muxamuxaxu tane'i noxi'a noxou Lataua uxali manina,
14 ✡mo mamu sou ilomusou a'alo vitavitanisi noxi'a ta Iutaia mo lapuloto iouiou
noxi'a ta mitema ane ilavusou ixiu tumali'au vaikala manina.
15 'Ei ane mumulaxu tanu noxou Lataua, la mimii latala ne anu masua no anu uasi.
Ia 'ei ane mususu manina mo umuxamuxaxu tanu noxou Kalisito uasi, la mii vile laixe
noxou uasi. Xo xavutalau mo tanu ne, masua mukalu.
16 ✡Ane'i ivikala lexe ane'i milavusou Lataua, ia 'ili'ilixone'isi mumaxa'u lexe ane'i
mixiu tumali'a noxou Lataua. La sou anu umasaxai'a uasisi manina, xo ane'i imulinu
uasi mo ane'i umomomo sou i'oxonu xaixai vile laixe uasisi manina.

2

Vaikala Peletoto Ulai Noxi'a ta Mitema Se'i

1 Ia nini nalosieixu ta mitema lavulavu no anu vaikala manina noxou Lataua.
2 Nini nalosieixu ta mulu ta aululu, la navikalane'i aloxo 'o. Imuxamuxaxu tane'i
noxou Lataua mo tane'ixa'a ta mitema mo ixolu se'isisi sou itavule tu'utu'umaxu.
Mamu sou iiexu uaini tavu'alo mo ta mitema imaisou 'il'ilixo laixe noxi'a la itoxone'isi
xe ane'i me'a isaxila'u muamua'ixa'a laixe.
3 ✡Navikalane'i ta sema ta aululu kalumo lexe ane'i imulinu 'ili'ilixo ane Lataua
mumasaxau loxo itema sou xaixai noxou Lataua umulinu, mo ivikala masua ulai
noxi'a ta mitema uasi, mo iiexu uaini tavu'alo malaxo uasi, ia ixolu loxo ta sema sou
ilosi'a ta mitema lavulavu no anu mii ma'ia ane laixe.
4 Mo sou ane'i imomomo sou ilosieixu ta sema lexe ane'i imasaxai'a ta mulumului'a
ilo'a ta 'ili'ili'a mo
5 ✡me'a isaxala'u muamua'ixa'a laixe mo ilai noxi'a ta mulu va'axu uasi mo isaxila'u
tani mo i'oxo se'isisi noxi'a ta mulumului'a ilo'a ta 'ili'ili'a xe ilomuxa'a ta mului'a
laixe. La sou ta mitema ivikala masua no anu vaikala noxou Lataua uasi.
6 Navikalane'i ta maulu kalumo lexe me'a isaxila'u muamuaixa'a laixe.
7 ✡Ia mii ma'ia ane nini na'oxonu, la anu upala'alixene no ie'i ta mitema lexe nini
namitema sou xaixai laixe noxou Lataua, la sou ane'i imulineni. Nini nalosie'ixa'a ta
mitema, la nalosieixu laixe mo namolovila'i no anu uasi,

✡ **1:10:** 1Ti 4:7 ✡ **1:11:** 2Ti 3:5-6; 1Pi 5:2 ✡ **1:13:** 2Ti 4:2 ✡ **1:14:** 1Ti 4:7 ✡ **1:16:** 1Ioa 1:6; 2:4 ✡ **2:3:** 1Ti 3:11 ✡ **2:5:** Ep 5:22 ✡ **2:7:** 1Ti 4:12

8 ✡mo navivikala la navikala ulapusi mo sou ta mitema ixalisou susu vile no anu uasi
xe ta uluameni ivikala masua une'e noxine uasi, ia imaela xo ane'i vaikala vile sou ilea
noxinge nengei uasi.
9 ✡Navikalane'i ta mitema sou ipalupalusi'a kalumo lexe ane'i ixolu no laaxa'a ta
tatilasi'a no anu mimii tavu'alo ukalusi mo i'oxonu xaixai laixe sou ane'i i'osasi'a no
anu, ia mamu sou itelo anaxa'a.
10 Mo mamu sou ipakali mimii noxi'a, ia ilomuxa'a ta tatilasi'a laixe. Ane'i ta
tatilasi'a imaisou mii ma'ia ane ane'i i'oxonu, la imulaxu tane'i noxi'a manina mo
iisuxu vaikala noxou Lataua, Anu itema sou pamauli.
11 Xo alauna noxou Lataua, anu muxali lamana sou upamauline'i ta mitema latala.
12-13 ✡No voxo ane nenge tamolo tanenge sou taxomaiou mii ane lailaixe – anu lailivu
noxou Iesu Kalisito uxali no anu lamana noxou, anu Lataua noxinge tila, Anu itema sou
pamauli, – la alauna noxou ne, anu ulosienge lexe no voxo ane vaimomo, nenge taxiu
tumalingeu 'ili'iloxo masua e Lataua umasaxa uasi mo masaxa sou mimii tavu'alo
sou no lia 'o, ia tasaxila'u muamua'inenge laixe mo tamuamua'i ulapu mo tamulinu
'ili'ilixo ane Lataua mumasaxau.
14 ✡Iesu Kalisito mu'italonu maulixu singe sou Anu muno'inge mulivulinenge no anu
'ili'ilixo masumasua mo mukalipalanenge loxo anu ta na'u manina, sou lexe nenge
tamasaxa lexe ta'oxonu xaixai ane laixesi.
15 ✡Vaikala ane eni elosine ne, nini navikalane'i ta mitema no anu mo naavutilixa'a
sou imulinu xe namomosi'a no anu susu noxi'a, xo Lataua musosovosine lexe nini
itema sou xaixai noxou. Naxaxai laixe aloxo ne, mo sou evile sou uvikala masua ulai
noxine uasi.

3

'Ili'ilixo Laixe Ane Tito Umulinu

1 ✡Nini naavutilixu xavutalai'a ta mitema noxine, sou lexe ixolu no laaxa'a ta mitema
ane isaxila'a ilo'a ta tatilasi'a mo ilomuxu vaikalai'a laixe mo ixolu iloo sou i'oxonu
xaixai lailaixesi.
2 Ipela'a se'isisi mo i'oxonu 'ilixo lailaixe ulai noxi'a ta mitema tavu'alo ukalusi. Ia
mamu sou ivikala masua noxou itema vile mo i'oto'otosou anaxa'a.
3 ✡Xo tei, la nenge kalumo ne, xavutalemenge laixe uasi la talomuxu vaikala noxou
Lataua uasi mo ane'i mikalavoinenge. Mo temulinu masaxa masua iouiou mo 'ili'iloxo
sou vote'i, la anu musakinenge la umomomo sou talulusou uasi mo texolu no anu
'ili'ilixo masua sou oponenge masuai'a ta mitema mo teisunenge ngatongato'o, la sou
ane'i imasaxainge xe nenge tamasaxai'a uasi.
4 Ia, no mine tanutanuxu ilou alauna noxu Lataua, Anu itema sou pamauli muxali
mupala'a lamana noxinge,
5 ✡la Anu upamaulinenge no anu 'ili'ilixo laixe e nenge te'oxonu uasi. Anu
mupamaulinenge no anu alauna noxousi, la mu'ulosinge no anu Uleenu Tavuna sou
texali alavua la.
6 ✡Lataua munixi'u Uleenu Tavuna mulu'e mu'ana'ana noxinge no anu xaixai noxou
Iesu Kalisito, Anu itema sou pamauli.
7 No anu alauna noxousi, la sou anu Lataua umoxo'inge lexe nenge taxali ta 'olu ane
mulapu no iou sou tano'u mauli ane kaluxu uasi e nenge tamolo tanenge no anu.
8 Vaikala ane ne, anu manina misevile. Mo umomomo sou nenge tamuxaxu tanenge
no anu. La sou eni emasaxa lexe nini navikala pakia'u ulai noxi'a ta mitema no anu
mimii latala e eni elemolu, mo sou ane'i ane imuxamuxaxu tane'i noxou Lataua ne,
ixavutala laixe ka sou ilailixu maulixa'a no anu 'ili'ilixo laixesi. Mii ane eni elemolu
tei ne lexe ane'i imulinu, la anu mii laixe sou usu'uline'i ta mitema.

✡ **2:8:** 1Pi 2:15 ✡ **2:9:** 1Ti 6:1 ✡ **2:12-13:** 1Ioa 2:16 ✡ **2:14:** Mul 19:5; Lap 7:6; Ese 37:23; Xal 1:4; 1Pi 2:9
✡ **2:15:** 1Ti 4:12 ✡ **3:1:** Rom 13:1-7; 1Pi 2:13-14 ✡ **3:3:** 1Ko 6:9-11; Ep 2:1-2; 5:8 ✡ **3:5:** 2Ti 1:9; Eva 10:22
✡ **3:6:** Apo 2:17-18

9 ✡Ia naxiu tumalineu talitali'i vitavitanisi mo nanasi'a ta 'ilu'ilusune'i ilo'a ta
xasixasi'a mo 'oto'otosou anaxa'a vitavitanisi xe 'oto'oto no anu lapuloto noxou
Mosesi. Xo mimii ane ne, umomomo sou usu'ulineni uasi mo anu mii vitanisi.
10 ✡Ia lexe vile uxolu sou ukalipalane'i ta mitema noxou Lataua, la navikalanu sou
namomosou xavutalau. Lexe na'oxonu aloxo ne alaxu vile xe tamei, ia ulomuxu
vaikalameni uasi, la naxexeenu.
11 Nini nelavusou lexe itema ane loxo ne, anu mupolo va'axu avile mo u'oxo'oxo
susu. Mii ane ne, mumaxa'u lexe anu mususu manina.

Vaikala Kaluxusou

12 ✡No voxo ane lexe eni apalusou Atemasi, ia uasi la apalusou Tukiko ulai noxine,
la nini napulili sou nane'e noxilo ne Nikopoli. Xo eni emasaxa lexe no voxo sou la'iua,
la eni axoxolu 'ole.
13 ✡Xe eni emasaxa manina lexe nini xavineni sou napalusi'a Sena ilou Apolosi. Sena
ne, anu itema sou lapuloto ane. Nasu'uline'i ilou no anu mimii sou muamua'ixa'a, mo
sou ane'i imuamua'i la ixamuli tu'umaxu no anu mii vile uasi.
14 ✡Ta mitema noxinge kalumo ino'u lavulavu sou ilailixu maulixa'a no anu xaixai
laixe sou ixalixu mii ma'ia ane sou usu'ulinu xoluxoluxa'a no anu. Ia ipaupauxee
mamu.
15 Ta mitema latala ane noxi'a texolu 'o, ane'i misova aso laixe mulai noxine. Mo
milemo aso laixe noxixe ulai noxi'a ta mitema ane imuxamuxaxu tane'i noxou Iesu
mo ane imasaxaixe.
Eni alinga lexe alauna noxou Lataua uxolu noxinge ngingi latala ne ukalusi.

✡ **3:9:** 2Ti 2:14, 16 ✡ **3:10:** Mat 18:15-17 ✡ **3:12:** Ep 6:21-22; Kol 4:7-8 ✡ **3:13:** Apo 18:24; 1Ko 3:5-6 ✡ **3:14:** Ep 4:28

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXOU PILIMONI

Vaikala lamana

Pilimoni ne anu itema tila vile. Male anu temanu lalotu vile ne Kolosi. Itema sou xaixai vitanisi vile noxou ualasou lexe Onesimosi mu'ume la mulai muxolu to tuala tila vile. Ia no mine anu mu'ume mulai muxolu ne la muxalisou Paulo. Xe Paulo musu'ulinu la anu muno'u Kalisito no anu maulixu, la muxali itema vile noxou Kalisito.

No voxo ane ne, anu Paulo muxolu no anu sakisaki, la umomomo sou ulai umaisou Pilimoni ne uasi. Ia anu mukakavunu uoli voloxu 'o, la mulosou anu Onesimosi sou muno'u mulailixu noxou tilasou ne. No nano no anu uoli voloxu ne, la anu muvikalanu Pilimoni ne lexe ulavixu itema sou xaixai vitanisi ne mamu. Xo anu Onesimosi ne muxali itema vile noxou Kalisito ne. La sou laixe lexe anu usexelaxu mo uno'u ulivu loxo anu vimou maninasou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1-3
Vaikala sou 'osa'ila xe lakilaka 4-7
Linga noxou Paulo mulai noxou Pilimoni sou Onesimosi 8-22
Vaikala kaluxusou 23-25

1 Eni Paulo, ane'i misakisakileli mo eni a axoxolu no taasou navunavu, xo eni
amitema sou xaixai noxou Kalisito Iesu.
Nexi noxou Timoti, anu loxo vivinge noxou Iesu Kalisito, tekaukavu kaukavu ane 'o
mulai noxine Pilimoni, nini menexixe maninasou ane nexi temasaxau xe nini itema
sou xaixai noxixe vile.
2 ✡Eni ekaukavu mulai noxine Apia kalumo, nini loxo vivixe sema xe mulai noxine
Akipasi kalumo, nini loxo itema sou 'oto'oto noxixe, xo nini nexaxai noxou Kalisito
Iesu loxo itema sou 'oto'oto loxo nenge nengei texaxai no anu. Mo eni ekaukavu mulai
noxi'a ta mitema noxou Lataua kalumo ane ane'i ilavusou ipipita no tani noxine.
3 Nexi talinga lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge ilou Tila noxinge
Iesu Kalisito uxolu noxinge.

Linga Noxou Paulo

4 No mine eni alinga ulai noxou Lataua noxilo, la eni axavutalaneni mo avikala laixe
ulai noxou uto-tomu.
5 Xo eni elomu lexe nini namuxamuxaxu taneni noxou Tila noxine Iesu mo
namasaxai'a ta mitema noxou Lataua ukalusi.
6 Nenge nenge'a tamuxamuxaxu tanenge noxou Lataua, la sou eni alinga lexe nini
namaxa'u no anu maulixene loxo nini nemuxaxu taneni noxou Lataua manina. La
sou nini nalavu manina no anu mimii latala laixe ane nenge teno'u noxou Kalisito.
7 ✡Nini loxo vivilo, nini nemasaxai'a mo nesu'uline'i ta mitema noxou Lataua sou
imuxamuxaxu tane'i pekia'u ulai noxou Kalisito, la sou eni e'osasine misevile mo nini
neavutilixo sou opoleli muai se'isisi.

Lingasou Onesimosi

8 Eni amomomo sou avikalaneni pekia'u no anu mii vile sou lexe nini na'oxonu, xo
nini loxo vivilo noxou Kalisito.
9 Ia, eni atali'isinexu aloxo ne uasi. Atali'isine se'isisi xo eni elavu lexe nini itema
sou namasaxai'a ta mitema noxou Lataua. Eni aululu mukalu, ia ane'i misakisakileli
mo a axoxolu no taasou navunavu.
10 ✡Ia eni Paulo atali'isinexu Onesimosi, anu muxali loxo 'alixeni. Xo anu mumulaxu
tanu noxou Iesu no mine eni exoxolu no taasou navunavu.

✡ **1:2:** Kol 4:17; 2Ti 2:3 ✡ **1:7:** 2Ko 7:4 ✡ **1:10:** 1Ko 4:15; Kol 4:9

11 Tei, la anu ulavusou u'oxonu xaixai laixe sou usu'ulineni uasi, ia vaimomo anu
mumomomo sou u'oxonu xaixai laixe sou usu'ulinenge nengei.
12 La sou eni apalusou ulivu ulai noxine. Anu ne, e'eleli manina ane.
13 No mine eni exoxolu no taasou navunavu, la emasaxa lexe anu uxolu noxilo sou
uno'u tanixene mo usu'ulileli sou aa'aloi'a ta mitema a'alo laixe noxou Iesu Kalisito.
14 Ia lexe nini napelemasaxaleli uasi, la eni umomomo sou amulinu masaxa noxilo
uasi. Lexe nini nasu'ulileli sou nalivunoxu Onesimosi ulivu noxine, la nini na'oxonu
mii ane ne, no anu masaxa noxinesi. Eni avikala pekia'u noxine, la sou nini na'oxonu
aloxo ne uasi.
15 Tava'u xo anu Onesimosi mu'umesine se kitu'a ne, male nini nalivulixu une'e
noxine mo sou uxolu noxine utotomu.
16 ✡Anu ulivu une'e uxolu noxine, la anu loxo itema vitanisi sou napalupalusou uasi.
Anu muxiu mo muxali loxo vivine e nenge temasaxau. Eni emasaxau, ia nini kalumo
nemasaxau misevile, loxo itema sou ipalupalusou mo nenge vivinge noxou tila, ia anu
noxine kalumo.
17 La sou lexe nini menexilo sou nengei ta'oxonu xaixai noxou Tilasinge, la na'avalou
Onesimosi une'e noxine loxo nini na'avalilo.
18 Xe lexe anu mususu noxine mo ukolinu lamolimeni uasi, la eni akolinu.
19 Xo eni Paulo melo ekaukavu ano 'o. La sou eni melo akolinu lamolimeni. Ia eni
avikalaneni lexe nini nakolinu xaixai e eni e'oxo mulai noxine sou nemuxaxu taneni
noxou Kalisito 'ole, uasi.
20 Vivilo. Eni emasaxa manina lexe nini nasu'ulileli, xo nenge nengei tamuxamux-
axu tanenge noxou Tila noxinge. Nini na'avalou Onesimosi une'e sou uxolu noxine, la
eni opoleli u'osasou Kalisito.
21 Eni ekaukavu aloxo ne, xo eni elavu lexe nini nalomuxu linga noxilo mo nini
na'oxonu xaixai se'i e eni atali'isinexu uasi.
22 ✡Avikalangengi no anu mii vile la. Eni alingainge sou ngingi ngakilakasilo ulai
noxou Lataua, mo sou eni alai noxinge. La sou eni emasaxa lexe nini napaipounu tani
kapiutuxu vile sou lexe eni ane'e, la aai no anu.
23 ✡Epapalasi musova aso laixe mulai noxine. Anu kalumo ne, ane'i misakisakiinu
mo nexi noxou texolu no taasou navunavu, xo anu kalumo mua'aloxu Kalisito Iesu
ualasou.
24 ✡Mo ane'i ane nexi noxi'a taxaxai tapita no anu xaixai noxou Lataua, ualasi'a
lexe Maluko mo Alisitaluko mo Temasi ilou Luka, ane'i kalumo misova aso laixe mulai
noxine.
25 Eni alinga lexe alauna noxou Tila Iesu Kalisito uxolu noxine.

✡ **1:16:** 1Ti 6:2 ✡ **1:22:** Pil 1:25; 2:24 ✡ **1:23:** Kol 1:7 ✡ **1:24:** Kol 4:10-14

UOLI VOLOXU ANE MULAI NOXI'A TA EVALAIO

Vaikala lamana

Uoli voloxu ane 'o mikaukavunu mulai noxi'a ta mitema xulumuxa'a ane mixali ta mitema noxou Kalisito. Ia ta mitema mose'i mi'oxo masuane'i xe milosi'a tu'utu'umaxu mose'i la mutaloxolixa'a no anu muxamuxaxu tane'i noxi'a. La anu muvikalane'i lamana lexe Iesu Kalisito anusisi umomomo sou ulosiengexu 'ilixo maninasou noxou Lataua.

Anu mulemolu mii tatalu: (1) Iesu anu Lataua 'Olu maniasou. Anu muxolu no lia 'o la mutavulenu tu'utu'umaxu tavu'alo. Mo anu muuliuli noxi'a ta mitema sou palomatana tatei ilo'a ta angelo xe Mosesi. (2) Iesu anu muuliuli noxi'a ta aili'i tatei. Lataua muvikalasou lexe Anu uxolu aili'i utotomu mo kaluxu uasi. (3) Iesu anu muxolu loxo kisi'a ta aili'i teitexi no opo loxotolo mo Anu umomomo sou ulivulixa'a ta mitema ane imuxaxu tane'i noxou. 'Ili'ilixo sou lalotu e Mosesi mulemolu ne, anu tovola'i sou xaixai noxou Iesusi ane.

Uoli voloxu ane 'o no anu mautunu 11 xe 12 la mua'aloxa'a ta mitema e mimuxaxu tane'i manina sou tatei. Sou ulosie'i ta mitema no anu 'ilixo sou tamuxaxu tanenge maninasou ulai utalo no anu voxo kaluxusou. Xe muvikala lexe no voxo tu'utu'umaxu uxalisi'a la imuxaxu tane'i noxou Iesu pekia'u. Mo ie'i ulai noxou Iesusi no voxo sou tu'utu'umaxu iouiou uxalisi'a.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-3
Kalisito anu muuliuli noxi'a ta angelo ilo'a ta aili'i xe Mosesi 1:4–7:28
Iesu anu muxali kisi'a ta aili'i teitexi no opo loxotolo 8–10
Tava'u 'ilixo sou muxamuxaxu tanenge 11–12
Vaikala kaluxusou ilou pelepletoto 13

Lataua Muvikalanu No 'a Anaxu 'Olu

1 Tatei la Lataua muvikalane'i ta xaixasinge alaxu tavu'alo no anu vote'i iouiou no anaxa'a ta mitema sou palomatana.

2 ✡Ia vaimomo no anu voxo kalukaluxusou 'o, la Lataua muvikalanenge no anaxu 'Olu. Anu musosovosou 'Olu ne sou usaxila'u mimii latala ukalusi sou uxali ta na'u, mo no avolu 'Olu nesi la Lataua mukoinu mimii latala no lialia 'o mukalusi.

3 ✡Mo anu 'Olu ne mupala'alixu lamanaxu Lataua la iaaxu muieisinge mukalusi. Mo anu iouvilesisi loxo Lataua muisalili, mo no anu xavi no anu vaikala noxou la mutetelisou mimii latala mukalusi muxolu pekia'u. Xe ili'i no mine Anu mukalusou xaixai noxou sou mukalusou susu xe mu'oxone'i ta mitema mixali malemalenga mukalu, la mulai mutalupexa no paumolu Tatananu tuala ane tatila manina teitexi no opo loxotolo, la muxolu no avolu tema.

4 ✡Anu mulai muxolu ne la, Lataua mulosou uala ne tatila manina muuliuli manina noxi'a ta angelo, la sou Anu muxali tatila noxi'a ta angelo.

5 ✡Xo Lataua umoxo'u angelo vile lexe,
“Nini, eni 'alixeni mo vaimomo 'o eni axali Maminesi.”
Mo muvikala kalumo lexe,
“Eni axali loxo Anu Momu. Xe Anu uxali loxo 'alixeni.”
Ne, Lataua muvikalanu angelo vile aloxo ne? Uasi.

6 ✡Mo no mine Lataua mupalusou 'Olu laposalaxu mulu'e no lialia 'o la Anu muvikala aloxo 'o,
“Ta angelo noxou Lataua ukalusi ine'e ilotu noxou.”

✡ **1:2:** Ioa 1:3 ✡ **1:3:** Ioa 14:9; Kol 1:20; Eva 8:1 ✡ **1:4:** Pil 2:9 ✡ **1:5:** 2Sa 7:14; 1A'a 17:13; Lex 2:7; Apo 13:33
✡ **1:6:** Lap 32:43; Rom 8:29

7 ✡Xe noxi'a ta angelo la Lataua muvikalasi'a aloxo 'o,
“Anu Lataua u'oxone'i ta angelo noxou ixali loxo atumesi
xe u'oxone'i ta mitema sou xaixai noxou ixali loxo navu lamixu.”
8 ✡Xe Anu muvikalasou 'Olu aloxo 'o,
“Lataua, nini nexolu no anu puloulousine sou Tatananu tuala utotomu mo kaluxu uasi.
Mo nini nasaxila'a ta mitema noxine la naulaxune'i no anu 'ilixo mulapusi.
9 Nini namasaxau 'ili'ilixo ane mulapusi ia namasaxau 'ili'ilixo ane masumasua uasi.
Aloxo ne la sou Lataua noxine munixi'u ueli sou 'osa'ila mu'ana'ana noxine
sou musosovosine lexe nini neuliuli noxi'a ta menexine.”
10 ✡Mo Lataua muvikalasou 'Olu la aloxo 'o,
“Tila, tatei manina no mine nekoinu mimii latala no lialia 'o,
la nemuxaxu tavatava'u laixe sou mu'oxonu pekia'u.
Mo nekoinu loxotolo ilou mimii iouiou teitexi ne anu nene'axu xaixai noxinesi.
11 Mimii ukalusi ne ulai la umamulosi
ia nini la naxolu aloxo nesi.
Mo lialia ilou loxotolo ne umanaunu loxo tokolomo mamuxanu.
12 Mo ulai la napipinu loxo itema upipinu mo'e,
xe nakolinu alavua aloxo itema uxexeenu tokolomo teinu
ia ukalanu tokolomo alavua.
Ia nini ne naxolu aloxo nesi,
mo tauu iexene ne kaluxusou uasisi manina.”
13 ✡Tei la Lataua muvikalanu 'Olu lexe,
“'Alixeni nane'e mo natalupexa no pa'umelo no avolo tema ulai umomomo
no mine eni amulaxa'a ta uluameni no laaxene sou namalomaloxo'a no tava'ine.”
Ia Anu muvikalanu angelo noxou vile aloxo ne a talu? Uasi.
14 ✡Ta angelo ukalusi ne ane'i ta uleenusi sou i'oxonu xaixai noxou Latauasi, sou upalusi'a ilai isu'uline'i ane'i ane ulai la ino'u mauli.

2

Pamauli Noxou Lataua ne Anu Mii Tatila Manina

1 Ioxe aloxo nenge telomusou tei lexe Lataua 'Olu muuliuli, la sou anu laixe sou nenge tatetelisou vaikala laixe ne pekia'u. Mo talaxa'i laixe, loxo 'o io tasasalo la taxexesou.
2 ✡Tatei la vaikala ane mulaa no anaxa'a ta angelo sou mivikalane'i ta xaixasinge ne mupala'a lexe anu manina, xo ta mitema mixola'u mo imulinu laixe uasi la mixalisou tu'umaxu umomomo no anu 'ilixoi'a.
3 ✡Ane ne tatei ia vaimomo 'o vote'i sou pamauli lailaixe a mupala'a. La sou lexe nenge taxiunu tumalingeu xaixai tatila noxou Lataua ne, la sou nenge ta'ume mo tapolopepeenu la'ia noxou Lataua ne a loxovaa? Tei la Tatila molu mupala'alixu vote'i sou pamauli noxi'a ane'i tatei, xe ane'i ta 'ei ane milomusou, la mia'aloxu noxinge vaimomo 'o lexe vaikala ne anu manina.
4 ✡Mo Lataua kalumo muvalaxu vaikalai'a lexe vaikala ne anu manina, la mu'oxonu sosovo iouiou mo xaixai pekipekia'u mose'i, xe mumila'anu lavulavu sou xaixai iouiou no anu Uleenu Tavuna mulai noxi'a ta mitema vilevilesi no anu masaxa noxousi.

Iesu Anusisi Anu Itema sou Pamauli

5 Aloxo ne, la sou no anu lialia alavua ane uxali ili'i e tevivikalasou 'o, la Lataua usosovosi'a ta angelo sou iulaxunu uasi.
6 ✡Xo aloxo itema vile muvikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
“Itema 'o anu ne mii ma'ia manina 'o,
la sou nini taneni u'oxoxu malaxo 'o?

✡ **1:7:** Lex 104:4 ✡ **1:8:** Lex 45:6-7 ✡ **1:10:** Lex 102:25-27 ✡ **1:13:** Lex 110:1 ✡ **1:14:** Lex 34:7; 91:11 ✡ **2:2:** Xal 3:19 ✡ **2:3:** Eva 10:29; 12:25 ✡ **2:4:** Mak 16:20; 1Ko 12:4, 11 ✡ **2:6:** Lex 8:4-6

Anu mii vitanisi,
ia tava'u loxovaa la sou nini nasaxila'u itema 'Olu laixe 'o?
7 Nini ne'oxonu muxolu,
no laaxa'a ta angelo no anu voxo ataxusesi.
Mo nemulaxu no anu tanixene lailaixe ne mo ne'itinu ualasou
xe nelosou uala tila.
8 Xe nemulaxu sou mimii latala ukalusi e nekoinu ne
uxolu no anu saxisaxila'u noxou xe uxolu no laaxu."
No mine Lataua muitalonu mimii mukalusi mulai no anu saxisaxila'u noxou la mii vile uxolu vitanisi uasi. Ia vaimomo 'o nenge tamaisou itema usaxila'u mo ulaxunu mii vile uasi.
9 ✡Ia nenge tamaisou Iesu la Anu muno'u uala tatila manina, xo tei la Anu muxolu no laaxa'a ta angelo voxo ataxusi sou muno'u tanixa'a ta mitema sou musoli. La ane ne anu vote'i sou alauna noxou Lataua sou usu'uline'i ta mitema. Xo Iesu mutaloxolixu mo mutavulenu tu'utu'umaxu mumomomo no anu soli, aloxo ne la sou Lataua mu'itinu ualasou xe mulosou uala tila xe mimii latala muxolu no laaxu.
10 Lataua anusisi Anu tava'u mimii latala mukalusi mo Anu molu mukoinu mimii latala mukalusi. La sou Anu mumasaxa lexe ta 'olu tavu'alo ne i'unalai ixolu no nano no anu xoluxolu laixe noxou Lataua teitexi no loxotolo. Lataua muxalixu vote'i sou pamauli ne ane noxou Iesusi nesi, la sou mu'oxonu mutavulenu navunavu. No anu navunavu ne la Anu mu'oxonu Iesu muuliuli manina sou mutulu moosou pamauli noxi'a Lataua ta 'olu. La sou 'ilixo e Lataua mu'oxonu ne anu lailaixe manina.
11 ✡La sou anu Iesu mukalipalane'i ta mitema milapu la mixali Lataua ta 'olu xe ane'i ta mitema e Anu mukalipalane'i ne, ane'i mami'a vilesisi, la sou Anu umaela sou umoxo'a lexe Anu ta vimovimou uasi.
12 ✡La muvikalanu Lataua aloxo 'o,
"Eni amoxomoxo'u ulasine mo apala'alixu noxi'a ta vivilo.
Xe no mine nexi tapita sou talotu,
la eni alexenu lexe sou a'itinu ualasine."
13 ✡Mo muvikala la aloxo 'o,
"Eni axolu aloopala noxou Latauasi sou u'oxonu mii ma'ia Anu mulemolu."
Xe muvikala la aloxo 'o,
"Namalei, eni exolu no taine'i Lataua ta 'olu e Anu mulosilo."
14 ✡Lataua ta 'olu e Iesu muleme'a ne, ane ane'i ta mitema imaumauli. La sou Iesu muxali itema aloxo ane'i ne sou ulai no anu soli. Anu mu'oxonu aloxo ne sou mutaloxolixu Satani anu itema e xaviinu sou u'oxone'i ta mitema isoisoli.
15 Mo 'ume sou soli musakisakiinu maulixa'a ta mitema no anu xoluxoluxa'a, la sou Iesu musoli sou mululusi'a no anu sakisaki no anu 'ume sou soli ne.
16 Manina misevile, Iesu mune'e mu'oxonu xaixai tatila ne sou usu'uline'i ta angelo uasi, ia Anu mu'oxonu xaixai ne sou musu'uline'i Avalaamu ta xaixasou.
17 Xo Anu anusisi sou usu'uline'i ta vimovimou la anu vote'i vilesisi ane Anu uxali uisalili aloxo ane'i nesi. Mo sou aloxo ne la Anu uxali kisi'a ta aili'i e mu'ana'ana no anu 'ilixo sou alauna manina mo umulinu vaivaikala noxou Lataua la u'oxonu xaixai noxou laixesi. Xaixai ne ane sou uxexeenu susu noxi'a ta mitema.
18 Xe no mine tovotovo uxalisi'a la Anu umomomo sou usu'uline'i xo Anu muxamulinu navunavu no anu tovotovo iouvilesisi aloxo ane'i ixamulinu ne.

3

Iesu Muno'u Uala Tila Mua'ulixu Mosesi

1 ✡Ioxe ta vivilo, noxou Iesu Lataua muxolu teitexi no opo loxotolo mu'avalinge mo mukalipalangengi lexe ngingi ta noxou muisalili ngaxolu. Mo ngaxavutala Iesu. Anu aposeli noxou Lataua mo kisi'a ta aili'i e nenge temuxaxu tanenge noxou xe taa'aloxu ualasou lamana.

✡ **2:9:** Pil 2:8-9 ✡ **2:11:** Mat 25:40 ✡ **2:12:** Lex 22:22 ✡ **2:13:** Ais 8:17-18 ✡ **2:14:** 1Ioa 3:8; Pal 12:10 ✡ **3:1:** Iti 12:7; Eva 4:14; 7:26

2 Anu mumulinu vaikala noxou Lataua mo muxaxaisou xaixai ane Lataua musosovosou sou uxaxaisou ne laixe. Xaixai noxou ne anu iouvilesisi aloxo Mosesi muˈoxonu, sou muxaxaisiˈa ta mitema laixe loxo aneˈi Lataua taasou.
3 Ia Lataua mulosou Iesu uala tila manina muaˈulixu Mosesi. Aloxo nenge telavusou itema vile utulusou tani vile lailaixe manina la. Nenge tavikalasou tani ne malaxo uasi, ia talosou uala tila manina noxou moosou e mutulusou ne.
4 Aloxo tanitani ne itema vilevilesi mutulusou, ia Lataua anu molu muxalixu mimii latala mukalusi.
5 ✡Mosesi ne anu itema sou xaixai noxou Lataua mo mumulinu vaikala noxou Lataua la muˈoxonu xaixai laixesi sou musaxilaˈu tani noxou. Mo anu muvikala lamana no anu mii maˈia ane sou Lataua ulemolu iliˈi.
6 Ia Kalisito ne Anu Lataua ˈOlu la sou anu xaixai noxou ne sou musaxilaˈa ta mitema mukalusi loxo aneˈi tani noxou Lataua. La mumulinu vaikala noxou Lataua la, muˈoxonu maninasou xaixai noxou ne. La sou nenge ane tanenge utulu pekiaˈu mo taˈosaˈosa sou tanoˈu mii maˈia nenge texolu teloloopalanu sou tanoˈu, la nenge kalumo ne texolu loxo Lataua taasou.

Ta Mitema Ilomuxu Lataua Uasi ne Ilaxaˈi Laixe

7 ✡La sou anu aloxo Uleenu Tavuna mulemolu, Anu muvikala aloxo ˈo,
“Vaimomo ˈo lexe ngalomusou Lataua xolinu
la mamu sou ngatatusou opongengi pekiaˈu
8 ✡loxo ta ˈiliˈilisungengi miˈoxonu tatei.
Xo no voxo loxo mixolu no xalee lia ˈesiˈesi
la mixiunu tumaliˈa noxilo xe mitovoleli.
9 La mimaisou mimii ta tatila eˈoxonu muxali noxiˈa
mumomomo no anu tauu ie itemaxu ta tamei (40).
10 Xo ta mitema no anu taunu ane ne miˈoxonu laˈiaxo la eni evikala lexe,
‘Ta mitema ane ˈo ne, oponeˈi muxolu vaˈaxu noxilo manina,
mo ilavusou imulinu voteˈi noxilo e lexe imulinu ne la uasisi.’
11 ✡La miˈoxoleli laˈiaxo la eni evikalaneˈi aloxo ˈo,
‘Manina teitexi, aneˈi imomomo sou iˈunalai no nano no tualasou maˈila
noxilo uasisi manina.’ ”
12 Ta vivilo noxou Iesu, ngalaxaˈingengi laixe, loxo ˈo io vivinge vile no taingengi ne opo masumasua muxolu no anu xavutalau la umomomosou umuxaxu tanu uasi la uxiunu tumalou noxou Lataua e Anu umauli.
13 La sou anu laixe sou ngapatetelingengi ngatongatoˈo no voxovoxo utotomu. Xo nenge tamaisou voxo vilevilesi uxaxai la nenge tavikala lexe anu voxo ane vaimomo ˈo si, ia talavusou telexu uasi. Aloxo ne la sou anu laixe sou ngasuˈulingengi ngatongatoˈo mo ngaavutinoxu xavutalamengi, loxo ˈo io ˈilixo sou susu uˈoxo loloxaˈa seˈi noxinge la itatusou taneˈi pekiaˈu.
14 No mine nenge temuxaxu tanenge noxou Lataua pekiaˈu, la loopala noxinge ne pekiaˈu manina. Lexe nenge tatulu pekaˈinge aloxo ne ulai utalo no telexu, la nenge nengeˈa Kalisito taxolu tapita.
15 ✡Aloxo Lavuku Tavuna teinu, muvikala aloxo ˈo,
“Vaimomo ˈo, lexe ngalomusou xolinu,
la mamu sou ngatatusou opongengi pekiaˈu loxo ta ˈiluˈilusungengi miˈoxonu tatei.
Xo ta ˈiluilusungengi miˈoxonu tatei aloxo ne
la mixiunu tumaliˈa noxilo xe mitovoleli.”
16 ✡Aneˈi ta ˈei ane miavutinoxu Lataua opoonu la laˈiaxuiˈa no mine milomusou vaikala noxou la mixiunu tumaliˈaou ne? Aneˈi ta mitema mukalusi ane Mosesi muulaxuneˈi milaa ne Aixiputo.

✡ **3:5:** Iti 12:7; Lap 18:15-19 ✡ **3:7:** Lex 95:7-11 ✡ **3:8:** Mul 17:7; Iti 20:2-5 ✡ **3:11:** Iti 14:21-23 ✡ **3:15:** Eva 3:7-8 ✡ **3:16:** Iti 14:1-35

17 ✡Mo anu laˈiaxuiˈa ta ˈei mumomomo no anu tauu ie itemaxu ta tamei? Anu
laˈiaxuiˈa aneˈi ta mitema e misusu xe misoisoli la vasimeˈa mutaˈotaˈolu no xalee lia
ˈesiˈesi ne.
18 Xe noxiˈa ta ˈei e Lataua muvikalaneˈi pekiaˈu lexe umomomo sou iˈunalai no nano
no tualasou maˈila noxou uasi ne? Anu muleleme'a ta mitema e imulinu vaikala noxou
uasi.
19 La sou nenge tamaisou lexe aneˈi imomomo sou iˈunalai no tuala sou maˈila uasi,
xo tavaˈu vilesisi aloxo ˈo imulaxu taneˈi uasi.

4

Ta Mitema Noxou Lataua Ixolu Imaˈila

1 Vaikala e Lataua musakiinu tei lexe ta mitema aneˈi ane miloopalasi ane iˈunalai
no tuala sou maˈila noxou ne anu a mukisi sio mo a ututulu sio. La sou nengeˈa talaxaˈi
loxo ˈo io seˈi noxinge maasi la iˈunalai no tuala ne uasi.
2 Nenge kalumo telomusou aˈalo laixe noxou Iesu e aneˈi milomusou ne usuˈulineˈi
uasi xo aneˈi milomusou ia imuxaxu taneˈi no anu uasi.
3 ✡Aloxo ne la sou vaimomo ˈo nenge ane temuxaxu tanengesi ane tamomomo sou
taˈunalai no tuala sou maˈila ne, aloxo Lataua mulemolu. Anu muvikala aloxo ˈo,
“Aloxo ne la sou eni laˈiaxo, la evikalaneˈi lexe,
‘Manina teitexi, aneˈi imomomo sou iˈunalai no tuala sou maˈila noxilo uasisi
manina.’ ”
Lataua muvikala aloxo ne la anu manina, xo tatei no mine Anu mukoinu mimii latala
mukalusi, la Anu mulalaxiinu tuala sou maˈila kalumo ne a muxolu.
4 ✡Aloxo vaikala vile muai no nano no anu vaikala noxou Lataua sou voxo muxatele
tamei muvikala aloxo ˈo “Lataua mukalusou xaixai noxou xe no anu voxo muxatele
tameisou la Anu mumaˈila.”
5 ✡Mo aloxo no anu vaikala mautunu e nenge telomusou tei la muvikala lexe, “Aneˈi
imomomo sou iˈunalai no nano no tuala sou maˈila noxilo uasisi manina.”
6 La sou anu mumaxaˈu lexe tuala sou maˈila ne anu a uxoxolusio sou ta mitema
moseˈi iˈunalai no anu, xo aneˈi ane tatei milomusou aˈalo laixe noxou Iesu ia imulinu
uasi la iˈunalai uasi.
7 ✡Aloxo ne la sou Lataua musosovosou voxo vile la, la sou voxo ne ane vaimomo ˈo.
Anu muvikalaneˈi ta mitema tatei no anu vaikala aloxo telomusou tei ne. Mo tauu ie
tavuˈalo mulai mukalu xe iliˈi la Anu mulemolu no anaxu Deviti la. La Anu muvikala
aloxo ˈo,
“Vaimomo ˈo lexe ngalomusou xolinu
la ngatatusou opongengi pekiaˈu mamu.”
8 ✡Lexe Iesua mulosiˈa ta mitema maˈila, la Lataua usosovosou voxo vile la sou maˈila
la uasi.
9 Aloxo ne la sou nenge talavusou laixe lexe voxo vile sou maˈila noxiˈa ta mitema
noxou Lataua a uxoxolusio. Maˈila ne iouvilesisi aloxo voxo manina sou maˈila.
10 ✡Mo nenge telavusou lexe itema ane mukalusou xaixai noxousi la anu uˈunalai no
tuala sou maˈila noxou Lataua. Anu iouvilesisi aloxo Lataua mukalusou xaixai noxou
mukalu, la sou anu mumaˈila.
11 Aloxo ne la sou anu laixe lexe nengeˈa xavinenge mo sou taˈunalai no tuala sou
maˈila ne. Loxo ˈo io seˈi noxinge imulinu ˈilixo noxiˈa aneˈi taatei sou ilomu uasi la
uˈoxoneˈi ilapau la umomomo sou iˈunalai uasi.
12 ✡Xo vaikala noxou Lataua ne anu mauli mo anu xaviinu mo anaxu manina
muaˈulixu laviso e anaxu tatamei. Vaikala ne utoˈomolu itema la uˈunalai no nano
manina no anu uleenu ilou tanu upita xe ukalipala toxotoxo no anu itema xinuxinu
mo xinuxinu taxutaxulunu. Xe utilovosou xavutalanu mo masaxa muxolu no nano no
tanu.

✡ **3:17:** 1Ko 10:10 ✡ **4:3:** Lex 95:11; Eva 3:11 ✡ **4:4:** Tav 2:2 ✡ **4:5:** Lex 95:11 ✡ **4:7:** Lex 95:7-8 ✡ **4:8:** Lap 31:7; Ies 22:4 ✡ **4:10:** Eva 4:4 ✡ **4:12:** Ep 6:17; Pal 1:16; 19:13-15

13 Mimii e Lataua mukoinu mukalusi 'o ne mii vile umomomo sou utalume no iou uasi. Mimii latala e Lataua mukoinu ne muxolu lamana no iou mukalusi, upala'a xe uai no tani keakea. Mo Anusisi utilovosou 'ili'ilixomenge ukalusi.

Iesu Anu Muxali Tatila Kisi'a ta Aili'i Tatila Noxinge

14 ✡Ioxe kisi'a ta aili'i tatila noxinge mu'unalai mo a muxolu teitexi no opo loxotolo. Anu Iesu e Lataua 'Olu. La sou muxamuxaxu tanenge noxou e telemolu ne, anu laixe sou nenge'a tatetelisou pekia'u.

15 Xo nenge tovotovo uxali noxinge la nenge xavinenge sou tataloxolixu uasi la u'oxonenge pelesinge. Ia loxo 'o io nenge xavutalamenge uvikala lexe kisi'a ta aili'i noxinge ne loxo 'o io tanunenge uasi. Uasi Anu tanunenge, xo tovotovo iouiou e uxali noxinge vaimomo 'o ne anu muxali noxou sou mutovonu tei kalumo, ia Anu ususu uasi.

16 ✡La sou laixe lexe nenge talai alai no 'a xoluxolu laixe noxou Lataua ia ta'ume uasi. Ta'unalai no nano no anu alauna noxou. Lexe nenge talai noxou la sou tamaisou alauna noxou xe tanutanuxu noxou noxinge. Mo lexe tu'umaxu uxalisinge la Anu usu'ulinenge.

5

1 Ioxe, vote'isou itema uxali kisi'a ta aili'i ne aloxo 'o. Lataua ulosou xaixai sou usosovosou itema vile no taine'i ta menexu la utulusou xe ulosou xaixai sou usosovosi'a ta mitema no anu mii ma'ia i'oxonu ulai noxou Lataua. Xe ta mitema ino'u mimii mose'i sou ine'e ilosou aili'i la u'elaxu mo uvau ukalu la u'elaxu sou uxexeenu susu noxi'a.

2 Xe ta mitema ane lavulavui'a uasi mo ane milai va'axu ine'e noxou sou uxaxaisi'a la umalalixa'asi xo anu kalumo ne pekia'u sou uxaxaisi'a uasi.

3 ✡La sou no mine ane'i ino'a ta mimii ine'e sou lexe anu u'elaxu sou uxexeenu susu noxi'a la anu u'oxonu sou uxexeenu susu noxou kalumo.

4 ✡Itema uxali kisi'a ta aili'i ne anu uno'u uala tatila manina, la sou itema vile umomomo sou ukelelixu u'una no anu xaixai 'o no anu masaxa noxousi uasi. Xo Lataua anusisi u'avalou itema ne la sou ulosou xaixai sou uxaxaisou loxo anu mu'oxonu noxou Aloni taatei.

5 ✡Mo Iesu kalumo ne Anu aloxo ne, Anu molu mune'esi ka molu mulosou uala tila sou mu'oxonu muxali kisi'a ta aili'i uasi. Ia Lataua molu musosovosou sou u'oxonu xaixai ane. Xo loxo Anu mulemolu, la muvikalanu lexe,
"Nini ne, eni 'alixeni, mo vaimomo 'o eni exali Mamine."

6 ✡Mo no anu kaukavu vile muai no anu vaikala noxou Lataua la Lataua muvikala la aloxo 'o,
"Nini naxolu loxo aili'i vaimomo 'o mo kaluxu uasi,
mo neno'u tanixu Melikisateki."

7 ✡No anu voxo e Iesu muxolu mo mumauli loxo itema no lia 'o, la Anu mukilaka mutotomu mulai noxou Lataua, xe muvikalanu sou usu'ulinu. Anu mukilaka toxotoxoxa'a xe mutama iou lexaxu munixi mulai noxou Lataua, xo mulavusou lexe Lataua anusisi umomomo sou usu'ulinu no anu soli. Lataua mulomuxu la mukolinu lakilaka noxou xo Anu mutaloxolixu.

8 Manina anu Lataua 'Olu, ia Anu mutavulenu tu'utu'umaxu. Aloxo ne, la sou no anu tu'utu'umaxu ne mulosou lavulavu lexe no anu 'ilixo sou umulinu masaxa noxou Latauasi, xe ulolomuxusi, la utavulenu tu'utu'umaxu.

9 Xo Anu mumulinu masaxa noxou Momu laixe, la sou Anu muxali kisi'a ta aili'i laixe manina mo tava'u pamauli noxi'a ta mitema mukalusi ane imulinu masaxa noxou, xe ulosi'a mauli ane kaluxu uasi.

10 Xo Anu mu'oxonu aloxo ne la sou Lataua musosovosou sou muxali kisi'a ta aili'i tatila manina la muno'u tanixu Melikisateki.

✡ **4:14:** Eva 3:1; 10:23 ✡ **4:16:** Eva 10:19 ✡ **5:3:** Liv 9:7; 16:6 ✡ **5:4:** Mul 28:1 ✡ **5:5:** Lex 2:7 ✡ **5:6:** Lex 110:4; Eva 6:20; 7:1 ✡ **5:7:** Mat 26:36-46; Pil 2:6-8

Mamu sou Taxolu Tatovava loxo ta Molomolo ta Kitukitu'a

11 No anu ngiou ane Iesu muxali kisi'a ta aili'i loxo Melikisateki ne, nexi tamomomo
sou taa'alomengixu tavu'alo. Ia nexi tamomomo sou talamanalixu ukalusi uasi, xo
ngalomusou laixe ia xavutalamengi ne utovava sio.
12 ✡Ngingi ngexolu no nano no anu lalotu mo ngexali ta mitema noxou Kalisito
maxuveni. Mo vaimomo 'o ne ngingi ngamomomo sou ngaxali ta tisa sou ngalosi'a
mose'i lavulavu. Ia uasi ngingi ngatovavasi la sou ngamasaxa lexe ngaxolusi ia ta
mitema se'i ine'e sou ia'alomengi no anu lavulavu se ngeno'u tei noxou Lataua no
anu vaikala la. Xo ngingi ngamomomo sou menge ngano'u la'ilali pekia'u mo nga'ou
uasi. Ngingi uao ngaiexu susu loxo ta keakea sio.
13 Nenge telavusou lexe ta mitema e iiexu susu sio ne ane'i uao ta keakea sio, mo
ilavusou 'ilixo mii ma'ia laixe xe masua uasi.
14 Ia la'ilali pekia'u ne ta mitema ta tatila na'a. Ane'i ta mitema ane loxo ne ane'i
milavusou vote'i sou itilovosou mii ma'ia ane masua xe mii ma'ia ane laixe. Xo ane'i
mitotovonu sou mi'oxo'oxonu mutotomu no anu maulixa'a.

6

Taxiu no Anu Xaixai sou Soli

1 Aloxo ne la sou anu laixe lexe nenge tasuku talai mo tano'u lavulavu noxi'a ta
tatila, ia taxolu taninenge vilesisi mo talivulivuxu lavulavu se teno'u tei no anu vaikala
noxou Kalisito uasi. Xo nenge talivulivuxu lavulavu se teno'u tei ne, la anu aloxo
nenge talalaanu savana sou tani utotomu ia tani utulu uao. Aloxo ne la sou mamu
sou tasolonu vaivaikala no anu 'ilixo sou taxiunu tumalinge no anu 'ilixo masumausa
e mauli no anu uasi xe no anu 'ilixo sou tamuxaxu tanenge noxou Lataua.
2 Mo mamu sou talivu talai taa'aloxu 'ilixo sou 'ulo'ulo iouiou e nenge te'ulo no anu
mo no anu 'ilixo sou tamuxaxu avonge no kisi'a ta mitema, mo taa'aloxa'a ta mitema
misoisoli itulu mo tu'umaxu ane kaluxu uasi e ili'i la tano'u lakolisou susu noxinge no
mine tatulu no anu vaivaikala no iou Lataua. La sou anu laixe lexe taxoxolu no anu
a'alo aloxo ne uasi tasuku mo tano'u a'alo e noxi'a ta tatila.
3 Ia lexe Lataua upelemasaxanenge lexe nenge ta'oxonu aloxo ne, la nenge ta'oxonu.
4 Lexe ta mitema mose'i ne Lataua mulamanalixa'a mo mutovone'i xe mixamulinu
mii ma'ia lailaixe e Lataua mulosi'a molu teitexi no opo loxotolo ne, mo Uleenu Tavuna
muxolu noxi'a.
5 Mo milomusou a'alo laixe no anu vaikala noxou Lataua la lailaixe xe mixamulinu
xavi noxou Lataua e sou uxali no anu voxo vile ili'i.
6 ✡Ia lexe ane'i ilapau la ane'i imomomo sou ilivu ine'e sou ixiunu opone'i uasi. Xo
ane'i mi'oxonu aloxo ne la anu loxo mivau Lataua 'Olu mo mililixu no ovu valautu
alaxu vile la xe mipamaelanu no ie'i ta mitema tavu'alo.
7 Voxo tavu'alo la'iua usili ulu'e no lialia, la lialia uiexu. Mo lexe ta mitema itotou
la'ilali no anu lialia ne xe lialia ne uxalixu 'ani'ani tavu'alo sou usu'uline'i ta mitema
ne, la Lataua ualusou lialia ne.
8 ✡Ia lexe lialia ane lamota 'ana'anaxu ilou ia'eia'e masumasuasi uleme no anu, la
lialia ne, anu masua. Anu aloxo ne la tatananu xai ne uvikalasou lexe anu lialia masua
mo ulai ili'i sou kaluxusou la u'ela no navu.
9 Ta vivixe maninasou noxou Iesu, nexi tavivikala aloxo 'o ulai noxinge, ia nexi
temuxaxu tanexi lexe mamulo ne uxali noxinge uasi. Xo no nano no tanexi la nexi
temaisou xoluxolungenge ne laixe umomomo sou Lataua upamaulingengi.
10 ✡Xo Lataua ne Anu ulavusou utilovosinge laixe ia ususunoxu uasi. La sou
umomomo sou tanu vulusiou xaixai noxinge e nge'oxonu sou ngemaxa'u tanutanuxu
noxinge mulai noxou ne uasi. Tanutanuxu noxinge mulai noxou ne, mupala'a

✡ **5:12:** 1Ko 3:1-3 ✡ **6:6:** Mat 10:22; Eva 10:26-27; 1Ioa 5:16 ✡ **6:8:** Tav 3:17-18; Mat 13:7, 22 ✡ **6:10:** Eva 10:32-34

muatu no anu su'uli noxinge mulai noxi'a ta mitemaou. Mo 'ilixo sou alauna ne 'a ngasosolonu ulalai sio.
11 La sou nexi temasaxa lexe ngingi vilevilesi ne xavingengi mo nga'oxonu xaixai iouvilesisi aloxo ne no anu maulingenge ulai avile uxali no anu voxo sou ngano'u mii ma'ia e ngexolu mo ngelolopalanu.
12 Nexi temasaxa lexe ngatotosa mamu. Ia ngatovo sou ngatovotovola'inu 'ilixo noxi'a ane'i mimuxaxu tane'i maninasou mo mitaloxolixa'a xe mixolu se'isisi la mino'u mii ma'ia e Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe ino'u.

Mii Ma'ia E Lataua Musakiinu Vaikalasou Tei ne Uxali Maninasou

13 ✡Tatei no mine Lataua ilou Avalaamu misakiinu vaikala, la itema vile ualasou tila ua'ulixu Lataua uasi. La sou Lataua umomomo sou u'oxonu pakia'usou vaikalau la uvikala lexe manina teitexi no ualasou. Aloxo ne la sou Lataua muvikala lexe manina teitexi no ualasilo la.
14 La sou muvikala aloxo 'o, “Manina teitexi, eni aalusine mo a'oxone'i ta 'ili'iline ilo'a ta xaixasine ixali tapiena manina.”
15 La Avalaamu utotosa uasi muxolu se'isisi maxuveeni xe ili'i la sou anu muno'u mii e Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe ulosou ne.
16 Lexe ta mitema ivikala lexe manina teitexi no ualasou itema vile, la anu laaxu lexe itema ne anu ualasou tatila mua'ulixu noxi'a. Xe loxo ta mitema ixililiou itema vile la anu vote'i sou u'oxonu pekia'usou vaikala noxou aloxo. Anu uvikala lexe manina teitexi no ualasou itema vile tatila manina mua'ulixu la utomunoxu anaxa'a ane'i ane itovo sou lexe italoxolixu ne.
17 Xo tei la Lataua musakiinu vaikala lexe Anu mumasaxa lexe u'oxonu laixe noxi'a ane'i ane ino'u mimii laixe e Lataua musakiinu vaikalasou ili'i. La sou anu mu'oxonu pekia'usou vaikala noxou ne xe anu umomomo sou uxiunu xavutalau uasi la sou muvikala lexe manina teitexi.
18 ✡Aloxo ne la sou vaimomo 'o vaikala ta tamei anu a muxolu. Lataua musakiinu vaikala xe muvikala lexe manina teitexi. No anu mii ta tamei ne umomomo sou uxiu uasi. Xo no mine Lataua usakiinu vaikala sou mii vile la ulavusou ukalavoi uasi, xe uvikala lexe manina teitexi la ukalavoi uasi. Aloxo ne la sou mu'oxonu pekia'inge nenge ta mitema ane te'ume telai texolu 'alai noxou Lataua taxavutalanu mii ma'ia ane Anu musakiinu vaikalasou lexe tano'u, la sou u'oxonenge tatulu pekia'inge mo taxolu se'isisi xe taloopalanu mii ma'ia sou tano'u.
19 ✡Aloxo ne la sou mii e nenge teloopalanu ne anu muxolu loxo axa e pumuxu manina no anu ulenenge. Xo loopala ane ne mu'unalai no nano manina no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua, la mu'unalai no nano manina no anu kaveutu e tavuna manina no tumalou lavalava tatila e mulili no nano ne.
20 Iesu muulaxunenge mulai no nano no kaveutu ne sou musu'ulinenge xo Anu muxali kisi'a ta aili'i uno'u tanixu Melikisateki, ka uxolu utotomu mo kaluxu uasi.

7

Aili'i Melikisateki ne Anu Ualasou Tatila Manina

1 ✡Ioxe, Melikisateki anu tatananu tuala ne Salemu mo anu aili'i noxou Lataua e Anu muxolu teitexi manina. No mine Avalaamu ulai ilo'a ta tatananu tuala mi'oto xe anu mua'ulixa'a no anu 'oto'oto ne mukalu la mulivu mune'e xe Melikisateki muxalisou Avalaamu la anu mualusou.
2 Xe Avalaamu muavuti la muvelunu mimii e muno'u no anu 'oto'oto ne la'oluxu mavulovexa, la mulosou Melikisateki la'oluxu ane mavulovexasou pa'usou. Uala Melikisateki ne loxo taxiunu, la anu laaxu lexe anu tatananu tuala e u'oxonu 'ili'ilixo mulapusi. Mo anu tatananu tuala ne Salemu kalumo, la lexe taxiunu kalumo, la anu laaxu lexe, tatananu tuala sou opo se'isisi.

✡ **6:13:** Tav 22:16-17 ✡ **6:18:** Iti 23:19 ✡ **6:19:** Liv 16:2-3 ✡ **7:1:** Tav 14:17-20

3 Melikisateki ne no nano no anu vaikala noxou Lataua 'o ulamanalinenge uasi. La
sou anu mulamana lexe momu mo nenu xe nanasou uasi. Mo voxo sou nenu mivo'onu
xe voxo sou usoli uasi loxo Lataua 'Olu, xe muxolu loxo aili'i utotomu mo kaluxu uasi.
4 Loxo xavutalamenge umulinu la anu muno'u uala tila manina. Xo loxo mutu'u
ovunenge Avalaamu ne anu itema tila kalumo ia mutongonu Melikisateki lexe anu
mutila noxou, la sou muvelunu mimii e muno'u no anu 'oto'oto ne la mulosou
mavulovexasou pa'usou.
5 ✡Xo lapuloto noxou Mosesi muvikala lexe ta mitema ukalusi ixexeenu mavulovex-
asou pa'usou la ilosi'a ta aili'i e ane'i mixali noxou Levi. Manina ane'i mukalusi ne
tamutu'u ovuxu Avalaamu mo ane'i ta vimovimo'a ne, ia ane'i ta Levisi imomomo sou
itaxusou mavulovexasou pa'usou noxi'a ta vimovimo'a ne.
6 Ia Malikisateki ne anu uxali no anu mata noxou Levisi uasi, ia anu muno'u
mavulovexasou pa'usou no anu mimii e Avalaamu muno'u no anu 'oto'oto. La
mualusou Avalaamu anu itema e Lataua musakiinu vaikala noxou.
7 Aloxo ne la sou nenge telavusou lexe itema e ualusou vile ne anu tila noxou xe anu
ane muno'u alualu ne anu kokope noxou anu ane mualusou.
8 Noxi'a ta Isilaeli la ta Levi e inono'u mavulovexasou pa'usou ne ilavusou isoisoli,
ia Melikisateki ne anu mua'ulixa'a mo nenge telavusou lexe anu usoli uasi.
9 Mo asolonu vaikala noxilo, la nenge tavikala lexe Avalaamu mulosou Melikisateki
mimii mavulovexasou pa'usou ne, la anu aloxo Levi utaxusou mavulovexasou pa'usou
ne anu kalumo mulosou.
10 Xo no mine Avalaamu muxalisou Melikisateki no vote'i xe mulosou mavulovexa-
sou pa'usou ne, la Levi upaa uao, ia anu a muxolu no nano no vasimolu mutu'u ovuxu
Avalaamu ne.

Iesu Anu Aloxo Melikisateki

11 Ioxe, lexe Lapuloto muvikala lexe ane'i ane ixali no anu mata noxou Levisi ane
ixali ta aili'i, mo noxi'asi la ta mitema ixali laixe. La sou aili'i vile la umomomosou
uno'u tanixu loxo Melikisateki ilou Aloni uasi.
12 Ia xaixai alavua noxou la anu laixe lexe lapuloto kalumo uxiu uxali alavua.
13 Xo aili'i alavua e Lataua mulelemolu lexe anu uxolu aili'i utotomu mo kaluxu uasi
ne, anu no anu mata vilemo itema vile no anu mata noxou uxaxai loxo aili'i no anu
valovalo sou u'elaxu mimii tatei uasi.
14 ✡Ia nenge telavusou lamana lexe Tila noxinge ne anu muxali no anu mata noxou
Iuda. Mo Mosesi u'oxonu vaikala vile si'a ane'i mata ane ne lexe ixali ta aili'i uasi.
15 Ioxe nenge tamaisou lexe vaikala sou aili'i alavua vilemo iouvilesisi loxo Melik-
isateki uxali, la anu muxali lamana. La mua'ulixa'a ta aili'i e ta Levi ne.
16 Xo ta Levi ne mixali ta aili'i loxo lapuloto muvikala, ia Anu ne uasi. Anu muxali
aili'i ne no anu xavi no anu mauli ane uxolu utotomu mo kaluxu uasi.
17 ✡Xo vaikala vile muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
"Nini naxolu loxo aili'i utotomu mo kaluxu uasi, aloxo Melikisateki."
18 La sou vaikala ane loxo ne, mumaxa'u lexe Lataua muxexeenu lapuloto ane teinu
ne, xo anu xaviinu sou usu'ulinenge la uasi, la muxali mii vitanisi.
19 ✡Xo 'ilixo sou tamulimulinu lapuloto noxou Mosesi ne u'oxonu mii vile lailaixe
uasi ia mii mua'ulixu lapuloto ne ane no anu 'ilixo sou loopalasi, la sou vaimomo 'o
nenge tamomomosou tane'e 'alai noxou Lataua.
20 Lataua musosovosou Iesu sou muxali aili'i la Anu muvikala lexe manina teitexi
tei la mose'i e mixali ta aili'i tei ne Anu u'oxonu aloxo ne noxi'a uasi.
21 ✡Ia noxou Iesusi la vaikala vile muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua
teinu muvikala sou aloxo 'o,
"Tatila muvikala lexe, manina teitexi tei lexe,
'nini naxolu loxo aili'i utotomu,' mo kaluxu uasi,

✡ **7:5:** Iti 18:21 ✡ **7:14:** Ais 11:1; Mat 2:6; Pal 5:5 ✡ **7:17:** Eva 5:6 ✡ **7:19:** Eva 10:22; Iak 4:8 ✡ **7:21:** Eva 5:6

la umomomo sou uxiunu xavutalau uasi.”
22 ✡Xo Lataua muvikala aloxo ne, la sou anu laaxu lexe Iesu anu muxalixu muuatu
lamana opo vilesisi e Lataua musakiinu vaikalasou mune'e noxi'a ta mitema.
23 Tatei la ta mitema tavu'alo mixaxai loxo ta aili'i, ia vaimomo 'o misoisoli la ixolu
isolonu xaixai noxi'a la uasi.
24 Ia Iesu anu umauli utotomu mo kaluxu uasi. Xo aloxo ne, la Anu uxolu uxaxai
aili'i kaluxu uasi.
25 ✡Aloxo ne la sou Anu umomomo sou upamauline'i manina ane'i ane ine'e 'alai
noxou Lataua no anu ualasou. Xo Anu uxolu ukikilakasi'a utotomu.
26 Anu kisi'a ta aili'i e nenge temasaxau ane, xo Anu malemalenga manina,
mo mulapu no iou Lataua, xe mii vile nuni'u uxolu noxou uasi. La sou Lataua
mukalipalanu muxexee noxi'a ta mitema sou susu la mulai mutalupexasou va'axu
teitexi no opo loxotolo.
27 ✡Anu ulavusou u'elaxu mimii no voxovoxo utotomu loxo ta kisikisi'a ta aili'i tatei
uasi. Xo ta aili'i tatei ne i'elaxu mimii sou susu noxi'a xe ukalu, la sou i'elaxu sou
susu noxi'a ta mitema. Ia Iesu ne Anu u'oxonu aloxo ne uasi, Anu mu'italonu maulixu
teitexi no ovu valautu alaxu vilesisi ne la anu ane si.
28 Lapuloto usosovosou kisi'a ta aili'i ne, ane'i ta mitemasi ne mamalaxa'asi. Ia ili'i
no anu lapuloto la Lataua musosovosou 'Olu, la sou mu'oxonu vaikala e manina teitexi
ne sou. Mo Anu musosovosou 'Olu ne Anu muxali kisi'a ta aili'i lailaixe manina uxolu
utotomu mo kaluxu uasi.

8

Iesu Anu Muxali Kisi'a ta Aili'i Noxinge Teitexi no Opo Loxotolo

1 Ioxe, vaikala e nenge talelemolu ne laaxu maninasou aloxo 'o. Nenge menge kisi'a
ta aili'i vile lailaixe a uxoxolu. Anu muxolu mutalupexa no anu puloulou noxou
tatananu tuala ane tatila manina uxolu teitexi no opo loxotolo, la mulai muxolu no
pa'umolu no avolu tema.
2 Anu muxolu uxaxai loxo aili'i no taasou Lataua teitexi no loxotolo. Tani ne anu tani
alelaxu tavuna noxou Lataua e Anu Lataua molu mutulusou, ia ta mitema itulusou no
avo'a uasi.
3 Xo kisi'a ta aili'i ne xaixai sou ino'u mimii sou ilai ilosou Lataua loxo anu na'u xe
i'elaxu mimii ulai noxou, la anu Iesu kalumo u'oxonu xaixai iouvilesisi aloxo ane'i
mi'oxonu ne.
4 Lexe Anu uxolu no lia 'o la Anu umomomo sou uxali loxo aili'i uasi, xo ta aili'i a
mixolu tei 'o sou ino'u mimii ulai noxou Lataua loxo anu na'u loxo lapuloto muvikala
ne.
5 ✡Ane'i mixolu mixaxaisou xaixai noxi'a loxo ta aili'i no nano no anu taasou lalotu
no lialia 'o. Taasou lalotu no lia 'o ne anu musosovosou xe tovola'i sou taasou lalotu
maninasou uxolu teitexi no opo loxotolo. Tava'u aloxo ne la sou no mine Lataua
muvikalanu Mosesi sou tani alelaxu tavuna noxou Lataua la Anu mupeletotosou la
muvikala aloxo 'o, “No mine nini natulusou taasou lalotu ne, la anu laixe lexe nini
natulusou umomomo aloxo eni elosienixu teitexi no laxa'ilu ne, ia natulusou no anu
masaxa noxine mamu.”
6 ✡Ia xaixai noxi'a ta aili'i mose'i. Xo anu Iesu muxali loxo itema utulu nonixi sou
u'oxonu pekia'usou opo vilesisi alavua ne mua'ulixu ane mu'oxonu tei ne. Mo mimii
e Lataua muxalixu opo vilesisi la musakiinu vaikala sou tano'u ne mua'ulixu mimii e
muxalixu opo vilesisi la musakiinu vaivaikala noxi'a ane'i tatei lexe ino'u ne.
7 Xo lexe susu vile uxali no anu opo vilesisi e Lataua musakiinu tei uasi, la umomomo
sou opo vilesisi alavua uxali la uasi.
8 ✡Ia Lataua muxalisou susu noxi'a ta mitema la muvikala aloxo 'o,
“Tila muvikala lexe, ‘Ngalomu, eni esosovosou voxo vile a unene'e sou

✡ **7:22:** Eva 8:6; 12:24 ✡ **7:25:** Rom 8:34 ✡ **7:27:** Eva 5:3 ✡ **8:5:** Mul 25:40; Kol 2:17; Eva 9:23 ✡ **8:6:** Eva 7:22 ✡ **8:8:** Iel 31:31-34

eni axalixu opo vilesisi alavua no tani noxi'a ta Isilaeli xe no tani noxi'a ta Iuta.
9 Opo vilesisi nexi noxi'a tesakinu ne
iou loxo ane eni e'oxonu noxi'a ta 'ilusu'ilusune'i tatei ne,
no mine eni etila'a no avo'a sou elaalixa'a ne Aixiputo mine'e 'o uasi.
Xo ane'i imulinu vaikala e nexi noxi'a tesakiinu sou opo vilesisi ne uasi,
la sou eni Tila exiunu tumalilo noxi'a.'
10 Eni Tila avikala aloxo 'o,
No anu voxo ane ne, axalixu opo vilesisi no nixine'i ta Isilaeli ne aloxo 'o.
Eni amuxaxu lapuloto noxilo uxolu no anu xavutalai'a
mo akaukavunu vaikala noxilo uxolu no nano no tane'i.
Mo eni axolu loxo ane'i Latauai'a xe ane'i ixali loxo eni ta mitemaxeni.
11 Mo anu voxo ane ne la umomomo sou vile la uvikalane'i
xe ulosiouxu menexu vile mo vimou vile,
la uvikalane'i lexe, 'Ngingi laixe lexe ngalavusou Lataua,' la uasi.
Xo ane'i tavu'alo musoko noxi'a ta kitukitu'a moso 'o ne
mulai muxali noxi'a ta kisokisou ta tatila ne milavusilo mukalusi,
12 Xo ane'i milavusilo, la sou eni alulusou susu noxi'a e mi'oxonu ne
la axavutalanu la uasi."
13 Aloxo ne la sou no anu vaikala sou muxalixu opo vilesisi alavua la ne, la anu mumaxa'u opo vilesisi ane Anu musakiinu tei ne anu teinu. Xe mii ane muxali teinu ne anu umomomo sou uxolu maxuveeni uasi, xo anu mamuxanu xe u'ui la ukalu vitanisi.

9

'Ilixo sou Lalotu no Taasou Lalotu Ane no Lia 'o

1 ✡Ioxe, aloxo Lataua ilo'a ta Isilaeli misakiinu opo vilesisi tei no anu 'ilixo sou ilotu ulai noxou, la Anu mulosi'a lapulotosou sou imulinu. Mo tani alelaxu noxou Lataua kalumo 'a muxolu no lia 'o.
2 No nano no tani alelaxu noxou Lataua ne mutulusou aloxo 'o, no anu kaveutu ane i'una no anu tei ne la telu tanixu sou itulusou no anu xe valovalo sou veleti. Veleti e imulaxu no anu valovolo ne, anu Lataua na'u muisalili. Kaveutu ne ilemolu lexe, "Kaveutu Tavuna."
3 ✡Xe kaveutu ta tameisou e mukaveutunu mutulu no tumalou ane tei ne la mililixu lavalava sou muxixotonu. Kaveutu ane ta tameisou ne. Kaveutu ane ne ilemolu lexe, "Kaveutu Tavuna Manina."
4 ✡No nano no anu Kaveutu ane ne la valovalo sou i'elaxu mii tuma'u lailaixe sou ia'uxuxu ulai noxou Lataua mi'oxonu no anu xoulu a mutulu no nano. Mo kesi sou opo vilesisi noxou Lataua misu'asou pa'upa'umolu no anu xoulu. No nano no anu kesi ne la lisi xoulu vile mana muai no nano no anu xe Aloni vilaxoxu malusou muleme no anu xe lavo'o alelaxu sou lapuloto noxou Lataua ta tamei a muai no nano.
5 ✡Xe no latanu kesi ne mipuine'i ta angelo ta tamei mitulu miialanu vivisi'a teitexi no tanixu sialu e inixi'u sou uxexeenu susu noxi'a ta mitema. Ta angelo ta tamei e mitulu miialanu vivisi'a musu'asou kesi anaxu ne misosovosou Lataua lexe Anu a muxolu no nano no anu kaveutu ne. Ia vaimomo 'o nenge tamomomo sou tasisimulinu mimii ukalusi uasi.
6 ✡Ioxe ilalaxiinu aloxo ne ukalu, la sou ta aili'i i'unalai no nano no anu kaveutu ane tavuna no ale sou i'oxonu xaixaii'a no voxovoxo ne.
7 ✡Ia kisi'a ta aili'i anusisi alaxu vilevilesi no anu tauu ie vile u'unalai no nano no anu kaveutu ta tameisou e Tavuna Manina 'ole. No mine u'unalai ne, la u'unalai vitanisi uasi, anu uno'u sialu la u'unalailixu. Sialu ne anu ulai upeipeinu no nano ne sou uxexeenu susu noxou xe uxexeenu susu noxi'a ta mitema ane i'oxonu ia ilavusou uasi kalumo.

✡ **9:1:** Mul 25:23–26:30 ✡ **9:3:** Mul 26:31-33 ✡ **9:4:** Mul 16:33; 25:10-16; 30:1-6; Iti 17:8-11; Lap 10:3-5 ✡ **9:5:** Mul 25:18-22 ✡ **9:6:** Iti 18:2-6 ✡ **9:7:** Liv 16:2-34

8 No anu ʻilixo ane ne la Uleenu Tavuna mulosienge aloxo ʻo. Voteʻi sou taʻunalai no
nano no anu Kaveutu Tavuna Manina no anu tani alelaxu noxou Lataua no lia ʻo ne
ulamana noxinge uasi.
9 ✡Anu tani ne anu loxo sosovo sou ulosienge sou mimii ane uxali no anu voxo
vaimomo ʻo no anu tani alelaxu sou lalotu noxou Lataua. Aneʻi inoʻu mimii ineʻenu
sou ilosou Lataua mo iʻelaxu ulai noxou kalumo. Ia mimii latala ne umomomo sou
uʻisalilinoxu xavutalaiʻa uasi.
10 La sou mimii e miʻoxoʻoxonu ne anu loxo mii sou ʻaniʻanisi xe mii sou iiexusi xe
mii sou ʻuloʻulosi. Lapuloto ane ne anu sou vasimengesi, ia Lataua mulosiʻa lapuloto
sou imulinu aloxo ne ulai uxali no anu voxo ane anu Lataua uʻoxonu mimii uxali
alavua.

Iesu Munixiʻu Sialuxu

11 Ia vaimomo ʻo Kalisoto muneʻe la muxolu loxo kisiʻa ta ailiʻi sou mimii lailaixe ane
muxali. Anu muʻunalai no nano no anu tani sou lalotu alelaxu tavuna noxou Lataua e
lailaixe manina muaʻulixu tani sou lalotu alelaxu tavuna noxou Lataua ane tatei. Tani
alelaxu tavuna noxou Lataua e Anu muneʻe muxolu uxaxai no anu ne anu lailaixe
manina, muaʻulixu ane ta mitema mitulusou no avoʻa. Xo anu mii sou lialia ʻo uasi.
12 Mo no mine Anu muʻunalai no nano no anu Kaveutu Tavuna Manina no tani
alelaxu sou lalotu noxou Lataua ne, la unoʻu sialuxu xoutu mo bulumakau mulu
uasi. No mine muʻunalai no nano no anu Kaveutu Tavuna Manina ne, la munoʻu
sialuxu muʻisalili ane mulai munixiʻu ne. Anu mulai muʻoxonu aloxo ne lalalaaxu
uasi, muʻoxonu alaxu vilesisi mo anesi. Anu muʻoxonu aloxo ne sou mulotonenge
telivu sou tanoʻu mauli ane kaluxu uasi.
13 ✡Ia no anu ane tei, lexe ta mitema ixali nuniʻa no iou Lataua la ta ailiʻi inoʻu sialuxu
xoutu xe bulumakau mulu ilou lomuloxe bulumakau sema e miʻelaxe la ipeipeinu
utelo noxiʻa ta mitema sou iʻulosiʻa no anu sou ixali malemalenga. No anu ʻilixo ane
ne la sou aneʻi ixali malemalenga no iou Lataua xe sosovo lexe Anu ta naʻu muisalili.
14 ✡Ia sialuxu Kalisito muaʻulixu ane ne, mo Anu susu vile uxolu noxou uasisi
manina. Mo no anu xavinu Uleenu e mumauli utotomu kaluxu uasi, la Anu muʻitalonu
maulixu mulai noxou Lataua loxo mii sou uʻela ulai noxou. La sou no anu sialuxu
ne la uʻuinu vasimengesi uxali malemalengasi uasi. Anu uiasou susu noxinge la
xavutalamenge uxali malemalenga no iou Lataua. La sou taxavutalanu lexe no anu
ʻilixo sou tamulinu xaixai sou lapuloto tei e tanoʻu mauli no anu uasi ne tamulinu la
uasi. La sou nenge tamomomo sou taʻoxonu xaixai noxou Lataua e mumauli utotomu
mo kaluxu uasi.
15 Tavaʻu xo Kalisito muʻoxonu aloxo ne, la sou Anu muxali loxo itema utulu
nonixi sou uʻoxonu pekiaʻu voteʻi sou opo vilesisi ane alavua ne. Anu musoli ne sou
mulotoneʻi no anu susu noxiʻa no mine mixolu mimulimulinu ʻilixo sou ixalixu opo
vilesisi tei ne. Aloxo ne la sou ta mitema ane milomusou ʻava noxou Lataua xe imulinu,
la inoʻu mauli ane kaluxu uasi e Lataua musakiinu vaikalasou tatei lexe ulosiʻa ta ʻolu
muisalili ne.
16 Anu aloxo ne, la sou anu aloxo ʻo, lexe itema vile usoli ia umasaxa lexe ʻolu unoʻu
tanixu no anu miumiu la ukaukavunu lapepa vile loxo sou uxalixu opo vilesisi sou ʻolu
unoʻu tanixu. Ia anu umomomo sou unoʻu vitanisi uasi, lexe momu usoli la sou anu
umomomo sou unoʻu.
17 Xo lexe itema ne umaumauli sio la mimii ne uaisi. Ia lexe anu usoli la sou neneʻaxu
kaukavu no anu lapepa e musakiinu ne uxali manina.
18 La sou anu iouvilesisi aloxo voteʻi sou ixalixu opo vilesisi tei xe iʻoxo pekiaʻusou
la inoʻu sialuxu bulumakau mulu xe xoutu sou ilai inixiʻu. Iʻoxonu aloxo ne la uxalixu
neneʻaxu vile laixe uasi. Xo iʻoxonu xe ukalu la iʻoxonu la.
19 ✡Mo tei la Mosesi muʻoxonu aloxo, no mine mupelapelaʻa ta mitema mukalusi
no anu lapuloto noxou Lataua sou imulinu mukalu, la munoʻu sialuxu bulumakau
mulu xe xoutu sialuxu la muxiunu ilou lexa. Xe mukalu la munoʻu sipsip lauolauoinu

✡ **9:9:** Eva 10:1-2 ✡ **9:13:** Liv 16:15-16; Iti 19:9, 17-19; Eva 10:4 ✡ **9:14:** 1Pi 1:18-19 ✡ **9:19:** Mul 24:6-8

laxusou la musakiinu muvaxa no anu ovu isopu avolu telexu. Xe mukalu la muvolivolinu no anu sialu ilou lexa la mumuainu mupeipeisou lavuku sou lapuloto xe mupeipeisiʹa ta mitema kalumo.

20 No mine mumuainu la muvikalaneʹi ta mitema aloxo ʹo, “Sialu ane ʹo ne anu muʹoxonu pekiaʹusou vaikala e Lataua musakiinu noxinge sou ngamulinu.”

21 ✡Anu muʹoxonu aloxo ne mukalu, la muʹoxonu iouvilesisi aloxo ne no tani alelaxu tavuna noxou Lataua, xe no anu mimii iouiou e muai no nano no tani tanu e inoʹu sou ixaxaisou no anu lalotu no voxovoxo ne.

22 ✡Aloxo ne, la sou anu aloxo ʹo, no anu ʹilixo sou lapuloto, la sialusi anu umomomo sou uʹuinu mimii latala uxali malemalenga. Mo lexe sialuxu mii vile unixi uasi, la umomomo sou Lataua uxexeenu susu noxiʹa ta mitema uasi.

23 ✡Mimii ane no anu tani alelaxu sou lalotu noxou Lataua no lia ʹo ne anu tovolaʹi sou mii maʹia ane uxoxolu teitexi no opo loxotolo ane. No lia ʹo la sialuxaʹa ta mimii uʹuinu mimii uxali malemalenga no iou Lataua. Ia maninasou teitexi no opo loxotolo la ʹilixo sou mimii uxali malemalenga ne no anu sialu ane lailaixe manina.

24 Nenge telavusou lexe Kalisito uʹunalai no nano no anu Kaveutu Tavuna noxou Lataua ane ta mitema mitulusou no avoʹa uasi. Tani alelaxu ne anu musosovosou tani alelaxu sou lalotu noxou Lataua manina sou ane Anu muʹunalai no anu ne. Anu muʹunalai no nano no opo loxotolo muisalili. Mo vaimomo ʹo Anu a uxoxolu no paʹumolu Lataua sou usosovosinge no iou.

25 Anu muʹunalai teitexi no opo loxotolo lalalaxu sou uʹitalonu maulixu noxou Lataua uasi. Loxo kisiʹa ta ailiʹi uʹoxoʹoxonu utotomu no anu tauu ie vilevilesi. Anu unoʹu sialuxaʹa ta mimii la uʹunalailixu no anu Kaveutu Tavuna Manina sou unixiʹu ulai noxou Lataua. Sialu e anu ulai unixiʹu ne anu naʹu uʹisalili uasi.

26 ✡Lexe Anu uʹoxonu lalalaxu, la Anu unoʹu tuʹumaxu alaxu tavuʹalo manina. Usoko no mine Lataua musoko mukoinu mimii latala no lia ʹo mukalusi mo uneʹe uxali vaimomo ʹo. Ia uasi. Anu mupalaʹa muneʹe la muʹitalonu maulixu alaxu vilesisi manina. Xo voxo kalukaluxusou la sou Anu muʹunalai muʹitalonu maulixu loxo mii sou iʹelaxu ulai noxou Lataua. Anu muʹoxonu aloxo ne sou uxexeenu susu.

27 Anu aloxo ta mitema ne isoli alaxu vilesisi, xe iliʹi la ixali itulu no anu vaivaikala noxou Lataua.

28 Anu aloxo Kalisito muʹitalonu maulixu alaxu vilesisi sou muxexeenu susu noxiʹa ta mitema latala mukalusi. Xe iliʹi la anu uneʹe upalaʹalixu la. Ia no mine uneʹe la ne, la uneʹe sou utavulenu tuʹutuʹumaxu no anu susu la uasi. Anu uneʹesi sou unoʹa aneʹi ane mixolu mixoxomaiou sou ulivunoxaʹa.

10

Kalisito Muʹitalonu Maulixu Alaxu Vilesisi

1 Lapuloto noxou Mosesi tei ne anu tovolaʹi sou mii maʹia lailaixe sou uxali iliʹisi. Ia anu mii maninasou uasi. Xo no anu lapuloto la ineʹenu mii iouvilesisi utotomu no anu tauu ie vilesisi sou iʹelaxu ulai noxou Lataua lalalaxu. Ia no anu voteʹi ane ne umomomo sou uʹoxoneʹi ta mitema e mineʹe milotu ne ixali malemalenga vile uasi.

2 Ia lexe aneʹi ineʹenu mimii sou iʹelaxu ulai noxou Lataua xe mixamulineʹi lexe aneʹi mixali laixe mukalu, la umomomo sou ineʹe iʹoxonu lalalaxu la uasi. Xo aneʹi miʹoxonu alaxu vilesisi ne, anu mumomomo.

3 Ia uasi, aneʹi iʹelaxaʹa ta mimii ulai noxou Lataua utotomu no anu tauu ie vilevilesi, la sou anu uʹoxoneʹi ixavutalanu susu noxiʹa la.

4 ✡Xo sialuxaʹa ta bulumakau ta mulu xe ta xoutu umomomo sou ukalusou susu avile uasi manina.

5 ✡Aloxo ne la sou no mine Kalisito sou uneʹe no lia ʹo, la muvikalanu Lataua aloxo ʹo,
“Nini namasaxau mo taneni utulu no anu mimii e ineʹe ilosine
xe mimii iʹelaxu ulai noxine uasi.

✡ **9:21:** Liv 8:15, 19 ✡ **9:22:** Liv 17:11 ✡ **9:23:** Eva 8:5; 10:1 ✡ **9:26:** Eva 10:10 ✡ **10:4:** Eva 9:13 ✡ **10:5:** Lex 40:6-8

Ia nelalaxinusilo vasimelo vile sou axolu no anu.
6 Mimii e ineˈe iˈelaxu no navu ulai noxine mo ane iˈelaxu sou uxexeenu susu ne,
nini namasaxau kalumo uasi.
7 La sou eni evikala aloxo ˈo,
‘Lataua, eni ano ˈo, sou amulinu masaxa noxine
loxo mikaukavunu vaikalasilo muai no anu Lavuku Tavuna.’ ”
8 Tei la Anu muvikala no anu ˈilixo sou mimii iˈelaxu mo ineˈenu mimii noxine loxo nini naˈanini mo iˈelaxu sou uxexeenu susu, la nini namasaxau mo taneni utulu no anu uasi. Manina loxo aneˈi mimulinu lapuloto sou miˈoxonu, ia nini namasaxau uasi.
9 Xe iliˈi la, la Anu muvikalanu Lataua aloxo ˈo, “Eni a enˈe ˈo sou amulinu masaxa noxine.” La sou Lataua muxexeenu ˈilixo sou iˈelaxaˈa ta mimii tatei ia muxalixu ane alavua sou unoˈu tanixu ane tatei.
10 ✡Xo Iesu Kalisito mumulinu masaxa noxou Momu mo muˈitalonu vasimolu alaxu vilesisi sou muxexeenu susu noxinge, la sou nenge texali ta mitema ta malemalenga manina.
11 ✡Mo aloxo ta ailiˈi vilevilesi ilavusou iˈoxoˈoxonu utotomu sou iˈoxonu xaixai noxiˈa. Aneˈi itutulu ixaxai sou iˈelaxu mimii ulai noxou Lataua, lalalaaxu xe iouvilesisi. Ia umomomo sou uxexeenu susu uasisi manina.
12 Ia noxou Kalisito la muˈitalonu maulixu alaxu vilesisi mulai noxou Lataua sou uxexeenu susu. Mo mii ane ne anu umomomo sou ukalu uasi, uxolu utotomu. Anu muˈoxonu aloxo ne mukalu, la mutalupexa noxou Lataua paˈumolu no avolu tema.
13 ✡Mo Anu a uxoxomaiou voxo ane sou umalaxoˈa ta uluau no tavaˈu.
14 Xo no anu mii e Kalisito muˈoxonu alaxu vilesisi mauli noxou Lataua ne, la muˈoxoneˈi aneˈi ane ta naˈu miˈisalili mixali malemalenga manina kaluxu uasi.
15 Mo Uleenu Tavuna muvikalanengexu mii ne kalumo. Tei la Anu muvikala aloxo ˈo,
16 ✡ “Tila muvikala aloxo ˈo,
‘Eni axalixu ˈilixo sou opo vilesisi
mo amomosou vaikala noxiˈa no anu voxo ne aloxo ˈo.
Eni amulaxu lapuloto noxilo no oponeˈi
xe akaukavunu uxolu no anu xavutalaiˈa.’
17 ✡Xe mukalu la musolonu aloxo ˈo,
‘Susu noxiˈa mo ˈiliˈilixo masumasua e miˈoxoˈoxonu ne,
maasi la eni amomomo sou axavutalanu la uasi.’ ”
18 La sou lexe Lataua tanu vulusiu susu ne la taneˈenu mii vile la sou uxexeenu susu la uasi.

Tamuxaxu Tanenge Mo Tatulu Pekiaˈinge

19 ✡Aloxo ne la sou ta vivilo noxou Iesu nenge telavusou manina lexe no anu sialuxu Iesusi la sou nenge tamomomo sou taˈunalai no anu Kaveutu ane Tavuna Manina. Ia taˈume uasi.
20 ✡Nenge tamomomo sou taˈunalai no anu voteˈi alavua e mauli no anu. Voteˈi alavua ne Anu molu mukisiinu sou taˈunalai no anu. Taˈunalai la tapolo no anu lavalava tatila loxo aitenga. Xo lavalava ne anu musosovosou vasimolu.
21 Mo nenge menge ailiˈi tatila a uxolu sou usaxilaˈa ta temanu tani noxou Lataua.
22 ✡La sou laixe lexe nenge tamuxaxu tanenge maninasou mo talai ˈalai noxou Lataua no anu opo laixe maninasou. Xo Anu mupeipeisinge no anu sialuxu sou muˈuiinu tanenge sou muxexeenu susu muxolu no anu mo mukalusou susu masumasua teˈoxoˈoxonu no anu xavutalamenge. Xe muˈuinu vasimenge no anu lexa ane malemalenga manina.

✡ **10:10:** Eva 9:12 ✡ **10:11:** Mul 29:38 ✡ **10:13:** Lex 110:1 ✡ **10:16:** Iel 31:33; Eva 8:10 ✡ **10:17:** Iel 31:34
✡ **10:19:** Eva 4:16 ✡ **10:20:** Mat 27:51 ✡ **10:22:** Liv 8:30; Ese 36:25; Ep 5:26

23 Mo mii ma'ia nenge tepala'alixu lamana xe teloopala no anu, la anu laixe lexe
nenge tatetelisou pekia'u, mo tamuxaxu tanenge no anu. Xo Anu ane musakiinu
vaikalasou tei ne, uvikala la, u'oxonu maninasou vaikalau.
24 Xe anu laixe lexe nenge taxavutalane'i ta menexinge. Mo takamuli vote'i sou
ta tasu'uline'i mo taavutilixa'a no anu 'ilixo sou tane'ixa'a ngatongato'o xe imulinu
'ili'ilixo lailaixesi.
25 ✡La sou anu laixe lexe nenge'a tatotosa no anu 'ilixo sou tapitapita mamu,
loxo ane'i mose'i i'oxo'oxonu. Ia tapitapita utotomu la nenge tamomomo sou
tapeletotosinge mo ta'oxonu pekia'inge ngatongato'o. Xo ngamaisou voxo noxou Tila
sou ulivu une'e a 'ala'alai mukalu.
26 ✡Mo lexe nenge teno'u lavulavusou vaikala e manina ia ili'i xe taxiunu tumalinge
no anu mo tamulinu masaxa noxinge sou ta'oxonu susu si, la mii vile la ta'elaxu sou
uxexeenu susu noxinge ne uasisi manina.
27 ✡Ia ta'ume manina, mo taxomaiou voxo tila sou tatulu no anu vaivaikala noxou
Lataua. Mo navu tatila a mulalaxii sou u'elaxa'a ta uluau Lataua.
28 ✡Mo nenge telavusou lapuloto noxou Mosesi muvikala tei aloxo 'o. Lexe itema
vile umulinu lapuloto noxou Mosesi uasi xe usu, ia ta mitema ta tamei xe tatalu
milavusou xe ia'aloxu la itema ne umomomo sou tane'ixu mo imoxotalosou uasi, ivau
usoli avile.
29 ✡La sou ngingi ngexavutala a loxovaa noxou itema e umaapitasou Lataua 'Olu?
Itema ne uno'u tu'umaxu tatila manina. Xo no anu sialuxu Kalisitosi la uxalixu opo
vilesisi. La u'uinu itema ne la uxali loxo Lataua na'u mu'isalili. Ia itema ne u'oxonu
sialu ne uxali loxo mii vitanisi manina, xe upupuiou Uleenu Tavuna sou alauna.
30 ✡Nenge telavusou lexe Lataua muvikala aloxo 'o, "'Ilixo sou lakoli ne eni na'axeni,
eni melo akolinu susu noxi'a." Mo muvikala la aloxo 'o, "Tatila molu utulusi'a ta
mitema noxou no anu vaivaikala."
31 Ae, manina misevile, lexe itema vile uxomaiou voxo sou Lataua e umauli utotomu
ukolinu susu noxou, la anu u'ume xe tanu kalaua manina.
32 Tangengi ulivu mo ngaxavutalanu voxo tatei no mine vaikala lamana noxou
Lataua muxali noxinge. No anu voxo ane ne la tu'utu'umaxu ta tatila muxali noxinge
mo ngetavulenu tu'utu'umaxu, ia ngingi ngetulu pekia'inge.
33 Mo alaxu mose'i la mitulusinge no ie'i ta mitema tavu'alo la mito'oto'omenge no
anu vaivaikala mose'i xe mixilililiengi. Xe no mine mi'oxo masuane'i se'i la ngingi
ngongi'a ngeno'u tu'umaxu mukei.
34 ✡Mo no mine mimulaxa se'i noxinge no taasou navunavu la ngigni tangengixa'a la
nge'oxo laixe noxi'a. Mo no mine mine'e mi'umenu mimemimengi la ngingi nge'osasi.
Xo ngingi ngelavusou lexe mimii lailaixe noxinge maninasou e kaluxusou uasi a
mulalaxii muaai.
35 La sou lexe ngingi ngetulu pekia'inge mo ngaxolu se'isisi tei aloxo ne la mamu sou
ngasu'anu 'ili'ilixo ane ne. Xo ili'i la ngano'u lakolisou lailaixe manina.
36 Laixe lexe ngatulu pekia'inge aloxo ne. Mo sou lexe ngamulinu masaxa noxou
Lataua laixe, la ngano'u mii ma'ia ane Anu musakiinu vaivaikalasou lexe ngingi
ngano'u.
37 ✡ "Xo maxuveeni uasi. Voxo sou Anu une'e a 'ala'alai mukalu.
La une'e ne. Mii vile utaluxu uasi, une'e ne upasipaasi.
38 Ia anu ane mulapu no anu muxamuxaxu tanu noxou la anu uxolu,
ia anu ane usukusuku ulivu la eni a'osasou uasi."
39 Ia nenge ta mitema sou tasukusuku talivu mo ta ulua avile uasi. Nenge ta mitema
sou temuxaxu tanenge mo ta mitema sou tano'u mauli.

✡ **10:25:** Eva 3:13 ✡ **10:26:** Eva 6:4-8 ✡ **10:27:** Ais 26:11 ✡ **10:28:** Lap 17:6; 19:15 ✡ **10:29:** Mat 12:30-32; 1Ko 11:27-29 ✡ **10:30:** Lap 32:35-36; Lex 135:14 ✡ **10:34:** Mat 5:11-12; 6:20 ✡ **10:37:** Ava 2:3-4

11

Tavaʹu ʹIlixo sou Muxamuxaxu Tanenge

1 ✡Tavaʹu tamuxamuxaxu tanenge ne aloxo ʹo. Mii maʹia ane nenge teloloopalanu
sou tanoʹu ne, nenge tanoʹu. Mo tamaisou no ienge uasi ne, ia nenge tanoʹu manina.
2 Ta mitema sou tatei mimuxaxu taneʹi la Lataua muʹosasiʹaxu.
3 ✡Nenge temuxaxu tanenge la telavusou lexe loxotolo ilou lialia muxali no anu
vaikala noxou Latauasi. Aloxo ne la sou mimii e nenge temaisou ʹo ne, Lataua mukoinu
no anu mimii e nenge tamomomosou tamaisou no ienge uasi.
4 ✡Aveli mumuxaxu tanu noxou Lataua xe muʹelaxu mimii mulai noxou Lataua, la
Anu muʹosasouxu. La mumasaxau mimii e anu muʹelaxu ne, ia uʹosasou ane noxou
Kaini uasi. Xo Aveli mumuxaxu tanu la sou Lataua muʹosasouxu no anu mimii e anu
muʹelaxu mulai noxou ne. La mumoxoʹu lexe anu itema mulapu. La sou Aveli musoli,
ia vaimomo ʹo no anu muxamuxaxu tanu noxou ne, a uaʹalomenge sio.
5 ✡Enoko mumuxaxu tanu noxou Lataua, la Lataua munoʹu mulailixu teitexi no opo
loxotolo ia usoli uasi. Ta mitema ikakamulinu, la ixalisou uasi, xo Lataua munoʹu.
Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe, tei no mine Lataua unoʹu Enoko uao, la anu
ʹilixonu ne lailaixe manina no iou Lataua.
6 Ia itema e umuxaxu tanu noxou Lataua uasi la umomomo sou Lataua uʹosasou
uasi. Xo itema ane uneʹe ʹalai noxou ne anu laixe lexe umuxaxu tanu lexe Lataua anu
a uxolu. Mo umuxaxu tanu lexe Anu ulosiʹa aneʹi ane ikakamulinu uluiʹa.
7 ✡Noa kalumo mumuxaxu tanu noxou Lataua la sou Lataua muvikalanu lamana no
anu mii maʹia sou uxali iliʹi e Noa umaisou no iou uao. La sou anu mulomuxu vaikala
noxou Lataua la muʹoxonu lasipi vile. La anu ilee semau mo ta ʹolu miʹunalai mixolu
no nano no anu lasipi la mimauli ia isoisoli uasi. No anu muxamuxaxu tanu noxou Noa
la anu mupalaʹalixu susu noxiʹa ta mitema no lialia ʹo mukalusi. Xo anu mumuxaxu
tanu noxou Lataua la sou Lataua muʹosasou la mumoxoʹu lexe anu vile noxiʹa aneʹi
ane Lataua mumoxoʹa lexe aneʹi milapu.
8 ✡Mo Avalaamu kalumo mumuxaxu tanu noxou Lataua, la sou no mine Lataua
muʹavalou sou ulai no xalee lia vile e Lataua mulosou lexe anu naʹu muisalili, la anu
mulomuxu vaikala noxou Latauasi. Ia anu ulavusou lexe no ʹa xalee anevaa uasi, la
anu mumuxaxu tanusi la mulai.
9 ✡Anu mumuxaxu tanu la mulai muxolu no anu lia xalenu e Lataua muvikalanuxu
tei lexe ulosou. La mutulusou tani alelaxu sou muxolu no anu loxo aasila molu no
tuala vile muneʹe muxolu. Mo Aisaki ilou Iakovo kalumo aneʹi iloʹa mixolu no anu
tani alelaxu ne sou mixomaiou tuala tatila.
10 Xo anu tanu uʹoxoxu tuala tatila e Lataua molu muxavutalanu sou utulusou a
loxovaa, xe mukalu la Anu molu mutulusou. Tuala tatila ne anu tavaʹu pumuxu
manina.
11 ✡Xo Avalaamu mumuxaxu tanu noxou Lataua la semau Sala kalumo mimuxaxu
tane lexe ane sema tila mo ilavusou ipalaa uasi, xo ane miuaʹulixu tauu ie sou ipalaa.
Ane mimuxaxu tane noxou Latauasi lexe Anu umomomo sou uʹoxonu mii maʹia
musakiinu vaikalasou lexe uʹoxonu ne uxali maninasou. La sou muʹoxone la sou ane
imomomosou ipalaa, la mivoʹonu ʹilie.
12 ✡Mo noxou itema vilesisi nesi Avalaamu anu itema tila mo vasimolu musoisoli mo
xaviinu sou upalaa la uasi. Ia anu mumomomo sou muxalixaʹa ta xaixasou iloʹa ta
ʹilusuʹilusunu mixali tavuʹalo manina loxo ta oto teitexi no loxotolo xe ioʹiioʹi no tasiʹi
e taitisou la takalasou uasi.
13 ✡Aneʹi ta mitema ane ne mimuxaxu taneʹi noxou Lataua mulai no anu soli
noxiʹa. No mine mixoxolu no lia ʹo la inoʹu mimii e Lataua musakiinu vaikalasou lexe
ulosiʹa ne uasi. Aneʹi mitulu la mimaisou mimii ne muxolu laʹalaʹa manina noxiʹa la
misexelaxusi. La mivikala lamana lexe aneʹi ta asilasi mo ixolu maxuveeni uasi.

✡ **11:1:** 2Ko 5:7 ✡ **11:3:** Tav 1:1; Lex 33:6; Ioa 1:3 ✡ **11:4:** Tav 4:3-10 ✡ **11:5:** Tav 5:21-24 ✡ **11:7:** Tav 6:13–7:1 ✡ **11:8:** Tav 12:1-5 ✡ **11:9:** Tav 35:12 ✡ **11:11:** Tav 18:11-14; 21:2; Rom 4:19 ✡ **11:12:** Tav 15:5; 22:17 ✡ **11:13:** Tav 23:4; 1Aʹa 29:15; Lex 39:12; 1Pi 2:11

14 Ta mitema ane ivikala loxo ne, la anu mumaxaˈu lexe aneˈi ikakamulinu tualasiˈa maninasou a uao.
15 Mo lexe aneˈi ixavutala no anu tualasiˈa e aneˈi miˈumesou ia mineˈe aneˈi imomomo sou ilivu.
16 Ia uasi, aneˈi xavutalaiˈa ututulu no anu tuala e lailaixe manina. Tuala ne a teitexi no opo loxotolo. Aloxo ne la sou Lataua umomomo sou umaela uasi no mine imoxoˈu lexe Anu Lataua noxiˈa. Xo Anu mulalaxiinu tuala vile tatila siˈa sou ilai ixolu no anu.
17-18 ✡Lataua muvikalanu Avalaamu aloxo ˈo, “Noxou ˈiline Aisakisi la ta xaixaisine iloˈa ta ˈiluˈiulusuneni ixali tavuˈalo.” Ia no mine Lataua mutovonu Avalaamu lexe uvau ˈolu vilesisi ne mo uˈelaxu ulai noxou, la anu muˈoxonusi xo anu mumuxaxu tanu noxou Lataua.
19 ✡Xo Avalaamu muxavutala aloxo ˈo, lexe Aisaki usoli la Lataua umomomo sou utulusou la. La sou anu loxo Avalaamu mulivunoxu ˈolu no anu soli.
20 ✡Mo Aisaki mumuxaxu tanu noxou Lataua la mualusiˈa Iakovo ilou Esau sou xoluxoluxaˈa iliˈi.
21 ✡Mo Iakovo mumuxaxu tanu noxou Lataua, la sou ˈalaˈalai sou usoli la anu mualusiˈa Iosepu ta ˈolu. Anu muteteli telixu no anu vilaxoxu sou mulotu mulai noxou Lataua.
22 ✡Iosepu mumuxaxu tanu noxou Lataua kalumo, la sou no mine ˈalaˈalai sou usoli, la anu muvikalaneˈi lexe iliˈi la aneˈi iˈumesie Aixiputo. Mo mupelaˈaxu vasimolu sou iˈoxonu a loxovaa.
23 ✡Mo Mosesi nenu ilou momu mimuxaxu taneˈi noxou Lataua la no mine nenu mivoˈonu mukalu la mutalumeiou soˈio tatalu. Xo aneˈi mimaisou keakea ne loxo ta keakea moseˈi uasi mo anu iou lailaixe. Mo aneˈi ilou iˈume sou imamulonu lapuloto noxou tatananu tuala ne uasi.
24 Mo Mosesi mumuxaxu tanu noxou Lataua, la sou no mine anu muxali tila, la anu umasaxa lexe aneˈi ilemolu lexe anu Palao ˈolu ˈilie uasi.
25 Mo anu muxavutala lexe laixe sou unoˈu tuˈutuˈumaxu iouvilesisi aloxo ta mitema noxou Lataua inonoˈu ne. Anu umasaxa umulinu ˈiliˈilixo sou susu mo uxamulinu ˈosaˈila ane ataxu ne uasi.
26 Anu muxavutala lexe no mine ipamaelanu xo anu noxou Kalisito, la anu mii tatila mo muuliuli manina. Muaˈulixu lavuluti iouiou ne Aixiputo. Xo anu xavutalau utulu no anu mii maˈia lailaixe e sou anu unoˈu loxo ˈulu noxou iliˈi.
27 Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua la sou anu Mosesi muˈume mulaa ne Aixiputo. Mo tatananu tuala laˈiaxuu ia anu uˈumolu uasi. Mo anu mutulu pekiaˈu xo anu mumaisou Lataua e ta mitema imamaisou uasi no iou.
28 ✡Mo anu mumuxaxu tanu noxou Lataua la muvikalaneˈi ta Isilaeli sou imulinu laˈilali sou Lataua mupolopepeneˈi ta Isilaeli laixe la miˈou no anu voxo e Lataua iou muvaxaiˈa la mixolu laixe. Mo muvikalaneˈi la milutu sialu no aiaitengasiˈa mo sou angelo sou uveˈa ta ˈiliˈa ta laposalaxaˈa uneˈe xe umaisou la upolopepeeneˈi.
29 ✡Ta Isilaeli mimuxaxu taneˈi noxou Lataua la mixisaˈisou luaki laolaoinu ne aloxo mimuamuaˈi no lia esisi. Ia ta Aixiputo itovo sou lexe imulineˈi la miˈuoˈuo la misoisoli.
30 ✡Mo ta mitema mimuxaxu taneˈi noxou Lataua. La vimelu sou tuala tila ne Ieriko mumamumamulo no mine ta mitema mimuamuaˈi mixixao alaxu muxatele ta tamei.
31 ✡Mo sema sou voteˈi Leˈevu mimuxaxu tane noxou Lataua kalumo, la misuˈulineˈi ta mitema ta tamei e mitalume mineˈe mimaisou tuala tila ne tanu. La ta mitema e ilavusou imuxaxu taneˈi noxou Lataua uasi iulua ia ane iulua uasi.
32 ✡Xe eni maasi la amomomo sou aˈaloxaˈa Xitioni mo Valaka mo Samusoni mo Ieputa mo Deviti mo Samueli xe ta palomatana uasi. Xo taiinu sou aˈaloxaˈa uasi.
33 ✡Aneˈi ta mitema ne mimuxaxu taneˈi noxou Lataua la mitaloxolixaˈa ta tatananu ˈotoˈoto la miaˈulixaˈa. Aneˈi miˈoxonu ˈilixo mulapu la sou minoˈu mii maˈia e Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe ulosiˈa ne. Xe mitomunoxu ta laeoni anaxaˈa.

✡ **11:17-18:** Tav 21:12; 22:1-14 ✡ **11:19:** Rom 4:17 ✡ **11:20:** Tav 27:27-29, 39-40 ✡ **11:21:** Tav 47:31–48:20 ✡ **11:22:** Tav 50:24-25; Mul 13:19 ✡ **11:23:** Mul 1:22; 2:2 ✡ **11:28:** Mul 12:21-30 ✡ **11:29:** Mul 14:21-31 ✡ **11:30:** Ies 6:12-21 ✡ **11:31:** Ies 2:1-21; 6:21-25; Iak 2:25 ✡ **11:32:** Kis 4:6–5:31; 6:11–8:32; 11:1–12:7; 13:2–16:31; 1Sa 1:1–25:1; 16:1; 1Ta 2:11 ✡ **11:33:** Tan 6:1-27

34 ✡Mo misitanoxu navu toxotoxoxaˈa, mo miˈume la laviso umomomo sou utoˈomeˈa
isoli uasi. Mo pelepelesiˈasi ia aneˈi mixali xavineˈi. Ia iliˈi la aneˈi xavineˈi manina no
anu ˈotoˈoto, la milelemulineˈi ta mitema sou ˈotoˈoto no tuala vaˈavaˈaxu.
35 ✡Xe moseˈi misoisoli, ia mitulu mimauli la, la milivu mulai noxiˈa ta neniˈa la. Xe
moseˈi ne ta uluaiˈa mitatuxaˈa no taasou navunavu mo miˈoxoo masuanu vasimeˈa
manina mo ˈalaˈalaˈi sou isoli. Sou itovoneˈi lexe ixiunu tumaliˈa noxou Lataua, ia uasi,
xo aneˈi taneˈi mutuluu voxo lailaixe sou Lataua utulusiˈa no anu soli la imauli la. Aneˈi
milavusou lexe aneˈi isoli la Lataua utulusiˈa la sou inoˈu mauli lailaixe manina.
36 ✡Moseˈi noxiˈa la misukuneˈi mo mimolovilaˈisiˈa mo mipuapuasiˈa xe misak-
isakineˈi la mimulaxaˈa no taasou navunavu.
37 ✡Mo miveˈaveˈa no anu kulu mo mixotosou vasimeˈa no anu lasoo la mautunu ta
tamei. Moseˈi la miveˈaveˈa misoisoli no anu laviso e iˈotoˈoto no anu. Moseˈi noxiˈa iˈa
lavalava uasi, misakiinu sipsip ilou xoutu laxusousi la mixixaoxao, mo paˈusiˈa no anu
mimii tavuˈalo sou vasimeˈa manina mo milosiˈa tuˈutuˈumaxu xe miˈoxo masuaneˈi
manina.
38 La sou miˈume milai vaˈavaˈaxu sou mitalume. Seˈi miˈume milai mixolu no xalee
lia ˈesiˈesi moseˈi no laxalaxaˈilu moseˈi no kulu taxataxanu xe seˈi milai mixolu no lia
taxataxanu. ˈIlixo noxiˈa ne iouvilemo manina, muaˈulixu ˈilixo noxiˈa ta mitema no
lialia ˈo mukalusi e aneˈi mixolu no taineˈi ne.
39 Aneˈi ta mitema mukalusi ne Lataua muˈitinu ualasiˈa xo aneˈi mimuxaxu taneˈi
noxou. Ia vile noxiˈa ne unoˈu mii maˈia e Lataua musakiinu vaikalasou lexe ulosiˈa
ne uasi.
40 Xo tei manina la Lataua mulalaxiinu mii vile lailaixe manina sou nenge latala
tanoˈu. Ia Anu uxalixu noxiˈa aneˈi ane mixali tei palea uasi, xo Anu mumasaxa lexe
nenge kalumo taxali laixe manina loxo aneˈi.

12

Lataua Ulavusou Umomosiˈa ta ˈOlu

1 ✡Ta mitema tatei latala ne milosienge no anu voteˈi sou tamuxaxu tanenge mo
aneˈi mitulu mixalilinenge loxo tamuxala toxoxaˈa. Aloxo ne la sou laixe lexe nenge
tasuˈanu mimii iouiou e tuˈutuˈumaxu xe susu iouiou e usakisakinenge la uˈoxonenge
taiave xavinenge uasi ne mo usuˈa. Ia tatulu pekiaˈinge mo taiave no anu iaveiave sou
uauli e Lataua musosovosinge sou taiave no anu.
2 La sou laixe lexe ienge ulai noxou Iesusi, Anu tavaˈu muxamuxaxu tanenge, mo iliˈi
la Anusi ulosinge neneˈaxu mii e temuxaxu tanenge no anu. Mo Anu mulavusou lexe
umulinu masaxa noxou Latauasi, la iliˈi la uˈosa xe uxolu laixe manina. No mine Anu
muxavutalanu la mutavulenu tuˈumaxu la musoli no ovu valautu. Anu mutavulenu
maela teitexi no ovu valautu, ia Anu uxavutala no anu uasi. Ia vaimomo ˈo Anu muxolu
no anu puloulou no paˈumolu Lataua no avolu tema
3 Loxo ngaxavutalanu maulixu Iesu la ngamaisou lexe ta mitema sou susu mixililiou,
ia Anu mutulu pekiaˈu. Anu muˈoxonu aloxo ne la sou laixe lexe ngingi kalumo
ngatotosa mo opongengi usalulu mamu, ngatulu pekiaˈinge.
4 Manina ngigni ngeˈoto xavingengi sou ngataloxolixu susu, ia no anu ˈotoˈoto ne la
sialungenge unixi uao.
5 ✡La sou loxovaa tangengi vulusiu peletoto noxou Lataua sou muˈoxonu pekiaˈinge
loxo Anu ta ˈolu. La anu kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala
aloxo ˈo,
“ˈAlixeni, no mine Tila uˈoxonu mii vile noxine,
la namaisou lexe mii vitanisi mamu,
mo no mine umomosine la oponeni tuˈumaxu mamu.
6 Xo Lataua ulavusou umomosiˈa aneˈi ane Anu tanuxaˈa,

✡ **11:34:** Tan 3:23-27 ✡ **11:35:** 1Ta 17:17-24; 2Ta 4:25-37 ✡ **11:36:** 1Ta 22:26-27; Iel 20:2; 37:15; 38:6 ✡ **11:37:** 2Aˈa 24:21 ✡ **12:1:** 1Ko 9:24-25 ✡ **12:5:** Iop 5:17; Xav 3:11-12; Pal 3:19

mo no mine Anu unoʹu itema vile xe umoxoʹu lexe ʹolu,
la Anu ulavusou upuasou kalumo.”
7 ✡Aloxo ne la sou ngatulu pekiaʹinge no mine nganoʹu tuʹumaxu mo iengi uvaxaʹu
Lataua umomosinge loxo Anu ta ʹolu. Loxovaa itema vile ulavusou upuasiʹa ta ʹolu no
mine isusu uasi? Uasi anu umomosiʹa.
8 Lataua ulavusou umomosiʹa ta ʹolu ukalusi. Ia lexe Anu umomosinge uasi, la anu
laaxu lexe ngingi ta ʹolu manina uasi. Ngigni ta ʹolo voteʹi.
9 Mo loxo ngamaisou, nenge ta maminge no lia ʹo ilavusou imomosinge, la sou nenge
tatoxoneʹi. Lexe nenge tataxaneʹi ta maminge no lia ʹo laixe, la anu laixe sou nenge
tamulinu maminge sou ulenenge, la sou nenge tamauli.
10 Ta maminge no lia ʹo ne imomosinge maxuveeni uasi umomomo no anu masaxa
noxiʹasi. Ia Lataua umomosinge ne sou usuʹulinenge manina sou nenge tanoʹu ʹilixo
malemalenga noxou.
11 ✡No mine maminge ulosinge tuʹumaxu sou umomosinge, la nenge taʹosasou uasi.
Anu navunavu, ia iliʹi la nenge tanoʹu lavulavu no anu, la taxolu seʹisisi sou tamulinu
ʹiliʹilixo mulapusi la tanoʹu neneaxu ne anu ane opo seʹisisi.
12 ✡Aloxo ne, la sou lexe avonge musoisoli mo ulilili vitanisi la ngaavutinoxu utelo
mo ngaxaxai no anu. Mo lexe tavaʹinge musoisoli la ngaavutinoxu mo ngatulu.
13 ✡Mo ngamuamuaʹi no anu voteʹi mulapu. Mo sou tavaʹinge e musoisoli ne usoisoli
la uasi, anu uxali laixe la.

Loxo Taxiunu Tumalinge Noxou Lataua, La Tuʹutuʹumaxu Uxali Noxinge

14 Xavingengi sou ngatovo ngaxalixu xoluxolu laixe mo opo seʹisisi noxiʹa ta mitema
ukalusi. Mo xavingengi sou ngamulinu ʹiliʹilixo mulapu noxou Lataua, xo ta mitema
ane imulinu ʹiliʹilixo noxou Lataua, la imaisou Tila iou.
15 Ngalaxaʹingengi laixe, loxo ʹo io seʹi noxinge ineʹe ʹalai no anu alauna noxou
Lataua si ka iʹume ilivu. Mo loxo ʹo io vile noxinge uxali loxo ovu vile la uliu e masua
uluʹelai no lia ne muxali no taingengi, la uxalixu tuʹutuʹumaxu noxinge la uʹoxongengi
ngaxali masua no iou Lataua.
16 ✡Ngalaxaʹingengi laixe mo sou vile noxinge uʹoxonu ʹiliʹilixo sou voteʹi mo uxiunu
tumalou noxou Lataua loxo Esau muʹoxonu mamu. Anu muxavutala no anu laʹilali se
kituʹasi, la mulotonu no anu tanixu loxo anu laposalaxu.
17 ✡Ngingi ngelavusou lexe iliʹi xe anu xavutalau muxiu sou unoʹu alualu laixe noxou
momu la umomomo uasi mo momu umasaxau uasi. Anu mutama sou lexe unoʹu
alualusou ia voteʹi vile sou anu uxiunu opoonu sou uʹisalilinoxu uasi.
18 ✡Ioxe, loxo ngingi la ngaxali no anu laxaʹilu mo ngakasou uao. Ia aneʹi ta Isilaeli
tatei mixali no laxaʹilu ne Sinai e aneʹi mimomomo sou mixamulinu la mimaisou navu
ilou isivoxo toxoxaʹa xe laʹave.
19 ✡Mo milomusou xolau mutama xe milomusou itema xolinu tila muvivikalaneʹi, la
miʹume manina. Aneʹi milomusou aloxo ne la sou milinga pekiaʹu noxou Mosesi lexe,
aneʹi imasaxa lexe ilomu la uasi.
20 ✡Xo aneʹi mimamaʹu no anu vaikala ne. Vaikala ne aloxo ʹo, “Lexe itema vile xe
ta mimemimengi ta temene iloʹa ta vova moseʹi ineʹe ilaisou laxaʹilu ʹo, la ngaveʹa no
anu kulu mo isoisoli.”
21 ✡Aneʹi mimaisou la miʹoloʹolo manina mo Mosesi kalumo. La muvikala lexe, “Eni
eʹume xe eʹoloʹolo.”
22 Ia ngingi ne ngalai no anu mii vile aloxo ne uasi. Ngingi ngexali no laxaʹilu ne
Sioni mo ngexali ne Ielusalemu teitexi no opo loxotolo no anu tuala tila noxou Lataua
e uxolu umauli utotomu. Ngigni ngelai ngexali noxiʹa ta angelo tavuʹalo e tavuʹalo
manina ixoxolu ipita sou iʹosaʹosa no anu.

✡ **12:7:** Lap 8:5 ✡ **12:11:** Iak 3:17-18 ✡ **12:12:** Ais 35:3 ✡ **12:13:** Xav 4:26 ✡ **12:16:** Tav 25:29-34 ✡ **12:17:** Tav 27:30-40 ✡ **12:18:** Mul 19:16-20; Lap 4:11-12 ✡ **12:19:** Mul 20:18-21; Lap 5:22-27 ✡ **12:20:** Mul 19:12-13 ✡ **12:21:** Lap 9:19

23 Mo ngexali no anu pita noxi'a ta laposalaxa'a e ualasi'a mikaukavunu muai teitexi
no opo loxotolo. Ngingi ngexali noxou Lataua e utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala,
mo ngexali noxi'a ta ulene'i ta mitema misoisoli tatei e 'ilixone'i mulapu xe mixali
laixe manina.
24 ✡Mo ngexali noxou Iesu anu itema utulu nonixi sou u'oxonu pekia'usou 'ilixo sou
opo vilesisi alavua, mo no anu sialuxu e mupeinusinge. Sialuxu ne muxalixu a'alo
laixe mua'ulixu sialuxu Aveli.
25 ✡La sou ngalaxa'i laixe, mamu sou ngaxiunu tumalinge noxou Lataua e uvikala.
Tatei no lialia 'o la Mosesi mulosi'a ta mitema vaikala pekia'u la ane'i imasaxa
ilomusou mo imulinu uasi, la vote'i vile sou i'ume no anu lakolisou uasi. Ia Lataua
muxolu teitexi no opo loxotolo mupeletotosinge ia nenge talomuxu vaikala uasi
la texiunu tumalinge noxou. La sou loxovaa, nenge tamomomo sou ta'ume la
tapoloxalonu 'ulusou susu noxinge ne? Uasisi manina.
26 ✡Xo tatei xe muvivikala la xolinu mu'umu'umunu lialia. Ia vaimomo 'o Anu
musakiinu vaikalasou aloxo 'o, “Alaxu vile la eni akunoxu lialia la, ia lialiasi uasi
loxotolo kalumo.”
27 Lataua mulemolu lexe alaxu vile la Anu ukunoxu lialia ilou loxotolo la mimii e
Anu mukoinu ne uxexee, ia mii ane ukunikuni uasi la anu uxolu.
28 La sou laixe lexe nenge talemolu laixe noxou Lataua mo talotu noxou no anu 'ilixo
ane Anu mumasaxau mo ta'itinu ualasou mo tamama'usou la taxolu no laaxu. Xo
nenge telavusou lexe nenge texolu no anu saxisaxila'u noxou, la saxisaxila'u noxou
ne anu pumuxu manina.
29 ✡Xo Lataua noxinge ne anu loxo navu ialuxu manina e u'elaxu mimii la u'ela avile.

13

Vaikala sou Peletoto Kaluxusou

1 Ioxe, laixe lexe ngingi utotomu ne tangengixa'a ta vivinge noxou Iesu.
2 ✡Mo no mine ta asila me'a no tuala vile ine'e no tualasinge la iengi uvaxai'a mamu
nga'avali'a ine'e no tani. Tangengi vulusi mamu, xo no anu 'ilixo ane ne, la ta mitema
mose'i mi'oxonu noxi'a ta angelo ia ilavusou uasi.
3 Mo ngaxavutalane'i ane'i ane mixolu no taasou navunavu loxo ngingi kalumo
'a ngongi'a ngexolu ne. Mo ngaxavutalane'i ane'i ane mino'u tu'umaxu loxo ngingi
kalumo ngano'u tu'umaxu.
4 ✡Xe ngiou no anu taula'i la ngataxanu laixe mo ngasaxila'u taula'ingenge ne laixe.
Ia ngailanu 'ilixo masumasua sou vote'i no anu uasi. Xo ngingi ngelavusou lexe Lataua
utulusi'a no anu vaikala ane'i ane itaxanu taula'i uasi xe i'oxonu 'ilixo sou vote'i.
5 ✡Mo mamu sou masaxa sou lamoli utila no anu maulingenge. Mii ma'ia ngeno'u ne
la anu mumomomo ane. Xo Lataua muvikala aloxo 'o, “Eni amomomo sou a'umesinge
mo ieli uvaxainge ngaxolu vitanisi uasi.”
6 ✡La sou nenge ta'oxo pekia'inge no anu vaikala ne aloxo 'o,
“Tila anu ulavusou usu'ulileli,
la sou eni a'ume uasi.
Ta mitema i'oxonu mii ma'ia noxilo?”
7 ✡Ngaxavutalane'i ta kisokisou no anu lalotu e miulaxungenge xe mia'aloxu vaikala
noxou Lataua tatei mune'e noxinge. Ngaxavutalanu maulixa'a mimuamua'i no anu
xe 'ilixo sou mimuxaxu tane'i a loxovaa la ngatovosou ngamulinu.
8 Iesu Kalisito ne muxolu iouvilesisi tatei mo vaimomo 'o xe ili'i mo kaluxu uasi.
9 ✡Aloxo ne la sou, ngalomusou potopoto iouvilemo io ngamulinu mo ulapungengi
ngalai va'axu mamu. Anu laixe lexe opongengi utulu no anu alauna noxou Latauasi, xo

✡ **12:24:** Tav 4:10; Eva 8:6 ✡ **12:25:** Eva 2:1-3; 10:26-29 ✡ **12:26:** Axa 2:6 ✡ **12:29:** Lap 4:24; 9:3 ✡ **13:2:** Tav 18:1-8; 19:1-3; Rom 12:13 ✡ **13:4:** Ep 5:5 ✡ **13:5:** Lap 31:6, 8; Ies 1:5 ✡ **13:6:** Lex 118:6 ✡ **13:7:** 1Ko 4:16 ✡ **13:9:** Rom 14:17

anusi u'oxonu pekia'inge. Ia tangengi utulu no anu lapuloto iouiou sou la'ilali vitanisi uasi. Xo 'ilixo ane loxo ne umomomo sou usu'uline'i ta mitema sou imulinu uasi.
10 Nenge valovalo vile noxinge 'a uxoxolu no tani alelaxu sou lalotu noxou Lataua. Mo ta mitema e ilavusou ixaxai no nano no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne ilavusou ino'u 'ani no anu uasi.
11 ✡Kisi'a ta aili'i utavulenu ta mimii sialuxa'a la uno'u u'unalailixu no anu Kaveutu ane Tavuna Manina sou unixi'u loxo mii sou uxexeenu susu. Ia ta mimii vasime'a ne ixutuxa'a no ale no tanixu pita noxi'a ta Isilaeli tei.
12 ✡Mo aloxo Iesu kalumo ne muno'u navunavu no ale no anu aitengaxu vimelusou tuala tila, sou sialuxu unixisi'a ta mitema la ixali malemalenga.
13 ✡La sou laixe lexe nenge kalumo talai noxou no ale no anu tanixu pitapita ne, mo sou nenge'a tatavulenu maela ukei.
14 ✡Xo no lialia 'o nenge tualasinge tatila vile ulavusou uxoxolu avile uasi. Ia nenge tanenge u'oxoxu tuala tila ane ili'i sou uxali.
15 ✡Aloxo ne la sou anu laixe sou nenge ta'itinu Lataua ualasou utotomu no ualasou Iesu, la 'ilixo ne anu uxolu loxo mii nenge ta'oxonu ulai noxou sou u'elaxu sou uxexeenu susu noxinge. Xe tavikala laixe sou ulaa no ananenge la Anu u'osasou.
16 ✡Mo nga'oxonu 'ilixo laixe noxi'a ta menexinge mo ngaitixa'a xe ngaiti'a mimii. Tangengi vulusiou 'ilixo ne sou nga'oxonu uasi. Xo 'ilixo ne anu loxo mii nge'oxonu mulai noxou Lataua. 'Ilixo ane ne Anu u'osasou manina.
17 ✡Ngaxolu no laaxa'a ta tatilasinge mo ngalomuxa'a xo ane'i ilavusou isu'ulingengi xe isaxila'inge. Xe ili'i la ia'aloxu noxou Lataua no 'a xaixai noxi'a mi'oxonu. No mine ngingi nga'oxonu aloxo ne, la ane'i i'osa sou i'oxonu xaixai noxi'a laixe, ia opone'i tu'umaxu uasi. Ia lexe ngingi ngalosi'a opo tu'umaxu la ane'i imomomo sou isu'ulingengi laixe uasi.
18 ✡La sou ngakilakasixe xo nexi temasaxa manina lexe tamulinu 'ili'ilixo lailaixe utotomu, xe nexi telavusou lexe tanexi muxolu malemalenga manina.
19 Eni linga pekia'u noxilo ulai noxinge lexe ngakilakasilo pekia'u mo sou eni apalea ane'e noxinge.
20 ✡Tila noxinge Iesu, Anu itema xaviinu sou usaxila'a ta sipsip, mo sialuxu mu'oxo pekia'usou opo vilesisi sou xoluxolu laixe mo kaluxu uasi. Lataua mutulusou no anu soli mo Lataua anu tava'u opo se'isisi.
21 Anu molusi u'oxonu pekia'u 'ili'ilixo lailaixe e muxolu no anu maulingenge umomomo sou ngamulinu masaxa noxou laixe. No anu xaixai noxou Iesu Kalisito la sou u'oxonenge latala ta'oxonu 'ili'ilixo e Anu mumasaxau. Xe ta'itinu ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.
22 Ta vivilo noxou Iesu, eni emasaxa lexe ngalomusou vaivaikala peletoto noxilo 'o laixe manina. Xo uoli voloxu e eni ekaukavunu 'o ne veveeni uasi.
23 Mo emasaxa a'alomengi lexe vivinge Timoti 'a milulusou mo mulaa no taasou navunavu. Ia lexe anu une'e uxali noxilo palea, la nexi noxou takei tane'e sou tamaisinge.
24 Ngasovanu aso laixe noxixe ulai noxi'a ta kisokisou no anu lalotu ilo'a ta mitema latala noxou Lataua ukalusi. Mo ta mitema ne Itali e mine'e mixolu 'o, misovanu aso laixe noxi'a mulai noxinge kalumo.
25 Eni akilaka lexe alauna noxou Lataua uxolu noxinge latala ukalusi utotomu.

✡ **13:11:** Liv 16:27 ✡ **13:12:** Ioa 19:17 ✡ **13:13:** Eva 12:2 ✡ **13:14:** Eva 11:10, 16; 12:22 ✡ **13:15:** Lex 50:14, 23 ✡ **13:16:** Pil 4:18 ✡ **13:17:** 1Te 5:12 ✡ **13:18:** Apo 24:16; 2Ko 1:12 ✡ **13:20:** Iel 32:40; Ese 37:26; 1Pi 2:25

UOLI VOLOXU ANE
IAKOVO
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA ISILAELI
Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Iakovo 'o ne, anu mukaukavunu vaikala lailaixe tavu'alo no nano sou usu'uline'i ta mitema sou imulinu no anu maulixa'a. Anu mukakavunu vaikala tovola'i tavu'alo sou usu'uline'i ta mitema xavutalai'a mo ilavusou xe ixavutalanu vaivaikala noxou laixe.

Anu muvikala lexe itema e umuxaxu tanu noxou Iesu ne anu umomomo sou uxolu vitanisi uasi. Anu u'oxonu 'ilixo laixe noxi'a ane'i mose'i, la sou anu umaxa'u lexe itema ne mumuxaxu tanu maninasou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1
Tovotovo iouiou 1:2-18
Talomusou la ta'oxonu 1:19-27
Ngaixengengi mamu 2:1-13
Muxamuxaxu tanenge xe u'oxonu 'ilixo laixe maninasou 2:14-26
Tasaxila'u ananenge 3:1-12
Lavulavu iou ta tamei 3:13-18
Ngataloxolingenge noxou Lataua 4
Peletoto ulai noxi'a ta mitema sou lavuluti 5:1-6
Tu'utu'umaxu uxalisinge la ngaxolu se'isisi 5:7-12
Ngakilaka la ngamuxaxu tangengisi 5:13-20

1 ✡Eni Iakovo, amitema sou xaixai vitanisi noxou Lataua mo noxou Tila Iesu Kalisito.
Eni ekaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxinge ngingi ta Isilaeli mata mulelia tamei
e ngelai ngexolu no xalexalee tuatuala mukalusi no lia 'o. Eni asova aso laixe ulai
noxinge.

Tovotovo Iouiou

2 ✡Ngingi ta vivilo ta mitema noxou Lataua, no mine tovotovo iouiou uxalisinge, la
nga'osasou manina!
3 ✡Xo ngingi ngelavu lexe tovotovo ane ne utovonu muxamuxaxu tangengi noxou
Lataua ia utaloxolingengi uasi la Anu umaxa'u lexe ngingi xavingengi sou ngatulu
pekia'inge no anu.
4 Ia lexe ngingi nga'oxonu aloxo ne utotomu, la 'ili'ilixomengi uxali laixe la. La sou
ngingi ngaxali pekia'inge manina mo ngaxali laixe, ia 'ilixo vile pa'usinge no anu uasi.
5 ✡Ia lexe vile noxinge iu lavulavu laixe uasi, la anu ulinga ulai noxou Latauasi. Xo
Anu u'osasou ulosiouxusi, ia ulavusou uapisou uasi.
6 Ia no mine anu ulinga, la anu umuxaxu tanu noxou Latauasi. Ia mamu sou anu
uxavutala tapiena, xo anu ane uxavutala piena la anu loxo xasi no luaki ane sivo
utausou la ulai une'e.
7 Itema ane loxo ne, la mamu sou anu uxavutala lexe Tila ulosou mii ma'ia ane anu
mumasaxau.
8 Xo anu itema sou xavutala tamei mo nenge umomomo sou tamulaxu tanenge no
anu mii ma'ia ane anu u'oxonu uasi.
9 Aloxo ne, la sou itema vile noxou Lataua ane iu mimii uasi ne, laixe lexe anu u'osa.
Xo anu mumulaxu tanu noxou la anu mu'itinu ualasou.
10 ✡Mo laixe lexe itema sou lavuluti kalumo u'osa no mine Lataua uxexeenu lavulutiu
la mutaloxolixu ualasou. Xo itema loxo ne, ukalu vitanisi loxo ia'eia'e seseenu.

✡ **1:1:** Mat 13:55; Apo 15:13; Xal 1:19; 1Pi 1:1 ✡ **1:2:** Rom 5:3-5 ✡ **1:3:** 1Pi 1:7 ✡ **1:5:** Xav 2:3-6 ✡ **1:10:** Ais 40:6-7

11 Aso utelo xe atume utavule ialuxu, la uxutuxu iaˈeiaˈe seseenu. La sou iaˈeiaˈe
seseenu lailaixe ne, uxali masua mo uxalo la ulapau. Aloxo ne, la sou itema sou lavuluti
kalumo ukalu vitanisi no mine anu uxaxaisou lavulutiu ne.
12 Ia Lataua ualusou anu ane utulu pekiaˈu no anu tovotovo, xo no mine anu
muaulixu ne la Lataua ulosou kisivalu sou mauli aloxo anu musakii vaikala tei lexe
ulosiˈa aneˈi ane mimasaxau.
13 Lexe tovotovo uxali noxou itema vile, la mamu sou uvikala lexe tovotovo ane ne
molu noxou Lataua. Xo evile umomomo sou utovonu Lataua, mo sou uˈoxonu ˈilixo
masua uasi. Mo Lataua kalumo utovonu evile sou uˈoxonu ˈilixo masua uasi.
14 Ia voteˈi sou tovotovo uˈoxonenge vilevilesi ne aloxo ˈo. Masaxa masua sou
visimenge muxolu tei, la sou anu molu ulapunenge sou nenge taˈoxonu ˈiliˈilixo
masumasua.
15 Xe iliˈi, la masaxa masua mumauli no oponenge. Xe iliˈi, la anu muxali muuatu
sou taˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua. La sou ˈiliˈilixo masumasua ne, muxali muˈoki, la
sou neneaxu ane soli ne si.
16 Ta mitema noxou Lataua e eni emasaxainge! Mamu sou ta mitema iˈoxoo
lolongenge.
17 Xo mimii latala molu teitexi noxou Lataua ne lailaixe manina, ia mii vile masua
uasi molu teitexi noxou Maminge e anu mukoinu lamana no opo loxotolo. Ia anu
uxiuxiu loxo xaleenenge uasi.
18 ✡Anu musosovosinge lexe nenge texali ta ˈolu no mine nenge temulinu vaikala
manina. La sou Lataua unoˈinge tei no anu mimii latala e anu mukoinu mukalusi.

Talomusou La Taˈoxonu

19 La sou ta mitema noxou Lataua e eni emasaxainge, ngingi ngaxavutalanu
vaivaikala ane ˈo laixe. Eni emasaxa lexe ngingi ngavikala tapiena uasi, ia nga-
lomungenge ngatongatoˈo. Mo emasaxa lexe ngingi ngaxavutala laixe tei ka sou
ngavikala, ia mamu sou laˈiangenge palea.
20 ✡Xo ngingi laˈiangenge ngatongatoˈo, la ˈilixo ane ne umomomo sou usuˈulingengi
sou ngaˈoxonu ˈiliˈilixo ane Lataua mumasaxau uasi.
21 ✡La sou ngaxiu tumalingeu ˈiliˈilixo masumasua mo ˈiliˈilixo ane uˈoxo masuaneˈi
ta mitema, ia ngaˈosa sou nganoˈu vaikala noxou Lataua mo ngaxaxaisou no anu
maulingenge. Vaikala noxou ne, Lataua mutounu no opongengi loxo ta mitema
mitounu ovu ngiaxu no xai sou upamaulingengi.
22 ✡Ia ngalomusou vaikalasi uasi, ngamulinu mii maˈia ane anu mulemolu. Ia
ngamulinu uasi, la ngingi menge ngakalavoingengi.
23 Xo vaikala ane ne manina, anu ane ulomusousi ia umulinu uasi, la anu loxo itema
e mumaisou xaleexu no anu titilo.
24 Ia anu mumaisou mukalu, xe mulai ia alaxu vilesisi la iou siˈisou lexe anu iou a
lovoxaa.
25 ✡Ia lexe itema vile umalei lailaixe no anu lapuloto ane mululusiˈa ta mitema
muxali maninasou noxou Iesu mo uˈoxonu aloxo ne utotomu, la anu umomomo sou
tanu vulusiou mii maˈia ane anu mulomusou ne uasi, ia anu uˈoxonusi. La sou itema
ane loxo ne, Lataua ualusou no anu mii maˈia ane anu uˈoxonu.
26 ✡Lexe itema vile uvikala lexe anu itema sou lalotu ia anu usaxilaˈu vaivaikalau
laixe uasi, la anu molu mukalavoinu. No anu ˈilixo noxou ane ne, la lalotu noxou ne
mii vitanisi.
27 Lalotu ane Lataua Maminge uˈosasou ne, anu lalotu maninasou mo kalavoi vile no
anu uasi. Lexe itema vile uvikala lexe anu itema sou lalotu maninasou, la anu usaxilaˈa
ta oloxola iloˈa ta sema ta vaalu no anu tuˈutuˈumaxu noxiˈa. Mo anu usaxilaˈu no
anu ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa ta mitema ane ilavusou Lataua uasi, mo sou ˈiliˈilixo
masumasua noxiˈa ne uxoo masua uasi.

✡ **1:18:** Ioa 1:13 ✡ **1:20:** Liv 7:9 ✡ **1:21:** Kol 3:8; 1Pi 2:1 ✡ **1:22:** Mat 7:26; Rom 2:13 ✡ **1:25:** Rom 8:2; Iak 2:12 ✡ **1:26:** Lex 141:3

2

Mamu sou Ngailoinge

1 ✡Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Ngingi ngemulaxu tangengi noxou Tila noxinge
Iesu Kalisito ane nenge ta'iti'iti ualasou utotomu, la sou mamu sou ngailoinge.
2 Ioxe, no mine ngingi ngapita no taasou lalotu noxinge, la ta mitema tamei mi'una.
Ilou mi'una, la vile noxi'a ilou mutaataa tokolomo iouiou lailaixe no vasimolu,
ia tokolomo ne lamolisou toxotoxoxa'a. Ia vile noxi'a ilou ne, mutaa tokolomo
masumasuasi.
3 Ngamaisi'a aloxo ne, la ngataxanu ane mutokolomo lailaixe. La ngavikalanu
lexe, "Nane'e mo naxolu no anu luu laixe 'o." Ia ngavikalanu soxu e mutokolomo
masumasuasi ne lexe, "Nalai natulu 'ole." Xe uasi la, "Nane'e naxolu no lia no tava'ilo."
4 Lexe ngingi nga'oxo 'ili'ilixo aloxo ne, la ngingi ngailoinge manina ane mo
ngailevine'i manina, xo xavutala masua muxolu noxinge.
5 ✡Ta vivilo ta mitema noxou Lataua e eni emasaxainge, ngalomusou vaikala noxilo
aloxo 'o. Ngingi ngelavusou manina lexe Lataua musosovosi'a ta mitema ane'i ane i'a
lavuluti uasi no lia 'o sou lexe ane'i ixali ta mitema sou lavuluti no iou Lataua, xo ane'i
mimuxaxu tane'i noxou. Mo musosovosi'a sou i'unalai no anu saxisaxila'u noxou, xo
anu musakii vaikala tei lexe anu upelemasaxane'i ane'i ane mimasaxa i'unalai.
6 Ia ngingisi ngepamaelanu itema e iu lavuluti uasi. Ia 'ena'ei ane mi'oxo
masuangengi? Mo 'ena'ei mimasaxa sou itulusinge no anu vaivaikala? Ane'i ane ta
mitema sou lavuluti.
7 Mo ane'i ivikala masua sou uala lailaixe noxou itema ane ngingi noxou.
8 ✡Lexe ngingi ngamulinu lapuloto toxoxa'a muxolu no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu, la ngingi ngemu-linu 'ilixo laixe. Lapuloto toxoxa'a ne, mikaukavu aloxo 'o,
"Ngamasaxai'a ta mitema aloxo ngingi ngemasaxainge."
9 ✡Ia lexe ngingi ngeixexa'a ta mitema, la ngingi nge'oxo 'ilixo masua. Xo ngingi
ngamulinu lapuloto ane Lataua muvikalangengi lexe ngamulinu uasi.
10 ✡Vaikala ane ne, manina. Xo anu ane umulinu lapuloto noxou Lataua latala
ukalusi, ia ususu no anu mii vile la anu uno'u navunavusou xo anu mumamulonu
lapuloto latala mukalu ne.
11 ✡Xo anu ane muvikala lexe, "Mamu sou ngalai noxi'a ane'i ane mitautaula'i." ne
muvikala kalumo aloxo 'o, "Mamu sou ngavau itema usoli." Lexe ngingi ngalai noxi'a
ane'i ane mitaula'i uasi, ia ngevau itema musoli la ngingi ngemamulonu lapuloto
mukalu.
12 ✡La sou ngingi ngavikala mo nga'oxonu ma'ia, la ngaxavutala laixe. Xo Lataua
utulusinge no anu vaivaikala sou lapuloto noxou ane anu ngapamaulinenge sou
ngano'u navunavu uasi.
13 ✡Xo lexe itema vile u'oxo alauna sou menexu vile uasi, la Lataua u'oxo alaunasou
kalumo uasi. Ia itema vile u'oxo alaunasou menexu vile, la Lataua kalumo u'oxonu
alaunasou no mine Lataua utulusou no anu vaivaikala.

Muxamuxaxu Tanenge Noxou Lataua ne, Uxalixu 'Ili'ilixo Lailaixe

14 Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Lexe itema vile uvikala lexe anu umuxam-
uxaxu tanu noxou Lataua ia 'ili'ilixo ne laixe uasi, la sou muxamuxaxu tanu noxou
Lataua ne upamaulinu a loxovaa? Uasisi manina. Anu umomomo sou upamaulinu
uasi.
15 ✡Ioxe, eni atovola'i sou ulamanalingenge aloxo 'o. Lexe vile noxinge noxou la'ilali
mo iu tokolomo uasi,

✡ **2:1:** Apo 10:34; Iak 2:9 ✡ **2:5:** 1Ko 1:26-28 ✡ **2:8:** Mat 19:19; Xal 5:14 ✡ **2:9:** Lap 1:17 ✡ **2:10:** Liv 19:37; Iti 20:7-12, 24; Mat 5:19 ✡ **2:11:** Mul 20:13-14; Rom 13:9 ✡ **2:12:** Xal 6:2; Iak 1:25; 1Pi 2:16 ✡ **2:13:** Mat 5:7; 18:32-35 ✡ **2:15:** 1Ioa 3:17

16 ia vile noxinge uvikalanu lexe, “Lataua ualusine. Nalai naˈani laixe mo nataa
tokolomomeni sou uˈoxo vasimene ialuxu.” Ia ulosou mii vile sou usuˈulinu vasimolu
uasi, la vaikala ne usuˈulinu a loxovaa? Uasisi manina.
17 Aloxo ne, la sou muxamuxaxu tanenge noxou Latauasi ia menexu ˈiliˈilixo laixe
uasi, la muxamuxaxu tanenge ne musoli loxo itema.
18 ✡Xe itema vile muvikala lexe, “Ta mitema moseˈi imuxamuxaxu taneˈi noxou
Lataua xe seˈi iˈoxo ˈiliˈilixo laixe.”
Ia eni avikalanu aloxo ˈo, “Nini natovo namaxaˈu loopalasi noxine noxou Lataua
ia menexu ˈiliˈilixo laixe uasi uneˈe noxilo. Ia eni, la amaxaˈu loopala noxilo noxou
Lataua no anu ˈiliˈilixo laixe noxilo ulai noxine. La sou ta mitema imaisou.”
19 Ngingi ngemuxaxu tangengi lexe Lataua vilesisi a uxoxolu. La anu mii vile uasi.
Ia ta ulee ta masumasua kalumo mimulaxu taneˈi aloxo ne la iˈoloˈolo.
20 Ngingi ngexovulaulau misevile. Muxamuxaxu tangengi noxou Latauasi ia menexu
ˈiliˈilixomengi laixe uasi, la muxamuxaxu tangengi ne, mii vitanisi. Ia ngingi
ngamasaxa ngalavu laixe no anu?
21 ✡Tatei, la mutuˈu ovunenge Avalaamu muaisou ˈolu Aisaki no valovalo sou ulosou
Lataua. Xe no mine anu muˈoxonu aloxo ne, la Lataua mumoxoˈu lexe anu itema
mulapu.
22 ✡Ngingi ngelavu lexe anu umuxaxu tanu noxou Latauasi uasi, anu mumulinu
vaikala noxou Lataua mo muˈoxonu. La sou ˈilixo maˈia ane anu muˈoxonu ne, anu
mumaxaˈu lexe Avalaamu mumuxaxu tanu noxou Lataua manina.
23 ✡La kaukavu vile no nano no Lavuku Tavuna teinu ne muxali manina. Kaukavu
ne aloxo ˈo, “Avalaamu mumuxaxu tanu noxou Lataua, la sou Lataua mumoxoˈu lexe
anu itema mulapu.” La sou aneˈi mimoxoˈu lexe anu Lataua menexu.
24 La sou ngingi ngelavu aloxo ˈo. Itema vile umuxaxu tanu noxou Latauasi uasi, ia
anu uˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo laixe, la Lataua umoxoˈu lexe anu itema mulapu.
25 ✡Anu aloxo noxou Avalaamu, Lataua mumoxoˈe Reebu ane sema sou voteˈi
kalumo lexe ane sema milapu? Xo ane misuˈulineˈi ta mitema e Iosua mupalusiˈa la
miˈume milai no voteˈi vileli.
26 La sou nenge telavusou aloxo ˈo. Itema vile umuxaxu tanu noxou Lataua ia
uˈoxonu ˈiliˈilixo laixe uasi, la muxamuxaxu tanu ne anu musoli loxo itema uleenu
uxolu noxou uasi.

3

Tasaxilaˈu Ananenge

1 Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Ngingi ngelavusou aloxo ne, la sou mamu sou
ngingi tavuˈalo ngaxali ta mitema sou ngelosieixaˈa ta mitema noxou Lataua lavulavu.
Xo ngingi ngelavusou lexe nenge ta mitema ane loxo ne, la Lataua utulusinge no anu
vaivaikala tapiena. Ia anu utulusiˈa ta mitema vitavitanisi no anu vaivaikala tapiena
uasi.
2 Xo nenge latala ne, tasusu no anu ˈiliˈilixo iouiou. Lexe itema vile ususu no anu
vaivaikalau uasi, la anu itema lailaixe, mo umomomo sou usaxilaˈu no anu ˈiliˈilixo
iouiou.
3 Ioxe, eni atovolaˈi sou ulamanalingenge aloxo ˈo. No mine nenge tamasaxa lexe
oosi ulomunenge, la tasamali anaxu. La sou nenge tasaxilaˈu sou ulai a loxovaa no
anu masaxa noxingesi.
4 Xe vile la aloxo ˈo. Lasipi ne, anu mii toxoxaˈa ia lavolesou e uxolu iliˈi no taˈu ne
isusuˈa nesi. Ia no mine atume utavulenu, la itema sou uulaxunu lasipi ne usaxilaˈu
lavole ne sou lasipi ulai a loxovaa no anu masaxa noxousi.

✡ **2:18:** Xal 5:6 ✡ **2:21:** Tav 22:9-12 ✡ **2:22:** Eva 11:17-18 ✡ **2:23:** Tav 15:6; 2Aˈa 20:7; Ais 41:8 ✡ **2:25:** Ies 2:1-21; Eva 11:31

5 Anu aloxo samalisou oosi anaxu xe lavolesou lasipi, ananenge ne anu mii isusuʼa
no vasimenge kalumo. Ia nenge tavivikala no anu, la anu uʼiti ualasinge lexe nenge
tamomomo sou taʼoxonu mii toxoxaʼa. Ngaxavutalanu navu latoxonu. Anu mii
kituʼasi, ia uʼani la lokoma toxoxaʼa ne uʼelasi.
6 ✡Ananenge ne, anu kalumo loxo navu mo anu loxo tuala vile e ta mitema sou
iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua. Anu muxolu no vasimenge, ia anu uʼoxonu masua
vasimenge latala ukalusi. Xe anu uʼelaxu muamuaʼi noxinge no anu maulinenge loxo
navu. La sou anu uʼela no anu navu ane uʼaniʼani mo kaluxu uasi.
7 Ta mitema imomomo sou isaxilaʼa ta mimii ta vova iouiou mo ta ngiala mo ta mimii
ane ixalaxala no lia xe ta mimii iouiou no luaki. Tei mo muneʼe muxali vaimomo ʼo.
8 ✡Ia evile umomomo sou usaxilaʼu anaxu uasi. Anaxu ne, umaʼila sou ulemolu
vaikala masumasua uasi loxo lamotaxu uveʼa ta mitema isoisoli.
9 No anu ananenge ne, la nenge taʼitinu Tila noxinge mo Maminge ualasou xe no anu
ananenge ne, la nenge tameletaloneʼi ta mitema ane Lataua mukoineʼi loxo anu.
10 No anu ananenge vilesisi, la nenge taʼitinu ualasou Lataua xe tameletaloneʼi ta
mitema. Ia ta mitema noxou Lataua, mamu sou ngaʼoxo aloxo ne.
11 Loxovaa? Umomomo sou lexa laixe xe lexa sixula ilou ikei iuatu no lexa
iouvilesisi? Uasisi manina.
12 Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Loxovaa? Umomomo sou ovu lovo unene'a
la uxalixu ovu olivu temanu? Mo umomomo sou ovu uaini unene'a la uxalixu lovo
temanu? Uasisi manina. Anu aloxo lexa sixula umomomo sou uxalixu lexa laixe uasi.

Lavulavu no Lia ʼo Xe Lavulavu Molu Teitexi

13 Mo vile no taiingengi uvikala lexe anu mulavusou ʼilixo maʼia ane laixe xe masua
sou umulinu mo anu mulavusou lexe anu umuamuaʼi laixe no lia ʼo a loxovaa. Anu
uvikala aloxo ne, la laixe lexe anu uʼoxonu ʼiliʼilixo laixe sou umaxaʼu lavulavu noxou
mo utaloxolixu no anu maulixu.
14 Ia lexe ngingi ngaxavutala masua noxiʼa ta menexinge mo ngaxavutalangengisi
ngemasaxau manina mii maʼia aneʼi minoʼu, la mamu sou ngingi ngaʼiti ualasingesi.
Lexe ngingi ngaʼoxo aloxo ne, la ngingi ngexiu tumalingeu vaikala manina noxou
Lataua.
15 Lavulavu ane loxo ne, anu molu noxou Lataua uluʼe uasi. Ia anu mii sou no lia
ʼosi mo anu noxou Uleenu Tavuna uasi, ia anu molu noxou uleenu masua.
16 Xo no mine ngingi ngaxavutala masua noxiʼa ta menexinge mo ngaxavutalan-
gengisi xe ngemasaxau manina mii maʼia aneʼi minoʼu, la ngingi ngakalikalipala no
anu xoluxolungenge mo ngaʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua.
17 Ia itema ane unoʼu lavulavu molu noxou Lataua, la anu umulinu ʼiliʼilixo ane
Lataua mumasaxau tei. Mo anu opo seʼisisi noxiʼa ta menexu, mo umasaxa sou
ulomusiʼa mo aneʼi ilemolu maʼia la anu ulomuxaʼa mo anu itema sou alauna manina
mo anu uʼoxonu ʼiliʼilixo laixe sou usuʼulineʼi ta mitema mo anu uixexaʼa ta mitema
uasi xe anu ukalavoi lexe anu mulavusou uasi.
18 ✡La sou itema vile uʼoxo opo seʼisisi noxiʼa ta menexu la anu loxo itema utounu
laʼilali ngiaxu no xai mo usuʼulineʼi sou iʼoxo opo seʼisisi ngatongatoʼo, la tavuʼalo
noxiʼa imulinu ʼiliʼilixo sou isuʼulineʼi ngatongatoʼo aloxo Lataua mumasaxaiʼa sou
lexe iʼoxonu.

4

Ngaʼitalonu Maulingenge Ulai Noxou Lataua

1 ✡Ia moseʼi noxinge iʼoxonu opo seʼisisi noxiʼa ta menexiʼa uasi. Tavaʼu loxovaa la
sou ngingi ngaʼotoʼoto mo ngaʼotoʼotosou anangenge ngatongatoʼo? Eni akoli aloxo ʼo.
Masaxa masua ane muxolu no opongengi mo uʼotoʼoto no anu xavutalamengi laixe
ne, anu tavaʼu ʼotoʼoto no taiingengi ane.

✡ **3:6:** Mat 12:36-37; 15:11, 18-19 ✡ **3:8:** Rom 3:13 ✡ **3:18:** Mat 5:9; Eva 12:11 ✡ **4:1:** Rom 7:23

2 Ngingi ngemasaxau mii vile manina, ia ngano'u uasi. Mo ngingi ngeisuxu ta
menexinge mi'ami'a la ngave'a isoisoli, ia umomomo sou ngano'u mii ma'ia ane ngingi
ngemasaxau uasi. La sou ngingi nga'otosou anangenge mo nga'oto'oto. Ia ngingi
umomomo sou ngano'u uasi, xo ngingi ngalinga ulai noxou Lataua uasi.
3 No mine ngingi ngalinga ulai noxou Lataua, la ngano'u uasi. Xo xavutalamengi sou
mii ma'ia ane ngingi ngelingau ne, laixe uasi. Ngingi ngelingau ne sou u'oxongengi
nga'osa no anusi.
4 ✡Ngingi ta mitema sou ngexiu tumalingeu Lataua! Ngingi ngalavusou mii ane 'o
uasi? Anu manina lexe ngingi ngemasaxau 'ili'ilixo masumasua no lia 'o, la ngingi
ngamasaxa ngamulinu 'ilixo noxou Lataua uasi. Mo 'ei ane umasaxau 'ili'ilixo no lia
'o, la anu uxali uluau Lataua.
5 Mo ngingi ngaxavutala lexe vaikala noxou Lataua ane 'o ne, mii vitanisi? anu
muvikala aloxo 'o, "Lataua muisuxu uleenenge manina ane anu mu'italo noxinge."
6 ✡Ia anu uisuxu uleenengesi uasi. Anu mualaunasinge tatila manina. La sou
vaikala noxou muvikala lexe, "Lataua uxiu tumaloui'a ane'i ane i'iti ualasi'a, ia anu
ualaunasi'a ane'i ane mitaloxolixa'a."
7 ✡La sou eni akaitolongengi pekia'u aloxo 'o. Ngingi ngaxolu no laaxu Lataua mo
ngatulu pekia'inge mo sou ngakusa'u Satani, la anu u'ume.
8 ✡Mo ngingi ngalivu ngane'e 'alai noxou Lataua, mo sou Anu kalumo une'e 'alai
noxinge. Ngingi nga'ui avonge xo ngingi ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua. Mo
ngaxavutalanu Latauasi, xo ngingi xavutalamengi mukalipala no anu 'ilixo sou lia xe
'ilixo noxou Lataua.
9 La sou laixe lexe opongengi tu'umaxu mo tangengingenge mo ngatama ngaelieli.
Mo laixe lexe ngakeke uasi ia ngatama, xe nga'osa uasi ia ngalokungengi.
10 ✡Ngingi nga'oxo aloxo ne mo ngataloxolingenge no iou Lataua, la Anu u'itinu
ualasinge.
11 Ta vivilo ta mitema noxou Lataua, mamu sou ngalea anangenge noxinge ngaton-
gato'o. Lexe vile noxinge uvikala masua noxou vimou mo utulusou no anu vaivaikala,
la anu uvikala masua no anu lapuloto noxou Lataua mo muilevinu. No mine ngingi
ngailevinu lapuloto noxou Lataua, la ngingi ngamulinu uasi ia ngeno'u tanixu lapuloto
mo ngexolu sou ngailevine'i ta mitema.
12 ✡Ia itema vilesisi Anu mulosinge lapuloto mo Anu sou uilevingesi Anu a uxoxolu.
Anu umomomo sou upamaulinenge xe ukalusinge. Ia ngingi ne, ngingi 'ei sou
ngailevine'i ta menexinge? Uasi.

Mamu sou Nga'itingengi

13 ✡Ioxe, ngalomu noxilo. Ngingi ane ngavikala lexe, "Maasi uasi ne'iela, la nenge
talai no tuala vile se 'ole, uasi. Talai la taxolu tauu ie vile mo ta'oxonu xaixai sou
tano'u lamoli no anu."
14 ✡Ngingi ngavikala aloxo ne, ia ngingi ngalavusou mii ma'ia ane uxali ne'iela uasi
manina. Ia eni atovola'i maulingenge a loxovaa ane? Maulingenge ne aloxo umuumu
ane uxalisi ka tasiauxu.
15 Ngingi ngavikala aloxo ne uasi, ia laixe lexe ngavikala aloxo 'o, "Lexe masaxa
noxou Tila, la sou nenge taxolu mo ta'oxo'oxonu mimii ma'ia ane nenge temasaxau."
16 Ngingi ngalavusou ngavikala aloxo ne uasi. Ia ngingi nga'itinu ualasinge lexe
ngingi ngamomomo sou ngasaxila'u mimii ukalusi. 'Ilixo ane ne, anu masua.
17 ✡La sou anu ane mulavusou mii ma'ia ane laixe lexe u'oxonu la u'oxonu. Ia anu
mulavusou ia u'oxonu uasi, la anu mususu.

✡ **4:4:** Rom 8:7; 1Ioa 2:15 ✡ **4:6:** Xav 3:34; 1Pi 5:5 ✡ **4:7:** Ep 6:12 ✡ **4:8:** Ais 1:16; Sek 1:3; Mal 3:7 ✡ **4:10:** Iop 5:11; 1Pi 5:6 ✡ **4:12:** Rom 2:1; 14:4 ✡ **4:13:** Luk 12:18-20 ✡ **4:14:** Lex 39:5, 11; Xav 27:1 ✡ **4:17:** Luk 12:47

5

Peletoto Ulai Noxi'a ta Mitema sou Lavuluti

1 Ioxe, ta mitema sou lavuluti. Ngingi ngatama mo ngaelielisou tu'utu'umaxu ane
'ala'alaisou uxalisinge.
2 ✡Tu'utu'umaxu ane ne, uxali noxinge manina. Lavulutimengi ne umamulo vitanisi
mo tokolomomengi ne ta su'uve itotokolonu.
3 Xe lamolimengi kalumo ne ukukakuka. No mine ngamaisou lamolimengi
ukukakuka, la mii ane ne anu usosovosou lexe Lataua utulusinge no anu vaivaikala
ka sou uleangengi ngalai no navu. La sou ngatama, xo ngingi ngesua la'oluxu
lavulutimengi no anu voxo kaluxusou.
4 ✡Ngamaisou! Ta mitema e miluvunu xai temanu noxinge ia ngingi ngamomosi'a
uasi ne, ane'i ikakatu lexe ngingi ngamomosi'a. La katu noxi'a ne, Tila xaviinu musuku
mulomusou.
5 ✡Ngingi ngexolu no lia 'o la xoluxolungenge laixe manina mo ngekalusou masaxa
noxinge no anu mimii iouiou sou musu'ulingengisi. Ngingi aloxo ta memee e i'ani'ani
xoo mole ixali totongotongolixu la ive'ave'a.
6 Mo ngingi ngetulusi'a ta mitema ta lailaixe no anu vaivaikala mo ngeve'ave'a
misoisoli. Ia ane'i ilea anaxa'a une'e noxinge uasi.

Ngatuluxu Tu'utu'umaxu

7 ✡La sou ta vivilo ta mitema noxou Lataua, ngingi ngatulu pekia'inge ulai utalo no
mine Tila ulivu une'e la. Ngaxavutalanu tatananu xai. Anu utotou la'ilali no xaixu, la
anu uxomaiou voxo sou la'ilali uleme laixe ulai utalo no voxo sou la'iua usokou.
8 ✡Ngingi kalumo ngaxomaiou mo ngamulaxu tangengi pekia'u. xo voxo sou Tila
ulivu une'e ne 'alai.
9 Mo ta vivilo ta mitema noxou Lataua, mamu sou ngalea anangenge noxinge
ngatongato'o. Ia ngingi nga'oxo aloxo ne, la Lataua utulusinge no anu vaivaikala.
Itema sou utulusinge no anu vaivaikala, anu a utulu 'alai no aitenga.
10 Ta mitema noxou Lataua, ngingi ngamulinu 'ilixo aloxo ta mitema sou palomatana
mi'oxonu. Ane'i mituluxu tu'utu'umaxu no mine ane'i mia'aloxu Tila ualasou.
11 ✡Ngamaisou! Nenge telavu lexe Lataua ualusi'a ane'i ane mituluxu tu'utu'umaxu.
Ngingi ngelomusou a'alosou Iopu lexe anu mutuluxu tu'utu'umaxu kalumo mo
ngemaisou mii ma'ia ane Tila muxalixu noxou. No anu ane ne, la nenge telavusou
lexe Tila anu itema sou tanutanunenge mo ualaunasinge manina.
12 ✡Ioxe, ta vivilo ta mitema noxou Lataua, mii tila no anu vaivaikala noxilo vile la
aloxo 'o. Mamu sou ngavikala lexe manina teitexi mo manina no lia 'o xe manina
ne'ei ne'ei la. Mo no mine ngavikala lexe "Ani," la vaikalamengi uxali manina loxo
ngingi ngelemolu xe ngavikala lexe "Uasi," la vaikalamengi uxali manina loxo ngingi
ngelemolu la. Ia lexe nga'oxo aloxo ne uasi, la Lataua utulusinge no anu vaivaikala.

Ngakilaka La Ngamulaxu Tangengi Noxou Lataua Manina

13 Lexe vile noxinge utavule tu'utu'umaxu, la laixe lexe anu ukilaka. Mo lexe vile
noxinge u'osa, la laixe lexe anu ulexe mo u'itinu Lataua ualasou.
14 ✡Xe vile noxinge pipiena u'oxonu, la laixe lexe anu u'avali'a ta tatilasou lalotu
ine'e ikilakasou mo i'ulosou no anu ueli. Ane'i i'oxonu aloxo ne no anu ualasou Tila.
15 ✡Xo itema vile umulaxu tanu noxou Lataua manina, ia ukilakasou itema e pipiena
mu'oxonu, la itema ne umauli mo Tila utulusou. Lexe anu mu'oxonu 'ili'ilixo masua
mose'i, la Lataua uxiu tumalouu.

✡ **5:2:** Mat 6:19 ✡ **5:4:** Lap 24:14-15 ✡ **5:5:** Luk 16:25 ✡ **5:7:** Lap 11:14; Iel 5:24 ✡ **5:8:** Rom 13:11-12; 1Pi 4:7
✡ **5:11:** Mul 34:6; Iop 1:21-22; 2:10; Lex 103:8 ✡ **5:12:** Mat 5:34-37 ✡ **5:14:** Mak 6:13 ✡ **5:15:** Mat 17:18-20

16 La sou ngapala'alixu 'ili'ilixo masumasua noxinge ulai noxi'a ta menexinge
ngatongato'o mo ngakilakasinge ngatongato'o. Nga'oxo aloxo ne, la Lataua upa-
maulingengi. Xo lakilaka noxou itema mulapu ne, uxaxai la xaviinu musuku.
17 ✡Aloxo Eliasi. Anu itema loxo nenge 'osi. Ia anu mukilaka xaviinu lexe la'iua
umomomo sou usili uasi, la la'iua usili uasi no xalee ane ne no tauu ie tatalu mo so'io
muxatele vile.
18 ✡Xe anu mukilaka la, la la'iua musili. La sou musilisou lialia, la la'ilali no xai
muleme.
19 ✡Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Lexe vile no taiingengi mupolo va'axu no anu
vaikala noxou Lataua, la laixe lexe vile noxinge ulivunoxu une'e.
20 ✡Ngaxavutala vaivaikala ane 'o. 'Ei ane usu'ulinu itema sou 'ili'ilixo masua
xe ulivunoxu no anu xoluxolu masumasua, la Lataua upamaulinu no anu soli mo
usu'asou 'ili'ilixo masumasua tavu'alo noxou.

✡ **5:17:** 1Ta 17:1; 18:1 ✡ **5:18:** 1Ta 18:42-45 ✡ **5:19:** Xal 6:1 ✡ **5:20:** Xav 10:12; 1Pi 4:8

UOLI VOLOXU VILE ANE
PITA
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA MITEMA NOXOU LATAUA

Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Pita 'o ne, mukaukavu sou u'oxonu pekia'a ta mitema no 'a lalotu e mimuxaxu tane'i noxou Iesu, ia mitavulenu tu'utu'umaxu toxotoxoxa'a. Anu muvikala lexe laixe sou ane'i xavutalanu a'alo laixe sou Iesu Kalisito la. A'alo ne aloxo 'o. Iesu musoli xe ili'i la mutulu la mo musakiinu vaikala lexe ili'i la Anu ulivu une'e la. La sou anu laixe lexe ane'i ixolu se'isisi sou ixomaiou.

Anu muvikala lexe tu'utu'umaxu e muxali noxi'a ne sou utovonu muxamuxaxu tane'i noxi'a. Aloxo ne, la anu laixe lexe ane'i itulu pekia'a ulai uxali no voxo ane Iesu Kalisito ulivu une'e la, la sou Anu ulosi'a 'ulusou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Ta'itinu Lataua ualasou so alauna xe vote'i sou pamauli noxou 1:3-12
Ngaxolu va'axu no anu 'ilixo masumasua 1:13–5:11
Tava'u kaukavu ane 'o 5:12
Vaikala sou sexela kaluxusou 5:13-14

Pita ne Anu Itema sou Xaixai Noxou Iesu Kalisito

1 Eni Pita, eni aposeli noxou Iesu Kalisito, eni ekaukavunu vaivaikala ane 'o mulai
noxinge ngingi ta asila noxou Lataua ane ngelongolau tani la ngelai ngexolu no
xalexalee lia ta tatila ne Pontosi, mo ne Xalatia, mo ne Kapodosia, mo ne Asia, xe ne
Bitinia.
2 ✡Lataua Maminge mulavusinge mo musosovosinge xo nenge texali malemalen-
gainge no 'a xaixai noxou Uleenu, mo ngalomuxu Iesu Kalisito la sou Anu u'ulosinge
no anu sialuxu. Eni akilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua u'ana'ana mo
uxolu noxinge.

Ta'osasou Lataua sou Loopala Ane Kaluxu Uasi

3-4 ✡Mo nenge ta'osasou Latauamenge anu Iesu Kalisito Tila noxinge Momu, xo Anu
mutulusou Iesu no anu soli, ilou tulu noxou la nenge teno'u mauli alavua, xo Anu
mualaunasinge. No anu mauli ane ne u'oxo pekia'inge sou taloopala no anu mauli
ane kaluxu uasi ane uai teitexi no opo loxotolo. Mimii ane ne umomosou umamulo
mo nuninuni'u mo ukalu vitanisi uasi.
5 ✡Ngingi ngemulaxu tangengi noxou Iesu la ngano'u mauli ane kaluxu uasi e Lataua
mulalaxiinu sou ngano'u uxali manina sou no voxo kaluxusou, xo Anu usaxilainge no
anu xavi noxou.
6 ✡Aloxo ne la sou ngingi nga'osa manina xo tu'utu'umaxu ane muxali noxinge la
mu'oxongengi ngetama ne umomomo sou uxolu maxuveeni uasi.
7 ✡La sou tu'utu'umaxu ne sou utovonu muxamuxaxu tangengi lexe ngingi nga-
muxaxu tangengi maninasou. Aloxo xoulu e i'elaxu sou mosomoso uxexee ia xoulu
maninasousi uxali, anu iouvilesisi aloxo muxamuxaxu tangengi ne, la muxamuxaxu
tangengi ne mua'ulixu xoulu, xo xoulu ne anu ukalu vitanisi. Lexe ngingi ngatulu
pekia'inge no anu muxamuxaxu tangengi ulai uxali no voxo ane Iesu Kalisito uxali
lamana la Lataua u'osasinge mo uitinu ualasinge.
8 ✡Ia ngingi ngamaisou Iesu Kalisito uasi ia tangengixu, mo vaimomo 'o ngingi
ngamaisou uasi. Ngingi ngamuxaxu tangengi noxou la nga'osa manina, 'osa'ila ane

✡ **1:2:** Rom 8:29; 2Te 2:13 ✡ **1:3-4:** Kol 1:12 ✡ **1:5:** Ioa 10:28; 17:11 ✡ **1:6:** Iak 1:2; 1Pi 5:10 ✡ **1:7:** Xav 17:3; Sek 13:9; Mal 3:3; Iak 1:3 ✡ **1:8:** Ioa 20:29; 2Ko 5:7

ne umomomo sou ngaaʼaloxu la ngakamuli vaikala lexe ngaaʼaloxu a loxovaa. Uasisi manina. Xo ʼosaʼila ane ne sou teitexi no opo loxotolo.
9 Ngingi ngaʼosa aloxo ne xo neneaxu muxamuxaxu tangengi ane lexe ngingi nganoʼu mauli ane kaluxu uasi noxou Lataua.
10 ✡No anu mauli ane kaluxu uasi ne, la ta mitema sou palomatana mikakamuli laixe mo taliʼi tavuʼalo no anu, ia mipalomatana no anu lexe mauli ane kaluxu uasi ne ngingi ngaʼangingi.
11 ✡Mo Uleenu Kalisito muxolu noxiʼa ta mitema sou palomatana la anu muvikalaneʼixu mo mupalaʼalixu navunavu ane uxali noxou Kalisito xe iliʼi no anu la Anu unoʼu uala tila. Uleenu muvikalaneʼixu tei loxo ne la sou aneʼi mikakamuli xe mixavuxavutala lexe itema ʼenaʼei manina xe imamaanu maʼia manina ane anu uneʼe.
12 Mo muvikalaneʼi lamana lexe mimii ane aneʼi miaʼaloxu ne umomomo sou uxali no imamaa noxiʼa uasi, ia anu muxali no anu imamaa noxinge. Ia vaimomo ʼo Lataua mupalusou Uleenu Tavuna molu teitexi no opo loxotolo muluʼe mo no anu xavi no ʼa Uleenu Tavuna, la ta mitema sou aʼalo miaʼaloxu aʼalo laixe mulai noxinge. Mo no anu aʼalo laixe ne la ta angelo iisu mo imasaxa lexe imaisou kalumo.

Ngaxolu Vaʼaxu no Anu ʼIlixo Masumasua

13 Ioxe, aloxo ne la sou, ngaxavutala laixe mo xavutalamengi uloo, mo ngaxolu seʼisisi, mo ngaloopala manina no anu alauna noxou Lataua e no anu voxo sou Iesu Kalisito ulivu uneʼe la ulosinge.
14 ✡Xo tei ngingi ngalavu uasi, la ngeʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua, ia vaimomo ʼo la ngingi ngelavusou aloxo ne la sou mamu sou ngaʼoxonu la. Ngalolomu aloxo ta molomolo ilolomu.
15 Ia ngingi ngaxolu vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua aloxo Anu ane muʼavalinge ne Anu tavuna.
16 ✡Xo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ʼo, “Ngaxolu vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua, xo eni exolu vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua.”
17 ✡No mine ngingi ngavivikala ulai noxou Lataua, la ngingi ngamoxoʼu lexe Mamixe, xo Anu utilovosou xaixai noxinge vilevilesi ane ngingi ngeʼoxoʼoxonu, mo no anu tilovo noxou ne la Anu utilovosou laixe manina umomomo sou uʼoxonu tulatula vile no anu uasi. Aloxo ne la ngingi ngaxolu seʼisiʼsi mo ngamamaʼu noxou Lataua xo tuala ane ngingi ngaxoxolu no anu no voxovoxo ʼo ne anu tualasinge manina uasi. Ngingi ngaxolu loxo ta asilasi.
18 Mo ngingi ngelavusou lexe tei la ngingi ngemaisou ʼiliʼilixo ane mauli no anu uasi noxiʼa ta ʼiluʼilusungengi la ngemulinu la sou Lataua mulotongengi ngelivu no anu mimii ane anu ukalu vitanisi loxo siliva mo xoulu uasi,
19 ✡Anu mulotongengi ngelivu no anu sialuxu Kalisito ne lailaixe misevile loxo sipsip ʼolu e mii vile loxo xalevi mo vuvuli uʼoxonu vasimolu uasi.
20 ✡Anu Lataua mulavusou Kalisito tei no mine ukoinu mimii latala no lia ʼo uao. Ia no voxo kaluxusou la Anu muxali lamana sou usuʼulingengi.
21 ✡La sou no anu xaixai noxou Kalisito, la ngingi ngemuxaxu tangengi mo ngaloopala noxou Lataua. Xo Anu mutulusou Kalisito no lulu la mulosou uala tila.
22 ✡La sou ngingi vaimomo ʼo ngelomusou aʼalo laixe mo ngamulinu xo Anu muʼoxongengi ngexali malemalenga. Mo sou ngingi tangengixaʼa ta vivinge noxou Iesu ngatongatoʼo no tangengi manina.
23 Ngingi ngelolomusou aʼalo laixe ane ne vaikala noxou Lataua ane kaluxusou uasi mo ngemulimulinu la Anu muʼoxongengi ngexali alavua. Mauli alavua e ngingi

---

✡ **1:10:** Mat 13:16-17 ✡ **1:11:** Lex 22; Ais 53; Luk 24:26-27 ✡ **1:14:** Rom 12:2; Ep 2:3; 4:17-18 ✡ **1:16:** Liv 11:44-45; Mat 5:48 ✡ **1:17:** Rom 2:11; Pal 2:23 ✡ **1:19:** Apo 20:28; Eva 9:12-14 ✡ **1:20:** Ep 1:4; 2Ti 1:9-10 ✡ **1:21:** Ioa 14:6; Rom 5:1-2 ✡ **1:22:** Ioa 13:34; Rom 12:10

ngenoˈu ne aloxo ovu ngiaxu e ulapau la uˈui vitanisi uasi, ia anu aloxo ane ulapau la uleme.
24 ✡Xo,
“Ta mitema tavuˈalo ne aloxo iaˈeiaˈe
mo tokolomoxaˈa ne lailaixe aloxo iaˈeiaˈe seseenu.
Mo iaˈeiaˈe uxalo la sesenu ulapau.
25 Ia vaikala noxou Tatila aloxo ne uasi.
Anu umauli utotomu mo kaluxusou uasi.”
Vaikala ne ane aˈalo laixe e miaˈalomengi no anu.

2

1 ✡Aloxo ne, la sou ngasuˈanu ˈiliˈilixo sou ngalea anangenge ulali noxiˈa ta vivinge ngatongatoˈo, mo ngakalakalavoi mo ngavivikala la vaikalamengi temanu uasi, mo ngaiisuiisu, xe saisaˈi masumasua ulaa no anangenge uasi.
2 Aloxo ta keakea ipaa alavua la imasaxa lexe iiexu susu noxiˈa ta neniˈa, la sou ngingi kalumo ngasoliu mo ngamasaxau susu ane lailaixe manina. Susu lailaixe ne ane vaikala noxou Lataua lexe ngingi nganoˈu la uˈoxongengi ngaleme mo nganoˈu mauli ane kaluxu uasi.
3 ✡La sou ngingi ngatovo ngaˈoxonu aloxo ne la ngamaisou alauna noxou Tila.

Lavoˈo sou Mauli Xe ta Mitema Ane Lataua Musosovosiˈa

4 Ta mitema mipianu lavoˈo sou mauli ne, ia ngingi nganeˈe noxou xo lavoˈo sou mauli ne Lataua musosovosou mo no iou la Anu lailaixe manina.
5 ✡Mo ngingi kalumo aloxo lavoˈo sou mauli e Lataua Uleenu utulusou taasou no anu, aloxo ne la ngingi ngaxali ta ailiˈi noxou Lataua manina. Xo no anu xaixai noxou Iesu Kalisito la ngingi ngelosou maulingenge mulai noxou Lataua loxo mii maˈia ane lailaixe anu mumasaxau manina.
6 ✡Xo vaikala muai no nano no ˈa Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ˈo,
“Ngamaisou, eni Lataua amuxaxu lavoˈo
sou tani tavaˈu uai ne Sioni.
Lavoˈo sou tani tavaˈu ne eni esosovosou
xo Anu lailaixe misevile.
Lexe Anu ane umuxaxu tanu noxou
la anu umomomo sou umaela uasisi manina.”
7 ✡La sou Iesu muxali loxo lavoˈo lailaixe sou tani tavaˈu noxinge ngingi ane ngemuxaxu tangengi noxou, ia aneˈi ane imaxaxu taneˈi uasi aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu. Vaikala ane ne muvikala aloxo ˈo,
“Ta mitema sou itulusou tani mipianu lavoˈo ne,
ia lavoˈo ane ne muxali lavoˈo sou tani tavaˈu maninasou.”
8 ✡Mo, vaikala vile la muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ˈo,
“Lavoˈo ane ne ta mitema itulakisou la ilapau,
mo kulu toxoxaˈa utaluxaˈa,”
xo aneˈi ilomuxu mo imulinu vaikala noxou Lataua uasi. La sou aneˈi itulaki, loxo Lataua muxavutalanu lexe aneˈi iˈoxo aloxo ne.
9 ✡Ia ngingi ne Lataua musosovosinge mo mukalipalangengi ngexali ta mitema noxou manina, mo muˈoxongengi ngexali loxo ta ailiˈi sou ngaxaxai no nano no tani noxou tatananu tuala. Anu muˈoxonu mo musosovosinge aloxo ne sou lexe ngingi ngaˈaloxu mii maˈia lailaixe ane Lataua muˈoxonu noxinge sou mulivulingenge no isivoxo ngeuatu no anu lamana lailaixe misevile noxou.
10 ✡Tei ne ngingi ta mitema noxou Lataua uasi, ia vaimomo ˈo la ngingi ta mitema noxou Lataua. Xo tei la ngingi ngalavusou alauna noxou Lataua uasi, ia vaimomo ˈo ne ngingi ngelavusou.

✡ **1:24:** Ais 40:6-8 ✡ **2:1:** Ep 4:22; Iak 1:21 ✡ **2:3:** Lex 34:8 ✡ **2:5:** Ep 2:21-22; Pal 1:6 ✡ **2:6:** Ais 28:16; Ep 2:20 ✡ **2:7:** Lex 118:22 ✡ **2:8:** Ais 8:14 ✡ **2:9:** Lap 7:6; 14:2; Ais 9:2; Apo 26:18; Ep 5:8 ✡ **2:10:** Ose 2:23

11 ✡Ta menexilo e eni emasaxainge misevile, ngingi aloxo ta asila e me'a no tuala vile
ine'e ixolu maxuveeni uasi ne avikalangengi pekia'u aloxo 'o. Ngaxolu va'axu no anu
masaxa masua sou vasimenge ane u'oto'oto no anu xavutalamenge.
12 ✡Mo nga'oxonu 'ili'ilixo lailaixesi no ie'i ta mitema ane imuxaxu tane'i noxou
Lataua uasi. Mo sou ane'i ivikala masua noxinge lexe, "Ngingi ta mitema sou 'ili'ilixo
masumasua," ia ane'i imaisou 'ili'ilixo lailaixe noxinge la i'itinu Lataua ualasou no
voxo ane Anu ulivu une'e.

Ngalomuxa'a ta Tatilasinge no Tuala Mo Tatananu Tuala

13 ✡La sou ngaxolu no laxa'a ta tatilasinge no tuala mo lapuloto ane ane'i mi'oxonu
loxo ngingi noxou Tila Iesu Kalisito. Mo ngalomuxu tatananu tuala ane anu mutila
manina,
14 mo ta kisi'a ta mitema no 'a tuala sou ane'i ilosi'a ta mitema sou susu tu'utu'umaxu
xe iiti ualasi'a ta mitema ane i'oxonu 'ili'ilixo lailaixesi.
15 ✡Xo anu masaxa noxou Lataua lexe ngingi nga'oxonu aloxo ne la vaikala vile
umomomo sou ulaa uasisi manina no anaxa'a ta mitema e ivikala lailaixe uasi xe ilavu
uasi.
16 Mo ngingi ngamuamua'i aloxo ta mitema e Iesu Kalisito mululusinge, ia ngingi
ngaxavutala lexe Kalisito mululusinge la ngingi ngamomomo sou ngatalumeiou 'ilixo
masumasua noxinge. Uasi, ia ngamuamua'i aloxo ta mitema sou xaixai noxou Lataua.
17 ✡Xe ngataxane'i ta mitema latala mo tangengixa'a ta vivinge noxou Lataua, mo
ngamama'u noxou Lataua, la ngataxanu tatananu tuala tila.
18 ✡Ngingi ta mitema sou xaixai ane ngaxaxai no nano no tani, ngaxolu no laxa'a mo
nga'ume noxi'a ta tatilasinge. Ngalomuxa'a mo ngatoxone'i ane'i ane ipaipoungengisi,
ia ngalomuxa'a mo nga'ume noxi'a ane'i ane ipaipoungengi uasi kalumo.
19 Lexe 'ena'ei ane uno'u navunavu, ia u'oxonu susu vile uasi mo tamaxu uxolu no
nano no opoonusi ia uxolu se'isisi la anu mumulinu masaxa noxou Lataua manina.
Xo 'ena'ei ane anu u'oxonu aloxo ne la Lataua u'osasou.
20 ✡Ia lexe 'ena'ei ane ivauxu susu noxou ia uxolu se'isisi, la sou anu uxali a
loxovaa? Anu uno'u sou susu noxou lexe ngingi nga'oxonu 'ili'ilixo lailaixesi ia
ngano'u navunavu vitanisi mo ngaxolu se'isisi la anu 'ilixo ane ne Lataua u'osasinge
no anu.
21 ✡Xo aloxo Lataua mu'avalinge xo Kalisito muno'u navunavusinge mo musolisinge.
No anu vote'i ane ne la Anu mulosiengexu lexe ngingi ngamulinu xua'u.
22 ✡"Kalisito u'oxonu susu vile uasi,
mo vaikala masua vile ulaa no anaxu uasi."
23 ✡Ta mitema mivivikalasou masumasua ia anu ukoline'i uasi mo ane'i mitetelisou
xe mivau la Anu ulivuxa'a mo u'ume uasi. Ia Anu mu'italonu maulixusi mulai noxou
Lataua e Anu utilovosou 'ili'ilixo noxi'a ta mitema la utilovosou laixesi.
24 ✡Anu mutavule susu noxinge no vasimolu teitexi no ovu valautu. Anu mu'oxonu
aloxo ne la sou nenge taxolu va'axu no anu susu mo tamulinu 'ili'ilixo mulapu. No
anu navunavu mo vovomasou ane ne la Anu mupamaulingengi.
25 ✡Xo ngingi aloxo ta sipsip e mixovulaulau la milai va'axu, ia vaimomo 'o ngingi
ngelivu ngene'e noxou itema sou usaxila'a ta sipsip mo tila sou usaxila'u tangenge.

3

Vaikala Ulai Noxi'a ta Mulu Ilo'a ta Semasemai'a

1-2 ✡Aloxo ne la sou ngingi ta sema ane ngetaula'i ngaxolu no laxa'a ta mulumu-
lumengi, mo sou lexe ta mulumulumengi ane'i ilomuxu vaikala noxou Lataua uasi
ixiunu maulixa'a. Ane'i ixiunu maulixa'a no anu vaivaikala noxinge uasi, ia lexe

✡ **2:11:** Xal 5:17, 24 ✡ **2:12:** Mat 5:16 ✡ **2:13:** Tit 3:1 ✡ **2:15:** 1Pi 3:16 ✡ **2:17:** Rom 12:10 ✡ **2:18:** Ep 6:5 ✡ **2:20:** 1Pi 3:14, 17 ✡ **2:21:** Mat 16:24; Ioa 13:15 ✡ **2:22:** Ais 53:9 ✡ **2:23:** Ais 53:7; 1Pi 3:9 ✡ **2:24:** Ais 53:5-6; Rom 6:11 ✡ **2:25:** Ese 34:5-6; Mat 9:36; Ioa 10:14; Eva 13:20-21 ✡ **3:1-2:** Ep 5:22

imaisinge ngaʹumolu Lataua xe no anu ʹiliʹilixo lailaixe noxingesi la sou aneʹi ixiunu maulixaʹa.
3 ✡Mo no anu tokolomomengi la, ngingi ngasakisakiinu laxusinge mo ngatokolomoxu tokolomo ane miʹoxonu no anu xoulu xe tokolomo ane lailaixe musuku sou vasimengesi uasi.
4 Ia ngatokolomonu tangengi no nano no anu ʹiliʹilixo lailaixe ane umomomo sou ukalu vitanisi uasi, loxo ʹilixo sou ngaxolu no laxaʹa mo ʹilixo sou ngaxolu seʹisisi no anu uleengengi xo anu ʹiliʹilixo ane ne anu lailaixe manina no iou Lataua.
5 Xo ta sema ta tatila taatei mimulinu ʹiliʹilixo ane ne, la aneʹi mimulaxu taneʹi xe miloopala noxou Lataua. Aneʹi miʹoxonu aloxo ne, la sou tokolomoxaʹa ne lailaixe manina mo ixolu no laxaʹa ta mulumuluiʹa.
6 ✡Aloxo Sala milomuxu mulue Avalaamu xe iʹavalou lexe tila, lexe ngingi kalumo ngaʹoxonu ʹiliʹilixo lailaixesi mo ngaʹume no anu mii vile uasi, la ngingi ngexali loxo Sala ta ʹiliʹilie.
7 ✡Aloxo ne la sou ngingi ta sema ta mulumuluiʹa kalumo ngaxavutala laixe no mine ngingi ngongiʹa ngaxoxolu la ngapaipouneʹi xe ngataxaneʹi xo aneʹi vasimeʹa pekiaʹu uasi. Xo aneʹi kalumo inoʹu mauli ane lailaixe noxou Lataua, ngingi ngaʹoxonu aloxo ne la sou mii vile umomomo sou utaluxu lakilaka noxinge uasi.

Tatavulenu Tuʹutuʹumaxu sou ʹIlixo Laixe

8 Ioxe vaikala kaluxusou aloxo ʹo ngingi latala ne xavutalamengi mo opongengi uxali vilesisi mo tangengixaʹa ta vivinge noxou Iesu mo ngaʹoxonu ʹilixo lailaixesi ulai noxiʹa ta vivinge xe ngaxolu no laxaʹa.
9 Mo lexe ta mitema iʹoxo masuangengi mo ivikalasinge masumasua la mamu sou ngakolinu no anu ʹilixo masua xe vaikala masua, ia ngakilakasiʹa sou Lataua ualusiʹa utotomu. Xo Lataua muʹavalinge lexe ngingi ngaʹoxonu aloxo ne la sou anu ualusinge.
10 ✡Xo Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo ʹo,

“Anu ane umasaxa lexe maulixu uxolu maxuveeni
mo umaisou aso ulai uʹuna,
la usaxilaʹu anaxu no anu vaikala masumasua
xe vaikala kalakalavoi.
11 Mo anu uxiunu tumalou no anu ʹiliʹilixo masumasua
ia uʹoxonu ʹiliʹilixo lailaixesi mo opo seʹisisi noxiʹa ta mitema.
Anu laixe lexe uʹoxonu aloxo ne utotomu.
12 Xo Tila umaisiʹa mo usaxilaʹa aneʹi ane iʹoxoʹoxonu ʹiliʹilixo mulapu
mo ikilaka la anu ulomuxaʹa.
Ia Anu uxiu tumaloui'a
aneʹi ane iʹoxoʹoxonu ʹiliʹilixo masumasuasi.”

13 Lexe ngingi ngaʹoxoʹoxonu ʹiliʹilixo lailaixesi, la sou ʹenaʹei umomomo sou uʹoxonu masuangengi?
14 ✡Xo lexe ngingi ane ngaʹoxoʹoxonu ʹiliʹilixo lailaixesi ia nganoʹu tuʹutuʹumaxu no anu la ngaxavutala tapiena mo ngaʹume uasi xo Lataua ualusinge.
15 Ia ngamulaxu Kalisito Tila no nano no tangengi mo ngaxoxolu la ngalalaxii utotomu xo ta mitema ineʹe la italiʹisinge lexe loopala noxinge ne laaxu a loxovaa, la ngakolineʹi laixesi.
16 ✡Ngatoxoneʹi mo ngakolineʹi seʹisisi la ngakolineʹi no anu vaikala xati uasi, ngataloxolingenge mo ngataxaneʹi mo ngamulinu xavutala lailaixesi. Mo sou ta mitema imoxoʹinge mo ivikalasinge masumasua ia imaisinge ngaʹoxoʹoxonu ʹiliʹilixo lailaixesi loxo ngingi noxou Kalisito la aneʹi meʹa ixiu imaela no anu vaivaikalaiʹa la.

✡ **3:3:** 1Ti 2:9 ✡ **3:6:** Tav 18:12 ✡ **3:7:** Ep 5:25 ✡ **3:10:** Lex 34:12-16 ✡ **3:14:** Ais 8:12-13; Mat 5:10; 1Pi 2:20; 4:14 ✡ **3:16:** 1Pi 2:12

17 Xo lexe masaxa noxou Lataua lexe ngingi ngano'u navunavu no anu 'ili'ilixo
lailaixe la anu laixe, ia lexe ngingi ngano'u navunavu no anu 'ili'ilixo masumasua
la anu lakolisou 'ilixo masua noxinge.
18 Xo Kalisito musoli sou susu noxinge alaxu vilesisi. Anu susu vile noxou uasi, ia
musoli sou susu noxinge sou ulivulinenge talai noxou Lataua. Anu muxali itema la ta
mitema mivau musoli ia Lataua mutulusou no anu Uleenu.
19 No mine Anu musoli la Uleenu mulai mua'aloxu vaikala noxou Lataua mulai
noxi'a ta mitema ane misoisoli la uleene'i mulai muxolu no taasou navunavu.
20 ✡Ta mitema ne tatei no anu voxo noxou Noa no mine anu mu'oxonu lasipi, la
Lataua muxomaie'i lexe ixiunu maulixa'a ia ilomu uasisi manina. Ane'i ilomu uasi la
sou ta mitema muxatele tatalusi mimauli no anu lexa toxoxa'a.
21 La sou lexa ne anu sosovosou nga'ulo no anu la Lataua upamaulingengi vaimomo
'o. Ngingi nga'ulo ne sou ngaxexeenu nuni no vasimenge uasi ia anu loxo ngingi
ngasakiinu vaikala ulai noxou Lataua lexe ngingi nga'oxonu 'ili'ilixo lailaixesi no iou.
Xo no anu soli ilou tuluxu Iesu Kalisito la sou Lataua mupamaulingengi.
22 Mo vaimomo 'o Anu mulai muxolu teitexi no opo loxotolo no avolu Momu tema
xe ane'i ane xavine'i mu'oki ilomuxu la ilo'a ta angelo ixolu no laaxu.

4

Xoluxolu Laixe Noxou Lataua

1 ✡Aloxo Kalisito muxamulinu navunavu no vasimolu la sou ngingi kalumo ngano'u
xavutala laixe aloxo ne. Xo anu ane muno'u navunavu no vasimolu la anu susu vile
noxou la uasi.
2 La sou no mine ngingi ngamauli ngaxoxolu no voxovoxo no lia 'o la ngamulinu
masaxa masua sou vasimenge uasi, ia ngamulinu masaxa noxou Latauasi.
3 ✡Xo ngingi ngepaipalunu voxo latala mukalu la ngemulinu 'ili'ilixo masumasua
ane ta mitema e imulaxu tane'i noxou Lataua uasi i'oxo'oxnu. 'Ili'ilixo masumasua
ne anu aloxo 'o, 'ilixo sou vote'i, mo ngemulinu masaxa masua sou vasimenge, mo
'ilixo sou ngeiexu lexa pekia'u utotomu, mo 'ilixo sou lavilelu utotomu xe ngamulinu
lapuloto noxou Lataua uasi la ngelotu noxi'a ta lataua kalakalavoi.
4 Ta mitema ane imulaxu tane'i noxou Lataua uasi ikuluke manina mine ngingi
ngamuline'i no anu 'ilixo masumasua noxi'a uasi, la ane'i ivikalasinge masumasua
manina.
5 ✡Ane'i me'a imomosou vaikala ulai noxou Lataua e Anu ulalaxii sou utilovosou
'ili'ilixo noxi'a ta mitema ane imaumauli xe ane'i ane misoisoli.
6 Anu a'alo laixe ne mia'aloxu kalumo mulai noxi'a ane'i ane misoisoli. No anu
solixa'a ne ane ta mitema anu Lataua utulusi'a no 'a vaivaikala. Ia anu a'alo laixe
ne anu mia'aloxu noxi'a aloxo ne la sou ane'i imauli no 'a ulene'i aloxo Lataua
umasaxai'a sou imauli.
7 ✡Xo voxo sou mimii latala no lia 'o 'ala'alai sou ukalu. La sou ngaxolu se'isisi mo
ngasaxila'u xavutalamengi laixe mo ngaloo no anu lakilaka.
8 ✡La sou tangengixa'a ta vivinge manina xo 'ilixo ane ne anu mutila no anu 'ili'ilixo
latala mukalusi mo anu usu'asou susu latala manina.
9 ✡Mo ta vivinge ine'e no taasinge la ngongi'a ngasexelangenge ngatongato'o mo
ngasaxila'a laixe, ia ngavivikalasi'a ili'i la uasi.
10 ✡Lataua mualaunasinge laixe la mulosinge xaixai iouiou vilevilesi la sou ngingi
ngaxaxaisou. La sou ngingi ngaxaxaisou xaixai iou ma'ia noxinge vilevilesi ne sou
ngasu'uline'i ta vivinge no nano no anu tangengi manina.
11 Lexe vile noxinge uno'u xaixai sou ua'aloxu vaikala noxou Latauasi la anu ua'alo,
xe vile noxinge uno'u xaixai sou usu'uline'i ta mitema la anu u'oxonu aloxo ne no anu
xavi ane Lataua mulosou. Aloxo ne la sou Lataua uno'u uala utila no anu mimii latala

✡ **3:20:** Tav 6–7 ✡ **4:1:** Rom 6:2, 7 ✡ **4:3:** Ep 2:2-3 ✡ **4:5:** Apo 10:42 ✡ **4:7:** Rom 13:11-12 ✡ **4:8:** 1Pi 1:22
✡ **4:9:** Eva 13:2 ✡ **4:10:** Rom 12:6-8

ane nenge ta'oxonu. Xo no anu xaixai noxou Iesu Kalisito la nenge ta'oxonu aloxo ne la sou Lataua uno'u uala utila mo xavi utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

Tatavulenu Tu'utu'umaxu sou Taxali Loxo ta Mitema Noxou Kalisito

12 Ta menexilo e eni emasaxainge misevile, navunavu mo tu'utu'umaxu uxali sou utovongengi ia mamu sou ngakuluke no anu lexe mii vilemo a uxali ne.
13 ✡Ia nga'osa lexe ngingi ngano'u navunavu loxo Kalisito muno'u, la sou no voxo ane Anu ulivu une'e ilou xavi la ngingi nga'osa manina mo ngaili'eli'e.
14 ✡Lexe ngingi ngamulinu Kalisito, ia ta mitema ivikalasinge masumasua la Lataua Uleenu e xavi musuku uxolu noxinge mo ualusinge.
15 Ia mamu sou vile noxinge uno'u navunavu loxo itema uvau itema usoli, mo itema sou pakali, mo itema sou u'oxo 'ili'ilixo masumasua xe loxo itema sou usaxou ta mitema mi'ami'a.
16 Ia lexe ngingi ngano'u tu'utu'umaxu loxo ta mitema imulaxu tane'i noxou Kalisito la mamu sou ngamaela, ia ngaxolu loxo itemau Lataua xo Anu uno'u tu'utu'umaxu ane ne.
17 Ioxe, xo voxo a muxali sou Lataua utilovosou 'ili'ilixo noxi'a ta mitema. Lexe anu usokou noxinge nenge ta mitema e temulaxu tanenge noxou Kalisito, la sou loxovaa noxi'a ane'i ane imulinu vaikala noxou Lataua uasi ili'i?
18 ✡Mo sou vaikala vile muai no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
"Lexe anu mii pekia'u noxou Lataua sou usu'uline'i
ta mitema ane'i ane milapu,
ia anu pekia'u musuku noxou sou usu'uline'i
ane'i ta mitema ane mixiunu tumali'a noxou Lataua
la i'oxonu 'ili'ilixo masumasua."
19 La sou ane'i ane Lataua umasaxa lexe ino'u tu'utu'umaxu no anu 'ili'ilixo i'oxonu laixe mo i'italonu maulixa'a ulai noxou Lataua anu mukoinu mimii latala mo Anu usaxila'a laixe loxo Anu muvikala.

5

Ta Tatila sou Lalotu Ilo'a ta Maulu

1 Ioxe vaikala ane 'o ulai noxi'a ta tatila sou lalotu ane mixolu no taingengi. Eni apeletoto loxo tatila vile no anu lalotu kalumo mo eni emaisou Kalisito muno'u navunavu manina no ieli la no anu voxo ane Anu ulivu une'e no 'a lamanaxu.
2 ✡Vaikala ane 'o aloxo 'o. Ngasaxila'a ta mitema noxou Lataua mixolu no taingengi laixe loxo itema sou usaxila'a ta sipsip mo ngamaisi'a mo ngaulaxune'i laixe. Mo ngaxaxai loxo ta mitema ivikalangengi sou nga'oxonusi uasi mo ngaxaxaisi sou lamolisi uasi, ia ngaxaxai loxo ngingi ngamasaxa mo nga'osa sou nga'oxonu manina loxo Lataua umasaxainge lexe nga'oxonu.
3 ✡Mo ngingi nga'oxonu tilasinge noxi'a ta mitema uasi ia ngaulaxune'i loxo ta sipsip imulinu tatanane'i.
4 Ngingi nga'oxonu aloxo ne, xe Tila noxi'a ta mitema e usaxila'a ta sipsip ulivu une'e la ngingi ngano'u kisivalu lailaixe. Kisivalu ane ne anu umomomo sou kaluxu uasi.
5 ✡Ioxe peletoto ane 'o ulai noxinge, ngingi ta maulu kalumo aloxo 'o. Ngalomuxa'a ta tatilasinge mo ngalu'engengi no laaxa'a ta tatilasinge xo,
"Lataua uxiu tumaloui'a ane'i ane italoxolixa'a mo ixolu se'isisi uasi,
ia Anu uualusi'a ane'i ane ilu'ene'i."
6 ✡La sou ngataloxolingenge mo ngaxolu se'isisi no laaxu Lataua anu xaviinu sou usaxila'inge, xe ili'i no anu voxo ane Lataua musosovosou uxali, la Anu uitinu ualasinge.
7 ✡Aloxo ne la sou ngalosou tu'utu'umaxu ma'ia muxolu no anu xavutalamengi, xo

✡ **4:13:** Apo 5:41; Iak 1:2; 1Pi 1:6-7 ✡ **4:14:** 1Pi 2:20 ✡ **4:18:** Xav 11:31 ✡ **5:2:** Ioa 21:15-17; Apo 20:28 ✡ **5:3:** 2Ko 1:24; Pil 3:17; Tit 2:7 ✡ **5:5:** Xav 3:34; Ep 5:21; Iak 4:6 ✡ **5:6:** Mat 23:12; Luk 14:11; Iak 4:10 ✡ **5:7:** Mat 6:25-30

Anu tanungenge.
8 ✡Ngaxolu se'isisi mo ngaloo laixe xo uluamengi satani uxixaoxao mo ungiulele loxo
laeoni ukakamuli itema sou u'ou.
9 ✡La sou ngatulu pekia'inge no anu muxamuxaxu tangengi mo nga'apixu la
ngakusa'u, xo ngingi ngalavusou lexe ta vivinge no xalexalee tuatuala no lia 'o ukalusi
kalumo ino'u navunavu iouvilesisi.
10 Ia Lataua itema sou alauna tatila Anu mu'avalinge xo no anu xaixai noxou Kalisito,
la sou Lataua mu'avalinge ta'unalai no anu lamana noxou ane kaluxu uasi. Aloxo ne
la sou navunavu ngingi ngano'u ne umomomo sou uxolu maxuveeni uasi. Navunavu
ane ne sou u'oxongengi ngaxali lailaixe manina mo Lataua ulosinge xavi sou ngatulu
pekia'inge xe u'oxonu pekia'u muxamuxaxu tangengi.
11 Xavi noxou Lataua uxolu mo kaluxu uasi, manina.

Vaikala sou 'Osa Kaluxusou

12 ✡No anu su'uli noxou Sailasi eni emaisou anu loxo vivilo manina. Eni ekaukavunu
vaikala pelepeletoto ataxu se 'o ulai noxinge ne anu alauna noxou Lataua maninasou
ane eni apala'alixu ulai noxinge la sou no anu alauna ne ngatulu pekia'inge.
13 ✡Ta mitema sou lalotu noxou Lataua mixolu ne Vaviloni misova vaikala sou 'osa
mulai noxinge mo Maluko e loxo 'alixeni musovanu aso laixe ulai noxinge kalumo.
14 Mo ngasexelaxa'a ta menexinge ngatongato'o la ngasexelaxa'a loxo ngingi
ngemasaxai'a maninasou. Eni akilaka lexe opo se'isisi uxolu noxinge ngingi latala
ane noxou Kalisito.

✡ **5:8:** 1Te 5:6 ✡ **5:9:** Ep 6:11-13; Iak 4:7 ✡ **5:12:** Apo 12:2, 25; 13:13; 15:22, 37-40 ✡ **5:13:** Apo 12:2; 2Ti 4:11

UOLI VOLOXU TAMEISOU ANE PITA
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA MITEMA NOXOU LATAUA

Vaikala lamana

Uoli voloxu ta tameisou noxou Pita 'o ne, mukaukavunu mulai noxi'a ta mitema e mixali ta mitema noxou Kalisito tatei. Anu mukaukavu mulai noxi'a xo ta tisa kalakalavoi mose'i i'oxo loloxa'a no anu lavulavu kalakalavoi la u'oxonu muxam-uxaxu tane'i noxi'a utaloxo xe u'oxone'i la imulinu 'ili'ilixo lailaixe la uasi. Mo muvikalane'i lexe itetelisou vaikala noxi'a ta aposeli e milosi'a pekia'u. No anu vote'i ane ne la sou ane'i imomomo sou ilavusou Lataua xe Tila Iesu Kalisito maninasou. Xo ane'i ta aposeli ne mimaisou Iesu no ie'i xe milomusou lapuloto noxou.

Ta mitema mose'i mivikala lexe Iesu umomomo sou ulivu une'e la uasi. La sou anu muvikalane'i lexe Iesu ne ulivu une'e manina. Ia Anu ulive une'e palea uasi ne, xo Lataua "umasaxa lexe itema vile uulua uasi, ia Anu mumasaxa lexe ta mitema ukalusi ixiunu opone'i la sou Anu uxolu se'isisi sou uxomaie'i" (3:9).

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Sosovo xe 'ava noxou Lataua 1:3-21
Ta tisa kalakalavoi 2:1-22
Voxo noxou Tila 3:1-16
Nenge tasaxila'inge mo taxomaiou Tila 3:17-18

1 Eni Saimoni Pita itema sou xaixai noxou Iesu Kalisito mo eni Aposeli, ekaukavunu vaivaikala ane 'o mo esovanu mulai noxi'a ane'i ane no anu 'ili'ilixo mulapu noxou Lataua noxinge mo Anu itema sou pamauli Iesu Kalisito mulosie'i la sou ane'i mimuxaxu tane'i kalumo iouvilesisi laixe aloxo nexi 'o.
2 Xo ngingi ngelavusou Lataua mo Iesu anu Tila noxinge, la sou eni akilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou u'ana'ana noxinge manina.

Lataua Musosovosinge Mo Mu'avalinge

3 Aloxo nenge telavusou lexe Tila Iesu anu Lataua e no anu uala tila Anu muno'u mo 'ili'ilixo lailaxe noxou Anu mu'avalinge, la no anu xavi noxou mo Anu mulosinge mimii tavu'alo nenge temasaxau sou usu'ulinu maulinenge mo tamuamua'i no anu 'ili'ilixo noxou Lataua.
4 No anu 'ili'ilixo ne la sou Anu ulosinge mimii ta tatila xe lailaixe ane Anu musakiinu vaivaikalasou tei lexe ulosinge, la sou no anu mimii e Anu ulosinge ne, usu'ulingengi sou ngamulinu 'ilixo noxou Lataua, mo usu'ulingengi la ngaxolu va'axu no anu 'ilixo masumasua noxi'a ta mitema e imulinu masaxa masumasua sou vasime'a iulua mo ino'u navunavu.
5 Xe tava'u aloxo ne, la sou ngatovonu xavingengi sou ngamuxaxu tangengi manina sou menexu 'ilixo lailaixe ne, la sou ngingi ngalavusou Lataua.
6 ✡Mo lexe ngingi ngalavusou Lataua la sou ngingi ngamomomo sou ngamulinu masaxa sou vasimenge uasi, mo lexe ngingi ngamulinu masaxa sou vasimenge uasi, la ngingi ngamomomo sou ngatulu pekia'inge no voxo sou tu'utu'umaxu uxalisinge, mo lexe ngingi ngamomomo sou ngatulu pekia'inge la sou ngamuamua'i no anu 'ili'ilixo noxou Lataua,
7 mo lexe ngamuamua'i no anu 'ili'ilixo noxou Lataua la sou ngingi tangengixa'a ta vivinge ngatongato'o, xe lexe ngingi tangengixa'a ta vivinge ngatongato'o la tangengixa'a no nano no tanengi maninasou.

✡ **1:6:** Xal 5:22-23

8 Xo lexe ʼiliʼilixo ane ne uxolu no nano no anu maulingenge la anu uleme mo uxali
tatila, la ngingi ngalavusou Tila noxinge Iesu Kalisito la ngingi ngaxali loxo mii vitanisi
mo unenеʼa mo ngiangiaxu uasi, uasi.
9 Ia lexe ʼei ane ʼiliʼilixo ane ne uxolu no anu maulixu uasi la anu loxo itema iou
seleveenu mo umalei ulai no paxa uasi, anu ulavusou lexe ʼiliʼilixo masumasua e anu
muʼoxonu tei ʼolele ne Lataua uxexee uasi.
10 La sou ta vivilo, ngatovonu xavingengi manina mo ngaʼoxonu ʼava mo sosovo
noxou Lataua noxinge uxali maninasou. Xo lexe ngingi ngaʼoxonu aloxo ne, la mivile
umomomo sou utaloxolingenge uasi manina.
11 Lexe ngingi ngamulinu voteʼi ane ne la aitenga ukisi noxinge la ngingi ngaʼunalai
no tuala saxisaxilaʼu noxou Tila noxinge mo itema sou pamauli Iesu Kalisito teitexi no
opo loxotolo e kaluxu uasi.

Palomatana sou Vaikala Noxou Lataua

12 La sou ngingi ngalavusou mimii ane ne mo ngatulu pekiaʼinge no anu vaikala
manina ane ngingi ngenoʼu vaimomo, ia eni amomomo sou axiu tumaliloinge uasi mo
aavuavutilixu xavutalamengi utotomu no anu mimii ne.
13 Eni axavutala lexe anu laixe sou eni aavuavutilixu xavutalamengi no mine eni
uao axoxolu loxo tani alelaxu noxou Lataua.
14 ✡Xo aloxo Tila noxinge Iesu Kalisito muvikalaleli lamana mo eni elavusou lexe
sexasisi sou tasaxanu vasimelo ulai no lia.
15 Mo eni atovo xavileli manina sou aavuavutilixu xavutalamengi utotomu mo sou
iliʼi no anu soli noxilo la ngingi umomomo sou ngaxavutalanu mimii ne.
16 ✡Nexi taaʼalomengi no anu aʼalosou lailivuxu Tila noxinge Iesu Kalisito mo xavi
noxou ʼo ne, xo nexi temaisou manina no iexi, ia loxo tamulinu aʼalo vitanisi mo
xavutala noxiʼa ta mitema uasi.
17-18 ✡Xo no mine nexi noxou Iesu texolu teitexi no alaele tavuna, la nexi temaisou
Lataua anu Momu mutoxonu mo mulosou uala tila. Mo nexisisi telomusou xolinu
Lataua mulaa no anu lamanaxu e xaviinu musuku ne molu teitexi no opo loxotolo
muvikala aloxo ʼo,
“Anu ʼalixeni ane, e eni talelixu misevile mo opoleli uʼosasou misevile.”
19 La sou nexi temaisou mo telavusou manina lexe vaivaikala noxiʼa ta mitema sou
palomatana ne anu muxali sou, la sou anu laixe lexe ngingi kalumo ngamuxaxu no
tangengi, xo anu Iesu loxo telu ukaakaa no isivoxo mo ulai utalo no mine lamana ukea
loxo xuae sou lamana ukaa no nano no opongengi.*
20 Mo mii mutila lexe ngingi ngalavusou ne aloxo ʼo, vaivaikala noxiʼa ta mitema sou
palomatana e mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua ne
iʼoxonu no anu xavutalaiʼasi uasi.
21 ✡Xo vaivaikala noxou Lataua uxali no anu masaxa noxou itema vile uasisi manina.
Ia Lataua anusisi molu ulosiʼa ta mitema sou palomatana vaivaikala la sou aneʼi
ivivikala no anu xavi Uleenu Tavuna.

2

Ta Mitema sou Ilosieixaʼa Lavulavu Kalakalavoi

1 ✡Ia, tatei la ta mitema sou palomatana kalakalavoi mixolu no taineʼi ta Isilaeli. La
sou anu iouvilesisi aloxo ta mitema sou ilosinge lavulavu kalakalavoi kalumo ixolu
no taingengi. Aneʼi itoke iʼuna la ilosiengi lavulavu kalakalavoi la ixovulaulaulinenge
mo ngapolo vaaxu. La aneʼi mixiunu tumaliʼa noxou Tila noxiʼa e mulotoneʼi milivu.
Aneʼi miʼoxonu aloxo ne, ia sexasisi sou iuluamulinu.

✡ **1:14:** Ioa 21:18-19; 2Ko 5:1 ✡ **1:16:** Mat 17:1-5 ✡ **1:17-18:** Mat 17:5 * **1:19:** Ulai utalo no mine lamana ukea ne anu voxo sou ta mitema itulu no anu vaivaikala. ✡ **1:21:** 2Ti 3:16; 1Pi 1:11-12 ✡ **2:1:** Mat 24:11; Iud 1:4

2 No anu kalakalavoi noxiʹa ne, la ta mitema tavuʹalo imulinu ʹilixo masumasua no
anu masaxa masumasua sou vasimeʹa sou imaela no anu, la sou uʹoxoneʹi ta mitema
la ivikala masumasua no anu voteʹi manina sou.
3 Xo no anu masaxa noxiʹa ta mitema sou ilosinge lavulavu kalakalavoi ne iisuxu
mimii tavuʹalo la iʹoxo vaivaikala kalakalavoi moseʹi no anu xavutalaiʹasi sou iʹoxo
lolongenge la inoʹu lamolimengi. Xo Lataua e Anu utulusiʹa no anu vaivaikala mo
uʹoxo masuaneʹi muloo tatei mo sou ukalusiʹa ne uai uasi anu ʹa uxoxolu.

4 ✡Xe ngingi ngelavusou lexe ta angelo miʹoxonu susu la Lataua utatalosiʹa uasi, ia
mupeineʹi muluʹelai no taxa e isivoxo toxoxaʹa mo tuala sou navunavu sou ixomaiou
voxo sou itulu no anu vaivaikala.
5 ✡Xo ta mitema tatei miʹoxo susu la Anu utatalosiʹa uasi, Anu muʹoxonu alipaa
toxoxaʹa la mukalusiʹa ta mitema e imulinu ʹiliʹilixo noxou Lataua uasi. Ia Anu
musaxilaʹu Noa anusisi itema sou aʹalo no anu ʹiliʹilixo mulapu noxou Lataua iloʹa
ta mitema muxatele ta tameisi mimauli.
6 ✡Mo anu muʹoxonu masuanu sou muʹelaxu tuala tatila tamei ne Sodomu xe ne
Xomola la muxali lomulosi. Anu muʹoxonu aloxo ne sou mumaxaʹu mii maʹia ane sou
uxali iliʹi no ʹa maulixaʹa ta mitema e imulinu ʹiliʹilixo lailaixe noxou Lataua uasi.
7-8 ✡Mo Loti anusisi Lataua muʹumenu xo anu muxolu no taineʹi ta mitema e
iʹoxonu ʹiliʹilixo masumasua manina. No voxovoxo utotomu la anu mulolomusiʹa xe
mumaisiʹa miʹoxoʹoxonu ʹiliʹilixo ne la tanu mutamasiʹa manina, xo aneʹi imulinu
ʹilixo mulapu uasi.
9 Anu aloxo ne la sou ta mitema e imulimulinu ʹiliʹilixo lailaixe noxou Lataua,
tovotovo uxalisiʹa la Tila mulavusou voteʹi anevaa sou uʹumeneʹi, la usolonu sou
ulosiʹa navunavu aneʹi ane imulinu ʹiliʹilixo mulapu uasi ulai utalo no voxo ane sou
aneʹi itulu no anu vaivaikala.
10 ✡Mii ane ʹo ne uxali manina noxiʹa aneʹi ane xavutalaiʹa uavuti sou imulinu
masaxa masua sou vasimeʹa la mixiu tumaliau vaikala noxiʹa ta tatilasiʹa. Ta mitema
ne miʹoxonu tilasiʹa la iʹume uasi la mivikala masua noxiʹa aneʹi ane ta lailaixe ixoxolu
teitexi.
11 ✡La sou aneʹi ta angelo e ixoxolu teitexi ne xavineʹi musuku muaulixaʹa ta mitema
ne, ia ilavusou iʹotosou anaxaʹa no iou Tila uasi.
12 ✡Xo ta mitema ne aneʹi aloxo ta mimii e Lataua mukoineʹi mixolu no lia ʹo
imulimulinu masaxa sou vasimeʹasi, ia ilavusou ixavutala uasi mo aneʹi loxo ta mimii
e mixali mixolu no lia ʹo sou ta mitema iveʹaveʹa la isoisolisi. Ia ta mitema ne ivikala
masua no anu mii maʹia e aneʹi ilavusou uasi. Aneʹi iulua kalumo aloxo ta mimii e
Lataua mukoineʹi.

13 Aneʹi inoʹu lakolisou navunavu maʹia ane aneʹi miʹoxonu mulai noxiʹa ta mitema.
Mo aneʹi ixavutala lexe no anu ʹilixo sou ngingi ngongiʹa ngaʹani ngapita la anu mauli
ane. Aneʹi iʹoxonu mimii no aso uieiei sou umomomo sou masaxa sou vasimeʹa, xe
aneʹi iʹoxonu aloxo ne la imaa nunisinge mo ipamaelangengi no anu ʹilixo masumasua
noxiʹa.
14 Aneʹi masaxa lexe imulineʹi ta sema sou voteʹisi mo masaxa tatila noxiʹa sou
iʹoxonu ʹiliʹilixo sou voteʹi ia iʹoxonu aloxo ne la ukalusou masaxa noxiʹa uasi, sisixaʹa
sio. Mo aneʹi ilapuneʹi ta mitema e xavutalaiʹa pekiaʹu uasi la iʹoxonu ʹiliʹilixo ne
kalumo. Mo aneʹi milavu manina no anu ʹilixo sou isuisu. Aneʹi miʹoxonu aloxo ne la
aneʹi mixolu no laaxu tuʹutuʹumaxu noxou Lataua.
15 ✡Aneʹi miʹoxonu aloxo ne, la imulinu voteʹi noxou laixe uasi mipolopepeenu mo
milai vaʹaxu, mimulinu voteʹi noxou Balamu anu Beori ʹolu. Anu mumasaxau lamoli
la muʹoxonu susu.
16 ✡Ia Lataua laʹiaxu xo anu muʹoxonu susu sou umasaxau lamoli noxou tatananu
tuala la sou donki anu mii vile ulavusou uvivikala uasi ne, muxiunu xolinu loxo itema
mo mutaluxu xavutala noxou itema sou palomatana ne no anu susu noxou.

✡ **2:4:** Iud 1:6 ✡ **2:5:** Tav 6–8; 2Pi 3:6 ✡ **2:6:** Tav 19:24; Iud 1:7 ✡ **2:7-8:** Tav 19:1-16 ✡ **2:10:** Iud 1:7-8, 16
✡ **2:11:** Iud 1:9 ✡ **2:12:** Iud 1:10 ✡ **2:15:** Iti 22:7; Iud 1:11; Pal 2:14 ✡ **2:16:** Iti 22:28-35

17 ✡Ta mitema ne ane'i aloxo pupulu e lexa no anu uasi mo aloxo tamuxalaxu uali e
la'avexu uali une'e la utavulenu ulai. Ane'i ta mitema ne Lataua mulalaxiinu tualasi'a
sou ilai ixolu no anu ne isivoxo manina mo kaluxu uasi.
18 Ane'i ipulipulinu anaxa'a vitanisi mo itooxa'a no anu susu noxi'a ne. Mo i'oxonu
'ilixo masua no anu masaxa masua sou vasime'a sou itovo ilapune'i ta mitema ane
itovo i'ume noxi'a ta mitema e imulimulinu vote'i mukilikalu ne.
19 Mo ane'i ivikalane'i ta mitema lexe imuline'i la ane'i ilulusi'a, ia ane'i ta mitema
ne susu musakisakine'i la ilulu uasi. Ane'i mixali loxo itema sou xaixai vitanisi, xo
loxo itema vile umulaxu mii vile uuli no anu maulixu la anu uxali loxo itema sou
ipalupalusou no anu mii ne.
20 ✡Xo no anu lavulavu noxi'a noxou Tila noxinge mo itema sou pamauli Iesu Kalisito,
la ta mitema mi'ume no anu 'ili'ilixo masumasua noxi'a ta mitema e sou i'oxonu
masuane'i. Xe ili'i la ane'i milivuu 'ili'ilixo ne la mixali masua avile, xo tei la anu
masua ia ane 'o la anu masua a vile.
21 ✡La sou anu laixe lexe mamu sou ane'i ino'u lavulavu no anu vote'i sou 'ilixo
mulapu ne. Xo ane'i milavusou xe mukalu la mixiunu tumali'a no anu lapuloto noxou
Lataua e Anu molu mulosie'ixu.
22 ✡La sou ane'i mi'oxonu aloxo ne la anu mumomomo sou vaikala vile sou
peletotosinge aloxo 'o, "A'aa uexi xe ukalu la ulivu ulai u'ou la." Mo aloxo, "Memee
u'ulo no lexa xe ukalu la ulai umalinga no pita la."

3

Voxo sou Tila Ulivu Une'e

1 Ta menexilo e eni amasaxaine misevile, kaukavu ta tamei sou 'o eni akaukavunu
ulai noxinge la. No nano no anu kaukavu ta tamei la anu vaivaikala sou aavuavutilixu
xavutalamengi mo u'oxongengi sou ngaxavutalanu vaivaikala ane laixesi.
2 ✡Eni amasaxa lexe ngingi ngaxavutalanu vaivaikala noxi'a ta mitema sou palo-
matana noxou Lataua tatei mo lapuloto noxou Tila noxinge mo itema sou pamauli e
ta aposeli noxou Lataua mia'alomengixu.
3 ✡Mii mutila laixe lexe ngingi ngalavusou tei aloxo 'o, no anu voxo kalukaluxu sou
la ta mitema e imulimulinu masaxa masua sou vasime'a imolovila'isou lalotu noxinge.
4 ✡La ane'i ivikala imolovila'i lexe, "Anu musakiinu vaikala tei lexe Kalisito ulivu
une'e, la ava'a? Ta 'ilusulusunenge misoisoli mukalu no musoko no mine Lataua
musokou mimii mune'e muxali vaimomo 'o la mimii uxiu uasi a uxolu no tanixu 'o
si."
5 ✡Ia ane'i ixavutala laixe uasi tane'i vulusi lexe tatei manina no mine Lataua
musokou sou mukoinu mimii la mukoinu loxotolo mo lia muxali muatu no anu lexa.
Mimii ne anu mukoinu muxali no anu vaikalasi.
6 ✡Mo no anu lexa ne kalumo la anipaa toxoxa'a mukalusi'a ta mitema no lia 'o tatei.
7 Ia loxotolo ilou lia e uxoxolu vaimomo 'o ne imulinu vaikala noxou Lataua, mo
ixolu iloo sou navu uasi. Ane'i ixoxolu aloxo ne ulai utalo no anu voxo ane Lataua
utulusi'a ta mitema e imulinu 'ili'ilixo noxou Lataua uasi itulu no anu vaivaikala mo
iulua.
8 ✡La sou ta menexilo e eni amasaxainge misevile, mamu sou tangengi vulusiou mii
ane 'o aloxo 'o. Voxo vile noxou Tila ne anu aloxo tauu ie itemaxu mavulovexa ta'uve
(1,000) mo tauu ie itemaxu mavolovexa ta'uve (1,000) ne aloxo voxo vilesisi.
9 ✡Mo ta mitema mose'i milavusou lexe Tila u'oxoo se'isisi sou u'oxonu mimii
uxali loxo anu musakiinu vaikala sou tatei. Ia aloxo ne uasi, anu uxolu se'isisi mo
uxomaiengi, xo umasaxa lexe itema vile noxinge uulua uasi. Anu umasaxa lexe ta
mitema latala ixiunu opone'i ukalusi

Loxotolo Alavua Mo Lia Alavua.

✡ **2:17:** Iud 1:12-13 ✡ **2:20:** Mat 12:45 ✡ **2:21:** Luk 12:47-48 ✡ **2:22:** Xav 26:11 ✡ **3:2:** Iud 1:17 ✡ **3:3:** 1Ti 4:1; Iud 1:18 ✡ **3:4:** Mat 24:48 ✡ **3:5:** Tav 1:6-9 ✡ **3:6:** Tav 7:11; 2Pi 2:5 ✡ **3:8:** Lex 90:4 ✡ **3:9:** Ava 2:3; 1Ti 2:4

10 ✡Tila uxolu se'isisi mo uxomaiengi ia voxo sou Tila ulivu une'e ne aloxo itema sou
pakali. Mo no voxo ane ne la loxotolo upau la luluxu tatila loxo lele'e xe alaxu vilesisi
la tasiauxu avile mo ta mimii iouiou mixolu teitexi no loxotolo mo no lia 'o mo lia ilou
xaixai iouiou e ta mitema i'oxo'oxonu no lia 'o ne umamulo mo u'ela ukalusi.
11 Ioxe lexe no anu vote'i anenesi la mimii latala ne ukalu, la sou ngingi ngamauli
a loxovaa? Lexe ngingi ngamasaxa lexe ngamauli la, ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo
masumasua mo ngamulinu 'ili'ilixo noxou Lataua.
12 Mo ngingi ngaxolu ngaloloopalasi lexe voxo noxou Lataua ne uvoovoxo uasi uxali
upasipaasi. Ia no anu voxo ane ne la loxotolo u'ela ukalusi mo ta mimii iouiou mixolu
no anu mo ta mimii ane mixolu no lia 'o kalumo ne navu uieine'i la isiali vitanisi.
13 ✡Mo sou nenge taxolu taloloopalasi no anu mii ma'ia e Anu musakiinu vaikala sou
tatei. Anu ane loxotolo alavua mo lia alavua mo 'ili'ilixo mulapusi u'ana'ana no anu.
14 La sou ta menexilo e eni amasaxainge misevile, lexe ngingi ngaxoxolu sou
ngaxomaiou voxo ne uxali la ngatovonu xavingengi manina sou nga'oxonu susu vile
mo ixalisou susu vile mo vuvuli vile uxolu noxinge uasi. Ngingi nga'oxonu aloxo ne
xe no mine Anu une'e la opongengi uai se'isisi xo ngingi ngongi'a ngaxolu.
15 ✡Nenge'a talavusou laixe lexe Tila anu uxolu se'isisi mo uxoxomaienge ne xo
Anu umasaxa lexe nenge latala tamauli ukalusi. Aloxo vivinge nenge'a Paulo e nenge
temasaxau misevile, Lataua mulosou lavulavu la Anu mukaukavu mulai noxinge la
mulelemolu kalumo.
16 No anu kaukavu noxou mukalusi ne la Anu muvivikala no anu mimii iouvilesisi
ane. Mo no nano no anu kaukavu noxou ne la Anu muvivikala no anu mimii mose'i
pekia'u sou nenge talavusou. La sou ta mitema mose'i ilavusou uasi mo xavutalai'a
pekia'u uasi, itovo lexe ilulusou laaxu la ikalakalavoi no anu. Ane'i mi'oxonu no
anu a'alo mose'i muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua kalumo. Ane'i
mi'oxonu aloxo ne la iuluasi.
17 ✡Aloxo ne la sou ta menexilo e eni amasaxainge misevile, ngingi ngelavusou mimii
ne, la sou ngasaxila'inge laixe. Loxo 'o io ngamulinu 'ili'ilixo noxi'a ta mitema e
imulinu lapuloto noxou Lataua uasi la u'oxongengi ngalai va'axu. Ngingi nga'oxonu
aloxo ne mamu, xo ngingi nga'oxonu aloxo ne la u'oxongengi ngalapau no anu
muxamuxaxu tangengi.
18 La ngingi ngaleme no nano no anu alauna mo lavulavu noxinge noxou Tila
noxinge mo itema sou pamauli Iesu Kalisito. Eni akilaka lexe ta'itinu Tila noxinge
ualasou vaimomo 'o mo utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

✡ **3:10:** Mat 24:29, 35; Luk 12:39; 1Te 5:2 ✡ **3:13:** Ais 65:17; 66:22; Pal 21:1, 27 ✡ **3:15:** Rom 2:4 ✡ **3:17:** Mak 13:33; 1Ko 10:12

KAUKAVU VILE ANE
IOANESI
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA MITEMA NOXOU LATAUA VAIKALA SOU MAULI

Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Ioanesi ane mukaukavunu tei 'o ne tava'u ta tamei. Anu umasaxa lexe usu'uline'i ta mitema sou ilo'a Lataua ilou 'Olu Iesu Kalisito ixolu ipita utotomu. Xe mupeletotosi'a lexe ilaxaine'i noxi'a ta tisa kalakalavoi. Xo maasi la i'oxonu loloxa'a la ilai va'axu noxou Lataua. Ta tisa kalakalavoi i'oxo lexe mimii no lialia 'o ne, anu masua. Mo Iesu anu Lataua 'Olu kalumo. Xo Anu mune'e muxolu no lialia 'o la muxali itema loxo nenge ta mitema 'o si, mo mu'oxonu 'ili'ilixo loxo nenge ta mitema no lia 'o ta'oxo'oxonu 'o. Ane'i mivikala aloxo 'o lexe itema vile umasaxa ilou Lataua ixolu, la anu laixe lexe anu uxavutalanu mimii no lialia 'o uasi. 'Ilixo lailaixe xe 'ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge ne anu mii sou lialia 'o uasi. La sou ngaxavutala sou ngamulinu 'ili'ilixo ane ne.

Ioanesi muvikala lamana lexe, ilomuxa'a sou imulinu lavulavu ane ne uasi. Anu muvikala lexe Iesu anu muxali itema maninasou. La sou ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou Iesu ne imasaxau Lataua xe imasaxai'a ngatongato'o.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-4
'Ili'ilixo sou lamana xe isivoxo 1:5–2:27
Lataua ta 'olu xe Satani ta 'olu 2:28–4:6
Tamulinu 'ilixo noxou Lataua 4:7–5:12
Vaikala kaluxusou 5:13-21

1 ✡Mii ane muxolu tatei no mine Lataua ukoinu mimii uao ne, nexi telomusou mo
temaisou no iexi mo temaisou laixe manina mo tekasou. Anu vaikala sou mauli ane
nexi taa'aloxu 'o.
2 ✡Mauli ane ne muxali, la nexi temaisou. La sou nexi tavikala lamana no anu 'o,
xe taa'aloxu mauli ane ukalu uasi ulai noxinge. Mauli ane kaluxu uasi ne, Anu ilou
Momu Lataua mixolu mipita, ia Anu muxali noxixe.
3 Tava'u xo nexi taa'alomengixu mii ane nexi temaisou mo telomusou ne, nexi
temasaxa lexe nenge nenge'a taxali vilesisi. Taxali vilesisi, la nenge tapita noxou
Maminge ilou 'Olu, Iesu Kalisito.
4 ✡Nexi tekaukavunu vaivaikala ane 'o, sou lexe nenge taxali vilesisi, la nexi ta'osa
manina.

Tamulimulinu 'Ilixo sou Lamana

5 ✡Lataua anu lamana, ia 'ilixo sou isivoxo vile uxolu noxou uasisi manina. Anu a'alo
ane ne, nexi telo-musou noxou Iesu Kalisito, la sou nexi taa'alomengixu.
6 ✡Lexe nenge tavikala lamana lexe nenge noxou Lataua texali vilesisi, ia nenge
tamuli-mulinu 'ili'ilixo sou isivoxo, la nenge tekalavoi mo tamulinu vaikala manina
noxou Lataua uasi.
7 Ia lexe nenge tamulimulinu 'ili'ilixo sou lamana loxo anu umulimulinu, la nenge
nenge'a taxolu tapita mo sialuxu 'Olu Iesu munixisinge la sou nenge noxou Lataua
taxali laixe no anu 'ilixo masumasua ukalusi.
8 ✡Lexe nenge tavikala lexe nenge ta'oxonu 'ilixo vile masua uasi, la nenge
xavutalamenge ukalavoinenge, mo vaikala manina noxou Lataua uxolu noxinge uasi.

✡ **1:1:** Ioa 1:1 ✡ **1:2:** Ioa 1:14 ✡ **1:4:** Ioa 16:24 ✡ **1:5:** 1Ti 6:16; Iak 1:17 ✡ **1:6:** 1Ioa 2:4 ✡ **1:8:** Lex 32:5; Xav 28:13

9 Ia lexe nenge tapala'alixu 'ili'ilixo masumasua noxinge, la Lataua uxiu tumalouu
'ili'ilixo ne, mo ukalipalanenge no anu 'ili'ilixo masumasua, xo Lataua uvikala lexe
u'oxonu mii ma'ia, la umulinu vaikala noxou, la u'oxonu mii laixesi.
10 Lexe nenge tavikala lexe nenge ta'oxonu 'ili'ilixo masumasua uasi, la nenge
tavikala lexe Lataua anu itema sou kalavoi. Mo vaikala manina noxou Lataua uxolu
no nano no maulinenge uasi.

2

1 ✡Ta molomoloxeni e eni amasa-xainge, ngalomu. Tava'u xo eni ekaukavu
vaivaikala ane ne, xo eni emasaxa lexe ngingi nga'oxonu 'ilixo vile masua uasi. Ia
lexe evile u'oxonu susu vile, la anu mii vile uasi. Xo nenge telavusou lexe itema vile
sou utulu no pa'umenge sou usu'ulinenge, la uvivikala ulai noxou Maminge, Anu a
muxolu. Itema ane anu mulapu manina, anu Iesu Kalisito.
2 ✡Anu mulosou maulixu sou muno'inge mulivulivunenge no anu 'ili'ilixo masuma-
sua noxinge. Anu mu'oxonu aloxo ne singesi uasi, sou si'a ta mitema no xalee xalee
tuatuala ukalusi kalumo.
3 Lexe nenge tamulimulinu lapuloto noxou Lataua, la telavu lexe nenge telavusou
Lataua.
4 Itema vile uvikala lexe anu mulavusou Lataua, ia umulinu lapuloto noxou Lataua
uasi, la anu itema sou kalavoi mo vaikala manina noxou Lataua uxolu noxou uasi.
5 ✡Ia lexe itema vile umulinu vaikala manina noxou Lataua, la anu tanuxu menexu
manina loxo Lataua tanuxu. 'Ilixo ane ne, uxolu noxinge, la nenge telavu lexe nenge
texolu noxou.
6 Evile uvikala lexe uxolu noxou Lataua, la laixe lexe anu umulinu Iesu xua'u.
7 ✡Ta menexilo e eni amasaxainge, ngalomu. Eni akaukavunu lapuloto vile alavua
ulai noxinge uasi, eni akaukavu lapuloto ane teinu e ngingi ngelomusou no mine
ngemuxaxu tangengi noxou Kalisito. Lapuloto ane teinu ne, anu a'alo ane ngingi
ngelomusou.
8 ✡Ia eni akaukavunu lapuloto ano o loxo lapuloto alavua ulai noxinge. 'Ilixo noxou
Iesu mo 'ilixo noxinge mumaxa'u lexe lapuloto ane ne, anu manina. Xo 'ilixo sou
isivoxo, anu asou ukalu, ia lamana maninasou mukaasinge mukalu.
9 ✡Itema vile ane anu uvikala lexe anu muxolu no anu lamana, ia tanuxu vimou
uasisi, la anu a uxoxolu no isivoxo sio.
10 ✡Ia anu ane tanuxu vimou, la anu muxolu no anu lamana. La sou anu ususu no
anu 'ilixo vile masua uasi.
11 ✡Ia anu ane tanuxu vimou uasi, la anu muxolu no isivoxo mo uxixaoxao no isivoxo.
La ulavusou lexe anu ulai ne'ei uasi, xo isivoxo la anu umalei uasi.
12 Ta molomoloxeni e amasaxainge, eni akaukavumengi, xo Lataua muxiu tumalouu
'ili'ilixo masumasua noxinge no anu ualasou Tila Iesu.
13 Mo kaukavu kalumo ulai noxi'a ta mami'a, xo ngingi ngelavusou Iesu ane muxolu
tatei no mine Lataua ukoinu mimii uao. Mo kaukavu kalumo ulai noxi'a ta maulu, xo
ngingi ngetaloxolixu itema masua.
14 Mo kaukavu kalumo ulai noxi'a ta molomoloxeni e amasaxai'a la, xo ngingi
ngelavusou Maminge Lataua. Mo ulai noxi'a ta mami'a la, xo ngingi ngelavusou Iesu
ane muxolu tatei no mine Lataua ukoinu mimii uao. Xe ulai noxi'a ta maulu la, xo
ngingi xavingengi mo vaikala noxou Lataua mumauli noxinge, la ngetaloxolixu itema
masua.

Mamu sou Tangengixu Mimii sou Lia 'O

✡ **2:1:** Eva 7:25-26 ✡ **2:2:** Ioa 1:29; Kol 1:20; 1Ioa 4:10 ✡ **2:5:** Ioa 14:21, 23 ✡ **2:7:** Ioa 13:34; 2Ioa 1:5-6 ✡ **2:8:** Ioa 1:9; Rom 13:12 ✡ **2:9:** 1Ioa 4:20 ✡ **2:10:** Rom 14:13 ✡ **2:11:** Ioa 12:35

15 ✡Mamu sou tangengixu lia xe mimii sou lia 'o uasi. Lexe itema vile tanuxu mimii
sou lia 'o, la tanutanuxu noxou Maminge Lataua uxolu noxou uasi.
16 ✡Xo mimii latala sou lia 'o ne, anu molu noxou Maminge Lataua uasi, ia anu
molu no lia 'osi. Mimii sou lia 'o ne, aloxo 'o. Masaxa sou vasimenge loxo ta mitema
imasaxau lamoli mo 'ilixo sou vote'i mose'i la. Mo ta mitema iisuiisu, xe i'itinu ualasi'a
no anu mii ma'ia ane itetelisou mo no anu mii ma'ia ane ane'i mi'oxonu.
17 ✡Mimii latala sou lia 'o mo masaxa noxi'a ta mitema sou mimii no lia 'o, ulai la
ukalu. Ia itema ane anu umulinu masaxa noxou Lataua, la anu umauli no voxovoxo,
ia usoli uasi.

Ngasaxila'inge Noxi'a ta Uluau Kalisito

18 ✡Ta molomoloxeni e amasaxainge, ngalomu. Nenge 'a sou taxali 'alai no anu voxo
sou kaluxu. Ngingi ngelomusou lexe uluau Kalisito a unene'e. Ia vaimomo 'o, ane'i
ta uluau Kalisito tavu'alo a mixalixali. Ane'i mixalixali, la sou telavu lexe nenge asou
taxali 'alai no anu voxo sou kaluxu.
19 ✡Ane'i mi'umesinge mo milai, la mumaxa'u lexe ane'i ta noxinge uasi. Manina
lexe ane'i ta noxinge, la ane'i ixolu mo nenge nenge'a taxolu, ia uasi.
20 ✡Ia ngingi, Uleenu Tavuna anu a muxolu noxinge. Mo ngingi latala ngelavusou
vaikala manina noxou Lataua.
21 Eni akaukavu aloxo 'o, xo ngingi ngelavusou vaikala manina noxou Lataua e
kalavoi vile uxolu no anu uasi. La lexe ngingi ngalavusou uasi, la eni amomomo sou
akaukavu aloxo ne uasi.
22 ✡'Ei ane anu itema sou kalavoi? Anu ane uvikala lexe Iesu Kalisito ane e itemasou
ulivulinenge uasi, la anu itema sou kalavoi ane. Itema ane loxo ne, anu uluau Kalisito
mo uvikala lexe Maminge Lataua mo 'Olu Iesu ixolu uasi.
23 ✡Itema ane uvikala lexe 'Olu Iesu ne uxolu uasi, la Maminge Lataua uxolu noxou
uasi. Ia itema ane mulavusou 'Olu Iesu, la Maminge Lataua muxolu noxou.
24 Ngatetelisou mii ane ngingi ngelo-musou tei no mine ngingi ngemuxaxu tangengi
noxou Kalisito. Lexe anu a uxolu, la ngingi kalumo ngaxolu noxou 'Olu Iesu mo.

Maminge Lataua

25 Lexe nenge tatetelisou mii ane ne, la Kalisito musakii vaikala sou lexe ulosinge
mauli ane ukalu uasi.
26 Eni ekaukavumengi ne, si'a ta mitema ane ine'e sou itovo ixolulaulaulingenge.
27 ✡Ngingi ne, ngeno'u Uleenu Tavuana mo Anu a muxolu noxinge, la sou itema vile
une'e sou ulosinge lavulavu la uasi. Xo Uleenu Tavuna ulosiengixu mimii latala mo
Anu manina, ia Anu kalavoi uasi. Ngingi ngaxolu noxou Kalisito loxo Uleenu Tavuna
anu mulosiengixu.

Lataua ta 'Olu

28 La sou, ta molomoloxeni e amasa-xainge, ngalomu. Ngaxoxolu noxou Kalisito, mo
sou Anu ulivu une'e, la ngingi nga'olo'olo mo ngamaela noxou uasi.
29 ✡Ngingi ngelavu lexe Lataua anu itema sou mulapu, la ngingi ngelavu lexe ane'i
ane imulinu 'ilixo ane mulapu ne, Lataua ta 'olu.

3

1 ✡Ngamaisou! Tanutanuxu noxou Lataua Maminge noxinge, Anu mutila musuku,
la sou Anu mumoxo'inge lexe nenge ta 'olu mo vaimomo 'o nenge taxolu loxo anu ta
'olu manina. Tava'u xo ta mitema no lia 'o ilavusinge uasi, xo ane'i ilavusou Lataua
uasi.
2 ✡Ta menexilo e amasaxainge, ngalomu. Nenge telavusou lexe nenge Lataua ta 'olu,

---

✡ **2:15:** Rom 8:7 ✡ **2:16:** Rom 13:14 ✡ **2:17:** Mat 7:21 ✡ **2:18:** Mat 24:5; 2Ioa 1:7 ✡ **2:19:** Apo 20:30
✡ **2:20:** 1Ko 2:15; 2Ko 1:21; 2Ioa 1:2 ✡ **2:22:** 1Ioa 4:3; 2Ioa 1:7 ✡ **2:23:** Ioa 5:23; 1Ioa 4:15; 5:1 ✡ **2:27:** Ioa 16:13 ✡ **2:29:** 1Ioa 3:10 ✡ **3:1:** Ioa 1:12-13; 16:3 ✡ **3:2:** 2Ko 3:18

ia nenge talavusou lexe ili'i, la nenge taxali a loxovaa la, uasi. Ia nenge telavu lexe ili'i
no mine Kalisito ulivu une'e, la nenge taxali loxo Anu, xo nenge tamaisou loxo anu
Lataua.
3 'Ei ane anu umolo tanu no anu xali noxou Kalisito ne, anu uxolu va'axu no anu
'ili'ilixo masumasua loxo Anu.
4 Ane'i ane i'oxonu 'ili'ilixo masumasua ne, imulinu lapuloto noxou Lataua uasi. Xe
ane'i ane i'oxonu 'ili'ilixo masumasua ne, mixiu tumali'au Lataua mo lapuloto noxou
ne, mii vitanisi no maulixa'a.
5 ✡Ia ngingi ngelavusou lexe Kalisito mulu'e no lia 'o sou uxexee 'ili'ilixo masumasua
noxinge. Xo Anu 'ilixo vile masua uxolu noxou uasi.
6 Itema ane uxolu noxou Kalisito uasi, la anu u'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua
uasi. Anu ane usolonu sou u'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua, la anu mutongonu mo
mulavusou Kalisito uasi.
7 Ta molomoloxeni e amasaxainge. Ngalomu. Ngasaxila'inge laixe noxi'a ta mitema
sou kalavoi, xo isusulingenge. Anu u'oxonu 'ilixo laixe no iou Lataua, la anu itema vile
mulapu no iou Lataua loxo anu Kalisito mulapu.
8 ✡Anu ane u'oxonu 'ili'ilixo masumasua ne, anu noxou Satani, xo Satani musokou
'ilixo masumasua no mine Lataua musokou sou mukoinu mimii latala mo mune'e
muxali vaimomo 'o. Tava'u aloxo ne, la sou Lataua 'Olu mulu'e no lia 'o sou ukalusou
xaixai noxou Satani.
9 ✡La sou anu ane molu noxou Lataua ne, anu usolonu sou u'oxonu 'ilixo vile masua
uasi, manina musuku lexe anu umomomo sou usolonu la uasi. Xo Lataua maulixu
muxolu noxou.
10 No anu 'ilixo ane ne, la sou talavu lexe ta 'ei ane Lataua ta 'olu xe ta 'ei ane Satani
ta 'olu. Xe ane'i ane i'oxonu 'ili'ilixo masua, la ane'i Lataua ta 'olu uasi. Mo ane'i ane
imasaxai'a ta vimovimo'a noxou Lataua uasi, la ane'i kalumo aloxo ne.

Ngamasaxainge Ngatongato'o

11 ✡Lapuloto ane ngingi ngelomusou tei no mine ngingi ngemulaxu tangengi noxou
Iesu ne, aloxo 'o. Ngingi ngamasaxainge ngatongato'o.
12 ✡Ia mamu sou ngamulinu 'ilixo noxou Kaini. Anu noxou Satani, la sou muvau
vimou la musoli. Tava'u a lovoxaa, la sou anu muvau? Anu muvau, xo mumaisou lexe
mii ma'ia ane anu mu'oxonu ne, laixe uasi, ia mii ma'ia ane anu vimou mu'oxonu ne,
laixesi no iou Lataua.
13 ✡Ia, ngingi ta mitema noxou Lataua, io ta mitema sou lia 'o imasaxainge uasi, la
ngakuluke mamu.
14 ✡Nenge telavusou lexe nenge texolu va'axu noxou Lataua la nenge loxo tesoli,
ia nenge telivu noxou la nenge loxo temauli. Nenge telavu aloxo ne xo nenge
temasaxainge ngatongato'o. 'Ei ane umasaxai'a ta vimovimou uasi, la anu ulavusou
Iesu uasi mo anu uxolu loxo anu musoli.
15 ✡Anu ane umasaxai'a ta vimovimou uasi, anu itema sou uve'a ta mitema isoisoli.
Mo nenge telavusou lexe itema loxo ne, umomomo sou uno'u mauli ane ukalu uasi,
uasi.
16 ✡Iesu Kalisito mu'italonu maulixusinge, la no anu soli noxou ne, nenge telavusou
'ilixo sou tamasa-xainge ngatongato'o. La sou eni evikalangengi pekia'u lexe nenge
kalumo ta'italonu maulinenge si'a ta vivinge.
17 ✡Ia lexe itema vile iu lavuluti tavu'alo, mumaisou vimou vile iu lavuluti uasi, la
tanuxu uasi, la anu tanutanuxu noxou Lataua uxolu noxou a loxovaa?
18 ✡Ta molomoloxeni e amasaxainge, ngalomu. Tanengexa'a no anu ananenge ilou
vaikalasi mamu. Lexe nenge tanengexa'a manina, la tasu'uline'i maninasou.

✡ **3:5:** Ioa 1:29; 1Pi 2:22-24; 1Ioa 2:2 ✡ **3:8:** Ioa 8:44 ✡ **3:9:** 1Ioa 5:18 ✡ **3:11:** Ioa 13:34 ✡ **3:12:** Tav 4:8
✡ **3:13:** Ioa 5:18-19 ✡ **3:14:** Ioa 5:24 ✡ **3:15:** Pal 21:8 ✡ **3:16:** Ioa 13:1; Xal 1:4 ✡ **3:17:** Lap 15:7 ✡ **3:18:**
Iak 2:15-16

19-20 Ta'oxonu aloxo ne, la nenge telavu lexe vaikala manina noxou Lataua muxolu
noxinge mo telavu lexe xavutalamenge uvikala lexe nenge tesusu, ia oponenge uai
se'isisi no iou Lataua. Xo xavutala noxou Lataua ne, anu iouvilemo mo mulavusou
'ilixo latala mukalusi.
21 ✡Ta menexilo e amasaxainge. Ngalomu. Lexe xavutalamenge uvikala lexe nenge
tasusu uasi, la tanenge lili no iou Lataua uasi.
22 Mo tano'u mii ma'ia e nenge temasaxa lexe Anu ulosinge. Xo nenge temulinu
lapuloto noxou Lataua mo te'oxonu xaixai lailaixe, la Anu u'osasinge.
23 ✡Lapuloto noxou Lataua e anu muvikala pekia'u lexe nenge tamulinu ne aloxo
'o. Ngamuxamuxaxu tangengi no anu ualasou noxou Iesu Kalisito, Lataua 'Olu mo
ngamasaxainge ngatongato'o.
24 ✡Ane'i ane imulinu lapuloto noxou Lataua ne, ane'i ixolu noxou Lataua xe
Anu uxolu noxi'a kalumo. Nenge telavusou no anu Uleenu Tavuna ane anu Lataua
mulosinge lexe Lataua uxolu noxinge.

4

Ngamaisi'a ta Uleenu Laixe

1 ✡Ta menexilo e amasaxainge, ngalomu. Mamu sou ngamuxaxu tangengi noxi'a ta
uleenu ukalusi. Ngamaisi'a laixe lexe ane'i me'a noxou Lataua, uasi me'a vilemo. Xo
ta mitema sou palomatana kalavoi tavu'alo milaa milu'e no lia 'o mukalu.
2 ✡Ta uleenu ane ivikala manina lexe Iesu Kalisito anu muxali itema manina, la
ane'i ta uleenu ane ne me'a noxou Lataua. No anu palapala'alixu noxi'a, la ngingi
ngalavusou lexe uleenu ane ne, Anu noxou Lataua manina.
3 ✡Ia ta uleenu ane ipala'alixu lexe Iesu Kalisito ane uxali itema manina uasi, la ane'i
me'a noxou Lataua uasi. Anu uleenu noxou uluau Kalisito e ngingi ngelomusou lexe
anu unene'e. Ia vaimomo 'o, anu muxali.
4 ✡Ngingi ta molomoloxeni e amasaxainge. Ngalomu. Ngingi noxou Lataua e Anu
muxolu noxinge ne la sou xavi e mulosinge ne, muaulixu anu ane muxolu no lia 'o. La
sou ngingi ngetaloxolixa'a ta uluau Kalisito mukalu.
5 ✡Ane'i sou no lia 'osi mo mii ma'ia ane ane'i ilemolu ne, sou no lia 'osi kalumo. La
sou ta mitema no lia 'o, ilomuxa'a.
6 Ia nenge noxou Lataua mo 'ei ane mulavusou Lataua, la anu ulomu noxinge, ia 'ei
ane noxou Lataua uasi, la anu ulomu noxinge uasi. No anu 'ilixo ane nesi, la sou nenge
tatongonu uleenu ane manina xe ane sou kalavoi.

'Ilixo Noxou Lataua sou Tamulinu

7-8 Ta menexilo e amasaxainge, ngalomu. Nenge telavusou lexe 'ilixo sou
tamasaxai'a ta mitema ne molu noxou Latauasi. La sou 'ei ane umasaxai'a ta menexu,
la anu Lataua 'olu mo mulavusou Lataua. Ia 'ei ane umasaxai'a ta menexu uasi, la anu
Lataua 'olu mo ulavusou Lataua uasi. Io, nenge telavusou Lataua mo telavusou lexe
anu itema sou umasaxai'a ta mitema, la sou laixe lexe nenge kalumo tamasaxainge
ngatongato'o.
9 ✡Lataua mupalusou 'Olu anu vilesisi mulu'e no lia 'o, sou mulosinge, la sou nenge
temauli. No anu soli noxou 'Olu Iesu, la Anu mumaxa'u tanutanuxu singe.
10 ✡Nenge tanengexu Lataua tei uasi, ia Anusi tanunenge la sou mupalusou 'Olu Iesu
mulu'e sou mulosou maulixu singe sou muno'inge mulivulivunenge no anu 'ili'ilixo
masumasua noxinge. Anu mulosou maulixu singe sou uxolixolinu Lataua no anu
la'ia noxou. Mii ane Lataua mu'oxonu singe ne, Anu 'ilixo manina sou umasaxai'a
ta mitema.

✡ **3:21:** Eva 4:16 ✡ **3:23:** Ioa 6:29; 13:34 ✡ **3:24:** 1Ioa 4:13 ✡ **4:1:** Mat 7:15; 1Te 5:21; 1Ioa 2:18; 2Ioa 1:7 ✡ **4:2:** 1Ko 12:3 ✡ **4:3:** 1Ioa 2:18 ✡ **4:4:** Mat 12:29; 1Ioa 5:4-5 ✡ **4:5:** Ioa 8:47; 15:19 ✡ **4:9:** Ioa 3:16 ✡ **4:10:** Rom 5:8-10; 1Ioa 2:2

11 Ta menexilo e amasaxainge, ngalomu. Lataua mumasaxainge misevile, la sou eni
avikalangengi pekia'u lexe nenge kalumo tamasaxainge ngatongato'o.
12 ✡Io, itema vile umaisou Lataua iou uasi tatei mo mune'e muxali vaimomo 'o.
Ia lexe nenge tamasaxainge ngatongato'o, la Lataua uxolu noxinge mo 'ilixo noxou
Lataua sou umasaxai'a ta mitema umauli noxinge no anu maulingenge.
13 ✡Lataua mulosinge Uleenu, la sou nenge telavusou lexe nenge texolu noxou xe
Anu muxolu noxinge.
14 La sou nenge temaisou lexe Maminge Lataua mupalusou 'Olu mulu'e no lia 'o sou
upamauline'i ta mitema. La nenge taa'a'aloi'a ta mitema no anu.
15 Lexe 'ei ane upala'alixu lexe Iesu anu Lataua 'Olu, la Lataua uxolu noxou xe anu
uxolu noxou Lataua.
16 La sou nenge telavusou lexe Lataua umasaxainge mo tamuxamuxaxu tanenge no
anu.
Lataua anu itema sou umasaxai'a ta mitema. La sou 'ei ane utetelisou 'ilixo ane ne,
la anu uxolu noxou Lataua xe Lataua uxolu noxou.
17 Nenge taxolu noxou Lataua xe Lataua uxolu noxinge, la 'ilixo sou tamasaxai'a ta
mitema umauli noxinge no anu maulingenge. La sou nenge ta'olo'olo no voxo sou
tatulu no anu vaivaikala uasi. Xo nenge temulinu 'ilixo sou tamasaxai'a ta mitema
loxo Anu mu'oxonu no lia 'o.
18 'Ei ane ulavusou umasaxai'a ta menexu, la no voxo sou utulu no anu vaivaikala
la anu u'ume uasi. Xe 'ilixo sou umasaxai'a ta menexu umauli manina noxou, la
anu u'ume uasisi manina. Ia 'ei ane anu mulavu lexe umasaxai'a ta menexu uasi,
la anu u'ume xo mulavusou lexe Lataua ulosou navunavu. Anu ane u'ume, la 'ilixo
sou umasaxai'a ta menexu umauli noxou uasi.
19 Nenge tamasaxainge ngatongato'o xo Lataua mumasaxainge tei.
20 'Ei ane uvikala lexe umasaxau Lataua, ia umasaxai'a ta vimovimou uasi, la anu
itema sou kalavoi. Mo anu ane umaisi'a ta vimovimou, ia umasaxai'a uasi, la anu
umomomo sou umasaxau Lataua ane anu umaisou uasi ne, uasi.
21 ✡'Ei ane umasaxau Lataua, la eni avikalanu pekia'u lexe anu umasaxai'a ta
vimovimou kalumo. Lapuloto ane ne, Lataua mulosinge.

5

Tamuxamuxaxu Tanenge Noxou Lataua 'Olu

1 ✡Mo 'ei ane anu umuxamuxaxu tanu vaikala lexe Iesu anu Kalisito, la anu Lataua
'olu manina. Ia 'ei ane anu umasaxau Maminge Lataua, la anu umasaxau 'Olu Iesu
kalumo.
2 Lexe nenge tamulinu lapuloto noxou Lataua xo tamasaxau Lataua, la nenge telavu
lexe nenge temasaxai'a Lataua ta 'olu.
3 ✡Lexe nenge tamasaxau Lataua, la tamulinu lapuloto noxou. Ia tamulinu, la pekia'u
uasi, se'isisisi.
4 Xo nenge temuxaxu tanenge noxou Iesu, la tetaloxolixu xavi sou lia 'o. Xe 'ei ane
anu muxali Lataua 'olu, la anu utalotaloxolixu 'ili'ilixo masumasua no lia 'o.
5 Anu ane umuxamuxaxu tanu lexe Iesu anu Lataua 'Olu, la anu utalotaloxolixu
'ili'ilixo masumasua sou no lia 'o.
6 ✡Iesu Kalisito anu mulu'e no lia 'o, la Anu mu'ulo no anu lexa xe musoli la sialuxu
musiali. Anu mune'e, la u'ulo no lexasi uasi, Anu mu'ulo no anu lexa xe musoli la
sialuxu musiali kalumo. Uleenu Tavuna anu ukalavoi uasi, ia Anu kalumo uvivikala
lamana lexe Iesu anu Lataua 'Olu.
7 Ia Uleenu Tavunasi uasi, mii tamei kalumo mivikala lamana aloxo ne.
8 ✡Ane'i lexa xe sialu. La sou ane'i tatalu ivikalasou Iesu, la vaikalai'a vilesisi.
9 ✡Nenge tamulaxu tanenge no anu vaikala noxi'a ta mitema, la manina lexe nenge

✡ **4:12:** Ioa 1:18 ✡ **4:13:** 2Ko 1:22; 1Ioa 3:24 ✡ **4:21:** Mak 12:29-31 ✡ **5:1:** 1Ioa 4:15 ✡ **5:3:** Ioa 14:15, 23-24
✡ **5:6:** Ioa 1:29-34 ✡ **5:8:** Ioa 15:26 ✡ **5:9:** Ioa 5:32-37

tamulamulaxu tanenge no anu vaikala manina noxou Latauasi. Ia Anu muvikala lexe
Iesu anu Lataua 'Olu.
10 ✡'Ei ane umuxamuxaxu tanu noxou Lataua 'Olu, la utetelisou vaikala lexe Iesu
anu Lataua 'Olu no anu maulixu. 'Ei ane umuxaxu tanu noxou Lataua uasi, la anu
mu'oxonu Lataua muxali loxo itema sou kalavoi. Xo anu umulaxu tanu no anu vaikala
noxou Lataua lexe Iesu anu Lataua 'Olu, uasi.
11 Lataua muvikala lexe ulosinge mauli ane ukalu uasi. Xe mauliu ane ne, muxolu
noxou 'Olu Iesu.
12 ✡'Ei ane anu uno'u 'Olu, la anu uno'u mauli. Ia 'ei ane anu uno'u Lataua 'Olu uasi,
la anu uno'u mauli uasi.

Vaikala sou Kaluxu

13 ✡Ioxe, eni ekaukavunu vaivaikala ane ne ulai noxinge ngingi e ngamuxamuxaxu
tangengi noxou Lataua 'Olu, mo sou ngingi ngalavu laixe lexe ngingi ngeno'u mauli
ane ukalu uasi.
14 ✡Nenge telavusou Lataua manina lexe mii ma'ia ane nenge talinga no anu masaxa
noxou, la Anu ulomunengesi.
15 Lexe nenge telavu lexe Anu ulomunenge, la mii ma'ia ane nenge telingau ne,
telavu lexe nenge teno'u mukalu.
16 ✡Ioxe, 'ei ane anu mumaisou itema vile noxou Lataua u'oxonu 'ilixo vile masua
sou u'oxonu usoli uasi, ia anu ukilakasou, la Lataua ulosou mauli. Eni avivikalasi'a
ane'i ane i'oxonu 'ilixo vile masua sou u'oxone'i isoli uasi. Ia 'ilixo vile masua
u'oxone'i ta mitema, la isoisoli. Ia eni avikalane'i lexe ikilakasou uasi.
17 'Ili'ilixo masumasua, anu masua no iou Lataua. Ia se'i anu u'oxone'i ta mitema
isoisoli uasi.
18 ✡Nenge telavu lexe 'ei ane muxali Lataua 'Olu, la umomomo sou usolonu 'ili'ilixo
masumasua uasi. Anu usaxila'u, la sou Satani umomomo sou u'oxonu mii vile masua
noxou uasi.
19 Mo nenge telavu lexe nenge kalumo Lataua ta 'olu mo telavu lexe Satani usaxila'u
lia 'o mukalusi.
20 Mo nenge telavu kalumo lexe Lataua 'Olu mulu'e no lia 'o sou mulosinge lavulavu,
la sou nenge talavusou lexe 'ei Anu Lataua manina. La sou nenge texolu noxou Lataua
mo noxou 'Olu Iesu Kalisito kalumo. Anu Lataua manina mo Anu mauli ane ukalu uasi.
21 La sou, ta molomoloxeni e amasaxainge, ngalomu. Ngasaxila'inge laixe noxi'a ta
maliava sou kalavoi.

✡ **5:10:** Ioa 5:36-40 ✡ **5:12:** Ioa 3:36 ✡ **5:13:** Ioa 20:31 ✡ **5:14:** Ioa 14:13-14; 1Ioa 3:21-22 ✡ **5:16:** Mat 12:31
✡ **5:18:** 1Ioa 3:9

KAUKAVU TAMEISOU ANE
IOANESI
MUKAUKAVU MULAI NOXIE SEMA VILE
Vaikala lamana

Uoli voloxu ane 'o ne, tila vile no anu lalotu mukaukavunu mulai noxie sema vile e anu mumasaxaie mulolutu ilo'a ta 'ilie. Ta mitema tavu'alo mi'oxo lexe vaikala ne laaxu lexe ta temanu lalotu no anu taasou lalotu vile. Anu muvikalane'i lexe imasaxai'a ngatongato'o xe ilaxaine'i noxi'a ta mitema sou kalakalavoi no anu kalakalavoi noxi'a.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1-3
Tamulinu 'ilixo sou tamasaxainge maninasou 4-6
Ngalaxa'ingengi noxi'a ta mitema sou kalakalavoi 7-11
Vaikala kaluxusou 12-13

1-2 Eni atatila. Akaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxine nini sema ngongi'a ta 'iline
e Lataua musosovosine. Tava'u xo vaikala manina noxou Lataua mumauli noxinge
mo muxolu noxinge no voxovoxo utotomu, la sou eni e'osa manina. Ia enisisi a'osa
uasi, ane'i ane milavusou vaikala manina noxou Lataua kalumo mi'osasinge.
3 Nenge telavusou vaikala manina noxou Lataua mo temasaxainge ngatongato'o, la
sou eni emasaxa lexe alauna mo tanutanuxu mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge
ilou 'Olu Iesu Kalisito uxolu noxinge.
4 ✡Eni emaisi'a ta 'iline se'i mimulinu vaikala manina noxou Lataua loxo anu
Maminge muvikala pekia'u lexe nenge tamulinu. Eni emaisi'a aloxo ne, la sou e'osa
manina misevile.
5 ✡La sou vaimomo 'o, eni akaukavunu lapuloto vile alavua noxine nini sema uasi. Ia
ekaukavunu lapuloto e Lataua mulosinge tei no mine nenge temuxaxu tanenge noxou
Iesu. Lapuloto ne muvikala pekia'u lexe tamasaxainge ngatongato'o.
6 Tamasaxainge ngatongato'o, la nenge tamulimulinu lapulapuloto noxou. Aloxo
ngingi ngelomusou tei lexe Lataua muvikala pekia'u lexe ngingi ngemulinu 'ilixo sou
ngamasaxai'a ta mitema.
7 ✡Ngingi ngamulinu lapuloto noxou Lataua lexe ngamasaxainge ngatongato'o, xo
ta mitema tavu'alo ilavusou ikalavoine'i ta mitema a milaa milu'e no lia 'o mukalu.
No anu vaivaikala noxi'a, la ivikala lexe Iesu Kalisito anu uxali itema manina uasi. Ta
mitema e ivikala aloxo ne ne, ane'i ikalavoine'i ta mitema xo ane'i ta ulua Kalisito.
8 La sou ngasaxila'inge laixe noxi'a, loxo 'o io ngaxovulaunu lakolisou xaixai laixe e
nge'oxonu no lia 'o uasi. Ia ngano'u lakolisou umomomo no anu xaixai e nge'oxonu.
9 'Ei ane upolopepeenu mii ane Kalisito mulosiengexu mo utetelisou uasi, la Lataua
uxolu noxou uasi. Ia 'ei ane utetelisou mii ane ne, la Maminge ilou 'Olu ixolu noxou.
10 Xe lexe itema vile une'e no tani noxine, ia une'enu mii ane Kalisito ulosiengixu
uasi, la na'osasou mo na'avalou ulai no tani noxine uasi.
11 Ia 'ei ane u'osasou mo u'avalou ulai no tani noxou, la anu u'oxonu 'ili'ilixo masua
loxo anu u'oxo'oxonu ne.
12 Eni vaivaikala tavu'alo lexe akaukavumengixu a uxolu. Ia eni amasaxa lexe
akaukavunu no anu su'i uasi. Emasaxa lexe alai noxinge mo nenge'a taxolu tapita
sou tavivikala. Lexe nenge'a taxolu tapita, la nenge ta'osa manina.
13 Vaivaikala noxilo asenesi. Ia vivine ane 'o Lataua musosovosie ta 'ilie misovanu
aso laixe ulai noxinge.

✡ **1:4:** 3Ioa 1:3 ✡ **1:5:** 1Ioa 2:7 ✡ **1:7:** 1Ioa 4:1-3

KAUKAVU TATALUSOU ANE
IOANESI
MUKAUKAVU
Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Ioanesi tatalusou 'o ne, tila vile no anu lalotu mukaukavunu mulai noxou tila vile no anu lalotu ualasou lexe Xaiosi. Anu mu'osasou Xaiosi xo anu usu'uline'i ta mitema noxou Lataua laixe. Xe muvikalanu lexe ulaxa'inu laixe noxou itema vile ualasou lexe Diotelepasi.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1-4
Vaikala sou 'osa'ila muai noxou Xaiosi 5-8
Diotelepasi mu'oxonu 'ilixo laixe uasi 9-10
Demeteliusi mu'oxonu 'ilixo laixe 11-12
Vaikala kaluxusou 13-15

1 ✡Eni atatila. Eni akaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxine, nini Xaiosi e eni
emasaxaine misevile.
2 Menexilo e eni emasaxaine. Eni alinga ulai noxou Lataua lexe mii ma'ia ane nini
na'oxonu la uxali laixesi, mo maulixene uxali laixesi loxo uleeneni muxolu laixe.
3 ✡Ta mitema noxou Lataua se'i mine'e mia'aloxene lexe nini namulimulinu vaikala
manina noxou Lataua no anu maulixene, la eni e'osa misevile.
4 Xo eni alavusou a'osasi no mine eni alomu lexe ta mitema e imulimulileli ne
imulimulinu vaikala manina noxou Lataua.
5 Menexilo e eni emasaxaine. Eni alomusou lexe no mine ta mitema sou xaixai noxou
Lataua muxali noxine, la nini netoxone'i mo nesu'uline'i laixe. Ia ieni uvaxai'a loxo
ane'i ta asila uasi.
6 ✡Ane'i mia'aloi'a ta mitema noxou Lataua no anu mii ma'ia ane nini ne'oxonu
noxi'a xo nini tanenixa'a. Nini napalusi'a ta mitema aloxo ne la, la na'oxonu laixe
ulai noxi'a kalumo no anu 'ilixo ane Lataua mumasaxau.
7 ✡Ane'i milai sou mia'aloi'a ta mitema e ilavusou Lataua uasi sou Iesu ualasou. Ia
ane'i ino'u su'uli vile noxi'a uasi.
8 La sou eni avikala pekia'u lexe nenge tamaxa'u alauna noxinge mo su'uli noxinge
ulai noxi'a ta mitema aloxo ne. Mo sou nenge nenge'a taxaxaisou vaikala manina
noxou Lataua.
9 Eni ekaukavu mulai noxinge ta mitema noxou Lataua, ia Diotelepasi anu umasaxa
lexe uuli no anu xaixai noxou Lataua. La anu ulomunenge uasi.
10 La sou lexe eni ane'e mo aa'alomengixu 'ili'ilixonu. Anu itema sou umunumu-
nunenge mo u'oxonu a'alo se'i kalakalavoisinge. Anu u'oxonu aloxo nesi uasi. Anu
umaisi'a ta mitema sou xaixai noxou Lataua inene'e, la u'osasi'a mo u'avali'a sou ine'e
uasi. Mo anu u'apixa'a ta mitema ane i'osasi'a mo i'avali'a ta mitema sou xaixai noxou
Lataua lexe ine'e. Mo ilo'a ixolu ipita uasi, ukusai'a ilai va'axu no 'a lalotu.
11 ✡Menexilo e amasaxaine. Mamu sou namulinu 'ilixo masua, ia namulinu 'ilixo
laixe. 'Ei ane u'oxonu 'ilixo laixe, la anu itema vile noxou Lataua. Ia 'ei ane u'oxonu
'ilixo masua, la anu umaisou Lataua uasi.
12 Io, Demeteliusi ne, ta mitema latala mukalusi mivikala laixesou. Xe 'ili'ilixo noxou
molu uvikala lexe anu itema laixe. La sou nenge kalumo tavikala laixesou mo nini
nelavusou lexe a'alo noxixesou ne manina.
13 ✡Eni vaivaikala tavu'alo lexe akaukavumengixu a uxolu. Ia eni amasaxa lexe
akaukavunu no anu su'i uasi.
14 Emasaxa lexe alai noxine palea mo nenge taxolu tapita sou tavivikala.

✡ **1:1:** Apo 19:29; Rom 16:23 ✡ **1:3:** 2Ioa 1:4 ✡ **1:6:** Tit 3:13 ✡ **1:7:** 1Ko 9:11-12 ✡ **1:11:** 1Ioa 3:6-10 ✡ **1:13:** 2Ioa 1:12

15 Vaikala noxilo asenesi. Ia emasaxa lexe opo se'isisi uxolu noxine. Mo ta menexine
'o isovanu aso laixe ulai noxine. Xe nini nasovanu aso laixe kalumo noxilo ulai noxi'a
ta menexilo ne vilevilesi.

UOLI VOLOXU ANE
IUDASI
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA MITEMA NOXOU LATAUA

Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Iudasi 'o ne anu iouvilesisi loxo uoli voloxu noxou Pita ta tameisou. Anu mupelea'a lexe ilaxa'ine'i noxi'a ta tisa kalakalavoi e i'oxo lexe ane'i mimuxaxu tane'i noxou Iesu kalumo. Anu muvikalane'i lamana lexe itulu pekia'a no anu muxamuxaxu tane'i noxou Iesu e mino'u tei ne. Ia itema vile umomomo sou uxiunu vikalasou mii ane temuxaxu tanenge no anu tei ne uasi (3).

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1-2
Tava'u loxova la sou Iudasi mukaukavu 'o 3-4
Ngalaxa'ingengi noxi'a ta tisa kalakalavoi 5-16
Ngamuxaxu tangengi maninasou xe ngatulu pekia'inge 17-23
Vaikala kaluxusou 24-25

1 ✡Eni Iudasi, eni ekaukavunu vaivai-kala ane 'o ulai noxinge ngingi ane Lataua
Maminge mu'avalinge. Anu mumasaxainge xe ngingi ngaxolu no anu saxisaxila'u
noxou Iesu Kalisito. Eni amitema sou xaixai vitanisi noxou mo eni Iakovo vimou.
2 Eni alinga lexe 'ili'ilixo sou alauna mo opo se'isisi xe 'ilixo sou ngamasaxainge
ngatongato'o uleme no anu maulingenge.

Ta Mitema Mose'i Ilosiengixu A'alo Vilemo

3 Ta menexilo e eni emasaxainge. Eni emasaxa manina lexe apasipaa mo akaukavu
ulai noxinge sou ngapamauli ane nenge nenge'a teno'u, ia eni akaukavu aloxo ne
uasi, elavusou lexe eni akaukavunusi mo avikalangengi pekia'u lexe ngingi ngatulu
pekia'inge no anu muxamuxaxu tangengi ane Lataua mu'italonu mulai noxi'a ta
mitema noxou tei.
4 ✡Xo ta mitema mose'i mitalume mo mi'una mixolu no taiingengi. Ia ta mitema
aloxo ne, Lavuku Tavuna muvikala tatei lexe Lataua utulusi'a no anu vaivaikala,
xo ane'i mixiu tumali'au mo ane'i mixiunu vaikala sou alauna noxou Lataua sou
imulinu 'ili'ilixo masumasua xe misingisou Iesu Kalisito ane Anusisi usaxila'inge mo
Tila noxinge.
5 ✡Ngingi ngelavusou mii ane 'o mukalu ne. Ia eni emasaxa lexe avikalangengi
la. Tila mulaane'i ta mitema noxou ne Aixiputo, ia ili'i la anu mukalusi'a ane'i ane
imulaxu tane'i noxou uasi.
6 ✡Mo ta angelo ane Lataua mulosi'a xaixai ne, ia mialasou pilixasou xaixai noxi'a
la anu musakisakine'i no anu lamota ane umomomo sou uxoto uasi mo mitatuxa'a no
isivoxo ulai utalo no voxo tila ane itulu no anu vaivaikala.
7 ✡Mo anu aloxo ta Sodomu ilo'a ta Xomola mo ane'i ane mixolu 'alai noxi'a. Ane'i
milosou maulixa'a no anu 'ili'ilixo sou vote'i mo masaxa masua noxi'a ne mu'oxone'i
la ixiui'a la. Ta mitema aloxo ne mitovola'inu lexe ane'i ta mitema loxo ne ino'u
navunavu no anu navu ane kaluxu uasi.
8 Ia ta mitema ane mitalume mo mixolu no taiingengi ne, ane'i imulimulinu 'ili'ilixo
masumasua aloxo ane'i ne. Ane'i ta mitema sou aipiepiena mo ane'i me'a i'oxo masua
vasime'a mo mixiu tumali'au xavi noxou Lataua la mivikala masua noxi'a ane'i ane
ta lailaixe ixoxolu teitexi.
9 ✡Ia no mine tila noxi'a ta angelo Mikaeli ilou Satani mi'otosou anaxa'asou Mosesi
vasimolu, la anu ulea vaikala vile masua noxou Satani uasi ia anu muvikala lexe, "Tila
ukaitoloneni!"

✡ **1:1:** Mat 13:55 ✡ **1:4:** Xal 2:4; 2Pi 2:1 ✡ **1:5:** Mul 12:51; Iti 14:29-30 ✡ **1:6:** 2Pi 2:4 ✡ **1:7:** Tav 19:1-25; 2Pi 2:6, 10 ✡ **1:9:** Tan 10:13, 21; 12:1; Sek 3:2; 2Pi 2:11; Pal 12:7

10 ✡Ia ane'i ne, ivikala masua no anu mii ma'ia ane ilavusou uasi. Ia mii ma'ia ane
milavusou no mine mipaa no lia 'o ne, anu aloxo lavulavu noxi'a ta a'aa e xavutalai'a
uasi. Lavulavu aloxo ne, anu molu u'oxo masuane'i.
11 ✡Ane'i ixalisou tu'utu'umaxu tatila! Xo ane'i imulinu 'ili'ilixo noxou Kaini
mo ane'i mimasaxau lamoli la mimulinu kalavoi noxou Balamu. Xe ane'i mixiu
tumali'ai'a ta mitema ane Lataua musosovosi'a loxo Kora mu'oxonu.
12 ✡Xe ngingi ngemasaxainge ngatongato'o ia ngapita sou nga'ani, la ane'i itaxa
uasi ine'e ixolu i'ani ulu'esi. La 'ilixo noxi'a ne, anu loxo nuni vile muxolu no anu
lavalava kea. Mo ane'i me'a isaxila'asi, la sou ane'i loxo tamuxala vitanisi e atume
utavutavulenu ia la'iua uxali no anu uasi. Mo ane'i loxo ovu ane voxosou sou unene'a
ia temanu uasi muxalo la miluvunu. Ta mitema ane loxo ne, isoli alaxu tamei aloxo
ovu ne.
13 Mo ane'i 'ili'ilixone'i ne, imaelamulinu loxo xasi no luaki une'e upei la livilivixu.
Mo ane'i aloxo ta oto ane ixolu tanixa'a vilesisi uasi, la Lataua umulaxa'a no isivoxo
manina ane ukalu uasi.
14 ✡Adamu 'ilusunu, anu Enoko mupalomatanangengisi'a ta mitema ne aloxo 'o,
“Ngamaisou, Tila unene'e ilo'a ane'i ane noxousi. Itiitisi'a ne tavu'alo tavu'alo
manina.
15 Anu une'e sou utulusi'a ta mitema ukalusi no anu vaivaikala mo ulosi'a ta mitema
latala ane mixiunu tumali'au noxou Lataua navunavu. Xo ane'i mi'oxonu 'ili'ilixo
masumasua ane umomomo no iou Lataua uasi, mo ane'i itaxaanu uasi la ane'i milea
anaxa'a noxou.”
16 Ta mitema ane ne, ikaalapu utotomu mo ikamuli susu noxi'a ta mitema mo
imulimulinu masaxa masua sou vasime'a. La i'itinu ualasi'a xe i'itinu ta mitema
ualasi'a vitanisi sou ino'u mi'ami'a.

Ngasaxila'ixe Laixe

17 Ia ta menexilo e eni emasaxainge. Ngaxavutalanu vaivaikala ane ta mitema ane
Tilasinge Iesu Kalisito mupalusi'a mitotokalasou.
18 ✡La ane'i mivikalangengi aloxo 'o, “No anu voxo kaluxusou, la ta mitema
imolovila'isou a'alo laixe xe imulinu masaxa masua noxi'a ane Lataua u'osasou uasi.
19 Ta mitema ane ne, mo Uleenu Tavuna uxolu noxi'a uasi, ane'i sou ikalipalangengi
la sou ane'i imulinu masaxa ane muxolu noxi'a no mine mipaa no lia 'o.
20 ✡Ia ngingi ta menexilo e eni emasaxainge. Ngingi ngamulaxu tangengi noxou
Lataua anusisi mo ngasu'ulingengi mo nga'oxonu pakia'inge ngatongato'o loxo ngingi
ngapita sou ngatulusou tani vile mo ngakilaka no anu xavi noxou Uleenu Tavuna.
21 La ngaxolu loxo Lataua mumasaxainge mo ngaxomaiou voxo ane Tilasinge Iesu
Kalisito mualaunasinge sou ulosinge mauli ane kaluxu uasi.
22 Nga'oxo alaunasi'a ane'i ane ixavutala piena
23 ✡Mo ngapamauline'i ane'i ane sou i'ela no navu mo nga'oxo alaunasi'a ta mitema
mose'i la ngasaxila'inge laixe. Mo ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua e
i'oxo'oxonu loxo nga'umolu lavalava e pita muteiteisou.

Ta'itinu Lataua Ualasou

24 Nenge ta'itinu ualasou anu ane umomomo sou usaxila'inge la ngalapau uasi
mo ngasusu uasi la uno'inge ngalai ngaxolu no pa'umolu ane lailaixe. Ngaxolu la
nga'osa'osasi.
25 ✡Anu Lataua anusisi mupamaulinenge noxou Iesu Kalisito anu Tila noxinge. La
sou nenge ta'itinu ualasou mo tataxanu mo ta'osasou saxisaxila'u mo xavi noxou
musoko tatei no mine anu mukoinu mimii mo mune'e mutalo vaimomo 'o xe ili'i la
mo kaluxu uasi. Manina.

✡ **1:10:** 2Pi 2:12 ✡ **1:11:** Tav 4:7-8; Iti 16:1-35; 2Pi 2:15; 1Ioa 3:12 ✡ **1:12:** 2Pi 2:13, 17 ✡ **1:14:** Tav 5:18, 21-24
✡ **1:18:** 2Pi 3:3 ✡ **1:20:** Kol 2:7 ✡ **1:23:** Sek 3:2; Pal 3:4 ✡ **1:25:** Rom 16:27; 2Pi 3:18

PALAPALA'ALIXU NOXOU IOANESI
VAIKALA LAMANA
Vaikala lamana

Palapala'alixu noxou Ioanesi 'o ne mukaukavunu no mine ta mitema mi'oxonu masuane'i ta mitema noxou Lataua, xo ane'i mimuxaxu tane'i lexe Iesu Kalisito anu Tila noxi'a. Anu umasaxa lexe u'oxonu pekia'a ta mitema noxou Lataua no anu muxamuxaxu tane'i noxi'a mo sou itulu pekia'a no anu voxo sou tu'utu'umaxu.

Lavuku ane 'o mua'aloxu mimii ane uxali ili'i. Ta mitema noxou Lataua male milamana no anu mimii ane 'o ia ane'i ane ilolotu uasi ne ilamana uasi. Laaxu vaikala tovotovola'i no nano 'o aloxo 'o. Iesu Kalisito anu Tila mo no avolu la Lataua umamulone'i ta uluau ilo'a Satani. No mine Iesu ukalusou xaixai noxou la Lataua u'itinu ualasi'a ta mitema ane mimuxaxu tane'i pekia'u xe mitulu pekia'a. La ilo'a Lataua ixolu mo tu'umaxu vile uxalisi'a la uasi. Xo Lataua ulosi'a 'ulusou xaixai laixe noxi'a mo Anu u'oxonu mimii uxali alavua.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-8
Malemalei noxou Ioanesi xe uoli voloxu mulai no 'a taasou lalotu muxatele tamei 1:9–3:22
Puloulou teitexi no opo loxotolo 4-5
Sakisaki muxatele tamei 6:1–8:1
Xoolau muxatele tamei 8:2–11:19
Ta mitema misosovosou mimii iou xe mii ma'ia muxali 12-14
Ta angelo muxatele tamei mo tu'utu'umaxu muxatele tamei 15-16
Vaviloni ane loxo sema sou vote'i 17:1–19:5
Sipsip 'Olu utaula'i 19:6-10
Iesu Kalisito ulivu une'e 19:11-21
Misakisakiinu Satani muxolu tauu ie itemaxu mavulovexa ta'uve 20:1-6
Mikalusou Satani avile 20:7-10
Voxo sou ta mitema itulu no anu vaivaikala 20:11-15
Loxotolo ilou lia xe Ielusalemu alavua 21:1–22:5
Vaikala kaluxusou 22:6-21

1 ✡Vaivaikala ane 'o, Lataua mulosou Iesu Kalisito tei lexe upala'alixu noxi'a ta mitema sou xaixai vitanisi noxou sou ilavusou mii ma'ia ane 'ala'alasi sou uxali maninasou. La sou anu Iesu muavuti, la mupalusou angelo vile noxou sou mune'e mulosielixu eni itema sou xaixai vitanisi noxou, ualasilo lexe Ioanesi.
2 Angelo mulosielixu mimii mukalu, la eni ekaukavunu mimii latala e eni emaisou. No anu kaukavu noxilo ne, eni ea'aloxu vaivaikala manina noxou Lataua mo vaivaikala manina noxou e anu Iesu mupala'alixu.
3 ✡Ia Lataua ualusou 'ei ane uitisou vaivaikala e anu mutotokalasou, mo anu ualusi'a ane'i ane ilomusou mii ma'ia ane eni ekaukavunu mo imulaxu no tane'i. Xo 'ala'alaisi sesi sou mimii e eni emaisou ne, uxali manina.

Vaivaikala Noxou Lataua Ulai Noxi'a ta Mitema Noxou ne Asia

4 ✡Eni alinga lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua uxolu noxinge ngingi ta mitema noxou no tuala muxatele tamei no xalee lia tila ne Asia. Ia enisisi alinga aloxo ne uasi. Anu ane muxolu tatei mo muxolu vaimomo 'o mo ili'i la anu une'e ilo'a ta uleenu muxatele tamei e ixoxolu 'alai no pa'umolu,
5 ✡mo alauna mo opo se'isisi noxou Iesu Kalisito uxolu noxinge. Anu mu'oxonu xaixai laixe sou mua'aloxu a'alo laixe noxou Lataua mo Anu mumauli tei noxi'a ta mitema e misoisoli, xe Anu usaxila'a ta tatanaanu tuatuala no lia 'o kalumo.

✡ **1:1:** Pal 22:6 ✡ **1:3:** Pal 22:7, 10 ✡ **1:4:** Mul 3:14-15; Pal 3:1; 4:5 ✡ **1:5:** Lex 89:27; Kol 1:18

Iesu tanunenge, la sou musolisinge mo sialuxu munixi sou mululusinge no anu
sakisaki sou 'ili'ilixo masumasua.
6 ✡No anu soli noxou ne, la Anu mu'una-lailinenge no anu saxisaxila'u noxou Lataua
mo nenge texali loxo ta aili'i sou taxaxai noxou Lataua, anu Maminge. La sou nenge
ta'itinu ualasou mo Anu molu usaxila'inge no anu xavi mo lamana noxou no voxovoxo
utotomu mo kaluxu uasi! Manina.
7 ✡Ngamaisou! Anu a unene'e no anu tamuxala, la ta mitema latala imaisou mine
unene'e. Mo ane'i ane mito'omolu kalumo imasiou. La ta mitema latala no lia 'o ne,
itama. Ani, mii ne, uxali manina.
8 ✡Lataua anu Tila mo xaviinu musuku misevile, muxolu tatei mo muxolu vaimomo
'o mo ili'i la Anu une'e, muvikala lexe, "Eni exolu tatei mo, mo ili'i la eni axolu."

Eni Emaisou Kalisito

9 Eni Ioanesi, ea'aloxu vaikala manina noxou Lataua mo eni apala'alixu vaikala
noxou Iesu Kalisito, la sou ane'i mikusailo elai exolu no la'olu vile ilemo lexe Patomosi.
Eni vivinge, xo nenge nenge'a tamulinu Iesu, la sou nenge taxaxamulinu navunavu, ia
taxolu se'isisi mo tatulu pekia'inge no anu tu'utu'umaxu, mo nenge taxomaiou voxo
ane Lataua usaxila'inge.
10 Ia no voxo sou lalotu, la Uleenu Tavuna mu'ana'ana noxilo, la elomusou 'ava tatila
no tumalilo loxo itema vile mutaunu xoolau.
11 La muvikala aloxo 'o, "Nakaukavunu no anu mipipinu mii ma'ia ane nini
namaisou mo nasova ulai noxi'a ta mitema noxou Lataua no tuala muxatele tamei
ano, tuala ne Epeso mo ne Sumuna mo ne Peluxamo mo ne Tiatila mo ne Saludesi mo
ne Piladelupia xe ne Laodekia."
12 Eni elomusou aloxo ne, la exiu sou lexe amaisou 'ei ane muvikalaleli ne. La
emaisou mii sou itulusou telu xoulu no anu muxatele tamei, ia mulalami manina.
13 ✡Ia no taiinu, la emaisou itema vile loxo Itema 'Olu mutaa tokolomo veveeni molu
teitexi la mulai muxali no lia no tava'u. Mo emaisou utupoko xoulu vile mulamilami
no lutunu.
14 ✡Mo emaisou kisou laxusou ne mukea manina loxo sipsip laxusou xe loxo
tamuxala mo iou ne uvaxa loxo navu lamixu.
15 Mo tava'u ne loxo barasi ulamilami e mixutu la mosomoso vile uxolu no anu uasisi.
Mo xolunu ne loxo lexa utaloxo no kisou ulu.
16 ✡Mo utetelisi'a ta oto muxatele tamei no avolu tema, mo lavisou vile anaxu tamei
ne anaxu misevile mulaa muuatu no anaxu. Xe iou ne loxo aso e ukaa lailaixe.
17 ✡Eni emaisou aloxo ne, la elapau loxo itema musoli mulu'e no tava'u. La sou Anu
mumulaxu avolu tema noxilo, la muvikalaleli lexe, "Na'ume mamu, xo eni exolu tei
mo ili'i la eni axolu,
18 mo eni tava'u mauli, la sou eni esoli. Ia namaisou, eni emauli mo umomomo sou
asoli la uasi. Mo eni amomomo sou atulusou itema vile musoli mo alaane'i ane'i ane
mixolu no tualasi'a ta mitema misoisoli.
19 Ioxe, nini nakaukavunu mii ma'ia ane nini nemaisou mo mii ma'ia ane nini
namaisou vaimomo 'o mo mii ma'ia ane sou uxali ili'i.
20 Ia, laaxu ta oto muxatele tamei e nini nemaisi'a etetelisi'a no avolo tema mo mii
sou itulusou telu xoulu no anu muxatele tamei ne, aloxo 'o. Ta oto muxatele tamei ne,
musosovosi'a ta angelosi'a ta mitema noxou Lataua no tuala muxatele tamei, xe mii
sou itulusou telu no anu muxatele tamei ne, musosovosi'a ta mitema noxou Lataua no
tuala muxatele tamei."

2

Vaikala Ane 'o Ulai Noxi'a ta Epeso

✡ **1:6:** 1Pi 2:9; Pal 5:10; 20:6 ✡ **1:7:** Tan 7:13; Sek 12:10; Mat 24:30; Ioa 19:34-37; 1Te 4:17 ✡ **1:8:** Pal 21:6; 22:13
✡ **1:13:** Tan 7:13; 10:5 ✡ **1:14:** Ese 43:2; Tan 7:9; 10:6; Pal 2:18; 19:12 ✡ **1:16:** Eva 4:12; Pal 2:12; 19:15 ✡ **1:17:** Ais 44:6; 48:12; Pal 2:8; 22:13

1 ✡ “Nini nakaukavu vaivaikala ane ʼo ulai noxou angelo noxiʼa ta mitema noxou
Lataua ne Epeso. Itema e utetelisiʼa ta oto muxatele tamei no avolu tema xe umua-
muaʼi no taiinu mii sou itulusou telu xoulu no anu muxatele tamei ane mulamilami
ne, uvikala aloxo ʼo,
2 ✡‘Eni elavusou ʼiliʼilixomengi mo xaixai tatila e ngingi ngeʼoxonu. Mo eni elavu lexe
ngingi ngatulu pekiaʼinge no anu tuʼutuʼumaxu mo ngingi ngamomomo sou ngatulu
noxiʼa ta mitema ta masua la uasi. Mo eni elavusou lexe ngingi ngetovoneʼi aneʼi ane
mikalavoingengi lexe aneʼi ta mitema noxou Iesu sou upalupalusiʼa la ngelavusiʼa lexe
aneʼi ta mitema sou kalakalavoisi.
3 Mo ngingi ngetulu pekiaʼinge mo ngexolu seʼisisi no anu tuʼutuʼumaxu xo ngingi
ngemulileli no ualasilo ia ngingi ngatotosa uasi.
4 Ia eni akalapuusinge. Xo ngingi tei la ngemasaxailo, ia vaimomo ʼo la ngamasaxailo
uasi.
5 ✡La sou ngingi ngaxavutalanu ʼilixo laixe ngingi ngemulinu tei. Ia vaimomo ʼo
ngingi ngelapau! La sou ngingi ngaxiu mo ngamulinu ʼiliʼilixo ane ngingi ngeʼoxoʼoxo
tei sou ngamasaxailo. Lexe ngingi ngaxiu uasi, la eni aneʼe axexeenu mii sou itulusou
telu no anu noxinge no tanixu ne asukunu ulai vaʼaxu.
6 Ia eni aʼiti ualasinge, xo ngingi ngamasaxau ʼiliʼilixo noxiʼa aneʼi ane mimulinu
xavutala noxou Nikolasi uasi manina aloxo eni kalumo.’
7 ✡ʼEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvikalaneʼi ta mitema
noxou Lataua no anu laixe. Xe anu ane ualulixu ʼotoʼoto, la eni apelemasaxanu sou
uʼou ovu sou mauli ngiaxu. Ovu ne, mutulu no nano no tuala laixe noxou Lataua.”

Vaikala Ane ʼo Ulai Noxiʼa ta Sumuna

8 “Nini nakaukavu vaivaikala ane ʼo ulai noxou angelo noxiʼa ta mitema ne Sumuna.
Itema e sokoʼu mo kaluxu xe musoli ia mumauli la ne, Anu uvikala aloxo ʼo,
9 ✡‘Eni elavusou lexe ngingi ngaxamulinu navunavu mo mengi mimii uasi, ia noxou
Iesu Kalisito la ngingi mengi mimii tavuʼalo. Mo eni elavu lexe ta mitema ane aneʼi
ikalavoi lexe aneʼi ta Iutaia ne, ivikala masuasinge. Ia aneʼi ta Iutaia manina uasi,
aneʼi ta mitema noxou Satani.
10 ✡Ia mamu sou ngaʼume no anu navunavu e ʼalaʼalai sou ngingi ngaxalisou.
Eni avikalangengi lexe itema masua anu Satani umulaxaʼa seʼi noxinge no nano no
taasou navunavu sou utovongengi mo ngingi ngaxolu no anu navunavu ane ne voxo
mavulovexa. Ia ngingi ngatulu pekiaʼinge ulai utalo no voxo ane ngingi ngasoli, la eni
alosinge mauli ane kaluxu uasi loxo eni alosou itema e muuli no anu saisale kisivalu.’
11 ✡ʼEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvika-laneʼi ta
mitema noxou Lataua no anu laixe. Xe anu ane uaulixu ʼotoʼoto, la anu umomomo
sou uulua no anu soli tameisou uasi.”

Vaikala Ane ʼo Ulai Noxiʼa ta Peluxamo.

12 “Nini nakaukavu vaivaikala ane ʼo ulai noxou angelo noxiʼa ta mitema ne
Peluxamo. Itema e utetelisou laviso anaxu tamei ia laviso ne anaxu misevile ne,
uvikala aloxo ʼo,
13 ‘Eni elavusou lexe ngingi ngaxoxolu no tani ane ne Satani musaxilaʼu. Ia ngingi
ngamulimulileli kalumo. Xe no voxo ane ta mitema no tualasinge e Satani muxolu no
anu ne mivau Antipasi sou musoli, la ngingi ngaxiu tumalingeilo uasi. Io anu ne, anu
muʼoxonu xaixai laixe sou muaʼaloxu ualasilo.
14 ✡Ia eni akalapuusinge no anu mimii moseʼi, xo ta mitema seʼi no taiingengi ne
mimulinu vaivaikala e Balamu mulosieʼixu. Tatei, la anu mulosiouxu Balaki sou
muʼoxoneʼi ta Isilaeli sou misusu la miʼou laʼilali e milosiʼa ta Maliava sou kalakalavoi.
Xe miʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua sou voteʼi.

✡ **2:1:** Pal 1:16 ✡ **2:2:** 1Ioa 4:1 ✡ **2:5:** Pal 3:3 ✡ **2:7:** Tav 2:9; Pal 22:2, 19 ✡ **2:9:** 2Ko 11:14-15; Pal 3:9
✡ **2:10:** 2Ti 4:8; Iak 1:12 ✡ **2:11:** Pal 20:14; 21:8 ✡ **2:14:** Iti 22:1–25:2; 31:16; 2Pi 2:15

15 Aloxo ta mitema mose'i no taiingengi kalumo mimulinu vaivaikala e Nikolasi
mulosie'ixu.
16 La sou ngaxiu. Ia lexe ngingi ngaxiu uasi, la eni 'ala'alai sou alivu ane'e noxinge.
Ane'e la a'otoxa'a no anu laviso no anaxo.'
17 ✡'Ei ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvika-lane'i ta
mitema noxou Lataua no anu laixe. Xe anu ane ualulixu 'oto'oto, la eni aitiu la'ilali
ilemo lexe mana e mitalumeu. Mo eni alosou lavo'o kea vile. No anu lavo'o kea ne, la
mikau-kavunu uala vile alavua no anu, ia anu ane uno'u lavo'o ane nesi ulavusou."

Vaivaikala Ane 'o Ulai Noxi'a ta Tiatila

18 ✡ "Nini nakaukavu vaivaikala ane 'o ulai noxou angelo noxi'a ta mitema noxou
Lataua ne Tiatila. Lataua 'Olu e iou loxo navu lamixu xe tava'u loxo barasi ulamilami
ne, uvikala aloxo 'o,
19 'Eni elavusou 'ili'ilixomengi mo 'ilixo sou ngemasaxau Kalisito mo muxamuxaxu
tangengi noxou mo xaixai e ngingi nga'oxo'oxonu ulai noxi'a ta menexinge mo elavu
lexe ngingi ngetulu pekia'inge no anu tu'utu'umaxu. Mo elavu lexe 'ili'ilixo e ngingi
nga'oxo'oxonu ne muaulixu 'ilixo ane ngingi nge'oxo tei.
20 ✡Ia eni akalapuusinge, xo ngingi iengi muvaxaie sema to ne ualasie lexe Iseveli.
Ane mele milemele lexe ane sema palomatana vile. Ane milosie'ixa'a ta mitema sou
xaixai noxilo vitanisi sou mi'oxonu 'ili'ilixo masumasua sou vote'i mo mi'ou la'ilali
ane milosi'a ta Maliava sou kalakalavoi.
21 Eni elosie voxo mose'i sou lexe ixiu no anu 'ili'ilixoie sou vote'i ne, ai ane imasaxa
uasi.
22 La sou eni alosie pipiena mo ixamuli navunavu tatila mo iailixu no luusie. Mo eni
alosi'a ane'i ane mitaula'i ia milai noxie navunavu toxoxa'a lexe ane'i ixiu tumali'au
'ili'ilixo noxie uasi.
23 ✡Mo eni ave'ave'a ane'i ane mimulimuline isoisoli. La sou ta mitema noxou Lataua
ukalusi ne, ilavu lexe eni elavusou manina ta mitema tane'i ilou xavutalai'a mo eni
akoli ulai noxinge no anu mii ma'ia ngingi vilevilesi nga'oxonu.
24 Ia eni avikalangengi ngingi ta mitema pa'usou ne Tiatila e ngingi ngamulinu
vaivaikalaie mo ngalavusou mii noxou Satani ane mutalume uasi. Eni amomomo sou
alosinge tu'utu'umaxu se'i uasi.
25 ✡Ia ngatetelisou mii ma'ia ane ngingi ngeno'u ulai utalo no mine eni alivu ane'e.'
26 ✡'Ei ane uuaulixu 'oto'oto mo u'oxonu mii ma'ia ane eni emasaxau ulai utalo no
anu voxo ane anu usoli ne, la eni alosou xavi sou usaxila'a ta mitema no xalexalee
tuatuala ukalusi.
27 'Anu usaxila'a no anu vilaxoxu aeni ane xaviinu musuku sou umamulone'i ta
mitema loxo latotope ane mi'oxonu no anu lia utuxusi aloxo eni eno'u xavi noxou
Mamilo.
28 ✡Mo eni alosou xuae sou lamana ukea.'
29 'Ei ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvikalane'i ta mitema
noxou Lataua no anu laixe."

3

Vaivaikala Ane 'o Ulai Noxi'a ta Saludesi

1 ✡ "Nini nakaukavu vaivaikala ane 'o ulai noxou angelo noxi'a ta mitema noxou
Lataua ne Saludesi. Itema ane mutetelisi'a ta ulee muxatele tamei noxou Lataua mo
ta oto muxatele tamei uvikala aloxo 'o, 'Eni elavusou 'ili'ilixomengi. Ta mitema ivikala
lexe ngingi loxo ngemauli, ia uasi to ngingi loxo ngesoisoli.

✡ **2:17:** Mul 16:4, 14-15, 33-34; Ais 62:2; Ioa 6:48-50 ✡ **2:18:** Pal 1:14-15 ✡ **2:20:** 1Ta 16:31; 2Ta 9:22 ✡ **2:23:** Lex 7:9; Iel 17:10; Pal 20:12-13 ✡ **2:25:** Pal 3:11 ✡ **2:26:** Lex 2:8-9 ✡ **2:28:** Pal 22:16 ✡ **3:1:** Pal 1:4, 16

2 Ngingi ngatulu mo ngaavutunoxou mii ma'ia ane uxoxolu noxinge sio ia
'ala'alaisou ukalu. Xo eni amaisou 'ili'ilixomenge uxali laixe mo umomomo no iou
Lataua noxilo uasi.
3 ✡La sou ngaxavutalanu mii ma'ia ane ngingi ngelomusou mo ngeno'u. La sou
ngamulinu mo ngaxiu tumalingeu 'ili'ilixo masumasua. Ia lexe ngingi ngatulu uasi,
la eni ane'e akulukengengi loxo itema sou pakali une'e. Ia ngingi ngalavusou aso iou
ane eni ene'e no anu uasisi manina.
4 ✡Ia ta mitema mose'i no taiingengi ne Saludesi ne, ane'i mitaanu tokolomo nuni'u
uasi. Nexi noxi'a tatokolomoxu tokolomo kea mo noxi'a tamuamua'i takei, xo ane'i
mimomomo.
5 ✡Anu ane muuaulixu 'oto'oto ne, la anu utokolomoxu tokolomo kea loxo ane'i. La
sou eni umomomo sou aiasou ualasou no anu lavuku sou mauli uasisi manina. Ia eni
amoxo'u ualasou no iou Mamilo ilo'a ta angelo noxou.'
6 'Ei ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvikalane'i ta mitema
noxou Lataua no anu laixe."

Vaivaikala Ane 'o Ulai Noxi'a ta Piladelupia

7 ✡ "Nini nakaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxou angelo noxi'a ta mitema noxou
Lataua ne Piladelupia. Vaivaikala ane 'o ne, noxou ane noxou Lataua mo uvikala lexe
u'oxonu ma'ia la Anu umulinu. Anu utetelisou xavi sou usaxila'u siliko sou aitenga.
Loxo Deviti la sou Anu ukisiinu aitenga, la umomomo sou evile utatusou uasi. Xe Anu
utatusou aitenga, la umomomo sou evile ukisiinu uasi.
8 ✡Eni elavusou 'ili'ilixomengi, la sou ngamaisou eni ekisiinu aitengasinge mo a
ututulu no laxungengi. Aitengasinge ne, umomomosou evile utatusou uasi. Mo eni
elavusou lexe ngingi xavi sevile a uxoxolu, la ngingi ngemulinu vaivaikala noxilo mo
ngatalume noxilo uasi.
9 ✡Ia ngamaisou, ta mitema ane ipita noxou Satani ane'i me'a imoxo'a lexe ane'i ta
Iutaia ia uasi, ane'i ta mitema sou kalakalavoi. La eni a'oxone'i ine'e itangatulu no
tavainge mo ilavusou lexe eni emasaxainge.
10 ✡Ngingi ngemulinu vaivaikala noxilo mo tu'utu'umaxu muxalisinge la ngexolu
se'isisi, la sou eni asaxila'inge no anu voxo sou tovotovo. Voxo sou tovotovo ne, anu
'ala'alai sou uxali no xalexalee tuatuala no lia 'o ukalusi sou utovone'i ane'i ane mixolu
no lia 'o.
11 Eni 'ala'alai sou alivu ane'e, la sou ngingi ngatetelisou pekia'u mii ma'ia ane ngingi
ngeno'u, mo sou evile umomomo sou u'umenu kisivalu no kisinge muxamuxaxu uasi.
12 ✡Anu ane muaulixu 'oto'oto ne, la eni a'oxonu loxo atulusou tani tila noxou Lataua
noxilo. Anu umomomo sou uxexee uasi mo eni akaukavunu ualasou Lataua noxilo no
anu. Mo eni akaukavunu ualasou tuala noxou Lataua noxilo, anu Ielusalemu alavua.
Ielusalemu alavua ne, anu molu teitexi noxou Lataua noxilo ulu'e. Mo eni akaukavunu
ualasilo alavua no anu kalumo.
13 'Ei ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvikalane'i ta mitema
noxou Lataua no anu laixe."

Vaivaikala Ane 'o Ulai Noxi'a ta Laodekia

14 "Nini nakaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxou angelo noxi'a ta mitema noxou
Lataua ne Laodekia. Vaivaikala ane 'o ne, noxou itemasou Manina, Anu uvikala lexe
u'oxonu mii ma'ia la Anu umulinu vaikala noxou mo Anu mua'aloxu a'alo laixe noxou
Lataua mo Anu usaxila'u mimii latala ane Lataua mukoinu mukalusi.
15 ✡Ia eni elavusou 'ili'ilixomengi. Ngingi xavingengi malaxo uasi sou ngamulinu
vaivaikala noxilo loxo lexa lelemesou xe ialuxu uasi. La sou eni emasaxa lexe ngingi
ngaxali loxo lexa ialuxu, xe uasi la ngaxali loxo lexa lelemesou.

✡ **3:3:** Mat 24:43-44; 1Te 5:2; Pal 2:5; 16:15 ✡ **3:4:** Iud 1:23 ✡ **3:5:** Mul 32:32-33; Mat 10:32; Luk 12:8 ✡ **3:7:** Ais 22:22 ✡ **3:8:** 1Ko 16:9 ✡ **3:9:** Ais 45:14; 49:23; 60:14; Pal 2:9 ✡ **3:10:** Luk 21:19; 2Ti 2:12 ✡ **3:12:** Ais 62:2; 65:15; Pal 14:1; 21:2 ✡ **3:15:** Rom 12:11

16 Tava'u xo ngingi loxo lexa ialuxu mo lexa lelemesou uasi, ia ngingi loxo lexa ialuxu
malaxo uasi, la eni 'ala'alai sou aexingengi uuatu no anaxo.
17 ✡Ia ngingi ngavikala lexe. 'Eni amitema sou lavuluti. Eni eno'u mimii iouiou
mukalu, la sou eni emasaxau mii vile la uasi.' Ia ngingi ngalavusou lexe xoluxolun-
gengi ne masumasua uasi. Ta maula moso ngalavusou lexe ngingi ngexolu vitanisi mo
iengi seleveenu xe paxapaxainge uasi.
18 ✡La sou eni apeletotosinge lexe ngingi ngalotonu xoulu noxilo ane mielaxu
no navu mo muxali alavua la sou ngingi ngaxali itema sou lavuluti, la sou ngingi
ngalotonu tokolomo kea noxilo mo ngataanu sou utaluxu vasimenge e paxapaxa'u,
la ngamaela uasi. Mo ngalotonu lamalasile noxilo sou iengi, mo sou ngamalei.
19 ✡Ane'i ane eni emasaxai'a, la eni akaitolone'i mo apuasi'a. La sou xavingengi mo
ngaxiu 'ili'ilixomengi.
20 ✡Ngamaisou! Eni a atutulu no aitenga mo apolopolo. Lexe 'ei ane ulomusilo mo
ukisiinu aitenga, la eni a'unalai mo nexi noxou ta'ani tapita.
21 Noxou anu ane muaulixu 'oto'oto ane ne, la eni apamatolanu sou nexi noxou
taxolu no xavi muxolu no anu, loxo eni euaulixu 'oto'oto ne la nexi noxou mamilo
texolu no luusou.
22 'Ei ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvikalane'i ta mitema
noxou Lataua no anu laixe."

4

Luusou no Opo Loxotolo

1 ✡Anu mulosilo vaivaikala ne mukalu xe eni emalei, la emaisou aitenga vile mukisi
no opo loxotolo. La eni elomusou itema xolinu loxo xoolau e muvikalaleli tei muvikala
aloxo 'o, "Natelo mo alosienixu mii ma'ia ane uxali manina ili'i no vaivaikala ane
elosine."
2 ✡Eni elomusou vaivaikala ne mukalusi ka Uleenu Tavuna mu'ana'ana noxilo, la
emaisou itema vile uxoxolu no luu no opo loxotolo.
3 ✡La vasimolu ne kaukavuxu loxo lavo'o vevesinu xe lauolauoinu. Xe muloxu lele'e
kaukavuxu vevesinu muxixaonu luu ne.
4 ✡Mo no anu luu itemaxu vile mo tami'a ne ta tatila itemaxu vile mo tami'a a mixolu
mixixaonu ne la ta tatila itemaxu vile mo tami'a ixoxolu no anu. Mo ane'i mitokolomo
no anu tokolomo kea xe mitaanu kisivalu mi'oxo no anu xoulu.
5 ✡Ia no luu ane no nixi, la lele'e ulamilami xe upaupau la luluxu uvalivalixumu. Xe
no talaxu, la telu muxatele tamei ukaakaa. Anu ta ulee noxou Lataua muxatele tamei.
6 ✡Mo no talaxu, la emaisou mii vile loxo laxalasi toxoxa'a loxo luaki mulamilami.
Mo no nixi no luu ne, la eni emaisi'a ta mii tami'a mitulu mixixaonu luu ne. Ia ane'i
ta mitema, ne ie'i tavu'alo misevile mutaasou vasime'a, ili'i xe u'uli.
7 Vile noxi'a ne, anu iou loxo laeoni. Tameisou ne, iou loxo bulumakau mulu.
Tatalusou ne iou loxo itema xe tami'asou ne, iou loxo nenusuluvi uvavava teitexi.
8 ✡Ta mii tami'a ne, ane'i vilevilesi vivisi'a muxatele vile, mo ie'i tavu'alo mutaataa-
sou mukalusi, mo mutaasou vivisi'a laalaaxu kalumo. Ia no aso xe no 'olovoxo, la ane'i
ima'ilasou ivikala aloxo 'o uasi. Ivikala lexe,
"Lataua malemalenga mo malemalenga mo malemalenga.
Anu Tila mo xaviinu musuku misevile.
Anu muxolu tei mo vaimomo 'o xe ili'i la ulivu une'e."
9 No mine ta mii ne i'itinu ualasou mo itaxaanu xe ilemo laixe noxou anu ane muxolu
no luu mo umauli no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi,

✡ **3:17:** Luk 12:21; 1Ko 4:8 ✡ **3:18:** Ais 55:1 ✡ **3:19:** 1Ko 11:32; Eva 12:6; Pal 2:5 ✡ **3:20:** Ioa 14:23 ✡ **4:1:** Pal 1:1, 10 ✡ **4:2:** Ais 6:1 ✡ **4:3:** Ese 1:28 ✡ **4:4:** Pal 3:18 ✡ **4:5:** Ese 1:13; Sek 4:2; Pal 1:4; 8:5; 11:19; 16:18 ✡ **4:6:** Ese 1:5-10, 22; 10:14 ✡ **4:8:** Ais 6:2-3; Ese 1:18; 10:12

10 ✡la ta tatila itemaxu vile mo tami'a italoxo ulu'elai no talaxu itema e uxolu no luu
sou ilotu noxou ane umauli no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi. Ane'i miluvusou
kisivalui'a mo mimulaxu no talaxu, la mivikala aloxo 'o.
11 "Nini Tilasixe xe Lataua noxixe,
nini umomomo sou i'itinu ualasine mo itaxaneni,
xe i'osasine sou xavi noxine. Xo nini nekoinu mimii latala mukalusi
mo no anu masaxa noxine la ane'i mixali mo mixolu."

5

Kaukavu Ane Mipipinu Xe Sipsip 'Olu

1 ✡Mo itema uxolu no luu ne ia no avo tema, la eni emaisou kaukavu vile mipipinu
muai. Kaukavu ne, mikaukavunu xalee vile xe xalee vile mo misakiinu no anu sakisaki
muxatele tamei.
2 Mo eni emaisou angelo vile xavi misevile mu'ava tatila aloxo 'o, "'Ei umomomosou
ululusou sakisaki mo uxavulalanu kaukavu ne?"
3 Ia evile uxolu teitexi no opo loxotolo mo no lia 'o xe no nano no lia umomomo sou
uxavulalanu kaukavu ne mo umaisou uasi.
4 Eni atatama xo ixalisou evile umomomo sou uxavulalanu kaukavu ne mo umaisou
uasi.
5 ✡La vile noxi'a ta tatila muavuti la muvikalaleli aloxo 'o, "Natama uasi. Namaisou!
Laeoni molu no anu mata Iudasi mo Anu Deviti uli'u muaulixu Satani. La sou Anu
mumomomosou ululusou sakisaki muxatele tamei xe uxavulalanu kaukavu ne."
6 ✡Anu muvikalaleli mukalu, la eni emaisou Sipsip 'Olu ututulu no nixi no luu. La
ta mii tami'a ilo'a ta tatila mixixaonu. Sipsip 'Olu ne, anu loxo mivau mo sikilinu
muxatele tamei xe iou muxatele tamei. Iou muxatele tamei ne, anu ta ulee noxou
Lataua muxatele tamei ane mipalusi'a milu'e no lia 'o mukalusi.
7 Anu muavuti la mune'e noxou itema e uxoxolu no luu ne sou muno'u kaukavu ane
mipipinu muai no avolu tema.
8 ✡Anu muno'u mukalu, la ta mii tami'a ilo'a ta tatila itemaxu vile mo tami'a mixola'u
tava'u sou milotu noxou. Ane'i vilevilesi mitetelisou susapu xe paku mi'oxo no anu
xoulu ia mii i'elaxu la tuma'u lailaixe mu'ana'ana no anu. Tuma'u lailaixe ne, anu
lakilaka noxi'a ta mitema noxou Lataua.
9 ✡La ane'i milexe lexe vile alavua aloxo 'o,
"Nini nemomomo sou nano'u kaukavu ne mo nalulusou sakisaki,
xo nini neuluasi'a mo no anu sialuxene,
la nini neno'u ulusi'a ta mitema noxou Lataua ane mata noxi'a iouiou
mo vaikalai'a iouiou mo vasime'a kaukavunu iouiou no xalee xalee tuatuala
mukalusi.
10 ✡Mo nini nesosovosi'a mo mixali ta tatanaanu tuala
xe ta aili'i sou ixaxai noxou Lataua noxinge.
La sou ane'i isaxila'a ta mitema latala no lia 'o ukalusi."
11 ✡Milexe mukalu, la emaisi'a ta angelo tavu'alo mo elomusou xoline'i. Ia itiitisi'a
tavu'alo musuku mo umomomosou ta'itisi'a uasi. Ane'i mixixaonu luu ilo'a ta mii
tami'a xe ta tatila.
12 La milexe tatila manina aloxo 'o,
"Sipsip 'Olu anu muulua ne,
umomomosou uno'u xavi mo lavuluti mo lavulavu noxou Lataua
xo Anu xaviinu.
Xe nenge tataxaanu mo ta'iti ualasou mo ta'osasou."
13 Mo elomusi'a ta mimii latala mukalusi no opo loxotolo mo no lia 'o mo no laaxu
lia mo no luaki milexe. Ane'i latala mukalusi mixolu no anu ne, milexe aloxo 'o.
"Itema ane muxolu no luu mo Sipsip 'Olu ne,

✡ **4:10:** Pal 19:4 ✡ **5:1:** Ais 29:11; Ese 2:9-10 ✡ **5:5:** Tav 49:9; Ais 11:1, 10; Pal 22:16 ✡ **5:6:** Sek 4:10; Ioa 1:36; Pal 13:8 ✡ **5:8:** Lex 141:2; Pal 8:3-4 ✡ **5:9:** Lex 33:3; 40:3; 96:1; 98:1 ✡ **5:10:** Mul 19:6; Ais 61:6; Pal 1:6; 20:6 ✡ **5:11:** Tan 7:10; Eva 12:22

nenge taˈosasiˈa mo ta tataxaneˈi
xe taˈitinu ualasiˈa no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi,
xo aneˈi xavineˈi sou isaxilaˈu mimii latala ukalusi.”
14 Aneˈi milexe mukalu, la ta mii tamiˈa mivikala lexe “Manina,” xe ta tatila mixolaˈu tavaˈa sou milotu noxiˈa.

6

Sakisaki

1 ✡Mo eni emaisou Sipsip ˈOlu mululusou sakisaki vile no anu sakisaki muxatele tamei. La eni elomusou vile noxiˈa ta mii tamiˈa ne muvikalaleli la xolinu loxo leleˈe upau la luluxu. Muvikala aloxo ˈo, “Naneˈe.”
2 ✡Eni emalei la oosi kea vile a ututulu no talaxo. Itema ane muxolu no oosi lataanu ne, mutetelisou pasiko mo milosou kisivalu. La anu muiave mulai loxo itema muuliuli no anu ˈotoˈoto.
3 Xe no mine anu mululusou sakisaki tameisou, la eni elomusou tameisou noxiˈa ta mii tamiˈa ne muvikala aloxo, “Naneˈe.”
4 La oosi vile ane lauolauoinu loxo navu ututulu no talaxo. La itema muxolu no latanu oosi ne, aneˈi milosou xavi sou uxexeenu opo seˈisisi noxiˈa ta mitema no lia ˈo ukalusi mo sou aneˈi iveˈa ngatongatoˈo isoisoli. Aneˈi milosou viso vile tatila.
5 Xe no mine anu mululusou sakisaki tatalusou la eni elomusou tatalu sou noxiˈa ta mii tamiˈa ne muvikala aloxo ˈo, “Naneˈe.” Eni emalei, la oosi vile ane muxusi a ututulu no talaxo. Itema ane muxolu no oosi latanu ne, mutetelisou mii sou itilovosou no avolu.
6 La eni elomusou mii vile xolinu loxo itema no taiineˈi ta mii tamiˈa ne. La anu muvikala aloxo ˈo, “Uiti ngiaxu Lita vile* umomomo no anu Denalia† vile. Xe bali ngiaxu Lita tatalu umomomo no anu Denalia vile. Ia ngaˈoxo masuanu ueli ilou uaini uasi. Ia ngasaxilaˈu uulusou laixe.”
7 Xe no mine anu mululusou sakisaki tamiˈasou, la eni elomusou kaluxusou noxiˈa ta mii tamiˈa ne muvikala aloxo ˈo, “Naneˈe.”
8 ✡Eni emalei, la oosi vile ane kuakuala a ututulu no talaxo. Itema ane muxolu no oosi latanu ne, ualasou lexe soli. La tualasiˈa ta mitema misoisoli muxolu ˈalai noxou. Ia Lataua mulosiˈa xavi sou iveˈaveˈa ta mitema no lia ˈo no xalee tamiˈasou. Iveˈaveˈa no anu viso mo kaetoto xe pipiena masumasua. Mo ta mimii ta vova no lia ˈo iveˈaveˈa.
9 Xe no mine anu mululusou sakisaki taˈuvesou, la eni emaisiˈa ta mitema e miveˈaveˈa uleeneˈi no valovalo laaxu. Aneˈi miveˈaveˈa xo aneˈi mimulinu vaivaikala noxou Lataua xe mimuxamuxaxu taneˈi noxou Iesu mulai mutalo no mine misoisoli.
10 La aneˈi miˈava tatila aloxo ˈo, “Nini Tila e usaxilaixe mo ninisisi Lataua noxixe xe nini itema sou kalavoi uasi. Nexi taxolu voxo taˈei, la sou nini natulusiˈa ta mitema ixolu no lia no anu vaivaikala mo nakolinu sialunexe?”
11 ✡La anu mulosiˈa tokolomo kea vilevilesi mo muvikalaneˈi lexe, “Ngaxolu maxuvee sevile ˈo, mo ngaxomaieˈi ta mitema sou xaixai vitanisi noxilo ane aneˈi ta vivinge noxou Iesu mo iveˈa isoisoli ˈo loxo aneˈi miˈoxonu noxinge. Lexe itiitisiˈa umomomo ukalu, la sou eni akolinu.”
12 ✡Xe no mine anu mululusou sakisaki muxatelevilesou xe eni emalei, laliua toxoxaˈa muxali. La aso muxali suinu loxo tokolomo vile muximuxi miˈoxonu no anu mee laxusou mo soˈio muxali lauolauoinu loxo sialu.
13 ✡Mo ta oto teitexi no loxotolo milapalapau miluˈe no lia loxo atume toxoxaˈa uˈelesou ovu lovo ngangingangisou la ulapalapau ulai no lia.
14 ✡Xe loxotolo tasiauxu loxo mipipinu kaukavu, la laxalaxaˈilu ilou laˈolaˈolu no luaki mivulasou tanixaˈa.

✡ **6:1:** Pal 4:6; 5:1 ✡ **6:2:** Sek 1:8; 6:1-6 * **6:6:** Lita vile ne loxo Kilo vile no ˈa lalaisi. † **6:6:** Denalia vile noxiˈa ta Romu ane anu uulu sou itema vile unoˈu sou muxaxai no anu no voxo vile lololi no xai ane lingamo. ✡ **6:8:** Iel 15:1-3; Ese 5:12, 17; 14:21 ✡ **6:11:** Pal 7:9, 13; 19:14 ✡ **6:12:** Mat 24:29; Apo 2:20; Pal 8:12; 11:13; 16:18 ✡ **6:13:** Ais 34:4 ✡ **6:14:** Pal 16:20

15 ✡Mimii ne muxali, la ta tatanaanu tuatuala mukalusi ilo'a ta 'ili'ili'a mo ta tatila
sou xaixai noxi'a ta mitema sou 'oto'oto mo ta mitema sou lavuluti mo ta mitema
xavixavine'i mo ta mitema sou xaixai vitanisi ilo'a ta mitema ane ane'i me'a isaxila'a
mukalusi no lia 'o ne, milai mitalume no taxataxa mo no lavo'o laalaaxu.
16 ✡La ane'i mi'ava mulai no laxalaxa'ilu mo lavolavo'o lexe, "Ngalapau ulu'e mo
ngatalumeiou iexi noxou ane ane muxolu no luu mo sou umaisixe uasi mo no anu
la'ia noxou Sipsip 'Olu.
17 ✡Xo voxo toxoxa'a sou la'ia noxi'a ilou a muxali 'o la 'ei umomomo sou utuluxu?"

7

Lataua Musosovosi'a ta Isilaeli 144,000

1 ✡Anu mululusou sakisaki muxatele vile mukalu, la eni emaisi'a ta angelo tami'a
mitulutulu no xalee lia kusikusinou tami'a. Ane'i mitulutulu sou mitaluxu atume iou
tami'a, la uilisou lia mo luaki xe ovuovu uasi.
2 Mo eni emaisou angelo vile molu no xalee ane aso utelo no anu unene'e la
mutetelisou sosovo noxou Lataua ane umauli. Anu mune'e la mu'ava toxoxa'a mulai
noxi'a ta angelo tami'a e Lataua mulosi'a xavi sou i'oxo masuanu lia ilou luaki.
3 ✡Aloxo 'o, "Ngingi ngaxolu 'o, mo nenge nenge'a tateinu sosovo no 'alaie'i ta
mitema sou xaixai vitanisi noxou Lataua noxinge tei 'o. Xe ukalu, la sou ngingi nga'oxo
masuanu lia ilou luaki mo ovuovu."
4 ✡Mu'ava aloxo ne mukalu, la eni elomusou itiitisi'a ane'i ane mino'u sosovo ne
muxali loxo 144,000 no anu mata noxi'a ta Isilaeli mukalusi.
5 Mata noxou Iudasi mino'u sosovo itiitisi'a muxali loxo 12,000.
Mo mata noxou Lubeni 12,000 mo mata noxou Gado 12,000.
6 Mo mata noxou Aseli 12,000 mo mata noxou Napitali 12,000
mo mata noxou Manase 12,000
7 mo mata noxou Simeoni 12,000 mo mata noxou Levi 12,000
mo mata noxou Isikali 12,000
8 mo mata noxou Sevuloni 12,000 mo mata noxou Iosepu 12,000
xe mata noxou Beniamini 12,000.

Ta Mitema Tavu'alo Mitaanu Tokolomo Kea

9 Eni emaisou itiitisi'a ta Isilaeli mukalu xe emalei la, emaisi'a ta mitema tavu'alo
manina umomomo sou taitisi'a uasi ane mata noxi'a iouiou mo vasime'a kaukavuxu
iouiou mo vaikalai'a iouiou no xalexalee tuatuala mukalusi. Ane'i mitutulu no talaxa'a
itema muxolu no luu ne ilou Sipsip 'Olu, la mitaanu tokolomo kea mulalusi xe
mitetelisou xoolou volovoloxu no avo'a.
10 ✡La ane'i mi'ava tatila aloxo 'o,
"Lataua noxinge ane muxolu no luu ilou Sipsip 'Olu upamaulinenge."
11 Ane'i mi'ava tatila aloxo ne, la ta angelo ane mitulu mixixaone'i itema muxolu no
luu ilo'a ta tatila mo ta mii tami'a milapau milu'elai no talaxo itema muxolu no luu ne
sou milotu noxou Lataua.
12 ✡Ia mivikala aloxo 'o,
"Manina lexe nenge ta'osasou Lataua noxinge mo ta'itinu ualasou
mo talemolu laixe noxou xe ta taxanu no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi.
Xo anu itema sou lavulavu mo xavi noxou ne xaviinu misevile.
Manina."
13 La vile noxi'a ta tatila mutali'isilo aloxo 'o, "Ane'i ta 'ei e mitaanu tokolomo kea
mo me'a ne'ei?"
14 ✡La ekolinu aloxo 'o, "Tila, nini nelavusi'a." La anu muvikala lexe, "Ane'i ta
mitema ne, ane'i miuaulixu tu'utu'umaxu toxotoxoxa'a la mi'uinu tokolomoi'a no anu
sialuxu Sipsip 'Olu la muxali kea.

✡ **6:15:** Ais 2:10, 19, 21 ✡ **6:16:** Luk 23:30 ✡ **6:17:** Ioe 2:11; Mal 3:2 ✡ **7:1:** Iel 49:36; Tan 7:2 ✡ **7:3:** Ese 9:4, 6; Pal 9:4 ✡ **7:4:** Pal 14:1, 3 ✡ **7:10:** Pal 5:6-7 ✡ **7:12:** Pal 5:12 ✡ **7:14:** Tan 12:1; Mat 24:21

15 La sou ane'i milai mixolu no luu talaxu Lataua sou ixaxai noxou no taasou no aso
xe no 'olovoxo. La itema ane muxolu no luu ne uxolu noxi'a.
16 ✡La ane'i isolixa'a mo isoliu lexa la uasi. Mo aso umomomo sou uve'a mo ialuxa'a
la uasi.
17 ✡Xo Sipsip 'Olu e muxolu no nixi no luu ne anu usaxila'a loxo itema sou usaxila'a
ta sipsip mo anu uolene'i ilai no lexa sou mauli iou. Xe Lataua uiasou ie'i lexaxu."

8

Sakisaki Muxatele Tameisou

1 Xe no mine Sipsip 'Olu mululusou sakisaki muxatele tameisou, la teitexi no opo
loxotolo ne tani mukii maxuvee sevele.
2 La eni emaisi'a ta angelo muxatele tamei mitulu no talaxu Lataua. Ane'i mitulu
mukalu, la anu mulosi'a xoolau muxatele tamei.
3 ✡Xe eni emalei, la angelo vile la muno'u mii e tuma'u lailaixe vexasou mi'oxo no
anu xoulu mune'e mutulu no anu valovalo. La Lataua mulosou mii tuma'u lailaixe
tavu'alo manina sou u'elaxu ulai noxou ilou lakilaka noxi'a ta mitema noxou no anu
valovalo e mi'oxonu no anu xoulu mutulu no talaxu itema muxolu no luu.
4 No avolu angelo ne, la mii tuma'u lailaixe iauxuxu ilou lakilaka noxi'a ta mitema
noxou Lataua mutelai noxou Lataua.
5 ✡La angelo muno'u navu no valovalo ne sou mutaa mu'una no anu mii tuma'u
lailaixe vexasou la mu'ana'ana. Mukalu, la anu muno'u sou muleanu mulu'e no lia 'o.
La lele'e ulamilami mo luluxu uvalivalixumu xe laliua ukunikuni.

Xoolau

6 Angelo mu'oxonu mimii ne mukalu, la ta angelo muxatele tamei e mite-telisou
xoolau muxatele tamei ne 'alai sou itaunu.
7 ✡Angelo vile noxi'a mutaunu xoolau noxou, la aesi lavolavonu mo navu mupita
ilou sialu muxali mulapalapau mulu'e no lia 'o. La sou ta mitema mo ovuovu no anu
xalee tatalusou lia 'o mo ia'eia'e latala mukalusi mu'ela.
8 Xe angelo tameisou noxi'a mutaunu xoolau noxou, la mii vile loxo laxa'ilu toxoxa'a
u'e'ela ia meleanu mulu'elai no luaki. La xalee tatalusou luaki sialu mukalusi.
9 Mo ta mimii no luaki xalee tatalusi'a misoisoli xe xalee tatalusi'a lasipi tavu'alo ne
mumamumamulo mukalu.
10 Xe angelo tatalusou noxi'a mutaunu xoolau noxou, la oto tatila vile u'e'ela
loxo telu molu teitexi no loxotolo mulapau mulu'e no xalee tatalusou lexalexa mo
pupupulu.
11 ✡Oto ne ulasou lexe sixula. La sou xalee tatalusou lexalexa ne muxali sixula
mukalusi xe ta mitema tavu'alo miiexu la misoisoli.
12 ✡Xe angelo tami'asou noxi'a mutaunu xoolau noxou, la xalee tatalusou aso ilou
so'io mo ta oto ne mivau la muxali isivoxo. La sou xalee tatalusou aso ilou 'olovoxo ne
lamanasou uasi.
13 ✡Xe eni emalei, la emaisou suluvi nenu vile uvavava teitexi nonixi manina mo
elomusou u'ava'ava tatila aloxo 'o, "Tu'utu'umaxu uxali manina noxinge ngingi ane
ngaxolu no lia ne. Xo 'ala'alaisou ta angelo tatalu e itaunu xoolau noxi'a uao itaunu."

9

1 ✡Xe angelo ta'uvesou noxi'a mutaunu xoolau noxou, la eni emaisou oto vile molu
teitexi no loxotolo mulapau mulu'e no lia. Anu mulu'e, la milosou siliko sou ukisiinu
aitenga sou taxa e kaluxu uasi.
2 ✡Ia no mine anu mukisiinu, la navu umuxu muuatu no anu loxo itauxu saavu
toxoxa'a. La umuxu isivoxoxu mutaasou aso ilou loxotolo.

✡ **7:16:** Ais 49:10 ✡ **7:17:** Lex 23:2; Ais 25:8; Pal 21:4 ✡ **8:3:** Mul 30:1-3; Pal 5:8 ✡ **8:5:** Mul 19:16-19; Liv 16:12; Pal 11:19; 16:18 ✡ **8:7:** Mul 9:23-26; Ese 38:22; Ioe 2:30 ✡ **8:11:** Iel 9:15 ✡ **8:12:** Ese 32:7; Pal 6:12-13 ✡ **8:13:** Pal 9:12; 11:14 ✡ **9:1:** Pal 20:1 ✡ **9:2:** Tav 19:28; Mul 10:12-15; Ioe 2:2, 10

3 La ta musiaˈe ta taula mixali no anu navu umuxu ne, la xavineˈi loxo ta tanga sou
miluˈe no lia ˈo.
4 ✡La mivikalaneˈi lexe umomomo sou iˈoxo masuanu iaˈeiaˈe ilou sesesee mo
ovuovu no lia ˈo uasi, ia imaisiˈa ta mitema ane sosovo noxou Lataua uxolu no ˈalaieˈi
uasi la ikasiˈasi.
5 Aneˈi milosiˈa xavi sou iveˈaveˈa isoisoli uasi, ia ilosiˈa navunavusi soˈio taˈuve. Xe
navunavu ane aneˈi ixamulinu ne, anu loxo tanga uvenge la taxamulinu.
6 ✡No nano no voxo ane ne, la ta mitema ikakamuli solixaˈa, ia isoli a loxovaa? Mo
aneˈi imasaxa lexe isoli, ia soli uˈumeˈa ulai.
7 ✡Ia ta taula ne, ieˈi loxo ta oosi sou ˈotoˈoto. Mo no kisikisiˈa, la mitaataa loxo
kisivalu miˈoxo no anu xoulu, xe ieˈi loxo ta mitema.
8 ✡Laxusiˈa ne loxo ta sema laxusiˈa xe anaxaˈa loxo laeoni anaxu.
9 ✡Xe no anu tokolomoiˈa, la mii sou siovesou lutuneˈi miˈoxonu no anu aeni xe
vivisiˈa luluxu loxo ta oosi mo karisi tavuˈalo ipasipaa iiave sou ilai iˈoto.
10 Xe aneˈi xelaˈa loxo tanga e utuvanenge no anu, la xavi no anu xelaˈa ne umomomo
sou ulosiˈa ta mitema navunavu uxolu soˈio taˈuve.
11 Xe aneˈi tilasiˈa kalumo, tila ne anu angelo sou taxa e kaluxu uasi. Ualasou no
anu Evalaio la ilemolu lexe Abadoni xe no anu vaikala noxiˈa ta Xiliki la ilemolu lexe
Apolioni.*
12 La tuˈutuˈumaxu vile a mukalu ne. Ia ta tamei la a uxali uao.
13 Xe angelo muxatele vilesou noxiˈa mitaunu xoolau noxou, la eni elomusou ˈava
vile muxali no anu sikilinu tamiˈa utulu no anu valovalo ia miˈoxonu no anu xoulu no
talaxu Lataua.
14 Anu muvikalanu angelo muxatele vilesou noxiˈa e utetelisou xoolau ne aloxo ˈo,
“Nalulusiˈa ta angelo tamiˈa e misakisakineˈi mixolu no lexa tila ne ualasou lexe no
anu si Iuplatesi.”
15 La sou ta angelo tamiˈa e mixolu miloo sou aso ngiou ilou voxo mo soˈio xe tauu
ie ane Lataua musosovosou sou ilulusiˈa. Lataua ululusiˈa sou ilai iveˈaveˈa xalee
tatalusiˈa ta mitema isoisoli.
16 La eni elomusou itiitisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto mixolu no lataneˈi ta oosi
mumomomo loxo 200 milioni.
17 Xe no malemalei noxilo loxo aipiepiena, la eni emaisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto
mixolu no lataneˈi ta oosi aloxo ˈo. Aneˈi tokolomoiˈa ne, mii sou siovesou lutuneˈi
vile vilesi muxolu no lutuneˈi. Ia mii sou siovesou lutuneˈi ne, kaukavuxu lauolauoinu
manina loxo navu mo ˈelaˈela manina xe kuakuala loxo taupea. Mo ta oosi ne, kisiˈa
loxo ta laeoni ia navu ilou umuxu mo taupea ialuxu ulaa no anaanaxaˈa.
18 La aneˈi miveˈaveˈa xalee tatalusiˈa ta mitema no anu mii masumasua tatalu ane
navu ilou umuxu mo taupea ialuxu ulaa no anaanaxaˈa.
19 Ta oosi ne, xavineˈi muxolu no anaxaˈa ilou xelaˈa mo xelaˈa iaulu xe kisou a uxolu
no anu. La aneˈi iˈoxonu masuaneˈi ta mitema no anu.
20 ✡Ia ta mitema ane isoisoli no anu mii masumasua tatalu uasi ne, ixiunu tumaliˈa
no anu mii maˈia ane aneˈi miˈoxonu no avoˈa uasi. Aneˈi ikalu no anu ˈilixo sou ilolotu
noxiˈa ta ulee masumasua sou kalakalavoi iloˈa ta mimii ane mipuineˈi no anu xoulu
ilou siliva mo barasi xe lavoˈo ilou ovu uasi. Aneˈi ta mimii ne, ilavusou imamalei mo
ilolomu xe imuamuaˈi uasi.
21 Mo aneˈi ixiunu tumaliˈa no anu ˈilixo sou iveˈa ta mitema isoisoli mo ˈilixo sou
saasaa iouiou mo ˈiliˈilixo masumasua iouiou sou voteˈi xe ˈilixo sou pakali uasi.

10

Angelo Xe Kaukavu Vile Kituˈa Mipipinu

✡ **9:4:** Pal 7:3 ✡ **9:6:** Iop 3:21; Iel 8:3 ✡ **9:7:** Ioe 2:4 ✡ **9:8:** Ioe 1:6 ✡ **9:9:** Ioe 2:5 * **9:11:** Ualasou laaxu ne lexe itema sou umamulo mimii. ✡ **9:20:** Lex 115:4-7; 135:15-18; Tan 5:23; Pal 16:9, 11

1 Mo eni emaisou angelo vile la xaviinu musuku molu teitexi no opo loxotolo mulu'e.
Anu mulu'e la tamuxala mutaasou vasimolu mukalusi mo muloxu lele'e muxolu no
kisou mo iou loxo aso xe tava'u loxo atola navu u'ani'ani no anu.
2 Mo anu mutetelisou kaukavu vile kitu'a mipipinu muxavutala muai no avolu. Anu
mutulusou tava'u tema no luaki xe tava'u ae mutulusou no lia.
3 Anu mutulu mukalu, la muunga toxoxa'a loxo laeoni. No mine anu muunga, la
lele'e muxatele tamei mukululu sou muvikala.
4 ✡Xe no mine lele'e muxatele tamei muvikala, la eni sou lexe asoko'u akaukavunu
mii ma'ia ane eni elomusou ne. La ua, eni elomusou 'ava vile molu teitexi no opo
loxotolo mulu'e noxilo aloxo 'o, "Napala'alixu mo nakaukavunu vaikala ane lele'e
muxatele tamei mulemolu uasi."
5 ✡La angelo e eni emaisou tava'u vile mutulu no luaki xe vile no lia mutolosou avolu
tema mulai teitexi no opo loxotolo,
6 sou musosovo lexe manina teitexi noxou anu ane umauli utotomu mo kaluxu uasi
mo mukoinu loxotolo ilou lia mo luaki ilo'a ta mimii mixolu no anu. Xe mukalu, la
muvikala lexe, "Lataua uvoovoxo la uasi!
7 ✡Ia no mine angelo muxatele tameisou noxi'a utaunu xoolau noxou, la mii ma'ia
noxou Lataua e mutalume ne, uxali lamana ukalusi aloxo anu muvikalane'i ta mitema
sou xaixai vitanisi noxou ane ta mitema sou palomatana."
8 Anu muvikala aloxo ne mukalu, la 'ava e eni elomusou tei molu teitexi no opo
loxotolo mulu'e noxilo la muvikalaleli la aloxo 'o "Nalai mo nano'u kaukavu mipipinu
ane muxavulala uai no avolu angelo e tava'u vile mutulu no luaki xe vile no lia 'ole."
9 ✡La sou eni elai noxou angelo ne sou lexe ulosilo kaukavu kitu'a ane mipipinu. La
anu muvikalaleli aloxo 'o "Nano'u mo na'ou. Na'ou, la tu'axu no anaxene loxo unuxu
ia sixula no oponeni."
10 La eni elai eno'u kaukavu kitu'a mipipinu noxou angelo avolu la e'ou. La tu'axu
no anaxo loxo unuxu ia sixula no opoleli.
11 La anu muvikalaleli lexe, "Nini nalai mo napalomatane'i no anu mii ma'ia uxali
ili'i noxi'a ta mitema tavu'alo ane mixolu no tuatuala mo, vaivaikalai'a iouiou xe ta
tatanaanu tuala."

11

Ta Mitema Tamei Mipalomatananu

1 ✡Angelo muvikalaleli aloxo ne mukalu, la milosilo lukae mautunu vile loxo vilaxo
sou itilovosou mimii no anu. La mivikalaleli lexe, "Nalai mo natilovosou tani tila noxou
Lataua mo valovalosou xe naitisi'a ta mitema ane ilotu no anu.
2 ✡Ia ieni uvaxau mo natilovosou taiinu ane muxolu no ale no tani tila noxou Lataua
uasi, xo taiinu ane ne milosi'a ta asila. La ane'i imaapitasou tuala tila noxou Lataua
so'io itemaxu tamei mo tamei.
3 Ia eni apelemasaxane'i ta mitema tamei sou ipalomatana no anu vaikala noxilo
voxo 1260. Ane'i ilou itokolomoxu tokolomosou tama."
4 ✡Ane'i ilou ane ovu olivu tamei xe mii sou itulusou telu no anu tamei e ututulu no
talaxu. Lataua anu tila sou usaxila'a ta mitema no lia 'o mukalusi.
5 ✡Ia lexe evile utovosou u'oxo masuane'i, la navu ulaa no anaxa'a sou u'elaxa'a ta
uluai'a. La sou 'ei ane umasaxa u'oxo masuane'i, la anu usolisi.
6 ✡La sou ane'i ta mitema tamei ne Lataua ulosi'a xavi sou itatusou loxotolo la la'iua
usili uasi no mine ane'i ilou ipalomatana no anu vaikala noxou. Mo ulosi'a xavi sou
ixiunu lexa uxali sialu xe ipuapuasi'a ta mitema no lia 'o ukalusi no anu tu'utu'umaxu
iouiou alaxu tavu'alo no 'a masaxa noxi'a.

✡ **10:4:** Tan 12:4, 9 ✡ **10:5:** Lap 32:40; Tan 12:7 ✡ **10:7:** Amo 3:7 ✡ **10:9:** Ese 2:8–3:3 ✡ **11:1:** Ese 40:3; Sek 2:1-2 ✡ **11:2:** Luk 21:24; Pal 13:5 ✡ **11:4:** Sek 4:3, 11-14 ✡ **11:5:** 2Sa 22:9; Lex 97:3 ✡ **11:6:** Mul 7:17-20; 1Sa 4:8; 1Ta 17:1

7 ✡Xe no mine ane'i ilou ipalomatana no anu vaikala noxou Lataua ukalu, la mii vova
e uxolu no taxa ane kaluxu uasi ne ulaa uuatusou ilo'a i'oto. Ilo'a i'oto la anu xaviinu
musuku la uve'a ilou isoisoli.
8 ✡La vasime'a ilou usu'anu uai no vote'i no tuala tila itovola'inu lexe Sodomu ilee
Aixiputo. No anu tuala tila ane ne, la ane'i mililixu Tila noxi'a ilou no ovu valautu ane.
9 La ta mitema ane vasime'a kaukavunu iouiou mo mata iouiou mo vaivaikalai'a
iouiou no xalexalee tuatuala mukalusi ine'e imamaisou vasime'asi voxo tatalu mo
pa'usou, ia imasaxa sou ino'u mo i'asixu uasi.
10 Mo ane'i ane ixoxolu no lia 'o i'osasi'a la isovai'a mimii ngatongato'o. Xo ta
mitema sou palomatana tamei milosi'a tu'utu'umaxu ne misoisoli.
11 ✡Ia voxo tatalu xe pa'usou mukalu, la tauuxu Lataua sou mauli mu'una noxi'a
ilou, la ilou mitulu. Ane'i mimaisi'a ilou aloxo ne, la mimama'u manina misevile.
12 ✡Ane'i ilou mitulu mukalu, la milomusou 'ava toxoxa'a molu teitexi no opo
loxotolo mulu'e noxi'a ilou aloxo 'o, "Ngongou ngatelo." La ane'i ilou mitelai no anu
tamuxala, ia ta uluai'a mitulu mimaisi'a ilousi.
13 ✡No mine ane'i ilou mitelaisi ka laliua toxoxa'a manina mukunikuni, la xalee
mavulovexasou tuala tila ne mumamulo. Xe ta mitema itiitisi'a muxali loxo 7,000
misoisoli no anu. Ia ane'i ane isoisoli uasi ne mimama'u la mi'itinu Lataua uxolu no
opo loxotolo ualasou.
14 ✡La tu'utu'umaxu tameisou a mukalu ne. Ia tatalusou a 'ala'alaisi sou uxali.

Xoolau Muxatele Tameisou

15 ✡Xe angelo muxatele tameisou noxi'a mutaunu xoolau noxou, la 'ava tavu'alo
toxotoxoxa'a molu teitexi no opo loxotolo mivikala aloxo 'o,
"Ta mitema no tuatuala mukalusi no lia 'o ne,
mixali Tilasinge ta na'u mo Kalisito noxou.
La Anu usaxila'a no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi."
16 La ta tatila itemaxu vile mo tami'a e mixolu no luusi'a no talaxu Lataua ne,
mitangatulu mulu'elai no lia sou milotu noxou,
17 ia mivikala aloxo 'o,
"Nini Tila mo Lataua xavineni musuku misevile nemauli tei
mo nemauli vaimomo 'o.
Nexi talemolu laixe ulai noxine, xo nini xavineni musuku
la sou nini nasaxila'a ta mitema no lia 'o.
18 ✡La ane'i ta mitema no lia 'o la'iaxa'a.
Ia voxosou la'ia noxine a muxali.
La nini natulusi'a ta mitema misoisoli no anu vaivaikala
sou nalosi'a lakolisou xaixai noxi'a ane'i ane ta mitema sou xaixai vitanisi
ane mipalomatana no anu vaikala noxine ilo'a ta mitema noxine
mo ane'i ane ino'u uala tila uasi xe ane'i ane mino'u uala tila la mitoxoneni.
Mo nakalusi'a ane'i ane mi'oxo masuane'i ta mitema."
19 ✡Ane'i mivikala aloxo ne mukalu, la tani tila noxou Lataua teitexi no opo loxotolo
mukisi. La eni emaisou lavokisi sou vaikala noxou Lataua ane musakii no anu no nano
no taasou lalotu noxou Lataua. Mo emaisou lele'e ulamilami mo upaupau la luluxu
uvalivalixumu. Mo laliua ukunikuni xe aesi lavolavo'o toxotoxoxa'a ulapalapau.

12

Sema Ilou Iaulu Toxoxa'a

1 Mo sosovo vile toxoxa'a muxali no opo loxotolo ne aloxo 'o. Sema vile mitokolomo
no anu aso xe so'io no laaxu tava'e mo kisivalu xe ta oto mavulovexa mo mulelia tamei
mixolu no anu kisie.
2 ✡Ane opoone mo voxo sou lavulo'o mune'e 'alai, la miungaunga xo mixamuli

✡ **11:7:** Tan 7:21; Pal 12:17; 13:7; 17:8 ✡ **11:8:** Luk 13:34 ✡ **11:11:** Ese 37:5, 10 ✡ **11:12:** 2Ta 2:11 ✡ **11:13:** Pal 6:12; 16:18 ✡ **11:14:** Pal 9:12 ✡ **11:15:** Mul 15:18; Lex 10:16; Tan 2:44; 7:14 ✡ **11:18:** Lex 110:5; 115:13; Rom 2:5; Pal 20:11-13 ✡ **11:19:** Eva 9:4; Pal 8:5; 15:5; 16:21 ✡ **12:2:** Mai 4:10

navunavu toxoxa'a.
3 ✡Mo sosovo vile la muxali no opo loxotolo la aloxo 'o. Iaulu vile toxoxa'a
ia lauolauoinu mo kisou muxatele tamei mo sikilisou mavulovexa xe kisivaluxu
muxatele tamei muxolu no kisou.
4 ✡La anu muvali xela'u, la xalee tatalusi'a ta oto no loxotolo milapalapau milu'e no
lia. Ia anu muavuti la mulai mutulu no talaxe sema 'ala'alai sou ivo'o sou lexe ane
ivo'onu keakea ne la anu u'ou.
5 ✡Ia sema ne mivo'o, la 'ilie mulu. Anu sou usaxila'a ta mitema no lia ukalusi no
anu vilaxoxu mi'oxonu no anu aeni. La no mine ane mivo'onusi ka mitokinu mulai
noxou Lataua sou muxolu no luusou.
6 Ia sema ne, mi'ume milai mixolu no xalee lia vitanisi. Xalee lia ane ne, Lataua
mulalaxiinu sou ane ilai ixolu no anu mo anu usaxila'e voxo 1,260.
7 ✡Ia teitexi no opo loxotolo, la 'oto'oto toxoxa'a muxali no taiine'i Mikaeli ilo'a ta
angelo noxou xe iaulu toxoxa'a ilo'a ta angelo noxou.
8 Ia anu xaviinu uasi, la mi'umesou tualasi'a teitexi no opo loxotolo.
9 ✡La iaulu toxoxa'a ilo'a ta angelo noxou ne, mileane'i milu'e no lia 'o. La sou anu
uxovulaulaulixa'a ta mitema latala mukalusi no lia 'o. Anu sinana veveeni muxolu
tatei ne ilemolu lexe ulee masua xe Satani.
10 ✡La eni elomusou 'ava toxoxa'a molu teitexi no opo loxotolo aloxo 'o,
"vaimomo 'o, voxo sou pamauli mo xavi mo saxisaxila'u noxou Lataua noxinge.
Xe xavi noxou Kalisito noxou a muxali.
Xo itema sou ukaitolone'i ta vivinge noxou Iesu no iou Lataua
no aso xe no 'olovoxo ne, mileanu mulu'e.
11 Ia ane'i mitaloxolixu no anu sialuxu Sipsip 'Olu
mo no anu vaikala noxou Lataua ane ane'i mia'aloxu.
Mo ane'i ixavutala no anu maulixa'a malaxo uasi
mo i'ume uasi ulai utalo no mine soli uxalisi'a.
12 ✡Aloxo ne, la sou ngingi ane ngexolu no opo loxotolo ne nga'osa!
Ia tu'umaxu ulai noxi'a ane'i ane mixolu no lia mo no luaki,
xo ulee masua mulu'elai noxinge.
Anu maasi, la la'iaxu misevile xo anu mulavusou lexe voxo noxou asou ukalu."
13 La sou no mine anu mulavusou lexe ane'i mileanu mulu'e no lia, la anu
mumulimuline sema e mivo'onu keakea mulu sou lexe uvee.
14 ✡Ia sema ne, milosie suluvi nenu toxoxa'a vivisou tamei sou lexe ane ivava no
anu la ilai ixolu no xalee lia vitanisi ane Lataua mulalaxiinu. Ane ilai ixolu ne no Anu
usaxilae, umomomo loxo tauu ie tatalu mo so'io muxatele vilesi, mo sou ane ixolu
va'axu noxou sinana veveeni ne.
15 Ioxe anu iaulu toxoxa'a ne muavuti la mu'exinu lexa mulaa no anaxu loxo lexa
mu'ani sou lexe utavulene sema ne ulailixe.
16 Ia lialia musu'uline sema ne la mu'a'a sou mumalukusou lexa e iaulu toxoxa'a
mu'exinu ne mu'una no lia tanu mukalusi.
17-18 ✡Anu mumaisou aloxo ne la la'iaxuie sema ne misevile la sou anu muavuti
la mulutu sou mulai u'oto noxie sema ne ta 'ili'ilie ilo'a ta minemine. Ane'i ane
milomuxu mo mimulimulinu lapuloto noxou Lataua mo mimuxaxu tane'i no anu
vaikala manina noxou Iesu. La anu iaulu toxoxa'a mulai mutulu no tasi'i.

13

Ta Mimii ta Vova Tamei

1 ✡Ioxe, eni emaisou mimii ne mukalu xe emalei, la emaisou mi vova vile muxali
muatu no luaki. Anu kisou muxatele ta tamei mo sikilinu mavulovexa xe kisivalu
mavulovexa muxolu teitexi no anu sikiliu 'ole. Mo kaukavu muxolu no kisou vilevilesi.
Kaukavu ne anu vaivaikala masumasua sou Latauasi.

✡ **12:3:** Tan 7:7 ✡ **12:4:** Tan 8:10 ✡ **12:5:** Lex 2:9; Ais 7:14; 66:7; Pal 19:15 ✡ **12:7:** Iud 1:9 ✡ **12:9:** Tav 3:1, 14; Luk 10:18; 22:31; Pal 20:2 ✡ **12:10:** Iop 1:9-11; Sek 3:1 ✡ **12:12:** Ais 44:23; 49:13 ✡ **12:14:** Tan 7:25; 12:7 ✡ **12:17-18:** Pal 11:7 ✡ **13:1:** Pal 12:3; 17:3, 7-12

2 ✡Mo eni emaisou mi vova ne, iou loxo pusi vova toxoxaʹa (ta mii kea ilemolu lexe
leopard) mo tavaʹu loxo mii vile ilemolu lexe bea xe anaxu loxo laeoni. Anu muatu
la iaulu toxoxaʹa ne mulosou xavi mo mulosou puloulou noxou xe xavi tatila sou anu
uxaxai loxo anu. 3 ✡No anu kisou muxatele tamei ʹole la vile iou loxo mivau musoli mo
xavaxavanu xe velavelamolusi ia muvesa. Xe ta mitema tavuʹalo mimaisou aloxo ne
la mikuluke, la mimulinu mukalusi.
4 Mo aneʹi tavuʹalo milotu noxou iaulu toxoxaʹa ne xo anu mulosou mii vova ne xavi
tatila, la ta mitema milotu noxou kalumo, la ivivikala lexe, “ʹEnaʹei anu aloxo mii vova
ne? Mo ʹenaʹei umomomo sou uʹoto noxou?”
5 ✡La anu mii vova ne mipelemasaxanu sou utilatila anaxu mo uvivikala sou Lataua
masumasua. Anu munoʹu xavi ne sou uxaxai umomomo loxo soʹio itemaxu ta tamei
mo ta tamei (42).
6 Aloxo ne la sou anu utilatila anaxu mo uvivikala sou Lataua masumasua mo
ualasou mo taasou e anu uxoxolu no anu xe aneʹi mixolu teitexi no opo loxotolo
kalumo.
7 ✡Mo anu mipelemasaxanu kalumo sou uʹoto noxiʹa ta mitema noxou Lataua la
uaʹulixaʹa. Mo anu munoʹu xavi sou usaxilaʹa ta mitema vasimeʹa kaukavuxunu
iouiou mo matamata iouiou mo vaikalaiʹa iouiou xe xalexalee tuatuala no lia ʹo
ukalusi.
8 ✡La ta mitema tavuʹalo e mixolu mimauli no lia ʹo ukalusi e tei no mine Lataua
musokou mukoinu mimii la, ukaukavunu ualasiʹa uai uasi no nano no anu lavuku sou
mauli noxou Sipsip ʹOlu e mivau ne aneʹi ilotu noxou mii vova ne.
9 ʹEi ane sangalou la ulomusou vaikala ane ʹo laixe.
10 ✡Lexe ʹei ane sou imulaxu no taasou navunavu, la anu umulaxu ulaisi, mo ʹei ane
sou ivau usoli no anu laviso la anu ivau usoli no anu laviso. La sou lexe mimii ane ʹo
uxali la ta mitema noxou Lataua itulu pekiaʹu no anu muxamuxaxu taneʹi.
11 Ioxe eni emaisou mimii ane ne mukalu la emaisou mii vova vile la muxali mutelo
no lia. Mii vova ne sikilinu ta tamei mutulu no kisou loxo Sipsip ʹOlu mo uvivikala
loxo iaulu toxoxaʹa.
12 Anu mii vova ne muxali la munoʹu tanixu mii vova tei sou muxaxai no anu xavi
noxou. La muʹoxonu lia mo ta mimii mixolu no lia ʹo milotu noxou mii vova e iou loxo
mivau musoli mo xavaxavanu xe velavelamolusi ia muvesa ne.
13 ✡La muʹoxonu sosovo seʹi toxotoxoxaʹa no ieʹi ta mitema. Sosovo vile toxoxaʹa
muʹoxonu no ieʹi ta mitema ane muʹoxonu navu molu teitexi no loxotolo muluʹe no
lia ʹo.
14 Xo no anu xavi anu munoʹu ne, la muʹoxonu sosovo toxotoxoxaʹa no anu sou
munoʹu tanixu mii vova ane tei. La muʹoxo loloxaʹa ta mitema e mixoxolu no lia ʹo.
Anu muavuti la muvikalaneʹi lexe ipuinu mii vile iouvilesisi aloxo mii vova tei ne mo
itulusou. Anu mii vova ne mivau no anu laviso la xavaxavanu xe velavelamolu mo
muvesa ia usoli uasi.
15 Mo anu milosou xavi sou mutaunu tauuxu mulai no anu mii e mipuinu iou loxo
mii vova tei mo sou uʹoxonu uvivikala, mo sou lexe aneʹi ane imasaxa sou ilotu no anu
mii ne uasi, la iveʹaveʹa isoisoli.
16 ✡Mo anu muavuti la muvikalaneʹi ta mitema tavuʹalo sou imulaxu sosovo vile
no avoʹa tema xe no ʹalaieʹi. Aneʹi ta mitema ane ualasiʹa uasi mo aneʹi ane ualasiʹa
mo aneʹi aneiʹa lavuluti xe aneʹi aneiʹa lavuluti uasi mo ta mitema ixoxolusi ia mivile
usakisakineʹi uasi xe ta mitema sou ipalupalusiʹa tavuʹalo ne inoʹu ukalusi.
17 Mo sou anu ane unoʹu sosovo sou ualasou mii vova ne xe itiiti noxou uasi la
umomomo sou ulotoloto xe usovanu mimii uasi.
18 La sou lexe ʹei ane mulavu manina la utovo uxaxaisou itiiti ne anu musosovo sou
itema itiiti noxou. Anu itiiti noxou itema ne aloxo ʹo itemaxu mavulovexa tatalu mo
itemaxu tatalu xe muxatele vile (666).

✡ **13:2:** Tan 7:4-6 ✡ **13:3:** Pal 17:8 ✡ **13:5:** Tan 7:8, 25; 11:36; Pal 11:2 ✡ **13:7:** Pal 11:7 ✡ **13:8:** Lex 69:28; Pal 17:8; 20:12, 15; 21:27 ✡ **13:10:** Iel 15:2; 43:11; Pal 14:12 ✡ **13:13:** 1Ta 18:24-39; Mat 24:24; Pal 19:20 ✡ **13:16:** Pal 14:9-11; 16:2; 20:4

14

Ta Mitema Noxou Sipsip 'Olu Ilexenu Lexe Alavua

1 Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu xe emalei la, emaisou Sipsip 'Olu mutulu teitexi
no alaele ne Sioni. Anu ilo'a ta mitema e mikaukavunu Sipsip 'Olu xe Momu Lataua
ualasi'a no 'alaie'i. Ane'i ta mitema ne itiitisi'a mumomomo loxo 144,000.
2 ✡Xe elomusou mii vile luluxu teitexi no loxotolo luluxu loxo lexa utaloxo no kisou
matala mo loxo lele'e upau la luluxu. Mo eni elomusou mii ne luluxu loxo tamaxu
susapu e ta mitema mipita xe mivau la mutatama.
3 ✡La emaisi'a ta mitema itiitisi'a loxo 144,000 mitulu talaxa'a mulai no anu puloulou
noxou Lataua mo noxi'a ta mimii tami'a e mimauli xe noxi'a ta tatila. Ane'i mitulu
no talaxa'a ne la ilelexenu lexe vile alavua. Lexe ne ane'i ta mitema e Lataua
mupamauline'i e itiitisi'a loxo 144,000 ane'isisi milavusou.
4 Ane'i ta mitema ne misaxila'u maulixa'a la malemalenga mo i'oxonu masuane'i
no anu 'ilixo sou ilai noxi'a ta sema uasi, mo ilavu sou 'ilixo ane ne uasisi manina. Mo
ane'i imulimulinu Sipsip 'Olu utotomu mo lexe anu ulai a loxovaa la ane'i imulinusi.
Xo ane'i Lataua mupamauline'i no taine'i ta mitema mo loxo xai iou vile temanu
lingamo tei la anu Lataua mo Sipsip 'Olu na'a.
5 Mo vaikala kalavoi vile ulaa no anaxa'a uasi, xo ixalisou susu vile no anu maulixa'a
uasisi manina.

Vaivaikala Noxi'a ta Angelo Tatalu

6 Mo emalei la, la emaisou angelo vile muvava teitexi no nixi manina. Anu mune'e
sou ua'aloxu a'alo laixe ane kaluxu uasi noxi'a ane'i ane mixolu no lia 'o no xalexalee
tuatuala no lia 'o ukalusi mo matamata iouiou mo vaikalai'a iouiou xe ta mitema
vasime'a kaukavuxu iouiou.
7 Anu mu'ava tatila aloxo 'o, "Nga'ume noxou Lataua mo ngaitinu ualasou xo voxo
noxou Lataua a muxali sou utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala. La sou ngalotu
noxou Lataua e Anu mukoinu loxotolo ilou lia mo luaki xe pupupulu sou lexa."
8 ✡Ioxe angelo ta tameisou muvava mumulinu ane tei la mu'ava kalumo lexe, "Tuala
tatila ne Vaviloni a mumamumamulo mukalu. Ani, anu mumamulo mukalu ne xo anu
loxo sema sou vote'i e mi'oxone'i ta mitema no xalexaleenu tuatuala no lia 'o la mi'una
no nano no anu 'ili'ilixo masumasua sou vote'i noxie. Anu aloxo ane milosi'a uaini
pekia'u la ane'i miiexu."
9 ✡Ioxe angelo tatalusou muvava mumuline'i ta angelo ta tamei tei la mu'ava ta tatila
aloxo 'o, "Lexe 'ena'ei ane mulotu noxou mii vova ne mo mulotu no anu mii e mipuinu
iou loxo anu ne xe muno'u sosovo noxou muxolu no 'alaiou xe uasi la no avolu,
10 ✡la anu kalumo uiexu uaini noxou Lataua. Anu uaini noxou Lataua ne anu la'ia
noxou e loxo uaini pekia'u e Anu munixi'u no anu paku ia mii vile u'unalaxu uasi.
Itema ane ne, ne uela no navu mo taupea no ie'i ta angelo noxou Lataua mo no iou
Sipsip 'Olu.
11 ✡La navu e i'elaxa'a no anu ne mo uto'ito'isi'a ne umuxu ne ulai teitexi mo kaluxu
uasi. 'Ena'ei ane ulotu noxou mii vova mo no anu mii e mipuinu iou loxo mii vova ne
xe uno'u sosovo sou ualasou la uno'u uma'ila no anu navu ne no aso xe no 'olovoxo
uasi.
12 ✡Lexe mimii ne uxali la ta mitema noxou Lataua e imulinu lapuloto noxou mo
imuxaxu tane'i noxou Iesu itulu pekia'a."
13 Ioxe angelo tatalusou ne muvivikala mukalu, la elomusou vaikala molu teitexi
no loxotolo muvikala aloxo 'o, "Nakaukavunu vaikala ane 'o lexe, 'Usoko vaimomo
'o, ane'i ane imuxaxu tane'i noxou Tila ia isoisoli la i'osa xo Lataua ualusi'a' Angelo
muvikala aloxo ne mukalu la Uleenu Tavuna muvikala kalumo aloxo 'o, 'Ani manina

✡ **14:2:** Pal 1:15; 19:6 ✡ **14:3:** Ais 42:10; Pal 5:9; 7:4 ✡ **14:8:** Ais 21:9; Iel 51:7-8; Pal 17:2; 18:2-3 ✡ **14:9:** Pal 13:12-17 ✡ **14:10:** Tav 19:24; Lex 75:8; Ais 51:17, 22; Iel 25:15-16; Ese 38:22; Pal 16:19; 20:10 ✡ **14:11:** Ais 34:10 ✡ **14:12:** Pal 13:10

ane'i ima'ila no anu xaixai ane ane'i mi'oxo'oxonu xo ane'i ino'u lakoli sou xaixai lailaixe ane ane'i mi'oxo'oxonu.' "

La'ilali no Lia 'o Lingamo sou Kokoli

14 ✡Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu, xe emalei la, la emaisou itema vile loxo itema 'olu muxolu no anu tamuxala kea ne anu mutaanu kisivalu mi'oxonu no anu xoulu, xe no avolu la mutetelisou laviso vile anaxu manina.
15 Xe ieli mulai la emaisou angelo vile molu no nano no vimelu sou taasou noxou Lataua mulaa muatu la mu'ava ta tatila mulai noxou itema e muxolu no anu tamuxala aloxo 'o, "Nano'u lavisomeni mo nakokoli. Xo la'ilali no lia 'o anu lingamo mukalu xe anu voxo sou kokoli anu muxali."
16 La sou itema e muxolu no anu tamuxala ne mutangatulu mulu'e no lia xo la'ilali tavu'alo no lia 'o ne lingamo mukalusi la sou anu muvalitusou.
17 Mo ieli mulai la emaisou angelo vile la mulaa muatu no opo loxotolo. Anu muatu la mutetelisou laviso vile anaxu manina kalumo no avolu.
18 ✡Xe emaisou angelo vile e musaxila'u valovalo sou navu no taasou Lataua muatu la mu'ava tatila mulai noxou angelo e mutetelisou laviso anaxu ne aloxo 'o, "Nano'u lavisomeni anaxu misevile ne mo navalitusou uaini kolekolesou no lia mo napitanu xo anu momoxo mukalu."
19 Angelo ne mulomusou vaivaikala ne mukalu la mutangatulu mulu'e no lia 'o sou muvalitusou uaini kolekolesou no lia mupitanu, mukalu la mulea mulai. Anu lavo'o alela sou umutanu uaini kolekolesou ne anu sosovo sou la'ia noxou Lataua manina ane.
20 ✡Anu muta'olunu uaini kolekolesou ne no lavo'o alela mukalu la ta mitema mimalamalaxo'u no tava'a sou lexaxu ulai uxali uaini. Ane'i mi'oxonu aloxo ne no ale no tuala tatila, la sialu munixi muatu no anu lavo'o alela ne la musiali mulai muxali loxo kilomita itemaxu mavulovexa mo itemaxu ta'uve (300 kilomita) xe kupaxu mutelo muxali no anu samalisou sou oosi anaxu. (Mita vile mo pa'usou).

15

Ta Angelo Muxatele Tamei Mo Tu'utu'umaxu Muxatele Tamei

1 Eni emaisou mimii ne mukalu xe ieli mulai teitexi no loxotolo la, la emaisou sosovo vile tatila manina mo iouvilemo. Eni emaisi'a ta angelo muxatele tamei xe tu'utu'umaxu kaluxusou muxatele tamei. Xo anu la'ia masua manina noxou Lataua kaluxusou ane la ukalu.
2 Mo ieli mulai la emaisou mii vile loxo laxalasi toxoxa'a loxo luaki ilou navu kalumo. Mo emaisi'a ane'i ane miuaulixu mii vova ne mo no anu mii e mupuinu iou loxo anu ne xe no anu itiiti sou ualasou ne itutulu no anu luaki ne pa'umolu. Ane'i mino'u susapu noxou Lataua anu mulosi'a.
3 ✡La ane'i milexenu lexe vile noxou Mosesi anu itema sou xaixai noxou Lataua mo lexe noxou Sipsip 'Olu. Lexe ne aloxo 'o,
"Lataua Tila xaviinu musuku misevile.
Nini nalavusou na'oxonu mimii ta tatila xe lailaixe manina.
Nini itema mulapu mo navikala maninasi.
Nini tatanaanu tuala noxi'a ta mitema no lia 'o ukalusi.
4 ✡Ninisisi nexolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua.
La sou 'ena'ei umomomo sou u'umene Tila mo u'itinu ualasine uasi?
Tuatuala no xalexalee lia ukalusi ne ine'e ipita la ilotu noxinesi.
Xo 'ili'ilixo mulapu noxine ne muxali manina."
5 ✡Mo eni emaisi'a milexe mukalu xe ieli mulai teitexi no loxotolo la, la emaisou taasou lalotu anu tani alelaxu noxou Lataua sou a'alo manina mukisi.
6 Mo ieli mulai la emaisi'a ta angelo muxatele ta tamei ne mitokolomo no anu lavalava kea. Lavalavai'a ne maenaxu misevile mo misakiinu utupoko vile mi'oxonu

✡ **14:14:** Tan 7:13 ✡ **14:18:** Ioe 3:13 ✡ **14:20:** Ais 63:3; Pal 19:15 ✡ **15:3:** Mul 15:1; Lex 139:14; 145:17 ✡ **15:4:** Lex 86:9; Iel 10:6-7 ✡ **15:5:** Mul 38:21

no anu xoulu la ulamilami miutupokoxu no lutuneˈi. Aneˈi miuatu la miuatu ilou
tuˈutuˈumaxu muxatele tamei ne.
7 Aneˈi miuatu mukalu la vile noxiˈa ta mii tamiˈa e mimauli ne munoˈu latotope
xoulu muxatele tamei la mulosiˈa. Latotope muxatele tamei ne muˈanaˈana no anu
laˈia masua manina noxou Lataua. Anu Lataua e umauli utotomu mo kaluxu uasi.
8 ✡Xe ieli mulai la navu umuxu ilou lamanaxu Lataua mo xavi noxou mutaasou
taasou lalotu noxou ne la umomomo sou evile uˈunalai no anu taasou lalotu noxou
ne uasi. Mulai muxali no mine ta angelo muxatele tamei minoˈu latotope sou
tuˈutuˈumaxu muxatele tamei noxou Lataua mukalu.

16

Tavulu sou Laˈia Masua Manina Noxou Lataua Muxatele Tamei

1 Eni emaisou aloxo ne mukalu, la elomusou ˈava vile tatila molu no taasou lalotu
noxou Lataua muˈava muatu noxiˈa ta angelo muxatele tamei ne aloxo ˈo, “Ngalai mo
nganixiˈu tavulu muxatele tamei sou laˈia masua manina noxou Lataua ne uluˈe lai no
lia.”
2 ✡Aneˈi ta angelo ne milomu aloxo ne mukalu, la angelo ane muuli mulai munixiˈu
tavulu noxou no anu latotope ne mulai no lia. Anu munixiˈu tavulu ne muluˈe la xalevi
toxotoxoxaˈa ilou navunavu sou toxotoxoxaˈa muxali no vasimeˈa ta mitema e minoˈu
sosovo noxou mii vova ne xe milotu no anu mii e mipuinu iou loxo mii vova ne.
3 ✡Ioxe angelo ta tameisou muavuti la mulai munixiˈu tavulu noxou ne no luaki. La
luaki muxiu muxali sialu. Sialu ne loxo ivau itema usoli la sialuxu, la muˈoxoneˈi ta
mimii iouiou e mixolu no luaki tanu ne misoisoli mukalusi.
4 Xe angelo tatalusou ne munixiˈu tavulu noxou muluˈe no lexa xe no pupupulu sou
lexa ne la muxiu muxali sialu mukalusi.
5 Xe eni elomusou angelo e musaxilaˈu lexalexa ne muvikala aloxo ˈo,
“Lataua nini nexolu vaimomo ˈo mo nexolu tei.
Nini nexolu vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo masumasua
mo natulusiˈa ta mitema no anu vaivaikala la nini naˈoxonu ˈilixo ulapu.
Xo nini nevikala la aneˈi itulu no anu vaivaikala loxo nini nelemolu ne.
6 Xo aneˈi miveˈaveˈa ta mitema iloˈa ta mitema sou palomatana noxine misoisoli.
La sou nini nelosiˈa sialu sou iiexu mumomomo sou ˈilixo maˈia aneˈi miˈoxonu.”
7 ✡Mo elomu la, la elomusou ˈava molu no anu valovalo muatu kalumo aloxo ˈo,
“Manina, Tila Lataua anu xaviinu musuku misevile,
nini nevikala lexe natulusiˈa ta mitema no anu vaivaikala
la nini naˈoxonu manina sou vaikalameni la naˈoxo ˈilixo ulapu
la natulusiˈa no anu vaivaikala.”
8 Xe angelo tamiˈasou mulai munixiˈu tavulu noxou no aso iou, sou uˈoxonu aso uiei
xaviinu la uieisiˈa ta mitema loxo navu.
9 ✡Xo no anu aso ialuxu e utoˈitoˈisiˈa ta mitema ne la aneˈi ivivikala masumasua no
ualasou Lataua. Anu Lataua ne Anusisi xavi sou usaxilaˈu tuˈutuˈumaxu ne, la aneˈi
ixiunu oponeˈi mo iˈitinu ualasou uasi.
10 ✡Xe angelo taˈuvesou mulai la munixiˈu tavulu noxou no anu puloulou noxou
mii vova e muxali muatu no luaki ne la tuala e anu musaxilaˈu ne isivoxo mutomu.
Xe muˈoxoneˈi ta mitema mixolu ne mixamulinu navunavu toxoxaˈa la mingangasou
levexaˈa.
11 Mo minoˈu navunavu ilou xalevi toxotoxoxaˈa la imasaxa ixiunu oponeˈi no anu
ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa e miˈoxonu ne uasi. Ia ivikala masumasua noxou Lataua
sou teitexi.
12 ✡Xe angelo muxatele vilesou munixiˈu tavulu noxou no lexa tila ne Iupulatesi. Anu
munixiˈu la muˈoxonu lexa tatila ne musii sou ulalaxiinu voteˈisiˈa ta tatanaanu tuala
no aso uxali sou ineˈe.

✡ **15:8:** 1Ta 8:10-11; 2Aˈa 5:13-14; Ais 6:4 ✡ **16:2:** Mul 9:10; Pal 13:12-17 ✡ **16:3:** Mul 7:17-21 ✡ **16:7:** Lex 19:9; Pal 15:3 ✡ **16:9:** Pal 9:20-21 ✡ **16:10:** Mul 10:22; Ais 8:21-22 ✡ **16:12:** Ais 11:15

13 Mo eni emalei la emaisiʹa ta uleenu ta masumasua tatalu ieʹi loxo ta vaʹe milaa
muatu. Vile mulaa muatu no anaxu iaulu toxoxaʹa ne mo vile mulaa no anaxu mii
vova ne xe vile mulaa muatu no anaxu itema sou palomatana kalakalavoi ne.
14 ✡Aneʹi ta uleenu masumasua manina ne ilavusou iʹoxonu sosovo seʹi uxali. La sou
ilai itaxusiʹa ta tatanaanu tuatuala no xalexalee lia ukalusi mo ineʹe ipita sou iʹoto no
anu voxo tatila noxou Lataua e xavi musuku.
15 ✡“La sou ngalomu laixe, eni aneʹe loxo itema sou pakali. Anu ane uxolu ulalaxii
mo ulosou tokolomou laixe la anu uʹosa xo Lataua ualusou. Xo umomomo sou anu
umuamuaʹi pangapangaʹu mo umaela no ieʹi ta mitema uasi.”
16 ✡La sou aneʹi ta uleenu ta masumasua ne milai mipitaneʹi ta tatanaanu tuatuala
ne no xaleenu lia vile ilemolu no anu vaikala noxiʹa ta Evalaio lexe Aamaxetoni.*
17 Xe angelo muxatele tameisou muavuti la mulai munixiʹu tavulu noxou mutelo
teitexi no vaʹa vitanisi. Xe no nano no taasou lalotu noxou Lataua, la vaikala vile
muʹava ta tatila muatu no puloulou noxou Lataua aloxo. “Anu a mukalu.”
18 ✡La leleʹe lamixu mukelekelele mo luluxu muvalivalixumu xe laliua mukunikuni
toxoxaʹa manina. Laliua ne toxoxaʹa manina xo no mine ta mitema mixolu no lia ʹo la
laliua vile toxoxaʹa aloxo ne uxali uasi ia ane ʹo ne tatila e tatila manina.
19 ✡Laliua toxoxaʹa ne mukuni la tuala tatila ne Vaviloni museʹiseʹi muxali alelaxu
tatalu. Mo tuala tatila no xalexalee tuatuala no lia ʹo mumamumamulo mukalusi.
Lataua muxavutalaneʹi tuala tatila ne Vaviloni no ʹiliʹilixo noxiʹa la muʹoxoneʹi miiexu
paku sou uaini noxou. Paku sou uaini e ane miiexu ne muʹanaʹana no anu laʹia masua
manina noxou Lataua.
20 ✡Laliua ne mukuni la muʹoxonu laʹolaʹolu no luaki ne tasiauxu mo laxalaxaʹilu ne
tasiauxu ia uxolu la uasi.
21 ✡Xe muʹoxonu laʹiua tavaʹu toxotoxoxaʹa loxo aesi lavoʹo molu teitexi no loxotolo
muluʹe noxiʹa ta mitema. Laʹiua e tavaʹu toxotoxoxaʹa loxo lavoʹo ne tuʹumaxu
mumomomo loxo kiloxelemu itemaxu ta tamei mo taʹuve (45kg). Xo anu muʹoxonu
laʹiua tavaʹu loxo lavoʹo ne muluʹe muʹoxo masuaneʹi manina la sou aneʹi mivivikala
sou Lataua masumasua.

17

Sema sou Voteʹi Ilou Mii Vova

1 ✡Ioxe eni emaisou tuʹutuʹumaxu e muxali noxiʹa ta mitema ne mukalu la, emaisou
angelo vile noxiʹa ta angelo muxatele tamei e munoʹu tavulu no anu latotope muxatele
tamei ne muneʹe la muvikalaleli aloxo ʹo, “Naneʹe mo alosienixu tuʹutuʹumaxu e sema
sou voteʹi inoʹu. Ane mixolu no lexa tavuʹalo paʹumolu.
2 ✡Ta tatanaanu tuatuala no lia ʹo miʹoxonu ʹilixo sou voteʹi noxie mo ta mitema e
mixolu no lia ʹo milai miʹoxonu ʹilixo sou voteʹi noxie kalumo. Aneʹi miʹuna no anu
ʹilixo masua sou voteʹi noxie ne la muʹoxoneʹi mixovulaulau loxo miiexu uaini.”
3 ✡Mo Uleenu Tavuna muʹanaʹana noxilo manina la elai no anu Uleenu, la angelo
vile munoʹilo noxou telai no xalee lia vitanisi. Xe nexi noxou telai texali la emaisie
sema vile ixoxolu no latanu mii vova vile. Mii vova ne lauolauoinu ia kisou muxatele
tamei mo sikilinu mavulovexa xe kaukavu ne mikaukavunu vaivaikala masumasua
sou Lataua.
4 ✡Mo emaisie sema ne mitokolomo no anu tokolomo kaukavuxu malivololoonu xe
lauo-lauoinu mo xoulu ulamilami mo lasala manina xe xapo iouiou miʹainu no xolane.
Mo no avole la mitetelisou paku vile miʹoxonu no anu xoulu, ia no nano no anu paku
ne la ʹiliʹilixo muʹui e tumaʹu masumasua mo ʹiliʹilixo sou voteʹi nuninuniʹu no iou
Lataua muʹanaʹana no anu.
5 Xe ualasie mikaukavunu muxolu no ʹalaiei ne laaxu mutalume. Ualasie ne laaxu
aloxo ʹo, “Tuala tatila ne Vaviloni ane neniʹa ta sema sou voteʹi mo ʹiliʹilixo iouiou e
tumaʹu masumasua no lia ʹo.”

✡ **16:14:** Pal 19:19 ✡ **16:15:** Mat 24:43-44; Pal 3:3 ✡ **16:16:** Sek 12:11 * **16:16:** Aamaxetoni ne ilemolu no anu vaikala ngiala la lexe Armagedon. ✡ **16:18:** Pal 4:5; 8:5 ✡ **16:19:** Pal 14:10 ✡ **16:20:** Pal 6:14 ✡ **16:21:** Mul 9:23-24; Pal 11:19 ✡ **17:1:** Iel 51:12-13 ✡ **17:2:** Ais 23:17; Iel 51:7; Pal 14:8 ✡ **17:3:** Pal 13:1 ✡ **17:4:** Iel 51:7; Pal 18:16

6 ✡Eni emaisie sema ne la ekuluke manina, xo ane mive'ave'a ta mitema noxou
Lataua ilo'a ane'i ane mia'aloxu a'alo laixe noxou Iesu misoisoli la miiexu sialuxa'a.
Ane miiexu sialuxa'a la mu'oxone mixovulaulau loxo miiexu uaini.
7 ✡La angelo muvikalaleli aloxo 'o, "Nini nemaisou mimii ne la nekuluke? Nini
naxolu mo eni avikalanenixe sema ne xe mii vova e ane mixolu no latanu e kisou
muxatele tamei xe sikiliu mavulovexa ne laaxu. Xo laaxu ne mutalume ia vaimomo 'o
la eni avikalanenixu.
8 ✡Mii vova e nemaisou ne tei la anu muxolu ia vaimomo 'o la anu uxolu uasi. Xe
ili'i la anu uxali utelo no anu taxa e mulai no lia manina ne la ulai uulua a vile. La sou
ta mitema e ixoxolu no lia 'o e ualasi'a uai no nano no anu lavuku sou mauli uasi no
mine Lataua usokou ukoinu mimii uao imaisou mii vova ne la ikuluke manina. Xo tei
la anu muxolu ia vaimomo 'o la anu uxolu uasi xe ili'i la anu uxali.
9 La sou itema e mulavu manina la anu ulavusou laaxu. Anu laaxu aloxo 'o, mii vova
kisou muxatele tamei ne musosovo sou laxa'ilu muxatele tamei e sema mixolu no anu
mo musosovosi'a ta tatanaanu tuatuala muxatele tamei.
10 Ta tatanaanu tuala ta'uve a mikalukalu ia muxatele vilesi'a uxoxolu vaimomo 'o
xe ili'i la muxatele tameisi'a uxali, ia anu uxali la uxolu maxuveeni uasi.
11 Xe mii vova e tei la anu muxolu xe vaimomo 'o la anu uxolu uasi, ia ili'i la anu
uxali tatanaanu tuala muxatele tatalusi'a. Anu vile noxi'a ane'i ta tatanaanu tuatuala
muxatele tamei ne ane e ulai la uulua avile.
12 ✡Mo mii vova sikilinu mavulovexa e nini nemaisou no kisou ne musosovosi'a ta
tatanaanu tuatuala mavulovexa, ia ane'i ixali uao. Lexe ixali, la ane'i ino'u xavi sou
ilo'a mii vova ne ixaxai aso iou maxuvee uasi.
13 Ane'i ta tatanaanu tuatuala mavulovexa ne xavutalai'a vilesisi manina sou ilosou
mii vova ne xavi mo xaixai noxi'a sou anu uxaxaisou.
14 Mo ane'i ipita la ilo'a Sipsip 'Olu i'oto, la anu Sipsip 'Olu ilo'a ane'i ta mitema
noxou e anu mu'avali'a mo musosovosi'a lexe anu ta na'u xe ane'i ane mimulimulinu
vaikala noxou iua'ulixa'a no anu 'oto'oto ne. Xo anu Sipsip 'Olu ne anu Tila noxi'a ta
tatila xe tatanaanu tuala noxi'a ta tatanaanu tuatuala."
15 Mo angelo muvikalaleli la aloxo 'o, "Lexa tavu'alo e nini nemaisie sema sou
vote'i mixolu no anu ne anu musosovosi'a ta mitema vasime'a kaukavuxu iouiou mo
tuatuala ta tatila no xalexalee lia 'o mukalusi xe vaivaikalai'a iouiou no lia 'o ukalusi.
16 ✡Mo mii vova xe sikilinu mavulovexa e nini nemaisou ne ulai la i'oxo masuane
sema sou vote'i ne. Ane'i iavuti la i'oxonu masuane manina mo ikalanu tokolomoxe
la ixolu pangapanga'esi mo ii'eu xiaxiasine xe i'elaxe no navu ukalusi.
17 Xo Lataua mulosi'a ne'i ta tatanaanu tuatuala xavutala sou i'oxonu mimii ne uxali
manina sou umomomosou mii ma'ia Anu mulemolu tei. Ane'i xavutalai'a vilesisi
sou milosou mii vova ne xavi sou Anu usaxila'a ulai uxali no mine Lataua u'oxonu
maninasou vaikala noxou.
18 Xe sema e nini nemaisie ne misosovo sou tuala ta tila manina e musaxila'a ta
tatanaanu tuatuala no lia 'o."

18

Tuala Tatila ne Vaviloni Mimamulo

1 Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu xe ili'i no anu la angelo vile molu teitexi no
loxotolo mulu'e. Anu xaviinu manina xe mulu'e la lamanaxu muieisou lia 'o mukalusi.
2 ✡Anu mu'ava tatila aloxo,
"Tuala tatila ne Vaviloni a mimamulo mukalu.
Mo ane ixali tualasi'a ta uleenu ta masumasua.
Ane'i ta molosila mo ta ngiala ta masumasua
ilo'a ta ngiala ta la'ila'ia manina ixolu no anu.
3 Xo ta mitema tavu'alo milai noxie la ilo'a mi'oxonu 'ili'ilixo masumasua sou vote'i,
la mi'oxone'i mixovulaulau loxo milosi'a uaini noxie la miiexu.
Mo ta tatanaanu no lia 'o mi'oxonu 'ilixo sou vote'i ne kalumo noxie.
Mo ta mitema sou isovanu mimii iouiou

✡ **17:6:** Pal 18:24; 19:2 ✡ **17:7:** Pal 13:1 ✡ **17:8:** Tan 12:1; Pal 11:7; 13:7 ✡ **17:12:** Tan 7:7, 24 ✡ **17:16:** Pal 18:8 ✡ **18:2:** Ais 13:21; 34:11-14; Iel 50:39; Pal 14:8

la ta mitema ilotonu no lia ʼo minoʼu lamoli toxotoxoxaʼa manina
no anu ʼiliʼilixo masumasua noxie ne.”
4 ✡Mo eni elomu la, la elomusou ʼava vile la molu teitexi no loxotolo muluʼe aloxo ʼo,
“Ta mitema noxilo ngongiʼa ngavaitami malaxo no anu susu noxie mamu,
ngaʼume mo ngaxexesie mo sou umomomo sou
ngaʼuna no anu tuʼutuʼumaxu e sou uxali noxie uasi.
5 ✡Xo Lataua uxavutalanu ʼiliʼilixo masumasua e ane miʼoxoʼoxonu ne
misuʼanu laʼoluxu xo mole mutelo muxali teitexi no loxotolo.
6 ✡La sou ʼiliʼilixo maʼia ane miʼoxonu muneʼe noxinge
la ngakolinu ulivu noxie aloxo ne alaxu ta tamei.
Mo milosinge uaini ngeiexu la ngakolinu ulivu ulai noxie,
aloxo ne alaxu ta tamei xe ukalu la ngalosie iiexu.
7 ✡Mo ngalosie navunavu manina mo itama,
xo ane iʼitinu ualasie la mivikala lexe ane mixolu laixe manina.
Mo tane uvikala lexe ane mixolu loxo sema tatila la iʼitinu ualasie mo ivikala lexe,
‘Eni loxo sema valu uasi xe umomomo sou mii vile uʼoxoleli atama uasi.’
8 ✡Aloxo ne la sou tuʼutuʼumaxu masumasua uxali noxie no voxo vilesisi.
Tuʼutuʼumaxu ne soli mo tama xe kaetoto toxoxaʼa
mo ane iʼela no navu xo Tila anu Lataua xaviinu musuku
mulavusou ʼiliʼilixo maʼia ane miʼoxonu la muvikala lexe anu ukalusie.
9 ✡Mo ta tatanaanu tuatuala e mineʼe iloʼa miʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo iouiou sou voteʼi la iloʼa mixolu laixe manina imaisou navu umuxu sou iʼela la itama mo ielielisie.
10 Mo imaisou navunavu e muxali noxie ne la iʼume xe itulu vaʼaxu ʼolesi ia itama. Aneʼi itama la ivikala lexe,
‘Maulamenge Vaviloni,
nini tuala manina mo xavineni musuku,
ia alaxu vilesisi la nini nakalu avile.’
11 ✡Mo ta mitema sou isovanu mimii no lia ʼo ukalusi kalumo itama mo ielielisie xo evile umomomo sou ulotonu miʼamiʼa ilou mixamixaʼa la uasi.
12 ✡Miʼamiʼa ilou mixamixaʼa loxo xoulu mo siliva mo xapoxapo mo lasala mo lavalava keakea mo malivololoonu mo xalexalexu xe lauolauoinu, mo ovuovu tumaʼu lailaixe mo mimii iouiou miʼoxonu no anu elepani anaxu mo ovuovu iouiou ilotonu la lamoli sou toxoxaʼa mo balasi mo aeni mo kulu lailaixe toxoxaʼa.
13 Mo mimii tumaʼu lailaixe loxo maiau sosou mo misou ielaxu la tumaʼu lailaixe mo ueli mo mii tumaʼu lailaixe mo uaini ilou olivu lexaxu mo palaua mo uiti mo kau mo sipsip mo oosi mo mii e oosi ulapulapunu sou utavuleneʼi ta mitema no anu mo isovaneʼi ta mitema sou ta mitema ilotoneʼi xe ta mitema imaumauli ne evile ulotonu la uasi.
14 Ta mitema lavuluti la ivikala lexe, mimii e ngiangiaxu nini nemasaxau sou naʼou mo lavuluti iouiou mo tokolomo e lailaixe lamoli sou toxotoxoxaʼa ne ukalu avile. La umomomo sou naxalisou la uasi.
15 ✡La ta mitema sou isovanu mimii ne misovanu mimii no nano noxie la minoʼu lamoli toxoxaʼa ne mimaisou navunavu noxie ne la miʼume manina la umomomo sou ilai ʼalai uasi. Mitulu vaʼaxusi. Aneʼi mitama mo mielieli manina,
16 ✡mo mitama miʼavaʼava aloxo ʼo,
‘Maulamenge tuala tatila manina,
tatei la tokolomoxe ne lavulavu keakea mo lailaixe manina
mo kaukavuxu iouiou manina.
Anu kaukavuxu malivololoonu mo lauolauoinu mo lasala
mo xoulu xe xapo iouiou ulamilami no anu vasimele.
17 ✡Xo alaxu vilesisi la tokolomoie ilou lamolie ne tasiauxu.’

✡ **18:4:** Ais 48:20; Iel 50:8; 51:6, 45; 2Ko 6:17 ✡ **18:5:** Tav 18:20-21; Iel 51:9 ✡ **18:6:** Lex 137:8; Iel 50:15, 29; 2Te 1:6 ✡ **18:7:** Ais 47:7-9 ✡ **18:8:** Pal 17:16 ✡ **18:9:** Ese 26:17; 27:30-35 ✡ **18:11:** Ese 27:36 ✡ **18:12:** Ese 27:12-13, 22 ✡ **18:15:** Ese 27:31, 36 ✡ **18:16:** Pal 17:4 ✡ **18:17:** Ais 23:14; Ese 27:27-29

La ta mitema e itatavulenu lasipi tavuˈalo mo aneˈi e iaveiave no lasipi ilai no tuala
xalexalee moseˈi ne mo aneˈi ane ixaxai no nano no lasipi mo aneˈi ane maulixaˈa
muxolu no luaki ne itulu vaˈaxusi la ieˈi ukaasi.
18 ✡Aneˈi itulu ia ieˈi ulai no navu umuxu e uˈie ukalu la iˈava ulai lexe, ‘Tuala tatila
vile umomomo aloxo tuala tatila ane ˈo uasi manina.’
19 La sou aneˈi miˈuloxu lomulo no kisiˈa xe mitama mo mielieli manina la miˈava
aloxo ˈo,
‘Maulamenge tuala tatila manina,
no mine nexolu la ta mousou lasipi no luaki mixali
ta mitema sou lavuluti no anu lamoli noxiesi.
Ia alaxu vilesisi la ane tasiauxe avile.’
20 ✡Aloxo ne la sou nini loxotolo mo ta mitema noxou Lataua
mo ta mitema sou xaixai noxou xe ta mitema sou palomatana.
Ngaˈosa manina xo Lataua mukolinu
la mulosie navunavu iouvilesisi aloxo ane miˈoxonu muneˈe nixinge.”
21 ✡Xe vaivaikala ne mukalu la emaisou angelo vile xaviinu musuku muˈitinu lavoˈo
kulu vile toxoxaˈa la muleanu mulai no luaki. La muˈava aloxo ˈo,
“Tuala tatila ne Vaviloni ne ileanu ulai no luaki aloxo ne
mo umomomo sou ixalisou la uasi.
22 ✡Mo umomomo sou ilomusou susapu mo vei
xe xoolau ta mitema iˈoxonu utama no nano ne la uasi,
mo ta mitema sou xaixai iouiou umomomo sou ixaxai no nano ne la uasi,
xe umomomo sou ilomusou lavoˈo sou uxiunu uiti luuxu la uasi.
23 ✡Mo telu ukakaa no nano ne la uasi,
mo umomomo sou vaivaikala sou taulaˈi ilomusou no nano ne la uasi.
Ta mitema sou isovanu mimii mixali ta mitema sou lavuluti
mo xavineˈi no ieˈi ta mitema no lia ˈo mukalusi.
Xo no anu saa kalakalavoi noxine la neˈoxoneˈi ta mitema
no xalexalee tuatuala no lia ˈo milai vaˈaxu mukalusi.
24 ✡Xe no nano la ta mitema sou palomatana iloˈa ta mitema noxou Lataua
xe aneˈi ane miveˈa misoisoli sialuxaˈa munixi,
la sou Lataua mumaisou aloxo ne la mukalusie tuala tatila ne avile.”

19

Ta Mitema Noxou Lataua Miˈosa Xo Vaviloni Mimamulo

1 Ioxe mimii ne mukalu la eni elomusou mivile luluxu toxoxaˈa loxo ta mitema
xulumu toxoxaˈa ipita teitexi no loxotolo la miˈavaˈava aloxo ˈo,
“Taˈitinu IAUE ualasou.
Anusisi mulivulinenge mo Anu xaviinu musuku
la taitinu ualasou Lataua, noxinge.
2 ✡Xo vaikala noxou manina mo mulapu
mo Anu utulusiˈa ta mitema no anu vaivaikala noxou
la Anu utilovosou ˈiliˈilixo noxie sema sou voteˈi
la mulosie tuˈutuˈumaxu sou lakolisou ˈiliˈilixo masumasua noxie sou voteˈi e
miˈoxonu masuaneˈi ta mitema no anu mo sialuxaˈa ta mitema sou xaixai noxou
e
ane miveˈaveˈa misoisoli.”
3 Mo aneˈi miˈava la aloxo ˈo,
“Taˈitinu IAUE ualasou.
Mo navusie mielaxe no ano ne umuxu muavuti
la mulai teitexi e teitexi avile.”

✡ **18:18:** Ese 27:32 ✡ **18:20:** Lap 32:43; Ais 44:23; Iel 51:48 ✡ **18:21:** Iel 51:63-64; Ese 26:21 ✡ **18:22:** Ais 24:8; Ese 26:13 ✡ **18:23:** Iel 7:34; 16:9; 25:10 ✡ **18:24:** Iel 51:49; Pal 17:6 ✡ **19:2:** Lap 32:43; Pal 6:10

4 La ta tatila itemaxu vile mo tamiʹa iloʹa ta mii tamiʹa e imaumauli milapau miluʹe
mo mixolaʹu tavaʹu voʹuxu sou milotu mulai noxou Lataua e muxolu no puloulou
noxou ʹole. La miʹava aloxo ʹo,
“Manina. Taʹitinu ualasou IAUE.”
5 Mo ʹava vile molu no puloulou noxou Lataua muatu aloxo ʹo,
“Ngingi ta mitema sou xaixai noxou Lataua
mo ngingi ane ngaʹume noxiʹa
ta mitema ualasiʹa uasi xe ta tatila ngaʹitinu Lataua noxinge ualasou.”
6 ✡Xe elomu la elomusou mii vile luluxu loxo ta mitema xulumu toxoxaʹa xoluneʹi
mo aloxo lexa luluxu xe aloxo leleʹe upaupau la luluxu toxoxaʹa mo uvalivalixumu
miʹava aloxo ʹo,
“Taʹitinu IAUE ualasou xo anu Lataua Tila noxinge xaviinu musuku.
Anu usaxilaʹu mimii ukalusi.
7 ✡Mo nengeʹa taʹosa manina mo taʹitinu Lataua ualasou.
Xo voxo sou Sipsip ʹOlu utaulaʹi a muxali vaimomo ʹo.
Mo semau a mixolu sou ixoxomaiou.
8 Lataua mulosie tokolomo ne mukea manina mo ulamilami
la ane mitokolomo no anu.”
[Tokolomo kea manina ne musosovo sou ʹiliʹilixo mulapu noxiʹa ta mitema noxou
Lataua.]
9 ✡Mo angelo muvikalaleli la aloxo ʹo, “Nakaukavunu vaivaikala ane ʹo aloxo ʹo, aneʹi
ane Lataua muʹavaliʹa mineʹe no anu laʹilali sou taulaʹi noxou Sipsip ʹOlu la aneʹi
iʹosa xo Lataua ualusiʹa.” Mo anu musolonu vaivaikala noxou manina la aloxo ʹo,
“Vaivaikala ane ʹo ne anu vaivaikala manina noxou Lataua.”
10 ✡Eni emaisou aloxo ne la elapau muluʹe no tavaʹu sou lexe alotu noxou, ia anu
muavuti la muvikalaleli aloxo ʹo. “Mamu nalotu noxilo uasi xo eni amitema sou xaixai
noxou Lataua aloxo nini ne mo ta vivine e mimuxaxu taneʹi no anu vaivaikala manina
noxou Iesu. La sou nalotu noxou Lataua anusisi xo aʹalo manina noxou Iesu ne anu
Uleenu Tavuna muxalilixu noxiʹa ta mitema sou palomatana la aneʹi milemolu.”

Itema Muxolu no Latanu Oosi Vile Kea

11 ✡Mo eni emalei la emaisou loxotolo mukisi mo emaisou oosi kea vile, xe itema
e muxolu no latanu ne ualasou lexe, itema sou umulimulinu vaikala noxou Lataua
laixe xe itema mulapu manina. Mo utulusiʹa ta mitema no anu vaivaikala mo uʹoto la
umulinu ʹilixo laixe.
12 ✡Anu iou loxo navu lamixu mo kisivalu tavuʹalo muxolu no kisou xe mikaukavunu
uala vile noxou. Ualasou ne Anusisi mulavusou ia evile la uasisi manina.
13 ✡Mo tokolomoxu veveeni e mutaanu ne sialu mutomu no anu. Mo ualasou ilemo
lexe Vaikala noxou Lataua.
14 Mo ta mitema sou ʹotoʹoto teitexi no loxotolo kalumo ne mixolu no lataneʹi ta oosi
ta kea la miiave mimulinu. Aneʹi mitokolomoxu tokolomo ne malemalenga mo mukea
manina.
15 ✡Mo no anaxu itema e mulaxuneʹi ne la Anu mualavevenu laviso vile anaxu
manina e sou ukalusiʹa ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi no anu mo usaxilaʹa
no anu vilaxoxu aeni. Mo Anu umalamalaxoʹu uaini no nano no lavoʹo taxaanu sou
imalamalaxoʹu uaini no anu ne musosovo sou laʹia masua manina noxou Lataua e Anu
xaviinu musuku.
16 ✡Xe no anu tokolomoxu veveeni ne mo no poxoʹu la mikaukavunu uala aloxo ʹo,
Tatanaanu tuala noxiʹa ta tatanaanu tuatuala mo tila noxiʹa ta tatila.
17 ✡Mo ieli mulai la emaisou angelo vile mutulu no nano no aso iou la muʹava
toxoxaʹa mulai noxiʹa ta ngiangiala iouiou mukalusi ivavava teitexi no vaʹa vitanisi
aloxo ʹo, “Nganeʹe ngapita mo ngaxomaiou laʹilali toxoxaʹa noxou Lataua,

---

✡ **19:6:** Pal 14:2 ✡ **19:7:** Ais 61:10; Pal 21:2 ✡ **19:9:** Mat 22:2 ✡ **19:10:** Apo 10:25-26; Pal 22:8-9 ✡ **19:11:** Lex 96:13; Ais 11:4; Pal 1:5; 6:2 ✡ **19:12:** Tan 10:6; Pal 1:14; 2:17 ✡ **19:13:** Ais 63:1-3; Ioa 1:1, 14 ✡ **19:15:** Lex 2:9; Pal 1:16; 14:20 ✡ **19:16:** Pal 17:14 ✡ **19:17:** Ese 39:17-20

18 mo sou ngingi ngaˈou xiasineˈi ta tatanaanu tuatuala mo ta mitema e iulaxuneˈi
ta mitema sou ˈotoˈoto mo ta mitema e xavineˈi musuku mo ta oosi iloˈa ta mitema e
ixolu no lataneˈi ta oosi ne xe ngaˈou xiasineˈi ta mitema no lia ˈo ukalusi. Aneˈi ane
mixolu laixe mo mii vile usakisakineˈi uasi mo aneˈi ane ipalupalusiˈa mo aneˈi ane
ualasiˈa uasi xe aneˈi ta mitema ta tatila.”
19 Xe emalei la, la mii vova iloˈa ta tatanaanu tuatuala mo ta mitema sou ˈotoˈoto no
lia ˈo mukalusi mipita la itema uxolu no latanu oosi iloˈa ta mitema noxou sou ˈotoˈoto
iˈoto.
20 ✡Ia no anu ˈotoˈoto ne la aneˈi mitetelisiˈa mii vova ne ilou itema sou palomatana
sosovo iouiou noxou ne la aneˈi imauli la mileaneˈi ilou miluˈe no anu kupaxu navu mo
taupea. Xo anu muˈoxonu sosovo iouiou la muˈoxonu loloxaˈa ta mitema sou minoˈu
sosovo noxou mii vova ne mo milotu no anu mii e mipuinu iou loxo mii vova ne.
21 Ia aneˈi latala ne miveˈaveˈa misoisoli mukalusi no anu laviso e itema muiave no
anu oosi kea mualavevenu ˈole. La ta ngiala iouiou mukalusi mineˈe miˈou xiasineˈi
xo mole miˈanaˈana manina.

20

Misakisakii Satani Muxolu Tauu Ie Itemaxu Mavolovexa Taˈuve (1,000)

1 ✡Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu xe emalei la, la emaisou angelo vile molu teitexi
no loxotolo muluˈe. Anu muluˈe la mutetelisou siliko sou aitenga sou taxa veveeni xe
lamota aeni toxoxaˈa.
2 ✡Anu muavuti la mutetelisou iaulu toxoxaˈa ne xe mukalu la musakisakiinu
muxolu tauu ie itemaxu mavulovexa taˈuve (1,000). Anu iaulu toxoxaˈa ne anu iaulu
sou tatei mo ulee masua xe Satani.
3 Angelo ne muavuti la muleanu muluˈe no anu taxa e mulai no lia manina xe mukalu
la musilikonu aitenga xe musakisakiinu mo sou umomomo sou ukisiinu la utelo sou
uˈoxonu loloxaˈa ta mitema no tuatuala no xalexalee lia ˈo la uasi. Anu uxolu ne ulai
uxali no mine tauu ie itemaxu mavulovexa taˈuve ukalu la ilulusou ia umomomo sou
uxolu maxuveeni uasi.
4 ✡Mo eni emaisou puloulousiˈa ta tatanaanu tuatuala tavuˈalo mutaˈolu mo aneˈi
ane mixolu no puloulou ne minoˈu xavi sou ixaxai sou itulusiˈa ta mitema no anu
vaivaikala. Mo eni emaisou uleeneˈi ta mitema e mixotosou xolaneˈi la misoisoli xo
miaˈaloxu vaikala manina noxou Iesu mo noxou Lataua. Aneˈi ane no ilotu noxou
mii vova mo no anu mii e mipuinu iou loxo anu ne uasi. Xe inoˈu sosovo noxou mii
vova no ˈalaˈalaieˈi mo avoˈa uasi. Eni emaisiˈa ta mitema ne mixolu mimauli la mo
iloˈa Kalisito mixaxai loxo ta tatanaanu tuatuala mumomomo loxo tauu ie itemaxu
mavulovexa taˈuve (1,000).
5 Anu voxo sou ta mitema misoisoli itulu vile ane. Ia ta mitema latala e misoisoli ne
itulu uasi miainesi xo mole tauu ie itemaxu mavulovexa taˈuve ne mukalu.
6 ✡La sou aneˈi ane misoisoli ia mitulu no anu voxo sou itulu ne la, aneˈi iˈosa xo
Lataua musosovosiˈa lexe anu ta naˈu mo ualusiˈa la soli ta tameisou umomomo sou
utaloxolixaˈa la uasi. La aneˈi ixali ta ailiˈi noxou Lataua mo Kalisito mo iloˈa Kalisito
ixaxai ipita loxo ta tatanaanu tuatuala ulai uxali tauu ie itemaxu mavulovexa taˈuve
ukalu.

Mikalusou Satani a Vile

7 Ioxe no anu tauu ie itemaxu mavulovexa taˈuve ukalu la ilulusou Satani no anu
taasou navunavu ne.
8 ✡La ulai uˈoxonu loloxaˈa ta mitema no xalexalee tuatuala no anu atume iou tamiˈa
no lia ˈo ukalusi. Aneˈi ta mitema ne Xoxu ilou Maxoxu mipitaneˈi sou lexe iˈoto la
itiitisiˈa mumomomo loxo ioˈi no luaki paˈumolu.

✡ **19:20:** Pal 13:12-17; 20:10 ✡ **20:1:** Pal 9:1 ✡ **20:2:** Tav 3:1; Pal 12:9 ✡ **20:4:** Tan 7:9, 22, 27; 1Ko 6:2; Pal 13:17 ✡ **20:6:** Pal 1:6 ✡ **20:8:** Ese 38:2, 9, 15-16

9 ✡Ane'i miavuti la milutu no xalexalee no lia la mine'e mipita sou milutu milai
mixoxosou tuala tatila noxou Lataua e anu mumasaxau misevile ilo'a ta mitema
noxou. Ia navu molu teitexi no loxotolo mulu'e la mu'elaxa'a mukalusi.
10 ✡Ia anu ulee masua e mu'oxonu loloxa'a ta mitema ne mileanu mulai no anu
kupaxu navu mo taupea e mileane'i mii vova ilou itema sou palomatana kalakalavoi
milu'e no anu tei. La ane'i tatalu ne ixolu mo ino'u navunavu no aso mo no 'olovoxo
xe utotomu mo kaluxu uasi.

Voxo sou ta Mitema Itulu no Anu Vaivaikala

11 Xe eni emalei la, la emaisou puloulou kea vile toxoxa'a muxolu, mo emaisou itema
e muxolu no anu ne. Anu muxolu la lia ilou loxotolo mu'ume mulai tasiauxu avile.
12 ✡Mo eni emaisi'a ta mitema ta tatila ilo'a ta mitema e ualasi'a uasi misoisoli mine'e
mipita no talaxu itema e muxolu no puloulou ne. La emaisou mixavulalanu lavuku se'i
vile sou mauli xe se'i sou mikaukavunu 'ili'ilixo noxi'a ta mitema no anu. La sou itema
e muxolu no puloulou ne umaisou 'ilixo ma'ia muai no nano no lavuku ne la sou anu
utulusi'a no anu vaivaikala la ino'u 'ulusou.
13 ✡Luaki mulivulixa'a ane'i ane misoisoli mo mixolu no anu milai xe soli ilou tuala
sou soli mulivulixa'a ane'i ane misoisoli la mixolu noxi'a mulai sou ane'i vilevilesi
itulu no anu vaivaikala la ino'u lakolisou mii ma'ia anu mu'oxonu.
14 Xe mukalu la emaisi'a soli ilou tuala sou soli ne mileane'i ilou milu'e no anu navu
kupaxu. Anu navu kupaxu ne anu soli ta tameisou ane.
15 La sou lexe anu ane imaisou ualasou ikaukavunu uai no nano no anu lavuku sou
mauli uasi la ileanu ulai no navu kupaxu ne.

21

Loxotolo Ilou Lia Alavua

1 ✡Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu la emaisou loxotolo ilou lia alavua. Loxotolo
ilou lia tei ne tasiauxu avile mo luaki kalumo uxolu la uasi.
2 ✡Mo emaisou tuala Tavuna tatila noxou Lataua anu Ielusalemu alavua molu noxou
Lataua teitexi no loxotolo ululu'e. Anu tokolomoxu ne lailaixe manina loxo sema
itokolomo no anu tokolomo lailaixe sou taula'i mo ixolu ilooxu mulue sou une'e.
3 ✡Mo elomusou 'ava vile tatila molu no anu puloulou noxou Lataua mu'ava aloxo
'o, “Namaisou, tani alelaxu noxou Lataua a mune'e muxolu no taine'i ta mitema no
lia 'o mo ilo'a ixolu. Mo ane'i ixali ta mitema noxou xe Anu uxali Lataua noxi'a.
4 ✡Anu uiasou ie'i lexaxu mo soli ilou opo tu'utu'umaxu mo tama xe navunavu la
uasi, xo anu mimii sou tei ne anu mukalu avile.”
5 ✡Mo itema e muxolu no puloulou ne muvikala aloxo 'o, “Namaisou, eni a'oxonu
mimii alavua mukalusi.” Xe mukalu la muvikalaleli la lexe, “Nakaukavunu vaivaikala
ane 'o xo vaivaikala ane 'o ne maninasou mo umomomo sou itema umuxaxu tanu no
anu.”
6 ✡Mo Anu muvikalaleli la aloxo 'o “Eni ekalusou xaixai noxilo, xo eni tei mo
kaluxusou. Mo eni soko'u mimii xe eni kaluxusou mimii. La sou anu ane usoliu lexa
sou uiexu la eni alosou lexa no anu pupulu sou mauli la anu uiexu la ulotonu uasi.
7 ✡La sou lexe anu ane ua'ulixu 'oto'oto la anu uno'u mimii ane 'o mo eni axali Lataua
noxou xe anu uxali 'alixeni.
8 ✡Ia ane'i ane i'umekea ilo'a ane'i ane imuxaxu tane'i uasi mo ane'i ane i'oxonu
'ili'ilixo e masumasua manina mo ane'i ane ive'a ta mitema isoli ilou i'oxonu 'ili'ilixo
masumasua sou vote'i mo ane'i ane i'oxo'oxonu saa masumasua iouiou mo ane'i ilotu
noxi'a ta mimii vulaulau mo ane'i ane ivikala la ikalakalavoi ne tualasi'a ane navu
kupaxu e navu u'ani'ani mo taupea. Anu soli ta tameisou ane.”

Ielusalemu Alavua

✡ **20:9:** 2Ta 1:10 ✡ **20:10:** Lex 11:6; Pal 19:20; 21:8 ✡ **20:12:** Tan 7:9-10; Mat 25:31-46; Apo 17:31; 2Ko 5:10; Pal 13:8 ✡ **20:13:** Rom 2:6; 1Pi 1:17; Pal 2:23; 22:12 ✡ **21:1:** Ais 65:17; 2Pi 3:13 ✡ **21:2:** Ais 52:1; 61:10; Eva 11:16; 12:22; Pal 3:12 ✡ **21:3:** Liv 26:11-12; Ese 37:27; Sek 2:10; 2Ko 6:16 ✡ **21:4:** Ais 35:10; 65:19; Pal 7:17 ✡ **21:5:** 2Ko 5:17 ✡ **21:6:** Ais 55:1; Iel 2:13; Ioa 7:37; Pal 1:8, 17; 22:17 ✡ **21:7:** 2Sa 7:14; 1A'a 17:13; Lex 89:26-27 ✡ **21:8:** Mat 25:41; Pal 20:15; 22:15

9 Ioxe vile noxi'a ta angelo muxatele tamei e mino'u tavulu sou tu'utu'umaxu noxou
Lataua kaluxusou muxatele tamei ne mune'e la muvikalaleli aloxo 'o, “Nane'e mo
alosienixe Sipsip 'Olu semau sou u'uluxe.”
10 ✡Eni e'ana'ana no anu xaviinu Uleenu Tavuna la elai no anu Uleenu la angelo
ne mukasi noxilo la noxou telai no laxa'ilu tatila vile kisou teitexi. La mulosielixu
Ielusalemu Tuala Tavuna tatila molu noxou Lataua teitexi no loxotolo ululu'e.
11 ✡La lamanaxu Lataua mukakaa no tuala tatila ne la lamanaxu e uieiei ne
iouvilemo manina loxo lavo'o vile lailaixe manina mo ilotonu la lamolisou toxoxa'a
mo loxo lavo'o vile lailaixe ilemo lexe iasupa malemalenga xe ulamilami loxo 'o latitilo.
12 ✡Mo vimelu toxoxa'a mo veveeni mulai teitexi muxoxosou tuala tatila ne
mo aitengaxu mavulovexa mo mulu'e no lia tamei xe ta angelo vilevilesi mitulu
mimomoxu aiaitenga ne. Mo mikaukavunu ualasi'a ta matamata mavulovexa mo
mulu'e no lia tamei noxi'a ta Isilaeli no anu aitenga ne.
13 No xalee vimelu telo 'ole la aitengaxu tatalu mo lu'e 'ole aitengaxu tatalu mo no
xaleenu to'o 'ole la aitengaxu tatalu xe no xaleenu vaxa 'ole la aitengaxu tatalu kalumo.
14 Mo mimuxaxu lavo'o kulu sou vimelu tava'u mavulovexa mo mulu'e no lia tamei
sou vimelu sou tuala tatila ne uai utelo la usiatoto no anu. Lavo'o kulu mavulovexa
mo mulu'e no lia tamei ne ualaualasi'a ta mitema sou xaixai noxou Sipsip 'Olu
mavulovexa mo mulu'e no lia tamei muxolu no anu.
15 ✡Mo angelo e uvivikalaleli ne muno'u tilovo vile mi'oxonu no anu xoulu sou
utilovosou tuala tatila ne no anu ilou aiaitengaxu mo vimelusou.
16 Mo no anu tuala tatila ne la no xalee tami'a mo ne mitilovosou la lovaxu iouvilesisi.
Veveeninu mo toxoxa'a no anu ne mo veveeni utelai teitexi ne anu mulovaxu la
itiitisou lova ne iouvilesisi mumomomo loxo lova 2,220 (kilomita).
17 Mo mulovaxu komuko no anu vimelu ne la lovaxu mumomomo loxo mita itemaxu
tatalu mo ta'uve (65 mita). Angelo muno'u lova ne loxo noxi'a ta mitema inono'u sou
ilovaxu mimii no anu.
18 ✡Vimelu ne mi'oxonu no anu lavo'o vile lailaixe ilemolu lexe iasupa xe tuala tatila
ne mi'oxonu no anu xoulu la ulamilami loxo latitilo.
19 Mo no tava'u vimelu ne la mitokolomonu no anu lavo'o se'i lailaixe manina.
Lavo'o ane mimuxaxu tei manina ane ilemolu lexe iasupa mo ta tameisou ne lavo'o
vile 'ela'ela ilemolu lexe sapaia mo lavo'o tatalusou ilemolu lexe xalukedoni mo lavo'o
tami'asou ne kaukavuxu vevesinu ilemolu lexe emeralu.
20 Mo lavo'o ta'uvesou ne lavo'o kaukavuxu lauolauoinu xe kea mu'umu'unalaxu
ilemolu lexe saludoni mo muxatele vilesou anu lavo'o lauolauoinu ilemolu lexe
koniliani mo muxatele tameisou ne lavo'o vile poonu ilemolu lexe kulisolite mo
muxatele tatalusou ne anu lavo'o vile la kaukavuxu vevesinu ilemolu lexe velili mo
muxatele tami'asou ne anu lavo'o vile poonu la ilemolu lexe topasi mo mavulovexasou
ne anu lavo'o vevesinu ne ilemolu lexe kulisopulasi mo mavulovexa mo mulu'e no lia
vile ne lavo'o 'ela'ela ilemolu lexe aiasine xe mavulovexa mo mulu'e no lia ta tameisou
ne anu lavo'o malivololoonu ilemolu lexe ametisi.
21 Mo aitenga mavulovexa mo mulu'e no lia tamei ne mi'oxo no anu lasala mukalusi
mo vote'i sou tuala tatila ne mi'oxonu no anu xoulu e mivile u'unalaxu uasi la
ulamilami mo tamalei ulai xalee vile loxo atitilo.
22 Xe eni amaisou taasou lalotu vile uxolu no nano no tuala tatila ne uasi xo taasou
lalotu ane anu Tila Lataua xaviinu musuku ilou Sipsip 'Olu nesi.
23 ✡Mo no nano no tuala tatila ne la umomomo sou aso ilou so'io ukaa la uasi xo
lamanaxu Lataua ukakaa no anu mo Sipsip 'Olu anu telusou.
24 ✡Ta mitema tavu'alo no xalexalee tuatuala ukalusi 'o imuamua'i no anu lamanaxu
ne mo ta tatanaanu tuatuala no lia 'o ino'u mimii lailaixe noxi'a la ino'u ine'enu.
25 ✡Mo aitengaxu tuala tatila ne voxo vile utatu uasi ukisi uxoxolu aloxo ne xo
'olovoxo la uasi aso uulualesi.

✡ **21:10:** Ese 40:2 ✡ **21:11:** Ais 60:1-2, 19 ✡ **21:12:** Ese 48:30-35 ✡ **21:15:** Ese 40:3; Pal 11:1 ✡ **21:18:** Ais 54:11-12 ✡ **21:23:** Ais 60:19-20; Pal 22:5 ✡ **21:24:** Ais 60:3, 5 ✡ **21:25:** Ais 60:11

26 Mo tokolomo iouiou ilou lamoli noxi'a ta mitema no xalexalee tuatuala no lia 'o
ukalusi ne ino'u u'unalai no anu.
27 ✡Mo susu vile uxolu no nano ne uasi ilo'a ta mitema e i'oxo'oxonu 'ilixo sou
maela loxo pakali mo 'ilixo sou vote'i mo to se'i la xe ane'i ane i'oxo'oxonu vaikala
kalakalavoi ne umomomo sou i'unalai uasisi manina. Ia ane'i ane ualasi'a uai no nano
no anu lavuku sou mauli noxou Sipsip 'Olu ane'isisi i'unalai.

22

Lexa sou Mauli

1 ✡Ioxe angelo ne muavuti la mulosielixu lexa sou mauli ia anu ulamilami loxo latitilo
mo luuxu no laaxu puloulou noxi'a Lataua ilou Sipsip 'Olu la musiali muuatu.
2 ✡La muiave mulai nonixi no vote'i toxoxa'a sou tuala tatila ne, xe no pa'umolu
xalee vile xe xalee vile la ovu sou mauli mutulutulu. Ovu ne ulavusou unene'a alaxu
mavulovexa mo mulu'e no lia tamei no anu tauu ie vile momoxu so'iso'io xe voloxu
ne sou u'oxone'i ta mitema no xalexaleenu lia ukalusi 'o ino'u mauli no anu.
3 Mo mimii e Lataua umasaxau uasi manina mo ulevetesou lexe uxexee umomomo
sou uxolu no nano ne la uasi. Mo puloulou noxou Lataua mo Sipsip 'Olu uxolu no nano
no tuala tatila ne la ta mitema sou xaixai noxou ixaxai noxou.
4 ✡La ane'i imaisou iou xe ikaukavunu ualasou no 'alaie'i.
5 ✡La 'olovoxo uasi. Xo anu tila Lataua ulosi'a lamana, la sou ane'i imomomo sou
ixolu no anu lamanaxu telu mo lamanaxu aso uasi. Ane'i ixali ta tatanaanu tuala no
voxovoxo mo kaluxu uasi.
6 ✡Mo angelo ne muvikalaleli aloxo 'o, "Vaivaikala ane 'o ne manina misevile
umomomo sou ta mitema imuxaxu tane'i no anu. Tila anu Lataua no anu Uleenu
la muavutilixa'a ta mitema sou palomatana la mia'alo no anu vaivaikala noxou. Anu
mupalusi'a ta angelo noxou sou ine'e ilosie'i ta mitema sou xaixai noxou no anu mimii
e 'ala'alai sou uxali."

Lailivuxu Iesu

7 ✡Mo angelo ne musolonu vaivaikala noxou la aloxo 'o, "Ngalomu, eni 'ala'alai sou
alivu ane'e. La sou 'ena'ei ane'i umulinu vaivaikala palopalomatana uai no nano no
anu uoli voloxu e misakii 'o, anu u'osa xo Lataua ualusou."
8 ✡Eni Ioanesi, enisisi ane emaisou mimii ne xe elomusou vaivaikala ne. Ia no mine
eni elomusou xe elomusou mukalu la elapau mulu'e no tava'u angelo e ulolosielixu
mimii ne sou lexe alotu noxou.
9 Ia anu muavuti la muvikalaleli aloxo 'o, "Mamu, nalotu noxilo uasi, nalotu noxou
Lataua anusisi. Xo eni amitema sou xaixai noxou Lataua aloxo nininesi mo ta vivine ta
mitema sou palomatana xe ane'i ane imulinu vaivaikala no anu uoli voloxu e misakii
'o. Nalotu Lataua!"
10 Mo muavuti la muvikalaleli la aloxo 'o, "Mamu sou natatusou vaivaikala
palopalomatana muai no nano no anu uoli voloxu e misakii 'o xo voxo a 'ala'alai ukalu.
11 ✡La sou 'ena'ei u'oxo'oxonu susu la anu laixe lexe anu ulai mo usolonu
u'oxo'oxonu susu mo 'ena'ei ane u'oxo'oxonu 'ili'ilixo e iou maemaela no anu la anu
laixe lexe ulai mo usolonu u'oxo'oxonu 'ili'ilixo ane ne. Mo 'ena'ei ane umulimulinu
'ili'ilixo mulapu la laixe lexe anu usolonu u'oxonu 'ilixo mulapu xe 'ena'ei ane
umasaxa lexe uxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua la anu laixe lexe anu usolonu
sou uxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua ne."
12 ✡ "Ngalomu, eni 'ala'alai sou alivu ane'e la alosi'a ta mitema latala lakolisou
'ili'ilixo ma'ia ane'i vilevilesi mi'oxonu.
13 ✡Eni tei xe eni kaluxu mo eni soko'u mimii xe eni kaluxusou mimii."
14 ✡Ane'i ane mi'uinu tokolomoi'a la i'osa xo Lataua ualusi'a la ane'i umomomo sou
i'ani no anu ovu sou mauli mo u'unalai no aitenga no tuala tatila ne.

✡ **21:27:** Ais 52:1; Ese 44:9; 1Ko 6:9-10 ✡ **22:1:** Ese 47:1 ✡ **22:2:** Tav 2:9; Ese 47:12; Ioe 3:18; Sek 14:8 ✡ **22:4:** Mat 5:8; Pal 3:12 ✡ **22:5:** Tan 7:18, 27; Pal 5:10; 20:6; 21:23, 25 ✡ **22:6:** Pal 1:1 ✡ **22:7:** Pal 1:3 ✡ **22:8:** Pal 19:10 ✡ **22:11:** Tan 12:10 ✡ **22:12:** Ais 40:10; Iel 17:10; Pal 2:23 ✡ **22:13:** Ais 44:6; Pal 1:8, 17; 21:6 ✡ **22:14:** Tav 2:9; 3:22

15 Ia ane'i ane umomomo sou i'una no tuala tatila ne uasi ane ta a'aa mo ane'i
ane i'oxo'oxonu sasaa kalakalavoi mo 'ili'ilixo sou vote'i mo ane'i mive'a ta mitema
misoisoli mo ilotu no anu mimii vulaulau xe ane'i latala e imasaxa i'oxo'oxonu vaikala
kalakalavoisi. Ane'i ta mitema ne ixolu no ale no tuala tatila noxou Lataua ne.
16 ✡ "Eni Iesu epalusou angelo noxilo sou mulu'e mua'aloxu vaivaikala manina
noxilo mulai nixi'a ta mitema sou lalotu. Xo eni 'ilusuleli ane Deviti mo eni Deviti
uli'u vile ane mo eni loxo xuae sou lamana ukea."
17 ✡Uleenu Tavuna ilee Sipsip 'Olu semau ivikala lexe, "Nane'e." Mo anu ane
ulomusou la anu uvikala lexe, "Nane'e." 'Ena'ei ane usoliu lexa la anu une'e mo 'ena'ei
ane umasaxa manina lexe uie no anu lexa sou mauli ne la anu laixe lexe anu une'e
mo uie vitanisi ia ulotonu uasi.

Vaikala Peletoto Pekia'u Noxou Ioanesi

18 ✡La sou eni apeletoto aloxo 'o lexe 'ena'ei ane mulomusou vaikala palomatana
muai no nano no lavuku 'o ia umuxaxu vaikala se'i utelo no latanu la, la Lataua
umuxaxu tu'utu'umaxu utelo no lataanu noxou.
19 Xe anu ane uxexeenu vaivaikala palomatana e muai no nano no lavuku 'o, la anu
umomomo sou u'ani no anu ovu sou mauli uasi, mo umomomo sou u'unalai no anu
Tuala Tavuna Tatila noxou Lataua e mulemolu no anu lavuku noxou uasi. Lataua
uxexeenu mimii ane ne noxou.
20 ✡Mo itema e mua'alo lamana no anu mimii ane ne uvikala lexe, "Ani, Eni 'ala'alai
sou alivu ane'e." Manina. Tila Iesu, nane'e.
21 Eni alinga lexe alauna noxou Tila Iesu uxolu noxi'a ta mitema noxou Lataua.
Manina.

✡ **22:16:** Iti 24:17; Ais 11:1, 10; Rom 1:3; Pal 2:28; 5:5 ✡ **22:17:** Ais 55:1; Pal 21:6 ✡ **22:18:** Lap 4:2; 12:32
✡ **22:20:** Mat 24:30-31; 1Ko 16:22

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mataio 1:1–2:12
2	Mataio 2:13–3:6
3	Mataio 3:7–4:11
4	Mataio 4:12-25
5	Mataio 5:1-26
6	Mataio 5:27-48
7	Mataio 6:1-24
8	Mataio 6:25–7:14
9	Mataio 7:15-29
10	Mataio 8:1-17
11	Mataio 8:18-34
12	Mataio 9:1-17
13	Mataio 9:18-38
14	Mataio 10:1-23
15	Mataio 10:24–11:6
16	Mataio 11:7-30
17	Mataio 12:1-21
18	Mataio 12:22-45
19	Mataio 12:46–13:23
20	Mataio 13:24-46
21	Mataio 13:47–14:12
22	Mataio 14:13-36
23	Mataio 15:1-28
24	Mataio 15:29–16:12
25	Mataio 16:13–17:9
26	Mataio 17:10-27
27	Mataio 18:1-22
28	Mataio 18:23–19:12
29	Mataio 19:13-30
30	Mataio 20:1-28
31	Mataio 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Mataio 21:23-46
2	Mataio 22:1-33
3	Mataio 22:34–23:12
4	Mataio 23:13-39
5	Mataio 24:1-28
6	Mataio 24:29-51
7	Mataio 25:1-30
8	Mataio 25:31–26:13
9	Mataio 26:14-46
10	Mataio 26:47-68
11	Mataio 26:69–27:14
12	Mataio 27:15-31
13	Mataio 27:32-66
14	Mataio 28:1-20
15	Maluko 1:1-28
16	Maluko 1:29–2:12
17	Maluko 2:13–3:6
18	Maluko 3:7-30
19	Maluko 3:31–4:25
20	Maluko 4:26–5:20
21	Maluko 5:21-43
22	Maluko 6:1-29
23	Maluko 6:30-56
24	Maluko 7:1-23
25	Maluko 7:24–8:10
26	Maluko 8:11–9:1
27	Maluko 9:2-29
28	Maluko 9:30–10:12

March

date	Scripture
1	Maluko 10:13-31
2	Maluko 10:32-52
3	Maluko 11:1-26
4	Maluko 11:27–12:17
5	Maluko 12:18-37
6	Maluko 12:38–13:13
7	Maluko 13:14-37
8	Maluko 14:1-21
9	Maluko 14:22-52
10	Maluko 14:53-72
11	Maluko 15:1-47
12	Maluko 16:1-20
13	Luka 1:1-25
14	Luka 1:26-56
15	Luka 1:57-80
16	Luka 2:1-35
17	Luka 2:36-52
18	Luka 3:1-22
19	Luka 3:23-38
20	Luka 4:1-30
21	Luka 4:31–5:11
22	Luka 5:12-28
23	Luka 5:29–6:11
24	Luka 6:12-38
25	Luka 6:39–7:10
26	Luka 7:11-35
27	Luka 7:36–8:3
28	Luka 8:4-21
29	Luka 8:22-39
30	Luka 8:40–9:6
31	Luka 9:7-27

date	Scripture
1	Luka 9:28-50
2	Luka 9:51–10:12
3	Luka 10:13-37
4	Luka 10:38–11:13
5	Luka 11:14-36
6	Luka 11:37–12:7
7	Luka 12:8-34
8	Luka 12:35-59
9	Luka 13:1-21
10	Luka 13:22–14:6
11	Luka 14:7-35
12	Luka 15:1-32
13	Luka 16:1-18
14	Luka 16:19–17:10
15	Luka 17:11-37
16	Luka 18:1-17
17	Luka 18:18-43
18	Luka 19:1-27
19	Luka 19:28-48
20	Luka 20:1-26
21	Luka 20:27-47
22	Luka 21:1-28
23	Luka 21:29–22:13
24	Luka 22:14-34
25	Luka 22:35-53
26	Luka 22:54–23:12
27	Luka 23:13-43
28	Luka 23:44–24:12
29	Luka 24:13-53
30	Ioanesi 1:1-28

May

date	Scripture
1	Ioanesi 1:29-51
2	Ioanesi 2:1-25
3	Ioanesi 3:1-21
4	Ioanesi 3:22–4:3
5	Ioanesi 4:4-42
6	Ioanesi 4:43-54
7	Ioanesi 5:1-23
8	Ioanesi 5:24-47
9	Ioanesi 6:1-21
10	Ioanesi 6:22-40
11	Ioanesi 6:41-71
12	Ioanesi 7:1-29
13	Ioanesi 7:30-52
14	Ioanesi 7:53–8:20
15	Ioanesi 8:21-30
16	Ioanesi 8:31-59
17	Ioanesi 9:1-41
18	Ioanesi 10:1-21
19	Ioanesi 10:22-42
20	Ioanesi 11:1-53
21	Ioanesi 11:54–12:19
22	Ioanesi 12:20-50
23	Ioanesi 13:1-30
24	Ioanesi 13:31–14:14
25	Ioanesi 14:15-31
26	Ioanesi 15:1-27
27	Ioanesi 16:1-33
28	Ioanesi 17:1-26
29	Ioanesi 18:1-24
30	Ioanesi 18:25–19:22
31	Ioanesi 19:23-42

date	Scripture
1	Ioanesi 20:1-31
2	Ioanesi 21:1-25
3	Aposeli 1:1-26
4	Aposeli 2:1-47
5	Aposeli 3:1-26
6	Aposeli 4:1-37
7	Aposeli 5:1-42
8	Aposeli 6:1-15
9	Aposeli 7:1-29
10	Aposeli 7:30-50
11	Aposeli 7:51–8:13
12	Aposeli 8:14-40
13	Aposeli 9:1-25
14	Aposeli 9:26-43
15	Aposeli 10:1-33
16	Aposeli 10:34-48
17	Aposeli 11:1-30
18	Aposeli 12:1-23
19	Aposeli 12:24–13:12
20	Aposeli 13:13-41
21	Aposeli 13:42–14:7
22	Aposeli 14:8-28
23	Aposeli 15:1-35
24	Aposeli 15:36–16:15
25	Aposeli 16:16-40
26	Aposeli 17:1-34
27	Aposeli 18:1-21
28	Aposeli 18:22–19:12
29	Aposeli 19:13-41
30	Aposeli 20:1-38

date	Scripture
1	Aposeli 21:1-16
2	Aposeli 21:17-36
3	Aposeli 21:37–22:16
4	Aposeli 22:17–23:10
5	Aposeli 23:11-35
6	Aposeli 24:1-27
7	Aposeli 25:1-27
8	Aposeli 26:1-32
9	Aposeli 27:1-20
10	Aposeli 27:21-44
11	Aposeli 28:1-31
12	Romu 1:1-17
13	Romu 1:18-32
14	Romu 2:1-24
15	Romu 2:25–3:8
16	Romu 3:9-31
17	Romu 4:1-12
18	Romu 4:13–5:5
19	Romu 5:6-21
20	Romu 6:1-23
21	Romu 7:1-14
22	Romu 7:15–8:6
23	Romu 8:7-21
24	Romu 8:22-39
25	Romu 9:1-21
26	Romu 9:22–10:13
27	Romu 10:14–11:12
28	Romu 11:13-36
29	Romu 12:1-21
30	Romu 13:1-14
31	Romu 14:1-23

date	Scripture
1	Romu 15:1-21
2	Romu 15:22–16:7
3	Romu 16:8-27
4	1 Kolinito 1:1-17
5	1 Kolinito 1:18–2:5
6	1 Kolinito 2:6–3:4
7	1 Kolinito 3:5-23
8	1 Kolinito 4:1-21
9	1 Kolinito 5:1-13
10	1 Kolinito 6:1-20
11	1 Kolinito 7:1-24
12	1 Kolinito 7:25-40
13	1 Kolinito 8:1-13
14	1 Kolinito 9:1-18
15	1 Kolinito 9:19–10:13
16	1 Kolinito 10:14–11:1
17	1 Kolinito 11:2-16
18	1 Kolinito 11:17-34
19	1 Kolinito 12:1-26
20	1 Kolinito 12:27–13:13
21	1 Kolinito 14:1-17
22	1 Kolinito 14:18-40
23	1 Kolinito 15:1-28
24	1 Kolinito 15:29-58
25	1 Kolinito 16:1-24
26	2 Kolinito 1:1-11
27	2 Kolinito 1:12–2:11
28	2 Kolinito 2:12-17
29	2 Kolinito 3:1-18
30	2 Kolinito 4:1-12
31	2 Kolinito 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Kolinito 5:11-21
2	2 Kolinito 6:1-13
3	2 Kolinito 6:14–7:7
4	2 Kolinito 7:8-16
5	2 Kolinito 8:1-15
6	2 Kolinito 8:16-24
7	2 Kolinito 9:1-15
8	2 Kolinito 10:1-18
9	2 Kolinito 11:1-15
10	2 Kolinito 11:16-33
11	2 Kolinito 12:1-10
12	2 Kolinito 12:11-21
13	2 Kolinito 13:1-14
14	Xalatia 1:1-24
15	Xalatia 2:1-16
16	Xalatia 2:17–3:9
17	Xalatia 3:10-22
18	Xalatia 3:23–4:20
19	Xalatia 4:21–5:12
20	Xalatia 5:13-26
21	Xalatia 6:1-18
22	Epeso 1:1-23
23	Epeso 2:1-22
24	Epeso 3:1-21
25	Epeso 4:1-16
26	Epeso 4:17–5:2
27	Epeso 5:3-33
28	Epeso 6:1-24
29	Pilipai 1:1-26
30	Pilipai 1:27–2:18

date	Scripture
1	Pilipai 2:19–3:6
2	Pilipai 3:7–4:1
3	Pilipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21–2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18–4:18
9	1 Tesalonika 1:1–2:9
10	1 Tesalonika 2:10–3:13
11	1 Tesalonika 4:1–5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Tito 1:1-16
27	Tito 2:1-14
28	Tito 2:15–3:15
29	Pilimoni 1:1-25
30	Evalaio 1:1-14
31	Evalaio 2:1-18

date	Scripture
1	Evalaio 3:1-19
2	Evalaio 4:1-13
3	Evalaio 4:14–5:14
4	Evalaio 6:1-20
5	Evalaio 7:1-19
6	Evalaio 7:20-28
7	Evalaio 8:1-13
8	Evalaio 9:1-10
9	Evalaio 9:11-28
10	Evalaio 10:1-18
11	Evalaio 10:19-39
12	Evalaio 11:1-16
13	Evalaio 11:17-31
14	Evalaio 11:32–12:13
15	Evalaio 12:14-29
16	Evalaio 13:1-25
17	Iakovo 1:1-18
18	Iakovo 1:19–2:17
19	Iakovo 2:18–3:18
20	Iakovo 4:1-17
21	Iakovo 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13–2:10
24	1 Pita 2:11–3:7
25	1 Pita 3:8–4:6
26	1 Pita 4:7–5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Ioanesi 1:1-10

date	Scripture
1	1 Ioanesi 2:1-17
2	1 Ioanesi 2:18–3:2
3	1 Ioanesi 3:3-24
4	1 Ioanesi 4:1-21
5	1 Ioanesi 5:1-21
6	2 Ioanesi 1:1-13
7	3 Ioanesi 1:1-14
8	Iudasi 1:1-25
9	Revelesen 1:1-20
10	Revelesen 2:1-17
11	Revelesen 2:18–3:6
12	Revelesen 3:7-22
13	Revelesen 4:1-11
14	Revelesen 5:1-14
15	Revelesen 6:1-17
16	Revelesen 7:1-17
17	Revelesen 8:1-13
18	Revelesen 9:1-21
19	Revelesen 10:1-11
20	Revelesen 11:1-19
21	Revelesen 12:1-18
22	Revelesen 13:1-18
23	Revelesen 14:1-20
24	Revelesen 15:1-8
25	Revelesen 16:1-21
26	Revelesen 17:1-18
27	Revelesen 18:1-24
28	Revelesen 19:1-21
29	Revelesen 20:1-15
30	Revelesen 21:1-27
31	Revelesen 22:1-21

Ualauala laalaaxu

Aili'i — Ta aili'i ne ane'i ta mitema iouvilemo manina. Xo ane'i Lataua musosovosi'a sou itulu nonixi sou isosovosi'a ta mitema sou i'elaxu mimii ulai noxou. No voxo mine Iesu muxaxai la ane'i ta aili'i mixaxai kalumo sou i'elaxa'a ta mimii ulai noxou Lataua no nano no anu tani tatila noxou. Ta aili'i ne umomomo sou isosovosi'a va'ava'axu uasi, utotomu ne ino'a ane mixali noxou Aloni no anu mata noxou Levi.

Kisi'a ta aili'i anu tatila manina noxi'a ta aili'i. No voxou mine isosovosou aili'i vile sou uxali loxo anu kisi'a, la uxolu uxaxai umomomo loxo tauu ie vilesisi xe ukalu la isosovosou vile sou uno'u tanixu la. Anu anusisi ane ulavusou u'unalai no anu kaveutu ane tavuna manina sou unixi'u sialu ulai noxou Lataua sou uxexeenu susu noxou xe noxi'a ta mitema kalumo.

Ta aili'i mose'i kalumo ileme'a lexe kisi'a ta aili'i. Ta aili'i ane ne ane'i ta tatila manina noxi'a leviani, ilo'a ane'i ane mixaxai loxo kisi'a ta aili'i tei xe kisi'a ta aili'i ane misosovosou sou uxaxai kalumo.

Aixiputo — Aixiputo ne anu xalee lia tila vile 'alai ne Isilaeli. Ta Isilaeli milai mixolu ne la mixali ta mitema sou xaixai vitanisi noxi'a ta Aixiputo mumomomo loxo tauu ie itemaxu mavulovexa ta tamei (400yrs) (Apo 7:34-38).

Aleluia — No mine ta Iutaia imasaxa lexe i'itinu Lataua ualasou la ilavusou i'ava lexe "Aleluia." Vaikala aleluia ne laaxu lexe, "Ta'itinu Iaue ualasou," anu loxo ta'itinu Lataua ualasou (Pal 19:1-6).

Angelo — Ta angelo ne ane'i ilo'a Lataua ixoxolu teitexi no opo loxotolo. Mo ane'i ta mitema sou ino'u vaikala noxou Lataua ulai noxi'a ta mitema. Ane'i ta angelo ne ta mitema uasi, ane'i ta uleenu, mo umomomo sou tamaisi'a uasi, ia ane'i me'a imasaxa lexe ipala'a noxi'a ta mitema, la sou ane'i ixali. Lataua mupalusi'a sou i'oxonu xaixai noxou. Xaixai noxi'a ne sou isaxila'a ta mitema noxou Lataua (Apo 12:6-11; 27:23; Eva 1:14).

Xe voxo mose'i la Lataua upalusi'a sou ilai ivikalane'i ta mitema mose'i no anu a'alo mose'i iouvilemo manina.

Kisi'a ta angelo ne ualasou lexe Mikaeli (Iud 1:9). Xe vile ualasou lexe Xavulieli (Luk 1:19, 26).

Aposeli — Tei la Iesu musosovosi'a ta mitema mavulovexa mo mulu'e lia ta tamei sou mixali ta aposeli noxou (Mat 10:1-4; Mak 3:13-19; Luk 6:12-16). Ta mitema ne ilo'a Iesu ixoxolu utotomu, xe ulosi'a vaivaikala. No mine Anu musoli xe mutulu la ane'i mimaisou no ie'i. La sou Anu mupalusi'a milai mia'aloi'a ta mitema no anu mii ma'ia ane'i mimaisou no ie'i xe mia'aloxu a'alo laixe. Ane'i mixali kisi'a ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou Iesu. No nano no anu lavuku sou a'alo sou xaixai noxi'a ta aposeli la Paulo ilou Valunavasi mo ta mitema mose'i la ne, imoxo'a lexe ane'i ta aposeli. Xo ane'i kalumo ne Iesu Kalisito musosovosi'a xe mupalusi'a sou i'oxonu xaixai noxou.

Dorexoni — Dorexoni ne anu mii vile masua manina. Namaisou no anu Pala-pala'alixu 12:3, 13:4. Ta mitema mose'i mi'oxo lexe anu loxo tuxemana vile toxoxa'a manina. Xe se'i mi'oxo lexe anu loxo iaulu toxoxa'a. Dorexoni ne anu xaviinu musuku. Anu musosovo sou Satani e anu tila noxi'a ta uleenu ta masumasua.

Elodesi — No nano no anu Lavuku Tavuna alavua la ta mitema tami'a mileme'a lexe Elodesi.

1) Tatananu tuala Elodesi, ilemolu lexe tatananu tuala anu tatila manina, xe kisi'a ta Iutaia no voxo mine Iesu nenu mivo'onu. Anu itema nesi ane u'oxo lexe uvau Iesu usoli no mine Anu keakeaxu (Mat 2:1-22; Luk 1:5).

2) No mine Iesu mua'aloxu a'alo laixe xe mu'oxonu sosovo iouiou la Elodesi Antipasi anu muxolu musaxila'u xalee lia tila ne Xalilaia. Anu itema nesi ane mu'uluxe Elodiasi, ane vimou semau, mo muxotonu Ioanesi anu itema sou

u'ulosi'a ta mitema xolanu. Mo no mine mitetelisou Iesu sou ivau usoli la mino'u milailixu noxou Elodesi sou mutalitali'isou kalumo (Mak 6:14-29; Luk 23:6-12).

3) Tatananu tuala Elodesi Axulipa (1) tei anu mu'oxonu masuane'i ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito tatei. Mo anu muvau Iakovo e Ioanesi vimou musoli kalumo (Apo 12:1-23).

4) Tatananu tuala Elodesi Axulipa (2) ta tameisou anu muxolu no anu voxo noxou Paulo. No mine Paulo mutulu no anu vaivaikala la anu mulomusou mukalu, la sou mupalusou mulai ne Romu sou mutulu no iou Kaisari (Apo 25:13–26:2; 26:19, 27-32).

Evalaio — Evalaio ne laaxu iouvilesisi loxo Iutaia. Ta mitema e ileme'a lexe ta Evalaio ne Avalaamu ta 'ilu'ilusunu. Uala ne mulaa noxou mutu'u ovuxa'a vile ilemolu lexe Eveli.

Iesu — Uala Iesu ne laaxu lexe "Itema sou Pamauli" xe laaxu vile lexe "Lataua anu itema sou pamauli noxinge". Uala mose'i la mimoxo'u Iesu no anu kalumo aloxo 'o Iesu Kalisito, Itema 'Olu, xe Deviti 'Olu.

Iosepu — No nano no anu Lavuku Tavuna, la tamaisou mikaukavunu ta mitema tavu'alo ualasi'a lexe Iosepu.

1) Iakovo ta 'olu mavulovexa mo mulu'e lia tamei. Vile noxi'a ane Iosepu, xe vimou ane Beniamini. Ane'i mata mavulovexa mo mulu'e lia tamei noxi'a ta Isilaeli ane (Apo 7:9-14; Ioa 4:5; Eva 1:11; Pal 7:8).

2) Iosepu vile la, anu Malia mulue.

3) Iosepu vile anu Iesu vimou vile (Mat 13:55; Mak 6:13).

4) Iosepu vile la, Iakovo kokope vimou (Mat 27:56; Mak 15:40, 47).

5) Iosepu vile ne anu sie Alimatia. Anu itema sou lavuluti, xe anu vile noxi'a ta kisokisou noxi'a ta Iutaia. Mo anu itema laixe vile e ulavusou umulimulinu Iesu Kalisito laixe (Mat 27:57-60; Mak 15:42-46; Luk 23:50-53; Ioa 19:38-42).

6) Iosepu Valusavasi (Apo 1:23) anu itema vile ilou Kalisito mixoxolu xe mumulimulinu. No mine ta aposeli mipita sou lexe isosovosi'a ta mitema ta tamei. Vile ane Iosepu xe Matiasi. Ia no mine mi'oxonu vila'i vile sou lexe ixalisou 'ena'ei uno'u tanixu Iudasi, la misosovosou Matiasi.

7) Valunavasi ne ane'i imoxo'u lexe Iosepu kalumo (Apo 4:36).

Isi — Isi ne anu mii vile ilavusou i'oxonu veleti no anu. Anu mii sou u'oxonu veleti la uxali tatila. No mine ane'i sou ixutuxu veleti, la ino'u palaua xe ipaxele isi sevile kitu'a uvaxa no anu la sou anu u'oxonu veleti usoxo la uxali tatila manina (Mat 13:33; 16:6, 12; 1Ko 5:6-8; Xal 5:9).

Isilaeli — Uala Isilaeli ne anu Iakovo ualasou vile ane. Iakovo ne anu Aisaki 'olu vile noxie semau Liveka e mivo'one'i ilou vimou mikei. Ta 'ilu'ilusunu Isilaeli ne ilemolu ualasi'a iouiou manina. Ane'i ilema'a vile lexe "ta Iutaia" xe ileme'a lexe "ta Evalaio" kalumo.

Itema sou palomatana — Itema sou palomatana ne anu itema sou ua'aloxu mii ma'ia Lataua muvikalanuxu sou uvikalane'i ta mitema no anu. Anu utulu usosovosou Lataua ulai noxi'a ta mitema.

Tei manina la Lataua mupalusi'a ta mitema sou palomatana tavu'alo, loxo Samueli mo Aisaia xe Ielemia. Noxi'a ta mitema nesi la Lataua muvikalane'ixu tei. Ane'i mia'aloxu lexe Anu uxali a loxovaa, mo uxaxai a loxovaa xe mii ma'ia ta mitema i'oxonu no anu soli noxou. Mo ane'i mivivikala no anu mimii tavu'alo ane sou uxali ili'i no anu voxo kaluxusou no lialia 'o ukalusi. Mimii ane ne uxali tei no mine Iesu ulivu ulu'e sou utulusi'a ta mitema no lialia 'o ukalusi no anu vaivaikala.

Kaisari — Kaisari ne anu uala ta Romu ilavusou ilemolu tila vile xe tatananu tuala ne Romu no anu. Anu uala sou itaxanu tila vile la umomomo sou imoxo'u ualasou ulovo uasi, imoxo'u ualasou aloxo ne. No mine ta Romu mi'oto sou mino'u xalee lia ta tatila mose'i, la Kaisari anu muxolu kisi'a ta Romu ne imoxo'u lexe Kaisari.

Kalisito — Kalisito ne no anu vaikala noxi'a ta mii kea, la ilemolu vile lexe Mesaia. Uala Kalisito ne no anu vaikala Xiliki xe Mesaia ne no anu vaikala noxi'a ta Iutaia.

Vaikala ne laaxu lexe, “itema e minixi'u ueli no kisou sou uxali itema tila vile” xo taatei ne, no mine Lataua usosovosou itema vile sou uxali tatananu tuala la ane'i inixi'u ueli no kisou itema ne sou sosovo lexe anu tatananu tuala.

Kanani — Kanani ne anu ualasou lia xalenu e Lataua musakiinu vaikalasou lexe ulosi'a ta Isilaeli sou ixolu no anu. Vaimomo 'o la ilemolu lexe Isilaeli. Xe voxo mose'i la ilemolu lexe Palesutaeni.

Kesi sou opo vilesisi noxou Lataua — Kesi sou opo vilesisi noxou Lataua ne mi'oxonu no anu ovu ia mimulaxu xoulu no ale sou musu'asou ovu. No nano no anu kesi ne la mimulaxu kulu alelaxu ta tamei e Lataua mukaukavunu lapuloto mavulovexa no anu (Eva 9:4, 5). Ta Isilaeli itavulenu kesi ne utotomu no mine ane'i imuamua'i no tani vitanisi xe no nano noula. Mo kesi ne utotomu imulaxu uai no nano no anu tani sou lalotu noxou Lataua. Kesi ne xe mimii e muai no nano no anu ne Lataua na'u muisalili. Xo anu musosovosou opo vilesisi e Lataua mu'oxonu mulai noxi'a ta mitema ne Isilaeli.

Opo vilesisi Lataua musakinu vaikalasou tei — Ta mitema ta tamei isakiinu vaikala vile pumuxu no taine'i ilou mo ilou opone'i vilesisi no anu. Loxo itema vile u'oxonu opo vilesisi vile, la anu musakiinu vaikala sou u'oxonu lexe u'oxonu xaixai noxou menexu ne. Xe anu menexu ne ukolinu la u'oxonu xaixai noxou. Lataua musakiinu vaikalasou opo vilesisi, la Anu molu muxalixu opo vilesisi noxou, la musakiinu vaikala lexe Anu uxali manina mo Tila noxi'a ta mitema noxou, lexe ane'i imulinu.

Lataua musakiinu vaikalasou opo vilesisi ta tamei Lataua mu'oxonu. Opo vilesisi Lataua musakiinu vaikalasou teinu ne Lataua mu'oxonu noxou Mosesi. Anu aloxo 'o, Lataua muvikala lexe ta mitema ta'ei ane imulinu xe imuxaxu lapuloto no tane'i, la Anu uno'a loxo ane'i ta mitema noxou. Ia itema vile umulinu lapuloto ane tei ne ukalusi uasi, mo no anu opo vilesisi Lataua musakiinu tei ne u'oxonu itema vile uxali ulapu no iou Lataua uasi. Lataua musakiinu vaikalasou opo vilesisi ta tameisou, la Lataua muvikala aloxo, lexe itema vile umuxaxu tanu noxou Iesu Kalisito la Anu uno'u mo umoxo'u lexe anu itema mulapu. Xo anu ususu no anu mii vile xe umamulonu lapuloto noxou ne uasi (Luk 1:72; Apo 3:25; 7:8; Xal 3:17; Eva 9:1). Lataua musakiinu vaikala sou opo vilesisi tameisou, Mat 26:28; Mak 14:24; Luk 22:20; Rom 11:27; 1Ko 11:25; 2Ko 3:6; Eva 7:22; 8:6-13; 9:15; 10:16, 29; 12:24; 13:20.

Lapuloto — Lapuloto noxou Lataua 'a mikaukavunu muai no nano no anu lavuku ta'uve e mikaukavunu tei no anu Lavuku Tavuna teinu. Lavuku ta'uve ne ane, Tava'u, Lataua mulivulixa'a, Itiiti, Levi, Lapuloto. No nano no anu lavuku ta'uve ne la lapuloto noxou Lataua e mulosou Mosesi sou ta mitema imulinu ne mulemolu lamana, xe mikaukavunu muai no nano ne (Eva 7:5, 9-10; Pal 7:7).

La'ilali sou Lataua mupolopepene'i ta Isilaeli — La'ilai sou Lataua mupolopepene'i ta Isilaeli ne anu mii tatila manina noxi'a ta Iutaia. Lataua mupolopepene'i ta Isilaeli ne laaxu aloxo 'o. Taatei manina no mine ane'i mixali ta mitema sou xaixai vitanisi ne Aixiputo la Lataua musu'uline'i sou mu'umene'i la mulaane'i. Tava'u aloxo ne, la sou utotomu ane'i isosovosou voxo ne sou ixavutalanu. No voxo ane ne la Lataua mupalusou angelo noxou mulai sou muve'ave'a ta Aixiputo ta 'ili'ili'a e ta laposalaxa'a misoisoli. Ia Anu muvikalane'i ta Iutaia lexe tani vilevilesi ivau sipsip 'olu ia ino'u sialuxu la ilutunu no aitengasi'a pa'upa'umolu. Mo sou no mine angelo une'e xe umaisou sialu, la anu upolopepeenu tani ne, ia u'unalai sou uvau molomolo vile uasi (Mat 26:2, 5, 17-19).

La'ilali sou Pentikosi — La'ilali sou Pentikosi ne anu voxo vile tatila manina noxi'a ta Iutaia. Vaikala “Pentikosi” ne laaxu lexe “mavulovexa ta'uve (50)” ta Iutaia ilavusou isosovosou voxo mavulovexa ta'uve ili'i no voxo sou Lataua mupolopepene'i.

No anu voxo sou Pentikosi ne ta Iutaia ilavusou isosovosou voxo sou xai sou uiti

lingamo sou imolou. Mo ane'i kalumo ixavutalanu voxo e Lataua mulosou Mosesi lapuloto mavulovexa noxou taatei no laxa'ilu ne Sinai.

Ia vaimomo 'o ta temanu lalotu noxou Kalisito isosovosou voxo sou Pentikosi ne, sou ixavutalanu voxo sou Uleenu Tavuna mulu'e muxolu noxi'a ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito. (Apo 2:1-4; 20:16; 1Ko 16:8).

Levi — Levi ne anu vile noxi'a Iakovo ta 'olu mavulovexa mo mulu'e lia tamei ane. Mo anu mata vile noxi'a ta Isilaeli mavulovexa mo mulu'e lia tamei. Mata Levi ne ane'i mikalitotone'i mixolu va'axu noxi'a mata leviani 'ole. Xo xaixai noxi'a ne sou i'oxonu xaixai noxou Latauasi no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua.

Aloni ne anu no anu mata noxou Levi la sou ane'i misosovosi'a la'oluxa'a noxou Aloni nesi sou ixaxai loxo ta 'aili'i.

Mo ta molomolo noxou Iesu e mavulovexa mo mulu'e lia tamei ne, vile noxi'a ualasou lexe Levi. Anu ualasou vile lexe Mataio. (Eva 7:5, 9-10; Pal 7:7; Mat 9:9-13; Mak 2:14; Luk 5:27-29).

Mana — Taatei no mine ta Isilaeli mi'ume ne Aixiputo, la mine'e mixixaoxao no xalee lia vitanisi mumomomo loxo tauu ie itemaxu ta tamei (40yrs). No voxo ane ne la Lataua mulosi'a la'ilali. La'ilali ne ilemolu lexe "mana." Anu ulapau no voxovoxo utotomu molu teitexi no loxotolo ulu'e. Ia no anu voxo tavuna sou lalotu la anu ulapau uasi. A'alosou la'ilali ne a mikaukavunu muai no nano no anu a'alosi'a ta Isilaeli (Mul 16:13-36; Ioa 6:31, 49; Eva 9:4; Pal 2:17).

Masitati — Masitati ne anu ovu vile ualasou aloxo ne. Ngiaxu ne kitukitu manina. Ia no mine uleme la uxali ovu toxoxa'a. Talamana lexe ovu ne a loxovaa uasi, ia anu ovu soxu vile kitu'a (Mat 13:31-32; 17:20; Mak 4:31-32; Luk 13:19; 17:6).

Melikisateki — Nexi talavusou itema e Melikisateki 'o laixe malaxo uasi. Ia lexe naitiiti no nano no anu lavuku Evulaio mautunu 5 ulai uxali no anu mautunu 7, la a'alosou 'a muxolu ne. No nano no anu Tava'u 14:17-20, la mikaukavunu a'alosou lexe no voxo vile la ta mitema sou 'oto'oto mine'e mi'oto la mino'u Avalaamu iau Loti la ilo'a semau mo ta 'olu xe mino'u miumiu, la mino'u mulai. Avalaamu mulai mu'otoxa'a la mutaloxolixa'a, la mulivunoxu Loti ilo'a semau mo ta 'olu xe miumiu la mulivulixa'a. Ia no mine Avalaamu ulilivu unene'e no vote'i la muxalisou Melikisateki.

Xe Melikisateki muavuti la muitixu Avalaamu veleti ilou uaini xe mukalu la mualusou. La mukilaka mulai noxou Lataua lexe, Lataua usaxila'u mo u'oxo laixe noxou utotomu. Xe Avalaamu muavuti la muvelunu mimii e anu muno'u no anu 'oto'oto ne la musu'a la'oluxu mavulovexa, ia mavulovexasou, la mulosou Melikisateki. Anu aloxo ne, la sou ta Isilaeli ilavusou imulinu sou ilosi'a ta aili'i mavulovexasou mi'ami'a. La sou Lavuku Evalaio muvikala lexe utotomu imasaxa lexe isosovoi'a ta aili'i, la isosovosi'a no anu mata noxou Levisi. Ia no anu voxo ane Melikisateki mune'e muxalisou Avalaamu ne la Levi anu 'ilusunu Avalaamu ne upaa uao. Tava'u aloxo ne, la sou vaikala muai no nano no anu uoli voloxu Evalaio muvikala lexe, no mine Avalaamu mulosou Melikisateki mavulovexasou no anu miumiu, la anu aloxo ane'i ta aili'i ukalusi no anu mata noxou Levi ne i'oxonu aloxo ne ukalusi. Xo ili'i la ane'i ixali noxou Avalaamu (Eva 5–7).

Mosesi — Taatei no mine ta Isilaeli mixali ta mitema sou xaixai vitanisi noxi'a ta Aixiputo, la Lataua musosovosou Mosesi sou u'umene'i noxi'a ta Aixiputo sou ilaa ilivu ilai no xalee lia e Anu mu'oxo lexe ulosi'a.

No voxo ane ne la Mosesi muxali itema tila manina noxi'a ta Isilaeli sou muulaxune'i. Lataua mu'avalou Mosesi sou xaixai ne no anu vote'i iouvilemo manina. Anu muxali noxou no anu vote'i aloxo, Mosesi mumaisou navu mu'ani no anu ovu vile la uvelevelemu ia navu ne u'ou ovu ne uasi. La Mosesi mulavusou lexe Lataua a uxoxolu ne. Ia anu mulutu mulai 'alai sou lexe umaisou mii ne, la Lataua muvikalanu lexe Anu musosovosou sou uulaxune'i ta Isilaeli ilivu ilai no tualasi'a.

Osana — Vaikala "Osana" ne, anu vaikala sou sexela. No mine itema tila vile uxali, la ta mitema i'avasou aloxo ne. Anu laaxu lexe "Lataua upamaulinu," xe "Taitinu ualasou."

Olivu — Olivu ne anu ovu vile unene'a la tematemanu. Temanu ne namaisou la

iouvilesisi aloxo ovu noxinge e ilemolu lexe tila (Rom 11:17, 24; Iak 3:12; Pal 11:4).

Ovu valautu — No anu ʻilixo noxiʻa ta Romu, lexe itema vile uʻoxonu ʻilixo vile masua manina loxo uvau itema vile usoli xe upakali menexu vile miu vile, la aneʻi ilosou navunavu la ililixu no ovu valautu mo ivau usoli.

No anu ovu valautu ne aneʻi iʻoxonu aloxo, aneʻi inoʻu ovu ta tamei la ipitanu xe ukalu la sou inoʻu itema la ililinu avoavolu ilou tavatavaʻu xe ukalu, la sou iʻitinu ovu valautu ne utulu la itema ne ulilili no anu mole usoli. Itema e ulili ne, maulamenge uxamulinu navunavu tatila manina ka sou usoli. Anu mii sou maela toxoxaʻa.

Palisaio — Ta Palisaio ne aneʻi ta mitema xulumuxaʻa moseʻi no nano noxiʻa ta Iutaia. Aneʻi ta mitema ta tatila manina. Aneʻi ta mitema sou ixaxai no anu xaixai noxou Lataua, iloʻa ta tisa sou lapuloto. Aneʻi milavu laixe no anu lapuloto noxou Lataua e mulosou Mosesi. Ia aneʻi mimulaxu moseʻi mutelo no latanu la, xe milavu no anu ʻiliʻilixo moseʻi noxiʻa taxaixasiʻa kalumo, la miilanu ilou. Aneʻi utotomu ne itooxaʻa, xo aneʻi iʻoxo lexe aneʻi ta mitema ta laixe manina noxiʻa ta mitema leviani. Ia aneʻi voxo moseʻi la ilavusou ivikala masumasua, xe ikalavoi iʻoxonu xaixai laixe no ieʻi ta mitemasi. Ia uasi xavutalaiʻa ne masumasua manina. La sou aneʻisi ane mipupuiou Iesu la mikamuli voteʻi sou mivau musoli.

Romu — Romu ne anu tuala tatila sou xalee lia tila ilemolu lexe Itali. No voxo noxou Iesu la ta Romu miʻoto la minoʻu tuatuala tavuʻalo no lialia ʻo, la misaxilaʻa mixolu no laxaʻa. Mo miʻoto noxiʻa ta Isilaeli kalumo la miʻoxoneʻi mixolu no laxaʻa kalumo. Tavaʻu aloxo ne la sou ta Isilaeli laʻiaxaʻa xo imasaxa ixolu no anu saxisaxilaʻu noxiʻa ta Romu uasi. La sou aneʻi iʻoxo lexe ikusaiʻa mo ixexesiʻa.

Sadukaio — Ta Sadukaio ne aneʻi ta mitema ta tatila laʻoluxaʻa moseʻi mixolu no taineʻi ta Isilaeli. Aneʻi ilavusou ilosieixaʻa ta mitema no anu lapuloto noxou Lataua e mulosou Mosesi. Mo imasaxa lexe ta mitema imulinu laixe, ilou ʻiliʻilixo noxiʻa ta xaixasiʻa ta Isilaeli manina. Aneʻi ixaxai iouvilesisi aloxo ta Palisaio nesi. Ia aneʻi voxo moseʻi la iloʻa ta Palisaio ilavusou iʻoto sou anaxaʻa. Xo ta Palisaio imuxaxu taneʻi lexe itema usoli ia iliʻi la anu utulu la, ia aneʻi ne uasi.

Samalia — Samalia ne anu ualasou xalee lia vile. Ta mitema no xalee ane ne, aneʻi ta Iutaia maninasou uasi. Xo taatei manina la aneʻi miʻuluxaʻa ta sema ne ta Iutaia uasi. La sou aneʻi ta Iutaia maninasou ne imolosilaneʻi.

Sioni — Sioni ne ualasou laxaʻilu vile ane mitulusou tuala ne Ielusalemu no anu ne. Mo mitulusou tani tatila sou lalotu noxou Lataua no anu, la sou no nano no tuala tila ne, la laxaʻilu ne anu muxali mii tatila manina mo Lataua naʻu muʻisalili. Voxo leviani la Ielusalemu ne ilemolu lexe Sioni (Mat 21:5; Ioa 12:15; Rom 9:33; 11:26; 1Pi 2:6).

Sipsip ʻOlu noxou Lataua — Ioanesi itema sou uʻulosiʻa ta mitema mumoxoʻu Iesu lexe “Sipsip ʻOlu noxou Lataua” Ioa 1:29, 36. No anu ʻilixo noxiʻa ta Iutaia la ilavusou ivau sipsip ʻolu la iʻelaxu ulai noxou Lataua sou uxexeenu susu noxiʻa. Mo sialuxu sipsip ʻolu ne, anu uʻuineʻi la ixali malemalenga no iou Lataua. La sou aneʻi imoxoʻu Iesu lexe Sipsip ʻOlu noxou Lataua xo Anu muʻitalonu maulixu loxo sipsip ʻolu miʻelaxu mulai noxou Lataua sou uxexeenu susu noxinge.

Ta Iutaia — Ta mitema xulumuxaʻa e ilemeʻa lexe ta Iutaia ne aneʻi mutuʻu ovuxaʻa ane Avalaamu.

Uala ta Iutaia ne laaxu lexe, “ta mitema ane mixolu no xalee lia ne Iutaia.” Aneʻi ta mitema ane ne, mixali no anu mata noxou Iuta. Anu Iuta ne anu mata vile no anu mata mavulovexa mo muluʻe lia ta tamei noxiʻa ta Isilaeli. Ia iliʻi la uala Iutaia ne ilemeʻa ta Isilaeli ukalusi no anu.

No anu aʻalo laixe sou Iesu Kalisito e Ioanesi mukaukavunu, la anu mumoxoʻa ta mitema xulumuxaʻa seʻi lexe ta Iutaia. Ta mitema e anu mumoxoʻa ne, ane aneʻi ta kisokisou noxiʻa ta Iutaia ne.

Ta mitema ta Iutaia uasi — Ta mitema ta Iutaia uasi no anu vaikala noxiʻa ta mii kea la ilemolu lexe “Gentiles.” Laaxu lexe ta mitema no xalee lia ta tatila no lialia ʻo mukalusi ia ta Iutaia aneʻisisi uasi. Aloxo ne la sou ta Iutaia itooxaʻa xo aneʻisisi Lataua musosovosiʻa lexe anu ta naʻu, la sou aneʻi iʻoxonu masuaneʻi aneʻi leviani.

Ta molomolou Iesu — No nano no anu vaikala noxiʻa ta mii kea la ilemeʻa ta

molomolo noxou Iesu lexe disaipel. Ta mitema ane imulimulinu mo imuxaxu tane'i noxou mo ilolomusou vaivaikala noxou xe imulimulinu vaivaikala ne ane'i ta molomolo noxou Iesu ane. No nano no anu a'alo sou xaixai noxi'a ta aposeli la uala ne muxiu. La ngamaisou imuxaxu lexe ta molomolo noxou Iesu uasi, mipotongalelene'i lexe, "ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu xe ta vivilo."

Mo alaxu mose'i no anu lavuku noxi'a Mataio, Maluko, Luka xe Ioanesi la, ileme'a lexe, "ta molomolo mavulovexa mo mulu'e lia tamei." Ane'i ta molomolo mavulovexa mo mulu'e lia tamei e Iesu musosovosi'a xe mu'avali'a sou ilo'a ixoxolu. Anu upalusi'a ilai no tuatuala loxo ta aposeli xe ta mitema sou ino'u vaivaikala noxou ilailixu. Loxo anu mulemolu muai no nano no anu lavuku noxou (Mat 10:1-4).

Tani alelaxu tavuna noxou Lataua — Taatei manina no mine ta Isilaeli mix-ixaoxao no xalee lia vitanisi, la Lataua muvikalanu Mosesi lexe utulusou tani alelaxu vile Anu mupela'uxu laixe sou utulusou a loxovaa. Mo muvikalanu lexe utulusou, la uno'u lavalava laixe manina, ilou ta mimii laxusi'a la ukapi no anu. Tani alelaxu ne mitulusou sou imuxaxu kesi sou opo vilesisi noxou Lataua no anu, ilou lavo'o ta tamei e Lataua mukaukavunu lapuloto mavulovexa no anu ilou mimii mose'i la noxou Lataua.

La sou ta Iutaia ilavusou ilolotu no anu xe i'elaxu mimii ulai noxou Lataua ane utotomu mulai muxali no mine Solomoni mutulusou tani tavuna toxoxa'a sou lalotu.

Taasou lalotu — No tuala ta tatila mo no tuatuala vilevilesi no xalee lia tila noxi'a ta Isilaeli ne, ane'i i'a taasou lalotu vilevilesi. Tani ne anu tani sou ipita no anu no voxo tavuna utotomu. No anu tani ane ne ane'i ilavusou iitisou vaikala noxou Lataua mo ilosie'i ta mitema lapuloto noxou Lataua no anu. Mo ikilaka no anu xe ilolotu no anu. Voxo leviani la ilavusou imomosou susu no nano ne kalumo.

Vaalu, lataua kalakalavoi — Lataua kalakalavoi ne anu ta mitema mipuinu xe mi'oxonu no avo'a la anu masua xe u'oxonu 'ili'ilixo masumasua sou vote'i. Taatei manina la ta Isilaeli milutu mine'e mixolu no xalee liaxa'a ta Isilaeli, la ta mitema ane mixoxolu no xalee lia ne ilavusou ilolotu noxou lataua kalakalavoi. Ia no voxo mose'i la ta Isilaeli kalumo ilavusou ilotu noxou Lataua uasi, ia imuline'i sou ilai ilolotu noxou lataua kalakalavoi ne (Rom 11:4).

Valaka — Valaka ne anu itema vile tila noxi'a ta Isilaeli. Anu ulavusou uulaxune'i no anu 'oto'oto la ane'i italoxolixa'a ta uluai'a tavu'alo. Namaisou a'alosou a muxolu noxou Iud 1:4-5 (Eva 11:32).

Valovalo — Ta Isilaeli i'oxo'oxonu sou i'elaxa'a ta mimii no anu ulai noxou Lataua. Ane'i ive'a ta mimii loxo ta sipsip mo ta xoutu xe ta kau sou i'elaxa'a ulai noxou.

Valovalo ne ane'i i'oxonu no anu lavolavo'o, ita'olunu lavolavo'o utelai xe teitexi la sou anu tanixu mimii sou i'elaxu.

Vaviloni — Vaviloni ne anu ualasou tuala tila vile. Taatei manina, la ta mitema sie Vaviloni mine'e mi'oto noxi'a ta Isilaeli la miualixa'a no anu 'oto'oto ne la mitaloxolixa'a. La sou mino'a ta mitema ne Isilaeli tavu'alo milailixa'a sou mi'oxone'i mixali loxo ta mitema sou xaixai vitanisi noxi'a no tualasi'a. La sou ane'i mixolu ne tauu ie itemaxu tatalu mo mavulovexa (70) (Mat 1:11-12, 17; Apo 7:43).

No nano no anu Palapala'alixu 14:8, 17:5 xe musolonu mulai no anu mautunu mavolovexa mulu'e lia ta'uve mo muvaxa simi tatalu (18), la tuala tila ilemolu lexe Vaviloni a milemolu no nano ne. Ane vaivaikala muai no nano no uoli voloxu noxou 1Pi 5:13, la Vaviloni ne anu kalumo male musosovosou tuala tila ne Romu.

Velesevulu — Velesevulu ne anu uleenu vile ualasou aloxo ne. Anu uleenu sou u'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua sou vote'i. Mata mose'i noxi'a ta Isilaeli ilavusou ilolotu ulai noxou. Tei manina la ualasou lexe Vaalu-sevuvu. Anu ualasou vile lexe Satani. Anu kisi'a ta uleenu ta masumasua.

Voxo tavuna — Voxo tavuna ne anu voxo vile toxoxa'a manina. No nano no anu Tava'u la mikaukavunu a'alo muai lexe, no mine Lataua musoko'u sou mukoinu mimii latala mukalusi no lialia 'o, la Anu muxaxai voxo muxatele vile ia voxo muxatele tameisou la Anu muma'ila. Xo xaixai noxou mukalu. Aloxo ne la sou Lataua muvikala lexe ta mitema ixaxai voxo muxatele vile, ia no anu voxo

muxatele tameisou, la anu laixe lexe ane'i ima'ila mo ilotu ulai noxou Lataua.

Noxi'a ta Isilaeli, la ane'i mi'oxonu lapuloto tavu'alo mose'i la sou voxo ne. Ane'i mivikala lexe no anu voxo ne, umomomo sou ta mitema i'oxonu xaixai vile uasisi manina. Mo la'iaxa'a sou voxo ne misevile no mine itema vile umulinu uasi. Tava'u aloxo ne la sou no mine Iesu mupamaulinu itema e pipiena mu'oxonu xe ta molomolo noxou mimolo uiti sou mi'ou no voxo tavuna ne, la ane'i mi'oxo lexe ane'i mixaxai ane.

Xiliki — Xiliki ne anu ualasi'a ta mitema xulumuxa'a no anu xalee lia tila ilemolu lexe Xiliki (Greek). Namaisou no anu mepu la tuala ta tatila sou xalee lia tila ne Xiliki ne ane Atenaisi. Mo tuala tila ne Kolinito ne anu muxolu no nano no xalenu lia tatila ane ne kalumo.

Ta mitema sou xalee lia tila ne Xiliki ne lavulavu muve'a, la ta mitema itaxane'i no anu lavulavu noxi'a ne. Ta mitema tavu'alo ilavusou ivivikala no anu vaikala Xiliki. Aloxo ne la sou no mine Iesu mune'e muxaxai no lialia 'o, la ta mitema latala e mino'u lavulavu ne imomomo sou ivikala no anu vaikala Xiliki. No anu vaikala noxou Lataua alavua ne tei la mikaukavunu no anu vaikala Xiliki.

Xooxoo ungasi'a ta molomolo — No anu 'ilixo noxi'a ta Iutaia, la ta 'ili'a ta mulu no mine ta neni'a ivo'one'i ukalu xe voxo muxatele tatalu ukalu, la sou ino'a ulai sou xooxoo ungasi'a. Xo Lataua muvikalanu Avalaamu lexe ane'i i'oxonu aloxo ne. Ngamaisou a'alosou muxolu no anu Tav 17:9-14.

Lexe xooxoo ungasou itema vile la anu sosovo lexe anu itema Iutaia maninasou. La sou ane'i ilavusou ileme'a ta Iutaia lexe ane'i ane xooxoo mungasi'a. Tei no mine ta mitema misokou sou mia'aloxu a'alo laixe, la ta Iutaia mose'i ne mivikala lexe, itema e Iutaia uasi ia umasaxa sou uxali itema mulapu la anu laixe lexe xooxoo ungasou vasimolu tei 'o. Lexe anu u'oxonu aloxo ne la anu musosovosou lexe anu itema Iutaia vile. Xe ili'i la sou anu uxali itema noxou Kalisito maninasou. No anu vote'i ane ne, la Paulo u'osasou uasi. La sou no mine anu mukaukavunu uoli voloxu mulai noxi'a ta Xalatia mo mulai no tuatuala mose'i la anu muvivikala tavu'alo no anu mii ane ne.

'Ulo'ulo — No nano no anu Lavuku Tavuna, la mikaukavunu a'alosou Ioanesi mu'ulosi'a ta mitema tavu'alo no lexa ne Ioridani. Anu muvikalane'i lexe ixiu no anu 'ili'ilixo masumasua noxi'a mo anu u'ulosi'a, mo sou ane'i latala ilavusou lexe ane'i mixiunu maulixa'a. Ta mitema tavu'alo mimuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito, ia mose'i no taine'i i'ulo la anu umaxa'u lamana noxi'a ta mitema lexe itema ne muxali itema mulapu.

Laaxu 'ulo'ulo ne aloxo 'o,

1) Itema 'ena'ei ane mu'ulo ne anu muxiunu opoonu no anu 'ili'ilixo masumasua noxou e mu'oxo'oxonu tei.
2) Anu mumuxaxu tanu noxou Iesu Kalisito lexe anu musakiinu vaikala lexe anu umomomo sou uxexeenu susu noxou 'ena'ei ane umuxaxu tanu noxou.
3) Anu umasaxa lexe umulinu Iesu Kalisito xe ulomuxusi.